

New Testament

Gbaya, Southwest Language

Gbaya, Southwest - Bible - New Testament

Matthieu	3	
Marc	63	
Luc	102	
Jean	167	
Deamo	217	
Rome	279	
1 Korente	308	
2 Korente	335	
Galasi	352	
Efeze	362	
Filipe	372	
Kolose	379	
1 Tesalonike	385	
2 Tesalonike	391	
1 Timothée	394	
2 Timothée	401	
Tite	406	
Philémon	410	
Hebro	412	
Jacques	432	
1 Pierre	439	
2 Pierre	447	
1 Jean	452	
2 Jean	459	
3 Jean	460	
Jude	461	
Gbasamo	463	

Gbaya, Southwest - Bible - New Testament

Matthieu

Matthieu 1

- ¹Enge nê nzong ling hio ngbabafa me Jésus-Christ, bezang pe kongapora David ne pe Abraham fin.
- ²Abraham bhea Isaac. Isaac bhea Jacob. Jacob bhea Juda ne hio ya wa.
- ³Juda ne ko pea Tamar bhea Fares ne Zara. Fares bhea Esron. Esron bhea Aram.
- ⁴Aram bhea Aminadab. Aminadab bhea Naason. Naason bhea Salmon.
- ⁵Salmon ne ko pea Rahab bhea Boaz. Boaz ne ko pea Ruth bhea Obed. Obed bhea Yese.
- ⁶Yese bhea kongapora David. David ne ko pea ka dungo songsi ko pe Uri, bhea Salomon.
- ⁷Salomon bhea Roboam. Roboam bhea Abia. Abia bhea Asa.
- ⁸Asa bhea Yozafat. Yozafat bhea Yoram. Yoram bhea Ozias.
- ⁹Ozias bhea Yoatam. Yoatam bhea Akaz. Akaz bhea Ezekias.
- ¹⁰Ezekias bhea Manase. Manase bhea Amon. Amon bhea Yosias.
- ¹¹Yosias bhea Yekonia ne hio ya wa. Yo nê ha ngimɔ engi ka ε baa kandɔ Israel tuka bala nene ha kandɔnu Babilone.
- ¹²Ne ka mbwa hɔa ha Babilone, Yekonia bhea Salatiel. Salatiel bhea Zorobabel.
- ¹³Zorobabel bhea Abiud. Abiud bhea Eliakim. Eliakim bhea Azor.
- ¹⁴Azor bhea Sadok. Sadok bhea Akim. Akim bhea Eliud.
- ¹⁵Eliud bhea Eleazar. Eleazar bhea Matan. Matan bhea Jacob.
- ¹⁶Jacob bhea Joseph, wei pe Marie nana me Jésus, ka ε sa nde Mesi.
- ¹⁷Megi angiri ha te Abraham kanε David, yo dungo nê tanga bhe bhuko gbala nar. Ne angiri ha te David kanε ngimɔ ka ε baa kandɔ Israel tuka bala nene ha Babilone, yo dungo nê tanga bhe bhuko gbala nar fin. Angiri ha ngimɔ engi kanε Mesi, yo dungo tanga bhe bhuko gbala nar fin.
- ¹⁸Kasi bhe pe Jésus-Christ, yo tuka engε: Joseph hala Marie, ka bedung bin nana me Jésus. Songsi ka mbwa te ing ka may na, zang hɔa ha te Marie ne wal ngate pe Nzoy-Sote.

¹⁹Wei pɛa Joseph dungɔ nê nzeng wi. A takara nde, ka wene kafi Marie ha li wi fet, ki yo bedung nê mɔ foy. Megi a ngoya me kafi wene ne wuso.

²⁰Ma, ka wene ha takara mɔ ndong, ma telenge pe Kongawan So gbasɔ te ha wene ne lisɔ, ne tɔa: «Joseph, bezang pe David, ka me ayu sio Marie nene ha twa pe me na. Hazu bem ka dung ha zang wa tea ne wal Nzoy-Sote.

²¹Wene bebhe ne bewei. Ne me begbal ling wa nde Jɛsus. Hazu yo nê wene ka bekpasisi wi mɔ kandɔ pɛa ha sembo pe mbwa.”

²²Mɔ ndong fet hɔa tuka nde, mɔ ka Kongawan So batɔ ne wal hio wan-tɔkuliwen alemsiri te. A batɔ:

²³«Bhinzi bhoko beba zang, ne a bebhe bewei. E begbal ling wa nde, Emmanuel.»
Ling engɛ tɔ nde, So hine ɔ.

²⁴Ne ka Joseph tunɔ ha la, a dea gbesi tuka telenge pe Kongawan So tɔa ha wene. Ne wene sio Marie nene ha twa pɛa.

²⁵Ma, a ing wene tuka bhoko na, kanɛ ngimɔ ka wene bheɔ ne bewei. Ne Joseph gbala ling wa nde Jɛsus.

Matthieu 2

¹E bheɔ Jɛsus ha Betlehem, ma le ha kandɔnu Judée, ha ngimɔ pe kongapora Herode. Ne hio ma wan-mbarimɔ, ka ing goto sɔla, guote ha wal gute swe te ha Jérusalem.

²Ne mbwa ana mɔ: «Kongapora pe hio zuife, ka e bheɔ sising, ha ndo? ɔ zɔka sɔla pɛa ha gbasɔ te ha wal gute swe. Megi ɔ tea hazu lukisi wene.”

³Ka kongapora Herode zea megɛ, sila wa bhunzoko ne hio wi me Jérusalem fet dea gbesi fin.

⁴Ne wene wesara hio gasa wan-hasadaka ne hio wan-osi mbonga mɔ kandɔ zuife fet. Ne wene ana mbwa nde, e bebhe Mesi ha ndo?

⁵Mbwa kiforo wen ha wene: «E bebhe wene ha Betlehem ha kandɔnu Judée, hazu wan-tɔkuliwen bangeriki wen mege:

⁶«Ne me, Betlehem mɔ Judée, me bo ne bebeɔ ha soko hio le mɔ kandɔnu Judée ndang na. Hazu gasa wan, ka bengbɔsi ne pam Israel kandɔ pɔm, begute ha pe me.» “

⁷Megɛ Herode saa hio wan-mbarimɔ ne wuso, ne ana mbwa hazu ing ngbak ngimɔ ka mbwa zɔka sɔla engɛ ne bosia.

⁸Ne hapata Herode tomsa mbwa ha Betlehem, a tɔa: «Enɛ ne, ne ki goto mɔ hazu bem engɛ nekpasɔ. Ne ka ene kpaa wene, ene akifiri te gba tazu mi, ka mi fin anɛ ne lukisi wene.”

⁹Ka mbwa zea wen ha nu kongapora kari, mbwa pena. Ne ndangte sɔla ka mbwa mbara songsi ha guote pɛa, nea nɔ ha li mbwa kanɛ yo yola ha zu bhandi ka bem ang.

- ¹⁰Ka mbwa zōka fin sōla engɛ, sila mbwa dona nɛ tote.
- ¹¹Mbwa lea ha zang twa, nɛ kpaa nzōri bem hine nana wa Marie. Mbwa ngbio zigolo nɛ lukoso nzōri bem. Nɛ mbwa gbosasa toy pɛ mbwa, nɛ ha wɛnɛ hio matabis ndɔng: gbɛbolo, paka nɛ kulo pɛlmɔ mire.
- ¹²Hapata, Sɔ gba tazu mbwa nɛ wal lisɔ nde, ka mbwa akifiri fin tɛ ha pɛ Herode na. Mɛgi mbwa sio ha le pɛ mbwa nɛ ma mbing wal.
- ¹³Nɛ ka hio wan-mbarimɔ sio kari, ma telenge pɛ Kongawan Sɔ gbasa tɛ ha Joseph nɛ lisɔ, nɛ tɔa: «Gutɛ mɛ, ba nzōri bem hine nana wa, nɛ yu mɔ ha kandɔnu Ezipte. Hazu Herode beki wal mɛ gbɛ Jɛsus. Mɛ dung haki kanɛ mi betɔ ha mɛ nde, mɛ kifiri.»
- ¹⁴Mɛgi, Joseph guotɛ nɛ zɛ, baa nzōri bem hine nana wa yu nɛ mɔ si ha Ezipte.
- ¹⁵Mbwa dungɔ haki kanɛ Herode fea. Mɛgi, wen pɛ Kongawan Sɔ lemsara tɛ, a batɔ nɛ wal wan-tɔkuliwen: «Mi saa bewei pɔm gbo ha Ezipte.»
- ¹⁶Ka Herode zōka nde, hio wan-mbarimɔ osala wɛnɛ, ngambi dea wɛnɛ nɛkpasa. Ma, tuka mbwa osa ha wɛnɛ ngimɔ ka sōla gbasa tɛ ang, wɛnɛ haa nu ha hio wan-bibulo pɛa nde, mbwa anɛ ha Betlehem nɛ ha hio le mɔ pɛtɛa fet nɛ gbɛ hio nzōri bewei ndɔng ka beɛ pɛ mbwa tɛ pen ka beɛ bwa na.
- ¹⁷Mɛgi wen pɛ Jɛrɛmie wan-tɔkuliwen lemsara tɛ, a batɔ:
- ¹⁸«Ɛ zea gdɔra ha le Rama, yo nɛ gel lokatɛ nɛ hea kwa. Yo nɛ Rachel ka he kwa hio bem pɛa. A ngoy nde, ɛ ambɔmbili wɛnɛ na, hazu hio bem pɛa fet fea.»
- ¹⁹Ka Herode fea kari, ma telenge pɛ Kongawan Sɔ gbasa tɛ ha Joseph nɛ lisɔ ha Ezipte,
- ²⁰a tɔa: «Joseph gutɛ, ba nzōri bem hine nana wa, kifiri nɛ ha kandɔnu Israel. Hazu wi ndɔng ka bangoy gbɛa Jɛsus fea kari.»
- ²¹Mɛgi, Joseph guotɛ, baa nzōri bem hine nana wa, nɛ kiforo si ha kandɔnu Israel.
- ²²Ma, Joseph yuo ke mɛ de le ha kandɔnu Judɛe, hazu a zea nde, yo nɛ Arkelaus, ka dung kongapora haki ha bhandi pɛ bafa wa. Mɛgi Sɔ tɔa ha wɛnɛ nɛ lisɔ mɛ nɛ ha kandɔnu Galile.
- ²³Haki wɛnɛ dea le ha ma le ka ɛ sa nde Nazaret. Tuka engi wen pɛ hio wan-tɔkuliwen lemsara tɛ, mbwa batɔ: «Ɛ besa wɛnɛ nde, wi mɔ Nazaret.»

Matthieu 3

- ¹Ha ngimɔ engi Jean wan-gdumsiwi gbasa tɛ wa. A bulo wen ha kpɛnu mɔ Judɛe,
- ²nɛ tɔa: «Ɛnɛ akifiri sila ɛnɛ, hazu Kongakandɔ Ngɔn tɛ bo sanga nɛ ɛnɛ.»
- ³Yo nɛ wɛnɛ ka wan-tɔkuliwen Esaie batɔ wen pɛa, a tɔa: «Ma wi he mbela nɛ ngagɛl ha kpɛnu nde, «Ɛnɛ bhɔngiri mbango pɛ Kongawan, ɛnɛ yolsi hio bhɛtɛ-bhɛtɛ wal pɛa!» “

⁴Jean yola la ka ε dea ne bumote sari, ka ε sa nde samo. A yola pereng kotu. A dungo ha yonga gdolo ne no golo.

⁵Megi hio wi mo gasa le Jérusalem, mo kandonu Judée ne mo pete li Jourdain fet tea ha pea.

⁶Ne ka mbwa gbaso gdangamo pe mbwa, Jean gdumso mbwa ha li Jourdain.

⁷Hio Farizien ne hio Sadusien tea fin nedoka nde, Jean agdumso mbwa ha li. Ma, wene toa ha mbwa: «Ene, kul pe da gok! Ngambi pe So te bo sanga-sanga! O ha osi ha ene nde, ene lema kpoy ha yo, o nde?»

⁸Ene de dede mo ka osi nde, ene kiforo sila ene!

⁹Ne ene akarsi lukoso te nde, Abraham ne ngbabafa ene! Hazu So lema kifiri hio ta ndong gde ne hio bezang pe Abraham.

¹⁰E gdea kpe ha gunte kari, te ndang ndang fet ka way dede waya na, ε begon yo pi ha we.

¹¹Pom, mi gdumso ene ha li hazu osi nde, ene kiforo sila. Ma, wi ke ka bete ha pata mi, wene ne gasaa pen mi. Mi bo ne zioa hazu bul pel nakala pea na. A begdumso ene ha zang Nzoy-Sote ne ha zang we.

¹²Wene te bo sanga me pefi kpalmo pea. Hapata a besasisi bhandi pefi mo. A bewesiri hongbongbo kpalmo gde ha zang gulo, ne a bebesisi sara ha we ka bisi na.”

¹³Megi Jésus guote ha Galile ne ha pe Jean ha li Jourdain hazu nde, Jean agdumso wene.

¹⁴Ma, Jean ngoya dola wene, a toa: «Yo ne me, Jésus, ka lema gdumso mi ha li. Ne me te ha pom meng?»

¹⁵Ma, Jésus kiforo wen ha wene: «Ka me atakiri te sising na! Hazu dea nde, o ade megie me lemsiri mo fet ka So ngoya.» Megie Jean mekara wen pea,

¹⁶ne gdumso wene. Ka Jésus gboa ha li, liswe gboa long, ne wene zoka Nzoy-Sote pe So ha ziloa tuka gbakuli te dung ha zu wa.

¹⁷Ma gel gboa ha liswe ne toa: «Wi ke ne bewei pom ka mi ngoya gdang. Wene gdea tote ha sila mi.»

Matthieu 4

¹Hapata Nzoy-Sote ngbosa Jésus nene ha kpenu tuka nde, Satan awe sila wa.

²Ka Jésus zimō yongamo swe bhukoa nar ne ze bhukoa nar kari, wo dea wene.

³Satan tiko ne hapete Jésus ne toa: «Ka me ne Bewei pe So, me ha nu ha ta ndong akifi mampa.”

⁴Ne Jésus kiforo wen: «Takarata pe So toa nde, wi lem dung ne zutuno ne wal mampa sona na. Ma, yo ne wen pe So ndang ndang fet ka de nde, wene adung ne zutuno.”

⁵Hapata Satan kuo wene nene ha nzoy le Jérusalem. A gdea wene ha bhele-bhele zu gasa twa So.

⁶Ne wene toa ha Jésus: «Ka me nê Bewei pe So, me bhil tek ha nu. Hazu takarata pe So toa nde, So beha nu ha hio telenge pea me gde ko ha si me nde, me ako nanga me ha ta na.»

⁷Ne Jésus kiforo wen: «Takarata pe So toa fin nde, ka me awe sila Kongawan, So pe me na.»

⁸Megi Satan kuo wene nene ha zu kuso bhele-bhele ngari. Ne a osa hio kongakando pe nzan ne leke-leke moa fet ha wene,

⁹ne toa: «Ka me ngbio zigolo ha si mi ne lukisi mi, mi beha mo ndong fet ha me.»

¹⁰Ne Jésus kiforo wen: «Me pen Satan! Takarata pe So toa nde, me alukisi Kongawan, So pe me, ne me ade tom So ha wene ndang sona.»

¹¹Hapata Satan laka wene gde. Ne hio telenge hōa ne dea tom ha Jésus.

¹²Ka Jésus zea nde, ε pio Jean wan-gdumsiwi ha zōbhō, a daka te ne ha kandōnu Galile.

¹³A te bhōn ha le Nazaret na, ma, a pena ne de le ha Kapernaum, ma le ha nukolo to Galile, ha kandōnu Zabulon ne Neftali.

¹⁴Megi wen ka wan-tōkuliwen Esaie batō songsi lemsara te:

¹⁵«Kandōnu Zabulon ne Neftali, ha nukolo to Galile, ha kuli Jourdain, Galile pe hio wi ndong ka bo nê zuife na!

¹⁶Hio wi mo kandō ka de le ha zang tutum, zōka gasa saamo. Ne saamo baa zikiri ε ndong, ka dung ha tutum kandōnu fio.»

¹⁷Angiri ha ngimo engi, Jésus bulo wen mege: «Ene akifiri sila ene, hazu Kongakando Ngōn te bo sanga ne ene!»

¹⁸Jésus yala hapete to Galile, ne a zōka hio wan-ki kōyo bwa ha pio yōk. Mbwa nê gdiya, Simon ka ε sa fin nde, Pierre hine ya wa André.

¹⁹Ne Jésus toa ha mbwa: «Ene ndari mi, mi bede nde, ene adung wan-ki wi.»

²⁰Nehasa mbwa laka yōk li pe mbwa gde, ne mbwa ndara Jésus.

²¹Ka mbwa pena neyea tikiring, Jésus zōka fin hio ma gdiya bwa. Yo nê hio bem pe Zebede, Jacques hine Jean. Mbwa hine bafa mbwa dungō ha bhōngara yōk ha zang songu. Ne Jésus saa mbwa.

²²Nehasa mbwa laka songu ne bafa mbwa gde, ne mbwa ndara Jésus.

²³Ha ngimo engi, Jésus yala zikiri kandōnu Galile fet, ne wene dungō ha bulo Dede Wen Kongakando Ngōn ha zang hio twa go So. Wene dungō fin ha kpasasa hio wan-zele ne hio kumo wi fet.

²⁴Ne kasi te wa yambala ho ha kandonu Siri fet. Megi e kaya hio wi ndong fet ka dung ne tili zele nete-nete tene ha pea, ne fin hio bala ha ko gdanga sote, hio wan-zele bedole, ne hio wan-zele mela. Ne Jesus kpasasa mbwa fet.

²⁵Ne doka giliwi ndara wene. Mbwa guote ha Galile, ha kandonu ka e sa nde «Le Bhuko», ha Jerusalem, ha Judée ne ha kuli Jourdain fet.

Matthieu 5

¹Ka Jesus zoka giliwi, a danga ha zu ngari ne a dungonu. Hio wan-yambimo pea tiko ne hapete wa.

²Ne wene angara osa mo ha mbwa mege:

³«Tote ha hio wi ndong, ka gde tazu mbwa ha te So ndang sona, hazu mbwa bedung hio wi mo Kongakando pe So!

⁴Tote ha hio wan-ngote, hazu So beyokili mbwa!

⁵Tote ha hio mendi wi, hazu So beha mbwa nu ne liko!

⁶Tote ha hio wi ndong ka wo nzengmo hel mbwa, hazu So begasisi wo pe mbwa!

⁷Tote ha hio wi ndong ka de kobhe te wi, hazu So bede kobhe te mbwa!

⁸Tote ha hio wi ndong ka sila mbwa ne saa, hazu mbwa bezok So!

⁹Tote ha hio wi ndong ka gde gaamo ha soko wi, hazu So besa mbwa nde, hio bem pea!

¹⁰Tote ha hio wi ndong ka hio wi namili mbwa hazu mbwa de mo ka dung nzeng ha li So. Yo ne mbwa ka bedung hio wi mo Kongakando pe So!

¹¹«Tote haene ka hio wi fengsi ene, ka mbwa namili ene, ne ka mbwa gon dalo gde ha nu ene hazu ene ne wi pom.

¹²Ene de tote ne gaga, hazu mo-ke ene ne gasaa ha zang ngon. Hio wan-tokuliwen ka badung songsi ne ene, e banamili mbwa gbesi tuka engi fin.»

¹³«Ene ne tong mo nzan. Ma, ka baa tong sabhala kari, e lem kifiri yo ne baa fin na. Tong enge lem de fin dedemo ndang na. Lema sona nde, e agosi yo ka hio wi aum.

¹⁴«Ene ne saamo mo nzan. E lem wusi gasa le ka dung ha zu ngari na.

¹⁵Tuka engi, ma wi ndang gde we ha lamba ne gde yo ha si kpana na. Ma, a beku yo gde ha zu solo lamba, tuka nde, hio wi ha zang twa azok saamo.

¹⁶Megi, dea nde, saamo pe ene aba ha li hio wi fet tuka nde, mbwa azok dede deamo pe ene, ne mbwa alukisi Bafa ene ka dung ha kuso ngon.»

¹⁷«Ka ene atakiri nde, mi tea hazu tukili mbonga pe Moise ne osamo pe hio wan-tokuliwen na. Mi te te hazu tukili mo ndong na, ma, mi tea hazu lemsiri yo wee.

¹⁸Megi mi tɔ kpasawen ha ɛnɛ nde, ngimɔ fet ka ngɔn nɛ nu bhɔna ka, ma mbuli ngerakamɔ ndang ha zang mbonga lem pen ndang na, kanɛ ngimɔ ka mɔ fet belemsiri tɛ.

¹⁹Hazu ɛngi, ka ma wi tukolo ma bebe mbonga ndang, nɛ ka wɛnɛ osi megɪ ha hio wi, wɛnɛ bedung nɛ bebeɔa gdang ha Kongakandɔ Ngɔn. Ma, wi ka de mɔ lem nɛ mbonga, nɛ ka osi yo megɪ ha hio wi, bedung nɛ gasaa ha Kongakandɔ Ngɔn.

²⁰Mi tɔ ha ɛnɛ nde, ɛnɛ lem le ha Kongakandɔ Ngɔn sɔna, ka ɛnɛ de mɔ ka dung nzeng ha li Sɔ pen hio wan-osi mbonga nɛ hio Farizien.”

²¹«ɛnɛ zea wen kaɛ batɔ ha hio ngbabafa ɔ nde, «Ka mɛ agbɛ wi na. Nɛ wi ka gbɛ wi, ɛ begde wɛnɛ ha li kita.»

²²Ma, pɔm, mi tɔ ha ɛnɛ nde, wi ka de ngambi sungiri nɛ ya wa, ɛ begde wɛnɛ ha li kita. Nɛ ka ma wi sa ya wa nde, yera wi, ɛ begde wɛnɛ ha li hio wan-kpo zuwen. Nɛ wi ka sa ya wa nde, wan-bili, ɛ begde wɛnɛ ha bhandi we ka bisi na.

²³Megi, ka mɛ tɛ nɛ mɔ sadaka pɛ mɛ ha bhandi ha sadaka, nɛ ka tazu mɛ gba haki nde, ma ya mɛ nɛ wen sungiri nɛ mɛ,

²⁴dea nde, mɛ agde mɔ sadaka pɛ mɛ haki. Nɛ mɛ nɛ, nɛ bhɔngiri mɔ hine wɛnɛ. Hapata mɛ kifiri tɛ, tɛ ha sadaka ha Sɔ.

²⁵«Mɛ bhɔngiri mɔ nɛhasa hine ngana pɛ mɛ ha liwal songsi hɔa ha kita. Yu nde, a betɛ gde mɛ ha li kita, nɛ wan-gɔn kita betɛ gde mɛ ha kɔ nasara, ka betɛ pi mɛ ha zɔbhɔ.

²⁶Kpasawen, mi tɔ ha mɛ nde, mɛ begbo haki sɔna, ka mɛ kpea yamando kanɛ kpogio pata fet.”

²⁷«ɛnɛ zea wen ka ɛ batɔ nde, «Ka mɛ ade wanza na.»

²⁸Ma, pɔm, mi tɔ ha ɛnɛ nde, wi ka zɔk ma bhoko hazu de li wa, dea wanza hine wɛnɛ ha zang sila wa kari.

²⁹Nɛ ka gbali mɛ mɔ wal wekɔ dak mɛ pi ha dea gdangamɔ, kɔti yo pi neyɛa! Hazu yo nededeɔa ha mɛ nde, ma gbakɔ tɛ mɛ ndang ayɔ, pen pio mɛ nɛ kili tɛ ha we ka bisi na.

³⁰Nɛ ka kɔ mɛ mɔ wal wekɔ dak mɛ pi ha dea gdangamɔ, gɔn yo pi neyɛa! Hazu yo nededeɔa ha mɛ nde, ma gbakɔ tɛ mɛ ndang ayɔ, pen pio mɛ nɛ kili tɛ ha we ka bisi na.”

³¹«ɛ batɔ fin nde, ka ma wei yangsi ko pɛa, dea nde, wɛnɛ angeriki takarata yangsa may ha wɛnɛ.

³²Ma, pɔm, mi tɔ ha ɛnɛ nde, ka ma wei yangsa ko pɛa ka tɛ de wanza na, wɛnɛ ilo bhoko engɛ gde ha dea wanza. Nɛ wei ka si bhoko kaɛ yangsa, dea wanza fin.”

³³«ɛnɛ zea fin wen ka ɛ batɔ ha hio ngbabafa ɔ nde, ka mɛ atukili kanamɔ pɛ mɛ na, ma, mɛ alemsiri mɔ ka mɛ kan ha li Kongawan Sɔ.

³⁴Ma, pòm, mi tɔ ha ɛnɛ nde, ka ɛnɛ akan mɔ ndang na. Ka ɛnɛ akan mɔ nɛ ling ngɔn na, hazu ngɔn nê solowan pɛ Sɔ.

³⁵Nɛ ka ɛnɛ akan mɔ nɛ ling nu na, hazu nu nê mɔ-gde nanga pɛ Sɔ. Nɛ ka ɛnɛ akan mɔ nɛ ling Jérusalem na, hazu yo nê gasa le pɛ Kongapora Sɔ.

³⁶Nɛ fin ka mɛ akan mɔ nɛ ling zu mɛ na, hazu mɛ lɛm kifiri ma bumɔzu mɛ ndang nɛ bua mana nɛ tua na.

³⁷Ma, ɛnɛ tɔ sɔna <ey> mana <oho>. Hazu mɔ ka ɛ tɔ pen wen ndɔng, tɛ nɛ wal Satan.”

³⁸«ɛnɛ zea wen kaɛ batɔ nde, wi ka gdɔy gbali ma wi, ɛ agdɔy gbali wa fin, nɛ wi ka gbin yini ma wi, ɛ agbin yini wa fin.

³⁹Ma, pòm, mi tɔ ha ɛnɛ nde, ka ɛnɛ akundiki gdangamɔ ka ɛ dea ha tɛ ɛnɛ na. Ka ma wi mɛla mbuku mɛ mɔ wal wekɔ, mɛ gde fin wɛnɛ amɛl bhalkɔa.

⁴⁰Ka ma wi ngoya ku mɛ nɛnɛ ha kita hazu ku la mɔ sia pɛ mɛ, mɛ gde wɛnɛ aku mɔ zua fin.

⁴¹Ka ma wi nɔsisi mɛ nde, mɛ atoy toy pɛa nɛyɛa mɔ kilomɛtɛrɛ ndang, mɛ toy nɛnɛ kanɛ kilomɛtɛrɛ bwa.

⁴²Mɛ ha mɔ ha wi ka gɔ yo ha kɔ mɛ. Ka ma wi ngoya gbakiri mɔ ha kɔ mɛ, ka mɛ adɔ wɛnɛ na.”

⁴³«ɛnɛ zea wen ka ɛ batɔ nde, mɛ ngoy ma mɛ, nɛ mɛ sɛn ngana pɛ mɛ.

⁴⁴Ma, pòm, mi tɔ ha ɛnɛ nde, ɛnɛ angoy hio ngana pɛ ɛnɛ, nɛ ɛnɛ agɔ Sɔ hazu wan-namili ɛnɛ.

⁴⁵Ka ɛnɛ de mɛgi, ɛnɛ bedung nê bem pɛ Bafa ɛnɛ ka dung ha zang ngɔn. Hazu wɛnɛ ha dea nde, swe aba ha zu dede wi nɛ ha zu gdanga wi fɛt gbesi, nɛ nde, kolo aɔl ha zu nzeng wi nɛ ha zu kalbho-kalbho wi fɛt gbesi.

⁴⁶Ma, ka ɛnɛ ngoy sɔna nɛ wi ndɔng ka ngoy ɛnɛ, Sɔ beke ɛnɛ mɛng? Hazu hio wan-ndɛm mbɔli garama ha dea fin gbesi.

⁴⁷Nɛ ka ɛnɛ fan sɔna nɛ hio ya ɛnɛ, ɛnɛ de nɛ nge zengem mɔ ge? Hazu hio bhilo ha dea fin gbesi.

⁴⁸Mɛgi, dea nde, deamɔ pɛ ɛnɛ aɛm wɛɛ, gbesi tuka deamɔ pɛ Bafa ɛnɛ ka dung ha zang ngɔn lɛma wɛɛ.»

Matthieu 6

¹«Pangay, ka ɛnɛ ade nzengmɔ hazu peali na, yu nde, Bafa ɛnɛ ka dung ha zang ngɔn betɛ kafi kea ɛnɛ.

²«Ka mɛ de ngay ha tɛ fabha wi, ka mɛ alukisi tɛ mɛ na. Hazu hio wan-dambari ha dea mɛgi ha twa gɔ Sɔ nɛ ha liwal tuka nde, hio wi alukisi mbwa. Kpasawen, mi tɔ ha ɛnɛ nde, mbwa kpaamɔ-ke mbwa kari.

- ³Ma, ka mɛ dea ngay, dea nde, gare mɛ aing mɔ ka wekɔ mɛ dea na,
- ⁴tuka nde ngay pɛ mɛ adung nɛ wuso. Mɛgi Bafa mɛ, ka zɔk mɔ ka dung ha wuso, beke mɛ.”
- ⁵«Ka ɛnɛ gɔ Sɔ, ka ɛnɛ adung tuka hio wan-dambari na. Hazu ka mbwa gɔ Sɔ ha twa gɔ Sɔ nɛ ha sabhaka wal, mbwa yol ha ngɔn tuka nde, hio wi azɔk mbwa. Kpasawen, mi tɔ ha ɛnɛ nde, mbwa kpaamɔ mɔ-ke mbwa kari.
- ⁶Ma, pɛ mɛ, ka mɛ ngoy gɔ Sɔ, mɛ le ha zang gdɔku nɛ mɛ gdɔki nua. Mɛgi, mɛ gɔ Bafa mɛ haki ha bhandi wuso. Nɛ Bafa mɛ ka zɔk mɔ ka dung ha wuso fet, beke mɛ.
- ⁷«Ka ɛnɛ atɔ tumwen ha gɔa Sɔ na. Hio bhilo de mɛgi, hazu mbwa takiri nde, Sɔ beze mbwa hazu hio ting wen pɛ mbwa.
- ⁸Ka ɛnɛ adung tuka mbwa na, hazu Bafa ɛnɛ ingɔ mɔ fet ka kɔpi ɛnɛ songsi ing, ɛnɛ tɛ gɔ wɛnɛ.
- ⁹Dea nde, ɛnɛ agɔ Sɔ mɛgɛ: «Bafa ɔ ka dung ha zang ngɔn, ling mɛ adung nɛ nzɔya,
- ¹⁰kongakandɔ pɛ mɛ atɛ, ɛ ade mɔ ka mɛ ngoya ha nu, tuka ɛ de ha zang ngɔn.
- ¹¹Ha ɔ mese yɔngamɔ ka lɛma swe ɛngɛ.
- ¹²Ha ɔ tiso hazu gdangamɔ pɛ ɔ, tukaɔ haa tiso ha wi ndɔng, ka de gdangamɔ ha tɛɔ.
- ¹³Lesisi ɔ ha sɛbhalamɔ na, ma, kpasisi ɔ gbo ha gdangamɔ. [Hazu kongakandɔ, nɛ ziomɔ, nɛ lekɛ-lekɛmɔ dung ha kɔ mɛ kpoo. Amen.]»
- ¹⁴«Kpasawen, ka ɛnɛ ha tiso ha hio wi hazu gdangamɔ pɛ mbwa, Bafa ɛnɛ ka dung ha zang ngɔn beha fin tiso ha ɛnɛ.
- ¹⁵Ma, ka ɛnɛ ha tiso ha hio wi na, ki Bafa ɛnɛ lɛm ha tiso ha ɛnɛ hazu gdangamɔ pɛ ɛnɛ fin na.”
- ¹⁶«Ka ɛnɛ zim yɔngamɔ hazu gɔ Sɔ, ɛnɛ dung tuka wan-ngɔtɛ na. Hazu yo nɛ hio wan-dambari ka de mɔ mɛgi. Mbwa kay songsi mbwa hazu osi ha hio wi nde, mbwa ha zimɔ yɔngamɔ. Kpasawen, mi tɔ ha ɛnɛ nde, mbwa kpaamɔ mɔ ke mbwa kari.
- ¹⁷Ma, pɛ mɛ, ka mɛ ha zimɔ yɔngamɔ, dea nde, mɛ afal li mɛ, nɛ sal zu mɛ nedede.
- ¹⁸Mɛgi hio wi ing nde, mɛ ha zimɔ yɔngamɔ, na, kanɛ Bafa mɛ ka ing mɔ wuso. Nɛ Bafa mɛ ka zɔk mɔ ka dung ha wuso fet, beke mɛ.”
- ¹⁹«Ka ɛnɛ awesiri kpaamɔ pɛ ɛnɛ hake ha nzan na, hazu hake dudu nɛ ngongele ha gdangsa mɔ, nɛ wanzu ha gbaa nutwa mɛ zu mɔ.
- ²⁰Mɛgi, ɛnɛ wesiri kpaamɔ pɛ ɛnɛ gde ha zang ngɔn, haki dudu nɛ ngongele lɛm gdangsi mɔ na, nɛ wanzu lɛm gba nutwa nɛ zu mɔ na.
- ²¹Hazu yo nɛ ha bhandi ka kpaamɔ pɛ mɛ ang, ka sila mɛ dung ang fin.”
- ²²«Gbali mɛ dung tuka lamba ka ha saamɔ ha tɛ mɛ. Ka gbali mɛ nɛ dedea, tɛ mɛ fet dung ha zang saamɔ.

²³Ma, ka gbali me gdanga, te me fet dung ha zang nge-ge-ge tutum. Megi ka me kpaatutut ha bhandi saamo, bo ne tutum enge bepente na nde?"

²⁴«Bala ndang lem dung ne wan bwa na. Hazu, a bengoy ma ndang ne sen mbinga, mana a beze nu ma ndang ne de kpandele sungiri ne mbinga. Ene lem de tom ha ko So ne ha ko mboli na.»

²⁵«Hazu engi, mi gba tazu ene nde, ka ene adung ne nozang hazu mo ka ene beyong ne no, ne la ka ene beyol na. Tuno pe wi ne gasaa pen wen yongamo, ne te wi ne gasaa pen wen late, na nde?»

²⁶Ene ambari hio noy ha liswe: Mbwa pe ne bhi kpalmo na, ne mbwa wesiri yo ha zang gulo na. Ngase engi Bafa ene ka dung ha zang ngon ha daya mbwa. Bo ne ene ne zioa pen noy ndong pente pet, na nde?»

²⁷O ha soko ene lema boysi yala tuno pea tikiring ne wal nozang, o nde?»

²⁸«Megi, hazu ge ene dung ne nozang hazu wen la, ge nde? Ene mbari hio do bele ha kpaate. Mbwa de tom na, ne mbwa pan la na.»

²⁹Ma, mi to ha ene nde, ngase Salomon ha zang yebhe-yebhe kpaamo pea, te yol leke-leke la lem ne do bele ndong na.»

³⁰So bhongara la ha do bele, ka dung ha fo swe mese, ne ka e bepi ha we bhisiri. Megi, So beyol la ha te ene pente pet, na nde? Hazu ge ene mekiri So tikiring sona?»

³¹Ka ene adung ne nozang ne ani te ene na: «O beyong ne nge mo ge? O beno ne nge mo ge? O beyol ne nge la ge?»

³²Yo ne hio bhilo, ka nak pata mo ndong. Ma, Bafa ene ka dung ha zang ngon ingo, ka mo ndong kopi ene.»

³³Megi, pen mo fet, ene ki me dung hio wi mo Kongakando pe So, ne ene de mo ka dung nzeng ha li wa, ne So beha ene olo mo fet.»

³⁴Ka ene adung ne nozang hazu swe bhisiri na, hazu bhisiri ne te wa bedung ne nozang hazu mo pea. Swe ndang ndang fet lema ne yeksamo pe mbwa.»

Matthieu 7

¹«Ene agon kita ha zu ma wi na, tuka nde So agon kita ha zu ene na.»

²Hazu So begon kita ha zu ene lem ne kita ka ene gon ha zu hio mbinga. So beweki mo ha ene ne ndangte mowekimo ka ene weki ne mo ha hio mbinga.»

³Hazu ge me geri mbuli pala ka dung ha li ya me, ma, me zok gasa te ka dung ha li me na, ge nde?»

⁴Me bede meng me to ha ya me: «Ya mi, gde mi aku mbuli pala ha li me yune,» ne me zok gasa te ka dung ha li me na, ge nde?»

- ⁵Wan-dambari, me kusi gasa te ka dung ha li me yune songsi. Ne ka me zoka mo buee, ki me lema ku mbuli pala ka dung ha li ya me yune.
- ⁶«Ka ene aha nzoy mo ha hio tolo na. Yu nde, mbwa bekifiri te yong ene. Ne ka ene aha hio metete pe ene ha hio nguru na. Yu nde, mbwa beum yo ne nanga mbwa.»
- ⁷«Ene go mo, ne e beha yo ha ene. Ene ki mo, ne ene bekpa yo. Ene kon nutwa, ne e begbosisi yo ha ene.
- ⁸Hazu wi ndang ndang fet ka go mo, e beha yo ha wene. Ne wi ka ki mo, a bekpa yo. Ne wi ka kon nutwa, e begbosisi yo ha wene.
- ⁹Yo ne nge wi ha soko ene ka lema ha ta ha bem pea, ka goa yongamo ha ko wa, o nde?
- ¹⁰Mana ka bem pea ana koyo ha ko wa, a beha na-gdang dole ha wene nde?
- ¹¹Ngase ene, ka dung ne gdanga wi, ene ingo haa dedemo ha bem pe ene. Megi pen fet Bafa ene ha zang ngon beha dedemo ha wi ndong ka go wene.»
- ¹²«Megi, mo fet ka ene ngoy nde, hio wi ade yo ha te ene, ene de yo gbesi ha te mbwa! Hazu enge ne goto osamo pe mbonga pe Moise ne pe hio wan-tokuliwen.»
- ¹³«Ene le ne bho-ngo-ngo nutwa. Hazu yo ne pesa nutwa ne kpemyeke wal, ka ne ha bhandi bhondisi wi. Ne doka wi ha nea haki.
- ¹⁴Ma, yo ne bho-ngo-ngo nutwa ne bhete-bhete wal, ka ne ha tuno. Ne wi ndong ka kpa wal enge dok na.»
- ¹⁵«Pangay ne hio wan-tokuliwen dalo. Hazu mbwa yol ne kotu sami tene ha pe ene. Ma, ha zanga, mbwa ne hio ngonzu.
- ¹⁶Ene being mbwa ne wal deamo pe mbwa. Hazu e lem bhi waya sole ha te gaza na, ne e lem bhi waya yama ha yak ngombia na.
- ¹⁷Megi dede te fet way ne dede wayaa. Ne gdanga te way ne gdanga wayaa.
- ¹⁸Dede te lem way gdanga wayaa na. Ne gdanga te lem way dede wayaa na.
- ¹⁹Te fet ka way dede wayaa na, e begon yo pi ha we.
- ²⁰Ne meg, ene being hio wan-tokuliwen dalo ne wal deamo pe mbwa.»
- ²¹«Hio wi ang ka sa mi nde, Kongawan, Kongawan. Ma, mbwa fet lem le ha Kongakando Ngon na. Yo sone ne wi ndong ka de mo ka Bafa mi ka dung ha zang ngon ngoya.
- ²²Ha swe kita, doka wi beto ha mi nde, <Kongawan, Kongawan bo ne o batokuliwen ne ling me na nde? Bo ne o bayin hio gdanga sote ne ling me na nde? Bo ne o bade doka mokifi ne ling me na nde?>
- ²³Megi mi beto ha mbwa long nde, <Mi ing ene ndang na, ene pen. Hazu ene te de mo ka So ngoya ndang na.> “

²⁴«Mēgi, wi ndang ndang fet ka ze wen pōm ndōng, nē ka de mō lēm nē yo, mbwa gbesi tuka zōma wi ka bea twa pēa ha zu gogo.

²⁵Ngase ka kolo ɔla, gbongbong kolo hōa, nē bok gdufo sungiri nē twa engē, yo tē tukili na, hazu nangaa nē nōa ha zu gogo.

²⁶Ma, wi ndang ndang fet ka ze wen pōm ndōng, nē ka de mō lēm nē yo na, mbwa gbesi tuka yera wi ka bea twa pēa ha zu lembe.

²⁷Nē ka kolo ɔla, gbongbong kolo hōa, nē bok gdufo sungiri nē twa engē, yo tukolo fet mburr.”

²⁸Nē ka Jēsus karsa tōa wen ndōng, dōka giliwi yaksa pentē hazu osamō pēa.

²⁹Hazu a osimō tuka hio wan-osi mbonga na, ma, a osamō ha mbwa nē ziomō.

Matthieu 8

¹Jēsus zilo ngari, nē gasa gili ndara wene.

²Nē ma wan-doko tea tē ngbi zigolo ha si wa nē tōa: «Kongawan, ka mē ngoya, mē lēma sasisi tē mi.”

³Nē Jēsus yafafa kō wa, ba tē wa nē tōa: «Mi ngoya yo, tē mē asa!» Nē ha ndangtē ngimō tē wan-doko engē saa.

⁴Hapata Jēsus mboa wene: «Ka mē atō yo ha ma wi ndang na! Ma, mē osi tē mē ha wan-hasadaka tuka wene amēkiri nde, doko pē mē kara kari. Hapata mē ha sadaka sasasamō, ka Moïse baha nua sōngsi. Engē beosi ha wi fet nde mē kpasasari.”

⁵Nē ka Jēsus ha lea ha Kapernaum, ma kagama-bulo mō kandōnu Rome tea, tē lokite ha wene,

⁶a tōa: «Kongawan, ma wan-tom pōm ha ɔanu ha twa nē zele mela, ka yim wene pentē.”

⁷Jēsus tōa ha wene: «Mi nē pōm tē bene nē kpasisi wene.”

⁸Ma, kagama-bulo kiforo wen: «Kongawan, mi bo nē zioa nde, mē ale ha twa pōm na. Ma, mē tō sōna nē wen ndang nē wan-tom pōm bekpasi.

⁹Hazu mi fin, mi dung ha si hio ma zio wi, nē hio wan-bibulo dung fin ha si mi. Ka mi tō ha ma wan-bibulo pōm: «Nē!» A nēa. Nē ka mi tō ha ma mbinga fin: «Tē!» A tea. Nē ka mi tō ha ma wan-tom pōm fin: «De engē!» A dea yo.”

¹⁰Jēsus yaksa ka wene zea wen ndōng. Nē a tōa ha giliwi ka ndara wene: «Kpasawen, mi tō ha ene nde, mi tē kpa ka ma wi ndang ka mēkiri Sō nekpasasari tuka engē na, ngase ha soko hio wi mō Israel yo bona.

¹¹Ma, mi tō ha ene nde, dōka wi begute ha wal gute swe, nē ha wal ɔnu swe, nē mbwa bewesiri may ha yōngamō hapete tabolo hine Abraham, Isaac nē Jacob ha Kongakando Ngōn.

12Ma, ε ndɔng ka lɛma se mɛ dung ha Kongakandɔ pɛa, Sɔ bepi mbwa ha del ha zang nge-enge-enge tutum, haki mbwa behe kwa nɛ yɔng nzata.”

13Nɛ Jɛsus tɔa ha kagama-bulo: «Mɛ si nededeɛ. Mɔ ahɔ tuka mɛ mekara.» Nɛ wantom pɛa kpasɛ ha ndangte ngimɔ.

14Nɛ Jɛsus lea twa pɛ Pierre, nɛ wɛnɛ zɔka folo mɛ Pierre mɔ bhoko ha ɔanu nɛ zɛlɛ bawete.

15Jɛsus tama kɔ wa, nɛ zɛlɛ bawete kara. Nɛ folo mɛ Pierre guotɛ nɛ dea tom ha mbwa.

16Ka mbolo dea, ε kaya dɔka wi ka dung bala ha kɔ gdanga sɔtɛ, tɛnɛ ha Jɛsus. A yino gdanga sɔtɛ ndɔng nɛ wal wen nu wa, nɛ a kpasasa fin hio wan-zɛlɛ fet.

17A dea mɛgi tuka nde, wen pɛ wan-tɔkuliwen Esaie aɛmsiri tɛ: «Wɛnɛ kuo kumɔ pɛ ɔ, nɛ a baa hio zɛlɛ pɛ ɔ yunɛ.”

18Ka Jɛsus zɔka dɔka giliwi ka zikoro wɛnɛ, a haa nu ha hio wan-yambimɔ pɛa: «O nɛ ha kuli tɔ!”

19Ma wan-osi mbonga tiko nɛ hapɛtɛ Jɛsus nɛ tɔa: «Wan-osimɔ, mi bendari mɛ ha bhandi fet ka mɛ benɛ ang.”

20Jɛsus kiforo wen ha wɛnɛ: «Hio ngbanza nɛ ngu pɛ mbwa, nɛ hio nɔy nɛ twa pɛ mbwa. Ma, mi, Bewei pɛ Wi, bo nɛ bhandi ɔmte na.”

21Ma ndang ha soko hio wan-yambimɔ tɔa ha Jɛsus: « Kongawan, mɛ gde mi anɛ, nɛ gun bafa mi songsi ing.”

22Ma, Jɛsus tɔa ha wɛnɛ: «Mɛ ndari mi! Mɛ gde hio fiowi agun hio fiowi pɛ mbwa.”

23Jɛsus lea songu nɛ hio wan-yambimɔ pɛa ndara wɛnɛ.

24Ka mbwa dungɔ ha kuo li, gbabok guote ha li, nɛ tongbasali goka songu. Ma, Jɛsus ha ɔala.

25Nɛ hio wan-yambimɔ tiko nɛ ha pɛa, tunso wɛnɛ nɛ tɔa: « Kongawan, kpasisi ɔ, ɔ sanga nɛ fio!”

26Nɛ wɛnɛ ana mbwa: «Enɛ yu ke hazu ge? Enɛ mekiri Sɔ tikiring sɔna!» Mɛgi a guotɛ, nɛ a gaya gbabok nɛ li tɔ. Nɛ mɔ gaa selee.

27Ma, hio wi fet yaksa nɛ mbwa tɔa ha may: «Enge nê nge tili wi, ka bok nɛ li ha zea nu wa ge nde?”

28Ka Jɛsus hɔa ha kuli tɔ, ha kandɔnu mɔ le Gadara, hio wei bwa ka dung nê bala ha kɔ gdanga sɔtɛ, nɛa ha songsi wa. Mbwa gboa ha zang ngu ka ε gde hio wɔlwi ang. Mbwa dungɔ ha dea da nɛngaya nde, wi ndang apɛn ha liwal haki na.

29Mbwa gdɔra: «Bewei pɛ Sɔ, mɛ ngoy mɛ de nɛ ge nɛ ɔ ge? Mɛ tɛa hazu yukiti ɔ songsi swe kita pɛ Sɔ nde?”

³⁰Ne ma zugili nguru dungo ha yongamo neyea ne mbwa tikiring.

³¹Hio gdanga sote ndong lokate ha wene ne toa: «Ka me beyin o, me tomsi o ha te hio nguru ndong haki.»

³²Jesus toa ha mbwa: «Ene ne!» Ne mbwa gboa ha te wi ndong bwa, ne le te hio nguru. Megi zugili nguru fet bhilo tek ha kuso nu ngindi to. Ne mbwa fet fea li.

³³Ne hio zaoro nguru yuo mo pen, ne ha le Gadara. Haki mbwa baa kasi mo fet, ka hoo ha te hio wei bwa, ka dungo se ne bala ha ko gdanga sote.

³⁴Ne hio wi mo Gadara fet gboa, ne ha songsi Jesus. Ka mbwa zoka wene, mbwa lokate ha wene nde, wene apen ha kandonu pe mbwa.

Matthieu 9

¹Jesus lea songu, ne kuo li to, si ha le pea.

²Ne hio ma wi kuo ma wan-zele mela ne lang, tene ha wene. Ka Jesus zoka nde, mbwa mekara So nekpara, a toa ha wan-zele: «Dan mi, ba da! Mi biso sembo pe me kari.»

³Megi hio ma wan-osi mbonga toa ha soko may: «Wi ke fengsa So.»

⁴Jesus ingo takaramo pe mbwa, ne a ana mbwa: «Ene takiri gdanga takaramo ha zu ge?

⁵Ka mi to nde, «Mi biso sembo pe me kari», mana ka mi to nde, «Gute, me ne no», yo ne nge ka dung ne hasa me to, ge nde?

⁶Ene being long nde, mi, Bewei pe Wi, mi ne ziom me bisi sembo pe hio wi ha zu nu.» Megi Jesus toa ha wan-zele mela: «Gute, ba lang pe me, ne me si ha twa pe me!»

⁷Ne wan-zele guote si ha twa pea.

⁸Ke baa wi fet ka zoka mo enge. Ne mbwa lukoso So ka haa ziom tuka enge ha hio wi.

⁹Jesus guote haki ne ka wene ha pena, a zoka ma wi ha twa-ndem mboli garama, ling wa nde, Matthieu. A toa ha wene: «Ndari mi!» Ne Matthieu guote ne ndara wene.

¹⁰Hapata Jesus hine hio wan-yambimo pea dungo ha yongamo ha twa pe Matthieu. Hio doka wan-ndem mboli garama ne hio wan-de gdangamo fin dungo ha tabolo hine mbwa.

¹¹Ka hio Farizien zoka megi, mbwa ana hio wan-yambimo pea: «Wan-osimo pe ene yong mo hine hio wan-ndem mboli garama ne hio wan-de gdangamo hazu ge?»

¹²Ma, Jesus zea mbwa, ne a toa: «Yo bo ne wi ndong, ka dung ne dede te, ka ne ha pe wan-yina na. Ma, yo ne ndong ka dung ne zele, ka ne ha pea.

¹³Ene ne, ne ki goto wen ka So toa ha takarata pea nde, «Mi ngoya nde, ene ade kobhe te wi, bo ne sadaka na.» Mi tea ha nzan enge, bo hazu sa hio nzeng wi na, ma, hazu sa hio wan-de gdangamo.»

- 14**Hapata hio wan-yambimɔ pɛ Jean wan-gdumsiwi tiko tɛ hapetɛ Jɛsus, tɛ ani wɛnɛ: «Ngimɔ nɛdɔka, ɔ hine hio Farizien ha zimɔ yɔngamɔ hazu gɔ Sɔ. Ma, hio wan-yambimɔ pɛ mɛ de gbesi na hazu ge?»
- 15**Jɛsus kiforo wen ha mbwa: «Wi ndɔng ka ɛ sa ha yenga sibhoko, lɛma de ngɔtɛ ha ngimɔ ka wei sibhoko bhɔna hine mbwa nde? Way! Ma, ma ngimɔ betɛ ka ɛ begu wɛnɛ ha soko mbwa yunɛ. Yo nê ha ngimɔ engi ka mbwa bezim yɔngamɔ.
- 16**«Wi ndang lɛm ku titi nu mbombe la, ful ha tolo mɔa la na. Hazu ka ɛ fal la engɛ, nu mbombe la betɛ kay tɛ, nɛ zuri ma nu mɔa la fin. Mɛgi toloa betɛ pɛsi pen mɔ songsi.
- 17**Wi lɛm a mbombe dɔkɔ ha zang mɔa lɔngɔ na. Hazu ka yo beangiri nɔya, yo bele gbatolo mɔa lɔngɔ nɛ yo begba lɔngɔa. Mɛgi dɔkɔ betɛ gɔy nɛɛ betɛ kɔpi lɔngɔ. Dea nde, ɛ a-a mbombe dɔkɔ ha zang mbombe lɔngɔ nɛ mɔ ndɔng bwa fet bebhɔn.»
- 18**Ka Jɛsus boka ha tɔa wen ndɔng, ma wan-zu twa gɔ Sɔ hɔa tɛ hil ha si wa nɛ tɔa: «Bem pɔm mɔ bebhoko fea sising-sising. Mɛ tɛ, tɛ gde kɔ ha tɛ wa, nɛ wɛnɛ betun.»
- 19**Nɛ Jɛsus nɛ hio wan-yambimɔ pɛa guotɛ nɛ ndara wɛnɛ.
- 20**Ma bhoko ka tɔk sɛa ha tɛ wa nisi bele bhukɔ gbala bwa, tiko tɛ hapetɛ Jɛsus nɛ wal gdong, nɛ a ndɔa ngbunzɛ-ngbunzɛ nu la pɛa.
- 21**Hazu a dungɔ ha takara ha sila wa: «Ngase ka mi ndɔa nɛ la pɛ Jɛsus sɔna, zeɛ pɔm bekari.»
- 22**Nɛ Jɛsus kiforo tɛ zɔk wɛnɛ, nɛ tɔa: «Nana mi, ba da! Mɛ kpasa hazu mɛ mɛkara mi.» Ha ndangtɛ ngimɔ, zeɛ pɛa kara.
- 23**Jɛsus hɔa ha pɛ wan-zu twa gɔ Sɔ. Haki hio wan-mel bio dungɔ ha kera gunɔ fio. Ka wɛnɛ zɔka nde, giliwi ha dea woto-wotomɔ,
- 24**a tɔa ha mbwa: «ɛnɛ gbo! Hazu bebhoko engɛ tɛ fe na, ma, a ɔ nɛ la.» Nɛ mbwa mama wɛnɛ gbɔɔ.
- 25**Ka ɛ yinɔ giliwi fet gbo ha dɛl, Jɛsus lea twa, baa kɔ bebhoko, nɛ wɛnɛ guotɛ nɛ tunɔ.
- 26**Nɛ kasia yambala dam kandɔnu engi fet.
- 27**Jɛsus guotɛ haki, nɛ ka wɛnɛ ha pena, wan-gdɔka li bwa ndara wɛnɛ nɛ gdɔra: «Bewei pɛ David, de kobhe tɛ ɔ wa!»
- 28**Ka wɛnɛ lea ha twa, hio wan-gdɔka li ndɔng tiko tɛ hapetɛ wa, nɛ wɛnɛ ana mbwa: «ɛnɛ mɛkara nde, mi lɛma kpasisi ɛnɛ nde?» Mbwa kɔa ha nu wa: «Ey, Kongawan.»
- 29**Mɛgi Jɛsus tama gbali mbwa nɛ tɔa: «Mɔ ahɔ tuka ɛnɛ mɛkara!»
- 30**Nɛ gbali mbwa gboa long. Jɛsus mboa nu mbwa nɛ ngaya nde, ka mbwa atɔ yo ha ma wi na.
- 31**Ma, ka mbwa gboa, mbwa baa kasi tɛ wa ha kandɔnu engi fet.

³²Ka hio wi ndɔng bwa ha gboa, ε kuo ma wi tene ha pe J́esus. Hazu wen gdanga sote wi enge lem wolmo na.

³³Ha ndangte ngimo ka J́esus yino gdanga sote, wi enge angara wolamo. Hio giliwi fet yaksa ne mbwa toa: «E te zok ka mo gbesi tuka enge ha Israel na.»

³⁴Ma hio Farizien toa: «Wene yino gdanga sote ne wal ngate pe wan-zu hio gdanga sote.»

³⁵J́esus yala ha hio gasa le ne hio bebe le fet. A osamo ha zang hio twa go So, a bulo Dede Wen Kongakando pe So. Ne a kpasasa hio wan-zele ne hio kumo wi fet.

³⁶Ka wene zoka hio giliwi, sila wa doya ne kobhe. Hazu te mbwa kata ne moka tuka hio sami ka zaoro mbwa bo na.

³⁷Ne J́esus toa ha hio wan-yambimo pea: «Hongbongbo kpalmo ha fo ne doka, ma, hio wan-tom dok na.

³⁸Megi ene ani wan-fo, ka wene atomsi hio wan-tom hazu wesiri kpalmo.»

Matthieu 10

¹J́esus wesara hio wan-yambimo pea bhuko gbala bwa. A haa mbwa ziommo hazu yin hio gdanga sote, ne hazu kpasisi hio wan-zele ne hio kumo wi fet.

²Ling hio wan-netom ndong bhuko gbala bwa ne mege: Bosi wi ne Simon ka ε sa fin nde, Pierre, hapata ya wa André, ne fin Jacques hine ya wa Jean, bafa mbwa ne Zebede,

³ne Philippe hine Barthélemy, ne Thomas hine Matthieu, wan-ndem mboli garama, ne Jacques, bewei pe Alfe, hine Tade,

⁴ne Simon, ka ε sa nde, «Bele ka yin gon-gene wan-le», ne Judas Iskariote wan-hakasate J́esus.

⁵J́esus tomsa hio wan-netom bhuko gbala bwa. A toa ha mbwa: «Hio wi ka bo ne zuife na, ene sosi mbwa, ne ka ene ale ha ma le mo kandonu Samari na.

⁶Ma, pente pet, ene ne ha hio wi mo kandu Israel, hazu mbwa dung tuka gili sami ka ya.

⁷Ha liwal, ene bul wen ha hio wi nde, Kongakando Ngon te bo sanga.

⁸Ene kpasisi hio wan-zele, ene tumsi hio fiowi, ene sasisi te hio wan-doko, ne ene yin hio gdanga sote ha te wi. Mi haa ene ziommo me de mo ndong negbelea, megi ene ade yo fin negbelea.

⁹Ka ene aku ma mo mboli nene ndang na,

¹⁰ngase ngobho yali, ngase gasa late bwa, ngase nakala, ngase tongolo na. Hazu lema nde, wan-tom akpa mo-ke wene ha bhandi tom pea.

- 11 «Nε ka ενε bele ha ma le, gasaa mana bebea, ενε ki ma wi ka beba ενε ne dede kɔ. Ene bhɔn sɔna haki, kanε ενε guote ha le engi pen.
- 12 Ka ενε lea ma twa, ενε fan hio wia nde, <Gaamɔ adung hine ενε>.
- 13 Nε ka hio wi mɔ twa engi baa ενε ne dede kɔ, fani pε ενε beha mbwa gaamɔ. Ma, ka mbwa de mεgi na, gaamɔ pε ενε bekifiri ha tε ενε.
- 14 Nε ka mbwa ba ενε ne ze wen pε ενε na, ενε agbo pen ha twa mana le engi. Nε εne ngbɔ ngbabhuki nanga ενε, ka yo aosi ha mbwa gdanga deamɔ pε mbwa.
- 15 Kpasawen, mi tɔ ha ενε nde, ha ngimɔ ka Sɔ begɔn kita, wεne beba hio wi mɔ le engi nengaya pen hio wi mɔ le Sodome ne Gomore.”
- 16 «Ene ze! Mi tomsi ενε tuka hio sami ha soko hio ngɔnzu. Mεgi, ενε dung ne zɔma tuka hio gɔk, ne ενε dung tuka hio gbakuli, ka bo ne likisi na.
- 17 Ene pangay, hazu hio wi beku bin εne nene ha li kita. Nε ε bezuri ενε ne zambala ha zang hio twa gɔ Sɔ.
- 18 E begde ενε ha li hio gɔfɔrma ne ha li hio kongapora hazu εne nê wi pɔm. Mɔ ndɔng beha ενε wal mε ke wen pε Sɔ ha mbwa ne ha hio wi ka bo nê zuife na.
- 19 Ma, ka mbwa begde ενε ha li kita, ka sila ενε abhunziki ne wal mana wen ka εne betɔ na. Hazu ενε bekpa wen ka εne betɔ ha ndangte ngimɔ engε.
- 20 Yo bo nê ενε ka bewolmɔ na. Ma, yo nê Nzɔy-Sɔte pε Bafa ενε ka bewol wen ne wal nu ενε.
- 21 «Gdiya begde gdiya nde, ε agbe wεne. Nε gdibafa bede mεgi ne bem pεa. Nε hio bem begute sungiri bafa ne nana mbwa hazu gde mbwa ha kita fio.
- 22 Hio wi fet besen ενε hazu εne nê wi pɔm. Ma, wi ka beba ne nɔa nging kanε kpogio, bekpasi.
- 23 Ka ε benamili ενε ha ma le, ενε ayu mɔ pen si ha mbinga. Kpasawen, mi tɔ ha εne nde, mi, Bewei pε Wi bekifiri sɔngsi nde, ενε akarsi tom pε ενε ha zang hio le mɔ Israel fet.
- 24 «Wan-yambimɔ pen zu wan-osimɔ pεa na. Nε wan-tom pen zu wan pεa na.
- 25 Yo lεma nde, wan-yambimɔ atε tuka wan-osimɔ pεa, ne wan-tom tuka wan pεa. Nε ka ε sa wan-twa nde, Satan, bo ne ε befεngsi hio wi mɔ twa pεa pen engi, na nde?”
- 26 «Ka ενε ayu ke wi na. Hazu mɔ fet ka dung ha tutum, yo begbo ha saamɔ. Nε mɔ wuso fet begbasi tε long.
- 27 Mɔ ka mi tɔ ha ενε ha zang tutum, ενε atɔ yo ne nga swe. Nε mɔ ka ενε ze ne yimɔlɔa, εne ahe mbelaa.
- 28 Nε ka ενε ayu ke hio wi ka lem gbe multε pε ενε na, hazu mbwa lem gbe sɔte pε εne na. Ma, εne yu ne ke Sɔ, hazu a lεma bhondisi multε ne sɔte ha bhandi we ka bisi na.

²⁹Bo ne ε gdongi nadole bwa ne bebe mboli tikiring na nde? Ma, ngase engi, ka ma ndang teka ha nu, So ingo yo.

³⁰Ma, pe ene, So tola doka bumozu ene fet.

³¹Megi ka ene ayu ke na, hazu ha li So, ene ne zioa pen zugili nadole.”

³²«Ka ma wi gbasi ha li hio wi nde, wene ne wi pom, mi begbasi fin ha li Bafa mi ka dung ha zang ngon nde, wene ne wi pom.

³³Ma, ka ma wi to ha li hio wi nde, wene ing mi na, mi beto fin ha li Bafa mi ka dung ha zang ngon nde, mi ing wene na.”

³⁴«Ka ene atakiri ha sila ene nde, mi tea ha gdea gaamo ha nu, na. Mi te te ha gdea gaamo na, ma, mi tea ha gdea tumbo.

³⁵Mi tea hazu gba soko bewei ne bafa wa, ne soko bebhoko ne nana wa, ne soko ko pe bem ne koko wa.

³⁶Ne hio nam bedung ne ngana ha soko mbwa.

³⁷«Wi ka ngoy bafa wa mana nana wa pen mi, wene lem dung wi pom na. Ne wi ka ngoy bem mo bebhoko mana mo bewei pen mi, wene lem dung wi pom na.

³⁸Ne wi ka gu getakate pea na ne ka ndari mi na, wene lem dung wi pom na.

³⁹Wi ka ngoy pama tuno pea, wene beyosisi yo. Ma, wi ka yosisi tuno pea hazu wene ne wi pom, wene bekpa yo.”

⁴⁰«Wi ka baa ene ne dede ko, a baa mi. Ne wi ka baa mi ne dede ko, a baa So ka tomsa mi.

⁴¹Wi ka baa wan-tokuliwen ne dede ko hazu yo ne wan-tokuliwen, So beke wene tuka wan-tokuliwen. Ne wi ka baa nzeng wi ne dede ko, hazu yo ne nzeng wi, So beke wene tuka nzeng wi.

⁴²Ne wi ka ha ma kopoo gaa li ha ma bebe wan-yambimo pom ndang, hazu yo ne wan-yambimo pom, mi to kpasawen ha ene nde, So beke wene.»

Matthieu 11

¹Ka Jesus karsa mboa hio wan-yambimo pea bhuko gbala bwa, a pena haki. A nea ha hio gasa le mo kandonu engi hazu osi ne bul Dede Wen.

²Ha ngimo engi, Jean wan-gdumsiwi dungo ha twa zobho, ne wene zea kasi tom pe Christ. Megi a tomsa hio ma wan-yambimo pea,

³hazu ani wene: «Me ne Mesi ka bete? Mana o akere ma mbinga nde?”

⁴Jesus kiforo wen ha mbwa: «Ene ne, ne to ha Jean, mo ka ene zea ne zoka:

⁵«Hio wan-gdoka li zoka mo, hio kumo wi nea no, te hio wan-doko saa, hio wan-gdoka zala zea mo, hio fiowi kiforo ha tuno, ne hio fabha wi ha zea Dede Wen.»

⁶Tote ha wi ke ka kafi mekara mi na!”

⁷Ka hio wan-yambimɔ pɛ Jean sio, Jésus angara toa kasi te Jean ha giliwi, a toa: «Ène nea ha kpenu ha zɔka ge? Bɛɛ ka bok fesi nde? Way!

⁸Ma, ene nea ha zɔka ge? Ma wi ka yola lɛkɛ-lɛkɛ la nde? Way, hazu hio wi ka yol lɛkɛ-lɛkɛ la dung ha zang twa pɛ kongapora.

⁹Ma, ene nea ha zɔka ne o? Wan-tɔkuliwen? Ey, yo gɔ. Ne mi to ha ene fin nde, wene ne gasaa pen wan-tɔkuliwen.

¹⁰Hazu Sɔ toa wen hazu Jean ha zang takarata pɛa nde, «Mi betomsi wan-nɛkasara pɔm ha li mɛ hazu bhɔngiri wal ha mɛ.»

¹¹Mi to ha ene kpasawen nde, ɛ te bhɛ ma wi ka dung ne gasaa pen Jean ndang na. Ma, wi ke ka dung ne bebea fet ha zang Kongakandɔ Ngɔn, nê zioa pen Jean.

¹²Angiri ha ngimɔ ka Jean dungɔ ha gdumso wi kanɛ sising, ɛ ngoy bhɔngiri Kongakandɔ Ngɔn ne nga mbanzi, ne hio ngawi ngoy dang zua.

¹³Kanɛ ngimɔ pɛ Jean, hio wan-tɔkuliwen fet ne mbonga pɛ Moïse toa long nde,

¹⁴Elie wan-tɔkuliwen bekifiri. Ka ene mekiri mana kafi, mi to ha ene nde, Jean nê Elie ka kiforo!

¹⁵Wi ka bo ne zala mɛ ze mɔ, wene aze.

¹⁶«Mi beweki hio wi mɔ sising ne nge wi ge? Mbwa dung tuka hio bhobem ka dungnu ha binsila dɛl ha gdɔra ha may:

¹⁷«O mela bio nganmɔ ha ene, ne ene te yo yula na! O bea gima ngɔte ha ene, ne ene te he kwa na!»¹⁸Hazu, ka Jean wan-gdumsiwi hɔa, a te yɔng ne nɔ mɔ na. Ne ɛ toa nde, wene dung bala ha kɔ gdanga sɔte.

¹⁹Ka mi, Bewei pɛ Wi, hɔa, mi yɔnga ne nɔa mɔ. Ne ɛ toa nde, mi nê wan-yɔngmɔ nedɔka ne wan-nguru dɔkɔ. Ne fin nde, mi de sɔy hine hio wan-ndem mbɔli garama ne hio wan-de gdangamɔ. Ma, hio tom ka Sɔ de ne mbaramɔ pɛa, gbasa long nde, mbaramɔ pɛa ne nzeng.”

²⁰Mɛgi Jésus angara sena wen ha hio wi mɔ hio gasa le ka wene dea sulo mɔweka ang, hazu mbwa te kpali deamɔ pɛ mbwa na. A toa:

²¹«Ngɔte ha ene, wi mɛ le Korazin ne Betsaida! Hazu ka bo se nde, hio wi mɛ le Tir ne Sidon bazɔk hio mɔkifi, ka hɔa ha le pɛ ene, ki nehasa mbwa yola la zim mɔ, ne mbwa aa bok ha te mbwa hazu osi nde, mbwa kiforo sila mbwa.

²²Mɛgi mi to ha ene nde, ha ngimɔ ka Sɔ begɔn kita, hio wi mɛ le Tir ne Sidon bekpa yeksamɔ kpasawen. Ma, pɛ ene bepente pet.

²³Ne ene, hio wi mɛ le Kapernaum, ene takiri nde, Sɔ begu ene ha ngɔn nde? Way! Sɔ bezilsi ene kanɛ bhandi pɛ fiowi. Hazu ka bo se nde, hio wi mɛ le Sodome bazɔk hio mɔkifi, ka hɔa ha le pɛ ene, ki le Sodome bhɔna kanɛ swe mese.

²⁴Megi mi tɔ ha ɛnɛ nde, ha ngimɔ ka Sɔ begɔn kita, hio wi mɛ le Sodome bekpa yeksamɔ kpasawen. Ma, pɛ ɛnɛ bepɛntɛ pɛt.”

²⁵Ha ngimɔ engi, Jɛsus tɔa: «Bafa mi, mɛ nê wan ngɔn nɛ nu. Mi lukisi mɛ hazu mɛ gbasa ha hio bebe wi mɔ ndɔng, ka mɛ wuso ha hio wan-mbarimɔ nɛ wan-ingmɔ.

²⁶Ey, Bafa mi, yo nê mɛ ka ngoya yo megɛ.

²⁷«Bafa mi gdea mɔ fɛt ha kɔ mi. Yo nê Bafa mi sɔna ka ing mi, Bewei pɛa. Nɛ yo nê mi, Bewei pɛa sɔna ka ing Bafa mi. Nɛ wi ndang ndang, ka mi ngoy gbasi Bafa mi ha mbwa, mbwa being Bafa mi.

²⁸«ɛnɛ fɛt, ka tɛ ɛnɛ kata ha baa zio toy dɔka mbonga pɛ hio zuife, ɛnɛ tɛ ha pɔm. Mi begu yo ha zu ɛnɛ yunɛ, nɛ ɛnɛ bekpa gaamɔ.

²⁹ɛnɛ aba toy pɔm gde ha zu ɛnɛ, nɛ ɛnɛ yambi mɔ ha kɔ mi, hazu mi nɛ gaa nɛ mendi. Megɛ ɛnɛ being mɔ ka ha gaamɔ ha tunɔ pɛ ɛnɛ.

³⁰Toy mbonga pɔm ka mi gde ha zu ɛnɛ, yo nɛ dedea hazu ɛnɛ, nɛ yo nɛ hafala mɛ gu.»

Matthieu 12

¹Ha ngimɔ engi Jɛsus gɔna ha zang fɔ kpalmɔ ha swe ɔmtɛ. Nɛ wɔ dea hio wan-yambimɔ pɛa, nɛ mbwa bhio ma kpalmɔ yɔng.

²Ka hio Farizien zɔka megɛ, mbwa tɔa ha Jɛsus: «Pangay, hio wan-yambimɔ pɛ mɛ ha dea mɔ ka mbonga pɛ ɔ tɔa nde, ɛ ade yo ha swe ɔmtɛ na.”

³Jɛsus kiforo wen ha mbwa: «ɛnɛ tɛ tɔl mɔ ka David nɛ hio wi pɛa bade ha ngimɔ ka mbwa dungɔ nɛ wɔ, na nde?

⁴A lea twa Sɔ hine hio wi pɛa, nɛ mbwa yɔnga mampa ka ɛ haa nɛ sadaka kari, ngase ka mbonga tɔa nde, ma gele wi tuka mbwa ayɔng yo na, kanɛ hio wan-hasadaka sɔna.

⁵Hio wan-hasadaka ha dea tom ha zang gasa twa Sɔ ha swe ɔmtɛ fin. Ngase engi kita lɛm ba mbwa na. Bo nê ɛnɛ tɔla megɛ ha zang mbonga pɛ Moïse, na nde?

⁶Ma, mi tɔ ha ɛnɛ nde, mi hake nɛ zioa pen gasa twa Sɔ.

⁷Sɔ tɔa ha takarata pɛa: «Mi ngoya nde, ɛnɛ ade kobhe tɛ wi, bo nê sadaka na.» Ka bo se nde, ɛnɛ aing gotoa, ki ɛnɛ tɛ gɔn kita sungiri nɛ hio wan-ngabhala nu na.

⁸Mi, Bewei pɛ Wi nê wan hazu swe ɔmtɛ.”

⁹Ka Jɛsus pena haki, a lea ha ma twa gɔ Sɔ.

¹⁰Haki ma wi ang nɛ yɔmba kɔ. Hio ma wi ka dungɔ ha kio wal mɛ fundi Jɛsus, ana wɛnɛ: «Mbonga pɛ ɔ haa wal nde, ɛ akpasisi wan-zele ha swe ɔmtɛ nde?”

¹¹Nɛ Jɛsus kiforo wen ha mbwa: «Ha soko ɛnɛ, ka ma wi nɛ ndanga sami ndang sɔna, nɛ ka sami engɛ teka ha zang kɔ ha swe ɔmtɛ, wɛnɛ lɛm gbosisi wɛnɛ ha dɛl, na nde?

- 12Ma, bo ne wi ne zioa pen sami, na nde? Mēgi mbonga pe o ha wal me de dedemo ha swe omte.”
- 13Ne Jėsus toa ha wan-yomba ko: «Yafifi ko me!» Wene yafafa, ne ko wa kiforo ne dedea tuka mbinga.
- 14Ne hio Farizien ndong gboa ne bhongiri wen nde, mbwa agbe Jėsus.
- 15Ka Jėsus ingo wen enge, a laka bhandi engi gde. Giliwi ndara wene, ne a kpasasa hio wan-zele fet.
- 16Ne wene mboa nu mbwa nengaya nde, ka mbwa agbasi wene na.
- 17A dea mēgi hazu lemsiri wen ka So batō se ne wal nu wan-tokuliwen Esaie:
- 18«Wi enge nē wan-tom pōm ka mi weka, mi ngoya wene gdang ne mi de tote te wa. Mi begde Nzoy-Sote pōm ha zu wa, ne wene beosi nzeng wal deamo ha hio kandō ka bo nē zuife na.
- 19Wene lem gdori ne moy hine hio wi na. Ne a lem to wen ne ngagel ha zang del na.
- 20Wene lem gbin mōka wi ka dung tuka suo sisongo na. Ne a lem bisi mōka wi ka dung tuka bebe we lamba na. A bede mēgi kanē wene danga zu hio wi nde, mbwa amekiri nzeng wal deamo pe So.
- 21Ne hio kandō fet, begde tazu mbwa ha te wa.”
- 22Hapata e kuo ma wi tene ha pe Jėsus. Wene nē wan-gdōka li ne wan-gdōka nu hazu gdanga sote ha zang te wa. Jėsus kpasasa wi enge, ne wene angara zōka mō ne wola mō.
- 23Mēgi hio giliwi yaksa ne mbwa toa: «Wi ke bo nē Bewei pe David na nde?”
- 24Ma, ka hio Farizien zea hio wi ha toa mēgi, mbwa toa: «Wi ke lem yin gdanga sote sōna ne ngate pe Satan, wan-zu hio gdanga sote.”
- 25Ma, Jėsus ingo takaramo pe mbwa ne wene toa ha mbwa: «Kandō fet ka ketini soko betekili. Ne le ne nugala fet ka ketini soko lem bhon na.
- 26Ka Satan yin Satan, yo osi nde, a ketana soko te wa ne pea te. Mēgi kongakandō pea bebhon fin meng?
- 27Ne ka bo se nde, mi ayin hio gdanga sote ne wal ngate pe wan-zu gdanga sote, hio wi pe ene yin pe mbwa ne ngate pe o? Mēgi yo nē mbwa ne pe mbwa te ka osi nde, ene toa wen dalo.
- 28Ma, ka mi yin gdanga sote ne ngate pe Nzoy-Sote pe So, yo osi nde, Kongakandō pe So hōa ha soko ene kari.
- 29«Wanzu lema le twa pe ngawi ne kay hio toy pea meng? Sōna ka wene sanga ngawi enge songsi ing, ki wene bekay toy pea.

- 30 «Wi ka bo hine mi na, wene sungiri mi. Ne wi ka ndem mo hine mi na, wene ha panzaka mo.
- 31 Megi, mi to ha ene nde, So lema bisi sembo pe hio wan-de gdangamo ne pe hio wan-fengsi wene fet. Ma, So lem bisi sembo pe wan-fengsi Nzoy-Sote na.
- 32 Ne ka ma wi to gdanga wen sungiri mi, Bewei pe Wi, So lema ha tiso ha wene. Ma, ka ma wi to gdanga wen sungiri Nzoy-Sote, So lem ha tiso ha wene na. Ngase ha nzan enge, ngase ha mbombe nzan ka bete.”
- 33 «Ka te ne dedea, wayaa bedung ne dedea. Ne ka te ne gdangaa, wayaa bedung fin ne gdangaa. Hazu e ing te ne wal wayaa.
- 34 Ene, kul pe da gok! Ene ne gdanga wi, megie ene lem to dede wen ndang na. Hazu wi to sone ne wen mo, ka don zang sila wa.
- 35 Dede wi gbosisi ne dedemo ka don zang sila wa. Ne gdanga wi gbosisi ne gdangamo ka don zang sila wa.
- 36 Ma, mi to ha ene nde, ha swe kita pe So, hio wi beto olo nu mbwa hazu tum wen fet ka mbwa bat.
- 37 Lem ne wal wolamo pe me, So beba me tuka nzeng wi, mana a begon kita ba me.”
- 38 Hapata, hio ma wan-osi mbonga ne hio ma Farizien toa ha Jesus: «Wan-osimo, o ngoya nde, me ade ma moweke ka osi nde, yo ne So ka tomsi me.”
- 39 Jesus kiforo wen ha mbwa: «Hio wi mo ngimo enge ne gdangaa! Mbwa bo ne mboazu ha li So na, ma, mbwa ha ana moweke. So lem de ma moweke ha mbwa fin na, kane moweke pe wan-tokuliwen Jonas.
- 40 Gbesi tuka Jonas dea yala tar ha zang gasa koyo, mi, Bewei pe Wi, bede fin yala tar ha si nu.
- 41 Ha swe kita pe So, hio wi mo kandonu Ninive begu bin te, ne mbwa beke wen sungiri hio wi mo ngimo enge. Hazu hio wi mo Ninive kiforo sila mbwa, ka mbwa zea bulowen pe Jonas. Ma, mi ka dung hake, mi pena Jonas.
- 42 Ne kongapora mo bhoko mo kandonu Saba fin begu bin te, ne a beke wen sungiri hio wi mo ngimo enge. Hazu wene guote neyea te ha zea wen mbaramo pe Salomon. Ma, mi ka dung hake, mi pena Salomon.”
- 43 «Ka ma gdanga sote gboa ha te ma wi, a bendoti ha kpenu hazu ki bhandi omt. Ne ka wene kpa bhandi na,
- 44 a beto nde, a bekifiri ha moa bhandi pea. Ne ka wene kiforo, a kpa zang twaa ne gomboa ne saa, ka e bhaksa nedede.
- 45 A bene ne sa hio gdanga sote marko zanga bwa, ka dung ne gdangaa pen wene. Mbwa bekifiri gbesi ne de le ha zang te wi ke. Hapata, dungo pe wi enge te bo ne gdangaa pen mo songsi. Yo bedung gbesi ne hio gdanga wi mo ngimo enge.”

⁴⁶Ka Jésus boka ha wolamō ha hio giliwi, nana wa nē hio ya wa hōa tē dung ha dēl. Mbwa kio wal mē wolmō ha wēnē.

⁴⁷Ma wi tōa ha Jésus: «Nana mē nē hio ya mē hake ha dēl. Mbwa ngoya wolmō ha mē.»

⁴⁸Nē Jésus kiforo wen ha wi engē: «O nê nana mi nē hio ya mi, o nde?»

⁴⁹Nē wēnē osa kō ha tē hio wan-yambimō pea, nē tōa: «Enē zōk, nana mi nē hio ya mi hake.

⁵⁰Hazu wi ka de mō ka Bafa mi ha zang ngōn ngoya, wēnē nê ya mi mō bewei, mō bebhoko, nē nana mi.»

Matthieu 13

¹Ha swe engē, Jésus gboa ha twa, nē a dungōnu ha nukolo tō Galile.

²Hazu dōka giliwi wesara may hapete wa, a lea sōngu nē dungōnu ha zanga. Hio giliwi dungō ha nukolo.

³Nē wēnē osamō ha mbwa nedōka nē wal townen. A tōa: «Enē ze, ma wi nēa ha fō hazu pē kpalmō.

⁴Nē ka wēnē pea, hio ma teka ha liwal. Nē hio nōy hōa tē saki yo.

⁵Hio ma teka ha zu gogo ha bhandi ka nu bo ang nedōka na. Hio kpalmōa kpōate nehasa, hazu nu bo nē gdukoa na.

⁶Ka swe hōa ha sila zu, yo yōmba nē yo kota hazu kua le nu nedede na.

⁷Hio ma teka ha soko yak ngombia, ka kpōate nē luo kpalmō ndōng.

⁸Hio ma teka ha dede nu, nē yo waya. Ma waya gōmmay ndang, ma waya bhukōa mōrkō zu bhukōa ndang, nē ma waya bhukōa tar.»

⁹Nē Jésus tōa fin: «Wi ka bo nē zala mē ze mō, wēnē aze.»

¹⁰Hio wan-yambimō tiko nē ha pē Jésus, nē ani wēnē: «Mē wolmō ha mbwa nē wal townen hazu ge nde?»

¹¹Nē wēnē kiforo wen ha mbwa: «Pē enē, mō ka badung nē wuso hazu Kongakando Ngōn, Sō gbasā yo ha enē. Ma, pē hio oloa, Sō gbasi yo ha mbwa na.

¹²Hazuē beha mō ha wi ka dung nē mō ha kō wa. Nē wēnē bedung ha zang yēbhē-yēbhē kpaamō. Ma, wi ka bo nē ma mō na, ngase bebe mō ka dung ha kō wa, ε beku yo yunē.

¹³Yo nê engi, ka mi wolmō ha mbwa nē wal townen. Hazu ngase ka mbwa ha gera mō, mbwa zōk yo na, nē ngase ka mbwa ha lēnga zala, mbwa ze nē ing yo na.

¹⁴Mēgi, kuliwen ka Sō batō nē wal nu Esaïe, lēmsara tē ha mbwa: «Enē belēngi zala, ma, enē lēm ze mō na. Enē begeri mō, ma, enē lēm zōk mō na.

- ¹⁵Hazu sila wi mɔ kandɔ engɛ tɛ bo gdingbiti. Mbwa gdɔka zala mbwa nɛ li mbwa tuka nde, li mbwa azɔk mɔ na, nɛ zala mbwa aze mɔ na, nɛ sila mbwa aing gotomɔ na. Yu nde, mbwa betɛ kifiri sila mbwa nɛ mi betɛ kpasisi mbwa.»
- ¹⁶«Ma, totɛ ha ɛnɛ, hazu li ɛnɛ ha zɔka mɔ, nɛ zala ɛnɛ ha zea mɔ!
- ¹⁷Kpasawen, mi tɔ ha ɛnɛ nde, dɔka wan-tɔkuliwen nɛ dɔka nzeng wi dea hɛl mɛ zɔk mɔ ka ɛnɛ ha zɔka. Ma, mbwa tɛ zɔk yo na. Mbwa dea hɛl mɛ ze mɔ ka ɛnɛ ha zea. Ma, mbwa tɛ ze yo na.»
- ¹⁸«Mɛgi, ɛnɛ ze goto towen hazu wan-pɛ kpalmɔ:
- ¹⁹Hio ma wi zea wen hazu Kongakandɔ Ngɔn, ma, mbwa ing yo na. Mɛgi Satan tɛ, tɛ ku yo ha sila mbwa yunɛ. Pɛ mbwa, yo gbesi tuka kpalmɔ ka teka ha liwal.
- ²⁰Pɛ hio ma wi, yo gbesi tuka kpalmɔ ka teka ha gogo. Mbwa zea wen pɛ Sɔ nɛ baa yo nɛhasa nɛ totɛ.
- ²¹Ma, wena le sila mbwa nɛdedea na, hazu mbwa bo nɛ nɔa na. Ka ɛ yeksa mana namala mbwa hazu wen pɛ Sɔ, mbwa laka mɛkaramɔ Sɔ gde nɛhasa.
- ²²Pɛ hio ma wi, yo gbesi tuka kpalmɔ ka teka ha soko yak ngombia. Mbwa zea wen pɛ Sɔ, ma, mbwa nɛ nɔzang hazu mɔ mɛ nzan engɛ, nɛ hɛl yɛbhɛ-yɛbhɛ mɔ osili mbwa. Mɛgi yo luo wen pɛ Sɔ ka lem way fin na.
- ²³Ma, pɛ hio ma wi, yo gbesi tuka kpalmɔ ka teka ha dede nu. Yo nɛ wi ndɔng ka zea nɛ ingɔ goto wen pɛ Sɔ. Nɛ mbwa waya, ma gɔmmay ndang, ma waya bhukɔa mɔrko zu bhukɔa ndang, nɛ ma waya bhukɔa tar.»
- ²⁴Jésus tɔa ma towen ha mbwa fin: «Kongakandɔ Ngɔn dung gbesi tuka ma wi ka pɛa dede kpalmɔ ha fɔ pɛa.
- ²⁵Ka hio wi ha ɔala, ngana pɛa tɛa, tɛ pɛ gdanga pala ha sokoa nɛ pena.
- ²⁶Ka kpalmɔ ha kpɔatɛ mɛ way, gdanga pala fin ha kpɔatɛ gbesi.
- ²⁷Mɛgi hio wan-tom nɛa, nɛ ani wan pɛ mbwa: «Wan pɛ ɔ, mɛ pɛa dede kpalmɔ ha fɔ pɛ mɛ. Ma, gdanga pala ndɔng gute fin ha ndo?»
- ²⁸Nɛ wɛnɛ tɔa ha mbwa: «Yo nɛ ngana pɔm ka dea yo.» Hio wan-tom ana fin wɛnɛ: «Mɛ ngoya nde, ɔ anɛ, nɛ zuri gdanga pala ndɔng yunɛ, nde?»
- ²⁹Wɛnɛ kafa nɛ tɔa: «Dalo, yu nde, ɛnɛ betɛ zuri hio dede kpalmɔ nɛ pala ndɔng gbesi.
- ³⁰ɛnɛ gde mbwa akpɔtɛ gbesi kanɛ ngimɔ bhi kpalmɔ. Ha ngimɔ engi, mi betɔ ha hio wan-bhi kpalmɔ nde, mbwa awesiri gdanga pala sɔngsi, nɛ hɛl yo nɛ zika hazu besisi yo. Hapata, mbwa bewesiri dede kpalmɔ gde ha zang gulo pɔm.» “
- ³¹Jésus tɔa ma mbing towen ha mbwa: «Kpɔatɛ pɛ Kongakandɔ Ngɔn dung gbesi tuka gbala mutarde, ka ma wi pɛa ha fɔ pɛa.
- ³²Gbalamɔ engɛ nɛ bebe pen oloa fet. Ma, ka yo kpɔatɛ kari, yo tɛ bo nɛ gasa wakpo pen mbinga fet. Yo tɛ bo nɛ te, nɛ hio nɔy tɛa, tɛ de twa ha hio gbakɔa.»

- 33 Ne J́esus t́oa ma mbing towen ha mbwa: «Kṕoat́e ṕe Kongakand́o Ngón dung tuka yina hasisi mampa ka ma bhoko kuo tikiring v́otiki ne d́oka fok, kane mb́oŕoa fet haa don toy.»
- 34 J́esus wolaḿo nd́ong fet ha giliwi ne wal towen. Ma wen ka wene t́oa ha mbwa, ka bo nê towen na, bona.
- 35 Ḿegi, wen enǵe ka Śo bat́o ne wal nu wan-t́okuliwen ĺemsara t́e: «Mi bewolḿo ha mbwa ne wal towen. Mi begbasi ha mbwa ḿo ka dunǵo ne wuso nisi ha kudom nzan.»
- 36 Hapata J́esus laka hio giliwi gde ne lea twa ṕea. Hio wan-yambiḿo ṕea tiko ne hapete wa, ne t́oa: «Ḿe osi goto towen hazu gdanga pala ha ɔ.»
- 37 J́esus kiforo wen ha mbwa: «Wi ka ṕe dede kpalḿo ha f́o, yo nê mi, Bewei ṕe Wi.
- 38 Ne f́o enǵe, yo nê nzan. Dede kpalḿo, yo nê hio wi ḿo Kongakand́o Ngón. Ne gdanga pala, yo nê hio wi ṕe Satan.
- 39 Ngana ka ṕea gdanga pala, yo nê Satan. Ngiḿo bhi kpalḿo, yo nê kpogio ngiḿo ṕe nzan enǵe. Ne hio wan-bhi kpalḿo, yo nê hio telenge.
- 40 Gbesi tuka ka ɛ wesiri gdanga pala ne besisi yo ha we, ḿo bedung ḿegi ha kpogio ngiḿo ṕe nzan enǵe.
- 41 Mi, Bewei ṕe Wi, betomsi hio telenge ṕom, ne mbwa bewesiri ḿo ka dak wi pi ha dea gdangaḿo ne hio wan-de gdangaḿo fet gbosisi ha Kongakand́o ṕom.
- 42 Ne hio telenge bepi mbwa ha gbaguru we. Haki mbwa behe kwa ne ýong nzata.
- 43 Ma, hio nzenng wi beba gbesi tuka swe ha zang Kongakand́o ṕe Bafa mbwa. Wi ka bo ne zala ḿe ze ḿo, wene aze.»
- 44 «Kongakand́o Ngón dung fin tuka d́oka mb́oli ka ɛ wuso ha zang ma f́o. Ma wi kpaa yo, ma, a gdea yo ha wusoa. Gasa tote dona sila wa, ḿegi a gdonga ḿo ṕea fet, ne hea f́o enǵe.»
- 45 «Kongakand́o Ngón dung fin tuka enǵe: Ma wan-gdongiḿo ang ka ki dede metete.
- 46 Wene źoka ma ndang ne ngageńe, ḿegi a nea ne gdongi ḿo ṕea fet, ne hea yo.»
- 47 «Kongakand́o Ngón dung fin tuka ýok ka ɛ pio ha li, ne ka wesara tili ḱoýo fet.
- 48 Ka yo dona, ɛ daka yo pi ha nubeĺe. ɛ dungónu ne kaya hio dede ḱoýo a ha toy, ne pi hio gdangaa.
- 49 Ḿo bedung ḿegi ha kpogio ngiḿo ṕe nzan enǵe: Hio telenge bet́e t́e ketini soko hio gdanga wi hine hio nzenng wi.
- 50 Ne mbwa bepi hio gdanga wi nd́ong ha gbaguru we. Haki mbwa behe kwa ne ýong nzata.»
- 51 J́esus ana hio wan-yambiḿo ṕea: «Eńe inǵo ḿo nd́ong fet nde?» Mbwa ḱoa: «Ey!»

⁵²Nε a tɔa ha mbwa fin: «Mεgi hio wan-osi mbonga ndang ndang fet ka tε bo nê wan-yambimɔ mɔ Kongakandɔ Ngɔn, mbwa dung tuka ma wan-twa ka gbosisi mbombe ne mɔa mɔ ha bhandi toy pε mbwa.»

⁵³Ka Jέsus karsa tɔa hio towen ndɔng, a pena haki,

⁵⁴nε ha le Nazaret, ka wene kpɔate ang. A angara osamɔ ha zang twa gɔ Sɔ mɔ lea. Nε hio wi haki yaksa nε tɔa: «Wene kpaa mbaramɔ enge nε ziomɔ mε de mɔkifi ndɔng ha ndo?»

⁵⁵Wi ke bo nê bewei pε wan-sεkte na? Nana wa bo nê Marie na? Nε bo nê hio ya wa nê Jacques, Joseph, Simon nε Jude na?

⁵⁶Bo nê hio ya wa mɔ bebhoko fet ha soko ɔ hake, na nde? Ma, a kpaa mɔ ndɔng fet ha ndo?»

⁵⁷Mεgi, mɔ ndɔng fet dolsa mbwa mε mεkiri Jέsus. Nε Jέsus tɔa ha mbwa: «Hio wi ba wan-tɔkuliwen nε zioa ha bhandi fet. Ma, ha le ka wene kpɔate ang, nε ha soko hio nam pεa, ε ba wene ang nε zioa na.»

⁵⁸Mεgi Jέsus tε de dɔka mɔkifi haki na, hazu mbwa tε mεkiri wene na.

Matthieu 14

¹Ha ngimɔ engi, Herode, kongapora mɔ kandɔnu Galile zea kasi tε Jέsus.

²Nε wene tɔa ha hio wan-tom pεa: «Wi enge nê Jean wan-gdumsiwi ka guote ha kɔfio. Yo nê engi, ka wene kpaa ziomɔ mε de hio mɔkifi ndɔng.»

³⁻⁴Fio pε Jean wan-gdumsiwi dungɔ se mεge: Kongapora Herode basi Herodiade, ko pε bebe ya wa Philippe, ngase ka wene bhɔna nε zutunɔ. Mεgi Jean tɔa ha Herode nde, wene lem si ko pε ya wa na. Nε Herode haa nu nde, ε aba Jean sang nε pi ha zɔbhɔ.

⁵Nε Herode ngoya gbε wene, ma, a yuo ke giliwi hazu mbwa takara nde, Jean nê wan-tɔkuliwen.

⁶Ha swe yenga bhε pεa, Herode saa hio dɔka wi. Nε bem pε Herodiade mɔ bebhoko yɔa yula nedede ha li mbwa. Yo dea tote ha sila Herode pente.

⁷Mεgi Herode kana mɔ nde, a beha wene mɔ fet ka wene beani.

⁸Nε wal mbɔla pε nana wa, a ana Herode mε ha zu Jean wan-gdumsiwi ha zang libhang ha wene.

⁹Ngote baa kongapora, ma, a kana mɔ ha li wi fet, ka wene saa ha fada. Mεgi a haa nu nde, ε aha zu Jean ha bebhoko enge.

¹⁰Nε wene tomsa ma wi ha twa zɔbhɔ mε gɔn zu Jean wan-gdumsiwi.

¹¹ε kuo yo ha zang libhang tenε, nε haa yo ha bebhoko enge, ka kuo yo nene ha nana wa.

¹²Ne hio wan-yambimɔ pɛ Jean tea tɛ ku wɔl wa, nɛ nɛ gun. Nɛ mbwa nɛa nɛ ba kasia ha Jɛsus.

¹³Ka Jɛsus zea wen engi, a pena haki. A lea songu hazu nɛ ha ma bhandi ka wi bo ang na. Ma, hio giliwi zea engɛ. Nɛ mbwa gboa ha le pɛ mbwa nɛ ndara Jɛsus nɛ nanga hapete tɔ.

¹⁴Ka Jɛsus gboa ha songu, wɛnɛ zɔka giliwi ndɔng. Nɛ sila wa doya nɛ kobhe hazu mbwa. Mɛgi wɛnɛ kpasasa hio wan-zɛlɛ ha soko mbwa.

¹⁵Ka mbolo dea, hio wan-yambimɔ tiko tɛ hapete Jɛsus tɛ tɔ ha wɛnɛ: «Mɛ zɔk, ngimɔ pena kari. Nɛ ɔ hake ha kpɛnu. Mɛ gde wi ndɔng anɛ ha hio le ka mbwa ahe yɔngamɔ.»

¹⁶Jɛsus kiforo wen ha mbwa: «Ma mɔ ka de nde mbwa anɛ bona. ɛnɛ ha yɔngamɔ ha mbwa nɛ pɛ ɛnɛ tɛ!»

¹⁷Ma, mbwa tɔa ha wɛnɛ: «Hake, ɔ nɛ mampa mɔrkɔ nɛ kɔyɔ bwa sɔna.»

¹⁸Jɛsus tɔa: «ɛnɛ ku yo tɛnɛ ha mi!»

¹⁹Hapata a haa nu nde, hio wi fet adungnu ha zu ndungulu. A kuo mampa ndɔng mɔrkɔ nɛ kɔyɔ bwa. A guoli ha ngɔn nɛ wola dede wen ha zua. A gbinɔ yo ha hio wan-yambimɔ nɛ mbwa kapana yo ha giliwi.

²⁰Ne wi fet yɔngamɔ zang mbwa don. Hio wan-yambimɔ kaya hio titia ka ngbɔla, don gɛsɛ bhukɔ gbala bwa.

²¹Dɔka wei ndɔng ka yɔngamɔ lɛma nɛ tomay mɔrkɔ. ɛ tɛ tɔl dɔka bhoko nɛ bhobem ha zanga na.

²²Nehasa hapata engi, Jɛsus nɔsasa hio wan-yambimɔ pɛa nde, mbwa ale songu hazu nɛ ha kuli tɔ. Ma, wɛnɛ nɛ pɛa tɛ ngoy bhɔn hazu gde wal ha giliwi asi.

²³Ka wɛnɛ gdea mbwa si fet kari, a danga nɛ ha zu ma ngari ha gɔa Sɔ. Ka mbolo dea, a dungɔ haki gbate.

²⁴Ne songu tɛ bo nisi ha binsila tɔ. Bok yuo sungiri songu, nɛ tongbasali ilo yo.

²⁵Ha nu ngimɔ, Jɛsus nɛa nɛ zu li ha pɛ hio wan-yambimɔ pɛa.

²⁶Ka mbwa zɔka wɛnɛ ha nɛa nɔ ha zu li, sila mbwa bhunzoko, nɛ mbwa tɔa: «ɛngɛ nɛ sɔtɛ wi!» Nɛ mbwa gdɔra nɛ ke.

²⁷Nehasa, a wolamɔ ha mbwa nɛ tɔa: «ɛnɛ ba da. Yo nɛ mi Jɛsus. ɛnɛ yu ke na!»

²⁸Ne Pierre tɔa ha wɛnɛ: «Kongawan, ka yo nɛ mɛ, mɛ aha nu nde, mi anɛ ha pɛ mɛ nɛ zu li.»

²⁹Jɛsus tɔa: «Mɛ tɛ wa!» Pierre gboa ha zang songu, nɛ nɛ nɔ ha zu li ha pɛ Jɛsus.

³⁰Ma, ka wɛnɛ zɔka gbabok, ke dea wɛnɛ nɛ wɛnɛ angara lea li. A gdɔra: «Kpasisi mi wa, Kongawan!»

³¹Nehasa J́esus yafafa kɔ, ba wene, ne toa: «Mε ne bebe mekaramɔ! Mε sikafe hazu ge?»

³²Ne ka mbwa lea songu, bok kara.

³³Megi hio wan-yambimɔ ha zang songu hilo ha si J́esus, ne mbwa toa: «Kpasawen, me nê Bewei pe Sɔ!»

³⁴Ka mbwa kuo li kari, mbwa hɔa ha le Genezaret.

³⁵Hio wi mɔ lea ingɔ wene, ne mbwa gbaa tazu wi mɔ kandɔnu engi fet. Megi, ε kaya hio wan-zele fet tene ha pea.

³⁶Ne ε lokate ha wene nde, mbwa lema ndɔ sɔna ne ngbunze-ngbunze nu la pea. Ne wi ndɔng fet ka ndɔa yo, kpasas.

Matthieu 15

¹Hapata, hio ma Farizien ne hio ma wan-osi mbonga guote ha J́erusalem te ha pe J́esus, ne mbwa ana wene:

²«Hio wan-yambimɔ pe me tukili osamɔ pe hio ngbabafa ɔ, hazu ge? Hazu songsi yɔngamɔ, mbwa tay kɔ lem ne ndɔki deamɔ pe ɔ na.»

³Ma, J́esus kiforo wen ha mbwa: «Ne pe ene, ene tukili mbonga pe Sɔ, hazu gde ha bhandia ndɔki deamɔ pe ene, hazu ge?»

⁴Sɔ haa nu nde, «Mε ba bafa me ne nana me ne zioa.» Ne fin nde, «Wi ka fengsi bafa wa mana nana wa, lema nde ε agbe wene.»

⁵Ma, pe ene, ka ma wi to ha bafa wa ne nana wa nde, wene beha mɔ gbakiri mbwa ne sadaka ha Sɔ,

⁶ki wene lema laka gbakara mbwa gde. Megi ene laka wen pe Sɔ gde, hazu gde ndɔki deamɔ pe ene ha bhandia.

⁷Ene hio wan-dambari, Esaie batɔ kuliwen hazu ene ne wala, ka wene ngeraka wen pe Sɔ:

⁸«Kandɔ enge lukisi mi ne kpatanu sɔna. Ma, sila mbwa yea ne mi pepepe.

⁹Mbwa lukisi mi negbelea, hazu mbwa osi tuka mbonga sɔna ne mɔ, ka te ne wal takaramɔ pe wi.» “

¹⁰Hapata J́esus saa giliwi ne toa ha mbwa: «Ene ze, ne ene ing enge ne dedea:

¹¹Mɔ ka le nu wi, de nzing ha te wa na. Ma, yo nê mɔ ka gbo ha nu wi, ka de nzing ha te wa.»

¹²Megi hio wan-yambimɔ tiko ne ha pe J́esus, ne ana wene: «Mε te ing nde, wen pe me yimɔ sila hio Farizien na nde?»

- 13 Ne Jésus kiforo wen: «Hio te ndong ka Bafa mi ha zang ngon te gun na, ε bezuri yo fet pi.
- 14 Ene lak mbwa gde. Mbwa nê hio wan-gdoka li ka ngbosi may. Ne ka wan-gdoka li ngbosi mbinga, mbwa fet bwa betek ha kô.»
- 15 Ne Pierre tɔa ha wene: «Mε tɔ goto towen enge ha ɔ!»
- 16 Ma, Jésus ana mbwa: «Ene fin, ene te ing gotoa na?
- 17 Ene ing nde, mɔ fet ka le ha nu wi, ne ha zang wa. Ne yo begbo ne wal mbom.
- 18 Ma, mɔ ka gbo ha nu wi, yo gute ha sila wa. Enge nê mɔ ka de nzing ha te wi ha li Sɔ.
- 19 Hazu hio gdanga takaramɔ gute ha sila. Mɛgi hio wi gbea may, dea wanza, dea li bhoko, zuo mɔ, gɔna yele ha te may, ne fengsa may.
- 20 Yo nê mɔ ndong ka de nzing ha te wi. Ma, ka ε yongmɔ ne kɔ ne nzing, enge de nzing ha te wi ha li Sɔ na.»
- 21 Hapata Jésus pena ha kandonu engi, ne ha kandonu mɔ le Tir ne Sidon.
- 22 Ma bhoko mɔ kandɔ Kanaan ka de le haki, tea ha pea ne gdɔra: «Kongawan, Bewei pe David, de kobhe te mi wa! Gdanga sɔte ha yeksa bem pɔm mɔ bebhoko nengaya.»
- 23 Ma, Jésus te kifiri ma wen ndang ha wene na. Mɛgi hio wan-yambimɔ tiko ne ha pea, ne tɔa: «Mε tɔ ha bhoko enge nde, wene asi, hazu wene ha gdɔra ha pata ɔ.»
- 24 Ne wene kiforo wen: «Sɔ tomsa mi sɔna ha pe hio wi mɔ kandɔ Israel, ka dung tuka sami ka yɔamɔ.»
- 25 Ma, bhoko enge tea te ngbi zigolo ha si wa ne tɔa: «Kongawan, gbakiri mi wa!»
- 26 Ne Jésus tɔa ha wene: «Yo bo ne dedea me ku yongamɔ pe bem pi ha betolo na.»
- 27 Ne bhoko enge tɔa: «Kpasawen, Kongawan. Ma, hio betolo dung me yong mbuli yongamɔ ka tek ha si tabolo pe wan pe mbwa, na nde?»
- 28 Mɛgi, Jésus kiforo wen ha wene: «Woo, bhoko! Mekaramɔ pe me gasa gdang. Mɔ ahɔ ha me tuka me ngoya.» Ne bem pea kpasasa ha ndangte ngimɔ.
- 29 Jésus pena haki, ne hɔa hapete tɔ Galile. A danga zu ma ngari ne dungonu.
- 30 Ne dɔka zugiliwi kuo hio wan-zele mela, kumɔ wi, wan-gdoka li, wan-gdoka nu ne dɔka mbing wan-zele tene. E gdea mbwa ha si nanga Jésus, ne wene kpasasa mbwa.
- 31 Hio wi yaksa ka mbwa zɔka nde, hio wan-gdoka nu ha wolamɔ, kumɔ wi kpasasa, wan-zele mela ha nea nɔ, ne wan-gdoka li ha zɔka mɔ. Ne mbwa lukoso Sɔ pe Israel.
- 32 Jésus saa hio wan-yambimɔ pea ne tɔa: «Kobhe te wi ndong ha dea mi, hazu te bo mese ne yala tar ka mbwa dung hine mi. Ne mbwa bo ne ma mɔ me yong na. Mi ngoy gdea mbwa pen ne wɔ na, yu nde, mbwa bete tek ngata ha liwal.»

³³Ne hio wan-yambimɔ ana wene: «O bede meng me kpa mampa nedɔka ha kpenu hake, hazu day dɔka giliwi tuka enge, ge nde?»

³⁴Wene ana mbwa: «Ene ne mampa ge?» Mbwa kiforo wen: «O ne mampa mɔrko zanga bwa ne hio ma bebe koyɔ.»

³⁵Ne Jɛsus haa nu ha giliwi ndong nde, mbwa adungnu.

³⁶Hapata a baa hio mampa mɔrko zanga bwa ne hio koyɔ ndong. A lukoso Sɔ hazua, ne a gbinɔ yo ha hio wan-yambimɔ, ne mbwa kapana yo ha hio giliwi.

³⁷Ne hio wi fet yonga zang mbwa don. Ne hio wan-yambimɔ kaya olo titia don gese mɔrko zanga bwa.

³⁸Dɔka wei ndong ka yongamɔ lema ne tomay nar. E te tol hio bhoko ne hio bhobem ha zanga na.

³⁹Ka Jɛsus haa wal ha giliwi si kari, a lea songu ne ha kandonu Magadan.

Matthieu 16

¹Hio Farizien ne hio Sadusien tiko te ha pe Jɛsus hazu we sila wa. Ne mbwa ana wene me de ma moweka ka osi nde, ziomɔ pea te ne wal Sɔ.

²Ma, a kiforo wen ha mbwa: «Ka mbolo dea ne liswe ne gbea, ene to nde, bhisiri dede swe beba.

³Ne ka liswe ne gbea ne sutole sut, ene to nde, mese kolo beol. Megi ene ingo gbaa soko mo ka dung ha liswe. Ma, ene ing gbaa soko mo ka ngimɔ enge ha gbasana.

⁴Hio wi mo ngimɔ enge ne gdanga wi! Mbwa bo ne mboazu ha li Sɔ na. Ne mbwa ha ana ma moweka pe Sɔ. Ma, wene lem de ma moweka ha mbwa fin na, kane moweka pe wan-tokuliwen Jonas.» Ne wene laka mbwa gde, ne a lea songu pen.

⁵Ka hio wan-yambimɔ kuo li to, mbwa kpa nde, mbwa ela kuo mampa.

⁶Ne Jɛsus toa ha mbwa: «Ene pangay ne yina hasisi mampa pe hio Farizien ne pe hio Sadusien.»

⁷Hio wan-yambimɔ takara mo ha soko mbwa nde, a toa megie hazu mbwa te ku mampana.

⁸Jɛsus ingo takaramo pe mbwa ne toa: «Mekaramo pe ene ne beba. Hazu ge ka ene takara mo ha soko may nde, ene te ku mampana, ge nde?»

⁹Ene te kpa ka ingomɔ na? Tazu ene biso ne wi tomay mɔrko ka mi daya ne mampa mɔrko, nde? Ene donsa gese ge ne olo titia, ge nde?

¹⁰Ne tazu ene biso fin ne wi tomay nar ka mi daya ne mampa mɔrko zanga bwa, nde? Ene donsa gese ge ne olo titia, ge nde?

¹¹Mi te to wen hazu mampana. Hazu ge, ene te ing yo na? Ma, ene pangay ne yina hasisi mampa pe hio Farizien ne pe hio Sadusien!»

- 12** Mēgi mbwa ingo nde, Jėsus tē mbo mbwa mē de pangay nē yina hasisi mampa na, ma, mē de pangay nē osamo pē hio Farizien nē pē hio Sadusien.
- 13** Ka Jėsus hōa ha kandōnu mō le Sezare pē Philippe, a ana hio wan-yambimo pēa: «Hio wi tō nde, mi, Bewei pē Wi, nē o?»
- 14** Mbwa kiforo wen: «Hio ma wi tō nde, mē nē Jean wan-gdumsiwi. Hio ma nde, mē nē Elie. Nē hio ma mbinga tō nde, mē nē Jérémie mana ma ndang ha soko hio wan-tōkuliwen.»
- 15** Nē wēnē ana mbwa: «Ma, ēnē, ēnē tō pē ēnē nde, mi nē o?»
- 16** Simon-Pierre kiforo wen: «Mē nē Mesi, Bewei pē tuno Sō.»
- 17** Mēgi Jėsus tōa ha wēnē: «Totē ha mē Simon bewei pē Jean, hazu yo bo nē wi ka gbasi yo ha mē na. Ma, yo nē Bafa mi ha zang ngōn.
- 18** Nē mi tō ha mē nde, mē nē Pierre, ka tō nde, ta. Mi bewesiri zugili wi pōm ka ε sa nde eglise, gde ha zu ta engē. Nē ngase ngate pē fio lēm gan zu mbwa na.
- 19** Mi beha mē hio sōtē nutwa mō Kongakandō Ngōn. Mō ka mē bekafi nde, ε ade yo ha nu, Sō bekafi yo ha ngōn. Nē mō ka mē bemekiri nde, ε ade yo ha nu, Sō bemekiri yo ha ngōn.»
- 20** Hapata, a mboa nu hio wan-yambimo pēa nengaya nde, ka mbwa atō nde, wēnē nē Mesi, ha ma wi ndang na.
- 21** Angiri ha ngimo engi, Jėsus angara gbasa mō engē ha hio wan-yambimo pēa, a tōa: «Lema nde, mi anē ha Jérusalem, nē mi akpa dōka yimtē ha kō hio kotowi, hio gasa wan-hasadaka nē hio wan-osi mbonga. Nē mbwa begbē mi. Ma, ha zetar yala, mi begutē ha soko hio fiowi.»
- 22** Pierre daka tē hine Jėsus tikiring, nē a sēna wen ha wēnē, a tōa: «Sō akpasisi mē, Kongawan! Way, mō ndōng lēm kpa may hine mē ndang na!»
- 23** Ma, Jėsus kiforo tē tō ha Pierre: «Mē pen ha li mi, Satan! Mē nē ta mō kō nanga ha liwal pōm, hazu mē takiri mō tuka Sō na, ma, tuka wi.»
- 24** Nē Jėsus tōa ha hio wan-yambimo pēa: «Ka ma wi ngoy mē ndari mi, lēma nde, wēnē akafi wō mō nzan fet, wēnē agu getakate pēa gde ha zu bhaka wa, nē wēnē andari mi.
- 25** Hazu wi ka ngoy kpasisi tuno pēa, a beyōsisi yo. Ma, wi ka beyōsisi tuno pēa hazu mi, a bekpa yo kpoo.
- 26** Ka ma wi yōsasa tuno pēa nē wal kpaa mō nzan fet, kpaamo pēa bedē nē ge ha wēnē ge nde? Wi lēm hē fin tuno pēa nē mbinga nē nge mō ge nde? Ma mō ndang bona.
- 27** Hazu mi, Bewei pē Wi, betē hine hio telenge pōm ha zang lēkē-lēkēmō pē Bafa mi. Nē mi beke wi ndang ndang fet lēm nē deamo pē mbwa.

²⁸Kpasawen, mi tɔ ha ɛnɛ, hio ma ha soko ɛnɛ ka dung hake sising lem fe na, kane mbwa bezok mi, Bewei pɛ Wi ha tea tuka kongapora ha zu Kongakando pɔm.»

Matthieu 17

¹Yala morko zanga ndang hapata, Jɛsus kuo Pierre, Jacques nɛ ya wa Jean nɛnɛ ha zu kuso ngari. Haki mbwa dungo gbatɛ.

²Nɛ tɛ Jɛsus kiforo ha li mbwa. Zangli wa baa tuka swe, nɛ la pɛa tɛ bo nɛ bua ndongndong tuka saamo.

³Nɛ Moise hine Elie gbaso tɛ ha li mbwa, nɛ mbwa wolamo hine Jɛsus.

⁴Pierre toa ha Jɛsus: « Kongawan, yo nededeo nde, o adung hake. Ka mɛ ngoya, mi bebe gbamsa tar, ndang ha mɛ, ndang ha Moise nɛ ndang ha Elie.»

⁵Ka wɛnɛ boka ha wolamo, ma leke-leke buswe tea tɛ gok mbwa nɛ simo. Ma gɛl gboa ha soko buswe nɛ toa: «Wi ke nɛ Bewei pɔm ka mi ngoya gdang. Mi gdea sila mi ha tɛ wa. ɛnɛ ze nu wa!»

⁶Ka hio wan-yambimo zea wen engɛ, gasa ke ba mbwa nɛ mbwa teka gok li ha nu.

⁷Jɛsus tea tɛ ba tɛ mbwa, nɛ a toa: «ɛnɛ gute, ɛnɛ yu ke na!»

⁸Ma, ka mbwa guoli, mbwa tɛ zok ma wi na, kane Jɛsus ndang sɔna.

⁹Ka mbwa ha zilo ngari, Jɛsus haa nu ha mbwa: «Ka ɛnɛ ato wen mo, ka ɛnɛ zoka ha ma wi ndang na, kane ngimo ka mi, Bewei pɛ Wi, guote ha soko hio fiowi.»

¹⁰Nɛ hio wan-yambimo ana Jɛsus: «Hazu ge hio wan-osi mbonga toa nde, dea ka de nde, Elie ate songsi nɛ hoɔ pɛ Mesi ge nde?»

¹¹A kiforo wen ha mbwa: «Kpasawen, Elie betɛ songsi hazu bhongiri mo fet nɛ wala.

¹²Ma, mi tɔ ha ɛnɛ nde, wɛnɛ tea kari. Ma, hio wi tɛ ing wɛnɛ na. Nɛ mbwa deo gdangamo ha tɛ wa tuka sila mbwa ngoya. Gbesi tuka engi, mi, Bewei pɛ wi, bekpa fin yimte ha ko mbwa.»

¹³Mɛgi, hio wan-yambimo ingo nde, a toa wen engɛ hazu Jean wan-gdumsiwi.

¹⁴Ka mbwa hoɔ ha bhandi ka zugiliwi wesara may ang, ma wei tiko tɛ ngbi zigolo ha si Jɛsus,

¹⁵nɛ toa: « Kongawan, de kobhe tɛ bewei pɔm. Hazu wɛnɛ nɛ zeɛ bedole. Wɛnɛ nɛ yimte pente. Suu, a teka ha we, suu, a teka ha li.

¹⁶Mi kuo wɛnɛ tɛnɛ ha pɛ hio wan-yambimo pɛ mɛ, ma, mbwa lem karsi zeɛ engɛ ha tɛ wa na.»

¹⁷Jɛsus kiforo wen: «ɛnɛ, hio gdanga wan-sikafe nɛ So! Mi beba sila mi mɛ dung hine ɛnɛ kane nge ngimo ge? ɛnɛ ku wɛnɛ tɛnɛ ha mi.»

¹⁸Ne Jésus sena wen nengaya ha gdanga sote, ne wene gboa ha te bem enge. Megi, zele pea kara ha ndangte ngimo.

¹⁹Ne hio wan-yambimo tiko ne ha pe Jésus ne ana wene: «Ma, o te lem yino gdanga sote enge gbosisi na, hazu ge?»

²⁰Wene kiforo wen ha mbwa: «Hazu ene te mekiri ka So nekpassa na. Kpasawen, mi to ha ene nde, ngase ka mekaramo pe ene ne bebea tuka gbala sundu, ene lema to ha ngari enge: «Gute me hake, me ne, ne yol haki,» ne yo bede gbesi. Ne ene belem de mo fet.

²¹[Ma, e lema yin tili gdanga sote engi sona ne wal goa So ne wal zimo yongamo.»]

²²Ma yala, ka hio wan-yambimo fet wesara may ha Galile, Jésus toa ha mbwa: «Ye na, e begde mi, Bewei pe Wi, ha ko hio wi.

²³Ne mbwa begbe mi, ma, mi begute ha zetar yala.» Megi ngote baa hio wan-yambimo pente.

²⁴Ka mbwa hoo ha Kapernaum, hio wan-ndem mboli garama mo gasa twa So tiko te ha pe Pierre te ani wene: «Wan-osimo pe ene kpe pea mboli garama mo gasa twa So na nde?»

²⁵Pierre kafa: «Dalo, wene ha kpea.» Ne wene lea twa. Ka wene te gu ka nu wa na, Jésus ana wene: «Hio kongapora mo nu enge ba mboli garama ha ko hio bele mana ha ko hio beko? Me takiri pe me ne ge, Simon?»

²⁶Pierre kiforo wen: «Yo ne ha ko hio beko.» Ne Jésus toa ha wene: «Ka bo meg, hio bele lem kpe ma mo na.

²⁷Tangere, o ngoy bhunziki sila hio wi na. Megi, me ne ha to, ne pi ge ha li. Me ba bosu koyo, ka me daka, me wen nua, ne ha zanga me bekpa ma mboli ndang. Yo belem ne mboli garama pom ne pe me. Me ku yo kpe ha mbwa.»

Matthieu 18

¹Ha ngimo engi hio wan-yambimo tea ha pe Jésus te ani wene: «O ne gasa wi pen mbinga ha Kongakando Ngon, o nde?»

²Ne Jésus saa ma bhobem te gde ha li mbwa,

³ne toa: «Kpasawen, mi to ha ene nde, ka ene kifiri te ene ne te tuka bhobem na, ene lem le Kongakando Ngon ndang na.

⁴Wi ka ba te wa ne bebea tuka bem enge, wene bedung ne gasaa ha Kongakando Ngon pen hio mbinga fet.

⁵Ne wi ka ba ma wi tuka enge ne dede ko hazu ling mi, wene baa mi.»

⁶«Ka ma wi dung ta mo ko nanga hazu ma bebe wi ka mekara mi, nedede nde, e akpo gasa ta hon mo ha gel wia ne pi wene ha nana-litong gbilim.

⁷Yo nê gasa ngôte ha hio wi mō nzan, hazu hio mō ang ka lēma daka mbwa pi ha dea gdangamō. É lem dol yo na. Ma, ngôte ha wi ka ku mō mēgi tēne!

⁸«Ka kō mē mana nanga mē dak mē pi ha dea gdangamō, mē gōn yo pi. Nēdedea nde, mē ale ha tunō kpoo nē kō mana nē nanga ndang, pen nde, é pi mē nē kō bwa mana nē nanga bwa ha we ka besisi kpoo.

⁹Nē ka gbali mē dak mē pi ha dea gdangamō, mē kōti yo pi. Nēdedea nde, mē ale ha tunō kpoo nē gbali ndang, pen nde, é pi mē nē gbali bwa ha bhandi we ka bisi na.”

¹⁰«Pangay, ka éné aba hio bebe wi ndōng tuka tum wi na! Hazu mi tō ha éné nde, hio telenge pē mbwa ha ngōn dung swe fet ha li Bafa mi ha zang ngōn.

¹¹[Hazu mi, Bewei pē Wi, tea tē kpasisi wi, ka yōa.»]

¹²«Éné takiri pē éné nde ge? Ka ma wi nē sami pēa gōmmay ndang, nē ma ndang yōamō, a lak oloa bhukōa mōrkō zu bhukōa nar zanga mōrkō gbala nar gde ha zu ngari, mē nē ha kio enge ka yōamō, na nde?

¹³Nē ka wēné kpaā yo, kpasawen mi tō ha éné nde, a bedē totē sami enge pen oloa bhukōa mōrkō zu bhukōa nar zanga mōrkō gbala nar, ka tē yō mō na.

¹⁴Gbesi tuka engi, Bafa éné ha zang ngōn ngoy nde, wi ndang ha soko bebe wi ndōng ayō na.”

¹⁵«Ka ya mē dea gdangamō sungiri nē mē, mē nē, nē kpa wēné nē wuso, mē gbate hine wēné. Mē gbasi gdangamō pēa ha wēné. Ka wēné zea mē, wēné tea fin ya mē nē mbinga.

¹⁶Ma, ka wēné ze mē na, mē sa ma wi ndang mana bwa hine mē nēne fin ha pēa. Tuka nde, wan-kewen adung bwa mana tar mē gōn soko wen enge, tuka Moïse bagōn ha takarata pē Sō.

¹⁷Nē ka wēné ze mbwa na, mē tō yo ha hio wi mō eglise. Nē ka wēné ze mbwa na, mē ba wēné tuka bhilo mana tuka wan-ndem mbōli garama.”

¹⁸«Kpasawen, mi tō ha éné nde, mō ka éné bekafi nde, wi ade yo ha nu, Sō bekafi yo ha ngōn. Nē mō ka éné bemekiri nde, wi ade yo ha nu, Sō bemekiri yo ha ngōn.”

¹⁹«Kpasawen, mi tō fin ha éné nde, ka wi bwa ha soko éné ha zu nu kpo zuwen mē go ma mō ha kō Bafa mi ka dung ha zang ngōn, wēné beha yo ha mbwa.

²⁰Hazu ha bhandi ka wi bwa mana tar wesara may ang nē ling mi, mi ang ha soko mbwa.”

²¹Hapata, Pierre tiko nē hapetē Jésus nē ani wēné: « Kongawan, ka ma ya mi de gdangamō kpoo sungiri mi, mi ha tiso ha wēné ze ge? Zemōrkō zanga bwa?”

²²Jésus kiforo wen ha wēné: «Dalo! Mi tō ha mē nde, zemōrkō zanga bwa lem na. Ma, mē de mēgi ze bhukōa mōrkō zu bhuze bwa, nē mē dōksi dōka enge fin ze mōrkō zanga bwa.

²³«Hazu wen enge, Kongakando Ngõn dung tuka ma kongapora ka ngoy tól mɔ ka wene gdea ha kɔ hio wan-tom pɛa.

²⁴Ka wene angara tɔlamɔ, ɛ ba ma wan-yamando lafu mbɔli pumbang pumbang tene ha wene.

²⁵Nɛ wei enge kpa mbɔli kpe yamando pɛa na. Mɛgi wan pɛa haa nu nde, ɛ agdongi wene, ko pɛa, hio bem pɛa, nɛ hio mɔ pɛa fet hazu ku mbɔlia kpe nɛ yamando pɛa.

²⁶Mɛgi wan-tom enge teka ha si wan pɛa, nɛ a lokate ha wene: «Wan pɔm, ba sila mɛ wa! Mi bekpe yo fet ha mɛ!»

²⁷Nɛ wan pɛa dea kobhe tɛ wa. A biso yamando pɛa fet, nɛ a laka wene gde sɛɛ pen.

²⁸«Ka wan-tom enge gboa, a kpaa ma sɔy-tom pɛa, ka gbakara bebe yamando ha ko wa. A tito gel wa nging nɛ tɔ ha wene: «Kpe yamando pɔm!»

²⁹Sɔy-tom pɛa teka ha si wa nɛ ani wene: «Ba sila mɛ, mi bekpe yo fet ha mɛ!»

³⁰Ma, a tɛ mekiri na. Nɛ a kuo sɔy-tom pɛa pi ha zɔbhɔ, kanɛ wene kpea yamando fet.

³¹Ka hio olo sɔy-tom pɛa zɔka mɔ enge, ngɔtɛ baa mbwa. Nɛ mbwa nea nɛ tɔ kasia fet ha wan pɛ mbwa.

³²Mɛgi wan pɛa saa wene nɛ tɔ ha wene: «Gdanga wan-tom! Mi biso yamando pɛ mɛ fet, hazu mɛ lokate ha mi.

³³Mi dea kobhe tɛ mɛ. Mɛgi, mɛ lɛma mɛ de kobhe tɛ sɔy-tom pɛ mɛ, na nde?»

³⁴Wan pɛa dea ngambi nɛ pio wene ha twa zɔbhɔ nde, ɛ andulsi wene, kanɛ a kpea yamando pɛa fet.

³⁵«Bafa mi ha zang ngõn bede nɛ ɛnɛ gbesi, ka ɛnɛ bisi sembɔ pɛ ya ɛnɛ nɛ sila ɛnɛ fet na.»

Matthieu 19

¹Ka Jésus karsa osa mɔ ndong, a guote ha kandõnu Galile nɛ ha bhalkɔ kandõnu Judée enge ka dung ha kuli Jourdain.

²Gasa zugiliwi nea ha pata wa. Nɛ wene kpasasa hio wan-zɛɛ.

³Hio ma Farizien tiko nɛ ha pɛa hazu we sila wa, nɛ mbwa ana: « Mbonga pɛ ɔ haa wal nde, wei ayangsi ko pɛa gele nde?»

⁴Nɛ wene kiforo wen ha mbwa: «ɛnɛ tɛ tɔl takarata pɛ Sɔ, na nde? ɛ ngeraka nde, ha kudom mɔ, Sɔ dea tili wi bwa, wei nɛ bhoko.

⁵Nɛ wene tɔa nde, hazu engi, wei belak bafa wa nɛ nana wa gde, nɛ wene bedol tɛ ha ko pɛa. Nɛ mbwa bwa fet tɛ bo nê wi ndang sɔna.

⁶Mɛgi mbwa bo fin bwa na, ma, mbwa nê wi ndang sɔna. Mɔ ka Sɔ ndara ha may, yo nededeadea nde, wi abhaki sokoana.»

- ⁷Ne mbwa tɔa ha wene: «Ka yo bo megi, hazu ge Moise haa nu nde, wei aha takarata yangsi may ha ko pea, songsi yangsa wene ge nde?»
- ⁸Jésus kiforo wen: «Moïse haa wal ha ene me yangsi hio ko pe ene hazu sila ene ne ngaya. Ma, ha kudom mɔ, mɔ te dung tuka engi na.
- ⁹Ma, mi tɔ ha ene nde, ka ma wi yangsa ko pea ka te de wanza na, ne wene sio mbinga, a dea wanza.»
- ¹⁰Ne hio wan-yambimɔ pea tɔa ha wene: «Ka wen dung tuka enge ha soko wei ne bhoko, nededeadea nde, wei asi bhoko na.»
- ¹¹Jésus kiforo wen ha mbwa: «Wi fet lem ing goto wen enge na, kanε ε ndong ka So haa mbwa mbaramɔ me ing yo.
- ¹²Hio ma wi ang, ka si may na, hazu mbwa nê nakomba, angiri ha bhe pe mbwa. Ne hio ma wi ang, ka si may na, hazu ε gdɔka wal ha mbwa. Ne hio ma wi ang fin, ka si may na, hazu tom pe Kongakandɔ Ngɔn. Wi ka lema me ba osamɔ enge, wene amekiri yo.»
- ¹³Hapata, hio ma wi kuo hio bhobem tene ha Jésus nde, wene agde ko ne gɔ So ha zu mbwa. Ma, hio wan-yambimɔ pea gaya wi ndong.
- ¹⁴Ne Jésus tɔa: «Ene gde hio bhobem ate ha pɔm. Ka ene adol mbwa na, hazu Kongakandɔ Ngɔn nê pe hio wi ka dung tuka bhobem.»
- ¹⁵Ne ka wene gdea ko ha zu mbwa, wene pena haki.
- ¹⁶Ma wan-kpamɔ tea ha pe Jésus te ani wene: «Wan-osimɔ, mi ade ne nge dedemɔ hazu kpa tunɔ kpoo ge nde?»
- ¹⁷Jésus kiforo wen ha wene: «Me ani mi hazu mɔ ka dung ne dedeadea hazu ge? Yo nê So ndang sɔna ka dung nededeadea. Ka me ngoya kpa tunɔ kpoo, dea nde, me apam hio mbonga pe So.»
- ¹⁸Ne wene ana Jésus: «Nge mbonga ge nde?» Jésus kiforo wen: «Ka me gbe wi na. Ka me de wanza na. Ka me zu mɔ na. Ka me gɔn dalo gde ha nu ma wi na.
- ¹⁹Me ba bafa me ne nana me ne zioa. Me ngoy ma me tuka te me.»
- ²⁰Pɔlɔmbɔ wei enge tɔa ha wene: «Mi pama mbonga ndong fet. Mi ade fin ne nge mɔ ge nde?»
- ²¹Jésus tɔa ha wene: «Ka me ngoy lem weε, me ne, ne gdongi mɔ pe me fet, me kapini mbɔlia fet ha hio fabha wi. Megi me bekpa kpaamɔ ha zang ngɔn. Hapata me te te ndari mi!»
- ²²Ka pɔlɔmbɔ wi enge zea wen ndong, wene sio ne ngote hazu kpaamɔ pea nedɔka.
- ²³Megi Jésus tɔa ha hio wan-yambimɔ pea: «Kpasawen, mi tɔ ha ene nde, yo ne ngaya hazu wan-kpamɔ me te wi mɔ Kongakandɔ Ngɔn.

²⁴Ne mi tɔ fin ha ɛnɛ nde, yo nɛ ngaya nɛ toyfok mɛ pen ha lok ndɔ. Ma, yo nɛ ngaya fin pentɛ nɛ wan-kpamɔ mɛ le ha Kongakandɔ pɛ Sɔ.”

²⁵Ka hio wan-yambimɔ zea mɛgi, mbwa yaksa pentɛ nɛ mbwa tɔa: «Ka bo mɛgi, o bekpasi o nde?”

²⁶Jésus gera mbwa gdoo, nɛ tɔa ha mbwa: «Mɔ engɛ gana hio wi, ma, Sɔ lɛma de mɔ fet.”

²⁷Ne Pierre kiforo wen ha wɛnɛ: «Mɛ zɔk, ɔ laka mɔ fet gde, nɛɔ ndara mɛ. ɔ bekpasi nɛ nge mɔ ge?”

²⁸Ne Jésus tɔa ha mbwa: «Kpasawen, mi tɔ ha ɛnɛ nde, ha ngimɔ ka mi, Bewei pɛ Wi, bedung kongapora ha zu lɛkɛ-lɛkɛ solowan pɔm ha mbombe nzan, ɛnɛ fet bhukɔ gbala bwa ka ndara mi, ɛnɛ bedung ha zu solowan mɛ gɔn kita ha zu hio kandɔ pɛ Israel bhukɔ gbala bwa.

²⁹Ne wi ndang ndang fet ka belak twa pɛa, hio ya wa, bafa wa, nana wa, hio bem, mana fɔ pɛa gde hazu mi, wɛnɛ bekpasi mɔ ze gɔmmay ndang pen mɔ sɔngsi. Ne wɛnɛ bekpasi tunɔ kpoo.

³⁰Ma, dɔka wi ka dung bosia bedung ha kpogio, nɛ dɔka wi ka dung ha kpogio bedung bosia.»

Matthieu 20

¹« Kongakandɔ Ngɔn gbesi tuka ma wan-gasa fɔ ka nɛa nɛ sutole sut ha kio hio wan-tom mɛ gɔm fɔ vigne pɛa.

²A bhɔngara wen hine wan-tom ndɔng nde, nɛ mbolo wɛnɛ beke mbwa nɛ mbɔli ka lɛm nɛ swe tom ndang. Ne a tomsa mbwa ha gɔma fɔ pɛa.

³Ne ka wɛnɛ nɛa fin ha wal ngonga mɔrkɔ zanga nar, a kpaa hio ma wi ha yola ha zang dɛl nɛ gbelea, tom bo na.

⁴A tɔa ha mbwa: «Enɛ nɛ ha gɔma fɔ pɔm, nɛ mi beha ɛnɛ mbɔli ka lɛma.»

⁵Ne mbwa nɛa ha gɔma fɔ pɛa. Ka swe hɔa ha sila zu, nɛ fin ka swe gbino kɔ, wɛnɛ dea gbesi.

⁶Ne ka wɛnɛ nɛa ha dɛl nɛ wal mbolo fin, a kpaa hio ma mbing wi ha yola haki, nɛ wɛnɛ tɔa ha mbwa: «Hazu ge ɛnɛ dungɔ hake swe mɛsɛ fet nɛ gbelea ge nde?»

⁷Mbwa kiforo wen: «Hazu ma wi ndang tɛ sa ɔ ha tom na.» Ne wɛnɛ tɔa ha mbwa: «Enɛ fin, ɛnɛ nɛ ha gɔma fɔ pɔm.»

⁸«Ka mbolo dea, wan-gasa fɔ saa wan-pam mɔ pɛa, nɛ tɔa: «Mɛ sa hio wan-tom, nɛ mɛ ha mbwa mbɔli tom. Mɛ angiri kea nɛ ɛ ndɔng ka tea nɛ kpogio, hɔ ha ɛ ndɔng ka tea nɛ bosia.»

⁹Mɛgi wi ndɔng ka angara tom nɛ wal mbolo hɔa, nɛ mbwa fet kpaa mbɔli ka lɛm nɛ swe tom ndang.

10 Ne ka wi ndong ka angara tom ne sutole sut hɔa, mbwa takara nde, mbwa bekpa mbɔli pen hio oloa. Ma, mbwa fet baa fin ndangte mbɔli ka lem ne swe tom ndang.

11 Ka mbwa baa yo fet, mbwa tɔate sungiri wan-gasa fɔ.

12 Mbwa tɔa: «Hio kpogio wan-tom ka gɔma fɔ mɔ ngonga ndang sɔna, mbwa baa mbɔli lem may hine ɔ, ka gɔma fɔ ha bangɔ swe, ne sutole tee kanɛ mbolo!»

13 Ma, wan-gasa fɔ kiforo wen ha ma ndang ha soko mbwa: «Dan mi, mi de ma gdangamɔ ha te mɛ na. Bo ne ɔ bhongara wen hine mɛ nde, ka mɛ gɔma fɔ swe ndang fet, mɛ beba mbɔli ka lem ne swe tom ndang, na nde?»

14 Mɛ ba mbɔli pɛ mɛ, ne mɛ si ha twa! Mi ngoy kpe wi mɔ kpogio fin gbesi tuka mɛ.

15 Bo ne mi lɛma de mɔ ne mbɔli pɔm tuka mi ngoya, na nde? Mana, mɛ de silamo hazu mi nɛ dede wi, nde?» “

16 Ne Jɛsus tɔa: «Mɛgi, wi ndong ka dung bosia bedung ha kpogio, ne wi ndong ka dung ha kpogio bedung bosia.”

17 Ha ngimɔ ka Jɛsus ha liwal Jɛrusalem, a kuo hio wan-yambimɔ pɛa bhukɔ gbala bwa gde netɛ, ne a tɔa ha mbwa:

18 «Enɛ ze, ɔ ha danga ne ha Jɛrusalem. Haki, ɛ begde mi, Bewei pɛ Wi, ha kɔ hio gasa wan-hasadaka ne ha kɔ hio wan-osi mbonga. Mbwa begɔn kita fio ha zu mi,

19 ne mbwa begde mi ha kɔ hio wi ka bo nɛ zuife na. Wi ndong bemam mi ne bezuri mi ne zambala. Ne mbwa bengba mi ha getakate. Ma, ha zetar yala, mi begute ha soko hio fiowi.”

20 Hapata ko pɛ Zebede hine hio bewei pɛa bwa tɛa ha pɛ Jɛsus. Wɛnɛ ngbio zigolo ha si wa hazu ani ma mɔ ha kɔ wa.

21 Ne Jɛsus ana wɛnɛ: «Mɛ ngoy ne ge?» A kiforo wen ha wɛnɛ: «Mɛ ha nu nde, hio bem pɔm bwa adungnu hapɛte mɛ ha Kongakandɔ pɛ mɛ. Ndang ha wal wekɔ ne ndang ha wal gare mɛ.”

22 Ne Jɛsus tɔa ha bem pɛa bwa: «Enɛ ing mɔ ka enɛ ani na. Enɛ lɛma nɔ kɔpɔ yimte ka mi benɔ, nde?» Ne mbwa kiforo wen: «ɔ lɛma de yo.”

23 A tɔa fin ha mbwa: «Ey, enɛ benɔ kɔpɔ pɔm. Ma, yo bo nɛ mi ka beweki wi ka bedung ha wekɔ mi mana ha gare mi na. Yo nɛ Bafa mi ka weki hio wi ka bedung ha bhandi ndong.”

24 Ka olo wan-yambimɔ bhukɔ zea wen ndong, sila mbwa yimɔ sungiri hio ya ndong bwa.

25 Mɛgi Jɛsus saa mbwa fet, ne tɔa: «Enɛ ingɔ fet nde, hio wan ne hio gasa wi, ka dung ha zu hio kandɔ, de ngamɔ ne yukotomɔ ha te kandɔ pɛ mbwa.

26 Ma, yo lem dung gbesi ha soko enɛ na. Wi ka ngoy mɛ dung ne gasaa ha soko enɛ, lɛma nde, wɛnɛ adung nɛ wan-tom pɛ enɛ fet.

- ²⁷Ne wi ka ngoy me dung bosia ha soko ene, dea nde, wene adung ne bala pe ene fet.
- ²⁸Gbesi tuka engi, mi, Bewei pe Wi, mi te te nde, ka hio wi ade tom ha mi na. Ma, mi tea hazu de tom ha hio wi. Ne mi tea hazu ha tuno pom tuka mo gbosisi doka wi ha si bala pe gdangamo.”
- ²⁹Ka Jesus ne hio wan-yambimo pea ha gboa ha Jericho, gasa giliwi ndara pata wa.
- ³⁰Ne wan-gdoka li bwa dungo hapete liwal. Ka mbwa zea nde, yo ne Jesus ha pena, mbwa gdora ne ngagel: «Kongawan, Bewei pe David, de kobhe te o wa!”
- ³¹Ne giliwi gaya mbwa nde, mbwa adung sem. Ma, mbwa gdora ne ngaya pen mo songsi: «Kongawan, Bewei pe David, de kobhe te o wa!”
- ³²Jesus yola ne saa mbwa. Ne a ana mbwa: «Ene ngoy nde, mi ade ne nge mo ha te ene ge nde?”
- ³³Mbwa kiforo wen ha wene: «Kongawan, me gbosisi li o.”
- ³⁴Ne sila Jesus gdoya ne ngote. Megi wene ndoa li mbwa, ne mbwa zoka mo nehasa. Ne mbwa ndara wene.

Matthieu 21

- ¹Jesus ne hio wan-yambimo pea hoo sanga-sanga ne Jerusalem, hapete le Betfaze ha nanga ngari Olivier. Megi Jesus tomsa hio ma wan-yambimo bwa pen songsi, ne too ha mbwa:
- ²«Ene ne ha le ka dung ha li ene. Haki ene bekpa nana toyfok ha kpoa ne bea hapete wa. Ene bul mbwa tene ha mi.
- ³Ka ma wi too ma wen ha ene, ene too nde, Kongawan ngoya mbwa. Megi e beha wal ha ene me ku mbwa pen ne.”
- ⁴Mo enge hoo hazu lemsiri wen ka wan-tokuliwen batoo se:
- ⁵«Ene too ha gasa le Jerusalem: Kongapora pe me ha tea ha pe me ne gaa sila, wene ha dungoo ha zu ma toyfok. Ne wene ha dungoo ha zu betoyfok, bem pe nana toyfok.”
- ⁶Megi wan-yambimo ndong bwa nea, ne de mo gbesi tuka Jesus haa ne nu ha mbwa.
- ⁷Mbwa baa nana toyfok hine bea fet nene. Mbwa kuo late pe mbwa pisi ha zua, ne Jesus dungonu ha zua.
- ⁸Doka giliwi tata gasa la pe mbwa ha liwal, ne hio ma gona hio gbakote tati ha liwal me lukisi ne wene.
- ⁹Hio wi ndong ka nea ha li Jesus, ne e ndong ka naka wene, mbwa fet dungo ha gdora: «Hosanna! Hio wi fet alukisi Bewei pe David! Kongawan So awol dede wen ha zu wi ke ka te ne ling wa! Hosanna! Hio wi fet alukisi So ha kuso ngon!”
- ¹⁰Ka Jesus lea Jerusalem, hio wi mo gasa le engi fet yaka, ne mbwa ana mo: «Wi enge ne nge wi ge?”

- 11**Ne giliwi kiforo wen: «Yo nê wan-tøkuliwen Jêsus, wi me Nazaret, ha kandonu Galile.»
- 12**Jêsus lea zang gasa twa Sɔ, ne wene yino hio wan-gdongi mɔ ne hio wan-he mɔ gbosisi ha dɛl. A kinso tabolo pe hio wan-kpali mbɔli ne kiti pe hio wan-gdongi gbakuli pi ha nu.
- 13**Ne wene tɔa ha mbwa: «Sɔ tɔa ha zang takarata pea nde, ε besa twa pea nde, twa go Sɔ. Ma, ene gdea yo tuka ngu pe hio wanzu.»
- 14**Hio ma wan-gdɔka li ne hio ma kumɔ wi tea ha pea ha zang gasa twa Sɔ, ne wene karsa zele ha te mbwa.
- 15**Ka Jêsus ha dea mɔkifi ndɔng, hio bhobem gdɔra ha zang gasa twa Sɔ, mbwa tɔa: «Hosanna! Hio wi fet alukisi Bewei pe David!» Hio gasa wan-hasadaka ne hio wan-osi mbonga ka zɔka ne zea mɔ ndɔng, dea ngambi,
- 16**ne mbwa tɔa ha wene: «Mε zea mɔ ka mbwa ha tɔa?» Jêsus kiforo wen ha mbwa: «Ey! ε tɔa hazu Sɔ ha zang takarata pea: «Mε dea nde, hio bhobem ne hio nzɔri bem alukisi mɛ!» Ene te tɔl yo na nde?»
- 17**Ne a laka mbwa gde, ne gboa ha gasa le pen si ha Betani. Ne wene ɔanu haki.
- 18**Ne sutole sut ka Jêsus ha kiforo si ha Jérusalem, wɔ dea wene.
- 19**A zɔka ma te fige hapete wal. Ne a tiko te hapetea me bhi wayaa. Ma, a kpa kane hio waa sɔna. Mɛgi wene tɔa ha te fige enge: «Kpe-kpe-kpe! Mε lem way fin na!» Nehasa, te enge kota.
- 20**Ka hio wan-yambimɔ zɔka mɛgi, mbwa yaksa, ne mbwa ana wene: «Te fige enge kota nehasa, meng?»
- 21**Ne Jêsus kiforo wen ha mbwa: «Kpasawen, mi tɔ ha ene nde, ka ene mɛkara Sɔ, ne ene si kafe na, ene lem de sɔna ne mɔ ka hɔa ha te fige enge na, ma, ene lem tɔ ha ngari enge: «Gute, me ne, ne tek ha nana-litɔng!» Ne mɔ behɔ gbesi.
- 22**Ka ene go Sɔ ne mɛkaramɔ, ene bekpa mɔ fet ka ene go ha kɔ wa.»
- 23**Jêsus lea gasa twa Sɔ, ne ka wene ha osamɔ, hio gasa wan-hasadaka ne hio kotowi mɔ kandɔ zuife tiko te hapete wa, ne mbwa anamɔ: «Mε de mɔ ndɔng ne nge ziomɔ ge nde? Yo nê o ka ha me ziomɔ enge, o nde?»
- 24**Ma, Jêsus kiforo wen ha mbwa: «Mi fin, mi ngoya ani ene ne ma mɔ ndang. Ka ene kiforo wen ha mi ing, ki mi tɔa ha ene goto ziomɔ, ka mi de ne mɔ ndɔng.
- 25**Yo nê o ka tomsa Jean me gdumsi wi, yo nê Sɔ mana yo nê hio wi?» Mbwa wolamo ha soko may ne tɔa: «Ka ɔ tɔ nde, yo nê Sɔ, ki a beani ɔ nde, ma, hazu ge ɔ te mɛkiri wen pe Jean na ge?»
- 26**Ne ka ɔ tɔ nde, yo nê hio wi, ki giliwi begute sungiri ɔ, hazu mbwa fet ha takara nde, Jean nê wan-tøkuliwen.»

- 27** Mēgi, mbwa kiforo wen ha Jésus: «O ing na.» Nē Jésus tōa ha mbwa: «Mēgi, mi fin, mi lem tō ha enē goto ziomō, ka mi de nē mō ndōng, na.»
- 28** «Enē takiri nē ge ha zu towen enge ge? Ma wei ndang nē bem mō bewei bwa. A tōa ha kaya, «Bem pōm, mē nē ha gōma fō mēsē.»
- 29** Nē wēnē kiforo wen: «Mi ngoy na.» Ma, hapata, a kiforo sila wa, nē wēnē nēa ha fō.
- 30** Mēgi wei enge tōa ha bem mō pata gbesi. Nē bem engi kiforo wen: «Mi benē.» Ma, a nē ha fō na.
- 31** O ha soko bem ndōng bwa dea mō ka sila bafa mbwa ngoya, o nde?» Nē mbwa tōa ha Jésus: «Yo nê kaya.» Nē Jésus tōa ha mbwa: «Kpasawen, mi tō ha enē nde, hio wan-ndem mbōli garama nē hio bhoko-de wanza bele ha Kongakandō pē Sō sōngsi enē.
- 32** Hazu Jean wan-gdumsiwi tēa tē osi nzenz wal ha enē, nē enē tē mēkiri wēnē na. Ma, hio wan-ndem mbōli garama nē hio bhoko-de wanza mēkara wen pēa. Ngase enē zōka mō enge, enē tē kifiri sila enē na, nē enē tē mēkiri wen pēa na.»
- 33** «Enē ze ma mbing towen. Ma wan-fō bagun se te vigne ha fō pēa. Wēnē dea ngalō zikiri nē yo fet. A zaa ma kō ha zang gogo ta hazu bhal nē li vigne. Wēnē bea ma kuso twa mē pem nē fō. Nē a gdea fō enge ha kō hio ma wan-tom, nē wēnē nēa genē ha ma bhandi nēyēa.
- 34** Nē ka ngimō bhio waya vigne lēma, a tomsa hio wan-netom pēa nē ha pē hio wan-tom fō, hazu ku bhalkō wayate ka dung nē pēa.
- 35** Hio wan-tom fō ba hio wan-netom pēa, mēl ma ndang nekpassa, gbe ma, nē mbwa loa ma nē ta gbe.
- 36** Nē wan-fō tomsa hio ma wan-netom nēdōka pen mō sōngsi, nē hio wan-tom fō dea nē mbwa gbesi.
- 37** Ha kpogio, a tomsa bem pēa mō bewei nē tōa: «Mbwa beyu ke bewei pōm.»
- 38** Ma, ka hio wan-tom fō ndōng zōka bem, mbwa tōa ha soko may: «Wan-ba likō ga. Enē tē, o agbe wēnē kaō akay likō pē bafa wa fet.»
- 39** Mēgi, mbwa baa wēnē pi ha gdong ngalō, nē mbwa gbea wēnē.»
- 40** Nē Jésus ana mbwa: «Ka wan-fō betē, a bedē mēng nē hio wan-tom fō ndōng ge nde?»
- 41** Mbwa kiforo wen ha wēnē: «A begbe hio gdanga wan-tom fō nē gde fō vigne ha kō hio mbing wan-tom, ka beha wēnē bhalkō wayate pēa ha ngimōa.»
- 42** Nē Jésus tōa ha mbwa: «Enē tē tōl wen enge ha takarata pē Sō na nde? «Ta ka hio wan-bē twa mulo pi, yo tē bo nê ta tōn ngbili twa. Yo nê Kongawan Sō ha de mō ndōng mēgi. Yo nê gasa lēkē-lēkēmō ha li o!»

⁴³«Hazu engi, mi tɔ ha ɛnɛ nde, ɛnɛ lɛm dung wi mɔ Kongakandɔ pɛ Sɔ fin na. Ma, Sɔ beweki ma mbing kandɔ, ka bedede dedemɔ ka lɛma nɛ Kongakandɔ pɛa.

⁴⁴[Ka wi teka ha zu ta ɛngɛ, tɛ wa begbin, nɛ ka ta ɛngɛ tek ha zu ma wi, yo bembɔtiki wɛnɛ.»]

⁴⁵Ka hio gasa wan-hasadaka nɛ hio Farizien zea hio townen pɛ Jɛsus, mbwa ingɔ nde, a tɔ yo sungiri nɛ mbwa.

⁴⁶Mɛgi mbwa kio wal mɛ ba wɛnɛ. Ma, mbwa yuo ke giliwi hazu giliwi ndɔng takara nde, Jɛsus nɛ wan-tɔkuliwen.

Matthieu 22

¹Jɛsus angara fin wolamɔ ha mbwa nɛ townen, a tɔa:

²«Wal ka Sɔ bhɔngiri mɔ hazu Kongakandɔ Ngɔn, yo dung tuka ma kongapora ka dea yenga sibhoko hazu bewei pɛa.

³Ka wɛnɛ tomsa hio wan-tom hazu sa hio wan-gal yenga, mbwa tɛ ngoy tɛa na.

⁴A saa fin hio ma mbing wan-tom pɛa nɛ tɔa ha mbwa: «ɛnɛ nɛ, nɛ tɔ ha hio wan-gal yenga nde, mi gio dɔka yɔngamɔ kari. Mi gbɛa hio nday nɛ hio namdale pɔm. Mɔ fet lɛma. Mbwa atɛ ha yenga sibhoko.»

⁵Ma, sala ndɔng to sila mbwa na. Nɛ mbwa pena si ha tom pɛ mbwa, ndang nɛa ha fɔ pɛa, ma mbinga nɛa ha gdonga mɔ.

⁶Nɛ hio ma mbinga baa hio wan-tom pɛ kongapora de gdangamɔ ha tɛ mbwa nɛ gbɛ mbwa.

⁷Mɛgi kongapora dea ngambi. Wɛnɛ tomsa hio wan-bibulo pɛa nɛ mbwa gbɛa hio nagbewi ndɔng fet, nɛ mbwa besasa le pɛ mbwa.

⁸Hapata a tɔa ha hio wan-tom pɛa: «Ngimɔ yenga sibhoko lɛma, ma, hio wi ka mi saa sɔngsi bo nɛ zioa mɛ gal yenga na.

⁹Hazu engi, ɛnɛ nɛ ha hio sabhaka wal, nɛ sa wi fet ka ɛnɛ bekpa mɛ tɛ ha yenga sibhoko.»

¹⁰Hio wan-tom ndɔng nɛa ha hio sabhaka wal nɛ wesiri hio wi fet ka mbwa kpa, gdanga wi nɛ dede wi fet. Mɛgi, hio wan-gal yenga dona twa yenga sibhoko hɛrr.

¹¹«Ka kongapora lea twa hazu zɔk hio wan-gal yenga, wɛnɛ kpa ma wi ka tɛ yol la yenga sibhoko na.

¹²A tɔa ha wɛnɛ: «Dan mi, mɛ, ka bo nɛ la yenga sibhoko na, mɛ lea hake meng?» Nɛ wi ɛngɛ bo nɛ ma wen mɛ kifiri na.

¹³Mɛgi kongapora tɔa ha hio wan-tom pɛa: «ɛnɛ sang kɔ wa nɛ nanga wa, nɛ ɛnɛ ba wɛnɛ pi ha dɛl ha zang nge-ge-ge tutum. Haki a behe kwa nɛ a beyɔng nzata.» “

¹⁴Nɛ Jɛsus tɔa: «ɛ saa wi nedɔka, ma, ɛ weka mbwa tikiring sɔna.”

- 15**Hapata hio Farizien nea ne kpo zuwen nde, mbwa aba Jésus ne wal wen nu wa.
- 16**Mbwa tomsa hio ma wan-yambimɔ pe mbwa ne hio ma ngali pe Herode ha pe Jésus me to ha wene: «Wan-osimɔ, ɔ ingɔ nde, me nê wan-to tewen, ka osi ngbak mɔ, ka So ngoya ndeɔ ade. Me yu ke li ma wi na, ne me de mɔ hazu pea li wi na.
- 17**Megi me to takaramɔ pe me ha ɔ. Mbonga pe ɔ ha wal me kpe garama ha kongapora Sezar, mana yo gdɔki wal me kpe yo nde?”
- 18**Jésus ingɔ likisi pe mbwa ne wene toa: «Wan-dambari, ene we sila mi hazu ge?
- 19**Enne ku ma mbɔli mɔ kpe garama tene ha mi azɔk.» Mbwa kuo ma mbɔli mɔ bubolo ndang tene ha wene.
- 20**Ne wene ana mbwa: «Zizi zu wi ne ling wi ha lia nê pe o?”
- 21**Mbwa toa ha wene: «Yo nê pe kongapora Sezar.» Ne wene kiforo wen ha mbwa: «Megi ene ha mɔ pe kongapora ha kongapora! Ne ene ha mɔ pe So ha So!”
- 22**Ka mbwa zea kiforo wen pea, mbwa fet yaksa ne mbwa pena lak wene gde.
- 23**Ha ndangte swe hio ma Sadusien tiko ne ha pe Jésus. Hio Sadusien to nde, ka wi fea kari, a lem gute fin na. Megi mbwa ana wene:
- 24**«Wan-osimɔ, Moïse batɔ nde, ka wi fea lak ko pea gde, bem bona, dea nde, ya wa asi nagula pea bhe ne bem, tongiri ne nugala pe ya wa ka fea.
- 25**Songsi bhee, hio ma ya mɔ bewei mɔrkɔ zanga bwa dungɔ ha soko ɔ. Kaya sio bhoko, a bhe na, ma a gona fe. Zebwa ya sio ko pea.
- 26**Ma, ndangte mɔ hɔa gbesi ha wene, ne fin ha zetara, nene kane mbwa mɔrkɔ zanga bwa fet.
- 27**Hapata mbwa fet, bhokoa fea ne kpogio.
- 28**Ha ngimɔ guote pe hio fiowi, wene bedung nê ko pe nge wei ha soko mbwa mɔrkɔ zanga bwa ge nde? Hazu mbwa fet sio wene.”
- 29**Jésus kiforo wen ha mbwa: «Enne yɔamɔ. Hazu ene ing takarata pe So ne ziomɔ pea na.
- 30**Hazu ha guote pe hio fiowi, hio wei ne hio bhoko lem si may fin na. Ma, mbwa bedung tuka hio telenge ha zang ngɔn.
- 31**Enne te tol mɔ ka So batɔ ha ene ha wen guote pe hio fiowi na nde? Wene batɔ:
- 32**«Mi nê So pe Abraham, So pe Isaac ne So pe Jacob.» So bo nê So pe hio fiowi na. Ma, wene nê So pe hio tunɔ wi.”
- 33**Ne hio giliwi ka zea wene yaksa nedɔka hazu osamɔ pea.
- 34**Ka hio Farizien zea nde, Jésus gana hio Sadusien ne wen, mbwa wesara may hapete wa.

³⁵Ma ndang ha soko mbwa, ka dung nê wan-osi mbonga, ngoya we sila Jêsus nê anamɔ:

³⁶«Wan-osimɔ, gasa mbonga ka pena hio mbinga fet nê nge tea ge?»

³⁷Nê Jêsus tɔa ha wene: «Mê ngoy Kongawan, Sɔ pɛ mɛ, nê sila mɛ fet, nê tunɔ pɛ mɛ fet, nê takaramɔ pɛ mɛ fet.

³⁸Yo nê mbonga engɛ ka dung nê gasaa nê zioa pen mbinga.

³⁹Nê zebwa mbonga ka dung gbesi tuka bosia, yo nê; engɛ: Mê ngoy ma mɛ tuka tɛ mɛ.

⁴⁰Mbonga ndɔng bwa dung nê goto mbonga pɛ Moïse nê goto osamɔ pɛ hio wan-tɔkuliwen fet.”

⁴¹Hio Farizien wesara may hapetɛ Jêsus, mɛgi wene ana mbwa:

⁴²«Ènɛ takiri pɛ enɛ nê ge hazu Mesi ge nde? Wene nê bezang pɛ o?» Mbwa kiforo wen ha wene: «Wene nê bezang pɛ David.”

⁴³Nê Jêsus kiforo wen ha mbwa: «Ka yo bo mɛgi, hazu ge Nzɔy-Sɔtɛ gbasa ha David mɛ sa Mesi nde, Kongawan, ge nde? Hazu David batɔ se:

⁴⁴«Kongawan Sɔ tɔa ha Kongawan pɔm: Mê dungnu ha wekɔ mi, mi begde hio ngana pɛ mɛ ha si nanga mɛ.»

⁴⁵«Ka David saa Mesi nde, Kongawan, Mesi bedung fin nê bezang pɛ David mɛng?»

⁴⁶Nê wi ndang tɛ lɛm kiforo wen ha wene na. Angiri ha swe engi, ma wi tɛ gu fin nu mɛ ani wene nê ma wen na.

Matthieu 23

¹Hapata Jêsus wolamɔ ha hio giliwi nê hio wan-yambimɔ pɛa, a tɔa:

²«Yo nê hio wan-osi mbonga nê hio Farizien ka dung nê ziomɔ mɛ bul mbonga pɛ Moïse ha enɛ.

³Hazu engi, enɛ apam nê enɛ ade mɔ fet ka mbwa tɔ ha enɛ. Ma, ka enɛ ade tuka ka mbwa ha dea na. Hazu mbwa de mɔ ka mbwa osi na.

⁴Hio mbonga pɛ mbwa dung tuka gdingbɛng toy ka mbwa gde ha zu bhaka hio wi. Ma, mbwa ngoy ndɔa yo ngase nê bhanza kɔ na.

⁵Nê mbwa de mɔ fet nê peali tuka nde, hio wi fet azɔk nê mbwa. Ha ngimɔ goa Sɔ mbwa hel bebe gogong, ka ɛ gdea ma ngeraka wen pɛ Sɔ ha zanga, ha bhaka nê ha zuli mbwa, gbesi tuka olo wi fet. Ma, gogong pɛ mbwa nê gasa pen pɛ hio oloa. Nê gbesi, hio ngbunzɛ-ngbunzɛ mɔ nu la pɛ mbwa nê bɔyaa pen pɛ hio oloa.

⁶Mbwa ngoy fin kpaa hio bosɔ kiti ha hio bhandi fada nê ha hio twa go Sɔ.

- ⁷Ne mbwa ngoya nde, ε afan mbwa ne mendi ha liwal, ne nde, ε asa mbwa nde, wan-osimɔ.
- ⁸«Ma, pe ene, ka ε asa ene nde, wan-osimɔ, na. Hazu wan-osimɔ pe ene ndang sɔna. Ne ene fet nê hio gdiya.
- ⁹Ka ene asa ma wi ndang ha zu nu nde, bafa mi, na. Hazu bafa ene nê Sɔ ka dung ha zang ngɔn ndang sɔna.
- ¹⁰Ka ma wi asa ene nde, wan-osimɔ, na. Hazu wan-osimɔ pe ene nê Mesi ndang sɔna.
- ¹¹Wi ka dung ne gasaa ha soko ene, lema nde, wene adung nê wan-tom pe ene.
- ¹²Wi ka sute, Sɔ behilsi wene. Ne wi ka hil ne mendi, Sɔ begu wene gde ha ngɔn.”
- ¹³«Ngote ha ene, hio wan-osi mbonga ne hio Farizien, wan-dambari! Hazu ene gdɔka wal ka le ha Kongakandɔ Ngɔn ha hio wi. Ene ne pe ene te le haki na, ne ene ha dola hio wi ka ngoy le haki.
- ¹⁴[«Ngote ha ene, hio wan-osi mbonga ne hio Farizien, wan-dambari! Ene yɔng likɔ pe hio nagula fet. Ne ene gɔ Sɔ ndeliεε ne peali tuka nde, hio wi azɔk ene tuka nzeng wi. Hazu engi, Sɔ begɔn kita ha zu ene nengaya pen hio olo wi.]
- ¹⁵«Ngote ha ene, hio wan-osi mbonga ne hio Farizien, wan-dambari! Hazu ene yala ha nu ne ha nana-litɔng fet hazu ki wi ndang ka bendari ene. Ne ka wene te bo tuka ene kari, ene dea nde, wene ate gdanga wi, ka lem ne bhandi we zebwa pen ene.
- ¹⁶«Ngote ha ene, ka dung tuka wan-gdɔka li, ka osi wal ha hio mbinga! Ene tɔ nde, ka wi kan gasa twa Sɔ, yo de mɔ na. Ma, ka wi kan gbɛbolo ka dung ha zang gasa twa Sɔ, kani baa wene.
- ¹⁷Ene hio yera wan-gdɔka li! Ha soko gbɛbolo ne gasa twa Sɔ nge tea ha dung ne nzɔya pen mbinga ge? Bo nê gasa twa Sɔ ha de nde, gbɛbolo adung ne nzɔya, na nde?
- ¹⁸Ne ene tɔa fin nde, ka ma wi kan bhandi ha sadaka, kani ba wene na. Ma, ka ma wi kan sadaka ka ε gde ha bhandi ha sadaka, kani baa wene.
- ¹⁹Ene hio wan-gdɔka li! Ha soko sadaka ne bhandi ha sadaka, nge tea ha dung ne nzɔya pen mbinga ge? Bo nê bhandi ha sadaka ha de nde, sadaka adung ne nzɔya na nde?
- ²⁰Wi ka kan bhandi ha sadaka, a kana yo nê sadaka fet ka ε gde ha zua.
- ²¹Ne wi ka kan gasa twa Sɔ, a kana fin Sɔ ka de le ha zanga.
- ²²Wi ka kan ngɔn, a kana solowan pe Sɔ ne Sɔ ka dungnu ha zua.
- ²³«Ngote ha ene, hio wan-osi mbonga ne hio Farizien, wan-dambari! Hazu ene ha ha Sɔ fin zu bebe mɔ tuka va, salala, ne wakpo fet. Ma, ene laka gasa mɔ pe mbonga gde. Yo nê deamɔ nzeng, dea kobhe te wi, ne dungɔa ne mboazu. Lema nde, ene ade gasa mɔ ndɔng, ne ene alak haa zu mɔ fin gde na!

24 Ɛne dung tuka wan-gdoka li, ka osi wal ha hio mbinga! Ɛne ha tenga li me no, kusi ne bezi. Ma, ene ha gulo toyfok gele.

25 «Ngote ha ene, hio wan-osi mbonga ne hio Farizien, wan-dambari! Hazu ene ha sasasa gdong kopɔ ne gdong tasi pe ene, ma, zanga dona ne mo ka ene kpa ne wal zu ne nyalɔ.

26 Ɛne, hio Farizien, ne wan-gdoka li! Ɛne afal zang kopɔ ne zang tasi songsi, ne gdonga besa ha wena.

27 «Ngote ha ene, hio wan-osi mbonga ne hio Farizien, wan-dambari! Hazu ene dung tuka bu zupisi ka e bhaksa ha wal gdonga. Ma, ha zanga, yo dona ne gbalate wi ne hio mo nzing.

28 Yo ne engi, hio wi ha takara nde, ene ne nzenzeng wi. Ma, ha sila ene, ene dona ne dambari ne mo nyel.”

29 «Ngote ha ene, hio wan-osi mbonga ne hio Farizien, wan-dambari! Hazu ene ha bhongara zupisi pe hio wan-tokuliwen, ne ene ha bhaksa zupisi pe hio nzenzeng wi.

30 Ne ene ha toa: «Ka bo se nde, o adung ha ngimo pe hio ngbabafa o, ki o te gban nanga hine mbwa hazu gbe ne hio wan-tokuliwen na.»

31 Ne toa wen megɛ, ene fundo te ene ne te ene nde, ene ne bezang pe hio nagbe hio wan-tokuliwen.

32 Ɛne alemsiri kane tom ka hio ngbabafa ene bade songsi!

33 «Ɛne hio gok, ene kul pe da gok! Ɛne bekpoy ha kita pe So ka bepi ene ha bhandi we, meng?»

34 Ɛne ze nedede, mi ne pom te betomsi hio wan-tokuliwen, hio wan-mbarimo ne hio kpa wan-osi mbonga ha ene. Ne ene begbe hio ma, ne ene bengba hio ma ha getakate, ne ene bezuri hio ma ne zambala ha zang hio twa go So. Ne ene benamili hio oloa ha hio le nene.

35 Megɛ, So bendulsi ene hazu ngafio pe hio nzenzeng wi, angiri ha ngafio pe Abel kane Zakari, bewei pe Baraki, ka ene bagbe ha del gasa twa So, ha soko bhandi ha sadaka ne bhandi ka dung ne nzoya fet.

36 Kpasawen, mi to ha ene, wen ngafio ndong fet betek ha zu hio wi mo ngimo enge.”

37 «Woo Jérusalem! Woo Jérusalem! Ɛne, hio wi mo Jérusalem, ene ha gbea hio wan-tokuliwen, ne ene ha loa ne ta gbe hio wan-nekasara pe So. Ze nedoka, mi ngoya me gok ene tuka nana gole gok ne hio bea. Ma, ene te ngoy na.

38 Megɛ, So belak gasa twa So pe ene gde.

39 Ne mi to ha ene nde, ene lem zok mi fin na, kane ngimo ka ene beto nde, Kongawan So awol dede wen ha zu wi ka te ne ling wa!»

Matthieu 24

- ¹Jésus gboa ha gasa twa Sɔ, nɛ ka wɛnɛ ha pena, hio wan-yambimɔ pɛa tiko tɛ hapɛtɛ wa mɛ osi ha wɛnɛ dede zɛng ka ɛ bɛa nɛ gasa twa Sɔ.
- ²A kiforo wen ha mbwa: «Ɛnɛ zɔka mɔ ndɔng fet nde? Kpasawen, mi tɔ ha ɛnɛ nde, hake, ma ta ndang lɛm bhɔn ha zu ma ta na. Yo fet betukili mburr.»
- ³Ka Jésus dungɔnu ha zu ngari Olivier, hio wan-yambimɔ pɛa tiko tɛ hapɛtɛ wa. Mbwa dungɔ gbate hine wɛnɛ, mɛgi mbwa ana wɛnɛ: «Mɛ tɔ ha ɔ, mɔ ndɔng behɔ ha nge ngimɔ ge nde? Nɛ nge mɔ begbasi nde, mɛ ha tea, nɛ nde, kpogio ngimɔ mɔ nzan ha hɔa, ge nde?»
- ⁴Nɛ Jésus kiforo wen ha mbwa: «Ɛnɛ pangay, ka ma wi aosili ɛnɛ na.
- ⁵Hazu dɔka wi betɛ nɛ ling mi, nɛ mbwa betɔ: «Mi nɛ Mesi!» Nɛ mbwa beosili dɔka wi.
- ⁶Nɛ ɛnɛ beze wen bulo ka ɛ bi sanga-sanga mana nɛyɛa. Ka sila ɛnɛ abhunziki na. Hazu, lɛma ka nde, mɔ ndɔng ahɔ. Ma, yo tɛ bo ka nɛ kpogio ngimɔ na.
- ⁷Ma kandɔ begutɛ nɛ bulo sungiri nɛ ma mbinga. Nɛ ma kongapora begutɛ nɛ bulo sungiri nɛ ma mbinga. Ha hio bhandi netɛ-netɛ ginga foto betek, nɛ nu beyak nɛngaya.
- ⁸Mɔ ndɔng fet bedung tuka bosɪ yimɛ bio bhɛ.
- ⁹«Ha ngimɔ engi, ɛ beba ɛnɛ mɛ yukiti nɛ mɛ gbɛ ɛnɛ. Hio kandɔ fet besɛn ɛnɛ hazu ɛnɛ mɛkara mi.
- ¹⁰Nɛ dɔka wi belak mɛkara Sɔ gde. Mbwa begde may ha kita, nɛ mbwa besɛn may.
- ¹¹Dɔka wan-tɔkuliwen dalo behɔ nɛ mbwa beosili dɔka wi.
- ¹²Hazu dea gdangamɔ beyɛbhi pentɛ, hio dɔka wi lɛm ngoy may fin na.
- ¹³Ma, wi ka ba nɛ nɔa nging kanɛ kpogio ngimɔ, Sɔ bekpasisi wɛnɛ.
- ¹⁴Nɛ ɛ bebul Dede Wen Kongakandɔ pɛ Sɔ dam nzan fet tuka nde, hio wi mɔ hio kandɔ fet aze yo. Hapata, kpogio ngimɔ behɔ.»
- ¹⁵(Mɛ, ka mɛ tɔl wen ɛngɛ, mɛ ze gotoa nɛ kinɔng!) «Ma swe, tuka wan-tɔkuliwen Daniel batɔ se, ɛ begde «gdanga mɔ nyɛl» ha nzɔy bhandi mɔ gasa twa Sɔ.
- ¹⁶Ha ngimɔ engi, hio wi ndɔng ka bedung ha kandɔnu Judée, dea nde, mbwa ayumɔ si ha zu ngari.
- ¹⁷Wi ka bedung ha li dɛl, ka wɛnɛ akifiri le ha zang twa mɛ ba ma toy pɛa fin na.
- ¹⁸Nɛ wi ka bedung ha fɔ, ka wɛnɛ akifiri fin si ha twa hazu ku gbambusa pɛa na.
- ¹⁹Oee, gasa mɔ ngɔtɛ ka bekpa hio nazang nɛ hio nanzɔ ha yala ndɔng wa!
- ²⁰Ɛnɛ gɔ Sɔ nde, ka mɔ engi ahɔ ha ngimɔ kolo ndumbe mana ha swe ɔmtɛ na.

- 21**Hazu ha ngimɔ engi, hio wi bekpa gasa yeksamɔ ka pena hio tili yeksamɔ fet. Angiri ha ngimɔ ka Sɔ bade ne nzan kanɛ sising ne kanɛ kpoo, ma yeksamɔ tuka engi tɛ ho na.
- 22**Ne ka bo se nde, Sɔ atikisi ma nu yala yeksamɔ ndɔng na, ki ma wi ndang lem me kpasi na. Ma, a tikoso yo hazu wi ndɔng ka wene weka me dung hine wene.
- 23**«Ne ha ngimɔ engi, ka ma wi tɔ ha ene: «Ene zɔk, Mesi hake!» Ne ka ma tɔ ha ene: «Zɔk wene haki!», ka ene amekiri na.
- 24**Hazu hio wan-dalo ka tɔ nde, mbwa nê Mesi, ne hio wan-tɔkuliwen dalo behɔ. Ne mbwa bedɛ gasa mɔweka ne mɔkifi, ne ka mbwa kpa wal, mbwa beosili ne hio wi ndɔng ka Sɔ weka.
- 25**Ene ze! Mi tɔ yo ha ene bingiri.
- 26**«Kae tɔ ha ene: «Ene zɔk, wene ha kpenu!» ka ene ane na. Ne ka e tɔ fin: «Ene zɔk, wene ha wuso tɛ hake!» ka ene amekiri yo na.
- 27**Hazu mi, Bewei pɛ Wi, betɛ gbesi tuka piolikolo ka baa ha liswe zikiri herr.
- 28**Ha bhandi wɔl sari, hio nzio wesiri may ang.”
- 29**«Nehasa hapata yala yeksamɔ ndɔng, liswe betu, ne ze lem ba fin na. Hio sɔla ha ngɔn bebhil tek ha nu. Ne hio ziomɔ ngɔn beyak.
- 30**Ha ngimɔ engi, e bezɔk ma mɔweka ha liswe, ka gbasi nde, mi, Bewei pɛ Wi ha tea. Ne hio kandɔ fet ha nu behe kwa. Mbwa bezɔk mi, Bewei pɛ Wi, ha tea ha zu buswe ne ziomɔ, ne gasa leke-lekɛmɔ.
- 31**Mi betomsi hio telenge pɔm ne kenza gɛl mbia, hazu ne ha ngbili nu nar. Mbwa bewesiri hio wi ka mi weka, ha bhandi mɔ nzan fet.”
- 32**«Lema nde, ene ayambi ma mɔ ne wal townen hazu tɛ fige. Ha ngimɔ ka hio gbakɔa tɛ bo ne mɔka ne ka hio waa tɛ bo ha gboa, ene ingɔ nde, ngimɔ kolo koka kari.
- 33**Gbesi tuka engi, ka ene bezɔk mɔ ndɔng fet, ene ing nde, mi, Bewei pɛ Wi, tɛ bo sanga ha nutwa.
- 34**Mi tɔ kpasawen ha ene nde, hio ma wi mɔ ngimɔ engɛ lem fe na, songsi mɔ ndɔng fet ahɔ.
- 35**Ngɔn ne nu bepen. Ma, hio wen pɔm lem pen ndang na.”
- 36**«Ma wi ndang ing yala ne ngimɔ ka mɔ ndɔng behɔ na. Ngase hio telenge ha ngɔn, ngase mi, Bewei pɛ Sɔ, kanɛ Bafa mi sɔna ha ing yo.
- 37**Hio mɔ ka bahɔ ha ngimɔ pɛ Noe, behɔ gbesi ha ngimɔ ka mi, Bewei pɛ Wi, bekifiri.
- 38**Songsi ka mbeng li tɛ ho na, hio wi ha yɔnga ne nɔa mɔ, mbwa dungɔ ha sio may, kanɛ swe ka Noe lea zang kuga.

- ³⁹Mbwa tɛ ing ma mɔ ndang na, kanɛ mbeng li hɔa tɛ kay mbwa fet pen nɛ. Mɔ behɔ gbesi tuka engi ha ngimɔ ka mi, Bewei pɛ Wi betɛ.
- ⁴⁰Ha ngimɔ engi, ha soko wi bwa ka bedung ha fɔ, ɛ beku ndang nɛ lak ndang gde.
- ⁴¹Ha soko bhoko bwa ka beto mɔ ha zang dok ndang, ɛ beku ndang nɛ lak ndang gde.
- ⁴²Mɛgi, ɛnɛ yang la, hazu ɛnɛ ing yala ka Kongawan pɛ ɛnɛ betɛ nɛ na.
- ⁴³Ɛnɛ ze nɛdedea! Ka wan-twa ingɔ ngimɔ ka wanzu betɛ nɛ zɛ, ki a beyang la nɛ dol wanzu mɛ gba twa pɛa.
- ⁴⁴Hazu engi, ɛnɛ fin, ɛnɛ dung gdunge-gdunge hazu mi, Bewei pɛ Wi, behɔ ha ngimɔ ka ɛnɛ takiri ang na.”
- ⁴⁵«Nge wan-tom ka dung nɛ mboazu nɛ ingɔmɔ ge nde? Yo nɛ wi kɛ ka wan pɛa begde wɛnɛ ha zu hio olo wan-tom pɛa, nɛ beha wɛnɛ tom mɛ kapini yɔngamɔ ha mbwa ha dede ngimɔ.
- ⁴⁶Tote ha wan-tom ɛngɛ ka wan pɛa bepe tɛ kpa wɛnɛ ha dea tom pɛa.
- ⁴⁷Kpasawen, mi tɔ ha ɛnɛ nde, a begde wan-tom ɛngɛ ha zu kpaamɔ pɛa fet.
- ⁴⁸Ma, ka bo nɛ gdanga wan-tom, a betakiri ha sila wa nde, wan pɛa lem tɛ nehasa na.
- ⁴⁹Nɛ wɛnɛ beangiri mɛla hio sɔy-tom pɛa, nɛ yɔng nɛ nɔ mɔ hine hio wan-nguru dɔkɔ.
- ⁵⁰Mɛgi, wan pɛa ka behɔ ngboto nɛ ngbuma,
- ⁵¹bendulsi wɛnɛ nɛ nyalɔ, nɛ bepi wɛnɛ ha bhandi pɛ hio wan-dambari. Haki a behe kwa nɛ a beyɔng nzata.»

Matthieu 25

- ¹«Hɔa pɛ Kongakandɔ Ngɔn bedung tuka townen ɛngɛ. Hio pɔlɔmbɔ bhoko bhukɔ kuo lamba pɛ mbwa, nɛ gboa hazu nɛ ha kpaa wan-sibhoko.
- ²Mɔrkɔ ha soko mbwa nɛ yera, mɔrkɔ nɛ zɔma.
- ³Hio yeraa dungɔ sɔna nɛ li lamba, ka dung ha zanga.
- ⁴Ma, hio zɔmaa kuo fin ma li lamba gde hapetɛa nɛnɛ.
- ⁵Ka wan-sibhoko tɛ hɔ nehasa na, mbwa fet zungbo nɛ ɔala.
- ⁶«Ha binsila zɛ, ɛ zea gel wi ka gdɔra: «Ɛnɛ zɔk! Wan-sibhoko ha tɛa. Ɛnɛ nɛ, nɛ we si wa!»
- ⁷Mɛgi pɔlɔmbɔ bhoko ndɔng fet guotɛ bhɔngiri lamba pɛ mbwa.
- ⁸Hio yeraa tɔa ha hio zɔmaa: «Ɛnɛ ha ma li lamba haɔ, hazu pɛ ɔ ha bisoa.»
- ⁹Hio zɔmaa kiforo wen: «Way, yo lem hazu ɔ hine ɛnɛ na. Ɛnɛ nɛ ha pɛ hio wan-gdongi mɔ, nɛ hɛ pɛ ɛnɛ.»

- 10**Ma, ha ngimɔ ka mbwa nea ha hea li lamba, wan-sibhoko hɔa. Hio bhoko ka dungo gdunge-gdungɛ, lea twa yenga sibhoko hine wene, ne ɛ gdɔka nutwa ne sɔtɛ.
- 11**«Hapata, hio yera bhoko kiforo tɛ, tɛ gdɔri ha nutwa: «Kongawan, Kongawan, gbosisi nutwa ha ɔ wa!»
- 12**Ma, a kiforo wen: «Kpasawen, mi tɔ ha ene nde, mi ing ene na.»
- 13**«Mɛgi ene dung ne zɔma. Hazu ene ing yala ne ngonga ka mi, Bewei pɛ Wi betɛ ne na.»
- 14**«Kongakandɔ Ngɔn dung fin tuka towen engɛ. Ma wi, ka ngoya nea gene, saa hio wan-tom pɛa, ne gdea hio mɔ pɛa fet ha kɔ mbwa.
- 15**Wene haa mbɔli ha wan-tom ndang ndang fet lem ne zeng pɛ mbwa. Ma wan-tom kpaa lafu mbɔli mɔrkɔ, ma lafu mbɔli bwa, ne ma lafu mbɔli ndang. Ne wene pena.
- 16**Wi ka kpaa lafu mbɔli mɔrkɔ nea ne de tonga ne yo. Ne wene kpaa ma mbinga mɔrkɔ gde ha zua.
- 17**Wi ka kpaa lafu mbɔli bwa dea gbesi, ne wene kpaa lafu mbɔli bwa gde ha zua.
- 18**Ma, wi ka kpaa lafu mbɔli ndang, nea ne zaa nu wusi mbɔli pɛ wan pɛa ang.
- 19**«Ka yala pena nedɔka, wan pɛ mbwa kiforo, ne wene angara tola mɔ ka wene gdea ha kɔ mbwa.
- 20**Wi, ka kpaa lafu mbɔli mɔrkɔ, hɔa ne osa fin mbinga mɔrkɔ, ne tɔa: «Wan pɔm, mɛ baha mi lafu mbɔli mɔrkɔ. Mɛ zɔk, mi kpaa fin ma mɔrkɔ gde ha zua.»
- 21**Wan pɛa tɔa ha wene: «Ne dedea gdang, mɛ nê dede wan-tom ne mboazu. Mɛ dungo ne mboazu ha zu bebe mɔ, mɛgi mi begde mɛ ha zu dɔka mɔ. Mɛ tɛ, tɛ de tote hine mi.»
- 22**Ne wi ka kpaa lafu mbɔli bwa, hɔa fin, ne tɔa: «Wan pɔm, mɛ baha mi lafu mbɔli bwa. Mɛ zɔk, mi kpaa fin ma bwa gde ha zua.»
- 23**Wan pɛa tɔa ha wene: «Ne dedea gdang, mɛ nê dede wan-tom ne mboazu. Mɛ dungo ne mboazu ha zu bebe mɔ, mɛgi mi begde mɛ ha zu dɔka mɔ. Mɛ tɛ, tɛ de tote hine mi.»
- 24**Ne fin, wi ka kpaa lafu mbɔli ndang, hɔa ne tɔa: «Wan pɔm, mi ingɔ nde, mɛ ne ngayi. Mɛ bhi kpalmɔ ha bhandi ka mɛ tɛ pɛ ang na. Ne mɛ wesiri kpalmɔ ha bhandi, ka mɛ tɛ pɛfi ang na.
- 25**Mɛgi mi yuo ke ne wuso mbɔli pɛ mɛ ha si nu. Mɛ zɔk, mɔ pɛ mɛ ga.»
- 26**Ma, wan pɛa kiforo wen ha wene: «Gdanga pɔsa wan-tom! Mɛ ingɔ nde, mi bhi kpalmɔ ha bhandi ka mi tɛ pɛ ang na, ne mi wesiri kpalmɔ ha bhandi ka mi tɛ pɛfi ang na.
- 27**Mɛgi, mɛ lema gde mbɔli pɔm ha kɔ hio wan-pam mbɔli nde, ha pɛa, mi akpa mɔ pɔm ne ma ganga ha zua.

- 28 Ɛne ku lafu mbɔli enge ha kɔ wa yune, ne ene ha yo ha wi ka kpa lafu mbɔli bhuko.
- 29 Hazu ka ma wi ne mɔ ha kɔ wa, e begde ma ha zua. Ne wene bedung ha zang yebhe-yebhe kpaamɔ. Ma, wi ka bo ne mɔ ha kɔ wa na, e bezin ngase bebe mɔ ka dung ha kɔ wa yune.
- 30 Ɛne ba gdanga pɔsa wan-tom enge pi ha del ha zang nge-enge-enge tutum. Haki a behe kwa ne a beyong nzata.› “
- 31 «Ha ngimɔ ka mi, Bewei pe wi, bete hine hio nzoy telenge ha zang leke-lekemɔ pɔm, mi bedung ha zu leke-leke solowan pɔm.
- 32 Ne hio kandɔ fet bewesiri may ha si mi, ne mi beketini soko mbwa gbesi tuka zaoro ketini ne soko sami ne gbele mbori.
- 33 Mi begde hio sami ha wekɔ mi, ne hio gbele mbori ha gare mi.
- 34 Ne mi, Kongawan, betɔ ha wi ndong ha wekɔ mi: «Sɔ, Bafa mi, wola dede wen ha zu ene. Megi ene te te kpa dede mɔ pe Kongakandɔ pe Sɔ, ka wene bhongara bingiri hazu ene ha ngimɔ ka wene dea ne nzan.
- 35 Hazu wɔ dea mi, ne ene haa mi yongamɔ. Wɔ li dea mi, ne ene haa mi li me nɔ. Mi dungɔ gon-gene wi, ne ene baa mi ne dede kɔ.
- 36 Mi dungɔ ne songere, ne ene yola la ha te mi. Mi dungɔ ne zele, ne ene tea te pam mi. Mi dungɔ ha twa zɔbhɔ, ne ene tea te zɔk mi.›
- 37 Megi hio nzeng wi bekifiri wen ha mi: «Kongawan, ɔ zɔka me ne wɔ, ne ɔ ha me yongamɔ ha nge ngimɔ ge nde? Mana ne wɔ li, ne ɔ haa me li me nɔ ha nge ngimɔ ge nde?
- 38 Ne, ɔ zɔka me tuka gon-gene wi, neɔ baa me ne dede kɔ ha nge swe ge nde? Ɔ zɔka me ne songere, neɔ yola la ha te me ha nge swe ge nde?
- 39 Ɔ zɔka me ne zele mana ha twa zɔbhɔ, ne ɔ nea ha pe me ha nge swe ge nde?›
- 40 Ne mi betɔ ha mbwa: «Kpasawen, mi tɔ ha ene nde, mɔ fet ka ene dea ha te ma ndang ha soko hio bebe ya mi ndong, ene dea yo ha te mi.›
- 41 «Hapata, mi betɔ ha wi ndong ha gare mi: «Sɔ foma ene. Megi ene pen hapete mi le ha we ka beysi kpoo, ka Sɔ lea hazu Satan hine hio wan-tom pea.
- 42 Hazu wɔ dea mi, ne ene te ha mi yongamɔ na. Wɔ li dea mi, ne ene te ha mi li me nɔ na.
- 43 Mi dungɔ gon-gene wi, ne ene te ba mi ne dede kɔ na. Mi dungɔ ne songere, ne ene te yol la ha te mi na. Mi dungɔ ne zele ne ha twa zɔbhɔ, ne ene te te zɔk mi na.›
- 44 Ne mbwa fin bekifiri wen ha mi: «Kongawan, ha nge sweɔ zɔka me ne wɔ, mana ne wɔ li, mana tuka gon-gene wi, mana ne songere, mana ne zele, mana ha twa zɔbhɔ, ne ɔ te gbakiri me na, ge nde?›

⁴⁵Megi, mi, Kongawan, bekifiri wen ha mbwa: «Kpasawen mi tɔ ha ene nde, mɔ fet ka ene te de ha te ma wi ndang ha soko hio bebe ya mi ndɔng na, ene te de yo fin ha te mi na.»

⁴⁶Ne wi ndɔng bene ha bhandi ndulsi mɔ kpoo. Ma, hio nzeng wi bene ha bhandi tunɔ kpoo.»

Matthieu 26

¹Ka J́esus karsa osamɔ ndɔng fet, a tɔa ha hio wan-yambimɔ pɛa:

²«Ene ingɔ nde, ha zang yala bwa, yenga Pake behɔ. Ha ngimɔ engi, ε begde mi, Bewei pɛ Wi, ha kɔ hio wi hazu ngba mi ha getakate.»

³Megi hio gasa wan-hasadaka ne hio kotowi mɔ kandɔ zuife wesara may ha zang lɛkɛ-lɛkɛ twa pɛ Kaife, wan-zu hio wan-hasadaka.

⁴Ne mbwa kpoo zuwen hazu ba J́esus ne likisi mɛ gbɛ wene.

⁵Ma, mbwa tɔa ha may: «Ka ɔ aba wene ha ngimɔ yenga na, yu nde, hio wi mɛ le betɛ gute sungiri ɔ.»

⁶J́esus dungɔ ha Betani ha twa pɛ Simon ka dungɔ se ne zɛɛ doko.

⁷Ma bhoko tiko te hapete J́esus ne ma bebe dak ha kɔ wa. E sɛka dak engɛ ne ma ta ka ε sa nde, albatre, ne ma nga gene kulo pel kpasa liyama don ha zanga. Wene tela liyama ha sila zu J́esus ha yɔngamɔ.

⁸Ma, ka hio wan-yambimɔ zɔka engi, sila mbwa yimɔ ne mbwa tɔa: «Goto gdangsa mɔ engɛ ne ge?»

⁹Ki ε gdonga liyama engɛ ne nga gene, ne ha mbɔlia ha hio fabha wi!”

¹⁰J́esus ingɔ wen pɛ mbwa ne wene tɔa: «Ene yeksi bhoko engɛ hazu ge? Mɔ ka wene dea ha te mi, yo nê dedea.

¹¹Hazu hio fabha wi dung hine ene kpoo. Ma, mi dung ha soko ene kpoo na.

¹²A tela liyama engɛ ha te mi bingiri hazu bhɔngiri ne ngimɔ gun mi.

¹³Kpasawen, mi tɔ ha ene: Ha bhandi fet ka ε bebul Dede Wen ang, dam nzan fet, ε betɔ kasi mɔ ka bhoko engɛ dea, tuka nde, tazu hio wi agba ne wene.»

¹⁴Hapata, ma ndang ha soko wan-netom bhukɔ gbala bwa, ling wa nde Judas Iskariote, nea ha pɛ hio gasa wan-hasadaka,

¹⁵ne a tɔa ha mbwa: «Ene beha ge ha mi, ka mi agde J́esus ha kɔ ene ge?» Ne mbwa haa wene hio mbɔli mɔ bubolo bhukɔa tar.

¹⁶Angiri ha ngimɔ engi, Judas dungɔ ha kio dede ngimɔ mɛ gde J́esus ha kɔ mbwa.

¹⁷Ha bosɔ yala yenga mampa ka ha na, hio wan-yambimɔ tea te ani J́esus: «Mɛ ngoya nde, ɔ agi yɔngamɔ mɔ yenga Pake ha mɛ ha ndo nde?»

- 18A osa ling ma wei ha mbwa ne tɔa: «Enɛ ne ha gasa le ha pe wei ke ne tɔ ha wene nde, wan-osimɔ tɔa: «Ngimɔ pɔm koka kari, ne mi ngoy me yɔng mɔ yenga Pake hine hio wan-yambimɔ pɔm ha bhandi pe me.» “
- 19Ne hio wan-yambimɔ dea mɔ tuka Jɛsus haa nua ha mbwa. Ne mbwa gio yɔngamɔ mɔ yenga Pake.
- 20Ne ka mbolo dea, Jɛsus dungɔ ha tabolo hine mbwa bhukɔ gbala bwa.
- 21Ka mbwa boka ha yɔngamɔ, wene tɔa: «Kpasawen, mi tɔ ha ene nde, wi ndang ha soko ene beha kasate mi.”
- 22Ne ngɔte baa mbwa pente, ne mbwa ndang ndang fet ana wene: «Yo nê mi nde, Kongawan?”
- 23Ma, Jɛsus kiforo wen: «Yo nê ma wi ka pio kɔ wa ha ndangte zang tasi hine mi, ka beha kasate mi.
- 24Mi, Bewei pe Wi, befe gbesi tuka ε ngeraka ha zang takarata pe Sɔ. Ma, ngɔte ha wan-hakasate Bewei pe Wi. ε abhe se wene na, ki dea se!”
- 25Judas wan-hakasate wa, ana mɔ: «Yo nê mi nde, wan-osimɔ?» Jɛsus kɔa: «Ey, me tɔa yo ne pe me te.”
- 26Ka mbwa boka ha yɔngamɔ, Jɛsus baa mampa. Wene wola dede wen ha zua, ne a gbino yo ha hio wan-yambimɔ pea ne tɔa: «Enɛ ku yo yɔng, enge nê te mi.”
- 27Hapata, a baa kɔpɔ li vigne. A lukoso Sɔ hazua, ne a haa yo ha mbwa ne tɔa: «Enɛ fet anɔ yo.
- 28Hazu enge nê tɔkte mi, ka dung nê nɔa mbon ha soko hio wi ne Sɔ. Yo bese hazu bisi sembɔ pe dɔka wi.
- 29Mi tɔ ha ene nde, mi lem nɔ li vigne fin na, kanɛ swe ka mi benɔ mbombea hine ene ha ngimɔ ka Kongakandɔ pe Bafa mi behɔ.”
- 30Ne ka mbwa bea hio gima pe David mɔ yenga Pake kari, mbwa nea ha zu ngari Olivier.
- 31Hapata Jɛsus tɔa ha hio wan-yambimɔ pea: «Ha ze enge, ene fet belak mi gde, hazu Sɔ tɔa ha zang takarata pea: «Mi begbe zaoro sami ne zugili sami bepanziki.»
- 32Ma, ka Sɔ tunso mi ha soko hio fiowi kari, mi bepen ha Galile songsi ne ene.”
- 33Pierre kafa ha nu wa ne tɔa: «Ngase ka hio wi fet belak me gde, pɔm, mi lem lak me gde ndang na!”
- 34Jɛsus kiforo wen ha wene: «Kpasawen, mi tɔ ha me nde, ha ze enge, songsi doma gɔle, me bekafi mi zetar.”
- 35Ne Pierre tɔa ha wene: «Ngase yo adung nde, mi afe hine me, mi lem me kafi me na.» Megi, hio olo wan-yambimɔ fet tɔa ndangte wen fin gbesi.

- ³⁶Hapata, Jésus hine hio wan-yambimɔ pɛa hɔa ha ma nu fɔ ka ε sa nde Getsemani. Ne Jésus tɔa ha mbwa: «Enɛ dung hake ha ngimɔ ka mi ha nea haki hazu gɔa Sɔ.»
- ³⁷Ne a kuo Pierre ne hio bewei pɛ Zebede bwa nene. Ne wene angara dea ngɔte ne ke.
- ³⁸Megi a tɔa ha mbwa: «Sila mi dona ne ngɔte tuka nde mi befe fe. Enɛ dung hake ne yang la hine mi.»
- ³⁹Ne wene tiko ne ha songsi tikiring. Haki a teka gok li wa ha nu, ne a gɔa Sɔ: «Bafa mi, ka lema, me yesisi kɔpɔ ngamɔ engɛ ne mi. Ma, bo tuka mi ngoya na, ma, tuka me ngoya.»
- ⁴⁰Ne a kiforo te ha pɛ hio wan-yambimɔ. Ka wene kpaa mbwa ha ɔala, a tɔa ha Pierre: «Enɛ te kpa ngate me yang la hine mi ngonga ndang sɔna na?»
- ⁴¹Enɛ yang la ne gɔ Sɔ tuka nde, sebhalamɔ agan zu enɛ na. Sila wi ne hel me de mɔ, ma, ngate pɛ wi dɔk na.»
- ⁴²Ha zebwaa fin, a nea neyɛa tikiring ne gɔa Sɔ: «Bafa mi, ka lema nde, mi anɔ kɔpɔ engɛ hazu me lem me yesisi yo ne mi na, ki mɔ ahɔ tuka me ngoya.»
- ⁴³Ne wene kiforo fin te kpa mbwa ha ɔala, hazu li mbwa dungɔ ne la lɔp-lɔp.
- ⁴⁴Megi a laka mbwa gde, ne neyɛa tikiring fin. Ne a gɔa Sɔ ha zetara ne ndangte wen.
- ⁴⁵Hapata, a kiforo te ha pɛ hio wan-yambimɔ, ne a tɔa ha mbwa: «Enɛ boka ha ɔala ne ɔmate nde? Enɛ zɔk, ngimɔ hera kari ka ε begde mi, Bewei pɛ Wi, ha kɔ hio wan-de gdangamɔ.
- ⁴⁶Enɛ gute, ɔ ne! Enɛ zɔk, wan-hakasate mi hɔa kari.»
- ⁴⁷Ne ka Jésus boka ha wolamɔ, Judas, ma ndang ha soko wan-yambimɔ bhukɔ gbala bwa, hɔa hine hio giliwi ha pata wa. Mbwa dungɔ ne hio gbapa ne mbiti te ha kɔ mbwa. Yo nê hio gasa wan-hasadaka ne hio kotowi pɛ hio zuife ka tomsa wi ndɔng.
- ⁴⁸Judas, wan-hakasate Jésus, baosi ha mbwa wal me ing wene songsi, a batɔ: «Wi ka mi beduy mbuku wa, yo nê Jésus. Enɛ ba wene!»
- ⁴⁹Megi Judas tiko nehasa te ha pɛ Jésus ne tɔa: «Wolmɔe, wan-osimɔ!» Ne a duyo mbuku wa.
- ⁵⁰Jésus tɔa ha wene: «Dan mi, me de mɔ, ka me tea ha dea!» Ne hio wi ndɔng tiko te, te bhuhili Jésus ne baa wene.
- ⁵¹Ma ndang ha soko wi ndɔng ka dung hine Jésus, daka gbapa sungiri ne wan-tom pɛ wan-zu hio wan-hasadaka ne gɔna zala wa pi ha nu.
- ⁵²Megi Jésus tɔa ha wene: «Me pi gbapa pɛ me ha bhandia! Hazu wi fet ka ba gbapa, bebhondi ne wal gbapa.
- ⁵³Mi lema sa Bafa mi, ne wene betomsi nehasa zugili telenge pen bhukɔ gbala bwa hazu gbakiri mi. Me ingɔ yo nde?»

- ⁵⁴Ma, ka Sɔ de megi, ki takarata pɛ Sɔ ka tɔa nde, mɔ behɔ megi, belemsiri tɛ mɛng?”
- ⁵⁵Nɛ Jɛsus tɔa ha giliwi: «Mi nê nagbewi mɛ tɔ nde, ɛnɛ atɛ nɛ gbapa nɛ mbiti tɛ mɛ ba nɛ mi nde? Mi dungɔ ha soko ɛnɛ yala ndang ndang fet ha osamɔ ha zang gasa twa Sɔ, nɛ ɛnɛ tɛ ba mi na.
- ⁵⁶Ma, yo fet hɔa megi, tuka nde, mɔ ka hio wan-tɔkuliwen bangeriki ha zang takarata pɛ Sɔ alemsiri tɛ.» Mɛgi, hio wan-yambimɔ fet yuo mɔ pen lak Jɛsus gde.
- ⁵⁷Hio wan-ba Jɛsus kuo wɛnɛ nɛnɛ ha pɛ Kaife, wan-zu hio wan-hasadaka. Haki hio wan-osi mbonga nɛ hio kotowi wesara may ang.
- ⁵⁸Pierre dungɔ nɛyɛa nak nɛ pata wa nɛnɛ, kanɛ lɛkɛ-lɛkɛ twa pɛ wan-zu hio wan-hasadaka. A lea zang dɛl nɛ dungɔnu ha soko hio wan-tom, hazu zɔk mɔ ka behɔ.
- ⁵⁹Hio gasa wan-hasadaka nɛ hio olo wan-kpo zuwen fet kio ma wɛn dalo sungiri nɛ Jɛsus, hazu kpa wal mɛ gbɛ wɛnɛ.
- ⁶⁰Ma, ngase dɔka hio wan-gɔn wɛn dalo wesara may, mbwa tɛ kpa ma wɛn ndang mɛ gɔn sungiri nɛ Jɛsus na. Ha kpogio, hio wan-gɔn wɛn dalo bwa hɔa,
- ⁶¹nɛ mbwa tɔa: «Wi kɛ tɔa: «Mi lema yangili gasa twa Sɔ fet, nɛ mi bebe yo fin fet ha zang yala tar.» “
- ⁶²Wan-zu hio wan-hasadaka guotɛ nɛ tɔa ha Jɛsus: «Mɛ bo nɛ ma wɛn mɛ kifiri hazu mɔ ka mbwa tɔ sungiri nɛ mɛ na nde?”
- ⁶³Ma, Jɛsus dungɔ sɛm. Mɛgi wan-zu hio wan-hasadaka tɔa ha wɛnɛ: «Mi ani mɛ nɛ ling tunɔ Sɔ, mɛ tɔ ha ɔ ka mɛ nê Mesi, Bewei pɛ Sɔ.”
- ⁶⁴Jɛsus kiforo wɛn ha wɛnɛ: «Ey, mɛ tɔa yo. Mi tɔ ha ɛnɛ fin nde, ɛnɛ bezɔk mi, Bewei pɛ Wi, ha dungɔnu ha wekɔ Sɔ ka dung nɛ ngatɛ fet. Nɛ ɛnɛ bezɔk mi bin ha ngimɔ ka mi betɛ ha zu buswe.”
- ⁶⁵Mɛgi ngambi dea wan-zu hio wan-hasadaka nɛ wɛnɛ gba latɛ pɛa nɛ pɛa tɛ. Nɛ wɛnɛ tɔa: «Wɛnɛ fɛngsa Sɔ! Ɔ lɛm ki ma wan-kɛwɛn fin na! Ɛnɛ zea fɛngsamɔ ka wɛnɛ fɛngsa nɛ Sɔ!
- ⁶⁶Ɛnɛ takiri pɛ ɛnɛ nde ge?» Mbwa kiforo wɛn: «Wɛnɛ lema nɛ fio!”
- ⁶⁷Hapata mbwa pɛa tafu ha zang li wa, nɛ mbwa sɔma wɛnɛ. Nɛ hio ma mela li wa kpaya,
- ⁶⁸nɛ tɔa: «Mɛ tɔ nde, mɛ nê Mesi, megi mɛ sum ling wi ka mela mɛ!”
- ⁶⁹Ha ngimɔ engi, Pierre dungɔnu ha zang dɛl. Ma bhoko-de tom pɛ wan-zu hio wan-hasadaka tiko tɛ ha pɛa, nɛ tɔa ha wɛnɛ: «Mɛ fin, mɛ dungɔ se hine Jɛsus, wi mɛ Galile.”
- ⁷⁰Ma, a kafa ha li wi fet nɛ tɔa: «Mi ing gotowɛn ka mɛ ha tɔa na.”
- ⁷¹Nɛ a nea ha nu kin. Ma mbing bhoko-de tom zɔka wɛnɛ, nɛ a tɔa ha hio wi haki: «Wei kɛ dungɔ hine Jɛsus, wi mɛ Nazaret.”

⁷²Ne Pierre kafa fin ne kanamɔ: «Mi ing wi enge na.»

⁷³Hapata ngimɔ tikiring, hio wi haki tiko te, te to ha Pierre: «Kpasawen, me nê ma ha soko mbwa, wal wolamɔ pe me gbasa nde, me nê wi mɔ Galile.»

⁷⁴Megi Pierre angara foma mɔ ne kana mɔ, a toa: «Mi ing wi enge na!» Ne ha ndangte ngimɔ, gɔle dɔma.

⁷⁵Ne tazu Pierre gbaa ne wen ka Jésus toa se ha wene: «Me bekafi mi zetar ing, ki gɔle te dɔm.» Ne wene gboa ne a hea kwa pente.

Matthieu 27

¹Ne sutole sut, hio gasa wan-hasadaka ne hio kotowi mɔ kandɔ zuife kpoa zuwen me gbe Jésus.

²Mbwa sanga wene, ne mbwa baa wene nene ha pe gɔfɔrma Ponse Pilate. Ne mbwa gdea wene ha kɔ wa.

³Ka Judas, wan-hakasate Jésus, zɔka nde, e gɔna kita fio ha zu Jésus kari, wene dea ngɔte hazua. Megi a kiforo hio mbɔli mɔ bubolo ndɔng bhukɔa tar ha hio gasa wan-hasadaka ne hio kotowi,

⁴ne toa: «Mi dea gdangamɔ, ka mi gdea wan-ngabhala nu ha fio.» Ma, mbwa kiforo wen ha wene: «Enge zɔk ɔ na. Yo nê wen pe me.»

⁵Ne a gɔsa mbɔli ndɔng ha nu gasa twa Sɔ warr. Hapata, wene nea gesi te wa ha pel.

⁶Hio gasa wan-hasadaka kaya mbɔlia ne mbwa toa: «Mbonga gdɔki wal ha ɔ me gde mbɔli ndɔng ha zang kubha mbɔli mɔ gasa twa Sɔ, hazu yo nê mbɔli tɔkte wi.»

⁷Mbwa kpoa zuwen ne kuo mbɔli ndɔng he ne fɔ pe wan-bhu kpana, hazu gun hio gɔn-gene wi ang.

⁸Hazu engi, e sa ling fɔ enge nde, «Fɔ tɔk», gbo swe mese.

⁹Megi, wen pe wan-tɔkuliwen Jérémie lemsara te: «Hio wi mɔ kandɔ Israel weka gene te wa ne mbɔli mɔ bubolo bhukɔa tar. Mbwa kuo mbɔli ndɔng,

¹⁰he ne fɔ pe wan-bhu kpana, gbesi tuka Kongawan Sɔ osa ha mi.»

¹¹Jésus yola ha li gɔfɔrma Pilate, ka ana wene: «Me nê kongapora pe hio zuife nde?» Jésus kiforo wen: «Yo nê me ka to yo.»

¹²Ka hio gasa wan-hasadaka ne hio kotowi ha fundo wene, a kifiri wen ndang na.

¹³Megi Pilate ana wene: «Me ze hio dɔka wen ndɔng ka mbwa ha toa sungiri ne me, na nde?»

¹⁴Ma, Jésus te kifiri wen ha wene hazu ma wen ndang na. Megi gɔfɔrma yaksa pente.

¹⁵Ha yenga Pake, bele ndang ndang fet, gɔfɔrma dung me gbosisi ma wan-zɔbhɔ ka zugiliwi ngoya.

- 16**Ha ngimɔ engi, ma wan-zɔbhɔ ang ka hio wi ingɔ nɛdɔka, ling wa nde J́esus Barabas.
- 17**Ka giliwi wesara may, Pilate ana mbwa: «Enɛ ngoy nde, mi agbosisi nɛ nge wi ha enɛ ge nde? J́esus Barabas, mana J́esus ka ɛ sa nde, Mesi, nde?»
- 18**Hazu wɛnɛ ingɔ nde, ɛ gdea J́esus ha kɔ wa nɛ wal silamɔ.
- 19**Ka Pilate boka ha dungɔnu ha zu kiti gɔn kita, ko pɛa tomsa ha wɛnɛ wen mɛgɛ: «Mɛ agu kɔ mɛ ha tɛ nzeng wi engɛ. Hazu ha zɛ engɛ, sila mi tukolo nɛdɔka ha zɔka lisɔ ha wen pɛa.»
- 20**Ma, hio gasa wan-hasadaka nɛ hio kotowi aa sɔkira ha giliwi nde, mbwa a-ani mɛ gbosisi Barabas, nɛ mɛ gbɛ J́esus.
- 21**Gɔfɔrma Pilate ana mbwa fin: «Ha soko wi ndɔng bwa, enɛ ngoy nde, mi agbosisi nɛ o ha enɛ o nde?» Nɛ mbwa tɔa: «Barabas!»
- 22**Nɛ Pilate ana mbwa fin: «Mɛgi mi bedɛ mɛng nɛ J́esus ka ɛ sa nde Mesi ge nde?» Mbwa fet gdɔra: «Ngba wɛnɛ ha getakate!»
- 23**Pilate tɔa: «A dea nɛ nge gdangamɔ ge?» Ma, mbwa gdɔra nɛngaya pen mɔ sɔngsi: «Ngba wɛnɛ ha getakate!»
- 24**Ka Pilate zɔka nde, a lɛm gan zu giliwi na, nɛ ka woto-wotomɔ penatɛ, wɛnɛ ana li, a taya kɔ wa ha li hio wi fet nɛ tɔa: «Fio pɛ wi engɛ zɔk mi na! Yo nɛ wɛn pɛ enɛ!»
- 25**Nɛ zugiliwi fet kɔa: «Fio pɛa atek ha zu ɔ, nɛ ha zu hio bem pɛ ɔ!»
- 26**Mɛgi, wɛnɛ gbosasa Barabas ha mbwa. Nɛ a gdea J́esus ha kɔ wan-bibulo pɛa nde, mbwa azuri wɛnɛ nɛ zambala sɔngsi mɛ ngba wɛnɛ ha getakate.
- 27**Mɛgi hio wan-bibulo baa J́esus nɛnɛ ha zang dɛl mɔ gasa twa pɛ Gɔfɔrma Pilate. Haki mbwa wesara hio zugili-bulo fet zikiri wɛnɛ.
- 28**Mbwa kpɔsa la pɛa, nɛ mbwa yola ma gbɛ gbambusa pɛ wan-bibulo ha tɛ wa.
- 29**Nɛ mbwa pana ma ndutu wan nɛ yak ngombia a ha zu wa. Nɛ fin, mbwa gdea tɛ sisongo ha wekɔ wa tuka tongolo wan. Mɛgi mbwa ngbio zigolo ha si wa, nɛ mbwa mama wɛnɛ nɛ tɔa: «Wɔlmɔɛ, kongapora pɛ hio zuife!»
- 30**Mbwa pɛa tafu ha tɛ wa nɛ baa tɛ sisongo mɛl nɛ wɛnɛ ha zu.
- 31**Ka mbwa mama wɛnɛ kari, mbwa kpɔsa gbambusa engɛ ha tɛ wa, nɛ yola la pɛa ha wɛnɛ. Hapata mbwa kuo wɛnɛ nɛnɛ ha ngbaa ha getakate.
- 32**Ka mbwa ha gboa ha gasa le, mbwa kpaa ma wi mɔ Sirene, ling wa nde Simon. Hio wan-bibulo nɔsasa wɛnɛ mɛ gu getakate pɛ J́esus.
- 33**Mbwa hɔa ha ma bhandi ka ɛ saa nde Golgota. Engɛ tɔ nde, «bhandi gbala zu wi.»
- 34**Haki mbwa ngoya mɛ ha J́esus li vigne, ka ɛ sɔkara nɛ ma mɔ ka pang tuka nzong. Nɛ ka wɛnɛ tota yo, a kafa nɔa.

- 35 Mbwa ngbaa wene ha getakate, ne kapana late pea ha soko mbwa ne wal mbela.
- 36 Hapata mbwa dungonu ne pem wene.
- 37 Ha ngon ha zu wa, mbwa gdea ma papote ka gbasi wen fio pea. E ngeraka: «Wi ke nê Jésus, kongapora pe hio zuife.»
- 38 Ne e ngbaa hio nagbewi bwa hine Jésus. Getakate pe ma ndang ha wal weko wa, ne pe mbinga ha wal gare wa.
- 39 Hio wi ka dungo ha pena haki lingoo zu ne yaa Jésus,
- 40 mbwa too: «Yiss! Me ka batoo nde, me begbin gasa twa So, ne me bebhongiri yo ha zang yala tar, me kpasisi te me ne pe me te. Ka me nê Bewei pe So, me zil ha getakate!»
- 41 Hio gasa wan-hasadaka, hio kotowi ne hio wan-osi mbonga mama wene fin ne mbwa too:
- 42 «Wene kpasasa hio mbingwi. Ma, a lem kpasisi te wa ne pea te na! Ka wene nê kongapora pe hio zuife, wene azil ha getakate sising-sising, ne oo bemekiri wene.
- 43 A gdea tazu wa fet ha te So. A too nde, wene nê Bewei pe So. Megi ka So ngoya wene, So akpasisi wene sising.»
- 44 Ne hio nagbewi ka e ngbaa ha getakate hapete wa, fengsa wene fin gbesi.
- 45 Ne ka swe hoo ha sila zu, tutum gdoka kandonu engi nge-enge-enge fet, kane swe gbino ko ho ha ngonga tar.
- 46 Ka swe wela ho ha ngonga tar, Jésus gdora ne ngagel: «Eli, Eli, lama sabaktani?» Engo too nde, So pom, So pom, me laka mi gde hazu ge?
- 47 Ne ka hio ma wi ndong ka dungoo haki zea meg, mbwa too: «Wene ha saa Elie.»
- 48 Nehasa ma wi ndang ha soko mbwa soawi ne, ne donsi nzambu ne kpaya dokoo. A hela yo ha ndong te sisongo, ne a yafafa yo gde ha nu Jésus nde, wene ano.
- 49 Ma, hio oloa too ha wene: «Me gde yo, oo zok mana Elie bete, te kpasisi wene.»
- 50 Ma, Jésus gdora fin ne ngagel, ne wene fea.
- 51 Ha ndangte ngimo, la gon soko gasa twa So ka ge ha li nzoy bhandi fet, gbaa soko bwa angiri ha ngon gbo ha nu. Ne nu yaka ne hio gogo gbaa.
- 52-53 Hio zupisi gboa long, ne hapata ka Jésus guote kari, hio doka nzoy wi ka bafe guote ne kili te. Mbwa gboa ha zang kofio, le ha nzoy le Jérusalem, ne osa te ha hio doka wi.
- 54 Kagama-bulo ne hio wan-bibulo ka pema Jésus zoka yaka nu ne mo fet ka hoo. Megi gasa ke baa mbwa, ne mbwa too: «Kpasawen, wi ke dungoo nê Bewei pe So.»
- 55 Ne hio bhoko nedoka dungoo neyee zok ne mo. Yo nê mbwa ka ndara Jésus ne dea tom ha wene nisi ha Galile tene.

⁵⁶Ha soko mbwa dungɔ: Marie Magdala, Marie nana mɛ Jacques hine Joseph, nɛ nana mɛ hio bewei pɛ Zebede bwa.

⁵⁷Ka mbolo dea, Joseph, ma wan-kpamɔ mɔ le Arimate, ka dung wan-yambimɔ pɛ Jɛsus,

⁵⁸nea ha pɛ Pilate nɛ ani wɔl Jɛsus. Mɛgi Pilate haa nu nde, ɛ azilsɪ yo ha wɛnɛ.

⁵⁹Joseph kuo wɔl Jɛsus nɛ luo yo nɛ mbombe bula.

⁶⁰A gdea yo ha zang mbombe zupisi pɛa, ka ɛ gdɔya bingiri ha zang gogo ta mɛ gde bin wɔl wa ang. Nɛ wɛnɛ kinso ma viɛ-viɛ gasa ta gdɔki nɛ nua, nɛ wɛnɛ pena.

⁶¹Marie Magdala, nɛ mbinga Marie dungɔnu haki ha li zupisi.

⁶²Nɛ mɔsaa, ha swe ɔmte, hio gasa wan-hasadaka nɛ hio Farizien wesara may nɛ ha pɛ Pilate,

⁶³nɛ mbwa tɔa: «Kongawan, tazu ɔ gbaa nde, ha ngimɔ ka wan-dalo engɛ bhɔna nɛ zutunɔ, wɛnɛ batɔ nde, wɛnɛ begute ha soko hio fiowi hapata yala tar.

⁶⁴Hazu engi, mɛ ha nu nde, ɛ apɛm zupisi pɛa nekpaasa kanɛ yala tar. Yu nde, hio wan-yambimɔ pɛa atɛ nɛ zɛ, tɛ ku wɔl wa pen nɛ. Nɛ mbwa betɛ tɔ ha hio wi nde, a guote ha soko fiowi. Nɛ kpogio dalo engɛ bedung nɛ gdangaa pen bosɪ dalo, ka tɔa nde, wɛnɛ nɛ Bewei pɛ Sɔ.”

⁶⁵Nɛ Pilate tɔa ha mbwa: «Hio wan-bibulo hazu pɛm zupisi ga. ɛnɛ nɛ, nɛ pɛm zupisi pɛa tuka yo lema nɛ ɛnɛ.”

⁶⁶Mɛgi mbwa nea ha zupisi nɛ mbwa tuyo nua nɛ dafu ling Pilate, tuka nde, yo agbasi ka ɛ tikoso ta gdɔki nua. Nɛ fin, mbwa gdea hio wan-pɛm zupisi haki.

Matthieu 28

¹Hapata swe ɔmte, ha sutole sut mɔ swe dimasi, Marie Magdala nɛ mbinga Marie nea hazu zɔk zupisi.

²Nehasa nu yaka nɛngaya, hazu ma telenge pɛ Kongawan Sɔ zilo ha liswe tɛ, nɛ a kinso ta gdɔki nu zupisi gde hapetea, nɛ a dungɔnu ha zua.

³Zang li wa dungɔ nɛ saa tuka piolikolo, nɛ la pɛa nɛ bua kpung-kpung.

⁴Hio wan-bibulo ka pɛma zupisi yaka nɛ ke, nɛ mbwa gɔna ngiri tuka mbwa fea fe.

⁵Ma, telenge wolamɔ ha hio bhoko ndɔng nɛ tɔa: «Ka ɛnɛ ayu ke na! Mi ingɔ nde, ɛnɛ ki nɛ Jɛsus ka ɛ ngbaa ha getakate.

⁶Wɛnɛ bo hake na. A guote ha soko hio fiowi tuka a batɔ. ɛnɛ tɛ, tɛ zɔk bhandi ka wɛnɛ ɔanu ang.

⁷Mɛgi, ɛnɛ nɛ nehasa, nɛ tɔ ha hio wan-yambimɔ pɛa: «Wɛnɛ guote ha soko hio fiowi. Nɛ a pena songsi ɛnɛ nɛ ha Galile. ɛnɛ bezɔk wɛnɛ haki.» Engɛ nɛ wen ka lema nde, mi atɔ yo ha ɛnɛ.”

- ⁸Bhoko ndɔng laka zupisi gde nehasa. Ngase mbwa ne ke, tote dona sila mbwa. Mbwa sɔawi hazu ba kasia ha hio wan-yambimɔ pe J́esus.
- ⁹Nehasa, J́esus kpaa may hine mbwa ne a tɔa: «Wolmɔe!» Mbwa tiko te, te ba nanga wa, ne mbwa lukoso wene.
- ¹⁰Megi J́esus tɔa ha mbwa: «Ka ene ayu ke na! Ene ne, ne tɔ ha hio ya mi nde, mbwa ane ha Galile. Mbwa bezɔk mi haki.»
- ¹¹Ka bhoko ndɔng boka ha liwal, hio ma wan-bibulo ka pema zupisi sɔawi ne ha gasa le, ne ba kasi mɔ fet ka hɔa ha hio gasa wan-hasadaka.
- ¹²Megi hio gasa wan-hasadaka wesara may hine hio kotowi. Ne mbwa kpoa zuwen me ha dɔka mbɔli ha hio wan-bibulo ndɔng.
- ¹³Mbwa tɔa ha mbwa: «Ene betɔ nde, hio wan-yambimɔ pea tea ne ze te zu wɔl wa, ha ngimɔ ka ene ha ɔala.
- ¹⁴Ka kasia lea zala gɔfɔrma Pilate, ɔ bebhɔngiri wen hine wene nde, ene akpa yeksamɔ na.»
- ¹⁵Megi mbwa kuo mbɔli, ne mbwa deamɔ tuka e tɔa ha mbwa. Ne wen enge ha yambala ha soko hio zuife kanɛ swe mesɛ.
- ¹⁶Hio wan-yambimɔ bhukɔ gbala ndang nea ha Galile, ha zu ngari ka J́esus baha nua ha mbwa sɔngsi.
- ¹⁷Ka mbwa zɔka wene, mbwa hilo ha si wa. Tangere, hio ma dungɔ ha sio kafe ha sila mbwa.
- ¹⁸Ne J́esus tiko te hapete mbwa ne tɔa: «Sɔ gdea ziomɔ fet ha zang ngɔn ne ha zu nu ha kɔ mi.
- ¹⁹Megi ene ne ha pe hio kandɔ fet. Ne ene de tuka nde, mbwa ate wan-yambimɔ pɔm. Ene gdumsi mbwa ha li ne ling Bafa mi, ne ling mi, Bewei pea, ne ling Nzɔy-Sɔte.
- ²⁰Ne ene osi ha mbwa wal me pam hio mɔ fet ka mi haa nua ha ene. Ne ene aing nde, mi dung hine ene swe fet tee, hɔ ha kpogio nzan.»

Marc

Marc 1

- ¹Enge nê angara Dede Wen hazu Jésus-Christ, Bewei pe Sɔ.
- ²Gbesi tuka wen pe Sɔ ka wan-tɔkuliwen Esaïe bangeriki: «Mi betomsi wan-nekasara pɔm ha li mɛ, hazu bhɔngiri wal ha mɛ.
- ³Ma wi ndang gdɔra ha kpɛnu: «Enɛ bhɔngiri mbango ha Kongawan. Enɛ yolsi hio bhɛtɛ-bhɛtɛ wal pɛa.» “
- ⁴Mɛgi Jean hɔa ha kpɛnu, a gdumso hio wi ha li. Nɛ a tɔa wen enge: «Enɛ tɛ, mi gdumsi enɛ ha li hazu osi nde, enɛ kiforo sila enɛ. Mɛgi Sɔ bebisi sembɔ pe enɛ.”
- ⁵Nɛ wi mɛ kandɔnu Judée nɛdɔka, nɛ mɔ gasa le Jérusalem fet guotɛ nɛ ha pɛa. Mbwa gbasa sembɔ pe mbwa, nɛ Jean gdumso mbwa ha li Jourdain.
- ⁶Jean yola la kɛ dea nɛ bumɔtɛ sari, kɛ sa nde samo. A hela pɛrɛng kotu. A dungɔ ha yɔnga gdɔlɔ nɛ nɔ gɔlɔ.
- ⁷Wɛnɛ bulo wen ha giliwi, a tɔa: «Wi kɛ ka betɛ ha pata mi, wɛnɛ nɛ gasaa pen mi. Mi lɛm hil ha si wa hazu bul pɛl nakala pɛa na.
- ⁸Pɔm, mi gdumsi nɛ enɛ ha li. Ma, pɛa, a begdumsi enɛ ha zang Nzɔy-Sɔtɛ.”
- ⁹Ha ngimɔ engi, Jésus guotɛ ha le Nazaret, ha kandɔnu Galile tɛ ha pe Jean. Nɛ Jean gdumso wɛnɛ ha li Jourdain.
- ¹⁰Ha ndangtɛ ngimɔ ka Jésus ha gboa ha li, a zɔka liswe mbanga, nɛ Nzɔy-Sɔtɛ zilo ha zu wa tuka gbakuli.
- ¹¹Gɛl Sɔ gboa ha liswe nɛ tɔa: «Mɛ nê bewei pɔm ka mi ngoya gdang, mɛ gdea totɛ ha sila mi.”
- ¹²Nɛhasa hapata engi, Nzɔy-Sɔtɛ ngbɔsa Jésus nɛnɛ ha kpɛnu.
- ¹³A dungɔ yala bhukɔa nar ha kpɛnu, nɛ Satan wea sila wa. A dungɔ ha soko hio sari beɛ nɛ hio telenge dea tom ha wɛnɛ.
- ¹⁴Hapata ka Herode pio Jean ha zɔbhɔ, Jésus nɛa ha Galile. Nɛ a bulo Dede Wen pe Sɔ,
- ¹⁵a tɔa: «Ngimɔ lɛma kari. Kongakandɔ pe Sɔ tɛ bo sanga nɛ enɛ. Enɛ kifiri sila nɛ enɛ mɛkiri Dede Wen pe Sɔ.”
- ¹⁶Ma swe ndang, ka Jésus ha yala hapɛtɛ tɔ Galile, a zɔka hio wan-ki kɔyɔ bwa, Simon nɛ bebe ya wa André. Mbwa dungɔ ha pio yɔk ha tɔ.
- ¹⁷Jésus tɔa ha mbwa: «Enɛ ndari mi! Mi bedɛ nde enɛ adung wan-ki wi.”
- ¹⁸Hapata, mbwa laka yɔk pe mbwa gde nɛhasa, nɛ mbwa ndara wɛnɛ.

- 19**Ka wene nea fin tikiring, a zoka Jacques hine bebe ya wa, Jean. Bafa mbwa nê Zebede. Mbwa dungo ha zang songu bhongiri ne yok pe mbwa.
- 20**Nehasa, Jésus saa mbwa. Ne mbwa laka bafa mbwa Zebede ne hio wan-tom pea gde ha zang songu, ne ndara Jésus.
- 21**Jésus hine hio wan-yambimo pea hœa ha le Kapernaum. Ha swe omte, wene lea twa go So, ne angara osamo.
- 22**Ne wi ndong ka zea wene, yaksa pente. Hazu a te osi mo tuka hio wan-osi mbonga na. Ma, a osa ne ziom.
- 23**Ha ndangte ngimo ma wi ka dung bala ha ko gdanga sote lea ha twa go So pe mbwa. A gdora ne ngagel, ne a toa:
- 24**«Jésus wi me Nazaret, me ngoy de ne ge ne o, ge nde? Me tea ha gdangsa o? Mi ingo me nedede. Me nê nzoy wi, ka So tomsa.»
- 25**Jésus toa nengaya ha gdanga sote: «Gdoki nu me, gbo ha te wi ke!»
- 26**Ne gdanga sote fesa wene nengaya, ne a gboa ha te wa ne gdora ne ngagel.
- 27**Wi fet yaksa nekpassa ne mbwa angara ana may: «Enge nê nge tili mo ge? Wi enge ha osa mbombe mo ha o ne ziom. Wene ha nu ha hio gdanga sote ne mbwa ze nu wa.»
- 28**Nehasa, kasi te wa yambala dam kandonu Galile fet.
- 29**Jésus ne hio wan-yambimo gboa ha twa go So. Nehasa Jésus kuo Jacques ne Jean, ne mbwa lea twa pe Simon hine André.
- 30**Haki folo me Simon mo bhoko ha oanu ne zele bawete. Sising-sising mbwa toa wen zele pea ha Jésus.
- 31**Ne Jésus tea te ba ko wa, gu wene gde ha ngon. Zele bawete kara, ne wene angara dea tom ha mbwa.
- 32**Ka mbolo dea, ne ka swe lea, hio wi angara kaya hio wan-zele ne hio wi ka dung bala ha ko gdanga sote fet, nene ha pe Jésus.
- 33**Megi, hio wi fet me le wesara may ha nutwa pe Simon.
- 34**Jésus kpassa hio wi nedoka ka dungo ne tili zele nete-nete. Ne wene yino hio gdanga sote nedoka gboisi ha te hio ma wi. A kafa nde, hio gdanga sote awolmo na. Hazu mbwa ingo wene.
- 35**Ne sutole sut, ka mo te sa ka buee na, Jésus guote ne gboa ha twa. A nea ha ma bhandi, ka wi bo ang na. Wene angara goa So haki.
- 36**Simon ne hio soy-tom pea fet aa te ha kio wene.
- 37**Ka mbwa kpaa wene, mbwa toa: «Wi fet ha kio me.»

³⁸Ma, Jésus tɔa ha mbwa: «Ɔ ne ha hio le mɔ pɛtɛa. Hazu lɛma nde, mi abul wen haki fin. Yo nê hazu engi ka mi tɛa.»

³⁹Ne mɛgi, Jésus yala ha kandɔnu Galile fet ne haki a bulo wen ha zang hio twa gɔ Sɔ. Ne a yinɔ hio gdanga sɔtɛ ha te hio wi gbosisi.

⁴⁰Ma wan-doko tɛa te ngbi zigolo ha si Jésus. A lokatɛ ha wene, ne tɔa: «Ka me ngoya, mɛ asasisi mi!»

⁴¹Sila Jésus doya ne ngɔtɛ. A yafafa kɔ ndɔ te wi engɛ, ne tɔa: «Mi ngoya, te mɛ asa.»

⁴²Ha ndangte ngimɔ, doko pɛa kara, ne te wa te bo ne saa.

⁴³⁻⁴⁴Jésus mboa nu wa nɛngaya: «Pangay, ka mɛ tɔ wen mɔ engɛ ha ma wi ndang na! Ma, mɛ osi te mɛ ha wan-hasadaka tuka wene amɛkiri nde, doko pɛ mɛ kara kari. Hapata mɛ ha sadaka sasasamɔ, ka Moïse baha nua sɔngsi. Engɛ beosi ha wi fet nde, mɛ kpasa kari.» Ne Jésus haa wal ha wene pen.

⁴⁵Ma, wi kɛ sio, ne wene angara baa kasi mɔ, ka hɔa ha te wa, ha wi fet. Hazu engi, Jésus lɛm le zang le ne gbasi te wa fin na. Ma, a bhɔna ha zang beɛ, ne hio wi dungɔ ha guotɛ ha bhandi fet te ha pɛa.

Marc 2

¹Hio ma yala hapata, Jésus kiforo te pe ha le Kapernaum. Hio wi zea nde wene ha twa.

²Ne gasa zugiliwi wesara may, ɛ kpa bhandi fin na, ngase ha nutwa. Ne ka wene ha bulo wen pɛ Sɔ ha mbwa,

³hio ma wi nar baa ma wan-zɛɛ mela nene ha wene.

⁴Ma, mbwa lɛm tiki ne ha pɛa na, hazu giliwi penatɛ. Mɛgi, mbwa danga zu twa, mbwa gdɔya tolo tan ne bhandi ka Jésus dung ang. Ne mbwa zilso lang ha tolo engɛ ne olo wan-zɛɛ fet.

⁵Ka Jésus zɔka nde wi ndɔng gdea tazɔ ha te wa, a tɔa ha wan-zɛɛ mela: «Dan mi, mi biso sembɔ pɛ mɛ kari!»

⁶Hio ma wan-osi mbonga dungɔ haki ne mbwa takara ha sila mbwa:

⁷«Wi engɛ tɔ wen mɛgɛ hazu ge? Wene fɛngsa Sɔ. Nge wi ka lɛma mɛ bisi sembɔ pɛ ma wi ge? Yo ka nê Sɔ ndang ka lɛma bisi sembɔ pɛ wi.»

⁸Ha ndangte ngimɔ, Jésus ingɔ takaramɔ pɛ mbwa, ne wene ana mbwa: «Hazu ge ene ha takaramɔ mɛgi ge nde?»

⁹Ka mi tɔ ha wan-zɛɛ mela nde, «Sembɔ pɛ mɛ biso kari», mana ka mi tɔ nde, «Gutɛ, ba lang pɛ mɛ, mɛ ne nɔ», yo nê nge ka dung ne hasa mɛ tɔ, ge nde?»

¹⁰Kpasawen, ene being long nde, mi, Bewei pɛ Wi, mi ne ziomɔ mɛ bisi sembɔ pɛ hio wi ha zu nu.»

- 11** Mēgi wene tōa fin ha wan-zēle mēla: «Mi ha nu ha mē, gute ba lang, mē si ha twa pē mē.»
- 12** Nē ha ndangtē ngimō, wan-zēle guote ba lang pēa. A gboa ha li wi fet. Mēgi mbwa fet yaksa nekpa. Mbwa lukoso Sō, nē tōa: «O tē zōk mō tuka engē songsi na.»
- 13** Jēsus kiforo tē fin nē ha nukolo tō Galile. Dōka zugiliwi tēa hapetē wa, nē a osamo ha mbwa.
- 14** Nē ka wene ha pena, a zōka Lévi, bewei pē Alfe, ha dungōnu ha zang twa-ndem mbōli garama. Jēsus tōa ha wene: «Ndari mi!» Lévi guote nē a ndara wene.
- 15** Hapata, Jēsus hine hio wan-yambimō pēa dungō ha yōngamō ha twa pē Lévi. Hio dōka wan-ndem mbōli garama nē hio wan-de gdangamō dungō ang fin ha yōngamō hine mbwa. Mbwa dungō nēdōka ha ndara Jēsus.
- 16** Nē hio ma Farizien, ka dung wan-osi mbonga, zōka nde, Jēsus ha yōngamō hine hio wi ndōng. Mbwa ana hio wan-yambimō pēa: «Wene yōngmō hine hio wan-ndem mbōli garama nē hio wan-de gdangamō hazu ge?»
- 17** Jēsus zea mbwa, nē wene tōa ha mbwa: «Bo nē wi ndōng, ka dung nē dede tē, ka nē ha pē wan-yina na. Ma, yo nē ε ndōng, ka dung nē zele, ka nē ha pēa. Mi tēa ha nzan engē, bo hazu sa hio nzenng wi na, ma, hazu sa hio wan-de gdangamō.»
- 18** Ma swe ndang ka hio wan-yambimō pē Jean wan-gdumsiwi nē hio Farizien ha zimō yōngamō hazu gō Sō, mbwa tēa tē ani Jēsus: «Hio wan-yambimō pē Jean nē hio wan-yambimō pē hio Farizien ha yuo yala zim yōngamō hazu gō Sō. Ma, hio wan-yambimō pē mē zim pē mbwa yōngamō na hazu ge?»
- 19** Jēsus ana mbwa: «Hio wi, ka ε sa ha yenga sibhoko, lēma zim yōngamō ha ngimō, ka wei sibhoko ang hine mbwa nde? Way. Ha ngimō fet ka wei sibhoko bhōna hine mbwa, mbwa lem zim yōngamō na.
- 20** Ma, ma ngimō betē ka ε begu wei sibhoko ha soko mbwa yunē. Yo nē ha ngimō engi ka mbwa bezim yōngamō.»
- 21** Nē Jēsus tōa fin ha mbwa: «Wi ndang lem ku titi nu mbombe la, ful ha tolo mōa la na. Hazu ka ε fal la engē, nu mbombe la betē kay tē, nē zuri ma nu mōa la fin. Mēgi toloa betē pesi pen mō songsi.
- 22** Wi lem a mbombe dōkō ha zang mōa lōngō na. Hazu ka yo beangiri nōya, yo bele gbatolo mōa lōngō nē yo begba lōngōa. Mēgi ε betē kōpi lōngō nē dōkō fet. Dea nde, ε a-a mbombe dōkō ha zang mbombe lōngō.»
- 23** Ha ma swe ōmtē, Jēsus hine hio wan-yambimō gōna ha zang ma fō kpalmō tuka sundu. Ka mbwa ha nēa, hio wan-yambimō pēa angara bhio hio ma wayaa.
- 24** Hio Farizien tōa ha Jēsus: «Mē zōk, hio wan-yambimō pē mē ha dea mō, ka mbonga tōa nde ō ade ha swe ōmtē na.»

²⁵Jésus kiforo wen ha mbwa: «Mi ingo nde, ene tola mo ka David dea ha ngimo ka yongamo bhana ne wene, ne ka wo dea wene hine hio wi pea.

²⁶A lea twa So ne a yonga mampa ka e haa ne sadaka. Ngase ka mbonga toa nde, ka ma gele wi ayong yo na, kane hio wan-hasadaka sona. Ma, David baa yo yong, ne wene haa fin ma ha hio wi ndong ka dungo hapete wa. A dea megi ha ngimo, ka Abiatar dungo ne wan-zu hio wan-hasadaka.”

²⁷Hapata, Jésus toa ha mbwa: «So dea swe ome hazu wi. So te de wi hazu swe ome na.

²⁸Yo ne engi ka mi, Bewei pe Wi, mi ne wan hazu swe ome fin.»

Marc 3

¹Jésus kiforo fin ne ha twa go So. Haki ma wei ang ka ma ko wa yomba.

²Hio wi ndong ka dungo haki mbara Jésus hazu zok nde, mana wene bekpasisi wi ke ha swe ome. Mbwa dea megi hazu ki ne wal me fundi wene.

³Jésus toa ha wi ka ko wa yomba: «Gute me, ne ne yol ha binsila!”

⁴Ne Jésus ana mbwa: «Ha swe ome, mbonga haa wal me de ne ge? Dedemo mana gdangamo? Kpasisi wi mana gde wi afe?» Ma, mbwa kara sem.

⁵Jésus zoka mbwa herr zikiri, ne ngambi baa wene. Ne ngote dea wene hazu nga sila pe mbwa. A toa ha wi enge: «Yafifi ko me!» A yafafa ko wa, ne yo te bo ne dedea.

⁶Hio Farizien gboa ha twa go So, ne mbwa wesara may hine hio ma ngali pe Herode. Ne mbwa angara kpoa zuwen sungiri ne Jésus, hazu ing wal ka mbwa begbe ne wene.

⁷Jésus ne hio wan-yambimo pea gboa ha twa go So, ne ne hapete to Galile. Doka giliwi ndara wene. Mbwa guote ha kandonu Galile, ha kandonu Judée,

⁸ha Jérusalem, ha kandonu Idume, ha kuli Jourdain, ne ha kandonu mo le Tir ne Sidon tene. Mbwa tea ha pea hazu mbwa zea wen hio mo ka wene ha dea.

⁹Jésus toa ha hio wan-yambimo pea nde, mbwa abhongiri songu ha wene. A ngoya dung ha zanga ha li to, yu nde doka wi ha nu bele anosisi wene na.

¹⁰Hazu a kpasasa doka wan-zele, megi hio wan-zele fet ha ilo may hazu tam te wa.

¹¹Ne ka hio wi ka dung bala ha ko gdanga sote zoka wene, mbwa teka ha si wa, ne mbwa gdora ne ngagel: «Me ne Bewei pe So!”

¹²Ma, Jésus mboa nu mbwa nengaya nde, ka mbwa agbasi wene ha li hio wi na.

¹³Hapata, Jésus danga zu ma ngari, ne wene saa wi ndong ka wene ngoya, ne mbwa tea ha pea.

¹⁴A weka hio wi bhuko gbala bwa hazu nde, mbwa adung hine wene. Wene weka mbwa tuka wan-netom, ka mbwa abul wen pe So.

- ¹⁵A haa mbwa ziomɔ mɛ yin nɛ hio gdanga sɔtɛ gbosisi ha te hio wi.
- ¹⁶Wi ndɔng bhukɔ gbala bwa nê: Simon, ka Jêsus sa fin nde, Pierre.
- ¹⁷Jacques hine ya wa, Jean. Mbwa nê hio bem pɛ Zebede. Jêsus haa fin ma ling ha mbwa nde, Boanerges. Ling enge tɔ nde, bem pɛ tubho kolo.
- ¹⁸Hapata fin, André, Philippe, Barthélemy, Matthieu, Thomas, Jacques bewei pɛ Alfe, Tade, Simon, ka ɛ sa nde, «Bele ka yin gɔn-gene wan-le»,
- ¹⁹hine Judas Iskariote, wi ka haa kasatɛ Jêsus.
- ²⁰Hapata, Jêsus nɛ hio wan-yambimɔ kiforo si ha twa. Ma, mbwa te kpa wal mɛ yɔngmɔ na, hazu dɔka zugiliwi wesara may fin haki.
- ²¹Nɛ ka hio nam pɛ Jêsus zea kasia, mbwa tea hazu ku wene sine, hazu mbwa tɔa nde, bili dea wene.
- ²²Nɛ hio ma wan-osi mbonga ka guote ha Jérusalem tene, tɔa: «Satan ha de le ha te Jêsus. A yin hio gdanga sɔtɛ nɛ wal ngatɛ pɛ Satan, wan-zu hio gdanga sɔtɛ.»
- ²³Jêsus saa mbwa nɛ tɔ ha mbwa nɛ town: «Satan beyin tɛ wa nɛ pea tɛ mɛng?»
- ²⁴Ka hio wi mɛ kandɔ ndang bi bulo sungiri nɛ may, ki kandɔ engi lem bhɔn fin na.
- ²⁵Nɛ ka hio wi mɛ ndanga nam bi tumbɔ ha soko may, ki nam engi lem bhɔn fin na.
- ²⁶Megi ka Satan bi tumbɔ sungiri hio gdanga sɔtɛ, nɛ mbwa ketana soko mbwa, ziomɔ pea lem bhɔn fin na. Ma, pea kara.
- ²⁷Wi ndang lem le twa pɛ ma ngawi nɛ kay toy pea na, ka wene tɛ sang ngawi enge sɔngsi na. Ma, ka wene sanga ngawi enge kari, a lema zu mɔ fet ka dung ha zang twa pea.
- ²⁸«Kpasawen mi tɔ ha ene: <Sɔ bebisi sembɔ pɛ hio wan-de gdangamɔ fet, nɛ pɛ hio wan-fengsi wene fet.
- ²⁹Ma, wi ka fengsa Nzɔy-Sɔtɛ pɛ Sɔ, Sɔ lem bisi sembɔ pea na. Sembɔ pɛ wi enge dung ha zu wa kpoo nɛ kpoo.» “
- ³⁰Jêsus tɔa megɛ, hazu hio ma wi tɔa: «Gdanga sɔtɛ de le ha te wa.»
- ³¹Hapata, nana mɛ Jêsus nɛ hio ya wa tea ha pea. Mbwa dungɔ ha del pi nɛ kasara sa nɛ wene.
- ³²Nɛ giliwi ka zikoro wene tɔa ha wene: «Zɔk, nana mɛ nɛ hio ya mɛ ha del. Mbwa ha kio mɛ.»
- ³³A kiforo wen, a tɔa: «O nê nana mi nɛ hio ya mi, o nde?»
- ³⁴Nɛ a zɔka hio wi ka dungɔnu zikiri wene. A tɔa ha mbwa: «Enɛ zɔk, nana mi nɛ hio ya mi hake.
- ³⁵Hazu wi ka de mɔ ka Sɔ ngoya, wene nê ya mi mɔ wei, mɔ bhoko, nɛ nana mi.»

Marc 4

- ¹Jésus angara osamɔ nɛ mbinga ha nukolo tɔ Galile. Dɔka giliwi wesara may hapɛtɛ wa. Mɛgi wɛnɛ lea sɔngu, ka dungɔ ha li tɔ hapɛtɛ nukolo, nɛ dungɔnu ha zanga. Giliwi fɛt dungɔ ha nukolo.
- ²Nɛ wɛnɛ osamɔ ha mbwa nɛdɔka nɛ wal townen. A tɔa ha mbwa:
- ³«Enɛ ze, ma wi nɛa fɔ hazu pɛ kpalmɔ.
- ⁴Nɛ ka wɛnɛ pɛa, hio ma teka ha liwal. Nɛ hio nɔy hɔa tɛ saki yo.
- ⁵Hio ma teka ha zu gogo ha bhandi ka nu bo ang nɛdɔka na. Hio kpalmɔa kpɔatɛ nɛhasa, hazu nu bo nɛ gdukoa na.
- ⁶Ka swe hɔa ha sila zu, yo yɔmba nɛ yo kota hazu kua le nu nɛdedea na.
- ⁷Hio ma teka ha soko yak ngombia, ka kpɔatɛ nɛ luɔ kpalmɔ ndɔng. Nɛ yo kpa wal mɛ way na.
- ⁸Hio ma teka ha dede nu. Nɛ yo suto gbo, yo kpɔatɛ nɛ yo waya. Ma tea waya bhukɔa tar, ma waya bhukɔa mɔrkɔ zubhukɔa ndang, nɛ ma waya gɔmmay ndang.”
- ⁹Nɛ Jésus tɔa ha mbwa fin: «Wi ka bo nɛ zala mɛ ze mɔ, wɛnɛ aze.”
- ¹⁰Ha ngimɔ ka Jésus tɛ bo gbɛtɛ, hio wan-nɛtom hine hio wi ka ndara mbwa, mbwa fɛt ana wɛnɛ: «Mɛ tɔ goto townen ndɔng ha ɔ.”
- ¹¹Nɛ wɛnɛ tɔa ha mbwa: «Pɛ enɛ, gotomɔ ha zu Kongakandɔ pɛ Sɔ ka bawusi tɛ sɔngsi, Sɔ gbasa yo ha enɛ. Ma, wi ndɔng ka dung ha dɛl, mbwa ze mɔ ndɔng nɛ wal townen.
- ¹²Tuka ɛ bangeriki ha takarata pɛ Sɔ, «Mbwa geri mɔ nɛ gbali, ma, mbwa zɔk yo na. Mbwa ze mɔ nɛ zala, ma, mbwa ing gotoa na. Yu nde mbwa betɛ kifiri sila, nɛ Sɔ betɛ bisi sembɔ pɛ mbwa.» “
- ¹³Hapata Jésus tɔa ha mbwa: «Ka enɛ ing goto townen engɛ na, ki enɛ being goto hio mbing townen meng?
- ¹⁴Wan-bul Dede Wen pɛ Sɔ dung tuka wan-pɛ kpalmɔ.
- ¹⁵Hio ma wi gbɛsi tuka liwal ka wen pɛ Sɔ teka ang. Ka mbwa ze wen pɛ Sɔ, Satan tɛ, tɛ ku yo ha sila mbwa yunɛ.
- ¹⁶Gbɛsi fin, hio ma wi ba wen pɛ Sɔ ha sila mbwa tuka kpalmɔ ka teka ha zu gogo. Ka mbwa zea yo, mbwa mɛkiri yo nɛ totɛ nɛhasa.
- ¹⁷Ma, wena le sila mbwa nɛdedea na, hazu mbwa bo nɛ nɔa na. Ka ɛ yeksa mana namala mbwa hazu wen pɛ Sɔ, mbwa laka mɛkaramɔ Sɔ gde nɛhasa.
- ¹⁸Hio ma wi ba wen pɛ Sɔ tuka kpalmɔ ka teka ha soko yak ngombia. Mbwa zea wen pɛ Sɔ,

19ma, mbwa ne nɔzang hazu mɔ me nzan enge, ne hel yebhe-yebhe mɔ osili mbwa, ne tili wɔ mɔ nete-nete fet lea sila mbwa. Mɛgi yo gana zu wen pe Sɔ, ka kpa wal me way ne na.

20Fin, hio ma wi ang ka ba wen pe Sɔ tuka kpalmɔ ka teka ha dede nu. Yo nê wi ndɔng ka zea ne mekara wen pe Sɔ. Ne mbwa waya, ma bhukɔa tar, ma waya bhukɔa mɔrkɔ zu bhukɔa ndang, ne ma waya gɔmmay ndang.”

21Jésus tɔa fin ha mbwa: «Wi lem gde we ha lamba hazu ku yo gde ha si kpana, mana ha si yala na. Ma, a begde yo ha zu solo lamba.

22Mɔ fet ka dung ha tutum, yo begbo ha saamɔ. Ne mɔ wuso fet begbo long.

23Wi ka bo ne zala me ze mɔ, wene aze!”

24Ne Jésus tɔa fin ha mbwa: «Enɛ pangay ne mɔ ka enɛ ha zea. Ne dɔka ka enɛ ha lenga zala, ne dɔka Sɔ beha enɛ ingɔmɔa. Ne Sɔ beha enɛ fin ingɔmɔa pen engi.

25Hazu ε beha mɔ ha wi ka dung ne mɔ ha kɔ wa. Ma, wi ka bo ne ma mɔ na, ngase bebe mɔ ka dung ha kɔ wa, ε beku yo yune.”

26Jésus tɔa fin ha mbwa: «Wal ka Sɔ bhɔngiri Kongakandɔ pea, yo gbesi tuka wi ka pe fon ha fɔ pea.

27Ngase wene ha ɔala, mana wene ha yanga la, kpalmɔ enge ha sutoa ne yo ha kpɔate swe ne ze. A ing wal ka yo kpɔ ne tɛ na.

28Yo nê nu ha de nde, fon asuti, akpɔte, ne away.

29Ne ka fon ngaya, wi bhio yo hazu ngimɔa lema kari.”

30Jésus tɔa fin: «O beweki wal ka Sɔ bhɔngiri Kongakandɔ pea ne nge mɔ ge? Ne ɔ betɔ ne nge townen hazua ge nde?

31Mi ngoya tɔ ha enɛ nde, yo gbesi tuka gbalamɔ ka ε sa nde, mutarde. Ka ε pea yo ha fɔ, yo ne bebea pen mbing gbalamɔ fet ha nzan.

32Ne ka ε pea yo kari, yo kpɔate. Ne yo tɛ bo nê gasa wakpo pen mbinga fet. Yo dea gbakɔa ka hio nɔy lema be twa ha simɔa.”

33Jésus dungɔ ha bulo wen pe Sɔ ne wal dɔka townen tuka engi, lem ne ingɔmɔ pe hio wi ka zea wene.

34Wene dungɔ ha tɔa mɔ fet ha mbwa ne wal townen. Ma, ka wene tɛ bo gbate hine hio wan-yambimɔ pea, a tɔa gotoa fet ha mbwa.

35Ha ndangte swe engi ne mbolo, Jésus tɔa ha hio wan-yambimɔ pea: «O ne ha kuli tɔ.”

36Ne ka hio wan-yambimɔ gdea hio giliwi si kari, mbwa lea songu ka wene dungɔ ang, ne mbwa pena. Hio ma mbing songu dungɔ hapetea.

37Ne gbabok guote nehasa, ne tongbasa li a ha zang songu nedɔka.

³⁸Jésus dungo ha goto songu, ne wene oala gde zu wa ha mo-gde zu. Hio wan-yambimo tunso wene ne mbwa gdora: «Wan-osimo, o fea kari! Yo de ma mo ha te me na?»

³⁹Jésus tuno ha la. A gaya gbabok ne a toa ne ngagel ha li: «Me ga, kari sem!» Bok enge kara ne mo gaa selege.

⁴⁰Hapata, Jésus ana hio wan-yambimo: «Ene yu ke hazu ge? Ene te mekiri ka mi na?»

⁴¹Megi, gasa ke baa mbwa ne mbwa ana may: «Enge ne nge tili wi, ka gbabok ne li ha zea nu wa ge nde?»

Marc 5

¹Ne mbwa hoo ha kuli to, ha kandonu Gadara.

²Ka Jésus zilo ha zang songu, ma wi gboa ha wal zupisi te ha songsi wa. Wi enge dungo bala ha ko gdanga sote.

³A dungo ha o ha zang ngu ka e gde hio wol wi ang. Ma wi ndang lem sang wene na, ngase ne gbazobho na.

⁴Hazu, songsi, e sanga nanga wa ne pel bolo, ne e aa gbazobho ha ko wa. Ma, wene gona pel ndong, ne wene gbinoo hio gbazobho ndong fet. Megi, ma ngawi me dolsi wene ha ndanga bhandi bona.

⁵Ngimoo fet, swe ne ze, wene dungo ha yambala ha soko hio zupisi ne hio zu ngari nene. Ne a dungo ha gdora nengaya ne ha kombara te wa ne hio ta.

⁶Ka wene zoka Jésus neyaa, a sawi te, te hil ha si wa.

⁷Ne wene gdora ne ngagel, a toa: «Jésus, Bewei pe So ha kuso ngon, me ngoy me de ne ge ne mi ge? Mi baa nanga me ne ling So nde, ka me andulsi mi na.»

⁸A toa meggi, hazu Jésus haa nu nde, gdanga sote agbo ha te wa.

⁹Ne Jésus ana wene: «Ling me ne o?» A kiforo wen ha Jésus: «Ling mi nde Zugili, hazu o ne doka.»

¹⁰Ne wene lokate ha Jésus: «Me yin gdanga sote ndong neyaa pen kandonu enge na.»

¹¹Ma gasa zugili nguru dungo haki ha yongamo ha zu ngari.

¹²Ne gdanga sote ndong lokate ha Jésus: «Me tomsio ha zang nguru ndong, ka o ale ha te mbwa wa!»

¹³Jésus mekara wen pe mbwa. Megi hio gdanga sote ndong gboa ha te wi enge, ne mbwa lea ha te hio nguru. Ne zugili nguru engi angara sawi, mbwa bhilo tek ha kuso nu ngindi to, ne mbwa fet fea li. E weka gili mbwa lem ne tomay bwa.

¹⁴Ne hio zaoro nguru yuomoo pen, ne ne to kasia ha hio wi me le, ne ha hio wi me hio bebe le. Ne doka wi nea hazu zok mo ka hoo.

- 15** Nε ka mbwa hɔa hapete Jέsus, mbwa zɔka wi ke, ka zugili gdanga sɔte gboa ha te wa. Wene ha dungonu, la ha te wa, zu wa te bo nedede. Megi, ke baa wi ndong.
- 16** Nε hio wi ka zɔka mɔ fet, ka hɔa ha te wi ke ne ha te hio nguru, baa kasia ha hio wi ndong ka hɔa nepata.
- 17** Megi hio wi lokate ha Jέsus nde, wene apen ha kandonu pe mbwa.
- 18** Ka Jέsus ha lea songu, wi ke, ka gdanga sɔte gboa ha te wa, lokate ha Jέsus ne toa: «Mi ngoya bhon hine me.»
- 19** Ma Jέsus te mekiri wen pea na, a toa ha wene: «Me kifiri ha soko hio nam pe me. Me to ha mbwa mɔ fet ka Kongawan dea ha te me. Ne me to ha mbwa wen kobhe, ka wene dea ha te me.»
- 20** Hapata, wi ke pena ne ha kandonu ka ε sa nde, «Le Bhukɔ». Ne wene angara toa wen mɔ ka Jέsus dea ha te wa. Ne hio wi fet yaksa pente.
- 21** Jέsus kuoli ne songu si ha kuli to. Ne gasa zugiliwi wesara may zikiri wene. A bhona ka ha nukolo.
- 22** Ma wan-zu twa go So, ling wa nde Yairus, tea. Ne ka wene zɔka Jέsus, a hilo ha si wa.
- 23** Wene lokate ha Jέsus neting, a toa ha wene: «Bem pom ne zele, ne wene te bo hapete fio. Me te te gde ko ha te wa ka wene akpasi, ne ka wene abhon ne zutuno.»
- 24** Jέsus nea hine wene. Gasa zugiliwi ndara Jέsus ne mbwa noa may gbem zikiri wene.
- 25** Ma bhoko dungo haki, ne tok ha sea ha te wa te bo ne bele bhuko gbala bwa.
- 26** Wene nea ha pe hio doka wan-yina ne mbwa dea gan. A gdangsa mboli pea negbelea. Ne zele tok enge te bo nengaya pen mɔ songsi.
- 27-28** Ka wene zea kasi te Jέsus, a tea ne wal gdong wa. Hazu wene dungo ha toa ha sila wa: «Ngase ka mi ndo ne la te wa sona, zele pom bekari.» Ne wene ndoa la ha te Jέsus.
- 29** Ha ndangte ngimo, tok enge gona. Ne wene zɔka te wa nde zele pea kara.
- 30** Ne ha ndangte ngimo engi, Jέsus ingo nde, ma nu ngate gboa ha te wa. A kiforo te ha soko gili ne anamo: «O ha ndo la pom o nde?»
- 31** Hio wan-yambimo pea kiforo wen ha wene: «Me zɔka nde giliwi noa may gbem zikiri me. Ma, me de meng hazu ani ne mo: «O ha ndo te mi o nde?» “
- 32** Ne Jέsus geramo herr zikiri pete wa hazu zok wi ka ndoa te wa.
- 33** Te bhoko enge angara yaka tu-tu-tu ne ke, hazu a ingo mɔ ka hɔa ha te wa. Megi, wene tea, te hil ha si Jέsus, ne a toa ngbak wen mɔ fet ka hɔa ha te wa.
- 34** Ne Jέsus toa ha wene: «Nana mi, me kpasa hazu me mekara mi. Me si nedede. Zele pe me kara kari.»

³⁵Ne ka Jésus bo ka ha wolamɔ, hio ma wi me twa pɛ Yairus, wan-zu twa go Sɔ, hɔa te tɔ ha Yairus: «Bem pɛ me gaa kari. Me yeksi wan-osimɔ fin na.»

³⁶Ma, Jésus zea wen engi ne wa zala. Ne a tɔa ha wan-zu twa go Sɔ engɛ: «Me yu ke na. Me mekiri ne Sɔ sɔna!»

³⁷Ne Jésus te ngoy nde, ma wi anɛ hine wene na, kanɛ Pierre, Jacques hine ya wa Jean sɔna.

³⁸Mbwa hɔa ha twa pɛ wan-zu twa go Sɔ. Ne Jésus zɔka nde, woto-wotomɔ ang haki, ne hio wi ha hea kwa ne ha lokate nengaya.

³⁹Wene lea twa ne tɔa ha mbwa: «Enɛ de woto-wotomɔ ne he kwa tuka engɛ hazu ge? Bem engɛ te fe na, ma, a ɔ ne la.»

⁴⁰Ne mbwa mama wene gbɔ ɔ. Megi, Jésus yinɔ mbwa fet ha twa gbosisi ha dɛl. A saa bafa ne nana me bem, ne hio wan-netom pɛa tar, le ne zang gdɔku ka bebhoko engɛ dung ang.

⁴¹Jésus baa kɔ bebhoko engɛ ne a tɔa ha wene: «Talita, kumi!» Engɛ tɔ nde, bebhoko, mi tɔ ha me, me gute.

⁴²Ha ndangte ngimɔ, bebhoko engɛ guote ne angara nea nɔ. Wene dungɔ ne beɛ bhukɔ gbala bwa. Ka hio wi zɔka megɛ, mbwa fet yaksa gdang.

⁴³Megɛ, Jésus mboa nu mbwa nengaya nde, ka mbwa atɔ wena ha ma wi ndang na. Hapata wene haa nu nde, mbwa aha yɔngamɔ ha bebhoko engɛ.

Marc 6

¹Jésus guote haki si ha bhandi ka wene kpɔate ang. Hio wan-yambimɔ pɛa nea hine wene.

²Ka hɔa ha swe ɔmte, Jésus angara osamɔ ha hio wi ha twa go Sɔ. Dɔka wi ka dungɔ ha zea wene, yaksa ne mbwa tɔa: «Wene kpa osamɔ engɛ ha ndo? Mbaramɔ engɛ gute ha ndo te ne ge? Ne wene de meng de ne hio mɔkifi ndɔng ge nde?»

³Bo nê wene nê wan-sekte, bewei pɛ Marie na nde? Hio ya wa bo nê Jacques, Yozes, Judée ne Simon na nde? Hio ya wa mɔ bhoko de le ha soko ɔ na nde?» Megi, mɔ ndɔng fet dolsa mbwa me mekiri Jésus.

⁴Ne Jésus tɔa ha mbwa: «Hio wi ba wan-tɔkuliwen ne zioa ha bhandi fet. Ma, ha le ka wene kpɔate ang, ha nugala pɛa, ne ha soko hio nam pɛa, ɛ ba wene ang ne zioa na.»

⁵Jésus te kpa wal me de mɔkifi haki ndang na. Sɔna, wene gdea ne kɔ ha te hio ma wan-zeɛ, ne wene kpasasa mbwa.

⁶Ma, wene yaksa hazu mbwa mekiri wene na. Hapata, wene nea ha hio le ka zikoro Nazaret, hazu osimɔ ha hio wi.

⁷Jésus saa hio wan-yambimɔ bhukɔ gbala bwa. Wene haa mbwa ziomɔ me gan zu hio gdanga sɔte, ne wene angara tomsa mbwa bwa, bwa.

⁸A haa nu ha mbwa: «Ɛne aba ma mɔ hazu yali na, kane tongolo sɔna. Ka ene aba yɔngamɔ, ngase ngobho, ngase mbɔli na.

⁹Ɛne ayol nakala ne la ndang sɔna, ene aku ma fin na.”

¹⁰Wene tɔa fin ha mbwa: «Ka ɛ baa ene ha ma twa, ene abhon sɔna haki, kane ene guote ha le engi pen.

¹¹Ne ka hio wi ha ma bhandi ba ene ne dede kɔ na, ne ka mbwa ze ene na, ene pen ha bhandi engi. Ne ene ngbɔ ngbabhuki nanga ene, ka yo aosi ha mbwa gdanga deamɔ pe mbwa.”

¹²Megi, hio wan-yambimɔ pena ne ha bulo wen ha hio wi nde, mbwa akifiri sila.

¹³Mbwa yinɔ dɔka gdanga sɔte ha te hio wi gbosisi. Mbwa hongɔ nɔ ha te hio dɔka wan-zele, ne zele pe mbwa kara.

¹⁴Kasi te Jɛsus yambala dam bhandi fet, ne kongapora Herode zea yo. Ne hio ma wi dungɔ ha tɔa: «Jɛsus nê Jean wan-gdumsiwi ha gute ha soko hio fiowi. Yo nê engi, ka wene ne ziomɔ me de mɔkifi.”

¹⁵Hio ma dungɔ ha tɔa: «Wene nê wan-tɔkuliwen Elie, ka kiforo te.» Hio ma tɔa: «Yo nê ma wan-tɔkuliwen gbesi ma ha soko ɛ ndɔng, ka badung songsi bhee.”

¹⁶Ma, ka Herode zea wen ndɔng, a tɔa: «Wi ke nê Jean ka mi baha nu nde ɛ agɔn zu wa. Yo nê wene ka guo fin te ne zutunɔ.”

¹⁷⁻¹⁸Fio pe Jean wan-gdumsiwi dungɔ se mege: Kongapora Herode basi Herodiade, ko pe bebe ya wa Philippe, ngase wene bhona ne zutunɔ. Megi Jean tɔa ha Herode: «Me lem si ko pe ya me na.» Ne Herode haa nu nde, ɛ aba Jean sang, ne pi ha zɔbhɔ.

¹⁹Herodiade baa ngambi sungiri ne Jean. A ngoya me gbɛ wene gbɛ. Ma, a kpa wal na,

²⁰hazu Herode dungɔ ha yuo ke Jean. Herode ingɔ nde, Jean nê nzeng wi ne nzoy wi. Megi wene dungɔ ha pama Jean. Ne ka wene zea wen ka Jean tɔa, sila wa bhunzoko ngase ka wene zea Jean ne tote.

²¹Ma, ha swe yenga bhe pe Herode, Herodiade kpaa dede ngimɔ me gbɛ Jean. Herode dea fada ha hio gasa wi pea, hio kagama-bulo, ne hio kongɔ wi mɔ kandɔnu Galile.

²²Bem pe Herodiade mɔ bebhoko lea twa fada, ne wene yɔa yula. Yula enge dea tote ha sila Herode, ne hio wi ndɔng ka wene saa ha fada. Megi, kongapora tɔa ha bezunga enge: «Me ani mi mɔ fet ka me ngoya, ne mi beha yo ha me.”

²³Ne Herode kanamɔ ha li wa, ne tɔa: «Mɔ fet ka me beani ha kɔ mi, mi beha yo ha me. Ngase kongakandɔ pɔm mi lema gɔn soko ha binsila ha me.”

²⁴Bebhoko enge gboa ha twa ne, ne ani nana wa: «Mi beani ne nge te mɔ ha kɔ kongapora ge?» Nana wa kiforo wen ha wene: «Me ani ne zu Jean, wan-gdumsiwi.”

- 25 Ne bezunga enge soawi si ha pe kongapora. A toa ha wene: «Mi ngoya nde, me aha mi zu Jean wan-gdumsiwi ha zang libhang sising-sising.»
- 26 Ne ka kongapora zea enge, a dea kobhe pente. Ma, a te ngoy kafa wen ha nu bem enge na, hazu a kanamo ha li wi ndong, ka wene saa ha fada kari.
- 27 Megi, ha ndangte ngimo, wene haa nu ha ma wan-bibulo nde, wene ane ne gon zu Jean tene. Wan-bibulo enge nea ha twa zobho ne a gona zu Jean.
- 28 A gdea yo ha zang libhang tene. A haa yo ha bebhoko, ne wene kuo yo nene ha nana wa.
- 29 Ne ka hio wan-yambimo pe Jean zea wena, mbwa nea ne ku wol wa ne ne gun.
- 30 Hio wan-netom kiforo hapete Jesus. Mbwa toa ha wene kasi mo fet ka mbwa dea ne osa.
- 31 Ha ngimo engi, hio wi ka dungo ha tea ha pe mbwa, nee ndong ka dungo ha pena, doka pente. Megi Jesus hine hio wan-yambimo pea te kpa wal me yongmo na. Hazu engi, a toa ha mbwa: «Ene te, o ne ha ma bhandi ka wi bo ang na, ka ene aomte tikiring ing.»
- 32 Megi, mbwa lea songu ne ha ma bhandi ka wi bo ang na.
- 33 Ma hio wi zoka mbwa ha pena, ne doka wi ingo mbwa. Megi hio wi mo le fet soawi ne nubile, ne haa songsi ha bhandi ka mbwa ne ang.
- 34 Ka Jesus gboa ha songu, a zoka doka giliwi ndong. Sila wa gdoya, ne kobhe te mbwa dea wene, hazu mbwa dung tuka zugili sami ka bo ne zaoroa na. Megi wene angara osamo ha mbwa neting.
- 35 Ka swe bete le, hio wan-yambimo pea tiko ne hapete wa. Mbwa toa ha wene: «Zok, hake ne zang bele, le bona, ne swe bete le.
- 36 Me ha nu ha wi ndong ka mbwa ane ha hio bebe le ne hio le ka dung sanga, ka mbwa ahe yongamo.»
- 37 Jesus kiforo wen ha mbwa: «Ene ha yongamo ha mbwa ne pe ene te.» Mbwa ana wene: «Hazu he mampa ka lem ne hio zugiliwi ndong, lema nde, ma wi ade tom yala gommay bwa! Me ngoya nde, o ade meng?»
- 38 Jesus ana mbwa: «Ene ne mampa ha ko ene ge? Ene ne, ne zok!» Ne ka mbwa nea ne zok yo kari, mbwa kiforo wen ha wene: «O ne mampa morko ne koyo bwa.»
- 39 Megi, wene haa nu ha hio wan-yambimo me to ha giliwi ndong nde, mbwa adungnu ha zu ndungulu ne bezugili nete-nete.
- 40 Ne mbwa dungonu. Hio ma gommay, gommay, ne hio ma bhukoa morko, bhukoa morko.

⁴¹Hapata, Jésus baa mampa ndong morko ne koyo bwa. Wene guo li ha ngon, ne wola dede wen ha zua. A gbinɔ mampa ndong, ne haa yo ha hio wan-yambimo nde, mbwa akapini yo ha hio giliwi. Ne wene kapana fin koyo ndong ha hio wi fet.

⁴²Wi fet yonga yo ne zang mbwa dona.

⁴³Hapata, hio wan-yambimo wesara olo titi mampa ne koyo ndong don gese bhuko gbala bwa.

⁴⁴Wei ndong ka yonga yo, doka mbwa dungo ne tomay morko.

⁴⁵Nehasa hapata engi, Jésus nosasa hio wan-yambimo pea nde, mbwa ale songu, ne mbwa apen songsi ne wene ne ha kuli to, ha wal le Betsaida. Ma, Jésus ne pea te ngoy bhon hazu gde wal ha giliwi asi.

⁴⁶Hapata mbwa keate, Jésus danga ne ha zu ma ngari ha goa So.

⁴⁷Ka tutum ha tea, hio wan-yambimo te bo ne songu ha binsila to. Jésus bhona gbate ha nu.

⁴⁸Wene zoka nde, hio wan-yambimo pea ha kpa yeksamo ha gala songu ne kapi, hazu bok yuo nengaya sungiri mbwa. Ha nu ngimo, Jésus tea ha pe hio wan-yambimo. A nea no ha zu li, ne a dea tuka a bepen mbwa pen.

⁴⁹Ka mbwa zoka wene ha nea no ha zu li, mbwa takara nde yo ne sote wi. Megi mbwa gdora ne ke.

⁵⁰Mbwa fet zoka wene ne ke dea mbwa nedoka. Nehasa a wolamo ha mbwa, ne toa: «Ene ba da. Yo ne mi Jésus. Ene yu ke na.»

⁵¹Hapata, a lea songu hine mbwa ne bok kara. Ne hio wan-yambimo yaksa pente,

⁵²hazu mbwa te ing goto makifi ka wene dea ne mampa na, hazu sila mbwa dungo nengaya.

⁵³Ka mbwa kuo li kari, mbwa kpoa songu ha nukolo mo le Genezaret.

⁵⁴Ne ka mbwa boka ha goa ha songu, hio wi ingo Jésus nehasa.

⁵⁵Ne mbwa sawi dam kandonu engi fet, ne mbwa kaya hio wan-zele ne lang tene ha bhandi, ka mbwa zea nde Jésus ang.

⁵⁶Ha hio le ka Jésus yala ang fet, mana beba, mana gasaa, mana nu fo, e dungo ha gdea hio wan-zele ha gbadel mo lea. Ne hio wi dungo ha lokate ha Jésus nde, wene agde hio wan-zele ando ngbunze-ngbunze nu la pea sona. Ne wi ndong fet, ka ndoa nu la pea, kpa.

Marc 7

¹Hio ma Farizien ne hio ma wan-osi mbonga ka guote ha Jérusalem wesara may hapete Jésus.

- ²Ne mbwa zōka nde, hio ma wan-yambimō pē Jésus yōngamō nē kō nē nzing. Engē tō nde, mbwa tē tay kō lem nē ndōki deamō pē hio ngbabafa mbwa na.
- ³Hio Farizien nē hio zuife fet pama hio ndōki deamō pē hio ngbabafa mbwa. Sōngsi yōngamō, lēma nde mbwa atay kō mbwa nē saa.
- ⁴Ka mbwa hōa ha bhandi gdongimō pē, lēma nde mbwa azoy li, sōngsi yōngamō. Mbwa yuo fin dōka ndōki deamō pē ngbabafa mbwa: Tuka wal fala kōpō, lōngō, kpana nē mbanzila.
- ⁵Mēgi hio Farizien nē hio wan-osi mbonga ana Jésus: «Hio wan-yambimō pē mē pam ndōki deamō pē hio ngbabafa o na, hazu ge? Mbwa yōngmō nē kō nē nzing hazu ge?»
- ⁶Jésus kiforo wen ha mbwa: «Enē hio wan-dambari, Esaïe tōa kuliwen hazu enē nē wala, ka wene ngeraka wen pē Sō: «Kandō engē lukisi mi nē kpatanu sōna. Ma, sila mbwa yea nē mi pepepe.
- ⁷Mbwa lukisi mi negbelea, hazu mbwa osi sōna mbonga, ka tē nē wal takaramō pē wi.» “
- ⁸Ne Jésus tōa fin: «Enē laka mbonga pē Sō gde, hazu gde ha bhandia ndōki deamō pē wi!
- ⁹Enē nē zeng mē mul mbonga pē Sō pi bhōn hazu ndari ndōki deamō pē enē.
- ¹⁰Moïse batō: «Mē ba bafa mē nē nana mē nē zioa.» Ne a tōa fin: «Wi ka fēngsi bafa wa mana nana wa, lēma nde ε agbē wene.»¹¹Ma, pē enē, enē osi ha hio wi mē tō nde, mbwa lem gbakiri bafa nē nana mbwa fin na, hazu mbwa beha mō gbakiri mbwa nē sadaka ha Sō.
- ¹²Ka ma wi tōa mēgi, enē gdōka wal ha wene mē gbakiri fin bafa nē nana wa.
- ¹³Tuka engi, enē kiforo wen pē Sō ha gbelemō. Enē tē bo ha osa nē ndōki deamō pē hio ngbabafa enē ha bhandia. Nē enē de fin mō nēdōka gbesi tuka mō engē.”
- ¹⁴Hapata engi, Jésus saa hio giliwi ndōng fin nē wene tōa ha mbwa: «Enē fet, enē lengi zala enē nē ze wen pōm nēdedea.
- ¹⁵Mō ka de nde, wi adung nē nzing ha li Sō, yo bo nê mō ka wene yōng nē ka le si ha zang wa na. Ma, yo nê mō ka gbo ha zang sila wa, ka de nde, wi adung nē nzing.
- ¹⁶[Wi ka bo nē zala mē ze, wene aze.»]
- ¹⁷Ne ka Jésus laka giliwi ndōng gde, wene lea twa. Hio wan-yambimō pēa ana wene nē goto wen engē.
- ¹⁸Mēgi, wene ana mbwa: «Enē fin, enē tē ing gotoa na? Mō ka wi yōng nē ka le si ha zang wa, yo lem de nde, wene adung nē nzing ha li Sō na. Enē ing engi na?
- ¹⁹Hazu yōngamō le ha sila wi na. Ma, yo nē sōna ha zang, hapata yo gboa nē wal mbom.» nē wal wen ndōng, Jésus osa nde, wi lēma yōng tili yōngamō fet.

- 20** Ne wene tɔa fin: «Yo nê mɔ ka gbo ha zang sila wi ka de nde, wi adung ne nzing ha li Sɔ.
- 21** Hazu hio gdanga takaramɔ gute ha sila, megi hio wi dea li bhoko, zuo mɔ, gbɛa wi,
- 22** dea wanza, gola kpaamɔ pɛ ma wi, dea mɔ ne nyalɔ, gɔna zang, dea mɔ tum, dea silamɔ, fengsa wi, suote, ne dea mɔ yera.
- 23** Hio gdangamɔ ndɔng fet, gbo ha zang sila wi, ne de nde, wi adung ne nzing ha li Sɔ.»
- 24** Jɛsus guote ha kandɔnu Galile, ne ha kandɔnu mɔ le Tir. A lea ha ma twa ne a tɛ ngoy nde, ma wi aing na. Ma, ngase engi, a lem dung ne wuso na.
- 25** Ma bhoko ka zea kasi tɛ Jɛsus, tea tɛ hil ha si wa, hazu gdanga sote dungɔ ha yeksa bem pɛa mɔ bebhoko.
- 26** Bhoko engɛ bo nê zuife na. Ɛ bheɛ wene ha Fenisi ha kandɔnu Siri. A ana Jɛsus nde, wene ayin gdanga sote engɛ gbosisi ha tɛ bem pɛa.
- 27** Megi, Jɛsus kiforo wen ha wene: «Lema nde, hio bem ayɔngmɔ songsi, hazu yo bo nededeɛ me pi yɔngamɔ pɛ hio bem ha hio tolo na.»
- 28** Bhoko engɛ kiforo wen ha Jɛsus: «Kpasawen, Kongawan. Ma, hio betolo ha si tabolo dung me yɔng mbuli yɔngamɔ pɛ hio bhobem ka gɔy ha nu, na nde?»
- 29** Megi, Jɛsus tɔa ha wene: «Hazu dede kiforo wen pɛ me, gdanga sote gboa ha tɛ bem pɛ me kari. Me si nededeɛ.»
- 30** Ka bhoko engɛ kiforo ha zang twa pɛa, a kpaɛa bem ha ɔa nu ha li yala, gdanga sote gboa ha tɛ wa kari.
- 31** Hapata, Jɛsus guote ha kandɔnu mɔ le Tir, wene gɔna ne wal le Sidon. A hɔa ha binsila kandɔnu ka ɛ sa nde, «Le Bhukɔ», ka dungɔ sanga ne tɔ Galile.
- 32** Ne ka wene hɔa haki, ɛ kuo ma wan-gdɔka zala, ka wolmɔ nededeɛ na, tene ha pɛa. Mbwa lokate ha Jɛsus nde, wene agde kɔ ha tɛ wa me kpasisi wene.
- 33** Jɛsus baa wi ke nene ha ma bhandi nete ye ne giliwi. A pio ndɔngkɔ ha zala wa, ne aa tafu ha lembe wa.
- 34** Hapata, a guo li ha ngɔn, pesa ɔmi leng-kpeng ne tɔa: «Efata!» Engɛ tɔ nde, me gbo long!
- 35** Ha ndangte ngimɔ, zala wa gboa long, lembe wa bulo ne wene angara wolamo nededeɛ.
- 36** Ne Jɛsus mboa nu wi ndɔng fet nengaya nde, mbwa atɔ yo ha ma wi ndang na. Ma, ngase ka wene baa nu mbwa nengaya, mbwa yebhasa wena nedɔka pente.
- 37** Hio wi fet yaksa pente ne mbwa tɔa: «Wene de mɔ fet nededeɛ. A de tuka nde hio wan-gdɔka zala aze mɔ, ne hio wan-gdɔka nu awol mɔ.»

Marc 8

¹Ha ngimɔ engi dɔka giliwi wesara may nɛ mbinga hapetɛ Jɛsus. Mbwa tɛ dung nɛ yɔngamɔ na. Mɛgi Jɛsus saa hio wan-yambimɔ pɛa nɛ tɔa ha mbwa:

²«Kobhe tɛ wi ndɔng ha dea mi, hazu tɛ bo mɛsɛ nɛ yala tar ka ɔ dung hine mbwa. Nɛ mbwa bo nɛ ma mɔ mɛ yɔng na.

³Ka mi gde nde mbwa asi ha le nɛ wɔ, mbwa betek ngata ha wal, hazu hio ma gute neyɛa tɛnɛ.”

⁴Hio wan-yambimɔ pɛa kiforo wen ha wɛnɛ: «Ɔ hake ha zang bɛlɛ. Ɛ bekpa dɔka yɔngamɔ mɛ ha ha mbwa ha ndo?”

⁵Mɛgi Jɛsus ana mbwa: «Ɛnɛ nɛ mampa ge?» Nɛ mbwa kiforo wen: «Ɔ nɛ mampa mɔrkɔ zanga bwa.”

⁶Wɛnɛ haa nu ha giliwi nde mbwa adungnu. Nɛ wɛnɛ kaya mampa ndɔng mɔrkɔ zanga bwa. Ka wɛnɛ lukoso Sɔ hazua kari, a gbinɔ yo ha hio wan-yambimɔ pɛa nde, mbwa akapini. Nɛ mbwa kapana yo ha hio giliwi ndɔng.

⁷Mbwa dungɔ fin nɛ hio ma bebe kɔyɔ. Jɛsus wola dede wen ha zua nɛ wɛnɛ tɔa ha hio wan-yambimɔ pɛa nde, mbwa akapini yo fin ha giliwi.

⁸Nɛ hio wi yɔnga yo, zang mbwa don. Nɛ ɛ ndɛma oloa don gɛsɛ mɔrkɔ zanga bwa.

⁹Nɛ dɔka wi ndɔng lema nɛ tomay nar. Hapata, Jɛsus gdea wal ha mbwa nde mbwa asi.

¹⁰Nehasa, wɛnɛ lea sɔngu hine hio wan-yambimɔ pɛa pen si ha kuli tɔ ha kandɔnu Dalmanuta.

¹¹Hio Farizien tɛa ha pɛ Jɛsus nɛ mbwa angara zanga wen hine wɛnɛ. Mɛgi, hazu wɛ sila wa, mbwa ana wɛnɛ mɛ de ma mɔwɛka, ka osi nde ziomɔ pɛa tɛ nɛ wal Sɔ.

¹²Jɛsus pesa ɔmi nɛngaya leng-kpɛng, nɛ tɔa: «Wi mɔ ngimɔ engɛ ani mɔwɛka hazu ge? Kpasawen mi tɔ ha ɛnɛ nde, hio wi mɔ ngimɔ engɛ bekpa ma mɔwɛka ndang na.”

¹³Hapata a laka hio Farizien ndɔng gde, nɛ wɛnɛ lea sɔngu fin kifiri si ha kuli tɔ.

¹⁴Tazu hio wan-yambimɔ biso nɛ kuo yɔngamɔ. Mɛgi, mbwa dungɔ sɔna nɛ mampa ndang ha zang sɔngu.

¹⁵Nɛ Jɛsus mboa mbwa, nɛ tɔa: «Ɛnɛ pangay nɛ yina hasisi mampa pɛ hio Farizien nɛ pɛ Herode.”

¹⁶Hio wan-yambimɔ tɔa ha soko may: «Ɔ bo nɛ yɔngamɔ na.”

¹⁷Jɛsus zea wena, nɛ wɛnɛ ana mbwa: «Hazu ge ɛnɛ tɔ ha soko ɛnɛ nde, ɔ bo nɛ mampa na, ge nde? Ingɔmɔ nɛ mbaramɔ pɛ ɛnɛ bona nde? Sila ɛnɛ dung gdingbiti hazu ge?

- 18**Gbali ene ang fet, ma ene zok mo na? Zala ene ang fet, ma ene ze mo na? Tazu ene te gba ne hio mo ka mi dea songsi na nde?
- 19**Ha ngimo ka mi kapana ne mampa morko ha soko hio wi tomay morko, ene kaya hio titia don gese ge?» Mbwa toa ha wene: «Yo dona gese bhuko gbala bwa.»
- 20**«Ne ngimo ka mi kapana ne mampa morko zanga bwa ha soko hio wi tomay nar, ene kaya titia don gese ge?» Mbwa toa ha wene: «Yo dona gese morko zanga bwa.»
- 21**Jesus ana mbwa fin: «Gbo kane sising, ene te ing ka gotoa na?»
- 22**Jesus hine hio wan-yambimo pea hoo ha le Betsaida. Ne hio wi kuo ma wan-gdoka li tene ha pea. Mbwa lokate nde, wene ando te wa ne kpasisi wene.
- 23**Jesus baa ko wan-gdoka li enge, ne a ngbosa wene nene ha gdong le. Hapata, a aa tafu ha li wa, a gdea ko ha zu wa, ne a ana wene: «Me ha zoka ma mo?»
- 24**Wan-gdoka li bhaa li ne toa: «Mi ha zoka hio wi. Ma, mbwa dung tuka te, ka ne no.»
- 25**Hapata Jesus gdea ko ha li wa ne mbinga. Ne wene angara zoka mo ne saa, li wa bhaa kari. Wene te bo ha zoka mo nedede.
- 26**Megi Jesus toa ha wene: «Me si nzing ha twa pe me, ka me ale ha zang le na!»
- 27**Hapata engi, Jesus hine hio wan-yambimo pea baa wal hazu ne ha hio le hapete gasa le Sezare pe Philippe. Ne ka mbwa boka ha liwal, a ana hio wan-yambimo: «Hio wi to nde, mi ne o?»
- 28**Mbwa kiforo wen ha wene: «Hio ma wi to nde, me ne Jean wan-gdumsiwi. Hio ma nde, me ne Elie. Ne hio ma mbinga to nde, me ne ma wi ndang ha soko hio wan-tokuliwen.»
- 29**Ne wene anamo fin: «Ma, ene, ene to pe ene nde, mi ne o?» Pierre kiforo wen ha wene: «Me ne Mesi.»
- 30**Megi Jesus mboa nu mbwa nengaya nde, mbwa ato wen enge ha ma wi ndang na.
- 31**Hapata engi Jesus angara osamo ha hio wan-yambimo pea, a toa: «Lema nde, mi, Bewei pe Wi, akpa yeksamo nedoka. Hio kotowi, hio gasa wan-hasadaka ne hio wan-osi mbonga bemul mi pi. E begbe mi, ne mi begute hapata yala tar.»
- 32**Wene toa wen ndong long. Megi, Pierre daka te hine wene tikiring ne a angara sena wen ha wene.
- 33**Ma, Jesus kiforo te zok hio wan-yambimo, ne wene gaya Pierre, ne toa: «Me pen ha li mi, Satan! Hazu takaramo pe me te ne wal So na, ma, ne wal pe wi.»
- 34**Hapata, Jesus saa hio giliwi ne hio wan-yambimo pea. Ne wene toa ha mbwa: «Ka ma wi ngoy me ndari mi, lema nde wene akafi wo mo nzan fet. Wene agu getakate pea gde ha zu bhaka wa, ne wene andari mi.
- 35**Hazu wi, ka ngoy kpasisi tuno pea, a beyosisi yo. Ma, wi ka yosisi tuno pea hazu wene mekara mi ne Dede Wen pe So, a bekpasisi yo.

³⁶Ka ma wi kpaa mɔ nzan fet, ne ka wene kɔpa tunɔ kpoo, kpaamɔ pea bede ne ge ha wene ge nde?

³⁷Wi lem he fin tunɔ pea ne mbinga ne nge mɔ ge nde?

³⁸Hio wi mɔ ngimɔ enge bo ne mboazu na, ne mbwa nê wan-de gdangamɔ. Ka me de foy ha li mbwa hazu ling mi ne hazu wen pɔm, megi mi, Bewei pe Wi, mi bede foy fin hazu me, ha ngimɔ ka mi bete hine hio nzoy telenge ha zang leke-lekemɔ pe Bafa mi.»

Marc 9

¹Jésus tɔa fin ha mbwa: «Kpasawen mi tɔ ha ene, hio ma ha soko ene ka dung hake sising lem fe na, kanɛ mbwa bezɔk Kongakandɔ pe Sɔ ha tea ne gasa ziomɔ.»

²Hapata yala mɔrkɔ zanga ndang, Jésus kuo Pierre, Jacques ne Jean, nene ha zu kuso ngari. Ka mbwa dungɔ gbate, te wa kiforo ha li mbwa.

³La pea te bo ne bua ndong-ndong ne leke-leke tuka ka ma wan-fal la ndang ha nzan lem sasisi yo megi na.

⁴Hio wan-yambimɔ ndong tar zɔka Elie hine Moïse, ha wolamɔ hine Jésus.

⁵Pierre tɔa ha Jésus: «Wan-osimɔ, yo nededeade nde, ɔ dung hake. Megi, ɔ bebe gbamsa tar. N dang hazu me, ndang hazu Moïse ne ndang hazu Elie.»

⁶Pierre te ing wen ka wene lem tɔ na, hazu gasa ke baa mbwa.

⁷Ma buswe hɔa ne goka mbwa ne zizi wa. Ma gel gboa ha soko buswe ne tɔa ha mbwa: «Wi ke nê bewei pɔm ka mi ngoya gdang, ene ze nu wa!»

⁸Ha ndangte ngimɔ ka hio wan-yambimɔ zɔka mɔ zikiri mbwa, mbwa zɔk fin wi ndong na, kanɛ Jésus sɔna ha bhɔn hine mbwa.

⁹Ne ka mbwa ha zilo ngari, Jésus haa nu ha mbwa: «Ka ene atɔ wen mɔ, ka ene zɔka, ha ma wi ndang na, kanɛ ngimɔ ka mi, Bewei pe Wi, guote ha soko hio fiowi.»

¹⁰Mbwa pama wen enge ha sila mbwa ne mbwa ana may: «Gotowen guote ha soko hio fiowi, enge tɔ nde ge?»

¹¹Ne hio wan-yambimɔ tar ana Jésus: «Hazu ge hio wan-osi mbonga tɔa nde, dea ka de nde, Elie ate songsi ne hɔa pe Mesi ge nde?»

¹²Wene kiforo wen ha mbwa: «Tewen, wene bete songsi hazu bhongiri mɔ fet ne wala. Ma hazu ge, takarata pe Sɔ tɔa fin nde, Bewei pe Wi bekpa yimte nedɔka, ne e bezɔk wene tuka ngbundumɔ, ge nde?»

¹³Ma, mi tɔ ha ene nde, Elie tea kari. Ne hio wi dea gdangamɔ ha te wa tuka sila mbwa ngoya, gbesi tuka takarata pe Sɔ batɔ wena.»

¹⁴Ka Jésus ne hio wan-yambimɔ ndong tar zilo ngari, mbwa zɔka dɔka zugiliwi, ka kelkata hio olo wan-yambimɔ. Ne hio wan-osi mbonga dungɔ ha siokafe hine mbwa.

- 15 Nε ha ndangte ngimɔ, ka giliwi zɔka J́esus, mbwa yaksa nedɔka, nε mbwa sɔawi tε, tε fan wene.
- 16 Nε wene ana hio wan-yambimɔ pea: «Enge nε nge wen, ka ene sikafe hine mbwa ge nde?»
- 17 Wi ndang ha soko gili kɔa nε tɔa ha J́esus: «Wan-osimɔ, mi kuo bem pɔm mɔ bewei tene ha pe me hazu ma gdanga sɔte gdɔka nu wa.
- 18 Ha bhandi fet ka gdanga sɔte enge pi wene ha nu, puru nε tafu gboa ha nu wa pum-pum. A yɔnga nzata wa nε tε wa fet tε bo kik-yili. Mi ana hio wan-yambimɔ pe me nde, mbwa ayin gdanga sɔte enge gbosisi. Ma, mbwa bo nε ngate me yin wene na.»
- 19 J́esus kiforo wen ha mbwa: «Ene, hio wan-sikafe nε Sɔ! Mi beba sila mi me dung hine ene kane nge ngimɔ ge? Ene ku wene tene ha mi.»
- 20 Mbwa kuo bem enge nene ha pe J́esus. Nε ha ndangte ngimɔ ka gdanga sɔte zɔka J́esus, a fesa bem, nε wene teka nε kinsi tε nε nu. Puru nε tafu gboa ha nu wa, pum-pum.
- 21 J́esus ana bafa me bem: «Yo hɔa ha tε wa ha nge ngimɔ ge?» Nε wene kiforo wen: «Yo dea wene ka wene bhɔna bhobem.
- 22 Ze nedɔka, gdanga sɔte dung me pi wene ha we mana ha li hazu gbe wene. Ma, ka me lema de ma mɔ, me ade kobhe tε ɔ, nε me agbakiri ɔ.»
- 23 J́esus tɔa ha wene: «Hazu ge me tɔ ha mi nde, ka mi lema de ma mɔ? Wi ke ka mekiri Sɔ lema de mɔ fet.»
- 24 Nehasa, bafa me bem enge gdɔra nε tɔa: «Mi mekara Sɔ! Ma, mekaramɔ pɔm nε beba. Me gbakiri mi, ka mi amekiri Sɔ nekpara.»
- 25 Ka J́esus zɔka nde, hio wi wesara may nedɔka pen mɔ songsi, a haa nu nengaya ha gdanga sɔte nε a tɔa: «Mi haa nu ha me, gdanga sɔte ka gdɔki nu nε zala wi, me gbo ha tε bem enge, nε ka me ale ha tε wa fin na!»
- 26 Nε gdanga sɔte gdɔra, a fesa bem nengaya nε a gboa ha tε wa. Nε bem enge dungo tuka a fea fe. Nε hio dɔka wi tɔa nde, a fea kari.
- 27 Ma, J́esus baa kɔ wa, a guo wene gde ha ngɔn, nε wene yola nzeng.
- 28 Ka J́esus lea twa, hio wan-yambimɔ pea ana wene ha ngimɔ ka mbwa dungɔ gbate, mbwa tɔa: «Ma, ɔ tε lem yinɔ gdanga sɔte enge gbosisi na, hazu ge?»
- 29 Nε J́esus kiforo wen ha mbwa: «Kpal gdanga sɔte megi, ε lema yin wene sɔna nε wal gɔa Sɔ.»
- 30 J́esus hine hio wan-yambimɔ pea guote haki, nε mbwa gɔna kandɔnu Galile. Nε J́esus tε ngoy nde, wi aing yo na,

- ³¹hazu wene dungo ha osamo ha hio wan-yambimo pea. A toa ha mbwa: «E begde mi, Bewei pe Wi, ha ko hio wi. Mbwa begbe mi. Ne hapata yala tar, mi begute ha soko hio fiowi.»
- ³²Ma, hio wan-yambimo ing gotowen enge na, ne mbwa dungo ne ke me ani wene.
- ³³Mbwa hwa ha le Kapernaum. Ka mbwa lea twa kari, Jesus ana mbwa: «Enge ne nge wen, ka ene zanga ha soko may ne wal tene ge nde?»
- ³⁴Ma, mbwa kara sem, hazu ha wal mbwa dungo ha zanga wen ha soko may hazu ing wi, ka dung ne gasaa ha soko mbwa.
- ³⁵Ne Jesus dungonu. A saa hio wan-netom bhuko gbala bwa ne toa ha mbwa: «Wi ka ngoy dung bosia, lema nde, wene adung kpogio wi ha soko hio mbinga fet, ne wene adung wan-tom pe mbwa fet.»
- ³⁶Megi a baa ma bhobem gde ha binsila mbwa. A gdea wene ha ngboloko wa ne toa:
- ³⁷«Wi ka ba ma bhobem tuka enge ne dede ko hazu ling mi, wene baa mi. Ne wi ka baa mi, yo bo ne mi ka wene ba na, ma, yo ne wi ka tomsa mi.»
- ³⁸Jean toa ha Jesus: «Wan-osimo, o zoka ma wi ndang ha yino gdanga sote ne ling me gbosisi. Ne o dola wene hazu wene bo ne soy-tom ha soko na.»
- ³⁹Ma, Jesus toa ha mbwa: «Ka ene adol wene na, hazu wi ka de mokifi ne ling mi, a lem to gdanga lingte mi nehassa hapata na.
- ⁴⁰Wi ka sungiri o na, wene ne pe o.
- ⁴¹Ne wi ka ha ene kopu li ndang me no, hazu ene ne wi pe Christ, kpasawen mi to ha ene nde, a bekpa mo ke wene.»
- ⁴²Ka ma wi dung ta mo ko nanga hazu ma bebe wi ka mekara mi, nededeade nde, e akpo gasa ta hon mo ha gel wia ne pi wene ha nana-litong.
- ⁴³Ne ka ko me dak me pi ha dea gdangamo, me gon yo pi. Nededeade nde me ale ha tuno kpoo ne kumo, pen lea ne ko bwa ha bhandi we ka bisi na.
- ⁴⁴[Ha bhandi ka hio nginzo fe ang na, ne ka we bisi ang na.]
- ⁴⁵Ne ka nanga me dak me pi ha dea gdangamo, me gon yo pi. Nededeade nde me ale ha tuno kpoo ne kumo, pen nde e api me ha bhandi we ne nanga bwa.
- ⁴⁶[Ha bhandi ka hio nginzo fe ang na, ne ka we bisi ang na.]
- ⁴⁷Ne ka gbali me dak me pi ha dea gdangamo, koti yo pi. Hazu nededeade nde, me ale ne gbali ndang sona ha Kongakando pe So, pen nde e api me ha bhandi we ne gbali bwa,
- ⁴⁸ha bhandi ka hio nginzo fe ang na, ne ka we bisi ang na.
- ⁴⁹E bebhongiri ene fet ne we, gbesi tuka e gi yongamo ne tong.
- ⁵⁰Tong ne dedemo. Ma, ka yo sabhala kari, e lem kifiri yo gde ne baa fin na. Megi, ene adon ne tong ne ene adung ne gaamo ha soko may.

Marc 10

- ¹Jésus guote haki ñe ha kandõnu Judée ñe ha kuli Jourdain. Gasa zugiliwi wesara may zikiri pete wa. Ne wene osa mō ha mbwa fin lem ñe ndoki deamō pea.
- ²Hio ma Farizien tea ha pea. Hazu we wene, mbwa anamō: « Mbonga pe ɔ haa wal nde, wei ayangsi ko pea gele nde?»
- ³Ne wene kiforo ani mbwa: «Moïse bagon ha ene mbonga ha wena nde ge?»
- ⁴Ne mbwa kiforo wen: «Moïse mekara nde, wei angeriki takarata yangsi may ing, ki wene yangsa ko pea.»
- ⁵Ne Jésus toa ha mbwa: «Moïse ngeraka mbonga enge ha ene, hazu sila ene nengaya pente.
- ⁶Ma, ha kudom mō, ka Sō dea nzan, a dea wei ñe bhoko.
- ⁷Hazu engi wei belak bafa wa ñe nana wa gde, ñe wene bedol te ha ko pea.
- ⁸Ne mbwa bwa fet bedung nê wi ndang. Megi, mbwa bo fin nê wi bwa na, ma, mbwa te bo nê wi ndang sōna.
- ⁹Mō ka Sō ndara ha may, yo nedede nde, ka wi abhaki soko na.»
- ¹⁰Ka mbwa lea twa, hio wan-yambimō ana wene fin ha zu ndangte wen engi.
- ¹¹Ne Jésus toa ha mbwa: «Ka ma wi yangsi ko pea ñe si ma mbinga, wene dea wanza sungiri ñe bosia.
- ¹²Ne ka ma bhoko yanga wei pea ñe si ma mbinga, a dea wanza.»
- ¹³Hio ma wi kuo hio bem tene ha Jésus hazu nde, wene agde kō ha zu mbwa. Ma, hio wan-yambimō pea gaya wi ndang.
- ¹⁴Ka Jésus zōka enge, sila wa yimō, ñe wene toa ha hio wan-yambimō pea: «Ene gde hio bhobem ate ha pōm. Ka ene adol mbwa na, hazu hio wi mō Kongakandō pe Sō dung tuka bhobem.
- ¹⁵Kpasawen, mi tō ha ene: Ka ma wi te mekiri Sō tuka bhobem na, wene lem le Kongakandō pe Sō ndang na.»
- ¹⁶Ne Jésus fuko hio bem fet. A gdea kō ha zu mbwa ñe a wola dede wen ha zu mbwa.
- ¹⁷Ka Jésus ha pena ha wal, ma wi sōawi, te ngbi zigolo ha li wa ñe a ana wene: «Dede wan-osimō, mi bede ñe ge hazu kpa tunō kpoo ge?»
- ¹⁸Jésus ana wene: «Mē sa mi nde dedea hazu ge? Dede wi bona, kanē Sō ndang sōna.
- ¹⁹Mē ingō hio mbonga: Ka mē gbē wi na, ka mē de wanza na, ka mē zu mō na, ka mē gon dalo gde ha nu ma wi na, ka mē de gdangamō ha te ma wi na. Mē ba bafa mē ñe nana mē ñe zioa!»

- 20**Wene kɔa: «Wan-osimɔ, mi pama mbonga ndɔng fet, angiri ha ngimɔ ka mi bhɔna pɔlɔmbɔ wi kane sising.»
- 21**Megi, J́esus gera wene ne ngoy ne a tɔa ha wene: «Mɔ ndang ang ka me te de na. Me ne, ne gdongi mɔ fet ka dung ha kɔ me, ha yo ha hio fabha wi ne me bekpa kpaamɔ ha ngɔn. Hapata, me te, te ndari mi.»
- 22**Ma, ka wene zea wen enge, sila wa bhunzoko. A sio ne ngɔte hazu wene ne dɔka toy pente.
- 23**J́esus geramɔ herr zikiri pete wa, ne a tɔa ha hio wan-yambimɔ pea: «Yo ne ngaya hazu wan-kpamɔ, me te gbakɔ Kongakandɔ pe Sɔ.»
- 24**Ne hio wan-yambimɔ yaksa ha wen ndɔng. Ne J́esus tɔa fin ha mbwa: «Hio dan mi, yo ne ngaya pente me le ha Kongakandɔ pe Sɔ.»
- 25**Yo ne ngaya ne toyfok me pen ha lok ndɔ. Ma, yo ne ngaya fin pente ne wan-kpamɔ me le ha Kongakandɔ pe Sɔ.»
- 26**Ne hio wan-yambimɔ yaksa nedɔka pen mɔ songsi, ne mbwa tɔa ha may: «Ka mɔ bo megɔ, ki o bekpasi o nde?»
- 27**J́esus gera mbwa herr ne a tɔa ha mbwa: «Mɔ enge gana hio wi, ma, yo lem gan Sɔ na. Hazu Sɔ lɛma me de mɔ fet.»
- 28**Ne Pierre tɔa ha wene: «Me zɔk, pe ɔ, ɔ laka mɔ fet gde, ne ɔ ndara me.»
- 29**J́esus kiforo wen: «Kpasawen, mi tɔ ha ene nde, ka ma wi laka twa pea, hio ya wa mɔ bewei ne mɔ bebhoko, nana wa, bafa wa, hio bem, mana fɔ pea gde hazu mi ne hazu Dede Wen,
- 30**wi ke bekpa mɔ ze gɔmmay ndang pen mɔ songsi. Wene bekpa ha nzan enge hio twa, hio ya mɔ bewei ne mɔ bebhoko, hio nana, hio bafa, hio bem, hio fɔ. Ne ha ndangte ngimɔ, wene bekpa fin namalamɔ. Ma, ha nzan ka bete, a bekpa tunɔ kpoo.
- 31**Ma, dɔka wi ka dung bosia bedung ha kpogio, ne dɔka wi ka dung ha kpogio bedung bosia.»
- 32**J́esus hine hio wan-yambimɔ pea baa wal hazu dang ne ha J́erusalem. J́esus ha nea nɔ ha li mbwa. Sila hio wan-yambimɔ bhunzoko, ne hio wi ndɔng ka nea hine mbwa, dungɔ ne ke pente. Megɔ, J́esus wesara hio wan-netom bhukɔ gbala bwa, ne wene angara tɔa ha mbwa, mɔ ka hio wi bede ne wene.
- 33**J́esus tɔa: «Sising, ɔ ha danga me ne ha J́erusalem. Haki, e begde mi, Bewei pe Wi, ha kɔ hio gasa wan-hasadaka, ne ha kɔ hio wan-osi mbonga. Mbwa begɔn kita fio ha zu mi, ne mbwa begde mi ha kɔ wi ndɔng ka bo nê zuife na.
- 34**Ne wi ndɔng bemam mi. Mbwa bepe tafu ha te mi. Mbwa bezuri mi ne zambala, ne mbwa begbe mi. Ma, hapata yala tar, mi begute ha soko hio fiowi.»
- 35**Hio bewei pe Zebede, Jacques ne Jean, tiko ne hapete J́esus. Ne mbwa tɔa ha wene: «Wan-osimɔ, ɔ ngoy nde, me ade mɔ ka ɔ beani ha kɔ me.»

- ³⁶Jésus ana mbwa: «Éne ngoy nde, mi ade ne nge mɔ ha ene?»
- ³⁷Mbwa kiforo wen ha wene: «Ha ngimɔ ka me bedung kongapora, ɔ ngoya nde, me aha ɔ wal me dung hapete me. Ndang ha wal wekɔ ne ndang ha wal gare me.»
- ³⁸Ma, Jésus tɔa ha mbwa: «Éne ing mɔ ka ene ani na. Éne lema nɔ kɔpɔ yimɛ ka mi benɔ nde? Éne lema nak pata mi ha ngimɔ ka ε begdumsi mi ha zang yimɛ nde?»
- ³⁹Ne mbwa kiforo wen: «O lema de yo.» Ne Jésus tɔa fin: «Kpasawen ene benɔ kɔpɔ yimɛ ka mi benɔ. Ne ene bekpa fin yimɛ ka ε begdumsi mi ha zanga.
- ⁴⁰Ma, yo bo nê mi ka beweki wi ka bedung ha wekɔ mana ha gare mi na. Yo nê Sɔ ka weki hio wi ka bedung ha bhandi ndɔng.»
- ⁴¹Ne ka hio olo wan-netom zea wena, sila mbwa yimɔ sungiri ne Jacques hine Jean.
- ⁴²Megi Jésus saa mbwa fet te hapete wa, ne wene tɔa: «Éne ingɔ fet nde, hio wan ne hio gasa wi, ka dung ha zu hio kandɔ, de ngamɔ ne yukotomɔ ha te kandɔ pe mbwa.
- ⁴³Ma, yo lem dung gbesi ha soko ene na. Wi ka ngoy me dung ne gasaa ha soko ene, lema nde, wene adung nê wan-tom pe ene fet.
- ⁴⁴Ne wi ka ngoy me dung nê bosia ha soko ene, dea nde, wene adung nê bala pe ene fet.
- ⁴⁵Hazu mi, Bewei pe Wi, mi te te nde ka hio wi ade tom ha mi na. Ma, mi tea hazu de tom ha hio wi. Ne mi tea hazu ha tunɔ pɔm tuka mɔ gbosisi dɔka wi ha si bala pe gdangamɔ.»
- ⁴⁶Jésus ne hio wan-yambimɔ pea hɔa ha gasa le Jéricho. Ne ka mbwa ha gboa ha le enge hine gasa zugiliwi me pen, ma wan-gdɔka li dungɔ hapete wal me gɔ ne mbɔli. Ling wa nde Bartime, bewei pe Time.
- ⁴⁷Ka wene zea nde, yo nê Jésus wi me Nazaret ka pen, wene angara gdɔra ne ngagel: «Jésus, bezang pe David, me de kobhe te mi wa!»
- ⁴⁸Dɔka wi gaya wene nde, wene agdɔki nu wa. Ma, a gdɔra nengaya pen mɔ songsi: «Bezang pe David, me de kobhe te mi wa!»
- ⁴⁹Jésus yola ne tɔa: «Éne sa wene tene!» Mbwa saa wan-gdɔka li enge. Mbwa tɔa ha wene: «Me ba da, gute! Wene ha saa me.»
- ⁵⁰Wene kpɔsa gbambusa pea pi ha nu. A kpera si ha ngɔn, ne nea ha pe Jésus.
- ⁵¹Jésus ana wene: «Me ngoya nde mi ade ne ge ha me?» Wan-gdɔka li kiforo wen: «Wan-osimɔ, mi ngoya zɔka mɔ.»
- ⁵²Jésus tɔa ha wene: «Me si nedede. Me kpa kari hazu me mekara mi.» Ha ndangte ngimɔ, li wa gboa long, ne wene angara ndara Jésus.

Marc 11

- ¹Jésus nɛ hio wan-yambimɔ pɛa hɔa sanga-sanga nɛ Jérusalem, hapɛtɛ le Betfaze nɛ le Betani ha nanga ngari Olivier. Mɛgi Jésus tomsa hio ma wan-yambimɔ pɛa bwa pen sɔngsi,
- ²nɛ tɔa ha mbwa: «Enɛ nɛ ha le ka dung ha li enɛ, nɛ ka enɛ hɔa haki, enɛ bekpa betoyfok ha kpoa. Ma wi ndang tɛ dang zua sɔngsi na. Enɛ bul wɛnɛ tɛnɛ.
- ³Nɛ ka ma wi ani enɛ nde, enɛ bul wɛnɛ hazu ge nde? Enɛ tɔ ha wɛnɛ nde, yo nɛ Kongawan ka ngoy yo. Nɛ a bekifiri wɛnɛ ha enɛ nehasa.”
- ⁴Mbwa pena nɛ mbwa kpaa betoyfok ha kpoa ha ma nutwa hapɛtɛ liwal. Mɛgi mbwa bulo wɛnɛ.
- ⁵Nɛ hio ma wi ndɔng ka dungɔ haki ana mbwa: «Enɛ de nɛ ge? Hazu ge enɛ bul betoyfok kɛ ge nde?”
- ⁶Mɛgi mbwa kiforo wen gbesi tuka Jésus tɔa nɛ ha mbwa. Nɛ wi ndɔng gdea wal ha mbwa.
- ⁷Mbwa ngbɔsa betoyfok nɛnɛ ha Jésus. Mbwa piso hio la pɛ mbwa ha zua, nɛ Jésus dungɔnu ha zua.
- ⁸Hio dɔka wi tata gasa la pɛ mbwa ha liwal, nɛ hio ma gɔna hio gbakɔtɛ ha fɔ tɛ tati ha liwal mɛ lukisi nɛ wɛnɛ.
- ⁹Hio wi ndɔng ka nɛa ha li Jésus, nɛ ɛ ndɔng ka naka wɛnɛ, mbwa fet dungɔ ha gdɔra: «Hosanna! Hio wi fet alukisi Sɔ! Kongawan Sɔ awol dede wen ha zu wi kɛ ka tɛ nɛ ling wa.
- ¹⁰Sɔ awol dede wen ha zu wi kɛ, ka bedung kongapora gbesi tuka ngbabafa ɔ David! Hio wi fet alukisi Sɔ ha kuso ngɔn!”
- ¹¹Jésus hɔa ha Jérusalem, nɛ wɛnɛ lea gasa twa Sɔ. Haki wɛnɛ ngesara mɔ herr zikiri pɛtɛ wa. Hazu mbolo dea kari a gboa hine hio wan-nɛtom pɛa nɛ si ha Betani.
- ¹²Ka mɔsaa, Jésus hine hio wan-nɛtom pɛa gboa ha Betani, wɔ dea wɛnɛ.
- ¹³Wɛnɛ dungɔ neyɛa zɔk ma te fige ka hio waa ang. A nɛa nɛ zɔk yo nde, mana a bekpa waya. Ma, ka wɛnɛ tiko nɛ sanga-sanga, a kpaa kanɛ waa sɔna, hazu ngimɔ waya tɛ hɔ ka na.
- ¹⁴Mɛgi, Jésus tɔa ha te fige engɛ: «Kpɛ-kpɛ-kpɛ! Ka ma wi ayɔng waya mɛ fin na!» Nɛ hio wan-yambimɔ zea wen engi.
- ¹⁵Jésus hine hio wan-yambimɔ pɛa hɔa ha Jérusalem. Nɛ ka wɛnɛ lea gasa twa Sɔ, a angara yinɔ hio wan-gdongi mɔ nɛ hio wan-hɛ mɔ. A kinso tabolo pɛ hio wan-kpali mbɔli nɛ kiti pɛ hio wan-gdongi gbakuli pi ha nu.
- ¹⁶Nɛ wɛnɛ gdɔka wal nde, hio wi atoy mɔ gɔn nɛ zang gasa twa Sɔ na.
- ¹⁷Mɛgi, wɛnɛ osamɔ ha hio wi nde, Sɔ tɔa ha zang takarata pɛa: «E besa twa pɔm nde, twa gɔ Sɔ pɛ hio kandɔ fet. Ma, enɛ kiforo yo gde nɛ gala pɛ hio wanzu.”

18Ne ka hio gasa wan-hasadaka ne hio wan-osi mbonga zea mo enge, mbwa kio wal me gbe Jesus. Ma, mbwa yuo ke hazu osamo pe Jesus gbin gbalate giliwi fet ka zea yo.

19Ne ka mbolo dea, Jesus ne hio wan-yambimo pea gboa ha Jerusalem pen.

20Ne sutole sut ka Jesus ne hio wan-yambimo pea ha pena, mbwa zoka nde, te fige enge kota ho ha guna fet.

21Tazu Pierre gbaa ne mo ka pena ne a toa ha Jesus: «Wan-osimo, me zok, te ke ka me foma membalaso, yo kota fet.»

22Megi, Jesus toa ha hio wan-yambimo pea: «Ene amekiri So sona!

23Kpasawen, mi to ha ene, ka ma wi to ha ngari enge: «Gute, me ne, ne tek ha nana-litong!» Ne ka wia si kafe ha sila wa na, ma, ka wene mekara So nde, wen pea belemsiri te, megi So beha yo ha wene.

24Yo ne engi ka mi to ha ene, ka ene go So hazu ani ne ma mo, ene gde tazu ene nde, ene kpa yo kari. Ne So beha yo ha ene.

25Ka ene ngoy me go So, ne ka ene ne ma wen hine ma wi, ene abisi sembo ka wene dea ha te ene. Megi Bafa ene ha zang ngon bebisi sembo pe ene.

26[Ma, ka ene bisi sembo ka ma wi dea ha te ene na, ki Bafa ene ha zang ngon lem bisi sembo pe ene na.]]

27Jesus hine hio wan-yambimo pea kiforo fin pe ha Jerusalem. Ne ka Jesus ha yala ha zang gasa twa So, hio gasa wan-hasadaka, hio wan-osi mbonga ne hio kotowi tiko te hapete wa.

28Mbwa ana wene: «Me de mo ndong ne nge ziom ge nde? Yo ne o ka ha me ziom me de ne mo ndong o nde?»

29Megi, Jesus kiforo wen ha mbwa: «Mi fin, mi ngoya ani ene ne ma mo ndang sona. Ka ene kiforo wen ha mi ing, ki mi toa ha ene goto ziom, ka mi de ne mo ndong.

30Yo ne o ha tomsi Jean me gdumsi wi, yo ne So mana yo ne hio wi? Ene to soko ha mi!»

31Mbwa wolamo ha soko may ne mbwa toa: «Ka o to nde, yo ne So, ki a beanio nde, ma, hazu ge o te mekiri wen pe Jean na ge?

32Ne ka o to nde yo ne hio wi, ki hio wi begute sungiri o.» Mbwa dea ke hio wi, hazu hio wi fet takiri nde Jean ne kpa wan-tokuliwen.

33Megi, mbwa kiforo wen ha Jesus: «O ing na.» Ne Jesus toa ha mbwa: «Megi, mi fin, mi lem to ha ene goto ziom, ka mi de ne mo ndong, na.»

Marc 12

- ¹Hapata, Jésus angara wolamɔ ha mbwa nɛ townen, a tɔa: «Ma wi bagun se te vigne ha fɔ pɛa. Wɛnɛ dea ngalɔ zikiri nɛ yo fet. Hapata, a zaa ma kɔ ha zang gogo ta hazu bhal nɛ li vigne. Wɛnɛ bɛa ma kuso twa mɛ pɛm nɛ fɔ. A gdea fɔ engɛ ha kɔ hio ma wan-tom, nɛ wɛnɛ nɛa genɛ ha ma bhandi nɛyɛa.
- ²Nɛ ka ngimɔ bhio waya vigne lema, a tomsa ma wan-netom pɛa nɛ ha pɛ hio wan-tom fɔ, hazu ku bhalkɔ wayate ka dung nɛ pɛa.
- ³Ma, mbwa baa wan-netom engɛ mɛl. Nɛ mbwa yinɔ wɛnɛ si nɛ gbele kɔ.
- ⁴Hapata, wan-fɔ tomsa fin ma wan-netom ha pɛ mbwa. Mbwa mɛla wɛnɛ ha zu, nɛ mbwa yaa wɛnɛ.
- ⁵A tomsa zetar wan-netom. Mbwa baa wɛnɛ gbɛ. Hapata, a tomsa hio dɔka wan-netom fin. Nɛ hio wan-tom fɔ mɛla hio ma nɛ mbwa gbɛa hio ma.
- ⁶«Nɛ wi ka bhɔna hine wɛnɛ, yo sɔna nê ndanga bewei pɛa ka wɛnɛ ngoya pente. Nɛ a tomsa wɛnɛ nɛ kpogio nɛ a tɔa: «Mbwa beyu ke bewei pɔm.»
- ⁷Ma, hio wan-tom fɔ ndɔng tɔa ha soko may: «Wan-ba likɔ ga. ɛnɛ tɛ, ɔ agbɛ wɛnɛ ka ɔ akay likɔ pɛ bafa wa fet.»
- ⁸Mɛgi, mbwa baa wɛnɛ gbɛ, nɛ mbwa pio wɔl wa ha gdong ngalɔ.”
- ⁹Jésus ana mbwa: «Wan-fɔ bedɛ mɛng? Wɛnɛ bɛnɛ nɛ gbɛ hio wan-tom fɔ, nɛ ku fɔ engi gde ha kɔ hio ma mbingwi, na ndɛ?»
- ¹⁰Mi ingɔ ndɛ, ɛnɛ tɔla wɛn engɛ ha takarata pɛ Sɔ: «Ta ka hio wan-bɛ twa mulo pi, yo tɛ bo nê ta tɔn ngbili twa.
- ¹¹Yo nê Kongawan Sɔ ha de mɔ ndɔng mɛgi. Yo nê gasa lɛkɛ-lɛkɛmɔ ha li ɔ!» “
- ¹²Hio gasa wan-hasadaka, hio wan-osi mbonga nɛ hio kotowi ingɔ nɛdedɛa ndɛ, Jésus tɔa townen engɛ sungiri nɛ mbwa. Yo nê engi ka mbwa ha kio wal mɛ ba wɛnɛ. Ma, mbwa yuo ke giliwi. Mɛgi, mbwa pena lak wɛnɛ gde.
- ¹³Hio wan-le zuife tomsa hio ma Farizien nɛ hio ma ngali pɛ Herode ha pɛ Jésus ndɛ, ka mbwa aba wɛnɛ nɛ wal wɛn nu wa.
- ¹⁴Mbwa tɛa tɛ tɔ ha wɛnɛ: «Wan-osimɔ, ɔ ingɔ ndɛ mɛ nê wan-tɔ tɛwɛn, ka yu ke li ma wi na, nɛ mɛ de mɔ hazu pɛa li wi na. Mɛ ha osa ngbak mɔ, ka Sɔ ngoya ndɛ ɔ ade. Mɛ tɔ ha ɔ, mbonga pɛɔ ha wal mɛ kpe garama ha kongapora Sezar, mana yo gdɔki wal mɛ kpe yo ndɛ?”
- ¹⁵Ma, Jésus ingɔ dambari pɛ mbwa. Wɛnɛ kiforo tɛ ani mbwa: «ɛnɛ we sila mi hazu ge? ɛnɛ ku ma mbɔli ndang tɛnɛ ha mi azɔk.”
- ¹⁶Mbwa kuo yo tɛnɛ ha wɛnɛ. Mɛgi a ana mbwa: «Zizi zu wi nɛ ling wi, ka dung ha li mbɔli engɛ, yo nê pɛ o?» Mbwa kiforo wɛn ha wɛnɛ: «Yo nê pɛ kongapora Sezar.”
- ¹⁷Nɛ wɛnɛ tɔa ha mbwa: «ɛnɛ ha mɔ pɛ kongapora ha kongapora! Nɛ ɛnɛ ha mɔ pɛ Sɔ ha Sɔ!» Mɛgi mbwa yaksa pente ha wɛn ka Jésus kiforo ha mbwa.

18Hapata engi, hio ma Sadusien tea ha pe Jésus. Hio Sadusien tɔ nde, ka wi fea kari, a lem gute fin na. Mɛgi, mbwa ana Jésus:

19«Wan-osimɔ, Moïse bagɔn mbonga engɛ ha ɔ nde, ka ma wi fea lak ko gde, bem bona, lema nde, bebe ya wa asi nagula pɛa mɛ bhɛ nɛ ma bem, tongiri nɛ nugala pɛ ya wa ka fea.

20Sɔngsi bhee, hio ma ya mɔ bewei mɔrkɔ zanga bwa dungɔ ang. Kaya sio bhoko, a bhɛ na, ma, a gɔna fe.

21Wi mɛ pata wa baa nagula engɛ si. A bhɛ hine wɛnɛ na, ma, a gɔna fe fin. Dea fin gbesi nɛ zetara.

22Mɛgi hio gdiya ndɔng mɔrkɔ zanga bwa fet sio bhoko engɛ. Nɛ mbwa fet tɛ bhɛ bem ndang hine wɛnɛ na. Mbwa fet fea, nɛ bhoko fea pɛa nɛ kpogio.

23Mɛgi, ha ngimɔ ka hio fiowi begute, bhoko engɛ bedung bin nê pɛ o? Hazu mbwa mɔrkɔ zanga bwa fet sio wɛnɛ.”

24Mɛgi, Jésus tɔa ha mbwa: «Ènɛ tɛ ing goto takarata pɛ Sɔ nɛ ngatɛ pɛ Sɔ na. Yo nê engi ka ènɛ yɔa mɔ.

25Hazu, ha ngimɔ ka hio fiowi begute, hio wei nɛ hio bhoko lem si may fin na. Ma, mbwa bedung gbesi tuka hio telenge ha zang ngɔn.

26Nɛ ha wen guotɛ pɛ hio fiowi, ènɛ tɛ tɔl wen, ka Moïse bangeriki ha zu tɛ ten ka dungɔ nɛ lembe we, na nde? Ha ngimɔ engi Sɔ bagbasi tɛ ha wɛnɛ, a batɔ: «Mi nê Sɔ pɛ Abraham, Sɔ pɛ Isaac nɛ Sɔ pɛ Jacob.»

27Sɔ bo nê Sɔ pɛ hio fiowi na. Ma, wɛnɛ nê Sɔ pɛ hio tunɔ wi. Hazu engi, ɔ ingɔ nde, ngbabafa ndɔng dung nɛ zutunɔ ha li Sɔ. Ènɛ yɔamɔ nɛ kpasa.”

28Ma wan-osi mbonga dungɔ ha zɛa zangawen pɛ Jésus hine hio Sadusien, nɛ wɛnɛ zɔka nde, Jésus kiforo wen ha mbwa nɛ wala. Mɛgi, wɛnɛ tiko tɛ, tɛ ani Jésus, a tɔa: «Gasa mbonga ka pena hio mbinga fet nê nge tɛa ge?”

29Nɛ Jésus kiforo wen ha wɛnɛ: «Gasa mbonga ka pena hio mbinga fet, yo nê engɛ: «Ènɛ hio wi mɔ kandɔ Israel, ènɛ ze, Kongawan, Sɔ pɛ ɔ, nɛ Sɔ ndang sɔna.

30Mɛ ngoy Kongawan, Sɔ pɛ mɛ, nɛ sila mɛ fet, nɛ tunɔ pɛ mɛ fet, nɛ takaramɔ pɛ mɛ fet, nɛ ngatɛ pɛ mɛ fet!»

31Nɛ zɛbwa mbonga nɛ engɛ: «Mɛ ngoy ma mɛ tuka tɛ mɛ!» Ma gasa mbonga pen ɛ ndɔng bwa bona.”

32Wan-osi mbonga engɛ tɔa ha wɛnɛ: «Wan-osimɔ, mɛ tɔa tɛwen, Sɔ nê ndang sɔna, ma mbing sɔ ha pata wa bona.

33Ka ɔ ngoy Sɔ nɛ sila ɔ fet, nɛ takaramɔ pɛ ɔ fet, nɛ ngatɛ pɛ ɔ fet, nɛ ka ɔ ngoy hio ma ɔ tuka tɛ ɔ, engi nedede a pen dɔa sari ha Sɔ, nɛ pen hio mbinga sadaka.”

³⁴Ne ka J sus z ka nde, wi ke kiforo wen ne mbaramo, a toa ha wene: «Me te bo sanga-sanga me le ha zang Kongakando pe So.» Hapata, ma wi te gu fin nu me ani wene ne ma wen na.

³⁵J sus dungo ha osamo ha zang gasa twa So, ne wene ana hio wi: «Hio wan-osi mbonga de meng me to nde, Mesi n  bezang pe David, ge nde?»

³⁶Nzo-y-Sote bale se sila David, ne wene bato: «Kongawan So toa ha Kongawan pom: Me dungnu ha weko mi, mi begde hio ngana pe me adung n  mo-gde nanga me.»

³⁷David ne te wa sa Mesi nde Kongawan. Ma, Mesi bedung fin meng n  bezang pe David ge nde?» Megi, hio zugiliwi dungo ha zea J sus ne tote.

³⁸J sus dungo ha osamo, wene toa: «Ene pangay ne hio wan-osi mbonga hazu mbwa ngoy yala ne dede boya la ha te mbwa. Ne mbwa ngoy nde, hio wi afan mbwa ha liwal.

³⁹Mbwa ngoy fin kpa hio bosi kiti ha hio twa go So ne ha hio bhandi fada.

⁴⁰Ma, mbwa yong liko pe hio nagula fet. Ne mbwa go So ndeli ee ne peali tuka nde, hio wi azok mbwa tuka nzeng wi. Hazu engi So begon kita ba mbwa nengaya pen hio olo wi.”

⁴¹Hapata, J sus dungonu zok ne toy wesiri mboli mo gasa twa So. A dungo haki mbari ne wal ka hio wi pi ne mboli ha zang toy. Hio doka wan-kpamo dungo ha pio doka mboli.

⁴²Ma fabha nagula tea, te pi seke-seke mboli bwa, ka bo ne ma mo na.

⁴³Megi, J sus toa ha hio wan-yambimo pea: «Kpasawen, mi to ha ene nde, fabha nagula enge haa mo pen mbingwi fet.

⁴⁴Hazu mbwa fet ku ne ma benu yebhe-yebhe kpaamo pe mbwa pi. Ma, fabha nagula enge kuo mo pea fet ha ha So. Ngase yo n  mo ka dungo ha ko wa me kpasisi ne te wa.»

Marc 13

¹Ka J sus boka ha gboa ha gasa twa So, ma wan-yambimo pea ndang toa ha wene: «Wan-osimo, me zok hio gasa loka ta ndong ka e bea ne gasa twa So! Enge n  nge leke-leke twa ge!”

²Megi, J sus kiforo wen ha wene: «Me lukoso yanga-yenge twa enge, ma hake, ma ta ndang lem bhon ha zu ma ta na. E begbin yo a ha nu mburr.”

³J sus nea ne dungnu ha zu ngari Olivier, ka tan may ne gasa twa So. Pierre, Jacques, Jean ne Andr , mbwa nar sona dungo hine J sus. Ne mbwa ana wene:

⁴«Me to ha o ngimo, ka mo ndong beho ne. Yo n  nge mo ka beosi nde, ngimoa hera kari ge nde?”

⁵Megi J sus toa ha mbwa: «Ene pangay, ka ma wi aosili ene na.

- ⁶Hazu hio wi nedoka bete ne ling mi, ne mbwa beto: «Mi ne Mesi!» Ne mbwa beosili doka wi.
- ⁷Ka ene zea wen bulo ka e bi sanga-sanga mana neyea, ka sila ene abhunziki na. Hazu, lema ka nde mo ndong aho. Ma, yo te bo ka ne kpogio ngimo na.
- ⁸Ma kando begute ne bulo sungiri ne ma mbinga. Ne ma kongapora begute ne bulo sungiri ne ma mbinga. Ha hio bhandi nete-nete nu beyak nengaya, ne ginga foto betek. Mo ndong fet bedung tuka bosu yimte bio bhe.
- ⁹«Ene pangay ne te ene! Hio wi begde ene bin ha kita, ne mbwa bezuri ene ne zambala ha hio twa go So. Ene beyol ha li hio goforma ne ha li hio kongapora nde, mbwa agon kita ha zu ene, hazu ene mekara mi. Mo ndong beha ene wal me ke wen pom ha li mbwa.
- ¹⁰Ma, lema nde, hio wi pom abul Dede Wen ha hio wi mo nzan fet ing, ki kpogio ngimo te ho.
- ¹¹Ha ngimo ka e bengbosi ene nene ha si hio wan-gon kita, ka ene adung ne nozang hazu wen ka ene beto na. Ma, ene to kane wen ka beho ha nu ene ha ngimoa. Hazu, yo bo ne ene ka bewolmo na. Ma, yo ne Nzoy-Sote ka bewolmo.
- ¹²Hio gdiya begon si nanga may nde, ka e agbe mbwa. Hio gdibafa begon si nanga bem p e mbwa. Hio bem begute sungiri ne bafa ne nana mbwa hazu nde, e agbe mbwa yune.
- ¹³Hio wi fet besen ene hazu ene mekara mi. Ma, wi ka ba ne noa nging kane kpogio ngimo, So bekpasi wene.”
- ¹⁴(Me, ka me tol wen enge, me ze gotoa ne kinong!) «Ma swe, «gdanga mo nyel», bedung ha bhandi ka yo lem dung ang na. Ka ene bezok mo megi, dea nde, wi ndong ka bedung ha kandonu Judée, mbwa ayumo si ha zu ngari.
- ¹⁵Wi ka bedung ha li del, ka wene akifiri le ha zang twa me ba ma toy pea fin na.
- ¹⁶Ne wi ka bedung ha fo, ka wene akifiri fin si ha twa hazu ku gbambusa pea na.
- ¹⁷Oee, gasa mo ngote ka bekpa hio nazang ne hio nanzo ha yala ndong wa!
- ¹⁸Ene go So nde, ka mo engi aho ha ngimo kolo ndumbe na.
- ¹⁹Hazu ha ngimo engi, hio wi bekpa yeksamo ka pena hio tili yeksamo fet. Angiri ha ngimo ka So bade ne nzan kane sising ne kane kpoo, ma yeksamo tuka engi te ho na.
- ²⁰Ne ka bo se nde, Kongawan atikisi ma nu yala yeksamo ndong na, ki ma wi ndang lem me kpasi na. Ma, a tikoso yo hazu wi ndong ka wene weka me dung hine wene.
- ²¹Ne ha ngimo engi, ka ma wi to ha ene: «Ene zok, Mesi hake!» Ne ka ma to ha ene: «Zok wene haki!», ka ene amekiri na.

²²Hazu, ha ngimɔ engi, hio wan-osili wi begbo nɛ mbwa betɔ: «Mi nê Mesi!» Mana mbwa betɔ: «Mi nê wan-tɔkuliwen pɛ Sɔ.» Mbwa bede hio mɔkifi nɛ hio mɔweka, nɛ ka mbwa kpa wal, mbwa beosili nɛ hio wi ndɔng ka Sɔ weka.

²³Mɛgi, ɛnɛ dung nɛ zɔma! Hazu mi gbaa tazu ɛnɛ nɛ mɔ ndɔng bingiri kari.

²⁴«Ma, ha ngimɔ engi, hapata yeksamɔ ndɔng, swe betu nɛ ze lem ba fin na.

²⁵Hio sɔla belun ha ngɔn tek ha nu. Nɛ hio mɔ ngɔn fet beyak gbirr.

²⁶Hapata, hio wi bezɔk mi, Bewei pɛ Wi, ha tea ha zu buswe. Mi betɛ ha zang ziomo nɛ ha zang lɛkɛ-lɛkɛmɔ.

²⁷Mɛgi, mi betomsi hio telenge pɔm. Nɛ mi bewesiri hio wi ndɔng ka Sɔ weka ha wal fet, dam nɛ zu nu fet gbo ha ngɔn.

²⁸«Lɛma nde, ɛnɛ ayambi ma mɔ nɛ wal town hazu te fige. Ha ngimɔ ka hio gbakɔa tɛ bo nɛ mɔka nɛ ka hio waa tɛ bo ha gboa, ɛnɛ ingɔ nde, ngimɔ kolo koka kari.

²⁹Gbesi tuka engi, ka ɛnɛ bezɔk mɔ ndɔng fet, ɛnɛ ing nde, mi, Bewei pɛ Wi, tɛ bo sanga ha nutwa.

³⁰Mi tɔ kpasawen ha ɛnɛ nde, hio ma wi mɔ ngimɔ engɛ lem fe na, sɔngsi mɔ ndɔng fet ahɔ.

³¹Ngɔn nɛ nu bepen. Ma, hio wen pɔm lem pen ndang na.”

³²«Ma wi ndang ing yala nɛ ngimɔ ka mɔ ndɔng behɔ na. Ngase hio telenge ha ngɔn, ngase mi, Bewei pɛ Sɔ, kanɛ Bafa mi sɔna ha ing yo.

³³ɛnɛ pangay nɛ ɛnɛ ayang la, hazu ɛnɛ ing ngimɔa na.

³⁴Yo gbesi nê ma wi ka ngoy nɛ genɛ. Sɔngsi ka wɛnɛ belak twa gde mɛ pen, a kapana tom ha hio wan-tom pɛa ndang ndang fet. Nɛ wɛnɛ haa nu ha wan-pɛm nutwa nde, wɛnɛ ayang la.

³⁵Mɛgi, ɛnɛ adung nɛ zɔma hazu ɛnɛ ing ngimɔ ka wan-twa bepe nɛ na. Mana a behɔ nɛ mbolo, mana nɛ binsila zɛ, mana wɛnɛ behɔ nɛ nu ngimɔ mana nɛ sutole, ɛnɛ ing na.

³⁶ɛnɛ yang la yu nde, wan-twa betɛ wang ɛnɛ ha ɔala.

³⁷Wen engɛ ka mi tɔ ha ɛnɛ, mi tɔ yo ha hio wi fet nde, ɛnɛ adung nɛ zɔma!»

Marc 14

¹Mɛgi, yo ngbɔla yala bwa mɛ de yenga Pake nɛ yenga yɔng mampa ka ha na. Nɛ hio gasa wan-hasadaka nɛ hio wan-osi mbonga dungɔ ha kio wal mɛ ba Jɛsus nɛ wuso mɛ gbɛ.

²Mbwa dungɔ ha tɔa ha may: «Ka ɔ aba wɛnɛ ha ngimɔ yenga na, yu nde, hio wi mɛ le betɛ gute sungiri ɔ.”

³Jésus dungo ha Betani ha twa pe Simon ka dungo se ne zele doko. Ne ka mbwa boka ha yongamo, ma bhoko lea twa ne ma bebe dak ha ko wa. E seka dak enge ne ma ta ka e sa nde, albatre, ne ma nga gene kulo pel kpasa liama ka e sa nde, nare, don ha zanga. Bhoko gbinu nu dak, ne a tela liama ha sila zu Jésus.

⁴Sila hio ma wi ka dungo haki yimo. Mbwa toa ha soko may: «Goto gdangsa liama enge ne ge?»

⁵Gene liama enge lema ne mboli tom mo yala gommay tar. Ki e gdonga yo ne ha mbolia ha hio fabha wi!» Megi, mbwa ndio bhoko enge pente.

⁶Ma, Jésus toa: «Ene yeksi wene hazu ge? Ene gde wene sem! Mo ka wene dea ha te mi, yo ne dedea.

⁷Hazu hio fabha wi dung hine ene kpoo. Ne ene lema de dedemo ha te mbwa ha ngimo ka sila ene ngoya. Ma, pom, mi lem dung hine ene kpoo na.

⁸Mo ka wene lema se me de, a dea yo. A tela liama ha te mi bingiri hazu bhongiri ne ngimo gun mi.

⁹Kpasawen, mi to ha ene: Ha bhandi fet ka e bebul Dede Wen ang, dam nzan fet, e beto kasi mo ka bhoko enge dea, tuka nde, tazu hio wi agba ne wene.»

¹⁰Judas Iskariote, ma ndang ha soko wan-yambimo bhuko gbala bwa, nea ha pe hio gasa wan-hasadaka hazu ha kasate Jésus ha mbwa.

¹¹Mbwa zea wene ne tote, ne mbwa gona nu me ha wene ma mboli. Megi, Judas kio dede ngimo me gde Jésus ha ko mbwa.

¹²Ha bosu yala yenga mampa ka ha na, ha swe ka e gbe besami mo yenga Pake, hio wan-yambimo pe Jésus ana wene: «Me ngoy nde, o ane ne bhongiri yongamo yenga ha me ha ndo?»

¹³Megi Jésus tomsa ma wan-yambimo pea bwa, a toa ha mbwa: «Ene ne ha zang gasa le, ene bekpa ma wei haki ha toya longo li. Ene ndari wene.

¹⁴Ne twa ka wene bele ang, ene to ha wan-twaa: «Wan-osimo pe o ana nde, gdoku ka wene hine hio wan-yambimo pea beyongmo yenga ang, ha ndo?»

¹⁵Ne wene beosi ma gasa gdoku ha ene ha zu twa engi ha ngon, ka e bhongara hio mo ha zanga fet. Haki ene begi yongamo yenga pe o.»

¹⁶Hio wan-yambimo ndong bwa pena ne ho ha zang gasa le. Mbwa kpa hio mo gbesi tuka Jésus toa ha mbwa. Ne mbwa dea tom gio yongamo yenga.

¹⁷Ka mbolo dea, Jésus hine hio wan-yambimo bhuko gbala bwa haa.

¹⁸Ne ka mbwa boka ha yongamo, Jésus toa: «Kpasawen, mi to ha ene nde, ma wi ndang ha soko ene, ka yongmo hine mi, beha kasate mi.»

¹⁹Ka mbwa zea megu ngote baa mbwa. Ne mbwa ndang ndang fet angara ana Jésus ha pata may: «Yo ne mi nde?»

- 20**Jésus tɔa ha mbwa: «Yo nê ma wi ndang ha soko ene bhuko gbala bwa, ka pi ko ha ndangte zang tasi hine mi.
- 21**Ey, mi, Bewei pe Wi, befe gbesi tuka e ngeraka ha zang takarata pe So. Ma, ngote ha wan-hakasate Bewei pe wi. E abhe se wene na, ki dea se!”
- 22**Ka Jésus ne hio wan-yambimo pea boka ha yongamo, a baa mampa. Ka wene wola dede wen ha zua, a gbinɔ yo ha hio wan-yambimo pea ne tɔa: «Ene ba, enge ne te mi!”
- 23**Hapata, wene baa kopɔ li vigne. A lukoso So hazua. A haa yo ha mbwa ne mbwa fet na yo.
- 24**Ne Jésus tɔa ha mbwa: «Enge nê tokte mi, ka dung nê na mbon ha soko hio wi ne So. Yo bese hazu doka wi.
- 25**Kpasawen, mi tɔ ha ene nde, mi lem nɔ li vigne fin na, kanɛ swe ka mi beno mbombea ha ngimo ka Kongakando pe So behɔ.”
- 26**Hapata, mbwa bea hio gima pe David mo yenga Pake, ne mbwa nea ha zu ngari Olivier.
- 27**Jésus tɔa ha hio wan-yambimo pea: «Ene fet belak mi gde, hazu So tɔa ha zang takarata pea: «Mi begbe zaoro sami ne hio sami bepanziki.»
- 28**Ma, ka So tunso mi ha soko hio fiowi kari, mi bepen ha Galile songsi ne ene.”
- 29**Pierre kafa ha nu wa ne tɔa: «Ngase ka hio wi fet belak me gde, pom, mi lem lak me gde na!”
- 30**Jésus kiforo wen ha wene: «Kpasawen, mi tɔ ha me nde, ha ze enge mese, me bekafi mi zetar fet ing, ki gɔle doma zebwa.”
- 31**Ne Pierre kafa yo nengaya, a tɔa: «Ngase yo adung nde, mi afe hine me, mi lem me kafi me na.» Megi, hio olo wan-yambimo fet tɔa ndangte wen gbesi.
- 32**Hapata, Jésus hine hio wan-yambimo pea hɔa ha ma nu fo ka e sa nde Getsemani. Ne Jésus tɔa ha mbwa: «Ene dung hake ha ngimo ka mi ha goa So.”
- 33**Ne wene kuo Pierre, Jacques ne Jean pen ne. Ke ne ngote angara baa wene.
- 34**A tɔa ha mbwa: «Sila mi dona ne ngote tuka nde mi befe fe. Ene dung hake ne ene yang la!”
- 35**Megi, Jésus tiko ne ha songsi tikiring. Wene teka ha nu ne a goa So nde, ka wene ngoya, wene apensi ngimo yeksamo enge ha zu wa yune.
- 36**A tɔa: «Abba, Bafa mi, mo fet lema ne me. Me kusi kopɔ ngamo enge ha zu mi yune. Ma, bo tuka mi ngoya na, ma, tuka me ngoya.”
- 37**Hapata, Jésus pea fin ha pe hio wan-yambimo pea, te kpa mbwa fet ha ɔala gbeleng-gbeleng. Ne wene ana Pierre: «Simon, me o ne la? Me lem dung ne tuno ngonga ndang sona na?”

- 38 Mēgi Jėsus tōa ha mbwa: «Enē yang la nē enē gō Sō tuka nde, sēbhalamō agan zu enē na. Sila wi nē hēl mē de mō, ma, ngatē pē wi dōk na.»
- 39 Wēnē nēa fin neyēa tikiring mē gō Sō. Nē a putoro ndangtē wen ka wēnē gōa nē sōngsi.
- 40 Wēnē kiforo fin nēpata tē kpa hio wan-yambimō pēa ha ōala, hazu la pena tē mbwa. Mēgi, mbwa ing fin wen ka mbwa bekifiri ha wēnē na.
- 41 Nē ka wēnē pēa ha zetara, a tōa ha mbwa: «Enē boka ha ōala nē ōmatē nde? Yo kara! Ngimō lēma kari, ka ε begde mi, Bewei pē Wi ha kō hio wan-de gdangamō.
- 42 Enē gutē, ō nē! Enē zōk, wan-hakasatē mi hōa kari.»
- 43 Ha ndangtē ngimō ka Jėsus boka ha tōa wen ndōng, Judas, ma ndang ha soko wan-yambimō bhukō gbala bwa, hōa hinē hio giliwi ha pata wa. Mbwa dungō nē hio gbapa nē mbiti tē ha kō mbwa. Yo nē hio gasa wan-hasadaka, hio wan-osi mbonga nē hio kotowi pē hio zuife ka tomsa wi ndōng.
- 44 Judas, wan-hakasatē Jėsus, baosi ha mbwa wal mē ing wēnē sōngsi, a batō: «Wi ka mi beduy mbuku wa, yo nē Jėsus. Enē aba wēnē nē pam wēnē nekpasa!»
- 45 Nē ka Judas hōa, a tiko nē nzeng hapētē Jėsus, nē tōa: «Wan-osimō!» nē a duyō mbuku wa.
- 46 Mēgi, hio wi ndōng bhuhholo wēnē, nē mbwa baa wēnē.
- 47 Ma, ma wi ndang ka yola haki, daka gbapa sungiri nē wan-tom pē wan-zu hio wan-hasadaka nē gōna zala wa pi ha nu.
- 48 Hapata, Jėsus ana mbwa: «Mi nē nagbewi mē tō nde, enē atē nē gbapa nē mbiti tē mē ba nē mi nde?»
- 49 Mi dungō ha soko enē yala ndang ndang fet ha osamō ha zang gasa twa Sō, nē enē tē ba mi na. Ma, yo hōa mēgi, tuka nde, mō ka ε bangeriki ha zang takarata pē Sō alemsiri tē.»
- 50 Mēgi, hio wan-yambimō fet yuomō pen lak Jėsus gde.
- 51 Ma pōlombō wi nē luō gwe dungō ha ndara Jėsus. ε baa wēnē.
- 52 Ma, a zinō tē wa gde gwe pēa ha kō mbwa, nē a sōawi nē sōngere pen.
- 53 Mbwa kuo Jėsus nēnē ha pē wan-zu hio wan-hasadaka. Hio gasa wan-hasadaka, hio kotowi nē hio wan-osi mbonga fet wesara may haki.
- 54 Pierre dungō neyēa nak nē pata mbwa nēnē, kanē zang dēl lēkē-lēkē twa pē wan-zu hio wan-hasadaka, nē wēnē dungō ha ōa wē hinē hio wan-pam kin.
- 55 Haki, hio gasa wan-hasadaka nē gili hio wan-kpo zuwen fet dungō ha kio ma mō sungiri nē Jėsus hazu kpa wal mē gbē wēnē. Ma, mbwa kio yo fet gan,
- 56 hazu hio wen dalo, ka dōka wi dungō ha gōna a ha nu wa, lēm may na.

- 57 Mēgi, hio ma guotē nē mbwa gōna wen dalo a ha nu Jēsus, mbwa tōa:
- 58 «O zea wēnē ha tōa: «Mi begbin gasa twa Sō engē ka hio wi dea yunē. Nē ha zang yala tar, mi bebe ma mbinga ka kō hio wi de yo na.» “
- 59 Ma, ngase ha zu mō engē, wen pē mbwa fet lem may na.
- 60 Mēgi, wan-zu hio wan-hasadaka guotē ha li hio wi fet, nē wēnē ana Jēsus: «Mē bo nē ma wen mē tō ha zu mō ka mbwa gōn sungiri nē mē na nde?”
- 61 Ma, Jēsus kara sem, a kifiri ma wen ndang ha nu wa na. Mēgi, wēnē ana Jēsus fin: «Mē nē Mesi? Mē nē Bewei pē Sō, ka o lukisi, nde?”
- 62 Jēsus mēkara yo: «Ey, yo nē mi! Nē enē bezōk mi, Bewei pē Wi, ha dungōnu ha wekō Sō ka dung nē ngatē fet. Nē enē bezōk mi bin ha ngimō ka mi betē ha zang buswe.”
- 63 Mēgi ngambi dea wan-zu hio wan-hasadaka, nē wēnē gba latē pēa nē pēa tē. Nē wēnē tōa: «O lem ki ma wan-kēwen fin na!
- 64 Enē zea fengsamō ka wēnē fengsa nē Sō! Enē takiri pē enē nde ge?» Nē wi fet gōna kita fio ha zu wa.
- 65 Hio ma wi angara pēa tafu ha tē wa. Mbwa hela li wa nē la. Mbwa mela wēnē nē tōa: «Mē asum ling wi ka mela mē!» Nē hio nasara baa Jēsus nē mbwa mela wēnē fin.
- 66 Ka Pierre boka ha dēl mō kin, ma bhoko-de tom pē wan-zu hio wan-hasadaka hōa.
- 67 Wēnē zōka Pierre ha oa we. A mbara Pierre gdoo, nē a tōa ha wēnē: «Mē fin, mē dungō se hinē Jēsus, wi mē Nazaret engē.”
- 68 Ma, Pierre kafa nē tōa: «Mi ing gotowen ka mē ha tōa na.» Mēgi, Pierre gboa haki nē hapetē nu kin. Ha ndangtē ngimō, gōlē dōma.
- 69 Nandangtē bhoko engē zōka fin Pierre, nē wēnē tōa ha wi ndōng ka dungō haki: «Wei kē nē ma wi pē Jēsus.”
- 70 Nē Pierre kafa fin nē mbinga. Ma bengimō hapata, hio wi ndōng ka dungō haki tōa ha Pierre: «Kpasawen, mē fin nē ma wi pē Jēsus, hazu mē nē wi mē Galile.”
- 71 Mēgi, Pierre angara foma mō nē kana mō, a tōa: «Mi ing wi ka enē tō nē mō, na!”
- 72 Ha ndangtē ngimō, gōlē dōma fin mō zebwa. Mēgi, tazu Pierre gbaa nē wen ka Jēsus tōa se ha wēnē: «Mē bekafi mi zetar ing, ki gōlē tē dōm zebwa.» Nē wēnē angara hea kwa.

Marc 15

¹ Nē sutole sut, hio wan-kpo zuwen fet, ka tō nde, hio gasa wan-hasadaka, hio kotowi nē hio wan-osi mbonga, kpoa zuwen. Mbwa sanga kō Jēsus nē mbwa kuo wēnē nēnē ha pē Pilate.

- ²Ne Pilate ana wene: «Me nê kongapora pe hio zuife nde?» Ne Jésus kiforo wen ha wene: «Yo nê me ka to yo.»
- ³Megi, hio gasa wan-hasadaka toa hio wen ne doka sungiri wene.
- ⁴Ma, Pilate ana wene fin: «Me kifiri ma wen ndang na nde? Me ze hio doka wen ndong ka mbwa ha toa sungiri me na nde?»
- ⁵Ne Pilate yaksa pente ka wene zoka nde, Jésus kifiri wen ndang na.
- ⁶Ha yenga Pake, bele ndang ndang fet, Pilate dung me gbosisi ma wan-zobho ka zugiliwi ana.
- ⁷Ha ngimo engi, ma wi ling wa nde Barabas ne hio dan wa dungo ha zobho, hazu mbwa guote sungiri hio gasa wi me le ne mbwa gbea ma wi ha ngimoa.
- ⁸Zugiliwi hoo ha pe Pilate me ani wene nde, wene agbosisi ma wi ha mbwa tuka wene ha dea bele fet.
- ⁹Ne Pilate kiforo wen ha mbwa ne toa: «Ene ngoy nde, mi agbosisi ne kongapora pe hio zuife ha ene nde?»
- ¹⁰A ingo nedede nde, hio gasa wan-hasadaka gdea Jésus ha ko wa ne wal silamo.
- ¹¹Ma, hio gasa wan-hasadaka aa sokira ha zala hio giliwi nde, Pilate agbosisi kane Barabas ha mbwa.
- ¹²Ma, Pilate ana fin zugiliwi: «Ene ngoy nde, mi ade meng ne wi ke ka ene sa nde kongapora pe hio zuife ge nde?»
- ¹³Mbwa gdora: «Ngba wene ha getakate!»
- ¹⁴Ne Pilate ana mbwa: «A dea ne nge gdangamo ge?» Ma, mbwa gdora nengaya pen mo songsi: «Ngba wene ha getakate!»
- ¹⁵Megi Pilate ngoya ha tote ha giliwi. A gbosasa Barabas ha mbwa. Ne a gdea Jésus ha ko wan-bibulo pea nde, mbwa azuri wene ne zambala songsi me ngba wene ha getakate.
- ¹⁶Ne hio wan-bibulo baa Jésus nene ha zang del mo gasa twa pe Goforma Pilate. Haki mbwa wesara hio zugili-bulo fet.
- ¹⁷Mbwa aa ma gasa la tuka la pe kongapora ha te Jésus. Ne mbwa pana ma ndutu wan ne yak ngombia a ha zu wa.
- ¹⁸Megi mbwa fana wene: «Wolmoe, kongapora pe hio zuife!»
- ¹⁹Ne mbwa mela wene ha zu ne te sisongo. Mbwa pea tafu ha te wa. Ne mbwa ngbio zigolo hazu gom zu ha si wa.
- ²⁰Ka mbwa mama wene kari, mbwa kposa la enge ha te wa yune. Ne mbwa aa la pea mo songsi ha te wa. Megi mbwa kuo wene gbone hazu ne, ne ngba ha getakate.

- ²¹Ha wal, hio wan-bibulo kpa ma wi ha pea ha fɔ. Yo nê Simon wi mɔ le Sirene, bafa me Alexandre hine Rufus. Ne mbwa nɔsasa wene me gu getakate pe Jêsus.
- ²²Megi, mbwa ngbɔsa Jêsus ha bhandi Golgota. Enge tɔ nde, «bhandi gbala zu wi.»
- ²³Ne mbwa ngoya me ha Jêsus li vigne ka ε sɔkara ne kulo beɛ mire. Ma, a kafa yo.
- ²⁴Megi, mbwa ngbaa wene ha getakate. Ne mbwa dea mbela, hazu ing wal me kapini late pea ha soko may.
- ²⁵Yo nê ha ngonga mɔrkɔ zanga nar mɔ wal sutole, ka mbwa ngbaa wene ha getakate.
- ²⁶Ne ha li papote ka gbasi wen fio pea, ε ngeraka mege: «Kongapora pe hio zuife.»
- ²⁷Ne ε ngbaa hio nagbewi bwa hine Jêsus. Getakate pe ma ndang ha wal wekɔ wa, ne pe mbinga ha wal gare wa.
- ²⁸[E bangeriki ha zang takarata pe Sɔ: «E tɔla wene ha soko hio gdanga wi.» Megi ngerakamɔ enge lemsara tɛ.]
- ²⁹Hio wi ka dungɔ ha pena haki lingɔ zu ne yaa Jêsus, mbwa tɔa: «Yiss! Me ka bato nde, me begbin gasa twa Sɔ, ne me bebhɔngiri yo ha zang yala tar,
- ³⁰me kpasisi tɛ me ne pe me tɛ. Me zil ha getakate wa!»
- ³¹Hio gasa wan-hasadaka ne hio wan-osi mbonga dungɔ fin ha mama mami ne mbwa tɔa ha soko may: «A dungɔ ha kpasasa hio mbingwi. Ma, a lem kpasisi tɛ wa ne pea te na!
- ³²Wene ka dungɔ ha toya swe nde, wene nê Mesi ne kongapora mɔ Israel, wene azil ha getakate sising. Ka ɔ zɔka megi, ɔ bemekiri wene.» Ne hio wi ndɔng bwa ka ε ngbaa ha getakate hapete Jêsus, dungɔ ha yaa wene fin.
- ³³Ne ka swe hɔa ha sila zu, tutum gdɔka kandɔnu engi nge-ge-ge fet, kane swe gbino kɔ hɔ ha ngonga tar.
- ³⁴Ne ha ngonga tar ki, Jêsus gdɔra ne ngagel: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» Enge tɔ nde, Sɔ pɔm, Sɔ pɔm, me laka mi gde hazu ge?
- ³⁵Ne ka hio ma wi ndɔng ka dungɔ haki zea megi, mbwa tɔa ha soko may: «Enɛ ze, wene ha saa Elie.»
- ³⁶Ne ma wi ndang sɔawi ne, ne donsi nzambu ne kpaya dɔkɔ. A hela yo ha ndɔng te sisongo ne a yafafa yo gde ha nu Jêsus nde, wene anɔ. Ne wene tɔa: «Enɛ gde, ɔ bezɔk mana Elie betɛ tɛ zilsɔ wene ha getakate yunɛ.»
- ³⁷Ma, Jêsus gdɔra fin ne ngagel, ne wene gaa.
- ³⁸Ha ndangte ngimɔ, la gɔn soko gasa twa Sɔ ka ge ha li nzɔy bhandi fet, gbaa soko bwa angiri ha ngɔn gbo ha nu.
- ³⁹Ma kagama-bulo dungɔ haki tan ne li Jêsus. Ka wene mbara mɔ ka Jêsus dea me fe ne, a tɔa: «Oee, wi ke dungɔ nê Bewei pe Sɔ, kpasawen wa!»

⁴⁰Hio ma bhoko dungo ha yola neyea zok ne mo. Ne hio ma ha soko dungo ne: Marie Magdala, Salome, ne Marie nana me bebe Jacques hine Yozes.

⁴¹Hio bhoko ndong tar ndara Jesus ne mbwa dea tom ha wene ha ngimo ka wene dungo ha Galile. Ne hio doka bhoko, ka ndara Jesus nene ha Jerusalem, dungo fin hine mbwa.

⁴²E ngbaa Jesus ha getakate ha gangli swe omtɛ, yo ne yala ka e bhongiri mo ha zu swe omtɛ. Ha swea ne mbolo,

⁴³Joseph wi me le Arimate hɔa. Wene ne ma zio wan-kpo zuwen pe hio zuife. A dungo fin neting ha kera nde, Kongakando pe So ahɔ. Megi, a baa da, ne a nea ha pe Pilate hazu ani wol Jesus.

⁴⁴Ma, ka Pilate zea nde Jesus fea, a yaksa pente. Ne wene saa kagama-bulo engi hazu ani, mana Jesus fea pata yea.

⁴⁵Ne ka kagama-bulo toa gotoa ha wene fet kari, Pilate haa nu nde, e aha wol Jesus ha Joseph.

⁴⁶Ne ka Joseph hea bula kari, a nea ne zilsa wol Jesus ha getakate. A luo yo ne bula engɛ, ne a gdea yo ha zang gdoku ka e gdoya ha zang gogo ta me gde wolwi ang. Ne wene kinso ma vie-vie gasa ta gdoki ne nua.

⁴⁷Marie Magdala ne Marie nana me Yozes dungo ha mbara bhandi ka e gdea wol Jesus ang.

Marc 16

¹Ka swe omtɛ pena kari, Marie Magdala, Salome ne Marie nana me Jacques, mbwa hea dede pel kulo liama, hazu ne ne hong ne wol Jesus.

²Ne sutole sut hapata swe omtɛ, mbwa nea ha zupisi ha gute swe.

³Mbwa dungo ha ana may: «O bekinsi gasa ta ha nu zupisi ha o, o nde?»

⁴Ne ka mbwa zoka mo, mbwa kpa nde, e kinso yo yune kari. Ngase ta engɛ zio pente.

⁵Megi, mbwa lea zang zupisi. Ne mbwa zoka ma polombo wi ne bula ha te, ka dungnu ha wal weko. Ne ke baa mbwa.

⁶Ma, a toa ha mbwa: «Ka ene ayu ke na! Mi ingo nde, ene ki ne Jesus wi mo le Nazaret ka e ngbaa ha getakate. A bo fin hake na. A guote ha soko hio fiowi. Ene zok hake ne bhandi ka e gdea wene ang.

⁷Ma, ene ne ne to ha Pierre ne ha hio olo wan-yambimo nde, Jesus pena songsi mbwa ne ha Galile. Mbwa bezok wene haki gbesi tuka ka wene batɔ se ha mbwa.»

⁸Megi, mbwa gboa ha zupisi ne sawi pen. Mbwa dungo kele-wele ne yakate tututu. Mbwa te to wena ha ma wi na, hazu mbwa dungo ne ke.

⁹[Ka Jésus guote ha bosì yala hapata swe òmte, wene gbasa te sòngsi ha Marie Magdala, ka Jésus bayin se gdanga sòte mòrkò zanga bwa ha te wa gbosìsi.

¹⁰Wene nea ne tò longoa ha wi ndòng ka badung se hine Jésus. Mbwa dungò ha zimò mò ne hea kwa.

¹¹Ne ka mbwa zea nde Jésus ne tunò, ne nde Marie zòka wene, mbwa te mekiri na.

¹²Hapata engi, Jésus gbasa te ne ma mbing wal ha hio wan-yambimò bwa, ka guote ha Jérusalem me ne ha ma bhandi.

¹³Ne wi ndòng kiforo te pe te tò longoa ha hio mbinga. Ma, ngase engi, hio mbinga te mekiri wen pe mbwa fin na.

¹⁴Hapata, Jésus gbasa te ha hio wan-yambimò bhukò gbala ndang ha ngimò ka mbwa dungò ha yòngamò. A sena wen ha mbwa, ne a tóa: «Ène si kafe hazu ge? Ne sila ene dung gdang-ting hazu ge? Ène te mekiri wen pe wi ndòng, ka zòka mi hapata guote pòm na hazu ge?»

¹⁵Ne wene tóa ha mbwa fin: «Ène ne ha nzan fet, ne bul Dede Wen ha hio wi fet.

¹⁶Wi ka bem ekiri, ne ka ene begdumsi wene ha li, Sò bekpasisi wene. Ma, wi ka mekiri na, kita beba wene.

¹⁷Wi ndòng ka bem ekiri mi, mi beha mbwa ziomò me de ne hio mòweka. Mbwa beyin hio gdanga sòte ne ling mi. Ne mbwa bewolmò ne hio mbombe nu.

¹⁸Ngase ka mbwa beba hio da gòk, mana ka mbwa benò hio gdanga yina, gdangamò ndang lem hò ha te mbwa na. Mbwa begde kò mbwa ha zu hio wan-zele ne zele bekari.»

¹⁹Ne ka Kongawan Jésus tóa wen ndòng ha hio wan-yambimò pea fet kari, Sò guo wene si ne ha ngòn. Ne a dungonu ha wekò Sò.

²⁰Ne hio wan-yambimò pena ne bul Dede Wen ha bhandi fet. Mègi, Kongawan dungò ha dea tom hine mbwa. A dea hio mòweka ne wal mbwa hazu gbasi ha hio wi nde, Dede Wen ka hio wan-yambimò bul nê tēwen.]

Luc

Luc 1

¹⁻²Dede Théophile, hio ma wi zɔka mɔ ka Sɔ dea ha soko ɔ angara ha kudoma. Mɛgi mbwa dea tom mɛ bul Dede Wen hazu Jésus-Christ, nɛ mbwa tɔa kasia fet ha ɔ. Nɛ dɔka wi kimbolo mɛ ngeriki kasia ha takarata.

³Mi kio ngbak mɔ ndɔng, angiri ha kudoma kanɛ sising. Mɛgi mi kpaa nɛdedea nde, mi fin angeriki yo nɛ wala nɛnɛ ha mɛ, konga Théophile,

⁴ka mɛ aing nde, mɔ ka mɛ yamba, nê tɛwen.

⁵Ha ngimɔ ka Herode dungɔ kongapora ha zu kandɔnu Judée, ma wan-hasadaka ang, ling wa nde Zakari. A dungɔ ha soko zugili wan-hasadaka, ka Abia dungɔ wan hazua. Ko pɛa nê Elisabeth, be nugala pɛ Aaron.

⁶Mbwa bwa fet dungɔ nzung ha li Kongawan Sɔ. Nɛ mbwa dea mɔ fet lem nɛ mbonga nɛ mbɔla pɛ Sɔ.

⁷Ma, mbwa tɛ bhɛ na, hazu Elisabeth nê nakomba, nɛ mbwa fet gbela kari.

⁸Ma swe ndang, Zakari dungɔ ha dɔa kulo pɛlmɔ ha gasa twa Sɔ, hazu yo nê ngimɔ pɛ zugili wan-hasadaka pɛ Abia.

⁹Ɛ weka wɛnɛ nɛ mbela mɛ de yo lem nɛ ndɔki deamɔ pɛ hio wan-hasadaka.

¹⁰Ha ngimɔ ka wɛnɛ ha dɔa yo, giliwi mɔ Israel fet dungɔ ha dɛl ha gɔa Sɔ.

¹¹Ma telenge pɛ Sɔ hɔa ha wal wekɔ mɔ bhandi dɔ kulo pɛlmɔ nɛ a osa tɛ ha Zakari.

¹²Ka wɛnɛ zɔka telenge, sila wa bhunzoko, nɛ gasa ke ba wɛnɛ.

¹³Ma, telenge tɔa ha wɛnɛ: «Mɛ yu ke na, Zakari! Hazu Sɔ zea gɔamɔ pɛ mɛ. Mɛ ze, ko pɛ mɛ Elisabeth beba zang, nɛ wɛnɛ bebhɛ bewei ndang ha mɛ. Nɛ mɛ begbal ling wa nde Jean.

¹⁴Mɛ bede gaga nɛ tote, nɛ dɔka wi bede tote hazu bhɛ pɛa fin.

¹⁵Hazu a bedung nê kongaw wi ha li Kongawan Sɔ. Nɛ wɛnɛ bezim li vigne nɛ hio dɔko fet, nɛ a bedon nɛ Nzɔy-Sɔtɛ nisi ha zang nana wa.

¹⁶Wɛnɛ bekifiri hio bem pɛ Israel nɛdɔka ha Kongawan Sɔ pɛ mbwa.

¹⁷Nɛ wɛnɛ bepen songsi Sɔ tuka wan-nekasara. A bede yo nɛ sɔtɛ nɛ ngatɛ ka dungɔ se ha tɛ wan-tɔkuliwen Elie. Nɛ wɛnɛ bebhɔngiri soko hio gdibafa nɛ hio bem. A bede nde, hio wan-ngazu atakiri mɔ tuka hio nzung wi. Mɛgi wɛnɛ bebhɔngiri kandɔ Israel hazu tea pɛ Kongawan.”

¹⁸Ma, Zakari kiforo wen ha telenge: «Mi being nde, engɛ nê kpasawen mɛng? Hazu mi nɛ ko mi, ɔ gbela fet.”

- 19** Nε telenge tɔa ha wεnε: «Yo nê mi telenge Gabriel. Mi ha yola ha li Sɔ. A tomsa mi hazu wolmɔ hine mε nε tɔ dede kasi engε ha mε.
- 20** Ma, mε tε mεkiri wen pɔm na. Ngase engi, yo belemsiri tε ka ngimɔa behɔ. Mεgi nu mε begdɔki, mε lem wolmɔ na, kane mɔ ndɔng hɔa.”
- 21** Ha dɛl hio wi dungɔ ha kera Zakari. Nε mbwa yaksa hazu a bhɔna ha zang gasa twa Sɔ ngimɔ nedɔka.
- 22** Ka wεnε gboa, a lem wolmɔ ha mbwa fin na. Nε mbwa ingɔ nde, a zɔka zizimɔ ha zang gasa twa Sɔ. Mεgi wεnε pεbhaka sɔna nε kɔ ha mbwa, nε a dungɔ nε gdɔka nu.
- 23** Nε ka ngimɔ tom pεa ha zang gasa twa Sɔ kara, a kiforo tε ha twa pεa.
- 24** Hapata ma ngimɔ, Elisabeth ko pεa baa zang, nε wεnε wuso tε kilize mɔrkɔ. Nε a tɔa ha sila wa:
- 25** «Kpasawen, Kongawan Sɔ zɔka ngɔtε pɔm, nε sising wεnε guo foy nakomba pɔm yunε ha li hio wi.”
- 26** Ka Elisabeth tε bo nε zang mε lem kilize mɔrkɔ zanga ndang, Sɔ tomsa telenge Gabriel ha ma le ha kandɔnu Galile, linga nde Nazaret.
- 27** A tomsa wεnε ha pε ma bhinzi bhoko ka ε sa nde, Marie. Ma wi ha nugala pε kongapora David ka ε sa nde Joseph, hala wεnε.
- 28** Telenge lea ha pε Marie, nε a tɔa: «Wolmɔe, mε de totε! Kongawan Sɔ dea dede sila ha tε mε. Wεnε hine mε.”
- 29** Marie yaksa nedɔka nε a takaramɔ ha sila wa nde, goto fani engε mεng?
- 30** Ma, telenge tɔa ha wεnε: «Mε yu ke na, Marie! Hazu Sɔ wola dede wen ha zu mε.
- 31** Mε beba zang, nε mε bebhε bewei ndang, nε mε begbal ling wa nde, Jέsus.
- 32** Wεnε bedung nε gasaa nε ε besa wεnε nde, Bewei pε Sɔ ha kuso ngɔn. Kongawan Sɔ begde wεnε kongapora tuka ngbabafa wa, David.
- 33** Nε wεnε bedung kongapora ha zu kandɔ Israel kpoo, ngimɔ dung kongapora pεa lem kari na.”
- 34** Marie tɔa ha wεnε: «Mɔ engε belem mεng? Hazu mi tε ing wei na.”
- 35** Telenge tɔa ha wεnε: « Nzɔy-Sɔtε betε ha zu mε, nε Sɔ ha kuso ngɔn begok mε nε ngate pεa tuka zizi. Hazu engi bem ka mε bebhε bedung nε nzɔya, nε ε besa wεnε nde, Bewei pε Sɔ.
- 36** Ngase Elisabeth nam pε mε gbɛla, wεnε baa zang, nε a bebhε nε bewei. E basa wεnε se nde, nakomba, ma, a tε bo nε zang mɔ kilize mɔrkɔ zanga ndang.
- 37** Hazu ma mɔ ndang gan Sɔ na.”
- 38** Marie tɔa ha wεnε: «Mi nê bhoko-de tom pε Kongawan. Dea nde, mɔ ate ha tε mi tuka mε tɔa.» Hapata telenge laka wεnε gde.

- ³⁹Hapata yala tikiring, Marie guote ne nehasa ha bhalko kandonu Judée, ka ngari ang nedoka. Ne wene hōa ha le,
- ⁴⁰ka twa pe Zakari ang. Wene lea zang twa enge ne a fana Elisabeth.
- ⁴¹Ha ngimo ka Elisabeth zea fani pe Marie, bem pe Elisabeth angara guote ha zang wa. Elisabeth dona ne Nzoy-Sote,
- ⁴²a gdōra ne ngagel: «Sō wola dede wen ha zu me pen hio mbing bhoko fet, ne ha zu bem ka me bebhe.
- ⁴³Mi yaksa ka nana me Kongawan pōm tea ha pōm, ngase mi nê bebe wi sōna!
- ⁴⁴Hazu, ka mi zea fani pe me, bem guote ne tote ha zang mi.
- ⁴⁵Tote ha me ka mekara nde, wen ka Kongawan tōa ha me belem we ε.”
- ⁴⁶Ne Marie tōa: «Mi lukisi Kongawan, mi de yo ne sila mi fet.
- ⁴⁷Sila mi de tote ha Sō, ka dung wan-kpasisi mi.
- ⁴⁸Sō zōka mi, fenga wan-de tom peā ne dede li. Sising wi fet lukisi mi hazu tote pōm ne kpoo.
- ⁴⁹Sō ka dung ne ngate fet, dea gasa mō ha te mi. Ling gasa Sō dung ne nzōya.
- ⁵⁰Ngimo fet a de kobhe. Sō de kobhe te wi ndong, ka yu ke wa nekpassa fet.
- ⁵¹Ne gbang kō wa de gasa mō, a panziki wan-sute.
- ⁵²Sō gu hio kongā wi ha dede solowan yune. A gu hio mendi wi gde ha leke-leke bhandi.
- ⁵³Sō ha dedemō nedoka ha wi ka wō gbea mbwa. Wene yin hio wan-kpamō si ne gele kō ha twa.
- ⁵⁴Sō gbakara kandō peā, Israel, wan-tom peā. Tazu Sō gbaa ne Israel, a dea kobhe te mbwa.
- ⁵⁵Sō de dedemō swe fet ha Abraham ne bezang wa, tuka wene bagon nua ha hio ngbabafa o.”
- ⁵⁶Ne Marie oā ha pe Elisabeth kilize tar, hapata a kiforo ha twa peā.
- ⁵⁷Ka ngimo bhe lema, Elisabeth bhea ne bewei.
- ⁵⁸Ka hio wi mō pete twa ne hio nam peā zea nde, Kongawan Sō dea kobhe te wa, mbwa fet wesara may hazu de tote hine wene.
- ⁵⁹Yala mōrkō zanga bwa hapata bhe pe Jean, mbwa kuo wene tene hazu gon soru wa. Mbwa ngoya gbal ling wa ne ling bafa wa, Zakari.
- ⁶⁰Ma, nana wa kafa ne tōa: «Dalo, ε begbal ling wa nde, Jean.”
- ⁶¹Mbwa tōa ha wene: «Wi ndang ha soko nam pe me te o ling enge songsi na.”

- ⁶²Ne mbwa pebhaka kɔ ha bafa me bem, hazu ani wene nde, a ngoy ne nge ling ge?
- ⁶³A ana papote, ne wene ngeraka ha zua: «Ling wa nde, Jean.» Ne ka wi ndong zoka megi, mbwa fet yaksa.
- ⁶⁴Ha ndangte ngimo, nu Zakari gboa, ne wene angara wolamo ne lukoso So.
- ⁶⁵Ke baa hio wi mo pete twa fet, ne e baa kasi mo ndong dam ne bhalko kandonu Judée, ka ngari ang nedoka.
- ⁶⁶Ne wi ndong fet ka zea yo, angara takara mo hazua ne mbwa toa: «Bem enge bedung meng?» Hazu ngate pe Kongawan dungo hine wene nekpasas.
- ⁶⁷Zakari, bafa me Jean wan-gdumsiwi, dona ne Nzoy-Sote, ne wene angara toa kuliwen mege:
- ⁶⁸«O lukisi Kongawan So, pe kando Israel, ka tea ha kando pea, ne wene yanga o. Kongawan So tomsa ha o gasa wan-kpasisi o fet.
- ⁶⁹Ne ha nugala pe David, dede wan-tom pea, So tomsa wan-kpasisi o,
- ⁷⁰tuka wene batɔ. A bagon nua me de yo ne wal nzoy wan-tokuliwen.
- ⁷¹Sising So bekpasisi o ha ko ngana pe o. Ne fin wene beyangi o ha ko wan-seno fet.
- ⁷²Kongawan So dea kobhe te hio ngbabafa o fet. Tazu Kongawan So gbaa ne nzoy na mbon pea,
- ⁷³ka wene bano se hine ngbabafa Abraham.
- ⁷⁴Kongawan So kpasasa o ha ko hio ngana pe o. Ne o de tom pea swe fet, hazu ke bo fin na.
- ⁷⁵Megi o bedung ne nzoya ha li Kongawan So. Ne o bede hio nzeng mo, ka wene ngoya kpoo ne kpoo.
- ⁷⁶Ka me, bem pom, bete gasa, e besa ling me nde, wan-tokuliwen pe nzoy So, ka dung ha kuso ngon. Me bepen ha li Kongawan me bhongiri wal ha wene.
- ⁷⁷Me beto ha hio wi nde, So bekpasisi mbwa. A bebisi sembɔ pe mbwa hazu kpasisi mbwa.
- ⁷⁸Kpasawen sila So pe o de kobhe te o nedoka. Gasa So betomsi ha o dede wan-kpasisi, ka dung tuka gasa saamo, ka guote ha ngon.
- ⁷⁹Saamo ke beba ha zu wi, ka mbwa dungnu ha zang tutum. Saamo ke beba ha zu wi, ka dung ha si fio. Ne yo beyolsi nanga o, ne yo bengbosi o, tuka nde, o fet ane no ha dede wal gaamo pe So.”
- ⁸⁰Ne Jean kpote, ne wene te bo ne ngaya ha ingomo pea. A dea le ha kpenu tee, kane ngimo ka wene gbasa te ha hio wi mo Israel.

Luc 2

- ¹Ha ngimɔ engi, kongapora mɔ Rome, ling wa nde Sezar Auguste, haa nu nde, ε angeriki ling wi mɔ hio kandɔnu pɛa fet ha takarata garama.
- ²Engɛ nê bosɩ gɔna ling wi ha takarata. Yo nê ngimɔ ka Kirinius dungɔ gɔfɔrma ha kandɔnu Siri.
- ³Wi ndang ndang fet nɛa ha le pɛ mbwa tuka nde, ε angeriki ling mbwa.
- ⁴Joseph guotɛ ha le Nazaret ha kandɔnu Galile, nɛ ha kandɔnu Judée ha Betlehem, le ka ε babhɛ se kongapora David ang. Joseph nê nugala pɛ David, mɛgi a nɛa haki,
- ⁵tuka nde, ε angeriki ling wa hine Marie, bhoko ka wene hala. Nɛ Marie dungɔ nɛ zang.
- ⁶Ha ngimɔ ka mbwa boka haki, yala bhɛ lɛma.
- ⁷Nɛ Marie bhɛa kay bewɛi pɛa. A luo wɛnɛ nɛ la, nɛ a piso wɛnɛ ha zang kpongi ha twa ɔnu pɛ hio sari. Hazu mbwa tɛ kpa bhandi ha zang twa ɔnu pɛ hio genɛ na.
- ⁸Hio zaoro sami dungɔ ha bhandi engi. Mbwa dungɔ ha zang bɛlɛ, pɛm nɛ zugili sami pɛ mbwa nɛ zɛ.
- ⁹Ma telenge pɛ Kongawan hɔa ha soko mbwa nɛ yolo lɛkɛ-lɛkɛmɔ pɛ Kongawan baa zikiri mbwa, nɛ gasa ke baa mbwa.
- ¹⁰Ma, telenge tɔa ha mbwa: «Ka ɛnɛ ayu ke na! Mi tɛ hazu tɔ dede wen ha ɛnɛ, wɛn gasa totɛ ka bedung ha zu kandɔ Israel fet.
- ¹¹Swe mɛsɛ ε bhɛa wan-kpasisi ɛnɛ ha le pɛ David. Wɛnɛ nê Mesi, Kongawan pɛ ɛnɛ.
- ¹²ɛnɛ being wɛnɛ mɛgɛ, ɛnɛ bekpa yɛlkɛkɛ bem ka ε luo nɛ la, pisi ha zang kpongi.”
- ¹³Ha ndangtɛ ngimɔ, ma zugili telenge zilo ha ngɔn, tɛ tɛ kpa may nɛ bosɩ telenge. Nɛ mbwa lukoso Sɔ, mbwa tɔa:
- ¹⁴«Lukosomɔ ha Sɔ ha kuso ngɔn, nɛ gaamɔ ha nu ha soko hio wi ka Sɔ ngoya.”
- ¹⁵Hio telenge ndɔng kiforo si ha ngɔn. Nɛ hio zaoro sami dungɔ gbate, mɛgi mbwa tɔa ha soko may: «ɔ nɛ ha Betlehem, nɛ zɔk mɔ ka hɔa, ka Kongawan gbasa ha ɔ.”
- ¹⁶Mbwa nɛa nɛhasa nɛ mbwa kpaa Marie, Joseph nɛ yɛlkɛkɛ bem ka ε piso ha zang kpongi.
- ¹⁷Ka mbwa zɔka bem engɛ, mbwa ba kasi mɔ ka telenge tɔa ha mbwa ha zu wa.
- ¹⁸Wi ndɔng fet yaksa ka mbwa zɛa wɛn pɛ hio zaoro sami.
- ¹⁹Ma, Marie konza wɛn ndɔng fet nɛ takara hazua ha zang sila wa.
- ²⁰Hio zaoro sami kiforo si ha bhandi pɛ mbwa. Mbwa lukoso Sɔ, nɛ wola dede wɛn pɛ Sɔ hazu mɔ fet ka mbwa zɛa nɛ ka mbwa zɔka. Mɔ ndɔng fet hɔa gbesi tuka ka telenge tɔa nɛ ha mbwa.

- 21**Hapata yala morko zanga bwa, swe gon soru bem lema. Ne e gbala ling wa nde, Jésus. Enge nê ling ka telenge baosi songsi, ha ngimo ka Marie te ba ka zang na.
- 22**Ngimo hœa hazu Joseph ne Marie me lemsiri yenga sasisi te, ka mbonga pe Moïse ha nua. Megi mbwa kuo bem nene ha Jérusalem hazu gde wene ha li Kongawan,
- 23**gbesi tuka e bangeriki ha mbonga pe Kongawan: «Dea nde, e agde hio kay bewei nete hazu Kongawan.»
- 24**Ne mbwa haa fin sadaka lem ne mbonga pe Kongawan, ka to nde, e ha bondo bwa mana gbakuli bwa.
- 25**Ma wei ang ha Jérusalem, ling wa nde Siméon. Wene nê nzeng wi, ka yu ke So. A kera wan-yokili Israel neting. Ne Nzoy-Sote dungo ha zu wa,
- 26**ne a gbaso ha Siméon nde, wene lem fe na, kane wene zoka Mesi ka Kongawan tomsa.
- 27**Nzoy-Sote ngbosa wene nene ha gasa twa So. Ne Joseph hine Marie kuo yelkeke bem nene ha gasa twa So, hazu lemsiri ndoki deamo ka mbonga pe Moïse osa. Ka mbwa lea haki,
- 28**Siméon baa bem enge ha ngboloko wa. A lukoso So ne a toa:
- 29**«Kongawan, sising ka mi, wan-tom pe me, befe, mi fe ha zang gaamo. Hazu me lemsara gonanu pe me.
- 30**Mi zoka wan-kpasisi,
- 31**ka me tomsa ha hio kando fet.
- 32**Wene nê saamo ka begbasi me ha hio kando ka te ing me na. Ne hazu wene bedung leke-lekemo pe Israel, kando pe me.»
- 33**Bafa ne nana me Jésus yaksa hazu wen ndong ka Siméon toa ha zu wa.
- 34**Siméon wola dede wen ha zu mbwa, ne a toa ha Marie: «Doka wi ha Israel beko nanga ha te bem enge tek, ne wene begu hio ma mbinga nedoka. So tomsa wene me gba tazu hio wi, ma mbwa bekafe wene.
- 35**Ne wene bede tuka nde, takaramo ka wusi ha sila hio doka wi agbo long. Ma, me bekpa ngote ka gdoy sila me tuka gbapa, hazu bem pe me.»
- 36**Ne fin, ma bhoko-tokuliwen ka gbela fet dungo ang haki, ling wa nde Anne. Bafa wa nê Fanuel, ha nugala pe Aser. A basi wei ha ngimo polombo te pea. Ma wei pea fea hapata bele morko zanga bwa.
- 37**Megi Anne dungo nagula tee. Bele pea fet te bo ne bhukoa morko zu bhukoa tar gbala nar. A lak gasa twa So gde ndang na. Swe ne ze a dea tom So ne wal goa So, ne ma ngimo wene zimo fin yongamo.
- 38**Wene tiko hapete mbwa ha ngimo engi, ne a lukoso So. Ne wene toa wen te bem enge ha hio wi fet ka dungo ha kera nde, So ayangi Jérusalem.

- ³⁹Hapata ka Joseph ne Marie lemsara hio mɔ fet ka mbonga pe Kongawan haa nua, mbwa kiforo si ha le pe mbwa Nazaret ha kandɔnu Galile.
- ⁴⁰Jésus kpɔate, ne wene te bo ne ngaya. A dona ne mbaramɔ, ne Sɔ dea dedemɔ ha te wa pente.
- ⁴¹Bele ndang ndang fet, bafa ne nana me Jésus ha nea ha Jérusalem ha yenga Pake.
- ⁴²Ka Jésus te bo ne bele bhukɔ gbala bwa, wene nea hine mbwa lem ne ndɔki deamo yenga Pake.
- ⁴³Ka yenga kara, bafa ne nana wa kiforo si. Ma Jésus bewei pe mbwa bhɔna pea ha Jérusalem, ne mbwa ing na.
- ⁴⁴Mbwa takara nde, wene ha soko hio sɔy-yali pe mbwa. Ma, ka mbwa nea nɔ kane mbolo kari, mbwa angara kio wene ha soko hio nam ne hio dan mbwa.
- ⁴⁵Ne mbwa te kpa wene na, megi mbwa kiforo ne ha Jérusalem ha kio wene.
- ⁴⁶Ha zetar yala mbwa kpaa wene ha zang gasa twa Sɔ. A dungɔnu ha soko hio wan-osi mbonga, ne wene ha zea mbwa, ne wene ha ana mbwa.
- ⁴⁷Wi ndɔng ka zea wene, mbwa fet yaksa hazu ingɔmɔ ne kiforo wen pea.
- ⁴⁸Ka bafa wa ne nana wa zɔka wene, mbwa yaksa pente. Ne nana wa tɔa: «Woo bem pɔm, me de enge mege ha te ɔ hazu ge? Mi hine bafa me, ɔ ha kio me ne nɔzang.»
- ⁴⁹A kiforo wen ha mbwa: «Enɛ ki mi hazu ge? Dea nde, mi adung ha zang twa pe Bafa mi, enɛ te ing yo na?»
- ⁵⁰Ma, mbwa ing gotowen ka wene tɔa ha mbwa na.
- ⁵¹Hapata wene zilo hine mbwa si ha Nazaret. Ne a dungɔ ha zea nu mbwa. Ma, nana wa konza mɔ ndɔng fet gde ha sila wa.
- ⁵²Jésus kpɔate, ne wene gasa ha zang mbaramɔ. Wene dungɔ ne zioa ha li Sɔ, ne ha li hio wi fin.

Luc 3

- ¹Ha ndangte ngimɔ ka kongapora mɔ Rome, Sezar Tibere, dea tom lem bele bhukɔ zanga mɔrkɔ, Ponse Pilate dungɔ gɔfɔrma mɔ kandɔnu Judée, Herode dungɔ kongapora mɔ kandɔnu Galile, Philippe ya me Herode dungɔ kongapora mɔ kandɔnu Iture ne mɔ kandɔnu Trakoni, Lisianas dungɔ kongapora mɔ kandɔnu Abilene,
- ²ne Anne ne Kaife dungɔ ne hio wan-zu hio wan-hasadaka. Ha ngimɔ engi Sɔ wola wen ha Jean bewei pe Zakari ka dungɔ ha kpenu.
- ³Ne wene ha yala dam kandɔnu mɔ li Jourdain fet. A gbaa tazu hio wi ne wen mege: «Enɛ te, mi gdumsi enɛ ha li hazu osi nde, enɛ kiforo sila enɛ. Megi Sɔ bebisi sembɔ pe enɛ.»

⁴Gbesi tuka ka wan-tɔkuliwen Esaie bangeriki: «Gɛl wi ndang gdɔra ha kpenu: «Ɛne bhɔngiri mbango pɛ Kongawan. Ɛne yolsi hio bhete-bhete wal pɛa.

⁵Ɛne donsi hio fongo fet nɛ ɛne hilsɪ hio bhele-bhele ngari nɛ hio bebe ngari fet. Ɛne yolsi ngbuo wal nɛ ɛne lɔksi ngbukuru-ngbukuru wal.

⁶Nɛ wi fet bezɔk mɔkpasi ka Sɔ bekpasisi nɛ mbwa.» “

⁷Giliwi dungɔ ha tɛa ha pɛa hazu nde, wɛnɛ agdumsi mbwa ha li. Nɛ wɛnɛ tɔa ha mbwa: «Ɛne kul pɛ da gɔk! Ngambi pɛ Sɔ tɛ bo sanga-sanga! O ha osi ha ɛnɛ nde, ɛnɛ lɛm kpɔy ha yo, o nde?

⁸Ɛnɛ de dedemɔ ka osi nde, ɛnɛ kiforo sila ɛnɛ! Nɛ ɛnɛ karsi lukoso tɛ nde, Abraham nɛ ngbabafa ɛnɛ! Hazu Sɔ lɛma kifiri hio ta ndɔng gde nɛ hio bezang pɛ Abraham.

⁹Ɛ gdea kpe ha gunte kari, tɛ ndang ndang fet ka way dede waya na, ɛ begɔn yo pi ha we.”

¹⁰Hio giliwi ana wɛnɛ: «O bedɛ mɛng?”

¹¹A kiforo wen ha mbwa: «Ka ma wi nɛ late bwa, wɛnɛ aha ma ha wi kɛ ka bo nɛ yo na. Nɛ ka ma wi nɛ yɔngamɔ, wɛnɛ akapini ma ha wi kɛ ka bo nɛ yo na.”

¹²Hio wan-ndɛm mbɔli garama tɛa ha pɛa hazu nde, wɛnɛ agdumsi mbwa ha li. Nɛ mbwa ana wɛnɛ: «Wan-osimɔ, o bedɛ mɛng?”

¹³A kiforo wen ha mbwa: «Mbonga osa dɔka mbɔli garama ha ɛnɛ. Ka ɛnɛ aba pen zua na!”

¹⁴Hio wan-bibulo fin ana wɛnɛ nɛ mbwa tɔa: «Ma, pɛ o, o bedɛ mɛng?» Nɛ wɛnɛ tɔa ha mbwa: «Ɛnɛ ba mɔ pɛ wi nɛ nga mbanzi na! Nɛ ɛnɛ fundi wi nɛ wen dalo na! Dea nde, mbɔli tom pɛ ɛnɛ aɛm nɛ ɛnɛ sɔna.”

¹⁵Hio giliwi dungɔ ha kera hɔa pɛ Mesi. Mɛgi mbwa ana ha sila mbwa nde, mana Jean nɛ Mesi.

¹⁶Ma, Jean tɔa ha mbwa: «Pɔm, mi gdumsi nɛ ɛnɛ ha li. Ma wi kɛ ka betɛ ha pata mi, wɛnɛ nɛ gasaa pen mi. Mi bo nɛ zioa hazu bul pɛl nakala pɛa na. A begdumsi ɛnɛ ha zang Nzɔy-Sɔtɛ nɛ ha zang we.

¹⁷Wɛnɛ tɛ bo sanga mɛ pɛfi kpalmɔ pɛa. Hapata a besasisi bhandi pɛfi mɔ. Nɛ wɛnɛ bewesiri hongbongbo kpalmɔ gde ha zang gulo nɛ a bebesisi sara ha we ka bisi na.”

¹⁸Mɛgi Jean dungɔ ha bulo Dede Wen ha hio wi nɛ wal dɔka mbinga mbɔla fin.

¹⁹Nɛ Jean sɛna wen ha Herode, kongapora mɔ kandɔnu Galile, hazu wɛnɛ dea wanza nɛ wal sio Herodiade, ko pɛ ya wa. Nɛ wɛnɛ sɛna wen fin hazu hio mbinga gdangamɔ pɛ Herode fet.

²⁰Mɛgi Herode aa ma gdangamɔ fin ha zu hio gdangamɔ pɛa fet, ka wɛnɛ pio Jean ha zɔbhɔ.

- ²¹Ka Jean tɛ le ka zɔbhɔ na, a gdumso hio wi fet ka tea ha pɛa. Nɛ a gdumso fin Jɛsus. Ha ngimɔ ka Jɛsus ha gɔa Sɔ, liswe gboa long.
- ²²Nɛ Nzɔy-Sɔtɛ zilo ha zu Jɛsus tuka gbakuli. Nɛ ma gɛl gboa ha liswe nɛ tɔa: «Mɛ nɛ bewei pɔm ka mi ngoya gdang. Mɛ gdea totɛ ha sila mi.»
- ²³Ha ngimɔ ka Jɛsus angara tom pɛa, bɛlɛ pɛa hɔa mana bhukɔa tar. Ɛ takara nde, wɛnɛ nɛ bem pɛ Joseph bewei pɛ Heli.
- ²⁴Heli bewei pɛ Matate, Matate bewei pɛ Lɛvi, Lɛvi bewei pɛ Malki, Malki bewei pɛ Yanai, Yanai bewei pɛ Joseph,
- ²⁵Joseph bewei pɛ Matatias, Matatias bewei pɛ Amos, Amos bewei pɛ Nahum, Nahum bewei pɛ Esli, Esli bewei pɛ Nagai,
- ²⁶Nagai bewei pɛ Maat, Maat bewei pɛ Matatias, Matatias bewei pɛ Semein, Semein bewei pɛ Yosek, Yosek bewei pɛ Yoda,
- ²⁷Yoda bewei pɛ Yoanan, Yoanan bewei pɛ Resa, Resa bewei pɛ Zorobabel, Zorobabel bewei pɛ Salatiel, Salatiel bewei pɛ Neri,
- ²⁸Neri bewei pɛ Melki, Melki bewei pɛ Adi, Adi bewei pɛ Kosam, Kosam bewei pɛ Elmadam, Elmadam bewei pɛ Er,
- ²⁹Er bewei pɛ Jɛsus, Jɛsus bewei pɛ Eliezer, Eliezer bewei pɛ Yorim, Yorim bewei pɛ Matate, Matate bewei pɛ Lɛvi,
- ³⁰Lɛvi bewei pɛ Simɛon, Simɛon bewei pɛ Juda, Juda bewei pɛ Joseph, Joseph bewei pɛ Yonam, Yonam bewei pɛ Eliakim,
- ³¹Eliakim bewei pɛ Melea, Melea bewei pɛ Mena, Mena bewei pɛ Matata, Matata bewei pɛ Natan, Natan bewei pɛ David,
- ³²David bewei pɛ Yese, Yese bewei pɛ Obed, Obed bewei pɛ Boaz, Boaz bewei pɛ Sala, Sala bewei pɛ Naason,
- ³³Naason bewei pɛ Aminadab, Aminadab bewei pɛ Ademin, Ademin bewei pɛ Arni, Arni bewei pɛ Esrom, Esrom bewei pɛ Fares, Fares bewei pɛ Juda,
- ³⁴Juda bewei pɛ Jacob, Jacob bewei pɛ Isaac, Isaac bewei pɛ Abraham, Abraham bewei pɛ Tera, Tera bewei pɛ Nakor,
- ³⁵Nakor bewei pɛ Seruk, Seruk bewei pɛ Ragaum, Ragaum bewei pɛ Falek, Falek bewei pɛ Eber, Eber bewei pɛ Sela,
- ³⁶Sela bewei pɛ Kainan, Kainan bewei pɛ Arpaksad, Arpaksad bewei pɛ Sem, Sem bewei pɛ Noe, Noe bewei pɛ Lamek,
- ³⁷Lamek bewei pɛ Matusala, Matusala bewei pɛ Henok, Henok bewei pɛ Yared, Yared bewei pɛ Maleleel, Maleleel bewei pɛ Kainam,
- ³⁸Kainam bewei pɛ Enos, Enos bewei pɛ Set, Set bewei pɛ Adam, Adam bewei pɛ Sɔ.

Luc 4

- ¹Jésus dona ne Nzoy-Sote, a laka li Jourdain gde, ne Nzoy-Sote ngbosa wene ne ne ha kpenu.
- ²Satan wea sila wa haki yala bhukoa nar. Ha zang yala ndong fet, a te yong ma mo ndang na. Ne ka ngimo enge kara wo dea wene.
- ³Satan toa ha wene: «Ka me ne Bewei pe So, me to ha ta enge akifi mampa.»
- ⁴Jésus toa ha wene: «Way! Takarata pe So toa nde, wi lem dung ne zutuno ne wal mampa sona na.»
- ⁵Satan kuo wene nene ha zu kuso bhandi. Ne ha bebe ngimo, a osa hio kandonu fet ha wene,
- ⁶ne a toa: «Mi beha me ziomone leke-lekemo pe hio kandonu fet. E haa yo ha mi, ne mi lem ha yo ha wi ka mi ngoya.
- ⁷Pe me, ka me ngbi zigolo ha si mi ne lukisi mi, mo ndong fet bedung ha me.»
- ⁸Jésus kiforo wen ha wene: «Takarata pe So toa nde, me alukisi Kongawan, So pe me, ne me ade tom So ha wene ndang sona.»
- ⁹Satan kuo wene nene ha Jérusalem ne gdea wene ha bhele-bhele kuso gasa twa So. Ne a toa ha wene: «Ka me ne Bewei pe So, me bhil tek ha nu,
- ¹⁰hazu e ngeraka ha zang takarata pe So: «So beha nu ha hio telenge pea nde, mbwa apam me.»
- ¹¹Ne e ngeraka fin: «Mbwa beba me ha ko nde, me ako nanga me ha ta na.» “
- ¹²Jésus kiforo wen ha wene: «Ka me awe Kongawan, So pe me na!”
- ¹³Hapata ka Satan wea sila wa ne wal nete-nete gan, a laka wene gde pen, kane ma ngimo.
- ¹⁴Jésus kiforo te si ha Galile ne a dona ne ngate pe Nzoy-Sote. E baa kasi te wa dam kandonua fet.
- ¹⁵A osa mo ha hio twa go So, ne wi fet lukoso wene.
- ¹⁶Jésus hoo ha Nazaret, le ka wene kpoate ang. Ha swe omta a lea twa go So tuka ndoki deamo pea. Ne a guote hazu tol takarata pe So.
- ¹⁷E haa wene kalka takarata pe wan-tokuliwen Esaie. Ka wene bulso yo, a kpaabhandi ka Esaie ngeraka:
- ¹⁸« Nzoy-Sote pe Kongawan dung ha zu mi, hazu wene hongami me bul Dede Wen ha hio fabha wi. A tomsa mi hazu to ha hio wan-zobho nde, zobho pe mbwa kara, hazu gbosisi li hio wan-gdoka li, hazu gbosisi wi ndong ka e yukoto gde se e.
- ¹⁹Ne hazu to nde, yo ne bele ka Kongawan bede dede sila ha te o.”

20Hapata a kalka takarata engɛ ha yo ha wan-pam twa gɔ Sɔ, nɛ a dungɔnu. Hio wi fet ka dungɔ ha twa gɔ Sɔ gɛra wɛnɛ gdoo.

21Mɛgi wɛnɛ tɔa ha mbwa: «Swe mese, ngerakamɔ engɛ lɛmsara tɛ ha li ɛnɛ.»

22Wi fet lukoso wen pɛa, nɛ mbwa yaksa ha dede wen ka wɛnɛ tɔa. Hapata, mbwa tɔa: «Wi kɛ bo nê bem pɛ Joseph na nde?»

23Jésus tɔa ha mbwa: «Kpasawen, ɛnɛ betɔ zɛngwen engɛ ha mi nde, ‹Wan-yina, gu zeɛ yunɛ ha tɛ mɛ nɛ pɛ mɛ tɛ.› Hazu tɔ ha mi nde, mi ade fin hake ha le pɔm hio mɔkifi fet, ka ɛnɛ zea nde, mi dea yo ha Kapernaum.»

24Nɛ wɛnɛ tɔa fin ha mbwa: «Kpasawen mi tɔ ha ɛnɛ nde, ɛ ba wan-tɔkuliwen ha le pɛa nɛ dede kɔ ndang na.

25Nɛ fin, mi tɔ kpasawen ha ɛnɛ nde, ha ngimɔ pɛ Elie, hio nagula dungɔ nɛdɔka ha Israel. Ha ngimɔ engi kolo tɛ ɔl na, kan ɛ beɛ tar nɛ ndambu, nɛ foto teka ha kandɔnua fet.

26Nɛ Sɔ tɛ tomsi Elie ha pɛ ma nagula ndang mɔ Israel na. Ma, a tomsa wɛnɛ sɔna ha pɛ nagula engɛ ka dungɔ ha Sarepta ha kandɔnu Sidon.

27Nɛ fin, ha ngimɔ pɛ wan-tɔkuliwen Elisée, hio wan-doko dungɔ nɛdɔka ha kandɔnu Israel. Ma, ma ndang ha soko mbwa tɛ kpasi na, kanɛ Naaman, wi mɛ kandɔnu Siri.»

28Wi fet ha twa gɔ Sɔ dona nɛ ngambi, ka mbwa zea wen ndɔng.

29Mbwa guotɛ nɛ baa wɛnɛ nɛnɛ ha gdong le, ha kuso ngenge nu ngari, ka le pɛ mbwa dung ang, hazu nde, mbwa ail wɛnɛ pi ha fongo.

30Ma, Jésus pena ha soko mbwa wong.

31Jésus nɛa ha le Kapernaum ha kandɔnu Galile. Ha swe ɔmte a osa mɔ ha hio wi haki.

32Hio wi yaksa nɛdɔka ka mbwa zea osamɔ pɛa, hazu wen pɛa nɛ zioa.

33Ha twa gɔ Sɔ, ma wi ka dung bala ha kɔ gdanga sɔtɛ ang, nɛ wɛnɛ gdɔra nɛ ngagɛl:

34«Yiss, Jésus wi mɛ Nazaret, mɛ ngoy de nɛ ge nɛ ɔ, ge nde? Mɛ tɛa ha gdangsa ɔ? Mi ingɔ mɛ nɛdedea. Mɛ nê nzɔy wi, ka Sɔ tomsa.»

35Jésus sena wen ha gdanga sɔtɛ engɛ nɛ tɔa: «Gdɔki nu mɛ, gbo ha tɛ wi kɛ!» Nɛ gdanga sɔtɛ pio wi engɛ ha nu ha soko hio wi, nɛ gboa ha tɛ wa pen. Ma, a tɛ kɔmbiri wɛnɛ fin na.

36Hio wi fet yaksa nɛdɔka, nɛ mbwa wolamɔ ha soko may: «Engɛ nê nge tili wen ge? Wi engɛ haa nu nɛ ziomɔ nɛ ngatɛ ha hio gdanga sɔtɛ nɛ mbwa gboa!»

37Hapata ngimɔ engi, kasi tɛ Jésus yambala dam kandɔnu Galile fet.

38Nɛ Jésus laka twa gɔ Sɔ gde, lea ha twa pɛ Simon Pierre. Folo mɛ Simon mɔ bhoko dungɔ nɛ nga bawetɛ. Nɛ ɛ ana Jésus hazu kpasisi wɛnɛ.

³⁹A hilo ha zu wa, ne sena wen ha nga bawete enge. Ne yo kara ha ndangte ngimo. Folo me Simon guote, ne a dea tom ha mbwa.

⁴⁰Ka swe lea, e kuo hio wi ka dung ne tili zele nete-nete nene ha pe Jesus. A gdea ko ha te mbwa ndang ndang fet, ne zele pe mbwa kara.

⁴¹Hio gdanga sote gboa ha te doka wi ne gdora: «Me ne Bewei pe So!» Ma, Jesus gaya mbwa nde, ka mbwa awolmo na, hazu mbwa ingo fet nde, wene ne Mesi.

⁴²Ka mosaa, Jesus gboa ne ha ma bhandi ka wi bo ang na. Ne hio wi kio wene kane mbwa kpaawene haki. Mbwa ngoya dola wene me pen lak mbwa gde.

⁴³Ma, a toa ha mbwa: «Dea nde, mi abul fin Dede Wen Kongakando pe So ha hio wi mo mbing le. Yo ne enge ka So tomsa mi.»

⁴⁴Ne wene nea ne bul wen ha hio twa go So ha Judée.

Luc 5

¹Ma swe Jesus dungo ha nukolo to Genezaret, ne giliwi kelkata wene hazu ze wen pe So ha nu wa.

²A zoka songu bwa ha nukolo to enge. Hio wan-pi yok li gboa ha zanga hazu fal hio yok pe mbwa.

³Jesus lea songu pe Simon Pierre ne a ana wene me il songu ye ne nukolo tikiring. A dungonu ha zanga ne a osamo ha giliwi.

⁴Ka Jesus osamo kari, a toa ha Simon: «Me il songu ne ha gduko li, ne ene pi yok.»

⁵Simon kiforo wen ha wene: «Wan-osimo, o gbengsa te ne ze fet, kane mosaa, ne o gbe koyo ndang na. Ma, tuka me toa megii, mi bepi yo.»

⁶Mbwa pio yok, ne mbwa kaya koyo pente, bhona ka tikiring nde hio yok agon.

⁷Megii mbwa anga ko ha hio soy-womba pe mbwa, ka dungo ha zang ma mbing songu nde, mbwa ate te gbakiri mbwa ha daka yok. Mbwa tea te gu yok hine mbwa, ne mbwa donsa songu bwa fet. Ne hio songu te bo hapete lea li.

⁸Ka Simon zoka megii, a ngbio zigolo ha si Jesus ne a toa: «Kongawan, tiki ye ne mi, hazu mi ne wan-de gdangamo!»

⁹Kpasawen, ke baa Simon hine wi ndong ka dungo hapete wa, hazu doka koyo ka mbwa gbea.

¹⁰Jacques ne Jean, hio bem pe Zebede, ka dea tom hine Simon, dungo ne ke gbesi. Ma, Jesus toa ha Simon: «Me yu ke na! Angiri sising, me bedung wan-ki wi ha So.»

¹¹Hapata, mbwa daka hio songu gde ha nubele. Mbwa laka hio mo pe mbwa fet gde, ne mbwa ndara Jesus.

12Jésus hōa ha ma gasa le. Haki ma wei ang ka doko yōnga wene fet. Ka wei enge zōka Jésus, wene teka ha nu, gok li ha si wa ne tōa: «Kongawan, ka me ngoya, me lema sasisi te mi.»

13Jésus yafafa kō ba ne te wan-doko, ne a tōa: «Mi ngoya, te me asa!» Ha ndangte ngimō, doko pea kara.

14A haa nu ha wan-doko: «Ka me atō yo ha ma wi ndang na! Ma, me osi te me ha wan-hasadaka tuka wene amekiri nde, doko pe me kara kari. Hapata me ha sadaka sasasamō, ka Moïse baha nua sōngsi. Enge beosi ha wi fet nde me kpasasari.»

15Ngase engi, kasi te wa yambala pen mō sōngsi. Ne dōka zugiliwi tea hazu ze wene, ne hazu nde, wene akpasisi mbwa.

16Ma, Jésus daka te, ne wene nea ha kpenu, ha gōa Sō.

17Ma swe Jésus dungō ha osa mō, ne hio Farizien ne hio wan-osi mbonga dungōnu hapete wa. Mbwa guote ha le fet mō Galile ne mō Judée ne ha Jérusalem. Ne Jésus dona ne ngate pe Kongawan Sō hazu kpasisi hio wan-zele.

18Hio ma wei guo ma wan-zele mela ne lang, ne mbwa kio wal me lesisi wene gde ha li Jésus gan.

19Mbwa te kpa wal me lesisi wene na, hazu giliwi penate. Mēgi mbwa danga zutwa. Mbwa wena mō ka ε dea ne zutwa, ne zilso wene ne olo lang fet ha soko gili gde ha li Jésus.

20Ka Jésus zōka nde, mbwa mekara Sō ne sila mbwa fet, a tōa ha wan-zele: «Dan mi, mi biso sembō pe me kari.»

21Hio Farizien ne hio wan-osi mbonga angara takara mō ne tōa: «Wi ke ka fengsi Sō mege, a ba te wa tuka o? O lema bisi sembō o nde? Yo ka nê Sō ndang sōna!»

22Jésus ingō takaramō pe mbwa ne a kiforo wen ha mbwa: «Enne takiri mō tuka enge ha sila enne hazu ge?»

23Ka mi tō nde, «Mi biso sembō pe me kari», mana ka mi tō nde, «Gute, me ne nō», yo nê nge ka dung ne hasa me tō, ge nde?»

24Kpasawen, ene being long nde, mi, Bewei pe Wi, mi ne ziomō me bisi sembō pe wi ha zu nu.» Ne wene tōa ha wan-zele mela: «Gute, ba lang pe me, ne me si ha twa pe me!»

25Wan-zele guote nehasa ha li hio wi fet, a baa mō ka wene ōanu ang, a kiforo ha twa pea ne lukoso Sō.

26Mbwa fet yaksa, ne ke baa mbwa. Mbwa lukoso Sō ne mbwa tōa: «Swe mese, o zōka gōn-gene mō!»

27Hapata engi, ka Jésus ha gboa ha le, wene zōka ma wan-ndem mbōli garama ha bhandi tom pea, ling wa nde Lévi. Jésus tōa ha wene: «Ndari mi!»

28Lévi guote, a laka mɔ fet gde ne a ndara Jésus.

29Ne Lévi dea fada ha twa pɛa hazu lukisi ne Jésus. Hio dɔka wan-ndem mbɔli garama ne hio ma mbing wi dungɔ ha yɔngamɔ ha tabolo hine mbwa.

30Ka hio Farizien hine hio wan-osi mbonga zɔka mɛgi, sila mbwa yimɔ, ne mbwa tɔa ha hio wan-yambimɔ pɛ Jésus: «Hazu ge ene ha yɔngamɔ ne nɔ mɔ hine hio wan-ndem mbɔli garama ne hio wan-de gdangamɔ ge nde?»

31Jésus tɔa ha mbwa: «Yo bo nê wi ndɔng, ka dung ne dede tɛ, ka ne ha pɛ wan-yina na. Ma, yo sɔna nê wi ka dung ne zɛlɛ.

32Mi tɛ tɛ hazu sa hio nzeng wi na, ma, mi tɛa hazu sa hio wan-de gdangamɔ tuka nde, mbwa akifiri sila.»

33Hio Farizien tɔa ha Jésus: «Hio wan-yambimɔ pɛ Jean ha zimɔ yɔngamɔ yala nedɔka, ne mbwa ha gɔa Sɔ. Ne hio wan-yambimɔ pɛ ɔ de gbesi. Ma, hio wan-yambimɔ pɛ mɛ ha yɔnga mɔ ne ha nɔa mɔ.»

34Ne wene ana mbwa: «Ene lɛma nɔsisi hio wi ka ε sa ha yenga sibhoko nde, mbwa azim yɔnga mɔ ha ngimɔ ka wei sibhoko ang hine mbwa nde? Way!

35Ma, ma ngimɔ behɔ, ka ε begu wei sibhoko yune ha soko mbwa. Yo nê ha ngimɔ engi ka mbwa bezim bin yɔngamɔ.»

36Ne Jésus tɔa fin zengwen ha mbwa: «Wi ndang lɛm gɔn nu la ha mbombe late pɛa hazu bhɔngiri ne mɔa la na. Yu nde, wene begdangsi mbombe late pɛa, ne nu mbombe la lɛm may hine mɔa na.

37Ne wi ndang lɛm a mbombe dɔkɔ ha zang mɔa lɔngɔ na. Hazu ka yo beangiri nɔya, yo bele gbatolo mɔa lɔngɔ ne yo begba lɔngɔa. Mɛgi dɔkɔ betɛ gɔy ne lɔngɔ betɛ gdang.

38Ma, dea nde, ε a-a mbombe dɔkɔ ha zang mbombe lɔngɔ.

39Ne wi ka nɔa mɔa dɔkɔ, ngoy nɔa mbombea fin na. Hazu a tɔ sɔna nde, mɔa ha de pen mbombea.»

Luc 6

1Ha ma swe ɔmte, Jésus gɔna ha zang fɔ kpalmɔ tuka sundu. Hio wan-yambimɔ pɛa bhio hio ma wayaa ne mbwa ngbɔa ha kɔ yɔng.

2Ne hio ma Farizien ana mbwa: «Hazu ge ene ha dea mɔ, ka mbonga kafa mɛ de yo ha swe ɔmte ge nde?»

3Jésus kiforo wen ha mbwa: «Ene tɛ tɔl mɔ ka David ne hio wi pɛa bade ha ngimɔ ka mbwa dungɔ ne wɔ, na nde?»

4A lea zang twa Sɔ ne kuo mampa ka ε haa ne sadaka kari. A yɔnga ne haa ma ha hio wi pɛa, ngase ka mbonga pɛ ɔ haa nu nde, sɔna nê hio wan-hasadaka ayɔng yo.»

- ⁵Ne Jésus tɔa fin ha mbwa: «Mi, Bewei pɛ Wi nê wan hazu swe ɔmtɛ.»
- ⁶Ha ma mbing swe ɔmtɛ, Jésus lea ma twa gɔ Sɔ, nɛ a osa mɔ ha hio wi. Ma wi ka wekɔ wa yɔmba, dungɔ haki.
- ⁷Hio Farizien nɛ hio wan-osi mbonga dungɔ ha mbara Jésus nde, mana a bekpasisi ma wan-zɛɛ ha swe ɔmtɛ, tuka nde ka mbwa akpa wal mɛ fundi nɛ wɛnɛ.
- ⁸Ma, Jésus ingɔ takaramɔ pɛ mbwa. Nɛ wɛnɛ tɔa ha wan-yɔmba kɔ mɛgɛ: «Gutɛ mɛ, nɛ nɛ yol ha binsila.» A guotɛ nɛ nɛ yol.
- ⁹Ne Jésus tɔa ha mbwa: «Mi ani ɛnɛ nde, mbonga pɛ ɔ haa wal mɛ de nɛ gɛ? Dede mɔ mana gdanga mɔ? Kpasasa tunɔ mana yangala tunɔ pɛ wi?»
- ¹⁰Jésus zɔka mbwa hɛrr fet, nɛ wɛnɛ tɔa ha wan-yɔmba kɔ: «Yafifi kɔ mɛ!» Wan-zɛɛ engɛ dea mɛgi nɛ kɔ wa kiforo nɛ dedea.
- ¹¹Ma, mbwa dea ngambi gdang, nɛ mbwa ana may hazu ing mɔ ka mbwa bedɛ nɛ Jésus.
- ¹²Ma swe hapata engi, Jésus nɛa ha zu ngari hazu gɔ Sɔ. A dungɔ haki ha gɔa Sɔ nɛ zɛ fet.
- ¹³Ka mɔsaa, a wesara hio wan-yambimɔ pɛa, nɛ a kuo hio ma ha soko mbwa bhukɔ gbala bwa gde nɛtɛ. Nɛ wɛnɛ saa ling mbwa nde, hio wan-nɛtom.
- ¹⁴Wi ndɔng nê: Simon ka Jésus saa fin nde Pierre, André ya mɛ Pierre, Jacques hine ya wa Jean, Philippe nɛ Barthélemy,
- ¹⁵Matthieu nɛ Thomas, Jacques bewei pɛ Alfe, nɛ Simon ka ɛ sa nde «Bele ka yin gɔn-gɛnɛ wan-le»,
- ¹⁶Judas bewei pɛ Jacques, nɛ Judas Iskariote wan-hakasate Jésus.
- ¹⁷Jésus zilo ngari hine hio wan-nɛtom pɛa. Nɛ mbwa yola ha tɛɛfɛn bhandi ka hio olo wan-yambimɔ dungɔ ang hine gasa zugiliwi mɔ kandɔnu Judée, mɔ gasa le Jérusalem nɛ mɔ kandɔnu mɔ le Tir nɛ Sidon, ka dung hapɛtɛ nana-litɔng.
- ¹⁸Zugiliwi ndɔng tɛa hazu zɛ wɛn pɛ Jésus, nɛ hazu nde, wɛnɛ akarsi hio zɛɛ pɛ mbwa. Nɛ Jésus kpasasa fin hio wi ka kpaɛa yeksamɔ ha kɔ gdanga sɔtɛ.
- ¹⁹Ne giliwi fet kio wal mɛ ndɔ tɛ wa, hazu ngatɛ mɛ karsi zɛɛ gbo ha tɛ wa, nɛ a kpasasa hio wan-zɛɛ fet.
- ²⁰Jésus zɔka hio wan-yambimɔ pɛa nɛ a tɔa ha mbwa: «Totɛ ha ɛnɛ ka dung nê fabha wi hazu ɛnɛ bedung hio wi mɔ Kongakandɔ pɛ Sɔ.
- ²¹Totɛ ha ɛnɛ ka dung nɛ wɔ sising, hazu zang ɛnɛ bedon. Totɛ ha ɛnɛ ka he kwa sising, hazu ɛnɛ bemam mami nɛ totɛ.
- ²²Totɛ ha ɛnɛ ka hio wi besɛn ɛnɛ, nɛ ka mbwa bemul ɛnɛ pi, nɛ ka mbwa beya ɛnɛ nɛ fɛngsi ling ɛnɛ, hazu mi, Bewei pɛ Wi.

23 Ɛne de tote ha ngimo ka mo ndong beho, ne ene de gaga hazu mo-ke ene ne gasaa ha zang ngon. Hazu hio ngbabafa mbwa bade se megi ha te hio wan-tokuliwen.

24 Ma, ngote ha ene hio wan-kpamo, hazu ene kpaa mo gasisi sila ene kari.

25 Ngote ha ene ka zang ene dona sising, hazu wo bede bin ene. Ngote ha ene ka mam mami sising, hazu ene bedung ha zang kobhe bin ne ene behe kwa.

26 Ngote ha ene ka hio wi fet ha toa dede kasi te ene, hazu hio ngbabafa mbwa dea gbesi ha te hio wan-tokuliwen dalo.”

27 «Ma, mi to ha ene ka ze mi sising nde, ene angoy hio ngana pe ene, ne ene ade dedemo ha te wi ndong ka sen ene.

28 Ɛne awol dede wen ha zu wi ndong ka fom ene. Ene ago So hazu e ndong ka yukiti ene.

29 Ka ma wi mela me ha ma mbuku ndang, kifiri bhalkoa ha wene amel fin. Ka ma wi baa gasa late pe me, gde wene aku fin late mo sia.

30 Ka ma wi goa mo ha ko me, me ha yo ha wene. Ne ka ma wi baa ma mo pe me, ka me a-ani yo fin na.

31 Mo fet ka ene ngoy nde, hio wi ade yo ha te ene, ene de yo gbesi ha te mbwa!

32 «Ka ene ngoy sona ne wi ndong ka ngoy ene, ki e belukisi ene hazu ge? Hazu hio wan-de gdangamo fin ha ngoya hio wi ka ngoy mbwa.

33 Ne ka ene de dedemo sona ha te wi ndong ka de dedemo ha te ene, ki e belukisi ene hazu ge? Hazu hio wan-de gdangamo fin ha dea gbesi.

34 Ne ka ene ha mbee sona ha e ndong ka ene takara nde, mbwa bekifiri yo ha ene, ki e belukisi ene hazu ge? Hazu hio wan-de gdangamo fin ha haa mbee ha ma mbinga tuka nde, wi ndong akifiri yo ha mbwa.

35 Ma, ene angoy hio ngana pe ene, ne ene ade dedemo ha te mbwa. Ene aha mbee ha ma wi, ma ene atakiri hazu wen kiforo yo na. Ka ene de megi, mo-ke ene ne gasaa ha zang ngon, ne ene bedung hio bem pe So, ka dung ha kuso ngon. Hazu wene ha dea dedemo fin ha te hio gdanga wi, ne ha te wi ndong ka ing toa «oeba» na.

36 Ɛne ade kobhe te wi gbesi tuka Bafa ene ha dea kobhe te wi.”

37 «Ɛne agon kita ha zu ma wi na, megi So lem gon kita ha zu ene na. Ene agon kita ba ma wi na, megi So lem gon kita ba ene na. Ene bisi sembo pe may, megi So bebisi sembo pe ene.

38 Ɛne aha mo ha hio wi, megi So beha mo ha ene. So bedonsi toy wekimo pea, a beisi yo, a beyakili yo, kane yo dona goy. Ne a begosi yo ha nu la pe ene. So beweki mo ha ene ne ndangte mowekimo ka ene weki ne mo ha hio oloa.”

39 Jesus toa fin zengwen ha mbwa: «Wan-gdoka li lema fin ngbosi ma wan-gdoka li meng? Ka bo megi, ki mbwa bwa fet betek ha zang gduko ko.

⁴⁰Wan-yambimɔ ndang pen wan-osimɔ pɛa na. Ma, ka wene yamba mɔ fet we ε, a bedung tuka wan-osimɔ pɛa.

⁴¹«Hazu ge mɛ geri mbuli pala ka dung ha li ya mɛ, ma, mɛ zɔk gasa te ka dung ha li mɛ na ge nde?»

⁴²Mɛ bede mɛng mɛ tɔ ha ya mɛ: «Ya mi, gde mi aku mbuli pala ha li mɛ yunɛ,» nɛ mɛ zɔk gasa te ka dung ha li mɛ na, ge nde? Wan-dambari, mɛ kusi gasa te ka dung ha li mɛ yunɛ songsi. Nɛ ka mɛ zɔka mɔ buee, ki mɛ lɛma ku mbuli pala ka dung ha li ya mɛ yunɛ.»

⁴³«Dede te lɛm way gdanga wayaa na. Nɛ gdanga te lɛm way dede wayaa na.

⁴⁴Hazu ε ing te ndang ndang fet nɛ wal wayaa. ε lɛm bhi waya sole ha te gaza na. Nɛ ε lɛm bhi waya yama ha yak ngombia na.

⁴⁵Dede wi gbosisi nɛ dedemɔ ka don zang sila wa. Nɛ gdanga wi gbosisi nɛ gdangamɔ ka don zang sila wa. Hazu wi tɔ sɔna nɛ wen mɔ, ka don zang sila wa.»

⁴⁶«Hazu ge ene sa mi nde, Kongawan, Kongawan, nɛ ene de mɔ ka mi tɔ ha ene na ge nde?»

⁴⁷Wi ka tɛ ha pɔm, ka ze wen pɔm, nɛ ka de mɔ lɛm nɛ yo, wene ba may nɛ wi ka mi beosi ha ene.

⁴⁸A ba may nɛ ma wi ka bɛ twa, nɛ ka za kɔ nanga twa nɛ gdukoa hɔ ha nga nu. Ha ngimɔ mbeng, ka gbongbong kolo ilo twaa, yo fesi te na, hazu a bea yo nedede.

⁴⁹Ma, wi ka ze wen pɔm nɛ zala sɔna, nɛ ka de mɔ ka mi osi na, wene ba may nɛ ma wi ka bea twa pɛa ha gele nu, nangaa bona. Ka gbongbong kolo ilo twaa, yo tukolo nehasa mburr.»

Luc 7

¹Ka Jɛsus karsa bulo wen ndɔng fet ha hio wi, a nea ha Kapernaum.

²Haki, ma kagama-bulo dungɔ nɛ ma bala, ka wene ngoya pente. Nɛ bala enge dungo nɛ zele hapete fio.

³Ka kagama-bulo engi zea kasi te Jɛsus, a tomsa hio ma kotowi pɛ hio zuife mɛ ani nde, Jɛsus ate te kpasisi bala pɛa.

⁴Mbwa hɔa ha pɛ Jɛsus, nɛ mbwa lokate ha wene nɛ tɔa: «Wi enge nɛ zioa nde, mɛ akpasisi bala pɛa.

⁵Hazu a ngoya kandɔ pɛ ɔ, nɛ yo nɛ wene ka bea twa go Sɔ ha ɔ.»

⁶Jɛsus nea hine mbwa. Ma, ka wene hɔa sanga nɛ twa, kagama-bulo tomsa hio ma dan wa hazu tɔ ha wene: « Kongawan, mɛ yeysi te mɛ na, hazu mi bo nɛ zioa nde, mɛ ale ha zang twa pɔm na.

- ⁷Ne fin, mi kpaá nde, mi bo ne zioa me te ha pe me na. Ma, me to ma wen ndang sɔna, ne bala pɔm bekpasi.
- ⁸Hazu mi fin, mi dung ha si ma zio wi, ne hio wan-bibulo dung ha si mi. Ka mi to ha ma wan-bibulo pɔm: <Ne!> A nea. Ne ka mi to ha ma mbinga fin: <Te!> A tea. Ne ka mi to ha ma bala pɔm fin: <De engɛ!> A dea yo.”
- ⁹Jésus yaksa ka wene zea wen ndɔng. A kiforo te zɔk giliwi ka ndara wene, ne a toa ha mbwa: «Mi to ha ene nde, mi te kpa ka ma wi ndang ka mekiri Sɔ nekpasa tuka engɛ na, ngase ha soko hio wi mo Israel yo bona.”
- ¹⁰Ka wi ndɔng ka kagama-bulo tomsa kiforo si ha twa pea, mbwa kpaá nde, zeɛ pe bala pea kara.
- ¹¹Hapata, Jésus nea ha ma le linga nde Naine. Hio wan-yambimo pea ne ma gasa zugiliwi nea hine wene.
- ¹²Ka wene hɔa ha nu le, a kpaá nde e ha kuo ma wol wi gbo ne. Yo ne ndanga bewei pe ma nagula. Ne dɔka wi mo le nea hine nagula engɛ ha guno bem.
- ¹³Ka Kongawan Jésus zɔka nagula engɛ, sila wa doya ne kobhe. Ne a toa ha wene: «Me he kwa na!”
- ¹⁴Ne a tiko ne ne gde ko ha zu kubha fio. Ne wi ndɔng ka ba yo nene yola, ne Jésus toa: «Pɔlombɔ wi, mi ha nu ha me, gute me!”
- ¹⁵Megi fiowi kiforo ha tuno, a dungonu, ne wene angara wolamo. Ne Jésus haa wene ha nana wa.
- ¹⁶Ke baa wi fet. Mbwa lukoso Sɔ ne toa: «Gasa wan-tokuliwen hɔa ha soko o!» ne fin «Sɔ tea hazu kpasisi kandɔ pea!”
- ¹⁷Kasi mo engɛ yambala dam kandonu Judée ne kandonu fet ka zikiri Judée.
- ¹⁸Hio wan-yambimo pe Jean wan-gdumsiwi toa ha wene wen mo ka Jésus dea. Jean saa hio ma wan-yambimo pea bwa,
- ¹⁹ne a tomsa mbwa ha pe Jésus hazu ani wene: «Me ne Mesi ka bete nde? Mana o akeri ma mbinga?”
- ²⁰Ka mbwa hɔa ha pe Jésus, mbwa toa: «Jean wan-gdumsiwi tomsa o hazu ani me nde, me ne Mesi ka bete, mana o akeri ma mbinga?”
- ²¹Ha ndangte ngimo, Jésus kpasasa hio dɔka wan-zeɛ ne wan-kumo. Ne wene yino fin hio gdanga sote gboisasi ha te hio wi, ne wene gbosasa li hio dɔka wan-gdoka li.
- ²²Jésus toa ha hio wan-nekasara pe Jean: «Ene ne, ne to ha wene, mo ka ene zɔka ne zea: <Hio wan-gdoka li zɔka mo, hio kumo wi nea no, te hio wan-doko saa, hio wan-gdoka zala zea mo, hio fiowi kiforo ha tuno, ne hio fabha wi ha zea Dede Wen.>
- ²³Tote ha wi ke ka kafi mekara mi na!”

- 24** Ka hio wan-nekasara pe Jean sio, Jésus angara tɔa kasi te Jean ha giliwi, a tɔa: «Ène nea ha kpenu ha zɔka ge? Beɛ ka bok fesi nde? Way!
- 25** Ma, ene nea ha zɔka ge? Ma wi ka yol lɛkɛ-lɛkɛ la nde? Way, hazu hio wi ka yol lɛkɛ-lɛkɛ la, ne ka de le ha zang yɛbhɛ-yɛbhɛ kpaamɔ dung ha zang twa pe kongapora.
- 26** Ma, ene nea ha zɔka ne o? Wan-tɔkuliwen? Ey, yo gɔ. Ne mi tɔ ha ene fin nde, wene ne gasaa pen wan-tɔkuliwen.
- 27** Hazu Sɔ tɔa wen hazu Jean ha zang takarata pea nde, «Mi betomsi wan-nekasara pɔm ha li me hazu bhɔngiri wal ha me.»
- 28** Mi tɔ ha ene nde, ɛ te bhɛ ma wi ka dung ne gasaa pen Jean ndang na. Ma, wi kɛ ka dung ne bebea fet ha zang Kongakandɔ pe Sɔ, ne zioa pen Jean.
- 29** «Hio wi fet hine hio wan-ndem mbɔli garama fin zea Jean, ne mbwa mekara nde, Sɔ ne nzeng. Mɛgi mbwa tea tuka nde, Jean agdumsi mbwa ha li.
- 30** Ma, hio Farizien ne hio wan-osi mbonga kafa mɔ ka Sɔ bhɔngara ha mbwa, ne mbwa te ngoy nde Jean agdumsi mbwa ha li na.”
- 31** Ne Jésus tɔa fin ha mbwa: «Mi beweki hio wi mɔ sising ne nge wi ge? Mbwa dung tuka o?
- 32** Mbwa dung tuka hio bhobem ka dungnu ha binsila dɛl ha gdɔra ha may: «O mela bio nganmɔ ha ene, ne ene te yo yula na! O bea gima ngɔte ha ene, ne ene te he kwa na!»
- 33** Hazu, ka Jean wan-gdumsiwi hɔa, a kafa dɔkɔ ne hio ma yɔngamɔ. Ne ene tɔa nde, wene dung bala ha kɔ gdanga sɔte.
- 34** Ka mi, Bewei pe Wi, hɔa, mi yɔnga ne nɔa mɔ. Ne ene tɔa nde, mi nê wan-yɔngmɔ nedɔka ne wan-nguru dɔkɔ. Ne fin nde, mi de sɔy hine hio wan-de gdangamɔ ne hio wan-ndem mbɔli garama.
- 35** Ma, deamɔ pe hio bem pe Sɔ gbasi nde, mbaramɔ pe Sɔ ne nzeng.”
- 36** Ma Farizien saa Jésus hazu yɔng mɔ hine wene. Jésus nea ha pea ne a dungɔnu hapete tabolo.
- 37** Ha le engi ma bhoko-de mɔ ne tum ang. Ne ka wene zea nde, Jésus ha yɔnga mɔ ha twa pe Farizien enge, a kuo bebe dak ka dona ne liyama tene. Ɛ sɛka dak enge ne ma ta ka ɛ sa nde, albatre.
- 38** Ne a tiko te ha gdong Jésus hapete nanga wa. Wene hea kwa ne milikwa huyo ha nanga Jésus. Ne a dio yo ne bumɔzu wa. A duyɔ nanga Jésus ne hɔnga yo ne liyama.
- 39** Ne ka Farizien enge ka saa Jésus, zɔka mɛgi, a takara ha sila wa nde, ka bo se nde, wi enge abo nê wan-tɔkuliwen, a ingɔ nde, bhoko enge ka baa te wa, nê bhoko-de mɔ ne tum.
- 40** Mɛgi Jésus tɔa ha Simon: «Mi ne ma wen me tɔ ha me.» Simon kɔa ne tɔa: «Wan-osimɔ, me tɔ yo.”

- ⁴¹Jésus tɔa ha wene: «Wi bwa dungɔ ne mbee pe ma wi ha zu mbwa, ndang ne lafu mbɔli gɔmmay mɔrkɔ, ne ma ne lafu mbɔli bhukɔa mɔrkɔ.
- ⁴²Ma, ka wan-ha mbee zɔka nde, mbwa fet kpa wal me kpe yo na, a laka mbee bwa fet gde. Me tɔ ha mi, ha soko wi ndɔng bwa, yo nê o ka bengoy wan-ha mbee pen mbinga, o nde?»
- ⁴³Simon kiforo wen ha wene: «Mi takiri nde, wi ka bengoy wene pen mbinga nê wi enge ka dungɔ ne gasa mbee ha zu wa.» Jésus tɔa ha Simon: «Me tɔa kpasawen.»
- ⁴⁴Ne Jésus kiforo te zɔk bhoko enge ne wene tɔa ha Simon: «Zɔk bhoko enge nedede! A dea mɔ ka me te de na. Hazu, ka mi lea twa pe me, me te ha mi li me fal ne nanga mi na. Ma, a taya nanga mi ne milikwa pea, ne a dio yo ne bumɔzu wa.
- ⁴⁵Me te duy mbuku mi na. Ma, ha ngimɔ ka mi lea twa pe me kane sising, bhoko enge te karsi duyɔ nanga mi na.
- ⁴⁶Me te a nɔ ha zu mi na, ma, yo nê wene ka aa liyama ha zu nanga mi.
- ⁴⁷Hazu engi, mi tɔ ha me nde, Sɔ biso dɔka sembɔ pea kari. Yo nê engi ka wene osa ngoy ha mi nedɔka. Hazu wi ka sembɔ pea biso tikiring, beosi ngoy fin tikiring.»
- ⁴⁸Ne Jésus tɔa ha bhoko enge: «Sembɔ pe me biso fet.»
- ⁴⁹Megi, wi ndɔng ka dungɔ hine wene ha tabolo angara tɔa ha sila mbwa: «Wi enge ba te wa tuka o me bisi sembɔ, o nde?»
- ⁵⁰Ma, Jésus tɔa ha bhoko enge: «Me kpasu hazu me mekara mi. Me si nedede.»

Luc 8

- ¹Hapata, Jésus yala ne ha hio gasa le ne hio bebe le. Ha bhandi ndɔng fet a bulo Dede Wen hazu Kongakandɔ pe Sɔ. Hio wan-netom pea bhukɔ gbala bwa dungɔ hine wene,
- ²ne hio ma bhoko fin, ka Jésus bayin gdanga sɔte ha te mbwa gbosisi ne ka wene bakarsi zele pe mbwa. Bhoko ndɔng nê Marie Magdala, ka Jésus bayin gdanga sɔte ha te wa mɔrkɔ zanga bwa gbosisi,
- ³ne Jeanne ko pe Kuza, wan-pam mɔ pe Herode, ne Suzanne, ne hio ma dɔka bhoko fin. Hio bhoko ndɔng fet gbakara Jésus ne hio wan-yambimɔ pea ne mɔ kɔ mbwa.
- ⁴Gasa zugiliwi guote ha hio le fet ne mbwa wesara may ha pe Jésus. Ne a tɔa townen enge ha mbwa:
- ⁵«Ma wi nea ha fɔ hazu pe kpalmɔ. Ne ka wene pea, hio ma kpalmɔ teka ha liwal. E umɔ yo ne hio nɔy saka ne yɔnga yo.
- ⁶Hio ma teka ha zu nganu. Ka yo gboa, yo kota nehasa hazu li bo ang na.
- ⁷Hio ma teka ha soko yak ngombia, ka kpɔate ha ndangte ngimɔ ne luɔ kpalmɔ enge pɔlɔm-pɔlɔm.

⁸Hio ma teka ha dede nu, yo kpɔate nɛ waya gɔmmay ndang.» Nɛ Jɛsus tɔa nɛ ngagel: «Wi ka bo nɛ zala mɛ ze mɔ, wɛnɛ aze.”

⁹Hio wan-yambimɔ pɛ Jɛsus ana wɛnɛ nɛ goto townen engɛ.

¹⁰Jɛsus kiforo wen ha mbwa: «Pɛ ɛnɛ, Sɔ haa ɛnɛ mɛ ing gotomɔ hazu Kongakando pɛa, ka ma wi tɛ ing sɔngsi na. Ma hio mbingwi ze nɛ townen sɔna. Nɛ wal engi «mbwa ha gera mɔ, ma, mbwa zɔk yo na, nɛ mbwa ha zea mɔ, ma, mbwa ing yo na.» “

¹¹«Goto townen engɛ tɔ mɛgɛ: Kpalmɔ nɛ Wen pɛ Sɔ.

¹²Pɛ hio ma wi ka zea wen pɛ Sɔ, yo gbesi kpalmɔ, ka teka ha liwal. Satan tɛa tɛ ku yo ha zang sila mbwa yunɛ, yu nde mbwa betɛ mɛkiri Sɔ, nɛ mbwa betɛ kpasi.

¹³Pɛ hio ma, yo gbesi nganu. Mbwa zea wen pɛ Sɔ nɛ tote. Ma, wena kpa kua ha zang sila mbwa na. Mbwa mɛkiri ngimɔ tikiring, nɛ ka ɛ wea sila mbwa, mbwa laka mɛkaramɔ gde.

¹⁴Pɛ hio ma ka zea wen pɛ Sɔ, yo gbesi nɛ kpalmɔ, ka teka ha soko yak ngombia. Nɔzang nɛ kpaamɔ nɛ tote mɔ nzan luo sila mbwa. Mɛgi, mbwa way fea waya na.

¹⁵Nɛ pɛ hio ma fin, yo gbesi dede nu. Sila mbwa nɛ nzung nɛ dedea. Mbwa ze wen pɛ Sɔ, nɛ pam yo nɛ mboazu, nɛ mbwa way dede waya.”

¹⁶«Wi ka gdea we ha lamba, lɛm gok yo mana gde yo ha si yala ndang na. Ma, ɛ begde yo ha zu solo lamba tuka nde, wi ndɔng ka bele twa azɔk saamɔa.

¹⁷Hio mɔ fet ka dung ha tutum, begbasi tɛ long. Nɛ mɔ wuso fet, begbo ha saamɔ, nɛ ɛ being yo.

¹⁸«Mɛgi, pangay nɛ wal ka ɛnɛ ha zea nɛ mɔ! Hazu wi ka dung nɛ mɔ, ɛ begde ma ha zua. Ma, wi ka bo nɛ mɔ na, ɛ beku ngase bebe mɔ ka wɛnɛ takiri nde yo ha kɔ wa, yunɛ.”

¹⁹Nana mɛ Jɛsus hine hio ya wa nɛa ha pɛa. Ma, hazu dɔka giliwi, mbwa lɛm tiki sanga nɛ wɛnɛ na.

²⁰Mɛgi ɛ tɔa ha wɛnɛ: «Nana mɛ nɛ hio ya mɛ hake ha dɛl. Mbwa ngoya zɔka mɛ.”

²¹Ma, Jɛsus tɔa ha hio wi: «Nana mi nɛ hio ya mi, yo nɛ wi ndɔng ka ze wen pɛ Sɔ, nɛ ka de mɔ lɛm nɛ wena.”

²²Ma swe, Jɛsus nɛ hio wan-yambimɔ pɛa lea sɔngu, nɛ wɛnɛ tɔa ha mbwa: «O nɛ ha kuli tɔ.» Nɛ mbwa pena.

²³Nɛ ka mbwa ha kuo li Jɛsus teka nɛ la. Nɛhasa gasa gbabok teka ha li tɔ. Li lea sɔngu nɛdɔka, nɛ mbwa tɛ bo hapɛtɛ bhondaa.

²⁴Mɛgi hio wan-yambimɔ tiko hapɛtɛ Jɛsus, mbwa tunso wɛnɛ nɛ tɔa: «Wan-osimɔ, wan-osimɔ, ɔ sanga nɛ fio!» Wɛnɛ tunɔ, nɛ a tubho da ha bok nɛ tongbasali. Mɔ fet yola, nɛ li gaa senzenze.

25 Mēgi, Jėsus tōa ha mbwa: «Mekaramō pē ɛnɛ ha ndo?» Ke baa mbwa, mbwa yaksa nɛ tōa ha may: «Wi ɛngɛ nê o, ka ha nu ngase ha li nɛ bok, nɛ mbwa fet zea nu wa, o nde?»

26 Jėsus hine hio wan-yambimō pēa bhanda sōngu ha kuli tō, ha kandōnu pē hio wi mō Zeraza ka tan may hine Galile.

27 Ka Jėsus ha gboa ha sōngu, ma wi mē gasa le haki tēa ha sōngsi wa. Wi ɛngɛ nê bala ha kō gdanga sōtɛ. Ngimō neyēa wɛnɛ yol fin la na, a ɔ fin ha twa na. Ma, a ɔ ha hio ngu ka ɛ gde hio wōlwi ang.

28-29 Ngimō nedōka gdanga sōtɛ baa wɛnɛ. Hio wi hela kō wa nɛ nanga wa nɛ gbazōbhō, hazu pam nɛ wɛnɛ. Ngase engi, a gōna mō ndōng fet nɛ gdanga sōtɛ ngbōsa wɛnɛ nɛnɛ ha zang bɛle. Nɛ ka wɛnɛ zōka Jėsus, a gdōra nengaya, a teka ha si wa, nɛ a tōa nɛ ngagel: «Jėsus, Bewei pē Sō ha kuso ngōn, mē ngoy mē de ge nɛ mi? Mi lokite ha mē, ka mē ayukiti mi na.» A tōa mēgi hazu Jėsus haa nu ha gdanga sōtɛ nde, wɛnɛ agbo ha tɛ wi ɛngɛ.

30 Mēgi Jėsus ana wɛnɛ: «Ling mē nê o?» A tōa: «Ling mi nê zugili.» Hazu dōka gdanga sōtɛ lea se ha tɛ wa.

31 Nɛ hio gdanga sōtɛ lokate ha Jėsus nde, ka wɛnɛ aha nu ha mbwa mē zil ha zang zōbhō pē hio gdanga sōtɛ na.

32 Ma gasa zugili nguru dungō haki ha yōngamō ha zu ngari. Mēgi, hio gdanga sōtɛ ana Jėsus nde, wɛnɛ aha wal ka mbwa ale ha tɛ nguru ndōng sōna. Nɛ Jėsus mēkara yo.

33 Mēgi, mbwa gboa ha tɛ wi ɛngɛ nɛ lea tɛ hio nguru. Nɛ zugili nguru angara sōawi, nɛ mbwa bhilo tek ha kuso nu ngindi tō, nɛ mbwa mburr fea li.

34 Nɛ ka hio zaoro nguru zōka mēgi, mbwa yuo mō fet pen. Nɛ mbwa baa kasia ha zang gasa le nɛ hio bebe le.

35 Hio wi tēa hazu zōk mō ka hōa. Mbwa hōa hapetɛ Jėsus nɛ kpaa wi kɛ ka hio gdanga sōtɛ gboa ha tɛ wa, ha dungōnu ha si Jėsus. Wɛnɛ tɛ bo nɛ dedea nɛ a yola la ha tɛ wa. Mēgi ke baa mbwa.

36 Ɛ ndōng ka zōka mō ka hōa, baa kasia ha hio oloa, wal ka wi kɛ ka gdanga sōtɛ badung se ha tɛ wa kpasa nɛ.

37 Nɛ gasa ke baa hio wi fet mō kandōnu Zeraza. Mēgi mbwa ana Jėsus nde, wɛnɛ agbo ha kandōnu pē mbwa. Nɛ ka wɛnɛ lea sōngu hazu si ha Galile,

38 wi ka badung se bala ha kō gdanga sōtɛ, tōa ha Jėsus: «Mi ngoy nɛ hine mē.» Ma, Jėsus kafa nɛ tōa:

39 «Mē kifiri tɛ si ha le pē mē, nɛ ba kasi mō fet ka Sō dea ha tɛ mē.» Mēgi, wi ɛngɛ nea nɛ ba kasi mō ka Jėsus dea ha tɛ wa, dam gasa le engi fet.

40 Ka Jėsus kiforo si ha kuli tō, giliwi baa wɛnɛ nɛ dede kō hazu mbwa dungō ha kera wɛnɛ keri.

⁴¹Ne ma wei ling wa nde Yairus hɔa. Wene nê wan-zu twa gɔ Sɔ. A hilo ha si Jêsus ne a lokate ha wene me ne ha twa pea,

⁴²hazu ndanga bem pea te bo sanga-sanga me fe. Yo nê ma bebhoko mɔ beɛ bhuko gbala bwa. Ha ngimɔ ka Jêsus ha nea, dɔka gili nɔa wene gbem.

⁴³Ma bhoko haki ka zeɛ tɔk yeksa wene nisi beɛ bhuko gbala bwa. A gdangsa hio toy pea fet ha pe hio wan-yina. Ma, ma wi ndang te kpasisi wene na.

⁴⁴Ne wene tiko te hapete Jêsus ne wal gdong, a ndɔa ngbunze-ngbunze nu la pe Jêsus. Ne tɔk ka se ha te wa gɔna ha ndangte ngimɔ.

⁴⁵Ne Jêsus ana giliwi: «O ha ndɔ te mi o?» Ka mbwa fet kafa, Pierre tɔa: «Wan-osimɔ, me ha soko giliwi ne mbwa nɔa me gbem.»

⁴⁶Ma, Jêsus kiforo wen ha wene: «Ma wi ndɔa te mi, hazu mi ingɔ nde, ma ngate gboa ha te mi.»

⁴⁷Ne ka bhoko enge zɔka nde, wene lem wusi te wa fin na, a yaka ne ke, ne tea te hil ha si Jêsus. A tɔa ha li wi fet, gotomɔ ka wene ndɔa te Jêsus, ne wal ka zeɛ pea kara nehasa.

⁴⁸Ne Jêsus tɔa ha wene: «Nana mi, me kpasa hazu me mekara mi. Me si nededeɛ.»

⁴⁹Ne ka Jêsus boka ha wolamɔ, ma wi guote ha twa pe Yairus tene. Ne wene tɔa ha Yairus: «Bem pe me gaa kari. Me yeksi wan-osimɔ fin na.»

⁵⁰Ma, ka Jêsus zea megi, a tɔa ha Yairus: «Me yu ke na, me mekiri Sɔ sɔna, ne bem pe me bekpasi.»

⁵¹Ka Jêsus hɔa ha nutwa, a te ngoy nde, ma wi ale twa hine wene na, sɔna nê Pierre, Jean, Jacques ne bafa hine nana me bem.

⁵²Hio wi fet dungɔ ha hea kwa ne toate hazu bem. Megi Jêsus tɔa: «Ene kari kwa! A te fe na. Ma, a ɔ ne la.»

⁵³Ne mbwa mama Jêsus hazu mbwa ingɔ nde, bem fea kari.

⁵⁴Ma, Jêsus baa kɔ bem, ne a tɔa ne ngagel: «Bem, gute me!»

⁵⁵Ha ndangte ngimɔ, a kiforo ha tunɔ ne a guote. Jêsus haa nu nde, mbwa aha yɔngamɔ ha wene.

⁵⁶Nana ne bafa me bem yaksa pente. Ma, Jêsus haa nu ha mbwa nde, mbwa aba kasia ha ma wi ndang na.

Luc 9

¹Jêsus wesara hio wan-netom bhuko gbala bwa, ne wene haa mbwa ngate ne ziomɔ me gan zu hio gdanga sote fet, ne me karsi hio zeɛ.

²Ne wene tomsa mbwa hazu bul wen Kongakandɔ pe Sɔ, ne hazu kpasisi hio wan-zeɛ.

- ³A tɔa ha mbwa: «Ka ene aba ma mo yali ndang na. Ka ene aba ngase tongolo, ngase ngobho, ngase yongamo, ngase mboli na. Ka ma wi ha soko ene ane ne late bwa na.
- ⁴Ka e baa ene ha ma twa, ene bhon sona haki, kane ene guote ha le engi pen.
- ⁵Ne ka hio wi ha ma le ba ene ne dede ko na, ene pen ha le engi. Ne ene ngbo ngbabhuki nanga ene, ka yo aosi ha mbwa gdanga deamo pe mbwa.”
- ⁶Hio wan-netom pena, mbwa nea gon hio le nene. Ha bhandi fet mbwa bulo Dede Wen ne mbwa kpasasa hio wan-zele.
- ⁷Goforma Herode, zea kasi mo fet ka hɔa. A ing fin mo ka wene betakiri hazua na. Hazu hio ma wi dungo ha tɔa: «Jésus nê Jean ka guote ha soko hio fiowi.”
- ⁸Ne hio ma tɔa: «Yo nê Elie ka guote ha ngon te», ne hio ma mbinga tɔa: «Yo nê ma wan-tokuliwen mo songsi ka guote ne tuno fin.”
- ⁹Ma, Herode tɔa: «E gona zu Jean bhee, mi ne pom te ha ha nua. Mi ha zea kasi te wi eng ne doka. Wene nê o fin o?» Ne wene kio wal me zok Jésus.
- ¹⁰Hio wan-netom kiforo te ha pe Jésus, ne baa kasi mo fet ka mbwa dea ha wene. Ne a daka te hine mbwa gbate ha ma bhandi ne wal le Betsaida.
- ¹¹Ma, hio giliwi ingo yo, ne mbwa naka pata wa. Jésus baa mbwa, ne a tɔa ha mbwa wen hazu Kongakando pe So. Ne a kpasasa hio wan-zele.
- ¹²Ne ka swe angara lea, hio wan-netom tiko te hapete wa ne tɔa: «Me ha wal ha giliwi ka mbwa ane ha hio le ne ha nu fo mo petea. Haki mbwa bekpa bhandi onu ne yongamo fin, hazu o dung hake ha kpenu.”
- ¹³Ma, a kiforo wen ha mbwa ne tɔa: «Ene ha yongamo ha mbwa ne te ene!» Hio wan-netom tɔa: «O ne mampa morko ne koyo bwa sona. Megi dea nde, o ane songsi me he yongamo hazu doka wi ndong fet!”
- ¹⁴Hazu doka wei fet ka wesara may lema ne tomay morko. Ne Jésus haa nu ha hio wan-yambimo pea: «Ene to ha hio wi nde, mbwa adungnu ne zugili mo wi bhukoa morko bhukoa morko.”
- ¹⁵Ne mbwa dea megini ne hio wi fet dungonu.
- ¹⁶Jésus kuo mampa ndong morko ne koyo ndong bwa. A guo li ha ngon, ne a wola dede wen ha zua. A gbinɔ yo, ne a haa yo ha hio wan-yambimo me kapini ha giliwi.
- ¹⁷Ne wi fet yonga zang mbwa don. Ne e kaya olo titi yongamo don gese bhuko gbala bwa.
- ¹⁸Ma swe Jésus ha goa So gbate, sona nê hio wan-yambimo pea ka dung hine wene. Megi wene ana mbwa: «Hio wi to nde, mi nê o?”
- ¹⁹Hio wan-yambimo kiforo wen: «Hio ma wi to nde, me nê Jean wan-gdumsiwi. Hio ma nde, me nê Elie. Ne hio ma mbinga nde, me nê ma wan-tokuliwen mo songsi ka guote ha soko hio fiowi.”

20 Ne Jésus ana mbwa: «Ma, ene, ene to pe ene nde, mi nê o?» Pierre kiforo wen: «Mê nê Mesi ka So tomsa.»

21 Jésus haa nu ha mbwa nengaya nde, mbwa ato wen enge ha ma wi ndang na.

22 Ne a toa fin: «Lema nde mi, Bewei pe Wi, mi akpa yimte nedoka. Hio kotowi, hio gasa wan-hasadaka ne hio wan-osi mbonga bemul mi pi. E begbe mi, ne zetar yala, mi bekifiri ha tuno.»

23 Ne wene toa ha wi fet: «Ka ma wi ngoy ndari mi, wene akafi wo mo nzan fet, wene agu getakate pea yala ndang ndang fet, ne wene andari mi.

24 Hazu wi ka ngoy kpasisi tuno pea, a beyosisi yo. Ma, wi ka yosisi tuno pea hazu mi, a bekpasisi yo.

25 Ka ma wi yosasa tuno pea mana a gdangsa yo ne wal kpa mo nzan fet, kpaamo pea bede ne ge ha wene ge nde?

26 Ka ma wi ne foy hazu mi ne hazu wen pom, mi, Bewei pe Wi, bedung ne foy hazu wa ha ngimo ka mi bekifiri ha zang leke-lekemo pom, pe Bafa mi ne pe hio nzoy telenge.

27 Megi, mi to kpasawen ha ene nde, hio ma ha soko ene ka dung hake sising lem fe na, kane mbwa bezok Kongakando pe So.»

28 Mana hapata yala marko zanga tar, ka Jésus toa wen ndong, a kuo Pierre, Jacques ne Jean nene ha zu ngari hazu go So.

29 Ha ngimo ka wene ha goa So, zang li wa kpala te, ne la pea te bo ne bua ndong-ndong.

30 Ne wi bwa hwa te wolmo hine wene. Yo nê Moïse hine Elie.

31 Mbwa gbaso te mbwa ha zang leke-lekemo pe So. Ne mbwa toa wen tom ka Jésus belemsiri ha Jérusalem ne wal fio pea.

32 Pierre ne hio dan wa dungo ha zang la. Ka li mbwa gona, mbwa zoka leke-lekemo pe Jésus ne wi ndong bwa ka dung hapete wa.

33 Ne ha ngimo ka wi ndong ketana soko hine Jésus, Pierre toa ha wene: «Wan-osimo, yo nedede, o bhon hake. O bebe gbamsa tar, ndang ha me, ndang ha Moïse ne ndang ha Elie.» Pierre ing mo ka wene ha toa na.

34 Ne ka wene boka ha wolamo, kutu hwa te gok mbwa ne simoa. Ne ke baa hio wan-netom ha ngimo ka kutu zilo ne mbwa te bo ha zanga.

35 Ne ma gel gboa ha zang kutu ne toa: «Wi ke nê Bewei pom ka mi weka. Ene ze nu wa!»

36 Hapata gel engi, e zoka kane Jésus sona. Hio wan-netom ndong tar gdoka nu mbwa. Ha ngimo engi, mbwa te to kasi mo ka mbwa zoka ha ma wi ndang na.

- ³⁷Ha yala pata, Jésus ne wan-netom ndong tar zilo ngari. Ne gasa zugili kpa may hine mbwa.
- ³⁸Ma wi ndang ha soko zugiliwi gdora ne ngagel: «Wan-osimo, mi lokite ha me, zok ndanga bem pom ne bewei!
- ³⁹Gdanga sote ha baa wene, ha dea nde wene agdori, ha fesa wene nengaya, ne puru ha gboa ha nu wa. Yo lak wene gde sona ha ngimo, ka te wa moka vule-vule.
- ⁴⁰Mi lokate ha hio wan-yambimo pe me nde, mbwa ayin gdanga sote enge, ma, mbwa lem de yo na.”
- ⁴¹Jésus kiforo zok mbwa ne wene toa: «Ene, hio gdanga wan-sikafe ne So! Mi beba sila mi me dung hine ene kane nge ngimo ge? Me ku bewei pe me tene.”
- ⁴²Ka bem ke ha tea, gdanga sote ngbaa wene ha nu ne yo fesa wene nengaya. Ma, Jésus sena wen nengaya ha gdanga sote. A kpasasa bem enge ne a haa wene ha bafa wa.
- ⁴³Ne wi fet yaksa hazu gasa ngate pe So. Ha ngimo ka wi fet boka ha yaksa hazu mo ka Jésus dea, a toa ha hio wan-yambimo pea:
- ⁴⁴«E begde mi, Bewei pe Wi, ha ko hio wi. Ene ze yo nedede!”
- ⁴⁵Ma, mbwa te ing gotowen enge na. So wuso yo tuka nde, ka mbwa aing gotoa na. Ne mbwa dungo ne ke me ani Jésus.
- ⁴⁶Hio wan-yambimo angara zangawen hazu ing wi ka dung ne gasaa ha soko mbwa.
- ⁴⁷Jésus ingo takaramo ka dung ha sila mbwa, ne wene kuo ma bhobem ndang, te gde hapete wa.
- ⁴⁸Ne a toa ha mbwa: «Wi ka baa bem enge ne dede ko hazu ling mi, wia baa mi. Ne wi ka baa mi, baa wi ka tomsa mi. Hazu wi ka dung ne beba ha soko ene fet, yo ne wene ka dung ne gasaa.”
- ⁴⁹Jean toa ha Jésus: «Wan-osimo, o zoka ma wi ha yino gdanga sote ne ling me. Ne o ngoya dola wene, hazu a bo ha ndara me hineo na.”
- ⁵⁰Ma, Jésus kiforo wen ha wene: «Ka ene adol wene na. Hazu wi ka sungiri ene na, wene ne pe ene.”
- ⁵¹Ka ngimo te bo sanga nde, So agu Jésus ha ngon, Jésus baa sila wa ne ko me ne ha Jérusalem.
- ⁵²A tomsa hio wan-nekasara pea pen songsi. Ne mbwa lea ma le mo kand onu Samari, hazu bhongiri bhandionu ha Jésus.
- ⁵³Ma, hio wi mo le engi te ngoy baa wene na, hazu wene ha nea me pen ha Jérusalem.
- ⁵⁴Ka hio wan-yambimo Jacques ne Jean zoka meggi, mbwa toa ha Jésus: «Kongawan, me ngoya nde, o aha nu ha we ngon me zil te bhondisi mbwa nde?”

⁵⁵A kiforo tɛ zɔk Jacques nɛ Jean, nɛ wɛnɛ sɛna wɛn ha mbwa.

⁵⁶Nɛ mbwa pena nɛ ha ma mbing le.

⁵⁷Ka mbwa boka ha wal, ma wi tɔa ha Jɛsus: «Mi bendari mɛ ha bhandi fet ka mɛ bene ang.»

⁵⁸Jɛsus kiforo wɛn ha wɛnɛ: «Hio ngbanza nɛ ngu pɛ mbwa, nɛ hio nɔy nɛ twa pɛ mbwa. Ma, mi, Bewei pɛ Wi, bo nɛ bhandi ɔmtɛ na.»

⁵⁹Nɛ Jɛsus tɔa ha ma mbingwi: «Mɛ ndari mi.» Wi kɛ kiforo wɛn ha wɛnɛ: «Kongawan, mɛ gde mi anɛ, nɛ gun bafa mi sɔngsi ing.»

⁶⁰Ma, Jɛsus tɔa ha wɛnɛ: «Mɛ gde hio fiowi agun hio fiowi pɛ mbwa. Nɛ pɛ mɛ, mɛ nɛ nɛ bul wɛn Kongakandɔ pɛ Sɔ.»

⁶¹Nɛ ma mbinga tɔa fin ha Jɛsus: «Kongawan, mi nɛ wɔ mɛ ndari mɛ. Ma, mɛ gde mi anɛ nɛ kɛ tɛ nɛ hio nam pɔm sɔngsi ing.»

⁶²Jɛsus kiforo wɛn ha wɛnɛ: «Wi ka gɔm fɔ, nɛ ka zifili li zɔk mɔ ha gdong, a lɛm tɛ wi mɔ Kongakandɔ pɛ Sɔ na.»

Luc 10

¹Hapata mɔ ndɔng, Kongawan weka fin mbing wan-yambimɔ bhukɔa mɔrkɔ zu bhuze bwa gbala bwa. Wɛnɛ tomsa mbwa bwa bwa mɛ pen sɔngsi ha hio le nɛ hio bhandi fet ka wɛnɛ ngoya nɛ ang.

²A tɔa ha mbwa: «Hongbongbo kpalmɔ ha fɔ nɛ dɔka, ma, wan-tom dɔk na. Mɛgi, ɛnɛ ani wan-fɔ, ka wɛnɛ atomsi dɔka wan-tom hazu wesiri kpalmɔ.

³ɛnɛ nɛ! Mi tomsi ɛnɛ tuka hio besami ha soko hio ngɔnzɔ.

⁴Ka ɛnɛ aku mbɔli na, ngase ngobho yali na, ngase nakala na. Ha liwal ka ɛnɛ apensi ngimɔ mɛ fan wi na.

⁵Ha hio twa fet ka ɛnɛ bele ang, ɛnɛ tɔ sɔngsi: «Gaamɔ adung ha twa engɛ!»

⁶Nɛ ka ma wi ang ka ngoy gaamɔ, fani pɛ ɛnɛ beha wɛnɛ gaamɔ. Ka bo mɛgi na, gaamɔ pɛ ɛnɛ bekifiri ha tɛ ɛnɛ.

⁷ɛnɛ abhɔn ka ha twa engi, yɔng nɛ nɔ mɔ ka ɛ beha ha ɛnɛ. Hazu lɛma nde, wan-tom akpa mɔ-kɛ wɛnɛ. ɛnɛ akpali twa engɛ mɛ nɛ ha ma mbinga na.

⁸Ka ɛnɛ hɔa ha ma le, nɛ ka ɛ baa ɛnɛ nɛ dede kɔ, ɛnɛ ayɔng mɔ ka ɛ beha ha ɛnɛ.

⁹ɛnɛ kpasisi hio wan-zɛlɛ ka dung ha le engi, nɛ ɛnɛ tɔ ha hio wi: «Kongakandɔ pɛ Sɔ tɛ bo sanga-sanga nɛ ɛnɛ.»

¹⁰Ma, ka ɛnɛ hɔa ha ma le, nɛ ka ɛ ba ɛnɛ nɛ dede kɔ na, ɛnɛ gute nɛ ha binsila dɛl, nɛ tɔ ha mbwa:

- 11 «O ngbo ngbabhuki le pe ene ka baa nanga o, hazu osi gdanga deamo pe ene. Ma, ene aing nde, Kongakando pe So te bo sanga-sanga.»
- 12 Mi to ha ene nde, ha ngimo ka So begon kita, wene beba hio wi mo le engi nengaya pen hio wi mo le Sodome.”
- 13 «Ngote ha ene, wi me le Korazin ne Betsaida! Hazu ka bo se nde, hio wi me le Tir ne Sidon bazok hio mokifi, ka hoo ha le pe ene, ki nehassa mbwa aa bok ha te mbwa, ne mbwa yola la zim mo hazu osi nde, mbwa kiforo sila mbwa.
- 14 Megi ha ngimo ka So begon kita, hio wi me le Tir ne Sidon bekpa yeksamo kpasawen. Ma, pe ene bepente pet.
- 15 Ne ene, hio wi me le Kapernaum, ene takiri nde, So begu ene ha ngon nde? Way! So bezilsi ene kane bhandi pe fiowi.”
- 16 Ne Jesus toa fin ha hio wan-yambimo pea: «Wi ka mekiri wen pe ene, mekara mi. Wi ka kafi ene, kafa mi. Ne wi ka kafi mi, a kafa So ka tomsa mi.”
- 17 Hio wan-yambimo bhukoo marko zu bhuze bwa gbala bwa kiforo ne tote. Ne mbwa toa ha Jesus: « Kongawan, o haa nu ha hio gdanga sote ne ling me, ne mbwa fin zea nu o.”
- 18 A toa ha mbwa: «Mi zoka Satan ha bhiloo ha ngon tek ha nu tuka piolikolo.
- 19 Mi haa ene ziomoo hazu um zu gok ne tole, ne hazu gan zu ngate fet pe Satan, kombe pe o. Ne ma mo ndang lem de gdangamo ha te ene na.
- 20 Ka ene ade tote sona, hazu hio gdanga sote zea nu ene, na. Ma, ene de tote hazu So gona ling ene ha soko hio wi ka bele ha ngon.”
- 21 Ha ndangte ngimo, Nzoy-Sote donsa sila Jesus ne gasa tote, ne wene toa: «Bafa mi, me ne wan hazu ngon ne nu. Mi lukisi me hazu me gbasa ha hio bebe wi mo ndong, ka me wuso ha hio wan-mbarimo ne wan-ingmo. Ey, Bafa mi, yo ne me ka ngoya yo megi.
- 22 «Bafa mi gdea mo fet ha ko mi. Yo ne Bafa mi sona ka ing mi, Bewei pea. Ne yo ne mi, Bewei pea sona ka ing Bafa mi. Ne wi ndang ndang, ka mi ngoy gbasi Bafa mi, wene being Bafa mi.”
- 23 Ne ka Jesus dungo hine hio wan-yambimo pea gbate, wene kiforo te zok mbwa ne toa: «Tote ha ene hazu hio mo ka ene ha zoka.
- 24 Kpasawen, mi to ha ene nde, doka wan-tokuliwen ne doka kongapora dea hel me zok mo ka ene ha zoka. Ma, mbwa te zok yo na. Mbwa dea hel me ze mo ka ene ha zea. Ma, mbwa te ze yo na.”
- 25 Megi, ma wan-osi mbonga guote ne ana Jesus hazu we sila wa ne a toa: «Wan-osimo, mi bede meng hazu kpa ne tuno kpoo ge nde?”
- 26 Jesus kiforo wen ha wene: «Mbonga pe Moise to nde ge? Me tol ne nge wen ge?”

²⁷Megi a kiforo wen: «Mε ngoy Kongawan, So pe me ne sila me fet, ne tuno pe me fet, ne ngate pe me fet, ne takaramo pe me fet. Ne me ngoy ma me tuka te me.»

²⁸Ne Jέsus toa ha wene: «Mε kiforo wen ne wala. Ka me de megι, me bedung ne tuno kpoo.»

²⁹Ma, wan-osi mbonga ngoya osi ha Jέsus nde, ε ne nzeng. Megι a ana wene: «O nê ma mi, o nde?»

³⁰Ne Jέsus kiforo wen ne town: «Ma swe, ma wi guote ha Jérusalem hazu zil ha Jéricho. Ha wal hio wanzu baa wene. Mbwa kpōsa la ha te wa, mbwa mela wene gde hapete fio, ne mbwa pena.

³¹Hapata tikiring, ma wan-hasadaka zilo ne ndangte wal engi. Ka wene zōka wi engε, a sōsa wene pen.

³²Ne ma Levite hōa fin ha bhandi engε. Ka wene zōka wi engε, a sōsa fin wene pen.

³³Ma, ma wi me Samari fin baa wal engε. Ka wene hōa hapete wi engε, a zōka wene ne sila wa doya ne ngote.

³⁴Megi, a tiko te hapete wa. A fala dale pea ne doko, a tela no ha lia ne a hela yo. A guo wene gde ha zu toyfok pea, ne a kuo wene nene ha twa onu pe hio gene. Haki a pama wene nedede.

³⁵Ka mōsaa, a haa mboli ha wan-twa ne toa ha wene: «Mε apam wi ke nedede kane mi kiforo. Ne ka me gdangsa ma mo pen zua, mi bekpe yo ha me.» “

³⁶Ne Jέsus ana wan-osi mbonga: «O ha soko wi ndong tar nê ma me wi ke, ka teka ha ko hio wanzu, o nde? Mε takiri pe me nde ge?»

³⁷Ne wene kiforo wen: «Yo nê wi ke ka dea kobhe te wa.» Megι Jέsus toa ha wene: «Mε ne, ne me de gbesi.»

³⁸Ka Jέsus hine hio wan-yambimo boka ha liwal, a lea ha ma le. Haki, ma bhoko, ling wa nde Marthe, baa wene ne dede ko ha twa pea.

³⁹Ne ya me Marthe mo bhoko, ling wa nde Marie, dungonu ha si nanga Jέsus. Wene ha zea wen ka Jέsus ha osa.

⁴⁰Doka tom twa hela sila Marthe, megι wene toa ha Jέsus: « Kongawan, yo de ma mo ha te me na, ka ya mi lak mi gde ha tom gbate nde? Mε to ha wene ate te gbakiri mi.»

⁴¹Ne Kongawan kiforo wen ha wene: «Marthe, Marthe, me dung ne nozang ne me yeksi te me hazu doka mo.

⁴²Ma, ma mo ndang ang ka lema nde, me agbensι te me ha wena. Yo nê Marie ka weka dede mo engε, ne ma wi lem zin yo ha ko wa na.»

Luc 11

- ¹Ma swe, Jésus dungo ha goa So ha ma bhandi. Ne ka wene karsa, ma wan-yambimo pea ana wene: «Kongawan, me osi goa So ha o, tuka ka Jean baosi yo ha hio wan-yambimo pea!»
- ²Jésus toa ha mbwa: «Ka ene go So, ene to mege: Bafa, ling me adung ne nzoya. Kongakando pe me ate.
- ³Ha o yongamo ka lema swe ndang ndang fet.
- ⁴Bisi sembo pe o, hazu ha biso sembo pe hio wan-de gdangamo ha te o fet. Lesisi o ha sebhalamo na.»
- ⁵Jésus toa fin ha mbwa ne towen: «Wi ndang ha soko ene nea ha pe dede dan wa ne gduko ze hazu to ha wene: «Dan mi, gbakiri mi ne mampa tar!
- ⁶Hazu ma dan mi tea gene ha pom, yongamo me ha wene bo na.»
- ⁷Ne dan wa ha zang twa kiforo wen ha wene: «Me yeksi mi na! O gdoka nutwa ne sote. Mi ne hio bem pom ha oala bhee. Mi lem gute hazu ha mampa ha me na.» “
- ⁸Jésus toa fin: «Mi to ha ene nde, wi enge begute me ha mo fet ka kopa dan wa. A bede yo bo sona hazu wene ne dan wa na, ma, a bede yo hazu dan wa bhona ha ana wene neting.
- ⁹«Mi to ha ene nde, ene go mo, ne e beha yo ha ene. Ene ki mo, ne ene bekpa yo. Ene kon nutwa, ne e begbosisi yo ha ene.
- ¹⁰Hazu wi ndang ndang fet ka go mo, e beha yo ha wene. Ne wi ka ki mo, a bekpa yo. Ne wi ka kon nutwa, e begbosisi yo ha wene.
- ¹¹Yo ne nge gdibafa ha soko ene ka ha zon ha bem pea ka goa koyo ha ko wa ge nde?
- ¹²Mana ka bem goa ne kwi gole, a beha ne tole ha wene nde?
- ¹³Ngase ene, ka dung ne gdanga wi, ene ingo haa dedemo ha bem pe ene. Megi, pen fet Bafa ene ha kuso ngon beha Nzoy-Sote ha wi ndong ka go wene.»
- ¹⁴Ma swe, Jésus yino gdanga sote, ka gdoka nu ma wi, gbosisi ha te wa. Ka gdanga sote gboa, wi ke angara wolamo, ne giliwi yaksa nedoka.
- ¹⁵Hio ma wi ha soko mbwa toa: «Wene yin gdanga sote ne ngate pe Satan, wan-zu hio gdanga sote.»
- ¹⁶Hio ma mbinga ngoya we wene ne mbwa toa: «Me de ma mokifi ka osi nde, yo ne So ka tomsi me.»
- ¹⁷Ma, Jésus ingo takaramo pe wi ndong ne wene toa: «Ka hio wi mo kando ndang bi tumbi sungiri ne may, kando engi betekili, ne hio twa begbin fet.
- ¹⁸Ene ha toa nde, mi yin gdanga sote ne ngate pe Satan. Megi, ka Satan sungiri te wa ne pea te, kongakando pea bebhon fin meng?

- 19** Nε ka bo nê mi yin gdanga sote nε ngate pε Satan, hio wi pε εnε yin pε mbwa nε ngate pε o? Mεgi yo nê mbwa nε tε mbwa ka osi nde, εnε toa wen dalo.
- 20** Ma, ka mi yin gdanga sote nε ngate pε Sɔ, yo osi nde, Kongakandɔ pε Sɔ hɔa ha soko εnε kari.
- 21** «Ka ma ngawi pem twa pεa nε mɔ bibulo, kpaamɔ pεa dung sε ε.
- 22** Ma, ka ma ngawi pen wene hɔa, a began zu wa. A bekay mɔ bibulo pεa fet ka wene gde tazu hazua. Nε a bekapini hio mɔ fet ka wene baa.
- 23** «Wi ka bo hine mi na, wene dung sungiri mi. Nε wi ka wesiri sami hine mi na, wene ha panzaka mbwa.»
- 24** «Ka ma gdanga sote gboa ha tε ma wi, a bendoti ha kpenu hazu ki bhandi ɔmtε. Nε ka wene kpa bhandi na, a betɔ nde, ε bekifiri ha mɔa bhandi pεa.
- 25** Nε ka wene kiforo, a kpaa zang twaa nε saa, ka ε bhɔksa nedede.
- 26** A bene nε sa hio gdanga sote mɔrkɔ zanga bwa, ka dung nε gdangaa pen wene. Mbwa bekifiri gbesi nε de le ha zang tε wi kε. Hapata, dungɔ pε wi engε tε bo nε gdangaa pen mɔ songsi.»
- 27** Ka Jésus ha toa wen engε, ma bhoko ha soko gili toa nε ngagel: «Tote ha bhoko ka bhea mε, nε ka haa bele ha mε!»
- 28** Ma, Jésus kiforo wen: «Bo sɔna nê engi na. Tote pen fet ha wi ndɔng, ka ze wen pε Sɔ, nε ka de mɔ lem nε wena!»
- 29** Ka dɔka giliwi wesara may zikiri Jésus, wene toa: «Hio wi mɔ ngimɔ engε nê gdanga wi! Mbwa ha ana ma mɔweka ha kɔ Sɔ. Ma, wene lem de ma mɔweka ha mbwa fin na, kanε mɔweka pε wan-tɔkuliwen Jonas.
- 30** Gbesi tuka Jonas badung se mɔweka ha hio wi mɔ kandɔnu Ninive, mi, Bewei pε Wi, bedung fin mɔweka ha hio wi mɔ ngimɔ engε.
- 31** Ha swe kita pε Sɔ, kongapora mɔ bhoko mɔ kandɔnu Saba begu bin tε, nε a beke wen sungiri hio wi mɔ ngimɔ engε. Hazu wene guote neyεa tε ha zea wen mbaramɔ pε Salomon. Ma, mi ka dung hake, mi pena Salomon.
- 32** Nε hio wi mɔ Ninive fin begu bin tε, nε mbwa beke wen sungiri hio wi mɔ ngimɔ engε. Hazu hio wi mɔ Ninive kiforo sila mbwa, ka mbwa zea bulowen pε Jonas. Ma, mi ka dung hake, mi pena Jonas.»
- 33** «Ma wi ndang du we ha lamba nε wusi yo mana gde yo ha si kpana na. Ma, a beku yo gde ha zu solo lamba, tuka nde hio wi ka le twa azɔk saamɔa.
- 34** Gbali me dung tuka lamba ka ha saamɔ ha tε mε. Ka gbali me nε dedea, tε mε fet dung ha zang saamɔ. Ma, ka gbali me gdanga, tε me dung ha zang nge-nge-enge tutum.
- 35** Mεgi, pangay, tuka nde saamɔ ka dung ha tε mε, adung tutum na.

- 36 Hazu ka te me don ne saamo fet, ne ka ma bhalkoa ndang bhon ne tutum na, me bedung ne saa fet tuka ka lamba ba ha te me ne yoloa.”
- 37 Ka Jésus karsa wen, ma Farizien saa wene hazu yongmo ha pea. Megi Jésus lea twa ne a dungonu hapete tabolo.
- 38 Ne Farizien enge yaksa ka wene zoka nde, songsi yongamo Jésus te tay ko wa lem ne ndoki deamo pe hio zuife na.
- 39 Ma, Kongawan toa ha wene: «Ene, hio Farizien, ene zok deamo pe ene. Ene ha sasasa gdong kopu ne gdong tasi. Ma, sila ene dona ne wo zuomo ne gdangamo.
- 40 Ene hio yera wi! Bo ne ndangte So ka dea gdonga, ha de zanga fin, na nde?
- 41 Ene ha mo ka dung ha zang tasi pe ene ha hio fabha wi, megii hio mo fet bedung ne saa ha ene.
- 42 Ngote ha ene, hio Farizien! Ene ha suote hazu ene ha kuo zu bebe mo tuka va, salala, ne wakpo fet ha So. Ma, ene ela me de nzengmo ha te wi, ne me ngoy So. Lema nde, ene ade mo ndong, ne ene alak haa zu mo fin gde na!
- 43 «Ngote ha ene, hio Farizien! Hazu ene ngoya dungo ha hio bosii kiti ha zang twa go So. Ne ene ngoya nde, e afan ene tuka kongi wi ha liwal.
- 44 Ngote ha ene! Hazu ene dung tuka zupisi ka e ing fin na. Ne hio wi ha yala ha zua, mbwa ing na.”
- 45 Ma wan-osi mbonga toa ha Jésus: «Wan-osimo, wen ka me toa sising yaa o fin wa!”
- 46 Ma, Jésus toa: «Ngote ha ene fin, ene hio wan-osi mbonga! Hazu hio mbonga pe ene dung tuka gdingbeng toy ka ene gde ha zu hio wi. Ma, ene ne te ene ndo yo ngase ne bhanza ko ene ndang na.
- 47 Ngote ha ene! Hazu ene ha bhongara dede zupisi ha hio wan-tokuliwen ka hio ngbabafa ene bagbe.
- 48 Yo osi nde, ene ha mela mbanzi hazu gdangamo ka hio ngbabafa ene bade. Mbwa gbea hio wan-tokuliwen, ne ene bhongara zupisia.
- 49 Hazu engi So batu se ne mbaramo: «Mi betomsi hio wan-tokuliwen ne hio wan-netom ha mbwa. Ne mbwa belo hio ma ne ta gbe, ne mbwa benamili hio mbinga.»
- 50 Megi, So bendulsi hio wi mo ngimo enge hazu fio pe wan-tokuliwen fet, ka e gbea nisi ha kudom nzan.
- 51 Yo angara ne ngafio pe Abel karsi ne Zakari, ka e bagbe ha del gasa twa So, ha soko bhandi ha sadaka ne bhandi ka dung ne nzoya fet. Ey, mi to ha ene nde, wen ngafio ndong fet betek ha zu hio wi mo ngimo enge.
- 52 «Ngote ha ene, hio wan-osi mbonga, hazu ene gdoka wal ka ne ha pe So. Ene ne te ene ba wal enge na, ne pen fetene ha dola hio wi ka ngoy baa wal enge.”

⁵³Angiri ha ngimɔ ka J́esus gboa ha twa pɛ Farizien engɛ, hio wan-osi mbonga nɛ hio Farizien dea ngambi gdang sungiri wɛnɛ. Mɛgi mbwa ana wɛnɛ nɛ dɔka wen,

⁵⁴hazu kpa ma kiforo wen, ka lɛm nde mbwa afundi nɛ wɛnɛ.

Luc 12

¹Ha ngimɔ engi, dɔka giliwi pente pet wesara may zikiri J́esus, kanɛ mbwa umɔ zu nanga may. Ha angara wen, J́esus mboa hio wan-yambimɔ pɛa: «Enɛ pangay nɛ yina hasisi mampa pɛ hio Farizien. Yo tɔ nde, enɛ atɛ wan-dambari tuka mbwa na.

²Mɔ fet ka dung ha tutum, yo begbo ha saamɔ. Nɛ mɔ wuso fet begbo long.

³Mɛgi, mɔ fet ka enɛ tɔa ha zang tutum, ɛ beze yo ha gasa swe. Nɛ mɔ ka enɛ yimɔlo ha zang pimbi, ɛ behe mbelaa ha binsila dɛl mɔ le.”

⁴«Mi tɔ ha enɛ, hio dan mi, ka enɛ ayu ke na-gbɛ multe na. Hazu mbwa lɛm de ma mɔ hapataa fin na.

⁵Mi beosi ha enɛ wi, ka enɛ lɛma yu ke wa: Yo nê Sɔ. Hazu hapata fio wɛnɛ lɛma pi enɛ ha bhandi we ka bisi na. Ey, mi tɔ ha enɛ nde, enɛ yu ke wa!

⁶Bo nê ɛ gdongi nadɔle mɔrkɔ hazu bebe mbɔli tikiring na nde? Ma, ngase engi, tazu Sɔ lɛm bisi nɛ ma ndang na.

⁷Nɛ fin, Sɔ ingɔ dɔka bumɔzu enɛ ndang ndang fet. Enɛ ayu ke na, hazu ha li Sɔ, enɛ nɛ zioa pen zugili nadɔle.”

⁸«Mi tɔ ha enɛ, ka ma wi gbasa ha li hio wi fet long nde, wɛnɛ nê wi pɔm, mi, Bewei pɛ Wi, begbasi fin ha li hio telenge pɛ Sɔ nde, wɛnɛ nê wi pɔm.

⁹Ma, ka ma wi tɔa ha li hio wi nde, a ing mi na, mi, Bewei pɛ Wi, betɔ fin ha li hio telenge pɛ Sɔ nde, mi ing wɛnɛ na.

¹⁰Sɔ bebisi sembɔ pɛ wi ndɔng ka tɔ gdanga wen sungiri Bewei pɛ Wi. Ma, Sɔ lɛm bisi sembɔ pɛ wan-fengsi Nzɔy-Sɔtɛ na.

¹¹Ka ɛ ku enɛ nɛnɛ ha li kita ha zang twa gɔ Sɔ, mana ha li hio wan-le, mana ha li hio nasara, ka enɛ adung nɛ nɔzang hazu wal, ka enɛ beke nɛ wen pɛ enɛ, nɛ hazu wen ka enɛ betɔ, na.

¹²Hazu ha ngimɔ engi Nzɔy-Sɔtɛ beosi ha enɛ wen ka lɛma nde enɛ atɔ.”

¹³Ma wi ha soko giliwi tɔa ha J́esus: «Wan-osimɔ, mɛ tɔ ha ya mi nde, wɛnɛ akapini likɔ pɛ bafa ɔ ha soko ɔ.”

¹⁴J́esus tɔa ha wɛnɛ: «Dan mi, o ha gde mi tuka wan-gɔn kita nɛ wan-kapini mɔ ha soko enɛ, o nde?”

¹⁵Nɛ J́esus tɔa ha hio wi fet: «Enɛ pangay nɛ dea hɛl dɔka kpaamɔ, hazu goto tunɔ pɛ wi bo nɛ kpaamɔ na, ngase ka kpaamɔ pɛa yɛbha.”

- 16 A tɔa fin ma towen ha mbwa: «Ha ma le, ma wan-kpamɔ ang. A gɔma gasa fɔ nɛ a gbea yɔng hebhe.
- 17 Ka wɛnɛ zɔka mɛgi, a tɔa ha sila wa nde, mi bede mɛng? Hazu mi bo nɛ bhandi pam kpalmɔ pɔm fɛt na.
- 18 Zɔk, mɔ ka mi bede sising, mi beyangili mɔa gulo, nɛ mi bebe gasaa ha bhandia hazu wesiri hio kpalmɔ nɛ kpaamɔ pɔm ang.
- 19 Nɛ hapata mi betɔ ha tɛ mi nɛ tɛ mi nde, sila mi, sising mɛ nɛ mɔ hebhe ka lem hazu dɔka beɛ, mɛgi mɛ ɔmte mɛ sɛm, yɔng nɛ nɔ, nɛ mɛ de tote!”
- 20 «Nɛ Sɔ wanga wɛnɛ nɛ tɔ nde, yera wi! Mɛ befe mɛsɛ nɛ zɛ. Mɛgi dɔka mɔ ka mɛ wesara, o ha bedung nɛ yo, o nde?
- 21 Ey, wi ka kay kpaamɔ hazu wa, ma, ka dung nɛ fabha ha li Sɔ, wɛnɛ nɛ yera wi.”
- 22 Jɛsus tɔa ha hio wan-yambimɔ pɛa: «Hazu engi, mi gba tazu ɛnɛ nde, ka ɛnɛ adung nɛ nɔzang hazu mɔ ka ɛnɛ beyɔng nɛ la ka ɛnɛ beyol na.
- 23 Tunɔ pɛ wi nɛ gasaa pen wen yɔngamɔ, nɛ tɛ wi nɛ gasaa pen wen late.
- 24 ɛnɛ ambari hio naduagɔ: Mbwa pɛ nɛ bhi kpalmɔ na, mbwa bo nɛ bholoko mana gulo na. Ngase engi Sɔ ha daya mbwa. Bo nɛ ɛnɛ nɛ zioa pen nɔy ndɔng pentɛ pet, na nde?
- 25 O ha soko ɛnɛ lɛma bɔysi yala tunɔ pɛa tikiring nɛ wal nɔzang, o?
- 26 Ka ɛnɛ lem de bebe mɔ tuka engi ndang na, hazu ge ɛnɛ dung nɛ nɔzang hazu olo mɔ ge nde?
- 27 ɛnɛ mbari hio do beɛ ha kpɔatɛ. Mbwa de tom na, nɛ mbwa pan la na. Ma, mi tɔ ha ɛnɛ nde, ngase Salomon ha zang yɛbhe-yɛbhe kpaamɔ pɛa, a tɛ yol lɛke-lɛke la lem nɛ do beɛ ndɔng na.
- 28 Sɔ bhɔngara la ha do beɛ, ka dung ha fɔ swe mɛsɛ, nɛ ka ɛ bepi ha we bhisiri. Mɛgi Sɔ beyol la ha tɛ ɛnɛ pentɛ pet, na nde? Hazu ge ɛnɛ mɛkiri Sɔ tikiring sɔna?
- 29 Ka ɛnɛ adung nɛ nɔzang ha kio mɔ yɔng nɛ mɔ nɔ na.
- 30 Yo nɛ hio bhilo, ka nak pata mɔ ndɔng. Ma, pɛ ɛnɛ, Bafa ɛnɛ ingɔ ka mɔ ndɔng kɔpi ɛnɛ.
- 31 Mɛgi, pen mɔ fet, ɛnɛ ki mɛ dung hio wi mɔ Kongakandɔ pɛ Sɔ, nɛ Sɔ beha ɛnɛ olo mɔ ndɔng fet.”
- 32 «ɛnɛ ka dung tuka bebe zugili sami, ɛnɛ ayu ke na! Hazu Bafa ɛnɛ weka ɛnɛ mɛ dung hio wi mɔ Kongakandɔ pɛa.
- 33 ɛnɛ gdongi kpaamɔ pɛ ɛnɛ, nɛ ha mbɔlia ha hio fabha wi! ɛngɛ nɛ wal mɛ wesiri kpaamɔ pɛ ɛnɛ gde ha zang ngɔn. Nɛ ngobho mbɔli mɔ ngɔn lem gdɔy na. Hazu ha ngɔn, mɔ bedung nɛ dedea kpoo, wanzu lem zu yo na, nɛ nzemɛ lem gdangsi yo na.

- 34 Hazu yo nê ha bhandi ka kpaamɔ pɛ ɛnɛ ang, ka sila ɛnɛ dung ang fin.”
- 35 «Ɛnɛ dung nɛ la tom ha tɛ ɛnɛ, nɛ pam lamba nɛ baa!
- 36 Ɛnɛ dung tuka hio wi ka kerɪ wan pɛ mbwa ka bepe ha yenga si bhoko. Nɛ ka wɛnɛ behɔ nɛ kɔn nutwa, mbwa begbosisi yo ha wɛnɛ nɛhasa.
- 37 Tote ha hio wan-tom, ka wan pɛ mbwa bepe tɛ kpa li mbwa ngɛlɛlɛ. Kpasawen, mi tɔ ha ɛnɛ nde, a beyol la tom pɛa, a begde mbwa hapɛtɛ tabolo, nɛ wɛnɛ nɛ pɛa tɛ beha yɔngamɔ ha mbwa.
- 38 Ka wan pɛ mbwa bepe nɛ gduko ze, mana hapataa, tɛ kpa mbwa ha yanga la, mbwa bedɛ tote nɛkpasa.
- 39 «Ɛnɛ ze nɛdedea! Ka wan-twa ingɔ ngimɔ ka wanzu betɛ, ki a bedol wɛnɛ mɛ gba twa pɛa.
- 40 Ɛnɛ fin, ɛnɛ dung gdunge-gdunge hazu mi, Bewei pɛ Wi, behɔ ha ngimɔ ka ɛnɛ takiri ang na.”
- 41 Pierre ana Jɛsus: « Kongawan, mɛ tɔ towen ɛngɛ hazu ɔ sɔna, mana mɛ tɔ yo hazu hio wi fet nde?”
- 42 Kongawan kiforo wen: «Mi tɔa yo hazu wi fet ka dung tuka wan-tom ka dung nɛ mboazu nɛ ingɔmɔ. Wan pɛa begde wɛnɛ ha zu hio olo wan-tom, nɛ beha wɛnɛ tom mɛ kapini yɔngamɔ ha mbwa ha dede ngimɔ.
- 43 Tote ha wan-tom ɛngɛ ka wan pɛa bepe tɛ kpa wɛnɛ ha dea tom pɛa.
- 44 Mi tɔ ha ɛnɛ nde, a begde wan-tom ɛngɛ ha zu kpaamɔ pɛa fet.
- 45 Ma, ka wan-tom ɛngɛ takiri ha sila wa nde, wan pɛa lem pe nɛhasa na, a bemɛl hio olo wan-tom mɔ wei nɛ mɔ bhoko, nɛ a beyɔng nɛ nɔ, nɛ fe dɔkɔ.
- 46 Mɛgi, wan pɛa ka behɔ ngboto nɛ ngbuma, bendulsi wɛnɛ nɛ nyalo, nɛ bepi wɛnɛ ha bhandi pɛ hio wi ka kafi Sɔ.”
- 47 «Wan-tom ka ingɔ mɔ ka wan pɛa ngoya, nɛ ka kafi mɛ bhɔngiri nɛ de yo, ɛ bemɛl wɛnɛ nɛkpasa.
- 48 Ma, wan-tom ka tɛ ing mɔ ka wan pɛa ngoya na, nɛ ka dea mɔ ka lɛma nɛ meli, ɛ bemɛl wɛnɛ tikiring sɔna. Ka ɛ haa dɔka mɔ ha ma wi, ɛ beani dɔka mɔ ha kɔ wa. Nɛ ka ɛ gdea dɔka mɔ ha kɔ ma wi, ɛ beani mɔ pen zua ha kɔ wa.”
- 49 «Mi tea hazu pi we ha nzan. Nɛ mi ngoya nde, we ɛngɛ abesisi kari!
- 50 Ɛ begdumsi mi ha zang gasa yeksamɔ tuka ɛ gdumsi wi ha zang li. Mi nɛ kobhe nɛ ngɔtɛ pente hazua kanɛ yo belemsiri tɛ.
- 51 Ɛnɛ takiri pɛ ɛnɛ nde, mi tea ha gdea gaamɔ ha nu nde? Dalo, mi tea tuka nde, hio wi agba soko may.

⁵²Angiri sising, wi morko ka dung ha zang twa ndang begba soko. Wi tar besungiri wi bwa, ne wi bwa besungiri wi tar.

⁵³Bafa besungiri bewei pea, ne bewei besungiri bafa wa. Nana besungiri bebhoko pea, ne bebhoko besungiri nana wa. Gdikoko besungiri ko pe bem pea, ne ko pe bem besungiri koko wa.”

⁵⁴Ne Jesus toa fin ha zugiliwi: «Ka ene zoka tutum kolo ha guote ha wal onu swe, ene ingo nehasa nde, kolo be ol. Ne mo beho megi.

⁵⁵Ne ka ene zoka bok ha guote ha wal gdok, ene to nde, mo begbeng mese. Ne mo beho megi.

⁵⁶Ene hio wan-dambari! Ene ingo mo ha liswe ne ha zu nu, ka osi nde kolo be ol mana mo begbeng. Ma, hazu ge ene ing goto ngimo enge na, ge nde?”

⁵⁷«Hazu ge ene ne te ene lem gba soko mo ka dung nzeng na, ge nde?

⁵⁸Ka ngana pe me dak me nene ha kita, me ki me ze may hine wene ha liwal. Yu nde, a bete gde me ha li kita, ne wan-gon kita bete gde me ha ko nasara, ka bepi me ha zobho.

⁵⁹Mi to ha me nde, me begbo haki sona, ka me kpea yamando kanε kpogio pata fet.»

Luc 13

¹Ha ndangte ngimo engi, hio ma wi tea ha pe Jesus hazu ba kasi te hio wi mo Galile, ka Pilate gbea ha ngimo haa sadaka ha So.

²Jesus toa ha mbwa: «Ene takiri nde, wi ndong ne wan-de gdangamo pen hio olo wi mo Galile, hazu mbwa kpaa fio megi nde?

³Way! Ma, mi to ha ene nde, ka ene kpali deamo pe ene na, ki ene fet befe fin tuka wi ndong.

⁴Ne wi bhuko zanga morko gbala tar, ka kuso twa hapete bebe to Siloe bagbin gbe mbwa, ene takiri nde, mbwa ne gasa wan-de gdangamo pen olo wi mo Jerusalem nde?

⁵Way! Ma, mi to ha ene nde, ka ene kpali deamo pe ene na, ki ene fet mburr befe tuka wi ndong.”

⁶Hapata Jesus toa ma townen ha mbwa: «Ma wi bagun se ma te fige ha fo pea. Ngimo fet ka wene ne hazu bhi wayaa, a kpa ma mo ndang na.

⁷Megi a toa ha wan-tom pea: «Zok, yo te bo ne kili bele tar, ka mi ha tea hazu bhi waya ha te fige enge. Ne mi kpa ma waya ndang na. Gom yo yune, hazu a gdangsi nu negbelea.»

⁸Ma, wan-tom kiforo wen: «Wan pom, gde yo fin ha bele enge. Mi bemoksi nu, ne mi begde tunu ha gunaa.

⁹Megi o bezok mana yo beway. Ne ka yo way na, me begom yo yune.» “

- 10**Ha ma swe ɔmte J́esus dungɔ ha osamɔ ha twa gɔ Sɔ.
- 11**Haki ma bhoko ang ka ma gdanga sɔte hela wene ne zele ngundeng hazu kili bele bhukɔ zanga mɔrkɔ gbala tar. A lem yafifi gdong wa nzung fin ndang na.
- 12**Ka J́esus zɔka wene, a saa wene ne tɔa: «Bhoko, zele pe me kara.»
- 13**A gdea kɔ bwa ha te wa, ne ha ndangte ngimɔ wene yafafa gdong wa nzung ne a lukoso Sɔ.
- 14**Ma, wan-zu twa gɔ Sɔ dea ngambi hazu J́esus karsa zele ha swe ɔmte. Wene tɔa ha giliwi: «Ha zang dimasi ndang, yala de tom ne mɔrkɔ zanga ndang. Yo nê ha yala ndong ka ene lema te tuka nde, e akarsi zele pe ene. Yo bo ha swe ɔmte na.»
- 15**Ma, Kongawan tɔa ha wene: «Ene hio wan-dambari! Ene ndang ndang fet bul pel nday ne toyfok pe ene ha ngalɔ hazu ku mbwa nene ha nɔa li ha swe ɔmte, na nde?»
- 16**Ne bhoko enge nê bezang pe Abraham! Satan sanga wene tee te bo ne kili bele bhukɔ zanga mɔrkɔ gbala tar. Hazu ge e lem bul pel enge ha te wa ha swe ɔmte na, ge?»
- 17**Ne ka J́esus kiforo wen megi, hio wan-sungiri wene gesa zu ne foy. Ma, giliwi fet dea tote hazu gasa mɔbhana fet ka J́esus ha dea.
- 18**J́esus tɔa fin: «Wal ka Sɔ bhongiri Kongakandɔ pea dung meng? Mi beweki yo ne nge mɔ ge?»
- 19**Yo dung tuka bebe gbalamɔ ka e sa nde mutarde. Ma wi pea yo ha fɔ pea. Ne yo suto ne kpɔate, ne yo te bo nê te. Ne hio nɔy dea twa pe mbwa ha hio gbakɔa.»
- 20**J́esus tɔa fin: «Mi beweki Kongakandɔ pe Sɔ ne nge mɔ ge?»
- 21**Yo dung tuka yina hasisi mampa, ka ma bhoko kuo tikiring vɔtiki ne dɔka fok, kane mbɔrɔa fet haa don toy.»
- 22**Ka J́esus ha wal me ne ha Jérusalem, a osamɔ ha hio gasa le ne bebe le fet ka wene pena ang.
- 23**Ma wi ana wene: «Kongawan, yo nê wi tikiring sɔna ka Sɔ bekpasisi nde?» Ne J́esus kiforo wen:
- 24**«Ene agbenssi te ene me le ne bho-ngo-ngo nutwa ha Kongakandɔ pe Sɔ. Hazu, mi tɔ yo ha ene, hio dɔka wi beki me le haki gan.
- 25**«Hapata ka wan-twa begute gdɔki nutwa ne sɔte, mɔ kara kari. Ene bebhɔn bin ha del ha kɔna nutwa, ne tɔa: «Wan pe ɔ, me gbosisi ha ɔ!» Ma, a betɔ ha ene: «Mi ing ene na!»
- 26**Tuka engi, ene belokite ha wene: «Yo bo nê ɔ ka bayɔng ne nɔ hine me na nde? Ne yo bo nê me ka baosi mɔ ha ɔ ha liwal pe ɔ na nde?»
- 27**A betɔ fin: «Mi ing ene ndang na. Ene pen ha li mi, hazu ene fet ne hio wan-de gdangamɔ!»

²⁸Ha zang Kongakando pɛ Sɔ ɛnɛ bezɔk hio ngbabafa ɛnɛ Abraham, Isaac nɛ Jacob nɛ hio wan-tɔkuliwen fet. Ma, pɛ ɛnɛ, ɛnɛ begdɔri nɛ kwa, nɛ ɛnɛ beyɔng nzata nɛ yimɛ, hazu ɛ beyin ɛnɛ pi ha dɛl.

²⁹Hio wi begutɛ ha wal gutɛ swe, ha wal ɔnu swe, ha wal kala nɛ ha wal gdɔk tɛ ha yɔngamɔ fada ha Kongakando pɛ Sɔ.

³⁰ɛnɛ ze nedede! Hio ma wi ka dung kpogio sising, bedung bosia. Nɛ hio ma ka dung bosia sising, bedung kpogio.”

³¹Ha ma bebe ngimɔ hapata, hio ma Farizien tiko tɛ hapɛtɛ Jɛsus nɛ mbwa tɔa: «Mɛ gutɛ hake pen si ha ma bhandi, hazu kongapora Herode ha kio wal mɛ gbɛ mɛ.”

³²Nɛ Jɛsus tɔa ha mbwa: «ɛnɛ nɛ, nɛ tɔ ha wan-likisi ɛngɛ nde, mi ha yinɔ hio gdanga sɔtɛ, nɛ mi ha karsa hio zɛɛ swe mɛsɛ nɛ bhisiri, nɛ ha zetar yala mi belemsiri tom pɔm.

³³Ma, dea ka de nde, mi aba wal pɔm mɛsɛ nɛ bhisiri nɛ yala hapata. Hazu yo lema nde, wan-tɔkuliwen afe ha ma gele le na, kanɛ ha Jɛrusalem sɔna.

³⁴«Woo Jɛrusalem! Woo Jɛrusalem! ɛnɛ, hio wi mɔ Jɛrusalem, ɛnɛ ha gbɛa hio wan-tɔkuliwen, ɛnɛ ha loa nɛ ta hio wan-nekasara pɛ Sɔ gbɛ. Mi ngoya mɛ gok ɛnɛ tuka nana gɔɛ gok nɛ hio bea. Ma, ɛnɛ tɛ ngoy na.

³⁵Mɛgi, Sɔ belak gasa twa Sɔ pɛ ɛnɛ gde. Nɛ mi tɔ ha ɛnɛ nde, ɛnɛ lem zɔk mi fin na, kanɛ ngimɔ ka ɛnɛ betɔ nde, Kongawan Sɔ awol dede wen ha zu wi ka tɛ nɛ ling wa!»

Luc 14

¹Ha ma swe ɔmtɛ, Jɛsus lea twa pɛ ma gasa Farizien hazu yɔngmɔ. Nɛ ɛ dungɔ ha mbara wɛnɛ nekpasas,

²hazu ha li wa ma wei ang ka tɛ wa fet haa nɛ zɛɛ.

³Jɛsus ana hio Farizien nɛ hio wan-osi mbonga: «Mbonga pɛ ɔ mɛkara mana kafa mɛ kpasisi wi ha swe ɔmtɛ nde?”

⁴Ma, mbwa fet kara selele. Mɛgi Jɛsus baa tɛ wan-zɛɛ, kpasasa wɛnɛ nɛ a gdea wɛnɛ pen.

⁵Nɛ Jɛsus ana mbwa: «Ka ma bem mana nday pɛ ɛnɛ teka ha kɔ li, ɛnɛ dak wɛnɛ nehasa ngase ha swe ɔmtɛ na nde?”

⁶Nɛ mbwa lem kifiri wen ndang na.

⁷Ka Jɛsus zɔka nde, hio wi ka ɛ saa ha yɔngamɔ ɛngɛ weki sɔna nɛ bosu kiti, a tɔa ha mbwa:

⁸«Ka ma wi sa mɛ ha yenga sibhoko, ka mɛ apɛn nɛ dung ha bosu kiti na. Yu nde, ka ɛ saa ma zio wi pen mɛ,

- ⁹wan-sa ene beto ha me: «Me gde bhandi enge ha wene.» Ha ngimo engi, me begute ne foy hazu ne, ne dung ha kpogio bhandi.
- ¹⁰Ma, ka e sa me, me ne, ne dung ha kpogio bhandi. Megi ka wan-sa ene hōa, a beto ha me: «Dan mi, me te hake ha dede bhandi.» Megi me bedung ne zioa ha li hio na-gal yenga fet.
- ¹¹Hazu, e behlisi hio wan-sute fet, ne e begu wi ka hilo ne mendi gde ha ngon.”
- ¹²Ne Jésus toa fin ha wan-sa wene: «Ka me de fada mana ne gasa swe mana ne mbolo, ka me asa ngase dan me, ngase ya me, ngase nam pe me, ngase wan-kpamo mo pete twa na. Yu nde, mbwa bete sa fin me, me ke dedemo ka me dea ha te mbwa.
- ¹³Ma, ka me de fada, me sa ne hio fabha wi, kumo wi, wan-zele mela, ne wan-gdoka li.
- ¹⁴Megi me bedung ne tote hazu mbwa bo ne mo me ke me na. Ne So beke me ha ngimo ka hio nzung wi begute ha fio.”
- ¹⁵Ma wi ka dungo ha yongamo hine Jésus zea wen ndong, ne a toa ha wene: «Tote ha wi ka beyongmo ha Kongakando pe So.”
- ¹⁶Ne Jésus toa ha wene: «Ha ma le, ma wi dea gasa fada ne a gbaa tazu wi nedoka.
- ¹⁷Ka ngimo yongmo lema, a tomsa ma wan-tom pea hazu to ha mbwa: «Ene te, hazu wan pom bhongara mo fet kari.»
- ¹⁸Ma, mbwa ndang ndang fet toa tili wen nete-nete. Bosi wi toa ha wan-tom: «Mi hea fo sising. Dea nde, mi ane ne zok yo. Mi ba nanga me, mi lem te na.»
- ¹⁹Ma toa pea: «Mi hea hio nday gom fo bhuko. Megi, mi ha nea ha wea mbwa. Mi ba nanga me, mi lem te na.»
- ²⁰Ma mbinga toa pea fin: «Mi sio bhoko sising-sising. Megi mi lem ne na.»
- ²¹Ka wan-tom kiforo, a baa kasi mo ndong fet ha wan pea. Ne wan dea ngambi pente, ne a toa ha wan-tom: «Me ne nehasa ha zang le, ha mbango ne liwal fet, ne kay hio fabha wi, kumo wi, wan-gdoka li, ne wan-zele mela tene hake.»
- ²²Hapata ngimo tikiring, wan-tom kiforo te to ha wan pea: «Wan pom, mi dea mo fet tuka me toa. Ma, hio ma bhandi ngbola negbelea.»
- ²³Ne wan toa fin ha wan-tom pea: «Me ne ha gdong le, ha liwal ne ha wal fo, ne haki me anosisi hio wi fet me te te le twa pom ka yo adon.
- ²⁴Mi to ha me nde, ha soko wi ndong ka mi saa songsi gan, ma ndang lem yong yongamo pom na.» “
- ²⁵Jésus dungo ha yala, ne gasa zugiliwi ndara wene. A kiforo te, ne a toa ha mbwa:
- ²⁶«Ka ma wi ngoy ndari mi, wene angoy mi pen bafa wa ne nana wa, pen ko ne hio bem pea, ne pen hio ya wa. Ne wene angoy mi fin pen te wa ne pea te. Ka bo megina, wene lem dung wan-yambimo pom na.

²⁷Wi ka ngoy dung wan-yambimɔ pɔm, dea nde, wene agu getakate pea ne wene andari mi.

²⁸Ka ma wi ha soko ene ngoya be twa, a bedungnu ne tol gene hio mo be twa fet hazu ing mana mboli pea belem.

²⁹Yu nde, hio wi bete mam wene, ka mbwa zoka nde, a bea nanga twa, ne a lem karsi twa na.

³⁰Mbwa beto: «Nay, wi enge angara bea twa, ma, a lem karsi yo na!»

³¹«Ne kongapora fet ka ngoy nea ha bio bulo sungiri ma mbinga, bedungnu songsi me ba zu wa nde, mana a bene ne wan-bibulo tomay bhuko me kpa ngana pea, ka te sungiri wene ne wan-bibulo tomay bhu zebwa.

³²Ka wene zoka nde, yo lem na, a betomsi kasara hazu ani gaamo ha ngana pea ha ngimo ka wene boka neyea.”

³³Megi Jesus toa ha mbwa: «Wi fet ha soko ene, ka te lak hio mo pea fet gde na, lem dung wan-yambimɔ pɔm na.”

³⁴«Tong ne dedemo. Ma, ka baa tong sabhala kari, e lem kifiri yo ne baa fin na.

³⁵Tong enge lem de fin ma tom ndang na, ngase ha fo, ngase ha zubokwe. E bepi yo ha del. Wi ka bo ne zala me ze mo, wene aze!»

Luc 15

¹Hio wan-ndem mboli garama ne hio wan-de gdangamo fet tiko te hapete Jesus hazu ze wen pea.

²Ne hio Farizien ne hio wan-osi mbonga dea ngambi ne toa: «Wi enge ha dea soy hine hio wan-de gdangamo, ne wene ha yongamo hine mbwa!»

³Megi Jesus toa towen enge ha mbwa:

⁴«Ka ma wi ha soko ene ne sami gommay ndang, ne ma ndang yamo, bo ne wene lak sami bhukoa morko zu bhukoa nar zanga morko gbala nar gde ha zang bele, me ne ha kio ndanga kane a kpaa yo, na nde?»

⁵Ne ka wene kpaa sami enge, a de tote ne ba wene gde ha zu bhaka wa,

⁶si ne ha le. Haki wene sa hio dan wa ne hio wi mo pete twa, ne to ha mbwa nde, mbwa ade tote hine wene hazu a kpaa sami pea ka yamo.

⁷Mi to ha ene nde, gbesi tuka engi, So bede tote ha ngon hazu wan-de gdangamo ndang ka kiforo sila wa. Ne tote enge bepen tote hazu wi bhukoa morko zu bhukoa nar zanga morko gbala nar, ka dung nzeng kari, ka bo fin ne wen hazu kifiri sila mbwa na.”

⁸«Ne fin, ka ma bhoko ne mboli bhuko, ne ma ndang yoa, bo ne wene du lamba ne huy twa me ki ne mbolia neting kane a kpaa yo, na nde?»

- ⁹Ne ka wene kpaawo, a sa hio dan wa ne hio wi mo pete twa, ne to nde, mbwa ade tote hine wene, hazu a kpaawo mboli pea ka yoa.
- ¹⁰Mi to ha ene nde, gbesi tuka engi, hio telenge pe So de tote hazu ma wan-de gdangamo ndang ka kiforo sila wa.”
- ¹¹Jesus toa fin: «Ha ma le, ma wei badung se ne bewei bwa.
- ¹²Ma yala, bem mo pata toa ha bafa wa: «Bafa mi, me kapini liko ha o.» Ne bafa mbwa kapana liko pea ha soko mbwa.
- ¹³Ngimo tikiring hapata, bem enge gdonga liko pea fet, ne baa mbolia si ne ha ma mbing kandonu neyea. Haki, a gdangsa kpaamo pea fet ne dea mo tum.
- ¹⁴Ne ka wene gdangsa mo fet, gasa foto teka ha kandonu engi. Ne mo fet angara kopa wene.
- ¹⁵Megi a nea dea tom ha pe ma wi mo kandonu engi, ka tomsa wene me pem nguru ha nu fo pea.
- ¹⁶Ne wene ne hel me donsi zang wa ne yongamo pe nguru. Ma, e ha yo ha wene na.
- ¹⁷Ne sising, wene takaramo ne a toa: «Hio wan-tom fet pe bafa mi ha yongamo zang mbwa don, lak oloa gde. Ma, mi ha fea wo hake!
- ¹⁸Mi bekifiri ha pe bafa mi, ne mi beto ha wene nde, bafa mi, mi dea gdangamo sungiri So ne sungiri me.
- ¹⁹Mi bo ne zioa me dung fin bem pe me na. Ma, me ba mi tuka ma wan-tom pe me wa.»
- ²⁰Megi, a kiforo si ha pe bafa wa. Ngase ka wene boka neyea, bafa wa ingo wene ne sila wa gdoya ne kobhe. A sawi ne fuki bem ne duy nu wa.
- ²¹Ne bem toa ha wene: «Bafa mi, mi dea gdangamo sungiri So ne sungiri me. Mi bo ne zioa me dung fin bem pe me na.»
- ²²Ma, bafa wa haa nu ha hio wan-tom pea: «Ene a dede la ha te wa, ne a konga ha bhanza ko wa, ne a fin nakala ha nanga wa!
- ²³Ene ku ngbanga benday gbe, ka o ayong de ne tote.
- ²⁴Hazu bem pom ka bafe, tuno sising. A bayomo, ma, mi kpaawo wene sising.» Ne mbwa angara dea tote.
- ²⁵«Ma, pe kay bem, a bhona ka ha fo. Ka wene kiforo ho hapete twa, a zea gisi bio ne yula.
- ²⁶A saa ma wan-tom ne ana wene nde, yo ne ge?
- ²⁷Wan-tom kiforo wen: «Bebe ya me pea! Megi bafa me haa nu nde, e gbe ngbanga benday hazu ya me pea ne dede te.»

²⁸Megi kay bem dea ngambi ne kafa me le twa. Ne bafa wa gboa hazu mbombili wene me le ha twa.

²⁹Ma, kay bem pea kiforo wen ha wene: «Bele nedoka mi ha dea tom ha me, ma swe ndang mi te kafi ma wen ha nu me na. Ma, me te ha mi ma mbori swe ndang na, nde mi ade ne saka ne hio dan mi.

³⁰Bem pe me enge gdangsa toy pe me fet ha hio bhoko-de wanza. Ne, ka wene pea, me gbea ngbanga benday ha wene.»

³¹Bafa wa toa ha wene: «Bem pom, me dung hine mi swe fet, ne mo fet ka dung ha ko mi, yo ne pe me.

³²Ma, dea nde, o ade fada ne tote hazu ya me enge bafe ne wene tuno fin. A bayomo, ma, mi kpaawene sising.» »

Luc 16

¹Jesus toa fin ha hio wan-yambimo pea: «Ma wan-kpamo dungo se ne wan-pam mo pea. Ne e tea te to ha wene nde, wan-pam mo ha gdangsa toy pea.

²Megi wan-kpamo saa wene ne toa: «Mi zea ne ge hazu me ge nde? Me osi ha mi pata mo fet ka me dea ne toy pom. Hazu me lem dung wan-pam mo pom fin na.»

³Ne wan-pam mo toa ha sila wa: «Wan pom begbosisi mi ha tom, mi bede meng? Mi bo ne ngaya me gom fo na, ne mi ne foy me go mo.

⁴Mi ingo mo ka mi bede tuka nde, hio wi apam mi ha twa pe mbwa, ka wan pom begbosisi mi ha tom.»

⁵Megi, a saa wi ndang ndang fet ka mbee pe wan pea ha zu mbwa. A ana bosia: «Mbee pe wan pom ha zu me ge?»

⁶Wene kiforo wen: «Yo ne ngbakpana no gommay ndang.» Ne wan-pam mo toa: «Takarata mbee pe me go. Me dungnu nehasa, ne me gon bhukoa morko.»

⁷Ne a ana ma mbinga: «Mbee pe wan pom ha ko me ge?» Wene kiforo wen: «Yo ne gasa gese kpalmo gommay ndang.» Ne wan pam mo toa: «Takarata mbee pe me go. Me gon bhukoa morko zu bhukoa tar.»

⁸Ne wan pe gdanga wan-pam mo lukoso wene hazu a dea mo ne zoma. Tewen, hio wi mo nzan de mo ha soko may ne zoma, pen hio wi mo saamo pe So.

⁹«Ne mi to ha ene nde, ene aku kpaamo mo nzan de ne dedemo ha te hio wi nde, ene ate dede dan mbwa. Megi, ha ngimo ka yo bekari, So beba ene ne dede ko ha twa pea kpoo.»

¹⁰«Wi ka dung ne mboazu ha bebe mo, a bedung fin ne mboazu ha gasa mo. Ne wi ka de nzenng mo ne bebe mo na, lem de fin nzenng mo ne gasa mo na.

¹¹Megi, ka ene dea mo ne yambala zu ne kpaamo mo nzan, So begde kpaawene ha ko ene meng?

- 12**Ne ka ene pama kpaamo pe mbing wi ne yambala zu, So beha ene kpaamo ka dung ne pe ene ne te ene meng?
- 13**Bala ndang lem dung ne wan bwa na. Hazu, a bengoy ma ndang ne sen mbinga, mana a beze nu ma ndang ne de kpandele sungiri ne mbinga. Ene lem de tom ha ko So ne ha ko mboli na.”
- 14**Hio Farizien zea wen ndong fet, ne mbwa mama Jesus hazu mbwa ngoya mboli gdang.
- 15**Ma, Jesus toa ha mbwa: «Ene ha osa te ene ha li wi tuka nzeng wi. Ma, So ingo sila ene. Mo ka dung ne zioa ha li wi, dung ne mo nyel ha li So.”
- 16**«Songsi hooa pe Jean wan-gdumsiwi, yo ne mbonga pe Moise ne hio takarata pe wan-tokuliwen sona ka osa mo ka So ngoy. Ma, angiri ne Jean wan-gdumsiwi, e ha bulo Dede Wen Kongakando pe So. Megi, hio wi fet kio wal me le ang ne nga mbanzi.
- 17**Ma, ngon ne nu bepen nehassa songsi nde, e abisi ma mbuli ngerakamo ndang ha mbonga pe Moise.
- 18**«Wi ka yangsi ko pea ne si ma mbinga, dea wanza. Ne wi ka si bhoko ka e yangsa kari, dea wanza fin.”
- 19**«Ma wei megie badung ne wan-kpamo. A yola ne dede zio la, ne a dea fada swe fet ha zang tandamo pea.
- 20**Ma wei megie fin, ling wa nde, Lazare, wene ne fabha wi, ne te wa fet ne gbadale. A dungo ha canu swe fet ha nutwa pe wan-kpamo.
- 21**Hazu wene ne hel me yong mbuli yongamo ka goy ha si tabolo pe wan-kpamo. Haki hio tolo dungo ha yala dale pea.
- 22**Ngimo hapata, fabha wi enge fea, ne hio telenge kuo wene nene gde ha ngboloko Abraham. Ne wan-kpamo fea fin, e guno wene.
- 23**A zilo ha bhandi pe hio fiowi, ne haki wene yonga nzata nedoka. Ka wene guo li, a zoka Abraham neyaa ne Lazare ha ngboloko wa.
- 24**A gdora: «Bafa Abraham, de kobhe te mi wa! Me tomsi Lazare ate te pi ndong ko wa ha li me gasisi ne lembe mi, hazu hake we ha bea mi bulum-bulum.»
- 25**Ne Abraham toa: «Bem pom, tazu me agba nde, ha ngimo tuno pe me ha nu, me kpa dedemo pe me kari. Ma, Lazare dungo pea ne ngote. Sising e ha yokala wene hake, ma, pe me, me ha yonga nzata.
- 26**Ne fin, gasa gduko gbongo ketana soko o hine ene. Megi hio wi hake ka ngoy ne ha pe ene, kpa wal na. Ne hio wi haki lem te ha pe o na.»
- 27**Ne wan-kpamo toa fin: «Bafa mi, mi lokite ha me nde, me atomsi Lazare ha twa pe bafa mi.

²⁸Hazu mi ne hio ya mi morko haki. Dea nde, Lazare ane ne mbo mbwa tuka nde, mbwa ate ha bhandi yonga nzata enge fin na.»

²⁹Ma, Abraham toa: «Hio ya me ne takarata pe Moise ne pe hio wan-tokuliwen. Lema sona nde, mbwa aze nu mbwa.»

³⁰Ne wan-kpamo kiforo wen fin: «Dalo, bafa Abraham. Ma, ka ma wi ha soko fiowi hoa ha pe mbwa, mbwa bekifiri sila mbwa.»

³¹Ne Abraham toa ha wene fin: «Ka mbwa ze wen takarata pe Moise ne pe hio wan-tokuliwen na, mbwa lem ze ndang na, ngase wen pe ma wi ka guote ha soko hio fiowi.» »

Luc 17

¹Jesus toa ha hio wan-yambimo pea: «Swe fet, hio mo ang ka dak wi pi ha dea gdangamo. Ma, ngote ha wi ka ku mo megiti tene!»

²Ka e hel gasa ta honmo ha gel wi enge ne pi ha nana-litong, enge ne dedea hazu wa pen nde, wene adak ma bebe wi ndang pi ha dea gdangamo.

³Ene pangay ne te ene! Ka ya me dea gdangamo, me mbo wene. Ne ka wene takaramo ne ngote hazua, me bisi sembo pea!

⁴Ne ka wene dea gdangamo sungiri me zemorko zanga bwa ha swe ndang, ne ka wene tea fin zemorko zanga bwa te to ha me: «Ya mi, mi ha takaramo ne ngote hazua.» Lema nde, me abisi sembo pea.”

⁵Hio wan-netom toa ha Kongawan: «Me angbangsi mekaramo pe o.”

⁶Ne Kongawan kiforo wen: «Ngase ka mekaramo pe ene ha So ne bebea tuka gbala sundu, ki ene lema to ha te enge: «Zuri ku me ne te me, ne gun te me ha nana-litong!» Ne a beze nu ene.”

⁷«Ka bo se nde, ma wi ha soko ene adung ne ma wan-tom ka pe ha goma fo mana ha pama namdale. A beto ha wene me te nehasa te yongmo nde?»

⁸Way! A beto ha wene: «Gi yongamo, me yol saa la, ne me de tom pom kane mi karsa yonga ne noa. Hapata me beyong ne no pe me.»

⁹Ne ngase ka wan-tom dea mo fet ha nu wan pea, a lem to oebe ha wene na.

¹⁰Yo gbesi ne ene. Ka ene dea hio mo fet ka mi haa nua kari, ene beto: «O ne hio gbele wan-tom sona. O dea sona ne mo ka wan haa nua.» “

¹¹Ka Jesus ha nea ha Jerusalem, a baa wal ka gon soko kandonu Samari ne kandonu Galile.

¹²Wene hoa ha ma le, ne hio wan-doko bhuko tea ha pea, ne mbwa yola neyaa.

¹³Mbwa toa ne ngagel: «Jesus, wan pe o, ee, de kobhe te o wa!”

- 14** Ne ka wene zoka mbwa, a toa ha mbwa: «Ene ne, ne osi te ene ha hio wanhasadaka!» Ne ka mbwa boka ha liwal, doko kara ne te mbwa te bo ne saa kpelele.
- 15** Ne ma ndang ha soko mbwa, ka wene zoka nde, a kpasas, kiforo ne pata ne lukoso So ne ngagel.
- 16** A hilo gok li ha si Jésus, ne toa oeoba ha wene. Wi enge nê wi mō Samari.
- 17** Megi Jésus toa: «Yo bo nê wan-doko bhuko ka kpasas na nde? Hio oloa morko zanga nar ha ndo?»
- 18** Ha soko mbwa yo ka nê gon-gene wi enge ndang sōna ha te te lukisi So nde?»
- 19** Ne a toa ha wene fin: «Me gute, me si! Me kpasas hazu me mekara mi.»
- 20** Hio Farizien ana Jésus: «Kongakando pe So beho ha nge swe ge nde?» Jésus kiforo wen ha mbwa: «Ene lem zok hōa pe Kongakando pe So ne li ene na.
- 21** Ne ε lem to nde, yo hake, mana yo haki, na. Hazu Kongakando pe So ha soko ene kari.»
- 22** Hapata Jésus toa ha hio wan-yambimo pea: «Ngimo bete ka ene ne hel me zok yala ndang sōna, ka mi, Bewei pe Wi, bedung kongapora ang. Ma, ene lem zok yo na.
- 23** E beto bin ha ene: «Ene zok, wene hake!» mana «Wene haki!» Ka ene ane na, ne ka ene amekiri kasia na.
- 24** Hazu yala ka mi, Bewei pe Wi, bekifiri, dung tuka piolikolo ka baa ha liswe zikiri herr.
- 25** Ma, songsi dea nde, mi akpa yimte nedoka, ne nde, hio wi mō ngimo enge amul mi pi.
- 26** Hio mō ka ε bade se ha ngimo pe Noe, ε bede gbesi ha yala ka mi, Bewei pe Wi, bekifiri.
- 27** Hio wi dungo ha yonga ne nōa mō, mbwa dungo ha sio may, kanε swe ka Noe lea zang kuga. Hapata, gasa mbeng li tea te bhondisi mbwa fet mburr.
- 28** Ne yo bedung fin gbesi tuka ha ngimo pe Lot. Hio wi dungo ha yonga ne nōa mō, ha hea ne gdonga mō, ha guno mō ne ha bea twa.
- 29** Ma, ha swe ka Lot gboa ha Sodome, kolo we ne piti ola, ne bhondasa mbwa fet mburr.
- 30** Hio wi bede gbesi ha ngimo ka mi, Bewei pe Wi, begbasi te mi ha li hio wi fet long.
- 31** «Ha swe engi, lema nde, wi ka bedung ha nutwa, ale me ba toy pea fin na. Ne wi ka bedung ha fo, lema nde, wene akifiri fin ha twa me ku ma mō na.
- 32** Tazu ene agba ne ko pe Lot!
- 33** Wi ka ki wal me kpasasi tuno pea, beyosisi yo. Ma, wi ka yosisi tuno pea, bekpasasi yo.

³⁴Mi tɔ ha ɛnɛ nde, ha zɛ engi, ha soko wi bwa ka be ɔnu ha li yala ndang, ɛ beku ndang nɛ lak ndang gde.

³⁵Ha soko bhoko bwa ka beto mɔ gbesi, ɛ beku ndang nɛ lak ndang gde.

³⁶[Ha soko wi bwa ka bedung ha fɔ, ɛ beku ndang nɛ lak ndang gde.››]

³⁷Hio wan-yambimɔ ana Jɛsus: «Kongawan, yo behɔ ha ndo?›› Nɛ Jɛsus kiforo wen ha mbwa: «Ha bhandi wɔl sari, hio nzio wesiri may ang.››

Luc 18

¹Jɛsus tɔa ma towen ha hio wan-yambimɔ pɛa hazu mbo nɛ mbwa nde, mbwa agɔ Sɔ kpoo nɛ tɛ mbwa akati ha dea yo na.

²A tɔa: «Ha ma le, ma wan-gɔn kita dungɔ se ang. A yu ke Sɔ na, nɛ a ing sulo tɛ ma wi ndang na.

³Nɛ ma nagula ang fin ha le engi. Swe fet, a nea ha pɛ wan-gɔn kita nɛ tɔa: «Mɛ gɔn nzeng kita ha soko mi hine ngana pɔm!››

⁴Ngimɔ nezikoa wan-gɔn kita kafa, ma, nɛ kpogioa a tɔa ha sila wa: «Ngase mi yu ke Sɔ na, nɛ mi ing sulo tɛ wi na,

⁵mi begɔn nzeng kita ha nagula engɛ, hazu wɛnɛ ha yeksa mi gdang. Ka mi de mɛgi na, a begba zu mi pentɛ.›› “

⁶Nɛ Kongawan tɔa fin ha mbwa: «ɛnɛ ze wen ka gdanga wan-gɔn kita tɔa!

⁷Mɛgi, bo nɛ Sɔ bedɛ nzengmɔ ha tɛ hio wi ka wɛnɛ weka, nɛ ka lokitɛ ha wɛnɛ swe nɛ zɛ, na nde? A bedɛ yo nehasa, na nde?

⁸Ey, mi tɔ ha ɛnɛ nde, a bedɛ nzengmɔ ha tɛ mbwa nehasa. «Ma, ka mi, Bewei pɛ Wi bekifiri, mi bekpa fin hio wi ka mɛkara Sɔ, nde?››

⁹Jɛsus tɔa fin towen engɛ ha hio wi ndɔng, ka ba tɛ mbwa tuka nzeng wi ha li Sɔ, nɛ ka bhesara hio mbinga. A tɔa:

¹⁰«Hio ma wei bwa nea se ha gasa twa Sɔ hazu gɔ Sɔ. Ndang nɛ Farizien, nɛ ndang nɛ wan-ndɛm mbɔli garama.

¹¹Farizien nea ha songsi, a yola ha ngɔn, nɛ a gɔa Sɔ ha zang sila wa mege: «Mi lukisi mɛ, Sɔ, hazu mi bo tuka hio mbinga na, tuka wanzu, gdanga wi, wan-de wanza, nɛ gbesi tuka wan-ndɛm mbɔli garama engɛ na.

¹²Nɛ fin, mi ha zimɔ yɔngamɔ hazu gɔ mɛ yala bwa ha zang dimasi ndang. Nɛ mi ha mɛ zu mɔ fet ka mi kpaa.››

¹³Ma, wan-ndɛm mbɔli garama yola pɛa ha gdong. A ngoy guo li wa ha ngɔn na. Ma, a mɛla mbanzi wa nɛ ngɔtɛ nɛ a tɔa: «Woo Sɔ! De kobhe tɛ mi wa. Mi nɛ wan-de gdangamɔ.›› “

- 14**Jésus tɔa fin: «Mi tɔ ha ɛnɛ nde, ka wan-ndem mbɔli garama engɛ sio ha twa pɛa, a tɛ bo nzeng ha li Sɔ. Ma, bo nê Farizien engɛ na. Hazu wi ka sute, Sɔ behilsi wɛnɛ. Nɛ wi ka hil nɛ mendi, Sɔ begu wɛnɛ gde ha ngɔn.»
- 15**Hio ma wi kuo fin hio nzɔri bem tɛnɛ ha pɛ Jésus nde, wɛnɛ agde kɔ ha zu mbwa. Nɛ ka hio wan-yambimɔ pɛa zɔka mɛgi, mbwa sɛna wɛn ha wi ndɔng.
- 16**Ma, Jésus saa hio bem nɛ tɔa: «ɛnɛ gde hio bhobem atɛ ha pɔm. ɛnɛ dol mbwa na! Hazu Kongakandɔ pɛ Sɔ nê pɛ hio wi ndɔng ka dung tuka bhobem.
- 17**Kpasawen, mi tɔ ha ɛnɛ nde, wi ka mɛkiri wɛn Kongakandɔ pɛ Sɔ tuka bhobem na, a lɛm le ang na.»
- 18**Ma gasa wi ana Jésus: «Dede wan-osimɔ, mi bedɛ nɛ ge hazu kpa tunɔ kpoo ge ndɛ?»
- 19**Jésus kiforo wɛn ha wɛnɛ: «Hazu ge mɛ tɔ nde, mi nɛ dedea, ge ndɛ? Dede wi bo na, kanɛ Sɔ ndang sɔna.
- 20**Mɛ ingɔ hio mbonga: Ka mɛ ade wanza na, ka mɛ agbɛ wi na, ka mɛ azu mɔ na, ka mɛ agɔn wɛn dalo gde ha nu ma wi na. Mɛ ba bafa mɛ nɛ nana mɛ nɛ zioa.»
- 21**Gasa wi engɛ kiforo wɛn: «Mi pama mbonga ndɔng fɛt, angiri ha ngimɔ pɔlɔmbɔ tɛ kanɛ sising.»
- 22**Ka Jésus zɛa wɛn ndɔng, a tɔa ha wɛnɛ: «Mɔ ndang ngbɔla ka mɛ tɛ de na. Mɛ gdongi hio mɔ pɛ mɛ fɛt, nɛ mɛ kapini mbɔlia ha hio fabha wi. Mɛgi mɛ bekpa dɔka kpaamɔ ha zang ngɔn. Nɛ mɛ tɛ tɛ ndari mi.»
- 23**Nɛ ka wɛnɛ zɛa mɛgi, a kpaɛ gasa ngɔtɛ ha sila wa hazu wɛnɛ nɛ dɔka kpaamɔ.
- 24**Ma, tuka Jésus zɔka nde, wɛnɛ nɛ ngɔtɛ, a tɔa: «Yo nê ngaya gdang hazu wan-kpamɔ mɛ le ha Kongakandɔ pɛ Sɔ!
- 25**Yo nê ngaya hazu toyfok mɛ pen ha lok ndɔ. Ma, yo nɛ ngaya fin pentɛ pet hazu wan-kpamɔ mɛ le ha Kongakandɔ pɛ Sɔ.»
- 26**Wi ndɔng ka zɛa mɛgi tɔa: «Ka mɔ bo mɛgi, o bekpasi o ndɛ?»
- 27**Jésus kiforo wɛn: «Mɔ ka gana wi, lɛm gan Sɔ na.»
- 28**Nɛ Pierre tɔa: «Mɛ zɔk, ɔ laka mɔ pɛ ɔ fɛt gde hazu ndari mɛ.»
- 29**Jésus kiforo wɛn ha mbwa: «Kpasawen, mi tɔ ha ɛnɛ nde, ka ma wi laka twa pɛa, ko pɛa, hio ya wa, bafa wa, nana wa, mana hio bem pɛa gde, hazu Kongakandɔ pɛ Sɔ,
- 30**wia bekpa mɔ zɛ nɛdɔka pen mɔ songsi ha nzan engɛ, nɛ a bekpa bin tunɔ kpoo ha mbombe nzan pɛ Sɔ.»
- 31**Jésus kaya hio wan-netom pɛa bhukɔ gbala bwa dak nɛ tɛ. Nɛ a tɔa ha mbwa: «ɛnɛ zɛ! ɔ ha danga mɛ nɛ ha Jérusalem. Haki mɔ fɛt ka hio wan-tɔkuliwɛn bangeriki ha zu mi, Bewei pɛ Wi, belemsiri tɛ:

- 32**Ɛ begde mi ha kɔ wi ndɔng ka bo nê zuife na. Mbwa bemam mi, mbwa befengsi mi, mbwa bepe tafu ha te mi.
- 33**Mbwa bezuri mi ne zambala, ne mbwa begbe mi. Ne zetar yala hapata, mi begute ha soko hio fiowi.”
- 34**Ma, hio wan-netom ze gotoa na. Hazu wen engɛ bhɔna kanɛ mɔ wuso ha li mbwa. Megi mbwa ing mɔ ka Jɛsus tɔa na.
- 35**Jɛsus hera peɛ gasa le Jɛricho, ne ma wan-gdɔka li dungɔnu hapete liwal ha gɔa mɔ.
- 36**Ka wene zea gel dɔka wi ha pena, a ana gotoa.
- 37**Ɛ tɔa ha wene: «Yo nê Jɛsus, wi me Nazaret ha pen.”
- 38**Megi wene gdɔra ne ngagel: «Jɛsus, Bewei pe David, de kobhe te mi wa!”
- 39**Wi ndɔng ka pena songsi ne Jɛsus sena wen ha wene nde, wene agdɔki nu wa. Ma, a gdɔra fin ne ngaya pen mɔ songsi: «Bewei pe David, de kobhe te mi wa!”
- 40**Jɛsus yola ne haa nu nde, mbwa aba wene tenɛ. Ne ka wene hɔa hapete wa, Jɛsus ana wene:
- 41**«Me ngoya nde, mi ade ge ha te me ge?» A kiforo wen: « Kongawan, de nde, mi azɔk mɔ ne mbinga!”
- 42**Ne Jɛsus tɔa ha wene: «Me zɔk mɔ ne mbinga! Me kpasa hazu me mekara Sɔ.”
- 43**Nehasa, wan-gdɔka li zɔka mɔ, ne a ndara Jɛsus ne lukoso Sɔ. Ka giliwi zɔka yo, mbwa fet lukoso Sɔ fin.

Luc 19

- 1**Jɛsus lea zang gasa le Jɛricho, ne wene ha gɔna.
- 2**Haki ma wei ang, ling wa nde Zachée. Wene nê wan-zu hio wan-ndem mbɔli garama mɔ lea, ne wene nê gasa wan-kpamɔ.
- 3**A kio wal me zɔk nde, Jɛsus nê o? Ma, a te kpa wal na, hazu wene nê dɔwi, ne giliwi gdɔka li wa.
- 4**Megi, a sɔawi pen songsi dang ma te sikomor, hazu zɔk Jɛsus ka bepen ne wal engi.
- 5**Ka Jɛsus hɔa ha bhandi engi, a guoli ne a saa wene: «Zachée, zil nehasa, dea nde, mi a ɔnu ha twa pe me swe mese.”
- 6**Megi Zachée zilo nehasa te ba Jɛsus ne tote ha twa pea.
- 7**Ne sila wi fet yimɔ, ka mbwa zɔka mɔ engi, mbwa tɔa: «Mɛng, wene lea twa pe wan-de gdangamɔ me ɔnu ang!”
- 8**Ma, Zachée yola ha li Kongawan ne tɔa: «Kongawan, mi begba soko kpaamɔ pɔm ha binsila ne ha ma bhalkɔa ndang ha hio fabha wi. Ne mɔ ka mi kuo ha kɔ ma wi ne wen dalo, mi bekifiri yo zenar ha wene.”

⁹Ne Jésus tɔa ha wene: «Swe mese, Sɔ kpasasa hio wi mɔ twa pɛ mɛ, hazu mɛ fin nê bezang pɛ Abraham.

¹⁰Kpasawen, mi Bewei pɛ Wi, tɛa hazu ki nɛ kpasisi ɛ ndɔng ka yɔa.”

¹¹Jésus tɛ bo sanga nɛ Jérusalem, nɛ hio wi ka dungɔ ha zea wene takara nde, Kongakandɔ pɛ Sɔ behɔ ha zu nu sising-sising. Mɛgi, a tɔa fin ma towen ha mbwa,

¹²a tɔa: «Ma konga wi nɛa ha ma kandɔnu nɛyɛa hazu nde, ɛ ahɔng wene kongapora ha zu kandɔnu pɛa. Hapata a bekifiri tuka kongapora ha kandɔ pɛa.

¹³Sɔngsi penaa, a saa hio ma wan-tom pɛa bhukɔ. Nɛ a haa mbwa lafu mbɔli ndang ndang fet nde, mbwa ade tonga nɛ yo kanɛ wene pɛa.

¹⁴Ma, hio wi mɛ kandɔ pɛa sena wene. Mbwa tomsa hio wan-nɛkasara ha pata wa mɛ tɔ nde, mbwa ngoy nde, wi kɛ adung kongapora ha zu mbwa na.

¹⁵«Ngase engi, ɛ hɔnga wene kongapora, nɛ a kiforo pɛ ha kandɔnu pɛa. Nɛ wene haa nu mɛ sa hio wan-tom ka wene baha mbɔli ha mbwa, tuka nde, wene aing mɔ ka mbwa kpaa ha zua.

¹⁶Bosi wan-tom tɛa tɛ tɔ ha wene: < Kongawan, lafu mbɔli pɛ mɛ kpaa fin ma bhukɔ ha zua.>

¹⁷Kongapora tɔa ha wene: <Nɛdedea, mɛ nê dede wan-tom. Mi begde mɛ ha zu le bhukɔ, hazu mɛ dungɔ nɛ mboazu ha bebe mɔ.>

¹⁸Zebwa wan-tom tɛa tɛ tɔ ha wene: <Kongawan, lafu mbɔli pɛ mɛ kpaa fin ma mɔrko ha zua.>

¹⁹A tɔa ha wene gbesi: <Pɛ mɛ, mi begde mɛ ha zu le mɔrko.>

²⁰Kpogio wan-tom hɔa tɛ tɔ ha wene: <Kongawan, mbɔli pɛ mɛ ga. Mi pama yo nɛ kpoa ha nu la.

²¹Mi dea ke hazu mɛ nɛ ngaya pente. Mɛ ku mɔ ka mɛ tɛ gde na, nɛ mɛ bhi kpalmɔ ka mɛ tɛ pɛ na.>

²²Nɛ a tɔa ha wene: <Mɛ nê gdanga wan-tom, mi begɔn kita ha zu mɛ nɛ wal wen nu mɛ. Mɛ ingɔ fet nde, mi nɛ ngaya. Mi ku mɔ ka mi tɛ gde na, nɛ mi bhi kpalmɔ ka mi tɛ pɛ na.

²³Ma, hazu ge mɛ tɛ gde mbɔli pɔm ha twa-pam mbɔli na, ge nde? Ka bo mɛgi, ha pɛa pɔm, ki mi kpaa yo nɛ gang mbɔli ha zua.>

²⁴Nɛ kongapora haa nu ha wi mɔ pɛtɛ wa nde, mbwa azin mbɔli ha kɔ wa, nɛ ha yo ha wi ka dungɔ nɛ lafu mbɔli bhukɔ.

²⁵Ma, mbwa kiforo wen: <Kongawan, wene nɛ lafu mbɔli bhukɔ kari!>

²⁶Kongapora tɔa fin: <Mi tɔ ha ɛnɛ nde, ka ma wi dung nɛ mɔ ha kɔ wa, ɛ begde ma ha zua. Ma, wi ka bo nɛ mɔ ha kɔ wa na, ɛ bezin ngase bebe mɔ ka dung ha kɔ wa yunɛ.

- 27 Ne hio kɔmbɛ pɔm ka kafa nde, mi adung kongapora ha zu mbwa, ɛnɛ kay mbwa tɛnɛ hake. Ne ɛnɛ gbɛ mbwa fɛt ha li mi.» “
- 28 Ka Jɛsus wolamɔ ndɔng fɛt, a pena sɔngsi giliwi mɛ nɛ ha Jɛrusalem.
- 29 A hɔa hapɛtɛ le Betfaze nɛ le Betani, ka dung ha nanga ngari Olivier. Ne a tomsa hio ma wan-yambimɔ pɛa bwa pen sɔngsi,
- 30 a tɔa ha mbwa: «ɛnɛ nɛ ha le ka dung ha li ɛnɛ. Ka ɛnɛ hɔa haki, ɛnɛ bekpa ma betoyfok ha kpoa. Ma wi tɛ dang ha zua sɔngsi na. ɛnɛ bul wɛnɛ tɛnɛ.
- 31 Ka ma wi ani ɛnɛ nde, ɛnɛ bul wɛnɛ hazu ge nde? ɛnɛ tɔ ha wɛnɛ nde, yo nɛ Kongawan ha ngoy yo.”
- 32 Ne hio wan-yambimɔ bwa pena nɛ kpaɔ mɔ fɛt gbesi tuka ka wɛnɛ tɔa ha mbwa.
- 33 Ka mbwa boka ha bulo betoyfok, hio wana ana mbwa: «ɛnɛ bul wɛnɛ hazu ge nde?”
- 34 Mbwa kiforo wen: «Kongawan ngoya yo.”
- 35 Ne mbwa kuo wɛnɛ tɛnɛ hapɛtɛ Jɛsus. Mbwa pio gasa la pɛ mbwa ha gdong betoyfok nɛ dangsa Jɛsus ha zua.
- 36 Ne ha liwal ka wɛnɛ ha nɛa ang, hio wi tata gasa la pɛ mbwa hazu lukisi nɛ wɛnɛ.
- 37 Ka wɛnɛ tɛ bo sanga nɛ Jɛrusalem, ha liwal ka zil ngari Olivier, zugili wan-yambimɔ pɛa fɛt dea tote. Mbwa lukoso Sɔ nɛ ngagɛl hazu dɔka mɔkifi fɛt ka mbwa zɔka.
- 38 Mbwa gdɔra: «Kongawan Sɔ awol dede wen ha zu kongapora ka tɛ nɛ ling wa. Gaamɔ ha ngɔn, nɛ lukosomɔ ha Sɔ ha kuso ngɔn!”
- 39 Ne hio ma Farizien ha soko giliwi, tɔa ha Jɛsus: «Wan-osimɔ, mɛ agay hio wan-yambimɔ pɛ mɛ!”
- 40 Ma, Jɛsus kiforo wen: «Mi tɔ ha ɛnɛ, ka wi ndɔng gdɔki nu mbwa, hio ta begdɔri!”
- 41 Jɛsus hɔa sanga nɛ gasa le Jɛrusalem, nɛ ka wɛnɛ zɔka yo, a hea kwa hazua.
- 42 A tɔa: «Ka bo nde, mɛ fin aing swe mɛsɛ mɔ ka ha gaamɔ, ki yo dea se. Ma, sising yo wuso tɛ ha li mɛ.
- 43 Hazu ngimɔ betɛ bin ka hio ngana pɛ mɛ beɛɛ gasa ngeng zikiri mɛ hazu bi nɛ bulo sungiri mɛ. Ne mbwa benɔsisi mɛ nɛ wal fɛt.
- 44 Mbwa beyangili mɛ nɛ hio ngali pɛ mɛ fɛt gde nɛ gbutunu. Mbwa lɛm lak gde ma ta pɛ mɛ ha zu ma ta ndang na. Hazu mɛ tɛ ing ngimɔ ka Sɔ tɛa tɛ gbakiri mɛ na.”
- 45 Jɛsus lea gasa twa Sɔ, nɛ wɛnɛ yinɔ hio wan-gdongi mɔ.
- 46 Wɛnɛ tɔa ha mbwa: «Sɔ tɔa ha zang takarata pɛa: «Twa pɔm bedung nɛ twa gɔ mi.» Ma, ɛnɛ kpala yo nɛ ngu pɛ hio wanzu!”

⁴⁷Jésus dungɔ swe fet ha osamɔ ha zang gasa twa Sɔ. Nɛ hio gasa wan-hasadaka, hio wan-osi mbonga nɛ hio kotowi kio wal mɛ gbɛ wɛnɛ.

⁴⁸Ma, mbwa kpa wal na, hazu hio wi fet ha lenga zala mɛ ze Jésus nɛkpasaa.

Luc 20

¹Ma swe, ka Jésus ha osamɔ nɛ bulo Dede Wen ha hio wi ha zang gasa twa Sɔ, hio gasa wan-hasadaka, hio wan-osi mbonga nɛ hio kotowi hɔa.

²Nɛ mbwa ana wɛnɛ: «Mɛ tɔ ha ɔ, mɛ de mɔ ndɔng nɛ nge ziomɔ ge nde? Yo nê o ka ha mɛ ziomɔ mɛ de nɛ mɔ ndɔng o nde?»

³Jésus kiforo wen ha mbwa: «Mi fin, mi beani ɛnɛ nɛ ma mɔ. ɛnɛ tɔ ha mi,

⁴yo nê o ha tomsi Jean mɛ gdumsi wi, yo nê Sɔ mana yo nê hio wi?»

⁵Mbwa wolamɔ ha soko may nɛ mbwa tɔa: «Ka ɔ tɔ nde, yo nê Sɔ, ki a beani ɔ nde, ma, hazu ge ɔ tɛ mɛkiri wen pɛ Jean na ge nde?»

⁶Nɛ ka ɔ tɔ nde, yo nê hio wi, ki kandɔ fet belo ɔ nɛ ta gbɛ, hazu mbwa takiri nde, Jean nê wan-tɔkuliwen.»

⁷Mɛgi, mbwa kiforo wen ha Jésus: «O ing wia na.»

⁸Nɛ Jésus tɔa ha mbwa: «Mɛgi, mi fin, mi lem tɔ ha ɛnɛ goto ziomɔ, ka mi de nɛ mɔ ndɔng, na.»

⁹Hapata, Jésus tɔa towen ɛngɛ ha hio wi: «Ma wi bagun se te vigne ha fɔ pɛa. A gdea yo ha kɔ hio ma wan-tom fɔ, nɛ a nɛa genɛ ngimɔ nɛzikoa.

¹⁰Ka ngimɔ bhio waya vigne lɛma, a tomsa ma wan-nɛtom pɛa nɛ ha pɛ hio wan-tom fɔ, hazu ku bhalkɔ wayate ka dung nɛ pɛa. Ma, hio wan-tom fɔ baa wɛnɛ mɛl, nɛ yinɔ wɛnɛ si nɛ gele kɔ.

¹¹Wan-fɔ tomsa fin ma mbing wan-nɛtom. Ma, mbwa mɛla fin wɛnɛ, fengsa wɛnɛ nɛ yinɔ wɛnɛ si nɛ gele kɔ.

¹²A tomsa fin zetar wan-nɛtom. Nɛ mbwa kɔmbara wɛnɛ pi ha del.

¹³Mɛgi wan-fɔ tɔa: «Mi bedɛ mɛng? Mi betomsi bewei pɔm ka mi ngoya gdang. Mana mbwa beyu ke wa.»

¹⁴Ma, ka hio wan-tom fɔ zɔka wɛnɛ, mbwa tɔa ha soko may: «Wan-ba likɔ ga. O agbɛ wɛnɛ ka ɔ akay likɔ fet.»

¹⁵Nɛ mbwa pio wɛnɛ ha gdong fɔ nɛ gbɛa wɛnɛ.» Jésus ana mbwa: «Wan-fɔ bedɛ nɛ ge nɛ mbwa ge?»

¹⁶Wɛnɛ benɛ nɛ gbɛ hio wan-tom fɔ, nɛ ku fɔ ɛngɛ gde ha kɔ hio ma mbingwi.» Ka hio giliwi zɛa mɛgi, mbwa tɔa: «Way, ka mɔ ɛngɛ ahɔ na!»

17Ma, Jésus gera mbwa gdo, ne wene toa: «Takarata pe So toa nde, «Ta ka hio wan-be twa mulo pi, te bo nê ta ton ngbili twa.» Ene ingo gotoa nde?

18«Ka wi teka ha zu ta enge, te wa begbin. Ne ka ta enge teka ha zu ma wi, yo bembotiki wene.»

19Hio wan-osi mbonga ne hio gasa wan-hasadaka kio wal me ba Jésus ha ndangte ngimo engi, hazu mbwa ingo nde, a toa wen enge sungiri mbwa. Ma, mbwa yuo ke hio wi me le.

20Megi, mbwa bhona ka ha mbara wene. Ne wuso, mbwa tomsa hio ma wi ka de mbole nde, mbwa nê nzeng wi. Mbwa ngoya ki nu wa nde, wene ato ma wen ka lema me gde wene ha ko ziom pe goforma.

21Wi ndong ana wene: «Wan-osimo, o ingo nde, wolamo ne osamo pe me ne nzeng. Ne fin, me gba soko hio wi na, ma, me ha osa ngbak mo, ka So ngoya nde o ade.

22Me to ha o, mbonga pe o ha wal me kpe garama ha kongapora Sezar, mana yo gdoki wal me kpe yo nde?»

23Ma Jésus ingo dambari pe mbwa, ne a toa ha mbwa:

24«Ene osi ma mboli ndang ha mi! Zizi zu wi ne ling wi ha lia, yo nê pe o?» Mbwa kiforo wen: «Yo nê pe kongapora Sezar.»

25Ne Jésus toa ha mbwa: «Megi, ene ha mo pe kongapora ha kongapora! Ne ene ha mo pe So ha So!»

26Megi mbwa te kpa wal me osili Jésus na. A te to ma wen me fundi ne wene ndang na. Mbwa yaksa hazu wen pea, ne mbwa dungo sem.

27Zugili zuife ka e sa nde Sadusien mekiri wen guote pe hio fiowi na. Hio ma nea ha pe Jésus ne mbwa ana wene:

28«Wan-osimo, Moïse bagon mbonga enge ha o nde, ka ma wi fea lak ko gde, bem bona, lema nde, ya wa asi nagula pea me bhe ne ma bem, tongiri ne nugala pe ya wa ka fea.

29Hio gdiya morko zanga bwa dungo se ang. Kaya fea lak ko bea gde, bem bona.

30Zebwa ya sio bhoko enge,

31ne zetara dea fin meg, kane mbwa morko zanga bwa fet fea, bem bona.

32Ne bhoko fea pea ne kpogio.

33Megi ha ngimo ka hio fiowi begute, bhoko enge bedung bin nê pe o? Hazu mbwa morko zanga bwa fet sio wene.»

34Jésus kiforo wen ha mbwa: «Ha nzan enge, wei ne bhoko ha sio may.

35Ma, hio wi ka dung ne zioa ha li So, me gute ha soko hio fiowi, ne le ha mbombe nzan pea, lem si may fin na.

³⁶Mbwa lem fe fin na, hazu mbwa bedung gbesi tuka hio telenge. Ne fin, mbwa bedung bem pe So, hazu a guo mbwa ha soko hio fiowi.

³⁷Moïse gbaso long nde, hio fiowi begute. Hazu ka wene bangeriki kasi hazu te ten ka dungo ne lembe we, a saa ling So nde, So pe Abraham, So pe Isaac ne So pe Jacob.

³⁸So bo ne So pe hio fiowi na. Ma, wene ne So pe hio tuno wi. Hazu wi fet dung ne zutuno ha li wa.”

³⁹Ne hio ma wan-osi mbonga kiforo wen: «Wan-osimo, me toa wen nedede.”

⁴⁰Hazu mbwa bo fin ne da me ani wene ne ma wen na.

⁴¹Jésus ana mbwa: «E dea meng me to nde, Mesi ne bezang pe David ge nde?

⁴²Hazu David ne te wa toa ha zang takarata gima pea nde, < Kongawan So toa ha Kongawan pom:

⁴³Me dungnu ha weko mi, mi begde hio ngana pe me adung ne mo-gde nanga me.»

⁴⁴Megi, ka David saa Mesi nde, Kongawan, Mesi bedung fin ne bezang pe David meng?”

⁴⁵Ka hio wi fet dungo ha zea Jésus, wene toa ha hio wan-yambimo pea:

⁴⁶«Ene pangay ne hio wan-osi mbonga hazu mbwa ngoy yala ne dede boya la ha te mbwa. Ne mbwa ngoy nde, hio wi afan mbwa ha liwal. Mbwa ngoy fin kpaa hio bosu kiti ha hio twa go So ne ha hio bhandi fada.

⁴⁷Mbwa yong liko pe hio nagula fet. Ne mbwa go So ndeliene ne peali tuka nde, hio wi azok mbwa tuka nzeng wi. Hazu engi, So begon kita ba mbwa nengaya pen hio olo wi.»

Luc 21

¹Ha zang gasa twa So Jésus ha mbara mo, ne a zoka hio wan-kpamo ha pio mboli ha zang kubha wesiri mboli.

²Nehasa wene zoka fin ma fabha nagula, ka pio seke-seke mboli bwa ha zang kubha enge.

³Megi a toa ha hio wan-yambimo pea: «Kpasawen, mi to ha ene nde, fabha nagula enge haa mo pen mbingwi fet.

⁴Hazu mbwa fet ku ne ma benu yebhe-yebhe kpaamo pe mbwa pi. Ma, nagula enge kuo mo fabha pea fet ha So. Ngase yo ne mo ka dungo ha ko wa me kpasisi ne te wa.”

⁵Hio ma wi dungo ha lukoso gasa twa So nde, e bea yo ne leke-leke ta, ne e bhoksa yo ne dedemo ka e haa me lukisi ne So. Ma, Jésus toa:

⁶«Ma ngimo bete ka e beyangili mo fet, ka ene zok hake. Ma ta ndang lem bhon ha zu ma ta na.”

- ⁷Megi, mbwa ana wene: «Wan-osimɔ, mɔ ndɔng behɔ ha nge ngimɔ ge nde? Yo nê nge mɔ ka begbasi nde, mɔ ndɔng tɛ bo sanga ge nde?»
- ⁸Wene tɔa ha mbwa: «Ene pangay, ka ma wi aosili ene na. Hazu dɔka wi betɛ nɛ ling mi, nɛ mbwa betɔ: «Mi nê Mesi!» nɛ mbwa betɔ fin: «Kpogio ngimɔ koka kari!» Ka ene andari mbwa na.
- ⁹Ka ene beze hio wen bulo nɛ hio wen sungoro may, ka ene ayu ke na. Hazu yo lema nde, mɔ ndɔng ahɔ songsi. Ma, kpogio ngimɔ tɛ hɔ ka sising na.
- ¹⁰Ma kandɔ begute sungiri nɛ ma kandɔ, nɛ ma kongapora begute sungiri nɛ ma kongapora.
- ¹¹Nu beyak nengaya. Foto nɛ ginga zele betek ha kandɔnu netɛ-netɛ. Hio gdanga ngamɔ behɔ, nɛ hio gasa mɔweka begbasi tɛ ha ngɔn.»
- ¹²«Ma, songsi ka mɔ ndɔng behɔ, ɛ beba ene, nɛ ɛ benamili ene nder-nder. ɛ begde ene ha li kita ha zang twa gɔ Sɔ. ɛ bepi ene ha zɔbhɔ. ɛ beku ene nene ha li hio kongapora nɛ ha li hio gɔfɔrma hazu ene nê wi pɔm.
- ¹³Megi mɔ ndɔng beha ene wal mɛ ke wen pɔm.
- ¹⁴Ka sila ene abhunziki hazu wal, ka ene beke nɛ wen pɛ ene na.
- ¹⁵Hazu mi nɛ pɔm tɛ beha ene mbaramɔ mɛ tɔ wen, ka ngana pɛ ene fet lem gan zua na, nɛ ka mbwa lem kifiri wen ha yo na.
- ¹⁶Nɛ fin, hio bafa, nana, nam, ya, nɛ dan ene fet begde ene ha li kita. Nɛ ɛ begbe hio ma ha soko ene.
- ¹⁷Wi fet besen ene hazu ene nê wi pɔm.
- ¹⁸Ma, ma bumɔzu ene ndang lem yo na.
- ¹⁹Ka ene ba nɛ nɔa nging ha mɔ ndɔng fet, ene bekpasisi tunɔ pɛ ene.»
- ²⁰«Ka ene zɔka nde, hio gili bulo ha kelkata Jérusalem, ene aing nde, ngimɔ tukili yo koka kari.
- ²¹Ha ngimɔ engi, dea nde, hio wi mɛ Judée ayu mɔ nɛ ha zu ngari. Wi ha Jérusalem, ayu mɔ pen neyɛa, nɛ wi ha nu fɔ, ale ha Jérusalem fin na.
- ²²Hazu engɛ nê ngimɔ ka Sɔ bekundiki mɔ nde, mɔ fet ha takarata pɛa alemsiri tɛ.
- ²³Yala ndɔng bedung nɛ gasa ngɔtɛ hazu hio nazang nɛ hio nanzɔ. Kandɔ engɛ fet bekpa mɔ kobhe nekpa, hazu Sɔ begɔn kita ba mbwa.
- ²⁴ɛ begbe mbwa nɛ gbapa, mana ɛ beba mbwa nɛ bala nene ha kandɔnu netɛ-netɛ fet. Nɛ hio wi ndɔng ka bo nê zuife na, beyangili Jérusalem, nɛ yo bebhɔn megɛ kane ngimɔ pɛ mbwa bekari.»
- ²⁵«Hio mɔweka begbasi tɛ ha li swe, ha li ze nɛ ha li hio sɔla. Sila hio wi mɔ nzan bede ke nɛ bebhunziki nekpa, hazu gasa gisi tongbasali pɛ nana-litɔng.

- ²⁶Ka hio wi betakiri ha ngamɔ ka betɛ ha nzan, mbwa begɔn ngiri nɛ ke. Hazu hio mɔ ha liswe fet befesi tɛ.
- ²⁷Hapata, hio wi bezɔk mi, Bewei pɛ Wi, ha tea ha zu buswe. Mi betɛ ha zang ziomɔ nɛ ha zang gasa lekɛ-lekɛmɔ.
- ²⁸Ka mɔ ndɔng angara hɔa, ɛnɛ yolsi tɛ ɛnɛ, nɛ ɛnɛ ba da. Hazu Sɔ tɛ bo sanga mɛ kpasisi ɛnɛ.”
- ²⁹Hapata, Jɛsus tɔa zɛngwen ɛngɛ ha mbwa: «ɛnɛ azɔk tɛ fige nɛ olo tɛ fet.
- ³⁰Ka hio wa tɛ ndɔng angara bhɔya, ɛnɛ ingɔ nde, ngimɔ kolo tɛ bo sanga.
- ³¹Mɛgi, ka ɛnɛ zɔka nde, mɔ ndɔng hɔa kari, ɛnɛ aing nde, Kongakandɔ pɛ Sɔ tɛ bo sanga.
- ³²Mi tɔ kpasawen ha ɛnɛ nde, hio ma wi mɔ ngimɔ ɛngɛ lɛm fɛ na, sɔngsi mɔ ndɔng fet ahɔ.
- ³³Ngɔn nɛ nu bepen. Ma, hio wen pɔm lɛm pen ndang na.”
- ³⁴«ɛnɛ pangay! Ka ɛnɛ apengi nɛ tote mɔ nzan nɛ nɔa dɔkɔ na. Nɛ fin, ɛnɛ adung nɛ nɔzang ha zu mɔ nzan na. Yu nde, yala ka mi betɛ, betɛ wang ɛnɛ
- ³⁵tuka pɔndɔ ka ba sari. Hazu yo betek ha zu hio wi mɔ nzan fet.
- ³⁶ɛnɛ ayang la nɛ ɛnɛ agɔ Sɔ nɛting, ka ɛnɛ akpa ngatɛ mɛ kpɔy ha hio yeksamɔ ka betɛ, nɛ ka ɛnɛ akpa ngatɛ mɛ yol ha li mi, Bewei pɛ Wi.”
- ³⁷Ha hio gasa swe Jɛsus dungɔ ha osamɔ ha gasa twa Sɔ. Ma, ha mbolo wenɛ dungɔ ha gboa mɛ nɛ ha ɔanu ha zu ngari, ka ɛ sa nde Olivier.
- ³⁸Nɛ hio giliwi dungɔ ha tea nɛ sutole sut ha gasa twa Sɔ hazu ze wenɛ.

Luc 22

- ¹Yenga yɔng mampa ka ha na, ka ɛ sa nde Pake, tɛ bo sanga.
- ²Hio gasa wan-hasadaka nɛ hio wan-osi mbonga dungɔ ha kio wal mɛ gbɛ Jɛsus. Ma, mbwa ha yuo ke kandɔ pɛ mbwa.
- ³Mɛgi, Satan lea sila Judas Iskariote, ma wan-netom ha soko hio bhukɔ gbala bwa.
- ⁴Judas nea ha pɛ hio gasa wan-hasadaka nɛ hio wan-zu hio nasara mɔ gasa twa Sɔ. Wenɛ wolamɔ hine mbwa hazu kpa wal ka wenɛ begde Jɛsus ha kɔ mbwa.
- ⁵Mbwa dungɔ nɛ tote ha wen ɛngi, nɛ mbwa bheka mɛ ha mbɔli ha wenɛ.
- ⁶Judas mekara yo, nɛ wenɛ angara kio dede ngimɔ mɛ gde Jɛsus ha kɔ mbwa nɛ wuso tuka nde, giliwi aing na.
- ⁷Bosi yala mɔ yenga mampa ka ha na, hɔa. Ha yala ɛngɛ, lɛma nde, ɛ agbɛ hio besami mɔ yenga Pake.

- ⁸Megi, Jésus tomsa Pierre nɛ Jean nde, mbwa anɛ nɛ gi yɔngamɔ Pake.
- ⁹Mbwa anamɔ: «Mɛ ngoya nde, ɔ agi yo ha ndo nde?»
- ¹⁰A tɔa: «Ha ngimɔ ka ɛnɛ bele gasa le Jérusalem, ɛnɛ bekpa ma wei ha toya li ha zu wa. ɛnɛ nak pata wa kanɛ twa ka wɛnɛ bele ang.
- ¹¹ɛnɛ tɔ ha wan-twaa: «Wan-osimɔ pɛ ɔ ani mɛ nde, zang twa ka wɛnɛ nɛ hio wan-yambimɔ pɛa beyɔngmɔ Pake ang ha ndo?»
- ¹²A beosi ha ɛnɛ ma pesa zang twa ha ngɔn, mɔ fet ha zanga. Haki ɛnɛ begi yɔngamɔ.”
- ¹³Hio wan-yambimɔ ndɔng pena, nɛ kpaa mɔ fet tuka ka Jésus tɔa nɛ ha mbwa. Nɛ mbwa gio yɔngamɔ Pake haki.
- ¹⁴Ka ngimɔ yɔngamɔ lɛma, Jésus dungɔ ha tabolo hine hio wan-netom pɛa.
- ¹⁵Nɛ a tɔa ha mbwa: «Mi dungɔ ha kera nɛ tututu sila mɛ yɔng mɔ Pake engɛ hine ɛnɛ, sɔngsi nde, mi akpa yeksamɔ.
- ¹⁶Mi tɔ ha ɛnɛ nde, hapata engɛ, mi lɛm yɔng fin ma yɔngamɔ Pake na, kanɛ goto yenga Pake belɛmsiri tɛ ha zang Kongakandɔ pɛ Sɔ.”
- ¹⁷Nɛ Jésus baa kɔpɔ, a lukoso Sɔ hazua, nɛ tɔa: «ɛnɛ ba kɔpɔ engɛ, nɛ kapini ha soko may.
- ¹⁸Mi tɔ ha ɛnɛ nde, mi lɛm nɔ li vigne fin na, kanɛ Kongakandɔ pɛ Sɔ behɔ.”
- ¹⁹Hapata Jésus baa mampa. A lukoso Sɔ hazua, a gbino yo, nɛ haa yo ha mbwa. A tɔa: «Engɛ nê tɛ mi, ka mi ha nɛ sadaka hazu ɛnɛ. ɛnɛ de engɛ mɛ gba tazu ɛnɛ nɛ mi.”
- ²⁰Hapata yɔngamɔ, Jésus baa fin kɔpɔ, nɛ tɔa: «Kɔpɔ engɛ nê mbombe nɔa mbon ha soko Sɔ nɛ wi. Yo nê mbon nɛ wal tɔkte mi ka sɛ ha wen zu ɛnɛ.”
- ²¹«Ma, ɛnɛ zɔk, wi ka beha kasatɛ mi hake ha tabolo hine mi.
- ²²Kpasawen, mi, Bewei pɛ Wi, befe tuka ka Sɔ bhɔngara. Ma, ngɔtɛ ha wi ka beha kasatɛ mi.”
- ²³Megi, hio wan-netom angara ana may: «Yo nê o ha soko ɔ, ka bedɛ megɛ o nde?»
- ²⁴Hio wan-netom angara zanga wen ha soko may, hazu ing wi ka dung nɛ gasaa ha soko mbwa.
- ²⁵Jésus tɔa ha mbwa: «Hio kongapora ba kandɔ pɛ mbwa nɛ nga kɔ. Nɛ hio zio wi de nde, ɛ asa mbwa nde, wan-de dedemɔ.
- ²⁶Ma, pɛ ɛnɛ yo bo megɛ na. Lɛma nde, gasa wi ha soko ɛnɛ adung nɛ bebea. Nɛ wi ka dung ha zua, lɛma nde, wɛnɛ adung tuka wan-tom.
- ²⁷O nê gasa wi o? Wi ka dung ha tabolo mana wan-de tom ha wɛnɛ? Yo bo nê wi engɛ ka dung ha tabolo, na nde? Ma, pɔm, mi dung ha soko ɛnɛ tuka wan-de tom ha ɛnɛ fet.

- 28 «Yo nê ene ka bhona hapete mi ne mboazu ha zang gasa yeksamo pòm.
- 29 Yo nê engi, ka mi begde Kongakando pe So ha ko ene, tuka ka Bafa mi gdea yo ha ko mi.
- 30 Ha ngimo ka mi bedung kongapora, ene beyong ne no mo ha tabolo hine mi. Ne ene bedung ha zu hio solowan me gon kita ha zu hio kando pe Israel bhuko gbala bwa.”
- 31 «Simon, Simon, me ze nedede, So haa wal ha Satan me zek ene tuka ka e zek ne kpalm.
- 32 Ma, mi goa So hazu me nde, ka me alak mekaramo gde na. Ne hapata, ka me bekifiri fin ha pom, lema nde, me angasisi hio ya me.”
- 33 Pierre toa ha wene: «Kongawan, mi te bo gdunge-gdunge me ne hine me ha zobho ne ha fio fin.”
- 34 Jesus kiforo wen: «Pierre, mi to ha me nde, mese, songsi ka gole te dom ka na, me bekafi mi zetar nde, me ing mi na.”
- 35 Hapata Jesus ana hio wan-netom pea: «Ha ngimo ka mi tomsa ene ne gbele ko, mboli bona, ngobho yali bona, nakala bona, ha ngimo engi ma mo kopa ene nde?» Mbwa kiforo wen: «Ma mo ndang te kopi o na.”
- 36 Megi a toa ha mbwa fin: «Ma, sising, wi ka dung ne mboli mana ne ngobho yali, wene aba yo fet. Ne ka ma wi bo ne gbapa na, wene agdongi gbambusa pea me he ne yo.
- 37 E gona ha zang takarata pe So nde, «E tola wene ha soko wan-de gdangamo.» Mi to ha ene nde, dea ka de nde, yo alemsiri te hazu mi. Tuno pom bekari sising.”
- 38 Hio wan-netom kiforo wen: « Kongawan, gbapa bwa ga.» A toa ha mbwa: «Yo kara megi.”
- 39 Jesus goa ha Jerusalem ne nea ha zu ngari Olivier, tuka ndoki deamo pea. Ne hio wan-yambimo pea nea hine wene.
- 40 Ka Jesus hoo haki, a toa ha mbwa: «Ene ago So tuka nde, sebhalamo agan zu ene na.”
- 41 Hapata Jesus tiko fin ne yea tikiring. Haki, a ngbio zigolo ne goa So,
- 42 a toa: «Bafa mi, ka me ngoya, me kusi kopo yimte enge ha zu mi yune. Ma, bo tuka mi ngoya na, ma, tuka me ngoya.”
- 43 [Ma telenge mo ngon gbasa te ha wene me ha da ha wene.
- 44 Jesus te bo ne nozang pente, megi a angara goa So nengaya pen mo songsi. Ne gbengamo te wa sea ha nu tuka mboro tok.]
- 45 Ka wene karsa goa So, a guote kifiri ne ha pe hio wan-yambimo pea. Ne a kpa mbwa ha oala, hazu te mbwa kata ne ngote.

- 46** Mēgi a ana mbwa: «Mēng, ɛnɛ ha ɔala? ɛnɛ gute, nɛ go So tuka nde, sɛbhalamɔ agan zu ɛnɛ na.»
- 47** Ka Jėsus boka ha wolamɔ, zugiliwi hɔa. Judas, ma wan-netom pɛa ha soko bhuko gbala bwa, nɛa ha li mbwa. A tiko tɛ hapɛtɛ Jėsus hazu duy mbuku wa.
- 48** Mēgi Jėsus tɔa ha wɛnɛ: «Judas, yo nɛ wal duyoy mbuku mi, Bewei pɛ wi, ka mɛ ha kasa tɛ mi nde?»
- 49** Ka hio wan-netom zɔka nde, mɔ tɛ bo nɛ ngaya, mbwa ana Jėsus: « Kongawan, ɔ abi nɛ gbapa gele nde?»
- 50** Nɛ ma wan-netom daka gbapa sungiri nɛ wan-tom pɛ wan-zu hio wan-hasadaka nɛ gɔna zala wa mɔ wal wekɔ.
- 51** Ma, Jėsus gaya mbwa: «Yo kara! Lak gde mēgi!» Nɛ a gdea kɔ ha bhandi zala wi engi nɛ kpasasa wɛnɛ.
- 52** Jėsus ana hio gasa wan-hasadaka, hio nasara mɔ gasa twa So nɛ hio kotowi: «ɛnɛ tɛa ha baa mi nɛ mbiti tɛ nɛ gbapa tuka mi nɛ nagbɛwi nde?»
- 53** Mi dungɔ swe fɛt hine ɛnɛ ha gasa twa So, nɛ ɛnɛ tɛ yafifi kɔ ɛnɛ sungiri mi na. Ma, sising ngimɔ pɛ ɛnɛ hɔa. Yo nɛ ngimɔ pɛ ngatɛ mɔ tutum.»
- 54** Mbwa baa Jėsus nɛ ngbɔsa wɛnɛ nɛnɛ ha twa pɛ wan-zu hio wan-hasadaka. Pierre naka mbwa nɛyɛa.
- 55** Haki, ɛ lea we ha binsila dɛl. Nɛ Pierre lea soko wi ndɔng ka dungɔnu hapɛtɛ we.
- 56** Ma bhoko-de tom zɔka wɛnɛ ha yolo we. A mbara wɛnɛ gdoo, nɛ tɔa: «Wei kɛ fin dungɔ ha yala hine Jėsus!»
- 57** Ma, Pierre kafa ha nu wa: «Bhoko, mi ing wɛnɛ na wa!»
- 58** Hapata tikiring, ma wi fin zɔka wɛnɛ nɛ tɔa: «Mɛ fin, mɛ nɛ kpɛl wi ndɔng.» Ma, Pierre kafa: «Way, bo nɛ mi na!»
- 59** Hapata ngonga ndang fin, ma mbingwi tɔa: «Kpasawen, kafe bo na, wei kɛ dungo hine Jėsus, hazu wɛnɛ fin nɛ wi mɛ Galile.»
- 60** Ma, Pierre kiforo wen: «Ge? Mi ing wen ka mɛ tɔ na!» Nɛhasa, ka wɛnɛ boka ha wolamɔ, gɔlɛ dɔma.
- 61** Mēgi Kongawan kiforo li zɔk Pierre gdoo. Nɛ tazu Pierre gbaa nɛ wen ka Kongawan tɔa songsi ha wɛnɛ: «Mɛsɛ, songsi dɔma gɔlɛ, mɛ bekafi mi zetar.»
- 62** Nɛ Pierre gboa ha zang kin, nɛ wɛnɛ hea kwa tung-tung.
- 63-64** Hio nasara ka pem Jėsus mama wɛnɛ. Mbwa hela li wa nɛ mela wɛnɛ. Mbwa tɔa: « Wan-tɔkuliwen, mɛ sum ling wi ka mela mɛ!»
- 65** Nɛ mbwa fengsa wɛnɛ nɛ dɔka wen fin.

⁶⁶Ka mōsaa, hio kotowi, hio gasa wan-hasadaka nē hio wan-osi mbonga wesara may, hazu mbwa nê hio wan-kpo zuwen mō kandō zuife. E kuo Jēsus nene ha li mbwa.

⁶⁷Mbwa ana wene: «Ka mē nê Mesi, mē tō yo ha o!» A kiforo wen ha mbwa: «Ka mi tō yo ha ene, ene lem mekiri wen pōm ndang na.

⁶⁸Nē ka mi ani ene ma mō, ene lem kifiri wen ha mi ndang na.

⁶⁹Ma, angiri sising mi, Bewei pē Wi, bedungnu ha wekō Sō, ka dung nē ziomō fet.”

⁷⁰Nē mbwa fet ana wene fin: «Mēgi, mē tō nde, mē nê Bewei pē Sō nde?» Nē wene tōa ha mbwa: «Ene tōa yo nē tē ene. Mi nê Bewei pē Sō.”

⁷¹Mēgi, mbwa tōa: «O zea wen nu wa nē tē o kari. O lem ki ma wan-ke wen fin na.»

Luc 23

¹Zugili wan-kpo zuwen fet guote, nē mbwa kuo Jēsus nene ha kita ha si gōfōrma Pilate.

²Haki mbwa fundo wene nē hio wen mēge: «O kpaa wi enge ha aa sōkira ha kandō pē o sungiri nē kongapora Sezar. A dol mbwa mē kpe garama ha wene. Nē a tōa nde, wene nê Mesi, wi ka Sō hōnga mē dung kongapora.”

³Nē Pilate ana Jēsus: «Mē nê kongapora pē hio zuife nde?» Nē Jēsus kiforo wen: «Yo nê mē ka tō yo.”

⁴Mēgi Pilate tōa ha hio gasa wan-hasadaka nē ha giliwi: «Mi tē kpa ma wen mē gōn kita ba wene ndang na.”

⁵Nē hio wan-fundi Jēsus nōsasa Pilate nekpasaa, mbwa tōa: «Nē wal osamō pēa wene aa sōkira ha kandō sungiri nē kongapora Sezar. A angara ha Galile hō ha Judée fet, nē sising a hōa hake fin.”

⁶Ka Pilate zea mēgi, a ana: «Jēsus nê wi mō Galile nde?»,

⁷Ka e mekara yo, a tomsa Jēsus ha pē Herode, hazu wene nê kongapora mō Galile, nē hazu wene dung fin ha Jérusalem ha ngimō engi.

⁸Ka Herode zōka Jēsus, a dea tote nekpasaa hazu a dungō nē hel mē zōk wene bhee. A zea kasi tē wa, nē a ngoya nededeaa mē zōk wene ha dea ma mōkifi.

⁹Mēgi a ana wene nē dōka wen. Ma, Jēsus tē kifiri ma wen ndang ha wene na.

¹⁰Hio gasa wan-hasadaka nē hio wan-osi mbonga ka dungō fin haki, fundo wene nē ngaya.

¹¹Nē Herode nē hio nasara pēa yaa Jēsus fin. Hazu mam nē wene, mbwa yola ma kongala ha tē wa, nē mbwa kiforo wene si ha pē Pilate.

¹²Sōngsi Herode hine Pilate dungō nê ngana, ma, ha swe engi mbwa tē bo nê gdidan.

¹³Hapata, Pilate wesara hio gasa wan-hasadaka, hio wan-le, nē kandō fet,

- 14 ne tɔa ha mbwa: «Ene kuo wi enge tene ha mi nde, wene aa sokira ha kandɔ sungiri ne kongapora Sezar. Ne mi ana wene ha li ene fet. Ma, mi te kpa ma gdangamɔ ka ene fundo ne wene, ndang na.
- 15 Ne Herode fin te kpa ma mɔ ndang na. Megi wene kiforo J́esus ha ɔ. Hazu karsi ne wen, wene te de ma mɔ ka lɛma ne fio ndang na.
- 16 Hazu engi, mi beha nu nde, ε azuri wene ne zambala. Hapata mi begbosisi wene.”
- 17 [Ha yenga Pake ndang ndang fet, lɛma nde Pilate agbosisi ma wan-zɔbhɔ ndang ha hio wi.]
- 18 Ne hio wi fet angara gdɔra: «Mε gbε wi enge yunε! Mε gbosisi Barabas ha ɔ!”
- 19 Barabas dungɔ ha zɔbhɔ hazu a gbεa ma wi, ha ngimɔ ka ε bagute ha J́erusalem sungiri kongapora Sezar.
- 20 Hazu Pilate ngoya gbosisi J́esus, wene tɔa fin wen ha giliwi.
- 21 Ma, mbwa tɔa ha wene ne ngagel: «Ngba wene ha getakate! Ngba wene ha getakate!”
- 22 Ne Pilate ana mbwa ne zetara: «Wene dea ne nge gdangamɔ ge? Mi te kpa ma gdangamɔ pεa ka lɛma ne fio na. Megi, mi beha nu nde, ε azuri wene ne zambala. Hapata mi begbosisi wene.”
- 23 Ma, mbwa bhɔna ha nɔsasa wene ne ha ana ne gdɔra nengaya nde, ε angba J́esus ha getakate. Ne gdɔra pε mbwa gana zu Pilate fet.
- 24 Megi a mekara mε de tuka mbwa ngoya.
- 25 Gbesi tuka mbwa ana, Pilate gbosasa wei enge ka ε pio ha zɔbhɔ hazu wen guote sungiri kongapora Sezar ne wen gbεa wi. Ne a haa nu nde, ε agbε J́esus tuka mbwa ngoya.
- 26 Ne ka hio wan-bibulo ha kuo J́esus nene ha bhandi gbε wene, mbwa kpaa ma wei mε le Sirene ka pe ha fɔ, ling wa nde Simon. Mbwa nɔsasa wene mε bhangi getakate pε J́esus nak ne wene.
- 27 Gasa giliwi ndara J́esus. Hio dɔka bhoko ha soko mbwa dungɔ ha tɔate ne hea kwa hazu wen pεa.
- 28 Megi, J́esus kiforo te zɔk mbwa, ne tɔa: «Hio bhoko mɔ J́erusalem, ka ene ahe mi na. Ma, lɛma nde, ene ahe kwa ha zu ene ne tene ne hio bem pε ene.
- 29 Hazu hio swe behɔ bin ka ε betɔ nde, tote ha hio nakomba, hazu mbwa te bhe ndang na, ne hazu mbwa te ha bele ha bem ndang na!
- 30 Ne hio wi belokite bin ha hio gasa ngari nde, mbwa atek ha zu mbwa, ne ha hio bebe ngari nde, mbwa agok mbwa!
- 31 Ka we ha bea tɔl te, pε kota te bedung meng?”

32Ɛ ngbɔsa fin gdanga wi bwa hazu ngba mbwa ha getakate ha ndangte ngimɔ hine J́esus.

33Ɗe ka mbwa hɔa ha bhandi ka ɛ sa nde «Gbala Zu», hio wan-bibulo ngbaa J́esus hine hio gdanga wi bwa ha hio getakate. N dang ha wekɔ, ne ndang ha gare wa.

34Ɗe J́esus tɔa: «Bafa mi, bisi sembo pe mbwa, hazu mbwa ing mɔ ka mbwa de na.» Ne hio wan-bibulo kapana la pea ha soko may ne wal dea mbela.

35Hio dɔka wi dungɔ haki ha zɔka mɔ. Hio wan-le pe hio zuife mama J́esus, mbwa tɔa: «A kpasasa hio mbingwi. Wene akpasisi te wa ne pea te, ka wene nê Mesi, ka Sɔ weka.»

36Hio wan-bibulo mama J́esus fin, mbwa tiko hapete wa hazu gde kpaya dɔkɔ ha nu wa.

37Mbwa tɔa: «Ka me nê kongapora pe hio zuife, me kpasisi te me ne pe me te!»

38Ha zu wa ha ngɔn, ɛ ngbaa ma papote mege: «Wi ke nê kongapora pe hio zuife.»

39Ma gdanga wi ndang ka ɛ ngba hine J́esus fengsa wene, ne tɔa: «Me bo nê Mesi na? Megi, me kpasisi te me ne pe me te, ne me kpasisi fin ɔ wa!»

40Ɗe dan wa sena wen, ne tɔa ha wene: «Meng, me yu ke Sɔ na? Bo nê me kpaa ndangte kita fio hine wene na nde?»

41Pe ɔ, yo ne nzeng, hazuɔ kpaa mɔ lem ne deamɔ pe ɔ. Ma, wene te de ma gdangamɔ ndang na.»

42Ɗe a tɔa fin: «J́esus, tazu me agba ne mi ka me bete bin tuka kongapora.»

43J́esus kiforo wen ha wene: «Kpasawen, mi tɔ ha me nde, swe mese, me bedung hine mi ha dede le pe Sɔ.»

44-45 Ka swe te bo hapete sila zu, yolo swe baa fin na. Ne tutum gdɔka kandɔnu engi fet nge-ge-ge, kanɛ ngonga tar mɔ mbolo. La gɔn soko gasa twa Sɔ ka ge ha li nzɔy bhandi fet, gbaa ha binsila ne ndambua bwa.

46Ɗe J́esus gdɔra ne ngagel: «Bafa mi, mi kuo sɔte mi gde ha kɔ me.» Hapata wen ndɔng, ɔmi pea kara.

47Ka kagama-bulo mɔ Rome zɔka mɔ ndɔng, a lukoso Sɔ ne tɔa: «Kpasawen, wi engɛ dungɔ nê nzeng wi!»

48Ɗe sila giliwi fet ka wesara may me zɔk gbea wi, dona ne ngɔte ka mbwa zɔka mɔ ndɔng fet. Ne mbwa kiforo si.

49Hio wi fet ka ingɔ J́esus, ne hio bhoko ka ndara wene nisi ha Galile, yola neyɛa zɔk ne mɔ.

50-51 Ma wei mɔ Arimate, ma le ha Judée, ling wa nde Joseph ang fin haki. Wene nê ma ha soko hio wan-kpo zuwen, ma, a te mekiri kpoa zuwen ne deamɔ pe hio oloa na.

Wene nê dede ne nzenz wi, ne a dungo ha kera neting ngimo ka Kongakando pe So beho.

⁵²Yo nê wene ka nea ha pe Pilate hazu ani wol Jésus.

⁵³Hapata, a zilso wol Jésus ha getakate, a luo yo ne bula, ne gdea yo ha zang gdoku ka e gdoya ha zang gogo ta me gde wolwi ang. E te gde ma wol ha zanga songsi na.

⁵⁴Mo ndong fet hœa ha gangli swe omte pe hio zuife, songsi lea swe.

⁵⁵Hio bhoko ka ndara Jésus nisi ha Galile, nea hine Joseph. Ne mbwa zœka zupisi, ne wal ka e gdea wol Jésus ang.

⁵⁶Hapata mbwa kiforo ha Jérusalem. Ne mbwa bhongara dede pel kulo liyama hazu hong ne wol Jésus. Ma, swe lea ne swe omte angara. Megi mbwa fet omate lem ne mbonga.

Luc 24

¹Yala ndang hapata swe omte, hio bhoko ndong guote ne sutole sut. Mbwa kuo hio kulo pel liyama ka mbwa bhongara nene ha zupisi.

²Haki mbwa kpa nde, e kinsu ta gdoki nu zupisi yune.

³Mbwa lea ang, ma, mbwa kpa wol Kongawan Jésus na.

⁴Nehasa, ka mbwa boka yem, wei bwa yola ha li mbwa ne leke-leke la.

⁵Ke baa bhoko ndong ne mbwa gesa zu ha nu. Ne wei ndong bwa ana mbwa: «Hazu ge ene ki tunowi ha soko fiowi ge nde?»

⁶Wene bo hake fin na, a guote kari. Tazu ene agba ne wen ka wene toa ha ene ha Galile.

⁷A toa nde, dea ka de nde, e agde Bewei pe Wi ha ko hio wan-de gdangamo me ngba wene ha getakate, ne zetar yala hapata, a begute ha soko hio fiowi.”

⁸Megi, tazu mbwa gbaa ne wen ndong pe Jésus.

⁹Ka mbwa pea ha wal zupisi, mbwa toa kasia fet ha hio wan-yambimo bhuko gbala ndang ne ha hio oloa fet.

¹⁰Hio bhoko ndong nê Marie Magdala, Jeanne, Marie nana me Jacques, ne fin hio ma mbinga. Mbwa toa kasia ha hio wan-netom,

¹¹ma, mbwa baa yo tuka yera wen, ne mbwa te mekiri yo na.

¹²Ngase engi, Pierre guote ne soawi ha zupisi. Haki wene gera mo ha zanga, ma, a zœka sœna ne bula ka e luo ne wol Jésus. Wene sio ha pea, ne a yaksa ha zu mo ka hœa.

¹³Ha ndangte swe engi, wan-yambimo bwa guote ha Jérusalem, ne ha ma le ka e sa nde Emaus. Yo yea ne Jérusalem lem ne nea no mo ngonga bwa.

¹⁴Mbwa dungo ha wolamo ba ne kasi mo fet ka hœa.

- 15** Ne ka mbwa boka ha wolamɔ ne zanga wen ha soko may, J́esus ne te wa tiko hapete mbwa ne a baa wal hine mbwa gbesi.
- 16** Ma, yo dungɔ tuka ma mɔ gdɔka li mbwa, ne mbwa te ing wene na.
- 17** J́esus ana mbwa: «Yo nê nge wen ka ene zang ha soko ene nene ge nde?» Megi mbwa yola, ne e zɔka nde, sila mbwa dona ne ngote.
- 18** Ma ndang ka e sa nde Kleopas, kiforo wen ha wene: «Hio wi mɔ J́erusalem fet zea wen mɔ, ka hɔa ha yala ndong sising. Ma, yo ka nê me ndang, ka te ze yo na?»
- 19** Ne J́esus ana mbwa: «Nge mɔ ge?» Mbwa kiforo wen: «Yo nê mɔ ka kpaa J́esus, wi mɔ Nazaret. Wene badung nê wan-tɔkuliwen. Deamɔ ne osamɔ pea dungɔ ne zioa ha li Sɔ ne ha li hio wi fet.
- 20** Hio gasa wan-hasadaka ne hio wan-le pe ɔ gdea wene ha kɔ Pilate me gon kita fio ha zu wa. Ne e ngbaa wene ha getakate.
- 21** Pe ɔ, ɔ dungɔ ha takara nde, yo nê wene ka Sɔ tomsa hazu gbosisi kandɔ Israel ha si bala. Ne pen fet, yo te bo mese nê zetar yala ka mɔ ndong hɔa.
- 22** Ne fin, hio ma bhoko ha soko ɔ yaksa ɔ pente. Mese ne sutole sut mbwa guote ne ha zupisi.
- 23** Ma, haki mbwa te kpa wɔl wa na. Ne mbwa kiforo te tɔ ha ɔ nde, hio ma telenge gbasa te ha mbwa, ne tɔa nde, J́esus ne tunɔ.
- 24** Megi hio ma ha soko ɔ nea ha zupisi, ne mbwa kpaa mɔ fet tuka hio bhoko ndong tɔa yo. Ma, mbwa te zɔk wene na.”
- 25** Ne J́esus tɔa ha mbwa: «Woo, ene hio wan-nga zala. Hazu ge ene ba ngimɔ nezikoa me mekiri mɔ ka hio wan-tɔkuliwen batɔ, ge nde?»
- 26** Dea ka de nde, Mesi akpa yimte megi, songsi ka Sɔ beha wene lekɛ-lekɛmɔ pea.”
- 27** Ne J́esus osa ha mbwa gotowen fet ka takarata pe Sɔ tɔa ha zu wa. A angara ha takarata pe Moise hɔ ha pe hio olo wan-tɔkuliwen fet.
- 28** Ka mbwa hera sanga ne le ka mbwa ne ang, J́esus dea tuka nde, wene bepen le engi pen.
- 29** Ma, mbwa dola wene ne tɔa: «Me bhɔn hine ɔ hazu mɔ gaa kari, ne ze bete de sising.» Megi a lea twa hazu bhɔn hine mbwa.
- 30** Hapata J́esus dungɔ ha tabolo hine mbwa. A baa mampa, a wola dede wen ha zua ne gbinɔ yo ha mbwa.
- 31** Megi, li mbwa gboa long ne mbwa ingɔ wene. Ma, a yemala ha li mbwa.
- 32** Ne mbwa tɔa ha soko may: «Ha liwal ka wene ha tɔa gotowen takarata pe Sɔ ha ɔ, bo nê ngote ha sila ɔ kiforo ha tote na nde?»

- 33 Ne ha ndangte ngimɔ, mbwa baa wal kifiri si ha Jérusalem. Haki, mbwa kpaa hio wan-netom bhukɔ gbalá ndang ha wesara may hine hio olo wan-yambimɔ.
- 34 Giliwi ndɔng tɔa: «Kpasawen, Kongawan guote ne tunɔ! Simon zɔka wene!»
- 35 Megi, hio wan-yambimɔ ndɔng bwa baa kasi mɔ ka hɔa ha liwal, ne meng mbwa ingɔ J́esus ha ngimɔ ka wene ha gbinɔ mampa.
- 36 Ka mbwa boka ha baa kasi mɔ ndɔng, J́esus ne pea te yola ha soko mbwa ne tɔa: «Gaamɔ adung hine ene!»
- 37 Hio wan-yambimɔ yaksa pente ne ke baa mbwa. Hazu mbwa takara nde, mbwa zɔka ma sɔte wi.
- 38 Ma, J́esus tɔa ha mbwa: «Ene ha bhunzokoa hazu ge? Ne ene dung ne kafe ha sila ene hazu ge nde?»
- 39 Ene zɔk kɔ mi ne nanga mi, yo nê mi ne te mi! Ene tam te mi ne ene bezɔk nde, mi ne mul ne gbalá, ka sɔte bo ne yo na.”
- 40 Ka wene dungɔ ha wola mɔ ndɔng, wene osa kɔ wa ne nanga wa ha mbwa.
- 41 Sila hio wan-yambimɔ dona ne tote, ne mbwa yaksa. Ma, mbwa te mekiri ka na. Megi J́esus ana mbwa: «Ene ne ma mɔ me yɔng hake nde?»
- 42 Ne mbwa haa wene bhal dɔa kɔyɔ.
- 43 A baa yo ne yɔnga ha li mbwa fet.
- 44 Hapata J́esus tɔa ha mbwa: «Ha ngimɔ ka mi bhɔna ka hine ene, mi tɔa ha ene nde, lema nde, hio dɔka ngerakamɔ ha zu mi ha zang mbonga pe Moïse, ha zang takarata pe hio wan-tɔkuliwen, ne ha zang takarata gima pe David fet alemsiri te.”
- 45 Megi a bhaa li mbwa tuka nde, mbwa aing goto takarata pe Sɔ.
- 46 Ne a tɔa ha mbwa: «E ngeraka ha zang takarata pe Sɔ nde, Mesi bekpa yeksamɔ nedɔka kane fio. Ne hapata zetar yala, a begute ha soko hio fiowi.
- 47 Angiri ha Jérusalemɛ betɔ ha hio kandɔ fet nde, Mesi lemsara mɔ fet me kpasisi mbwa. Hazu engi, ka mbwa kiforo sila mbwa, Sɔ bebisi sembɔ pe mbwa.
- 48 Ene ka zɔka mɔ ndɔng fet ne pe ene te, lema nde, ene abul wena.
- 49 Mi betomsi ha ene Nzɔy-Sɔte ka Bafa mi bagɔn nua. Ma, ene dung ha Jérusalem kane wene hɔa ne donsi ene ne ngate mɔ ngɔn.”
- 50 Hapata J́esus kaya hio wan-yambimɔ pea nene sanga ne Betani. Haki, wene yafafa kɔ ne wola dede wen ha zu mbwa.
- 51 Ka wene boka ha wola dede wen, a ketana soko hine mbwa dang si ha ngɔn.
- 52 Ne mbwa ngbio zigolo ha si wa ne lukoso wene. Hapata mbwa kiforo si ha Jérusalem ne gasa tote ha sila mbwa.

⁵³Mbwa bhona swe fet ha gasa twa So ha lukoso So.

Jean

Jean 1

- ¹Sɔngsi ka Sɔ tɛ de ka nzan na, wi ka ε sa nde Wen dungɔ ang kari. Wɛnɛ badung hine Sɔ. Nɛ Wen nê Sɔ.
- ²Wɛnɛ badung hine Sɔ gbesi ha ngimɔ dea nzan.
- ³Sɔ dea hio mɔ fet nɛ wal Wen. Sɔ tɛ de ma mɔ lak Wen gde ndang na.
- ⁴Yo nê Wen ka haa tunɔ ha hio wi. Nɛ tunɔ engɛ haa saamɔ ha hio wi.
- ⁵Saamɔ engɛ baa ha zang tutum, nɛ tutum engɛ tɛ gan zu wa na.
- ⁶Sɔ tomsa ma wi tɛ ha soko hio wi. Ling wa nde, Jean.
- ⁷Wɛnɛ tea ha bulo wen saamɔ engɛ ha hio wi tuka nde, mbwa amɛkiri yo nɛ wal wen nu wa.
- ⁸Jean nɛ tɛ wa, bo nê saamɔ engɛ na. Ma, a tea sɔna ha tɔa nɛ wen saamɔ engɛ.
- ⁹Wi ka ε sa nde, Wen, nê ngbak saamɔ ka tea ha zang nzan, nɛ wɛnɛ ha baa ha zu hio wi fet buee.
- ¹⁰Wi ka ε sa nde Wen, dungɔ ha nzan. Sɔ dea nzan nɛ wal wɛnɛ. Ma, ngase engi, hio wi mɔ nzan tɛ ing wɛnɛ na.
- ¹¹A tea ha zang kandɔ pɛa, ma, hio wi mɛ kandɔ pɛa tɛ ba wɛnɛ nɛ dede kɔ na.
- ¹²Ma, ngase engi, hio ma wi baa wɛnɛ nɛ dede kɔ, nɛ mbwa mekara wɛnɛ. Megi, mbwa tɛ bo nê hio bem pɛ Sɔ nɛ wal ziomɔ pɛa.
- ¹³Wi ndɔng tɛ dung bem pɛ Sɔ nɛ wal ndɔki bhɛ na. Ma, yo nê Sɔ ka haa mbwa mbombe tunɔ.
- ¹⁴Nɛ Wen kifo wi, ka dung nɛ multɛ nɛ gbalatɛ fet. A dea le ha soko ɔ. A dona nɛ dede sila nɛ tɛwen fet. ɔ zɔka lɛkɛ-lɛkemɔ pɛa, ka Bafa wa haa ha wɛnɛ, ndanga Bewei pɛa.
- ¹⁵Jean tɔa wen tɛ wa ha hio wi nɛ ngagɛl: «Yo nê wi engɛ ka mi tɔa wɛna nde, ma wi ha tea ha pata mi. Wɛnɛ nɛ zioa pen mi, hazu a badung ang sɔngsi bhee gde ε tɛ bhɛ ka mi na.»
- ¹⁶Tuka wɛnɛ nɛ dede sila pentɛ, ɔ fet kpaa hio dede mɔ ha kɔ wa ngimɔ nɛ ngimɔ.
- ¹⁷Sɔ baha mbonga ha ɔ nɛ wal Moïse. Ma, nɛ wal Jɛsus-Christ wɛnɛ dea dede sila ha tɛɔ, nɛ a osa tɛwen ha ɔ.
- ¹⁸Ma wi ndang tɛ zɔk Sɔ na. Ma, yo nê ndanga Bewei pɛa, ka dung hapɛtɛ wa, ka gbasa wɛnɛ ha ɔ.
- ¹⁹Hio wan-le zuife mɔ Jɛrusalem tomsa hio ma wan-hasadaka nɛ hio ma Levite hazu nɛ, nɛ ani Jean: «Mɛ nê o?» Wɛnɛ gbasa wen,

- 20**a tɛ wusi yo na. A tɔa ha mbwa long: «Mi bo nê Mesi na.»
- 21**Mɛgi, mbwa ana wɛnɛ: «Ma, mɛ nê o? Mɛ nê wan-tɔkuliwen Elie nde?» Wɛnɛ kiforo wen ha mbwa: «Way, mi bo nê Elie na.» Mbwa ana wɛnɛ fin: «Mɛ nê wan-tɔkuliwen kɛ ka ɔ ha kera nde?» A kiforo wen ha mbwa: «Way, mi bo nê wɛnɛ na.»
- 22**Mbwa ana wɛnɛ nɛ mbinga: «Ma, mɛ nê nge tɛ wi ge? Hazu lɛma nde, ɔ akifiri wen ha hio wi ka tomsa ɔ. Mɛgi, mɛ tɔ pɛ mɛ nde, mɛ nê o?»
- 23**Nɛ Jean kiforo wen ha mbwa nɛ wal wen ka wan-tɔkuliwen Esaïe batɔ: «Mi nê gɛl wi ɛngɛ ka he mbela ha kpɛnu: ɛnɛ yolsi wal pɛ Kongawan nzeng.»
- 24**Hio ma ha soko wi ndɔng ka ɛ tomsa, dungɔ nê Farizien.
- 25**Mbwa ana wɛnɛ fin: «Ka mɛ bo nê Mesi na, ngase Elie na, ngase wan-tɔkuliwen engi na, ma, mɛ ha gdumso hio wi ha li hazu ge?»
- 26**Jean kiforo wen ha mbwa: «Pɔm, mi gdumsi nɛ hio wi ha li. Ma, ma wi ang ha soko ɛnɛ ka ɛnɛ ing wɛnɛ na.
- 27**Wɛnɛ ha tɛa ha pata mi. Nɛ mi bo nɛ zioa mɛ bul pɛl nakala pɛa na.»
- 28**Mɔ ndɔng fet hɔa ha Betani ha kuli Jourdain ha bhandi ka Jean dungɔ ang hazu gdumsi nɛ hio wi.
- 29**Yala ndang hapata, ka Jean zɔka Jɛsus ha tɛa ha pɛa, a tɔa ha hio wi: «ɛnɛ zɔk, wi kɛ nê besami pɛ Sɔ, ka gu sembɔ pɛ hio wi mɔ nzan yunɛ.
- 30**Wɛnɛ nê wi kɛ ka mi batɔ wen pɛa ha ɛnɛ nde: Ma wi ha tɛa ha pata mi. Wia nɛ zioa pen mi. Hazu a badung ang sɔngsi bhee gde ka ɛ tɛ bhɛ mi na.
- 31**Mi tɛ ing wɛnɛ sɔngsi na. Ma, gotomɔ ka mi tɛa tɛ gdumsi nɛ hio wi ha li hake, yo nê hazu gbasi wɛnɛ ha hio wi mɔ Israel.»
- 32**Jean gbasa fin long nɛ tɔa: «Mi zɔka Nzɔy-Sɔtɛ ha zilɔa ha ngɔn tuka gbakuli tɛ, tɛ yol ha zu wa.
- 33**Mi tɛ ing wɛnɛ sɔngsi na. Ma, Sɔ ka tomsa mi hake hazu gdumsi hio wi ha li, a batɔ ha mi sɔngsi: «Ka mɛ bezɔk Nzɔy-Sɔtɛ ha zilɔa ha ngɔn tɛ, tɛ yol ha zu ma wi, mɛ being nde, yo nê wɛnɛ ka begdumsi hio wi ha zang Nzɔy-Sɔtɛ.»
- 34**Hazu mi zɔka mɔ mɛgi, mi gbasi wen ha ɛnɛ nde, wi kɛ nê Bewei pɛ Sɔ.»
- 35**Ka mɔsaa, Jean hine hio ma wan-yambimɔ pɛa bwa dungɔ ha ndangtɛ bhandi.
- 36**Ka Jean zɔka Jɛsus ha pena, a tɔa: «ɛnɛ zɔk, wi kɛ nê Besami pɛ Sɔ.»
- 37**Hio wan-yambimɔ ndɔng bwa zea wen ɛngɛ, nɛ mbwa ndara Jɛsus.
- 38**Jɛsus kiforo tɛ zɔk nde, mbwa ha ndara wɛnɛ. Mɛgi a ana mbwa: «ɛnɛ ki nê ge?» Mbwa kiforo wen: «Rabi, mɛ de le ha ndo?» (Rabi tɔ nde wan-osimɔ)

³⁹Ne Jésus tɔa ha mbwa: «Ene te, te zɔk.» Mbwa nea hine wene, ne mbwa zɔka bhandi ka wene de le ang. Yo nê ngonga nar mɔ wal mbolo. Mbwa bhona hine wene swe enge.

⁴⁰André ya me Simon dungɔ nê ma ndang ha soko wan-yambimɔ ndong bwa, ka zea wen pe Jean, ne ka ndara Jésus.

⁴¹Hapata tikiring André kpaa ya wa Simon, ne a tɔa ha wene: «O kpaa Mesi» (Mesi to ne nu greke nde Christ.)

⁴²Megi André kuo Simon nene ha pe Jésus. Jésus mbara Simon gdoo ne a tɔa ha wene: «Me nê Simon bem pe Jean. Ling me bedung nê Sefas.» (Ling enge to nde, ta.)

⁴³Yala ndang hapata, Jésus ngoya me ne ha kandonu Galile. Ne ka wene kpaa Philippe, a tɔa ha wene: «Me ndari mi!»

⁴⁴Philippe nê wi me le Betsaida, ndangte le pe André hine Pierre.

⁴⁵Hapata Philippe kpaa Natanael. A tɔa ha wene: «O kpaa wi ke ka Moïse batɔ wen pea ha zang takarata mbonga, ne ka hio wan-tɔkuliwen batɔ fin wen pea. Yo nê Jésus, bem pe Joseph, wi me Nazaret.»

⁴⁶Natanael ana wene: «Ma dede mɔ lema me gbo ha Nazaret nde?» Philippe tɔa ha wene: «Me te, te zɔk.»

⁴⁷Ka Jésus zɔka Natanael ha tea, a tɔa wen te wa nde: «Zɔk, enge nê te ngbak wi mɔ Israel ka bo ne likisi na.»

⁴⁸Natanael ana wene: «Me ingɔ mi ha ndo?» Jésus kiforo wen ha wene: «Mi zɔka me ha si te fige songsi ing ki Philippe te sa ne me.»

⁴⁹Megi Natanael tɔa ha wene: «Wan-osimɔ, me nê Bewei pe Sɔ, me nê kongapora mɔ Israel.»

⁵⁰Jésus tɔa ha wene: «Mi tɔa nde, mi zɔka me ha si te fige. Yo nê engi, ka me mekara mi nde? Me bezɔk fin hio gasamɔ pen engi.»

⁵¹Jésus tɔa fin: «Kpasawen, mi tɔ ha ene nde, ene bezɔk nu ngɔn ne gbosasa long, ne ene bezɔk fin hio telenge pe Sɔ ha dangaa ne ha ziloa ha pɔm, Bewei pe Wi.»

Jean 2

¹Hapata yala bwa, ε dea ma yenga sibhoko ha le Kana, ha kandonu Galile. Nana me Jésus dungɔ ang.

²Ne ε saa Jésus hine hio wan-yambimɔ pea fin nde, mbwa ane ha yenga.

³Ne ka hio wi nɔa li vigne tee karsi, nana me Jésus tɔa ha wene: «Mbwa bo fin ne li vigne na.»

⁴Ma, Jésus kiforo wen ha wene: «Nana mi, me takiri pe me nde, wen enge zɔk ne mi nde? Ngimɔ pɔm te lem ka na.»

- ⁵Ne nana wa tɔa ha hio wan-tom: «Ènɛ de mɔ fet ka wɛnɛ betɔ ha ɛnɛ mɛ de!»
- ⁶Hio gasa kpana ka ɛ sɛka nɛ ta, dungɔ haki mɔrkɔ zanga ndang. Kpana ndang ba nɛ li hapetɛ literɛ gɔmmay ndang. Ɛ ha kuo li ha zanga sasisi nɛ tɛ lɛm nɛ ndɔki deamɔ pɛ hio zuife.
- ⁷Jésus haa nu ha hio wan-tom: «Ènɛ a li ha zang hio kpana ndɔng!» Nɛ mbwa donsa hio yo letetɛ.
- ⁸Ne Jésus tɔa ha mbwa: «Ènɛ gdu ma nua nɛnɛ ha wan-bhɔngiri mɔ yenga.» Nɛ mbwa kuo yo nɛnɛ.
- ⁹Wan-bhɔngiri mɔ yenga tota li, ka kifo li vigne. Ma, a ing bhandi ka ɛ kuo yo ang tɛnɛ na. Sɔna nê hio wan-tom ka gduo lia ingɔ gotoa. Mɛgi a saa wan-sibhoko,
- ¹⁰nɛ a tɔa ha wɛnɛ: «Hio wi fet ha kapana dede li vigne sɔngsi. Nɛ ka yo baa li wan-gal yenga kari, ki ɛ tɛ kapini dɔkɔ ka bo nɛ dedea na. Ma, pɛ mɛ, mɛ pama dede li vigne gbo sising.»
- ¹¹Engɛ nê bosɔ mɔwɛka pɛ Jésus. A dea yo ha Kana, ha kandɔnu Galile. Yo gbasa ziomɔ pɛa ha li hio wi, nɛ hio wan-yambimɔ pɛa mekara wɛnɛ.
- ¹²Hapata engi, Jésus nɛa ha le Kapernaum, wɛnɛ hinɛ nana wa, hio ya wa, nɛ hio wan-yambimɔ pɛa. Ma, mbwa tɛ bhɔn haki yala nedɔka na.
- ¹³Yala yenga Pake hɛra kari, nɛ Jésus nɛa ha Jérusalem.
- ¹⁴Ha zang gasa twa Sɔ wɛnɛ kpaa hio wi ha gdonga hio nday, hio sami, hio gbakuli. Nɛ wɛnɛ kpaa fin hio wan-kpali mbɔli ha dungɔnu.
- ¹⁵Mɛgi a kuo hio ma pɛl de nɛ zambala, nɛ wɛnɛ yinɔ mbwa hinɛ hio nday nɛ sami pɛ mbwa gbosisi ha dɛl. A gɔsa mbɔli pɛ hio wan-kpali mbɔli ha nu, nɛ a kinso tabolo pɛ mbwa.
- ¹⁶A tɔa ha hio wan-gdongi gbakuli: «Ènɛ kay mɔ ndɔng fet yunɛ hake. Ka ɛnɛ akpali twa pɛ Bafa mi nɛ twa de zando na!»
- ¹⁷Tazu hio wan-yambimɔ gbaa nɛ wen ha zang takarata pɛ Sɔ nde: Dea gula twa pɛ mɛ begbɛ mi bin.
- ¹⁸Hio wan-le zuife tɔa ha wɛnɛ: «Mɛ de ma mɔwɛka ka ɔ azɔk nde, mɛ dung nɛ ziomɔ mɛ de nɛ mɔ ndɔng!»
- ¹⁹Jésus kiforo wen ha mbwa: «Ènɛ gbin gasa twa Sɔ engɛ fet yunɛ, nɛ mi bebe yo fin nɛ mbinga ha zang yala tar.»
- ²⁰Mbwa tɔa ha wɛnɛ: «Ɛ bea twa engɛ ha zang kili beɛ bhukɔa nar zanga mɔrkɔ gbala ndang, nɛ mɛ bebe yo fin nɛ mbinga ha zang yala tar karsi nde?»
- ²¹Ma, gasa twa Sɔ ka Jésus tɔa wɛna, dungɔ nê tɛ wa.

²²Tazu hio wan-yambimɔ pɛa gbaa nɛ wɛn ɛngi sɔna ha ngimɔ ka Jɛsus guotɛ ha soko hio fiowi. Mɛgi, mbwa mɛkara hio wɛn pɛ takarata pɛ Sɔ fet, nɛ hio wɛn ka Jɛsus batɔ se.

²³Ha ngimɔ ka Jɛsus dungɔ ha gala yɛnga Pake ha Jɛrusalem, hio wi nɛdɔka mɛkara wɛnɛ hazu mbwa zɔka hio mɔwɛka ka wɛnɛ dungɔ ha dea.

²⁴Ma, Jɛsus tɛ gde tazu ha tɛ mbwa na, hazu a ingɔ mbwa fet nɛdedea.

²⁵Ma wi ndang lɛm tɔ goto deamɔ pɛ wi ha Jɛsus na, hazu wɛnɛ nɛ tɛ wa ingɔ mɔ ka dung ha zang sila wi fet.

Jean 3

¹Ma wei ha soko hio Farizien dungɔ ang, ling wa nde Nikodeme. Wɛnɛ ha soko hio wan-le pɛ hio zuife.

²Ma zɛ, a nɛa ha pɛ Jɛsus, nɛ a tɔa ha wɛnɛ: «Wan-osimɔ, ɔ ingɔ nde, yo nɛ Sɔ ka tomsa mɛ hazu osimɔ ha ɔ. Hazu, ka ngatɛ pɛ Sɔ bo ha tɛ ma wi na, ki a lɛm de hio mɔwɛka tuka ka mɛ ha dea na.»

³Mɛgi, Jɛsus kiforo wɛn: «Kpasawɛn, mi tɔ ha mɛ nde, ka ɛ kifiri bɛhɛ wi nɛ mbinga na, a lɛm zɔk Kongakandɔ pɛ Sɔ na.»

⁴Nikodeme tɔa ha wɛnɛ: «Wi ka gasa kari, ɛ lɛma kifiri fin bɛhɛ wɛnɛ nde? A lɛma kifiri le zang nana wa fin, tuka nde, ɛ abɛhɛ wɛnɛ nɛ mbinga nde?»

⁵Jɛsus kiforo wɛn: «Kpasawɛn, mi tɔ ha mɛ, ka ɛ tɛ bɛhɛ ka mɛ nɛ wal li nɛ Nzɔy-Sɔtɛ na, mɛ lɛm le ha Kongakandɔ pɛ Sɔ na.

⁶Wi ka ɛ bɛhɛ nɛ wal multɛ, wɛnɛ nɛ tunɔ nɛ wal multɛ. Nɛ wi ka ɛ bɛhɛ nɛ wal Nzɔy-Sɔtɛ, wɛnɛ nɛ tunɔ nɛ wal Nzɔy-Sɔtɛ.

⁷Mi tɔa nde, lɛma nde, ɛ abɛhɛ mɛ nɛ mbinga. Ka mɛ ayaksi hazua na.

⁸Bok dung mɛ yu nɛ ha bhandi ka sila wa ngoya. Mɛ ze kanɛ gisia sɔna. Ma, mɛ ing bhandi guotɛ mana pena pɛa na. Bɛhɛ pɛ wi nɛ wal Nzɔy-Sɔtɛ dung ka fin mɛgi.»

⁹Nikodeme ana wɛnɛ: «Kpal wɛn bɛhɛ ɛngi mɛng?»

¹⁰Mɛgi Jɛsus ana wɛnɛ: «Mɛ ka dung nɛ gasa wan-osimɔ ha soko hio zuife mɛ ing goto mɔ ndɔng na?

¹¹Kpasawɛn, mi tɔ ha mɛ nde, ɔ tɔ nɛ wɛn mɔ ka ɔ ingɔ nɛdedea, nɛ ɔ kɛ fin nɛ wɛn mɔ ka ɔ zɔka. Ma, pɛ ɛnɛ, ɛnɛ mɛkiri wɛn ka ɔ tɔ ha ɛnɛ na.

¹²Ka ɛnɛ mɛkiri wɛn mɔ nzan ka mi tɔ ha ɛnɛ na, ki ɛnɛ bɛmɛkiri wɛn mɔ ngɔn ka mi betɔ ha ɛnɛ mɛng nde?

¹³Ma wi ndang tɛ gute ha nu dang si ha ngɔn na, kanɛ mi, Bɛwei pɛ Wi, ka zilo ha ngɔn tɛ.

- 14 «Sɔngsi ha kpenu, Moise bagu gɔk ka wene dea ne bolo gde ha ngon ha zu tongolo. Lema nde, ε agu mi, Bewei pe Wi, gde ha ngon gbesi.
- 15 Tuka nde, wi fet ka mekiri mi akpa tuno kpoo.
- 16 Hazu So ngoya nzan gdang, megi a haa ndanga bewei pea, tuka nde, wi ndang ndang fet ka mekiri wene afe na, ma, a bedung ne tuno kpoo.
- 17 So te tomsi Bewei pea ha nzan nde, wene ngon kita ba hio wi na, ma, a tomsa wene nde, mbwa akpasi ne wal wene.
- 18 Wi ke ka mekiri Bewei pe So, kita lem ba wene na. Ma, wi ke ka mekiri wene na, kita baa wene kari, hazu a te mekiri ndanga Bewei pe So na.
- 19 So begon kita ba hio wi mo nzan, hazu mbwa ngoya tutum pen saamo, ka tea ha nzan. Mbwa ngoya tutum hazu mbwa ha dea gdangamo.
- 20 Hio wan-de gdangamo ha sena saamo. Mbwa ne ha saamo na, yu nde, gdangamo pe mbwa bete gbo long.
- 21 Ma, wan-de nzengmo ne ha saamo nde, hio wi azok wene ha dea dedemo ka So ngoya.”
- 22 Hapata, Jesus hine hio wan-yambimo pea nea ha kandonu Judée. Mbwa dungo haki ma ngimo ha gdumso hio wi ha li.
- 23 Ha ngimo engi, Jean dungo fin ha gdumso hio wi ha li ha Enon, sanga ne le Salim. Hazu li ang haki nedoka. Ne hio wi dungo ha nea ha pea nde, ka wene agdumsi mbwa ha li.
- 24 Yo dungo songsi ing, ki ε te pi Jean ha zobho.
- 25 Ma swe, hio wan-yambimo pe Jean dungo ha sio kafe hine ma zuife hazu wal ka So ngoya nde, wi asasisi te.
- 26 Megi mbwa nea ha pe Jean ne mbwa toa ha wene: «Wan-osimo, wi ke ka me toa wen pea ha o, ka dungo hine me ha kuli Jourdain, a te bo ha gdumso hio wi ha li. Hio doka wi zuro may ne ha pea.”
- 27 Jean kiforo wen ha mbwa: «Wi lem kpa ngase bebe mo na, ka So te ha yo ha wene na.
- 28 Ene ne te ene zea wen ka mi batɔ se ha ene nde: Mi bo ne Mesi na. Ma, mi ne wi ke ka So tomsa ha li wa.
- 29 Yo ne wan-sibhoko ka besi ko pea. Ma, dan me wan-sibhoko ne tote ka wene ze gel wa. Megi, mi dung tuka dan me wan-sibhoko, ne tote pom lema wee kari.
- 30 Lema nde, wene ate ne gasaa, ne pom, mi ate ne bebea.”
- 31 «Wi ka gute ha ngon tene, yo ne wene ka dung ha zu mo fet. Ne wi mo nzan, wene ne mo nzan. A wolmo ha zu hio mo me nzan. Wi ke ka gute ha ngon tene, wene dung ha zu mo fet.

³²A tɔ nɛ wɛn mɔ, ka wɛnɛ zɔka nɛ zea. Ma, wi ndang mɛkiri wɛn pɛa na.

³³Wi ka mɛkiri wɛn pɛa, mɛkiri nde, Sɔ nê wan-tɔ tɛwɛn.

³⁴Wi kɛ ka Sɔ tomsa, tɔ nɛ Wɛn pɛ Sɔ, hazu Sɔ donsa wɛnɛ nɛ Sɔtɛ pɛa lɛtɛtɛ.

³⁵Sɔ, Bafa, ngoya Bewei pɛa. Megi, a gdea mɔ fɛt ha kɔ Bewei pɛa.

³⁶Wi ka mɛkiri Bewei, wɛnɛ nɛ tunɔ kpoo. Ma, wi ka ze nu Bewei na, a lɛm kpa tunɔ na. Ma, ngambi pɛ Sɔ bebhɔn ha zu wa.»

Jean 4

¹Jésus kpaa hio wan-yambimɔ nɛdɔka pen Jean, nɛ a gdumso fin hio dɔka wi ha li pen wɛnɛ. Hio Farizien zea wɛn mɛgi, nɛ Jésus ingɔ yo.

²(Yo bo nê Jésus nɛ tɛ wa ka gdumso wi na, ma, yo nê hio wan-yambimɔ pɛa.)

³Hazu wɛn engɛ, a guotɛ ha kandɔnu Judée pen si ha kandɔnu Galile.

⁴Hazu nɛ haki, lɛma nde, wɛnɛ agɔn nɛ zang kandɔnu Samari.

⁵Jésus hɔa ha ma le mɔ kandɔnu Samari ka ε sa nde, Sikar. Yo sanga-sanga nɛ fɔ ka Jacob baha ha bewei pɛa, Joseph.

⁶Kɔ li ka Jacob baza sɔngsi bhee dung haki. Jésus dungɔnu ha pɛtɛa, hazu tɛ wa kata ha yali. Nɛ swe tɛ bo sanga nɛ sila zu.

⁷Ma bhoko mɔ kandɔnu Samari tɛa ha gduo li. Jésus tɔa ha wɛnɛ: «Mɛ ha li ha mi anɔ!»

⁸Wɛnɛ dungɔ gbate hazu hio wan-yambimɔ pɛa nɛa ha le mɛ hɛ yɔngamɔ.

⁹Bhoko Samari engɛ tɔa ha Jésus: «Mɛ nê zuife, nɛ mi nê wi mɔ Samari. Megi, mɛ dea mɛng mɛ gɔ nɛ li ha kɔ mi ge nde?» Hazu hio zuife de sɔy hine hio wi mɔ Samari na.

¹⁰Jésus kiforo wɛn ha wɛnɛ: «Mɛ aing se mɔ ka Sɔ ngoy mɛ ha ha hio wi, nɛ mɛ aing se mi ka gɔ li ha kɔ mɛ, ki yo nê mɛ ka begɔ li ha kɔ mi, nɛ mi betɛ ha mɛ li ka ha tunɔ.»

¹¹Bhoko engɛ tɔa ha wɛnɛ: «Kongawan, kɔ li kɛ nɛ gdukoa, nɛ mɔ mɛ gdu nɛ li bo ha kɔ mɛ na. Megi mɛ bekpa li ka ha tunɔ ha ndo?»

¹²Ngbabafa ɔ, Jacob, baha kɔ li engɛ ha ɔ. Wɛnɛ nɔa lia, hine hio bem nɛ hio namdale pɛa fɛt. Mɛ takiri pɛ mɛ nde, mɛ pena Jacob nde?»

¹³Jésus kiforo wɛn ha wɛnɛ: «Wi ka nɔ li engɛ, wɔ li bede wɛnɛ fin nɛ mbinga.

¹⁴Ma, wi ka benɔ li ka mi beha ha wɛnɛ, wɔ li lɛm mɛ de wɛnɛ fin na. Hazu li ka mi beha ha wɛnɛ, yo bekifiri nzɔngɛ nawuya ha sila wa ka ha wɛnɛ tunɔ kpoo.»

¹⁵Mɛgi bhoko engɛ tɔa ha wɛnɛ: «Kongawan, mɛ ha mi li engɛ nde, wɔ li ade mi fin na, nɛ mi atɛ fin ha gduo li hake na.»

- 16 Jésus tɔa ha wɛnɛ: «Mɛ nɛ, nɛ sa wei mɛ. ɛnɛ tɛ hine may fet.»
- 17 Nɛ wɛnɛ kiforo wen: «Mi bo nê wei na.» Nɛ Jésus tɔa fin: «Mɛ tɔa kpasawen, ka mɛ tɔa nde, mɛ bo nê wei na.
- 18 Hazu sɔngsi, mɛ sio wei mɔrkɔ hapata may, nɛ wei ka mɛ dung hine wɛnɛ sising, a bo nê wei mɛ na. Mɛ tɔa kpasawen.»
- 19 Mɛgi, bhoko kɛ tɔa ha wɛnɛ: «Kongawan, mi zɔka nde, mɛ nê wan-tɔkuliwen pɛ Sɔ.
- 20 Hio ngbabafa ɔ balukisi Sɔ hake ha zu ngari engɛ. Ma, pɛ ɛnɛ hio zuife, ɛnɛ tɔ nde, bhandi lukisi Sɔ, yo ka haki ha Jérusalem.»
- 21 Jésus tɔa ha wɛnɛ: «Bhoko, mɛ ze wen pɔm. Ma ngimɔ behɔ ka hio wi lem lukisi fin Sɔ ha zu ngari engɛ na, ngase ha Jérusalem na.
- 22 ɛnɛ, hio wi mɔ Samari, ɛnɛ ing pɛ ɛnɛ Sɔ ka ɛnɛ lukisi na. Ma, ɔ, hio zuife, ɔ ingɔ Sɔ ka ɔ lukisi. Hazu wan-kpasisi wi gbo ha soko hio zuife.
- 23 Ma, ngimɔ ha tɛa, yo hɔa sising, ka hio kpasawen wan-lukisi Bafa belukisi wɛnɛ nɛ sila ka dona nɛ Nzɔy-Sɔtɛ nɛ tɛwen. Hazu Bafa ngoy nɛ wan-lukisi wɛnɛ tuka engi.
- 24 Sɔ nê sɔtɛ, a bo nɛ multɛ na. Mɛgi, lɛma nde, hio wi alukisi wɛnɛ nɛ wal Nzɔy-Sɔtɛ nɛ tɛwen.»
- 25 Nɛ bhoko engɛ tɔa ha wɛnɛ: «Mi ingɔ nde, Mesi, wan-kpasisi wi, betɛ. Nɛ ka wɛnɛ hɔa, a begbasi mɔ fet ha ɔ.»
- 26 Jésus kiforo wen ha wɛnɛ: «Mi nê Mesi, mi ka tɔ wen ha mɛ.»
- 27 Ha ngimɔ engi hio wan-yambimɔ pɛ Jésus pea. Mbwa yaksa hazu wɛnɛ ha wolamo hine ma bhoko. Ma, ma ndang ha soko mbwa tɛ ani wɛnɛ nde, mɛ gɔ nɛ nge mɔ ha kɔ wa, mana, mɛ wolmɔ hine wɛnɛ hazu ge, na.
- 28 Mɛgi, bhoko engɛ laka lɔngɔ gdu li pɛa gde. A kiforo ha le nɛ tɔa ha hio wi:
- 29 «ɛnɛ tɛ, tɛ zɔk ma wi. A tɔa ha mi deamɔ pɔm fet. Mana wɛnɛ nê Mesi nde?»
- 30 Mɛgi mbwa guotɛ ha zang le nɛ ha pɛ Jésus.
- 31 Ha ngimɔ ka bhoko bhɔna ha zang le, hio wan-yambimɔ lokatɛ ha Jésus: «Wan-osimɔ, mɛ yɔngmɔ wa!»
- 32 Ma, a tɔa ha mbwa: «Mi nɛ ma yɔngamɔ ang mɛ yɔng ka ɛnɛ ing na.»
- 33 Hio wan-yambimɔ ana may: «Ma wi kuo nɛ ma yɔngamɔ tɛnɛ ha wɛnɛ nde?»
- 34 Jésus tɔa ha mbwa: «Ka mi de mɔ ka wan-tɔmsi mi ngoya, nɛ ka mi lɛmsiri tom pea, engɛ nê yɔngamɔ pɔm.
- 35 ɛnɛ dung mɛ tɔ nde, kilize nar ngbɔla ka ngimɔ bhi kpalmɔ aɛm. Ma, mi tɔ ha ɛnɛ nde, ɛnɛ gu li ɛnɛ zɔk fɔ! Kpalmɔ ngaya kari, nɛ ngimɔ bhi tɛ bo sanga-sanga.

- ³⁶Wan-bhi kpalmɔ kpa keamɔ sising, ne wene ha bhio mɔ hazu tunɔ kpoo. Megi, wan-pe kpalmɔ ne wan-bhi waya, mbwa bedede tote gbesi.
- ³⁷Zengwen enge nê tewen: «Wi ndang ha pe kpalmɔ, ne ma mbinga ha bhi wayaa.»
- ³⁸Mi tomsa ene tuka hio wan-bhi waya ha zang fɔ ka ene te de toma na. Yo nê hio mbing wi ka dea toma, ne ene kpa ne goni mɔ ka mɔgbeng gbaa mbwa ang.”
- ³⁹Dɔka wi me Samari, ka dung ha le enge, mekara Jésus hazu bhoko enge kea wen nde, a tɔa ha mi deamɔ pɔm fet.
- ⁴⁰Megi, ka hio wi me Samari tea hapete Jésus, mbwa ana wene me bhon hine mbwa ing. Jésus mekara, ne wene dungɔ hine mbwa yala bwa.
- ⁴¹Hio dɔka wi pen mɔ songsi mekara wene, hazu yo nê Jésus ne pea te ka tɔa wen ha mbwa.
- ⁴²Ne hio wi ndong tɔa ha bhoko enge: «Sising, ɔ mekara wene, bo sɔna hazu wen ka me tɔa na, ma, hazu ɔ zea fin wene ne pe ɔ te. Megi, ɔ ingɔ nde, wene nê te wan-kpasisi wi mɔ nzan.”
- ⁴³Hapata yala ndong bwa, Jésus guote haki ne ha kandonu Galile.
- ⁴⁴Hazu Jésus ne pea te batɔ nde, hio wi ba wan-tɔkuliwen ne zioa ha le pea na.
- ⁴⁵Ka Jésus hɔa ha Galile, hio wi haki baa wene ne dede kɔ, hazu mbwa fin banɛ ha Jérusalem ha yenga Pake, ne mbwa bazok mɔ fet ka Jésus dea ha ngimɔ yenga.
- ⁴⁶Ha Galile, wene hɔa ha Kana, le ka wene bakifiri li ne li vigne. Ma konga nasara dungɔ haki, ne ma bem pea mɔ bewei dungɔ ne zele ha Kapernaum.
- ⁴⁷Ka wei ke zea nde, Jésus guote ha kandonu Judée te ha Galile, a nea ha pe Jésus, ne a lokate ha wene nde, wene anɛ ha Kapernaum ne kpasisi bem pea, ka te bo sanga-sanga hapete fio.
- ⁴⁸Jésus kiforo wen ha wene: «Pe ene, ene mekiri mi sɔna, ka ene zɔka mɔweka ne mɔkifi.”
- ⁴⁹Nasara enge kiforo wen ha wene: «Kongawan, ɔ ne hine me songsi ka bem pɔm te fe ka na.”
- ⁵⁰Ma, Jésus tɔa ha wene: «Me si! Bem pe me kpasa kari.» Wei ke mekara wen ka Jésus tɔa ha wene, ne wene sio.
- ⁵¹Ka wene boka ha liwal ha sioa, hio wan-tom pea wea si wa, ne mbwa tɔa ha wene: «Bem pe me kpasa kari.”
- ⁵²Ne wene ana mbwa ne ngimɔ ka zele enge kara ne ha te bem pea. Ne mbwa tɔa ha wene: «Yo nê membalasɔ ha ngonga ndang mɔ wal mbolo, ka zele bawete enge kara ha te wa.”

⁵³Megi, bafa me bem enge ingo nde, yo dungo ha ndangte ngimo ka Jesus wola ne mo ha wene nde, bem pe me kpasas kari. Megi, wene ne hio wi me twa pea fet mekara Jesus.

⁵⁴Enge ne zebwa moweka ka Jesus dea. A dea yo hapata ka wene guote ha Judée si ha Galile.

Jean 5

¹Hapata mo ndong, ma yenga pe hio zuife dungo ha Jérusalem, ne Jesus nea ha yo.

²Ha gasa ngeng ka zikiri Jérusalem ma nua ang, linga nde, nu ngalo sami. Ma bebe to dungo haki ka e sa ne nu Hebro nde, Betzata. Hio gala marko dungo hapatea.

³⁻⁴Hio gili wan-zele dungo ha oanu ha si gala ndong. Hio ma dungo ne wan-gdoka li, hio ma ne kumo wi, ne hio ma ne wan-zele mela. [Mbwa dungo ha kera ngimo ka telenge pe So bezil ha ngon te te tongbisi li. Bosi wan-zele ka bele ha li ka telenge enge fesa, zele pea bekari ngase ka yo badung meng.]

⁵Ma wi ang haki ka dung ne zele te bo bele bhukoa tar zanga marko gbala tar.

⁶Ka Jesus hoo haki, a kpaas wei enge ha oanu. A ingo nde, pata zele pe wi ke yea. Megi, Jesus ana wene: «Me ngoya nde, zele pe me akari nde?»

⁷Wan-zele kiforo wen ha wene: «Wan-osimo, ha ngimo ka telenge ha tongbasa li, mi te kpa ma wi ka beba mi pi ha lia nehasa na. Ha ngimo ka mi ha kio wal me ne, ma wi gona li mi ne le ha li songsi mi.»

⁸Ne Jesus toa ha wene: «Gute, ba dele pe me, me ne no!»

⁹Ha ndangte ngimo, wei ke guote, ba dele pea, ne a nea no. Mo enge hoo ha swe omta.

¹⁰Megi, ka hio zuife zoka wei ke ka zele pea kara ha nea no, mbwa toa ha wene: «Mese ne swe omta. Mbonga pe o to nde, wi atoy dele na.»

¹¹Wei ke toa ha mbwa: « Wan-kpasisi mi ha to ha mi nde, me aba dele pe me, me ne no.»

¹²Mbwa ana wene: «O ha to nde, me de megi o?»

¹³Ma, wei ke te ing ling wi ka kpasasas wene na, hazu Jesus lea nehasa ha soko giliwi ka dung haki.

¹⁴Hapata, Jesus kpaas wei ke ha zang gasa twa So. Ne a toa ha wene: «Me kpasas kari. Ka me ade fin gdangamo na, yu nde, ma ngamo bete kpa me pen mo songsi.»

¹⁵Megi, wei ke pena ne to ha hio wan-le zuife nde, yo ne Jesus ka kpasasas wene.

¹⁶Tuka engi, hio zuife angara namala Jesus, hazu a kpasasas wan-zele ha swe omta.

¹⁷Ma, Jesus toa ha mbwa: «Bafa mi ha dea tom ngimo fet. Megi, mi fin, mi ha dea tom.»

18Yo nê engi ka hio zuife kio wal me gbe wene nengaya pen mo songsi. Yo bo sona hazu a tukolo mbonga swe omte na, ma, hazu a toa fin nde, So nê Bafa wa. Enge osi nde, a dea te wa tuka So.

19Jésus toa ha hio wan-le zuife: «Kpasawen, mi to ha ene nde, mi, Bewei, lem de mo ndang ne zu mi na. Mi de sona ne mo ka mi zoka Bafa mi ha dea. Mo fet ka Bafa mi ha dea, mi ha dea yo gbesi.

20Hazu Bafa mi ngoya mi, Bewei pea, ne a osa ha mi mo ka wene ha dea. Ne a beosi ha mi hio gasa tom fin pen mo ndong tuka nde, ene ayaksi.

21Gbesi tuka Bafa mi gu hio fiowi ne gde mbwa ne tuno, mi Bewei pea, mi ha tuno ha hio wi tuka sila mi ngoya.

22Hazu Bafa mi gon kita ha zu ma wi na. Ma, a gdea ziomō me gon kita fet ha ko mi, Bewei pea.

23A dea megi tuka nde, hio wi fet alukisi mi gbesi tuka mbwa lukisi ne Bafa mi. Wi ka lukisi mi na, a lukisi Bafa mi ka tomsa mi na.

24«Kpasawen, mi to ha ene nde, wi ka ze wen pom ne ka mekiri So ka tomsa mi, a bedung ne tuno kpoo. So lem gon kita ba wene fin na. Megi, wia laka fio gde kari, ne a te bo ne tuno.

25Mi to fin kpasawen ha ene nde, ngimo ha tea, yo hōa sising, ka hio fiowi beze gel mi, Bewei pe So, ne e ndong ka zea yo betun.

26Hazu, gbesi tuka Bafa mi ne ziomō me ha tuno ha hio wi, a haa mi fin ziomō me ha tuno ha hio wi.

27Ne a haa mi fin ziomō me gon kita ha zu hio wi, hazu mi nê Bewei pe Wi.

28Ka mo ndong ayaksi ene na, hazu ma ngimo beho ka e ndong ka dung ha zang kofio beze gel mi,

29ne mbwa fet begute ha kofio gbo. E ndong ka bade dedemo, mbwa begute nde, mi aha mbwa tuno kpoo. Ma, e ndong ka bade gdangamo, mbwa begute nde, mi agon kita ba mbwa.”

30«Mi lem de mo ndang ne zu mi na. Mi gon kita ha zu wi lem ne mo ka So osa ha mi. Megi, kita ka mi gon ne nzeng, hazu mi de ne mo ka sila mi ngoya na. Ma, mi de ne mo ka sila So, wan-tomsa mi, ngoya.

31Ka bo nê mi gbate ha ke wen te mi ne pom te, yo bo nê tewen na.

32Ma, ma wi ang ka ke wen pom. Ne mi ingo nde, wen te mi ka wene ke, nê tewen.

33Ene batomsa hio ma wi ha pe Jean wan-gdumsiwi, ne kea wen pea ne tewen.

34Mi te ngoy nde, ma wi ake wen hazu mi na. Ma, mi osi kea wen pe Jean ha ene nde, So akpasisi ene.

35Jean badung tuka lamba ka wea baa, ne ene dea tote ha yoloa ngimo tikiring.

- ³⁶Ma, pòm, mi ne ma kea wen ka pena pe Jean. Yo nê hio tom pòm, ka Bafa mi haa ha mi. Ne hio mō ndong ka mi de, ke wen hazu mi nde, yo nê Bafa mi ka tomsa mi.
- ³⁷Bafa mi ka tomsa mi, ha kea wen pòm fin. Ma, ene te ze gel wa na, ne ene te zok li wa ndang na.
- ³⁸Ene pam wen pea ha sila ene na, hazu ene te mekiri mi, ka wene tomsa ha nu na.
- ³⁹Ene yambi takarata pe Sō hazu ene takiri nde, ene ha kpaa tunō kpoo ha zanga. Ma, bo nê takarata pe Sō ha ke wen te mi, na nde?
- ⁴⁰Ma, ene ngoy tea ha pòm hazu kpa tunō kpoo na.
- ⁴¹«Mi ki lukosomō pe hio wi na,
- ⁴²hazu mi ingō ene nededeadea nde, sila ene ngoy Sō na.
- ⁴³Yo nê Bafa mi ka tomsa mi ha nzan. Ne ene te ba mi ne dede kō na. Ma, ka ma wi te ne wal ngate pea ne pea te, ene beba wene ne dede kō.
- ⁴⁴Ene ngoya kpaa lukosomō pe may. Ma, ene ki lukosomō ka te ne ndanga Sō na. Ka mō dung megī, ki ene bete mekiri mi meng?
- ⁴⁵Ka ene atakiri nde, yo nê mi ka befundi ene ha li Bafa mi, na. Wi ka befundi ene, yo nê Moïse ka ene gde tazu ha te wa.
- ⁴⁶Ene amekiri se Moïse nekpassa, ki ene mekara mi, hazu wene ngeraka ne wen te mi.
- ⁴⁷Ma, ka ene te mekiri ngerakamō pea na, ki ene bemekiri wen pòm meng?»

Jean 6

- ¹Hapata, Jésus nea ha kuli tō Galile, ka ε sa fin nde tō Tiberiade.
- ²Dōka giliwi nea ha pata wa, hazu mbwa zōka hio mōweka ka wene dea kpasisi ne hio wan-zele.
- ³Jésus danga ne ha zu ngari ne dungōnu ang hine hio wan-yambimō pea.
- ⁴Ngimō yenga Pake pe hio zuife hera kari.
- ⁵Jésus guoli ne a zōka dōka giliwi ka tea ha pea. Megi a ana Philippe: «O behe mampa me ha ha dōka wi ndong ha ndo nde?»
- ⁶A tōa wen engē me we sila Philippe. Hazu a ingō mō ka wene bedē kari.
- ⁷Philippe kiforo wen ha wene: «Ngase ka o he mampa ka lem ne mbōli tom mō yala gōmmay bwa, wi ndang ndang fet bekpa bebe titi mampa sōna.»
- ⁸Hapata, ma wan-yambimō pea, André ya me Simon Pierre, tōa ha Jésus:
- ⁹«Ma bewei hake ne mampa mōrkō ne kōyo bwa ha kō wa. Ma, yo bedē ne nge te mō ha dōka gili ndong ge nde?»

- 10** Ne Jésus haa nu ha hio wan-yambimɔ pɛa nde, mbwa atɔ ha hio wi fet nde, mbwa adungnu. Wi fet dungɔnu ha zu ndungulu, ka dung haki nedɔka. Dɔka wei ndɔng lema ne tomay mɔrkɔ.
- 11** Jésus baa mampa ndɔng, a lukoso Sɔ hazua, ne a kapana yo ha hio giliwi ndɔng. A dea fin gbesi ne hio kɔyɔ ndɔng, ne hio wi yɔnga yo zang mbwa don.
- 12** Ne ka zang mbwa fet dona kari, Jésus haa nu ha hio wan-yambimɔ pɛa: «Enɛ kay hio olo titi yɔngamɔ ndɔng, wen ma betɛ yɔmɔ.»
- 13** Mbwa wesara hio olo titi mampa ndɔng mɔrkɔ ka ngbɔla hapata yɔngamɔ, ne yo dona gɛsɛ bhukɔ gbala bwa.
- 14** Ka hio wi zɔka mɔweka engi ka Jésus dea, mbwa tɔa: «Kpasawen, wei ke nê wan-tɔkuliwen, ka ɛ batɔ sɔngsi nde, a betɛ bin ha nzan.»
- 15** Ne Jésus ingɔ nde, hio wi tɛ bo sanga mɛ ba wene gde tuka kongapora ha zu mbwa, ngase wene tɛ ngoy yo na. Megi, a pena gbate si ha zu ngari.
- 16** Ka mbolo dea, hio wan-yambimɔ pɛ Jésus nea ha nukolo tɔ.
- 17** Mbwa lea sɔngu hazu ku li ne ha Kapernaum. Ze dea kari, ma, Jésus tɛ hɔ ka ha pɛ mbwa na.
- 18** Tongbasali dungɔ ha li nedɔka, hazu bok dungɔ ha yuoa nengaya.
- 19** Ka hio wan-yambimɔ gala sɔngu ye ne nukolo kilometere mɔrkɔ, mana mɔrkɔ zanga ndang, mbwa zɔka Jésus ha nea nɔ ne zu li tene ha pɛ mbwa. Ne ke baa mbwa.
- 20** Ma, Jésus tɔa ha mbwa: «Enɛ yu ke na! Yo nê mi.»
- 21** Mbwa ngoya mɛ ku Jésus gde ha zang sɔngu, ma, nehasa sɔngu bhanda kari ha nukolo ka mbwa ne ang.
- 22** Ne ka mɔsaa, hio giliwi ndɔng bhɔna fin ha nukolo tɔ, hazu mbwa ingɔ nde, membalasɔ sɔngu dungɔ kanɛ ndang sɔna ha nukolo, ne Jésus tɛ le zanga hine hio wan-yambimɔ pɛa na. Yo nê mbwa sɔna ka pena.
- 23** Hio ma sɔngu guotɛ ha le Tiberiade ne hɔa sanga-sanga ne bhandi ka Kongawan Jésus lukoso Sɔ ha zu mampa ka giliwi yɔnga.
- 24** Ka hio giliwi ndɔng zɔka nde, Jésus ne hio wan-yambimɔ pɛa bo haki na, mbwa lea ha zang hio sɔngu ndɔng, hazu ne ha Kapernaum ha kio Jésus.
- 25** Hio giliwi kpa Jésus ha kuli tɔ, ne mbwa ana wene: «Wan-osimɔ, mɛ hɔa hake ha nge ngimɔ ge nde?»
- 26** Jésus kiforo wen ha mbwa: «Mi tɔ kpasawen ha ene: Enɛ ki mi, hazu ene yɔnga mampa ndɔng zang ene don. Yo bo nde, hazu ene ingɔ goto mɔweka pɔm na.
- 27** Ka ene agbenssi tɛ hazu kpa ne yɔngamɔ ka beyek na. Ma, ene gbengsi tɛ hazu kpa yɔngamɔ ka bebhɔn ne ka beha ene tunɔ kpoo. Mi, Bewei pɛ Wi, beha yo ha ene, hazu Sɔ, Bafa mi, gdea ziomɔ pɛa ha kɔ mi.»

- 28 Mēgi, mbwa ana wēnē: «Hazu de tom Sɔ, ɔ ade nge mɔ ge?»
- 29 Jēsus kiforo wen ha mbwa: «Sɔ ngoya ma tom ndang sɔna: Ɛnē aməkiri mi, wi ka wēnē tomsa.»
- 30 Mbwa ana wēnē fin: «Ma, mē bedē nē nge mɔwēka ha li ɔ ge nde? Mē bedē nē nge mɔ nde, ka ɔ aməkiri mē ge nde?»
- 31 Sɔngsi bhee, hio ngbabafa ɔ bayɔng mane ha kpenu, gbesi tuka wen pē Sɔ tɔa hazu Moïse: «A haa mbwa yɔngamɔ ka tē nē ngɔn.» “
- 32 Jēsus tɔa ha mbwa: «Mi tɔ kpasawen ha ɛnē nde, yo bo nê Moïse ka baha yɔngamɔ ka tē nē ngɔn na. Ma, yo nê Bafa mi ka ha ɛnē kpasayɔngamɔ ka tē nē wal ngɔn.
- 33 Hazu, kpasayɔngamɔ ka Sɔ ha, yo nê ɛngē ka zil nē ngɔn tēnē. Yɔngamɔ ɛngē ha tunɔ kpoo ha hio wi mɔ nzan.»
- 34 Mēgi, mbwa tɔa ha wēnē: «Kongawan, mē ha ɔ yɔngamɔ ɛngē ngimɔ fet.»
- 35 Jēsus tɔa ha mbwa: «Yo nê mi ka dung yɔngamɔ ka ha tunɔ. Wi kē ka tē ha pɔm, wɔ yɔngamɔ lem de wēnē fin na. Nē wi ka məkiri mi, wɔ li lem de wēnē fin ndang na.
- 36 «Mi batɔ se ha ɛnē nde, ngase ka ɛnē zɔka mi, ɛnē tē məkiri mi na.
- 37 Hio wi ndang ndang fet ka Bafa mi ha mi, betē ha pɔm. Nē mi lem kafi wi ka tē ha pɔm ndang na.
- 38 Hazu mi zilo ha ngɔn tē, bo hazu de mɔ ka sila mi ngoya na, ma, hazu de mɔ ka sila wan-tomsi mi ngoya.
- 39 Mɔ ka sila wan-tomsi mi ngoya, yo nde, mi ayɔsisi ma wi ndang ka wēnē haa ha mi na. Ma, yo lēma nde, mi atunsi mbwa ha soko hio fiowi ha kpogio ngimɔ.
- 40 Bafa mi ngoya nde, wi ndang ndang fet ka zɔk Bewei pēa, nē ka məkiri wēnē, akpa tunɔ kpoo. Nē mi betunsi mbwa ha soko hio fiowi ha kpogio ngimɔ.»
- 41 Hio wi dea ngambi sungiri nē Jēsus hazu wen pēa nde, wēnē nê yɔngamɔ ka zil nē ngɔn tēnē.
- 42 Mbwa tɔa: «Wi kē bo nê Jēsus bem pē Joseph na nde? Bo nê ɔ ingɔ bafa wa nē nana wa na nde? A de mēng mē tɔ nde, a zil ha ngɔn tēnē ge nde?»
- 43 Mēgi, Jēsus kiforo wen ha mbwa: «Ka ɛnē ade ngambi na.
- 44 Ka Bafa mi, wan-tomsi mi, tē ngbɔsi ma wi ha mi na, wia lem tē ha pɔm na. Nē mi betunsi wi fet ka tē ha pɔm, ha soko hio fiowi ha kpogio ngimɔ.
- 45 Hio wan-tɔkuliwen bangeriki nde, Sɔ beosi wen pēa ha wi fet. Wi kē ka ze Bafa mi nē ka pam osamɔ pēa, betē ha pɔm.
- 46 Ma wi tē zɔk Bafa mi na, kanē mi, ka guotē ha ngɔn tēnē ha zɔk wēnē.
- 47 Mi tɔ kpasawen ha ɛnē nde, wi ka məkiri mi, bedung nē tunɔ kpoo.

- 48 Mi nê yongamɔ ka ha tunɔ kpoo.
- 49 Hio ngbabafa ene bayong ne mane ha kpenu. Ne ngase engi, mbwa fet fea.
- 50 Ma, wi ka yong yongamɔ ka zil ha ngon te, lem fe na.
- 51 Mi nê yongamɔ ka ha tunɔ, ka zilo ha ngon te. Wi ka beyong yo, bedung ne tunɔ kpoo. Yongamɔ ka mi beha, yo nê multɛ mi. Mi ha yo nde, hio wi mɔ nzan akpasi.”
- 52 Ne ka hio wi zea megɪ, mbwa angara zanga wen nengaya ha soko may. Mbwa toa: «Wei ke beku multɛ wa ha ɔ ayong meng?”
- 53 Jésus toa fin: «Kpasawen, mi to ha ene nde, ka ene yong multɛ mi, Bewei pe Wi na, ne ka ene nɔ tɔkte mi na, ki ene lem dung ne tunɔ nekpara na.
- 54 Wi ke ka yong multɛ mi, ne ka nɔ tɔkte mi, wene bekpa tunɔ kpoo. Ne mi betunsi wene ha soko hio fiowi ha kpogio ngimɔ.
- 55 Hazu multɛ mi nê kpasa yongamɔ me yong. Ne tɔkte mi nê kpasa mɔ me nɔ.
- 56 Wi ka yong multɛ mi ne ka nɔ tɔkte mi, wene bebhɔn ha mi, ne mi bebhɔn ha wene.
- 57 Bafa mi, ka tomsa mi, wene ne zutunɔ. Ne mi dung ne zutunɔ ne wal ngate pea. Ne wi ka beyong multɛ mi, a bedung ne zutunɔ ne wal ngate pɔm.
- 58 Engɛ nê yongamɔ ka zilo ha ngon te. Yo bo tuka yongamɔ ka hio ngbabafa ene bayong songsi na. Mbwa fea, ma, wi ka beyong yongamɔ engɛ, a bedung ne tunɔ kpoo.”
- 59 Jésus toa wen ndong fet, ha ngimɔ ka wene dungɔ ha osamɔ ha hio wi ha twa gɔ So mɔ Kapernaum.
- 60 Hio wan-yambimɔ nedɔka ka zea wen ndong, toa: «Wen ndong ngaya pe mbwa pente, o ka bemekiri yo, o?”
- 61 Jésus ingɔ nde, hio wan-yambimɔ dea ngambi hazu wen ndong. Megɪ, a ana mbwa: «Ene de ngambi hazu wen ndong ka mi toa nde?”
- 62 Ma, ha ngimɔ ka ene bezɔk mi, Bewei pe Wi ha danga si ha ngon, ha bhandi ka mi badung ang tene, ene betɔ ne nge wen ge nde?”
- 63 Yo nê Nzoy-Sote ka ha tunɔ ha hio wi. Wi lem de ma mɔ ne pea te na. Hio wen ndong ka mi toa ha ene don ne Nzoy-Sote ka ha tunɔ ha hio wi.
- 64 Ma, hio ma wi ha soko ene mekiri mi na.» Jésus toa megɪ hazu a ingɔ songsi bhee wi ndong ka mekiri wene na, ne wi ka beha kasate wa.
- 65 Ne wene toa fin: «Yo nê engi ka mi toa ha ene nde, ma wi lem te ha pɔm sɔna, ka So Bafa mekiri nde, wene ate.”
- 66 Hapata engi, hio dɔka wan-yambimɔ pea daka te, ne mbwa ngoy ndara wene fin na.
- 67 Megɪ, Jésus ana hio wan-yambimɔ pea bhukɔ gbala bwa: «Ma, pe ene, ene ngoya si fin nde?”

⁶⁸Ne Simon Pierre kiforo wen ha wene: «Kongawan, o bete lak me gde, te ne ha pe o? Yo ne wen pe me, ka dung ne wen ka ha tuno kpoo.

⁶⁹O mekara ne o ingo nde, me ne nzoy wi ka So tomsa ha o.”

⁷⁰Jésus kiforo wen ha mbwa: «Bo ne mi ha weki ene ndong bhuko gbala bwa na nde? Ma, ngase engi ma ndang ha soko ene ne ngana pe So.”

⁷¹Jésus toa wen enge hazu Judas bewei pe Simon Iskariote. Ngase ka Judas ne ma wan-yambimo ha soko e ndong bhuko gbala bwa, yo ne wene ka beha kasate Jésus.

Jean 7

¹Hapata, Jésus dungo ha yala bhon ka ha kandonu Galile. A te ngoy fin yala ha kandonu Judée na, hazu haki hio wan-le zuife dungo ha kio wal me gbe wene.

²Yenga pe hio zuife ka mbwa be gbamsa me o ha sia mo dimasi ndang hera kari.

³Megi hio ya me Jésus toa ha wene: «Me gute hake pen si ha kandonu Judée nde, hio wan-yambimo haki azok fin mo ndong ka me ha dea.

⁴Hazu wi ka ngoy nde, hio wi aing wene, a lem de hio mo pea ne wuso na. Megi, ka me ha dea mo ndong, lema nde, me agbasi te me ha li wi mo nzan fet.”

⁵Hio ya wa toa meg, hazu mbwa fin mekiri wene na.

⁶Megi, Jésus toa ha mbwa: «Ngimo pom te ho ka na. Ma, pe ene, ngimo fet lema me ne haki.

⁷Hio wi mo nzan lem sen ene na. Ma, pom, mbwa sen mi hazu mi gbasa long nde, deamo pe mbwa ne gdanga.

⁸Ene ne ha yenga enge. Ka bo ne mi, mi lem ne ha yenga na, hazu ngimo pom te ho ka na.”

⁹Hapata wen ndong, a bhona ha kandonu Galile.

¹⁰Ka hio ya me Jésus nea ha gala yenga kari, a guote ne wuso nak pata mbwa. Ma, a te gbasi te wa na.

¹¹Ha ngimo yenga, hio wan-le zuife dungo ha kio wene ne ana mo nde, wene ha ndo?

¹²Hio wi dungo ha toa wen pea nedoka ha soko may. Hio ma toa nde, wene ne dede wi. Ne hio ma mbinga toa nde, wene ne wan-osili giliwi.

¹³Ma, hio wi to wen pea long na, hazu mbwa dungo ha yuo ke hio wan-le zuife.

¹⁴Ka hio yala yenga te bo ha binsilaa, Jésus lea ha gasa twa So. Ne wene angara osamo ha hio wi.

¹⁵Hio wi yaksa pente ne mbwa toa: «Wei ke te yambi mbonga pe o na. Ma, wene ingo takarata pe So nedede. A dea yo meng?”

- 16 Nε Jέsus kiforo wen ha mbwa: «Mi osi mο nε zu mi na. Ma, yo nê pε Sο ka tomsa mi.
- 17 Wi ka ngoy de mο ka sila Sο ngoya, wεnε being nde, mana osamο pοm tε nε wal Sο, mana mi ha wola nε mο nε pοm tε.
- 18 Wi ka wol mο nε pεa tε, a ki nε wal nde, hio wi alukisi nε wεnε. Ma, wi ka ki nε wal nde, ε alukisi wi ka tomsa wεnε, wεnε nê wan-tο tεwen, nε wεnε bo nê wan-likisi na.
- 19 Bo nê Moΐse baha εnε mbonga na nde? Ma, ma wi ndang ha soko εnε ka de mο lεm nε mbonga εngε bo na. Enε ngoy gbε mi hazu ge?”
- 20 Mεgi, giliwi ndong kiforo wen ha wεnε: «Mε nε ma dua ha zang mε. O ha ngoy mε gbε mε o?”
- 21 Nε wεnε tοa ha mbwa: «Mi dea ma mοkifi ndang. Nε εnε fet yaksa pentε.
- 22 Hio ngbabafa εnε angara gοna sοru bewei pε mbwa songsi ka Moΐse baha nu ha εnε mε de yo. Nε εnε mεkara mε gοn sοru ngase ha swe οmte, hazu Moΐse baha nu mε gοn yo dimasi ndang hapata bε.
- 23 Enε gοn sοru ha swe οmte tuka nde, εnε atukili mbonga na. Mεgi εnε de ngambi sungiri nε mi hazu mi kpasasa wi ha swe οmte hazu ge?
- 24 Ka εnε agοn kita nε peali na. Ma, εnε gοn kita nzeng.”
- 25 Hio ma wi mε Jέrusalem dungο ha anamο: «Bo nê wei kε nê wi ka ε ki mε gbε na nde?
- 26 Enε zοk, wεnε ha bulo wen ha li wi fet, nε ε gdοki wal ha wεnε na. Hio wan-le pε ο ingο ka nde, wεnε nê Mesi nde?
- 27 Ma, ma wi ndang lεm ing bhandi ka Mesi begute ang tεnε na. Pεa, ο ingο bhandi ka wεnε guote ang nedede.”
- 28 Mεgi, ka Jέsus dungο ha osamο ha zang gasa twa Sο, wεnε tοa nε ngagel: «Yo nê kpasawen nde, εnε ingο goto mi nε bhandi ka mi guote ang tεnε nde? Mi tε tε nε wal ziomο pοm na. Wi ka tomsa mi, wεnε nê wan-tο tεwen. Ma, pε εnε, εnε ing wεnε na.
- 29 Yo nê mi, ka ingο wεnε hazu mi guote ha pεa tεnε. Nε yo nê wεnε ka tomsa mi hake ha nzan.”
- 30 Mεgi, mbwa dungο ha kio wal mε ba wεnε. Ma, ma wi ndang tε gde kο ha tε wa na. Hazu ngimο pεa tε lεm ka na.
- 31 Dοka wi ha soko giliwi ndong mεkara Jέsus, nε mbwa dungο ha tοa: «Ha ngimο ka Mesi betε, a bedε mοweka pen ε ndong ka wei kε ha dea nde?”
- 32 Hio Farizien zea wen ka hio wi dungο ha yimοlοa ha soko may ha wen pε Jέsus. Mεgi, hio gasa wan-hasadaka nε hio Farizien tomsa hio ma nasara mο gasa twa Sο, hazu nε, nε ba Jέsus.

- 33 Jéſus tɔa: «Mi dung fin hine ene ngimɔ tikiring. Hapata, mi bene ha pe wi ka tomsa mi.
- 34 Ene beki mi gan, ene lem kpa mi na. Hazu ene lem me ho ha bhandi ka mi bene ang na.»
- 35 Megi hio wi anamo ha soko may: «Wene bene ha nge bhandi ka o lem kpa wene ang na, ge nde? A bene ha pe hio zuife ndong ka yambala ha soko hio olo kando hazu osi mo ha hio kando ndong nde?»
- 36 Wen ndong ka wene tɔa nde, o beki wene gan, o lem kpa wene na, hazu o lem ho ha bhandi ka wene bene ang na, goto wen ndong meng?»
- 37 Ha kpogio yala yenga ka dung ne te gasa swea, Jéſus yola ha soko giliwi ne wene tɔa ne ngagel: «Ka ma wi ne wo li, wene ate ha pom te no mo.
- 38 «Wi ka mekiri mi, nanali ka ha tuno befok ha sila wa gbolgbol», gbesi tuka e bangeriki ha zang takarata pe So.»
- 39 Jéſus tɔa wen engi hazu Nzoy-Sote ka hio wan-mekiri wene bekpa. Ha ngimɔ engi, Nzoy-Sote te zil ka te ha nzan na, hazu So te ba ka Jéſus ha zang leke-lekemɔ na.
- 40 Ka hio giliwi zea wen ndong, hio ma ha soko mbwa tɔa: «Kpasawen, wi ke ne wan-tokuliwen ke, ka o ha kera.»
- 41 Hio ma tɔa: «Wi ke ne Mesi.» Ne hio ma mbinga tɔa: «Mesi lem gute ha Galile tene ndang na.
- 42 Hazu e bangeriki se ha zang takarata pe So nde, Mesi bedung ne bezang pe David, ne nde, wene begbo ha Betlehem, le ka David bade le ang se.»
- 43 Megi, hio zugiliwi ketana soko hazu wen pea.
- 44 Hio ma ngoya ba Jéſus me pi ha zobho. Ma, ma wi ndang te gde ko ha te wa na.
- 45 Hio nasara ndong kiforo si ha pe hio gasa wan-hasadaka ne hio Farizien, ka ana mbwa: «Hazu ge ene te ba wene tene na ge?»
- 46 Hio nasara ndong kiforo wen: «Ma wi ndang ka wolmo tuka wei ke bo na.»
- 47 Megi hio Farizien ana mbwa: «A osala ne ene fin nde?»
- 48 Ma wan-le zuife ne ma Farizien ndang te mekiri wen pea na.
- 49 Ma, hio zugiliwi ndong ka ing mbonga pe Moise na, mbwa mekara wen pea. Yo ne engi ka So foma mbwa kari.»
- 50 Nikodeme, ka bane se ne zok Jéſus ne ze, dungo ha soko mbwa. Wene fin ne Farizien ne wan-le. A tɔa ha mbwa:
- 51 «Mbonga pe o to nde, o agon kita ha zu ma wi sona, ka o ana wene songsi ne ingo mo ka wene dea.»

⁵²Mbwa kiforo wen ha wene: «Mε fin nê wi mε kandonu Galile nde? Mε ki mō ha zang takarata pε Sō, nε mε bekpa nde, ma wan-tōkuliwen lem gbo ha Galile tene na.»

⁵³[Mεgi, wi ndang ndang fet sio ha twa pε mbwa.

Jean 8

¹Jésus nea ha zu ngari Olivier.

²Nε sutole sut, a kiforo si ha zang gasa twa Sō. Hio wi fet ema mēs-mēs tε ha pεa. Mεgi, a dungonu nε osa mō ha mbwa.

³Hio wan-osi mbonga nε hio Farizien kuo ma bhoko tε, tε gde ha binsila giliwi. Ε kpaawene ha dea wanza.

⁴Nε mbwa tōa ha Jésus: «Wan-osimō, o kpaaw bhoko kε ha dea wanza.

⁵Moïse bagon mbonga nde, o alo hio bhoko-de wanza nε ta gbε. Mε tō pε mε ha wena nde ge?»

⁶Mbwa tōa mεgi hazu we nε sila Jésus nde, ka mbwa akpa wal mε fundi nε wene. Jésus hilo ha nu, nε wene ngeraka mō ha nu nε ndongko.

⁷Nε ka mbwa boka ha ana wene mbaa-mbaa, a guote yol ha ngon nε a tōa ha mbwa: «Wi kε ha soko ene ka te de ka gdangamō ndang na, wene api bosita ha tε bhoko enge.»

⁸Nε Jésus hilo ha nu nε mbinga, nε wene ngeraka mō ha nu fin.

⁹Ka mbwa zea wen enge, mbwa angara pena ndang ndang, hio koto wi pena nε bosia. Jésus bhōna gbate hine bhoko enge ka yola ha li wa.

¹⁰Mεgi Jésus guote, nε a ana wene: «Bhoko, hio wi ndong ha ndo? Ma wi gōna kita ha zu mε nde?»

¹¹Bhoko enge kiforo wen: «Way, Kongawan, ma wi ndang tε gon kita ha zu mi na!» Jésus tōa ha wene: «Mi fin, mi gon kita ha zu mε na. Ma, ka mε ade gdangamō fin na. Mε si nedede!»¹²Hapata, Jésus osamō ha hio giliwi nε mbinga. A tōa: «Mi nê saamō ka ba ha nzan. Wi ka ndari mi, a lem nε nō ha zang tutum fin na, hazu wene kpaaw saamō ka ha tunō.»

¹³Hio Farizien tōa ha wene: «Mε tε bo ha kea wen tε mε nε pε mε tε nde? Zōk, wen ka mε kε, yo bo nê tewen na.»

¹⁴Jésus kiforo wen ha mbwa: «Ngase ka mi kε wen tε mi nε pōm tε, yo nê tewen. Hazu mi ingō bhandi ka mi guote ang tene, nε mi ingō bhandi ka mi nε ang. Ma, ene ing bhandi ka mi guote ang tene na. Nε ene ing bhandi ka mi nε ang na.

¹⁵Enε gon kita lem nε ndōki deamō pε hio wi mō nzan. Ma, mi gon kita ha zu ma wi ndang na.

- 16 Nε ka bo se nde, mi gɔn kita, mi gɔn yo nε wala, hazu mi bo gbate na, ma, mi hine Bafa mi ka tomsa mi.
- 17 Ɛ ngeraka ha zang takarata mbonga pε ene nde, ka hio wi bwa kε ndangte wen, wen enge nê tēwen.
- 18 Mi ha kea wen te mi nε pɔm te, nε Bafa mi ha kea wen te mi fin.”
- 19 Hio Farizien ndɔng ana Jέsus: «Bafa mε ha ndo?» Nε Jέsus kiforo wen ha mbwa: «Ɛne ing mi, ngase Bafa mi na. Ɛne aing se mi, ki ene ingo Bafa mi fin.”
- 20 Jέsus toa hio wen ndɔng ha ngimɔ ka wene dungo ha osamɔ ha zang gasa twa So, ha bhandi wesiri mboli ha So. Ma, ε te ba wene na, hazu ngimɔ pea te lem ka na.
- 21 Jέsus toa fin ha hio Farizien: «Mi bepen, nε ene beki mi gan. Ɛne befe ha zang sembɔ pε ene. Ɛne lem nε ha bhandi ka mi bene ang na.”
- 22 Nε hio wi toa: «Wene ngoy mε gbε nε te wa nε pea te nde? Hazu a toa nde, o lem nε ha bhandi ka wene bene ang na.”
- 23 Jέsus toa ha mbwa: «Ɛne nê hio wi mε nu. Ma, pɔm, mi nê wi mε ngɔn. Ɛne nê hio wi mɔ nzan enge. Ma, mi bo nê wi mɔ nzan enge na.
- 24 Yo nê engi ka mi toa ha ene nde, ene befe ha zang sembɔ pε ene. Mi nê wi, ka mi toa wen pea. Ka ene mekiri yo na, ki ene befe ha zang sembɔ pε ene.”
- 25 Mbwa ana Jέsus: «Mε nê o?» Jέsus kiforo wen ha mbwa: «Mi toa yo ha ene songsi bhee.
- 26 Mi nε mɔ nedoka mε to hazu gɔn nε kita ha zu ene. Ma, wi ke ka tomsa mi tene, wene nê wan-to tēwen. Megi, mi to ha hio wi mɔ nzan sɔna nε mɔ ka mi zea ha nu wa.”
- 27 Jέsus toa nε wen pε Bafa wa ha mbwa. Ma, mbwa te ing yo na.
- 28 Megi Jέsus toa ha mbwa: «Ha ngimɔ ka ene begu mi, Bewei pε Wi, gde ha ngɔn, ene being nde, mi nê wi ka mi to wen pea. Nε yo nê ha ngimɔ engi ka ene being nde, mi de mɔ nε pɔm te na, ma, mi to sɔna nε wen ka Bafa mi osa ha mi.
- 29 Wi ke ka tomsa mi tene, wene hine mi swe fet. Wene gde mi gbate ma swe ndang na, hazu mi de kane mɔ ka ha tote ha wene.”
- 30 Doka wi ka zea Jέsus ha wolamɔ megι, mekara wene.
- 31 Jέsus toa ha hio zuife ndɔng ka mekara wene: «Ka ene pam hio osamɔ pɔm nε mboazu, ki ene bedung nê hio kpasa wan-yambimɔ pɔm.
- 32 Ɛne being tēwen, nε tēwen begbosisi ene ha tom bala.”
- 33 Mbwa kiforo wen ha wene: «O nê hio bezang pε Abraham. O te de tom bala ha si ma wi ma swe ndang na. Ma, mε de meng mε to nde, o begbo ha tom bala ge?”

- 34 Jésus kiforo wen ha mbwa: «Mi tɔ kpasawen ha ɛnɛ nde, wi ndang ndang fet ka de gdangamɔ, mbwa nê bala ha si gdangamɔ.
- 35 Bala dung kpoo hine nam pɛ wan pɛa na. Ma, bezang nam bhɔn kpoo hine nam pɛa.
- 36 Ka Bewei pɛ Sɔ gbosisi ɛnɛ ha tom bala yunɛ, ki ɛnɛ bedung sɛɛ nɛkpasa.
- 37 Mi ingɔ nde, ɛnɛ nê hio bezang pɛ Abraham. Ma, ɛnɛ ha kio wal mɛ gbɛ mi hazu wen pɔm tɛ kpa bhandi ha sila ɛnɛ na.
- 38 Pɔm, mi tɔ nɛ wen mɔ ka mi zɔka ha pɛ Bafa mi. Nɛ pɛ ɛnɛ, ɛnɛ de kanɛ mɔ ka ɛnɛ zea ha nu bafa ɛnɛ.”
- 39 Mbwa kiforo wen ha wɛnɛ: «Bafa ɔ nê Abraham.» Jésus tɔa ha mbwa: «ɛnɛ abo se nê hio bezang pɛ Abraham, ki ɛnɛ dea mɔ gbesi tuka Abraham bade.
- 40 Mi tɔa ha ɛnɛ tɛwen ka mi zea ha nu Sɔ. Ma, ɛnɛ ki wal mɛ gbɛ mi. Abraham tɛ de ma tom mɛgi na.
- 41 Pɛ ɛnɛ, ɛnɛ de tom pɛ bafa ɛnɛ.» Nɛ mbwa tɔa ha wɛnɛ: «ɔ bo nê hio bem wanza na. Bafa ɔ nê Sɔ ndang sɔna.”
- 42 Jésus tɔa ha mbwa: «Sɔ abo se nê bafa ɛnɛ, ki ɛnɛ ngoya mi. Hazu mi guotɛ ha pɛa tɛnɛ. Mi tɛ tɛ nɛ zu mi na. Yo nê wɛnɛ ka tomsa mi tɛnɛ.
- 43 Hazu ge ɛnɛ ing goto wen ka mi tɔ ha ɛnɛ na, ge nde? ɛnɛ ing yo na, hazu ɛnɛ kafa zea yo.
- 44 Bafa ɛnɛ nê Satan. ɛnɛ ngoya kanɛ dea mɔ ka ha tote ha wɛnɛ. Angiri ha kudom mɔ, tom pɛa nê gbɛa hio wi kpoo. A ngoy tɛwen na, hazu ma mbuli tɛwen bo ha sila wa na. Ndɔkite wa nê tɔa dalo, hazu wɛnɛ nê wan-tɔ dalo nɛ bafa mɛ tili dalo fet.
- 45 Mi ha tɔa tɛwen ha ɛnɛ, yo nê engi ka ɛnɛ mɛkiri mi na.
- 46 Ha soko ɛnɛ, yo nê o ka lɛma osi ha mi gdangamɔ ka mi dea, o? Ndang bona. Nɛ ka mi tɔ tɛwen ha ɛnɛ, ɛnɛ mɛkiri na hazu ge?
- 47 Wi ka dung nê pɛ Sɔ, wɛnɛ ha zea wen pɛ Sɔ. Ma, ɛnɛ ze mi na, hazu ɛnɛ bo nê pɛ Sɔ na.”
- 48 Hio zuife kiforo wen ha Jésus: «Mɛ nê wi mɛ Samari, ka dua ha zang wa. ɔ tɔa tɛwen na nde?”
- 49 Jésus tɔa fin ha mbwa: «Mi bo nɛ dua ha zang mi na. Mi lukisi nɛ Bafa mi. Ma, pɛ ɛnɛ, ɛnɛ ngoy lukoso mi na.
- 50 Pɔm, mi ki lukosomɔ pɛ hio wi na. Ma, yo nê Sɔ ka ngoy nde, hio wi alukisi mi. Wɛnɛ begɔn soko wɛna.
- 51 Kpasawen mi tɔ ha ɛnɛ nde, wi ka de mɔ lɛm nɛ wen pɔm, a lɛm fe kpoo na.”

⁵²Hio zuife tɔa ha wene: «Kpasawen, sising, ɔ ingɔ long nde, me nê wan-dua. Abraham hine hio wan-tɔkuliwen fet fea. Ma, me tɔ nde, wi ka de mɔ lem ne wen pe me, a lem fe kpoo na.

⁵³Me pena gasa ngbabafa ɔ Abraham ka fea nde? Ne hio wan-tɔkuliwen fet fea fin. Me ba te me tuka o?”

⁵⁴Jésus kiforo wen: «Ka mi lukisi te mi ne pɔm te, ki lukosomɔ enge ne gbelea. Ma, yo nê Bafa mi ka lukisi mi. Ene tɔ nde, wene nê Sɔ pe ene,

⁵⁵ma, ene ing wene na. Pɔm, mi ingɔ wene. Mi atɔ se nde, mi ing wene na, ki mi tɔa dalo tuka ka ene ha tɔa. Ma, mi ingɔ wene, ne mi ha dea mɔ lem ne wen pea.

⁵⁶Gasa ngbabafa ene Abraham bade tote hazu Sɔ tɔa ha wene nde, a bezɔk swe ka mi bete. Ne ka wene zɔka yo, a dungɔ ne tote.”

⁵⁷Megi, hio zuife tɔa ha Jésus: «Me te kpa ka bele bhukɔa mɔrkɔ na, me te tɔ nde, me zɔka Abraham nde?”

⁵⁸A kiforo wen ha mbwa: «Kpasawen mi tɔ ha ene: Songsi bhee, gde ε te bhe ka Abraham na, mi ang.”

⁵⁹Ka mbwa zea meggi, mbwa kaya hio ta hazu lo ne wene gbe. Ma, Jésus yɔamɔ ha li mbwa gbo ha gasa twa Sɔ pen.

Jean 9

¹Ma swe ka Jésus ha pena ne liwal, a zɔka ma wi, ka ε babhe ne gdɔka li.

²Hio wan-yambimɔ ana Jésus: «Wan-osimɔ, hazu ge ε bhea wi enge ne gdɔka li, ge nde? Yo nê hazu sembɔ pea, mana hazu sembɔ pe bafa wa ne nana wa, nde?”

³Jésus kiforo wen: «Li wa te gdɔki hazu sembɔ pea mana hazu sembɔ pe bafa wa ne mana wa na. E bhea wene ne gdɔka li nde, ka hio wi azɔk gasa mɔ ka Sɔ bede ha te wa.

⁴Lema nde, ɔ ade tom pe Sɔ ka tomsa mi, ha ngimɔ ka swe boka ha baa. Hazu ze te bo sanga, ne ka yo hɔa, ma wi ndang lem de tom fin na.

⁵Ha ngimɔ ka mi ang ha nzan, mi nê saamɔ ka ba ha nzan.”

⁶Ne ka Jésus wola mɔ ndɔng fet kari, a pea tafu ha nu. A dea yo ne mbɔrɔa. Ne wene kuo mbɔrɔ nu engi sɔ ha li wan-gdɔka li enge.

⁷A tɔa ha wene: «Me ne, ne tay li me ha bebe tɔ Siloe.» (Goto ling Siloe tɔ nde, wan-nekasara.) Meggi wan-gdɔka li ke nea haki ne tay li wa. Ka wene pea, a zɔka mɔ kari.

⁸Megi, hio wi mɔ pete twa pea ne hio wi ndɔng ka dung me zɔk wene ha gɔamɔ, mbwa tɔa: «Bo nê wi ke nê wan-gdɔka li ka dungɔnu me gɔ mbɔli, na nde?”

⁹Hio ma tɔa: «Yo nê wene.» Ne hio ma mbinga tɔa: «Dalo, yo nê ma wi ka ba te ne wene.» Ma, wei ke tɔa ha mbwa: «Yo nê mi.”

- 10** Mēgi, mbwa ana wēnē: «É dea mēng ka gbali mē gboa long ge?»
- 11** A kiforo tō ha mbwa: «Wei kē, ka ε sa nde, Jésus, ha de mbōrō nu sō ha li mi. Nē wēnē tōa ha mi nde, mi anē nē tay li mi ha bebe tō Siloe. Mēgi, ka mi nēa nē tay li mi kari, li mi gboa long.»
- 12** Nē mbwa ana wēnē: «Weia ha ndo?» A kiforo wen: «Mi ing na.»
- 13** É kuo wei kē ka dungō sōngsi nē gdōka li nēnē ha pē hio Farizien.
- 14** Swe ka Jésus dea nē mbōrō nu gbosisi nē li wei engē, yo dungō nē swe ɔmte.
- 15** Yo nē engi ka hio Farizien ana fin wei kē nē goto gbosasa li wa. Nē wēnē tōa ha mbwa: «A sōa mbōrō nu ha li mi, nē mi nēa nē tay li mi. Yo nē engi ka mi tē bo ha zōka mō sising.»
- 16** Nē hio ma Farizien tōa: «Wei kē ka deamō tuka engi, a bo nē wi pē Sō na, hazu a tē pam mbonga hazu wen swe ɔmte na.» Ma, hio ma tōa: « Wan-de gdangamō lēm de tili mōweka tuka engē na.» Mēgi, hio Farizien ketana soko bwa hazu wen engē.
- 17** Hio Farizien ana fin wei kē ka li wa gboa: «Pē mē, mē takiri nē ge hazu wei kē ka gbosasa li mē ge?» A kiforo wen ha mbwa: «Wēnē nē wan-tōkuliwen.»
- 18** Ma, hio wan-le zuife tē ngoy mekara nde, wei kē ka zōk mō sising dungō nē gdōka li sōngsi, na. Hazu engi, mbwa saa bafa wa nē nana wa,
- 19** nē mbwa ana bafa wa hine nana wa: «Wi kē nē bem pē enē tewen nde? Enē bhēa ka wēnē nē gdōka li nde? É dea mēng, ka wēnē zōka mō sising, ge?»
- 20** Mēgi, bafa wa hine nana wa kiforo wen: «O ingō nde, wi kē nē bem pē ɔ. O bhēa ka wēnē nē gdōka li.
- 21** Ma, ɔ ing mō ka dea nde wēnē azōk mō sising, na. Nē ɔ ing wi ka gbosasa li wa na. Wēnē bo fin nē bhobem na. Enē ani nē wēnē. A lēma mē kifiri wen ha enē nē nu wa.»
- 22** Mbwa kiforo wen mēgi, hazu mbwa ha yuo kē hio wan-le zuife. Hazu sōngsi hio wan-le zuife kpōa zuwen nde, wi ndōng ka mēkiri Jésus tuka Mesi, lēm dung ha soko giliwi mō twa gō Sō fin na, ε bemul mbwa pi.
- 23** Yo nē engi, ka bafa wa nē nana wa tōa nde, a bo fin nē bhobem na, dea nde, mbwa a-ani nē wēnē.
- 24** Mēgi, hio Farizien saa fin wei kē ka li wa gboa, nē mbwa ana wēnē: «Mē tō kpasawen ha li Sō. O ingō pē ɔ nde, wei kē nē wan-de gdangamō.»
- 25** A kiforo wen: «Ka wēnē nē wan-de gdangamō, mi ing pōm na. Ma, mi ingō nde, sōngsi mi dungō nē gdōka li, nē sising, mi tē bo ha zōka mō.»
- 26** Mbwa ana wēnē fin: «A dea nē nge tē mō ha tē mē ge? A gbosasa li mē mēng?»
- 27** A kiforo wen ha mbwa: «Mi tōa yo ha enē kari, nē enē ngoy ze mi na. Ma, enē ngoy mē ze yo fin hazu ge? Enē ngoy mē tē fin nē hio wan-yambimō pēa nde?»

²⁸Mbwa yaa wene ne mbwa toa: «Pe me, me ne wan-yambimo pea! Ma, pe o, o ne hio wan-yambimo pe Moise.

²⁹O ingo nde, So bawolmo ha Moise. Ma, pe wei ke, o ing bhandi ka wene guote ang tene na.»

³⁰Wei ke kiforo wen ha mbwa: «Nde ge? Wen enge yaksa mi. Ngase wene gbosasa li mi, ene nde, ene ing bhandi ka wene guote ang tene na.

³¹O hine ene, o ingo nde, So ze goamo pe wan-de gdangamo na. Ma, a ze ne goamo pe wi ka ze nu wa, ne ka de mo ka sila wa ngoya.

³²E te ze ka songsi nde, ma wi gbosasa li wi ka e bhea ne gdoka li, na.

³³Wei ke abo se ne wi pe So na, ki a lem de mo tuka enge na.»

³⁴Ne mbwa toa ha wene: «Me ka me ne wan-de gdangamo angiri ha bhe pe me, me ngoya osi mo ha o, nde?» Megi, mbwa yino wene gbo ha twa go So.

³⁵Jesus zea nde, hio Farizien mulo pi wei ke ka wene gbosasa li wa, gbo ha soko giliwi mo twa go So. Megi, a kpa may hine wene ne a ana wene: «Me mekara Bewei pe Wi nde?»

³⁶Ne wene ana Jesus: «Kongawan, wene ne o? Me osi wene ha mi, ka mi amekiri wene.»

³⁷Jesus kiforo wen ha wene: «Me zoka wene kari. Yo ne mi, ka wolmo ha me!»

³⁸Megi, wei ke toa: «Kongawan, mi mekara me.» Ne wene ngbio zigolo ha si Jesus.

³⁹Ne Jesus toa ha wene: «Mi tea ha nzan hazu gba soko hio wi nde, ka hio wan-gdoka li azok mo, ne ka li hio wan-dede li agdoki.»

⁴⁰Hio ma Farizien ka dungo hapete Jesus zea wen ndong. Ne mbwa ana wene: «O fin fet ne hio wan-gdoka li nde?»

⁴¹Ne Jesus kiforo wen ha mbwa: «Ene abo se ne hio wan-gdoka li, ki ma sembo bo ha zu ene na. Ma, ene toa nde, ene ne hio wan-dede li. Megi, sembo bebhon ha zu ene.»

Jean 10

¹Jesus toa: «Kpasawen mi to ha ene, wi ke ka le zang ngalo sami ne wal nua na, ma, ka dang ne ma mbing wal nete, wene ne wanzu ne wan-ba mo ne nyalo.

²Ma, wi ke ka le zang ngalo sami ne wal nua, wene ne zaoro sami.

³Wan-pam nu ngalo gbosisi ha wene, ne hio sami ze nu wa. A sa hio sami ndang ndang fet ne ling mbwa, ne ngbosi mbwa ha del.

⁴Ka wene kaya hio sami gbo ne kari, a ne no ha li mbwa, ne mbwa ndari wene hazu mbwa ingo gel wa.

- ⁵Hio sami lem ne ha gdong gbele wi na. Ma, mbwa beyu wene hazu mbwa ing gel wa na.”
- ⁶Jésus tɔa towen enge ha hio wi. Ma, mbwa ing gotoa na.
- ⁷Jésus tɔa fin: «Kpasawen, mi tɔ ha ene nde, mi nê nu ngalo sami.
- ⁸Hio wi ndong fet ka hɔa songsi ne mi, mbwa dungɔ nê hio wanzu ne wan-ba mɔ ne nyalɔ. Mɛgi, hio sami te ze gel mbwa na.
- ⁹Mi nê nu ngalo sami. Wi ka le ne wal mi, mi bekpasisi wene. A bele ne a begbo, ne a bekpa yɔngamɔ.
- ¹⁰Wanzu te sɔna hazu zu mɔ, ne gbe, ne bhondisi. Ma, pɔm, mi tea tuka nde, hio wi akpa tunɔ, ne tunɔ ka lema we ε.
- ¹¹«Mi nê dede zaoro sami. Dede zaoro sami lema fe gɔn zu hio sami pɛa.
- ¹²Ka ma wan-de tom mbɔli zɔka ngɔnzɔ ha tea, a beyumɔ pen lak hio sami gde. Hazu wene bo nê zaoro sami na, ne hio sami bo nê pɛa na. Mɛgi ngɔnzɔ begbe hio ma, ne hio oloa bepanziki ndang ndang.
- ¹³Wene yumɔ pen, hazu wene nê wan-de tom mbɔli sɔna, sila wa bo ha te sami na.
- ¹⁴Mi nê dede zaoro sami. Mi ingɔ hio sami pɔm, ne hio sami pɔm ingɔ mi,
- ¹⁵gbesi tuka ka Bafa mi ingɔ ne mi, ne ka mi ingɔ ne wene fin. Mi befe gɔn ne zu hio sami pɔm.
- ¹⁶Mi kpa fin hio ma mbing sami ka bo ha zang ngalo enge na. Lema nde, mi angbɔsi mbwa fin tene. Mbwa belengi zala ha gel mi. Mɛgi, zugili sami bedung kane ndang sɔna, ne zaoro pe mbwa fin ndang sɔna.
- ¹⁷«Bafa mi ngoya mi hazu mi lak tunɔ pɔm gde, tuka nde mi akpa yo fin.
- ¹⁸Ma wi ndang gu tunɔ pɔm ha kɔ mi yune na. Yo nê mi ne pɔm te ka lak yo gde. Mi ne ziomɔ me lak tunɔ pɔm gde, ne mi ne ziomɔ me kpa yo ne mbinga. Yo nê Bafa mi ka haa nu ha mi nde, mi ade mɛgi.”
- ¹⁹Hio wi ketana fin soko bwa hazu hio wen pɛa ndong.
- ²⁰Hio dɔka wi ha soko mbwa tɔa: «Wene nê bala ha kɔ gdanga sɔte. Bili ha dea wene. Ene ze wen pɛa hazu ge?”
- ²¹Ne hio ma mbinga tɔa: «Wi ka dung bala ha kɔ gdanga sɔte, a lem wolmɔ mɛgi na. Ma gdanga sɔte ndang lem gbosisi li wan-gdɔka li na.”
- ²²Yo dungɔ nê ngimɔ gangmɔ, hio zuife ha gala yenga gasa twa Sɔ ha Jérusalem.
- ²³Jésus dungɔ ha yala ha si ngundu gasa twa Sɔ enge, ka ε sa nde, ngundu twa pe Salomon.

²⁴Hio wi wesara may zikiri wene fin. Ne mbwa toa ha wene: «Ka me ne Mesi, me to yo ha o long. Yo te bo ne ngimo nedoka ka o ha zenga mo. Me beto yo ha o ha nge swe ge?»

²⁵Jesus kiforo wen ha mbwa: «Mi toa yo ha ene kari. Ma, ene ngoy zea mi na. Hio tom ndong ka mi de ne wal ngate pe Bafa mi, yo ha kea wen te mi.

²⁶Ma, ene mekiri mi na, hazu ene bo ne hio wi pom na.

²⁷Hio wi pom ha zea gel mi gbesi tuka ka hio sami ze ne gel zaoro mbwa. Mi ingo mbwa ne mbwa ha ndara mi.

²⁸Mi ha mbwa tuno kpoo. Mbwa lem fe na, ne ma wi lem zin mbwa ha ko mi yune na,

²⁹hazu Bafa mi haa mbwa ha mi, ne wene ne ngaya pen wi fet. Ma wi lem zin mo ndang ha ko wa yune na.

³⁰Mi hine Bafa mi, o ne wi ndang sone.»

³¹Hio zuife kaya ta ne mbinga hazu lo ne wene gbe.

³²Megi, Jesus toa ha mbwa: «Ne wal ngate pe Bafa mi, mi dea hio dede tom nedoka ha li ene. Megi, yo ne nge tom ka ene ngoy me lo mi hazua, ge nde?»

³³Mbwa kiforo wen ha wene: «O ngoy lo me ne ta, bo hazu dede tom ka me dea na. Ma, o ngoy me lo me hazu me fengsa So. Me ne wi sone, ma, me de te me tuka So.»

³⁴Jesus kiforo wen: «Bo ne So toa ha zang mbonga pe ene nde, ene ne hio so, na nde?

³⁵Hio wi ndong ka So toa wen ha mbwa, a saa mbwa nde, hio so. Ne Wen pe So lem tukili ndang na.

³⁶So weka mi ne wene tomsa mi ha nzan. Megi ene dea meng me to nde, mi ha fengsa So hazu mi toa nde, mi ne Bewei pe So, nde?

³⁷Ka mi bo ha dea tom pe Bafa mi na, ka ene amekiri mi na.

³⁸Ma, ka mi ha dea yo, lema nde, ene amekiri tom pom ndong, ngase ka ene mekiri mi na. Hazu ne wal tom ndong ene being ne kpasa nde, Bafa mi ang ha te mi, ne mi ang ha te wa.»

³⁹Ne mbwa kio fin wal me ba Jesus. Ma, a kpoya ha ko mbwa pen.

⁴⁰Wene kiforo fin si ha kuli Jourdain ha bhandi ka Jean bagdumsi hio wi, ne wene dungo haki.

⁴¹Hio wi nedoka dungo ha tea ha pea, ne mbwa toa: «Kpasawen, Jean te de ma moweke ndang na. Ma, mo ka wene toa ha zu wi ke, yo ne tewen.»

⁴²Megi, doka wi mekara Jesus haki.

Jean 11

- ¹Ha le Betani ma wi ne zele, ling wa nde Lazare. Yo ne le ka Marie hine ya wa Marthe de le ang.
- ²Marie ne bhoko enge ka bahong se nanga Jesus ne dede pel kulo liama, ne ka baku bumazu wa limbi ne yo. Ne Lazare, ka dung ne zele, ne ya wa.
- ³Hazu engi, hio ya mo bhoko bwa pio kasara ha Jesus mege: «Kongawan, dan me ka me ngoya pente, wene ne zele.»
- ⁴Ka Jesus zea wena, a toa: «Zele pe Lazare bo ne zele fio na. Ma, yo baa wene tuka nde, So agbasi leke-lekem pe, ne nde, e azok fin leke-lekem pom, Bewei pe So.»
- ⁵Jesus ngoya Marthe, ya wa Marie, ne Lazare pente.
- ⁶Ma, ngase ka Jesus zea nde, Lazare ne zele, a bhona ha bhandi ka wene dung ang lem yala bwa ing.
- ⁷Hapata, a toa ha hio wan-yambimo pe: «O kifiri ne ha kandonu Judée.»
- ⁸Ne hio wan-yambimo toa ha wene: «Wan-osimo, hio wi dungo ha kio wal nde, mbwa alo me ne ta gbe pata te ye ka na. Ma, me ngoy me kifiri fin si haki nde?»
- ⁹Jesus kiforo wen ha mbwa: «Bo ne swe ndang ne ngonga bhuko gbala bwa na nde? Ka ma wi yal ne swe, a lem ko nanga na, hazu wene ha zoka saamo ka ba ha nzan.
- ¹⁰Ma, ka wi yal ne ze, a beko nanga hazu saamo bo hapete wa na.»
- ¹¹Hapata wen ndong, Jesus toa ha hio wan-yambimo: «Dan o, Lazare ha oala. Ma, mi bene ne tumsi wene.»
- ¹²Mbwa toa ha wene: «Kongawan, ka wene o ne la, zele pea bekari.»
- ¹³Jesus ngoy to nde, Lazare fea fe. Ma, hio wan-yambimo takara pe mbwa takiri nde, a to ne te wen oala.
- ¹⁴Megi a toa ha mbwa long: «Lazare fea fe.
- ¹⁵Mi ne tote hazu mi bo ang hine wene na. So dea meggi tuka nde, ene amekiri mi. Ma, o ne ha pe.»
- ¹⁶Thomas ka e sa fin nde bedan, toa ha hio olo wan-yambimo fet: «O fet, o ne hine Jesus nde, o afe hine wene.»
- ¹⁷Ka Jesus hoo ha Betani, a kpa nde, e guno Lazare te bo ne zenar yala.
- ¹⁸Soko Betani hine Jerusalem lema ne kilometere tar sona.
- ¹⁹Megi, hio zuife nedoka dungo ha tea ha pe Marthe hine Marie, hazu yokili mbwa hapata fio pe ya mbwa bewei.
- ²⁰Ka Marthe zea nde, Jesus hoo, a nea ne we si wa. Marie bhona pe ha dungonu ha zang twa.
- ²¹Marthe toa ha Jesus: «Kongawan, abo se nde me badung hake, ki ya mi te fe na.

- 22**Ma, mi ingo nde, ngase engi, So beha me mo fet ka me beani ha ko wa.”
- 23**Ne Jesus toa ha wene: «Ya me betun.”
- 24**Marthe toa ha wene: «Mi ingo nde, a betun ha kpogio ngimo, ka hio fiowi fet betun.”
- 25**Jesus kiforo wen ha wene: «Mi ne wan-tunsi hio fiowi, ne mi ne wan-ha tuno ha hio wi. Wi ka mekiri mi, wene bedung ne zutuno ngase ka wene fea.
- 26**Ne wi ndang ndang fet ka dung ne zutuno ne ka mekiri mi, mbwa lem fe ndang na. Pe me, me mekara wen engende?”
- 27**Marthe kiforo wen ha wene: «Ey, Kongawan, mi mekara nde, me ne Mesi, Bewei pe So, ka e baton de, wene bete ha nzan.”
- 28**Ka Marthe wolamo hine Jesus kari, a pena ne, ne sa ya wa, Marie. A toa ha wene ne wuso: «Wan-osimo hoa, ne wene saa me.”
- 29**Ka Marie zea megie, a guote sowi ne ha pe Jesus.
- 30**Ha ngimo engi, Jesus te le ka zang le na. A bhona ka ha ndangte bhandi ka Marthe kpaa wene ang.
- 31**Hio wi dungo ha zang twa hine Marie hazu yokili wene. Ka mbwa zoka wene ha gboa nehasa, mbwa ndara wene. Hazu mbwa takara pe mbwa nde, a ne ha hea kwa ha zupisi.
- 32**Marie hoa ha bhandi ka Jesus dung ang. Ne ka wene zoka Jesus, a teka ha si nanga wa ne a toa: «Kongawan, abo se nde me badung hake, ki ya mi te fe na.”
- 33**Jesus zoka Marie ha hea kwa. Ne wi ndong fet ka ndara wene hea fin kwa. Megie Jesus dea ngote pente ne sila wa doya ne kobhe.
- 34**A ana mbwa: «Ene guno wene ha ndo?» Mbwa kiforo wen ha wene: «Kongawan, me te zok bhandia.”
- 35**Ne Jesus angara hea kwa.
- 36**Megie hio wi toa: «Ene zok, a ngoya wene pente.”
- 37**Ma, hio ma wi ha soko mbwa toa: «Wene ka bagbosisi li wan-gdoka li, a lema gdoki wal ha fio me gbe Lazare, na nde?”
- 38**Sila Jesus dona ne kobhe fin ne mbinga, ne wene nea ha zupisi. Yo dungo ne ngu ka e gdoka nua ne ma vie-vie gasa ta.
- 39**Ne Jesus toa: «Ene kinsi ta ke yune!» Ne Marthe ya me fio toa ha wene: «Kongawan, ki pel te wa begbe o, hazu a dea ne yala nar ha kofio mese.”
- 40**Ne Jesus kiforo wen ha wene: «Bo ne mi toa nde, ka me mekiri mi, me bezok lekeleke me pe So, na nde?”
- 41**E kinso ta yune. Jesus guo li ha ngon ne wene toa: «Bafa mi, mi lukisi me hazu me ha zea goamo pom.

⁴²Mi ingo nde, me ha zea mi kpoo. Ma, mi to yo hazu giliwi ndong ka zikiri mi hake, ka mbwa aing nde, yo ne me ka tomsa mi tene hake.”

⁴³Hapata wen ki, Jesus saa Lazare ne ngagel: «Lazare, me gbo!”

⁴⁴Lazare gboa ne olo la ndong ka e guno ne wene. Hio ko wa ne nanga wa fet dungo ne libhokoa ne pel la. Ne li wa dungo ne hela ne ma nu la fin. Jesus toa ha mbwa: «Ene bul la ha te wa, ne ene gde wene asi ha twa.”

⁴⁵Giliwi ndong ka tea ha dungo hine Marie zoka mo ka Jesus dea. Megi doka wi ha soko mbwa mekara wene.

⁴⁶Ma, hio ma ha soko mbwa pena ne kpa hio Farizien. Ne mbwa toa ha mbwa kasi mo ka Jesus dea.

⁴⁷Megi, hio gasa wan-hasadaka ne hio Farizien wesara hio wan-kpo zuwen ne mbwa toa: «Woo! O bede meng? Wei ke ha dea hio gasa moweke nene!”

⁴⁸Ka o gde nde, wene ade ka megie nene, ki hio wi fet bemekiri wene. Ki hio wan-bi bulo mo Rome bete te yangili gasa twa So pe o, ne kando pe o fet.”

⁴⁹Ma wi dungo ha soko mbwa, ling wa nde Kaife. A dungo ne wan-zu hio wan-hasadaka ha bele engi. A toa ha mbwa: «Ene ing mo ndang na!

⁵⁰Yo ne dedea hazu ene nde, ma wi ndang afe ha bhandi kando fet, tuka nde kando abhondi na. Ene ing goto wen ka mi toa, na nde?”

⁵¹Kaife te to wen ki ne zu wa ne pea te na. Ma, tuka wene ne wan-zu hio wan-hasadaka ha bele engi, wene toa ne kuliwen nde, Jesus befe gon ne zu wi mo kando zuife fet.

⁵²Ne yo bo ne hazu kando zuife sona na. Ma, hazu wesiri hio bem pe So, ka de le ha nzan fet.

⁵³Yo ne ha ndangte swe engi, ka hio wan-le zuife kpoa ne zuwen me gbe Jesus.

⁵⁴Hazu engi, Jesus te ngoy fin gbasa te wa ha li hio wi na. Megi, a pena ha ma bhandi mo pete kpenu, ha le Efraim. Wene hine hio wan-yambimo pea dungo haki.

⁵⁵Ha ngimo engi, yenga Pake pe hio zuife hera kari. Megi, hio doka wi mo kandonua dungo ha danga ne ha Jerusalem nde, mbwa asasisi te ha li So haki songsi yala yenga.

⁵⁶Mbwa dungo ha kio Jesus, ne mbwa ana may ha zang gasa twa So: «Jesus bete ha yenga nde? Ene takiri pe ene meng?”

⁵⁷Megi, hio gasa wan-hasadaka ne hio Farizien haa nu nde, ka ma wi ingo bhandi ka Jesus dung ang, lema nde, wia aosi yo, ka mbwa ane ne ba wene.

Jean 12

¹Yala marko zanga ndang songsi ne yala yenga Pake, Jesus nea ha Betani, le pe Lazare ka wene batunsi se ha kofio.

²Haki, ε gio yongamɔ ha wene. Lazare dungɔ ha soko wi ndong ka yongamɔ hine J́esus, ne Marthe dea tom ha mbwa.

³Marie kuo pea ne ma dak ka lem ne ndambu literε. Ma nga gene kulo pel kpasaliama ka ε sa nde, nare, don ha zanga. Marie tela yo ha nanga J́esus, ne wene limbo yo ne bumɔzu wa. Ne dede pel kulo liamaa dona zang twa siing.

⁴Ma, Judas Iskariote, wan-yambimɔ pe J́esus ka beha kasate wa, ana mɔ:

⁵«Gene liama enge lema ne mboli tom mɔ yala gɔmmay tar. Hazu ge ε te gdongi yo ne ha mbolia ha hio fabha wi na ge nde?»

⁶Judas bo ha dea ngote te hio fabha wi na. Ma, a toa megi hazu wene ne wanzu. Wene ne wan-pam mboli pe mbwa, ne a dung me zu hio ma mboli.

⁷Ma, J́esus toa: «Ene gde Marie sem! A dea megi bingiri hazu bhongiri ne ngimɔ gun mi.

⁸Hazu hio fabha wi dung hine ene kpoo. Ma, pɔm, mi lem dung hine ene kpoo na.»

⁹Hio doka wi zea nde, J́esus ha Betani ne mbwa nea ha zoka wene. Bo sɔna ne zoka J́esus na, ma, mbwa ngoya fin me zok Lazare, ka J́esus tunso ha fio.

¹⁰Megi, hio gasa wan-hasadaka kpoa zuwen me gbe fin Lazare,

¹¹hazu yo ne hazu wa ka doka zuife laka mbwa gde, te mekiri ne J́esus.

¹²Yala ndang hapata, doka giliwi ka tea ha yenga Pake, zea nde, J́esus ha tea ha J́erusalem.

¹³Megi, mbwa gona wa mbanza ba ha ko, nene ha wea ne si wa. Ne mbwa dungɔ ha gdora: «Hosanna! Hio wi fet alukisi So! Kongawan So awol dede wen ha zu wi ke ka te ne ling wa! So awol dede wen ha zu kongapora mɔ Israel!»

¹⁴Ne J́esus zoka ma betoyfok. A danga zua gbesi tuka ka So toa ha zang takarata pea:

¹⁵«Hio wi mɔ le Sion, ka ene ayu ke na! Ene zok, kongapora pe ene ha tea. A dung ha zu betoyfok.»

¹⁶Ha ngimɔ engi, hio wan-yambimɔ pea te ing ka goto mɔ ndong na. Ma, ha ngimɔ ka J́esus danga si ha ngon ha zang leke-lekemɔ, tazu mbwa gbaa ne ngerakamɔ enge ha zang takarata pe So. Ne mbwa ingɔ nde, hio wi lemsara ngerakamɔ enge ha te J́esus.

¹⁷Hio giliwi fet ka badung hine J́esus ha ngimɔ ka wene basa Lazare ha kofio me tansi wene ha soko hio fiowi, mbwa dungɔ ha toa wena ha hio wi.

¹⁸Yo ne engi, ka zugiliwi dungɔ ha wea si J́esus, hazu mbwa zea wen moweka enge ka wene dea.

¹⁹Ne hio Farizien toa ha soko may: «O bo fin ne ma kpasamɔ ka o bede na. Ene zok, wi fet zuro may ne ha pata wa.»

- 20**Hio ma wi ka bo nê zuife na, dungo ha soko wi ndong ka nea ha goa So ha Jérusalem ha ngimo yenga.
- 21**Mbwa nea ha pe Philippe wi mo Betsaida ha kandonu Galile, ne mbwa toa ha wene: «Gasa wi, o ngoya me zok Jésus.»
- 22**Philippe kuo wena ne, ne to ha André. Megi, mbwa bwa fet nea ne to longoa ha Jésus.
- 23**Jésus kiforo wen ha mbwa: «Ngimo ka So beha ne leke-lekemo ha mi, Bewei pe Wi, yo lema kari.
- 24**Kpasawen, mi to ha ene nde, ka kpalmo te le ha si nu na, ne ka yo te fe na, yo bebhon ka ndang sona. Ma, ka yo fea, yo beway nedoka.
- 25**Wi ke ka ngoy tuno pea, a beyosisi yo. Ma, wi ka zok tuno pea ha nzan enge tuka gbelemo, a bepam yo ha tuno kpoo.
- 26**Ka ma wi ngoy me de tom ha ko mi, lema nde, wene andari mi. Ne wan-tom pom bedung ha bhandi ka mi dung ang. Bafa mi belukisi wi ka de tom ha ko mi.»
- 27**«Sising, mi ne ngote ha zang sila mi. Mi beto ne nge wen ge? Mana mi beto nde, Bafa mi, me gu ngimo yimte enge ha zu mi yune nde? Way! Mi tea hake ha nzan hazu kpa yimte enge.
- 28**Bafa mi, gbasi leke-lekemo pe ling me!» Ha ndangte ngimo engi, e zea ma gel ka gboa ha ngon te, ne yo toa: «Mi gbasa leke-lekemo pe ling mi kari. Ne mi begbasi yo fin ne mbinga.»
- 29**Zugiliwi ka dung haki zea gel enge, ne mbwa toa: «Enge ne da kolo.» Hio ma toa: «Yo ne ma telenge ha to wen ha wene.»
- 30**Jésus toa ha mbwa: «Gel ka ene zea, yo te to wen ha mi na, ma, yo toa wen ha ene.
- 31**Sising ne ngimo gon kita ha zu nzan enge. Ne sising, So beyin wan-le nzan enge yune.
- 32**Ne ka e guo mi gde ha ngon kari, mi bedak hio wi fet tene ha pom.»
- 33**Jésus toa wen megii hazu osi ne kpal fio ka wene befe ne.
- 34**Hio giliwi ndong kiforo wen ha Jésus: «O yamba ha zang mbonga pe o nde, Mesi bedung ne zutuno kpoo. Ma, meng, me te to pe me nde, e begu Bewei pe Wi gde ha ngon? Bewei pe Wi engi ne o?»
- 35**Jésus toa ha mbwa: «Saamo bhona ka ha soko ene hazu bebe ngimo tikiring. Lema nde, ene ayal ha ngimo ka saamo bhona ka hine ene, yu nde, tutum bete wang ene. Hazu wi ka yal ha zang tutum, a ing bhandi ka wene ne ang na.
- 36**Lema nde, ene amekiri saamo ha ngimo ka yo bhona ka hine ene, tuka nde, ene ate ne hio wi ka dung ha zang saamo.» Hapata ka Jésus toa wen ndong kari, wene pena ne wusi te wa.

³⁷Ngase hio dɔka mɔweka ka J́esus dea ha li hio wi, mbwa tɛ mɛkiri wɛnɛ na.

³⁸Mɔ dungɔ mɛgi tuka nde, kuliwen ka Esaie batɔ se alɛmsiri tɛ. A batɔ: «Kongawan, o mɛkara wen pɛ ɔ, o nde? Kongawan gbasa ngatɛ pɛa ha o nde?»

³⁹Mbwa lɛm mɛkiri J́esus na, tuka Esaie batɔ fin:

⁴⁰«Sɔ gdɔka li mbwa tuka nde, mbwa azɔk mɔ na. A ngasasa sila mbwa tuka nde, mbwa aing mɔ na. Yu nde, mbwa betɛ tɛ ha pɛa, nɛ a betɛ kpasisi mbwa.»

⁴¹Esaie batɔ wen ki hazu J́esus, hazu a bazɔk lɛkɛ-lɛkɛmɔ pɛ Mesi ha zang zizimɔ.

⁴²Ma, ngase engi, hio dɔka wi ha soko hio wan-le zuife mɛkara J́esus. Ma, mbwa lɛm gbasi yo na, yu nde hio Farizien betɛ mul mbwa pi, gbo ha soko giliwi mɔ twa gɔ Sɔ.

⁴³Hazu mbwa ngoya lukosomɔ pɛ hio wi pen lukosomɔ ka tɛ nɛ Sɔ.

⁴⁴Mɛgi J́esus tɔa ha mbwa: «Wi kɛ ka mɛkara mi, a mɛkiri nɛ mi sɔna na. Ma, a mɛkara fin wi ka tomsa mi tɛnɛ hake ha nzan.

⁴⁵Nɛ wi kɛ ka zɔka mi, a zɔka wi kɛ ka tomsa mi.

⁴⁶Pɔm, mi tɛa ha nzan tuka saamɔ nde, wi ndang ndang fet ka mɛkiri mi, adung ha zang tutum fin na.

⁴⁷Ka ma wi ze wen pɔm nɛ pam yo na, yo bo nɛ mi ka begɔn kita ba nɛ wɛnɛ na, hazu mi tɛ tɛ ha gɔna kita ba wi mɔ nzan na. Ma, mi tɛa ha kpasasa mbwa.

⁴⁸Wi ka kafi mi nɛ ka mɛkiri wen pɔm na, kpaa may hine wan-gɔn kita pɛa kari. Yo nɛ wen ndɔng ka mi tɔa ka begɔn kita ba wɛnɛ ha kpogio ngimɔ.

⁴⁹Hazu mi tɛ tɔ wen pɔm nɛ zu mi na. Ma, yo nɛ Bafa mi ka tomsa mi, ka haa mi hio wen ka mi betɔ, nɛ hio mɔ ka mi beosi.

⁵⁰Mi ingɔ nde, wen pɛ Bafa mi ka mi ha tɔa, beha tunɔ kpoo ha hio wi. Mɛgi, wen fet ka mi tɔ, mi tɔ yo lɛm nɛ wen ka Bafa mi tɔa ha mi.»

Jean 13

¹Ha gangli yenga Pake, J́esus ingɔ nde, a tɛ bo sanga-sanga mɛ lak nu engɛ gde, hazu kifiri si ha pɛ Bafa wa. Swe fet wɛnɛ ngoya hio wi pɛa ha nzan, nɛ sising a gbasi nde, a ngoya mbwa wɛ ɛ.

²Nɛ mbolo, J́esus dungɔ ha yɔngamɔ hine hio wan-yambimɔ pɛa. Satan bagde se takaramɔ ha sila Judas bem pɛ Simon Iskariote nde, ka wɛnɛ agdongi J́esus ha hio ngana pɛa.

³J́esus ingɔ nde, Sɔ gdea mɔ fet ha kɔ wa. A ingɔ fin nde, a bagute ha pɛ Sɔ tɛnɛ, nɛ nde, a bekifiri si ha pɛ Sɔ.

⁴Ha ngimɔ yɔngamɔ J́esus guotɛ, a kpɔsa gasa la pɛa gde ha nu. A baa ma la limbite libhiki ha guntini wa.

- ⁵Hapata, a aa li ha ma toy. A angara fala nanga hio wan-yambimɔ pɛa, nɛ wɛnɛ dio yo nɛ la limbite engɛ, ka wɛnɛ libhoko ha guntini wa.
- ⁶Nɛ ka Jɛsus hɔa ha tɛ Simon Pierre, a ana Jɛsus: «Kongawan, yo nê mɛ ka befal nanga mi kpasawen nde?»
- ⁷Jɛsus kiforo wen ha wɛnɛ: «Mɔ ka mi ha dea, mɛ lɛm ing gotoa sising na. Ma, mɛ being bin yo hapata.»
- ⁸Pierre kiforo wen ha wɛnɛ: «Way! Mɛ lɛm fal nanga mi ndang nɛ ndang na.» Mɛgi, Jɛsus tɔa ha wɛnɛ: «Ka mi fal nanga mɛ na, ki mɛ lɛm dung wi pɔm fin na.»
- ⁹Nɛ Simon Pierre tɔa ha wɛnɛ: «Kongawan, ka bo mɛgi, ka mɛ afal sɔna nɛ nanga mi na. Ma, mɛ fal fin hio kɔ mi nɛ zu mi fɛt.»
- ¹⁰Jɛsus kiforo wen ha wɛnɛ: «Wi ka zoya li kari, lema fal sɔna nɛ nanga wa hazu olo tɛ wa nɛ saa kari. Nɛ ɛnɛ dung nɛ saa, ma, yo bo nê ɛnɛ fet mburr na.»
- ¹¹Jɛsus tɔa mɛgi, hazu a ingɔ wi kɛ ka begdongi wɛnɛ ha hio ngana pɛa. Yo nê engi ka wɛnɛ tɔa nde, yo bo nê mbwa fɛt mburr ka dung nɛ saa na.
- ¹²Ka Jɛsus fala nanga hio wan-yambimɔ fet kari, a kuo gasa la pɛa yol, nɛ wɛnɛ dungɔnu hapɛtɛ yɔngamɔ nɛ mbinga. Mɛgi, a ana mbwa: «ɛnɛ ingɔ goto mɔ ka mi ha dea ha tɛ ɛnɛ nde?»
- ¹³ɛnɛ ha saa mi nde, Wan-osimɔ, nɛ nde, Kongawan. ɛnɛ sa yo nɛdedea, hazu mi dung mɛgi tɛwen.
- ¹⁴Mɛgi, ka mi, Kongawan pɛ ɛnɛ nɛ Wan-osimɔ pɛ ɛnɛ fal nanga ɛnɛ, lema nde, ɛnɛ fin afal nanga may.
- ¹⁵Mi dea engɛ ha li ɛnɛ tuka wekamɔ nde, ɛnɛ ade fin gbesi tuka mi dea.
- ¹⁶Kpasawen mi tɔ ha ɛnɛ nde, wan-tom bo nɛ zioa pen wan pɛa na. Nɛ wan-nɛkasara bo nɛ zioa pen wan-tomsi wɛnɛ na.
- ¹⁷Sising ɛnɛ ingɔ mɔ ndɔng kari. Ka ɛnɛ de mɛgi, ki ɛnɛ bedung nɛ totɛ.
- ¹⁸«Mi tɔ wen engɛ bo hazu ɛnɛ fet na. Mi ingɔ wi ndɔng ka mi weka. Ma, lema nde, wen engɛ ha zang takarata pɛ Sɔ alɛmsiri tɛ: «Wi kɛ ka mi yɔngamɔ hine may, tɛ bo nê kɔmbɛ pɔm.»
- ¹⁹Mi tɔ wen ndɔng ha ɛnɛ bingiri tuka nde, ka mɔa behɔ, ɛnɛ amɛkiri nde, mi nê Mesi.
- ²⁰Kpasawen mi tɔ ha ɛnɛ nde, wi ka ba wi ka mi tomsi nɛ dede kɔ, a baa mi kari. Nɛ wi ka ba mi nɛ dede kɔ, a baa wan-tomsi mi kari.»
- ²¹Ka Jɛsus tɔa wen ndɔng fet kari, sila wa dona nɛ ngɔtɛ nɛ wɛnɛ tɔa: «Kpasawen, mi tɔ ha ɛnɛ nde, ma wi ndang ha soko ɛnɛ beha kasatɛ mi.»
- ²²Hio wan-yambimɔ zɔka li may hɛrr, hazu mbwa ing wi kɛ ka Jɛsus tɔa nɛ mɔ na.
- ²³Wan-yambimɔ engɛ ka wɛnɛ ngoya pentɛ dungɔ hapɛtɛ wa.

²⁴Simon-Pierre yɔnga li ha wan-yambimɔ engɛ mɛ ani J́esus nde, yo nê nge wi ka wene tɔ wen peá, o nde?

²⁵Mɛgi, wan-yambimɔ engɛ gengala tɛ ha li sila J́esus, nɛ a ana mɔ: «Kongawan, wia nê o?»

²⁶Nɛ J́esus tɔa ha wene: «Wia nê wi kɛ ka mi beku mampa dubhi nɛ likpo ha wene.» Hapata, J́esus kuo mampa dubhi ha likpo ha Judas bewei pɛ Simon Iskariote.

²⁷Ha ngimɔ ka Judas kuo nɛ mampa engɛ, Satan lea sila wa. J́esus tɔa ha wene: «Mɔ ka mɛ bheka mɛ de, mɛ de yo nɛhasa.»

²⁸Ma, hio olo wan-yambimɔ ka dungɔ ha yɔngamɔ hine J́esus, ing goto wen ka J́esus tɔa ha wene na.

²⁹Tuka Judas nê wan-pam mbɔli pɛ mbwa, hio ma takara pɛ mbwa nde, J́esus tɔa ha wene mɛ hɛ ma mɔ, ka kɔpa mbwa hazu yenga, mana mɛ ha ma mbɔli ha hio fabha wi.

³⁰Ka Judas yɔnga mampa ki kari, a gboa nɛ ha dɛl nɛhasa. Ha ngimɔ engi, tutum baa nu kari.

³¹Ka Judas gboa kari, J́esus tɔa: «Sising, ngimɔ lɛma kari, ka hio wi bezɔk mi, Bewei pɛ Wi, ha zang lɛkɛ-lɛkɛmɔ. Nɛ mbwa bezɔk lɛkɛ-lɛkɛmɔ pɛ Sɔ nɛ wal deamɔ pɔm.

³²Hazu hio wi bezɔk lɛkɛ-lɛkɛmɔ pɛ Sɔ nɛ wal deamɔ pɔm, Sɔ beosi lɛkɛ-lɛkɛmɔ pɔm ha mbwa fin. Nɛ a bedɛ yo nɛhasa.

³³Hio dan mi, mi lɛm dung hine ɛnɛ pata yɛ fin na. ɛnɛ beki mi. Ma, mi tɔ ha ɛnɛ ndangtɛ mɔ ka mi tɔa ha hio wan-le zuife nde, ɛnɛ lɛm nɛ ha bhandi ka mi nɛ ang na.

³⁴Mi ha mbombe mbonga ha ɛnɛ nde, ɛnɛ ngoy may gbesi tuka mi ngoya ɛnɛ, nɛ ɛnɛ ngoy may ha soko may.

³⁵Ka ɛnɛ ngoy may ha soko ɛnɛ, ki hio wi being nde, ɛnɛ nê hio wan-yambimɔ pɔm.»

³⁶Simon Pierre ana J́esus: «Kongawan, mɛ nɛ ha ndo?» J́esus kiforo wen ha wene: «Sising, mɛ lɛm mɛ ndari mi nene ha bhandi ka mi nɛ ang na. Ma, mɛ bendari mi bin hapata.»

³⁷Pierre tɔa ha wene: «Kongawan, hazu ge mi lɛm ndari mɛ sising na, ge nde? Mi nê gdunge-gdunge mɛ fe ha wen zu mɛ.»

³⁸J́esus kiforo wen ha wene: «Mɛ nê gdunge-gdunge mɛ fe ha wen zu mi nde? Kpasawen, mi tɔ ha mɛ nde, mɛsɛ, sɔngsi ka gɔlɛ tɛ dɔm ka na, mɛ bekafi mi zetar nde, mɛ ing mi na.»

Jean 14

¹J́esus tɔa ha hio wan-yambimɔ peá: «Ka ɛnɛ adung nɛ nɔzang na. ɛnɛ mɛkiri Sɔ, nɛ ɛnɛ mɛkiri fin mi.

- ²Ha zang twa pɛ Bafa mi, bhandi ɔnu ang nɛdɔka. Mi ha nɛa ha bhɔngara bhandi keri nɛ ɛnɛ. Ka bo se nɛ tɛwen na, ki mi tɛ tɔ yo ha ɛnɛ na.
- ³Nɛ ka mi nɛa nɛ bhɔngiri bhandi kari, ki mi bekifiri tɛ kayɛnɛ sinɛ, tuka nde, ɛnɛ adung fin ha bhandi ka mi bedung ang.
- ⁴ɛnɛ ingɔ bhandi ka mi nɛ ang, nɛ ɛnɛ ingɔ liwala.”
- ⁵Thomas ana wɛnɛ: «Kongawan, ɔ ing bhandi ka mɛ nɛ ang na. ɔ being liwala mɛng?”
- ⁶Jɛsus kiforo wen ha wɛnɛ: «Mi nɛ liwal, mi nɛ tɛwen, nɛ mi nɛ tunɔ. Yo nɛ sɔna nɛ wal mi ka wi lɛma nɛ ha pɛ Bafa mi.
- ⁷Ka ɛnɛ ingɔ mi, ɛnɛ being fin Bafa mi. Angiri sising, ɛnɛ ingɔ wɛnɛ nɛ ɛnɛ zɔka wɛnɛ.”
- ⁸Philippe ana wɛnɛ: «Kongawan, mɛ osi Bafa mɛ haɔ, nɛ mɔ fet belem ha ɔ.”
- ⁹Jɛsus kiforo wen ha wɛnɛ: «Philippe, mi dungɔ hine ɛnɛ pata yɛa kari, ma, mɛ tɛ ing ka mi na? Wi kɛ ka zɔka mi, a zɔka Bafa mi kari. Ma, mɛ tɛ tɔ fin nde, mi aosi Bafa mi ha ɛnɛ mɛng?
- ¹⁰Mɛ tɛ mɛkiri nde, mi ang ha tɛ Bafa mi, nɛ Bafa mi ang ha tɛ mi, na? Hio wen ndɔng ka mi tɔ ha ɛnɛ, yo bo nɛ wen sila mi nɛ pɔm tɛ na. Yo nɛ Bafa mi ka dung ang ha tɛ mi ka de tom pɛa nɛ wal mi.
- ¹¹ɛnɛ mɛkiri wen ka mi tɔ nde, mi ang ha tɛ Bafa mi, nɛ Bafa mi ang ha tɛ mi. Ma, ka ɛnɛ ngoy mɛkara na, dea nde, ɛnɛ amɛkiri yo hazu tom ndɔng ka mi ha dea.
- ¹²Kpasawen mi tɔ ha ɛnɛ, wi ka mɛkiri mi, a bede tom ndɔng ka mi ha dea. Nɛ wia bede gasa tom pen mi, hazu mi ha kiforoa si hapɛtɛ Bafa mi.
- ¹³Mɛgi, mi bede mɔ fet ka ɛnɛ beani ha kɔ Bafa mi nɛ ling mi, tuka nde mi, Bewei pɛa, agbasi lɛkɛ-lɛkɛmɔ pɛ Bafa mi ha hio wi.
- ¹⁴Ka ɛnɛ ani ma mɔ nɛ ling mi, mi bede yo.”
- ¹⁵«Ka ɛnɛ ngoya mi, ɛnɛ pam hio mbonga pɔm.
- ¹⁶Mi beani Bafa mi ka wɛnɛ atomsi ma mbing wan-gbakiri ɛnɛ ka bedung hine ɛnɛ kpoo nɛ kpoo.
- ¹⁷Wɛnɛ nɛ Nzɔy-Sɔtɛ ka gbasi tɛwen pɛ Sɔ ha hio wi. Hio wi mɔ nzan lɛm ba wɛnɛ nɛ dede kɔ na, hazu mbwa zɔk wɛnɛ na, nɛ mbwa ing wɛnɛ na. Ma, pɛ ɛnɛ, ɛnɛ ingɔ wɛnɛ, hazu a dung hapɛtɛ ɛnɛ, nɛ a dung ha zang sila ɛnɛ.
- ¹⁸«Mi lɛm gde ɛnɛ tuka hio begula na. Ma, mi bekifiri pɛ ha pɛ ɛnɛ.
- ¹⁹Ha zang bengimɔ tikiring, hio wi mɔ nzan lɛm zɔk mi fin na. Ma, ɛnɛ bezɔk mi hazu mi bedung nɛ zutunɔ, nɛ ɛnɛ fin bedung nɛ zutunɔ.

²⁰Nε ha swe engi, ενε being nde, mi ang ha tε Bafa mi, nε nde, ενε ang ha tε mi, nε mi ang ha tε ενε.

²¹«Wi ka pam hio mbonga pɔm nε ka de mɔ lem nε yo, wεne nê wi ka ngoya mi. Bafa mi bengoy wi ke ka ngoy mi. Mi fin bengoy wεne, nε mi begbasi tε ha wεne.»

²²Nε Jude, ka bo nê Judas Iskariote na, ana wεne: «Kongawan, hazu ge mε begbasi tε mε ha ɔ sɔna, bo ha hio wi mɔ nzan na, ge nde?»

²³Jésus kiforo wen ha wεne: «Wi ka ngoy mi, wεne bede mɔ lem nε wen pɔm, nε Bafa mi bengoy wεne. Mεgi, mi nε Bafa mi, ɔ betε ha pεa, nε ɔ bede le ha sila wa.

²⁴Wi ke ka ngoy mi na, a lem de mɔ lem nε hio wen pɔm na. Nε wen ndɔng ka εne ze mi ha tɔa, yo bo nê wen pɔm na, ma, yo nê wen pε Bafa mi, ka tomsa mi tene hake ha nzan.

²⁵«Mi tɔ wen ndɔng ha εne bingiri, ha ngimɔ ka mi boka hine εne.

²⁶Bafa mi betomsi Nzɔy-Sɔtε, wan-gbakiri εne, ka bedung hine εne ha bhandi pɔm. Nzɔy-Sɔtε beosi mɔ fet ha εne, nε wεne begba tazu εne nε hio mɔ fet ka mi batɔ ha εne songsi.

²⁷«Hazu ke tε nε εne, mi gde gaamɔ ha sila εne. Yo nê gaamɔ pɔm, ka mi ha ha εne. Yo bo nê gaamɔ engε ka hio wi mɔ nzan ha na. Ka εne adung nε nɔzang na, nε ka εne ayu ke na.

²⁸εne zea wen ka mi tɔa ha εne nde, mi ha pena nε mi bepe bin ha pε εne. Ka bo se nde, εne ngoya mi, ki εne dea tote hazu mi ha nea ha pε Bafa mi, hazu wεne nε gasaa pen mi.

²⁹Mi gba tazu εne bingiri songsi ka mɔ ndɔng tε hɔ na, tuka nde, εne amekiri mi ka yo behɔ.

³⁰Mi lem fin wolmɔ hine εne neting na, hazu wan-le nzan ha tεa. Wεne bo nε ma ngaya mε gan zu mi ndang na.

³¹Ma, mi bede mɔ ka Bafa mi ngoya tuka nde, hio wi mɔ nzan aing nde, mi ngoya Bafa mi. εne gute, ɔ pen hake.»

Jean 15

¹«Mi nê kpasa te vigne, nε Bafa mi nê wan-fɔ vigne.

²Hio gbakɔ te ndang ndang fet ka dung ha tε mi nε ka way na, Bafa mi begɔn yo yune. Ma, hio gbakɔa ndɔng ka way waya, a besasisi yo nde, yo away fin nedɔka pen mɔ songsi.

³Pε εne, mɔ ndɔng ka mi osa ha εne, yo sasasa εne kari.

⁴εne bhɔn ha tε mi gbesi tuka ka mi bhɔn nε ha tε εne. Gbakɔ te ka bhɔn ha tε gunte na, yo lem way gbatε na. Yo gbesi nê εne fin. Ka εne bhɔn ha tε mi na, ki εne lem de ma mɔ na.

- ⁵«Mi nê gunte, nê enê nê hio gbakɔa. Wi ka bhɔn ha tɛ mi, nê ka mi bhɔn ha tɛ wa, wia beway nɛdɔka. Hazu ka mi bo ha tɛ enê na, ki enê lɛm de ma mɔ na.
- ⁶Ka ma wi bhɔn ha tɛ mi na, Sɔ bepi wene ha dɛl tuka ka ɛ pi nê gbakɔ te, ka teka nu. Ka yo kota kari, ɛ kaya yo a ha we, nê yo bea we fet mburr.
- ⁷Ka enê bhɔn ha tɛ mi, nê ka wen pɔm bhɔn ha tɛ enê, enê lema ana mɔ fet ka enê ngoya, nê enê bekpa yo.
- ⁸Ka enê nê hio kpasa wan-yambimɔ pɔm, enê way dɔka waya. Yo nê mɛgi, ka enê gbasi lɛkɛ-lɛkɛmɔ pɛ Bafa mi ha hio wi.
- ⁹«Mi ngoya enê gbesi tuka ka Bafa mi ngoya nê mi. Mɛgi, enê bhɔn ka ha ngoy ka mi ngoya nê enê.
- ¹⁰Mi pama hio haanu pɛ Bafa mi, nê mi bhɔna ka ha zang ngoy ka wene ngoya nê mi. Yo gbesi nê enê, ka enê pam hio haanu pɔm, enê bebhɔn ha zang ngoy ka mi ngoya nê enê.
- ¹¹«Mi tɔa mɔ ndɔng ha enê tuka nde, ndangte tote ka dung ha sila mi, adung fin ha sila enê, nê nde, tote pɛ enê alem wɛ ɛ.
- ¹²Enge nê haanu pɔm: Enê ngoy may ha soko may gbesi tuka mi ngoya enê.
- ¹³Ma gasa ngoy ka pen pɛ wi ke ka fe gɔn zu hio ya wa bona.
- ¹⁴Ka enê de mɔ ka mi haa nua ha enê, ki enê nê hio dan mi.
- ¹⁵Mi sa enê nde, hio wan-tom pɔm fin na, hazu wan-tom ing mɔ ka wan pɛa ha dea na. Ma, mi sa enê nde, hio dan mi, hazu mi osa ha enê hio mɔ fet ka Bafa mi osa ha mi.
- ¹⁶Yo bo nê enê ka weka mi tuka wan-osimɔ na. Ma, yo nê mi ka weka enê tuka nde, enê anɛ nê way waya ka bebhɔn kpoo. Mɛgi, Bafa mi beha enê mɔ fet ka enê beani nê ling mi.
- ¹⁷Mɔ ka mi ha nua ha enê, yo nde, enê angoy may ha soko may.»
- ¹⁸«Ka hio wi mɔ nzan sen enê, enê aing nde, mbwa sena mi songsi.
- ¹⁹Ka bo se nde, enê adung nê hio wi mɔ nzan enge, ki mbwa ngoya enê hazu enê gbesi tuka mbwa. Ma, enê bo fin nê hio wi mɔ nzan na, hazu mi kuo enê gde nɛtɛ kari. Yo nê engi, ka mbwa sen nê enê.
- ²⁰Tazu enê agba nê wen ka mi batɔ ha enê: «Wan-tom bo nê zioa pen wan pɛa na.» ɛ ndɔng ka namala mi, benamili fin enê. ɛ ndɔng ka mɛkara hio wen pɔm, bemekiri fin hio wen pɛ enê.
- ²¹Ma, mbwa bedɛ mɔ ndɔng fet ha tɛ enê, hazu enê mɛkara mi, nê hazu mbwa ing wan-tomsi mi tɛnɛ na.
- ²²Mi atɛ se tɛ tɔ Wen pɛ Sɔ ha mbwa na, ki mbwa bo nê sembɔ na. Ma, mi tea tɛ tɔ Wen pɛ Sɔ ha mbwa kari. Mɛgi, mbwa bo fin nê ma nu mɛ gu hazu sembɔ pɛ mbwa na.

²³Wi ke ka sen mi, a sena Bafa mi fin.

²⁴Mi dea hio ma tom ha soko mbwa ka wi ndang te de ka songsi na. Mi ade se tom ndong na, ki mbwa bo ne sembɔ na. Ma, mbwa zɔka tom pɔm, ne mbwa sena mi hine Bafa mi.

²⁵Ma, mɔ hɔa megi, tuka nde, wen enge ha zang takarata mbonga pe mbwa, alemisiri te: «Mbwa sena mi negbelea.»

²⁶«Ka mi hɔa ha pe Bafa mi, mi betomsi Nzɔy-Sɔte ha ene tuka wan-gbakiri ene. A begute ha pe Bafa mi, a begbasi tewen pe Sɔ ha ene, ne a betɔ wen te mi ha ene.

²⁷Megi, ene betɔ wen te mi fin ha hio wi. Hazu ene dungɔ hine mi nisi ha ngimɔ angara tom pɔm kanɛ swe mese.»

Jean 16

¹«Mi tɔ wen ndong bingiri ha ene yu nde, ene bete lak mekara mi gde.

²Hio wi bemul bin ene pi gbo ha soko giliwi mɔ twa gɔ Sɔ. Ne ma ngimɔ behɔ ka hio wan-gbe ene fet betakiri nde, mbwa de tom Sɔ ne wal gbea ene.

³Mbwa bede megi, hazu mbwa te ing ngase Bafa mi, ngase mi na.

⁴Ma, mi tɔ wen ndong ha ene nde, ka mbwa bede megi, tazu ene agba nde, mi batɔ yo tɔ ha ene songsi kari. Mi te tɔ yo ha ene ha ngimɔ angara tom pɔm na, hazu mi bhɔna ka hine ene.»

⁵«Sising, mi ha sioa ha pe wan-tomsi mi tene. Ne ma wi ha soko ene te ani bhandi ka mi ne ang na.

⁶Ma, sising sila ene dona ne ngote hazu mi tɔa wen megi ha ene.

⁷Mi tɔ kpasawen ha ene nde, ka mi sio, yo bedung nê dedemɔ hazu ene. Hazu, ka mi si na, ki wan-gbakiri ene lem te ha pe ene na. Ma, ka mi sio, mi betomsi wene ha ene.

⁸Ne ka wene tea, a begbasi ha hio wi mɔ nzan tewen hazu dea gdangamɔ, hazu nzenng mɔ, ne hazu kita pe Sɔ.

⁹Songsi a begbasi hazu wen dea gdangamɔ nde, mbwa dea gdangamɔ hazu mbwa te mekiri mi na.

¹⁰A begbasi hazu wen nzenng mɔ nde, Bafa mi ha mbwa wal me te nzenng wi, hazu mi besi ne ha pea, ha bhandi ka ene lem zɔk mi fin na.

¹¹Ne a begbasi hazu wen kita pe Sɔ nde, Sɔ begɔn bin kita ha zu mbwa, hazu a gɔna kita ba Satan, wan-le nzan enge kari.

¹²«Mi fin ne ma dɔka mɔ me tɔ ha ene. Ma, ene lem me konzi yo fet sising na.

¹³Ka Nzɔy-Sɔte ka begbasi tewen hɔa, a bede nde, ene aing tewen fet. A lem tɔ wen ne zu wa na. Ma, a betɔ ne hio wen fet ka wene zea ha nu Bafa mi. Ne wene betɔ fin hio mɔ ka behɔ ha ene.

- 14 A begbasi lɛkɛ-lɛkɛmɔ pɔm, hazu a beku nɛ hio wen nu mi tɔ ha ɛnɛ.
- 15 Mɔ pɛ Bafa mi fɛt, yo nɛ pɔm. Yo nɛ engi, ka mi tɔa nde, Nzoy-Sɔtɛ beku nɛ hio mɔ pɔm gbasi yo ha ɛnɛ.”
- 16 «Ngimɔ tikiring, ɛnɛ lɛm zɔk mi fin na. Hapata ngimɔ tikiring fin, ɛnɛ bezɔk mi fin.”
- 17 Mɛgi, hio ma wan-yambimɔ pɛa ana may: «Jésus tɔa ha ɔ nde, ngimɔ tikiring, ɔ lɛm zɔk wɛnɛ fin na. Hapata ngimɔ tikiring fin, ɔ bezɔk wɛnɛ fin. Nɛ a tɔa fin nde, wɛnɛ ha sioa ha pɛ Bafa wa. Hio wen ndɔng ngoy tɔ nde ge?
- 18 Nɛ goto ngimɔ tikiring ka wɛnɛ tɔ nɛ kɛ, yo ngoy tɔ nde ge? Ɔ ing goto wen ka wɛnɛ ngoy mɛ tɔ na.”
- 19 Jésus ingɔ nde, hio wan-yambimɔ ngoy mɛ ani wɛnɛ nɛ goto wen ɛngɛ. Mɛgi, a tɔa ha mbwa: «Mi tɔa nde, ngimɔ tikiring, ɛnɛ lɛm zɔk mi fin na, nɛ hapata ngimɔ tikiring fin, ɛnɛ bezɔk mi. Yo nɛ engi, ka ɛnɛ ani nɛ may hazua, na nde?
- 20 Mi tɔ kpasawen ha ɛnɛ nde, ɛnɛ behe kwa nɛ ɛnɛ belokite. Ma, hio wi mɔ nzan bedɛ pɛ mbwa nɛ totɛ. ɛnɛ bedung nɛ ngɔtɛ. Ma, ngɔtɛ pɛ ɛnɛ bekifiri ha totɛ.
- 21 Yo bedung bin tuka bhoko ka bebhɛ. Ha ngimɔ bhɛ, wɛnɛ nɛ ngɔtɛ, hazu engi nɛ ngimɔ kpaayimɛtɛ pɛa. Ma, ka wɛnɛ bhɛa bem kari, tazu wa biso nɛ yimɛtɛ bio bhɛ. A tɛ bo nɛ totɛ hazu bem ka wɛnɛ bhɛa gde ha nzan.
- 22 Yo gbesi tuka sising, ɛnɛ nɛ ngɔtɛ. Ma, ha ngimɔ ka mi bekifiri bin tɛ tɛ zɔk ɛnɛ, sila ɛnɛ bedɛ totɛ. Nɛ ma wi ndang lɛm gu totɛ engi fin ha sila ɛnɛ yunɛ na.
- 23 «Ha ngimɔ engi, ɛnɛ lɛm mɛ ani mi nɛ goto ma wen fin na. Nɛ mi tɔ kpasawen ha ɛnɛ nde, hio mɔ fɛt ka ɛnɛ beani ha kɔ Bafa mi nɛ ling mi, wɛnɛ beha yo ha ɛnɛ.
- 24 Gbo ha swe mɛsɛ, ɛnɛ tɛ ani ka ma mɔ nɛ ling mi na. ɛnɛ ani mɔ, nɛ ɛnɛ bekpa yo tuka nde, totɛ pɛ ɛnɛ aɛm wɛ ɛ.”
- 25 «Mi tɔa wen mɔ ndɔng ha ɛnɛ nɛ wal townen. Ma, ma ngimɔ behɔ ka mi lɛm mɛ tɔ wen ha ɛnɛ nɛ wal townen fin na, nɛ mi betɔ wen tɛ Bafa mi ha ɛnɛ long.
- 26 Ha ngimɔ engi, ɛnɛ beani mɔ ha kɔ Bafa mi nɛ ling mi. Mi tɔ nde, mi lɛm ani fin wɛnɛ ha olo nu ɛnɛ na,
- 27 hazu Bafa mi nɛ tɛ wa ngoya ɛnɛ. Wɛnɛ ngoya ɛnɛ hazu ngoy ka ɛnɛ ngoya nɛ mi, nɛ hazu ɛnɛ mɛkara nde, mi guotɛ ha pɛ Sɔ tɛnɛ.
- 28 Mi guotɛ ha pɛ Bafa mi tɛnɛ ha nzan. Sising mi ha guotɛ fin ha nzan hazu kifiri si ha pɛ Bafa mi.”
- 29 Mɛgi, hio wan-yambimɔ pɛa tɔa ha wɛnɛ: «Mɛ zɔk, sising mɛ tɛ bo ha tɔa wen ha ɔ long. Mɛ wolmɔ nɛ wal townen fin na.
- 30 Ɔ zɔka sising nde, mɛ ingɔ mɔ fɛt kari. Mɛ ingɔ mɔ fɛt, ka ɛ beani nɛ mɛ, bingiri ing ki ɛ tɛ ani yo. Yo nɛ engi, ka ɔ mɛkara nɛ nde, mɛ guotɛ ha pɛ Sɔ tɛnɛ.”

³¹Hapata Jésus ana mbwa: «Sising ene mekara mi nde?

³²Ma, ma ngimɔ ha tea ne yo hɔa kari, ka ene ndang ndang fet bepanziki si ha le pe ene lak mi gde. Ma, mi lem dung gbate na, hazu Bafa mi dung hine mi.

³³Mi tɔa wen ndɔng ha ene bingiri tuka nde, ene fet ka dol te hine mi, ene adung ne gaamɔ. Ene bekpa yeksamɔ ha kɔ wi mɔ nzan. Ma, ene ba da hazu mi gana zu nzan kari!»

Jean 17

¹Ka Jésus tɔa wen ndɔng fet kari, a guo li ha ngɔn ne a tɔa: «Bafa mi, ngimɔ lema kari. Me gbasi leke-lekemɔ pɔm, Bewei pe me, ha hio wi tuka nde, mi agbasi leke-lekemɔ pe me ha mbwa fin.

²Me haa mi ziomɔ ha zu hio wi fet tuka nde, mi aha tunɔ kpoo ha hio wi ndɔng ka me gdea ha kɔ mi.

³Ne tunɔ kpoo, yo nê ingɔ me, ndanga kpasa Sɔ, ne ingɔ mi, Jésus-Christ ka me tomsa.

⁴Ha ngimɔ ka mi dungɔ ha nzan, mi osa leke-lekemɔ pe me ha hio wi ne wal dea tom ka me haa mi me de.

⁵Ne sising, Bafa mi, me gu mi gde hapete me ha zang leke-lekemɔ, ka mi badung ne yo hapete me songsi, ha ngimɔ ka me te de ka nzan na.

⁶«Mi osa me ha hio wi ndɔng, ka me weka ha soko hio wi mɔ nzan gde ha kɔ mi. Mbwa badung hio wi pe me, ne me haa mbwa ha mi, ne mbwa pama hio wen pe me.

⁷Sising, mbwa ingɔ nde, hio mɔ fet ka mi kpaa, yo nê me ka haa yo ha mi.

⁸Hazu mi tɔa ha mbwa hio wen ndɔng ka me batɔ ha mi, ne mbwa mekara yo. Mbwa ingɔ nekpassa nde, mi guote ha pe me tene. Ne mbwa mekara nde, yo nê me ka tomsa mi tene.

⁹«Mi gɔ me hazu mbwa. Mi gɔ me hazu hio wi mɔ nzan na, ma, mi gɔ me hazu wi ndɔng ka me gdea ha kɔ mi, hazu mbwa nê hio wi pe me.

¹⁰Hio wi pɔm fet nê pe me, ne hio wi pe me fet nê pɔm. Yo nê mbwa ka gbasi leke-lekemɔ pɔm ha hio olo wi.

¹¹Sising, mi lem dung fin hake ha nzan na. Mi ha kiforoa si ha pe me. Ma, mbwa bebhɔn pe mbwa ha nzan. Nzɔy Bafa mi, me haa ziomɔ pe ling me ha mi. Megi, me pam hio wi pɔm ne wal ziomɔ enge tuka nde, mbwa adung te ndang gbesi tuka ka ɔ hine me, ɔ dung te ndang.

¹²Ha ngimɔ ka mi dungɔ hake ha nzan, mi pama mbwa ne wal ziomɔ pe ling me ka me haa ha mi. Mi pama mbwa, ne ma ndang te yɔ mɔ na, kanɛ wi ke ka ε bangeriki se wen pea ha zang takarata pe me nde, a beyɔmɔ. Megi, wen engi lemsara te.

¹³Ma, sising, mi ha kiforo si ha pɛ mɛ. Mi tɔ wen ndɔng ha mbwa ha ngimɔ ka mi bhɔna ka hake ha nzan, tuka nde, ndangte tote ka dung ha sila mi, yo adung ha sila mbwa fin, nɛ tuka nde, tote pɛ mbwa alem wɛ ɛ.

¹⁴Mi osa wen pɛ mɛ ha mbwa, nɛ hio wi mɔ nzan sena mbwa, hazu mbwa bo fin nê wi mɔ nzan na, gbesi tuka mi bo nê wi mɔ nzan na.

¹⁵Mi tɛ gɔ mɛ hazu nde, mɛ agu mbwa ha nzan yunɛ na. Ma, mi gɔ mɛ nde, mɛ apam mbwa, yu nde, Satan betɛ de gdangamɔ ha tɛ mbwa.

¹⁶Gbesi tuka mi bo nê wi mɔ nzan engɛ na, mbwa fin, mbwa bo nê hio wi mɔ nzan engɛ na.

¹⁷Wen pɛ mɛ nê tɛwen. Mɛ gde mbwa atɛ nɛ nzɔya nɛ wal tɛwen.

¹⁸Gbesi tuka mɛ tomsa mi tɛnɛ ha nzan, mi fin, mi tomsa mbwa ha nzan.

¹⁹Mɛgi, mi gdea tɛ mi nɛ nzɔya hazu mbwa tuka nde, mbwa fin atɛ nɛ nzɔya nɛ wal tɛwen.

²⁰«Mi gɔ mɛ hazu mbwa sɔna na, ma, mi gɔ mɛ fin hazu wi ndɔng fet ka bemɛkiri mi nɛ wal bulowen pɛ mbwa.

²¹Mi gɔ mɛ nde, mbwa fet adung tɛ ndang gbesi tuka ɔ hine mɛ, Bafa mi, ɔ dung tɛ ndang. Nɛ nde, mbwa fet adung tɛ ndang hine ɔ, tuka nde, hio wi mɔ nzan amɛkiri nde, yo nê mɛ ka tomsa mi.

²²Lɛkɛ-lɛkɛmɔ ka mɛ baha ha mi, mi ha yo fin ha mbwa tuka nde, mbwa adung tɛ ndang gbesi tuka ɔ hine mɛ,

²³mi ang ha tɛ mbwa, nɛ mɛ ang ha tɛ mi. Mɛgi, mbwa bedung tɛ ndang nekpaɛa, tuka nde, hio wi mɔ nzan aing nde, yo nê mɛ ka tomsa mi, nɛ nde, mi ngoya mbwa gbesi tuka ka mɛ ngoya nɛ mi.

²⁴«Bafa mi, mɛ gdea wi ndɔng ha kɔ mi. Nɛ mi ngoya nde, mbwa adung hine mi ha bhandi ka mi bedung ang, tuka nde, mbwa azɔk lɛkɛ-lɛkɛmɔ pɔm ka mɛ haa ha mi. Mɛ haa yo ha mi, hazu mɛ bangoy mi gde mɛ tɛ de ka nzan na.

²⁵Bafa mi, mɛ nɛ nzeng. Hio wi mɔ nzan ing mɛ na, ma, mi ingɔ mɛ, nɛ wi ndɔng hake ingɔ nde, yo nê mɛ ka tomsa mi tɛnɛ.

²⁶Mi osa mɛ ha mbwa, nɛ mi beosi fin mɛ ha mbwa pen mɔ sɔngsi tuka nde, ngoy ka mɛ ngoya nɛ mi adung ha sila mbwa, nɛ mi adung ang ha tɛ mbwa.»

Jean 18

¹Hapata ka Jɛsus gɔa Sɔ mɛgi kari, wɛnɛ hine hio wan-yambimɔ pɛa pena si ha kuli bekula Sedron. Ma fɔ dungɔ haki, nɛ Jɛsus hine hio wan-yambimɔ pɛa lea ang.

²Judas wan-hakasatɛ Jɛsus ingɔ bhandi engi nededeɛa, hazu Jɛsus hine hio wan-yambimɔ pɛa dungɔ mɛ tɛ tɛ wesiri may haki ngimɔ nedɔka.

- ³Judas ngbōsa zugili bulo mō Rome nē hio ma nasara pam gasa twa Sō nēne haki. Yo nê hio gasa wan-hasadaka nē hio Farizien ka tomsa mbwa. Mbwa dungō nē mō bi bulo, nē lamba, nē kan-du we ha kō mbwa.
- ⁴Jésus ingō pēa hio mō ndōng ka bekpa wēne fet bingiri. A tiko nē ha pē mbwa, nē a anamō: «Ènē ki nē o?»
- ⁵Mbwa kiforo wen ha wēne: «O ki nē Jésus, wi mē Nazaret.» Jésus kiforo wen ha mbwa: «Yo nê mi!» Judas wan-hakasatē Jésus yola fin ha soko mbwa.
- ⁶Ha ngimō ka Jésus tōa ha mbwa nde, yo nê mi! Mbwa tiko nē pata, nē mbwa fet teka ha nu gbeleng-gbeleng.
- ⁷Jésus ana mbwa fin: «Ènē ki nē o?» Mbwa kiforo wen: «O ki nē Jésus, wi mē Nazaret.”
- ⁸Jésus kiforo wen ha mbwa fin: «Mi tōa ha ènē kari nde, yo nê mi! Nē ka ènē ki nē mi, ènē gde hio olo wi apen pē mbwa.”
- ⁹A tōa mēgi tuka nde, mō ahō gbesi tuka wēne batō ha Bafa wa nde, mi tē yōsisi ma ndang ha soko wi ndōng ka mē gdea ha kō mi na.
- ¹⁰Simon-Pierre dungō nē gbapa ha kō wa. A daka yo sungiri nē wan-tom pē wan-zu hio wan-hasadaka gōn zala wa mō wal wekō. Ling wan-tom engi nê Malkus.
- ¹¹Nē Jésus tōa ha Pierre: «Mē pi gbapa pē mē ha twaa. Lēma nde, mi anō kōpō yimte ka Bafa mi weka hazu mi, na nde?»
- ¹²Hio wan-bibulo mō Rome nē kagama pē mbwa nē hio nasara pē hio zuife baa Jésus sang wēne.
- ¹³Mbwa kuo wēne nēne ha pē Anne, hazu Anne nê folo mē Kaife, ka dungō nê wan-zu hio wan-hasadaka ha bele engi.
- ¹⁴Yo nê Kaife ka batō se ha hio wan-le zuife nde, yo nē dedea nde, ma wi ndang afe ha bhandi pē kandō fet.
- ¹⁵Simon-Pierre hine ma wan-yambimō dungō ha ndara Jésus. Wan-zu hio wan-hasadaka ingō mbing wan-yambimō engē nēdedea. Mēgi, wēne lea kin pē wan-zu hio wan-hasadaka ha ndangte ngimō hine Jésus.
- ¹⁶Ma, Pierre bhōna pēa ha nu kin ha del. Nē mbing wan-yambimō engē ka wan-zu hio wan-hasadaka ingō, gboa tē tē wolmō hine bhoko pem nu kin, nē wēne lesasa Pierre ha zanga.
- ¹⁷Bhoko-de tom pem nu kin, ana Pierre: «Bo nê mē fin nê ma wan-yambimō pē wei ke na nde?» Pierre kiforo wen: «Way! Mi bo nê wan-yambimō pēa na.”
- ¹⁸Hazu gangmō, hio wan-tom nē hio nasara lea we nē kewe mē o. Pierre fin yola ha soko mbwa o nē wea.

- 19** Mēgi, wan-zu hio wan-hasadaka ana Jėsus hazu hio wan-yambimō pēa, nē hazu osamō pēa.
- 20** Jėsus kiforo wen ha wēnē: «Pōm, mi wolamō ha li hio wi fet long. Swe fet mi dungō ha osamō ha hio twa gō Sō, nē ha zang gasa twa Sō ka hio zuife fet dungō mē wesiri may ang. Mi tē tō ma wen nē wuso na.
- 21** Mē ani mi hazu ge? Mē ani nē wi ndōng, ka zea wen ka mi tōa ha mbwa. Hazu mbwa ingō wen ka mi tōa nēdedea.”
- 22** Nē ka Jėsus boka ha tōa wen mēgi, ma nasara hapete wa mēla li wa kpaya, nē tōa: «Mē kifiri wen mēgi ha wan-zu hio wan-hasadaka hazu ge?”
- 23** Jėsus kiforo wen ha wēnē: «Ka mi tōa gdanga wen, mē tō wena ha li o fet. Ma, ka mi tōa wen nēdedea, mē mēla li mi hazu ge?”
- 24** Mēgi, Anne haa nu nde, ε aku Jėsus nē olo sanga nēnē ha pē Kaife, wan-zu hio wan-hasadaka.
- 25** Ka Simon-Pierre boka haki ha oa we, hio ma wi ana wēnē: «Bo nê mē fin nê ma wan-yambimō pē wi kē na nde?» Pierre kafa nē tōa: «Way! Mi bo nê wan-yambimō pēa na.”
- 26** Ma wan-tom pē wan-zu hio wan-hasadaka dungō haki. Wēnē nê nam pē wi kē ka Pierre bagōn zala wa. A ana Pierre: «Bo nê mi zōka mē hine Jėsus ha zang fō na nde?”
- 27** Pierre kafa fin nē mbinga. Ha ndangte ngimō engi, gōle dōma.
- 28** Nē sutole sut, ε kuo Jėsus ha twa pē Kaife nēnē ha twa pē gōfōrma Pilate. Ma, hio wan-le zuife ndōng ka kuo wēnē nēnē, mbwa tē le twa pē gōfōrma na. Hazu mbwa ngoy mē dung nē saa ha li Sō, yu nde mbwa betē kōpi yōngamō yenga Pake.
- 29** Yo nê engi ka gōfōrma Pilate gboa, nē kpa mbwa ha dēl. Wēnē ana mbwa: «Goto wen ka ene fundo nē wei kē, yo nê ge?”
- 30** Mbwa kiforo wen ha wēnē: «Wei kē ade se gdangamō na, ki o tē ku wēnē tēnē tē gde ha kō mē na.”
- 31** Pilate tōa ha mbwa: «Enē ku wēnē nē tē ene, ene gōn kita ha zu wa lem nē mbonga pē ene.» Hio wan-le zuife kiforo wen: «Mbonga mō Rome tē ha o wal mē gbe wi na.”
- 32** Mēgi, wen ka Jėsus batō hazu osi nē wal fio ka wēnē befe lēmsara tē.
- 33** Pilate lea zang twa. A saa Jėsus nē a ana wēnē: «Mē nê kongapora pē hio zuife nde?”
- 34** Jėsus kiforo fin ani wēnē: «Yo nê mē ha ani wen enge, mana yo nê ma wi ha tō wen tē mi ha mē nde?”
- 35** Pilate kiforo wen: «Pōm, mi bo nê zuife na. Yo nê hio wi mē kandō pē mē, nē hio gasa wan-hasadaka ka gdea mē ha kō mi. Mēgi, mē dea nē nge tē mō ge nde?”

³⁶Jésus kiforo wen ha wene: «Mi bo nê kongapora mɔ nzan enge na. Mi abo se nê kongapora mɔ nzan enge, ki hio wan-yambimɔ pɔm bio bulo hazu mi, yu nde, ε bete gde mi ha kɔ hio wan-le zuife. Way! Kongakandɔ pɔm bo nê mɔ nzan enge na.»

³⁷Nε Pilate ana wene fin: «Ka bo mɛgi, ki mε nê kongapora wa?» Jésus kɔa: «Ey! Mε tɔa yo, mi nê kongapora. Goto mɔ ka ε bhεa nε mi, nε ka mi tea nε ha nzan, yo nde, ka mi agbasi tewen ha hio wi. Mɛgi, wi ka ngoy mε ing tewen, wene bemekiri hio wen pɔm.»

³⁸Pilate ana Jésus: «Tewen nê ge?» Hapata wen ndɔng, Pilate gboa fin nε mbinga nε ha del ha pε hio zuife. Nε a tɔa ha mbwa: «Pɔm, mi tε kpa ma gdangamɔ ka ε lεma mε gɔn nε kita ha zu wa ndang na.

³⁹Ma, nε wal ndɔki deamɔ pε ene, beλε ndang ndang fet, ha ngimɔ yenga Pake, mi ha gbosasa ma wan-zɔbhɔ ha ene. Mɛgi, ene ngoya nde, mi agbosisi kongapora pε hio zuife ha ene nde?»

⁴⁰Mbwa kiforo wen ha wene nε gdɔra: «Way! Ka mε agbosisi wene na. Ma, mε gbosisi nε Barabas!» Barabas dungɔ nê nagbewi.

Jean 19

¹Mɛgi, Pilate haa nu nde, ε azuri Jésus nε zambala.

²Hapata, hio wan-bibulo pana ma ndutu wan nε yak ngombia a ha zu Jésus. Nε mbwa aa ma gbε gbambusa pε wan-bibulo ha te wa.

³Mbwa tiko tε hapete wa nε mbwa tɔa: «Wolmɔe, kongapora pε hio zuife!» Nε mbwa angara mela li wa.

⁴Nε Pilate gboa fin nε ha pε hio giliwi. A tɔa ha mbwa: «Ene ze, mi beku wene tene ha ene hake ha del hazu osi ha ene nde, mi tε kpa ma gdangamɔ pea ka lεma nε kita fio ndang na.»

⁵Nε Jésus gboa. A dungɔ nε ndutu wan mɔ yak ngombia ha zu wa, nε gbε gbambusa ha te wa. Pilate tɔa ha mbwa: «Ene zɔk, wi ke ga.»

⁶Ka hio gasa wan-hasadaka nε hio nasara zɔka mɛgi, mbwa gdɔra: «Ngba wene ha getakate! Ngba wene ha getakate!» Pilate tɔa ha mbwa: «Ene ku wene nε tε ene, nε nε ngba ha getakate. Hazu pɔm, mi tε kpa ma gdangamɔ pea ka lεma nε kita fio na.»

⁷Mɛgi, hio zuife kiforo wen ha wene: «Mbonga pε ɔ tɔa nde, a lεma nε fio, hazu a tɔa nde, wene nê Bewei pε Sɔ.»

⁸Nε ka Pilate zea mɛgi, ke baa wene pen mɔ songsi.

⁹A lea fin twa, nε a ana Jésus: «Mε guote ha nge bhandi tene ge?» Ma, Jésus tε kifiri ma wen ha wene ndang na.

¹⁰Mɛgi, Pilate ana wene: «Mε kafi tɔa wen ha mi, hazu ge? Mε ing nde, mi nε ziomo mε ha nu nde, ε adaksi kɔ ha tε mε, mana nde, ε angba mε ha getakate, na nde?»

- 11**Jésus kiforo wen ha wene: «Mε bo ne ziomō ha zu mi na, ka Sō te ha yo ha me na. Hazu engi, wi ke ka gdea mi ha kō me, gdangamō pea pena pe me.»
- 12**Hazu wen engi, Pilate kio wal me daksi kō ha te Jésus. Ma, hio wan-le zuife gdōra: «Ka me daksa kō ha te wa, ki me bo fin nê dan me kongapora Sezar na. Hazu wi fet ka ba te wa tuka kongapora, a te bo ha sungoro ne kongapora Sezar.»
- 13**Ka Pilate zea wen enge, a haa nu nde, ε aba Jésus gbo ne ha del. Ne Pilate dungōnu ha zu solo gōn kita ha bhandi ka ε sa nde, del telefen ta. Ε sa ling bhandi engi ne nu Hebro nde, Gabata.
- 14**Yo nê gangli yenga Pake. Ne ka swe te bo ha sila zu, Pilate tōa ha hio zuife: «Enε zōk, kongapora pe ene ga!»
- 15**Ne mbwa gdōra gbō ɔ: «Gbε wene gbε! Gbε wene gbε! Mε ngba wene ha getakate!» Pilate tōa ha mbwa: «Enε ngoy nde, mi angba kongapora pe ene ha getakate?» Hio gasa wan-hasadaka tōa: «O bo ne ma mbing kongapora na, kanε kongapora Sezar sōna.»
- 16**Mεgi, Pilate gdea Jésus ha ko mbwa nde, ε angba wene ha getakate. Hio wan-bibulo kuo Jésus pen ne.
- 17**Jésus guo getakate pea gbonε, ne wene hōa ha bhandi ka ε sa nde, «bhandi gbala zu wi.» Ε sa ling bhandi engi ne nu Hebro nde, Golgota.
- 18**Haki mbwa ngbaa Jésus ha getakate. Mbwa ngbaa fin hio ma wi bwa ha getakate pe mbwa hapete wa, ma, pe Jésus ha binsila.
- 19**Pilate haa nu nde, ε agde ma papote ha ngōn ha zu getakate pe Jésus. Ε ngeraka ha zua nde: «Jésus wi mō Nazaret, kongapora pe hio zuife.»
- 20**Hio wi nedōka tōla papote enge, hazu bhandi ka ε ngbaa Jésus ang, dungō sanga-sanga hapete Jérusalem. Ne ε ngeraka papote enge ne nu Hebro, ne nu laten, ne nu greke fin.
- 21**Mεgi, hio gasa wan-hasadaka pe hio zuife tōa ha Pilate: «Ka me angeriki ha papote enge nde, kongapora pe hio zuife, na. Ma, me ngeriki nde, wi ke tōa nde, wene nê kongapora pe hio zuife.»
- 22**Pilate kiforo wen: «Mō ka mi ngeraka, mi ngeraka.»
- 23**Ka hio wan-bibulo ngbaa Jésus kari, mbwa kuo hio late pea kapini ha soko mbwa nar. Ma, gasa la mō sia bo ne bhandi gbara na. Yo dungō kanε dilbhinding, angiri ha ngōn gbo ha nu.
- 24**Mεgi, mbwa tōa ha soko may: «O gba soko gasa la enge na. Ma, ɔ de yo ne mbela hazu zōk wi ka beku yo.» Mō hōa mεgi hazu lemsiri ne wen enge ha zang takarata pe Sō: «Mbwa kapana hio late pōm ha soko may, ne mbwa kuo gasa la pōm de ne mbela.» Engi nê mō ka hio wan-bibulo dea.

- ²⁵Marie nana me Jésus, ne Marie ko pe Klopas, ne Marie Magdala, mbwa dungo ha yola hapete getakate pe Jésus.
- ²⁶Jésus zoka nana wa hine wan-yambimo ka wene ngoya pente. A toa ha nana wa: «Nana mi, me zok, bem pe me ga!»
- ²⁷A toa fin ha wan-yambimo enge: «Me zok, nana me ga!» Ha ndangte swe engi, wan-yambimo enge kuo nana me Jésus ha twa pea.
- ²⁸Hapata, Jésus ingo nde, a karsa tom pea ha nzan kari. Ma, hazu lemsiri ne wen fet ha zang takarata pe So, a toa: «Wo li ha dea mi.»
- ²⁹Ma kpana ka dona ne kpaya dokoo dungo haki. Hio wan-bibulo kuo nzambu pi ha li dokoo enge. Mbwa hela yo ha ma ndong te sisongo, yafifi yo gde ha nu Jésus ha ngon.
- ³⁰Ne ka Jésus zobha yo kari, a toa: «Mo fet lema!» Hapata, a gesa zu wa, ne a fea.
- ³¹Yo dungo ne gangli swe omté. Hio wan-le zuife ngoy nde, wol wi adung ha getakate ha swe omté na, hazu swe omté enge ne gasa yenga. Megi, mbwa ana ha Pilate nde, e agbin bele hio wi ha getakate ka mbwa afe nehassa nde, e azilsi mbwa yune.
- ³²Megi, hio wan-bibulo nea ne gbin bele wi ndong bwa ka e ngbaa ha getakate hapete Jésus.
- ³³Ne ka mbwa tiko ne hapete Jésus, mbwa kpaa nde, a fea kari. Yo ne engi, ka mbwa te gbin hio bele wa na.
- ³⁴Ma, ma wan-bibulo ndang baa se tok ne mbanzi Jésus. Nehassa, tok ne li sea.
- ³⁵Wan-yambimo enge, ka zoka mo enge ne te li wa, kea wena nde, yo ne tewen. Wene ingo nde, a toa tewen tuka nde, ene fin amekiri yo.
- ³⁶Hazu mo hoo megii tuka nde, wen enge ha takarata pe So alemsiri te: «E lem gbin ma gbala te wa ndang na.»
- ³⁷Ne ma mbing wen ha takarata pe So toa: «Mbwa bezok wi ke ka mbwa batok te wa.»
- ³⁸Joseph wi mo le Arimate dungo ne ma wan-yambimo pe Jésus ne wuso, hazu wene ha yuo ke hio wan-le zuife. Hapata fio pe Jésus, a nea ne ani Pilate nde, ka wene azilsi wol Jésus. Pilate mekara. Megi, Joseph nea ne zilsi wol Jésus, ne wene guo yo pen ne.
- ³⁹Nikodeme ka bane se ne ze ne zok Jésus, tea fin ne ma kulo pelmo, ka e dea ne Mire ne aloes. Zio kulo pelmo enge lema kilo bhukoo tar.
- ⁴⁰Joseph hine Nikodeme baa wol Jésus. Mbwa luo yo ne pel la, ne mbwa pela kulo pelmo enge ha te wa, lem ne ndoki guno wi pe hio zuife.
- ⁴¹Ma fo dungo sanga-sanga ne bhandi ka e ngbaa Jésus ang. Ne ha zang fo enge, ma mbombe zupisi dungo ang, ka e te gde ka wol wi ang songsi na.
- ⁴²Hazu yo ne gangli swe omté, ne zupisia dungo sanga, mbwa gdea wol Jésus ha zanga.

Jean 20

¹Yala ndang hapata swe ɔmtɛ, ha swe dimasi, Marie Magdala guotɛ ha bu-nge-nge nu mɔsaa, nɛ ha zupisi. Nɛ ka wɛnɛ hɔa haki, a zɔka nde, ɛ kinso gasa ta ka ɛ bagdɔki nɛ nu zupisi yunɛ.

²A sɔawi nɛ nɛ kpa Simon-Pierre hine wan-yambimɔ engɛ ka Jɛsus ngoya pentɛ. Nɛ a toa ha mbwa: «Ɛ guo wɔl Kongawan ha zang zupisi yunɛ. Ɔ ing bhandi ka ɛ gdea wɛnɛ ang na.»

³Pierre hine wan-yambimɔ engɛ sɔawi nɛ ha wal zupisi.

⁴Mbwa fet bwa sɔawi gbesi. Ma, wan-yambimɔ engɛ hasatɛ hɔ ha zupisi sɔngsi nɛ Pierre.

⁵Nɛ ka wɛnɛ hilo pi li ha zanga, a zɔka pɛl la ka ɛ balu nɛ wɔl. Ma, a tɛ le ha zang zupisi na.

⁶Simon-Pierre tea tɛ hɔ ha pata wa. A lea ha zang zupisi, nɛ wɛnɛ zɔka pɛl la ka ɛ luo nɛ wɔl,

⁷nɛ fin nu la ka ɛ goka nɛ li Jɛsus. Yo tɛ dung hine hio mbing la ndɔng na, ma, yo dungɔ nɛ gbindoa ha ma bhandi netɛ.

⁸Mɛgi, wan-yambimɔ engɛ ka hɔa nɛ bosia, lea ha zang zupisi fin. A zɔka nɛ a mɛkara nde, Jɛsus guotɛ.

⁹Takarata pɛ Sɔ batɔ nde, Jɛsus begutɛ ha soko hio fiowi. Ma, sɔngsi ngimɔ engi, hio wan-yambimɔ tɛ ing ka gotoa na.

¹⁰Hapata, hio wan-yambimɔ ndɔng kiforo si ha twa pɛ mbwa.

¹¹Marie dungɔ hapetɛ zupisi ha hea kwa. Ka wɛnɛ bhɔna ka ha hea kwa, a hilo geri nɛ mɔ ha zang zupisi.

¹²A zɔka hio telenge bwa nɛ bu late. Mbwa ha dungɔnu ha bhandi ka ɛ bapisi wɔl Jɛsus ang. Ma ndang ha bhandi ka zu Jɛsus badung ang, nɛ ma ha bhandi ka nanga wa badung ang.

¹³Hio telenge ndɔng ana wɛnɛ: «Bhoko, mɛ he kwa hazu ge?» A kiforo wen ha mbwa: «Ɛ guo wɔl Kongawan pɔm yunɛ. Nɛ mi ing bhandi ka ɛ gdea wɛnɛ ang na.»

¹⁴Nɛ ka wɛnɛ toa wen engi, a kiforo tɛ, nɛ a zɔka Jɛsus ha yola. Ma, a tɛ ing nde, yo nɛ Jɛsus, na.

¹⁵Jɛsus ana wɛnɛ: «Bhoko, mɛ he kwa hazu ge? Mɛ ki nɛ o?» Marie takara pɛa nde, wei ki nɛ wan-pɛm fɔ. Mɛgi, Marie toa ha wɛnɛ: «Gasa wi, ka bo nɛ mɛ ha gu wɔl wa, mɛ osi bhandia, ka mi anɛ nɛ gu yo.»

¹⁶Jɛsus toa: «Marie!» Nɛ Marie kiforo tɛ zɔk wɛnɛ nɛ toa nɛ nu Hebro: «Rabuni!» Engɛ tɔ nde, wan-osimɔ.

¹⁷Jésus tɔa ha wene: «Mε daksi kɔ ha tε mi, hazu mi tε dang ka ne ha pε Bafa mi na. Ma, mε ne, ne tɔ ha hio ya mi nde, mi ha danga ne ha pε Bafa mi, ka dung fin nê Bafa mbwa. Wene nê Sɔ pɔm ne Sɔ pε mbwa.»

¹⁸Mεgi, Marie Magdala pena ne, ne tɔ ha hio wan-yambimɔ nde, a zɔka Kongawan. Ne a tɔa ha mbwa, wen ndɔng ka Jésus tɔa ha wene.

¹⁹Ha ndangte swe dimasi engi ne mbolo, hio wan-yambimɔ wesara may ha zang ma twa. Mbwa gɔma nutwa hazu mbwa yu ne ke hio wan-le zuife. Jésus lea twa ne yola ha binsila mbwa. Ne wene tɔa ha mbwa: «Gaamɔ adung hine ene!»

²⁰Hapata wen enge, a osa kɔ wa ne mbanzi wa ha mbwa. Mεgi, hio wan-yambimɔ dea tote pente hazu mbwa zɔka Kongawan pε mbwa.

²¹Jésus tɔa fin ha mbwa: «Gaamɔ adung hine ene. Gbesi tuka Bafa mi batomsɔ mi tene hake ha nzan, mi fin, mi betomsɔ ene ha nzan.»

²²Hapata wen ndɔng, a ufo bok nu wa ha zu mbwa ne a tɔa: «Ene akpa Nzɔy-Sɔte.

²³Hio wi ndɔng ka ene bebisi sembɔ pε mbwa, Sɔ bebisi yo yune. Ne ka ene kafa biso sembɔ pε hio ma wi, Sɔ bekafi fin biso sembɔ pε mbwa.»

²⁴Ha ngimɔ ka Jésus hɔa ha soko hio wan-yambimɔ pεa, Thomas ka ε sa nde, bedan, ma ndang ha soko mbwa bhukɔ gbala bwa, tε dung ang na.

²⁵Hio mbing wan-yambimɔ tɔa ha wene: «O zɔka Kongawan.» Ma, Thomas kiforo wen ha mbwa: «Ka mi zɔk sali pɔnde ha kɔ wa na, ne ka mi pi ndɔng kɔ mi ha zanga na, ne ka mi pi kɔ mi ha zang mbanzi wa na, mi lem mekiri wen pε ene na.»

²⁶Hapata dimasi ndang, hio wan-yambimɔ pε Jésus wesara may fin ne mbinga ha zang twa, ne Thomas dungɔ hine mbwa. Mbwa gɔma nutwa, ma, Jésus hɔa tε yol ha binsila mbwa, ne a tɔa ha mbwa: «Gaamɔ adung hine ene!»

²⁷Hapata, a tɔa ha Thomas: «Mε yafifi ndɔng kɔ mε hake, ne mε zɔk hio kɔ mi. Mε yafifi kɔ mε pi ha zang mbanzi mi. Mε lak sio kafe gde, ma, mε mekiri mi.»

²⁸Ne Thomas kiforo wen ha wene: «Mε nê Kongawan pɔm, ne mε nê Sɔ pɔm.»

²⁹Mεgi, Jésus tɔa ha wene: «Mε mekara mi hazu mε zɔka mi, na nde? Tote ha wi ndɔng ka mekara mi, ngase ka mbwa tε zɔk mi na.»

³⁰Jésus bade fin dɔka mɔweka ha li hio wan-yambimɔ pεa. E tε ngeriki yo fet ha zang takarata enge na.

³¹Ma, mɔ ndɔng ka dung ang, ε ngeraka yo nde, ka ene amekiri nde, Jésus nê Mesi, Bewei pε Sɔ. Ka ene mekiri wene, a beha ene tunɔ.

Jean 21

¹Hapata ma yala fin, Jésus gbasa tε ha hio wan-yambimɔ pεa ha nukolo tɔ Tiberiade. A gbasa tε mege:

²Hio ma wan-yambimɔ wesara may haki. Yo dungɔ nê Simon-Pierre, Thomas ka ε sa fin nde bedan, Natanael wi mɔ le Kanaan mɔ kandɔnu Galile, hio bewei pɛ Zebede bwa, tɛ ba nɛ hio ma wan-yambimɔ pɛ Jésus bwa.

³Simon-Pierre tɔa ha mbwa: «Mi ha nɛa ha pio yɔk li.» Mbwa kiforo wen ha wɛnɛ: «Ɔ fin, ɔ benɛ hine mɛ.» Nɛ mbwa pena nɛ le zang sɔngu pi nɛ yɔk. Ma, mbwa tɛ gbɛ ma kɔyɔ nɛ zɛ engi ndang na.

⁴Nɛ ka hɔa ha nu ngimɔ, Jésus hɔa tɛ yol ha nu beɛ. Hio wan-yambimɔ zɔka wɛnɛ, ma, mbwa ing nde, yo nê Jésus, na.

⁵Jésus ana mbwa: «Hio dan mi, ɛnɛ tɛ gbɛ ka ma kɔyɔ na nde?» Nɛ mbwa kiforo wen ha wɛnɛ: «Way! Ɔ tɛ gbɛ ka ma kɔyɔ ndang na.»

⁶A tɔa ha mbwa: «ɛnɛ pi yɔk ha wal wekɔ, nɛ ɛnɛ begbɛ kɔyɔ.» Nɛ mbwa pio yɔk tuka ka wɛnɛ tɔa nɛ ha mbwa. Mɛgi, yɔk baa kɔyɔ nɛdɔka, nɛ mbwa lɛm dak yo fin ha li gbo nɛ na.

⁷Mɛgi, wan-yambimɔ ɛngɛ ka Jésus ngoya pentɛ tɔa ha Pierre: «Wei kɛ nê Kongawan.» Ka Simon-Pierre zɛa nde, wei kɛ nê Kongawan, a yola gasa la ka wɛnɛ kpɔsa hazu dea tom, nɛ a kpera tek ha li.

⁸Nɛ hio olo wan-yambimɔ dungɔ ha zang sɔngu dak nɛ yɔk nɛnɛ ha nu beɛ. Mbwa ye nɛ nu beɛ na, yo nê mɛtɛrɛ gɔmmay ndang sɔna.

⁹Nɛ ka mbwa gboa ha nu beɛ, mbwa kpaa kɛwe nɛ we ang, ka ε gdea kɔyɔ ha zua, nɛ mampa ang fin.

¹⁰Jésus tɔa ha mbwa: «ɛnɛ kay ma kɔyɔ ndɔng ka ɛnɛ gbɛa sising tɛnɛ.»

¹¹Mɛgi Simon-Pierre lea zang sɔngu, nɛ wɛnɛ daka yɔk pi ha nu beɛ. Gasa kɔyɔ gɔmmay zu bhukɔa mɔrkɔ gbala tar dona zang yɔk. Ngase dɔka kɔyɔ ndɔng, yɔk tɛ gɔn na.

¹²Jésus saa mbwa: «ɛnɛ tɛ tɛ yɔngmɔ!» Ma, ma wi ndang tɛ gu nu mɛ ani wɛnɛ nde, mɛ nê o, na. Hazu mbwa ingɔ kari nde, yo nê Kongawan.

¹³Jésus tiko tɛ tɛ ba mampa kapini ha mbwa. Hapata, a baa fin kɔyɔ kapini ha mbwa.

¹⁴ɛngɛ nê mɔ zetara, ka Jésus gbasa tɛ ha hio wan-yambimɔ pɛa, hapata ka wɛnɛ guote ha soko hio fiowi.

¹⁵Hapata yɔngamɔ, Jésus ana Simon-Pierre: «Simon bewei pɛ Jean, mɛ ngoya mi pen pɛ wi ndɔng nde?» Simon-Pierre kiforo wen ha wɛnɛ: «Ey! Kongawan, mɛ ingɔ nde, mi ngoya mɛ.» Jésus tɔa ha wɛnɛ: «Mɛ day hio besami pɔm.»

¹⁶Jésus ana wɛnɛ fin ha zɛbwa: «Simon bewei pɛ Jean, mɛ ngoya mi nde?» Pierre kiforo wen ha wɛnɛ: «Ey! Kongawan, mɛ ingɔ nde, mi ngoya mɛ.» Jésus tɔa ha wɛnɛ: «Mɛ pam hio sami pɔm.»

¹⁷Hapata, Jésus ana wɛnɛ ha zetara: «Simon bewei pɛ Jean, mɛ ngoya mi nde?» Ngɔtɛ dea Pierre hazu Jésus ana wɛnɛ tɛ bo zetar nde, Simon mɛ ngoya mi nde? Mɛgi, Pierre

kiforo wen ha wene: «Kongawan, me ingo mo fet, ne me ingo nde, mi ngoya me.»
 Jésus toa ha wene: «Me day hio sami pom.

¹⁸Kpasawen, mi to ha me nde, ha ngimo ka me bhona polombó, me dungo ha bhongara te ne te me hazu yal ha bhandi ka sila me ngoya. Ma, ka me gbela kari, me beyafifi hio ko me, ne ma mbing wi bebhongiri te me hazu ku me nene ha ma bhandi ka me ngoy na.”

¹⁹Jésus toa megi, hazu osi ne tili fio ka Pierre befe ne hazu lukisi ne So. Hapata, Jésus toa ha Pierre: «Me ndari mi!”

²⁰Ka Pierre kiforo te, a zoka wan-yambimo ka Jésus ngoya pente. Yo ne wene ka bagengili te ha li sila Jésus ha ngimo kpogio yongamo, ne ana nde, Kongawan, wi ka beha kasate me ke ne o?

²¹Ka Pierre zoka wene, a ana Jésus: «Kongawan, pea, nge mo beho ha wene ge?”

²²Jésus toa ha Pierre: «Ka mi ngoy nde, wene abhon ne zutuno tee kané mi pea, wen pe me ang ne ge? Pe me, me ndari ne mi!”

²³Megi, wen enge yambala dam nu hio wi pe Christ fet nde, wan-yambimo enge lem me fe na. Ma, Jésus te to ha Pierre megi ndang na. A toa pea to nde, ka e ngoy nde, wene abhon ne zutuno tee kané e pea, wen pe Pierre ang ne ge nde?

²⁴Yo ne ndangte wan-yambimo enge ka zoka mo ndong fet ne ka ke wena. A ngeraka yo fet ha zang takarata enge, ne o ingo nde, yo ne tewen.

²⁵Hio mbing mo ka Jésus bade ang nedoka fin. Mi takiri nde, ka e angeriki se mo ndong ndang ndang fet, ki hio takarata, ka e lema ngeriki lem kpa bhandi fet ha zang nzan na.

Deamo

Deamo 1

- ¹Dede Théophile, ha bosu takarata ka mi bangeriki ha me, mi batɔ ngbak wen mɔ, ka Jésus dea ne osa, angiri ha bosu ngimɔ,
- ²kane swe ka Sɔ guo wene si ha ngon. Jésus baweki se hio wan-netom pea. Ne songsi ka wene te si ka ha ngon na, a osa ha mbwa ne wal ngate pe Nzoy-Sote mɔ ka mbwa bede.
- ³Hapata fio pea, a dungɔ ha gbasu te ha mbwa ha zang yala bhukɔa nar. A osa ha mbwa ne dɔka wal nete-nete nde, wene ne zutunɔ. Ne wene tɔa wen Kongakandɔ pe Sɔ ha mbwa.
- ⁴Ma swe ka wene ha yongamɔ hine mbwa, a haa nu ha mbwa: «Ene bhɔn hake ha Jérusalem keru ne mɔ, ka Bafa mi bagɔn nua, ne ka mi batɔ wena ha ene.
- ⁵Jean gdumso hio wi ha li, ma, yala dɔk na, Sɔ begdumsi ene ha zang Nzoy-Sote.»
- ⁶Hio wan-netom wesara may hapete Jésus, ne ana wene mege: «Kongawan, sising me bebhongiri kongakandɔ pe ɔ, Israel, ne mbinga, na nde?»
- ⁷Ma, Jésus kiforo wen ha mbwa: «Ene lem ing swe ne ngimɔ ka mɔ ndong behɔ ne na. Yo nê Bafa mi ha weki yo ne wal ziomɔ pea.
- ⁸Ma, ka Nzoy-Sote zilo ha zu ene, ene beka ngate, ne ene bedung hio wan-bul wen te mi ha hio wi me Jérusalem, hio wi me kandonu Judée ne kandonu Samari fet, gbo ha kpogio nzan.»
- ⁹Ka wene tɔa wen ndong ha mbwa kari, a danga ha li mbwa fet si ha ngon. Ne buswe kuo wene ne gdɔka pata wa ha li mbwa.
- ¹⁰Ka mbwa boka ha geramɔ ha ngon ha danga pea, nehasa wi bwa ne bu late yola ha soko mbwa.
- ¹¹Ne mbwa tɔa: «Ene, wi me Galile, ene yol hake ha geramɔ ha ngon hazu ge? Jésus enge ka Sɔ guo wene si ne ha ngon, a bekifiri bin gbesi tuka ka ene zɔka wene ha danga.»
- ¹²Hapata hio wan-netom laka zu ngari Olivier gde, ne mbwa zilo ne ha Jérusalem. Yea soko Jérusalem ne ngari enge lema kilometere ndang.
- ¹³Ne ka mbwa hɔa haki, mbwa danga ne ha pimbi ha ngon mɔ twa ka mbwa dungɔ me wesiri may ang. Wi ndong nê: Pierre, Jean, Jacques, André, Philippe, Thomas, Barthélemy, Matthieu, Jacques bewei pe Alfe, Simon ka e sa nde «Wan-yin gene kongawan», hine Jude bewei pe Jacques.
- ¹⁴Mbwa fet dungɔ ha wesara may ne go Sɔ neting ne sila ndang. Marie, nana me Jésus, ne hio ma bhoko dungɔ hine mbwa, te ba ne hio ya me Jésus. Sɔ, Nzoy-Sote

bagbasi ne wal nu David ma mo hazu Judas, wi ka baosi wal ha hio wan-ba Jésus. Dea nde, mo enge alemsiri te.

¹⁵Ha ma yala ndong ndang, hio ya ha Christ wesara may lem ne wi gommay zu bhuze bwa. Pierre guo te to ha mbwa:

¹⁶«Hio ya mi, ha zang takarata pehomas, Barthélemy, Matthieu, Jacques bewei pe Alfe, Simon kaε sa nde «Wan-yin gene kongawan», hine Jude bewei pe Jacques.

¹⁷ε tala wene ha soko, ne wene dea ndangte tom enge hine o.

¹⁸Songsi, wi enge hea fo ne mboli ka ε kea ne wene hazu gdanga tom pea. Hapata, a teka gom zu ha nu. Zang wa mbanga ne wazang wa sea a ha del.

¹⁹Hio wi me Jérusalem fet ingo wen mo enge nedede. Megi, mbwa saa ling fo enge ne nu le pe mbwa nde, Hakeldama. Ling enge to nde, fo tok.

²⁰«Hazu ε ngeraka ha zang takarata gima pe David tuka enge: «Dea nde, twa pea adung ne gombo. Ka ma wi ao ang fin na.» Ne fin nde, «Ma mbing wi aba bhandi tom ka wene laka gde.»

²¹⁻²²«Dea nde, ma wei ale ha soko o. Wene fin bebul wen guote pe Jésus ha soko hio fiowi. Lema nde, wene adung ne wi ka nea hine o ha ngimo fet ka Kongawan Jésus yala ha soko o, angiri ha ngimo ka Jean gdumso ne wene ha li, kane ngimo ka wene danga ne si ha ngon.»

²³Megi, mbwa saa ling wi bwa: Joseph, ka ε sa nde Barsabas, ma ling wa fin nde Yustus, hine Matthias.

²⁴Hapata, mbwa goa So ne toa: «Kongawan, me ingo mo fet ha zang sila wi, me osi ha o wi ka me weka ha soko wi ndong bwa.

²⁵Wene bedung wan-netom ne a bede tom ha bhandi ka Judas laka gde pen si ha bhandi ka lema ne wene.»

²⁶Mbwa dea mbela ne yo teka ha zu Matthias. Megi, mbwa gdea wene ha soko wan-netom bhuko gbala ndang.

Deamo 2

¹Ka swe Pantekote hoa kari, hio wi pe Christ wesara may fet ha bhandi ndang.

²Nehasa gisi tuka gbabok zilo ha ngon te vil-vil. Yo dona zang twa, ka mbwa dungonu ang.

³Ne mbwa zoka ma mo tuka lembe we, ka gba soko ne dung ha zu mbwa ndang ndang fet.

⁴Mbwa fet dona ne Nzoy-Sote, ne mbwa angara wolamo ne hio nu nete-nete, tuka ka Nzoy-Sote gdea ha nu mbwa.

- ⁵Ha soko hio zuife, ka de le ha Jérusalem, nε ka dung nε mboazu ha li Sɔ, hio ma ang ka guote ha kandɔnu ndang ndang fet tene.
- ⁶Ka mbwa zea gisi enge, mbwa wesara may fet te. Ne mbwa yaksa hazu mbwa zea nu le pe mbwa ndang ndang fet ha nu hio wi pe Christ ndong.
- ⁷Mɔ enge gbinɔ gbala te mbwa bhutu-bhutu, nε mbwa tɔa: «Bo nê wi ndong ka wolmo ke, fet nê hio wi me Galile na?»
- ⁸Ma, meng ka ɔ ha zea nu kandɔ pe ɔ ndang ndang fet ha nu mbwa ge nde?
- ⁹Ɔ kpa ha soko ɔ hio wi mɔ kandɔnu Parte, Medi, Elam, Mezopotami, Judée, Kapadose, Pon, Azi,
- ¹⁰Frizi, Panfili, Ezipte. Ne fin hio ma mɔ kandɔnu Libi ha wal Sirene, hio ma mɔ gasa le Rome,
- ¹¹nε hio ma mɔ kisi Krete nε kandɔnu Arabi. Ha soko ɔ, hio ma nê te zuife, hio ma nê wi ka kiforo sila hazu mekiri Sɔ pe hio zuife. Ngase engi, ɔ ha zea mbwa nε hio nu le pe ɔ fet ha bulo wen gasa mɔ ka Sɔ dea.”
- ¹²Hio giliwi ndong yaksa pente, nε mbwa te bo yee. Mbwa tɔa ha soko may: «Gotomɔ enge tɔ nde ge?»
- ¹³Ne hio ma mama nε tɔa: «Dɔkɔ ha dea mbwa!»
- ¹⁴Megi Pierre guote hine hio olo wan-netom bhukɔ gbala ndang, nε a tɔa nε ngagel: «Enε hio zuife nε hio wi me Jérusalem fet, enε lengi zala nε ze mi nedede ha hazu ing gotomɔ enge.
- ¹⁵Enε ha takara nde, dɔkɔ ha dea wi ndong. Way, yo bo megɔ na. Hazu bhɔna ka sɔna nε ngonga mɔrkɔ zanga nar mɔ sutole.
- ¹⁶Ma, sising wen pe wan-tɔkuliwen Joël ha lemsara te. A batɔ nde:
- ¹⁷«Sɔ tɔa nde, ha kpogio ngimɔ mi begɔsi Nzɔy-Sɔte pɔm don sila hio wi fet. Hio bem pe enε mɔ wei nε mɔ bhoko betɔ kuliwen. Hio pɔlombɔ pe enε bezɔk zizimɔ, nε hio gbel wi pe enε bezɔk liso.
- ¹⁸Ha ngimɔ engi, mi begɔsi Nzɔy-Sɔte pɔm don hio wan-tom pɔm mɔ wei nε mɔ bhoko. Ne mbwa betɔ kuliwen.
- ¹⁹Mi bede hio mɔkifi ha ngɔn nε hio mɔweka ha nu. Yo nde, ε bezɔk tɔk, we nε gir-gir ze we.
- ²⁰Swe betε nε tua ndir-ndir, nε ze nε gbea nzong-nzong. Hapata engi, yala pe Kongawan behɔ. Yo bedung nê gasa leke-leke yala.
- ²¹Megi, wi fet ka bemekiri Kongawan nε ka besa ling wa bekpasi.»
- ²²«Hio wi mɔ Israel, enε ze wen ka mi betɔ! Sɔ gbasa ziomɔ pe Jésus, wi mɔ Nazaret, hazu a dea nε wal wene hio mɔbhana, mɔkifi, nε mɔweka ha soko enε, tuka enε ingo yo nε pe enε te.

- 23 Ɛ gdea J sus ha k  ene, ne ene gbea wene ha getakate ne wal k  wi ndong, ka mekiri S  na. M  h a megi lem ne kpoa zuwen ka S  babhongiri ha sila wa songsi.
- 24 Ne S  tunso wene, a kuo wene yune ha yimte fio, hazu lem nde, fio agan zu wa na.
- 25 Songsi kari, David bat  wen hazu J sus nde: ‹Mi dung  ha z ka Kongawan S  ngim  fet. Wene dung hapete mi nde, ma m  afesi mi na.
- 26 Hazu engi sila mi dona ne tote ne mi ha dea gaga. Ngase ka mi fea, mi dung ne gaam  hazu mi gde tazu mi ha te me, Kongawan S .
- 27 Me lem lak mi gde ha soko hio fiowi na, ne me bekafi nde, te nzoy wan-tom pe me ayek.
- 28 Me osa ha mi wal ka ne ha tuno, hapete me sila mi bedon ne tote.›
- 29 ‹Hio ya mi, lema nde, mi ato wen te ngbabafa  , David, ha ene ne saa long. A fea ne   guno wene. Zupisi pea bhona ha soko  swe mese.
- 30 David badung se në wan-tokuliwen, ne wene ingo nde, S  kana m  me gde ma bezang pea tuka kongapora ha bhandi pea.
- 31 A bat  kuliwen hazu guote pe Christ ha soko hio fiowi, a toa nde, S  te lak wene gde ha soko hio fiowi na, ne te wa te yek na.
- 32 ‹O n  wan-kewen nde, S  tunso J sus enge ha soko hio fiowi.
- 33 A gdea wene ha bosu bhandi ha wal weko wa. Wene kpaa Nzoy-Sote tuka ka S , Bafa wa, bagon nua songsi. Ne J sus tomsa Nzoy-Sote enge ha   fin. M  ka ene ha zoka ne zea sising, yo n  tom pea.
- 34 Yo bo n  David ka danga ha ngon na. Ma, wene toa nde: ‹Kongawan S  toa ha Kongawan pom: Me dungnu ha weko mi,
- 35 mi begde hio ngana pe me adung n  m -gde nanga me.›
- 36 ‹Megi, hio wi m  Israel fet aing nedede nde, J sus enge ka ene ngbaa ha getakate, S  dea wene Kongawan ne Mesi.›
- 37 Ka hio wi zea wen ndong, gasa ngote baa mbwa, ne mbwa ana Pierre ne hio olo wan-netom: ‹Hio ya  ,   bede meng?›
- 38 Ne Pierre kiforo wen ha mbwa: ‹Ene kifiri sila ene, ne ene ndang ndang fet, ene te, ka   agdumsi ene ha li ne ling J sus-Christ. Megi, S  bebisi semb  pe ene, ne a beha ene Nzoy-Sote.
- 39 S  bagon se nu me tomsi Nzoy-Sote. Gonanu enge hazu ene ne hio bem pe ene. Yo fin hazu hio wi ndong ka dung ne yea ne ka Kongawan, S  pe  , besa mbwa.›
- 40 Pierre wolamo ha mbwa fin nedoka nde, mbwa amekiri wen pea. Ne a mboa mbwa: ‹Ene ketini soko hine hio kalbho-kalbho wi m  ngim  enge, ne S  bekpasisi ene.›

⁴¹Dɔkaɛ ndɔng, ka mɛkara wen pɛ Pierre, ɛ gdumso mbwa ha li. Ha swe engi, hio mbombe wi lɛm nɛ tomay tar lea soko hio wi mɔ eglise.

⁴²Mbwa dungɔ nɛ mboazu ha zea osamɔ pɛ hio wan-netom, ha dungɔa nɛ sila ndang, ha kapana mampa pɛ Christ ha soko may, nɛ ha gɔa Sɔ.

⁴³Hio wan-netom dea mɔkifi nɛ mɔweka nɛdɔka, nɛ mɔ ndɔng gbinɔ gbalatɛ hio wi fɛt.

⁴⁴Hio wi ka mɛkara Christ fɛt dungɔ nɛ sila ndang, nɛ mbwa wesara mɔ pɛ mbwa kapini ha soko may.

⁴⁵Mbwa gdonga hio nu pɛ mbwa nɛ hio kpaamɔ pɛ mbwa kapini mbɔlia ha soko may. Mɛgi wi ndang ndang fɛt kpaa mɔ lɛm nɛ mɔ ka kɔpa wɛnɛ.

⁴⁶Swe fɛt mbwa wesara may ha zang gasa twa Sɔ. Mbwa kapana mampa pɛ Christ ha soko may ha zang twa pɛ mbwa, nɛ mbwa yɔnga mɔ nɛ tote nɛ mendi.

⁴⁷Mbwa lukoso Sɔ nɛ hio wi zɔka mbwa tuka dede wi. Nɛ yala ndang ndang fɛt Kongawan lesasa hio wi ndɔng ka wɛnɛ kpasasa, ha soko hio wi mɔ eglise.

Deamɔ 3

¹Ma mbolo ndang ha ngonga tar Pierre nɛ Jean nea ha gasa twa Sɔ ha gɔa Sɔ mɔ mbolo.

²Swe fɛt ɛ dungɔ ha kuo ma kumɔ wi nɛnɛ gde hapɛtɛ nu gasa twa Sɔ engɛ, ka ɛ sa nde, dede nutwa. ɛ bheɛ wi engɛ nɛ kumɔa, a lɛm nɛ nɔ na. A dung haki ha gɔa mbɔli ha kɔ wi ndɔng ka le gasa twa Sɔ.

³Ka wɛnɛ zɔka Pierre nɛ Jean ha lea gasa twa Sɔ, a gɔa mɔ ha kɔ mbwa.

⁴Pierre nɛ Jean kiforo li zɔk wɛnɛ, nɛ Pierre tɔa ha wɛnɛ: «Mɛ zɔk ɔ.»

⁵Wei engɛ gera mbwa gdoo, hazu a takara nde, a bekpa ma mɔ ha kɔ mbwa sising.

⁶Ma, Pierre tɔa ha wɛnɛ: «Mi bo nɛ ma mbɔli ha kɔ mi ndang na. Ma, mɔ ka dung ha kɔ mi, mi ha yo ha mɛ: Nɛ ling Jɛsus-Christ, wi mɛ Nazaret, mɛ gute, nɛ mɛ nɛ nɔ.»

⁷Pierre baa wekɔ wa nɛ guo wɛnɛ gde ha ngɔn. Ha ndangtɛ ngimɔ, nanga wa nɛ dokara nanga wa tɛ bo nɛ ngaya.

⁸A kpera yol nɛ angara nea nɔ. A lea gasa twa Sɔ hine hio wan-netom. A yala nɛ buy nɛ tote, nɛ a lukoso Sɔ.

⁹Wi fɛt zɔka wɛnɛ ha nea nɔ nɛ ha lukoso Sɔ.

¹⁰Nɛ mbwa ingɔ nde, yo nɛ wi ka badung sɔngsi hapɛtɛ dede nutwa gɔ nɛ mɔ ha kɔ wi. Mɔ engɛ gbinɔ gbalatɛ mbwa nɛ mbwa yaksa pentɛ.

¹¹Kumɔ wi engɛ dola tɛ ha Pierre nɛ Jean. Wi fɛt yaksa nɛ sɔawi tɛ ha pata mbwa ha si ngundu gasa twa Sɔ ka ɛ sa nde, ngundɛ-ngundɛ gala pɛ Salomon.

12 Ka Pierre zōka mēgi, a tōa ha giliwi ndōng: «Énē hio wi mō Israel, énē ha yaksa hazu mō engē hazu ge? Énē ha gera ɔ hazu ge? Wi engē tē kpasi nē wal ngate pē ɔ na. Nē fin, yo tē hō hazu ɔ nē mboazu ha li Sō na.

13 Ma, yo nê Sō pē Abraham, Isaac, Jacob, nē hio ngbabafa ɔ fet, ka gbasa leke-lékemō pē Jésus, wan-tom pēa, nē wal kpasasa wei engē. Énē nē tē énē gdea Jésus ha kō gōfōrma Pilate. Nē énē kafa wēnē long ha li wa, ngase wēnē kpoa zuwen mē daksi kō ha tē wa kari.

14 Énē kafa wēnē ka dung nē nzōya nē nzeng, nē énē ana Pilate mē gbosisi nē nagbewi ha énē.

15 Mēgi, énē gbēa wi engē ka lēma mē ha tunō ha hio wi. Ma, ɔ zōka nē gbali ɔ, ka Sō guo wēnē yunē ha soko hio fiowi. Nē ɔ ha bulo wena ha li wi fet.

16 Wei engē ka énē fet ingō nēdedea, nē ka énē zōk sising, kpasā hazu ɔ mēkara ziomo pē Jésus. Yo nê wal gdea tazū ha tē Jésus, ka wēnē tē bo nē dede tē ha li énē fet.

17 «Hio ya mi, mi ingō nde, énē hinē hio wan-le pē énē dea mō nē gdanga ha tē Jésus, hazu énē tē ing mō ka énē dea na.

18 Ma, yo nē wal engi ka Sō lemsara hio mō, ka wēnē batō se nē wal nu hio wan-tōkuliwen. Mbwa batō nde, Mesi, ka Sō betomsi, bekpa yimte nēdōka.

19 Hazu yo mēgi, énē kifiri sila énē, nē kpali deamō pē énē tuka nde, Sō abisi sembō pē énē.

20 Ka énē de mēgi, Kongawan Sō beha énē ngimō ɔmate ka wēnē bengasisi sōtē énē ang. Sō betomsi Mesi, ka wēnē baweki sōngsi hazu kpasisi énē. Wi engē nê Jésus.

21 Ma, Jésus bebhōn ha ngōn kanē ngimō ka Sō bhōngara mō fet nē mbombea, gbesi tuka ka wēnē batō se wena nē wal nu hio nzōy wan-tōkuliwen pēa.

22 Hazu Moïse batō: «Kongawan, Sō pē énē, betomsi ma wan-tōkuliwen ndang ha énē tuka mi. Wēnē bedung nê ma wi mō kandō pē énē. Lema nde, énē aze mō fet ka wēnē betō.

23 Wi ndang ndang fet ka ze nu wan-tōkuliwen engi na, ε bebhondisi mbwa ha soko kandō pē Sō fet mburr.»

24 Angiri nē Samuel, hio wan-tōkuliwen fet nēnē batō wen mō ka hōa ha ngimō sising.

25 Wen pē hio wan-tōkuliwen ndōng nê pē énē hazu énē nê bezang pē mbwa. Sō bano mbon hinē hio ngbabafa énē, ka wēnē batō ha Abraham: «Mi bewol dede wen ha zu hio kandō mō zu nu fet nē wal bezang pē mē.» Mbon engē nê pē énē, hazu énē fin nê bezang pē mbwa.

26 Mēgi, Sō tomsa wan-tom pēa nē bosia ha énē, kandō Israel, tuka nde, wēnē awol dede wen ha zu énē. Yo tō nde, wēnē bede nde, énē akifiri sila nē lak dea gdangamo gde.»

Deamɔ 4

- ¹Hio wan-hasadaka, ne kagama pe hio nasara pam gasa twa So, ne hio Sadusien hɔa hapete Pierre ne Jean, ha ngimɔ ka mbwa boka ha wolamɔ ha hio wi.
- ²Sila wi ndɔng dungɔ ha yimɔa hazu hio wan-netom ndɔng bwa osamɔ ha hio wi nde, hio wi fet begute fin hapata fio hazu J́esus guote ha soko hio fiowi kari.
- ³Ne mbwa baa Pierre ne Jean pi ha twa zɔbhɔ, keru ne mɔsaa hazu mbolo dea kari.
- ⁴Ma, dɔka wi ka zea osamɔ pe mbwa mekara J́esus. Megi, giliwi mɔ eglise yebha pente. Dɔka hio wei ha soko mbwa te bo lem ne tomay mɔrkɔ.
- ⁵Ka mɔsaa ne sutole, hio wan-kpo zuwen fet wesara may ha J́erusalem. Yo nê hio wan-le pe hio zuife, hio kotowi ne hio wan-osi mbonga.
- ⁶Anne, wan-zu hio wan-hasadaka, dungɔ ang, te ba Kaife, Jean, Alexandre ne hio olo nam fet pe wan-zu hio wan-hasadaka.
- ⁷Mbwa gdea Pierre ne Jean ha li mbwa ne ana mbwa: «Enɛ kpasasa wi engɛ ne nge ziomɔ ge? Enɛ de yo ne ling o?»
- ⁸Pierre dona ne Nzɔy-Sote, a tɔa ha mbwa: «Enɛ hio wan-le ne hio kotowi me kandɔ pe ɔ,
- ⁹ene ha ana ɔ mese hazu dedemɔ ka ɔ dea ha te kumɔ wi engɛ, ne ene ana ɔ fin meng ka zele pea kara.
- ¹⁰Lema nde, ene hine kandɔ Israel fet aing nde, wi ke ka dung ha li ene, So kpasasa wene ne wal ziomɔ pe ling J́esus-Christ, wi me Nazaret. Yo nê ndangte J́esus, ka ene ngbaa ha getakate, ne ka So guo wene ha soko hio fiowi.
- ¹¹Enɛ ngeraka ha zang takarata pe So hazu J́esus nde: «Ta ka ene, hio wan-be twa, mulo pi, yo te bo nê ta tɔn ngbili twa.»
- ¹²«Yo nê J́esus ndang sɔna ka lema me kpasisi hio wi. Ha nzan fet, So te gbasi ma mbing wi ka lema me kpasisi ɔ ndang na.»
- ¹³Ka hio wan-kpo zuwen zɔka da pe Pierre ne Jean, mbwa yaksa, hazu mbwa ingo nde, wi ndɔng bwa nê hio gele wi ka te yambi dɔka mɔ na. Ma, mbwa ingo nde, wi ndɔng bwa badung hine J́esus.
- ¹⁴Mbwa kpa fin ma wen me tɔ ha Pierre hine Jean na, hazu mbwa zɔka wi ka zele pea kara ha yola hapete mbwa.
- ¹⁵Megi mbwa haa nu nde, e gde hio wan-netom ndɔng ha del ing. Ne hio wan-kpo zuwen ndɔng angara zanga wen ha soko may
- ¹⁶ne tɔa: «O bede meng ne wi ndɔng ge nde? Hazu hio wi ha J́erusalem fet ingo nededeadea nde, mbwa dea mɔweka engɛ. Ne ɔ lem kafi wena fin na.
- ¹⁷Ma, lema nde, wen mɔ engɛ ayebhi ha soko kandɔ pen mɔ songsi na. Megi, ɔ besen wen ha mbwa nengaya tuka nde, mbwa atɔ wen ne ling J́esus ha ma wi fin na.»

- 18** Nε mbwa saa fin nε mbinga Pierre nε Jean, nε haa nu ha mbwa nde, ka mbwa awolmō nε aosimō nε ling Jésus fin na.
- 19** Ma, Pierre nε Jean kiforo wen ha mbwa: «Yo nê nzung ha li Sō nde, ɔ aze nu ene pen zea nu Sō nde? Ene gōn soko wen enge nε pε ene tε.
- 20** Pε ɔ, ɔ lem lak bulo wen mō, ka ɔ zōka nε zea, gde na.”
- 21** Hio wan-kpo zuwen sena wen ha mbwa fin nengaya. Hapata, mbwa daka kō ha tε mbwa. Mbwa tε kpa wal mε ndulsi hio wan-netom ndōng na, hazu hio wi fet lukoso Sō hazu mō ka hōa.
- 22** Wi kε ka zεle pεa kara, bele pεa pena bhukōa nar.
- 23** Ka ε gbosasa Pierre nε Jean ha twa zōbhō kari, mbwa sio hapete hio olo wi pε Christ. Mbwa baa kasi mō fet ka hio gasa wan-hasadaka nε hio kotowi tōa ha mbwa.
- 24** Nε ka hio wi pε Christ zea wen ndōng, mbwa fet gōa Sō nε sila ndang nε tōa: «Kongawan, yo nê mε ka dea ngōn nε nu, nε nana-litōng nε hio mō fet ka dung ang.
- 25** Nε wal Nzoy-Sōte pε mε, mε bagde wen ha nu ngbabafa ɔ, David, wan-tom pε mε. Mε batō nε wal nu wa: «Hazu ge hio mbing kandō de woto-wotomō, nε mbwa ha bhōngara wen mε de gombo mō ge nde?»
- 26** Hio kongapora mō nzan bhōngara tε hazu bi bulo, nε hio wan-le wesara may sungiri nε Kongawan Sō hine Mesi pεa.»
- 27** «Yo nê kpasawen, Herode nε Ponse Pilate, nε hio wi mε mbing kandō, nε hio wi mε kandō Israel, wesara may fet hake ha Jérusalem sungiri nε Jésus, nzoy wan-tom pε mε, ka mε hōnga tuka Mesi.
- 28** Mēgi, mbwa lemsara hio mō fet, ka mε babhōngiri sōngsi nε wal ngate pε mε. Mε ngoya nde, mō ahō tuka enge.
- 29** Nε sising, Kongawan, mε ze wen pε mbwa nde, mbwa bede ngamō ha tε ɔ. Mε ngasisi ɔ, hio wan-tom pε mε, ka ɔ abul wen pε mε nε da.
- 30** Mε ha ngate ha ɔ ka ɔ akpasisi hio wan-zεle, nε ka ɔ ade hio mōweka nε mōkifi nε ling Jésus, nzoy wan-tom pε mε.”
- 31** Ka mbwa karsa gōa Sō, nu yaka ha bhandi ka mbwa dungō ang. Mbwa fet dona nε Nzoy-Sōte, nε mbwa bulo wen pε Sō nε da.
- 32** Giliwi ka mekara Christ dungō nε sila ndang, nε takaramō ndang. Ma wi ndang tε tō nde, mō pεa nε pεa gbate, na. Ma, kpaamō ndōng nε pε mbwa fet gbesi.
- 33** Hio wan-netom kea nε bulo wen nε gasa ziomō nde, Kongawan Jésus guote ha soko hio fiowi. Nε Sō dea dede sila gdang ha tε mbwa fet gbi.
- 34** Mēgi, mō kōpi ma wi ndang na, hazu ε ndōng ka dungō nε twa mana fō, gdonga yo nε kuo mbōlia tene

³⁵ha pɛ hio wan-netom. Nɛ mbwa kapana yo ha wi ndang ndang fet, lem nɛ mɔ ka kɔpa mbwa.

³⁶Ma bezang pɛ Lévi ang, ling wa nde, Joseph. Ɛ bhɛa wɛnɛ ha Shipre. Hio wan-netom haa ma ling wa nde, Barnabas, ka tɔ nde, wan-yɔkili wi.

³⁷A gdonga fɔ pɛa nɛ kuo mbɔlia tɛnɛ ha pɛ hio wan-netom.

Deamɔ 5

¹Ma wei, ling wa nde, Ananias, hine ko pɛa, Safira, gdonga ma fɔ pɛ mbwa.

²A kuo ma bhalkɔ mbɔlia wusi, nɛ ko pɛa mɛkara yo. Nɛ oloa, a kuo yo nɛnɛ ha hio wan-netom.

³Ma, Pierre tɔa ha wɛnɛ: «Ananias, mɛ gbosasa sila mɛ ha Satan hazu ge? Mɛ tɔa dalo ha Nzɔy-Sɔtɛ, nɛ mɛ wuso ma bhalkɔ mbɔli fɔ pɛ mɛ hazu ge?»

⁴Sɔngsi ka mɛ tɛ gdongi ka fɔ engɛ na, yo dungɔ nɛ pɛ mɛ, na nde? Nɛ ka mɛ gdonga, mbɔlia dungɔ fin nɛ pɛ mɛ, na nde? Ma, mɛ dea mɛng mɛ bhɔngiri nɛ gdangamɔ tuka engɛ ha sila mɛ, ge nde? Mɛ tɛ tɔ dalo engɛ ha hio wi na, ma, mɛ tɔa yo ha Sɔ.”

⁵Ka Ananias zea wɛn ndɔng, a teka ha nu nɛ a fea. Nɛ gasa ke baa hio wi fet ka zea wɛna.

⁶Hio ma pɔlɔmbɔ wi hɔa tɛ lu wɔl wa nɛ la. Nɛ mbwa kuo wɛnɛ pen nɛ, nɛ gun.

⁷Lɛm nɛ ngonga tar hapata, ko pɛ Ananias hɔa tɛ le twa. A tɛ ing mɔ ka hɔa na.

⁸Nɛ Pierre ana wɛnɛ: «Mɛ tɔ ha mi, ɛnɛ gdonga fɔ pɛ ɛnɛ hazu mbɔli engɛ nde?» Nɛ wɛnɛ kɔa: «Ey, yo nɛ engɛ.”

⁹Mɛgi, Pierre tɔa ha wɛnɛ: «Ɛnɛ dea mɛng mɛ bhɔngiri nɛ wɛn tuka engɛ wɛ nɛ Nzɔy-Sɔtɛ pɛ Kongawan ge nde? Zɔk, sising hio wan-gun wei mɛ ha nutwa. Mbwa beku fin mɛ pen nɛ.”

¹⁰Ha ndangtɛ ngimɔ, Safira teka ha si Pierre nɛ a fea. Hio pɔlɔmbɔ wi ndɔng lea twa nɛ kpaa wɛnɛ nɛ fio. Mbwa kuo wɔl wa pen nɛ, nɛ gun hapɛtɛ wei pɛa.

¹¹Mɛgi, gasa ke baa hio wi mɔ eglize nɛ hio wi fet, ka zea wɛn mɔ ndɔng.

¹²Hio wan-netom dea hio mɔwɛka nɛ hio mɔkifi nɛdɔka. Swe fet hio wi pɛ Christ dungɔ ha wesara may nɛ sila ndang ha gasa twa Sɔ ha si ngundɛ-ngundɛ gala pɛ Salomon.

¹³Ma gele wi tɛ ba da mɛ le ha wesara may pɛ mbwa na, ngase ka hio wi ha lukoso mbwa nɛdɔka.

¹⁴Swe fet dɔka gili wei nɛ bhoko ka mɛkara Kongawan dungɔ ha yɛbha. Nɛ mbwa lea soko giliwi mɔ eglize.

¹⁵Hio wi kuo hio wan-zɛlɛ tɛnɛ hapɛtɛ wal, nɛ piso mbwa ha li yala nɛ dele tuka nde, zizi tɛ Pierre agok hio ma, ka wɛnɛ ha pena.

- ¹⁶Hio giliwi guote ha hio le hapete Jérusalem ne kuo hio wan-zele, ne wi ndong ka gdanga sote yeksi mbwa tene, ne mbwa fet kpa.
- ¹⁷Megi, wan-zu hio wan-hasadaka ne hio ngali pea, yo to nde, hio Sadusien, dea silamo sungiri ne hio wan-netom.
- ¹⁸Megi, mbwa kaya hio wan-netom a ha twa zobho.
- ¹⁹Ma, ka ze dea, ma telenge pe Kongawan So gbosasa nutwa zobho. A ngbosa mbwa gbo ne, ne toa:
- ²⁰«Ene ne ha zang gasa twa So, ne bul ha hio wi hio wen mbombe tuno fet.»
- ²¹Hio wan-netom zea nu wa. Megi, ne sutole sut, mbwa nea ha gasa twa So, ne angara osa wen pe So ha hio wi. Wan-zu hio wan-hasadaka hine hio ngali pea saa hio kotowi me kando Israel fet ha wesara may pe hio wan-kpo zuwen. Hapata, mbwa haa nu nde, e ane ne ku hio wan-netom ha twa zobho tene.
- ²²Ma, ka hio nasara pam gasa twa So haa ha twa zobho, mbwa te kpa hio wan-netom haki na. Megi, mbwa sio ne ba kasia,
- ²³ne toa: «O nea ne kpaa nutwa zobho ne gdoka nedede, ne hio wan-pam twa zobho fet ha pama nutwaa. Ma, ka o gbosasa nutwaa, o te kpa ma wi ndang ha zanga na.»
- ²⁴Ka kagama pe mbwa ne hio gasa wan-hasadaka zea wen ndong, mbwa dungo yee. Mbwa te ing goto mo ka haa na.
- ²⁵Hapata, ma wi haa te to ha mbwa: «Ene ze, wi ndong ka ene pio ha twa zobho, mbwa haki ha zang gasa twa So ha osamo ha hio wi.»
- ²⁶Megi, kagama nea hine hio nasara, ne kay hio wan-netom kifiri ne. Ma, mbwa te de ngamo na, yu nde, hio wi bete lo mbwa ne ta gbe.
- ²⁷Ka mbwa haa ne hio wan-netom ndong gde ha li zugili hio wan-kpo zuwen, wan-zu hio wan-hasadaka ana mbwa:
- ²⁸«O sena wen ha ene nengaya nde, ka ene aosi fin mo ha hio wi ne ling enge na. Ma, sising, osamo pe ene dona zang le Jérusalem herr. Ne ene ngoy dak wen fio pea pi ha zu o.»
- ²⁹Ma, Pierre ne hio wan-netom kiforo wen: «Dea nde, o aze nu So pen zea nu hio wi.
- ³⁰Yo ne ene, ka ngbaa Jésus ha getakate gbe. Ma, So pe hio ngbabafa o tunso wene ha soko hio fiowi.
- ³¹A guo wene ha weko wa ne gdea wene tuka kongapora ne wan-kpasisi wi. So dea megii hazu ha wal ha hio wi mo Israel me kifiri sila mbwa tuka nde, wene abisi sembo pe mbwa.
- ³²O zoka mo ndong, ne o ke wena nde, yo ne tewen. Ne Nzoy-Sote, ka So haa ha wi ndong ka ze nu wa, to ndangte wen fin.»

³³Ka hio wan-kpo zuwen zea wen ndɔng, sila mbwa gdɔya nɛ ngambi. Mbwa ngoya mɛ gbɛ hio wan-netom ndɔng.

³⁴Ma, ma wan-kpo zuwen kaɛ sa nde Gamaliel dungɔ ang. Wɛnɛ nê Farizien nɛ wan-osi mbonga, ka hio wi fet lukisi pentɛ. A guotɛ nɛ haa nu nde, ɛ agde hio wan-netom ha del tikiring ing.

³⁵A tɔa ha hio olo wan-kpo zuwen: «Enɛ, hio wi mɔ Israel, ka enɛ ngoya mɛ de ma mɔ sungiri nɛ wi ndɔng, dea nde, enɛ aba zu enɛ nededeɛa ing.

³⁶Hazu Tedas guotɛ sising pata tɛ yɛ ka na. A tɔa nde, ɛ nê gasa wi pentɛ. Mɛgi, dɔka wi gɔmmay nar ndara wɛnɛ. Kaɛ gbɛa wɛnɛ kari, dɔka hio ngali pɛa fet yambala. ɔ ze kasi tɛ wa fin na.

³⁷Ha pata wa, ma wi mɛ Galile ka ɛ sa nde Judas, guotɛ ha ngimɔ ngeraka ling wi ha takarata garama. Nɛ dɔka wi ndara wɛnɛ. Ma, ka ɛ gbɛa wɛnɛ kari, hio dɔka ngali pɛa fet panzaka fin.

³⁸Nɛ sising, mi tɔ ha enɛ nde, enɛ ade gdangamɔ ha tɛ wi ndɔng na. Enɛ gde mbwa apen. Hazu, ka osamɔ nɛ tom pɛ mbwa tɛ nɛ wal wi, yo betekili.

³⁹Ma, ka yo tɛ nɛ wal Sɔ, enɛ beyangili yo gan. Enɛ pangay, yu nde, enɛ betɛ bi bulo sungiri nɛ Sɔ.» Nɛ mbwa zea nu wa.

⁴⁰Mɛgi, mbwa saa hio wan-netom tɛnɛ fin, nɛ haa nu nde, ɛ azuri mbwa nɛ zambala. Nɛ hio wan-kpo zuwen haa nu ha mbwa nde, mbwa awolmɔ fin nɛ ling Jɛsus na. Hapataɛ guo kɔ ha tɛ mbwa.

⁴¹Hio wan-netom pena ha li hio wan-kpo zuwen nɛ totɛ gdang hazu Sɔ zɔka mbwa tuka wi ka dung nɛ zioa mɛ kpa yeksamɔ hazu ling Jɛsus.

⁴²Nɛ yala ndang ndang fet, ha zang gasa twa Sɔ nɛ ha hio twa nɛnɛ, mbwa bhɔna ha osa nɛ bulo Dede Wen nde, Jɛsus nê Mesi.

Deamɔ 6

¹Ha ngimɔ engi, dɔka hio wan-yambimɔ ha yɛbha nɛnɛ. ɛ ndɔng ka tɔ nu greke angara yimɔlɔmɔ sungiri nɛ ɛ ndɔng ka tɔ nu Hebro, hazu swe fet ha ngimɔ kapana yɔngamɔ, hio nagula pɛ mbwa kpa yo nededeɛa na.

²Mɛgi, hio wan-netom bhukɔ gbala bwa wesara gili wan-yambimɔ fet nɛ tɔa: «Yo bo nededeɛa na, ka ɔ lak bulo wen pɛ Sɔ gde hazu kapini yɔngamɔ ha soko enɛ.

³Hazu engi, hio ya ɔ, enɛ weki hio wi mɔrkɔ zanga bwa ha soko enɛ, ka ɔ agde tom kapana yɔngamɔ ha kɔ mbwa. Lɛma nde, mbwa adung nɛ dede ling, nɛ mbaramɔ, nɛ sila ka don nɛ Nzɔy-Sɔtɛ.

⁴Pɛ ɔ, tuka mɔ sɔngsi, ɔ begde tɛ ɔ nɛ nɛting ha gɔa Sɔ nɛ ha tom bulo wen pɛ Sɔ.”

⁵Giliwi fet kɔa wen enge. Ne mbwa weka Etienne, ka dona ne mekaramo ne Nzoy-Sote, te ba ne Philippe, Prokor, Nikanor, Timon, Parmenas, ne Nicolas wi me Antioshe ka te bo ha dea tom So pe zuife.

⁶Mbwa gdea wi ndong ha li hio wan-netom, ne hio wan-netom gdea ko ha zu mbwa ne goa So.

⁷Hio doka wi pen mo songsi zea wen pe So. Megi zugili wan-yambimo ha Jerusalem yebha pente, ne doka wan-hasadaka mekara Jesus.

⁸So dea dede sila ha te Etienne pente, ne a haa wene ziomɔ nedoka. Megi, Etienne dungo ha dea mokifi ne gasa moweka ha soko hio wi.

⁹Ma, hio ma zuife guote ne angara zanga wen sungiri ne Etienne. Hio ma ha soko mbwa bagute ha hio le Sirene ne Alezandri tene. Mbwa ne wi me twa go So ka e sa nde, o bo fin ne bala na. Hio ma ha soko mbwa bagute ha kandonu Silisi ne ha nu Azi.

¹⁰Ma, mbwa lem zati ha li wa ne wen na, hazu a wolmo ne mbaramo ka Nzoy-Sote haa ha wene.

¹¹Megi, mbwa hea hio ma wi tuka nde, mbwa ato nde, mbwa zea Etienne ha fengsamɔ sungiri ne Moise ne sungiri ne So.

¹²Tuka engi, hio zuife ndong aa sokira ha hio wi, hio kotowi, ne hio wan-osi mbonga sungiri ne Etienne. Megi, mbwa nea, ne ba Etienne nengaya nene ha li zugili wan-kpo zuwen.

¹³Ne mbwa kaya hio ma wan-to dalo tene, ne wi ndong toa: «Swe fet wi enge ha toa gdangawen sungiri ne nzoy gasa twa So pe o, ne sungiri ne mbonga pe Moise.

¹⁴O zea wene ha toa nde, Jesus, wi me Nazaret, beyangili gasa twa So, ne wene bekpali ndoki deamo ka Moise baosi ha hio ngbabafa o».

¹⁵Ne hio wi fet ka dungo ha bhandi kpo zuwen mbara Etienne, ne mbwa kpa nde, zang li wa ha duo we tuka pe ma telenge.

Deamo 7

¹Wan-zu hio wan-hasadaka ana Etienne: «Yo ne kpasawen ka hio wi ndong to ha te me nde?»

²Etienne kiforo wen ha wene, a toa: «Hio ya mi, hio bafa mi, ene ze mi. So ka dung ne leke-lekemɔ fet gbaso te ha ngbabafa o, Abraham, ha ngimo ka wene dungo ha kandonu Mezopotami, songsi ka wene te de ka le ha Haran na.

³So toa ha wene: «Gute, me lak kandonu enge ne nugala pe me gde. Me ne ha kandonu ka mi beosi ha me.»

⁴Megi, Abraham laka kandonu Kalde gde, ne nea ne de le ha Haran. Ka bafa wa fea ha Haran kari, So tomsa wene hake ha kandonu, ka o dung ang sising.

- ⁵Sɔ tɛ ha wɛnɛ ma likɔ hake na, ngase bebe nu ka lɛm nɛ pio nanga ndang na. Ma, Sɔ gɔna nu nde, a beha kandɔnu engɛ ha wɛnɛ hine hio bezang pɛa, ngase Abraham tɛ bhe ka bem ha ngimɔ engi na.
- ⁶Sɔ tɔa ha wɛnɛ: «Hio bezang pɛ mɛ bedɛ bin le ha ma gɔn-gɛnɛ kandɔnu. Ɛ beba mbwa tuka bala, nɛ ɛ bedɛ gdangamɔ ha tɛ mbwa lɛm beɛ gɔmmay nar.»
- ⁷Ma, Sɔ tɔa fin: «Mi bendulsi kandɔ ka beba mbwa tuka bala. Hapata engi, mbwa bepen haki, nɛ mbwa belukisi mi hake ha bhandi engɛ.»
- ⁸Nɛ Sɔ nɔa mbon hine Abraham. Yo nê gɔna sɔru ka gbasi mbon engɛ. Mɛgi Abraham gɔna sɔru Isaac, bem pɛa, dimasi ndang hapata bhe pɛa. Isaac dea nɛ Jacob gbesi. Nɛ Jacob dea fin gbesi nɛ hio bewei pɛa bhukɔ gbala bwa, ka dung nê hio ngbabafa mɛ kandɔ Israel.
- ⁹«Hio ngbabafa ɔ ndɔng dungɔ ha dea silamɔ sungiri nɛ ya mbwa, Joseph. Mbwa gdonga wɛnɛ hazu dung bala ha kandɔnu Ezipte. Ma, Sɔ dungɔ hine wɛnɛ,
- ¹⁰nɛ a kpasasa wɛnɛ ha zang hio yeksamɔ fet. A haa wɛnɛ mbaramɔ nɛ dea nde, Faraon, kongapora mɔ Ezipte, zɔka wɛnɛ nɛ dede li. Mɛgi, Faraon gdea wɛnɛ tuka wan hazu hio wi mɛ Ezipte nɛ fin tuka wan-pam hio mɔ pɛa fet.
- ¹¹Hapata gasa foto teka ha hio kandɔnu Ezipte nɛ Kanaan. Yo dungɔ nê gasa mɔ ngɔtɛ, nɛ hio ngbabafa ɔ tɛ kpa fin mɔ mɛ yɔng na.
- ¹²Ka Jacob zea nde, yɔngamɔ ha Ezipte, a tomsa hio ngbabafa ɔ ze ndang nɛ bosia.
- ¹³Ha zebwa nea pɛ mbwa, Joseph gbasa tɛ ha hio ya wa. Yo nê ha ngimɔ engi ka Faraon ingɔ nɛ hio nam pɛ Joseph.
- ¹⁴Hapata, Joseph tomsa hio ya wa hazu nɛ, nɛ ku bafa wa hine hio olo nam pɛa tɛnɛ. Dɔka mbwa fet nê bhukɔa mɔrkɔ zu bhuze bwa zanga mɔrkɔ.
- ¹⁵Mɛgi, Jacob nea nɛ de le ha Ezipte tee, kanɛ fio pɛa. Nɛ hio ngbabafa ɔ fin gbesi.
- ¹⁶Ɛ kaya hio wɔl mbwa nɛnɛ, nɛ gun ha zupisi ka Abraham bahe ha kɔ nugala pɛ Hamor ha le Sikem.
- ¹⁷«Nɛ ka Sɔ tɛ bo sanga mɛ lɛmsiri gɔnanu pɛa ha Abraham, hio wi mɛ kandɔ pɛ ɔ yebha ha Ezipte pen mɔ sɔngsi,
- ¹⁸kanɛ ngimɔ ka ma wi, ka tɛ ing Joseph na, tɛa kongapora ha Ezipte.
- ¹⁹A dea likisi mɛ de gdangamɔ ha tɛ kandɔ pɛ ɔ. A nɔsasa hio ngbabafa ɔ mɛ lak hio nzɔri bem gde nde, mbwa afe.
- ²⁰Ha ngimɔ engi, ɛ bhɛa Moïse ka dung nɛ dedea ha li Sɔ. Nana wa nɛ bafa wa daya wɛnɛ nɛ wuso lɛm kilize tar ha twa pɛ mbwa.
- ²¹Nɛ ka mbwa laka wɛnɛ gde, bem pɛ Faraon mɔ bebhoko kuo wɛnɛ nɛnɛ day tuka tɛ bem pɛa.

22 Mēgi, ε osa ha Moïse tili mbaramo pe hio wi me Ezipte fet, ne a te bo ne ngaya ha toa wen ne ha dea mo.

23 «Ne ka Moïse te bo ne bele bhukoa nar, a bheka me ne ha zoka hio ya wa, kando Israel.

24 A zoka ma wi me Ezipte ha dea gdangamo sungiri ne ma wi mo Israel. Mēgi, a lea tumbō hazu kundiki wene, ne a gbea wi me Ezipte.

25 Moïse takara pea nde, hio ya wa being nde, So ngoya gbosisi mbwa ha tom bala ne wal wene. Ma, hio ya wa ing mēgi na.

26 Hapata yala ndang Moïse kpa hio ma wi mo Israel bwa ha bio tumbō, a kio wal me gay mbwa ne toa: «Kara! Ene bo nê gdiya na? Hazu ge ene ha dea gdangamo ha te may, ge?»

27 Ma, wi ka dea gdangamo ha te ya wa ilo wen pe Moïse ne toa: «O gdea me ha zu o tuka wan-le ne wan-gon kita, o?»

28 Me ngoy me gbe mi tuka ka me gbea ne wi me Ezipte membalaso, nde?»

29 Ka Moïse zea wen enge, a yuomō pen ha kandonu Madian. Haki a dea le tuka gon-gene wi ne bhea bewei bwa.

30 «Kili bele bhukoa nar hapata, Moïse zoka kisa ha bea we ha kpenu hapete ngari Sinai. Ne ma telenge gbasa te ha wene ha zang yolo we enge.

31 Moïse yaksa hazu mo ka wene zoka. Ne ka wene ha tikoa ne sanga-sanga hazu zok yo nedede, a zea gel Kongawan ka toa ha wene:

32 «Mi nê So pe hio ngbabafa me: So pe Abraham, Isaac ne Jacob.» Ka Moïse zea mēgi, te wa angara yaka ne ke. A te ba fin da me zok mo enge na.

33 Ne Kongawan toa ha wene: «Moïse, me kpasi nakala ha nanga me, hazu bhandi ka me yol ang nê nzoy nu.

34 Mi zoka nde, hio wi me kando pom ha kpa yeksamo ha Ezipte. Mi zea toate pe mbwa. Mēgi mi zilo te hazu kpasisi mbwa. Me te sising ka mi atomsi me ha Ezipte.»

35 «Hio wi me kando Israel bakafi se Moïse ne batō: «O gdea me ha zu o tuka wan-le ne wan-gon kita, o?» Ma, yo nê wene ka So weka tuka wan-le ne wan-kpasisi. A tomsa wene ha mbwa ne wal telenge ka gbasa te ha wene ha zang kisa.

36 Yo nê wene, ka gbosasa hio wi mo Israel ha tom bala. A dea hio mokifi ne moweka ha Ezipte, ha nukolo Gbe Nana-Litong, ne ha kpenu, ka mbwa yala ang lem bele bhukoa nar.

37 Ndangte Moïse enge batō ha hio wi mo Israel nde, So beweki bin ma wan-tokuliwen ha soko kando pe mbwa tuka wene.

38 Yo nê Moïse fin, ka dungo hine kando Israel ha kpenu, ka mbwa wesara may ha nanga ngari Sinai. Wene dungo ha soko hio ngbabafa o ne telenge ka wolamo ha wene

ha zu ngari engɛ. Nɛ wal telenge Sɔ tɔa ha wene hio wen ndɔng ka ha tunɔ ha wi nde, wene atɔ yo ha ɔ fin.

³⁹«Ma, hio ngbabafa ɔ tɛ ngoy mɛ ze nu Moïse na. Mbwa kafa wene nɛ mbwa ngoya mɛ kifiri si ha Ezipte.

⁴⁰Mbwa tɔa ha Aaron: «Aaron, mɛ de ha ɔ hio ma sɔ ka bene ha sɔngsi ɔ. Hazu ɔ ing mɔ ka hɔa ha tɛ Moïse ka gbosasa ɔ ha Ezipte, na.»

⁴¹Ha ngimɔ engi, mbwa dea ma benday tuka sɔ. Mbwa haa sadaka ha yo, nɛ mbwa lukoso sɔ engɛ ka mbwa dea nɛ kɔ mbwa.

⁴²Hazu engi Sɔ kiforo gdong gde ha mbwa, nɛ a gdea mbwa ha lukoso hio sɔla gbesi tuka ka ɛ bangeriki nɛ ha zang takarata pɛ hio wan-tɔkuliwen: «Hio wi mɔ Israel, ha zang beɛ bhukɔa nar ka ene dea ha kpɛnu, ene tɛ ha mi sadaka sari nɛ mbing sadaka na.

⁴³Ma, ene toya gala gɔ gbele sɔ Molok nene, nɛ ene toya zizi sɔla pɛ gbele sɔ pɛ ene, Refan. Ene lukoso hio gbele sɔ ndɔng ka ene dea nɛ kɔ ene. Yo nê hazu engi ka mi betomsi ene tuka bala neyɛa pen kandɔnu Babilone.» “

⁴⁴Nɛ Etienne tɔa fin: «Ka hio ngbabafa ɔ dungɔ ha kpɛnu, mbwa dungɔ nɛ twa Sɔ engɛ ka osi nde, Sɔ hine mbwa. Mbwa bade yo nɛ la tuka ka Sɔ baha nu ha Moïse mɛ de. Yo lema nɛ weka nanga twa engɛ ka Sɔ baosi ha wene.

⁴⁵Hio ngbabafa ɔ mɔ pata baa fin twa Sɔ engɛ. Mbwa kuo yo nene ha ngimɔ ka Josué lesasa mbwa ha kandɔnu, ka mbwa baa ha kɔ hio mbing kandɔ, ka Sɔ yinɔ ha li mbwa yunɛ. Nɛ twa Sɔ engɛ bhɔna haki tee kanɛ ngimɔ pɛ kongapora David.

⁴⁶Sɔ dea dede sila ha tɛ David. Mɛgi, David ngoya bɛ ma gasa twa ngilɔng ha Sɔ pɛ Jacob. A ana Sɔ mɛ mɛkiri bea yo.

⁴⁷Ma, yo nê Salomon sɔna ka bea gasa twa engɛ ha Sɔ.

⁴⁸«Ngase engi, Sɔ, ka dung ha kuso ngɔn, de le ha twa ka wi bea na. Gbesi tuka ka wan-tɔkuliwen batɔ nɛ:

⁴⁹«Kongawan Sɔ tɔa nde: Ngɔn nê solowan pɔm, nɛ nu nê mɔ gde nanga mi ha zua. Yo nê nge twa ka ene bebɛ ha mi ge nde? Yo nê nge bhandi ɔmtɛ ka belem nɛ mi ge nde?

⁵⁰Yo bo nê mi ka dea ngɔn nɛ nu fet na nde?» “

⁵¹Etienne tɔa fin: «Ene nɛ nga zu! Ene gdɔki sila ene nɛ zala ene nde, ene aze wen pɛ Sɔ na. Ene ha sungoro Nzɔy-Sɔtɛ swe fet gbesi tuka ka hio ngbabafa ene bade.

⁵²Hio ngbabafa ene namala hio wan-tɔkuliwen fet. Mbwa gbea hio wi, ka batɔ wen tɛa pɛ Mesi, ndanga nzeng wi. Yo nê wene ka ene haa kasatɛ wa nɛ gbea wene.

⁵³Sɔ haa ene mbonga pɛa nɛ wal hio telenge. Ma, ene tɛ pam yo na.”

⁵⁴Ka hio wan-kpo zuwen zea wen ndɔng, sila mbwa yimɔ nɛ mbwa angara yɔnga nzata sungiri nɛ Etienne.

⁵⁵Ma, Etienne dona nɛ Nzɔy-Sɔtɛ. A guoli ha ngɔn, nɛ a zɔka lɛkɛ-lɛkɛmɔ pɛ Sɔ nɛ fin Jɛsus ha yola ha wekɔ Sɔ.

⁵⁶A tɔa: «Ɛnɛ ze, mi zɔka ngɔn gboa long, nɛ Bewei pɛ Wi, ha yola ha wekɔ Sɔ.»

⁵⁷Ka mbwa zea mɛgi, mbwa gdɔra nɛ ngagɛl nɛ gdɔka zala mbwa. Mbwa guotɛ fet gbesi nɛ teka ha zu Etienne.

⁵⁸Mbwa baa wɛnɛ gbonɛ ha zang gasa le. Nɛ mbwa angara loa wɛnɛ nɛ ta hazu gbɛ wɛnɛ. Mbwa kpɔsa hio gasa la pɛ mbwa gde ha nu hapɛtɛ ma pɔlɔmbɔ wei ka ɛ sa nde, Saul.

⁵⁹Ha ngimɔ ka mbwa ha loa wɛnɛ nɛ ta, Etienne gɔa Sɔ mɛgɛ: « Kongawan Jɛsus, mɛ ba sɔtɛ mi!»

⁶⁰Hapata, a teka nɛ zigolo ha nu, nɛ gdɔra nɛ ngagɛl: «Kongawan, mɛ bisi sembɔ engɛ ha zu mbwa.» Nɛ hapata wen ndɔng, a fea.

Deamɔ 8

¹Saul mekara nɛdedea gbɛa Etienne. Angiri ha swe gbɛa Etienne, ɛ namala hio wi mɔ eglize nɛkpasa ha Jɛrusalem. Mbwa fet yambala yumɔ nɛ ha kandɔnu Judɛe nɛ Samari. Yo nɛ hio wan-nɛtom sɔna ka bhɔna ha Jɛrusalem.

²Hio ma mboazu wi ha li Sɔ gunɔ wɔl Etienne, nɛ mbwa hea kwa pentɛ ha wen fio pɛa.

³Saul kio wal mɛ bhondisi giliwi mɔ eglize. A lea hio twa pɛ mbwa nɛnɛ, nɛ kaya hio wei nɛ bhoko a ha twa zɔbhɔ.

⁴Hio wi pɛ Christ ka yuo Jɛrusalem, yala ha bhandi fet nɛ bulo Dede Wen.

⁵Philippe nɛa ha gasa le mɔ kandɔnu Samari, nɛ wɛnɛ bulo Dede Wen haki nde, Mesi hɔa kari.

⁶Hio giliwi zea wen hio mɔweka ka Philippe ha dea, nɛ mbwa zɔka yo fin. Mɛgi mbwa dungɔ sem nɛ lenga zala hazu ze wen pɛa.

⁷Philippe yinɔ hio dɔka gdanga sɔtɛ, ka gboa ha tɛ hio wi nɛ gdɔra nɛ ngagɛl. A kpasasa fin hio dɔka wan-zɛlɛ mɛla nɛ hio kumɔ wi.

⁸Mɛgi, hio wi mɛ gasa le engi dungɔ nɛ gasa tote.

⁹Ma wan-nganga dea le ha gasa le engi pata yɛa. Ling wa nde Simon. Wɛnɛ ha dea tom nganga nɛ hio wi mɛ Samari yaksa ha deamɔ pɛa. A baa tɛ wa tuka ma gasa kongwa wi.

¹⁰Mɛgi, hio bebe wi nɛ hio gasa wi fet dola tɛ ha wɛnɛ, mbwa tɔa: «Wei engɛ nɛ ngatɛ pɛ Sɔ, ngatɛ ka ɛ sa nde, gasa ngatɛ.»

- 11**Mbwa lɛnga zala hazu ze wen pɛa nekpassa, hazu wɛnɛ yaksa mbwa ngimɔ nɛzikoa nɛ wal tom ngangɔ pɛa.
- 12**Ma, sising mbwa mɛkara Dede Wen ka Philippe bulo hazu Kongakandɔ pɛ Sɔ nɛ hazu ling Jɛsus-Christ. Mɛgi, wɛnɛ gdumso mbwa ha li, wei nɛ bhoko.
- 13**Simon nɛ tɛ wa mɛkara fin, nɛ Philippe gdumso wɛnɛ ha li. A dungɔ swe fɛt hapɛtɛ Philippe. Ka wɛnɛ zɔka hio gasa mɔwɛka nɛ mɔkifi ka Philippe ha dea, a yaksa pentɛ.
- 14**Ka hio wan-nɛtom ka dungɔ ha Jɛrusalem zɛa nde, hio wi mɔ Samari mɛkara wen pɛ Sɔ, mbwa tomsa Pierre nɛ Jean ha pɛ mbwa.
- 15**Ka mbwa hɔa haki, mbwa gɔa Sɔ hazu hio wi pɛ Christ ndɔng nde, Sɔ aha Nzɔy-Sɔtɛ ha mbwa.
- 16**Mbwa gɔa Sɔ mɛgi, hazu Nzɔy-Sɔtɛ tɛ zil ka ha zu ma ndang na. Ɛ bagdumsi mbwa ha li nɛ ling Kongawan Jɛsus sɔna.
- 17**Mɛgi, Pierre nɛ Jean gɛa kɔ ha zu mbwa, nɛ Sɔ haa mbwa Nzɔy-Sɔtɛ.
- 18**Simon zɔka nde, hio wi kpa Nzɔy-Sɔtɛ ha ngimɔ ka Pierre nɛ Jean gɛa kɔ ha zu mbwa. Mɛgi, a bhɛka mɛ ha mbɔli ha Pierre nɛ Jean,
- 19**nɛ tɔa: «Ɛnɛ ha mi ziomɔ ɛngɛ fin tuka nde, wi ka mi begɛde kɔ ha zu wa, akpa Nzɔy-Sɔtɛ.»
- 20**Ma, Pierre kiforo wen ha wɛnɛ: «Mɛ bhondi hine mbɔli pɛ mɛ fɛt, hazu mɛ takara nde, mɛ lem hɛ nɛ mbɔli mɔ ka Sɔ ha nɛ gangtɛ.
- 21**Tom pɛ ɔ zɔk mɛ ndang na, yo bo nɛ pɛ mɛ na, hazu sila mɛ bo nɛ nzeng ha li Sɔ na.
- 22**Mɛ kifiri sila mɛ lak likisi pɛ mɛ gɛde! Mɛ gɔ Kongawan nde, wɛnɛ aha mɛ tiso hazu gdanga takaramɔ pɛ mɛ. Ka wal ang, wɛnɛ bedɛ yo.
- 23**Mi zɔka nde, mɛ nɛ wan-gdanga sila, nɛ dea gdangamɔ baa mɛ nɛ bala.»
- 24**Simon kiforo wen ha mbwa: «Ɛnɛ gɔ Kongawan hazu mi nɛ tɛ ɛnɛ tuka nde, mɔ ka ɛnɛ tɔa, ahɔ ha tɛ mi ndang na.»
- 25**Pierre nɛ Jean bhɔna ha Samari, nɛ mbwa bulo wen mɔ ka Kongawan batɔ nɛ bade ha li mbwa. Hapata mbwa kiforo tɛ si ha Jɛrusalem. Ha liwal, mbwa bulo fin Dede Wen ha zang hio dɔka le mɔ kandɔnu Samari.
- 26**Tɛlɛngɛ pɛ Kongawan tɔa ha Philippe: «Mɛ gutɛ, mɛ nɛ ha wal gdɔk swe, ha liwal ka gutɛ ha Jɛrusalem nɛ zil ha Gaza. Ha liwal ɛngɛ wi pen ang nɛdɔka na.»
- 27**Philippe guotɛ nɛ pena. Ha wal a kpa ma gasa wi mɔ kandɔnu Etiopi, ka tɛa ha Jɛrusalem ha gɔa Sɔ. Ɛ bagba wɛnɛ se nɛ mala hazu wɛnɛ nɛ wan-pam kpaamɔ pɛ Kandas, kongapora mɔ bhoko mɔ Etiopi.
- 28**Wɛnɛ ha sioa ha kandɔnu pɛa. A dungɔnu ha zang puspɔs ka yanga dak nɛnɛ, nɛ wɛnɛ ha tɔla takarata pɛ wan-tɔkuliwen Esaie.

²⁹Nzoy-Sote tɔa ha Philippe: «Mε tiki nε hapεte puspυs engε.»

³⁰Philippe sɔawi nε haki, nε a zea wi engε ha tɔla takarata pε wan-tɔkuliwen Esaie. A ana wene: «Mε ingɔ mɔ ka mε tɔl kε nde?»

³¹Wi mɔ Etiopi kiforo wen: «Ma wi tε osi yo ha mi na. Mi being mɔ engε mεng?» Nε a saa Philippe mε dang puspυs tε dung hapεte wa.

³²Wen, ka wene ha tɔla, tɔ nde: «A dungɔ tuka sami, ka ε baa nene ha gbεa. A dungɔ tuka besami, ka ε gɔna bumɔ tε wa. Ha mɔ ndɔng fet, a dungɔ selele nε a tε gu nu ngɔti tε na.

³³ε fengsa wene, nε ε gɔna kita ba wene nε ngabhala nu. Ma wi lem tɔ wen tε bezang pεa na, hazu ε gbεa wene kari.»

³⁴Wi mɔ Etiopi ana Philippe: «Mi gɔ mε, mε tɔ ha mi, wan-tɔkuliwen tɔ wen tε wa nε pεa tε, mana wen tε ma wi netε nde?»

³⁵Mεgi, Philippe baa wen, nε a bulo ha wene Dede Wen hazu Jεsus angiri nε goto wen engε, ka Esaie bangeriki.

³⁶Ka mbwa boka ha liwal, mbwa hɔa ha nu ma li. Nε wi mɔ Etiopi tɔa ha Philippe: «Mε zɔk, ma li ga. Yo nε ge ka dol nde, mε agdumsi mi ha li nε ling Jεsus ge nde?»

³⁷[Philippe tɔa: «Ka mε mekara nε sila mε fet, mi lεma gdumsi mε.» Nε a kɔa: «Ey, mi mekara nde, Jεsus-Christ nε Bewei pε Sɔ.»]

³⁸Wene haa nu mε yolsi puspυs, nε mbwa bwa zilo ha zang li. Mεgi, Philippe gdumso wene ha li nε ling Jεsus.

³⁹Ka mbwa gboa ha zang li, Nzoy-Sote guo Philippe pen nε. Nε wi mɔ Etiopi zɔk wene fin na. Ma, wene baa wal nε tote si nε.

⁴⁰Philippe tε bo ha le Azot. A guote haki nε ha le Sezare. Ha liwal, a bhaa Dede Wen ha zang hio le fet nene.

Deamɔ 9

¹Saul bhɔna ha sena hio wan-yambimɔ pε Kongawan nengaya, nε a tɔa wen gbε mbwa. Ma swe ndang, a nεa ha pε wan-zu hio wan-hasadaka.

²A ana ha kɔ wa takarata ka beha wene ziomɔ mε kay ha gasa le Damas hio zuife ndɔng ka ndara wal pε Kongawan Jεsus. Haki, a beosi takarata engε ha hio wan-zu hio twa gɔ Sɔ. Nε ka wene bekpa hio ma wei nε bhoko ndɔng, a beku mbwa nε sanga kɔ sine ha Jεrusalem.

³Mεgi, ka wene boka ha liwal sanga nε Damas, ma gasa saamɔ zilo nehasa ha ngɔn tε, tε ba zikiri wene kpelue-kpelue.

⁴A teka ha nu nε zea ma gel ka ana wene: «Saul, Saul, mε namili mi ha zu ge?»

- ⁵Saul kɔa nɛ anamɔ: «Kongawan, mɛ nɛ o?» Gɛl ɛngɛ kiforo wen: «Mi nɛ Jɛsus, ka mɛ ha namala.
- ⁶Ma, gutɛ mɛ, nɛ ha zang lɛ. Haki, ɛ beosi ha mɛ mɔ ka mɛ bedɛ.”
- ⁷Hio wi ndɔng ka nɛa hine Saul ha liwal, yola nɛ kara sɛm, hazu mbwa zɛa sɔna nɛ gɛl wi, ma, mbwa zɔk ma wi ndang na.
- ⁸Saul guotɛ ha nu, nɛ ngasɛ a bhaa li wa long, a zɔk mɔ ndang na. ɛ baa kɔ wa, nɛ ngbɔsa wɛnɛ nɛnɛ ha Damas.
- ⁹Haki, ha zang yala tar, a zɔk mɔ na, a yɔngmɔ na, nɛ a nɔ mɔ na.
- ¹⁰Ha ngimɔ ɛngi, ma wan-yambimɔ pɛ Jɛsus dungɔ ha Damas ling wa ndɛ, Ananias. Kongawan saa wɛnɛ nɛ lisɔ: «Ananias!» Nɛ wɛnɛ kɔa: «Kongawan, mi ga.”
- ¹¹Mɛgi, Kongawan toa ha wɛnɛ: «Gutɛ, mɛ ba wal ka ɛ sa ndɛ, nzeng wal. Mɛ nɛ ha twa pɛ Judas, nɛ mɛ ani ma wi mɛ Tarse, ling wa ndɛ, Saul. Wɛnɛ haki ha gɔa Sɔ.
- ¹²Wɛnɛ zɔka nɛ lisɔ ndɛ, ma wei, ling wa ndɛ Ananias, lea twa nɛ gɛda kɔ ha zu wa tuka ndɛ, wɛnɛ azɔk mɔ nɛ mbinga.”
- ¹³Ananias kiforo wen: «Kongawan, dɔka wi toa lingtɛ wei ɛngɛ ha mi. Yo nɛ wɛn gɛngamɔ ka wɛnɛ dea sungiri nɛ hio wi pɛ mɛ ha Jɛrusalem.
- ¹⁴Hio gasa wan-hasadaka haa wɛnɛ ziomɔ ndɛ, wɛnɛ atɛ hake, tɛ kay wi fet ka mɛkiri ling mɛ a ha twa zɔbhɔ.”
- ¹⁵Ma, Kongawan toa ha wɛnɛ: «Mɛ nɛ, hazu mi weka wi ɛngɛ tuka wan-tom pɔm. A begbasi ling mi ha hio kandɔ ka bo nɛ zuifɛ na, ha hio kongapora pɛ mbwa, nɛ fin ha kandɔ zuifɛ.
- ¹⁶Nɛ mi beosi ha wɛnɛ dɔka yeksamɔ, ka lɛma ndɛ, wɛnɛ akpa hazu ling mi.”
- ¹⁷Mɛgi, Ananias pena nɛ lea twa ɛngi. A gɛda kɔ ha zu Saul nɛ toa: «Saul, ya mi, yo nɛ Kongawan Jɛsus ha tomsi mi ha mɛ. Yo nɛ wɛnɛ ka gbasa tɛ ha mɛ ka mɛ ha tea ha liwal. A tomsa mi ndɛ, mɛ azɔk mɔ nɛ mbinga, nɛ ndɛ, mɛ adon nɛ Nzɔy-Sɔtɛ.”
- ¹⁸Nɛhasa, ma mɔ tuka koko kɔyɔ gboha ha li Saul tek ha nu. A zɔka mɔ nɛ mbinga. Mɛgi, a guotɛ, nɛ Ananias gɛdumso wɛnɛ ha li nɛ ling Jɛsus.
- ¹⁹Hapata a yɔngamɔ, nɛ a kpaa ngatɛ fin. Saul bhɔna ha Damas hine hio wan-yambimɔ pɛ Jɛsus lɛm nɛ ma yala.
- ²⁰Nɛhasa wɛnɛ angara bulo wen ha hio twa gɔ Sɔ ndɛ, Jɛsus nɛ Bewei pɛ Sɔ.
- ²¹Hio wi fet ka zɛa wɛnɛ, yaksa nɛ mbwa anamɔ ha soko may: «Yo bo nɛ wei kɛ, ka dungɔ ha bhondasa hio wi ka mɛkara Jɛsus ha Jɛrusalem na ndɛ? Bo nɛ wɛnɛ tea hake hazu sang mbwa sine ha hio gasa wan-hasadaka na ndɛ?”
- ²²Ma, Saul dungɔ ha bulo wen nɛngaya pen mɔ songsi. A toa ha mbwa long ndɛ, Jɛsus nɛ Mesi. Mɛgi, hio zuifɛ ka dung ha Damas ing fin wen ka mbwa betɔ na.

- 23**Hapata ma yala, hio zuife kpoa zuwen nɛ sila ndang mɛ gbɛ wɛnɛ.
- 24**Ma, Saul zea wɛna. Mbwa pɛma nu kin gasa le swe nɛ zɛ hazu ba wɛnɛ mɛ gbɛ.
- 25**Mɛgi, ma zɛ, hio wan-yambimɔ pɛ Saul gdea wɛnɛ ha zang gasa gɛsɛ. Mbwa kpoa pɛl ha nua, nɛ mbwa zilso yo nɛ zu kin gde ha gdonga.
- 26**Ka Saul hɔa ha Jérusalem, a kio wal mɛ wesiri may hine hio wan-yambimɔ pɛ Jésus. Ma, mbwa fɛt dungɔ nɛ ke hazu mbwa tɛ mɛkiri nde, wɛnɛ nê tɛ wan-yambimɔ pɛ Jésus, na.
- 27**Ma, Barnabas kuo wɛnɛ nɛnɛ ha pɛ hio wan-netom nɛ tɔa ha mbwa: «Saul zɔka Kongawan ha liwal Damas nɛ Kongawan wolamɔ ha wɛnɛ. Hapata Saul bulo wen nɛ da nɛ ling Jésus ha hio wi mɛ Damas.»
- 28**Angiri ha ngimɔ engi, Saul tɛ bo ha dea sɔy hine hio wan-netom ha Jérusalem. A dungɔ ha bulo wen nɛ da nɛ ling Kongawan.
- 29**A wola wen nɛ sio kafɛ hine hio zuife ka wol nu greke, ma, mbwa kio wal mɛ gbɛ wɛnɛ.
- 30**Ka hio wi pɛ Christ zea wɛna, mbwa kuo Saul nɛnɛ ha Sezare, haki mbwa tomsa wɛnɛ ha Tarse.
- 31**Mɛgi, giliwi mɔ eglize dungɔ ha zang gaamɔ ha Judée, ha Galile nɛ ha Samari. Mbwa kpɔate ha wal mɔ Sɔ, mbwa yuo ke Kongawan ha deamɔ pɛ mbwa fɛt, nɛ dɔka mbwa yebha nɛnɛ hazu Nzɔy-Sɔtɛ gbakara mbwa.
- 32**Pierre dungɔ ha yali ha kandɔnu engi fɛt. Ma swe, a nɛa fin ha pɛ hio wi pɛ Christ ka de le ha Lida.
- 33**Haki a kpaa ma wan-zɛlɛ mɛla, ling wa nde Ene, ka dungɔ ha ɔanu ha zu yala lɛm bɛlɛ mɔrkɔ zanga tar.
- 34**Pierre tɔa ha wɛnɛ: «Ene, Jésus-Christ kpasasa mɛ. Mɛ gutɛ, mɛ bhɔngiri yala pɛ mɛ.» Nɛ ha ndangtɛ ngimɔ, a guotɛ.
- 35**Hio wi mɛ Lida nɛ hio wi mɛ kandɔnu Saron fɛt zɔka wɛnɛ ha nɛa nɔ. Nɛ mbwa kiforo sila mbwa nɛ mɛkara Kongawan.
- 36**Ma wan-yambimɔ bhoko dungɔ ang ha Zope, ling wa nde, Tabita. Ling engɛ tɔ nɛ nu greke nde, Dorkas, gotoa nde, dengbɛ. Wɛnɛ dea dedemɔ swe fɛt nɛ a gbakara hio fabha wi.
- 37**Ha ngimɔ engi, zɛlɛ baa wɛnɛ nɛ a fea. Kɛ falɛ wɔl wa kari, ɛ kuo yo nɛ nɛ gde ha ma pimbi, kɛ bɛa ha zu twa ha ngɔn.
- 38**Ma, ka hio wan-yambimɔ pɛ Jésus ha Zope zea nde, Pierre tɛ bo sanga nɛ mbwa ha le Lida, mbwa tomsa hio wi bwa mɛ ba nanga wa nde, wɛnɛ atɛ nɛhasa.
- 39**Pierre guotɛ nɛhasa nɛ hine mbwa. Ka wɛnɛ hɔa, ɛ kuo wɛnɛ nɛnɛ ha zang pimbi, kɛ bɛa ha zu twa ha ngɔn. Hio nagula fɛt ka dungɔ haki zikoro Pierre nɛ hea kwa.

Mbwa osa ha wene tili la nete-nete, ka Dorkas fulo hazu mbwa ka wene dungo ne zutuno.

⁴⁰Megi, Pierre haa nu nde, wi fet agbo. A ngbio zigolo ha nu ne goa So. Hapata, a kiforo te zok wol ne toa: «Tabita, me gute!» Ne wene bhaa li. Ka wene zoka Pierre, a guote dung nu.

⁴¹Pierre yafafa ko, baa wene gu gde ha ngon. Hapata a saa hio wi pe Christ ne hio nagula ndong, ne wene osa Tabita ha mbwa ne zutuno.

⁴²Wi me le Zope fet zea wena, ne doka wi mekara Kongawan.

⁴³Pierre dungo haki ngimo nezikoa ha pe ma wan-de tom kotu, ling wa nde, Simon.

Deamo 10

¹Ma wei dungo ha Sezare, ling wa nde, Korneille. Wene ne kagama ha zu hio wan-bibulo gommay. E sa ling zugili pe mbwa nde, zugili bulo mo kandonu Itali.

²Wene hine hio wi me twa pea fet dungo ha lukoso So ne mboazu. A dungo ha dea dedemo ha te hio fabha wi zuife nedoka, ne a dungo ha goa So kpoo.

³Ma mbolo ha wal ngonga tar, Korneille zoka ma zizimo. A zoka ma telenge pe So ne te gbali wa. Telenge lea twa pea ne saa wene: «Korneille!»

⁴A gera telenge, ke baa wene, ne a toa: «Kongawan, yo ne ge ka me tea ge?» Telenge toa ha wene: «Tazu So te bisi ne me na. A zea goamo pe me, ne a mekara dea ngay ka me dea ha te hio fabha wi.

⁵Sising, me tomsi hio ma wi ha Zope nde, mbwa aku Simon enge, ka e sa fin nde Pierre, tene.

⁶Wene ha pe ma wan-de tom kotu ka e sa nde, Simon. Twa pea ha nukolo nana-litong.”

⁷Ka telenge ka bawolmo ha wene pena, Korneille saa hio ma wan-tom pea bwa ne ma wan-bibulo pea ndang. Wi enge dea tom ha si wa pata yea, ne wene dungo ne mboazu ha li So.

⁸A baa ha mbwa kasi mo fet, ka wene zoka, ne a tomsa mbwa ne ha Zope.

⁹Ne mosaa, mbwa boka ha liwal sanga ne le Zope. Swe hoa ha sila zu ne Pierre danga zu telefen twa hazu go So.

¹⁰Wo dea wene ne a ngoya yongamo. Ha ngimo ka e ha gio yongamo, wene zoka zizimo.

¹¹A zoka nu ngon gboa long, ne ma mo ha ziloa te ha li wa tuka gasa la ka e ba ne ngbilia nar.

¹²Ha zanga hio tili sari ang nete-nete: E ndong ka dung ne nanga nar, e ndong ka hay ne nu, ne fin hio noy.

- 13**Ma gel tɔa ha Pierre: «Pierre, gute mɛ, mɛ gbɛ mbwa yɔng!»
- 14**Ma, Pierre kafa nɛ tɔa: «Way, Kongawan. Mɔ ka mbonga kafa mɛ yɔng, nɛ ka dung nɛ nzing ha li Sɔ, mi tɛ yɔng yo fɛt ha tunɔ pɔm ndang na.»
- 15**Gel engɛ wolamɔ mɔ zebwa ha wɛnɛ nɛ tɔa: «Mɔ ka Sɔ sasasa kari, ka mɛ azɔk yo tuka mɔ nzing fin na!»
- 16**Mɔ engɛ hɔa mɛgi zetar, nɛhasa hapata ɛ dangsa la engɛ si ha ngɔn.
- 17**Ha ngimɔ ka Pierre bhɔna ka yee hazu zizimɔ ka wɛnɛ zɔka, hio wan-nɛkasara pɛ Korneille ana twa pɛ Simon nɛnɛ, nɛ mbwa hɔa tɛ yol ha nutwaa.
- 18**Mbwa saa sala nɛ anamɔ: «Simon, ka ɛ sa nde Pierre, ɔ hake nde?»
- 19**Nɛ ka Pierre boka ha takaramɔ hazu zizimɔ engɛ, Nzɔy-Sɔtɛ tɔa ha wɛnɛ: «Zɔk, wi tar ha kio mɛ.
- 20**Mɛ zil, mɛ nɛ hinɛ mbwa. Mɛ takiri tɛ na, hazu yo nɛ mi ka tomsa mbwa.»
- 21**Mɛgi, Pierre zilo nɛ kpaa wi ndɔng. A tɔa ha mbwa: «Mi nɛ wi kɛ ka ɛnɛ ha kioa. ɛnɛ tea hazu ge?»
- 22**Mbwa kiforo wɛn: «Yo nɛ Korneille, kagama-bulo, ha tomsi ɔ. Wɛnɛ nɛ nzeng nɛ mboazu ha li Sɔ. Hio wi mɔ kandɔ zuife fɛt tɔa dede lingtɛ wa. Ma telenge pɛ Sɔ tɔa ha wɛnɛ mɛ sa mɛ ha twa pɛa hazu ze wɛn nu mɛ.»
- 23**A kuo mbwa le nɛ twa, nɛ mbwa ɔa haki hinɛ wɛnɛ. Ka mɔsaa, Pierre nɛa hinɛ mbwa. Hio ma wi pɛ Christ mɛ Zope nɛa hinɛ wɛnɛ fin.
- 24**Mbwa ɔa yala ndang ha wal, nɛ mbwa hɔa ha Sezare. Haki, Korneille dungɔ ha kera mbwa. A wesara hio nam pɛa nɛ hio ngbak dan wa.
- 25**Ha ngimɔ ka Pierre ha lea twa, Korneille wea si wa. A hilo ha si nanga Pierre hazu fan wɛnɛ nɛ mendi.
- 26**Ma, Pierre baa kɔ wa gu wɛnɛ gde ha ngɔn nɛ tɔa: «Gute mɛ. Zɔk, mi fin nɛ wi tuka mɛ.»
- 27**A wolamɔ fin hinɛ Korneille le nɛ twa. Haki, Pierre kpaa dɔka wi ka wesara may.
- 28**A tɔa ha mbwa: «ɛnɛ ingɔ nde, mbonga pɛ ɔ, hio zuife, tɔa nde, ɔ ade sɔy hinɛ wi mɛ olo kandɔ na, nɛ ɔ ale twa pɛ mbwa na. Ma, pɔm, Sɔ osa ha mi nde, ka mi azɔk ma wi tuka mɔ nzing nɛ mɔ nyɛl na.
- 29**Mɛgi, ka ɛnɛ saa mi, mi tɛ kɛkiri wɛn na. Mi tea. Ma, sising mi ngoya ing goto sala ka ɛnɛ saa nɛ mi.»
- 30**Korneille kɔa nɛ tɔa: «Yo tɛ bo nɛ yala nar mɛsɛ, ha ngonga tar mɔ wal mbolo tuka mɔ sising. Mi dungɔ hake ha gɔa Sɔ ha twa pɔm, ka ma wi nɛ lɛkɛ-lɛkɛ late tea tɛ yol ha li mi.

- 31 Wia tɔa ha mi: «Korneille, Sɔ zea gɔamɔ pɛ mɛ. Tazu wa gbaa nɛ ngay ka mɛ de ha tɛ hio fabha wi.
- 32 Mɛgi, mɛ tomsi hio ma wi ha Zope, ka mbwa anɛ nɛ ku Simon, ka ɛ sa fin nde Pierre tɛnɛ. A ɔ ha pɛ Simon, wan-detom kotu, ha nukolo nana-litɔng.»
- 33 «Mɛgi, mi tomsa hio wi nɛhasa hazu nɛ, nɛ sa mɛ. Mɛ dea nɛdedea hazu mɛ tɛa. Sising, ɔ fɛt dung hake ha li Sɔ hazu ze hio wen fɛt, ka Kongawan gdea ha nu mɛ.”
- 34 Pierre angara wolamɔ nɛ wɛnɛ tɔa: «Kpasawen, sising mi ingɔ nɛdedea nde, Sɔ gba soko wi na!
- 35 Mɛgi, ha soko kandɔ ndang ndang fɛt, Sɔ ngoy nɛ wi, ka yu ke wa, nɛ ka de mɔ ka dung nzeng ha li wa.
- 36 Sɔ tomsa Dede Wen ha hio wi mɔ Israel nde, ɔ lɛma kpa gaamɔ ha soko ɔ hine wɛnɛ nɛ wal Jɛsus-Christ, ka dung nɛ Kongawan pɛ hio wi fɛt.
- 37 ɛnɛ ingɔ mɔ, ka hɔa ha kandɔnu Galile sɔngsi gbo ha kandɔnu Judɛe fɛt, hapata ka Jean bulo wen nɛ gdumso hio wi ha li.
- 38 ɛnɛ ingɔ wen tɛ Jɛsus, wi mɛ Nazaret, ka Sɔ weka nɛ donsa nɛ Nzɔy-Sɔtɛ nɛ ziomɔ. Mɛgi, a yala ha bhandi fɛt, a dea dedemɔ nɛ kpasasa hio wi, ka dungɔ ha si Satan, hazu Sɔ dungɔ hine wɛnɛ.
- 39 ɔ, hio wan-nɛtom, zɔka mɔ fɛt ka Jɛsus bade ha kandɔnu Judɛe nɛ ha Jɛrusalem fɛt, nɛ sising ɔ ha kea wena. «ɛ ngbaa wɛnɛ ha getakate gbɛ.
- 40 Ma, ha zetar yala, Sɔ tunso wɛnɛ ha soko hio fiowi, nɛ gdea wɛnɛ mɛ gbasi tɛ.
- 41 A tɛ gbasi tɛ wa ha hio wi fɛt na, ma, sɔna ha ɔ, ka Sɔ weka sɔngsi mɛ zɔk wɛnɛ nɛ ke wena. ɔ yɔngamɔ nɛ nɔa mɔ hine wɛnɛ hapata guote pɛa ha soko hio fiowi.
- 42 Mɛgi, Jɛsus haa nu ha ɔ mɛ bul Dede Wen ha kandɔ zuife, nɛ mɛ gbasi fin long nde, Sɔ gdea wɛnɛ tuka wan-gɔn kita ha zu hio tunɔ nɛ fiowi.
- 43 Hio wan-tɔkuliwen fɛt bulo wen tɛ Jɛsus nde, wi ndang ndang fɛt ka mɛkiri wɛnɛ, Sɔ bebisi sembɔ pɛ mbwa nɛ wal ziomɔ pɛ ling Jɛsus.”
- 44 Ka Pierre boka ha bulo wen, Nzɔy-Sɔtɛ zilo ha zu wi ndɔng fɛt ka dungɔ ha zea wɛnɛ.
- 45 Hio wi pɛ Christ mɔ kandɔ zuife ka tɛa hine Pierre yaksa pentɛ, ka mbwa zɔka Nzɔy-Sɔtɛ ha ziloa fin ha zu wi ndɔng, ka bo nɛ zuife na.
- 46 Hazu mbwa zea wi ndɔng ha wolamɔ nɛ hio nu pɛ Nzɔy-Sɔtɛ lukisi nɛ Sɔ.
- 47 Mɛgi Pierre tɔa: «Nzɔy-Sɔtɛ zilo ha zu wi ndɔng gbesi tuka wɛnɛ bazil ha zu ɔ. ɔ bekafi fin gdumso mbwa ha li mɛng?”
- 48 Nɛ wɛnɛ haa nu nde, ɛ agdumsi mbwa nɛ ling Jɛsus-Christ. Hapata, mbwa ana wɛnɛ mɛ dung haki hine mbwa lɛm ma yala ing.

Deamɔ 11

- ¹Hio wan-ɲetom nɛ hio wi pɛ Christ mɔ Judée zea nde, hio ma wi, ka bo nê zuife na, mɛkara fin wen pɛ Sɔ.
- ²Hazu engi, hio wi pɛ Christ mɔ kandɔ zuife sɛna wen ha Pierre, ka wɛnɛ kiforo pe ha Jérusalem.
- ³Mbwa tɔa: «Hazu ge mɛ lea twa pɛ hio wi, ka bo nê zuife na, nɛ mɛ yɔngamɔ hine mbwa, ge nde?»
- ⁴Mɛgi, Pierre bulo ha mbwa goto mɔ ndɔng ndang ndang fet angiri ha kudoma. A tɔa:
- ⁵«Mi dungɔ ha gasa le Zope. Ma swe ka mi ha gɔa Sɔ, mi zɔka zizimɔ. Mi zɔka mɔ tuka gasa la ka ɛ ba ha ngbilia nar. Yo ha zilɔa ha ngɔn tɛ ha li mi.
- ⁶Nɛ ka mi gera zanga gdoo, mi zɔka hio sari ka dung nɛ nanga nar, hio sari bɛlɛ, hio sari ka hay nɛ nu, nɛ hio nɔy fin.
- ⁷Hapata, mi zea ma gɛl ka wolamɔ ha mi: «Pierre, gute mɛ, mɛ gbɛ mbwa yɔng!»
- ⁸Ma, mi kiforo wen: «Way, Kongawan. Mɔ ka mbonga kafa mɛ yɔng, nɛ ka dung nɛ nzing ha li Sɔ, tɛ le nu mi ndang na.»
- ⁹Nɛ mɔ zebwa gɛl engɛ gboha ha ngɔn tɛ, nɛ tɔa: «Mɔ ka Sɔ sasasa kari, ka mɛ azɔk yo tuka mɔ nzing fin na.»
- ¹⁰Mɔ engɛ hɔa mɛgi zetar, hapata ɛ dangsa la engɛ fet si ha ngɔn.
- ¹¹Nɛ ha ndangtɛ ngimɔ hio wi tar hɔa ha twa, ka mi baɔ ang. Yo nê hio wan-nɛkasara ka guotɛ ha Sezare tɛnɛ.
- ¹²Nzɔy-Sɔtɛ tɔa ha mi nde, mi anɛ hine mbwa, nɛ mi atakiri tɛ na. Hio ya mi ndɔng mɔrkɔ zanga ndang, ka tɛa hine mi hake, nɛa hine mi ha Sezare. Nɛ ɔ fet lea twa pɛ Korneille.
- ¹³Haki Korneille tɔa ha ɔ nde, wɛnɛ bazɔk ma telenge ha yola ha twa pɛa. Telenge engɛ batɔ: «Mɛ atomsi hio wi ha Zope hazu ku Simon, ka ɛ sa fin nde Pierre, tɛnɛ.
- ¹⁴A betɔ ha mɛ wen wal ka Sɔ bekpasisi mɛ nɛ hio wi mɛ twa pɛ mɛ fet.»
- ¹⁵Nɛ ka mi angara wolamɔ, Nzɔy-Sɔtɛ zilo ha zu mbwa gbesi tuka ka wɛnɛ bazil nɛ ha zu ɔ ha kudoma.
- ¹⁶Mɛgi, tazu mi gbaa nehasa nɛ wen ka Kongawan batɔ nde: «Jean gdumso hio wi ha li, ma, pɛ ɛnɛ, Sɔ begdumsi ɛnɛ ha zang Nzɔy-Sɔtɛ.»
- ¹⁷Sɔ haa mbwa fin ndangtɛ Nzɔy-Sɔtɛ ka wɛnɛ baha ha ɔ ha ngimɔ, ka ɔ mɛkara nɛ Kongawan Jésus-Christ. Tuka mɔ dung mɛgi, mi nê nge wi mɛ gute sungiri nɛ Sɔ ge nde?»

¹⁸Ka mbwa zea wen pɛ Pierre, mbwa tɛ si kafɛ fin na, nɛ mbwa lukoso Sɔ. Mbwa tɔa: «Kpasawen, Sɔ haa wal ha hio wi, ka bo nê zuife na, mɛ kifiri sila mbwa nde, mbwa fin akpa kpasa tunɔ.»

¹⁹Hapata gbɛa Etienne, ɛ angara namala hio wi pɛ Christ, nɛ mbwa yambala. Hio ma nea ha kandɔnu Fenisi, hio ma ha kisi Shipre, nɛ hio ma ha gasa le Antioshe. Ha bhandi fet ka mbwa hɔa ang, mbwa bulo wen pɛ Sɔ sɔna ha hio zuife.

²⁰Ma, hio ma wi pɛ Christ mɛ Shipre nɛ Sirene nea fin ha Antioshe. Nɛ mbwa bulo Dede Wen pɛ Kongawan Jɛsus fin ha hio wi, ka bo nê zuife na.

²¹Ngatɛ pɛ Kongawan dungɔ hine mbwa, nɛ hio dɔka wi kiforo sila mbwa hazu mɛkiri Kongawan.

²²Giliwi mɔ eglize ha Jérusalem zea kasia. Mɛgi, mbwa tomsa Barnabas nɛ ha Antioshe.

²³Ka wɛnɛ hɔa, a zɔka nde, Sɔ dea dede sila ha tɛ hio wi haki. A dea totɛ hazua pentɛ, nɛ a mboa mbwa fet nde, mbwa azati nɛ bhɔn nɛ mboazu ha li Kongawan.

²⁴Barnabas dungɔ nê dede wi ka dona nɛ Nzɔy-Sɔtɛ nɛ mɛkaramɔ. Nɛ hio dɔka wi mɛkara Kongawan.

²⁵Hapata Barnabas guotɛ haki nɛ ha Tarse hazu ki Saul.

²⁶Ka wɛnɛ kpaa Saul kari, a kuo wɛnɛ tɛnɛ ha Antioshe fin. Nɛ mbwa dea kili beɛ ndang ha soko giliwi mɔ eglize haki. Mbwa osamɔ hazu Jɛsus ha hio dɔka wi. Yo nê ha Antioshe ka ɛ angara saa hio wan-yambimɔ pɛ Jɛsus nɛ bosia nde, wi pɛ Christ.

²⁷Ha ngimɔ engi, hio ma wan-tɔkuliwen guotɛ ha Jérusalem hɔ ha Antioshe.

²⁸Ma wi ha soko mbwa, ling wa nde Agabus, guotɛ nɛ a gbasa nɛ wal Nzɔy-Sɔtɛ nde, gasa foto betek ha zu nzan fet. Nɛ kpasawen, foto engɛ teka nɛ pata ha ngimɔ, ka Claude dungɔ nê kongapora mɔ Rome.

²⁹Mɛgi hio wan-yambimɔ kpoa zuwen nde, mbwa ndang ndang fet betomsi mɔ, ka lɛm nɛ mɔ ha kɔ mbwa, ha hio wi pɛ Christ ha kandɔnu Judée.

³⁰Mbwa dea yo mɛgi. Mbwa tomsa Barnabas hine Saul mɛ ku hio mɔ ndɔng fet nɛnɛ ha hio kotowi mɔ eglize ha Jérusalem.

Deamɔ 12

¹Ha ngimɔ engi, kongapora Herode angara fin namala hio ma wi ha soko giliwi mɔ eglize.

²A haa nu mɛ gdɛngiri gɛl Jacques, ya mɛ Jean, nɛ gbapa.

³Ka wɛnɛ zɔka nde, hio zuife dungɔ nɛ totɛ ha wena, a haa nu nde, ɛ aba fin Pierre. Mɔ engɛ hɔa ha ngimɔ yɛnga yɔng mampa ka ha na.

⁴Kaε baa Pierre pi ha twa zɔbhɔ, Herode weka hio zugili bulo nar hazu pɛm wɛnɛ. Ha zang zugili ndɔng ndang ndang, ε kpa wan-bibulo nar. Herode takara mɛ gɔn kita ha zu Pierre ha li hio wi fet hapata yenga Pake.

⁵Mɛgi, ε dungɔ ha pɛma Pierre ha zang twa zɔbhɔ. Ma, giliwi mɔ eglize dungɔ ha gɔa Sɔ hazu wa nɛting.

⁶Ha gangli yala ka Herode ngoya mɛ gɔn kita ha zu Pierre ha li wi fet, Pierre dungɔ haɔala ha soko hio wan-bibulo bwa. E sanga kɔ wa ndang ndang nɛ gbazɔbhɔ hine kɔ ma wan-bibulo ndɔng, nɛ hio ma wan-bibulo dungɔ ha pɛma nutwa zɔbhɔ.

⁷Nehasa, ma telenge pɛ Kongawan gbasa tɛ, nɛ gasa saamɔ baa zikiri zang twa zɔbhɔ. Hazu tumsi Pierre, telenge fesa wɛnɛ ha mbanzi nɛ tɔa: «Gute mɛ nehasa.» Nɛ gbazɔbhɔ kpɔsa ha kɔ wa ha ndangtɛ ngimɔ.

⁸Telenge tɔa ha wɛnɛ: «Mɛ hɛl pɛrɛng, nɛ mɛ sang nakala pɛ mɛ.» Pierre dea mɛgi nɛ telenge tɔa fin ha wɛnɛ: «Mɛ yol gasa la pɛ mɛ, nɛ mɛ ndari mi.”

⁹Pierre gboa ha twa zɔbhɔ nɛ ndara telenge. A takara nde, mɔ ka telenge dea, tɛ dung nɛ kpasawen na, ma, wɛnɛ zɔka nɛ liso.

¹⁰Ka mbwa pena bosi zugili bulo nɛ zebwa zugili kari, mbwa hɔa ha nu kin engɛ, ka gde li ha gasa le. Ngase yo nɛ mɔ bolo, yo gbosasa tɛ nɛ tɛ wa ha li mbwa, nɛ mbwa gboa nɛ ha dɛl. Ka mbwa ha nɛa ha ma wal, telenge laka wɛnɛ gde nehasa.

¹¹Mɛgi, tazu Pierre gbaa, nɛ wɛnɛ tɔa: «Sising, mi ingɔ nededeadea nde, yo nɛ Kongawan ka tomsa telenge pɛa, hazu ku mi yune ha kɔ Herode, nɛ tili gdangamɔ fet ka hio zuife bheki sungiri nɛ mi.”

¹²Hapata, ka wɛnɛ baa zu tikiring, a nɛa ha twa pɛ Marie nana mɛ Jean, ka ε sa fin nde, Marc. Haki hio wi wesara may nedɔka ha gɔa Sɔ.

¹³Pierre hɔa tɛ kɔn nutwa kokoko. Ma bhoko-de tom ka ε sa nde Rode, tɛa ha gbosasa nutwa.

¹⁴Ka wɛnɛ ingɔ Pierre nɛ wal gel wa, tote dona sila wa. A tɛ gbosisi nutwa na, ma, a sɔawi ha zang twa nɛ tɔa nde, Pierre ha nutwa.

¹⁵Mbwa tɔa ha wɛnɛ: «Bili ha dea mɛ!» Ma, a bhɔna ka ha ndangtɛ wen pɛa. Mɛgi, mbwa tɔa: «Yo nɛ sɔtɛ wa.”

¹⁶Ma, Pierre bhɔna ha kɔna nutwa kanɛ mbwa gbosasa yo. Ka mbwa zɔka wɛnɛ, mbwa yaksa pentɛ.

¹⁷Pierre pɛbhaka kɔ ha mbwa nde, mbwa akari sɛm. Nɛ wɛnɛ tɔa ha mbwa, wal ka Kongawan gbosasa wɛnɛ ha twa zɔbhɔ gde ha dɛl. A tɔa fin: «Enɛ pi kasara wen mɔ ndɔng ha Jacques, nɛ hio olo ya ha Christ.» Hapata a gboa pen nɛ ha ma mbing bhandi.

¹⁸Ka mɔsaa, sila hio wan-bibulo bhunzoko nekpasaa. Mbwa anamɔ ha soko may: «Yo nɛ ge ka hɔa ha Pierre ge?”

¹⁹Herode tomsa mɛ ki Pierre gan, ɛ kpa wene na. Megi, a ana hio wan-bibulo ka pema Pierre ndel-ndel. Ne a haa nu nde, ɛ agbe mbwa. Hapata, Herode guote ha kandonu Judée ne ha Sezare hazu dung haki ma ngimɔ.

²⁰Kongapora Herode dungɔ ne ngambi pente sungiri ne hio wi mɛ le Tir ne Sidon. Hazu mbwa kpa yongamɔ ha kandonu pea, mbwa tomsa hio ma wi ha pea mɛ ani gaamɔ. Mbwa dea gidan hine Blastus, wan-pam twa pe Herode. Ne wene bhongara yala kpa may hine Herode.

²¹Ka yala enge lema, Herode yola la kongapora ne dungonu ha zu solowan. Ne wene toa wen ha mbwa ha li wi fet.

²²Kandɔ fet gdɔra: «Enge nê gel so. Yo bo nê gel wi na.»

²³Ha ndangte ngimɔ, ma telenge pe Kongawan mela wene ne zele hazu a te lukisi So na, ma, a mekara nde, hio wi alukisi wene tuka So. Megi, hio yolo yonga wene ne a fea.

²⁴Ma, wen pe So yebha pen mɔ songsi, ne giliwi mɔ eglize fin.

²⁵Ka Barnabas hine Saul karsa tom pe mbwa ha Jérusalem, mbwa kuo Jean, ka ɛ sa fin nde Marc, sine hine mbwa.

Deamɔ 13

¹Ha soko giliwi mɔ eglize ha Antioshe, hio wan-tokuliwen ne hio wan-osimɔ ang. Ling mbwa nê: Barnabas, Siméon, Lusius, Manaen, ne Saul. ɛ sa Siméon fin nde tu wi. Lusius nê wi mɛ Sirene. Ne Manaen kpote gbesi hine kongapora Herode Antipas.

²Ma swe ka mbwa dungɔ ha lukoso Kongawan ne zimɔ yongamɔ, Nzoy-Sote toa ha mbwa: «Enge gde Barnabas ne Saul nete hazu mi saa mbwa ha dea ma tom nete.»

³Megi mbwa zimɔ yongamɔ ne goa So fin. Hapata mbwa gdea ko ha zu Barnabas ne Saul nde, So awol dede wen ha zu mbwa. Ne mbwa gdea mbwa pen.

⁴Megi Nzoy-Sote tomsa Barnabas hine Saul, ne mbwa nea ha le Selesi. Mbwa lea kuga haki hazu ne ha kisi Shipre.

⁵Haki, kuga bhandu ha le Salamine. Mbwa bulo wen pe So ha zang hio twa go So pe hio zuife. Jean Marc dungɔ hine mbwa hazu gbakiri mbwa.

⁶Hapata mbwa gona zang kisi enge fet kane mbwa hɔa ha le Pafos. Haki, mbwa kpa ma zuife, ling wa nde Bar-Jésus. Wene nê wan-nganga ne wan-tokuliwen dalo.

⁷A dungɔ hapete Serzius Polus, gofɔrma mɔ kisi Shipre, ka dona ne ingomɔ. Gofɔrma enge saa Barnabas hine Saul ha pea hazu a ngoya mɛ ze wen pe So.

⁸Ma, wan-nganga enge, ka ɛ sa ling wa ne nu greke nde, Elimas, sungoro mbwa ne kio wal mɛ dol gofɔrma mɛ mekiri Jésus.

⁹Megi, Saul, ka ɛ sa fin nde, Paul, dona ne Nzoy-Sote, ne a gera wan-nganga enge gdoo,

- 10**ne tɔa: «Bem pɛ Satan, mɛ nê wan-likisi nɛ wan-nga sila, nɛ mɛ ha sungoro nzengmɔ fet! Hazu ge mɛ bhɔna ha tɔa nde, tɛwen pɛ Kongawan nê wen dalo, ge nde?
- 11**Mɛ ze, Kongawan bendulsi mɛ sising. Li mɛ begdɔki hazu ma ngimɔ, nɛ mɛ lem zɔk saamɔ swe fin na.» Nɛ ha ndangtɛ ngimɔ, nge-ge-ge tutum teka ha zu Elimas. A angara tama mɔ nene hazu ki wi, ka lema ba kɔ wa ngbɔsi nɛ wene.
- 12**Ka gɔfɔrma zɔka mɔ ka hɔa, a mɛkara Jɛsus. Nɛ osamɔ pɛ hio wan-netom hazu Kongawan gbinɔ gbala tɛ wa.
- 13**Paul hine hio sɔy-yali pɛa lea kuga ha Pafos hazu nɛ ha Perze ha kandɔnu Panfili. Ka mbwa hɔa haki, Jean Marc laka mbwa gde, a kiforo si ha Jérusalem.
- 14**Mɛgi, mbwa guotɛ ha Perze nɛ ha Antioshe mɔ kandɔnu Pisidi. Ka hɔa ha swe ɔmtɛ, mbwa lea twa gɔ Sɔ, nɛ mbwa dungɔnu ang.
- 15**Ka ɛ tɔla mɔ ha zang mbonga pɛ Moïse nɛ hio wan-tɔkuliwen kari, hio wan-zu twa gɔ Sɔ tomsa mɛ tɔ ha mbwa: «Hio ya ɔ, ka ene nɛ mbɔla mɛ mbo nɛ hio wi, ene awol sising.»
- 16**Paul guotɛ, pɛbhaka kɔ nɛ tɔa: «Hio wi mɔ Israel, nɛ hio wi fet ka lukisi Sɔ. Ene ze mi!
- 17**Sɔ pɛ kandɔ pɛ ɔ, Israel, weka hio ngbabafa ɔ. A ngbangsa kandɔ enge ha ngimɔ, ka mbwa dungɔ ha Ezipte. Hapata, a gbosasa mbwa haki nɛ wal ngatɛ pɛa.
- 18**A tɔna mbwa lem nɛ beɛ bhukɔa nar, ka mbwa dea ha kpɛnu.
- 19**Hapata wene bhondasa kandɔ mɔrkɔ zanga bwa ha Kanaan, a kuo kandɔnu pɛ mbwa ha hio wi mɔ Israel tuka likɔ.
- 20**Mɔ ndɔng fet baa ngimɔ lem nɛ kili beɛ gɔmmay nar zubhukɔa mɔrkɔ. Hapata engi, Sɔ kuo hio ma wi ha soko mbwa gde tuka wan-gɔn kita tee kanɛ ngimɔ pɛ wan-tɔkuliwen Samuel.
- 21**Angiri ha ngimɔ engi, hio wi pɛ Israel ngoya kpaa kongapora, nɛ Sɔ haa mbwa Saul, bem pɛ Kis, bezang pɛ Benjamin. Saul dungɔ kongapora beɛ bhukɔa nar.
- 22**Ka Sɔ mulo Saul pi, a haa mbwa David tuka kongapora. Sɔ kea wen hazu wa nɛ tɔa: «Mi kpaa David, bewei pɛ Yese. Wene nê wi ka lema nɛ sila mi. A bedɛ hio mɔ fet, ka sila mi ngoya.»
- 23**Tuka Sɔ bagɔn nua sɔngsi, a tomsa ma bezang pɛ David hazu kpasisi hio wi mɔ Israel. Wi enge nê Jɛsus.
- 24**Sɔngsi ka Jɛsus tɛ angiri ka tom pɛa na, Jean saa sala ha hio wi mɛ kandɔ Israel nde, mbwa atɛ, nɛ wene begdumsi mbwa ha li hazu osi nde, mbwa kiforo sila mbwa.
- 25**Nɛ ha kpogio tom pɛa, Jean tɔa: «Ene zɔk mi tuka o? Mi bo nê Mesi na. Ma, wene betɛ ha pata mi, nɛ mi bo nɛ zioa mɛ bul pɛl nakala pɛa na.»

26 «Hio ya mi, bezang pɛ Abraham, nɛ hio wi fɛt ka lukisi Sɔ. Ɛnɛ ze, Sɔ tomsa kasara enge hazu kpasisi ɔ fɛt.

27 Hio wi mɛ Jérusalem, nɛ hio wan-le pɛ mbwa fɛt tɛ ing nde, Jɛsus tɛa hazu kpasisi ɔ, na. Ngase ka mbwa ha tɔla wen pɛ hio wan-tɔkuliwen ha swe ɔmtɛ ndang ndang fɛt, mbwa ing gotoa ndang na. Ma, mbwa lemsara hio wen ndɔng nɛ wal gɔna kita fio ha zu Jɛsus.

28 Nɛ ngase ka mbwa tɛ kpa ma mɔ mɛ gɔn kita fio ha zu Jɛsus na, mbwa ana Pilate mɛ gbɛ wɛnɛ.

29 Hapata, ka mbwa lemsara mɔ, ka ɛ ngeraka ha zang takarata pɛ Sɔ ha zu Jɛsus, fɛt kari, mbwa zilso wɛnɛ ha getakate gde ha zang kɔfio.

30 Ma, Sɔ tunso wɛnɛ ha soko hio fiowi.

31 Ha zang dɔka yala, Jɛsus gbasa tɛ ha hio wi ndɔng, ka banɛ hinɛ wɛnɛ angiri ha Galile hɔ ha Jérusalem. Yo nɛ mbwa ka tɛ bo nɛ hio wan-bul wen tɛ wa ha hio wi mɛ kandɔ Israel.

32 Mɛgi, ɔ bul Dede Wen ha ɛnɛ nde, Sɔ lemsara mɔ, ka wɛnɛ bagɔn se nua ha hio ngbabafa ɔ.

33 A lemsara yo hazu ɔ, hio bezang pɛ mbwa, nɛ wal tunso Jɛsus ha soko hio fiowi, gbesi tuka David ngeraka ha zang zebwa gima pɛa: «Mɛ nɛ Bewei pɔm. Mɛsɛ, mi tɛ bo nɛ Bafa mɛ.»

34 Sɔ tunso wɛnɛ ha soko hio fiowi, nɛ wɛnɛ lɛm kifiri ha kɔfio hazu yek ndang na. Yo nɛ mɔ, ka wɛnɛ batɔ wɛna se: «Mi beha ɛnɛ hio kpasa nzɔy mɔ, ka mi bagɔn nua mɛ ha ha David.»

35 Mɛgi, David tɔa fin ha ma mbing gima pɛa nde: «Mɛ bekafi nde, tɛ nzɔy wan-tom pɛ mɛ ayek.»

36 Ha ngimɔ pɛa, David dea mɔ ka sila Sɔ ngoya, hapata a fea fin. Ɛ gunɔ wɛnɛ hapɛtɛ hio ngbabafa wa, nɛ tɛ wa yeka.

37 Ma, Jɛsus, ka Sɔ tunso ha soko hio fiowi, tɛ wa tɛ yek ndang na.

38 Mɛgi, hio ya mi, ɛnɛ aing nde, Sɔ bheka mɛ bisi sembɔ pɛ ɛnɛ nɛ wal Jɛsus. Mbonga pɛ Moïse lɛm de nde, ɛnɛ apɛn sɛɛ ha li kita pɛ Sɔ, na.

39 Ma, wi ndang ndang fɛt ka mɛkara Jɛsus, Sɔ dea nde, mbwa apɛn sɛɛ ha li kita pɛa kari.

40 Mɛgi, ɛnɛ pangay nde, mɔ ka hio wan-tɔkuliwen batɔ, atek ha zu ɛnɛ na. Mbwa batɔ:

41 «Ɛnɛ zɔk, ɛnɛ hio wan-bhɛsiri wen pɛ Sɔ, ɛnɛ yaksi nɛ ɛnɛ bhondi! Hazu mi bedɛ ma tom ha ngimɔ tunɔ pɛ ɛnɛ, ka ɛnɛ lɛm mɛkiri ha yo na, ngase ka ma wi tɔa kasia ha ɛnɛ.» “

⁴²Ka Paul ne Barnabas ha gboa ha twa go So, hio wi ana mbwa hazu bul fin wen hazu ndangte mo enge ha swe omte mo pata.

⁴³Hapata ketana soko, hio doka zuife ne doka wi ndong ka te bo ha dea tom So pe zuife, ndara pata mbwa. Megi, Paul hine Barnabas wolamo hine mbwa ne mboa mbwa nde, mbwa abhon ha gdea tazu mbwa ha dede sila pe So.

⁴⁴Ne ka haa ha swe omte mo pata, sulo wi mo le fet wesara may hazu ze wen pe Kongawan.

⁴⁵Ka hio zuife zoka doka giliwi, mbwa angara dea silamo. Mbwa kekara wen ha nu Paul ne mbwa fengsa wene.

⁴⁶Megi, Paul ne Barnabas baa da ne toa ha mbwa: «Dea nde, e ato wen pe So ha ene songsi. Ma, o zoka nde, ene mulo yo pi. Ene gbaso te ene tuka wi ka lem ne tuno kpoo na. Megi, o ha kiforo te ne ha pe hio wi ndong, ka bo ne zuife na.

⁴⁷Hazu Kongawan baha nu ha o mege: «Mi gdea me tuka saamo hazu wi ndong, ka bo ne zuife na. Me bene ne to wen mo ka bekpasi hio wi ho ha kpogio nzan fet.» “

⁴⁸Ka hio wi ndong, ka bo ne zuife na, zea wen enge, mbwa dea tote pente. Mbwa lukoso wen pe Kongawan. Ne wi ndong fet, ka So weka me kpa tuno kpoo, mekara Jesus.

⁴⁹Megi wen pe Kongawan dama kandonu engi fet.

⁵⁰Hio zuife ilo hio ma kongso bhoko, ka lukisi So, ne hio kongso wei mo le engi nde, mbwa anamili Paul hine Barnabas ne yin mbwa gbo ha kandonu engi.

⁵¹Megi, Paul ne Barnabas ngboa ngbabhuki nanga mbwa hazu osi gdanga deamo pe hio wi ndong. Ne mbwa pena ne ha le Ikoniom.

⁵²Ma, hio wi me Antioshe ka te bo ne wan-yambimo pe Jesus dona ne tote ne Nzoy-Sote.

Deamo 14

¹Ha Ikoniom Paul ne Barnabas lea fin twa go So pe hio zuife. Mbwa bulo wen pe So ne ngate. Megi, hio doka zuife ne hio doka wi mo olo kando mekara Jesus.

²Ma, hio zuife ndong ka ngoy mekara na, aa sokira ha zala hio wi mo olo kando nde, sila mbwa apang ne hio ya ha Christ.

³Ngase engi, Paul ne Barnabas dungo ha Ikoniom ngimo nezikoa. Mbwa gdea tazu mbwa ha te Kongawan, megi mbwa wolamo ne da. Mbwa bulo wen dede sila pe So, ne So haa mbwa ngate me de ne moweka ne mokifi hazu osi nde, wen pe mbwa ne tewen.

⁴Ma, hio wi me gasa le engi ketana soko bwa. Hio ma dungo ha gdong hio zuife, ne hio ma ha gdong hio wan-netom.

- ⁵Hapata, hio ma zuife nɛ hio ma wi mɔ olo kandɔ, tɛ ba nɛ hio wan-le pɛ mbwa, guotɛ sungiri nɛ Paul hine Barnabas hazu lo mbwa nɛ ta gbɛ.
- ⁶Ka Paul nɛ Barnabas zɔka mɛgi, mbwa yuomɔ pen ha hio le mɔ kandɔnu Likaoni, ha le Listre, ha le Derbe, nɛ ha hio le hapɛtea.
- ⁷Nɛ mbwa dungɔ ha bulo Dede Wen haki.
- ⁸Ha Listre, ma wi ndang ang ka ɛ bhɛa nɛ kumɔ nanga. A dung ka ha nu sɔna, a nɛ no ndang na.
- ⁹Ma swe, wei engɛ dungɔ ha zea Paul ha bulo wen. Paul mbara wɛnɛ gdoo, nɛ zɔka nde, wɛnɛ nɛ mɛkaramɔ mɛ kpasi ha zɛlɛ pɛa.
- ¹⁰Mɛgi, Paul tɔa ha wɛnɛ nɛ ngagɛl: «Gutɛ mɛ, mɛ yol nzeng.» Nɛ wia kpera, nɛ a angara nɛa nɔ.
- ¹¹Ka hio wi zɔka mɔ ka Paul dea, mbwa fet gdɔra nɛ nu le pɛ mbwa Likaoni, mbwa tɔa: «Hio sɔ yola tɛ wi, nɛ mbwa zilo tɛ ha le pɛ ɔ.»
- ¹²Mbwa saa ling Barnabas nde, Zeus, gasa sɔ pɛ mbwa, nɛ ling Paul nde Hermes, hazu a dungɔ nɛ wan-bulwen olo nu sɔ Zeus.
- ¹³Wan-hasadaka mɔ twa sɔ Zeus, ka dungɔ ha dɛl ha nu kin le, kuo hio bafa nday, ka ɛ kpoa hio dote ha zu mbwa, nɛnɛ ha li nu kin le. Wɛnɛ nɛ hio giliwi fet ngoya ha nɛ sadaka ha Paul nɛ Barnabas.
- ¹⁴Ka Paul nɛ Barnabas zea wena, mbwa gbaa la ha tɛ mbwa, kpera le soko giliwi nɛ mbwa tɔa:
- ¹⁵«Hio dan ɔ, ɛnɛ de mɔ mɛgɛ hazu gɛ? Zɔk, ɔ nɛ wi gbesi tuka ɛnɛ. ɔ bul Dede Wen ha ɛnɛ nde, ɛnɛ ato gdong ha hio buko sɔ ndɔng nɛ ndari tunɔ Sɔ ka bade ngɔn nɛ nu, nana-litɔng nɛ mɔ fet ka dung ang.
- ¹⁶Ha hio ngimɔ ka pena, Sɔ gdea hio kandɔ fet nde, mbwa aba wal, ka sila mbwa ngoya.
- ¹⁷Ma, ngase engi, swe fet wɛnɛ ha gbasɔ tɛ nɛ wal dedemɔ ka wɛnɛ ha dea. Wɛnɛ ha ɔlsa dede kolo ha zu ɛnɛ, nɛ ha dea nde, hio yɔng pɛ ɛnɛ afe ha dede ngimɔ. Wɛnɛ ha haa yɔngamɔ ha ɛnɛ nɛ ha donsa sila ɛnɛ nɛ tote.»
- ¹⁸Ngase nɛ tɔa mɛgi, hio wan-netom kpaa gasa yeksamɔ mɛ dol hio giliwi mɛ ha sadaka ha mbwa.
- ¹⁹Hio ma zuife guotɛ ha gasa le Antioshe nɛ Ikoniom tɛnɛ. Mbwa aa sɔkira ha zala hio wi, nɛ mbwa loa Paul nɛ ta. Hazu mbwa takara nde, a fea kari, mbwa daka wɛnɛ nɛnɛ ha gdong le.
- ²⁰Ma, ka hio wan-yambimɔ pɛ Jɛsus wesara may zikiri wɛnɛ, a guotɛ si ha gasa le. Ka mɔsaa, wɛnɛ hine Barnabas baa wal pen ha Derbe.

²¹Ha le Derbe, Paul ne Barnabas bulo Dede Wen, ne doka wi te bo nê wan-yambimo pe Jésus. Hapata, mbwa kiforo fin ha Listre, ha Ikoniom, ne ha Antioshe mɔ Pisidi.

²²Ha zang le ndong mbwa mboa hio wan-yambimo pe Jésus nde, mbwa abhon ne noa nging ha mekaramo. Mbwa toa fin: «Dea nde, o akpa gasa yeksamo songsi ka o bele ha zang Kongakando pe So.»

²³Ha eglize ndang ndang fet, Paul ne Barnabas weka hio kotowi gde ha zu mbwa. Mbwa goa So ne zimo yongamo, ne mbwa gdea kotowi ndong ha ko Kongawan, ka mbwa mekara ha wene.

²⁴Hapata mbwa gona kandonu Pisidi ne hɔa ha kandonu Panfili fin.

²⁵Mbwa bulo wen pe So ha le Perze, ne mbwa zilo ne ha le Atali.

²⁶Haki, mbwa lea kuga hazu kifiri ha Antioshe, le ka mbwa ba-angiri ne yali pe mbwa. Yo nê haki ka e bagde mbwa ha si dede sila pe So hazu tom ka mbwa lemsara sising.

²⁷Ne ka mbwa hɔa ha Antioshe, mbwa wesara giliwi mɔ eglize ne baa kasi mɔ fet, ka So dea ne wal mbwa. Mbwa toa fin nde, So haa wal me mekiri Jésus ha hio wi ndong, ka bo nê zuife na.

²⁸Ne mbwa dungo ngimo nezikoa haki hine hio wan-yambimo pe Jésus.

Deamo 15

¹Hio ma wi, ka guote ha Judée te ha Antioshe mɔ Siri, osa mɔ ha hio wi pe Christ ne toa: «Ka e gon soru ene lem ne mbonga pe Moïse na, So lem kpasisi ene na.»

²Paul ne Barnabas kafa wen enge ne sio kafe nengaya hine wi ndong. E bhongara wen nde, Paul, Barnabas ne hio ma wi ane ha Jérusalem, ne gde wen mɔ enge ha li hio wan-netom ne hio kotowi mɔ eglize.

³Eglize mɔ Antioshe gbakara mbwa ne mɔ fet hazu yali. Ne mbwa gona kandonu Fenisi ne Samari. Ha liwal mbwa baa kasi ha hio wi pe Christ nde, wi ndong, ka bo nê zuife na, kiforo sila ne mekara Jésus. Kasi enge haa tote pente ha hio wi pe Christ fet.

⁴Ka mbwa hɔa ha Jérusalem, giliwi mɔ eglize, ne hio wan-netom ne hio kotowi baa mbwa ne dede ko. Mbwa baa kasi mɔ fet, ka So dea ne wal mbwa.

⁵Ma, hio ma wi ha soko zugili Farizien ka mekara Jésus guote to nde, dea ka de nde, e agon soru wi pe Christ ndong, ka bo nê zuife na, nee aha nu ha mbwa me pam mbonga pe Moïse.

⁶Megi hio wan-netom ne hio kotowi wesara may hazu ki goto wen enge.

⁷Ne ka mbwa sio kafe nedoka, Pierre guote to ha mbwa: «Hio ya mi, ene ingo nde, yo te bo nê ngimo nedoka, ka So saa mi ha soko ene hazu bul Dede Wen ha wi ndong, ka bo nê zuife na, tuka nde, mbwa aze yo ne mekiri Jésus.

⁸Ne Sɔ, ka ingɔ sila wi fet, gbasana nde, a mekara mbwa ne wal haa Nzoy-Sote ha mbwa fin, gbesi tuka ka wene baha ha ɔ.

⁹Sɔ te gba soko ɔ hine mbwa na. A sasasa sila mbwa hazu mbwa mekara Jesus.

¹⁰Hazu ge ene ha wea sila Sɔ sising ne wal gdea zio toy ha zu wi ndong ge nde? Ngase hio ngbabafa ɔ, ngase ɔ, te lem toy yo na.

¹¹Ma, ɔ mekara nde, Sɔ kpasasa ɔ ne wal dede sila pe Kongawan Jesus gbesi tuka mbwa fin.”

¹²Ne wi fet ka wesara may haki kara selele. Mbwa fet lenga zala ha te Barnabas hine Paul ha toa wen moweka ne mokifi, ka Sɔ dea ne wal mbwa ha soko hio wi ndong, ka bo ne zuife na.

¹³Ka mbwa karsa toa wen, Jacques koa ne toa: «Hio ya mi, ene ze mi!

¹⁴Simon baa kasi ha ɔ sising meng Sɔ bhongara songsi bhee me weki ma kandɔ pea ha soko ndong, ka bo ne zuife na.

¹⁵Kasi enge lema ne hio wen, ka hio wan-tokuliwen bangeriki:

¹⁶«Kongawan toa: Hapata engi, mi bekifiri bin, ne twa pe David ka bagbin, mi bebe yo ne mbinga. Mi begu yangala twa enge gde ha ngon, mi beyolsi yo fin,

¹⁷tuka nde, hio olo wi fet ne hio kandɔ fet, ka mi basa me te hio wi pom, aki mi, Kongawan. Mi bede mo ndong,

¹⁸ka mi bagbasi songsi bhee.» “

¹⁹Ne Jacques toa fin: «Megi, mi kpa nedede nde, hio wi ka bo ne zuife na, ne ka kiforo sila ha Sɔ, akpa yeksamo na.

²⁰Ma, ɔ ngeriki sona ha mbwa nde, mbwa azim sari, ka e haa ne sadaka ha hio gbele so. Nde, ka mbwa ade wanza na. Nde, mbwa azim sari ka tokte wa te se fet na. Ne nde, ka mbwa ayong tok sari na.

²¹Hazu angiri ne ngimo pe hio ngbabafa ɔ, e bulo mbonga ndong pe Moise ha zang hio le fet, ne ha swe omte fet, e tola yo nene ha zang hio twa go Sɔ.”

²²Hio wan-netom, hio kotowi ne giliwi mo eglise fet zoka nedede me weki hio ma wi ha soko mbwa hazu tomsi ha Antioshe hine Paul ne Barnabas. Mbwa weka Jude, kae sa nde Barsabas, ne Silas. Wi ndong bwa dungo ne zioa ha li mbwa.

²³Mbwa ngeraka ma takarata gde ha ko wi ndong. Yo toa mege: «O, hio wan-netom ne hio kotowi fet, ɔ fana hio ya ɔ, ka bo ne zuife na, ka dung ha le Antioshe, ha kandonu Siri ne ha kandonu Silisi.

²⁴O zea nde, hio ma wi ha soko ɔ hoo ha pe ene ne toa ma wen ka bhunzoko ne gdangsa sila ene. O te haa nu ha mbwa me to wen megi na.

²⁵Hazu engi, ɔ kpoa zuwen ne sila ndang me weki hio ma wi, ne tomsi mbwa ha pe ene hine hio ndongsila ɔ, Paul ne Barnabas,

- ²⁶ka kpɔya mɔ ha fio ha dea tom pɛ Kongawan pɛ ɔ, Jésus-Christ.
- ²⁷Mɛgi, ɔ tomsa Jude nɛ Silas ha pɛ ɛnɛ. Mbwa betɔ ha ɛnɛ nɛ tɛ mbwa mɔ ka ɔ ngeraka hake.
- ²⁸Nzɔy-Sɔtɛ nɛ ɔ fet zɔka nde, yo bo nɛ dedea mɛ gde ma zio toy ha zu ɛnɛ na. Yo sɔna nê mɔ ndɔng, ka lɛma:
- ²⁹ɛnɛ azim sari, ka ɛ haa nɛ sadaka ha hio gbele sɔ. Ka ɛnɛ ayɔng tɔk sari na. ɛnɛ azim fin sari ka tɔktɛ wa tɛ se fet na. Ka ɛnɛ ade wanza na. Ka ɛnɛ pama mɔ ndɔng, ɛnɛ bede mɔ nedede. ɔ fana ɛnɛ fet.”
- ³⁰Mɛgi, hio wan-nekasara ndɔng nar pena. Ka mbwa hɔa ha Antioshe, mbwa wesara hio wi pɛ Christ fet, nɛ haa takarata engɛ ha mbwa.
- ³¹Mbwa tɔla yo, nɛ mbwa dea tote pentɛ hazu yo haa da ha mbwa.
- ³²Nɛ Jude nɛ Silas, ka dungɔ fin nê hio wan-tɔkuliwen, mboa hio ya ndɔng nɛ dɔka wen hazu ngasisi mɛkaramɔ pɛ mbwa.
- ³³Mbwa dungɔ haki ma ngimɔ, hapata hio ya ndɔng keate nɛ mbwa nde, mbwa asi nɛ gaamɔ ha pɛ hio wi ndɔng, ka batomsɪ mbwa.
- ³⁴[Ma, Silas ngoya pɛa mɛ bhɔn haki.]
- ³⁵Paul nɛ Barnabas bhɔna ha Antioshe. Mbwa hine dɔka hio ma wi osa nɛ bulo Dede Wen pɛ Kongawan.
- ³⁶Hio ma yala hapata, Paul tɔa ha Barnabas: «ɔ kifiri nɛ, nɛ zɔk hio ya ɔ ha hio le fet, ka ɔ babul wen pɛ Kongawan ang, hazu zɔk mana mbwa dung mɛng.”
- ³⁷Barnabas ngoya kuo Jean, ka ɛ sa fin nde Marc, nɛnɛ hine mbwa.
- ³⁸Ma, Paul kpaa nde, yo bo nedede mɛ ku wɛnɛ nɛnɛ ha yali na, hazu a bayumɔ lak mbwa gde ha Panfili, nɛ a tɛ nɛ ha tom hine mbwa fin na.
- ³⁹Mɛgi, mbwa zanga wen nekpassa ha soko may, nɛ mbwa ketana soko. Barnabas kuo Marc, nɛ mbwa lea kuga hazu nɛ ha kisi Shipre.
- ⁴⁰Paul nɛ pɛa tɛ weka Silas. Ka hio wi pɛ Christ gɔa Sɔ mɛ de dede sila ha tɛ mbwa, mbwa pena.
- ⁴¹Mbwa gɔna kandɔnu Siri nɛ Silisi nɛ ngasasa hio wi mɔ hio eglise haki.

Deamɔ 16

- ¹Paul hɔa ha Derbe nɛ ha Listre. Haki, ma wan-yambimɔ pɛ Jésus dungɔ ang, ling wa nde, Timothée. Nana wa nê wi pɛ Christ mɔ kandɔ zuife, ma, bafa wa nê kandɔ greke.
- ²Hio wi pɛ Christ ha Listre nɛ ha Ikoniom, tɔa dede lingtɛ Timothée.
- ³Paul ngoya wɛnɛ tuka sɔy-yali. Mɛgi, a kuo wɛnɛ nɛ gɔna sɔru wa hazu hio zuife ha kandɔnu ndɔng ingɔ nde, bafa wa nê greke.

- ⁴Ha hio gasa le, ka Paul, Silas ne Timothée pena ang, mbwa bulo wen mɔ, ka hio wan-netom ne hio kotowi ha Jérusalem kpoa zua. Ne mbwa mboa hio wi pe Christ me pam wen enge.
- ⁵Megi, hio wi mɔ hio eglize te bo nengaya ha wal mekaramɔ, ne dɔka mbwa dungɔ ha yebha yala ndang ndang fet.
- ⁶Nzɔy-Sɔte dolsa mbwa me ne ne bul wen pe Sɔ ha kandɔnu Azi. Megi, mbwa gɔna kandɔnu Frizi ne kandɔnu Galasi pen.
- ⁷Ka mbwa hɔa hapete kandɔnu Misi, mbwa kio wal me le ha kandɔnu Bitini. Ma, Sɔte pe Jésus kafa.
- ⁸Megi, mbwa gɔna kandɔnu Misi ne zil ha gasa le Troas.
- ⁹Ha ma ze ndang, Paul zɔka liso. A zɔka ma wi mɔ kandɔnu Masedoane ha yola. Wi enge lokate ha wene ne tɔa: «Mɛ te ha Masedoane hazu gbakiri ɔ!»
- ¹⁰Nehasa hapata engi, ɔ kio wal me pen ha Masedoane, hazu ɔ ingɔ nededeade nde, Sɔ saa ɔ me ne ne bul Dede Wen ha hio wi haki.
- ¹¹Ɔ danga kuga ha Troas nene nzenge ha kisi Samotras. Yala ndang hapata, kuga bhanda ha gasa le Neapolis.
- ¹²Haki ɔ nea ha Filipe, gasa le mɔ kandɔnu Masedoane. Hio wi mɔ kandɔ Rome de le ang. Ɔ dungɔ haki hio ma yala.
- ¹³Ha swe ɔmte, ɔ gboa ha Filipe ne ɔ nea hapete nanali. Ɔ takara nde, bhandi gɔ Sɔ pe hio zuife haki. Ɔ dungɔnu ne ɔ wolamɔ hine hio bhoko, ka wesara may haki.
- ¹⁴Ha soko mbwa ma bhoko mɔ gasa le Tiatire ang ka lukisi Sɔ, ling wa nde Lidi. Wene nê wan-gdongi tili gbɛ la, ka genea ne ngaya pente. A zea wen pe Paul, ne Sɔ gbosasa sila wa nde, wene amekiri yo.
- ¹⁵Ɔ gdumso wene ne hio nam peã fet ha li ne ling Jésus. Hapata a saa ɔ ne tɔa: «Ka ene zɔka nde, mi mekara Jésus nekpara, ene ate, te ɔ ha twa pɔm.» Ne a nɔsasa ɔ me mekiri.
- ¹⁶Ma swe, ka ɔ dungɔ ha nea ha bhandi gɔ Sɔ, ɔ kpaa may hine ma bala bhoko. Wene ne dua, ka ha wene zenge me ing mɔ ka behɔ bin. Hio wan peã dungɔ ha kpaa mbɔli nedɔka ne wal zɔka mɔ peã.
- ¹⁷Wene naka pata Paul ne ɔ fet, ne a gdɔra ne ngagel: «Hio wi ndɔng nê wan-tom pe Sɔ ha kuso ngɔn. Mbwa ha osa ha ene wal mekpasi.»
- ¹⁸A dea tuka enge yala nedɔka, kane sila Paul yimɔ nekpara. A kiforo te zɔk bhoko enge, ne a tɔa ha dua: «Ne ling Jésus-Christ, mi ha nu ha me me gbo ha te wa pen!» Ne ha ndangte ngimɔ dua gboa pen.
- ¹⁹Ka hio wan peã zɔka nde, mbwa lem kpa mbɔli ne wal peã fin na, mbwa baa Paul ne Silas ne daka mbwa nene ha del mɔ lea ha li hio wan-le.

- 20** Ne mbwa kuo mbwa nene ha li hio wan-gon kita. Mbwa toa: «Hio wi ndong ha bhunzoko gasa le pe o. Mbwa ne zuife,
- 21** ne mbwa ha osa hio ma mbombe ndoki deamo. Ma, o ne wi mo Rome, ne mbonga pe o kafa me mekiri mana me de yo.”
- 22** Hio zugiliwi fin dea ngambi sungiri Paul ne Silas. Hio wan-gon kita haa nu nde, e akangiri la te mbwa ne zuri mbwa ne zambala.
- 23** Ne kae mela mbwa ne gdanga kari, e pio mbwa ha zang twa zobho. Ne hio wan-gon kita haa nu ha wan-pem twa zobho nde, wene apem mbwa nekpara.
- 24** Hazu a kpa haanu megi, a pio mbwa ha kpogio gdoku twa zobho, ne a aa poka ha nanga mbwa.
- 25** Ha wal gduko ze, Paul ne Silas dungo ha goa So ne ha bea gima lukisi ne So. Ne hio olo wan-zobho ha zea mbwa.
- 26** Nehasa nu yaka nengaya. Twa zobho fesa, hio nutwaa gbosasa te, ne gbazobho pe hio wan-zobho fet bulo.
- 27** Wan-pem twa zobho tuno. Ka wene zoka hio nutwa zobho long, a takara nde, hio wan-zobho pena fet kari. Megi, a daka gbapa hazu gbe ne te wa.
- 28** Ma, Paul gdora ne ngagel: «Me gbe te me na, o fet ang!”
- 29** Wan-pem twa zobho ana kan-du we, ne a sawi le gdoku pe Paul hine Silas. Te wa yaka tututu, ne a teka ha si mbwa.
- 30** Hapata a kaya mbwa gbo ne ha del, ne a ana mbwa: «Hio gasa wi, mi bede ne ge, ka mi akpasi, ge nde?”
- 31** Ne mbwa kiforo wen: «Me mekiri Kongawan Jesus, ne me bekpasi, me ne hio wi mo twa pe me fet.”
- 32** Mbwa bulo wen pe Kongawan ha wene ne hio wi mo twa pea fet.
- 33** A kaya mbwa ha ndangte ngimo ne ze nene ha bhandi pea, ne a fala dale pe mbwa. Ne sising mbwa gdumso wene ha li ne ling Jesus, ne fin hio wi mo twa pea fet.
- 34** Hapata a kuo mbwa nene ha zang twa pea, ne a haa yongamo ha mbwa. Wene ne hio wi pea fet dungo ne gasa tote, hazu mbwa mekara So.
- 35** Ka mosaa kari, hio wan-gon kita tomsa hio ma wan-tom pe mbwa ha pe wan-pem twa zobho. Mbwa toa: «Me dak ko ha te hio wi ndong!”
- 36** Ne wan-pem twa zobho bhaa wena ha Paul ne toa: «Hio wan-gon kita haa nu nde, mi adak ko ha te ene. Megi, ene lema gbo pen ne gaamo.”
- 37** Ma, Paul toa ha hio wan-tom ndong: «Mbwa te gon kita ha zu o na, ngase engi mbwa mela o ha li hio wi fet, o ka dung ne bele mo kandonu Rome. Hapata mbwa pio o ha twa zobho. Ne sising mbwa ngoya nde, o apen ne wuso, meng nde? Way, hio wan-gon kita ate ne te mbwa te gboisi o.”

³⁸Hio wan-tom sio nê tō wen engɛ ha hio wan-gɔn kita. Nê gasa ke baa hio wan-gɔn kita ndɔng, ka mbwa zea nde, Paul nê Silas nê bele mō kandɔnu Rome.

³⁹Mbwa nea nê ani tiso ha kō Paul nê Silas. Mbwa gbosasa mbwa gde sɛɛ, nê lokate ha mbwa nde, mbwa agbo ha le engɛ pen.

⁴⁰Paul nê Silas gboa ha twa zɔbhɔ nê ha pɛ Lidi. Mbwa kpaa hio ya ha Christ haki, nê mbwa gdea da ha sila mbwa. Hapata mbwa pena.

Deamɔ 17

¹Paul nê Silas gɔna hio le Amfipolis nê Apoloni hɔ ha gasa le Tesalonike. Haki twa go Sɔ pɛ hio zuife ang.

²Tuka Paul dea swe fet, a lea twa go Sɔ. Ha swe ɔmte tar fet, a zanga wen hine hio wi haki hazu takarata pɛ Sɔ.

³A bulo gotoa ha mbwa nê osa mɛgɛ: «Lema nde, Mesi akpa yeksamɔ, wene afe, nê wene agute ha soko hio fiowi. Nê Mesi, yo nê Jésus engɛ, ka mi tō wen pɛa ha ene.»

⁴Hio ma ha soko mbwa mɛkara, nê mbwa ndara Paul nê Silas. Hio dɔka greke, ka lukisi Sɔ, nê hio dɔka konga bhoko ndara mbwa fin.

⁵Ma, hio zuife dea silamɔ. Mbwa kaya hio ma wan-gdanga zu ha soko hio wi mō zando, nê mbwa aa sɔkira ha zala hio giliwi. Mɛgi mbwa angara dea woto-wotomɔ ha zang le. Mbwa nea nê ki Paul nê Silas ha twa pɛ Yason hazu gde mbwa ha li wi fet.

⁶Tuka mbwa tɛ kpa Paul nê Silas na, mbwa baa Yason nê hio ma ya ha Christ nene ha pɛ hio wan-le. Mbwa angara gdɔra nê tɔa: «Wi ndɔng yeksa nzan fet, nê sising, mbwa hɔa hake.

⁷Yason baa mbwa nê dede kɔ ha twa pɛa. Wi ndɔng fet de mō sungiri nê mbonga pɛ kongapora Sezar hazu mbwa tɔa nde, ma mbing kongapora ang, ling wa nde, Jésus.»

⁸Wen ndɔng bhunzoko giliwi nê hio wan-le.

⁹Yason nê hio oloa kpea mbɔli nzango ha hio wan-le, ka daksa kɔ ha tɛ mbwa ha pata.

¹⁰Ha ndangte yala nê zɛ, hio ya ha Christ gdea Paul nê Silas pen nê ha le Bere. Ka mbwa hɔa haki, mbwa lea twa go Sɔ pɛ hio zuife.

¹¹Sila hio zuife mō le Bere nê dedea pen pɛ hio zuife mō le Tesalonike. Mbwa baa wen pɛ Sɔ nê dede sila fet. Mbwa dungɔ ha tɔla takarata pɛ Sɔ swe fet hazu zɔk nde, mana wen pɛ Paul nê tewen.

¹²Dɔka wi ha soko mbwa mɛkara Jésus. Ha soko kandɔ greke, dɔka konga bhoko nê hio wei fin mɛkara Jésus.

¹³Ma, ka hio zuife mɛ Tesalonike zea nde, Paul tɛ bo ha bulo wen pɛ Sɔ ha le Bere, mbwa nea haki. Nê mbwa aa sɔkira ha giliwi nê bhunziki mbwa fet.

- 14**Nehasa, hio ya ha Christ gdea Paul pen ne ha nukolo nana-litong. Ma, Silas ne Timothée bhona pe mbwa ha Bere.
- 15**Wi ndong, ka ngbosa Paul, nea hine wene ho ha gasa le Athènes. Haki a gdea kasara ha nu mbwa nde, Silas ne Timothée ate nehasa te kpa wene. Ne mbwa kiforo si ha Bere.
- 16**Ka Paul boka ha kera Silas ne Timothée ha Athènes, sila wa bhunzoko hazu a zoka nde, hio wi mo le enge ha lukoso hio gbele so nedoka.
- 17**Ha twa go So, Paul wolamo hine hio zuife ne hio olo wi, ka lukisi So. Ne swe fet a wolamo hine wi, ka wene kpaa ha bhandi zando.
- 18**Hio ma wan-mbarimo mo zugili Epikurien ne mo zugili Stoisien, zanga wen hine Paul. Hio ma anamo: «Nalogorogol enge ngoy to nde ge?» Ne hio ma, ka zea Paul ha bulo wen fio ne guote pe Jésus, toa pe mbwa: «Wene ne wan-bul wen gon-gene so.»
- 19**Mbwa kuo wene nene ha bhandi kpo zuwen, ka e sa nde Areopage. Mbwa ana wene: «O lema ing goto mbombe osamo enge ka me ha toa wena, nde?»
- 20**Hazu o ha zea hio gon-gene wen ha nu me, ne o ngoya ing gotoa.»
- 21**Hio wi me Athènes fet, ne hio gon-gene wi haki, mbwa dungo ha pensa ngimo pe mbwa sona ha zea ne toa hio mbombe takaramo.
- 22**Megi, Paul yola ha binsila bhandi kpo zuwen Areopage, ne a toa: «Ene, hio wi me Athènes, mi zoka nde, ene fet ne wi, ka lukisi hio so pente.
- 23**Ka mi ha yala ha zang le, mi ha zoka hio bhandi so pe ene. Mi kpaa ma bhandi ha sadaka ndang, ka e ngeraka mo enge: «Ha so, ka wi ing na.» Yo ne enge, ka mi tea hazua. Mi beto wen mo enge, ka ene lukisi, ne ka ene ing na.
- 24**So enge, ka dea nzan ne mo fet, ka dung ang, wene ne wan ngon ne nu. Wene de le ha zang twa, ka ko wi dea, na.
- 25**Mo ndang kapi wene na. Megi, hio wi lem ha wene ma mo ndang na. Hazu yo ne wene, ka ha tuno ne omi ha hio wi, ne mo fet ka kapi mbwa.
- 26**So dea ma wi ndang, ne hio kando ndang ndang ka de le ha zu nu fet ne bezang pea. So gona ngimo ha mbwa, ne a gbaa lingia le pe mbwa.
- 27**So dea megie tuka nde, hio wi aki wene. Ka wal ang, mbwa bekpa wene ne wal tama mo, hazu So bo ne yea hine o na.
- 28**Hazu ne wal wene, o dung ne tuno, o fesi te o, ne o ang. Gbesi tuka ka hio ma wan-ngeriki gima pe ene bat: «O fin ne hio bem pea.»
- 29**«Hio ma wi ku gbobolo, bubolo, ne ta, ne mbwa sek ne hio so ne wal zeng ne takaramo pe mbwa. Hazu o ne bem pe So, ka o atakiri nde, So dung tuka mo ndong na.
- 30**Tazu So biso ne mo ndong ka hio wi bade ha ngimo ka mbwa te ing wene na. Ma, sising So ngoya nde, hio wi ha bhandi fet akifiri sila mbwa.

³¹Hazu a weka ma yala, ka wene begon nzeng kita ha zu hio wi mo nzan fet. A weka wan-gon kita enge kari, ne a gbasu wene long ne wal guo wene ha soko hio fio wi.”

³²Ka hio wi zea wen guote ha soko fiowi, hio ma mama wene, ne hio ma toa: «O ngoy ze bin me hazu wen enge ma ngimo.”

³³Mege, Paul gboa ha soko mbwa pen.

³⁴Hio ma wi dola te ha te Paul, ne mbwa mekara Jesus. Ha soko hio wi ndong ne Dionisios, ma wan-kpo zuwen mo Areopage, ne ma bhoko, ling wa nde Damaris, ne hio ma fin.

Deamo 18

¹Hapata engi Paul guote ha Athènes ne ha Korente.

²Haki a kpaama zuife, ling wa nde Akilas, ka e bhea ha kandonu Pon. Wene hine ko pea Priscille guote ha Itali tene pata te ye ka na, hazu kongapora Sezar Claude haa nu ha hio zuife me gbo ha gasa le Rome pen. Paul nea ha pe mbwa,

³ne a oa ne de tom hine mbwa, hazu mbwa ha dea ndangte tom fulo hio gasa la me be ne twa.

⁴Ha swe omtene ndang ndang fet, Paul dungo ha bulo wen ha twa go So. A kio wal me gan zu hio zuife ne hio olo wi fin nde, mbwa amekiri Jesus.

⁵Ka Silas hine Timothée guote ha Masedoane ho, Paul gdea te wa fet ha bulo wen So hazu gbasi ha hio zuife nde, Jesus ne Mesi.

⁶Ma, ka hio zuife guote sungiri ne wene, ne ka mbwa fengsa wene, a ngboa ngbabhuki la pea ne toa: «Ka ene yoa wal pe So, yo atek ha zu ene ne pe ene te. Mi bo ha zanga na. Sising, mi bene ha pe hio mbing kando.”

⁷A guote haki ne ha pe Titius Yustus, ma wi mo kando greke ka lukisi So. Twa pea dungo hapete twa go So.

⁸Krispus, wan-zu twa go So, ne hio wi me twa pea fet mekara Kongawan. Doka wi me Korente, ka zea Paul ha bulo wen, mekara fin nee gdumso mbwa ha li ne ling Jesus.

⁹Ma ngimo ne ze, Kongawan toa ha Paul ne liso: «Me yu ke na! Ma, me bhon ha bulo wen, me agdoki nu me na,

¹⁰hazu mi dung hine me. Ma wi ndang lem ba me ne de gdangamo ha te me na, hazu mi ne doka wi ha gasa le engi.”

¹¹Mege, Paul dungo ha Korente kili bele ndang ne ndambu ha osa wen pe So ha soko hio wi haki.

¹²Ma, ha ngimo ka Galion dungo goforma ha zu kandonu Akai, hio zuife guote ne sila ndang sungiri ne Paul, ne mbwa kuo wene nene ha li kita.

- 13**Mbwa tɔa ha Galion: «Wi ke ha kio wal me gan zu hio wi nde, mbwa alukisi Sɔ ne ma wal nete, ka lem ne mbonga pe ɔ na.»
- 14**Paul ngoya kifiri wen, ma, Galion tɔa ha hio zuife: «Woo, ene hio zuife. Ka bo se nde, yo nê ma gdangamɔ sungiri ne mbonga, mana ma kalbho-kalbho deamɔ, ki mi lema ba ngimɔ hazu ze ene.
- 15**Ma, ka ene zang ne wen hazu gele wen, mana hio ling, mana hio mbonga pe ene, engi zok ne ene. Mi ngoy dung wan-gɔn kita ha zu hio wen megi na.»
- 16**Ne a yinɔ mbwa pen ha bhandi kita.
- 17**Mbwa fet bhubholo Sostene, wan-zu twa gɔ Sɔ, ne angara mela wene bhɔn ka ha li kita. Ma, Galion pi nu ang ndang na.
- 18**Paul bhɔna ha Korente ngimɔ nezikoa fin. Hapata, a keate hine hio ya ha Christ hazu si ha kandɔnu Siri. Priscille ne Akilas nea hine wene. Ha le Sankre, Paul kpea zu wa hazu osi nde, a lemsara gɔnanu pea ha Sɔ. Hapata mbwa lea kuga pen.
- 19**Ka kuga bhanda ha nukolo mɔ gasa le Efeze, Paul gdea Priscille hine Akilas haki. Wene nea ha twa gɔ Sɔ, ne a wolamɔ hine hio zuife.
- 20**Mbwa ana wene hazu bhɔn hine mbwa ma ngimɔ fin, ma, Paul kafa.
- 21**Wene keate ne mbwa ne tɔa: «Ka Sɔ ngoya, mi bekifiri fin te ha pe ene.» Ne a lea kuga ha Efeze pen.
- 22**Ka kuga bhanda ha Sezare, a danga ne ha Jérusalem me fan giliwi mɔ eglize haki. Hapata, a pena ne ha Antioshe mɔ Siri.
- 23**Ka wene dungɔ haki ma ngimɔ kari, a pena fin ne mbinga. A yala ha kandɔnu Galasi ne kandɔnu Frizi hapata may, ne a ngasasa mekaramɔ pe hio wan-yambimɔ pe Jésus fet.
- 24**Ha ngimɔ engi, ma zuife, ling wa nde Apolos, ka e bhea ha gasa le Alezandri, hɔa ha Efeze. A wolamɔ weleng, ne a ingɔ takarata pe Sɔ pente.
- 25**A bayambi osamɔ hazu wal pe Kongawan, ne sising, a dungɔ ne gbenga sila, ne a tɔa ne bulo wen hazu Jésus ne wala nzeng. Ma, a ingɔ sɔna ne wal ka Jean bagdumsi ne wi ha li.
- 26**Apolos bulo wen ne da ha twa gɔ Sɔ. Ka Priscille hine Akilas zea wen pea, mbwa kuo wene sine ha twa pe mbwa. Mbwa osa ha wene osamɔ hazu wal pe Sɔ nedede pen mɔ songsi.
- 27**Hapata, wene ne hel me ne ha Akai. Hio ya ha Christ mboa wene nde, yo ne dedea. Mbwa ngeraka ma takarata ha hio wan-yambimɔ haki hazu ba wene ne dede kɔ. Ne ka wene hɔa haki, a gbakara dɔka wi ka mekara Jésus, hazu Sɔ dea dede sila ha te wa.
- 28**Hio zio wen pea gana zu pe hio zuife wee. Ha li wi fet a gbasa ne wal takarata pe Sɔ nde, Jésus nê Mesi.

Deamɔ 19

- ¹Ha ngimɔ ka Apolos dungɔ ha Korente, Paul pena ne wal kuso bhandi mɔ kandɔnu Azi hɔ ha Efeze. A kpaa hio ma wi haki, ka mɛkara Jɛsus, ne wene ana mbwa:
- ²«Enɛ kpaa Nzɔy-Sɔtɛ ha ngimɔ, ka enɛ mɛkara Jɛsus nde?» Mbwa kiforo wen ha wene: «Way, ɔ tɛ ing ma mɔ sɔngsi nde, Nzɔy-Sɔtɛ, na.»
- ³A ana fin: «E gdumso enɛ ha li mɛng?» Mbwa kiforo wen: «E gdumso ɔ ha li lem ne osamɔ pɛ Jean wan-gdumsiwi.»
- ⁴Nɛ Paul tɔa: «Jean gdumso ne wi ndɔng, ka mɛkara mɛ kifiri sila mbwa. Nɛ wene tɔa ha hio wi mɔ kandɔ Israel nde, mbwa amɛkiri wi, ka betɛ ha pata wa. Wi engɛ nɛ Jɛsus.»
- ⁵Ka mbwa zea wen engɛ, Paul gdumso mbwa ha li ne ling Kongawan Jɛsus.
- ⁶Paul gdea kɔ ha zu mbwa, ne Nzɔy-Sɔtɛ zilo ha zu mbwa. Mbwa angara wolamɔ ne hio nu pɛ Nzɔy-Sɔtɛ, ne mbwa tɔa kuliwen.
- ⁷Dɔka wei ndɔng fet dungɔ lem bhukɔ gbala bwa.
- ⁸Paul nea ha twa gɔ Sɔ, ne ha zang kilize tar fet, a dungɔ ha bulo wen ne da hazu wen Kongakandɔ pɛ Sɔ. A kio wal mɛ gan zu hio wi nde, mbwa amɛkiri wen pɛa.
- ⁹Ma, hio ma wi dea nga zu, ne mbwa kafa mɛkara Jɛsus. Mbwa tɔa nyalɔ wen ha li giliwi fet sungiri osamɔ hazu wal pɛ Kongawan Jɛsus. Mɛgi, Paul gɔna soko hine mbwa. A kaya hio wan-yambimɔ pɛ Jɛsus gde netɛ. Ne swe fet, wene dungɔ ha osamɔ ha twa yambimɔ pɛ Tiranos.
- ¹⁰Paul osamɔ mɛgi lem kili beɛ bwa. Tuka engi, hio wi mɛ kandɔnu Azi fet zea wen pɛ Kongawan, ngase hio zuife, ngase hio wi mɔ hio olo kandɔ.
- ¹¹Nɛ wal Paul, Sɔ dea hio mɔkifi, ka wi tɛ zɔk sɔngsi na.
- ¹²E dungɔ ha kuo hio la gok zu ne hio ma bebe la, ka ndɔa tɛ Paul, gde ha zu wan-zeɛ. Mɛgi, hio zeɛ kara ne hio gdanga sɔtɛ fet gboa ha tɛ mbwa.
- ¹³Hio ma wan-nganga zuife ka dungɔ ha ndota ha hio bhandi netɛ-netɛ, wea yinɔ hio gdanga sɔtɛ ha tɛ wi ne ling Kongawan Jɛsus. Mbwa tɔa: «Mi ha nu nde, enɛ agbo pen ne ling Jɛsus engɛ, ka Paul ha tɔa wen pɛa.»
- ¹⁴Hio bewei mɔrkɔ zanga bwa pɛ ma gasa wan-hasadaka pɛ hio zuife, ling wa nde, Seva, dea fin mɛgi.
- ¹⁵Ma, gdanga sɔtɛ tɔa ha mbwa: «Mi ingɔ Jɛsus, ne mi ingɔ Paul. Ma, enɛ nɛ o?»
- ¹⁶Nɛ wi, ka gdanga sɔtɛ ha tɛ wa, kpera tek ha zu mbwa ne ngaya pɛa pena mbwa. Mɛgi, mbwa yuomɔ pen ha twa pɛa ne sɔngere, ne dale ha tɛ mbwa.
- ¹⁷Ka hio wi mɛ Efeze, hio zuife ne hio wi mɔ olo kandɔ, zea kasia, ke baa mbwa fet, ne mbwa lukoso ling Kongawan Jɛsus.

- 18**Hio dɔka wi ka mɛkara Jɛsus, tɛa tɛ gbasi tom nganga, ka mbwa ha dea, ha li hio wi fet.
- 19**Hio dɔka wi ka dea tom nganga songsi, kuo takarata nganga pɛ mbwa tɛ besisi ha we ha li wi fet. Ɛ tɔla genɛ takarata ndɔng fet, nɛ ɛ kpaa nde, mbɔlia lɛma nɛ mbɔli bubolo tomay bhukɔa mɔrkɔ.
- 20**Tuka engi, wen pɛ Sɔ yambala dam bhandi fet, nɛ yo gbasa ziomɔ pɛ Kongawan.
- 21**Hapata mɔ ndɔng, Paul bheka mɛ gɔn hio kandɔnu Masedoane nɛ Akai hazu kifiri si ha Jɛrusalem. A tɔa: «Ka mi hɔa haki, dea nde, mi apɛn fin nɛ ha gasa le Rome.»
- 22**Nɛ a tomsa hio wan-gbakiri wɛnɛ bwa, Timothée nɛ Eraste, nɛ ha Masedoane. Ma, Paul bhɔna pɛa ha kandɔnu Azi lɛm nɛ ma ngimɔ.
- 23**Ha ngimɔ engi, hio gasa woto-wotomɔ angara ha wen osamɔ hazu wal pɛ Kongawan Jɛsus.
- 24**Ma wan-doy bubolo dungɔ ang, ling wa nde Demetrius. A dungɔ ha doya hio bebe twa nɛ bubolo, ka baa may nɛ gasa twa sɔ bhoko Artemis. Wɛnɛ nɛ hio wan-tom pɛa dungɔ ha kpaa mbɔli nɛ wal tom engɛ pentɛ.
- 25**A wesara hio wan-tom ndɔng, tɛ ba hio wi, ka de ndangtɛ tom engɛ, nɛ tɔa ha mbwa: «Hio dan mi, ɛnɛ ingɔ nɛdedea nde, yo nɛ wal tom engɛ ka ɔ kpa nɛ mɔ.
- 26**Ma, ɛnɛ ha zɛa nɛ zɔka Paul ha tɔa nde, sɔ ka ɛ dea nɛ kɔ, yo bo nê kpasa sɔ na. A gana zu wi nɛdɔka nde, mbwa amɛkiri wen pɛa. A dea mɛgi bo sɔna ha Efeze na, ma, mɛ lɛm nɛ kandɔnu Azi fet.
- 27**Engɛ lɛma mɛ gdangsi tom pɛ ɔ. Yo bo sɔna nê engɛ na, ma, hio wi bezɔk twa gasa sɔ bhoko Artemis tuka gbelemɔ. Sising, hio wi mɛ Azi nɛ nzan fet ha lukoso Artemis, ma, hio wi lɛm ba fin wɛnɛ nɛ kongaa na.»
- 28**Ka hio wi ndɔng zɛa mɛgi, sila mbwa yimɔ, nɛ mbwa angara gdɔra: «Artemis mɔ Efeze nê gasa sɔ!»
- 29**Mɛgi, zang le engi fet bhunzoko. Hio wi fet sɔawi ha gasa bhandi de saka. Ha liwal mbwa baa hio sɔy-yali pɛ Paul bwa, Gaius nɛ Aristarke, hio wi mɛ Masedoane, nɛnɛ haki.
- 30**Paul ngoya mɛ nɛ, nɛ gbasi tɛ ha li giliwi, ma, hio wan-yambimɔ pɛ Jɛsus dolsa wɛnɛ.
- 31**Hio ma wan-le mɔ Azi, ka dungɔ nê dan mɛ Paul, pio kasara mɛ mbo wɛnɛ nde, ka wɛnɛ anɛ ha gasa bhandi de saka na.
- 32**Ha bhandi engi, hio wi dea woto-wotomɔ. Mbwa dungɔ ha gdɔra netum-netum, nɛ sulo mbwa ing fin goto wesara may pɛ mbwa na.
- 33**Hio zuife kuo Alexandre gde ha li giliwi. Nɛ hio ma wi mɛ zugili tɔa goto wesara may engɛ ha wɛnɛ. Mɛgi, Alexandre pɛbhaka kɔ hazu a ngoya lea gdong wen pɛ hio zuife ha li wi fet.

³⁴Ma, ka giliwi ingo nde, wene nê zuife, mbwa gdora gboo me lem ngonga bwa ne toa: «Artemis mo Efeze nê gasa so.»

³⁵Ha kpogioa, wan-ngerikimo mo le Efeze gaya giliwi ne toa: «Ene hio wi me le Efeze, hio wi fet ingo nde, le Efeze nê bhandi pam twa gasa so Artemis ne zizi te wa, ka guote ha ngon tek ha nu.

³⁶Ma wi ndang lem sikafe ang na. Megi, ene kari sem yu nde, ene bete de mo netum.

³⁷Hio wi ndong, ka ene kaya tene hake, mbwa te zu mo ha zang twa so na, ne mbwa te fengsi so bhoko pe o na.

³⁸Ka Demetrius ne hio wan-tom pea ne ma wen sungiri ne ma wi, dea nde, mbwa aku wena nene ha li kita, hazu swe kita ang ne hio wan-gon kita ang fin.

³⁹Ne ka ene ne ma wen fin, wesara may pe hio wan-kpo zuwen begon soko wena lem ne mbonga pe o.

⁴⁰Ka bo megii na, goforma mo Rome lema fundi o hazu woto-wotomo ka hoo swe mese. Ne o lem ing wen ngangii te o na, hazu goto wesara may enge bona.»

⁴¹Ne ka wene toa megii kari, a haa nu nde, wi fet asi.

Deamo 20

¹Ka woto-wotomo kara, Paul wesara hio wan-yambimo pe Jesus. A mboa mbwa hazu ha da ha sila mbwa. Hapata a keate ne mbwa, ne a baa wal ne ha kandonu Masedoane.

²Ha gona kandonu engi, Paul mboa hio wi pe Christ ne wal doka wen. Hapata wene nea ha kandonu Grese.

³A dungo haki kilize tar. Hapata, wene bhongara te me le kuga hazu ne ha kandonu Siri. Ma, ka wene zea nde, hio zuife aa gdungi te wa, a bheka me kifiri si ne pata ha Masedoane.

⁴Hio soy-yali pea dungo ne: Sopater bewei pe Pirus, wi me Bere, ne Aristarke hine Sekundus, hio wi me Tesalonike, ne Gaius, wi me Derbe, ne Timothée, ne Tishike hine Trofime, hio wi me kandonu Azi.

⁵Hio wi ndong pena songsi ne kera o ha Troas.

⁶Ma, o, hio olo wi, o lea kuga ha le Filipe hapata yenga yong mampa ka ha na. Hapata yala marko, o kpaa mbwa ha Troas. Ne o dea dimasi ndang haki.

⁷Ha swe omta, o wesara may ne mbolo hazu yongamo pe Kongawan. Ne Paul bulo wen ne boyaa tee kane gduko ze, hazu a bepen ne mosaa.

⁸Hio lamba dungo nedoka ha zang gdoku ha ngon mo kuso twa, ka o wesara may ang.

⁹Ne ma polombo wi, ka e sa nde Etikus, ha dungonu ha nu fenetere. La baa wene nekpara ha ngimo, ka Paul boka ha bulo wen neting. Hazu a o na ne la, a luno ha zetar twa mo zua ha ngon tek ha nu, ne ka e zilo ne gu wene, e kpaa nde, a fea kari.

- 10**Paul zilo, ne a hilo gok ha zu wa, a baa wene ha ngboloko, ne tɔa ha hio wi: «Ka sila ene abhunziki na, wene ne tuno.»
- 11**Paul danga ne mbinga. A gbinɔ mampa ne a yɔnga hine mbwa. A wola fin mo tee kane mo saa. Hapata, a pena.
- 12**Ɛ ngbɔsa polombɔ wi engɛ ne tuno nene ha twa pea, ne sila wi fet gaa.
- 13**Paul ngoya pea nea ha le Asos ne nanga. A haa nu nde, o apen songsi wene ne kuga, ne kerɛ wene haki.
- 14**Ka wene hɔa te kpa o, o kuo wene ne ndangte kuga engi nene ha le Mitilene.
- 15**Ka mo saa, o guote haki ho hapete kisi Kio. Yala ndang mo pata, o hɔa ha kisi Samos. Hapata yala ndang fin, o hɔa ha le Milet.
- 16**Paul weka me pen hapete le Efeze yu nde, a bete pensi ngimo ha kandonu Azi. A hasa te hazu ne ha Jérusalem, ne dung haki ha swe Pantekote, ka yo lema.
- 17**Ka Paul boka ha Milet, a pio kasara hazu sa ne hio kotowi mo eglise ha Efeze.
- 18**Ne ka mbwa hɔa ha pea, a tɔa ha mbwa: «Ene ingo deamo pom ha ngimo ka mi dungo hine ene, angiri ha bosɛ yala, ka mi hɔa hake ha Azi, kane sising.
- 19**Mi dea tom pe Kongawan ne mendi fet, ne milikwa ha li mi. Mi kpa yeksamo nedoka ha ko hio zuife, ka aa gdungi te mi.
- 20**Ene ingo nde, mi te wusi ma mo ha li ene ndang na. Mo ka lema ne ene, mi bhaa wena ne osa yo ha ene ha li wi fet ne ha zang hio twa pe ene.
- 21**Mi saa hio zuife ne hio wi mo olo kandɔ fet nde, mbwa akifiri sila ha So ne mekiri Jɛsus, Kongawan pe o.
- 22**Ne sising, mi ha nea ha Jérusalem, hazu Nzoy-Sote ha nosasa mi. Mi ing mo ka bekpa may hine mi haki na.
- 23**Mi ingo sona nde, Nzoy-Sote gbaa tazu mi ha zang hio le ndang ndang fet nde, mi bekpa yeksamo ne e bepi mi ha twa zobho.
- 24**Ma, pom, mi zok tuno pom tuka gbelemo. Mi ngoya sona nea kane kpogio ne lemsara tom ka Kongawan Jɛsus gdea ha ko mi. Yo ne tom bulo Dede Wen nde, So ha dea dede sila ha te wi fet.
- 25**«Mi yala ha soko ene hazu bul wen Kongakandɔ pe So. Ma, sising mi ingo nededeadea nde, ma wi ndang ha soko ene lem zok fin mi na.
- 26**Yo ne engi, ka mi to ha ene long nde, ka ma wi ndang ha soko ene fea ha zang sembɔ pea, tokte wa bo ha zu mi na.
- 27**Hazu mi osa ha ene hio bhekamo pe So fet. Mi te wusi ma mo ha li ene ndang na.

²⁸Ɛne pam te ene ne te ene. Ne ene pam fin giliwi mo eglize, ka Nzoy-Sote gdea ha ko ene. Ene pam mbwa nedede, tuka ka zaoro sami pam ne sami, hazu So hea mbwa ne wal tokte Bewei pea.

²⁹Mi ingo nde, ka mi pena kari, hio ma wi bele ha soko ene, ne mbwa bepanziki giliwi mo eglize, tuka ka nyalo ngonzu panziki ne hio sami.

³⁰Ne hio ma wi ha soko ene begute, ne mbwa beto wen dalo tuka nde, hio ma wan-yambimo pe Jesus alak wene gde ne ndari mbwa.

³¹Tuka engi, ene adung ne zoma! Tazu ene agba nde, ha zang kili bele ndong tar, swe ne ze, mi dungo ha mboa ene ndang ndang fet ne milikwa ha li mi.

³²«Ne sising, mi gde ene ha ko So ne ha wen dede sila pea. Wen enge lema ngasisi ene ne ha ene dede mo, ka So bhongara hazu hio wi pea.

³³Mi te de wo ngase mboli, ngase gbobolo, ngase late pe ma wi na.

³⁴Ene ingo ne te ene nde, mi dea tom ne ko mi hazu kpa mo ka kopa mi ne hio soy-tom pom.

³⁵Ne wal mo ndong fet, mi osa ha ene nde, o ade tom megi hazu gbakiri hio wan-kosa. Tazu o agba ne wen enge ka Kongawan Jesus bat: «Haa mo ha ma wi ne dedea pen kpa mo ha ko ma wi.» “

³⁶Ka Paul toa wen ndong kari, a ngbio zigolo hine mbwa ne a goa So.

³⁷Wi fet angara hea kwa, ne mbwa fuko Paul ne duyoyo mbuku wa.

³⁸Pen mo fet, mbwa dungo ne ngote hazu Paul toa nde, mbwa lem zok wene fin na. Hapata, mbwa nea hine wene ho ha kuga.

Deamo 21

¹Ka o bhaka soko hine hio kotowi ndong kari, o lea kuga nene nzenge ha kisi Kos. Yala mo pata, o hoa ha kisi Rode. O guote haki ho ha gasa le Patara.

²Ne o kpa ma kuga haki, ka ngoy ne ha kandonu Fenisi. O lea yo pen.

³Ka o zoka kisi Shipre, o gdea yo ha wal gare, ne o pena ne wal kandonu Siri. O bhanda kuga ha gasa le Tir, hazu yo ne haki ka e lema zilsu hio toy ha zanga.

⁴O kpa hio ma wan-yambimo pe Jesus haki, ne o dea dimasi ndang hine mbwa. Nzoy-Sote gbaa tazu mbwa, ne mbwa toa ha Paul nde, ka wene ane ha Jerusalem na.

⁵Ma, ka yala ndong kara, o guote pen ha yali. Hio wi pe Christ fet, te ba ne hio bhoko ne hio bem, nea hine o ha gdong le. Ka o hoa ha nukolo nana-litong, o ngbio zigolo ne goa So.

⁶Hapata o keate hine may, o lea kuga, ne mbwa kiforo pe mbwa si.

⁷Ka o guote ha Tir ho ha gasa le Petolemais, yali pe o ne kuga kara. Haki, o fana hio ya ha Christ, ne o dungo hine mbwa yala ndang.

⁸Ka mōsaa, ɔ tongara nɛ ha gasa le Sezare. Ɔ lea nɛ ɔ nu ha zang twa pɛ Philippe, wan-bul Dede Wen. Wɛnɛ nê ma ndang ha soko wi ndɔng morkɔ zanga bwa, ka ɛ baweki ha Jérusalem.

⁹Wɛnɛ nɛ bebhoko nar, ka tɛ si wei na. Mbwa dungɔ mɛ tɔ kuliwen pɛ Sɔ.

¹⁰Ka ɔ dungɔ haki hio ma yala kari, Agabus, ma wan-tɔkuliwen, guotɛ ha kandɔnu Judée tɛnɛ.

¹¹A tɛa ha pɛ ɔ, nɛ a baa pɛrɛng pɛ Paul, sang nɛ kɔ wa nɛ nanga wa, nɛ a tɔa: «Nzɔy-Sɔtɛ tɔa nde, hio zuife besang wan-pɛr ɛngɛngɛ ha Jérusalem mɛgi. Nɛ mbwa begde wɛnɛ ha kɔ hio wi ndɔng, ka bo nê zuife na.»

¹²Ka ɔ zea wen ɛngɛ, ɔ hine hio wi pɛ Christ mɔ Sezare lokatɛ nekpara ha Paul nde, ka wɛnɛ anɛ ha Jérusalem na.

¹³Ngase ɛngi, a tɔa: «Hazu ge ɛnɛ ha hea kwa nɛ ɛnɛ ha aa ngɔtɛ ha sila mi, ge nde? Mi bhɔngara sila mi bo sɔna nde, mbwa asang mi, na, ma nde, mbwa agbɛ fin mi ha Jérusalem nɛ ling Kongawan Jésus.»

¹⁴Ka ɔ zɔka nde, ɔ lɛm gan zu wa na, ɔ tɛ nɔsisi wɛnɛ na, ma, ɔ tɔa: «Kongawan ade mɔ, ka sila wa ngoya.»

¹⁵Hapata yala ndɔng, ɔ bhɔngara tɛ, nɛ ɔ pena ha Jérusalem.

¹⁶Hio ma wan-yambimɔ pɛ Jésus mɔ Sezare nɛa hine ɔ. Nɛ mbwa gdea ɔ ha pɛ ma wi mɔ Shipre, ling wa nde, Manason, ka baa ɔ nɛ dede kɔ. Wɛnɛ dungɔ nê ma bosɔ wan-yambimɔ pɛ Jésus.

¹⁷Ka ɔ hɔa ha Jérusalem hio ya ha Christ baa ɔ nɛ dede kɔ.

¹⁸Nɛ mōsaa Paul nɛa hine ɔ ha pɛ Jacques, ha bhandi ka hio kotowi mɔ eglise wesara may ang.

¹⁹Paul fana mbwa, nɛ a baa kasi dedemɔ ndang ndang fet, ka Sɔ dea nɛ wal wɛnɛ ha soko hio wi ndɔng, ka bo nê zuife na.

²⁰Ka mbwa zea wen ɛngɛ, mbwa lukoso Sɔ, nɛ mbwa tɔa ha Paul: «Ya ɔ, mɛ zɔk, hake hio zuife tomay nɛ tomay, ka mɛkara Jésus. Nɛ mbwa fet ha pama mbonga pɛ Moïse nekpara.

²¹Mbwa zea kasi nde, mɛ ha osa ha hio zuife, ka yambala ha soko hio mbing kandɔ, nde, ka mbwa apam fin mbonga pɛ Moïse na. Yo tɔ nde, mbwa agɔn sɔru bhobem fin na, nɛ mbwa andari ndɔki deamɔ pɛ hio zuife fin na.

²²Ɔ bedɛ mɛng? Hazu mbwa being nɛdedɛa nde, mɛ hɔa hake.

²³Mɛgi, mɛ de kanɛ mɔ, ka ɔ tɔ ha mɛ: Hio wei nar ang hake, ka gɔna nu ha Sɔ.

²⁴Sising, yala gɔnanu pɛ mbwa kara. ɛnɛ nɛ hine mbwa ha gasa twa Sɔ nɛ sasisi tɛ ɛnɛ. Nɛ mɛ kpe mbɔli kpe bumɔzu mbwa. Mɛgi, hio wi fet being nde, wen ka mbwa zea hazu mɛ nɛ wen dalo, ma, mɛ fin ha pama mbonga pɛ Moïse.

25Pe hio wi ndong, ka mekara Jésus, ne ka bo nê zuife na, o kpoa zuwen kari. O ngeraka takarata ha mbwa nde, mbwa azim sari, ka e haa ne sadaka ha hio gbele so. Nde, ka mbwa ayong tok sari na. Nde, mbwa azim sari ka tokte wa te se fet na. Ne nde, ka mbwa ade wanza na.”

26Megi Paul wesara hio wei ndong nar, ne ka mo saa, mbwa angara ndokimo sasisi te. A nea ha gasa twa So hazu osi yala, ka ndokimo sasisi te bekari ang. Yo fin nê yala, ka mbwa beha sadaka hazu mbwa ndang ndang fet.

27Ka yala marko zanga bwa mo ndokimo sasisi te koka kari, hio ma zuife mo kandonu Azi zoka Paul ha zang gasa twa So. Mbwa ilo hio giliwi fet sungiri ne Paul, ne mbwa baa wene.

28Mbwa gdora ne ngagel: «Hio wei mo Israel, ene te te gbakiri o! Engé nê wei ke, ka bul wen ha hio wi fet ha bhandi fet sungiri ne kando pe o, sungiri ne mbonga pe Moïse, ne sungiri ne gasa twa So engé. Pen mo fet, sising a lesasa hio wi ndong, ka bo nê zuife na, ha gasa twa So. Tuka engi, a fengsa nzoy bhandi engé.”

29Mbwa toa mo megi hazu mbwa zoka Trofime, wi mo Efeze, hine Paul ha zang Jérusalem. Mbwa takara nde, Paul lesasa wene ha zang gasa twa So.

30Sila wi mo Jérusalem fet bhunzoko ne mbwa sawi te. Mbwa daka wene ha gasa twa So gbo ne ha del. Ne ha ndangte ngimo e gdoka hio nu gasa twa So.

31Ka mbwa dungo ha kio wal me gbe Paul, gasa kagama-bulo mo Rome kpa kasara nde, Jérusalem fet tukolo.

32Sising, wene kaya hio ma kagama-bulo hine hio wan-bibulo ne sawi ne ha pe giliwi. Ka hio giliwi zoka wene ne hio wan-bibulo, mbwa laka mela Paul gde.

33Megi, gasa kagama-bulo mo Rome tiko hapete Paul ne haa nu nde, mbwa aba wene ne sang wene ne gbazobho bwa. Hapata a ana mo: «Wi ke nê o? A dea ne ge?”

34Ma, hio giliwi gdora nete-nete. Gasu kagama-bulo lem ing kpasawen na, hazu woto-wotom. A haa nu nde, hio wan-bibulo aku Paul nene ha zang kin pe mbwa.

35Ka mbwa hoo ha mo dang kin engé, mbwa guo Paul ne ngon, hazu hio giliwi nosasa mbwa gbem.

36Hio wi fet ndara mbwa ne gdora: «Gbe wene yune!”

37Ka mbwa hoo ha nu kin pe hio wan-bibulo, Paul ana gasa kagama-bulo: «Mi lema wol ma mo ha me nde?» Ne a kiforo wen: «Meng, me ingo toa nu greke nde?”

38Me bo nê wi mo Ezipte engé na? Wi engé ka ilo hio wi sungiri ne goforma sising, ne ka kaya hio wan-bibulo pea tomay nar nene ha kpenu. Yo bo nê me na?”

39Ne Paul kiforo wen: «Way, mi nê zuife, bele mo kongu gasa le Tarse ha kandonu Silisi. Mi ba nanga me, me gde mi awolmo ha giliwi ndong.”

40Gasa kagama-bulo mekara yo. Paul yola ha zu mo dang kin, ne a pea ko ha giliwi. Mbwa kara selele. Megi, a wolamo ha mbwa ne nu Hebro, nu pe hio zuife, a toa:

Deamɔ 22

- ¹«Hio ya mi, hio bafa mi, ene ze mɔ ka mi betɔ hazu ke ne wen pɔm sising.»
- ²Ka mbwa zea wene ha wolamɔ ne nu Hebro, mbwa kara selele pen mɔ songsi. Ne Paul tɔa:
- ³«Mi nê zuife, ε bhea mi ha gasa le Tarse ha kandɔnu Silisi. Ma, mi kpɔate hake ha Jérusalem. Wan-osimɔ pɔm nê Gamaliel, ka osa ha mi mbonga pɛ hio ngbabafa ɔ nededeza nzung. Mi dungɔ ne lululu sila hazu Sɔ gbesi tuka ene fet swe mese.»
- ⁴Mi namala hio wi ka ndara wal pɛ Kongawan Jésus kanɛ mi gbɛa hio ma. Mi baa hio wei ne hio bhoko sang ne pɛl pi ha twa zɔbhɔ.
- ⁵Wan-zu hio wan-hasadaka ne hio kotowi mɔ Jérusalem lema mekiri nde, wena nê tewen. Ka mi nea ha gasa le Damas, mbwa haa mi takarata ka osa ha hio wan-zu twa gɔ Sɔ haki nde, mi ne ziomɔ me sang hio wi pɛ Christ sine ha Jérusalem hazu ndulsi mbwa.»
- ⁶«Ka mi boka ha liwal sanga ne Damas, ka swe te bo ha sila zu, ma gasa saamɔ zilo nehasa ha ngɔn te, te ba zikiri mi kpɛlue-kpɛlue.»
- ⁷Mi teka ha nu ne zea ma gel ka ana mi: «Saul, Saul, me namili mi hazu ge?»
- ⁸Mi kɔa ne anamɔ: «Kongawan, me nê o?» Gel enge kiforo wen ha mi: «Mi nê Jésus, wi mɔ Nazaret, ka me ha namala.»
- ⁹Hio wi ndɔng ka nea hine mi ha liwal, mbwa zɔka saamɔ, ma, mbwa ze gel wi, ka wolamɔ ha mi na.
- ¹⁰Ne mi anamɔ: «Kongawan, mi bede meng?» Kongawan kiforo wen ha mi: «Me gute, me ne ha Damas. Haki, ε beosi ha me mɔ fet ka Sɔ weka nde me ade.»¹¹Yolo gasa saamɔ enge gdɔka li mi. Megi, hio sɔy-yali pɔm baa kɔ mi, ne ngbɔsa mi nene ha Damas.
- ¹²«Ma wi dungɔ haki ling wa nde, Ananias. Wene ne mboazu ha li Sɔ, ne wene ha pama mbonga pɛ Moïse. Hio zuife mɔ Damas fet ha tɔa dede lingte wa.»
- ¹³Wene tea ha pɔm ne a tɔa: «Saul, ya mi, me zɔk mɔ ne mbinga!» Ne ha ndangte ngimɔ mi zɔka wene ne saa.
- ¹⁴A tɔa fin: «Sɔ pɛ hio ngbabafa ɔ weka me songsi hazu nde, me aing mɔ, ka wene ngoya, ne nde, me azɔk Jésus, nzung wi pɛ Sɔ, ne ze gel wa.»
- ¹⁵Me beke wen pɛa ha li wi fet, ne me betɔ wen mɔ, ka me zɔka ne ka me zea.
- ¹⁶Me kerɛ fin ne ge nde? Gute me, me te ka mi agdumsi me ha li. Me sa ling Jésus ne wene bezosi sembɔ pɛ me.»¹⁷«Hapata engi mi kiforo si ha Jérusalem. Ka mi ha gɔa Sɔ ha zang gasa twa Sɔ, mi zɔka ma zizimɔ.»
- ¹⁸Mi zɔka Kongawan ha tɔa ha mi: «Me gbo ha Jérusalem nehasa pen, hazu hio wi hake lem mekiri wen, ka me begbasi ha zu mi na.»

- ¹⁹Ma, mi tɔa: «Kongawan, mbwa ingɔ nededeɔa nde, mi dungɔ ha nea ha hio twa gɔ Sɔ, ne mi pio ha twa zɔbhɔ hio wi ndɔng ka mekara me, ne mi dea nde, ε amel mbwa.
- ²⁰Ne ha ngimɔ gbɛa Etienne, wan-kɛwen pɛ me, mi fin dungɔ ang. Mi mekara yo, ne mi pama la pɛ wi ndɔng, ka gbɛa wene.»
- ²¹Mɛgi, Kongawan tɔa ha mi: «Mɛ pen, hazu mi ngoy tomsi me ne yɛa ha soko hio mbing kandɔ!» “
- ²²Giliwi zɛa Paul tee kanɛ ngimɔ ka wene tɔa wen engɛ. Mbwa gdɔra ne ngagɛl: «Gbɛ wene yunɛ! Lɛm nde, wene adung ne zutunɔ na!”
- ²³Mbwa gdɔra, ne mbwa pio gasa la pɛ mbwa ne kay gbutunu a ngɔn.
- ²⁴Mɛgi, gasa kagama-bulo haa nu me ku Paul nene ha zang kin, ne zuri wene ne zambala tuka nde, wene atɔ gotomɔ, ka hio giliwi ha gdɔra sungiri ne wene.
- ²⁵Ne ka hio wan-bibulo ha sanga wene hazu zuri, a tɔa ha kagama-bulo, ka dungɔ hapetɛ wa: «Ka ε tɛ gɔn ka kita ha zu ma bele mɔ Rome na, ene lɛma zuri wene nde?”
- ²⁶Ka kagama-bulo zɛa wen engɛ, a nea ne tɔ wena ha gasa kagama-bulo, a tɔa: «Mɛ de mɛgɛ ne ge? Zɔk, wi kɛ nê bele mɔ Rome!”
- ²⁷Gasa kagama-bulo tɛa tɛ ani Paul: «Mɛ tɔ ha mi, me nê bele mɔ Rome?» Ne a kiforo wen: «Ey, yo mɛgi.”
- ²⁸Ne gasa kagama-bulo tɔa: «Pɔm, mi kpea ne dɔka mbɔli me tɛ ne bele mɔ Rome.» Paul tɔa: «Pɔm, ε bhɛa mi ne bele mɔ Rome.”
- ²⁹Sising wi ndɔng, ka ngoya zuri Paul tuka nde, wene atɔ wen, tiko ne pata lak wene gde. Gasa kagama-bulo fin dungɔ ne ke, hazu a ingɔ nde, wene sanga ma bele mɔ Rome.
- ³⁰Ka mɔ saa, gasa kagama-bulo ngoya ing ngbak gotomɔ ka hio zuife fundo ne Paul. Wene bulo pɛl ha tɛ Paul, ne a haa nu ha hio gasa wan-hasadaka ne hio wan-kpo zuwen nde, mbwa awesiri may. Ne wene kuo Paul tɛ gde ha li mbwa.

Deamɔ 23

- ¹Paul zɔka hio wan-kpo zuwen gdoo, ne a tɔa: «Hio ya mi, ingomɔ sila pɔm gbasa ha mi nde, swe fet, mi dungɔ nededeɔa ha li Sɔ gbo ha swe mɛsɛ.”
- ²Ananias, wan-zu hio wan-hasadaka, haa nu ha hio wi hapetɛ Paul me mel nu wa.
- ³Ne Paul tɔa ha wene: «Mɛ, gdanga ngeng ne bu bhondo ha tɛa. Sɔ bemel me fin! Me dungɔnu hazu gɔn kita ha zu mi lɛm ne mbonga. Ma, me tukolo mbonga ne tɛ me, hazu me haa nu nde, ε amel mi.”
- ⁴Wi ndɔng, ka dung hapetɛ Paul, gbaa tazɔ wa: «Pangay, me ha fengsa wan-zu hio wan-hasadaka pɛ Sɔ!”

- ⁵Paul kiforo wen: «Hio ya mi, mi te ing nde, wene nê wan-zu hio wan-hasadaka, na. Hazu ε ngeraka ha zang takarata pe Sô nde, ka me ato gdanga wen ha te wan mô zu kandô pe me na.»
- ⁶Paul ingo nde, hio ma wan-kpo zuwen nê zugili Sadusien, ne hio ma nê zugili Farizien. Megi, a gdôra ha mbwa ne ngagel: «Hio ya mi, mi nê te Farizien, bezang pe hio Farizien. E gdea mi hake ha li kita hazu mi mekara nde, hio fiowi begute.»
- ⁷Ka wene tœa megî, hio Farizien ne hio Sadusien angara môya ha soko may, ne mbwa ketana soko.
- ⁸Hio Sadusien tœ pe mbwa nde, hio fiowi lem gute na. Ne nde, hio telenge ne hio sœte bo na. Ma, hio Farizien mekara pe mbwa nde, hio mô ndong fet ang.
- ⁹Hio wi fet angara gdœra ne ngaya. Megi, hio ma wan-osi mbonga mô zugili Farizien, guote ne mbwa sio kafe ne ngaya ne tœa: «O te kpa ma gdangamœ ha te wei ke ndang na. Mana ma telenge, mana ma sœte wolamœ ha wene.»
- ¹⁰Ka woto-wotomœ te bo nengaya, ke baa gasa kagama-bulo nde, mbwa bete gderi soko Paul ne kœ may. Megi, a haa nu nde, hio wan-bibulo ate te zin wene ha soko mbwa sine ha zang kin.
- ¹¹Ha ze mô pata, Kongawan gbasa te ha Paul ne tœa: «Me ba da! Gbesi tuka ka me kea ne wen pœm hake ha Jérusalem, dea ka de nde, me ake fin wen pœm ha Rome gbesi.»
- ¹²Ka mô saa ne sutole, hio ma zuife aa gdungi te Paul. Mbwa kanamœ ne gœna nu nde, mbwa lem yong mô ne nœ mô na, kanœ mbwa gbea wene.
- ¹³Dœka wi ndong, ka aa gdungi te Paul, pena bhukœa nar.
- ¹⁴Mbwa nea ha pe hio gasa wan-hasadaka ne hio kotowi ne tœa ha mbwa: «O kanamœ ne gœna nu nde, ma mô ndang lem ndœ nu œ na, kanœ œ gbea Paul.
- ¹⁵Megi, ene ne hio wan-kpo zuwen fet, ene de mbœle ne tœ ha gasa kagama-bulo mô Rome nde, ε aku Paul tene, ka ene aki goto wen pea. Pe œ, œ bedung gdunge-gdunge me gbe wene songsi nde, wene ahœ hake.»
- ¹⁶Ma, beyang me Paul zea tœa gdungi enge, ne wene nea ne le zang kin pe hio wan-bibulo ne tœa wena ha Paul.
- ¹⁷Ka Paul zea megî, a saa ma kagama-bulo ne tœa ha wene: «Me ku pœlombœ wei enge nene ha pe gasa kagama-bulo. Wene ne ma wen me tœ ha wene.»
- ¹⁸Kagama-bulo ngbœsa pœlombœ wei enge nene ha pe gasa kagama-bulo ne tœa: «Paul, wan-zœbhœ saa mi ne tœa ha mi nde, mi aku pœlombœ wi enge tene ha me hazu wene ne ma wen me tœ ha me.»
- ¹⁹Megi, gasa kagama-bulo baa ndongkœ pœlombœ wei enge ne daka te hine wene. A ana wene: «Me ngoy tœ ne nge wen ha mi ge?»
- ²⁰A kiforo wen: «Hio zuife kpoa zuwen me de mbœle te ani me nde, me aku Paul ne mœsaa nene ha li hio wan-kpo zuwen hazu nde, mbwa a-ani goto wen pea nekpa.

²¹Ma, ka mɛ aze wen pɛ mbwa na, hazu hio wi pen bhukɔa nar aa baka zengi nɛ wɛnɛ. Mbwa kanamɔ nɛ gɔna nu nde, mbwa lɛm yɔng mɔ nɛ nɔ mɔ na, kanɛ mbwa gbɛa Paul. Mbwa tɛ bo gdunge-gdunge, mbwa kerɪ sɔna nɛ wen nu mɛ.”

²²Nɛ gasa kagama-bulo tɔa ha pɔlɔmbɔ wei engɛ: «Kpɛ-kpɛ-kpɛ, ka mɛ atɔ ha ma wi nde, mɛ tɔa yo ha mi, na. Mɛ si nɛdedea.”

²³Gasa kagama-bulo saa kagama-bulo bwa nɛ a tɔa ha mbwa: «ɛnɛ wesiri hio wan-bibulo gɔmmay bwa, nɛ hio wan-dang yanga bhukɔa mɔrkɔ zu bhuze bwa, nɛ hio wan-sɛ gɔmmay bwa. ɛnɛ fet abhɔngiri tɛ ɛnɛ mɛ pen nɛ ha le Sezare nɛ zɛ mɛsɛ ha ngonga mɔrkɔ zanga nar.

²⁴ɛnɛ abhɔngiri fin hio ma yanga mɛ toy Paul. Nɛ ɛnɛ aku wɛnɛ nɛnɛ ha li gɔfɔrma Fɛlix nɛ dede tɛ.”

²⁵Hapata, a ngeraka ma takarata mɛgɛ:

²⁶«Mi, Claude Lisias, mi fana kongɔ gɔfɔrma Fɛlix.

²⁷Hio zuife baa wei engɛ, nɛ mbwa dungɔ sanga hapɛtɛ gbɛa wɛnɛ. Mi hine hio wan-bibulo pɔm, ɔ zinɔ wɛnɛ ha kɔ mbwa yunɛ, hazu mi zɛa nde, wɛnɛ nɛ beɛ mɔ Rome.

²⁸Mi kuo wɛnɛ gde ha li hio wan-kpo zuwen pɛ hio zuife, hazu ing goto wen, ka mbwa fundo nɛ wɛnɛ.

²⁹Mi kpaa nde, mbwa fundo wɛnɛ sɔna hazu wen mbonga pɛ mbwa. Mi tɛ kpaa ma mɔ, ka lɛma nɛ fio mana zɔbhɔ na.

³⁰Ka mi kpaa kasara nde, hio zuife aa gdungi tɛ wa, mi tomsa wɛnɛ nɛhasa ha pɛ mɛ. Mi haa fin nu ha hio wan-fundi wɛnɛ hazu nɛ nɛ tɔ wen, ka sungiri wɛnɛ ha li mɛ.”

³¹Hio wan-bibulo dea mɔ lɛm nɛ haanu pɛ gasa kagama-bulo: Mbwa kuo Paul nɛ zɛ nɛnɛ ha le Antipatri.

³²Ka mɔsaa, hio wan-dang yanga tongara hine Paul, nɛ hio oloa kiforo pɛ ha kin pɛ mbwa.

³³Ka mbwa hɔa ha Sezare, mbwa haa takarata ha gɔfɔrma, nɛ mbwa osa Paul ha wɛnɛ fin.

³⁴Ka gɔfɔrma tɔla takarata engɛ, a ana Paul: «Mɛ nɛ wi mɔ nge kandɔnu ge?» Nɛ Paul tɔa: «Mi nɛ wi mɔ kandɔnu Silisi.”

³⁵A tɔa ha wɛnɛ: «Mi beani mɛ, ha ngimɔ ka hio wan-fundi mɛ behɔ.» Hapata, a haa nu nde, ɛ apam Paul ha twa zɔbhɔ mɔ gasa kin pɛ kongapora Herode.

Deamɔ 24

¹Hapata yala mɔrkɔ, Ananias, wan-zu hio wan-hasadaka, hɔa ha Sezare hine hio ma kotowi nɛ Tertulus, ma wan-le gdong wen hazu wi. Mbwa tɛa ha fundo Paul ha gɔfɔrma.

- ²Ne ka ε saa Paul, Tertulus angara lea wen hazu wi ndong sungiri ne Paul ne toa: «Konga Félix, yo nê hazu me, ka o dung ne gaa fet hake. Yo nê me, ka bhongara mo ne mbombea hazu kandõ enge ne wal zeng pe me.
- ³Ha ngimõ fet, ha bhandi fet, o ha lukoso me hazu mo fet, ka o ha kpaa ha ko me.
- ⁴Ma, hazu pensi doka ngimõ pe me na, mi alnu ha me nde, me azeo tikiring ne wal dede sila pe me.
- ⁵O kpaa nde, wei ke nê gasa gdanga wi. Wene ha ilo hio zuife ha nzan fet nde, mbwa ade woto-wotomõ. Wene nê kagama pe hio wi, ka ε sa nde, zugili pe Nazaret.
- ⁶Ne a kio wal me fengsi gasa twa So pe o fin, megì o baa wene. [O ngoya me gon kita ha zu wa lem ne mbonga pe o.
- ⁷Ma, Lisias, gasa kagama-bulo, tea te zin wene ne ngaya ha ko o yune.
- ⁸Ne a haa nu nde, hio wan-fundi Paul ate ha pe me.] Ne ka me ana wene, me being ne pe me te nde, mo ka o fundo ne wene, nê tewen.”
- ⁹Ne hio zuife mekara wen pe Tertulus nde, yo nê tewen.
- ¹⁰Ne ka gõfõrma Félix pea ko nde, Paul awolmõ, Paul toa: «Mi ingõ nde, yo te bo nê doka bele ka me ha gona kita hazu kandõ pe o. Megì, sila mi dona ne da hazu ke wen te mi ha li me.
- ¹¹Me lema ani mõ, ne me bekpa nde, yo te bo mese nê yala bhukõ gbala bwa, ka mi hõa ha Jérusalem hazu lukisi So.
- ¹²ε te kpa mi ha zanga wen hine ma wi ha gasa twa So na. Ne ε te kpa mi ha aa sokira ha zala hio wi ngase ha hio twa gõ So, ngase ha zang Jérusalem na.
- ¹³Ne sising mbwa fundo mi. Ma, mbwa bo ne ma mõ na, ka gbasi ha me nde, yo nê tewen.
- ¹⁴Ngase engi, mi gbasi ha me long nde, mi de tom ha So pe hio ngbabafa o ne wal pe Kongawan Jésus, ka mbwa to nde, yo bo nzeng na. Ma, mi ha mekara mo fet, ka Moïse ngeraka ha takarata mbonga, ne ka hio wan-tõkuliwen ngeraka.
- ¹⁵Mi gde tazu mi ha te So gbesi tuka mbwa fin nde, hapata fio, wene betunsi bin hio nzeng wi ne hio kalbho-kalbho wi fet.
- ¹⁶Yo nê engi, ka mi gbengsi te mi hazu pam sila mi swe fet ne saa ha li So ne ha li hio wi.
- ¹⁷«Hapata doka bele ka mi dea ha hio gon-gene le, mi kiforo sising pe ha Jérusalem hazu gbakiri hio wi mo kandõ põm ne mbõli ka ε gdea ha ko mi, ne hazu ha sadaka ha So.
- ¹⁸Yo nê engi, hio ma zuife mo kandõnu Azi kpaa mi ha zang gasa twa So, ha ngimõ ka mi dungõ haki hazu ha sadaka me karsi ndõkimõ sasisi te. Ma zugiliwi te dung hine mi na, ne mi te de woto-wotomõ na.

- ¹⁹Yo nê mbwa, ka lëma dung hake ha li me hazu fundi mi, ka mbwa ne ma mo sungiri ne mi.
- ²⁰Ma, tuka mbwa bo ang na, hio wi ndong hake ato wen gdangamo, ka hio wan-kpo zuwen kpaa ha te mi ha ngimo ka mi dungo ha li mbwa.
- ²¹Mbwa kpaa sôna ne ndanga wen enge, ka mi toa ne ngagel ka mi yola ha li mbwa, mi toa: «Ène gdea mi ha li kita pe ene hazu mi mekara nde, So betunsi bin hio fiowi.»
- ²²Gofôrma Félix ingo goto osamo hazu wal pe Kongawan Jésus nedede. Mëgi, a gdea mbwa si, ne toa: «Mi begon kita pe ene ha ngimo ka Lisias, gasa kagama-bulo, beho hake.»
- ²³Hapata, a haa nu ha kagama-bulo nde, wene apam Paul ha twa zobho, ma, wene asang Paul na. Ne nde, wene aha wal ha hio dan me Paul hazu zok ne gbakiri wene.
- ²⁴Hapata hio ma yala, gofôrma Félix tea hine ko pea Drusile, ka dung nê bhoko zuife. Ne a haa nu nde, e aku Paul tene. A zea hio wen, ka Paul toa ha wen zu mekara Jésus-Christ.
- ²⁵Ma, ka Paul ha toa wen dea mo nzenge, wen gana zu tili wo mo fet, ne wen kita pe So ka bete, ke baa Félix ne a toa: «Sising, me kifiri si ha twa zobho. Mi besa me fin, ka mi kpa dede ngimo.»
- ²⁶Félix dungo ha takara ha sila wa nde, Paul beha mboli ha wene. Yo nê engi, ka wene saa Paul hapata may hazu wolmo hine wene.
- ²⁷Ne ka kili bele bwa pena, gofôrma Porsius Festus baa bhandi pe Félix. Ne Félix gdea Paul bhon ha twa zobho hazu a ngoya haa tote ha hio zuife.

Deamo 25

- ¹Ka Festus hœa ha kandonu engi hazu dung gofôrma, a dea yala tar ha Sezare. Hapata, a nea ha Jérusalem.
- ²Haki hio gasa wan-hasadaka ne hio gasa wi pe hio zuife fundo fin Paul ha wene. Ne mbwa alanu tuka nde,
- ³wene ade dede sila ha te mbwa me tomsi Paul ha Jérusalem. Hazu mbwa aa gdungi te Paul hazu gbe wene ha liwal.
- ⁴Ma, Festus kiforo wen: «Paul bebhon ha twa zobho ha Sezare, ne mi bekifiri nehasa si haki.
- ⁵Mëgi hio ma gasa wi pe ene ane hine mi ha Sezare. Haki mbwa befundi wene, ka wene dea ma gdangamo.»
- ⁶Festus dea fin yala morko zanga tar mana yala bhuko ha Jérusalem, hapata a sio ha Sezare. Ne ka mosaa, a nea ne dungnu ha bhandi kita. A haa nu nde, e aku Paul tene.

⁷Ne ka Paul hɔa, hio zuife ndɔng, ka guote ha Jérusalem tene, kelkata wene, ne mbwa fundo wene ne ngaya wen nedɔka. Ma, mbwa bo ne mɔ na, ka gbasi nde, wen pe mbwa nê tewen.

⁸Paul kea wen te wa ne tɔa: «Mi te de gdangamɔ sungiri ne mbonga pe hio zuife, ngase sungiri ne gasa twa Sɔ, ngase sungiri ne kongapora Sezar na.»

⁹Festus ngoya ha tote ha hio zuife, ne wene ana Paul ne tɔa: «Mɛ ngoya ne ha Jérusalem nde? Haki, mbwa begɔn kita ha zu me ha li mi hazu wen ndɔng.»

¹⁰Ma, Paul kafa ne tɔa: «Mi hake ha li kita pe kongapora Sezar. Dea ka de nde, ε agɔn kita ha zu mi ha bhandi engɛ. Mɛ ne te mɛ ingɔ nededeadea nde, mi te de ma gdangamɔ sungiri ne hio zuife ndang na.

¹¹Ka wen baa mi, ne ka mi dea gdangamɔ ka lema ne fio, mi lem kafi fio na. Ma, ka mbwa fundo mi negbelea, ma wi ndang lem gde mi ha kɔ mbwa na. Mi ngoya nde, kongapora Sezar agɔn kita pɔm.»

¹²Ka Festus wolamɔ hine hio wan-ha mbɔla pea kari, a tɔa ha Paul: «Mɛ saa sala ha kongapora Sezar, me bene ha li kongapora Sezar.»

¹³Hio ma yala hapata, kongapora Agripa hine Berenise, ya wa mɔ bhoko, tea ha Sezare ha fana Festus.

¹⁴Tuka mbwa pensa hio ma yala haki, Festus tɔa wen pe Paul ha kongapora Agripa, a tɔa: «Ma wi hake ha twa zɔbhɔ, ka Félix laka gde ha kɔ mi.

¹⁵Ha ngimɔ ka mi nea ha Jérusalem, hio gasa wan-hasadaka ne hio kotowi pe hio zuife fundo wene ha mi, ne mbwa ana nde, mi agɔn kita ba wene.

¹⁶Mi kiforo wen ha mbwa nde, ha ndɔki deamɔ pe hio wi mɔ Rome, ε gɔn kita tuka engi na. Ma, songsi gɔna kita ha zu ma wi, dea nde, wene ayol ha li hio wan-fundi wene, ne wene akpa wal me ke wen te wa.

¹⁷Mɛgi, mbwa tea hake hine mi. Mi te ndekiri na, ma, ne mɔ saa mi nea ne dungnu ha bhandi kita, ne mi haa nu nde, ε aku Paul tene.

¹⁸Hio wan-fundi wene guote, ma, mbwa te gbasi ma gdangamɔ pea tuka mi batahiri ndang na.

¹⁹Mɔ ka dungɔ ha soko mbwa, yo sɔna nê zanga wen hazu mɔ Sɔ pe mbwa, ne hazu ma fiowi, ling wa nde, Jésus, ka Paul tɔa nde, wene ne zutunɔ.

²⁰Mi kio goto wen ndɔng gan. Mɛgi, mi ana Paul nde, mana wene ngoya ne ha Jérusalem, ka ε agɔn kita hazu wen ndɔng haki.

²¹Ma, Paul ngoya nde, kongapora Sezar agɔn kita ha zu wa. Yo nê engi ka mi haa nu nde, ε apam wene ha twa zɔbhɔ kerɩ ne ngimɔ, ka mi betomsi ne wene ha kongapora Sezar.»

²²Agripa tɔa ha Festus: «Mi fin, mi ngoya ze wia.» Ne Festus kɔa ne tɔa: «Ey, me beze wene ne mɔsaa.»

²³Ka mōsaa, Agripa hine Berenise lea ha bhandi kita ne lukosote. Hio kagama-bulo ne hio konga wi me le toka nzong ha pata mbwa. Festus haa nu, ne e kuo Paul tene.

²⁴Hapata, Festus toa: «Kongapora Agripa, ne doka wi fet, ka dung hake hine o sising, ene azok wei enge. Hio doka zuife tea te fundi wene ha mi ha Jérusalem ne fin hake. Mbwa fet gdora nde, e gbe wene yune.

²⁵Mi ne pom te, mi kpaa nde, wene te de ma gdangamo ka lema ne fio ndang na. Ma, wene ne te wa ngoya nde, kongapora Sezar agon kita ha zu wa. Megi, mi weka me tomsi wene ha pea ha gasa le Rome.

²⁶Mi te kpa ma kpasawen me ngeriki hazu wei enge ha kongapora Sezar na. Yo ne engi, ka mi gde wene ha li ene, ne pen fet ha li me, kongapora Agripa. Ene ani goto wen pea, ka mi aing mo me ngeriki.

²⁷Ha li mi, yo ne yeraa me tomsi ma wan-zobho ha kongapora Sezar, ka e te gbasi goto fundo wene na.»

Deamo 26

¹Agripa toa ha Paul: «Mi ha me ngimo hazu ke wen te me.» Paul pea ko ne a kea wen te wa mege:

²«Kongapora Agripa, mese mi ne tote me ke wen te mi ha li me hazu mo fet, ka hio zuife fundi ne mi.

³Mi ne tote pen fet, hazu me ingo hio ndoki deamo ne hio mo sikafe pe hio zuife nekpassa. Megi, mi alnu ha me nde, me aba sila me ne ze wen pom.

⁴«Hio zuife fet ingo deamo pom nisi ha polombote, hazu mi dungo ha soko kando pom ne ha Jérusalem angiri ha bosigimo.

⁵Mbwa ingo mi bhee. Ka mbwa ngoya, mbwa beto ha me nde, mi dungo ne wi mo zugili Farizien. Hio Farizien ha pama mo So pe o nengaya pente pet.

⁶Sising, mi yol hake ha li kita hazu mi gdea tazu mi ha gonanu, ka So bagon ha hio ngbabafa o.

⁷Hio nugala bhuko gbala bwa mo kando pe o, Israel, ha gdea tazu nde, mbwa bezok swe, ka So belemsiri ne gonanu pea. Yo ne engi, ka mbwa ha dea tom So ne lululu sila swe ne ze. Kongapora Agripa, hio zuife fundo mi hazu mi ha gdea tazu mi gbesi.

⁸Hazu ge ene, hio zuife, ha takara nde, So tumsi hio fiowi na, ge nde?

⁹«Songsi, mi takara pom nde, yo nededeadea nde, mi abi bulo ne wal nete-nete fet sungiri ne hio wi ka mekara Jesus, wi me Nazaret.

¹⁰Ne mi dea megi ha Jérusalem. Hio gasa wan-hasadaka haa ziomoo ha mi, ne mi baa hio wi, ka mekara Jesus, nedoka pi ha twa zobho. Ne mi mekara ka e gona kita fio ha zu mbwa.

11 Mi dungo ha nosasa mbwa me lak mekara Jesus gde ne wal ndulso mbwa ne zambala ha hio twa go So. Tuka mi dungo ne gdanga ngambi sungiri ne mbwa, mi namala mbwa ho ha hio gon-gene le.

12 «Ma swe, mi nea ha Damas, hazu hio gasa wan-hasadaka haa mi tom ne ziomu me namili hio wi pe Christ.

13 Kongapora Agripa, ka mi boka ha liwal, ka swe te bo ha sila zu, ma gasa saamu pen saamu swe zilo ha ngon te, te ba zikiri mi hine hio soy-yali pom.

14 O fet teka ha nu, ne mi zea ma gel ha wolamu ha mi ne nu Hebro ne toa: «Saul, Saul, me namili mi hazu ge? Me kimbili me gan zu mi hazu ge? Nday lem gan zu wan wa na.»

15 Mi anamu: «Kongawan, me ne o?» Ne Kongawan kiforo wen: «Mi ne Jesus, ka me ha namala.

16 Ma, me gute yol ha ngon. Mi gbasu te mi ha me hazu weki me tuka wan-tom pom. Me zoka mi swe mese. Me bebul wena ne fin wen mo ka mi beosi ha me bin.

17 Mi betomsi me ha pe hio zuife ne ha soko hio olo kandu. Ne mi bepam me sungiri ne mbwa.

18 Mi betomsi me hazu gboisasi gbali mbwa nde, mbwa agbo ha tutum te ha saamu, gbo ha si ziomu pe Satan te ha pe So. Ka mbwa mekara mi, mi bebisi sembo pe mbwa, ne mi begde mbwa ha soko hio nzoy wi pe So.» “

19 «Megi, kongapora Agripa, mi te de kbandele sungiri ne zizimu enge ka zilo ha ngon te na.

20 Ma, ha bosia, mi bulo wen ha hio wi me Damas ne hio wi me Jerusalem. Hapata fin ha hio wi me kandonu Judée ne hio wi mo hio olo kandu nde, mbwa akpali deamu pe mbwa ne kifiri te ha pe So, ne mbwa ade mo, ka osi nde, mbwa kiforo sila nekpassa.

21 Yo ne hazu engi, ka hio zuife baa mi ha zang gasa twa So, ne ka mbwa kio wal me gbe mi.

22 Ma, So ha pama mi ho ha swe mese, ne mi bhona ka ha bulo wen ha hio kongu wi ne hio fabha wi gbesi. Hio wan-tokuliwen hine Moise batu wen mo ka behu. Ne mi to kane ndangte wen enge nde,

23 Mesi bekpa yimte, ne a bedung ne bosu wi, ka begute ha soko hio fiowi. A bebul wen makpasi ha kandu zuife ne ha hio olo kandu fin. Ne wen enge bedung tuka saamu hazu mbwa.”

24 Ka Paul boka ha kea wen te wa, Festus toa ne ngagel: «Paul, bili ha dea me! Yamba mo pente dea bili ha zu me.”

25 Ma, Paul toa: «Kongu Festus, bili de mi na. Wen ka mi ha toa ne tewen ne mbaramu.

²⁶Kongapora Agripa ingo mo ndong kari. Yo ne engi, ka mi wolmo ha wene ne da. Mi ingo nededeade, ma mo ndong ndang wusi te ha li wa na, hazu mo ndong te pen ha tutum na.

²⁷Kongapora Agripa, me mekara wen pe hio wan-tokuliwen, na nde? Mi ingo nde, me mekara yo.”

²⁸Agripa toa ha Paul: «Ngbola nget sising nde, me agan zu mi me te wi pe Christ.”

²⁹Paul kiforo wen: «Ngase angbol nget, mana nedoka, yo de mo na. Mi ha goa So nde, me, te ba ne hio wi fet ka ze mi mese, ate gbesi tuka mi. Ma, bo ne gbazobho ha ko na.”

³⁰Megi, kongapora Agripa, goforma Festus, Berenise, ne hio wi mo pete te mbwa fet guote.

³¹Ne ka mbwa daka te, mbwa toa ha soko may: «Wei ke te de ma mo ndang, ka lema ne fio mana zobho na.”

³²Ne Agripa toa ha Festus: «O lema dak ko ha te wa, ma, a ngoya nde, kongapora Sezar agon kita ha zu wa.»

Deamo 27

¹Ka Festus bhongara wen me tomsi o ha kandonu Itali ne kuga kari, a kuo Paul ne hio ma mbing wan-zobho gde ha ko ma kagama-bulo, ling wa nde, Yulius. E sa ling zugili pea nde, zugili bulo pe kongapora Sezar.

²O lea ma kuga, ka guote ha le Adramite hazu ne ha hio nukolo mo kandonu Azi nene. Aristarke, wi mo le Tesalonike ha kandonu Masedoane pena hine o.

³Ne ka mo saa, kuga bhanda ha Sidon. Yulius, ka dungo ha pama Paul ne dede sila, haa wal nde, Paul ane ha pe hio dan wa, ka mbwa agbakiri wene.

⁴Ka o guote haki, bok ha yuoa nengaya sungiri ne o. Megi, o pena ne pete kisi Shipre ha wal, ka bok yu ang pente na.

⁵O kuo nana-litong hapete kandonu Silisi ne kandonu Panfili, ne o hoa ha le Mira ha kandonu Lisi.

⁶Haki kagama-bulo Yulius kpa ma kuga, ka guote ha le Alezandri me ne ha kandonu Itali. Ne wene lesasa o ha zanga.

⁷O dea doka yala ha li li ha nea nehon-nehon ha zang yeksamo. Ka o hoa sanga ne le Kinide, bok yuo nengaya sungiri ne o. Megi, o sosa pen ne wal Salmone, ma bhandi mo kisi Krete.

⁸O pena Salmone ha zang yeksamo, ne o tiko ne pete kisi Krete kane o hoa hapete le Lase ha ma bhandi, ka e sa nde, Dede Nukolo.

⁹Ɔ pensa dɔka yala ha li li kari. Ne yo te bo nengaya me bhɔn ha nea ha li li, hazu ngimɔ bele ka hio gbabok yu nedɔka hɔa kari. Yala zim yɔngamɔ ka dung ha angara ngimɔ engi pena kari. Yo nê engi, ka Paul gbaa tazu hio wi

¹⁰ne tɔa: «Hio dan mi, mi zɔka nde, ɔ bekpa may hine ngamɔ ha yali engɛ. Ne yo bo sɔna nê toy ne kuga ka beyɔmɔ na, ma, ɔ fin lema kpa fio.»

¹¹Ma, kagama-bulo gdea tazu wa ha wen pe wan-ba kuga ne pe wan-kuga pen ha wen pe Paul.

¹²Nukolo engɛ bo ne dedea me dung ang ha ngimɔ gangmɔ na. Mɛgi, sulo ɔ mɛkara nde, ɔ akimbili me hɔ ha Fenize, ma nukolo mɔ kisi Krete, ka dung long ha wal gare ɔnu swe ne ha wal wekɔ ɔnu swe sɔna. Yo osi nde, nukolo engi nededea me dung ang ha ngimɔ gangmɔ.

¹³Bebe bok guote ha wal gdɔk, ne wi fet takara nde, mbwa bepen gele. Mɛgi, mbwa guo mɔ-yolsi kuga gde ha zang kuga. Mbwa angara nea, ma, mbwa baa ne nu ngindi kisi Krete nene.

¹⁴Nehasa, ma gbabok guote ha wal gare gute swe, ne yuo ha wal zu ngari kisi engɛ tene.

¹⁵Ne yo ilo kuga nengaya, ne e lem ba kuga fin nzeng na. Mɛgi, ɔ gdea sɔna nde, gbabok aku ɔ pen ne.

¹⁶Ɔ hɔa ha wal gdɔk mɔ pete ma bekisi kaɛ sa nde, Koda. Haki, bok mɔka tikiring, ne ɔ dea ngatom me gu ne bebe sɔngu, kaɛ kpo ha gdong kuga,

¹⁷gde ha zanga. Hapata hio wan-de tom sanga gasa pel zikiri kuga, yu nde kuga bete yangili. Mbwa yuo ke lea lembe ka dung hapete kandɔnu Libi, mɛgi mbwa kuo ma zio te kaɛ kpoa ha gdong kuga pi ha li nde, kuga ane nehɔn. Ne mbwa gdea nde, gbabok aku kuga pen ne.

¹⁸Gbabok bhɔna ka ha fesa kuga nengaya. Ne ka mɔsaa, hio wan-de tom ha zang kuga angara pio hio toy ha li.

¹⁹Ha zetar yala, hio wan-de tom ne te mbwa kaya hio mɔ-de tom kuga pi ha li.

²⁰Yala nedɔka, ɔ te zɔk swe mana sola na. Gbabok dungɔ ka ha yuo ne ngaya. Ne ɔ te takiri fin nde, ɔ bekpasi, na.

²¹Yala nedɔka, hio wi ha zang kuga yɔng mɔ ndang na. Mɛgi Paul guote yol ha li mbwa ne tɔa: «Woo, hio dan mi. A bo nde, ene aze nu mi ne bhɔn ha Krete, ki ɔ te kpa ngamɔ ne yɔamɔ tuka engɛ na.

²²Ma, sising, mi ha mboa ene nde, ; ene aba da. Hazu ma wi ndang lem fe na, yo sɔna nê kuga ka begdang.

²³Hazu, ne ze engɛ, Sɔ, ka mi dung nê pea ne ka mi de tom pea, tomsa ma telenge pea ha pɔm.

- 24**Wene tɔa: «Paul, ka me ayu ke na! Dea ka de nde, me yol ha li kongapora Sezar. Hazu wen pe me, So bekpasisi wi ndong fet, ka yal hine me.»
- 25**Megi, hio dan mi, ene aba da, hazu mi gde tazu mi ha So nde, mo beho gbesi tuka ka wene tɔa ne ha mi.
- 26**Ma, o bene ne to zu ne ma kisi.”
- 27**Gbabok bhona ka ha kuo o pen ne ha li nana-litong, ka e sa nde, Mediterane. Ne ka hoa ha binsila bhuko gbala nar ze, hio wan-de tom takara nde, o te bo sanga ne ma nu bele.
- 28**Mbwa weka gduko li, ne mbwa kpaa nde, yo te bo ne meterere bhukoa tar zanga morko gbala bwa. Ne ka o tiko ne yea tikiring, mbwa weka gduko li fin. Ne mbwa kpaa nde, yo te bo ne meterere bhuze bwa zanga morko gbala tar.
- 29**Megi, mbwa pio mo-yolsi kuga nar ha li ne wal pata, hazu mbwa dea ke nde, kuga bete to hio ta ha si li. Ne mbwa ngoya nde, mo asa nehasa.
- 30**Hio wan-de tom ha zang kuga ngoya yuo mo pen. Mbwa zilso bebe songu pi ha li ne dea mbole nde, mbwa ha zilso hio mo-yolsi kuga ha wal nuzoa.
- 31**Ma, Paul tɔa ha kagama-bulo ne hio wan-bibulo: «Ka wi ndong bhon ha zang kuga na, ki ene lem kpasi na.”
- 32**Megi, hio wan-bibulo gona pel bebe songu enge, ne yo foka li pen.
- 33**Ha bu-nge-nge nu mosaa, Paul mboa hio wi fet nde, mbwa ayongmo ne tɔa: «Ene ing nde, te bo mese ne yala bhuko gbala nar, ka ene ha kera ne ene ha zimo yongamo.»
- 34**Megi, mi mbo ene me yong mo hazu kpa ngate me kpasi. Ngase ma bumozu wi ndang ha soko ene lem yo na.”
- 35**Hapata wen ndong, Paul baa mampa, ne lukoso So hazua ha li wi fet. A gbinɔ yo ne yonga.
- 36**Megi, mbwa fet baa da, ne mbwa fin yonga mo.
- 37**Doka o fet, ka dungo ha zang kuga ne wi gommay bwa zu bhukoa morko zu bhuze bwa zanga morko gbala ndang.
- 38**Ne ka zang mbwa dona kari, mbwa gosa doka kpalmo ka dung ha zang kuga ha li nde, ka kuga ahafili.
- 39**Ka mosaa, hio wan-de tom zoka nu bele, ma, mbwa ing yo na. Ka mbwa zoka ma nu bele ka lembe ang nedoka, mbwa ngoya bhandi kuga haki ka yo lema.
- 40**Mbwa gona pel hio mo-yolsi kuga lak gde ha zang li. Ha ndangte ngimo mbwa bulo pel hio yenda fet. Hapata, mbwa kpoa gasa la ha wal nuzo kuga. Megi bok ilo kuga, ne mbwa ngbosa yo ha wal nu bele enge.
- 41**Ma, mbwa hoa ma bhandi lembe ne kuga baa yo. Nuzo kuga haka lembe ngbike, ne ngaya tongbasali yangala gotoa.

⁴²Hio wan-bibulo kpoa zuwen me gbe hio wan-zobho fet yu nde, ma bete bhosi li yumo pen.

⁴³Ma, kagama-bulo ngoya kpasisi Paul. Megi, a dolsa mbwa me de tuka mbwa bheka. Ne a haa nu nde, wi ndong ka ingo bhosa li, akperi tek ha li hazu ne ha nu bele ne bosia,

⁴⁴ne hio oloa anak mbwa ha zu mobay mana titi gbinu kuga. Ne wal engi, hio wi fet kpasasa ne mbwa danga ha nu bele ne dede te.

Deamo 28

¹Ka o kpoya ha ngamo enge kari, o zea nde, ling kisi enge ne Malte.

²Hio wi me kisi enge dea ngay ha te o, ne mbwa baa o ne dede ko. Mbwa lea gasa we ha o, hazu kolo dungo ha ola, ne gangmo ang pente.

³Paul wesara hio seke-seke gua nedoka a ha we. Ka gbengamo lea soko gua, ma gok gboa ha soko gom ko wa ne gea ha yo ndeleng.

⁴Ka hio wi me kisi enge zoka gok ha ko Paul ndelele, mbwa toa ha soko may: «Tewen, wi ke ne nagbewi. A kpoya mo ha li, ma, so kundiki mo pe o te ngoy nde, wene adung ne zutuno na.»

⁵Megi, Paul ngbanzala gok enge pi ha li we, ne wene te kpa gdangamo ndang na.

⁶Hio wi ndong dungo ha kera nde, mana te Paul beha, mana a betek ha nu nehassa fe. Mbwa kera mo ngimo nezikoa gan, ne mbwa zoka nde, ma gdangamo te ho ha te wa na. Megi, mbwa kpala takaramo, ne mbwa toa: «Wene ne ma so.»

⁷Sanga ne bhandi engi, gasa nu fo pe wan-le kisi enge dungo ang. Ling wia nde Publius. A baa o ne dede ko, ne a pama o ha zang twa pea lem yala tar.

⁸Bafa me Publius oanu ne zele bawete ne soa tok. Paul lea pimbi pea, gdea ko ha te wa, goa So, ne kpasasa wene.

⁹Hapata engi, hio olo wan-zele me kisi enge tea ha pea, ne a kpasasa mbwa.

¹⁰Hio wi me kisi enge lukoso o ne wal nete-nete. Ne ka o ha pena, mbwa haa o hio mo fet ka kopa o hazu yali.

¹¹Kilize tar hapata hoo ha kisi Malte, o pena ne ma kuga ka guote ha Alezandri, ne ka pensa ngimo gangmo ha kisi enge. Ling kuga nde, hio so bedan.

¹²Kuga bhanda ha le Sirakus, ne o dea yala tar haki.

¹³Angiri haki, o baa pete nu bele nene ho ha le Rezio. Ka mosaa, bok mo wal gdok swe guote. Megi, o dea sona ne yala bwa me ho ha le Puzole.

¹⁴O kpa hio ya ha Christ haki. Ne mbwa alanu nde, o ade dimasi ndang hine mbwa. Yo dungo meg, ka o nea ha Rome.

15Hio ya ha Christ mɔ Rome zea kasi tɛ ɔ, nɛ mbwa wea si ɔ tɛnɛ. Hio ma tɛa kanɛ bhandi zando pɛ Apius, nɛ hio ma kanɛ bhandi, ka ɛ sa nde, twa genɛ tar. Ka Paul zɔka mbwa, tɛ wa ngaya nɛ a lukoso Sɔ.

16Ka ɔ hɔa ha Rome, ɛ haa wal ha Paul mɛ ɔ ha ma twa nɛtɛ. Nɛ ma wan-bibulo ndang ha pɛm wɛnɛ haki.

17Hapata yala tar, Paul saa hio gasa wi pɛ hio zuife mɔ Rome ha pɛa. Ka mbwa wesara may, Paul tɔa ha mbwa: «Hio ya mi, mi tɛ de ma gdangamɔ ndang sungiri nɛ kandɔ Israel, mana sungiri nɛ ndɔki deamɔ pɛ hio ngbabafa ɔ na. Ngase engi, ɛ baa mi ha Jérusalem gde ha kɔ hio wi mɔ Rome.

18Hio wi mɔ Rome ana mi, nɛ mbwa tɛ kpa ma gdangamɔ ha zu mi, ka lɛma nɛ kita fio ndang na. Mɛgi, mbwa ngoya daksa kɔ ha tɛ mi.

19Ma, hio ma zuife sungoro wɛn engɛ. Yo nê mɔ engɛ ka nɔsasa mi mɛ ani nde, kongapora Sezar agɔn kita ha zu mi. Ma, mi bo nɛ ma mɔ mɛ fundi nɛ kandɔ pɔm na.

20Mɛgi, mi saa ɛnɛ hazu tɔ ha ɛnɛ nde, mi dung sising nɛ gbazɔbhɔ engɛ hazu mi bulo wɛn mɔ, ka kandɔ Israel fet gde tazu ha zua.”

21Hio zuife ndɔng tɔa ha wɛnɛ: «O tɛ kpa ma takarata pɛ hio wi mɔ Judée hazu mɛ na. Ma ya ɔ ndang tɛ hɔ hake tɛ ba kasi tɛ mɛ, mana tɛ tɔ gdanga wɛn ha tɛ mɛ na.

22Ma, ɔ ngoya ze hio takaramɔ pɛ mɛ. Hazu, ha bhandi fet, hio wi ha sungoro zugili engɛ ka mɛ ha sokoa.”

23Nɛ ka yala ka mbwa baweki ha Paul lɛma kari, mbwa tɛa ha twa pɛa nɛdɔka pen mɔ sɔngsi. A bulo wɛn Kongakandɔ pɛ Sɔ ha mbwa, nɛ a kio wal mɛ gan zu mbwa nde, mbwa amɛkiri Jésus. A osa mɔ nɛ sutole kanɛ zɛ nɛ wal tɔla hio ma ngerakamɔ ha zang mbonga pɛ Moïse nɛ ha zang takarata pɛ hio wan-tɔkuliwɛn.

24Hio ma mɛkara hio wɛn, ka wɛnɛ tɔa, nɛ hio ma kafa yo.

25Mbwa tɛ ze may na. Mɛgi, sɔngsi ketana soko, Paul tɔa ha mbwa sɔna: «Wɛn ka Nzɔy-Sɔtɛ batɔ ha hio ngbabafa ɛnɛ nɛ wal nu wan-tɔkuliwɛn Esaïe, yo tɛ bo nê tɛwɛn.

26A batɔ: «Mɛ nɛ, nɛ tɔ ha hio wi mɛ kandɔ engɛ: ɛnɛ belengi zala, ma, ɛnɛ lɛm ze mɔ na. ɛnɛ begeri mɔ, ma, ɛnɛ lɛm zɔk mɔ na.

27Hazu sila wi mɔ kandɔ engɛ tɛ bo gdingbiti. Mbwa gdɔka zala mbwa nɛ li mbwa tuka nde, li mbwa azɔk mɔ na, nɛ zala mbwa aze mɔ na, nɛ sila mbwa aing gotomɔ na. Yu nde, mbwa betɛ kifiri sila mbwa nɛ mi betɛ kpasisi mbwa.» “

28Paul tɔa fin: «Mɛgi, ɛnɛ aing nde, Sɔ tomsa wɛn engɛ ha hio olo kandɔ nde, a bekpasisi mbwa. Pɛ mbwa, mbwa beze.”

29[Ka Paul tɔa wɛn ndɔng kari, hio zuife angara zanga wɛn ha soko may si nɛ.]

30Paul ɔa ha zang twa engɛ, ka wɛnɛ futi nɛ mbɔli lɛm kili bɛlɛ bwa. Nɛ wɛnɛ baa hio wi fet ka tɛa ha pɛa nɛ dede kɔ.

31 A dungo ha bulo wen Kongakando pe So, ne ha osa mo ne da hazu Kongawan Jesus-Christ. Ne ma wi ndang dol wene na.

Rome

Rome 1

- ¹Yo nê mi Paul, wan-tom pe Jésus-Christ ha ngeriki takarata engɛ tomsi ha ɛnɛ. Sɔ weka mi gde tuka wan-netom pɛa nde, mi anɛ nɛ bul Dede Wen pɛa.
- ²Nɛ wal hio nzɔy takarata, ka hio wan-tɔkuliwen bangeriki, Sɔ bagɔn nu sɔngsi bhee mɛ gbasi Dede Wen engɛ.
- ³Dede Wen engɛ tɔ nɛ wen tɛ Bewei pɛa, Jésus-Christ, Kongawan pɛɔ. A tɛa tuka wi, nɛ ɛ bheɛ wɛnɛ ha zang nam pe kongapora David.
- ⁴Sɔ guo wɛnɛ ha soko hio fiowi nɛ wal Nzɔy-Sɔtɛ. Engi gbasi nde, wɛnɛ nê Bewei pe Sɔ ka dung nɛ ziomɔ.
- ⁵Jésus-Christ dea dede sila ha tɛ mi hazu a weka mi tuka wan-netom pɛa nde, mi ade tom pɛa. A haa mi tom hazu nɛ nɛ bul wen pɛa ha hio kandɔ fet ka bo nê zuife na, tuka nde, mbwa amekiri wɛnɛ, nɛ nde, mbwa aze nu wa.
- ⁶Enɛ, hio wi mɛ gasa le Rome, ɛnɛ fin ha soko wi ndɔng ka Sɔ saa mɛ dung nê pe Jésus-Christ.
- ⁷Mi ha ngeraka takarata engɛ ha ɛnɛ fet ka dung ha Rome. Sɔ ngoya ɛnɛ, nɛ a saa ɛnɛ hazu dung nê nzɔy kandɔ pɛa. Sɔ, Bafa ɔ, hine Kongawan pɛɔ, Jésus-Christ ade dede sila ha tɛ ɛnɛ, nɛ aha ɛnɛ gaamɔ.
- ⁸Bosi mɔ fet, mi tɔ oeba ha Sɔ pɔm hazu ɛnɛ fet nɛ wal ling Jésus-Christ, hazu hio wi ha tɔa kasi mɛkaramɔ pe ɛnɛ dam zu nu fet.
- ⁹Sɔ ka mi de tom pɛa nɛ sila ndang, nɛ ka mi tɔ Dede Wen tɛ Bewei pɛa, a ingɔ nde, mi ha takaramɔ hazu ɛnɛ
- ¹⁰ngimɔ fet ka mi gɔ Sɔ. Mi ha gɔa Sɔ nde, ka wɛnɛ ngoya, wɛnɛ agbosisi wal ha mi mɛ nɛ nɛ zɔk ɛnɛ.
- ¹¹Mi nɛ tɛ hɛl mɛ nɛ ha pe ɛnɛ tuka nde, mi akapini ha ɛnɛ ma dedemɔ pe Nzɔy-Sɔtɛ hazu ngasisi mɛkaramɔ pe ɛnɛ.
- ¹²Engɛ tɔ nde, mi ngoy dung hine ɛnɛ tuka nde, ɔ aha ngatɛ ha may. Mi bepka ngatɛ nɛ wal mɛkaramɔ pe ɛnɛ, nɛ ɛnɛ bekpa ngatɛ nɛ wal mɛkaramɔ pɔm.
- ¹³Hio ya mi, ɛnɛ ing nde, yo tɛ bo nê ze nɛdɔka ka mi bheka mɛ nɛ ha pe ɛnɛ. Ma, mɔ dolsa mi. Ha soko hio mbing kandɔ mi ha dea tom nde, hio wi amekiri Jésus-Christ. Mi ngoy de fin gbesi ha pe ɛnɛ.
- ¹⁴Lɛma ka lɛm nde, mi abul Dede Wen ha hio wi fet: Ha ɛ ndɔng ka li mbwa bhaa, haɛ ndɔng ka li mbwa tɛ bha na, haɛ ndɔng ka yamba mɔ, nɛ haɛ ndɔng ka tɛ yambi mɔ na.
- ¹⁵Yo nê hazu engi, ka mi ngoy mɛ nɛ nɛ bul Dede Wen ha soko ɛnɛ fin, hio wi mɛ Rome.

16Mi bo ñe foy ñe bul Dede Wen na. Hazu Dede Wen engë ñê ngate pë Sɔ, ka wene kpasisi ñe hio wi ndɔng ka mekiri Jésus-Christ. Yo hazu kpasisi hio zuife sɔngsi, ñe fin, hazu kpasisi hio wi mɔ hio olo kando.

17Kpasawen, Dede Wen gbasi wal ka Sɔ gde wi nzenng ha li wa. Hazu kpa wal engë, lema ka lem sɔna ñde, wia amekiri Jésus-Christ, ñe mekaramɔ engë belem nekpassa. Yo gbesi tuka ε ngeraka ha takarata pë Sɔ ñde, «Wi ka dung nzenng ha li Sɔ ñe wal mekaramɔ, wia bedung ñe tunɔ.»

18Kpasawen, Sɔ gbasal long ñde, wene ñe ngambi ka gute ha ngɔn, sungiri ñe wi fet hazu mbwa kafa wene, ñe hazu mbwa ha dea kalbho-kalbho mɔ. Ñe hio kalbho-kalbho deamɔ pë mbwa ñe ñde, ε azɔk tawen pë Sɔ ñe saa na.

19Ma, hio mɔ ka wi lema ing ñe Sɔ, yo gboa long ha li mbwa, hazu Sɔ ñe pëa te osa yo ha mbwa fet long.

20Hio wi lem zɔk Sɔ ñe li mbwa na, ma, angiri ha ngimɔ ka wene dea ñe nzan kane sising, mbwa lema ing ngate pëa ka dung kpoo ñe kpoo, ñe dungɔ pëa tuka Sɔ, ñe wal hio mɔ fet ka wene dea. Megi, hio wi bo fin ñe ma wen ka mbwa betɔ hazu ngangiri ñe te mbwa na.

21Hazu, ngase ka mbwa ingɔ ñde Sɔ ang, mbwa lukisi wene tuka Sɔ na, ñe mbwa tɔ oeba ha wene na. Ma, mbwa kpala te takiri ñe hio tum mɔ, ñe mbwa te bo ñê yera wi ka dung ha zang tutum.

22Ñe wal suote ñde, mbwa ñê hio wan-mbarimɔ, mbwa te bo ñê hio wan-bili.

23Mbwa kafa lukoso Sɔ ka dung ñe leke-lekemɔ, ñe ka dung kpoo ñe kpoo. Ha bhandia, mbwa ha lukoso hio gbele sɔ kaε dea ba may mana ñe hio wi ka befe bin, mana ñe hio nɔy, mana ñe hio sari ka dung ñe nanga nar, mana ñe hio sari ka hay ñe nu.

24Yo ñê engi, ka Sɔ gdea mbwa ha dea gdangamɔ tuka sila mbwa ngoya. Megi, mbwa te bo ha ɔa nu ha soko may ñe tum.

25Mbwa laka tawen pë Sɔ gde, ñe mbwa te bo ha ndara hio wen dalo. Ha bhandi pë Sɔ, mbwa gdea hio mɔ ka wene dea, ñe mbwa ha lukoso hio mɔ ndɔng, ñe mbwa ha dea tom ha mɔ ndɔng. Ma, yo ñê Sɔ ka dea mɔ fet, ñe wene lema ñe lukosomɔ kpoo ñe kpoo, Amen!

26Hazu engi, Sɔ gdea mbwa ha dea hio mɔ foy ka hel sila mbwa. Hio bhoko pë mbwa te bo ha laka wei gde, ɔnu hine ma mbwa bhoko.

27Hio wei fin ha dea gbesi. Mbwa laka ɔanu ñe hio ko pë mbwa gde. Hel ɔanu hine ma mbwa wei hela sila mbwa. Hio wei te bo ha dea mɔ foy ha soko may. Ñe wal dea mɔ foy megiri, mbwa kpa keamɔ, ka lema ñe gdanga deamɔ pë mbwa kari.

28Ñe tuka ka mbwa kafa ingɔ tawen hazu Sɔ, Sɔ gdea mbwa ha zang kalbho-kalbho takaramɔ pë mbwa. Megi, mbwa ha dea hio mɔ foy ñene.

²⁹Sila mbwa dona nê tili kalbho-kalbho mɔ nê gdangamɔ fet. Mbwa ha gola mɔ, ha dea gdangamɔ, nê ha dea gasa sila. Mbwa ha gbɛa wi, ha kio wen, nê ha osala wi. Mbwa ha dea gdanga sila, nê ha tɔa lingtɛ wi.

³⁰Mbwa ha fɛngsa ling wi, ha sɛna Sɔ, nê ha yaa wi. Mbwa ha suotɛ, ha lukoso tɛ, nê ha kio wal mɛ de hio mbombe tili gdangamɔ. Nê mbwa ha dea kbandele sungiri nê gdibafa nê gɔnana.

³¹Mbwa nê yera wi, mbwa bo nê mboazu na, mbwa nê wan-nyalɔ, nê mbwa de kobhe tɛ wi na.

³²Hio wi ndɔng ki ingɔ mbonga pɛ Sɔ, ka tɔ nde, hio wi ka de tili deamɔ mɛgi, mbwa lɛma nê kita fio. Ngase engi, mbwa bhɔna ka ha dea mɔ ndɔng. Nê pen fet, ka mbwa zɔk hio ma wi ha dea gdangamɔ, mbwa ha lukoso hio wia.

Rome 2

¹Mɛ ka gɔn kita ha zu hio ma mɛ, ngase mɛ dung mɛng, mɛ bo nê ma wen hazu ngangɩ nê tɛ mɛ na. Hazu mɛ fet, mɛ ha dea ndangtɛ gdangamɔ tuka mbwa. Mɛgi, ka mɛ gɔn kita ha zu mbwa, mɛ gɔn nê kita ha zu mɛ nê pɛ mɛ tɛ.

²Ɔ fet, ɔ ingɔ nde, hio wi ndɔng ka de tili mɔ mɛgi, Sɔ begɔn kita ha zu mbwa lɛm nê tɛwen.

³Mɛ ha gɔna kita ha zu hio wi ka de gdangamɔ, ma, mɛ ha dea ndangtɛ mɔ fin gbesi. Mɛgi, mɛ takiri pɛ mɛ nde, mɛ bekpɔy ha li kita pɛ Sɔ?

⁴Sɔ nê gasa wan-de dedemɔ, wan-yikosila nê wan-ba sila nê kɔ. Mana mɛ bhɛsiri wɛnɛ ha wena nde? Wɛnɛ de dedemɔ ha tɛ mɛ tuka nde, mɛ akifiri sila mɛ. Mɛ ingɔ mɛgi, na nde?

⁵Ma, mɛ ha ngasasa sila mɛ, nê mɛ ngoy kifiri sila mɛ na. Yo nê engi ka mɛ kay ngambi pɛ Sɔ gde ha zu mɛ kerɩ nê swe kita pɛa, ka wɛnɛ begbasi ngambi pɛa, nê ka wɛnɛ begɔn kita nzeng.

⁶Ha swe engi, Sɔ beke wi ndang ndang fet lɛm nê mɔ ka mbwa dea.

⁷Hio wi ndɔng ka de dedemɔ nê yikosila tuka nde, mbwa akpa ha kɔ Sɔ lukosomɔ, lɛkɛ-lɛkɛmɔ, nê tunɔ ka bebhɔn, Sɔ beha mbwa tunɔ kpoo.

⁸Ma, ka bo nê pɛ wi ndɔng ka zɔk sɔna nê tɛ mbwa, ka kafi tɛwen, nê ka nak pata gdangamɔ, Sɔ bedɛ ngambi sungiri nê mbwa, nê a bendulsi mbwa.

⁹Hio wan-de gdangamɔ fet bekpɔ yeksamɔ nê ngɔtɛ nekpasɔ ha kɔ Sɔ. Hio zuife bekpɔ yo sɔngsi, nê hio olo kandɔ bekpɔ yo fin hapata.

¹⁰Ma, Sɔ beha lɛkɛ-lɛkɛmɔ, lukosomɔ nê gaamɔ ha hio wi fet ka de dedemɔ. Hio zuife bekpɔ yo sɔngsi, nê hio olo kandɔ bekpɔ yo fin hapata.

¹¹Kpasawen, Sɔ gba soko hio wi na.

- 12**Hio wi ang ka ing mbonga pe Moïse na. Ngase engi, ka mbwa de gdangamɔ, mbwa fet bebhondi. Ma, pe hio wi ka ing mbonga pe Moïse, ne ka de gdangamɔ, Sɔ begɔn kita ha zu mbwa lem ne wen mbonga engɛ.
- 13**Wi ka ze mbonga ne zala sɔna, Sɔ lem gde wia nzenɡ ha li wa na. Ma, yo nê wi ndɔng ka de mɔ lem ne wen mbonga, ka Sɔ begde mbwa nzenɡ ha li wa.
- 14**Hio olo kandɔ, mbwa ing mbonga pe Moïse na. Ngase engi, hio ma ha soko mbwa ha dea mɔ lem ne wen mbonga. Engi osi nde, mbwa ne te mbwa ingɔ gbaa soko dedemɔ ne gdangamɔ.
- 15**Deamɔ pe hio wi ndɔng gbasi nde, Sɔ ngeraka mbonga pea gde ha zang sila mbwa. Ingomɔ sila ne takaramɔ pe mbwa gbasi megi fin. Hazu, ma ngimɔ, mɔ ndɔng ha osa ha mbwa nde, mbwa dea dedemɔ, ne ma ngimɔ nde, mbwa dea gdangamɔ.
- 16**Mɔ ndɔng ki fet begbo long ha swe ka Sɔ begɔn kita ne wal Jésus-Christ ha zu hio takaramɔ ka wusi te ha sila wi. Dede Wen ka mi bul, yo tɔ ka megi fin.
- 17**Pe me ka osi te tuka kpasu zuife, me gde tazu me nde, mbonga pe Moïse bekpasisi me ha li Sɔ, ne me ha suote nde, ene nê hio wi pe Sɔ.
- 18**Me ingɔ mɔ ka Sɔ ngoy nde, ε ade yo. Ne mbonga osa ha me wal me gba soko dedemɔ ne gdangamɔ.
- 19**Me ha takara nde, me beosi liwal ha hio wan-gdɔka li, ne nde, me dung tuka saamɔ hazu hio wi ndɔng ka dung ha zang tutum.
- 20**Me ha takara nde, me lema me mbo wi ndɔng ka zu mbwa bona, ne nde, me lema me osi mɔ ha hio pɔlombɔ wi. Me ha tɔa nde, me lema de mɔ ndɔng ki hazu me kpaaw tenen ne tili ingomɔ fet ne wal mbonga pe Moïse.
- 21**Woo! Me ka osi mɔ ha hio mbingwi, hazu ge me osi mɔ ha te me ne pe me te na, ge nde? Ne me ka bul wen ha hio wi nde, ka mbwa azu mɔ na, hazu ge me zu fin mɔ, ge nde?
- 22**Me ka mbo hio wi nde, ka mbwa ade wanza na, hazu ge me de fin wanza, ge nde? Me ka bhesiri hio gbele sɔ, hazu ge me zu mɔ ha zang hio twa gbele sɔ, ge nde?
- 23**Me ha suote me nedɔka nde, me ingɔ mbonga pe Moïse. Ma, me ha tukolo mbonga engɛ pi ne foy ha li Sɔ.
- 24**Yo nê gbesi tuka ε ngeraka ha takarata pe Sɔ: «Hio mbing kandɔ ha tɔa gdanga lingte Sɔ pi ne mɔ ha zu ene, hio zuife.»
- 25**Me ka dung nê zuife, me gɔna sɔru me hazu osi nde, me nê wi pe Sɔ. Ma, dea megi begbakiri me sɔna, ka me pam wen mbonga nedede. Ma, ka me pam yo na, me dung tuka wan-sɔru.
- 26**Ka ma wan-sɔru pam wen mbonga nedede, Sɔ bezɔk wene tuka wan-gɔn sɔru, na nde?

²⁷Kpasawen, mɛ ka dung nê zuife, Sɔ haa ɛnɛ takarata mbonga pɛa, nɛ mɛ gɔna sɔru mɛ. Ma, ngase engi mɛ tukolo mbonga engɛ. Yo nê hazu engi ka hio wan-sɔru ndɔng, ka pam mbonga, begɔn kita ha zu mɛ.

²⁸Mɛgi, kpasu zuife bo ha peali na. Nɛ kpasu gɔna sɔru bo nê sali dale ha tɛ wi na.

²⁹Ma, kpasu zuife, yo nê wɛnɛ ka gɔn sɔru ha zang sila wa. Yo nê Nzɔy-Sɔtɛ pɛ Sɔ ka gɔn sɔru ha zang sila wi, yo bo nɛ wal takarata mbonga na. Kpal zuife mɛgi, yo nê Sɔ ka lukisi wɛnɛ, bo nê hio wi na.

Rome 3

¹Ka mɔ dung tuka engi, hio zuife dung nɛ nge mɔ ge, ka hio olo kandɔ tɛ kpa na, ge nde? Mbwa kpaa ma dedemɔ nɛ wal gɔna sɔru, nde?

²Ey, mbwa kpaa dedemɔ ang nɛ wal fɛt. Hazu, ha bosia, Sɔ gdea hio wen pɛa ha kɔ mbwa, hio zuife.

³Kpasawen, hio ma zuife tɛ dung nɛ mboazu ha li Sɔ na. Ma, engi bedol Sɔ mɛ bhɔn nɛ mboazu nde?

⁴Way! Yo bo mɛgi na. ɔ aing nde, Sɔ bhɔna ha tɔa tɛwen, ngase ka hio wi fɛt ha tɔa dalo. Yo gbesi tuka ɛ ngeraka ha takarata pɛ Sɔ: «Hio wi being nde, mɛ nɛ nzeng nɛ wal wen nu mɛ. Nɛ ha li kita mɛ began zu hio wan-fundi mɛ.»

⁵Hio ma wi ha tɔa nde, ka deamɔ pɛ mbwa bo nzeng na, yo nê ma dedemɔ, hazu engi osi long nde, deamɔ pɛ Sɔ nɛ nzeng. Mɛgi, mbwa bhɔna ha tɔa nde, ka Sɔ bendulsi mbwa ha li kita pɛa, wɛnɛ bo fin nɛ nzeng na.

⁶Yo bo mɛgi na. Sɔ nɛ nzeng, wɛnɛ abo se nzeng na, ki a begɔn kita ha zu hio wi mɔ nzan mɛng?

⁷Nɛ hio ma wi ha tɔa fin nde, ka mbwa tɔ dalo, yo nê ma dedemɔ fin, hazu yo osi long nde, Sɔ nê wan-tɔ tɛwen, nɛ wɛnɛ lema nde, hio wi alukisi wɛnɛ. Mɛgi, mbwa bhɔna ha tɔa nde, hazu ge, Sɔ begɔn fin kita ha zu mbwa, hio wan-de gdangamɔ, ge nde?

⁸Ka mɛ takiri mɔ mɛgi, mɛ betɔ fin nde, ɔ ade gdangamɔ tuka nde, yo agbasi dedemɔ ka Sɔ de. Hio ma wi ha tɔa gdanga lingtɛ mi nde, mi ha tɔa tili wen mɛgi. Yo nê Sɔ ka begɔn kita ba mbwa, hazu mbwa lema nɛ kita pɛa.

⁹Mɛng? ɔ, hio zuife, ɔ nɛ dedea pen hio olo kandɔ nde? Way! Yo bo mɛgi na. Mi tɔa kari nde, hio zuife nɛ hio olo kandɔ, mbwa fɛt nê bala ha si gdangamɔ gbesi.

¹⁰Yo gbesi tuka ɛ ngeraka ha takarata pɛ Sɔ: «Ma nzeng wi ndang ha li Sɔ bona, ndang bona.

¹¹Ma wi ndang ka dung nɛ mbaramɔ bona. Ma wi ndang ka ki wal mɛ ing Sɔ bona.

¹²Hio wi fɛt laka wal pɛ Sɔ gde, nɛ mbwa yɔamɔ gbesi. Ma wi ndang ka de dedemɔ bona, ndang bona.

- 13**Gel mbwa tuka gdanga pelmɔ ka gbo ha zang kɔfio. Lembe mbwa ha osala hio wi. Kpatanu mbwa ha gbosasa ne nzong pe da gɔk.
- 14**Nu mbwa dona ne panga fomi.
- 15**Mbwa ne hasate hazu ne ne gbe wi.
- 16**Mbwa ha gdangsa mɔ, ne mbwa ha gdea ngɔte ha bhandi fet ka mbwa ne ang.
- 17**Mbwa ing wal me dung ne gaamɔ ha soko hio wi na.
- 18**Mbwa bo ne ke pe Sɔ ha sila mbwa ndang na.”
- 19**Ɔ ingɔ nde, hio wen mbonga pe Moïse fet zɔk hio wi ndɔng ka dung ha si mbonga. Mɛgi, wi ndang bo ne ma wen hazu ngang ne te wa ha li Sɔ na. Hio wi mɔ nzan fet lema ne kita pe Sɔ.
- 20**Ne wal dea mɔ lem ne wen mbonga, ma wi ndang lem dung nzeng ha li Sɔ na. Mbonga ha sɔna ne wal ha hio wi me ing nde, mbwa fet ha dea gdangamɔ.
- 21**Sising, Sɔ gbasaha ɔ wal ka wene lema me gde ne wi nzeng ha li wa. Yo bo nê wal pama hio wen mbonga na. Mbonga pe Moïse ne pea te, ne hio wan-tɔkuliwen batɔ wen enge bingiri.
- 22**Wi ka mɛkiri Jɛsus-Christ, Sɔ begde wene nzeng ha li wa. Sɔ gbosasa wal engi ha wi ndɔng fet ka mɛkiri Jɛsus-Christ. A gba pea soko wi na.
- 23**Wi fet dea gdangamɔ, mɛgi, mbwa lem fin ne leke-lekɛmɔ pe Sɔ na.
- 24**Ma, ne wal dede sila pea, Sɔ gde mbwa nzeng ha li wa ne gangte. A de mɛgi ne wal Jɛsus-Christ ka guo sembɔ pe mbwa yunɛ.
- 25-26**Sɔ haa Jɛsus ne sadaka. Ne wal fio pea, Jɛsus kpea sembɔ pe hio wi ka mɛkiri wene. Yo nê engi, ka Sɔ osa nde, wene ne nzeng. Ha ngimɔ songsi wene baa sila wa ne kɔ, ne wene te gɔn kita ha zu hio wan-de gdangamɔ na. Ma, ha ngimɔ sising, wene gbasaha wal ka wene gde ne wi nzeng ha li wa. Engi osi nekpassa nde, Sɔ ne nzeng, ne hio wi ka mɛkiri Jɛsus, wene gde mbwa nzeng ha li wa.
- 27**Ka mɔ dung mɛgi, ma wal ka ɔ besu ne te fin ha ndo? Wal me sute bo fin na, hazu gasa mɔ, yo bo nê dea mɔ lem ne mbonga na, ma, yo nê mɛkara Jɛsus.
- 28**Hazu ɔ ingɔ nde, Sɔ gde wi nzeng ha li wa hazu wia mɛkara Jɛsus, bo hazu wia dea mɔ lem ne mbonga na.
- 29**Mana ene takiri pe ene nde, Sɔ nê Sɔ pe hio zuife sɔna nde? Bo nê wene fin nê Sɔ pe hio olo kandɔ, na nde? Ey, wene fin nê Sɔ pe hio olo kandɔ.
- 30**Hazu, Sɔ ka nê ndang sɔna. Wi ka mɛkara Jɛsus, mana wia nê zuife, mana wia bo nê zuife na, Sɔ begde wene nzeng ha li wa.
- 31**Mana, ne wal mɛkara Jɛsus, ɔ dea tuka nde, mbonga pe Moïse ate tum mɔ nde? Way, yo bo mɛgi na. Ma, ne wal mɛkara Jɛsus, ɔ osi ne te goto mbonga ha hio wi.

Rome 4

¹Megi, ɔ betɔ ne nge wen hazu Abraham, ngbabafa mɔ kandɔ pe ɔ, ge nde? A bakpa nge mɔ ge nde?

²Ka bo se nde, Abraham adung nzung ha li Sɔ ne wal dede deamɔ pea, ki a lɛma me sute. Ma, ha li Sɔ, a lɛm me sute na.

³Yo gbesi tuka ε ngeraka ha takarata pe Sɔ: «Abraham mekara Sɔ, megi Sɔ zɔka wene tuka nzung wi.»

⁴Wan ha kea wan-tom pea, bo hazu a ngoya me de yo ne sila wa na, ma, hazu lɛma ka lɛm nde, wene ake wan-tom pea.

⁵Pe Sɔ yo nete, wene gde wi nzung ha li wa, bo hazu tom pe wia na, ma, hazu wia mekara wene, wene ka de nde, hio wan-kafi wene ate hio nzung wi ha li wa.

⁶Yo nê engi, ka kongapora David batɔ wen tote pe wi ndɔng ka Sɔ zɔk mbwa tuka nzung wi, ngase ka mbwa te de ma dede tom na. A batɔ:

⁷«Tote ha wi ndɔng ka Sɔ guo kpandele pe mbwa yune, ne ka Sɔ biso sembɔ pe mbwa kari!

⁸Tote ha wi ndɔng ka Kongawan tɔl gdangamɔ pe mbwa na.»

⁹Ɔ ani mɔ nde, tote engɛ ka David batɔ wena ke, yo sɔna nê pe hio zuife, hio wan-gɔn sɔru, mana, yo fin nê pe hio olo kandɔ nde? Ɔ tɔa sising nde, Sɔ zɔka Abraham tuka nzung wi hazu Abraham mekara wene.

¹⁰Ɔ ani mɔ fin nde, Sɔ dea megi sɔngsi ing ki Abraham te gɔn sɔru wa, mana ha pata? Ey, Sɔ dea megi sɔngsi ing ki Abraham te gɔn sɔru wa.

¹¹Abraham mekara Sɔ, ne Sɔ zɔka wene tuka nzung wi, gde a te gɔn ka sɔru wa na. Sɔ haa nu ha wene me gɔn sɔru wa, hazu gde ma sali ha te wa ka osi nde, a mekara Sɔ kari. Megi Abraham te bo nê bafa me hio wan-sɔru fet ka mekara Sɔ, ne ka Sɔ gdea mbwa nzung ha li wa.

¹²Abraham dung fin nê bafa me hio wan-gɔn sɔru ndɔng, ka gɔn sɔru mbwa negbelea na, ma, ka nak pata ngbabafa mbwa, Abraham, ne ka mekara Sɔ tuka wene dea sɔngsi ne gɔna sɔru wa.

¹³Sɔ bagɔn nu ha Abraham ne hio bezang pea sɔngsi nde, a beha mbwa nzan tuka mɔ likɔ. Sɔ gɔna nu engɛ bo hazu Abraham pama mbonga na. Ma, a gɔna nu engɛ hazu Abraham te bo nê nzung wi ha li wa ne wal mekaramɔ pea.

¹⁴Ka bo se nde, yo sɔna nê wi ndɔng ka pam mbonga ha bekpa mɔ ka Sɔ gɔna nua, ki hio wi ndɔng ka mekiri Sɔ, mbwa mekiri pe mbwa negbelea, ne ki gɔnanu pe Sɔ te bo nê gbelemɔ fin.

¹⁵Hio wi ha kimbolo me pam mbonga pe Moïse gan, yo nê engi ka mbwa lɛm ne ngambi pe Sɔ. Yo sɔna ha bhandi ka mbonga bo ang na, ka hio wi lɛm tukili yo na.

¹⁶Megi, gɔnanu pɛ Sɔ, yo sɔna hazu wi ndɔng ka mɛkiri wɛnɛ, tuka nde, yo adung nɛ mɔ ka Sɔ ha ha mbwa nɛ gangtɛ. A ngoya mɛ ha yo ha hio bezang pɛ Abraham fet mburr. Yo bo sɔna ha wi ndɔng ka pam mbonga pɛ Moïse, na, ma, yo ha wi fet ka mɛkiri Sɔ tuka Abraham, hazu Abraham nɛ bafa ɔ fet.

¹⁷Yo gbesi tuka ε ngeraka ha takarata pɛ Sɔ: «Mi gdea mɛ gdibafa hazu hio dɔka kandɔ.» Mɔ hɔa megɛ hazu Abraham mɛkara Sɔ, Sɔ ka ha tunɔ ha hio fiowi fin nɛ mbinga, nɛ ka de tuka nde, hio mɔ ka tɛ dung ang sɔngsi na, yo adung ang sising.

¹⁸Sɔ gɔna nu ha Abraham nde, «Mɛ bedung bafa mɛ hio dɔka kandɔ», nɛ nde, «hio bezang pɛ mɛ bedung nɛdɔka.» Abraham bhɔna ka ha mɛkara Sɔ, nɛ ha gdea tazu wa ha tɛ Sɔ, ngase ka ε zɔka nde, mɔ lɛm hɔ megɛ na.

¹⁹Hazu ha ngimɔ engɛ Abraham tɛ bo hapetɛ beɛ gɔmmay ndang, tɛ wa gbɛla kari, nɛ Sara, ko pɛa, dungɔ nɛ nakomba. Ngase engɛ, a tɛ kati mɛ mɛkiri Sɔ na.

²⁰A tɛ si kafɛ ha gɔnanu pɛ Sɔ na. Ma, ha zang mɔ ndɔng fet a tɛ bo ha mɛkara Sɔ nengaya pen mɔ sɔngsi, nɛ a dungɔ ha lukoso Sɔ.

²¹A dungɔ nɛ nɔa nging ha gdea tazu wa ha tɛ Sɔ nde, Sɔ lɛma lɛmsiri gɔnanu pɛa.

²²Megi, yo nɛ hazu mɛkaramɔ pɛa, ka Sɔ zɔka Abraham tuka nzeng wi.

²³Wen engɛ nde, Sɔ zɔka Abraham tuka nzeng wi, ε tɛ ngeriki yo sɔna hazu Abraham na.

²⁴Ma, ε ngeraka yo hazu ɔ fin. Sɔ zɔka ɔ tuka nzeng wi hazu ɔ mɛkara wɛnɛ, wɛnɛ ka guo Jɛsus, Kongawan pɛ ɔ, ha soko hio fiowi.

²⁵Sɔ haa wal nde, Jɛsus afe gɔn nɛ zu gdangamɔ ka ɔ dea. Nɛ a guo wɛnɛ ha soko hio fiowi tuka nde, ɔ akpa wal mɛ dung nzeng ha li wa.

Rome 5

¹Ey, Sɔ gdea ɔ nzeng ha li wa hazu ɔ mɛkara wɛnɛ. Megɛ, sising, ɔ tɛ bo nɛ gaamɔ ha soko ɔ hine wɛnɛ nɛ wal mɔ ka Kongawan pɛ ɔ, Jɛsus-Christ, dea.

²ɔ mɛkara Jɛsus-Christ. Megɛ, a gbosasa wal nde, Sɔ ade dede sila ha tɛ ɔ. Nɛ sising, ɔ ha nɔa nging ha zang dede sila pɛa. ɔ ha dea tote hazu mɔgdetazu ɔ nde, Sɔ bekapini lɛkɛ-lɛkɛmɔ pɛa hine ɔ.

³Yo bo sɔna nɛ engɛ na. Ma, ɔ ha dea tote fin hazu yeksamɔ ka kpa may hine ɔ. Hazu ɔ ingɔ nde, yeksamɔ bedɛ nde, ɔ adung nɛ yikosila.

⁴Dungɔa nɛ yikosila bedɛ nde, ɔ azati ha wal mɔ Sɔ. Zata ha wal mɔ Sɔ, yo bedɛ nde, ɔ agde tazu ɔ ha tɛ Sɔ.

⁵Ka ɔ gde tazu ɔ ha tɛ Sɔ, mɔa lɛm pen nɛ gbɛlea na. Hazu, Sɔ donsa sila ɔ nɛ ngoy pɛa nɛ wal Nzɔy-Sɔtɛ ka wɛnɛ haa ha ɔ.

⁶Sɔngsi, ha ngimɔ ka ɔ tɛ kpa ka ngatɛ na, Christ tɛa tɛ fe gɔn zu ɔ, hio wan-de gdangamɔ, ha ngimɔ ka Sɔ baweki.

- ⁷Ngase ka ma wi dung nzung, yo ne ngaya me kpa wi ka mekiri me fe gon ne zu wi engɛ. Mana, ma wi lema ba da me fe gon ne zu ma dede wi.
- ⁸Ma, Christ fea gon ne zu o ha ngimo ka o bhona ka ne hio wan-de gdangamo. Ne wal engi So gbasa ha o nde, a ngoya o gdang.
- ⁹Ne wal tokte Christ o te bo ne nzung wi ha li So. Yo ne engi, ka o ingo nededeade nde, Christ bekpasisi o ha ngambi pe So.
- ¹⁰O badung se ne hio ngana pe So. Ma, sising, ne wal fio pea, Bewei pe So bhongara wen ha soko o hine So. Yo ne hazu a bhongara wena kari, ka o ingo nededeade nde, ne wal tuno pea, a bekpasisi o wee.
- ¹¹Yo bo sɔna ne engi na. Ma, o ha dea tote hazu o ha dea soy hine So ne wal Kongawan pe o, Jɛsus-Christ, ka bhongara wen ha soko o hine So.
- ¹²Yo gbesi tuka engɛ: Gdangamo lea zang nzan ne wal ma wei ndang ka dea gdangamo. Ling wei engɛ nde, Adam. Ne gdangamo daka fio te pi ha soko hio wi, hazu mbwa fet dea gdangamo.
- ¹³Megi gdangamo dungo ha nzan songsi ing nde, So aha mbonga ha Moise. Ma, So te tol gdangamo ha ngimo engi na, hazu ha ngimo engi mbonga te bo ka na.
- ¹⁴Ngase engi, angiri ha ngimo pe Adam kane ngimo pe Moise, fio dungo tuka wan hazu hio wi fet mburr. Ngase wi ndong ka te de gdangamo tuka pe Adam na, fio dungo ka ha gbea mbwa fin. Ndoki deamo pe Adam ne pe Christ, ka e kera tea pea, yo dung tuka pe gare ne pe weko.
- ¹⁵Gdangamo ka Adam dea, ne dedemo ka So dea ne gangte, zio mo ndong bwa nete-nete. Kpasawen, ne wal wi ndang ka dea gdangamo, hio doka wi fea. Ma, ne wal wi ndang, Jɛsus-Christ, So ha dea dede sila ha te hio doka wi ne gangte. Ne dede sila engɛ, yo ne zioa pen mo fet.
- ¹⁶Dedemo pe So ne gdangamo pe wi ndang, tom pe mo ndong bwa nete-nete. Kita pe So ha zu gdangamo engɛ dea nde, hio wi fet adung ha si kita pea. Ma, dedemo ka So dea ha te hio wi, ngase ka mbwa dea gdangamo nedoka, yo gdea mbwa nzung ha li wa.
- ¹⁷Kpasawen, ne wal wi ndang, ne wal gdangamo pea ndang, fio ha gana zu hio wi fet. Ma, ne wal wi ndang, Jɛsus-Christ, o ha kpa dedemo pente pet. Yo to nde, So ha dea dede sila ha te o nekpa, ne wene gdea o nzung ha li wa. Megi, o began zu gdangamo ne fio fet ne wal Jɛsus-Christ.
- ¹⁸Gdangamo pe wi ndang dea nde, hio wi fet adung ha si kita pe So. Gbesi tuka engi, nzung deamo pe wi ndang, Jɛsus-Christ, dea nde, hio wi fet adung nzung ha li So, ne mbwa adung ne zutuno.
- ¹⁹Hio wi fet te bo ne hio wan-de gdangamo hazu ndanga wi engɛ ka kafa nu So. Gbesi tuka engi, hio doka wi te bo ne nzung wi ha li So hazu ndanga wi engɛ ka zea nu So.

²⁰Sɔ baha mbonga ha Moïse tuka nde, dea gdangamɔ pɛ hio wi ayɛbhi. Ma, ha bhandi ka gdangamɔ yɛbha ang, Sɔ dea dede sila ha tɛ hio wi haki pen mɔ sɔngsi fin.

²¹Sɔngsi, gdangamɔ dungɔ nɛ ngatɛ mɛ gde hio wi ha fio. Sising, dede sila pɛ Sɔ nɛ ngatɛ mɛ gde hio wi nzeng ha li wa. Sɔ ha dea dede sila ha tɛ ɔ mɛgi nde, ɔ akpa tunɔ kpoo nɛ wal Kongawan pɛ ɔ, Jɛsus-Christ.

Rome 6

¹Mɛgi, ɔ betɔ nde ge? Ɔ bebhɔn ka ha dea gdangamɔ nde, ka Sɔ ade dede sila ha tɛ ɔ pen mɔ sɔngsi nde?

²Way! Yo bo mɛgi na. Ɔ tɛ bo nê hio fiowi ka bo fin nê bala ha si gdangamɔ na. Ɔ bedɛ fin mɛng mɛ bhɔn ha dea gdangamɔ, ge nde?

³ɛnɛ zɔk, kaɛ gdumso ɔ ha li kari, ɔ tɛ bo ha dea sɔy hine Jɛsus-Christ. ɛngi ngoy mɛ tɔ nde, ɔ fea hine wɛnɛ gbesi. ɛnɛ tɛ ing mɛgi, na nde?

⁴Nɛ wal gdumso ɔ ha li, ɔ tɛ bo nê hio fiowi ka ɛ gunɔ hine Jɛsus-Christ gbesi. Sɔ, Bafa ɔ, guo wɛnɛ ha soko hio fiowi nɛ wal lɛkɛ-lɛkɛ ziomɔ pɛa tuka nde, ɔ fin, ɔ akpa mbombe tunɔ nɛ ɔ ade mɔ lɛm nɛ yo.

⁵Ɔ tɛ bo ha dea sɔy hine wɛnɛ ha zang fio pɛa. Mɛgi, Sɔ begu ɔ bin ha soko hio fiowi gbesi tuka ka wɛnɛ guo nɛ Christ.

⁶Ɔ ingɔ nde, mɔa wi ka ɔ badung sɔngsi, fea hine Christ gbesi ha getakate. Kilite ɔ ka ngoy de gdangamɔ, bhonda kari, ɔ bo fin nê bala ha si gdangamɔ na.

⁷Hazu, wi ka fea kari, a bo fin nɛ hɛl dea gdangamɔ na.

⁸Tuka ɔ fea hine Christ gbesi, ɔ gde tazu ɔ nɛkpasa nde, ɔ bedung fin nɛ zutunɔ hine wɛnɛ gbesi.

⁹Ɔ ingɔ fin nde, Christ lɛm fe fin na, hazu Sɔ guo wɛnɛ ha soko hio fiowi kari. Fio bo fin nɛ ziomɔ ha zu wa na.

¹⁰Ha fio pɛa, a fea ka ze ndang hireng hazu gdangamɔ pɛ hio wi. Ha tunɔ pɛa, sising wɛnɛ dung nɛ zutunɔ hazu Sɔ.

¹¹Yo gbesi fin nɛ ɛnɛ. ɛnɛ zɔk tɛ ɛnɛ tuka hio fiowi ka bo fin nê bala ha si gdangamɔ na, nɛ tuka hio tunɔ wi hazu Sɔ nɛ wal dea sɔy hine Jɛsus-Christ.

¹²ɛnɛ agdɔki wal ha gdangamɔ mɛ gan zu kilite ɛnɛ ka befe bin, yu nde, ɛnɛ betɛ de mɔ tuka wɔ kilite ɛnɛ ngoya.

¹³Ka ɛnɛ agde hio gbakɔtɛ ɛnɛ ha gdangamɔ tuka mɔ-de kpandele na. Ma, ɛnɛ aha tɛ ɛnɛ ha Sɔ tuka tunɔ wi ka guotɛ ha soko hio fiowi kari. ɛnɛ agde hio gbakɔtɛ ɛnɛ ha Sɔ tuka mɔ-de nzengmɔ.

¹⁴Lɛma nde, gdangamɔ adung fin nɛ wan hazu ɛnɛ na, hazu ɛnɛ dung ha si dede sila pɛ Sɔ, bo fin ha si mbonga na.

¹⁵Ɔ bo fin ha si mbonga na, ɔ dung ha si dede sila pɛ Sɔ. Mana engi ngoy mɛ tɔ nde, ɔ ade gdangamɔ, nde? Way! Yo bo mɛgi na.

¹⁶Ɛnɛ ingɔ nɛdedea nde, wi ka ɛnɛ mɛkiri mɛ ze nu wa tuka wan pɛ ɛnɛ, ɛnɛ tɛ bo nê bala pɛa. Ɛngɛ tɔ nde, ka ɛnɛ mɛkiri mɛ dung ha si gdangamɔ, yo bedak ɛnɛ pi ha fio. Ma, ka ɛnɛ mɛkiri mɛ ze nu Sɔ, wɛnɛ begde ɛnɛ nzung ha li wa.

¹⁷Sɔngsi, ɛnɛ badung nê hio bala ha si gdangamɔ. Ma, sising, ɔ tɔ oeba ha Sɔ hazu ɛnɛ tɛ bo ha pama nɛ sila ɛnɛ fet mbombe osamɔ, ka Sɔ osa ha ɛnɛ.

¹⁸Ɛnɛ bo fin nê bala ha si gdangamɔ na, ma, ɛnɛ tɛ bo nê bala pɛ Sɔ hazu de nzungmɔ.

¹⁹Mi ku wen tom bala tɔ nɛ wen pɔm tuka nde, ɛnɛ aze zanga nɛhasa. Sɔngsi ɛnɛ bagde hio gbakɔtɛ ɛnɛ tuka bala hazu de nɛ mɔ nzing nɛ tili kbandele nɛtɛ-nɛtɛ. Ma, sising dea nde, ɛnɛ agde hio gbakɔtɛ ɛnɛ fet tuka bala ha kɔ Sɔ hazu de nɛ nzungmɔ tuka nde, ɛnɛ atɛ nê hio nzɔy wi pɛa.

²⁰Ha ngimɔ ka ɛnɛ badung nê bala ha si gdangamɔ, hɛl dea nzungmɔ tɛ dung ha sila ɛnɛ na.

²¹Ɛnɛ dungɔ ha dea hio mɔ ka pi foy ha li ɛnɛ sising. Mɛgi, ɛnɛ kpaa nɛ nge tɛ mɔ ha lia ge? Mɔ ndɔng ki dak nɛ fio pi ha zu ɛnɛ.

²²Sising, ɛnɛ bo fin nê bala ha si gdangamɔ na, ma, ɛnɛ tɛ bo nê bala pɛ Sɔ. Mɔ ka ɛnɛ kpaa ha lia, yo nde, ɛnɛ tɛ bo ha dea mɔ nɛ nzɔya, nɛ ɛnɛ bekpa tunɔ kpoo ha kpogioa.

²³Kpasawen, mɔ-kɛ wan-de gdangamɔ, yo nê fio. Ma, dede haamɔ ka Sɔ ha nɛ gangtɛ, yo nê tunɔ kpoo ha dea sɔy hine Jɛsus-Christ, Kongawan pɛ ɔ.

Rome 7

¹Hio ya mi, mi wolmɔ ha ɛnɛ ka ingɔ mbonga pɛ Moïse. Ɛnɛ ingɔ nɛdedea nde, yo sɔna ha ngimɔ ka wi boka nɛ zutunɔ, ka wɛnɛ dung ha si mbonga.

²Mɛgi, ka ma wei sio bhoko, mbonga pɛ Moïse ndara ko pɛa ha tɛ wa ha ngimɔ tunɔ pɛa fet. Ma, ka wei fea kari, ko pɛa bo fin ha si mbonga ka ndara wɛnɛ ha tɛ wei pɛa na.

³Ka wei bhɔna nɛ zutunɔ, nɛ ka ko pɛa ndari tɛ ha ma mbing wei, bhoko ɛngɛ dea wanza. Ma, ka wei fea kari, ko pɛa bo fin ha si mbonga ɛngɛ na. Ka wɛnɛ si ma mbing wei, yo bo fin nê dea wanza na.

⁴Hio ya mi, yo fin gbesi nɛ ɛnɛ. Ɛnɛ tɛ bo nê hio fiowi ha li mbonga, hazu Christ fea gɔn nɛ zu ɛnɛ. Sising, ɛnɛ nê hio wi pɛ Christ, ka Sɔ guo wɛnɛ ha soko hio fiowi. Yo nê engi, ka ɔ lɛma mɛ de dede tom ha Sɔ.

⁵Sɔngsi, ha ngimɔ ka ɔ bade mɔ tuka sila ɔ ngoya, ɔ badung nɛ hɛl mɛ de hio ngbak gdangamɔ ndɔng ka mbonga kafi mɛ de yo. Hɛl dea mɛgi dea tom ha gbakɔtɛ ɔ fet, nɛ yo daka ɔ nɛnɛ ha fio.

⁶Sising, ɔ bo fin nê bala ha si mbonga na, ɔ te bo nê fiowi ha lia. Mbonga bo fin nê ziomɔ ha zu ɔ na. Mɛgi, ɔ ha dea tom ha Sɔ ne wal mbombe ndɔki deamɔ ka Nzɔy-Sɔte osi ha ɔ, yo bo fin nê wal mɔa ndɔki deamɔ pɛ mbonga pɛ Moïse na.

⁷Ɔ betɔ nde ge? Ɔ betɔ nde, mbonga nê gdangamɔ nde? Way! Yo bo nê gdangamɔ na. Ma, yo nê mbonga ka osi ha mi mɔ ka dung nê gdangamɔ. Mbonga tɔa nde: «Ka me agol mɔ pɛ ma mɛ na.» Ka bo se nde, mbonga atɔ mɛgi na, ki mi tɛ ing nde, golamɔ nê gdangamɔ, na.

⁸Tuka wen mbonga osa gdangamɔ mɛgi kari, gdangamɔ kpaa wal mɛ de tom ha tɛ mi, nɛ mi angara gola hio tili mɔ fet. Mbonga abo se na, ki gdangamɔ bo nɛ ziomɔ ha zu mi na.

⁹Sɔngsi ka mi tɛ ing ka mbonga na, mi dungɔ tuka wi ka dung nɛ zutunɔ. Ma, ka mi ingɔ hio wen mbonga kari, hɛl dea gdangamɔ angara dea mi nekpaasa,

¹⁰nɛ mi tɛ bo tuka fiowi. Sɔ dea hio wen mbonga nde, ka yo aha tunɔ ha hio wi. Ma, pɔm, yo kpala tɛ dung nê mɔ gbɛ mi.

¹¹Hazu nɛ wal wen mbonga, gdangamɔ kpaa wal mɛ osili mi. Nɛ gdangamɔ kuo wen mbonga hazu gbɛ nɛ mi.

¹²Ngase engi, mbonga nɛ pɛa tɛ nɛ nzɔya, nɛ hio wen mbonga fet nɛ nzɔya, nɛng, nɛ dedea.

¹³Mi ani mɔ nde, mbonga ka dung nê dedemɔ, kpala tɛ dung nê mɔ gbɛ mi nde? Way! Yo bo mɛgi na. Ma, yo nê gdangamɔ ha gbɛ mi. Gdangamɔ kuo dedemɔ engɛ gbɛ nɛ mi. Nɛ wal engi, hio wen mbonga osa long nde, gdangamɔ nê tɛ kpasa gdangamɔ.

¹⁴Ɔ ingɔ nededea nde, mbonga tɛ nɛ wal Nzɔy-Sɔte. Ma, mi nê wi mɔ multɛ sɔna. Mi dung tuka tɛ bala ha si gdangamɔ.

¹⁵Mɔ ka mi de, mi ing zu mi nɛ yo na. Mɔ ka mi ngoy mɛ de, mi de yo na. Ma, mɔ ka mi sɛn, yo nê engi ka mi de.

¹⁶Ka mi de nɛ mɔ ka mi sɛn, yo osi nde, mi mɛkara mbonga tuka dedemɔ.

¹⁷Mɛgi, yo bo nê mi nɛ pɔm tɛ ka de mɔ mɛgi na, ma, yo nê gdangamɔ ka de le ha tɛ mi ha de yo.

¹⁸Hazu mi ingɔ nde, mi nê wi sɔna, dedemɔ bo ha dea le ha tɛ mi na. Tangere, mi nɛ hɛl mɛ de dedemɔ, ma, mi bo nɛ ngatɛ mɛ de yo na.

¹⁹Mi bo ha dea dedemɔ ka mi ngoy mɛ de na, ma, mi kpala tɛ de nɛ gdangamɔ ka mi kafa.

²⁰Ka mi ha dea mɔ ka mi ngoy na, yo bo nê mi nɛ pɔm tɛ ka de mɔ mɛgi na, ma, yo nê gdangamɔ ka de le ha tɛ mi ha de yo.

²¹Mi kpaa nde, ma mbing mbonga dung ang ka tɔ nde, mi nɛ hɛl mɛ de dedemɔ, ma, mi ha dea kanɛ gdangamɔ.

- ²²Engi tɔ nde, ha zang sila mi, mi nɛ tote hazu mbonga pɛ Sɔ.
- ²³Mi mɛkara yo nɛ takaramɔ pɔm. Ma, mi zɔka ha zang tunɔ pɔm nde, ma mbing mbonga ang ka bi bulo sungiri nɛ yo. Mbing mbonga engɛ, yo gdea mi tuka bala ha si gdangamɔ, ka dung ha tɛ mi.
- ²⁴Oee, mi nê kpasas wan-ngɔtɛ! Tɛ mi ha kuo mi nɛnɛ ha fio! Nge wi ha bekpasisi mi ang, o nde?
- ²⁵Mi ha lukoso Sɔ, hazu yo nê wɛnɛ ka kpasasa mi ang nɛ wal Jɛsus-Christ, Kongawan pɛ ɔ. Mi zɔka nde, nɛ wal takaramɔ pɔm mi ngoy de tom ha mbonga pɛ Sɔ, ma, nɛ wal tɛ mi, mi ha dea tom ha mbonga pɛ gdangamɔ.

Rome 8

- ¹Sising, Sɔ lɛm gɔn kita ba nɛ wi ndɔng ka de sɔy hinɛ Jɛsus-Christ, fin na.
- ²Hazu mbonga engɛ ka tɛ nɛ wal Nzɔy-Sɔtɛ, yo ha tunɔ ha wi ka de sɔy hinɛ Jɛsus-Christ. Mbonga engɛ gbosasa mi ha si mbonga pɛ gdangamɔ, ka gde wi ha fio.
- ³Mbonga pɛ Moïse tɛ dung nɛ ngatɛ mɛ kpasisi ɔ na, hazu nɛ tɛ ɔ, ɔ lɛm mɛ pam yo na. Ma, mɔ ka mbonga lɛm mɛ de na, Sɔ dea yo nɛ wal Bewei pɛa ka wɛnɛ tomsa tɛ hake ha nu. Bewei pɛa yola ngbak tɛ wi, ka dungɔ tuka pɛ ɔ, hio wan-de gdangamɔ. Sɔ gdea wɛnɛ ha fio gɔn nɛ zu gdangamɔ pɛ ɔ. Nɛ wal dea mɛgi, Sɔ gɔna kita ha zu gdangamɔ, ka de tom ha tɛ ɔ.
- ⁴Sɔ dea mɛgi tuka nde, ɔ adung nɛ ngatɛ mɛ de mɔ lɛm nɛ mɔ ka mbonga ani mɛ de. Ɔ bo fin ha dea mɔ nɛ tɛ ɔ na, ma, ɔ de mɔ nɛ wal ngatɛ pɛ Nzɔy-Sɔtɛ.
- ⁵Hio wi ka de mɔ nɛ tɛ mbwa, mbwa ha takara swe fɛt hazu mɔ ka tɛ engɛ ngoy. Ma, hio wi ndɔng ka de mɔ nɛ Nzɔy-Sɔtɛ, mbwa ha takara hazu mɔ ka Nzɔy-Sɔtɛ ngoy.
- ⁶Wi ka de mɔ nɛ tɛ wa, wɛnɛ befe. Ma, wi ka de mɔ nɛ Nzɔy-Sɔtɛ, wɛnɛ bekpas tunɔ nɛ gaamɔ.
- ⁷Hio wi ndɔng ka takiri swe fɛt hazu mɔ ka tɛ mbwa ngoy, mbwa nê hio ngana pɛ Sɔ. Mbwa kafa mɛ de mɔ lɛm nɛ mbonga pɛ Sɔ, nɛ mbwa bo fin nɛ ngatɛ mɛ de yo na.
- ⁸Hio wi ndɔng ka de mɔ nɛ tɛ mbwa, lɛm ha tote ha Sɔ na.
- ⁹Ka bo nê pɛ ɛnɛ, ka ɛnɛ ade mɔ nɛ tɛ ɛnɛ na, ma, ɛnɛ de mɔ nɛ Nzɔy-Sɔtɛ pɛ Sɔ, hazu Sɔtɛ engɛ ha dea le ha tɛ ɛnɛ. Ka Sɔtɛ pɛ Christ de le ha sila ma wi na, wia bo nê pɛ Christ na.
- ¹⁰Ka Christ ang ha tɛ ɛnɛ, yo ngoy tɔ nde, ngase ka tɛ ɛnɛ befe hazu gdangamɔ ka ɛnɛ dea, Sɔtɛ pɛ Christ begde ɛnɛ nɛ zutunɔ hazu ɛnɛ tɛ bo nê nzeng wi ha li Sɔ.
- ¹¹Nɛ wal Nzɔy-Sɔtɛ pɛa, Sɔ guo Jɛsus ha soko hio fiowi. Nɛ Sɔtɛ engɛ ha dea le ha sila ɛnɛ. Yo ngoy tɔ nde, Sɔ ka guo Christ ha soko hio fiowi, a begde bin tɛ ɛnɛ ka befe, nɛ zutunɔ. A bedɛ mɛgi nɛ wal Sɔtɛ pɛa ka de le ha sila ɛnɛ.

- 12**Hazu engi, hio ya mi, hio ma mɔ ang ka ɔ lɛma mɛ de. Ma, ma mɔ ndang ka lɛm nɔsisi ɔ mɛ de mɔ nɛ tɛ ɔ bona.
- 13**Ka ɛnɛ de mɔ nɛ tɛ ɛnɛ, ɛnɛ befe. Ma, ka ɛnɛ gbɛ hio gdanga ndɔkite ɛnɛ nɛ wal ngatɛ pɛ Nzɔy-Sɔtɛ, ɛnɛ bedung nɛ zutunɔ.
- 14**Wi ndɔng fet ka ndari wal ka Nzɔy-Sɔtɛ osi ha mbwa, mbwa nê hio bem pɛ Sɔ.
- 15**ɛnɛ kpaa Nzɔy-Sɔtɛ bo hazu gde ɛnɛ bala ka dung fin nɛ ke na, ma, hazu gde ɛnɛ hio bem pɛ Sɔ. Yo nê Nzɔy-Sɔtɛ ka ha ɔ wal mɛ sa Sɔ nde, Abba, Bafa ɔ.
- 16**Sɔtɛ engɛ ha gbasa ha sɔtɛ ɔ nde, ɔ nê hio bem pɛ Sɔ.
- 17**Tuka ɔ tɛ bo nê hio bem pɛ Sɔ, ɔ tɛ bo fin nê hio wan-ba likɔ pɛa. A beha ɔ likɔ engɛ hine Christ gbesi, hazu ɔ ha kpaa yeksamɔ gbesi tuka wɛnɛ. Mɛgi, ɔ bedung fin hine wɛnɛ ha lɛkɛ-lɛkɛ bhandi pɛa.
- 18**Mi ingɔ nde, yeksamɔ ka ɔ kpa ha ngimɔ engɛ, yo tuka gbelemɔ, hazu yo lɛm may nɛ lɛkɛ-lɛkɛmɔ ka Sɔ beha ɔ bin na.
- 19**Hio mɔ nzan fet ha dea gasa hɛl mɛ zɔk swe ka Sɔ begbasi hio bem pɛa long.
- 20**Hazu hio mɔ nzan ndɔng tɛ bo ha si ngatɛ ka yemili mɔ fet. Hio mɔ nzan tɛ ngoy mɛgi na, ma, yo nê Sɔ ha de mɛgi. Ngase engi, ma mɔ ang ka ɛ lɛma mɛ gde tazu ang.
- 21**Yo nde, ma swe ndang, Sɔ begbosisi mɔ nzan fet ha si bala pɛ ngatɛ ka bhondisi yo. Sɔ beku hio mɔ nzan fet gde sɛɛ ha lɛkɛ-lɛkɛ bhandi gbesi hine hio bem pɛa.
- 22**ɔ ingɔ nde, angiri ha kudom mɔ hɔ ha swe mɛsɛ, nzan fet ha gɔfa nɛ ha kpaa yeksamɔ tuka bhoko ha bio bhɛ.
- 23**Yo bo sɔna nê nzan na. Ma, ɔ, ka kpaa Nzɔy-Sɔtɛ tuka bosɔ dedemɔ ha kɔ Sɔ, ɔ fin ha gɔfa ha zang tɛ ɔ. Hazu, ɔ ha kera mɔ nde, Sɔ agde ɔ tuka bem pɛa nɛ kpasisi ɔ nɛ kilite ɔ fet mburr.
- 24**Sɔ kpasasa ɔ kari. Mɛgi ɔ ha gdea tazu ɔ nde, ɔ bekpa bin mɔkpasi fet wɛɛ. Ka bo se nde, ɔ kpaa mɔ ka ɔ gde tazu ɔ ang kari, ki ɔ lɛm keri yo fin na. Hazu, yo nê nge wi ha keri mɔ ka wɛnɛ kpaa kari, ɔ nde?
- 25**Ma, mɔ ka ɔ tɛ kpa ka yo na, nɛ ka ɔ gde tazu ɔ ang, ɔ bekeri yo nɛ yikosila.
- 26**Tuka engi, Nzɔy-Sɔtɛ fin ha gbakara ɔ, hazu ɔ nê hio mɔka wi ha wal mɔ Sɔ. ɔ ing gɔa Sɔ nɛ wala na. Ma, yo nê Nzɔy-Sɔtɛ ha gɔ Sɔ ha olo nu ɔ nɛ gɔfi, ka wi ndang lɛm mɛ tɔ longoa na.
- 27**Nɛ Sɔ ka ing mɔ ka dung ha zang sila hio wi, wɛnɛ ingɔ fin mɔ ka Nzɔy-Sɔtɛ ngoy mɛ tɔ. Hazu Nzɔy-Sɔtɛ ha gɔa wɛnɛ ha olo nu hio wi pɛ Sɔ gbesi tuka Sɔ ngoya.
- 28**Hio wi ndɔng ka ngoy Sɔ, nɛ ka Sɔ saa mbwa tuka sila wa bheka, ɔ ingɔ nde, Sɔ ha bhɔngara mɔ fet ka kpa may hine mbwa, tuka nde, mɔ ndɔng adung nê dedemɔ hazu mbwa.

²⁹Kpasawen, hio wi ndong ka So baweki songsi bingiri, a babhongiri wen ha sila wa nde, mbwa adung gbesi tuka Bewei pea. A dea megi nde, Bewei pea adung ne kay bem ha soko hio gili ya wa.

³⁰Tuka So babhongiri wen hazu mbwa megi, a basa fin mbwa nde, ka mbwa adung ne hio wi pea. Tuka wene saa mbwa kari, a gdea mbwa nzeng ha li wa fin. Ne tuka wene gdea mbwa nzeng kari, a kapana fin leke-lekemo pea hine mbwa.

³¹O beto fin nde ge? Tuka So ne pe o, yo ne nge wi ge ka besungiri o, o nde?

³²So te kafi nde, ngbak Bewei pea afe gon zu o, na. A haa Bewei pea ha o, yo osi long nde, a beha o fin hio mbing mo fet.

³³Ma wi ndang lem fundi wi ndong ka So weka na. Hazu, yo ne So ka gdea mbwa nzeng ha li wa.

³⁴Megi, ma wi ndang ka lema me gon kita ba ne mbwa bona. Hazu Jesus-Christ fea gon zu mbwa kari. Ne pen mo fet, So guo wene ha soko hio fiowi yune. Wene ha dungonu ha leke-leke bhandi ha weko So, ne wene ha goa So ha olo nu o.

³⁵Nge mo ge ka beketini soko o hine ngoy ka Christ ngoya ne o, ge nde? Mana yeksamo? Mana ke? Mana hio wi ka namili o? Mana ginga foto? Mana mo ka kapi o? Mana ngamo? Mana fio nde? Way!

³⁶Yo gbesi tuka e ngeraka ha takarata pe So: «Ngimo fet, hio wi ha ngoya me gbe o hazu me. O dung ha li mbwa tuka hio sami ka e ba nene ha gona gel mbwa.»

³⁷Ma, ha zang mo ndong ki fet, o ne hio wan-gan bulo ne wal Christ ka ngoya o.

³⁸Hazu mi ingo nededeade nde, ngase fio, ngase tuno, ngase hio telenge, ngase hio sote gan zu mo, ngase hio mo ngimo enge sising, ngase hio mo ngimo ka bete bin, ngase hio nga sote,

³⁹ngase hio mo ha kuso ngon, ngase hio mo ha si nu fet lem ketini soko o hine ngoy pe So na. A gbasa ngoy enge ne wal Kongawan pe o, Jesus-Christ.

Rome 9

¹Mi ne wi pe Christ, megi mi ha toa tewen. Nzoy-Sote gbesi hine ingomo sila pom ha kea wena. Wen ka mi beto sising, yo bo ne dalo na.

²Mi ne ngote gdang, ne sila mi ne kosa ka lem me kari na.

³Ka bo se nde, So ngoya foma mi ne ketana soko mi hine Christ hazu kipasi hio ya mi mo kando pom, ki mi mekara yo.

⁴Mbwa ne hio kando pe Israel, ka So weka tuka hio bem pea. A osa leke-lekemo pea ha mbwa, a noa mbon hine mbwa, a haa mbonga pea ha mbwa, a osa ha mbwa wal me lukisi wene, ne a gona nu nedoka ha mbwa.

⁵Hio ngbabafa mbwa badung nê hio gasa wi. Ne wal ndoki bhe, Christ fin nê kandɔ pe mbwa. Wene nê Sɔ ka dung nê wan hazu mɔ fet. Lukosomɔ nê pea kpoo ne kpoo. Amen!

⁶Wen ka mi tɔ ha ene, yo bo nde, gɔnanu pe Sɔ te bo nê gbelemɔ, na. Ma, yo bo nê hio kandɔ pe Israel fet ka dung nê te kpasa kandɔ pe Sɔ, na.

⁷Ne yo bo nê hio bezang pe Abraham fet ka dung nê hio te kpasa bezang pea, na. Hazu Sɔ batɔ ha Abraham nde: «Yo sɔna nê hio bezang pe Isaac, ka ε besa mbwa hio bezang pe me.»

⁸Engi ngoy tɔ nde, yo bo nê hio bem pe Abraham fet mburr ka dung nê hio bem pe Sɔ, na. Ma, hio te kpasa bezang pe Abraham, yo sɔna nê hio bem ndɔng ka Abraham bhea mbwa lem ne gɔnanu pe Sɔ.

⁹Hazu, gɔnanu pe Sɔ, yo nê engɛ: «Ha beɛ mɔ pata, ha ndangte ngimɔ engɛ, mi bepe. Ne ha ngimɔa Sara bhea ne bewei kari.»

¹⁰Yo bo sɔna nê engi na. Pe Rébecca badung ka fin megi. Ngbabafa ɔ, Isaac, gdeazang ha wene, ne wene bhea ne bedan.

¹¹⁻¹²Sɔ batɔ ha Rébecca nde: «Kay bem bede tom ha si mɔ pata.» A tɔa wena gde wene te bhe ka mbwa na, ne gde mbwa te de ka dedemɔ mana gdangamɔ na. Sɔ dea megi hazu osi nde, a weki hio wi bo hazu dede deamɔ pe mbwa na, ma, a weki mbwa hazu a bheka bingiri me sa mbwa.

¹³Yo gbesi tuka ε ngeraka ha takarata pe Sɔ: «Mi ngoya Jacob, ne mi mulo Ezau pi.»

¹⁴Megi, ɔ betɔ nde, Sɔ bo nzenge na? Way! Yo bo megi na.

¹⁵Hazu a batɔ ha Moïse: «Ka mi ngoy me de kobhe te ma wi, mi bede yo. Ne ka mi ngoy me de ngay ha te ma wi, mi bede yo.»

¹⁶Ka Sɔ de kobhe te ma wi, yo bo nde, wia ngoya yo mana wia dea dedemɔ na, ma, hazu Sɔ ngoya megi.

¹⁷Ha takarata pea, Sɔ batɔ ha kongapora mɔ kandɔnu Ezipte: «Mi gde me kongapora hazu osi gasa ngate pɔm ne wal me tuka nde, kasi te mi ayambili dam nzan fet.»

¹⁸Megi, ka Sɔ ngoy me de kobhe te ma wi, a bede yo. Ne ka Sɔ ngoy nde, sila ma wi angay, a bede megi fin.

¹⁹Ma wi lema me ani mɔ nde, ka mɔ dung megi, hazu ge ka Sɔ ha sɛna fin wen ha hio wi ge nde? Hazu, nge wi ge ka lema zati ha mɔ ka Sɔ ngoya me de, o nde?

²⁰Woo, ya mi, me ka kifiri wen ha Sɔ megi, me nê o? Kpana lem me tɔ ndang na ha wan-bhu wene nde, a bhuo wene mege hazu ge?

²¹Wan-bhu kpana lema me ku mbɔrɔ ge de ne mɔ ka sila wa ngoya. Ne ndanga mbɔrɔa ndang a lema bhua ma kpana ndang mɔ swe yenga, ne ma ndang mɔ gbele swe.

²²Hio ma wi dung tuka kpana ka Sɔ bhuo hazu osi ha mbwa nde, wene ne ngambi, ne wene ne ziomɔ. Ngase engi, wene baa sila wa pente ne mbwa ka lema ne ngambi pea, ne ka dung sanga ne bhonda.

²³A baa sila wa megi hazu hio wi ndong ka dung tuka kpana ka wene bhuo hazu de kobhe te mbwa ne hazu osi gasa leke-lekemɔ pea ha mbwa. A bhongara mbwa bingiri me kpa leke-lekemɔ enge.

²⁴Ɔ fet ne hio wi ka Sɔ saa. A te sa sɔna ne hio zuife na. Ma, a saa fin hio wi mɔ hio olo kandɔ.

²⁵Yo gbesi tuka Sɔ tɔa ha takarata pe wan-tokuliwen Osée: «Kandɔ ka te dung ne kandɔ pɔm songsi na, Mi besa mbwa nde, kandɔ pɔm. Ne hio wi ka mi te ngoy songsi na, mi besa mbwa nde, hio ndongsila mi.

²⁶Ne ha bhandi ka mi batɔ ha mbwa nde, mbwa bo ne kandɔ pɔm na, mi besa mbwa ha ndangte bhandia nde, hio bem pe tunɔ Sɔ.»

²⁷Wan-tokuliwen Esaie tɔa wen te kandɔ Israel ne ngagel nde: «Ngase ka hio wi mɔ Israel yebha nedɔka tuka lembe ha nukolo nana-litong, Sɔ bekpasisi ne hio ma ndang ndang ha soko mbwa sɔna.

²⁸Hazu Kongawan Sɔ begɔn kita ha zu hio wi mɔ nzan fet nehasa hireng.»

²⁹Ne yo fin gbesi tuka Esaie enge batɔ wen bingiri nde: «Ka bo se nde, Kongawan Sɔ ka dung ne ngate fet, apam se hio ma ngbabafa ɔ na, ki ɔ kara tuka hio wi me hio le Sodome ne Gomore.»

³⁰Megi ɔ betɔ nde ge? Hio wi ndong ka bo ne zuife na, ne ka te ki wal me dung nzeng ha li Sɔ na, mbwa te bo nzeng ha li Sɔ ne wal mekara Christ.

³¹Ma, hio zuife, ka dungɔ ha kio wal me dung nzeng ha li Sɔ ne wal pama mbonga, mbwa te te nzeng ne wal mbonga na.

³²Hazu ge? Hazu mbwa te ki wal me dung nzeng ha li Sɔ ne wal mekaramɔ na, ma, mbwa ngoya me de megi ne wal dea dedemɔ. Mbwa kɔa nanga ha te ta teksu wi,

³³ka Sɔ tɔa wena ha takarata pea: «Zɔk mi ha gdea ta kɔ nanga ha le Sion, gasa ta enge ha teksu hio wi. Ma, wi ka mekiri ta enge, foy lem de wene na.»

Rome 10

¹Hio ya mi, mɔ ka mi ngoya pente ne ka mi go Sɔ hazua, yo nde, wene akpasisi hio zuife.

²Hazu mi ingɔ nde, mbwa ne te hel me de tom Sɔ. Ma, mbwa ing te kpasa wal me de ne yo na.

³Mbwa ing wal ka Sɔ gde ne wi nzeng ha li wa, na. Mbwa kimbolo me weki wal pe mbwa ne te mbwa. Megi, mbwa kafa wal ka Sɔ gde ne wi nzeng ha li wa.

- ⁴Yo nê Christ ka lemsara goto mbonga pɛ Moïse. Hio wi fet ka mekiri Christ tɛ bo nê nzenɡ wi ha li Sɔ.
- ⁵Moïse bangeriki wen hazu wi ndɔng ka ngoy dung nzenɡ ha li Sɔ nɛ wal pama mbonga. A bangeriki mɛɡɛ: «Wi ka de mɔ fet lem nɛ wen mbonga, a bedung nɛ zutunɔ ha wena.»
- ⁶Ma, wen hazu wi ndɔng ka dung nzenɡ ha li Sɔ nɛ wal mekara wene, yo nde: «Mɛ akarsi anamɔ nde, o ha bedang si ha ngɔn, o nde?» Hazu, danga si ha ngɔn mɛ ku Christ zil nɛ, yo lem fin na.
- ⁷Nɛ mɛ akarsi fin anamɔ nde: «O ha bezil ha si nu ha bhandi ka hio fiowi dung ang, o nde?» Hazu, zilɔa ha si nu mɛ ku Christ ha soko hio fiowi dang nɛ, yo lem fin na.
- ⁸Ey, wen hazu wi ndɔng ka mekiri Sɔ, yo nde: «Wen pɛ Sɔ sanga-sanga nɛ mɛ, yo ha zang nu mɛ, yo ha zang sila mɛ.» Engɛ nê wen mekaramɔ ka ɔ bul ha hio wi.
- ⁹Ka mɛ gbasi nɛ nu mɛ long nde, Jêsus nê Kongawan, nɛ ka mɛ mekiri ha zang sila mɛ nde, Sɔ guo wene ha soko hio fiowi, megi Sɔ bekpasisi mɛ.
- ¹⁰Kpasawen, wi ka mekiri Sɔ nɛ sila wa fet, Sɔ begde wene nzenɡ ha li wa. Nɛ wi ka gbasi mekaramɔ pɛa nɛ nu wa long, Sɔ bekpasisi wene.
- ¹¹Yo gbesi tuka ɛ ngeraka ha takarata pɛ Sɔ nde: «Wi ndang ndang fet ka mekiri wene, foy lem de mbwa na.»
- ¹²Megi, Sɔ gba soko hio zuife nɛ hio olo kandɔ na. Hazu Kongawan pɛ mbwa fet ka nê ndang sɔna. Wene ha kapana yebha kpaamɔ pɛa ha wi fet ka sa ling wa.
- ¹³Yo gbesi tuka ɛ ngeraka ha takarata pɛ Sɔ: «Wi fet ka sa ling Kongawan, bekpasi.»
- ¹⁴Ma, mbwa besa ling wa mɛng, ka mbwa tɛ mekiri wene na? Mbwa bemekiri wene mɛng, ka mbwa tɛ ze wen tɛ wa na? Mbwa beze wen tɛ wa mɛng, ka ma wi tɛ bul wena na?
- ¹⁵Nɛ ɛ bebul wena mɛng, ka ɛ tɛ tomsi wan-bul wena na? Yo gbesi tuka ɛ ngeraka ha takarata pɛ Sɔ: «Yo nê gasa tote mɛ zɔk wi ndɔng ka ku dede kasi tene.»
- ¹⁶Ma, yo bo nê wi fet ka mekara Dede Wen na. Yo nê engi, ka wan-tɔkuliwen Esaïe batɔ: «Kongawan, nge wi ha mekiri kasi wen ka ɔ toa, ge nde?»
- ¹⁷Megi, wi bemekiri Christ nɛ wal zea kasi. Nɛ kasi engɛ, yo nê wen tɛ Christ.
- ¹⁸Megi, mi ani mɔ nde, hio zuife tɛ ze kasi na, kpasawen nde? Dalo, mbwa zea yo. Yo gbesi tuka ka ɛ ngeraka ha takarata pɛ Sɔ: «Hio wi zea gɛl hio wan-nekasara dam zu nu fet, hio wen pɛ mbwa hɔa ha kpogio nzan.»
- ¹⁹Mi ani mɔ fin nde, hio zuife tɛ ze zang kasi engɛ na, kpasawen nde? Dalo, mbwa zea. Hazu Sɔ batɔ nɛ wal nu Moïse: «Mi bede nde, ene ade silamɔ sungiri nɛ kandɔ ka bo nê kpasa kandɔ na. Mi bede nde, ene ade ngambi sungiri nɛ kandɔ ka bo nɛ mbaramɔ na.»

²⁰Ne wal nu Esaie Sɔ batɔ nɛ da fin: «Hio wi ndɔng ka tɛ ki mi na, yo nê mbwa ha zɔk mi. Mi gbasa tɛ mi ha wi ndɔng ka tɛ ani mɛ zɔk mi na.»

²¹Ma, ka bo nê pɛ kandɔ Israel, Sɔ batɔ: «Swe fet, nɛ sutole tee kanɛ mbolo, mi yafafa kɔ mi mɛ kpasisi kandɔ engɛ. Ma, mbwa bhɔna ha dea kpandele, nɛ mbwa bhɔna ha sio kafɛ ha nu mi.»

Rome 11

¹Mɛgi, mi ani mɔ nde, Sɔ mulo nɛ kandɔ pɛa pi nde? Way! A tɛ de mɛgi na. Hazu mi fin, mi nê kandɔ Israel, bezang pɛ Abraham. Ɛ bhɛa mi ha nugala pɛ Benjamin.

²Kandɔ pɛa ka wɛnɛ baweki sɔngsi bhee, Sɔ tɛ mul mbwa pi na. Takarata pɛ Sɔ tɔa wɛn hazu wan-tɔkuliwɛn Elie, ka taatɛ ha Sɔ hazu gdanga deamɔ pɛ kandɔ Israel. Bo nê ɛnɛ ingɔ wɛn engɛ na nde? A tɔa:

³« Kongawan, mbwa gbɛa hio wan-tɔkuliwɛn pɛ mɛ. Mbwa yangala hio bhandi ha sadaka pɛ mɛ. Wi ndang ka bhɔna, yo nê mi sɔna. Nɛ mbwa ha kio wal mɛ gbɛ mi.»

⁴Ma, Sɔ kiforo wɛn ha wɛnɛ: «Mi kuo hio wi tomay mɔrkɔ zanga bwa gde netɛ hazu mi. Wi ndɔng tɛ ngbi zigolo ha si gbele sɔ Baal na.»

⁵Yo fin gbesi ha ngimɔ engɛ sising. Hio ma zuife tikiring ang ka Sɔ weka mbwa gde netɛ nɛ wal dede sila pɛa.

⁶A weka mbwa bo hazu dede deamɔ pɛ mbwa na, ma, a weka mbwa nɛ wal dede sila pɛa. Ka bo se mɛgi na, ki dede sila pɛ Sɔ bo fin nê dede sila nekpasana.

⁷Engi tɔ nde ge? Yo tɔ nde, mɔ ka kandɔ Israel dungɔ ha kioa, mbwa tɛ kpa yo na. Yo sɔna nê ɛ ndɔng ha soko mbwa ka Sɔ weka, ha kpa yo. Ka bo nê pɛ hio oloa, sila mbwa tɛ bo nɛ ngaya.

⁸Yo gbesi tuka ɛ ngeraka ha takarata pɛ Sɔ: «Sɔ gdɔka takaramɔ pɛ mbwa nde, ka mbwa aing mɔ na. A gdɔka li mbwa nde, ka mbwa azɔk mɔ na. A gdɔka zala mbwa nde, ka mbwa aze mɔ na. Nɛ gbo ha swe mɛsɛ, mbwa bhɔna ka mɛgi.»

⁹Kongapora David tɔa fin: «Yɔngamɔ yenga pɛ mbwa, akpali tɛ dung yɔk nɛ sak ka ba mbwa. Yo adung mɔ kɔ nanga mbwa, nɛ mɔ ndulsi mbwa.

¹⁰Li mbwa agdɔki nde, mbwa azɔk fin mɔ ndang na. Yeksamɔ asusi gdong mbwa kpoo.»

¹¹Mɛgi, mi ani mɔ fin nde, hio zuife kɔa nanga tuka nde, mbwa atek tek bhɔn nde? Way! Mbwa tɛ tek bhɔn na. Ma, nɛ wal kafa nu Sɔ pɛ hio zuife, hio olo kandɔ kpaa wal nde, Sɔ akpasisi mbwa. Mɔ hɔa mɛgi tuka nde, hio zuife ade silamɔ tɛ hio olo kandɔ.

¹²Hio wi mɔ nzan kpaa dedemɔ hazu hio zuife kafa nu Sɔ. Hio olo kandɔ kpaa dedemɔ hazu hio zuife dea kpandele. Mɛgi, pen fin pet, hio wi ndɔng bekpa fin dedemɔ pen mɔ sɔngsi, ha ngimɔ ka hio zuife fet bekifiri sila mbwa.

- 13**Sising, mi wolmɔ ha ɛnɛ, ka bo nê zuife na. Mi nê wan-netom ka Sɔ tomsa ha hio kandɔ ka bo nê zuife na. Nɛ mi nɛ tote hazu tom pɔm.
- 14**Mi ngoya nde, hio zuife, kandɔ pɔm, ade silamɔ tɛ hio olo kandɔ. Mɛgi, ka wal ang, mi bekpasisi hio ma ha soko mbwa nɛ wal silamɔ pɛ mbwa.
- 15**Ha ngimɔ ka Sɔ mulo nɛ hio zuife pi, a bhɔngara wen ha soko wa hine hio olo wi mɔ nzan. Nɛ ngimɔ ka Sɔ beba hio zuife nɛ dede kɔ nɛ mbinga, yo bedung mɛng? Yo bedung tuka mbombe tunɔ hazu hio fiowi.
- 16**Ka ma wi ku bosu yɔngamɔ ha Sɔ, yo tɔ nde, olo yɔngamɔa fet bedung ka fin nê pɛ Sɔ. Nɛ ka gunkute dung nê pɛ Sɔ, yo tɔ nde, hio gbakɔa bedung ka fin nê pɛ Sɔ.
- 17**Kandɔ Israel, hio zuife, dung tuka dede te olive ka ɛ gunɔ ha zang fɔ, nɛ ka ɛ gɔna hio ma gbakɔa yunɛ. Nɛ mɛ, ka bo nê zuife na, mɛ dung tuka ma gbakɔte ka dung ha zang beɛ, nɛ ka ɛ gɔna ndari ha li bhandi dede gbakɔte engɛ. Mɛgi, mɛ tɛ bo ha kpa ndangtɛ li te ka gute ha gunte engɛ.
- 18**Hazu engi, ka mɛ abhesiri hio gbakɔte kaɛ gɔna na. Mɛ sute mɛ hazu ge? Mɛ nê gbakɔte sɔna. Yo bo nê mɛ ka toy hio olo gbakɔa na, ma, yo nê gunte ha toy hio gbakɔa.
- 19**Mɛ bekifiri wen ha mi nde: «Zɔk! Sɔ gɔna hio gbakɔte ndɔng yunɛ tuka nde, mi aba bhandia.»
- 20**Ey, yo nê kpasawen. Sɔ gɔna mbwa yunɛ hazu mbwa te mɛkiri wenɛ na. Ka bo nê pɛ mɛ, Sɔ ndara mɛ ha lia hazu mɛ mɛkara wenɛ. Mɛgi, ka mɛ sute mɛ hazu engi na. Ma, mɛ yu nɛ ke Sɔ.
- 21**Pangay, ka Sɔ tɛ pam hio zuife ka dung nê hio tɛ kpasa gbakɔte na, a lɛma de gbesi nɛ mɛ, na nde?
- 22**Mɛ ing nde, Sɔ nê wan-de dede sila, nɛ wenɛ fin nê wan-gɔn kita nɛngaya. A gɔn kita nɛngaya ha zu wi ndɔng ka lak wal pɛa gde. Pɛ mɛ, wenɛ ha dea dede sila ha tɛ mɛ. Ma, dea ka de nde, mɛ abhɔn ka ha gdea tazu mɛ ha dede sila pɛa. Ka bo mɛgi na, ki a begɔn mɛ yunɛ fin.
- 23**Ma, ha ngimɔ ka hio zuife bekifiri sila mbwa ha Sɔ, wenɛ bendari mbwa fin nɛ mbinga ha tɛ gunte ka mbwa badung ang sɔngsi. Kpasawen, wenɛ nɛ ngatɛ mɛ de yo.
- 24**Mɛ, ka bo nê zuife na, mɛ dung tuka gbakɔte ka ɛ gɔna ha ma te olive ha zang beɛ. Sɔ ndara mɛ ha tɛ dede te olive ka ɛ gunɔ ha zang fɔ, ngase ka deamɔ mɛgi bo nɛ wala na. Tuka engi, yo bedung nehasa hazu Sɔ mɛ ndari hio zuife nɛ mbinga ha tɛ dede te olive engɛ, ka mbwa dung nê hio tɛ gbakɔa.
- 25**Hio ya mi, mi ngoya nde, ɛnɛ aing goto wen wuso engɛ ka Sɔ gbasa sising, yu nde ɛnɛ betɛ sute ɛnɛ tuka hio wan-mbarimɔ. Wena nde, sila hio ma bhalkɔ kandɔ Israel nɛ ngaya, nɛ yo bebhɔn mɛgi hɔ ha ngimɔ ka li hio dɔka wi mɔ hio olo kandɔ ka Sɔ kpasasa dama may.

²⁶Ha ngimɔ engi, Sɔ bekpasisi hio wi mɔ Israel fet mburr gbesi tuka wene tɔa ha zang takarata pɛa: «Wan-yangi wi begute ha le Sion tene. A bekusi kpandele ka hio bezang pɛ Jacob dea sungiri ne Sɔ yune.

²⁷Ne mi belemsiri mbon ka mi nɔa hine mbwa, ha ngimɔ ka mi bebisi sembɔ pɛ mbwa yune.”

²⁸Hio zuife tɛ bo nê ngana pɛ Sɔ hazu mbwa kafa Dede Wen. Mɔ hɔa mɛgi tuka nde, Sɔ akpasisi ene ka bo nê zuife na. Ma, mbwa bhɔna nê hio ndɔngsila Sɔ, ka wene weka gde tuka kandɔ pɛa, hazu a bagɔn nu mɛgi ha hio ngbabafa mbwa.

²⁹Kpasawen, ka Sɔ saa ma wi, ne ka wene haa dedemɔ ha wia kari, a kpali yo fin na.

³⁰Ha ngimɔ sɔngsi, ene bakafi nu Sɔ. Ma, sising Sɔ tɛ bo ha dea kobhe tɛ ene hazu hio zuife kafa nu wa kari.

³¹Yo dung fin gbesi nê hio zuife, ha ngimɔ enge sising yo nê mbwa ka kafi nu Sɔ. Mɛgi, Sɔ tɛ bo ha dea kobhe tɛ ene. Ma, Sɔ bede bin kobhe tɛ mbwa fin.

³²Kpasawen, Sɔ gdea wal ha hio wi fet mɛ kafi nu wa tuka nde, wene ade kobhe tɛ mbwa fet.

³³Woo! Hio dedemɔ ka Sɔ de ne gasaa pente. Wene ne mbaramɔ ne ingomɔ pen fet. Mɔ ka wene takiri ha zang sila wa, gotoa pena zu ingomɔ pɛ wi. Ne ma wi ka being wal deamɔ pɛa ndang bona.

³⁴Yo gbesi tuka ε ngeraka ha takarata pɛ Sɔ: «Ma wi ndang ing mɔ ka Sɔ takiri na. Ma wi ndang lem mbo wene na.

³⁵Nge wi ka haa ma mɔ ha Sɔ ka nɔsisi Sɔ mɛ kpe yo, o nde?”

³⁶Kpasawen, yo nê Sɔ ka dea mɔ fet. Mɔ fet dung ang ne wal wene, ne yo fet hazu wa. Lɛkɛ-lɛkemɔ ha kɔ Sɔ kpoo ne kpoo. Amen.

Rome 12

¹Hio ya mi, Sɔ dea dede sila ha tɛ ɔ, mɛgi mi mbo ene nde, ene aha tɛ ene fet ha Sɔ tuka nzɔy sadaka ka dung ne tunɔ. Tili sadaka enge ha tote ha wene. Enge nê tɛ kpasa wal pɛ ene mɛ de tom Sɔ.

²Ka ene azɔk ne ndɔki deamɔ pɛ wi mɔ nzan hazu de ne pɛ ene na. Ma, ene gde Sɔ aha ene mbombe ndɔki takaramɔ hazu kpali ene ne mbombe wi. Ka ene de mɛgi, ene being gbaa soko mɔ ka Sɔ ngoy. Wene ngoy mɔ ka dung ne dedea, ka ha tote ha wene, ne ka lem weɛ.

³Ne wal dede sila ka Sɔ dea ha tɛ mi, mi tɔ ha ene ndang ndang fet nde, ka ene aba tɛ ene tuka gasa wi ne gbelea na. Ma, ene atakiri mɔ ne mendi. Dea nde, ene ndang ndang fet aweki tɛ ene lem ne mekaramɔ ka Sɔ haa ha ene.

⁴Kilite wi nê ndang sɔna. Ma, hio gbakɔa ang nedɔka. Ne gbakɔte ndang ndang fet ne li tom pɛ mbwa nete-nete.

⁵Yo fin gbesi nê ɔ. Ngase ɔ nê dɔkaa, ɔ tɛ bo nê kilite ndang, hazu ɔ ha dea sɔy hine Christ. ɔ ha ndara ha tɛ may tuka hio gbakɔte ndang.

⁶Nɛ wal dede sila pɛa, Sɔ haa ɔ hio tili ngatɛ nɛtɛ-nɛtɛ. Wi ka kpaɔ ngatɛ mɛ tɔ nɛ kuliwen, dea nde, wɛnɛ ade yo lɛm nɛ mɛkaramɔ pɛa.

⁷Wi ka kpaɔ ngatɛ mɛ gbakiri nɛ hio wi, dea nde, wɛnɛ agbakiri mbwa. Wi ka kpaɔ ngatɛ mɛ osi nɛ mɔ ha hio wi, dea nde, wɛnɛ aosi mɔ ha mbwa.

⁸Wi ka kpaɔ ngatɛ mɛ mbo nɛ hio wi, dea nde, wɛnɛ ambo mbwa. Wi ka kapini kraamɔ pɛa, lɛma nde, wɛnɛ ade yo nɛ sila ndang. Wi ka dung ha zu wesara may, lɛma nde, wɛnɛ ade tom engɛ nɛ sila wa fɛt. Wi ka de kobhe tɛ hio wan-ngɔtɛ, lɛma nde, wɛnɛ ade yo nɛ tote.

⁹ɛnɛ ngoy hio wi nɛ ngoy ka bo nɛ sila bwa na. ɛnɛ bhɛsiri dea gdangamɔ nɛkpasa. Nɛ ɛnɛ dolsi tɛ ɛnɛ ha mɔ ka dung nɛ dedea.

¹⁰ɛnɛ ngoy may hɛrr tuka hio kpaɔ gdiya. Dea nde, ɛnɛ adung nɛ sila ɛnɛ fɛt ha tusoso tɛ may.

¹¹Ka ɛnɛ adung pɔsa wi na, ma ɛnɛ agbɛngsi tɛ ɛnɛ ha dea tom ha Kongawan nɛ hafala tɛ.

¹²ɛnɛ dung nɛ tote ha gdea tazɔ ɛnɛ ha tɛ Sɔ. ɛnɛ dung nɛ yikosila ha zang yeksamɔ. Nɛ ɛnɛ dung nɛ nɔa nging ha gɔa Sɔ.

¹³ɛnɛ gbakiri hio wi pɛ Sɔ ka mɔ kɔpa mbwa. Nɛ ɛnɛ ba hio gɛnɛ wi nɛ dede kɔ.

¹⁴ɛnɛ wol dede wen ha zu wi ndɔng ka namili ɛnɛ. Lɛma nde, ɛnɛ awol dede wen, ka ɛnɛ afom wi na.

¹⁵Ka hio wi ha dea tote, ɛnɛ ade tote hine mbwa. Nɛ ka hio ma wi ha hea kwa, ɛnɛ ahe kwa hine mbwa.

¹⁶ɛnɛ ze may ha soko ɛnɛ. Ka ɛnɛ asute mɛ kafɛ ma bebe tom na. Ka ɛnɛ aba tɛ ɛnɛ tuka wi ka ing fɛt na.

¹⁷Ka ɛnɛ akifiri gdangamɔ ha wi ka dea gdangamɔ ha tɛ ɛnɛ na. ɛnɛ ki wal mɛ de dedemɔ ha li hio wi fɛt.

¹⁸Pɛ ɛnɛ, ka wal ang, ɛnɛ adung nɛ gaamɔ hine hio wi fɛt.

¹⁹Hio ndɔngsila mi, ka ɛnɛ nɛ pɛ ɛnɛ tɛ akundiki gdangamɔ ka ɛ dea ha tɛ ɛnɛ na. Ma, ɛnɛ gde ngambi pɛ Sɔ ade tom pɛa. Hazu Sɔ tɔa ha zang takarata pɛa: «Kongawan tɔa, mi bekundiki mɔ, mi bekpe mɔ.»

²⁰Ma, ɛnɛ de mɔ ka wɛnɛ tɔa fin: «Ka ngana pɛ mɛ nɛ wɔ, mɛ ha yɔngamɔ ha wɛnɛ ayɔng. Ka wɔ li dea wɛnɛ, mɛ ku li ha wɛnɛ anɔ. Hazu ka mɛ de dedemɔ mɛgi, foy bede wɛnɛ.»

²¹Ka ɛnɛ agde gdangamɔ agan zu ɛnɛ na. Ma, ɛnɛ gan zu gdangamɔ nɛ wal dea dedemɔ.

Rome 13

¹Dea nde, wi ndang ndang fet aze nu hio gasa wi mɔ zu le. Hazu yo nê Sɔ ka ha ziomɔ ha mbwa ndang ndang fet. Nε yo nê wene ka gde mbwa ha zu le.

²Mεgi, wi ka sungiri hio gasa wi mɔ zu le, wia kafa mɔ ka Sɔ bhongara. Hio wi ka de ngazu mεgi, mbwa bedak kita pi ha zu mbwa nε pε mbwa tε.

³Hazu hio wi ndong ka de dedemɔ, mbwa lem dung nε ke tε hio wan-le na. Ma, yo nê wi ndong ka de gdangamɔ, ka dung nε ke tε mbwa. Ka mε ngoy nde, ke tε hio gasa wi mɔ zu le ade mε na, dea nde, mε ade dedemɔ, nε mbwa belukisi mε.

⁴Ey, Sɔ gdea mbwa ha tom pεa tuka nde, mbwa aosi ha mε wal mε de dedemɔ. Ma, ka mε de nε gdangamɔ, dea nde, ke tε mbwa ade mε. Yo bo nê gbelea na, ka Sɔ haa mbwa ziomɔ mε gon kita. Ka mbwa gon kita, mbwa ha dea tom ha Sɔ tuka nde, hio wi ka de gdangamɔ akpa ngambi pε Sɔ.

⁵Hazu engi, dea nde, mε aze nu hio gasa wi mɔ zu le. Ka mε aze nu mbwa bo sona hazu kpɔy ha ngambi pε Sɔ na, ma, hazu mε ingɔ ha sila mε nde, yo nε dedea.

⁶Yo nê hazu wen engi fin, ka ene kpe nε mboli garama. Hazu hio wan-tom pε gɔfɔrma ka gbengsi tε ha tom pε mbwa, mbwa ha dea tom ka Sɔ gdea ha kɔ mbwa.

⁷Mɔ ka ene lema mε kpe ha wi ndang ndang, dea nde, ene akpe yo. Ene kpe tili garama fet ha hio wan-ndem mboli garama. Wi ka lema nε ke, ene ayu ke wa. Nε wi ka lema nε lukosomɔ, ene alukisi wene.

⁸Ka ene adung nε ma mbee ndang ha kɔ ma wi ndang na. Ma, ma mbee ndang ang ka lema mε dung ha zu ene, yo nde, ene angoy may ha soko ene. Wi ka ngoy ma wa, wene dea mɔ wεε lem nε mbonga pε Sɔ.

⁹Kpasawen, hio wen mbonga tɔa nde, «Ka mε ade wanza na, ka mε agbe wi na, ka mε azu mɔ na, ka mε agol mɔ na.» Hio wen mbonga ndong nε hio mbinga fet, wesara may ha zang ndanga mbonga ka tɔ nde, «Mε ngoy ma mε tuka tε mε.»

¹⁰Wi ka ngoy ma wa, a lem mε de gdangamɔ ha tε wa na. Mεgi, wi ka ngoy ma wa, a lemsara mbonga fet mburr.

¹¹Ene de mεgi hazu ene ingɔ nde, ngimɔ engε sising lema nde, ene atun ha ɔala. Hazu, angiri ha swe ka ɔ bamekiri nε Christ, ɔ bhona ka ha tiko tε sanga nε ngimɔ ka Sɔ bekpasisi nε ɔ.

¹²Tutum pena kari, nε mɔ betε sa sising. Ka ɔ ade fin mɔ ka lem nε tutum na. Dea nde, ɔ akay hio mɔ-bibulo ka lema nε saamɔ.

¹³ɔ ade mɔ nε wala, lem nε saamɔ gasa swe. Ka ɔ anɔ dɔkɔ nε ngurua na, ka ɔ ayong nε nɔ mɔ nε kang na, ka ɔ ade wanza mana ngon dua na, ka ɔ aki wen na, nε ka ɔ ade silamɔ na.

¹⁴Ma, ene aku Kongawan Jésus-Christ tuka mɔ-bibulo pε ene. Ka ene agde tε ene ha hio wɔ tε ene na.

Rome 14

- ¹Wi ka dung ne moka ha wal mo So, ene ba wene ne dede ko. Ka ene asikafe hine wene hazu ndoki deamo ka wene zoka ne dedea mana ne gdanga na.
- ²Hio ma wi mekara nde, mbwa lema yong tili yongamo fet. Ma, hio wi ndong ka dung ne moka ha wal mo So, mbwa yong pe mbwa sona ne wakpo.
- ³Wi ka yong tili yongamo fet, lema nde, ka wene abhesiri wi ka zim hio ma tili yongamo na. Ne wi ka zim hio ma yongamo, ka wene agon kita ha zu wi, ka yong tili mo fet na. Hazu So baa wia ne dede ko kari.
- ⁴Pe me, me zok te me tuka o hazu gon kita ha zu wan-tom pe ma mbing wi, o nde? Ngase wene bhona ha yola ha ngon, ngase wene teka ha nu, yo zok ne wan pea sona. Ma, wene bebhon ha yola ha ngon hazu yo ne Kongawan ka dung ne ngate me yolsi wene ha ngon.
- ⁵Hio ma wi takiri nde, ha li So, hio ma swe ang ka dung ne zioa pen hio oloa. Ma, hio ma wi takiri pe mbwa nde, hio swe fet gbesi, yo pen may na. Megi, dea nde, wi ndang ndang aing nedede mo ka wene takiri hazua.
- ⁶Wi ka takiri nde, ma swe ne zioa pen mbinga, a de meg i hazu lukisi Kongawan. Wi ka yong tili yongamo fet, a to oeba ha So hazua, ne wene ha yonga yo hazu lukisi Kongawan. Wi ka zim hio ma tili yongamo, a de ka fin meg i gbesi hazu lukisi Kongawan, ne wene fin ha toa oeba ha So.
- ⁷Hazu, ha soko o, ma wi ka dung ne zutuno hazu te wa ne pea te bona. Ne ma wi ka fe hazu te wa ne pea te bona.
- ⁸Ka o dung ne zutuno, o dung ne zutuno hazu lukisi Kongawan. Ne ka o fe, o fe ka fin hazu lukisi Kongawan. Megi, ngase ka o dung ne zutuno, mana ka o fe, o ka fin ne hio wi pe Kongawan.
- ⁹Megi Christ fea, ne wene guote ne zutuno fin ne mbinga hazu dung ne Kongawan pe hio fiowi ne pe hio tuno wi.
- ¹⁰Ma, hazu ge me gon kita ha zu ya me ge nde? Ne me, hazu ge me bhesiri ya me ge nde? O hine ene fet bene yol ha li So nde, ka wene agon kita ha zu o.
- ¹¹Yo gbesi tuka So toa ha takarata pea: «Mi, Kongawan, mi kan ne tuno pom nde, zigolo wi ndang ndang fet bengbi ha si mi, ne lembe wi fet belukisi So.»
- ¹²Megi, o ndang ndang fet, o beto ne pe o te pata deamo pe o ha So.
- ¹³Megi, o lak gona kita ha zu may gde. Ma, ene kpo ne zuwen sona nde, ka ene ade ma mo ndang ka teksi ya ene ha wal mo So, mana ka dak wene pi ha dea gdangamo na.
- ¹⁴Ne wal soy ka mi de hine Kongawan Jesus, mi ingo nedede fet nde, yongamo ndang bo ne nzing ha li So na. Ma, ka ma wi takiri pea nde, ma tili yongamo ne nzing ha li So, yongamo enge te bo ne nzing ha li wia.

¹⁵Ka mɛ ha ngɔtɛ ha ya mɛ nɛ wal yɔŋga tili yɔŋgamɔ mɛgi, yo osi nde, mɛ bo fin ha ngoya wɛnɛ na. Christ fea gɔn zu ya mɛ, mɛgi dea nde, ka mɛ abhondisi wɛnɛ nɛ wal yɔŋgamɔ pɛ mɛ na.

¹⁶Mɔ ka ɛnɛ zɔk tuka dedemɔ ha li ɛnɛ, dea nde, ka ɛnɛ aha wal ha hio wi mɛ fɛngsi yo na.

¹⁷Hazu, Kongakandɔ pɛ Sɔ, yo zɔk wen yɔŋgamɔ nɛ nɔa mɔ na. Ma, yo zɔk wen dea nzengmɔ, gaamɔ, nɛ tote ka tɛ nɛ wal Nzoy-Sɔtɛ.

¹⁸Wi ka de tom ha Christ tuka ɛngi, Sɔ bedɛ tote tɛ wa, nɛ hio wi betɔ dedɛ lingtɛ wa.

¹⁹Hazu ɛngi, ɔ gbɛngsi tɛ ɔ hazu de mɔ ka ha gaamɔ ha hio wi, nɛ hazu gbakiri may mɛ kpɔtɛ ha wal mɔ Sɔ.

²⁰Ka mɛ agdangsi tom pɛ Sɔ ha wen yɔŋgamɔ na. Kpasawen, ma yɔŋgamɔ ka de nde, wi adung nɛ nzing ha li Sɔ ndang bona. Ma, yo nɛ gdangaa mɛ yɔŋ ma mɔ, ka teksi ma wi ha wal mɔ Sɔ.

²¹Dea gdang, mɛ akafi yɔŋga sari, mɛ akafi nɔa dɔkɔ, nɛ mɛ akafi fin dea olo mɔ fet ka lema teksi ya mɛ ha wal mɔ Sɔ.

²²Mɔ ka mɛ nɛ pɛ mɛ tɛ mɛkiri ha wɛna, mɛ pam yo ha soko mɛ hine Sɔ sɔna. Tote ha wi ka de mɔ ka wɛnɛ mɛkiri tuka dedemɔ, nɛ ka sila wa gɔn kita ba nɛ tɛ wa hazua na.

²³Ma, ka ma wi yɔŋ ma tili yɔŋgamɔ nɛ takarate, Sɔ begɔn kita ba nɛ wɛnɛ hazu a dea mɔ ka tɛ lem nɛ mɛkaramɔ pɛa na. Hio mɔ fet ka ma wi de, nɛ ka lem nɛ mɛkaramɔ pɛa na, yo nɛ gdangamɔ.

Rome 15

¹Ɔ ka dung nɛ hio ngawi ha wal mɔ Sɔ, lema nde, ɔ agbakiri hio mɔka wi ha mɔ ka mbwa takiri tɛ ang. Ka ɔ ade nɛ mɔ ka ha tote ha tɛ ɔ nɛ pɛ ɔ tɛ na.

²Ɔ aki wal mɛ de mɔ ka ha tote ha hio ma ɔ, nɛ ɔ agbakiri mbwa tuka nde, mbwa angay ha wal mɔ Sɔ.

³Hazu Christ nɛ tɛ wa tɛ de mɔ ka ha tote ha tɛ wa nɛ pɛa tɛ na. Ma, mɔ hɔa ha tɛ wa tuka ɛ ngeraka ha takarata pɛ Sɔ: «Hio dala ka hio wi yaa nɛ mɛ, yo teka ha zu mi.»

⁴Hio wen mɔ fet ka ɛ bangeriki ha takarata pɛ Sɔ, ɛ ngeraka yo hazu osi mɔ ha ɔ. Mɛgi hio wen ndɔng de nde, ɔ akpa yikosila nɛ yɔkalamɔ mɛ gde tazu ɔ ha hio gɔnanu pɛ Sɔ.

⁵Sɔ ka ha yikosila nɛ yɔkalamɔ ha ɔ, wɛnɛ ade nde, ɛnɛ aze may gbesi tuka Jɛsus-Christ osa ha ɛnɛ.

⁶Mɛgi, nɛ ndanga gɛl ndang ɛnɛ fet gbesi belukisi Sɔ, Bafa mɛ Kongawan pɛ ɔ, Jɛsus-Christ.

⁷ɛnɛ aba may nɛ dedɛ kɔ gbesi tuka Christ baa ɛnɛ. Nɛ wal dea mɛgi ɛnɛ belukisi Sɔ.

⁸Zɔk, mi tɔ long ha ɛnɛ nde, Christ tɛ bo nê wan-tom pɛ hio zuife hazu lɛmsiri hio mo ka Sɔ bagɔn nɛ nu ha hio ngbabafa mbwa. Nɛ wal dea mɛgi, Sɔ osa ha mbwa nde, wɛnɛ nɛ mboazu.

⁹A dea fin nde, hio olo kandɔ alukisi Sɔ hazu kobhe ka wɛnɛ dea ha tɛ mbwa. Yo gbesi tuka ɛ ngeraka ha takarata pɛ Sɔ: «Yo nê hazu engi ka mi belukisi mɛ ha soko hio kandɔ fet. Mi bebe gima hazu lukisi nɛ ling mɛ.»

¹⁰Takarata pɛ Sɔ tɔa fin: «Hio kandɔ fet, ɛnɛ ade totɛ gbesi hinɛ kandɔ pɛ Kongawan!»

¹¹Nɛ yo tɔa fin: «ɛnɛ, hio kandɔ fet, ɛnɛ alukisi Kongawan Hio wi mo nzan fet mburr alukisi wɛnɛ.»

¹²Wan-tɔkuliwen Esaïe tɔa fin: «Ma bezang pɛ Yese betɛ tɛ dung nê wan hazu hio kandɔ ka bo nê zuife na, nɛ mbwa begde tazu mbwa ha tɛ wa.»

¹³Sɔ ka de nde, hio wi agde tazu mbwa ha tɛ wa, wɛnɛ adonsi sila ɛnɛ nɛ totɛ nɛ gaamɔ fet nɛ wal mɛkaramɔ, ka ɛnɛ mɛkiri nɛ wɛnɛ. Mɛgi, nɛ wal ngatɛ pɛ Nzɔy-Sɔtɛ ɛnɛ bebhɔn ka ha gdea tazu ɛnɛ ha tɛ wa swe fet.

¹⁴Hio ya mi, mi ingɔ pɔm nɛdedea nde, sila ɛnɛ dona nɛ hɛl mɛ de dedemɔ, nɛ ɛnɛ nɛ ingɔmɔ pentɛ ka ɛnɛ lɛma mɛ mbo nɛ may.

¹⁵Ma, mi baa da mɛ ngeriki nɛ hio ma wen ha zang takarata engɛ hazu gba nɛ tazu ɛnɛ nɛ mo ka ɛnɛ yamba kari. Mi dea mɛgi hazu Sɔ dea dede sila ha tɛ mi

¹⁶nɛ wal gdea mi wan-tom pɛ Jɛsus-Christ ha soko hio kandɔ ka bo nê zuife na. Wɛnɛ weka mi gde nɛtɛ hazu bul Dede Wen pɛ Sɔ. Mɛgi, hio kandɔ ndɔng lɛma mɛ dung tuka yefa sadaka, ka Nzɔy-Sɔtɛ gdea nɛ nzɔya ha li Sɔ.

¹⁷Mɛgi, nɛ wal sɔy ka mi de hinɛ Jɛsus-Christ, mi lɛma mɛ sute hazu tom ka mi de ha Sɔ.

¹⁸Hazu, nɛ wal mi Christ dea nde, hio kandɔ ka bo nê zuife na, aze nu Sɔ. Yo sɔna nê engi, ka mi lɛma gu nu mɛ tɔ wɛna. A dea mɛgi nɛ wal hio wen nɛ deamɔ pɔm,

¹⁹nɛ wal hio mɔweka nɛ hio mɔbhana, nɛ wal ngatɛ pɛ Nzɔy-Sɔtɛ. Yo nê tuka engi, ka mi dungɔ ha bulo Dede Wen tɛ Jɛsus-Christ fet nɛnɛ, angiri ha Jérusalem hɔ ha kandɔnu Iliri.

²⁰Ma, mi dungɔ nɛ hɛl mɛ bul Dede Wen sɔna ha hio bhandi ka hio wi tɛ ze ka wen tɛ Christ ang na. Yu nde, mi betɛ bɛ twa ha zu gɔni nanga twa ka ma wi dea sɔngsi.

²¹Mi dea mo mɛgi, gbesi tuka ɛ ngeraka ha takarata pɛ Sɔ: «Hio wi ndɔng kaɛ tɛ tɔ se kasi tɛ wa ha mbwa na, mbwa bezɔk wɛnɛ. Nɛ hio wi ndɔng ka tɛ ze se wen tɛ wa na, mbwa beze zanga.»

²²Mo ndɔng gdɔka wal ha mi ze nɛdɔka mɛ nɛ nɛ zɔk ɛnɛ.

²³Ma, sising, mi karsa tom ha hio le hake fet kari. Yo tɛ bo nê beɛ nɛdɔka ka mi dung nɛ hɛl mɛ nɛ ha pɛ ɛnɛ.

²⁴Ha ngimɔ yali pɔm ka mi bene ha kandɔnu Espanye, mi ngoy mɛ zɔk ene tuka nde, ɔ adung hine may ngimɔ tikiring. Mi ngoy fin nde, ene agbakiri mi ha yali pɔm haki.

²⁵Ma, sising, mi ha nea ha Jérusalem mɛ gbakiri hio wi pɛ Christ haki.

²⁶Hazu, hio wi pɛ Christ mɔ kandɔnu Masedoane nɛ kandɔnu Akai, mbwa kpoa zuwen nde, mbwa bewesiri mbɔli tomsi ha hio fabha wi ha soko hio wi pɛ Christ mɔ Jérusalem.

²⁷Ey, mbwa kpoa zuwen megi nɛ pɛ mbwa tɛ. Ma, kpasawen, mbwa nê wan-mbee pɛ hio wi pɛ Christ mɔ kandɔ zuife. Hazu hio wi pɛ Christ mɔ hio olo kandɔ, kpaad edemɔ ha kɔ Nzɔy-Sɔtɛ nɛ wal mbwa. Megi, lɛma ka lɛm nde, hio wi pɛ Christ mɔ hio olo kandɔ agbakiri fin mbwa nɛ mɔ kɔ.

²⁸Tuka engi, ka mi karsa tom engɛ, nɛ ka mi gdea mbɔlia ha kɔ mbwa kari, mi bepen mɛ nɛ ha Espanye. Nɛ ha liwal mi behɔ ha pɛ ene.

²⁹Mi ingɔ nde, ka mi behɔ ha pɛ ene, Christ bewol dede wen ha zu ene nekpara nɛ wal mi.

³⁰Hio ya mi, nɛ ling Kongawan pɛ ɔ, Jésus-Christ, nɛ fin nɛ wal ngoy ka Nzɔy-Sɔtɛ ha ha ene, mi ani ene nde, ene abi bulo hine mi gbesi nɛ wal gɔa Sɔ hazu mi.

³¹Enɛ gɔ Sɔ tuka nde, mi akpɔy ha kɔ hio zuife mɔ Judée, ka kafa mekara Christ. Enɛ gɔ fin nde, hio wi pɛ Christ mɔ Jérusalem aba nɛ tote mɔ ka mi beku nene haki.

³²Megi, ka Sɔ ngoya, mi behɔ ha pɛ ene nɛ gasa tote, nɛ dung ha soko ene hazu ɔm tɛ mi tikiring.

³³Sɔ, wan-ha gaamɔ, adung hine ene fet. Amen.

Rome 16

¹Mi mbo ha ene dede wen tɛ Febe, ya ɔ bebhoko, ka dung nê diakonese mɔ eglize ha le Sankre.

²Enɛ ba wene nɛ dede kɔ nɛ ling Kongawan gbesi tuka hio wi pɛ Sɔ lɛma mɛ de ha soko may. Nɛ ene gbakiri wene nɛ hio mɔ ka kɔpi wene, hazu wene nɛ pea tɛ gbakara hio wi nedɔka nɛ mi fin.

³Enɛ fan Priscille hine Akilas, hio sɔy-tom pɔm ha tom pɛ Jésus-Christ.

⁴Mbwa bangoy mɛ fe gɔn nɛ zu mi. Nɛ yo bo sɔna nê mi ka tɔ oeba ha mbwa na, ma, hio wi mɔ hio eglize fet ka bo nê zuife na, tɔ fin oeba ha mbwa gbesi.

⁵Enɛ fan giliwi mɔ eglize ka wesiri may ha twa pɛ mbwa. Enɛ fan dede dan mi, Epainete, ka dung nê bosu wi ka mekara Christ ha kandɔnu Azi.

⁶Enɛ fan Marie ka dea tom nedɔka hazu ene.

- ⁷Ɛne fan hio nam pɔm, Andronikus hine Yunias, ka badung hine mi ha zang twa zɔbhɔ. Mbwa bwa fet nê hio wan-netom ka hio wi tɔ dede lingte mbwa pente. Ne mbwa mekara Christ songsi ne mi.
- ⁸Ɛne fan Ampliatus, ndɔngsila mi ha Kongawan.
- ⁹Ɛne fan Urben, sɔy-tom pe ɔ ha tom pe Christ. Ɛne fan ndɔngsila mi, Stakis.
- ¹⁰Ɛne fan Apeles, ka deamɔ pea osa nde, wene mekara Christ nekpara. Ɛne fan hio wi me twa pe Aristobule.
- ¹¹Ɛne fan nam pɔm, Herodion. Ɛne fan hio wi me twa pe Narcisse, mbwa ka mekara Kongawan.
- ¹²Ɛne fan Trifene hine Trifoze, ka gbengsi te mbwa ha tom pe Kongawan. Ɛne fan ndɔngsila mi, Perside, ya ɔ bebhoko, ka dea tom ha Kongawan nedɔka.
- ¹³Ɛne fan Rufus ka Kongawan weka wene, hine nana wa ka dung tuka te nana mi.
- ¹⁴Ɛne fan Asenkrite, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas hine hio mbing ya ɔ fet ka dung hine mbwa.
- ¹⁵Ɛne fan Filologe hine Julie, Nere hine ya wa bebhoko, ne Olenpas, ne hio olo wi pe Sɔ fet ka dung hine mbwa.
- ¹⁶Ɛne fan may ne duyɔ mbuku tuka hio nzɔy wi pe Sɔ. Hio wi mɔ hio eglize pe Christ fet fana ene.
- ¹⁷Hio ya mi, mi mbo ene nde, ene pangay ne hio wi ndɔng ka te ne wen ketana soko, ne ka sungiri hio osamɔ ka ene yamba. Mbwa ngoy yɔsisi wi ha dede wal mɔ Sɔ. Ɛne sɔsi mbwa,
- ¹⁸hazu hio tili wi megi de tom ha Christ, Kongawan pe ɔ, na. Ma, mbwa de ne tom zang mbwa. Ne wal yefa wen ne dede gel mbwa, mbwa ha osala hio wi ndɔng ka li mbwa bha na.
- ¹⁹Ka bo nê pe ene, hio wi fet ingɔ nde, ene ha zea nu Kongawan. Megi, mi ne tote hazu ene. Ne mi ngoya fin nde, ene adung ne mbaramɔ hazu de ne dedemɔ, ne nde, ene adung ne saa hazu kafi dea gdangamɔ.
- ²⁰Sɔ, wan-ha gaamɔ, te bo sanga me um Satan ha si nanga ene. Kongawan pe ɔ, Jésus, ade dede sila ha te ene fet.
- ²¹Timothée, sɔy-tom pɔm fana ene. Hio nam pɔm, Lusius, Yason, ne Sosipater, fana ene.
- ²²Mi fin, Tersius, ka dung nê wan-ngeriki wen nu Paul ha takarata enge, mi fana ene ne wal sɔy ka ɔ de hine Kongawan.
- ²³Gaius ka pam mi ha twa pea, ne ka giliwi mɔ eglize fet wesiri may ang, fana ene. Eraste wan-pam mbɔli le, ne ya ɔ, Kartus, fana ene.
- ²⁴[Kongawan pe ɔ, Jésus-Christ, ade dede sila ha te ene fet. Amen.]

²⁵Ɔ lukisi Sɔ! A lɛma mɛ ngasisi ɛnɛ ha wal pɛa lɛm nɛ Dede Wen ka mi bul wena. Dede Wen ɛngɛ tɔ wen tɛ Jɛsus-Christ, nɛ yo gbasi wen mɔ ka Sɔ babhɔngiri se. A bawusi yo sɔngsi bhee,

²⁶ma, sising, a gdea yo ha saamɔ nɛ wal takarata pɛ hio wan-tɔkuliwen. Sɔ, Wan-kpo, baha nu mɛ gbasi yo ha hio kandɔ fɛt tuka nde, mbwa amɛkiri wene nɛ ze nu wa.

²⁷Sɔ ndang nɛ mbaramɔ. Lukosomɔ nɛ pɛa nɛ wal Jɛsus-Christ kpoo nɛ kpoo. Amen!

1 Korente

1 Korente 1

¹Yo nê mi, Paul, hine ya ɔ, Sostene ha ngeriki takarata engɛ. Sɔ saa mi gde wan-netom pɛ Jêsus-Christ tuka sila wa ngoya.

²Ɔ tomsi takarata engɛ ha enɛ, giliwi mɔ eglize pɛ Sɔ ha le Korente. Sɔ gbala ling enɛ nde, hio nzɔy wi pɛa, hazu enɛ tɛ bo nê hio nzɔy wi nɛ wal dea sɔy hine Jêsus-Christ. Ɔ tomsi yo fin ha hio wi fet ka sa ling Jêsus-Christ, ha hio bhandi netɛ-netɛ. Wɛnɛ nê Kongawan pɛ ɔ hine mbwa fet gbesi.

³Sɔ, Bafa ɔ, hine Kongawan pɛ ɔ, Jêsus-Christ ade dede sila ha tɛ enɛ, nɛ aha enɛ gaamɔ.

⁴Swe fet mi ha oeba ha Sɔ hazu enɛ, hazu a dea dede sila ha tɛ enɛ nɛ wal sɔy ka enɛ de hine Jêsus-Christ.

⁵Nɛ wal dea sɔy hine Christ, Sɔ haa enɛ dedemɔ hebhe. Nɛ wal dedemɔ ndɔng, a haa enɛ dede gɛl mɛ wol mɔ, nɛ fin ingɔmɔ fet.

⁶Bulowen hazu Christ ka enɛ zea, enɛ ha pama yo ha sila enɛ nɛ nɔa nging.

⁷Mɛgi, ma dedemɔ pɛ Sɔ kɔpi enɛ ndang na, enɛ ka kerɛ ngimɔ ka Kongawan pɛ ɔ, Jêsus-Christ, begbasi tɛ wa.

⁸Nɛ yo ka fin nê wɛnɛ ka beha enɛ ngatɛ mɛ zati ngi-ngi-ngi hɔ ha kpogio. Mɛgi, ha ngimɔ ka Kongawan pɛ ɔ, Jêsus-Christ bekifiri, ma wen lɛm dung ha zu enɛ na.

⁹Sɔ nɛ mboazu. Yo nê wɛnɛ nɛ pɛa tɛ ha sa enɛ nde, enɛ ade sɔy hine Bewei pɛa, Jêsus-Christ, Kongawan pɛ ɔ.

¹⁰Hio ya mi, mi mbo enɛ nɛ ling Kongawan pɛ ɔ, Jêsus-Christ nde, enɛ aze may. Ka enɛ aketini soko dung netɛ-netɛ na. Ma, enɛ adung nɛ sila ndang nɛ takaramɔ ndang nekpa.

¹¹Ey, hio ya mi, hio wi mɛ twa pɛ Kloe tɛa tɛ tɔ ha mi nde, enɛ ha mɔya ha soko enɛ.

¹²Mi kpa nde, wi ndang ndang fet ha soko enɛ ha tɔa ma wen netɛ. Hio ma tɔ nde, mbwa nê ngali pɛ Paul. Nɛ hio ma nde, mbwa nê ngali pɛ Apolos. Nɛ hio ma fin nde, mbwa nê ngali pɛ Pierre, nɛ hio ma mbinga nde, mbwa nê ngali pɛ Christ.

¹³Christ gbaa soko tɛ wa ge? Paul fea ha getakate gɔn nɛ zu enɛ nde? Hio wi gdumso enɛ ha li nɛ ling Paul nde?

¹⁴Mi tɔ oeba ha Sɔ, ka mi tɛ gdumsi ma wi ndang ha soko enɛ ha li na. Mi gdumso kane Krispus hine Gaius sɔna.

¹⁵Mɛgi, ma wi lɛm tɔ nde, mi gdumso wɛnɛ ha li nɛ ling mi na.

¹⁶Hee, kpasawen, mi bagdumsi Stefanas hine hio wi mɛ twa pɛa fet ha li, ma, mi ing fin ma wi ka mi gdumso hapata na.

¹⁷Christ tɛ tomsi mi hazu nɛ nɛ gdumsi wi ha li na. Ma, a tomsa mi hazu bul Dede Wen. Mi ha bulo yo bo nɛ dede gɛl mana mbaramɔ na, yu nde, wen fio pɛ Christ ha getakate betɛ tɛ gbelemɔ.

¹⁸Wen fio pɛ Christ ha getakate, yo dung tuka wen bili ha li wi ka yɔ mɔ. Ma, pɛ ɔ ka Sɔ kpasisi, yo nê ngatɛ pɛ Sɔ.

¹⁹Hazu ε ngeraka ha takarata pɛ Sɔ: «Mi beyangili mbaramɔ pɛ hio wan-mbarimɔ yunɛ, mi beku ingomɔ pɛ hio wan-ingmɔ yunɛ.»

²⁰Wan-mbarimɔ ha ndo? Wan-osi mbonga ha ndo? Wan-wolmɔ nɛ dede gɛl mɔ nzan engɛ ha ndo? Wen pɛ mbwa kara fet, hazu Sɔ kiforo mbaramɔ mɔ nzan engɛ ha wen bili kari.

²¹Ey, hio wi mɔ nzan nɛ wal mbaramɔ pɛ mbwa tɛ ing Sɔ na. Hazu, Sɔ nɛ mbaramɔ pɛa, zɔka nɛ dedea nde, wɛnɛ akpasisi hio wi ka mɛkara wɛnɛ nɛ wal bulowen pɛ ɔ, ka dung nê wen bili ha li hio olo wi.

²²Hio zuife ngoy mɛ zɔk nɛ mɔkifi, nɛ hio greke ki pɛ mbwa nɛ mbaramɔ.

²³Ma, pɛ ɔ, ɔ bul nɛ wen tɛ Christ ka fea ha getakate. Wen engɛ dung tuka mɔ kɔ nanga ha li hio zuife, nɛ yo dung fin tuka wen bili ha li hio olo kandɔ.

²⁴Ma, ha li wi ndɔng ka Sɔ saa, ngase zuife, ngase olo kandɔ, Christ nê ngatɛ nɛ mbaramɔ pɛ Sɔ.

²⁵Hazu, mɔ pɛ Sɔ ka hio wi zɔk tuka wen bili, yo nê mbaramɔ pen mbaramɔ pɛ mbwa. Nɛ mɔ pɛ Sɔ ka mbwa zɔk tuka mɔ pɔsa, yo nɛ ngaya pen ngatɛ pɛ mbwa.

²⁶Hio ya mi, Sɔ saa ɛnɛ mɛ dung nê hio wi pɛa. Tazu ɛnɛ gba nde, ha li hio wi, dɔka wi ha soko ɛnɛ bo nê hio wan-mbarimɔ, mana hio ngawi, mana hio konga wi na.

²⁷Ma, Sɔ weka mɔ ka dung tuka wen bili ha li hio wi mɔ nzan, hazu pi nɛ foy ha li hio wan-mbarimɔ. A weka mɔ ka dung tuka mɔ pɔsa ha li mbwa, hazu pi nɛ foy ha li hio ngawi.

²⁸A weka mɔ ka dung nɛ bebea ha li hio wi mɔ nzan, ka mbwa bhesiri, nɛ ka mbwa zɔk tuka gbelemɔ, hazu yangili mɔ ka dung nɛ gasaa ha li mbwa.

²⁹Hazu engi, ma wi ndang ka besutɛ ha li Sɔ bona.

³⁰Ma, yo nê Sɔ ha de nde, ɛnɛ ade sɔy hine Jésus-Christ, ka tɛ bo nê mbaramɔ pɛ Sɔ hazu ɔ. Yo nê wɛnɛ ka gdea ɔ nzenɛ ha li Sɔ, ka gdea ɔ netɛ hazu dung nê nzɔy kandɔ pɛ Sɔ, nɛ ka yanga ɔ ha si gdangamɔ.

³¹Mɔ hɔa mɛgi, gbesi tuka ε ngeraka ha takarata pɛ Sɔ: «Wi ka ngoy mɛ sutɛ, wɛnɛ asutɛ hazu mɔ ka Kongawan dea.»

1 Korente 2

¹Hio ya mi, ha ngimɔ ka mi banɛ ha pɛ ɛnɛ, hazu bul wen mɔ wuso ka Sɔ gbasa ha ɔ, mi tɛ ku nɛ zio wen nɛ mbaramɔ pɛ hio wi wol nɛ mɔ ha ɛnɛ na.

- ²Mi bagon nu songsi nde, ka mi bedung ha soko ene, mi aing ma mo na, kane Jesus-Christ, wene ka fea ha getakate.
- ³Yo ne engi, ka mi badung ne moka ha soko ene, ne te mi yaka ne ke tututu.
- ⁴Mi osa mo ne mi bulo wen pe So ha ene, bo ne wal mbaramo hazu nosisi sila ene na, ma, yo ne Nzoy-Sote pe So ka ha ngate pea ha zang wen pom.
- ⁵Megi, ene mekara Christ, bo hazu ene zoka mbaramo pe wi na, ma, hazu ene zoka ngate pe So.
- ⁶Tangere, mi ha osa ma mbaramo ha hio zoma wi ha wal mo So. Mbaramo enge te te ne wal nzan enge, mana ne wal hio wan mo nzan enge na. Hio wan ndong bebhondi fet.
- ⁷Mbaramo enge ka mi to wena, yo ne mbaramo ka te ne wal So, ne yo dungo songsi ne wuso. So babhongiri yo songsi bhee tuka nde, o akpa leke-lekem ne wal yo.
- ⁸Ma wan ndang mo nzan enge te ing mbaramo enge na. Hazu, ka bo se nde, mbwa aing yo, ki mbwa te ngba leke-leke Kongawan ha getakate na.
- ⁹Ma, mo hoo tuka e ngeraka ha takarata pe So: «Mo ka So bhongara keru ne wi ndong ka ngoy wene, gbali wi te zok yo na, zala wi te ze yo na, ne sila wi te takiri ha yo na.»
- ¹⁰Ma, pe o, So gbasa mo ndong ha o long ne wal Nzoy-Sote. Hazu Nzoy-Sote ingo goto mo fet, ngase zang gduko mo ka So takiri ang.
- ¹¹Nge wi ha ing mo ka dung ha sila wi, o nde? Yo ka ne sote wi ka dung ha sila wa, ka ingo yo. Megi, mo ka So takiri ha sila wa, ma wi lem ing yo na, yo ka ne Sote pe So ha ing.
- ¹²Pe o, sote ka de le ha sila o, yo bo ne nzan ha gde yo ang na. Ma, yo ne So ne pea te ha gde yo ang, tuka nde, o aing hio dedemo ka wene haa ha o.
- ¹³Megi, o ha bulo wen mo ndong bo ne wal mbaramo ka hio wi osi na. Ma, o ha bulo yo ne wal mbaramo ka Sote pe So osa ha o. Megi, o ha bulo tewen pe Nzoy-Sote ha wi ndong ka Sote enge de le ha sila mbwa.
- ¹⁴Wi ka takaramo pea te ne wal nzan, a lem mekiri hio mo ka te ne wal Sote pe So na. A zok yo tuka wen bili sona, a lem ing gotoa na. Hazu wi lema ing gotoa sona ne wal Sote pe So.
- ¹⁵Wi ka Sote pe So de le ha sila wa, a lema ing goto hio mo fet. Ma, ma wi ka lema ing goto takaramo pe wia bona.
- ¹⁶Yo gbesi tuka takarata pe So too: «Nge wi ha ing goto takaramo pe Kongawan, o nde? Nge wi ka lema mbo wene, o nde?» Ma, pe o, goto takaramo pe o gbesi tuka pe Christ.

1 Korente 3

- ¹Hio ya mi, ha ngimɔ ka mi dungɔ ha pɛ ɛɛ, mi tɛ wol mɔ ha ɛɛ tuka ha hio wi ka Sɔtɛ pɛ Sɔ de le ha sila mbwa, na. Ma, mi wola mɔ ha ɛɛ tuka ha hio wi mɔ nzan. Hazu ɛɛ dungɔ tuka hio nzɔri bem ha wal mɛkara Christ.
- ²Hio mɔ ka mi osa ha ɛɛ, yo dungɔ tuka li bele. Yo tɛ dung nɛ tɛ yɔngamɔ na. Hazu ha ngimɔ engi, ɛɛ tɛ lɛm ka yɔnga nga yɔngamɔ na. Ey, ngase sising, ɛɛ tɛ lɛm ka yɔnga yo na.
- ³Hazu ɛɛ bhɔna ka ha dea mɔ tuka hio wi mɔ nzan. ɛɛ bhɔna ka ha dea silamɔ ha tɛ may nɛ ha kio wen ha soko may. Bo nɛ engɛ osi nde, ɛɛ nɛ hio wi mɔ nzan, nɛ ɛɛ ha dea mɔ lɛm nɛ ndɔkite wi, na nde?
- ⁴Ka ma wi ha soko ɛɛ tɔ nde, wɛnɛ nɛ pɛ Paul, nɛ ma mbinga nde, wɛnɛ nɛ pɛ Apolos, bo nɛ ɛɛ ha dea mɔ gbesi tuka hio wi mɔ nzan, na nde?
- ⁵Apolos nɛ o? Nɛ Paul nɛ o? ɔ sɔna nɛ hio wan-tom pɛ Sɔ, ka dea tom tuka nde, ɛɛ amɛkiri Christ. ɔ de sɔna nɛ tom ka Kongawan haa ha ɔ mɛ de.
- ⁶ɔ dung tuka hio wan-tom ha fɔ. Pɔm, mi gunɔ nɛ kpalmɔ. Apolos aa pɛa nɛ li ha zua. Ma, yo nɛ Sɔ ha de nde, kpalmɔa asuti gbo.
- ⁷Mɛgi, wi ka gun mɔ, nɛ wi ka a li ang, mbwa bo nɛ ma mɔ na. Ma, gasa mɔ, yo nɛ Sɔ ka de nde, kpalmɔ asuti gbo.
- ⁸Wi ka gun mɔ nɛ wi ka a li ang, mbwa pen may na. Sɔ beke mbwa bwa fet lɛm nɛ tom ka mbwa dea.
- ⁹Hazu, ɔ nɛ hio sɔy-tom ha tom pɛ Sɔ, nɛ ɛɛ dung tuka fɔ pɛ Sɔ. Nɛ ɛɛ dung fin tuka twa pɛ Sɔ.
- ¹⁰Pɔm, mi dung tuka zɔma wan-bɛ twa. Mi bea nanga twa nɛdedea lɛm nɛ ngatɛ ka Sɔ haa ha mi. Nɛ sising, ma mbing wi tɛa tɛ bɛ twa ha zu nanga twaa. Lɛma nde, wi ndang ndang fet ka tongiri tom bea twaa, mbwa aba zu mbwa.
- ¹¹Kpasawen, Sɔ gdea Jɛsus-Christ tuka nanga twa kari. Ma wi ndang lɛm bɛ fin ma mbing nanga twa na.
- ¹²Hio ma wi bea twa ha zu nanga twa engɛ nɛ gbebolo, mana bubolo, mana nɛ hio lɔka ta. Hio ma mbinga bea pɛ mbwa nɛ tɛ, mana nɛ nzɔ, mana nɛ panzɔ.
- ¹³Ha swe kita pɛ Sɔ, li tom pɛ wi ndang ndang fet begbasi tɛ long. Hazu ha swea, Sɔ bewe tom ndɔng fet nɛ we. Nɛ we engɛ beosi li tom ndang ndang fet, mana yo nɛ dedea, mana yo nɛ gdangaa.
- ¹⁴Ka ma wi bea twa ha zu nanga twa engɛ, nɛ ka yo be we na, Sɔ beke wɛnɛ.
- ¹⁵Ma, wi ka twa pɛa bea we, Sɔ lɛm kɛ wɛnɛ na. Ma, ngase engi, Sɔ bekpasisi wɛnɛ tuka wi ka kpɔya mɔ ha li we.
- ¹⁶Bo nɛ ɛɛ ingɔ nde, ɛɛ nɛ twa pɛ Sɔ, nɛ Sɔtɛ pɛ Sɔ ha dea le ha sila ɛɛ, na nde?

¹⁷Ka ma wi gdangsi twa pɛ Sɔ, Sɔ begdangsi wene fin. Hazu twa pɛ Sɔ nɛ nzɔya, nɛ yo nê ene ka dung nê twa pɛ Sɔ.

¹⁸Ka ma wi ndang aosili te wa nɛ pea te na. Wi ka zɔk te wa tuka wan-mbarimɔ ha wal mɔ nzan engɛ, lema nde, wene atɛ wan-bili tuka nde, Sɔ aha wene kpasa mbaramɔ.

¹⁹Hazu mbaramɔ mɔ nzan engɛ, yo nê wen bili ha li Sɔ. Yo gbesi tuka takarata pɛ Sɔ tɔa: «Sɔ kuo wen likisi pɛ hio wan-mbarimɔ tuka sak mɛ ba nɛ mbwa.»

²⁰Nɛ yo tɔa fin: «Kongawan ingɔ takaramɔ pɛ hio wan-mbarimɔ, nɛ wene ingɔ nde, yo nê tum mɔ.»

²¹Hazu engi, ka ma wi ndang alukisi te hazu wene nê pɛ ma wi na. Hazu mɔ fet nê pɛ ene,

²²ngase Paul, ngase Apolos, ngase Pierre, ngase nzan, ngase tunɔ, ngase fio, ngase mɔ ngimɔ engɛ, ngase mɔ ngimɔ ka betɛ bin, mɔ ndɔng fet nê pɛ ene.

²³Ma, pɛ ene, ene nê pɛ Christ, nɛ Christ nê pɛ Sɔ.

1 Korente 4

¹Lema nde, ε azɔk ɔ tuka hio wan-tom pɛ Christ, ka wene gdea tom ha kɔ ɔ nde, ɔ agbasi tɛwen pɛ Sɔ ka badung nɛ wuso.

²Megi, lema nde, wi ka wan pea gdea tom ha kɔ wa, adung nɛ mboazu ha toma.

³Pɔm, ka ene ngoy gɔn kita ha zu mi, mana hio ma wi ngoy gɔn kita ha zu mi, yo de ma mɔ ha te mi na. Nɛ mi fin, mi gɔn kita ha zu mi nɛ pɔm te na.

⁴Mi te ing ma wen ka dung ha zu mi na. Ma, yo bo nê engi ka gde mi nzeng ha li Sɔ na. Yo sɔna nê Kongawan ka begɔn kita ha zu mi.

⁵Hazu engi, ka ene agɔn kita ha zu wi na. Ene kerikane ngimɔ ka Kongawan behɔ. Hazu ka wene hɔa, hio mɔ ka wusi te ha tutum sising, a begbosisi yo ha saamɔ. A begbasi fin long hio mɔ ka hio wi takiri ha zang sila mbwa. Megi, Sɔ belukisi wi ndang ndang fet lem nɛ tom ka mbwa dea.

⁶Hio ya mi, wen ka mi tɔa, yo nê wen hazu ɔ hine Apolos. Mi ngoya nde, ene ayambi mɔ ha zanga. Nɛ wal wen engɛ, ene lema mɛ ing goto zengwen, ka tɔ nde, «Ka mɔ ndang apen mɔ zang takarata na.» Megi, ka ene asute hazu le nɛ gdong zu ma wi sungiri nɛ mbinga na.

⁷Yo nê nge wi ka gdea mɛ nɛ gasaa pen hio mbinga, ɔ nde? Mɔ ka dung ha kɔ mɛ, bo nê Sɔ haa yo ha mɛ negbelea, na nde? Megi, hazu ge mɛ ha suote hazua ge nde? Hazu ge mɛ zɔka yo tuka mɔ ka mɛ te kpa negbelea na, ge nde?

⁸Pɛ ene, ene ha takara nde, ene kpaa mɔ fet kari. Nɛ nde, ene te bo nê hio gasa wan-kpamɔ. Nɛ fin nde, ene te bo nê hio kongapora lak ɔ gde. Ey, mi ngoya nde, ene atɛ hio kpasa kongapora, ka ɔ adung kongapora hine ene gbesi.

⁹Ha takaramo pɔm, mi zɔka nde, ɔ ka dung nê hio wan-netom, Sɔ gdea ɔ ha kpogio bhandi. Ɔ dung tuka wi ndɔng ka kita fio baa mbwa kari, ne ka kerɩ me fe ha li giliwi. Megi, ɔ tɛ bo nê mɔ mami ha li hio wi mɔ nzan fet, ne ngase ha li hio telenge fin.

¹⁰Hio wi mɔ nzan zɔk ɔ tuka hio wan-bili hazu Christ. Ma, ene takiri pɛ ene nde, ene nê hio wan-mbarimo hazu ene ha dea sɔy hine Christ. Ɔ nê hio mɔka wi, ma, ene takiri nde, ene nê hio ngawi. Hio wi ha bhesara ɔ, ma, mbwa ha lukoso ene.

¹¹Hɔ ha ngimo sising, ɔ ha fea wɔ yɔngamɔ ne wɔ li, late pɛ ɔ bona, hio wi ha mɛla ɔ, ne ɔ ha yambala ne ngɔn nene.

¹²Ɔ ha fea dea tom ne kɔ ɔ. Hio wi ha yaa ɔ, ne ɔ ha wola dede wen ha zu mbwa. Ɔ ha kpaɛ yeksamɔ ha kɔ hio wi. Ma, ɔ ha yɔnga yini.

¹³Ka hio wi ha tɔa gdanga lingtɛ ɔ, ɔ kifiri pɛ ɔ ne dede wen. Hɔ ha ngimo sising, mbwa ha zɔka ɔ tuka sara mɔ, ne tuka gdɔl pɛ wi mɔ nzan fet.

¹⁴Mi ngeriki takarata engɛ bo hazu pi foy ha li ene na. Ma, mi ngeriki yo hazu mbo ne ene tuka ka gdibafa dung me mbo ne bem pɛa ka wene ngoya gdang.

¹⁵Hazu, ngase ka hio dɔka wi hebhe ha daya ene ha wal mɔ Christ, bafa ene ka nê ndang sɔna. Yo nê mi ka bhea ene ha wal mɔ Jɛsus-Christ ne wal bulo Dede Wen ha ene.

¹⁶Hazu engi, mi mbo ene nde, ene azɔk deamɔ pɔm de ne pɛ ene.

¹⁷Yo nê engi ka mi tomsa Timothée ha pɛ ene. Wene nê bem pɔm ha wal mɔ Christ. Mi ngoya wene pente, ne wene ne mboazu fet. A begba tazɛ ene ne wal ka mi ndari ne Jɛsus-Christ. Yo nê ndangtɛ wal ka mi osi ha hio wi mɔ hio eglise ha bhandi fet.

¹⁸Hio ma wi ha soko ene tɛ bo ha suotɛ, hazu mbwa ha takara nde, mi lem me kifiri fin ne ha zɔka ene na.

¹⁹Ma, ka Sɔ ngoya, mi bene ha zɔka ene nehasa. Ka mi hɔa ha pɛ ene, mi ngoy fin ze wen pɛ hio wan-sutɛ ndɔng na, ma, mi ngoya zɔk mana mbwa ne ngate me de tom.

²⁰Kpasawen, gasamɔ ha Kongakandɔ pɛ Sɔ yo bo nê hio wen na, ma, yo nê ngate me de tom.

²¹Enɛ ngoya ne ge? Enɛ ngoya nde, mi aba ne zambala ha kɔ nene ha pɛ ene nde? Mana ene ngoya nde, mi anɛ ha pɛ ene ne ngoy ne gaa sila nde?

1 Korente 5

¹Hio wi ha tɔa nde, wanza ang ha soko ene. Pen fet, tili wanza ka dung ang, ngase hio bhilo lem de yo na. Yo nde, ma wei ha soko ene ha ɔanu hine ko pɛ bafa wa.

²Ne ngase engi, ene ha suotɛ. Dea nde, ene ade ngotɛ, ne ene ayin wi ka dea mɔ megɩ, yunɛ ha soko ene.

³Ma, ngase ka mi ne tɛ mi bo haki ha soko ene na, mi ha soko ene ne wal takaramo pɔm. Ne mi gɔna kita ha zu wia kari tuka mi ha soko ene.

⁴Ka ene wesara may ne ling Kongawan pe o, Jesus, mi bedung hine ene ne wal takaramo pom. Megi, ne wal ngate pe Kongawan pe o, Jesus,

⁵lema nde, ene agde wei enge ha ko Satan tuka nde, wene ayukiti multe wa. Megi, So bekpasisi sote wa ha ngimo ka Kongawan bekifiri.

⁶Ma mo ka ene lema sute hazua bona. Ene ingo zengwen ka to nde: «Yina hasisi mampa tikiring lema hasisi gasa mboroa fet.»

⁷Hazu engi, ene ku moa yina enge yune ha soko ene, tuka nde, ene adung ne saa tuka mbombe mboro mampa ka yina enge bo ang na. Kpasawen, Christ te bo ne sami sadaka mo yenga Pake, ka fea gon ne zu o kari.

⁸Megi, o ade yenga enge ne mampa ka moa yina enge bo ang na. Yina enge, yo ne dea gdangamo ne tum mo. O ade yenga ne mampa ka yina enge bo ang na, ka dung ne saa, ne ka don ne tewe.

⁹Ha zang takarata ka mi batomsa ha ene, mi toa nde, ka ene ade soy hine hio wan-de wanza na.

¹⁰Kpasawen, ha nzan hio wi ang ka de wanza, ka de hel kpaamo, ka zu mo, ka de tom gbele so. Ma, mi te to wen zok ne mbwa na. Hazu ka ene ngoya sosi mbwa fet, lema nde, ene alak nzan gde.

¹¹Mi ngeraka wen enge hazu hio wi ndong ka zok te mbwa tuka wi pe Christ, ma, ka de wanza, ka de hel kpaamo, ka de tom gbele so, ka to gdanga lingte wi, ka fe dok, ne ka zu mo. Ka ene ayong mo hine kpal wi ndong na.

¹²⁻¹³Mi lem gon kita ha zu hio wi ndong ka dung ha del na. Yo ne So ka begon kita ha zu mbwa. Ma, lema nde, ene agon kita ha zu hio wi ka dung ha soko ene. Yo gbesi tuka takarata pe So toa: «Ene yin gdanga wi ha soko ene yune.»

1 Korente 6

¹Ka ma wi ha soko ene ne wen sungiri ne ma ya wa ha Christ, hazu ge wene kuo wena nene ha si wan-gon kita ka ing So na, ge nde? Lema nde, wene aku wena nene ha si hio wi pe So.

²Ene te ing nde, yo ne hio wi pe So ha begon bin kita ha zu hio wi mo nzan, na nde? Ne ka yo ne ene ka begon bin kita ha zu hio wi mo nzan, hazu ge ene lem gon kita ha zu hio bebe wen ndong na, ge nde?

³Ne ene te ing nde, yo ne o hine ene ha begon bin kita ha zu hio telenge pe So, na nde? Ey, engi osi nde, o lema gon kita ha zu hio wen mo nzan enge nedede.

⁴Tangere, pe ene, ka ma tili wen megia ha soko ene, ene kpala fin te ku wena nene ha si hio ngbundu wi ha li giliwi mo eglise tuka nde, mbwa agon kita.

⁵Mi ha toa wen megia hazu pi ne foy ha li ene. Ma wan-mbarimo bo ha soko ene ka lema gba soko wen ha soko hio gdiya ha Christ, na nde?

⁶Ma, pɛ ɛnɛ, ma ya ha Christ ha fundo ya wa, nɛ pen fet, wɛnɛ kuo wena nɛnɛ ha si wan-gɔn kita ka mɛkiri Sɔ na!

⁷Ɛnɛ tɛ bo ha fundo may, ɛngi osi nde, ɛnɛ yɔa wal pɛ Sɔ kari. Ka ma wi dea gdangamɔ ha tɛ ɛnɛ, mana ka wɛnɛ zuo nɛ ma mɔ pɛ ɛnɛ, hazu ge ɛnɛ lɛm ba sila ɛnɛ sɔna nɛ gdangamɔ ɛngɛ na, ge nde?

⁸Ma, ɛnɛ de mɛgi na. Pɛ ɛnɛ, yo nê ɛnɛ ka tɛ bo ha dea gdangamɔ ha tɛ hio ya ɛnɛ. Nɛ yo fin nê ɛnɛ ka tɛ bo ha zuo mɔ pɛ hio ya ɛnɛ.

⁹Ɛnɛ ingɔ nɛdedea nde, hio wan-de gdangamɔ lɛm mɛ kpa bhandi ha Kongakandɔ pɛ Sɔ na. Ka ɛnɛ aosili tɛ ɛnɛ na. Hio wi ka de mɔ nyɛl, ka de tom gbele sɔ, ka de wanza, ka ɔ nu nɛ bhobem mana nɛ ma mbwa wei,

¹⁰ka zu mɔ, ka de hɛl kpaamɔ, ka fe dɔkɔ, ka tɔ gdanga lingtɛ wi, ka ba mɔ nɛ nga mbanzi, mbwa fet lɛm kpa bhandi ha Kongakandɔ pɛ Sɔ na.

¹¹Hio ma wi ha soko ɛnɛ bade tili gdangamɔ ndɔng sɔngsi. Ma, sising, Sɔ pɛ ɔ fala gdangamɔ pɛ ɛnɛ yunɛ fet kari, a dea ɛnɛ hio nzɔy wi pɛa, nɛ a gdea ɛnɛ nzeng ha li wa. Sɔ dea mɛgi nɛ wal ling Kongawan, Jɛsus-Christ, nɛ fin nɛ wal Nzɔy-Sɔtɛ pɛa.

¹²Hio ma wi ha tɔa: «Mi lɛma mɛ de mɔ fet tuka mi ngoya.» Kpasawen, ma, yo bo nê mɔ fet ka de dedemɔ ha tɛ wi na. Mi lɛma mɛ de mɔ fet, ma, mi kafa yu nde, ma mɔ betɛ ba mi tuka bala.

¹³Nɛ hio ma wi ha tɔa fin: «Yɔngamɔ hazu zang, nɛ zang hazu yɔngamɔ.» Kpasawen, ma, Sɔ beyangili bin zang hine yɔngamɔ fet. Nɛ tɛ wi, yo bo hazu de nɛ mɔ nyɛl na. Ma, tɛ wi nê pɛ Kongawan, ka dung fin nê wan hazu tɛ wi.

¹⁴Sɔ ka guo Kongawan ha soko hio fiowi, a begu bin ɔ nɛ wal ngatɛ pɛa.

¹⁵Ɛnɛ tɛ ing nde, tɛ ɛnɛ dung tuka gbakɔtɛ Christ, na nde? Mɛgi, mi beku ma gbakɔtɛ Christ gde tuka gbakɔtɛ bhoko-de wanza, nde?

¹⁶Ɛnɛ tɛ ing nde, ka ma wi ɔa hine ma bhoko-de wanza, mbwa bwa tɛ bo nê tɛ ndang, na nde? Takarata pɛ Sɔ tɔa long: «Mbwa bwa fet bedung nê wi ndang.»

¹⁷Ma, wi ka dolte ha Kongawan, mbwa bwa tɛ bo nê wi ndang nɛ wal Nzɔy-Sɔtɛ.

¹⁸Mɛgi, ɛnɛ ayu dea wanza. Hio mbing gdangamɔ fet ka wi de, yo gdangsi tɛ mbwa na. Ma, wi ka de wanza, a gdangsi nɛ tɛ wa nɛ pɛa tɛ.

¹⁹Ɛnɛ tɛ ing nde, tɛ ɛnɛ nê twa pɛ Nzɔy-Sɔtɛ, na nde? Sɔ haa ɛnɛ Nzɔy-Sɔtɛ kari, nɛ wɛnɛ de le ha sila ɛnɛ. Mɛgi, ɛnɛ bo nê wan hazu tɛ ɛnɛ nɛ pɛ ɛnɛ tɛ na.

²⁰Ey, Sɔ hɛa ɛnɛ nɛ ngagɛnɛ kari. Mɛgi, ɛnɛ lukisi wɛnɛ nɛ tɛ ɛnɛ fet!

1 Korente 7

¹Sising, mi bekifiri wen ha ɛnɛ hazu anamɔ ka ɛnɛ ngeraka ha takarata tomsi ha mi. Mi tɔ ha ɛnɛ nde, dea nde, ka wei asi bhoko na.

- ²Ngase ka mɔ dung mɛgi, nɛ dedea nde, wei ndang ndang adung nɛ bhoko pɛa, nɛ bhoko ndang ndang adung nɛ wei pɛa tuka nde, dea wanza ayɛbhi na.
- ³Ka wei akafi ko ha li yala na, nɛ ka bhoko akafi wei ha li yala na.
- ⁴Bhoko bo nê wan hazu tɛ wa nɛ pɛa tɛ na. Tɛ wa nê pɛ wei pɛa. Nɛ wei fin bo nê wan hazu tɛ wa nɛ pɛa tɛ na. Tɛ wa nê pɛ ko pɛa.
- ⁵Ka ɛnɛ akafi may ha li yala na. Ma, ka ɛnɛ kpoa zuwen mɛ kafi baa yala ha ma ngimo hazu gɔ Sɔ, ɛnɛ lɛma de mɛgi. Nɛ hapata ngimɔ engi, ɛnɛ akifiri tɛ dung hine may yu nde, ngatɛ mɛ gan zu tɛ ɛnɛ betɛ kɔpi ɛnɛ, nɛ yu nde, Satan betɛ osili ɛnɛ pi ha dea wanza.
- ⁶Wen engɛ ka mi ha tɔa, mi tɔ yo tuka mbonga na, ma, tuka mbɔla sɔna.
- ⁷Pɔm, mi takiri nɛ dedea nde, hio wi fet adung nê salo tuka mi. Ma, Sɔ haa hio tili ngatɛ nɛtɛ-nɛtɛ ha hio wi ndang ndang fet.
- ⁸Mɛgi, mi tɔ ha hio salo nɛ hio nagula nde, nɛdedea nde, mbwa abhɔn nê salo tuka mi.
- ⁹Ma, ka mbwa bo nɛ ngatɛ mɛ gan zu wɔ tɛ mbwa na, mbwa lɛma si may. Yo nɛ dedea mɛ si may pen nde, wɔ tɛ agan zu mbwa.
- ¹⁰Nɛ sising, yo bo nê mi ka wolmɔ na, ma, yo nê Kongawan ka ha nu ha hio wi ka sio may kari nde, ka bhoko ayang wei pɛa na,
- ¹¹nɛ ka wɛnɛ yanga wei kari, ka wɛnɛ asi fin ma mbing wei na, mana wɛnɛ abhɔngiri wen hine wei pɛa. Nɛ wei ayangsi ko pɛa na.
- ¹²Sising yo bo fin nê Kongawan ka wol mɔ na, ma, yo nê mi ka tɔ ha hio olo wi nde, ka ko pɛ ma ya tɛ mɛkiri Christ na, ma, wɛnɛ ngoy mɛ bhɔn hine wei pɛa, lɛma nde, ka wei ayangsi wɛnɛ na.
- ¹³Yo dung fin gbesi hine bhoko. Ka wei pɛa tɛ mɛkiri Christ na, ma, wɛnɛ ngoy mɛ bhɔn hine ko pɛa, lɛma nde, ka ko ayang wei pɛa na.
- ¹⁴Kpasawen, wei ka tɛ mɛkiri Christ na, tɛ bo sanga nɛ Sɔ nɛ wal ko pɛa. Nɛ bhoko ka tɛ mɛkiri Christ na, tɛ bo sanga nɛ Sɔ nɛ wal wei pɛa. Ka bo mɛgi na, ki hio bem pɛ mbwa bo nê pɛ Sɔ na. Ma, hio bem pɛ mbwa tɛ bo sanga nɛ Sɔ kari.
- ¹⁵Tangere, wi ka tɛ mɛkiri Christ na, ka wɛnɛ ngoy mɛ yang may, wɛnɛ ayang. Ma mɔ ka hel ya ha Christ ha tɛ wi engɛ bo fin na, hazu Sɔ saa ɔ mɛ dung sɛɛ ha zang gaamɔ.
- ¹⁶Pɛ mɛ, bhoko, mɛ being meng nde, mɛ bekpasisi wei pɛ mɛ? Nɛ pɛ mɛ, wei, mɛ being meng nde, mɛ bekpasisi ko pɛ mɛ?
- ¹⁷Ha ngimɔ ka Sɔ saa ɛnɛ, ɛnɛ ndang ndang dungɔ nɛ wal mɔ ka Kongawan weka ha ɛnɛ. Lɛma nde, ɛnɛ fet abhɔn ha wal dungɔ mɛgi. Engɛ nê haanu, ka mi haa ha hio giliwi mɔ hio eglize fet.

- 18**Ka ma wi nê wan-gɔn sɔru ha ngimɔ ka Sɔ saa wene, lema nde, wene abhɔn nê wan-gɔn sɔru. Ka ma wi nê wan-sɔru ha ngimɔ ka Sɔ saa wene, lema nde, wene abhɔn nê wan-sɔru.
- 19**Wan-gɔn sɔru mana wan-sɔru, yo de mɔ na. Gasa mɔ sɔna nde, ɔ apam hio wen mbonga pɛ Sɔ.
- 20**Dea nde, wi ndang ndang fet abhɔn ha ndangte dungɔ tuka ha ngimɔ ka Sɔ saa ne wene.
- 21**Ka mɛ nê bala ha ngimɔ ka Sɔ saa ne mɛ, ka mɛ atakiri mɔ na. Ma, ka mɛ bekpa wal mɛ gbo ha tom bala, ka mɛ andekiri fin na.
- 22**Hazu, bala ka Kongawan saa wene kari, a tɛ bo nê wi ka Kongawan gdea wene sɛɛ. Yo fin gbesi nɛ wi ka dung sɛɛ. Ka Kongawan saa wene kari, a tɛ bo nê bala pɛ Christ.
- 23**Sɔ hɛa ɛnɛ nɛ ngagɛnɛ kari. Ka ɛnɛ akifiri fin tɛ dung bala ha si hio wi na.
- 24**Mɛgi, hio ya mi, dea nde, wi ndang ndang fet abhɔn ha li Sɔ ha ndangte dungɔ tuka ha ngimɔ ka Sɔ saa ne wene.
- 25**Kongawan tɛ ha nu ha mi ha wen zu hio salo na. Ma, mi betɔ wen mɔ ka mi takara hazua. ɛnɛ lema mɛkiri wen pɔm hazu mi tɛ bo nɛ mboazu nɛ wal kobhe tɛ mi ka Kongawan dea.
- 26**Mɛgi, ka mi zɔk dɔka yeksamɔ ka kpa ɔ ha ngimɔ sising, mi takara pɔm nde, wi abhɔn ka tuka ka wene dung nɛ.
- 27**Ka mɛ sio bhoko kari, ka mɛ ayangsi wene na. Nɛ ka mɛ tɛ si ka bhoko na, mɛ abhɔn nê salo.
- 28**Ma, ngase ka mɛ si bhoko, yo bo nê gdangamɔ na. Nɛ ka ma bezunga si wei, yo bo fin nê gdangamɔ na. Ma, ɛnɛ aing nde, hio wi ndɔng ka si may, mbwa bekpa yeksamɔ nɛdɔka ha nzan ɛngɛ. Nɛ mi ngoya nde, ɛnɛ akpɔy ha yeksamɔ ndɔng.
- 29**Hio ya mi, goto wen ka mi ngoy mɛ tɔ ha ɛnɛ, yo nde, ngimɔ ngbɔla tikiring sɔna. Mɛgi, hio wei ndɔng ka sio bhoko, lema nde, wena ahɛl sila mbwa na.
- 30**Hio wi ka dung nɛ ngɔtɛ, lema nde, ngɔtɛ ɛngɛ ahɛl sila mbwa na. Hio wi ka de tote, lema nde, tote ɛngɛ ahɛl sila mbwa na. Hio wi ndɔng ka hɛa mɔ, lema nde, mɔ ndɔng ahɛl sila mbwa na.
- 31**Nɛ hio wi ndɔng ka kpa dedemɔ nzan ɛngɛ, lema nde, ka mbwa agde sila mbwa ha mɔ nzan ɛngɛ na. Hazu mɔ nzan fet bekari.
- 32**Mi ngoy nde, ɛnɛ adung nɛ nɔzang hazu mɔ nzan na. Wei ka tɛ si bhoko na, mɔ ka hɛl sila wa, yo sɔna nê tom ka wene de ha Kongawan. A ki nɛ wal mɛ ha tote ha Kongawan.
- 33**Ma, wei ka sio bhoko, mɔ ka hɛl sila wa, yo nê hio mɔ nzan hazu a ngoy mɛ ha tote ha ko pɛa.

³⁴Megi, takaramo pea ha zu mo bwa. Yo gbesi fin ne salo bhoko hine bezunga, mo ka hel sila mbwa, yo ne tom ka mbwa de ha Kongawan. Mbwa ngoy me dung ne pe So ne sila mbwa ne takaramo pe mbwa fet. Ma, bhoko ka sio wei, mo ka hel sila wa, yo ne hio mo nzan hazu a ngoy me ha tote ha wei pea.

³⁵Mi toa wen ndong hazu gbakiri ne ene. Ma, mi te to yo hazu dolsi ne ene na. Mi to to nde, ene ade mo ka lema ne wala, ne ene aha te ene ha Kongawan ne noa nging.

³⁶Sising mi beto wen hazu hio bengali ka hala ma bezunga ka bele pea lema ne sio wei. Ka bengali enge zoka ne dedea nde, mbwa asi may yu nde, wo te bezunga bete dak wene pi ha dea gdangamo, megi lema nde, mbwa asi may tuka sila wa ngoya. Engi bo ne gdangamo na.

³⁷Ngase engi, ka ma bengali gona nu ha zang sila wa nde, a lem si bezunga ka wene hala na, engi ne dedea fin. Ma, lema nde, wene adung ne ngate me gan zu wo te wa, ne ma mo adolsi wene me si bhoko na, ma, wene ne pea te abhongiri wen megi.

³⁸Megi, wei ka si bhoko ka wene hala, wia dea dedemo. Ne wei ka si bhoko na, wia dea dedemo pente.

³⁹Lema nde, bhoko abhon hine wei pea ha ngimo tuno pe wei fet. Ka wei fea kari, ko pea lema me si ma mbing wei tuka sila wa ngoya. Lema sona nde, wei enge adung ne pe Christ.

⁴⁰Tangere, mi takiri pom ne wal Nzoy-Sote pe So ka de le ha sila mi fin nde, ka wene bhon ne nagula, wene bedung ne tote pente.

1 Korente 8

¹Sising mi beto wen hazu sari ka hio wi ha ne sadaka ha gbele so. Ey, o fet ne hio wi ka dung ne ingomo, gbesi tuka ene toa. Ma, ingomo gde wi sona ha suote wa. Yo sona ne hio wi ka gbakiri hio wi mo eglize.

²Wi ka takiri mo nde, a ingo mo pente, yo osi nde, a te ing ka mo ne wal kpassa ingomo na.

³Ma, wi ka ngoya So, yo ne So ka ingo wene.

⁴Megi, sari ka hio wi ha ne sadaka ha gbele so, o lema me yong nde? O ingo fet nde, hio gbele so hake ha nzan bo ne ngate na. So ka ne ndang sona nzet.

⁵Hio wi ha lukoso hio ma mo ha zang ngon ne ha zu nu tuka so pe mbwa. Ey, hio so ne hio kongawan ang hebhe.

⁶Ma, o hine ene, o ingo pe o nde, So ne ndang sona. Wene ne Bafa o, yo ne wene ha de mo fet, ne o dung ne zutuno hazu wa. Ne Kongawan fin ka ne ndang sona, Jesus-Christ. So dea mo fet ne wal wene, ne yo fin ne wal wene ka o dung ne zutuno.

⁷Ma, yo bo ne hio wi pe Christ fet ka ing mo megi na. Hio ma bhona ha takara mo lem ne moa ndokite mbwa. Ka mbwa yong sari ka hio wi haa ne sadaka, mbwa takiri nde,

mbwa te bo ne nzing ha li So. Ne ingomɔ sila pe mbwa, ka dung ne moka ha wal mo So, ha ngote ha mbwa.

⁸Yo bo ne yongamɔ ha de nde, o atiki sanga ne So na. Ngase ka o yong yo na, o yosisi ma mo ndang ang na. Ngase ka o yonga yo, o kpa ma mo ndang ang na.

⁹Enne te bo see hazu de mo ka sila enne ngoya. Ma, enne pangay yu nde, hio deamo pe ene bete dak hio moka wi ha wal mo So pi ha dea gdangamɔ.

¹⁰Pe me, me baa te me tuka wi ka dung ne ingomɔ, ne me le twa gbele so hazu yong mo ang. Ka ma moka wi ha wal mo So zoka me, bo ne wene ba da hazu yong sari ka hio wi ha ne sadaka ha gbele so, na nde? Ma, dea mo megi besungiri ingomɔ sila pea.

¹¹Megi, ingomɔ pe me bebhondisi moka ya enge, ka Christ fea gon zu wa.

¹²Ka enne de gdangamɔ megi ha te ya enne, ne enne ha ngote ha moka ingomɔ sila pe mbwa, enne dea gdangamɔ ha te Christ ne pea te.

¹³Hazu engi, ka ma yongamɔ dak ya mi pi ha dea gdangamɔ, mi lem yong sari ma swe ndang na, yu nde, mi bete dak ya mi pi ha dea gdangamɔ.

1 Korente 9

¹Bo ne mi dung see hazu de mo ka sila mi ngoya, na nde? Bo ne mi ne wan-netom, na nde? Bo ne mi zoka Jesus, Kongawan pe o, na nde? Bo ne mekaramo pe enne ne waya tom ka mi de ha Kongawan, na nde?

²Hio ma wi zok mi tuka wan-netom pe Kongawan na, ma, ngase engi, enne ingo nekpassa nde, mi ne wan-netom. Hazu, enne te bo ha dea soy hine Kongawan ne wal tom pom. Engi gbasi long nde, mi ne kpassa wan-netom pea.

³Megi, wen ka mi beto hazu gdaki ne nu hio wan-to gdanga lingte mi, yo ne enge:

⁴Bo ne mi lema me yong mo ne no mo ha ko enne hazu tom ka mi dea, na nde?

⁵Bo ne mi lema me si ma bhoko, ne yal hine wene gbesi tuka hio olo wan-netom, hio bebe ya me Kongawan, ne Pierre ha dea, na nde?

⁶Mi hine Barnabas ha dea tom ne ko o hazu gbakiri ne te o. Yo sona ne o ka mo nosisi me de megi nde?

⁷Wi ka ne ha bio bulo, a beyong mo ne mboli ngobho pea, meng? Wi ka gom fo, a beyong wayaa, na nde? Ne wi ka day namdale, a beno li belea, na nde?

⁸Mi toa wen engi bo sona ne wal ndaki deamo pe wi na, ma, mbonga pe Moise to fin gbesi.

⁹Hazu Moise ngeraka ha zang mbonga pea: «Nday ka um zik kpalmɔ hazu gbosisi gbalaa, ka me ahel nu wa na.» So toa wen engi hazu hio nday sona nde?

¹⁰Mana So toa yo hazu o, nde? Kpasawen, a ngeraka yo hazu o. Lema nde, wan-gom fo hine wan-pefi kpalmɔ akpa ma nu yongamɔ ka mbwa dea toma.

- 11** Ɔ bulo wen Sɔ ha ɛnɛ gbesi tuka ka hio wi gun nɛ kpalmɔ. Mɛgi, ka ɔ kpa ma mɔ ha kɔ ɛnɛ, engi bo nɛ wala na nde?
- 12** Ka hio mbing wi lɛma mɛ kpa mɔ ha kɔ ɛnɛ, bo nɛɔ lɛma mɛ kpa yo pen mbwa, na nde? Ma, ɔ tɛ ani ma mɔ ha kɔ ɛnɛ na. Ɔ ha yɔnga yini ha zang hio yeksamɔ fet yu nde, ɔ betɛ de ma mɔ ka gdɔki wal ha Dede Wen pɛ Christ.
- 13** Hio wi ndɔng ka de tom ha zang gasa twa Sɔ, mbwa kpa yɔngamɔ ha mɔ-kɔ ka hio wi ha haki. Nɛ hio wi ndɔng ka de tom ha bhandi ha sadaka, mbwa kpa fin ma bhalkɔ sadaka mɛ yɔng. ɛnɛ ingɔ yo, na nde?
- 14** Yo fin gbesi nɛ hio wan-bul Dede Wen. Kongawan haa nu nde, hio wi ka ze Dede Wen, mbwa aha yɔngamɔ ha hio wan-bul yo.
- 15** Ma, pɔm, ngase ka mi lɛma mɛ kpa mɔ ha kɔ ɛnɛ, mi tɛ ani yo ndang na. Nɛ mi ngeriki takarata engɛ hazu ani nɛ mɔ ha kɔ ɛnɛ na. Hazu, ka mi fea, engɛ nɛ dedea pen nde, hio wi agdangsi dede lingtɛ mi ka mi sute ang.
- 16** Tom bulo Dede Wen ka mi ha dea, mi lɛm mɛ sute ang na, hazu yo nɛ Sɔ ka nɔsisi mi mɛ de tom engɛ. Oee, ngɔtɛ ha mi ka mi bul Dede Wen na.
- 17** Ka bo se nde, mi nɛ pɔm tɛ aweki mɛ de tom engɛ, ki mi lɛma mɛ kpa mɔ-kɛ mi. Ma, yo bo nɛ mi ha weki mɛ de toma na. Mi de kanɛ tom ka Sɔ gdea ha kɔ mi.
- 18** Mɛgi, mɔ-kɛ mi nɛ nge tɛ mɔ ge? Mɔ-kɛ mi, yo nde, mi bul Dede Wen ha hio wi nɛgbelea, nɛ mi ani mɔ ha kɔ hio wi ka ze Dede Wen engɛ na, ngase toma ha wal mɛ de mɛgi.
- 19** Mi dung sɛɛ, mi bo nɛ bala pɛ ma wi na. Ma, mi gdea tɛ mi tuka bala pɛ hio wi fet hazu de nde, hio wi nɛdɔka nɛnɛ amɛkiri Christ.
- 20** Ka mi dung ha soko hio zuife, deamɔ pɔm tuka pɛ hio zuife hazu nde, mbwa amɛkiri Christ. Mi dung fin ha si mbonga pɛ Moïse na. Ma, ka mi dung ha soko wi ndɔng ka dung ha si mbonga, deamɔ pɔm ka fin tuka pɛ mbwa hazu nde, mbwa amɛkiri Christ.
- 21** Nɛ ka mi dung ha soko wi ndɔng ka ing mbonga pɛ Moïse na, deamɔ pɔm ka fin tuka pɛ mbwa hazu nde, mbwa amɛkiri Christ. Ka mi de mɛgi, mi tukili mbonga pɛ Sɔ na, hazu mi dung ha si mbonga pɛ Christ.
- 22** Nɛ ka mi dung ha soko hio mɔka wi ha wal mɔ Sɔ, deamɔ pɔm ka fin tuka pɛ mbwa hazu nde, mbwa amɛkiri Christ. Ha soko hio wi fet, mi tɛ bo tuka mbwa ndang ndang fet nde, ka mi akpasisi hio ma ha soko mbwa.
- 23** Mi ha dea mɔ fet mɛ yɛbhisi Dede Wen tuka nde, mi akpa dedemɔ ndɔng ka tɛ nɛ wal Dede Wen.
- 24** ɛnɛ ingɔ nde, yo nɛ dɔka wi ha sɔwi ha kpakpay. Ma, wan-gan kpakpay ka kpa kɛamɔ, wɛnɛ nɛ ndang sɔna. Mɛgi, ɛnɛ ngasisi tɛ ɛnɛ tuka nde, ɛnɛ akpa kɛamɔ.

²⁵Hio wi fet ka de kpakpay, mbwa de mɔ fet hazu bhongiri te mbwa nedede tuka nde, mbwa agan ha dea kpakpay. Mbwa de yo hazu kpa keamɔ ka begdang nehasa. Ma, pe ɔ, ɔ de yo hazu kpa keamɔ ka bebhɔn kpoo.

²⁶Yo nê engi ka mi sɔ pɔm wi netum na. Mi dung fin tuka wan-sɔm wi ka kɔpi na.

²⁷Hazu engi, mi bhongiri te mi nengaya, ne mi gan zu te mi nekpasa, yu nde, hapata bulo Dede Wen ha hio wi, Sɔ bete il mi yune.

1 Korente 10

¹Hio ya mi, mi ngoy gba tazu ene ne mɔ ka bahɔ se ha te hio ngbabafa ɔ ha kpenu. Mbwa yala ha si buswe, ne mbwa fet kuo nana-litɔng ne nanga.

²Sɔ gdumso ne mbwa fet ha zang buswe ne ha nana-litɔng tuka nde, mbwa ade sɔy hine Moïse.

³Mbwa fet yɔnga ndangte yɔngamɔ ka tea ne wal Sɔte pe Sɔ.

⁴Ne mbwa fet nɔa ndangte li ka tea ne wal Sɔte pe Sɔ. Mbwa nɔa li ha gogo ka naka pata mbwa ne wal Sɔte pe Sɔ. Ne gogo enge, yo nê Christ.

⁵Ma, ngase engi, deamɔ pe hio sulo wi ha soko mbwa te lem ha li Sɔ na. Yo nê engi, ka mbwa fea ha kpenu.

⁶Hio mɔ ndɔng gba tazu ɔ nde, ka ɔ ade hel gdangamɔ tuka ka mbwa bade ne na.

⁷Hio ma ha soko mbwa balukisi hio gbele sɔ, lɛma nde, ka ene ade megi na. Yo gbesi tuka e ngeraka ha takarata pe Sɔ: «Hio wi dungɔnu hazu yɔng mɔ ne nɔ mɔ. Hapata mbwa guote hazu de saka ne tum.»

⁸Hio ma ha soko mbwa bade hio mɔ nyel, ka ɔ ade megi na. Hazu, hio wi tomay bhuze bwa gbala tar fea fet swe ndang.

⁹Ka ɔ awe sila Christ gbesi tuka ka hio ma ha soko mbwa bade ne na. Hazu, hio gɔk gɔma mbwa gbɛ.

¹⁰Ne fin, ka ene atote tuka ka hio ma ha soko mbwa bade ne na. Hazu, Sɔ tomsa ne telenge mɔ fio te te gbɛ mbwa.

¹¹Mɔ ndɔng bahɔ ha te hio ngbabafa ɔ hazu gba tazu hio olo wi. Ne e ngeraka yo ha zang takarata pe Sɔ hazu osi ne mɔ ha ɔ, ka dung sanga ne kpogio ngimɔ.

¹²Megi, wi ka takiri pea nde, wene ha yola ha ngɔn, wene pangay yu nde, wene bete tek ha nu.

¹³Mɔ ka sebhili ene, yo nê ndangte mɔ ka sebhili hio wi fet. Ma, Sɔ ne mboazu, wene lem mekiri nde, mɔ asebhili ene pen zu ngate pe ene na. Ma, wene beha ene ngate me yɔng yini ha zang sebhalamɔ, ne wene beosi ha ene wal me kpɔy ha yo.

¹⁴Hazu engi, hio ndɔngsila mi, ene akafi dea tom hio gbele sɔ.

¹⁵Mi tɔ wen ha ene tuka ha hio wi ne tazu. Ene ne te ene agba soko wen ka mi tɔ.

16Ha tabolo pɛ Kongawan, ɔ wol dede wen ha zu kɔpɔ. Bo nê kɔpɔ engɛ osi nde, ɔ ha dea sɔy hine Christ nɛ wal tɔktɛ wa, na nde? Bo nê mampa ka ɔ gbin, osi nde, ɔ ha dea sɔy hine Christ nɛ wal multɛ wa, na nde?

17Mampa ka nê ndang sɔna. Mɛgi, ɔ, dɔka wi fɛt, ɔ ka nê kilite ndang hazu ɔ ha yɔnga ndangtɛ mampa ndang.

18Ɛnɛ zɔk hio wi mɔ kandɔ Israel. Mbwa fɛt ka yɔng sari sadaka, mbwa ha dea sɔy hine Sɔ.

19Mi ngoy tɔ nde ge? Mana gbele sɔ nê ma mɔ nde? Mana sari sadaka pɛa nê ma mɔ nde?

20Way! Mi ngoy tɔ nde, mɔ ka hio bhilo ha nɛ sadaka, mbwa ha yo ha Sɔ na, ma, mbwa ha yo ha hio gdanga sɔtɛ. Nɛ mi ngoy nde, ɛnɛ ade sɔy hine hio gdanga sɔtɛ na.

21Ɛnɛ lem nɔ mɔ ha kɔpɔ pɛ Kongawan, nɛ nɔ fin mɔ ha kɔpɔ pɛ hio gdanga sɔtɛ na. Nɛ ɛnɛ lem yɔng mɔ ha tabolo pɛ Kongawan, nɛ yɔng fin mɔ ha tabolo pɛ hio gdanga sɔtɛ na.

22Mana ɔ ngoy mikiri nɛ ngambi pɛ Kongawan ha zu ɔ, nde? Mana ɛnɛ takiri pɛ ɛnɛ nde, ɔ nɛ ngaya pen wɛnɛ nde?

23Hio ma wi ha tɔa: «Mi lɛma mɛ de mɔ fɛt tuka mi ngoya.» Ma, yo bo nê mɔ fɛt ka de dedemɔ ha tɛ wi na. Mi lɛma mɛ de mɔ fɛt, ma, yo bo nê mɔ fɛt ka gbakiri giliwi mɔ eglize na.

24Ka ma wi aki dedemɔ hazu wa na, ma, wɛnɛ aki dedemɔ hazu hio olo wi.

25Ɛnɛ lɛma mɛ yɔng hio sari fɛt ka hio wi gdongi ha zando. Ka ɛnɛ a-ani nde, mana ɛ haa yo nɛ sadaka ha gbele sɔ, na. Mɛgi ingɔmɔ sila pɛ ɛnɛ bedung nɛ gaa.

26Hazu, takarata pɛ Sɔ tɔa: «Nu nɛ mɔ fɛt ka dung ha zua, yo nê pɛ Kongawan.»

27Ka ma wi ka tɛ mɛkiri Sɔ na, sa ɛnɛ ha twa pɛa hazu yɔng mɔ, nɛ ɛnɛ mɛkara nɛa, ɛnɛ yɔng mɔ fɛt ka wɛnɛ begde ha si ɛnɛ. Ka ɛnɛ a-ani nde, mana ɛ haa yo nɛ sadaka ha gbele sɔ, na. Mɛgi ingɔmɔ sila pɛ ɛnɛ bedung nɛ gaa.

28Ma, ka ma wi tɔ ha ɛnɛ nde, ɛ haa sari engɛ nɛ sadaka ha gbele sɔ, lɛma nde, ɛnɛ ayɔng fin na. Ɛnɛ ade mɛgi hazu wi ka tɔa wɛna, nɛ hazu wɛn ingɔmɔ sila.

29Mi tɛ tɔ nɛ wɛn ingɔmɔ sila pɛ ɛnɛ na, ma, nɛ wɛn ingɔmɔ sila pɛ olo wi. Mi dung sɛɛ. Mɛgi, ingɔmɔ sila pɛ ma wi lɛma mɛ gɔn kita hazu deamɔ pɔm, mɛng?

30Mi tɔ oeba ha Sɔ hazu yɔngamɔ ka mi yɔng. Mɛgi, ma wi lɛma mɛ tɔ gdanga lingtɛ mi hazu mɔ ka mi tɔa oeba hazua, mɛng?

31Mɛgi, ka ɛnɛ yɔng ma mɔ, mana ɛnɛ nɔ ma mɔ, mana ɛnɛ de ma mɔ, lɛma nde, deamɔ pɛ ɛnɛ fɛt alukisi Sɔ.

32Ka ɛnɛ adung nê mɔ-kɔ nanga ha li ma wi na, ngase ha li hio zuife na, ngase ha li hio olo kandɔ na, ngase ha li hio wi mɔ eglize pɛ Sɔ na.

³³Ɛne de mɔ tuka mi ha dea. Mi ha kio wal tuka nde, hio deamɔ pɔm fet aha tote ha hio wi fet. Mi ki dedemɔ hazu mi na, ma, mi ki dedemɔ hazu hio wi fet tuka nde, mbwa akpasi.

1 Korente 11

¹Ɛne zɔk deamɔ pɔm de ne pe ene, tuka mi ha zɔka deamɔ pe Christ de ne pɔm.

²Mi ha lukoso ene hazu tazu ene ha gbaa ne mi ngimɔ fet, ne ene ha pama hio wen pɔm fet gbesi tuka ka mi osa ne ha ene.

³Ma, mi ngoya nde, ene aing nde, Christ nê wan hazu wei fet, wei nê wan hazu ko pea, ne Sɔ nê wan hazu Christ.

⁴Wei ka gɔ Sɔ mana ka tɔ kuliwen pe Sɔ, ne ka gok zu wa, wene pio foy ha li Christ ka dung nê wan hazu wa.

⁵Ma, bhoko ka gɔ Sɔ mana ka tɔ kuliwen pe Sɔ, ne ka gok zu wa na, wene pio foy ha li wei, hazu engi dung tuka a kpea zu wa kpe.

⁶Ka ma bhoko ngoy gok zu wa na, lema nde, wene agɔn bumɔzu wa. Ma, tuka yo nê mɔ foy hazu bhoko me gɔn mana me kpe bumɔzu wa, lema nde, wene agok zu wa.

⁷Ka wei agok zu wa na, hazu Sɔ dea wene ba ne zizi te wa, ne wene nê yolo leke-lekemɔ pe Sɔ. Ma, bhoko nê yolo leke-lekemɔ pe wei.

⁸Hazu Sɔ te ku ma gbakɔte bhoko de ne wei na. Ma, a kuo ma gbakɔte wei de ne bhoko.

⁹Ne Sɔ te de wei hazu bhoko na. Ma, a dea bhoko hazu wei.

¹⁰Hazu engi, ne hazu hio telenge ha zɔk wene, bhoko agok zu wa hazu osi nde, wene ne ziomɔ me gɔ Sɔ.

¹¹Tangere, ha dea sɔy hine Kongawan, bhoko lem dung gbate lak wei gde na, ne wei fin lem dung gbate lak bhoko gde na.

¹²Hazu, gbesi tuka bhoko te ne gbakɔte wei, wei te ne wal bhoko, ne mɔ fet te ne wal Sɔ.

¹³Ɛne ne te ene agba soko deamɔ enge: Bhoko ka gɔ Sɔ ne gbele zu, wene dea mɔ ne wala nde?

¹⁴Ndɔkite mɔ fet ka Sɔ dea, osi nde, yo nê mɔ foy ka wei dung ne bɔya bumɔzu.

¹⁵Ma, pe bhoko, bɔya bumɔzu nê mɔ gaga pea. Hazu Sɔ haa wene bumɔzu tuka mɔ hel zu wa.

¹⁶Ma, ka ma wi ngoy zang wen hazua, wene aing nde, ngase hio giliwi mɔ hio eglize pe Sɔ, ngase ɔ fet, ɔ bo ne ma mbing ndɔkite na.

¹⁷Ka mi takiri hazu mɔ ka mi betɔ ha ene sising, mi lem lukisi ene na. Hazu ha wesara may pe ene, ene ha dea gdangamɔ pen dedemɔ.

- 18** Songsi mɔ fet mi zea wen nde, ha wesara may mɔ eglise pe ene, ketana soko ang. Ne mi takara nde, hio ma wena nê te kpasawen.
- 19** Ey, lema nde, ketana soko adung ang ha soko ene, hazu yo begbasi hio wi ha soko ene ka dung ne mboazu ha wal mɔ Sɔ.
- 20** Pe ene, ka ene wesiri may ha tabolo pe Kongawan, yo bo nê yongamɔ pea ka ene yong na.
- 21** Hazu, ha ngimɔ yongamɔ, wi fet ha hasa te me yong kanɛ mɔ pe mbwa. Mɛgi, hio ma bhona pe mbwa ne wɔ, ne hio ma ha fea dɔko.
- 22** Bo nê ene ne twa me yong ne nɔ mɔ ang, na nde? Ene ngoy bhesiri giliwi mɔ eglise pe Sɔ nde? Hio wi ndong ka bo ne mɔ na, ene ngoy me pi foy ha li mbwa nde? Mi beto ne nge wen ha ene ge? Ene takiri pe ene nde, mi belukisi ene? Way, mi lukisi ene ndang na.
- 23** Kpasawen, osamɔ ka Kongawan baosi ha mi, mi osa yo ha ene kari, yo nde: Ha zang ze ka e haa kasate wa, Kongawan Jɛsus baa mampa,
- 24** a lukoso Sɔ hazua, a gbinɔ yo, ne a toa: «Enge nê te mi ka mi ha hazu ene. Ene de enge me gba tazu ene ne mi.»
- 25** Gbesi tuka engi fin, a baa kɔpɔ hapata yongamɔ, ne a toa: «Kɔpɔ enge nê mbombe nɔa mbon ha soko Sɔ hine wi ne wal tɔkte mi. Ngimɔ fet ka ene benɔ mɔ mɛgi, ene de yo me gba tazu ene ne mi.»
- 26** Kpasawen, ngimɔ fet ka ene yong mampa enge ne nɔ mɔ ha zang kɔpɔ enge, ene ha toa wen fio pe Kongawan, kanɛ wene kiforo.
- 27** Hazu engi, wi ka yong mampa pe Kongawan ne nɔ mɔ ha zang kɔpɔ pea, ne ka ba yo ne zioa na, a dea gdangamɔ sungiri ne kilite Kongawan ne sungiri ne tɔkte wa.
- 28** Lema nde, wi ndang ndang fet aing sila wa ne pea te ing ki, a te yong mampa enge ne nɔ mɔ ha zang kɔpɔ enge.
- 29** Hazu, wi ka yong mampa enge ne nɔ mɔ ha zang kɔpɔ enge, ma, a zɔk yo tuka kilite Kongawan na, wene daka kita pe Sɔ pi ha zu wa ne wal yonga mɔ ne nɔa mɔ.
- 30** Yo nê hazu engi, ka dɔka wi ha soko ene ne zele ne mɔka te, ne ka hio ma mbinga fea.
- 31** Ka ɔ ing sila ɔ songsi, Kongawan lem gon kita ha zu ɔ mɛgi na.
- 32** Ma, Kongawan gon kita ha zu ɔ, ne a ndulsi ɔ yu nde, a bete gon kita ba ne ɔ gbesi hine hio wi mɔ nzan.
- 33** Mɛgi, hio ya mi, ka ene wesiri may ha tabolo pe Kongawan, ene akeri may songsi yonga mɔ.

³⁴Ne ka ma wi ne wɔ, wene ayong mɔ ha twa pea yu nde, ha wesara may pe ene, ene bete dak kita pe Sɔ pi ha zu ene. Ka mi hɔa ha soko ene kari, mi bebhongiri hio olo wen.

1 Korente 12

¹Sising hio ya mi, mi betɔ wen hazu hio tili ngate ka Nzɔy-Sɔte ha ha hio wi, hazu mi ngoy nde, ene aing mɔ hazua nedede.

²Ene ingɔ nde, ha ngimɔ ka ene badung ne bhilo, mɔ nɔsasa ene nene ha pe hio gbele sɔ ka wolmɔ na.

³Hazu engi, mi gbasi ha ene long nde, wi ka dona ne Sɔte pe Sɔ, lem tɔ nde, fomi aba Jɛsus, na. Ne yo sɔna nê wi ka don ne Nzɔy-Sɔte, ka lema tɔ nde, Jɛsus nê Kongawan.

⁴Hio tili ngate ka Nzɔy-Sɔte ha ha hio wi, ang nete-nete. Ma, Nzɔy-Sɔte ka nê ndang sɔna.

⁵Hio tom ka hio wi de ha Kongawan, ang nete-nete. Ma, Kongawan ka nê ndang sɔna.

⁶Hio wal ka Sɔ de ne mɔ, ang nete-nete. Ma, Sɔ ka nê ndang sɔna. Yo nê wene ka de mɔ fet ne wal hio wi fet.

⁷Hio wi mɔ eglise ndang ndang fet kpa tili ngate nete-nete ha kɔ Nzɔy-Sɔte hazu gbakiri ne hio oloa fet.

⁸Nzɔy-Sɔte ha ngate ha ma wi me wol mɔ ne mbaramɔ. Ndangte Sɔte ha ngate ha ma mbinga wi me wol mɔ ne ingomɔ.

⁹Ne ndangte Sɔte enge ha ngate ha ma wi me mekiri Sɔ nekpassa, ne a ha ngate ha ma mbinga me karsi zele ha te wi.

¹⁰Ne Nzɔy-Sɔte ha ngate ha ma wi me de ne mɔkifi, ne a ha ngate ha ma mbinga me tɔ ne kuliwen pe Sɔ, ne a ha ngate ha ma fin me gba ne soko gdanga sɔte ne Nzɔy-Sɔte. Ma wi kpa ngate me wol mɔ ne hio nu pe Nzɔy-Sɔte, ne ma mbinga kpa ngate me bul longowen nu ndong.

¹¹Yo nê ndangte Sɔte ndang ka de mɔ ndong fet. A ha tili ngate nete-nete ha wi ndang ndang fet tuka sila wa ngoya.

¹²Wi ne kilite ndang sɔna, ne hio gbakɔa ang nedɔka. Ngase hio gbakɔa ang nedɔka, kilite wi ka nê ndang sɔna. Ne kilite Christ dung gbesi tuka engi fin.

¹³Ngase ɔ nê kandɔ zuife mana olo kandɔ, ngase ɔ nê bala mana bele, yo nê ndanga Nzɔy-Sɔte ndang ka wesara ɔ gde tuka kilite ndang ne wal gdumso ɔ ha li. Ne yo nê ndangte Nzɔy-Sɔte enge ka don ha zang sila ɔ.

¹⁴Kilite bo sɔna ne gbakɔa ndang na, ma, hio gbakɔa ang nedɔka.

¹⁵Nanga lema me tɔ: «Mi bo nê kɔ na, megi, mi bo nê gbakɔte na.» Ma, ngase engi, wene bhon kanɛ gbakɔte na nde?

- ¹⁶Nε zala lema mε tɔ: «Mi bo nê gbali na, mεgi, mi bo nê gbakɔtε na.» Ma, ngase engi, wene bhɔn kanε gbakɔtε na nde?
- ¹⁷Ka hio gbakɔtε fet nê gbali sɔna, ki wi beze mɔ mεng? Nε ka hio gbakɔtε fet nê zala sɔna, ki wi beze pεl mɔ mεng?
- ¹⁸Kpasawen, Sɔ wesara hio gbakɔtε ndang ndang fet gde ha bhandi pε mbwa tuka wene ngoya.
- ¹⁹Ka kilite fet sɔna nê ma gbakɔtε ndang, ki kilite ha ndo nde?
- ²⁰Ey, hio gbakɔtε ang nedɔka, ma, kilite ka nê ndang sɔna.
- ²¹Mεgi, gbali betɔ ha kɔ nde, mi kafa mε, mεng? Nε zu betɔ ha nanga nde, mi kafa mε, mεng?
- ²²Ma, hio gbakɔtε ka ε takiri nde, mbwa nε mɔkaa, mbwa ha gbakara kilite fet nekpa.
- ²³Hio gbakɔtε ndɔng ka bo nε zioa ha li ɔ na, ɔ pam mbwa nε zioa. Nε hio gbakɔtε ka bo nε dedea mε tɔ wena na, ɔ gɔk mbwa nededea.
- ²⁴Ma, ɔ de mεgi nε hio dede gbakɔtε na. Sɔ wesara hio gbakɔtε fet gde ndang tuka nde, hio gbakɔtε ndɔng ka ε lem lukisi na, akpa lukosomɔ pen hio mbinga.
- ²⁵A dea fin mεgi tuka nde, ka kilite aketini soko na, nε nde, hio gbakɔtε ndang ndang fet agbakiri may.
- ²⁶Ka gbakɔtε ndang nε yimɔa, hio olo gbakɔtε fet nε yimɔa hine wene gbesi. Nε ka gbakɔtε ndang kpa lukosomɔ, hio olo gbakɔtε fet de tote hine wene gbesi.
- ²⁷Kpasawen, ene fet, ene nê kilite Christ, nε ene ndang ndang fet nê hio gbakɔtε wa.
- ²⁸Mεgi, ha soko hio giliwi mɔ eglise, Sɔ gdea hio wi pεa netε-netε. Bosia nê hio wan-netom, zebwaa nê hio wan-tɔkuliwen, zetara nê hio wan-osimɔ Sɔ. Hapata, a gdea hio wi ndɔng ka de nε mɔkifi, hio wi ka kpa ngate mε karsi nε zele, hio wi ka gbakiri nε hio mbinga, hio wi ka ngbɔsi hio oloa, nε hio wi ka wol mɔ nε hio nu pε Nzɔy-Sɔtε.
- ²⁹Enε fet nê wan-netom nde? Fet nê wan-tɔkuliwen nde? Fet nê wan-osimɔ Sɔ nde? Fet nε ngate mε de nε mɔkifi nde?
- ³⁰Fet nε ngate mε karsi nε zele nde? Fet wol mɔ nε hio nu pε Nzɔy-Sɔtε nde? Fet bul longowen nu ndɔng nde?
- ³¹Mεgi, ene ade hel nde, Nzɔy-Sɔtε aha ene hio ngate ka dung nε dedea pen hio oloa. Nε sising, mi beosi ha ene wal enge, ka dung nε dedea pen fet.

1 Korente 13

- ¹Ka mi wol mɔ nε nu pε hio wi nε pε hio telenge, ma, ka mi ngoy hio wi na, gεl mi te bo nê kenge keng-keng, mana bio ngbum-ngbum.

²Ka Sɔ ha mi ngate me tɔ ne kuliwen pea, ka mi ing goto mɔ wuso pe Sɔ fet, ka mi ne ingomɔ fet, ka mi gu ngari gde ha ma bhandi ne wal mekaramɔ pɔm, ma, ka mi ngoy hio wi na, mi nê gombo mɔ.

³Ka mi kapini hio mɔ pɔm fet ha hio fabha wi, ka mi ha te mi hazu kpa fio ha we, ma, ka mi ngoy hio wi na, mɔ ndɔng fet lem gbakiri mi ndang na.

⁴Wi ka ngoy hio wi, wene ne yikosila, wene de ngay ha te mbwa, wene de silamɔ na, wene lukisi te na, wene sute na,

⁵wene de mɔ foy na, wene zɔk sɔna ne te wa na, wene de yimsila na, ne wene gde wi ha sila wa na.

⁶Wene bo ne tote hazu kalbho-kalbho deamɔ na, ma, wene ne tote hazu deamɔ ka lem ne tewen.

⁷Ha zang mɔ fet, wene ha baa sila ne kɔ, wene ha mekara Sɔ, wene ha gdea tazu wa ha te Sɔ, ne wene ha yɔnga yini.

⁸Ngoy lem kari na. Tɔa kuliwen pe Sɔ bekari. Wolamɔ ne hio nu pe Nzɔy-Sɔte, yo bepen. Ne ingomɔ fin beyemili.

⁹Kpasawen, ɔ ing mɔ dam na, ne ɔ tɔ kuliwen pe Sɔ dam na.

¹⁰Ma, ha ngimɔ ka mɔ ka dam wee behɔ, mɔ ka te dam na, beyemili.

¹¹Ha ngimɔ ka mi dungɔ nê bhobem, mi wola mɔ tuka bhobem, mi takara mɔ tuka bhobem, ne mi gbaa soko mɔ tuka bhobem. Ma, ka mi te bo nê zɔma wi, mi laka mɔ bhobem gde.

¹²Sising, ɔ zɔk mɔ tuka ha li faya-fuye mɔ-zɔk li. Ma, ha ngimɔ bin, ɔ bezɔk mɔ fet ngele-gele. Sising, mi ing mɔ dam na. Ma, ha ngimɔ bin, mi being mɔ dam wee gbesi tuka ka Sɔ ingɔ ne mi fet.

¹³Megi, yo nê mɔ tar ka bebhɔn: Mekara Sɔ, gdea tazu ha te Sɔ, ne ngoy. Ma, ngoy pena oloa bwa fet.

1 Korente 14

¹Enne ade mɔ fet hazu ngoy hio wi. Ne fin, enne agbenssi te enne hazu kpa hio ngate ka te ne wal Nzɔy-Sɔte, pen fet, ngate me tɔ kuliwen pe Sɔ.

²Wi ka wol mɔ ne hio nu pe Nzɔy-Sɔte, wene wol mɔ ha wi na, ma, a wol mɔ ha Sɔ. Wi ndang ze longoa na. Ne wal ngate pe Nzɔy-Sɔte, wene ha tɔa wen ka gotoa bhɔn ne wuso.

³Ma, wi ka tɔ kuliwen pe Sɔ, a wol mɔ ha wi. Wen pea gbakiri hio wi, yo mbo mbwa, ne yo yɔkili mbwa.

⁴Wi ka wol mɔ ne hio nu pe Nzɔy-Sɔte, wene gbakiri te wa ne pea te. Ma, wi ka tɔ kuliwen pe Sɔ, wene gbakiri pea ne giliwi mɔ eglize fet.

- ⁵Mi ngoya nekpassa nde, ene fet awol mo ne hio nu pe Nzoy-Sote. Ma, pen enge, mi ngoya nde, ene ato kuliwen pe So. Ka ma wi wol mo ne hio nu pe Nzoy-Sote, dea nde, e abul longoa hazu nde, yo agbakiri giliwi mo eglize fet. Ka bo meggi na, toa kuliwen ne gasaa pen wolamo ne hio nu pe Nzoy-Sote.
- ⁶Meggi, hio ya mi, ka mi ho ha pe ene ne wol mo ne hio nu pe Nzoy-Sote, mi bede dedemo ha te ene meng? Hazu de dedemo ha te ene lema nde, wen pom agbasi ha ene mana ma wen pe So, mana ma ingomo, mana ma kuliwen, mana ma osamo.
- ⁷Yo gbesi ne hio mo-be gima tuka kpoto ne kunde. Ka gel mbwa gbo long na, e being mo ka e doma ha kpoto mana ka e mela ha kunde meng?
- ⁸Ne ka gel mbia ka sa hio wi ha bulo, gbo long na, yo ne nge wi ka bebhongiri te wa, o nde?
- ⁹Yo gbesi ne ene fin, ka ene wol mo ne hio nu pe Nzoy-Sote, wen pe ene bo ne saa na. Meggi, e being gotoa meng? Wen pe ene te bo ne tum wen.
- ¹⁰Hio tili nu le ang nedoka ha nzan. Ne hio nu le ndong ndang ndang fet ne longoa.
- ¹¹Ma, ka mi ing nu le pe wi ka wol mo ha mi na, wene dung tuka tomba ha li mi, ne mi fin tuka tomba ha li wa.
- ¹²Ene ka gbengsi te ene hazu kpa hio ngate ka te ne wal Nzoy-Sote, lema nde, ene aki wal me don ne hio ngate ndong ka gbakiri giliwi mo eglize.
- ¹³Meggi, wi ka wol mo ne hio nu pe Nzoy-Sote, lema nde, wene ago So tuka nde, Nzoy-Sote aha wene fin ngate me bul longowen nu ndong.
- ¹⁴Hazu ka mi go So ne hio nu ndong, yo ne Nzoy-Sote ha zang sila mi ka go mo, ma, ingomo pom bo ha dea tom na.
- ¹⁵Meggi, mi bede meng nde? Mi bego So ne wal Nzoy-Sote, ne mi bego fin ne ingomo pom. Mi bebe gima ne wal Nzoy-Sote, ne mi bebe fin ne ingomo pom.
- ¹⁶Hazu, ka me lukisi So ne wal Nzoy-Sote sona, ma wi ha wesara may lem ing longoa na. Meggi, a beto «Amen» ha mo ka me to oeba hazua, meng? Hazu a ze goto wolamo pe me na.
- ¹⁷Ngase ka me toa oeba ha So nedede, yo lem gbakiri hio olo wi ha wal mo So na.
- ¹⁸Mi ha oeba ha So hazu mi wol mo ne hio nu pe Nzoy-Sote nedoka pen ene fet.
- ¹⁹Ma, ha soko giliwi mo eglize, mi ngoy osi mo ha hio wi. Meggi, mi ngoy to wen marko ne wal ingomo pom, pen wolamo ndeng-ndeng ne hio nu pe Nzoy-Sote.
- ²⁰Hio ya mi, ka ene adung bhobem ne wal takaramo pe ene na, ene atakiri mo tuka zoma wi. Ma, ene adung nzori bem ne wal deamo pe ene, hazu wene te ing ka dea gdangamo na.
- ²¹Ha zang mbonga, Kongawan toa: «Mi bewol mo ha kando pom ne wal wi ka nu le pe mbwa nete, ne wal nu hio gon-gene wi. Ma, ngase engi, mbwa lem ze mi na.»

22 Mēgi, wolamō nē hio nu pē Nzōy-Sōtē, yo nê wekamō ka gba tazu wi ndōng ka tē mēkiri Christ na, hio wi ka mēkara wēnē kari, kpa ma mō ang na. Ma, tōa kuliwen pē Sō, yo nê hazu hio wi ka mēkara Christ kari, hio wi ka tē mēkiri wēnē na, kpa ma mō ang na.

23 Ka ēnē fet wol mō nē hio nu pē Nzōy-Sōtē ha wesara may mō eglize, engi bo nē dedea na. Hazu hio wi ka ing goto wolamō enge na, mana ka tē mēkiri Christ na, ka mbwa le ha soko ēnē, bo nê mbwa betakiri nde, ēnē nē bili, na nde?

24 Ma, ka ēnē fet tō kuliwen pē Sō, engi nē dedea. Hazu, ma wi ka tē mēkiri Christ na, mana ka ing goto wolamō nē hio nu pē Nzōy-Sōtē na, ka wēnē le ha soko ēnē, bo nê kuliwen ndōng begbasi sembō pēa ha wēnē na nde? Bo nê mō fet ka wēnē ha zea begōn kita ha zu wa, na nde?

25 Mēgi, hio mō ka dung nē wuso ha zang sila wa begbo long. A betek gōk li ha nu, nē a belukisi Sō nē gbasi nde, kpasawen, Sō ha soko ēnē.

26 Mēgi, hio ya mi, mi betō nē ge nde? Ka ēnē wesiri may, wi ndang ndang nē ma mō mē de: Ma wi be gima, ma osi mō, ma tō wen mō ka Sō gbasa ha wēnē, ma wol mō nē hio nu pē Nzōy-Sōtē, nē ma mbinga fin bul longowen nu ndōng. Dea nde, mō ndōng fet agbakiri giliwi mō eglize.

27 Ka hio wi wol mō nē hio nu pē Nzōy-Sōtē, lēma nde, dōka mbwa apen bwa mana tar na, nē mbwa awol mō ndang ndang ha pata may. Nē yo lēma fin nde, ma wi abul longowen nu ndōng.

28 Ka ma wi mē bul longoa bona, mbwa adung sem ha wesara may mō eglize. Lēma nde, mbwa awol mō ha sila mbwa hine Sō.

29 Ka bo nê pē wi ka tō kuliwen pē Sō, wi bwa mana tar lēma tō wen. Nē hio mbinga agba soko mō ka mbwa tōa.

30 Ma, ka ma wi ha wolamō, nē ka Sō gbasa ma mō ha ma mbinga mē tō ha wesara may, dea nde, wi ka wol mō akari sem.

31 Enē fet lēma tō kuliwen pē Sō, ma, wi ndang ndang ha pata may tuka nde, wi fet ayambi ma mō nē ba da ha yo.

32 Wi ka dung nē ngatē mē tō kuliwen pē Sō, lēma nde, wēnē adung nê wan hazu ngatē enge.

33 Hazu Sō bo nê Sō ka ngoy woto-wotomō na, ma, wēnē nê Sō ka ngoy gaamō. Gbesi tuka ha soko hio nzōy giliwi mō hio eglize fet,

34 lēma nde, hio bhoko adung sem ha ngimō wesara may. Ka mbwa awol mō haki na, ma, mbwa ahil nē mendi tuka ka mbonga pē Sō tōa.

35 Ka mbwa ngoy ing ma mō, lēma nde, mbwa a-ani wei pē mbwa ha twa. Hazu, ka hio bhoko wol mō ha soko wesara may pē giliwi mō eglize, engi bo nē wala na.

³⁶Ɛne takiri pe ene nde, Wen pe So gboa ha soko ene nde? Mana yo hɔa ha pe ene sona nde?

³⁷Ka ma wi takiri nde, wene nê wan-tɔkuliwen pe So, mana wene dona ne Nzɔy-Sɔte, wene aing nde, mɔ ka mi ngeriki ha ene, yo nê mbonga pe Kongawan.

³⁸Ne ka ma wi mekiri wen engɛ na, ka ene aze wen pea na.

³⁹Megi, hio ya mi, ene gbengsi te ene hazu kpa ngate me tɔ ne kuliwen pe So, ne ka ene agdɔki wal ha hio wi me wol mɔ ne hio nu pe Nzɔy-Sɔte na.

⁴⁰Ma, ene ade mɔ fet nedede na wala.

1 Korente 15

¹Sising, hio ya mi, mi ngoy gba tazu ene ne Dede Wen ka mi batɔ ha ene. Ɛne mekara yo, ne ene bhɔna ka ha zua nging.

²Ne wal Dede Wen engɛ So kpasisi ene, ka ene pam yo tuka ka mi batɔ ne yo ha ene. Ka bo megɪ na, ki ene mekara negbelea.

³Osamɔ ka mi bakpa songsi, ne ka dung nê gasa osamɔ pen fet, mi osa yo ha ene kari, yo nde: Christ fea gɔn ne zu sembɔ pe ɔ tuka So batɔ ha takarata pea,

⁴Ɛ gunɔ wene, ne wene guote ne tunɔ ha zetar yala tuka So batɔ ha takarata pea.

⁵Wene osa te wa ha Pierre, hapata ha hio wan-yambimɔ bhukɔ gbala bwa.

⁶Hapata, a osa te wa ha hio ya ha Christ pen gɔmmay mɔrkɔ ha ndangte ngimɔ. Hio ma ha soko mbwa fea, ma, suloa bhɔna ka ne zutunɔ gbo ha swe mese.

⁷Hapata, a osa te wa ha Jacques, hapata ha hio wan-netom fet.

⁸Ne kpogio wi hapata mbwa fet, wene osa te wa fin ha mi ka dung tuka gboa bem.

⁹Kpasawen, mi nê bebe wi ha soko hio wan-netom fet. Ey, mi lem fin nde, ɛ asa mi wan-netom na, hazu mi banamili hio wi mɔ eglise pe So.

¹⁰Ma, ne wal dede sila pe So, mi te bo nê wi ka ene zɔk wene sising. Ne dede sila ka wene dea ha te mi, yo bo ne gbelea na, hazu mi dea tom ne ngaya pen hio olo wan-netom fet. Ma, yo bo nê mi ne te mi ha de tom na, yo nê So ne wal dede sila pea ha te mi.

¹¹Kpasawen, ngase ka ene zea Dede Wen ha nu mi mana ha nu hio olo wan-netom, yo de mɔ na. ɔ fet ha bulo ndangte Dede Wen ka ene mekara yo.

¹²ɔ ha bulo wen nde, Christ guote ha soko hio fiowi. Ma, hio ma wi ha soko ene tɔ pe mbwa nde, hio fiowi lem gu fin te na. Mbwa tɔ megɪ meng?

¹³Ka hio fiowi lem gute na, ki Christ fin te gute na.

¹⁴Ne ka Christ te gute ha soko hio fiowi na, ki ɔ ha bulo wen negbelea, ne ene mekara Christ negbelea.

- 15** Ka hio fiowi lem gute na, ki Sɔ tɛ gu Christ ha soko hio fiowi na. Ka bo mɛgi, ki ɔ nê hio wan-tɔ dalo hazu Sɔ, hazu ɔ tɔa nde, Sɔ guo Christ ha soko hio fiowi.
- 16** Ka Sɔ lem gu hio fiowi na, ki Christ fin tɛ gute na.
- 17** Nɛ ka Christ tɛ gute ha soko hio fiowi na, ki ɛnɛ mɛkara wɛnɛ nɛgbelea, nɛ sembɔ pɛ ɛnɛ bebhɔn ha zu ɛnɛ.
- 18** Nɛ ka mɔ bo mɛgi, ki wi ndɔng ka bafe ha dea sɔy hine Christ, mbwa bhonda bhondi.
- 19** Ka ɔ lɛma mɛ gde tazɔ ɔ ha Christ sɔna ha ngimɔ tunɔ pɛ ɔ ha nzan ɛngɛ, ki ɔ nê wan-kɔsa pen hio oloa fet.
- 20** Ma, yo nê kpasawen nde, Christ guotɛ ha soko hio fiowi nɛ bosia. ɛngi osi long nde, hio fiowi fet begutɛ bin.
- 21** Fio tɛa nɛ wal wi ndang, Adam. Gbesi tuka ɛngi, guotɛ ha soko hio fiowi tɛa fin nɛ wal wi ndang, Christ.
- 22** Hio wi fet befe hazu mbwa fet nê sɔy pɛ Adam. Gbesi tuka ɛngi, wi fet ka de sɔy hine Christ bekpa fin tunɔ nɛ mbinga.
- 23** Ma, wi ndang ndang begutɛ ha ngimɔ pɛ mbwa: Christ guotɛ nɛ bosia, nɛ hio wi pɛa begutɛ ha ngimɔ ka wɛnɛ bekifiri.
- 24** Hapata ɛngi, kpogio nzan behɔ. Christ betekili hio ziomɔ, hio sɔtɛ gan zu mɔ, nɛ hio nga sɔtɛ fet. Nɛ ziomɔ pɛa mɛ dung kongapora, a bekifiri yo ha Sɔ, Bafa wa.
- 25** Hazu lɛma nde, Christ adung nê kongapora hazu mɔ fet, kanɛ ngimɔ ka Sɔ gdea hio ngana pɛa fet ha si nanga wa.
- 26** Kpogio ngana ka wɛnɛ betekili, nê fio.
- 27** Hazu takarata pɛ Sɔ tɔa: «Sɔ gdea mɔ fet ha si nanga wa.» Ma, yo gboa long nde, Sɔ nɛ pɛa tɛ lem dung ha si Christ na, hazu yo nê wɛnɛ ka gdea mɔ fet ha si nanga Christ.
- 28** Nɛ ka mɔ fet bedung ha si Christ, Bewei pɛ Sɔ, wɛnɛ begde tɛ wa ha si Sɔ ka gdea mɔ fet ha si wa. Mɛgi, Sɔ bedung nê tɛ kpasawan hazu mɔ fet ha bhandi fet.
- 29** Hio ma wi ngoy nde, ɛ agdumsi mbwa ha li ha bhandi pɛ hio wi ka fea kari. Mbwa bekpa nɛ nge mɔ ge nde? Ka bo nde, hio fiowi lem gute na, hazu ge ɛ gdumsi mbwa ha bhandi pɛ hio fiowi, ge nde?
- 30** Nɛ ɔ nɛ tɛ ɔ, hazu ge ɔ gde tɛ ɔ ha ngaya mɔ ha ngimɔ fet, ge nde?
- 31** Hio ya mi, mi ha gdonga tɛ mi ha fio swe fet. Yo nê kpasawen, mi kan yo nɛ suote ka mi de hazu ɛnɛ nɛ wal Jésus-Christ, Kongawan pɛ ɔ.
- 32** Ha gasa le Efeze, mi bio bulo sungiri hio wi ka dung tuka ngɔnzu. Ka bo nde, mi ha takara mɔ tuka hio wi mɔ nzan, ki mi kpaan nɛ nge mɔ ha bulo ɛngɛ, ge nde? Ka hio fiowi lem gute na, ki ɔ bede mɔ tuka wen ka tɔ nde: «O ayɔng mɔ nɛ nɔ mɔ, hazu bhisiri ɔ befe.»

- 33 Ɛne aosili te ene na, hazu «Gdanga soy gdangsi ne dede ndokite.»
- 34 Ɛne ba zu ene nekpara, ne de fin gdangamo na. Hio ma ha soko ene te ing ka So nekpara na, mi to yo hazu pi ne foy ha li ene.
- 35 Hio ma wi ha anamo nde, hio fiowi begute meng? Te mbwa bedung meng?
- 36 Ba zu me tikiring wa! Ka me gun gbala kpalmo, lema nde, yo afe ing ki yo te gbo.
- 37 Mo ka me gun ha nu, yo bo ne te mbongo, mana ma mbing te na, ma, yo ne gbele gbalamo ka me gun.
- 38 Gbalamo enge gbo ne tili te tuka So bhongara. Ne tili gbalamo ndang ndang fet ne te pea nete-nete.
- 39 Hio tili mo ndang ndang fet ka dung ne zutuno, te mbwa bo gbesi na. Te wi nete, te sari nete, te noy nete, ne te koyo fin nete.
- 40 Hio te mo ngon ang, ne hio te mo nu fin ang. Yolo te mo ngon nete, ne yolo te mo nu nete.
- 41 Yolo swe nete, pe ze nete, ne pe hio sola fin nete. Ey, yolo te hio sola ndang ndang fet nete-nete.
- 42 Gbesi tuka engi fin, te wi ka begute ha soko hio fiowi bedung nete. Te ka e gun, beyek. Ma, te ka begute, bedung kpoo.
- 43 Te ka e gun, ne bara-biri ne moka. Ma, te ka begute, ne leke-leke ne ngaya.
- 44 Te ka e gun, te ne wal nzan. Ma, te ka begute, te ne wal Sote pe So. Kpasawen, te ka te ne wal nzan ang, gbesi fin, te ka te ne wal Sote pe So ang.
- 45 Yo ne engi ka e ngeraka ha takarata pe So: «Bosi wi, Adam, te bo ne tuno wi.» Ma, kpogio Adam, Christ, te bo ne Sote ka ha tuno ha wi.
- 46 Mo ka te ne wal Sote, te ho ne bosia na, ma, mo ka te ne wal nzan. Mo ka te ne wal Sote ho hapata.
- 47 Bosi wi, Adam, tea ne wal nu, ne wene ne mo nu. Zebwa wi, Christ, tea ne wal ngon.
- 48 Hio wi mo nu ba may ne wi enge ka tea ne wal nu. Ne hio wi mo ngon ba may ne wi enge ka tea ne wal ngon.
- 49 Tuka o baa te ne wi enge ka tea ne wal nu, o beba fin te ne wi enge ka tea ne wal ngon gbesi.
- 50 Hio ya mi, mi to ha ene nde, wi lem me le ha Kongakando pe So ne multe ne tokte enge na. Ne mo ka beyek lem kpa wal me dung ne zutuno kpoo na.
- 51 Ɛne zok, mi begbasi ma mo wuso ndang ha ene: O lem fe fet na, ma, te o bekpali
- 52 nehasa tuka kpema li ha ngimo gel kpogio mbia. Hazu ka e bedom mbia enge, hio fiowi bekifiri ha tuno ne ma te ka lem yek fin na, ne pe o, te o bekpali.

- ⁵³Hazu, dea nde, tɛ ɛngɛ ka befe nɛ yek, akpali ha tɛ ka lɛm fe nɛ yek na.
- ⁵⁴Ka tɛ ɔ ka befe nɛ yek kpali ha tɛ ka lɛm fe nɛ yek na, ha ngimɔ ɛngi, mɔ behɔ tuka ɛ ngeraka ha takarata pɛ Sɔ: «Fio bhonda fet mburr. Fio ha si nanga wan-gan zu wa.
- ⁵⁵Woo, fio! Mɛ began fin zu wi mɛng? Woo, fio! Mɛ begbɛ fin wi mɛng?”
- ⁵⁶Fio kpa ngatɛ mɛ gbe hio wi nɛ wal gdangamɔ ka mbwa de. Nɛ gdangamɔ kpa ngatɛ nɛ wal mbonga.
- ⁵⁷Ma, lukosomɔ ha Sɔ ka dea nde, ɔ adung nê wan-gan zu mɔ nɛ wal Kongawan pɛ ɔ, Jésus-Christ.
- ⁵⁸Mɛgi, hio ya mi ka mi ngoya gdang, ɛnɛ adung nɛ nɔa nging nɛ gbɛngsi tɛ ɛnɛ swe fet ha tom pɛ Kongawan. Hazu ɛnɛ ingɔ nde, ngatom pɛ ɛnɛ hazu Kongawan bo nɛ gbelea na.

1 Korente 16

- ¹Sising, mi betɔ wen wesara mbɔli hazu tomsi ha hio wi pɛ Sɔ ha Jérusalem. ɛnɛ fin, ɛnɛ ade mɔ gbesi tuka mi tɔa ha hio eglise ha kandɔnu Galasi.
- ²Ha swe dimasi fet lema nde, ɛnɛ ndang ndang fet aku ma mbɔli ka lɛm nɛ kpaamɔ pɛ ɛnɛ, gde nɛtɛ hazu pam ha twa. ɛnɛ ade mɛgi tuka nde, ka mi behɔ ha pɛ ɛnɛ, ɛnɛ awesiri fin ma mbɔli ha li mi na.
- ³ɛnɛ aweki hio ma wi hazu nɛ ha Jérusalem nɛ mbɔli ka ɛnɛ wesara. Ka mi hɔa ha pɛ ɛnɛ, mi betomsɔ mbwa nɛ hio ma takarata hazu gba nɛ tazu hio wi haki.
- ⁴Nɛ ka lema nde, mi fin anɛ, ɔ bɛnɛ gbesi.
- ⁵Mi bepen nɛ wal kandɔnu Masedoane. Nɛ ka mi gɔna haki kari, mi behɔ ha pɛ ɛnɛ.
- ⁶Mi nɛ hɛl mɛ dung hine ɛnɛ ma ngimɔ, mana ngimɔ gangmɔ fet. Hapata, ɛnɛ lema gde mi ha wal ka mi ngoya nɛ ang.
- ⁷Kpasawen, mi ngoy pen ha soko ɛnɛ nehasa na. Ma, mi ngoy bhɔn hine ɛnɛ ma ngimɔ ing, ka Kongawan ngoya.
- ⁸Mi bedung hake ha Efeze gbo ha swe Pantekote.
- ⁹Hazu hake, Sɔ gbosasa dede wal ha mi tuka nde, mi ade tom pɛa nɛkpasa, ngase wi nedɔka ha sungoro mi.
- ¹⁰Ka Timothée hɔa ha pɛ ɛnɛ, ɛnɛ aba wɛnɛ nɛ dede kɔ tuka nde, wɛnɛ adung nɛ totɛ. Hazu wɛnɛ ha dea tom pɛ Kongawan gbesi tuka mi.
- ¹¹Hazu ɛngi, ka ma wi ndang abhɛsiri wɛnɛ na. Hapata, ɛnɛ gde wɛnɛ ha wal nedede tuka nde, wɛnɛ akifiri nɛ dede sila tɛ kpa mi. Hazu ɔ hine hio ya ha Christ hake ha kera wɛnɛ.
- ¹²Ka bo nê pɛ ya ɔ, Apolos, mi nɔsasa wɛnɛ ngimɔ nedɔka nde, wɛnɛ anɛ hine hio olo ya ha pɛ ɛnɛ. Ma, a ngoy nɛa sising na. Ka wɛnɛ kpaa dede ngimɔ, a bɛnɛ bin.

¹³Ɛne ayang la, ne dung ne noa nging ha mekara Christ. Ɛne de mo fet tuka hio kpasa wei, ne ene adung ne ngate.

¹⁴Ɛne angoy may ha deamo pe ene fet.

¹⁵Hio ya mi, ene ingo nde, Stefanas hine hio wi me twa pea fet ne hio bosu wi ka mekara Christ ha kandonu Akai. Ne mbwa haa te mbwa fet ha tom gbakara hio wi pe So. Mi mbo ene nde,

¹⁶ene aze nu hio wi tuka mbwa, ne nu wi fet ka gbengsi te ha dea tom hine mbwa.

¹⁷Mi ne tote hazu tea pe Stefanas, Fortunatus ne Akaikus. Mbwa hapete mi ha bhandi pe ene.

¹⁸Mbwa gasasa sila mi gbesi tuka mbwa bagasisi sila ene. Ɛne aba hio wi tuka mbwa ne zioa.

¹⁹Hio giliwi mo hio eglise ha nu Azi fana ene. Akilas ne Priscille hine giliwi mo eglise ka wesiri may ha twa pe mbwa fana ene nedede ne ling Kongawan.

²⁰Hio ya ha Christ hake fet fana ene. Ɛne fan may ne duyo mbuku tuka hio nzoy wi pe So.

²¹Yo ne mi Paul, ka ngeriki fani enge ne te ko mi.

²²Ka ma wi ngoy Kongawan na, fomi pe So aba wene. Maranata! Kongawan pe o, me te!

²³Kongawan Jesus ade dede sila ha te ene.

²⁴Mi ngoya ene fet! Ne wal Jesus-Christ o ha dea soy hine may!

2 Korente

2 Korente 1

- ¹Yo nê mi, Paul, hine ya ɔ, Timothée ha ngeriki takarata enge. Sɔ saa mi gde wan-netom pɛ Jésus-Christ tuka sila wa ngoya. Ɔ tomsi takarata enge ha ene, giliwi mɔ eglize pɛ Sɔ ha gasa le Korente, nɛ fin ha hio wi pɛ Sɔ ha kandɔnu Akai fet.
- ²Sɔ, Bafa ɔ, hine Kongawan Jésus-Christ ade dede sila ha tɛ ene, nɛ aha ene gaamɔ.
- ³Mi lukisi Sɔ, Bafa mɛ Kongawan pɛ ɔ, Jésus-Christ. Wene nê Bafa ka de kobhe tɛ ɔ, nɛ wene nê Sɔ ka yɔkili ɔ ha zang mɔ fet.
- ⁴Wene ha yɔkala ɔ ha zang yeksamɔ pɛ ɔ fet tuka nde, ɔ adung nɛ ngate hazu yɔkili nɛ hio olo wi ka dung ha zang tili yeksamɔ nete-nete gbesi tuka ka wene yɔkala nɛ ɔ.
- ⁵Christ kpa yeksamɔ pentɛ, nɛ ɔ ha kpa ndangtɛ yeksamɔ enge nedɔka. Mɛgi, Sɔ ha yɔkala ɔ fin nedɔka nɛ wal Christ.
- ⁶Ka ɔ kpa yeksamɔ, ɔ kpa yo hazu gbosisi wal ha ene nde, Sɔ ayɔkili ene nɛ kpasisi ene. Ka Sɔ yɔkili ɔ, a de yo hazu yɔkili fin ene tuka nde, ene adung nɛ ngate mɛ yong yini ha zang ndangtɛ yeksamɔ ka kpa ɔ fin.
- ⁷Ɔ gde tazu ɔ fet ha tɛ ene, hazu ɔ ingɔ nededeade nde, Sɔ ha yɔkala ene nɛ ndangtɛ wal ka wene yɔkili nɛ ɔ, hazu ene ha kpa ndangtɛ yeksamɔ ka kpa ɔ fin gbesi.
- ⁸Hio ya, ɔ ngoya nde, ene aing yeksamɔ ka kpa ɔ ha nu Azi. Ɔ tɛ takiri nde, ɔ begbo haki nɛ zutunɔ na. Hazu yo dungɔ nê gasa yeksamɔ ka wi lem mɛ kpasi ang na.
- ⁹Ey, kpasawen, ɔ dungɔ ha takara ha sila ɔ nde, ɔ kpa kita fio kari. Ma, mɔ hɔa mɛgi tuka nde, ɔ agde tazu ɔ ha ngate pɛ ɔ na, ma, ha tɛ Sɔ ka gu hio wi ha fio yunɛ.
- ¹⁰Yo nê wene ka kpasasa ɔ ha ngafio, nɛ ka bekpasisi ɔ ha yo fin. Ey, ɔ gde tazu ɔ ha wene nde, a bekpasisi ɔ fin nɛ mbinga.
- ¹¹Sɔ bede mɛgi hazu ene ha gbakara ɔ ha gɔa wene hazu ɔ. A beze hio dɔka wi ka gɔ wene hazu ɔ, nɛ a bede dede sila ha tɛ ɔ. Mɛgi hio wi nedɔka beha oeba ha wene hazu ɔ.
- ¹²Mɔ ka ɔ lema mɛ sute hazua, yo nê enge: Ɔ ingɔ ha zang sila ɔ nde, ha bhandi fet ka ɔ yala ang ha nzan, nɛ pen mɔ fet ha soko ene, ɔ dungɔ nɛ mendi nɛ saa sila ka tɛ nɛ wal Sɔ. Ɔ tɛ dung mɛgi nɛ wal mbaramɔ pɛ wi na, ma, nɛ wal dede sila pɛ Sɔ.
- ¹³Ha zang hio takarata ndong ka ɔ ngeriki tomsi ha ene, ɔ ha ngeraka mɔ nɛ saa. Ene lema tɔl yo nɛ ze zanga nehasa. Mi ngoya nde, ene aze zang ngerakamɔ pɔm fet.
- ¹⁴Sising, ene tɛ ze ka yo fet nededeade na. Ma, ha ngimɔ ka Kongawan Jésus bekifiri nɛ, ene belukisi fin tɛ hazu ɔ, gbesi tuka ɔ ha lukoso tɛ hazu ene.
- ¹⁵Mi bagde tazu mi nde, ene belukisi tɛ hazu mi. Mɛgi, mi bangoy mɛ hɔ ha pɛ ene songsi tuka nde, mi ade dede sila ha tɛ ene ze bwa.

¹⁶Mi bangoy mɛ hɔ ha pɛ ɛnɛ ha nɛa pɔm ha kandɔnu Masedoane, nɛ fin ha kiforoa ha Masedoane tuka nde, ɛnɛ agbakiri mi mɛ si ha Judée.

¹⁷Ka mi babheki mɛ de mɔ mɛgi, mi zɔka yo tuka mɔ saka nde? Mana ha bhɔngara mɔ mɛgi, mi dea mɔ tuka hio wi mɔ nzan, ka tɔ «ey» nɛ «way» ha ndangtɛ ngimɔ, nde?

¹⁸Sɔ nɛ mboazu, nɛ wɛnɛ ingɔ nde, wɛn ka mi tɔ ha ɛnɛ bo nê «ey» nɛ «way» ha ndangtɛ ngimɔ na.

¹⁹Mi, Silas nɛ Timothée, ɔ bulo wɛn hazu Jésus-Christ, Bewei pɛ Sɔ, ha soko ɛnɛ. Nɛ wɛnɛ tɛ hɔ hazu tɔ «ey» nɛ «way» na. Ma, wɛn pɛa ka nê «ey» sɔna.

²⁰Nɛ wal wɛnɛ, Sɔ tɔa «ey» hazu lemsiri hio mɔ fet ka wɛnɛ gɔna nua. Mɛgi, yo nɛ wal wɛnɛ fin ka ɔ tɔ «Amen» hazu lukisi nɛ Sɔ.

²¹Yo nê Sɔ nɛ pɛa tɛ ka de nde, ɔ hine ɛnɛ, ɔ adung nɛ nɔa nging ha dea sɔy hine Christ. Yo nê wɛnɛ fin ka weka ɔ gde nɛtɛ.

²²A gɔna dafu pɛa ha tɛ ɔ hazu osi nde, ɔ tɛ bo nê hio wi pɛa. A donsa sila ɔ nɛ Nzɔy-Sɔtɛ hazu osi nde, a beha ɔ mɔ fet ka wɛnɛ gɔna nua.

²³Mi lɛm hɔ fin ha Korente na, hazu mi ngoy mɛ ha ngɔtɛ ha ɛnɛ na. Mi ani ha Sɔ mɛ ke wɛn pɔm. Ka yo bo nê tewen na, ki wɛnɛ agbɛ mi.

²⁴Ɔ ngoy dung tuka kongawan hazu mɛkaramɔ pɛ ɛnɛ na, hazu ɛnɛ tɛ bo nɛ nɔa nging ha wal mɛkara Christ kari. Ma, ɔ ngoya dung nê hio sɔy-tom pɛ ɛnɛ, ka ha totɛ ha ɛnɛ.

2 Korente 2

¹Mɛgi mi bhɔngara wɛn ha sila mi nde, ka nɛa pɔm ha pɛ ɛnɛ beha ngɔtɛ ha ɛnɛ nɛ mbinga, mi lɛm fin nɛ ha pɛ ɛnɛ na.

²Ka mi haa ngɔtɛ ha ɛnɛ, ki mi kpa ma wi ka beha totɛ ha mi fin na. Wi ka mi ha ngɔtɛ ha wɛnɛ, beha fin totɛ ha mi mɛng?

³Yo nê engi ka mi ngeraka ma takarata tomsi ha ɛnɛ. Mi tɛ ngoy mɛ nɛ ha pɛ ɛnɛ na, yu nde, hio wi ka lɛma mɛ ha totɛ ha mi, betɛ ha ngɔtɛ ha mi. Pɛ ɛnɛ, mi ingɔ nɛdedea nde, ka mi nɛ totɛ, ɛnɛ fet bedung nɛ totɛ fin.

⁴Kpasawen, mi ngeraka takarata engi nɛ gasa ngɔtɛ nɛ ke ha sila mi, nɛ li mi dona nɛ milikwa. Mi ngeraka yo bo hazu ha ngɔtɛ ha ɛnɛ na, ma, hazu osi ha ɛnɛ nde, mi ngoya ɛnɛ gdang.

⁵Ma wi ndang ha soko ɛnɛ ka dea mɔ ngɔtɛ, a tɛ de yo ha mi na, ma, ha ɛnɛ fet. Nɛ mi lɛm ngbangsi wɛn pentɛ na. Yo bo nê ha ɛnɛ fet gbi na, ma, ha hio ma wi ha soko ɛnɛ.

⁶Sulo ɛnɛ ndulso wɛnɛ, nɛ ndulsomɔ engɛ lɛma kari.

⁷Sising, lɛma nde, ɛnɛ abisi sembɔ pɛa, nɛ ɛnɛ ayɔkili wɛnɛ yu nde, gasa ngɔtɛ pentɛ betɛ dak wɛnɛ ha laka wal mɔ Sɔ gde.

⁸Mɛgi, mi mbo ɛnɛ hazu gbasi ha wɛnɛ long nde, ɛnɛ bhɔna ha ngoya wɛnɛ.

⁹Mi ngeraka takarata engi ha ene hazu ing, mana ene ne mboazu me ze nu mi ha mo fet.

¹⁰Ne ka ene ha tiso ha ma wi, mi bede fin gbesi. Ka ma mo ang, ka mi lema me ha tiso hazua, mi dea yo kari ha li Christ hazu wen pe ene.

¹¹Mi dea megi yu nde, Satan bete osili o ne gan zu o. Ey, mo ka wene ngoya me de, o ingo yo nedede pentē.

¹²Ha ngimo ka mi hōa ha le Troas hazu bul Dede Wen pe Christ, mi zōka nde, Kongawan gbosasa wal ha mi long me de tom pēa.

¹³Tangere, sila mi dungo ha gōna hazu mi te kpa ya o, Tite, haki na. Yo nê engi, ka mi keate ne hio wi me Troas, ne mi pena ne ha kandōnu Masedoane.

¹⁴O ha oeba ha Sō hazu wene ha ngbōsa o swe fet ha zang nzong ka nak pata Christ, wan-gan zu mo fet. Megi, ha bhandi fet ka o ne ang, o ha gbasa ingomō hazu Christ tuka dede pel kulomō.

¹⁵Ey, o ne pe o te dung tuka dede pel kulomō ka Christ ha ne sadaka ha Sō. Pēla ha lea zo hio wi ka Sō ngoya me kpasisi mbwa, ne yo ha lea fin zo wi ndong ka yo mo.

¹⁶Pelmō enge beha fio ha wi ndong ka dung ha wal fio. Ma, yo beha tuno ha wi ndong ka Sō ngoy ha tuno. Megi, yo nê nge wi ka lema me de tom bulo wen te Christ, o nde?

¹⁷Dōka wi ku Wen pe Sō de ne gene, ma, pe o, o de megi na. Yo nê Sō ha tomsi o, ne o ha dea soy hine Christ. Megi o bul wen ne saa sila ha li Sō.

2 Korente 3

¹Ene takiri pe ene nde, o angara fin ne mbinga me to dede lingte o ne pe o te, nde? Mana, lema nde, o aosi ha ene hio takarata ka to dede lingte o, nde? Mana, lema nde, ene angeriki takarata megi hazu o, nde? Hio ma wi de megi, ma, pe o, o de megi na.

²Yo nê ene ne te ene, ka dung tuka takarata pe o. Christ ngeraka yo ha zang sila o tuka nde, wi fet atol ne ing yo.

³Ey, yo gboa long ha li wi fet nde, ene dung tuka takarata ka Christ ngeraka nde, o ane ne yo ha bhandi fet. A te ngeriki yo ne li takarata na, ma, ne Sote pe tuno Sō. Ne a te ngeriki yo ha li papota na, ma, ha zang sila hio wi.

⁴O toa wen ndong hazu o gdea tazu o fet ha te Sō ne wal Christ.

⁵O te takiri nde, o ne pe o te lema de tom enge, ndang na. Yo nê Sō ka ha o ngate me de ne yo.

⁶A haa o ngate me dung nê hio wan-tom ka bul wen mbombe nōa mbon ha soko Sō ne wi. Nōa mbon enge te te ne wal mbonga na, ma, yo tea ne wal Nzoy-Sote. Hazu mbonga ka e bangeriki, gde wi ha fio, ma, Nzoy-Sote ha pēa ne tuno.

⁷E bangeriki wen mbonga ha zu hio papota. Ne Moïse bade se tom ha si mbonga enge, ka gde wi ha fio. Ne wal tom pēa, wene kpaa leke-lekemō pentē, ne yoloa baa ha zang

li wa. Yoloa dolsa hio wi mɔ kandɔ Israel mɛ zɔk zang li wa, ngase ka lekɛ-lekɛmɔ engi tɛ bhɔn ngimɔ nɛzikoa na.

⁸Mɛgi lekɛ-lekɛmɔ pɛ tom ka Nzɔy-Sɔtɛ ha dea, yoloa beba pen fet, na nde?

⁹Tom pɛ mbonga dungɔ nɛ lekɛ-lekɛmɔ, ngase ka yo gde wi ha kita fio. Mɛgi, tom gdea wi nzenɡ ha li Sɔ bedung nɛ lekɛ-lekɛmɔ pente pet.

¹⁰Mɔa lekɛ-lekɛmɔ tɛ bo nɛ gbelemɔ, hazu mbombe lekɛ-lekɛmɔ nɛ gasaa pen fet.

¹¹Kpasawen, mɔ ka beyemili dungɔ nɛ lekɛ-lekɛmɔ, ma, mɔ ka bebhɔn kpoo bedung nɛ lekɛ-lekɛmɔ pente pet.

¹²Ɔ dona nɛ da, hazu ɔ gde tazu ɔ fet ha mɔ ndɔng.

¹³Ɔ de mɔ tuka Moise na. Wɛnɛ goka zang li wa nɛ la, yu nde hio kandɔ Israel betɛ ing nde, lekɛ-lekɛmɔ pɛa ha yemala.

¹⁴Ma, takaramɔ pɛ mbwa tɛ bo nɛ ngayɛ. Hɔ ha swe mɛsɛ, la engɛ ha goka takaramɔ pɛ mbwa ka mbwa tɔl takarata mɔ mɔa nɔa mbon. Yo sɔna nɛ wal dea sɔy hine Christ, ka wi lɛma gu la engɛ yunɛ.

¹⁵Kanɛ swe mɛsɛ, ngimɔ fet ka mbwa tɔl hio takarata pɛ Moise, la engɛ ha gdɔka takaramɔ pɛ mbwa.

¹⁶Ma, ka ma wi kiforo tɛ zɔk Kongawan, ha ndangtɛ ngimɔ engi la engɛ beyu ha takaramɔ pɛa.

¹⁷Nɛ ka bo nɛ pɛ Kongawan, wɛnɛ nɛ Sɔtɛ. Nɛ ha bhandi fet ka Sɔtɛ pɛ Kongawan dung ang, wɛnɛ ha gdea hio wi sɛɛ.

¹⁸Mɛgi, zang li ɔ fet tɛ bo nɛ kpɛa, nɛ yolo lekɛ-lekɛmɔ pɛ Kongawan ha baa ha zanga. Nɛ wal Sɔtɛ pɛa, Kongawan ha kpalsa ɔ tuka nde, ɔ aba tɛ hine wɛnɛ. Nɛ ɔ ha kpaa lekɛ-lekɛmɔ pɛa nɛnɛ pen mɔ sɔngsi.

2 Korente 4

¹Sila ɔ kati na, hazu Sɔ dea kobhe tɛ ɔ, nɛ a gdea ɔ ha tom engɛ.

²Ɔ kafa dea mɔ foy nɛ mɔ wuso. Ɔ osili wi na, nɛ ɔ bul wen pɛ Sɔ nɛ dalo ha zanga na. Ma, ɔ gbasi nɛ tɛwen long ha hio wi. Mɛgi ingɔmɔ sila pɛ mbwa being nde, ɔ nɛ hio mboazu wi ha li Sɔ.

³Dede Wen ka ɔ bul, bhɔn nɛ gokaa ha li hio ma wi, ma, yo sɔna ha li hio wi ndɔng ka yɔa wal pɛ Sɔ.

⁴Satan, gdanga sɔ mɔ nzan engɛ, bhunzoko takaramɔ pɛ hio wan-kafi Sɔ. Mɛgi, mbwa lɛm zɔk yolo saamɔ pɛ Dede Wen na. Dede Wen engɛ tɔ wen lekɛ-lekɛmɔ pɛ Christ, ka dung nɛ kpasa zizi tɛ Sɔ.

⁵Ey, ɔ bul wen tɛ ɔ ndang na, ma, ɔ bul wen tɛ Jɛsus-Christ, ka dung nɛ Kongawan. Pɛ ɔ, ɔ nɛ hio wan-tom pɛ enɛ hazu Jɛsus.

⁶Sɔ batɔ se: «Saamɔ aba ha zang tutum.» Nɛ yo nê wɛnɛ fin, ka dea nde, saamɔ aba ha zang sila ɔ. Mɛgi, a gbosasa li ɔ tuka nde, ɔ aing lɛkɛ-lɛkɛmɔ pɛa, ka ba ha zang li Christ.

⁷Ɔ gbɛsi tuka kpana ge, ka Sɔ kuo dedemɔ pɛa gde ha zanga. A dea mɛgi hazu gbasi long nde, gasa ngatɛ ka ɔ de nɛ tom, yo tɛ nɛ wal ɔ nɛ pɛ ɔ tɛ na, ma, nɛ wal wɛnɛ.

⁸Ɔ ha kpaa tili yeksamɔ nɛtɛ-nɛtɛ fɛt, ma, yo gan zu ɔ na. Sila ɔ ha bhunzokoa, ma, ɔ bhɔna ka ha gdea tazɔ ɔ ha tɛ Sɔ.

⁹Hio wi ha namala ɔ, ma, Sɔ lak ɔ gde na. Hio wi ha mɛla ɔ pi ha nu, ma, ɔ bhondi na.

¹⁰Swe fɛt, tɛ ɔ ha kpaa ndangtɛ yimtɛ fio tuka Jɛsus bakpa, tuka nde, tunɔ pɛ Jɛsus agbasi fin tɛ ha tɛ ɔ.

¹¹Ha ngimɔ tunɔ pɛ ɔ fɛt, ɔ dung ha li fio hazu Jɛsus, tuka nde, tunɔ pɛa agbasi fin tɛ ha tɛ ɔ ka befe.

¹²Mɛgi, fio ha dea tom ha tɛ ɔ, tuka nde, tunɔ ade tom ha tɛ ɛnɛ.

¹³Takarata pɛ Sɔ tɔa nde: «Mi mɛkara Sɔ. Yo nê engi ka mi tɔ wɛn.» Ndongtɛ mɛkaramɔ ha dea tom ha tɛ ɔ, ɔ mɛkara Sɔ fin gbɛsi. Yo nê engi ka ɔ ha bulo Dede Wen.

¹⁴Ey, ɔ ingɔ nedede dea nde, Sɔ ka guo Kongawan Jɛsus ha soko hio fiowi, a begu fin ɔ hine Jɛsus gbɛsi. Nɛ a begde ɔ hine ɛnɛ fɛt ha li wa.

¹⁵Mɔ ndɔng fɛt kpa may hine ɔ hazu ɛnɛ, tuka nde, dɔka hio wi ka Sɔ de dede sila ha tɛ mbwa ayɛbhi pen mɔ sɔngsi. Mɛgi, hio dɔka wi nɛnɛ beha oeba nɛ lukosomɔ ha Sɔ.

¹⁶Yo nê engi, ka sila ɔ lɛm kati na. Nɛ ngase ka tɛ ɔ ha yemala tikiring-tikiring, tunɔ pɛ ɔ ka dung ha sila ɔ, ha kpaa ngatɛ swe nɛ swe.

¹⁷Bebe yeksamɔ ndɔng ka kpa ɔ sising, bepen. Ma, yo ha bhɔngara gasa lɛkɛ-lɛkɛmɔ hazu ɔ. Nɛ lɛkɛ-lɛkɛmɔ ɛngɛ pena mɔ fɛt nɛ yo bebhɔn kpoo.

¹⁸Mɔ ka wi lɛma zɔk, ɔ gde li ɔ ha yo na, ma, ɔ ha gdea li ɔ ha mɔ ka wi lɛm zɔk yo na. Hazu mɔ ka wi lɛma zɔk, bebhɔn ngimɔ tikiring sɔna. Ma, mɔ ka wi zɔk na, bebhɔn kpoo nɛ kpoo.

2 Korente 5

¹Hakɛ ha zu nu tɛ ɔ dung tuka gbamsa ka beyangili. Kpasawɛn, ɔ ingɔ nde, ha ngɔn Sɔ beha ɔ ma mbing twa ka tɛ nɛ wal wi na, ma, ka bebhɔn kpoo nɛ kpoo.

²Sising ɔ ha gɔfa hazu ɔ nɛ hɛl mɛ le ha zang mbombe twa mɔ ngɔn.

³Ka bo nde, ɔ lɛm le ha zang mbombe twa ɛngɛ na, ki ɔ bedung nɛ sɔngɛrɛ hapata fio.

⁴Ha ngimɔ fɛt ka ɔ ha zang gbamsa, ɔ ha gɔfa hazu yo ha yimtɛ nɛ yeksamɔ ha ɔ pentɛ. Yo bo nde, ɔ ngoya gbo ha zang gbamsa ɛngɛ na, ma, ɔ ngoya le ha zang mbombe twa mɔ ngɔn, tuka nde, mɔ ka befe akifiri ha mɔ ka bebhɔn nɛ zutunɔ.

- ⁵Sɔ haa Nzɔy-Sɔtɛ ha ɔ hazu osi long nde, yo nê wene ne peã te ka bhongara mɔ megɪ hazu ɔ kari.
- ⁶Ɔ ingɔ nde, ha bhona ne te engɛ, ɔ bhona ka ne yea ne Kongawan. Ma, ngase engɪ, sila ɔ dona ne da ngimɔ fet.
- ⁷Ey, ɔ ha dea mɔ fet ne wal mekaramɔ, ɔ te hɔ ka ha ngimɔ zɔka mɔ na.
- ⁸Sila ɔ dona ne da, ne ɔ ne hel me lak te engɛ gde, hazu ne ne dung hapete Kongawan.
- ⁹Ma, ngase ka ɔ bhona ka ne te engɛ, ngase ka ɔ laka yo gde, ɔ ngoya sɔna nde, ɔ ade ne mɔ ka ha tote ha wene.
- ¹⁰Hazu, lema nde, ɔ hine ene fet ahɔ ha li Christ tuka nde, wene agɔn kita ha zu ɔ. A beke ɔ ndang ndang fet lem ne dedemɔ mana ne gdangamɔ ka ɔ dea ha ngimɔ ka ɔ dungɔ ne te engɛ.
- ¹¹Ɔ ingɔ wal me yu ke Kongawan. Yo nê engɪ ka ɔ ki wal me de mɔ fet tuka nde, hio wi amekiri wene. Sɔ ingɔ ɔ nededeã, ne ɔ gdeã tazu ɔ ha te ene nde, ha zang sila ene, ene ingɔ ɔ nededeã fin.
- ¹²Ɔ tɔ fin dede lingte ɔ ha ene ne pe ɔ te na. Ma, ɔ ngoya sɔna me ha ene wal me sute hazu ɔ. Megɪ, ene lema gdɔki nu wi ndɔng ka sute hazu mɔ pe mbwa ka gbo long, ha bhandi mɔ ka dung ha zang sila mbwa.
- ¹³Ka hio ma wi tɔ nde, ɔ bo ne zu fin na, yo nê hazu Sɔ. Ma, ka ɔ ne dede zu, yo nê hazu gbakiri ne ene.
- ¹⁴Ngoy ka Christ ngoya ne ɔ, ha ngbɔsa ɔ ha deamɔ pe ɔ fet. Ɔ ingɔ nededeã nde, ma wi ndang, yo nde Christ, fea gɔn zu wi fet. Engɪ osi nde, wi fet fea.
- ¹⁵A fea gɔn zu wi fet tuka nde, hio wi ka kpaa mbombe tunɔ, ade fin mɔ hazu mbwa ne pe mbwa te na, ma, hazu wene, ka fea gɔn zu mbwa, ne ka guote ha soko hio fiowi.
- ¹⁶Hazu engɪ, ɔ lem ing fin wi ne wal ndɔkite mɔ nzan na. Sɔngsi, ɔ ingɔ Christ megɪ, ma, sising, ɔ ing wene megɪ fin na.
- ¹⁷Megɪ, wi ka de sɔy hine Christ, te bo nê mbombe wi. Mɔã mɔ pena, ne mbombe mɔ hɔã kari.
- ¹⁸Mɔ ndɔng fet teã ne wal Sɔ, ka bhongara mɔ ha soko wa hine ɔ ne wal Christ. Sɔ gdeã ɔ ha tom me yebhisi dɔka hio wi ka wene bhongara mɔ hine mbwa.
- ¹⁹Kpasawen, Sɔ bhongara mɔ ha soko wa hine hio wi mɔ nzan ne wal Christ. A tɔl gdangamɔ pe mbwa na. Ne wene tomsa ɔ me bul wen bhongaramɔ engɛ.
- ²⁰Hazu engɪ, ɔ tɔ wen ha olo nu Christ. Sɔ ne peã te mbo ene ne wal wen nu ɔ. Megɪ, ne ling Christ, ɔ ba nanga ene nde, ene agde Sɔ abhɔngiri mɔ ha soko wa hine ene.
- ²¹Christ te de ma gdangamɔ ndang na. Ma, ngase engɪ, Sɔ kuo gdangamɔ pe ɔ gde ha zu Christ tuka nde, ɔ adung nzenɡ ha li wa ne wal wene.

2 Korente 6

¹Megi, ɔ ka de tom hine Sɔ, ɔ mbo ene nde, ka ene azok dede sila ka Sɔ dea ha te ene tuka gbelemo na.

²Kpasawen, Sɔ bato: «Mi zea me ha dede ngimo, mi gbakara me ha swe kpasisi wi.» Ene zok, kpasa dede ngimo lema kari, swe kpasisi wi lema kari.

³Ɔ ngoy nde, ma wi ndang afengsi tom pe ɔ na. Yo ne engi, ka ɔ de mo fet tuka nde, ma wi ndang ako nanga wa ha te ɔ ha wal mo Sɔ na.

⁴Ma, ha deamo pe ɔ fet, ɔ ha osa nde, ɔ ne hio wan-tom pe Sɔ: Ɔ ha yonga yini ha zang hio yeksamo, ha zang ngamo, ne ha zang ngote.

⁵Hio wi ha mela ɔ, mbwa ha pio ɔ ha twa zobho, ne mbwa ha dea woto-wotomo ha te ɔ. Ɔ ha dea hio ngatom, ɔ kpa wal me ɔ la na, ne yongamo ha kopa ɔ.

⁶Ma, sila ɔ ne saa, ɔ ingo tewen pe Sɔ, ɔ ha baa sila ne ko, ɔ ha dea ngay, sila ɔ dona ne Nzoy-Sote, ɔ ha ngoya hio wi ne sila ndang,

⁷ne ɔ ha bulo tewen ne wal ngate pe Sɔ. Dea mo nzenzeng dung tuka mo-bibulo ha ko ɔ hazu sungiri ne hio kombe, ne hazu pam ne te ɔ fin.

⁸Hio ma wi ha baa ɔ ne zioa, ne hio ma ha pio foy ha li ɔ. Hio ma wi ha toa dede lingte ɔ, ne hio ma ha toa gdanga lingte ɔ. Hio ma wi ha zoka ɔ tuka wan-to dalo, ma, ɔ ne hio wan-to tewen.

⁹Hio wi ha zoka ɔ tuka wi ka mbwa ing na, ma, mbwa ingo ɔ nedede. Hio wi ha zoka ɔ tuka wi ka dung sanga ne fio, ma, ɔ bhona ne zutuno. Hio wi ha ndulso ɔ, ma, mbwa gbe ɔ na.

¹⁰Hio wi ha haa ngote ha ɔ, ma, ɔ ha dea tote swe fet. Ɔ dung tuka fabha wi, ma, ɔ ha yebhasa kpaamo pe hio doka wi. Ɔ dung tuka wi ka bo ne mo na, ma, ɔ kpaamo fet kari.

¹¹Ene, hio wi me Korente, ɔ toa mo fet long ha ene. Ɔ gbosasa sila ɔ ha ene.

¹²Pe ɔ, ɔ te gdoki sila ɔ ha ene na, ma, ene gdoka sila ene ha ɔ.

¹³Megi, mi wolmo ha ene tuka ha hio bem pom nde, ene agbosisi sila ene ha ɔ, tuka ka ɔ gbosasa ne sila ɔ ha ene kari.

¹⁴Ka ene adung ha ndanga litom ndang hine hio wan-kafi Sɔ na. Nzengmo hine gdangamo lema de soy hine may meng? Saamo hine tutum lema dung ha ndanga bhandi ndang meng?

¹⁵Christ hine Satan lema dung ne ndanga sila ndang meng? Wan-mekiri Sɔ lema de soy hine wan-kafi Sɔ meng?

¹⁶Hio gbele so lema kpa bhandi ha gasa twa Sɔ meng? Kpasawen, ɔ ne twa pe tuno Sɔ, gbesi tuka wene toa: «Mi bede le ha soko mbwa, ne mi beyal ha soko mbwa. Mi bedung ne Sɔ pe mbwa, ne mbwa bedung ne kando pom.»

¹⁷Kongawan tɔa fin: «Ɛne aketini soko hine hio wi ndɔng, ene adung nete. Ka ene ando ma mɔ nzing ndang na, ne mi beba ene ne dede kɔ.

¹⁸Mi bedung nê bafa ene, ne ene bedung nê hio bem pɔm. Yo nê Kongawan, wan-zu mɔ fet, ha tɔ wen megi.»

2 Korente 7

¹Hio ndɔngsila mi, hio gɔnanu ndɔng pe Sɔ, yo nê hazu ɔ. Megi ɔ asasisi te ɔ ne sila ɔ ha nzing mɔ fet. Ɔ ayu Sɔ ne gbengsi te ɔ me dung nê hio nzɔy wi pea ka lema wee.

²Ene aha sila ene ha ɔ. Ɔ te de gdangamɔ sungiri ne ma wi ndang na, ɔ te bhondisi ma wi na, ne ɔ te yɔng ma wi negbelea na.

³Mi te tɔ mɔ ndɔng hazu gɔn kita ba ne ene na. Kpasawen, mi tɔ ha ene tuka mɔ songsi nde, ɔ ngoya ene gdang, ngase ɔ bebhɔn ne zutunɔ, ngase ɔ befe.

⁴Mi gdea tazu mi fet ha te ene, ne mi ha lukoso te hazu ene. Ha zang yeksamɔ fet ka kpa ɔ, sila mi ne gaa, ne sila mi dona ne tote herr.

⁵Ne fin, ka ɔ hɔa ha kandɔnu Masedoane, ɔ te kpa ngimɔ ɔmate na. Ɔ kpa yeksamɔ ne wal nete-nete fet. Hio wi guote sungiri ne ɔ, ne sila ɔ dungɔ ne ke.

⁶Sɔ ka yɔkili hio wan-ngote, yɔkala ɔ ne wal hɔa pe Tite.

⁷Ne yo bo sɔna nê hɔa pe Tite ka yɔkala ɔ na, ma, yo fin nê yɔkalamɔ ka ene yɔkala ne wene. A tɔa ha ɔ nde, ene ngoya me zɔk mi pente, ene ha dea ngote hazu mɔ ka hɔa ha soko ɔ hine ene, ne ene ne da me le gdong mi. Wen ndɔng fet haa tote ha mi pen mɔ songsi.

⁸Kpasawen, takarata ka mi batomsɔ ha ene, haa ngote ha ene. Ma, mi takiri fin hazua na. Songsi mi takara mɔ hazu mi zɔka nde, takarata enge haa ngote ha ene ngimɔ tikiring.

⁹Sising mi ne tote, bo hazu mi haa ngote ha ene na, ma, hazu ngote enge dea nde, ene akifiri sila ene. Yo nê Sɔ ka mekara nde, ene akpa ngote enge. Megi, mi te de gdangamɔ ha te ene ndang na.

¹⁰Ngote enge ka Sɔ mekara ang, de nde, wi akifiri sila wa ne kpa wal me kpasi. Megi, wi ndang lem takiri mɔ hazu tili ngote megi na. Ma, ngote ka wi kifiri sila wa hazua na, ku wene nene ha fio ha li Sɔ.

¹¹Sɔ dea gasa tom ha soko ene ne wal ngote enge. Ene azɔk dɔka mɔ, ka hɔa ne wal yo: Ene ha gbengsa te me osi nde, ma wen bo ha zu ene na, ene ha dea yimsila sungiri ne gdangamɔ, ene ne ke hazu de gdangamɔ, ene ne hel me zɔk mi fin, ene ne da me de tom ha Sɔ, ne ene ha ndulso wan-de gdangamɔ. Ne wal mɔ ndɔng fet, ene ne te ene osa nde, wen pe wan-de gdangamɔ enge bo fin ha zu ene na.

¹²Megi, gasa zuwen pe takarata ka mi batomsɔ ha ene, bo hazu wi ka dea gdangamɔ na, ne yo bo fin hazu wi ka wene dea gdangamɔ ha te wa na. Ma, yo nê hazu ha ene wal me gbasi ha li Sɔ nde, ene ha zɔka mɔ hazu ɔ nehasa.

¹³Mɔ ndɔng fet yɔkala ɔ nekpassa. Yo bo sɔna nê engi ka yɔkala ɔ na, ma, ɔ dea tote pen mɔ sɔngsi, ka ɔ zɔka nde, Tite ne tote ha kiforo pɛa, hazu ene fet gasasa sila wa.

¹⁴Sɔngsi nea pɛa ha pɛ ene, mi lukoso ene ha li wa. Ne ene tɛ pi foy ha li mi hazua na. Ma, deamɔ pɛ ene osa nde, mi tɔa tewen ka mi lukoso ene ha li Tite, gbesi tuka ka mi tɔ ne tewen swe fet.

¹⁵Sising, wene gbosasa sila wa ha ene nekpassa, hazu tazua wa gbaa nde, ene zea nu wa ha mɔ fet, ne ene baa wene ne zioa ne tututu sila.

¹⁶Ey, mi ne tote hazu mi lema gde tazua mi ha tɛ ene ha mɔ fet.

2 Korente 8

¹Hio ya mi, ɔ ngoya nde, ene aing mɔ ka Sɔ dea ne wal dede sila pɛa ha giliwi mɔ hio eglize ha Masedoane.

²Dɔka yeksamɔ ka kpaa mbwa, wea sila mbwa nekpassa. Ma, mbwa dungɔ swe fet ne tote. Ngase mbwa nê hio fabha wi nekpassa, mbwa haa mɔ nedɔka pen fet.

³Mi tɔ ha ene nde, mbwa haa mɔ nedɔka lem ne ngate pɛ mbwa, ne fin pen zua. Ma wi ndang tɛ nɔsisi mbwa mɛ de mɛgi na.

⁴Mbwa ne pɛ mbwa tɛ alanu ha ɔ tuka nde, ɔ aha wal ha mbwa mɛ ha kɔ ha tom gbakara hio wi pɛ Sɔ ha Jérusalem.

⁵Mbwa tɛ ha sɔna ne mɔ ka ɔ batakiri hazua na, ma, sɔngsi mɔ fet mbwa haa tɛ mbwa ha Kongawan. Ne hapata, mbwa haa tɛ mbwa ha ɔ fin tuka Sɔ ngoya.

⁶Tite angara tom wesara mbɔli ha pɛ ene hazu hio wi pɛ Sɔ ha Jérusalem. Yo nê engi ka ɔ mboa wene mɛ kifiri ne ha pɛ ene hazu lemsiri dede tom enge.

⁷Ha pɛ ene, mɔ fet ang nedɔka: Mekaramɔ, ngate mɛ tɔ wen nedede, hel mɛ gbengsi tɛ, ingɔmɔ, ngoy ka ene ngoy ne ɔ. Mɛgi, ɔ ngoya nde, ene ade fin dede tom enge tuka hio wi ka mɔ fet ang nedɔka.

⁸Mi tɛ ha nu ha ene mɛ de mɛgi na. Ma, mi osi ha ene hel ka hio mbinga de ne tom, hazu zɔk nde, mana ene ngoya hio ya ene nekpassa.

⁹Ene ingɔ nde, Kongawan pɛ ɔ, Jésus-Christ, ha dea dede sila pentɛ. Wene ka badung nê wan-kpamɔ, tɛ bo nê fabha wi hazu ene tuka nde, ene ate hio wan-kpamɔ ne wal tea fabha wi pɛa.

¹⁰Ha beɛ ka pena, ene dungɔ nê hio bosɔ wi ka bheka mɛ ha mɔ, ne ka angara haa mɔ kari. Mɛgi, pɛ ene, mi takiri nedede nde,

¹¹ene alemsiri haa mɔ enge sising lem ne kpaamɔ pɛ ene. Ene alemsiri yo ne ndangte dede sila enge, ka ene bheka mɛ de ne yo.

¹²Mana mɔ ha kɔ wi, mana mɔ bo ha kɔ wia na, ka wene ha mɔ ne dede sila lem ne mɔa, Sɔ bezɔk haamɔ pɛa ne dede li.

¹³Mi tɛ ngoy mɛ ɔksi ɛnɛ hazu ngbangsi hio mbinga na. Ma, mi ngoya nde, ɛnɛ fet adung gbesi.

¹⁴Sising, ɛnɛ nɛ yɛbhɛ-yɛbhɛ kpaamɔ. Mɛgi ɛnɛ lɛma gbakiri hio wi ka mɔ kɔpi mbwa. Hapata, ka mbwa bedung bin nɛ yɛbhɛ-yɛbhɛ kpaamɔ, mbwa begbakiri ɛnɛ ha ngimɔ ka mɔ bekɔpi ɛnɛ. Tuka engi, ɛnɛ fet bedung gbesi.

¹⁵Yo nê engi, ka ɛ bangeriki ha takarata pɛ Sɔ: «Wi ka kaya mɔ nɛdɔka, mɔ pɛa tɛ pen tɛ na, nɛ wi ka kaya tikiring, mɔ tɛ kɔpi wɛnɛ na.»

¹⁶Ɔ lukisi Sɔ hazu wɛnɛ gdea hɛl ha sila Tite mɛ gbakiri ɛnɛ fin tuka ɔ ha dea.

¹⁷Ka ɔ ana Tite mɛ nɛ ha pɛ ɛnɛ, a mɛkara. Pen fet, wɛnɛ nɛ pɛa tɛ ngoya mɛ nɛ ha pɛ ɛnɛ hazu sila wa dona nɛ hɛl mɛ gbakiri ɛnɛ.

¹⁸Ɔ tomsa ma ya ɔ ndang hine wɛnɛ fin. Giliwi mɔ hio eglize fet ha lukoso tom bulo Dede Wen ka wɛnɛ ha dea.

¹⁹Yo bo sɔna nê engi na, ma, giliwi mɔ hio eglize weka wɛnɛ tuka sɔy-yali pɛ ɔ hazu nɛ nɛ kapini mbɔli ka mbwa wesara nɛ dede sila. Ɔ bedɛ tom ɛngɛ hazu lukisi nɛ Kongawan, nɛ hazu osi fin nde, ɔ nɛ hɛl mɛ gbakiri hio ya ɔ.

²⁰Mbɔli ɛngɛ dɔka gdang, nɛ ɔ ngoya konzi yo nɛ mboazu, yu nde, hio wi betɛ fɛngsi tom pɛ ɔ.

²¹Ɔ ha kio wal mɛ de mɔ ka dung nzung bo sɔna ha li Kongawan na, ma, ha li hio wi fin.

²²Ɔ tomsa fin ma ya ɔ ndang hine hio wi ndɔng bwa. Ɔ wea sila wa ngimɔ nɛdɔka, nɛ ɔ kpa a nde, wɛnɛ nɛ hɛl dea tom pɛ Sɔ swe fet. Sising wɛnɛ nɛ hela pen mɔ sɔngsi, hazu a gdea tazɔ wa fet ha tɛ ɛnɛ.

²³Pɛ Tite, ɛnɛ ingɔ fet nde, wɛnɛ nê sɔy-tom pɔm ka de tom hine mi hazu gbakiri nɛ ɛnɛ. Pɛ hio ya ndɔng bwa ka nɛ hine wɛnɛ, yo nê giliwi mɔ hio eglize ha tomsi mbwa. Deamɔ pɛ mbwa fet ha haa lukosomɔ ha Christ.

²⁴ɛnɛ aosi ha hio ya ndɔng nde, ɛnɛ ngoya mbwa nɛkpasa. Mɛgi, giliwi mɔ hio eglize being nde, ɔ lukisi tɛ hazu ɛnɛ ha li mbwa nɛ wala.

2 Korente 9

¹Ha wen haa mɔ ha hio wi pɛ Sɔ ha Jérusalem, mi lɛm yeksi tɛ mi mɛ ngeriki mɔ ha ɛnɛ hazua na.

²Hazu mi ingɔ kari nde, ɛnɛ nɛ pɛ ɛnɛ tɛ ngoya gbakara mbwa fin. Swe fet mi ha lukoso tɛ hazu ɛnɛ ha li hio ya mɔ Masedoane nde, ɛnɛ, hio ya mɔ Akai, angara wesara mɔ ha beɛ ka pena. Nɛ sulo mbwa angara haa mɔ fin, ka mbwa zea wen hɛl dea tom pɛ ɛnɛ.

³Mi tomsi hio ya ɔ ndɔng ha pɛ ɛnɛ tuka nde, ɛnɛ abhɔngiri hio mɔ fet nɛkpasa tuka mi tɔa wena. Hazu mi ngoy nde, mi alukisi tɛ hazu ɛnɛ negbelea na.

⁴Ka hio ya mɔ Masedoane ka bene hine mi ha pe ene bezok nde, ene te wesiri mɔ na, ki foy bede ɔ ha li mbwa hazu ɔ toa nde, ɔ ingo ene nedede. Ne gasa foy ka beba ene, mi lem to wena na.

⁵Megi mi zoka nedede nde, mi ambo hio ya ɔ ndong tar me pen songsi ne mi. Mbwa bewesiri mɔ ka ene gona nua me ha ne dede sila. Megi, ka mi beho, mi bekpa ne goni mɔ ka ene wesara, ne yo beosi nde, ene te ha yo ne ngambi na, ma, ene haa yo ne dede sila.

⁶Tazu ene agba ne zengwen enge: «Wi ka gun mɔ tikiring, a bebhi tikiring fin. Ne wi ka gun mɔ nedoka, a bebhi nedoka fin.»

⁷Megi, dea nde, wi ndang ndang fet aha mɔ tuka mbwa bheka ha sila mbwa. Ka ene aha mɔ ne ngote na, ne ka wi anosisi ene nosisi na, hazu So ngoya ne wi ka ha mɔ ne tote.

⁸So lema ha ene hio tili dedemo fet nedoka tuka nde, mɔ pe ene alem swe fet ha wal fet, ne mɔ pe ene angbol hazu de ne ngay ha wal fet.

⁹Tuka e ngeraka ha takarata pe So: «Wene ha haa mɔ nedoka ha hio fabha wi, ne dea ngay pea bebhon kpoo.»

¹⁰So ka ha kpalmɔ ha wan-pe kpalmɔ ne fin mampa me yong, wene beha ene fin hio kpalmɔ me pe, ne wene beyebhisi hio kpalmɔa. Megi, dea ngay pe ene beway ne doka wayaa.

¹¹So beha ene kpaamɔ ka lem hazu ene, tuka nde, ene akpa wal me de ngay swe fet. Megi doka wi belukisi So hazu mɔ ka ene gde ha ko ɔ me ku nene ha mbwa.

¹²Hazu tom haa mɔ belemsiri mɔ bwa: Yo begbakiri hio wi pe So ne mɔ ka kopi mbwa, ne yo bede nde, doka wi beto oeba ha So hazua.

¹³Tom haa mɔ enge begbasi long nde, ene ne mboazu ha li So. Hio wi pe So ha Jérusalem belukisi So hazu ene zea nu wa ne de mɔ lem ne Dede Wen pe Christ. Mbwa belukisi wene fin hazu ene kapana mɔ ne dede sila hine mbwa ne hine hio olo wi pe So fet.

¹⁴Mbwa bengoy ene nekpassa, ne mbwa bego So hazu ene, hazu So ha dea dede sila ha te ene pente pet.

¹⁵ɔ aha oeba ha So hazu zengem dedemo pen fet ka wene haa ha ɔ!

2 Korente 10

¹Mi, Paul, mi mbo ene ne wal gaa sila ne dede sila pe Christ. Hio ma wi ha toa wen ha te mi nde, ha ngimo ka mi dung hine ene haki, mi ne mendi, ne ka mi bo hine ene na, mi ha fuo da ha ene.

²Megi, mi go ene nde, ka ene anosisi mi me fu da ka mi beho ha pe ene na. Ma, mi being wal me osi da pom ha hio wi ndong ka to nde, deamo pe ɔ lema ne ndoki deamo pe hio wi mɔ nzan.

- ³Ey, kpasawen, ɔ fin, ɔ nê wi, ma, bulo ka ɔ bi, yo lem ne ndokite wi na.
- ⁴Ne mɔ-bibulo pɛ ɔ tɛ ne wal wi na, ma, yo tɛ ne wal Sɔ. Mɔ-bibulo pɛ ɔ ne ngate me yangili hio gasa ngate fet ka sungiri Sɔ. Ɔ ha yangala hio takaramɔ hazu Sɔ ka bo ne wala na.
- ⁵Ɔ ha yangala hio wen fet ka hio wan-sute tɔ hazu gdɔki wal me ing Sɔ. Ne hio takaramɔ fet ka hio wi takiri ha sila mbwa, ɔ ha gana zua tuka nde, mbwa aze nu Christ.
- ⁶Ha ngimɔ ka ɔ zɔka nde, ene ha zea nu Christ ne wala, ɔ bedung gdunge-gdunge me ndulsi ε ndɔng ka bhɔna ha kafa zea nu wa.
- ⁷Pɛ ene, ene ingɔ kanɛ gbaa soko mɔ ka dung ha li wi long. Ka ma wi ha soko ene zɔk tɛ wa tuka wi pɛ Christ nekpa, lema nde, tazu wa agba nde, ɔ nê hio wi pɛ Christ fin tuka wene.
- ⁸Christ gdea ɔ ha zu ene bo hazu gdangsi mekaramɔ pɛ ene na, ma, hazu ngasisi yo. Hio ma wi lema takiri mɔ nde, mi ha suote hazua gdang, ma, mi bo ne foy hazua na.
- ⁹Mi ngoy nde, ene azɔk mi tuka wi ka gde ke ha sila ene ne wal hio takarata pɛa na.
- ¹⁰Hio ma wi ha tɔa nde, ha zang hio takarata pɛa, Paul ha tɔa wen ne ngaya ne zioa, ma, ka wene dung ha soko ɔ, wene nê mɔka wi, ne hio wen nu wa dung tuka gbelemɔ.
- ¹¹Kpal wi megi aing nde, mɔ ka ɔ ngeriki ha zang takarata ha ngimɔ ka ɔ bo hine ene na, ne mɔ ka ɔ de ha ngimɔ ka ɔ dung hine ene, yo nê ndangte mɔ ndang.
- ¹²Hio ma wi ha tɔa dede lingte mbwa ne pɛ mbwa tɛ. Ɔ bo ne da me weki tɛ ɔ hine mbwa na. Ɔ lem zɔk tɛ ɔ tuka mbwa zɔk ne tɛ mbwa na. Mbwa nê hio yerawi. Mbwa ku ndɔki deamɔ pɛ mbwa gde tuka mɔwekimɔ nde, hio wi aweki tɛ mbwa ne yo. Mbwa weki tɛ mbwa ne pɛ mbwa tɛ.
- ¹³Pɛ ɔ, yo nê Sɔ ha weki tom ha ɔ nde, ɔ anɛ ne bul wen ha pɛ ene. Megi ɔ sute sɔna hazu tom ka Sɔ weka ha ɔ. Ɔ lem sute pen engi na.
- ¹⁴Ha ngimɔ ka ɔ hɔa ha pɛ ene, ɔ tɛ de ma tom pen tom ka Sɔ weka ha ɔ na. Kpasawen, yo nê ɔ ka hɔa ha pɛ ene ne bosia me bul Dede Wen pɛ Christ.
- ¹⁵Ɔ tɛ sute pente na. Yo nde, tom ka hio mbing wi dea, ɔ sute hazua na. Ma, ɔ gdea tazu ɔ ha tɛ Sɔ nde, mekaramɔ pɛ ene akpote ne ha songsi. Engi beha ɔ wal me de ma gasa tom pen mɔ songsi ha soko ene, tuka Sɔ weka ha ɔ me de.
- ¹⁶Hapata, ɔ bene ne bul Dede Wen ha hio wi ka le pɛ mbwa ne yea ne ene. Hazu, tom ka Sɔ weka ha hio mbing wan-bul Dede Wen, ɔ ngoy de yo na. Ne tom ka hio mbinga dea, ɔ ngoy sute hazua na.
- ¹⁷Takarata pɛ Sɔ tɔa: «Wi ka ngoy me sute, wene asute hazu mɔ ka Kongawan dea.»
- ¹⁸Kpasa dede wan-tom, yo bo nê wi enge ka tɔ dede lingte wa ne pɛa tɛ na, ma, yo nê wi enge ka Kongawan tɔ dede lingte wa.

2 Korente 11

- ¹Ɛne aba sila ene ne mi ka mi wolmo tikiring tuka wan-bili. Ey, ene aba sila ene ne mi wa!
- ²Mi ha dea gula te ene, ne gula enge te ne wal So. Hazu ene dung tuka bhinzi bhoko ka mi gona nu me ha ha ma wei ndang, ka dung ne Christ.
- ³Megi, mi ha yuo ke nde, hio ma wi bete gdangsi takaramo pe ene nde, ka ene alak mekara Christ ne saa sila ne mendi gde, gbesi tuka ka gok osala ne Eve ne wal likisi pea.
- ⁴Hazu, ene ha baa sila ene ne hio wi ka te te bul wen pe ma Jesus nete, ka o te bul wen pea na. Ene mekara me kpa ma sote ka dung nete ne Nzoy-Sote ka ene kpa kari. Ene mekara me ze ma dede wen nete, ka ene te ze ha nu o na.
- ⁵Mi ingo nedede nde, hio gasa wan-netom pe ene te pen mi ha ma mo ndang na.
- ⁶Ngase ka mi ne gele wi ha wal toa wen, ne wal mbaramo mi bo ne gele wi ndang na. O gbasa yo ha ene long ngimo fet ne tili wal nete-nete.
- ⁷Ene te kpe mi ha bulo Dede Wen pe So ha ene na. Engi osi nde, mi hilo ne mendi hazu gu ene gde ha ngon. Mi ani ene nde, mana ne wal dea megii mi dea gdangamo nde?
- ⁸Hio ma giliwi mo eglise kpea mi, ne mi kuo mbolia de ne tom ha ene.
- ⁹Ka mi dungo ha pe ene, mi te dung ne zio toy ha zu ma wi ndang na, ngase ka mo kopa mi. Yo ne hio ya ha Christ mo Masedoane ka tea te gbakiri mi ne mo ka kopa mi. Ha mo fet, mi pama te mi tuka nde, mi adung ne zio toy ha zu ene na. Ne mi bepam te mi megii swe fet.
- ¹⁰Ha kandonu Akai fet, ma wi ndang lem dolsi mi me sute hazua na. Mi to megii ne wal tewen pe Christ ka dung ha te mi.
- ¹¹Hazu ge, mi to megii ge nde? Mana hazu mi ngoy ene na? Way! So ingo nde, mi ngoya ene gdang.
- ¹²Mi bebhon ha dea tom ne ndangte wal ka mi ha dea ne sising. Megii mi bedolsi hio wi ndong ka ki wal me sute nde, wal dea tom pe mbwa gbesi tuka pe o.
- ¹³Kpal hio wi ndong ne hio gdanga wan-netom. Mbwa ne hio yambalazu wan-tom, ka osili wi nde, mbwa ne hio wan-netom pe Christ.
- ¹⁴Wi ndang lem yaksi hazua na, hazu Satan ne pea te lema osili hio wi nde, wene ne telenge pe saamo.
- ¹⁵Megii, ka hio wan-tom pe Satan osili hio wi nde, mbwa ne hio wan-tom ka de tom pe mbwa nzeng, e lem yaksi ha yo na. Ma, ha kpogio ngimo, So bendulsi mbwa lem ne deamo pe mbwa.

- ¹⁶Mi tɔ fin ze ndang nde, ka ene azok mi tuka wan-bili na. Ma, ka ene zok mi tuka wan-bili, lema nde, ene aba mi tuka ene ba hio olo wan-bili fet, ne ene aha wal ha mi me lukisi te mi tikiring.
- ¹⁷Kpasawen, mo ka mi beto sising, yo te ne wal Kongawan na. Mi beto yo tuka wan-bili. Mi ingo nededeadea nde, mi ne mo ka mi lema lukisi te mi hazua.
- ¹⁸Doka wi ha lukoso te hazu tom ka mbwa lemsara ne pe mbwa te. Megi, mi fin, mi belukisi te.
- ¹⁹Ene ha zoka te ene tuka wan-ingmo, ma, ene ne sanga me ba sila ene ne hio wan-bili.
- ²⁰Kpasawen, ene ha baa sila ene ka mbwa ba ene tuka bala, ka mbwa yong ene, ka mbwa ba mo pe ene ne nga mbanzi, ka mbwa bhesiri ene, ne ka mbwa mel li ene.
- ²¹Mi ne foy me to yo nde, o te de mo ne ngasila tuka mbwa na, ma, o dea mo ne moka sila. Mi bewol fin mo tuka wan-bili ndong. Mbwa ne da me lukisi te, ma, mi fin, mi ne da me lukisi te gbesi.
- ²²Mbwa ne kando Hebro nde? Mi fin fet. Mbwa ne bem pe Israel nde? Mi fin fet. Mbwa ne bezang pe Abraham nde? Mi fin fet.
- ²³Mbwa ne wan-tom pe Christ nde? Mi ne yo pen mbwa! Mi wol mo tuka wan-bili na nde? Mi dea tom pen mbwa, mi dungo ha twa zobho pen mbwa, e mela mi pen mbwa, ne mi kpoya ha fio ze nedoka pen mbwa.
- ²⁴Ze morko, hio nasara zuife zuro mi ne zambala ze bhukoa tar zanga morko gbala nar.
- ²⁵Ze tar, hio nasara mo Rome zuro mi ne zambala. Ze ndang, hio wi loa mi ne ta hazu gbe mi gbe. Ze tar, mi goya ha li ne kuga, ne ma ngimo, mi oa ha zang li swe ndang ne ze ndang.
- ²⁶Ha hio doka yali pom, mi kpaayeksamo ha mbeng li, mi kpoya ha fio ha ko hio nagbewi, mi kpaayeksamo ha ko hio zuife, kando pom, ne ha ko hio olo kando, mi kpaayeksamo ha hio gasa le, ha kpenu, ha li nana-litong, ne ha ko wi ndong ka to nde, mbwa ne hio ya mi.
- ²⁷Te mi kata fet hazu ngatom pena te mi. Ngimo nedoka, mi te kpa wal me o la na. Ngimo nedoka mi fea wo, li ne yongamo kopa mi. Ne ngimo nedoka la kopa mi, ne mi fea gangmo.
- ²⁸Mi lem to wen hio olo yeksamo pom na. Ma, ma gasa mo ndang ang fin, yo nde, swe fet mi ne nozang hazu hio giliwi mo hio eglize fet.
- ²⁹Ka ma wi ne moka, mi fin dung tuka moka wi. Ka ma wi dak ma wa pi ha dea gdangamo, sila mi ha yimoa pente.
- ³⁰Ka mi lema me lukisi te mi, mi belukisi te hazu mo fet ka osi nde, mi ne moka wi.
- ³¹So, Bafa me Kongawan Jesus, ka lukosomo ne pea kpoo ne kpoo, wene ingo nde, mi to dalo na.

³²Ha ngimɔ ka mi dungɔ ha gasa le Damas, gɔfɔrma pɛ kongapora Aretas gdea hio wan-bibulo ha nu kin lea hazu ba mi.

³³Ma, hio ma wi haki gdea mi ha zang gasa gesɛ. Mbwa kpoa pɛl ha nua, nɛ mbwa zilso yo ha ma tolo mɔ kin gde ha gdonga. Nɛ wal engi, mi kpasa ha kɔ gɔfɔrma.

2 Korente 12

¹Lema nde, mi alukisi tɛ mi, ngase ka dea mɔ mɛgi lɛm gbakiri wi ndang na. Ma, mi betɔ wen hio gbasamɔ ka Kongawan gbasi nɛ liso.

²Mi ingɔ ma wi pɛ Christ ndang, ka Sɔ lesasa wɛnɛ ha zang kuso bhele-bhele ngɔn. Yo tɛ bo nɛ beɛ bhukɔ gbala nar mɛsɛ. Mana yo dungɔ nɛ liso ka wɛnɛ zɔka, mana a nea nɛ kilite wa, mi ing soko na. Sɔ ndang ha ing yo.

³⁻⁴Ey, mi ingɔ nde, Sɔ kuo wi engɛ nɛnɛ ha dede le pɛa. Mana yo dungɔ nɛ liso ka wɛnɛ zɔka, mana a nea nɛ kilite wa, mi ing soko na. Sɔ ndang ha ing yo. Haki, a zea hio mɔ ka wi lɛm ing mɛ tɔ yo na, nɛ ka Sɔ gdɔka fin wal ha wi mɛ tɔ yo.

⁵Mi belukisi tɛ mi hazu wi engɛ. Ma, mi lɛm lukisi tɛ mi nɛ pɔm tɛ na. Mi lɛma lukisi tɛ sɔna hazu mɔ ka osi nde, mi nɛ mɔka wi.

⁶Ka bo se nde, mi ngoya mɛ lukisi tɛ mi, ki mi de mɔ tuka wan-bili na, hazu mi lɛma tɔ nɛ tɛwen sɔna. Ma, mi kara sɛm, hazu mi tɛ ngoy ngoy nde, hio wi aba mi tuka gasa wi pentɛ na. Mbwa aba mi lɛm nɛ mɔ ka mbwa zɔk mi ha dea, nɛ ka mbwa ze mi ha tɔa.

⁷Kongawan gdea ma mɔ tuka tɛn ha tɛ mi yu nde, mi betɛ sutɛ hazu hio zengem mɔ ka wɛnɛ gbasa ha mi. Tɛn engɛ dung tuka wan-nekasara pɛ Satan, ka sɔm mi tuka nde, mi asutɛ na.

⁸Mi gɔa Kongawan zetar nde, wɛnɛ aku mɔ engɛ ha tɛ mi yunɛ.

⁹Ma, Kongawan kiforo wen ha mi: « Dede sila ka mi de ha tɛ mɛ, yo lɛma nɛ mɛ. Hazu, ha ngimɔ ka wi nɛ mɔkaa, ngatɛ pɔm lɛma de mɔ fet.» Mɛgi, mi belukisi tɛ mi sɔna hazu hio mɔ ka osi nde, mi nɛ mɔka wi, tuka nde, ngatɛ pɛ Christ ade le ha tɛ mi.

¹⁰Mi nɛ mɔka wi, hio wi ha yaa mi, hio mɔ ha kɔpa mi, hio wi ha namala mi, nɛ hio yeksamɔ ha kpaa mi hazu mi nɛ pɛ Christ. Ma, mi nɛ tote ha zang mɔ ndɔng fet, hazu ka mi nɛ mɔkaa, mi nɛ ngatɛ.

¹¹ɛnɛ ha nɔsasa mi mɛ wolmɔ tuka wan-bili, hazu ɛnɛ ka lɛma mɛ tɔ dede lingtɛ mi, ɛnɛ tɛ de yo na. Ngase ka mi bo nɛ ma wi na, hio gasa wan-netom pɛ ɛnɛ tɛ pen mi ha ma mɔ ndang na.

¹²Ha ngimɔ ka mi dungɔ ha soko ɛnɛ, mi dea tom nɛ yikosila fet, nɛ Sɔ dea hio mɔweka, mɔkifi nɛ mɔbhana nɛ wal mi. Mɔ ndɔng osa long nde, mi nɛ wan-netom.

¹³Mi tɛ de ma mɔ ha hio olo giliwi mɔ eglize lak ɛnɛ gde na, sɔna nde, mi tɛ dung tuka zio toy ha zu ɛnɛ na. Ma, ka ɛnɛ zɔka yo tuka gdanga deamɔ, mi ani tiso ha kɔ ɛnɛ.

¹⁴Sising, mi te bo sanga me ne ha zetar yali pom ha pe ene. Ne mi lem dung tuka zio toy ha zu ene na. Mi ngoy kpa mo ha ko ene na, mo ka mi ngoy, yo ne ene. Kpasawen, yo bo ne hio bem ka lema me pam gdibafa ne gdinana na, ma, yo ne hio gdibafa ne gdinana ka lema me pam hio bem pe mbwa.

¹⁵Pom, mi ne tote me gdangsi hio mo pom fet hazu ene, ngase te mi. Mi ngoya ene pente. Hazu ge ene ngoy mi tikiring sona, ge nde?

¹⁶Kpasawen, mi te dung tuka zio toy ha zu ene na. Ma, hio ma wi toa nde, mi ne wanlikisi ka baa mo ha ko ene ne wal dambari.

¹⁷Mana mi yonga ene ne wal ma wi ndang ka mi tomsa ha pe ene nde?

¹⁸Mi nosasa Tite hazu ne ha pe ene, ne mi batomsu wene hine ya o enge ka mi toa wen pea songsi. Mana Tite yonga ene nde? O hine Tite ne takaramo ndang gbesi, ne deamo pe o fet gbesi.

¹⁹Mana ngimo nezikoa, ene ha takara nde, o ha nganga te o ha li ene nde? Way! O ha dea soy hine Christ, ne o ha wolamo ha li So. O ha toa mo ndong fet ha ene, hio ndongila o, hazu gbakiri ene ha wal mo So.

²⁰Mi yu nde, ha ngimo ka mi beha ha pe ene, mi bete kpa nde, deamo pe ene bo tuka mi ngoya na, ne ene bete kpa nde, deamo pom bo tuka ene ngoya na. Mi yu nde, mi bete kpa ene mana ha moya, mana ha dea silamo, mana ha dea ngambi, mana ha dea kpakpay, mana ha fengsa may, mana ha toa gdanga lingte may, mana ha suote, mana ha dea woto-wotomo.

²¹Mi yu fin nde, ha ngimo ka mi beha ha pe ene, So pom bete pi foy ha li mi hazu ene. Yo nde, mi yu me kpa ngote hazu hio doka wi ka bade gdangamo songsi, ne ka te kifiri sila mbwa lak dea mo nzing, dea wanza, ne dea mo tum gde na.

2 Korente 13

¹Yo bedung ne zetar yali pom ha pe ene. Tuka takarata pe So toa: «Wan-kewen adung bwa mana tar me gon soko wen fet.»

²Ha zebwa yali pom ha pe ene, mi bagba tazu wi ndong ka dea gdangamo ne tazu hio olo wi fet. Ne sising ka mi te ho ka ha soko ene na, mi gba tazu mbwa bingiri ze ndang fin nde, ka mi ho ne mbinga, mi lem gde ma wi fin ndang na.

³Ene ngoya ing nde, mana Christ ha wolamo ne wal nu mi. Ene bezok yo ha ho pom! Christ bo ne moka wi hazu de mo ha soko ene na, ma, a de tom ha soko ene ne ngate.

⁴Kpasawen, ha ngimo ka wene fea ha getakate, a badung ne moka wi. Ma, sising, wene ne zutuno ne wal ngate pe So. O fin ka de soy hine Christ, o ne moka wi. Ma, o bedung ne zutuno hine wene ne wal ngate pe So hazu de tom ha soko ene.

⁵Ene awe sila ene nedede ha hazu ing nde, mana ene mekara Christ nekpa. Bo ne ene ha zoka te ene tuka hio wi ka Jesus-Christ ang ha te mbwa, na nde? Ma, ene ne ma mo ka gbasi yo nde?

⁶Pɛ ɔ, ɔ nɛ yo. Mi ngoya nde, ɛnɛ aing yo nɛdɛdɛa.

⁷Ɔ ha gɔa Sɔ nde, ɛnɛ ade ma gdangamɔ ndang na. Ɔ gɔa Sɔ mɛgi bo hazu osi nde, ɔ nê hio kpasa wi pɛ Christ, na. Ɔ ngoya sɔna nde, ɛnɛ ade dedemɔ. Ka hio ma wi takiri ha wena nde, ɔ bo nê hio kpasa wi pɛ Christ na, yo de mɔ na.

⁸Ɔ bo nɛ ngatɛ mɛ sungiri tɛwen pɛ Sɔ na, ma, ɔ lɛma de sɔna nɛ tom pɛ tɛwen.

⁹Ɔ nɛ tote ka ɔ dung nɛ mɔkaa, nɛ ka ɛnɛ dung nɛ ngaya. Mɛgi, ɔ gɔ Sɔ tuka nde, ɛnɛ aɛm fin wɛɛ nɛ mbinga.

¹⁰Sising, mi bo ha soko ɛnɛ na. Mɛgi, mi ngeriki takarata ɛngɛ tomsi ha ɛnɛ yu nde, ha ngimɔ ka mi hine ɛnɛ, mi betɛ sɛn wen nɛngaya ha ɛnɛ. Hazu, ziomɔ ka Sɔ haa ha mi, bo hazu bhondisi ɛnɛ na, ma, hazu gbakiri ɛnɛ.

¹¹Hazu karsi nɛ wen pɔm, hio ya mi, ɛnɛ adung nɛ tote! Ɛnɛ akpɔtɛ ha wal mɔ Sɔ, ɛnɛ ambo may, ɛnɛ adung nɛ ndanga takaramɔ ha soko may, nɛ ɛnɛ adung nɛ gaamɔ. Mɛgi, Sɔ ka gde ngoy nɛ gaamɔ ha sila ɔ, bedung hine ɛnɛ.

¹²Ɛnɛ fan may nɛ duyɔ mbuku tuka hio nzɔy wi pɛ Sɔ. Hio nzɔy wi pɛ Sɔ hake fet fana ɛnɛ.

¹³Dede sila pɛ Kongawan Jésus-Christ, ngoy pɛ Sɔ, nɛ ngatɛ pɛ Nzɔy-Sɔtɛ ka wesiri ɔ, adung hine ɛnɛ fet.

Galasi

Galasi 1

¹Yo nê mi Paul ha ngeriki takarata enge. Yo bo nê wi ha weki mi gde wan-netom na, ne yo bo fin ne wal wi ka mi tea wan-netom na. Ma, yo nê Jésus-Christ, ka Sɔ guo ha soko hio fiowi, hine Sɔ, Bafa wa, ha weki mi.

²Mi hine hio ya ha Christ hake fet tomsi takarata enge ha ene, hio giliwi mɔ hio eglize ha kandɔnu Galasi.

³Sɔ, Bafaɔ, hine Kongawan Jésus-Christ ade dede sila ha te ene, ne aha ene gaamo.

⁴Tuka Sɔ, Bafaɔ, ngoya, Christ fea gɔn zu hio sembɔ peɔ, hazu gbosisio ha gdanga nzan enge mɔ sising yune.

⁵Lɛkɛ-lɛkɛmɔ adung ha kɔ Sɔ kpoo ne kpoo. Amen.

⁶Sɔ saa ene ne wal dede sila pe Jésus-Christ. Mɛgi mi yaksa pente ka mi zea nde, ene gdea gdong ha wene nehasa, hazu lengi zala ha ma mbing Dede Wen.

⁷Yo nê tewen nde, ma mbing Dede Wen ndang bona. Mi tɔ mɛgi hazu mi zɔka nde, hio ma wi ha bhunzoko sila ene, ne mbwa ngoy me bhabhi Dede Wen ka tɔ wen te Christ.

⁸Ka ma wi tɔ ma mbing Dede Wen ha ene ka dung nete ne enge ka ɔ tɔa ha ene, fomi aba wene, ngase yo nê ɔ ne pe ɔ te mana ma telenge ka guote ha ngɔn tene.

⁹ɔ tɔa yo ha ene kari, ne sising, mi ha putoro yo fin nde: Ka ma wi tɔ ma mbing Dede Wen ha ene ka dung nete ne enge ka ene zea ha nu ɔ, fomi aba wene!

¹⁰Mana mi ha tɔa wen mɛgi hazu kpa longo pe hio wi nde? Way! Mi ngoy ne longo pe Sɔ sɔna. Mana mi ha kio wal me ha tote ha hio wi nde? Way! Ka bo se nde, mi ha kio fin wal me ha tote ha hio wi, ki mi bo nê wan-tom pe Christ na.

¹¹Hio ya mi, mi tɔ ha ene nde, Dede Wen ka mi bul ha ene, yo te ne wal ndɔkite wi na.

¹²Ma wi ndang te ha yo ha mi na, ne ma wi ndang te osi yo ha mi na. Ma, yo nê Jésus-Christ ne te wa ha gbasi yo ha mi.

¹³Ene zea wen deamo pɔm ha ngimɔ ka mi bhɔna ka ha dea tom Sɔ ne wal ndɔki deamo pe hio zuife. Ene ingɔ nde, mi dungɔ ha namala hio giliwi mɔ eglize pe Sɔ nengaya. Ey, mi dungɔ ha kio wal me bhondisi mbwa.

¹⁴Mi bayambi mɔ hazu hio ndɔki deamo pe hio zuife pen hio olo zuife mɔ tanga pɔm. Ne mi gdea sila mi ha hio ndɔki deamo pe ngbabafa ɔ nekpaasa pen mbwa fet.

¹⁵Ma, ne wal dede sila pea, Sɔ gdea mi nete gde mi boka ha zang nana mi, ne a saa mi nde, mi ade tom pea.

¹⁶A gbasa Bewei pea ha mi tuka nde, mi abul Dede Wen te wa ha hio kandɔ ndɔng ka bo nê zuife na. Ha ngimɔ engi, mi te ne ha pe ma wi nde, wene ambo mi na.

¹⁷Nε mi tε nε ha Jérusalem hazu zɔk nε hio wi ndɔng ka tεa wan-netom sɔngsi nε mi, na. Ma, mi guote pen nε ha kandɔnu Arabi, hapata ing ki mi tε kifiri pe ha le Damas.

¹⁸Mi dungɔ haki lem beɛle tar ing ki mi tε nε ha Jérusalem ha zɔka Pierre. Mi dungɔ ha pεa haki lem kili dimasi bwa.

¹⁹Nε ha ngimɔ engi mi tε zɔk ma mbing wan-netom fin na, bhɔn kanε Jacques, bebe ya mε Kongawan.

²⁰Mi tɔ ha li Sɔ nde, mɔ ka mi ngeriki ha εnε, yo bo nê dalo na.

²¹Hapata engi, mi pena nε ha kandɔnu Siri nε kandɔnu Silisi.

²²Ha ngimɔ engi fet, hio giliwi mɔ hio eglize pε Christ ha kandɔnu Judée tε ing ka mi na.

²³Ma, mbwa zεa sɔna nε lingtε mi nde, wi kε ka badung ha namala ɔ, nε ka baki wal mε bhondisi Dede Wen mekara Christ, wεnε tε bo ha bulo yo.

²⁴Mεgi, mbwa lukoso Sɔ hazu mi.

Galasi 2

¹Hapata beɛle bhukɔ gbala nar, ɔ hine Barnabas nea fin nε mbinga ha Jérusalem. Mi kuo Tite nεnε hine ɔ fin.

²Mi nea haki hazu Sɔ gbasa ha mi nde, mi anε. Haki, ɔ wesara may gbate hine hio wi mɔ zu eglize. Mi osa ha mbwa goto Dede Wen ka mi bul ha hio kandɔ ndɔng ka bo nê zuife na. Mi dea mεgi hazu mi tε ngoy nde, tom ka mi dea sɔngsi, nε ka mi boka ha dea, yo apen nεgbelea na.

³Nε mbwa mekara tom pɔm. Kpasawen, sɔy-yali pɔm, Tite, ka dung nê kandɔ greke, mbwa tε nɔsisi wεnε mε gɔn sɔru wa na.

⁴Ma, hio ma ya ha Christ, ka dung nê wan-dambari, lea ha soko ɔ nε wuso. Ka mbwa zɔka nde, Jésus-Christ gbosasa ɔ ha si mbonga pε Moïse gde sεε, mbwa ngoya mε gde ɔ ha si mbonga fin nε mbinga tuka hio bala.

⁵ɔ tε gde wal ha mbwa ngimɔ ndang na, hazu ɔ ngoya de mɔ fet tuka nde, Dede Wen ka dung nê tεwen, abhɔn hine εnε.

⁶Hio wi mɔ zu eglize, mbwa tε ha nu ha mi nde, mi akpalsi deamɔ pɔm, na. Ka bo nê pε hio wi mɔ zu eglize, ɔ ingɔ nde, Sɔ gba soko hio wi na. Mεgi, ngase mbwa badung mεng, yo dung tuka gbelemɔ ha li mi.

⁷Kpasawen, mbwa nε pε mbwa tε zɔka nde, tuka ka Sɔ baha nε tom ha Pierre mε bul Dede Wen ha kandɔ zuife, Sɔ haa tom ha mi mε bul yo ha hio olo kandɔ gbesi.

⁸Hazu Sɔ ka batomsɔ Pierre tuka wan-netom ha pε kandɔ zuife, a tomsa mi fin gbesi ha pε hio olo kandɔ.

⁹Jacques, Pierre ne Jean, ka hio wi pe Christ mekara tuka hio wi mo zu eglise, mbwa zoka nde, So haa tom enge ha mi. Yo ne engi, ka mbwa fana mi hine Barnabas ne ko hazu osi nde, o hine mbwa, o te bo ne soy-tom ha bulo Dede Wen. Mbwa bebhon ha dea tom ha soko kandu zuife, ne o bene ne de tom ha soko hio olo kandu.

¹⁰Ne mbwa ngoya ka sona nde, o agbakiri hio fabha wi mo eglise ha Jerusalem. Ne mi gdea te mi fet ha dea megi.

¹¹Ma, ka Pierre hoa ha Antioshe, mi sena wen ha wene ha li wi fet, hazu a bo ha dea mo nedede na.

¹²Hazu songsi, Pierre dungo ha yongamo gbesi hine hio wi pe Christ ka bo ne zuife na. Ma, hapata hoa pe hio wi ndong ka Jacques tomsa tene, a daka te wa, ne a yongmo hine mbwa fin na, yu ne ke hio wi pe Christ mo kandu zuife ndong ka ngoy nde, hio olo wi pe Christ fet agon soru mbwa.

¹³Ne hio olo wi pe Christ mo kandu zuife fet angara dea dambari gbesi tuka Pierre. Ngase Barnabas fin ne pea te, a lesasa te wa ha zang dambari enge.

¹⁴Megi, ka mi zoka nde, mbwa bo ha dea mo nzenge lem ne tewen pe Dede Wen na, mi toa ha Pierre ha li wi fet long: «Me ka dung ne zuife, me te de mo hake tuka wi mo kandu zuife na, ma, me dea mo tuka wi mo olo kandu. E dea meng, ka me te bo ha nosasa wi mo olo kandu nde, mbwa ade mo gbesi tuka hio zuife, ge nde?»

¹⁵O ne hio zuife ne wal bhe. O bo ne hio wan-de gdangamo tuka hio olo kandu na.

¹⁶Tangere o ingo nde, yo sona ne wal mekara Jesus-Christ ka So gde wi nzenge ha li wa, yo bo ne wal dea mo lem ne mbonga pe Moise na. Megi, o fin, o mekara Jesus-Christ tuka nde, So agde o nzenge ha li wa bo hazu o dea mo lem ne mbonga na, ma, hazu o mekara Christ. Kpasawen, ma wi ndang lem dung nzenge ha li So ne wal dea mo lem ne mbonga na.

¹⁷O ngoya me dung nzenge ha li So ne wal dea soy hine Christ. Ne wal deamo megi, o mekara nde, o ne hio wan-de gdangamo gbesi tuka hio olo kandu. Megi, mi ani nde, o te bo ne hio wan-de gdangamo ne wal Christ nde? Way!

¹⁸Mi laka mbonga gde kari. Ma, ka mi ngoy me pam yo fin ne mbinga, mi de ne pom te nde, mi ate wan-de gdangamo, hazu wi ndang lem pam yo wee na.

¹⁹Ey, ha li mbonga mi dung tuka fiowi, yo zok fin mi na. Mbonga ne pea te dea megi tuka nde, mi adung ne zutuno hazu So. Mi fea gbesi hine Christ ha getakate.

²⁰Sising, mi bo fin ne zutuno na, ma, yo te bo ne Christ ka dung ne zutuno ha te mi. Ngimo fet ka mi bhon ne zutuno ha nzan enge, mi ha mekara Bewei pe So, ka ngoya mi ne ka fea gon zu mi.

²¹Mi lem kifiri dede sila pe So ha gbelemo na. Hazu, ka wi dung nzenge ha li So ne wal pama mbonga, ki Christ fea negbelea.

Galasi 3

- ¹Woo! Ɛne, hio wi mɔ Galasi, zu Ɛne bona! Nge wi ha osili Ɛne, o nde? Bo nê mi gbasa wal ka Jésus-Christ fea ne ha getakate ha li Ɛne fet long, na nde?
- ²Mi ngoy sɔna nde, Ɛne akifiri wen ha anamɔ engɛ: Sɔ haa Ɛne Nzɔy-Sɔte hazu ge? Yo nê hazu Ɛne dea mɔ lem ne mbonga pe Moïse, mana hazu Ɛne zea Dede Wen ne mekara yo nde?
- ³Zu Ɛne bo fin na! Ɛne angara mbombe tunɔ pe Ɛne ne wal ngate pe Nzɔy-Sɔte, ma, sising Ɛne ngoya lemsiri yo ne wal ngate pe Ɛne ne te Ɛne.
- ⁴Mana gasa mɔ ndɔng hɔa ha te Ɛne negbelea nde? Way! Yo bo negbelea na.
- ⁵Sɔ ha Nzɔy-Sɔte pea ha Ɛne, ne wene ha dea hio mɔkifi ha soko Ɛne. Mi ani Ɛne fin nde, Sɔ de megi hazu ge? Yo nê hazu Ɛne dea mɔ lem ne mbonga, mana hazu Ɛne zea Dede Wen ne mekara yo nde?
- ⁶Takarata pe Sɔ tɔa: «Abraham mekara Sɔ, megi Sɔ zɔka wene tuka nzeng wi.»
- ⁷Hazu engi, Ɛne aing nde, hio ngbak bezang pe Abraham, yo nê hio wi ndɔng ka mekiri Sɔ.
- ⁸Takarata pe Sɔ tɔa bingiri nde, hio kandɔ ka bo nê zuife na, bemekiri bin Sɔ, ne Sɔ bezɔk mbwa tuka nzeng wi ha wena. Yo nê engi, ka yo tɔa fin ha Abraham dede kasi engɛ: «Ne wal me, Sɔ bewol dede wen ha zu hio kandɔ fet.»
- ⁹Abraham mekara Sɔ, ne Sɔ wola dede wen ha zu wa. Gbesi tuka engi, Sɔ bewol fin dede wen ha zu hio wi fet ka mekiri wene.
- ¹⁰Ma, ka bo nê pe wi ndɔng ka gde tazɔ mbwa ha dea mɔ lem ne mbonga, fomi pe Sɔ baa mbwa kari. Hazu takarata pe Sɔ tɔa: «Fomi aba wi engɛ ka bo ha dea mɔ lem ne hio wen ha zang takarata mbonga pe Moïse weɛ na.»
- ¹¹Ne ɔ ingɔ fin nde, yo bo ne wal deamɔ lem ne mbonga ka Sɔ bezɔk wi tuka nzeng wi na. Hazu takarata pe Sɔ tɔa: «Wi ka dung nzeng ha li Sɔ hazu a mekara Sɔ, wene bedung ne zutunɔ.»
- ¹²Megi, deamɔ lem ne mbonga, yo bo gbesi ne mekara Sɔ na. Ma, yo gbesi tuka takarata pe Sɔ tɔa: «Yo sɔna nê wi engɛ ka de mɔ weɛ lem ne hio wen mbonga, ka bedung ne zutunɔ ha wena.»
- ¹³Christ gbosasa ɔ ha si fomi pe mbonga. A guo yo ha zu ɔ gde ha zu wa. Tuka takarata pe Sɔ tɔa: «Fomi baa wi engɛ ka ɛ gesa ha te.»
- ¹⁴Mɔ hɔa megi tuka nde, ne wal Jésus-Christ, Sɔ awol dede wen ha zu hio kandɔ fet tuka wene bagɔn se nua ha Abraham. Megi, ne wal mekara Sɔ, ɔ lema kpa Nzɔy-Sɔte ka Sɔ bagɔn nua.
- ¹⁵Hio ya mi, mi beku ma ndɔkite wi tɔ ne wen pɔm. Ka ma wi gɔna nu ne wala kari hazu likɔ pea, ma wi ndang lem tukili mana kpalsi gɔnanu engɛ na.

16Tuka engi fin, Sɔ bagɔn nu ha Abraham nɛ ha bezang pɛa. Takarata pɛ Sɔ tɛ tɔ nde, hio bezang pɛa, na. Yo tɛ tɔ wen dɔka bezang na, ma, yo tɔ ka sɔna nɛ wen ndanga bezang ndang. Nɛ ndanga bezang engɛ, yo nɛ Christ.

17Mɛgi, mɔ ka mi ngoya mɛ tɔ, yo nɛ engɛ: Sɔ gɔna nu ha Abraham nɛ wala. Kili bɛlɛ gɔmmay nar zu bhukɔa tar pena ing ki Sɔ tɛ ha mbonga ha Moïse. Mɛgi, mbonga lem mɛ tukili mana yangili gɔnanu engɛ pɛ Sɔ na.

18Ka bo se nde, hio wi akpa likɔ pɛ Sɔ nɛ wal deamɔ lem nɛ mbonga, ki gɔnanu engɛ pɛ Sɔ tɛ bo nɛ gbelemɔ. Ma, yo nɛ wal gɔnanu ka Sɔ dea dede sila ha tɛ Abraham.

19Ka mɔ dung tuka engi, tom pɛ mbonga dung mɛng? Sɔ gdea mbonga ha zu gɔnanu pɛa tuka nde, ɔ aing deamɔ ka dung nɛ gdanga ha li wa. Sɔ haa mbonga kerɛ nɛ hɔa pɛ bezang pɛ Abraham, ka Sɔ gɔna nua ha wɛnɛ. Hio telenge kuo mbonga tɛnɛ tɛ ha ha Moïse tuka nde, wɛnɛ adung ha soko Sɔ hinɛ hio wi.

20Ma, ka bo nɛ pɛ Sɔ hinɛ Abraham, ma wi ndang tɛ dung ha soko mbwa na. Yo nɛ Sɔ gbate ha gɔn nu ha Abraham.

21Engi ngoy tɔ nde, mbonga sungiri nɛ hio gɔnanu pɛ Sɔ nde? Way, yo bo mɛgi na! Ka bo se nde, mbonga ka Sɔ haa ha Moïse, nɛ ngatɛ mɛ ha tunɔ ha hio wi, ki mbwa lɛma dung nzeng ha li Sɔ nɛ wal dea mɔ lem nɛ yo.

22Ma, takarata pɛ Sɔ tɔa nde, hio wi mɔ nzan fet nɛ bala ha si gdangamɔ. Mɔ dung mɛgi tuka nde, hio wi ka mɛkiri Jɛsus-Christ, mbwa akpa dedemɔ ka Sɔ gɔna nua, nɛ wal mɛkaramɔ pɛ mbwa.

23Sɔngsi ka ɔ tɛ kpa ka wal mɛ mɛkiri nɛ Christ na, ɔ dungɔ tuka hio bala ha si mbonga kerɛ nɛ ngimɔ ka Sɔ begbasi wal engɛ.

24Mɛgi, hɔ ha ngimɔ tea pɛ Christ, mbonga dungɔ ha pama ɔ tuka nde, ɔ atɛ nzeng ha li Sɔ nɛ wal mɛkara Christ.

25Nɛ sising ɔ bo fin ha si ngatɛ pɛ wan-pam wi engɛ na, hazu ngimɔ mɛ mɛkiri Christ hɔa kari.

26Kpasawen, ɛnɛ fet tɛ bo nɛ hio bem pɛ Sɔ nɛ wal mɛkaramɔ ka ɛnɛ mɛkara nɛ Jɛsus-Christ.

27Ɛ gdumso ɛnɛ ha li tuka nde, ɛnɛ ade sɔy hinɛ Christ. Nɛ sising, ɛnɛ tɛ bo ha baa may hinɛ Christ.

28Mɛgi, gbaa soko kandɔ zuife nɛ olo kandɔ bo fin na. Gbaa soko bala nɛ bɛlɛ bo fin na. Gbaa soko wei nɛ bhoko bo fin na. Ha dea sɔy hinɛ Jɛsus-Christ, ɛnɛ fet tɛ bo nɛ wi ndang.

29Ka ɛnɛ nɛ hio wi pɛ Christ, ɛnɛ tɛ bo nɛ hio bezang pɛ Abraham. Mɛgi, Sɔ beha ha ɛnɛ hio dedemɔ fet ka wɛnɛ bagɔn nua ha Abraham.

Galasi 4

- ¹Megi, mɔ ka mi ngoy mɛ tɔ, yo nê engɛ: Ha ngimɔ fet ka wan-ba likɔ bhɔn ka nê bhobem, wɛnɛ gbesi tuka bala, ngasɛ ka likɔ fet nɛ pɛa.
- ²A behil nɛ mɛndi ha si wi ndɔng ka day wɛnɛ, nɛ ka pam toy pɛa, zengi nɛ ngimɔ ka bafa wa weka.
- ³Yo gbesi nɛ ɔ. Ha ngimɔ ka ɔ badung tuka bhobem, ɔ badung se tuka bala ha si hio ziomɔ nzan.
- ⁴Ma, ka ngimɔ ka Sɔ baweki lema kari, a tomsa Bewei pɛa. Bhoko bhɛa wɛnɛ, nɛ a dungɔ ha si mbonga pɛ Moïse.
- ⁵A tɛa hazu yangi ɔ ka dung tuka bala ha si mbonga, tuka nde, Sɔ aba ɔ tuka hio bem pɛa.
- ⁶Sɔ tomsa Sɔtɛ pɛ Bewei pɛa ha zang sila ɔ, hazu osi nde, ɔ nê hio bem pɛa nɛkpasa. Nɛ Sɔtɛ engɛ ha gdɔra: «Abba» ka tɔ nde, Bafa mi!
- ⁷Engi osi nde, mɛ bo fin nê bala na, ma, mɛ tɛ bo nê bem longo-longo. Nɛ mɔ fet ka Sɔ bhɔngara hazu hio bem pɛa, wɛnɛ beha yo ha mɛ, hazu mɛ tɛ bo nê bem pɛa kari.
- ⁸Sɔngsi, ha ngimɔ ka ɛnɛ tɛ ing ka Sɔ na, ɛnɛ dungɔ tuka bala pɛ hio tili mɔ nɛtɛ-nɛtɛ ka bo nê kpasa sɔ na.
- ⁹Sising ɛnɛ ingɔ Sɔ kari, mɛ tɔ tɛwen, yo nê Sɔ ha ing ɛnɛ kari. Ma, ɛnɛ de mɛng mɛ kifiri fin tɛ tɛ dung ha si hio mɔka gbele sɔtɛ ndɔng, ge nde? Hazu ge, ɛnɛ ngoy de tom tuka bala ha mbwa fin nɛ mbinga, ge nde?
- ¹⁰ɛnɛ ha kuo hio ma swe, hio ma kilize, hio ma ngimɔ beɛ, nɛ hio ma kili beɛ gde tuka gasa mɔ pente ha li ɛnɛ.
- ¹¹Megi mi nɛ nɔzang hazu ɛnɛ yu nde, mana tom ka mi dea ha soko ɛnɛ betɛ dung tuka gbelemɔ.
- ¹²Hio ya mi, mi lokitɛ ha ɛnɛ nde, ɛnɛ atɛ gbesi tuka mi, tuka mi fin tɛa sɔngsi gbesi tuka ɛnɛ. Sɔngsi, ɛnɛ tɛ de gdangamɔ ha tɛ mi na.
- ¹³ɛnɛ ingɔ nededeɛ nde, yo nê zeɛ ha gbosisi wal ha mi mɛ bul Dede Wen ha ɛnɛ nɛ bosia.
- ¹⁴Ngasɛ ka zeɛ pɔm baha yeksamɔ ha ɛnɛ pente, ɛnɛ tɛ bhesiri mi mana mul mi pi na. Ma, ɛnɛ baa mi nɛ dede kɔ tuka mi dungɔ nê ma telenge pɛ Sɔ, mana Jɛsus-Christ nɛ pɛa tɛ.
- ¹⁵Totɛ pɛ ɛnɛ ka badung ha ngimɔ engi, nɛa ha ndo nde? Mi kɛ wen pɛ ɛnɛ long nde, ka bo se nde, ɛnɛ akpa wal, ki ɛnɛ bakɔti tɛ gbali ɛnɛ ku ha mi!
- ¹⁶Mana ɛnɛ tɛ bo ha zɔka mi tuka ngana pɛ ɛnɛ hazu mi ha tɔa tɛwen ha ɛnɛ nde?
- ¹⁷Hio ma wi nɛ gasa hɛl nde, ɛnɛ agbam may hine mbwa. Ma, goto hɛl engɛ bo nɛ dedeɛ na. Mbwa ki nɛ wal mɛ ketini soko ɔ hine ɛnɛ nde, ka ɛnɛ ade hɛl tɛ mbwa fet.

- 18**Ka hio wi ne hel hazu de ne dedemo, engi dea pente. Ma, mbwa ade meggi ngimo fet, bo sona ha ngimo ka mi dung hine ene na.
- 19**Hio bem pom, mi ha kpa yimte hazu ene fin ne mbinga tuka bhoko ka bi bhe. Mi bebhon ne yimte enge tee ho ha ngimo ka ene bedung ne hio kpa wi pe Christ.
- 20**Mi ing fin mo ka mi beto ha ene na. Yo ne engi, ka mi ne te hel me dung ha soko ene sising tuka nde, mi aing toa wen ka beba sila ene.
- 21**Ene ngoy me bhon ha si mbonga na nde? Meggi, ene akifiri wen ha anamo enge: Ene zea mo ka mbonga toa nde?
- 22**Yo toa nde, Abraham babhe bewei bwa, ndang hine ma bhoko bala, ling wa nde, Agar, ne ndang hine ma bhoko bele, ling wa nde, Sara.
- 23**Bhoko bala enge bhea bem pea ne wal ndoki bhe. Ma, bhoko bele, bhea bem pea ne wal gonanu pe So.
- 24**Kasi mo enge dung tuka wekamo, ka to nde, dungo pe hio bhoko ndong bwa osi tili noa mbon bwa. Noa mbon ka So bano hine Moise ha zu ngari Sinai dung tuka Agar, ka bhea ne bebala.
- 25**Agar dung tuka ngari Sinai ha kandonu Arabi. A dung fin tuka gasa le Jerusalem mo ngimo sising, hazu hio wi mo lea fet ne hio bala.
- 26**Ma, Jerusalem mo ngon dung tuka bele, ne yo ne wene ka dung ne nana o.
- 27**Yo gbesi tuka takarata pe So toa: «Me, nakomba, me de tote! Me ka te kpa yimte bio bhe na, me gdori ne tote! Kpasawen, hio bem pe bhoko ka wei yangsa, bedok pen pe enge ka dung ne wei.»
- 28**Ka bo ne pe ene, hio ya o, ene ne hio bem pe So, ka wene bhea lem ne gonanu pea gbesi tuka Isaac.
- 29**Songsi bhee, bem ka Agar babhe ne wal ndoki bhe, wene banamili bem ka Sara babhe ne wal Nzoy-Sote. Ne sising, mo dung ka fin gbesi.
- 30**Ma, takarata pe So toa nde ge? Yo toa: «Me yin bhoko bala enge hine bem pea fet yune. Hazu bem pe bala lem kpa liko hine bem pe bhoko bele gbesi na.»
- 31**Meggi, hio ya o, o bo ne hio bem pe bhoko bala na. O ne hio bem pe bhoko bele.

Galasi 5

- 1**Christ gbosasa o ha tom bala yune tuka nde, o adung ne te kpa bele. Meggi, ene bhon ne te bele ne noa nging. Ka ma wi aba ene tuka bala fin na.
- 2**Ene ze nedede. Mi, Paul, mi to ha ene long nde, ka ene gon soru ene, ki tom ka Christ dea hazu ene, yo lem me gbakiri ene ndang na.
- 3**Mi putiri fin to ha ene long nde, wi ka gon soru wa, lema ka lem nde, wene ade mo lem ne mbonga fet wee.

⁴Ènè ka ngoy dung nzeng ha li Sò nê wal deamò lèm nê mbonga, ènè góna soko hine Christ kari. Mègi, Sò lèm de dede sila ha tɛ ènè fin na.

⁵Pɛ ɔ, ɔ gde tazu ɔ nê wal Nzoy-Sòtɛ ha tɛ Sò nde, wènɛ begde ɔ nzeng ha li wa hazu ɔ məkara Christ. Nɛ ɔ ha kera mò engɛ nê sila ɔ fɛt.

⁶Kpasawen, wi ka de sɔy hine Jésus-Christ, mana wènɛ nê wan-gòn sòru, mana wènɛ nê wan-sòru, yo de mò na. Gasa mò sòna nde, wènɛ aməkiri Christ nê gbasi yo nê wal ngoy ka wènɛ ngoya nê hio wi.

⁷Songsɛ, ènè ba-angiri nɛdedea. Ma, yo nê nge wi ha dolsi ènè mɛ de mò lèm nê tɛwen, o nde?

⁸Yo bo nê Sò ha osili ènè mɛ de mègi na, hazu yo nê wènɛ ha sa ènè.

⁹Ènè ingɔ zɛngwen ka tɔ nde: «Yina hasisi mampa tikiring lema hasisi gasa mbòrɔa fɛt.»

¹⁰Ɔ hine ènè fɛt ha dea sɔy hine Kongawan. Mègi mi ha gdea tazu mi fɛt ha tɛ ènè nde, ènè bedung nê ndangtɛ takaramò gbesi tuka mi. Ma, wi engɛ ka tukili mò ha soko ènè, ngase wia adung dung mɛng, Sò begòn kita ba wènɛ.

¹¹Hio ya mi, hio zuife ha namala mi. Engi osi long nde, mi bo ha osa wen góna sòru na. Ka mi aosi se mò mègi, ki wen fio pɛ Christ ha getakate bo fin nê mò-kò nanga ha li hio zuife na.

¹²Hio wi ndɔng ka pi tukolomò ha soko ènè, nê dedea nde, ka mbwa agòn sòna nê sòru mbwa na, ma, mbwa agba fin tɛ mbwa nê mala!

¹³Ka bo nê pɛ ènè, hio ya mi, Sò saa ènè mɛ dung nê bele. Mò ndang sòna, ènè ka dung nê bele sising, ka ènè atakiri nde, ènè lema de mò fɛt tuka sila ènè ngoya na. Ma, lema nde, ènè angoy may, nê ènè agbakiri may.

¹⁴Kpasawen, mbonga fɛt wesara may ha zang ndanga mbonga engɛ ka tɔ nde, «Mɛ ngoy ma mɛ tuka tɛ mɛ.»

¹⁵Nɛ ka ènè de mò ha soko may tuka hio ngɔnzɔ ka yɔng may vak-vak, nê ka kɔmbiri may zɛgbɛk, ènè pangay yu nde, ènè betɛ gdari may mburr.

¹⁶Mi mbo ènè mɛ de mò fɛt nê wal ngatɛ pɛ Nzoy-Sòtɛ. Ka ènè de mègi, ènè lèm de fin mò ka ndɔkite ènè ngoya na.

¹⁷Hazu hɛl ndɔkite ɔ sungiri nê mò ka Nzoy-Sòtɛ ngoya. Nɛ mò ka Nzoy-Sòtɛ ngoya, yo sungiri nê hɛl ndɔkite ɔ. Hio mò ndɔng bwa ha bio bulo sungiri nê may. Hazu engi, dedemò ka ènè bhɛki mɛ de, ènè lèm de yo na.

¹⁸Ma, ka yo nê Nzoy-Sòtɛ ha ngbòsi ènè, ènè bo fin ha si mbonga na.

¹⁹Hio tom mò ndɔkite wi gboa fɛt long: Dea wanza, dea mò nyɛl, dea mò tum,

²⁰dea tom gbele sɔ, dea yina, sungoro may, mòya, dea silamò, dea ngambi, dea kul, gbaa soko, sio kafe,

²¹golamɔ, nɔa dɔkɔ nɛ ngurua, yɔngamɔ nɛ kang, nɛ fin hio ma tili mɔ mɛgi. Mi gbaa tazu ɛnɛ sɔngsi kari, nɛ mi putiri yo fin nde, hio wi ndɔng ka de hio tili mɔ mɛgi, mbwa lem kpa bhandi ha Kongakandɔ pɛ Sɔ na.

²²Ma, hio waya pɛ Nzɔy-Sɔtɛ, yo nê engɛ: ngoya may, totɛ, gaamɔ, yikosila, dea dede sila, dea dedemɔ, dea mɔ nɛ mboazu,

²³ɔngɔa nɛ mendi, nɛ gana zu tɛ. Mbonga bo ha sungoro hio tili deamɔ mɛgi na.

²⁴Hio wi pɛ Jésus-Christ gbea hio gdanga hel ndɔkite mbwa fet ha getakate.

²⁵Yo nê Nzɔy-Sɔtɛ ka haa tunɔ ha ɔ. Mɛgi lema nde, ɔ ade kanɛ mɔ ka wɛnɛ osi ha ɔ.

²⁶Ka ɔ asute na, ka ɔ aki wen ha soko may na, nɛ ka ɔ ade silamɔ tɛ may na.

Galasi 6

¹Hio ya mi, Nzɔy-Sɔtɛ ang ha tɛ ɛnɛ. Mɛgi, ka ɛnɛ kpa ma wi ha dea gdangamɔ, ɛnɛ yolsi wɛnɛ nɛ gaa sila. Nɛ ɛnɛ pangay nɛ tɛ ɛnɛ fin yu nde, ɛnɛ betɛ tek ha zang gdangamɔ tuka wɛnɛ.

²ɛnɛ agbakiri may ha zang hio ngamɔ. Ka ɛnɛ de mɛgi, ɛnɛ belemsiri mbonga pɛ Christ.

³Ka ma wi zɔk tɛ wa tuka zio wi, ma, wɛnɛ nê gele wi sɔna, a osala tɛ wa nɛ pɛa tɛ.

⁴Dea nde, wi ndang ndang azɔk deamɔ pɛa nɛ pɛa tɛ. Ka wɛnɛ aweki deamɔ pɛa nɛ pɛa ma wi na. Mɛgi, ka wɛnɛ kpa nɛ tɛ wa nde, deamɔ pɛa nɛ dedea, wɛnɛ lema lukisi tɛ hazua.

⁵Kpasawen, wen deamɔ pɛ wi ndang ndang ha zu wa nɛ pɛa tɛ.

⁶Wan-yambi wen pɛ Sɔ, dea nde, wɛnɛ akapini soko kpaamɔ pɛa hine wan-osi yo ha wɛnɛ.

⁷Ka ɛnɛ aosili tɛ ɛnɛ na: Ma wi lem mam Sɔ na, wi bebhi nɛ waya mɔ ka wɛnɛ gunɔ.

⁸Wi ka gun ka sɔna nɛ mɔ ka ndɔkite wa ngoya, wɛnɛ bebhi fin waya ka tɛ nɛ ndɔkite wa. Nɛ wayaa yo nê fio. Ma, wi ka gun mɔ ka Nzɔy-Sɔtɛ ngoya, wɛnɛ bebhi fin waya ka tɛ nɛ Nzɔy-Sɔtɛ. Nɛ wayaa yo nê tunɔ kpoo.

⁹Hazu ɛngi, ɔ azati ha dea dedemɔ kpoo nɛ kpoo. Hazu, ka tɛ ɔ kati na, ɔ bebhi bin wayaa ha dede ngimɔ.

¹⁰Mɛgi, ha ngimɔ pɛ ɔ fet, ɔ ade dedemɔ ha tɛ hio wi fet mburr, pen fet ha tɛ hio ya ɔ ha zang mekara Christ.

¹¹Hio ngbengele-ngbengele nanga takarata ndɔng, ka ɛnɛ zɔk sising, osi nde, mi ngeriki yo nɛ tɛ kɔ mi.

¹²Hio wi ndɔng fet ka nɔsisi ɛnɛ mɛ gɔn sɔru ɛnɛ, mbwa ngoya sɔna nde, hio wi alukisi nɛ mbwa. Mbwa de tuka ɛngi yu sɔna nde, hio wi betɛ namili mbwa hazu wen fio pɛ Christ ha getakate.

13Hazu, ngase ka mbwa ha gɔna sɔru mbwa, mbwa bo ha dea mɔ lɛm nɛ mbonga na. Mbwa ngoy mɛ gɔn sɔru ɛnɛ tuka nde, mbwa aba salia tuka mɔ sute.

14Ma, pɔm, mi sute sɔna hazu wen fio ka Kongawan pɛ ɔ, Jésus-Christ, fea nɛ ha getakate. Hazu, nɛ wal fio pɛa, hio mɔ nzan fet tɛ bo nê fea mɔ ha li mi. Nɛ mi fin, mi tɛ bo nê fiowi ha li nzan.

15Mana ma wi nê wan-gɔn sɔru, mana wɛnɛ nê wan-sɔru, yo de mɔ na. Gasa mɔ sɔna nde, wɛnɛ tɛ bo nê mbombe wi ha li Sɔ.

16Hio wi ndɔng ka de mɔ lɛm nɛ osamɔ ɛngɛ, gaamɔ pɛ Sɔ nɛ dede sila pɛa adung hine mbwa, nɛ fin hine hio wi mɔ kandɔ pɛa fet.

17Kpasawen, hio sali dale ka dung ha tɛ mi osi long nde, mi nê pɛ Jésus. Megi, angiri sising, ka ma wi ayeksi fin mi na.

18Hio ya mi, Kongawan pɛ ɔ, Jésus-Christ, ade dede sila ha tɛ ɛnɛ fet. Amen.

Efeze

Efeze 1

¹Yo nê mi Paul ka Sɔ ne pɛa tɛ weka tuka wan-nɛtom pɛ Jɛsus-Christ, mi ngeriki takarata engɛ tomsi ha ɛnɛ, hio wi pɛ Sɔ mɔ le Efeze, ɛnɛ ka dung nɛ mboazu ha dea sɔy hine Jɛsus-Christ.

²Sɔ, Bafa ɔ, hine Kongawan Jɛsus-Christ ade dede sila ha tɛ ɛnɛ, nɛ aha ɛnɛ gaamɔ.

³Dea nde, ɔ alukisi Sɔ, Bafa mɛ Kongawan pɛ ɔ, Jɛsus-Christ! Wɛnɛ wola dede wen ha zu ɔ nɛ wal sɔy ka ɔ de hine Christ. A haa ɔ hio dedemɔ pɛ Nzɔy-Sɔtɛ fɛt ka gutɛ ha zang ngɔn.

⁴Sɔngsi bhee gde ka Sɔ tɛ de ka nzan na, a weka ɔ nɛ wal ngoy pɛa tuka nde, ɔ adung nê hio wi pɛa nɛ wal dea sɔy hine Christ, nɛ fin nde, ɔ adung nɛ nzɔya nɛ ma wen bo ha zu ɔ ha li wa na.

⁵Mɛgi a babhɔngiri bingiri nde, a beba ɔ tuka hio bem pɛa nɛ wal tom ka Jɛsus-Christ dea. A ngoya dea mɛgi hazu yo ha tote ha wɛnɛ pentɛ.

⁶Dea nde, ɔ alukisi Sɔ hazu lɛkɛ-lɛkɛ dede sila ka wɛnɛ dea ha tɛ ɔ nɛ wal Bewei pɛa ka wɛnɛ ngoya pentɛ.

⁷Sɔ yanga ɔ ha si gdangamɔ nɛ wal tɔktɛ Bewei pɛa, nɛ a biso gdangamɔ ka ɔ dea. Engɛ osi nde, Sɔ nɛ dede sila pentɛ.

⁸Ey, a dea dede sila ha tɛ ɔ nɛkpasa. A haa ɔ mbaramɔ, nɛ a haa ɔ fin wal mɛ ing mɔ ka wɛnɛ bheki mɛ de.

⁹Mɔ ka wɛnɛ gbate babhɔngiri nɛ wuso, nɛ ka wɛnɛ babheki sɔngsi mɛ de nɛ wal Christ, a gbasa yo ha ɔ.

¹⁰Mɔ engɛ ka Sɔ belɛmsiri ha dede ngimɔ, yo nde, a bewesiri hio mɔ ha zang ngɔn nɛ zu nu fet gde ha kɔ Christ nde, wɛnɛ adung wan hazua.

¹¹Tuka Sɔ babhɔngiri, a baweki ɔ sɔngsi bhee nde, ɔ atɛ hio wi pɛa nɛ wal dea sɔy hine Christ. A de mɔ fɛt tuka sila wa ngoya, nɛ tuka wɛnɛ babheki yo.

¹²ɔ ka dung nê hio bosu wi mɛ gde tazu ɔ ha tɛ Christ, lɛma nde, ɔ alukisi lɛkɛ-lɛkɛmɔ pɛ Sɔ!

¹³Sising, ɛnɛ fin zea tɛwen. Yo nde, ɛnɛ zea Dede Wen ka tɔ nde, Sɔ ngoy kpasisi ɛnɛ. Nɛ ɛnɛ mɛkara Christ. Yo nê engi ka Sɔ gɔna dafu ha tɛ ɛnɛ kari. Engi osi nde, ɛnɛ tɛ bo nê hio wi pɛa. Dafu engɛ nê Nzɔy-Sɔtɛ ka Sɔ bagɔn nua mɛ ha ha ɔ.

¹⁴Nzɔy-Sɔtɛ engɛ nê baa nanga mɔ ka osi ha ɔ nde, Sɔ beha ɔ dedemɔ fɛt ka wɛnɛ bagɔn nua, ha swe ka wɛnɛ beyangi ɔ ha si gdangamɔ fɛt. Mɛgi, ɔ alukisi lɛkɛ-lɛkɛmɔ pɛ Sɔ!

¹⁵Mi zea nde, ɛnɛ bhɔna ka ha mɛkara Kongawan Jɛsus, nɛ nde, ɛnɛ ha ngoya hio wi pɛ Sɔ fɛt. Yo nê engi,

¹⁶ka mi bhona ngimɔ fet ha tɔa oeɓa ha Sɔ hazu ɛnɛ. Mi ha takara ha ɛnɛ ha zang gɔamɔ pɔm.

¹⁷Sɔ pɛ Kongawan pɛ ɔ, Jɛsus-Christ, wɛnɛ nɛ Bafa ɔ ka dung nɛ lɛkɛ-lɛkɛmɔ fet. Mi ha gɔa wɛnɛ nde, wɛnɛ aha ɛnɛ mbaramɔ nɛ wal Nzɔy-Sɔtɛ. Nɛ Nzɔy-Sɔtɛ agbasi Sɔ ha ɛnɛ tuka nde, ɛnɛ aing wɛnɛ nɛkpasa.

¹⁸Ey! Sɔ agbosisi sila ɛnɛ long tuka nde, ɛnɛ atakiri mɔ nɛ saa, nɛ ɛnɛ aing mɔ ka wɛnɛ saa ɛnɛ mɛ gde tazu ang. Dea nde, ɛnɛ aing lɛkɛ-lɛkɛ mɔ likɔ ka wɛnɛ pam keri nɛ hio wi pɛa.

¹⁹Mi gɔ Sɔ fin nde, ɛnɛ aing heang ziomɔ pɛa ka wɛnɛ gbakiri nɛ ɔ, ka mɛkara wɛnɛ. Ziomɔ ɛngɛ, yo nɛ ndangtɛ ziomɔ,

²⁰ka Sɔ dea nɛ tom ha ngimɔ ka wɛnɛ guo Christ ha soko hio fiowi. Yo fin nɛ wal ziomɔ ɛngɛ, ka Sɔ gdea Christ ha dede bhandi ha wekɔ wa ha zang ngɔn.

²¹Ha bhandi engi Christ nɛ wan hazu hio ziomɔ, hio sɔtɛ gan zu mɔ, hio nga sɔtɛ, nɛ hio olo wan fet. Wɛnɛ nɛ wan hazu mɔ fet, bo sɔna ha zu mɔ ha zang nzan ɛngɛ na, ma, fin ha zu mɔ fet ha zang nzan ka betɛ bin.

²²Sɔ gdea hio mɔ fet ha si ziomɔ pɛ Christ, nɛ a gdea wɛnɛ tuka wan hazu giliwi mɔ eglize fet.

²³Giliwi mɔ eglize nɛ kilite Christ. Wɛnɛ ang nɛ tɛ wa ha soko mbwa, wɛnɛ ka ang ha zang mɔ fet ha bhandi fet.

Efeze 2

¹Sɔngsi, ɛnɛ badung tuka hio fiowi ha li Sɔ, hazu ɛnɛ dungɔ ha dea kpandele nɛ gdangamɔ.

²ɛnɛ dungɔ ha dea mɔ gbesi tuka wi mɔ nzan ɛngɛ. ɛnɛ dungɔ ha zea nu Satan, wan hazu hio gdanga sɔtɛ ka dung ha soko ngɔn nɛ nu, sɔtɛ ɛngɛ ka de tom ha tɛ wi ndɔng ka ze nu Sɔ na.

³ɔ fet, ɔ badung fin gbesi tuka mbwa. ɔ badung ka fin ha dea mɔ ka multɛ ɔ ngoya. ɔ badung ha gdea tɛ ɔ ha hio mɔ ka multɛ nɛ sila ɔ gola. Hazu ndɔkite ɔ dungɔ mɛgi, ɔ lɛma nɛ ngambi pɛ Sɔ tuka hio olo wi fet.

⁴Ma, Sɔ nɛ gasa wan-de kobhe tɛ wi, mɛgi a ngoya ɔ nɛ gasa ngoy pentɛ.

⁵Yo nɛ engi, ka wɛnɛ tunso ɔ nɛ mbinga hine Christ gbesi, ɔ ka badung tuka hio fiowi hazu gdangamɔ ka ɔ dea. Sɔ kpasasa ɛnɛ nɛ gangtɛ nɛ wal dede sila pɛa.

⁶A tunso ɔ ha fio gbesi hine Jɛsus-Christ. Nɛ a gdea ɔ ha zang ngɔn hine Jɛsus-Christ, hazu ɔ ha dea sɔy hine wɛnɛ.

⁷Sɔ dea dedemɔ ha tɛ ɔ mɛgi nɛ wal Jɛsus-Christ hazu osi ha hio wi ha ngimɔ ka betɛ bin nde, wɛnɛ nɛ gasa wan-de dede sila pentɛ pet.

- ⁸A kpasasa ene ne wal dede sila pea ha ngimo ka ene mekara Christ. A kpasasa ene, bo hazu ene dea dedemo na, ma, a kpasasa ene ne gangte.
- ⁹A dea megi bo hazu dede tom pe ene na, yu nde, ma wi bete sute wa.
- ¹⁰Hazu o fet, o ne mo ka So dea. A dea o ne wal Jesus-Christ tuka nde, o ade hio dedemo, ka wene babhongiri songsi gde nde, o ade yo.
- ¹¹Tazu ene agba ne dungo ka ene dungo ne songsi. Ene bo ne hio zuife na. E bhea ene ha zang hio mbing kando. Hio zuife ha saa ene nde, hio wan-soru. Mbwa zok te mbwa tuka hio wan-gon soru, ma, gona soru pe mbwa yo ka ne sali dale ka mbwa gde ha te mbwa.
- ¹²Ha ngimo engi, ene te ing ka Christ na. Ene dungo tuka hio gon-gene wi, ene bo ne hio wi me kando Israel, kando pe So na. Hio mo ka So gona nua ha mbwa ne wal noa mbon hine mbwa, mo ndong te dung hazu ene na. Ene te dung ne ma mo hazu gde tazu ene ang na. Ene dungo ha zang nzan, ne ene te ing So na.
- ¹³Songsi, ene badung ne yea ne So. Ma, sising, ene te bo ha dea soy hine Jesus-Christ. Tokte wa sea gon zu ene, megi, ene te bo sanga ne So.
- ¹⁴O dung ne gaamo ha soko may hazu Christ. A wesara kando zuife ne hio mbing kando gde tuka ndanga kando kari. Sena may dungo songsi tuka ngeng ka ketana soko o, ma, Christ gbin o yo yune ha ngimo ka wene gdea te wa ha fio.
- ¹⁵A tukolo hio haanu ne hio mbola pe mbonga pe hio zuife yune. A dea megi hazu wesiri hio zuife ne e ndong ka bo ne zuife na, gde tuka mbombe wi ndang, ka de soy hine wene. Ne wal dea megi a gdea gaamo ha soko mbwa.
- ¹⁶Ne wal fio pea ha getakate, Christ kuo sena may yune, ne a dea nde, mbwa bwa te bo kilite ndang. A lemsara mo ha soko mbwa hine So kari.
- ¹⁷Christ tea ha nzan ha toa Dede Wen ha ene ka badung ne yea ne So, ne ha hio zuife ka dung sanga ne So nde, a gdea gaamo ha soko o kari.
- ¹⁸Yo ne hazu Christ ka o fet, hio zuife ne hio olo kando, lema me tiki ne hapete So, Bafa o, ne wal ndanga Nzoy-Sote.
- ¹⁹Hazu engi, ene bo fin ne tombo mana gon-gene wi na. Ene te bo ne hio bele mo nzoy kando pe So. Ne ene te bo ne hio wi me zang twa pe So.
- ²⁰Ene dung tuka ngeng twa. Hio wan-netom ne hio wan-tokuliwen dung pe mbwa tuka nanga twa enge. Ne Jesus-Christ dung pea tuka ta ton ngbili twaa.
- ²¹Yo ne wene, ka ton twaa gde ha ngon ne noa ngi-ngi-ngi, me to nde, twaa atongiri si songsi ka yo adung ne nzoy twa ka Kongawan de le ang.
- ²²Ha dea soy hine Jesus-Christ, ene fin, ene te bo ne ma bhalko twa enge ka So de le ang ne wal Nzoy-Sote pea.

Efeze 3

- ¹Mi, Paul, dung ha twa zɔbhɔ hazu mi ha bulo Dede Wen hazu J́esus-Christ ha ɛnɛ, hio wi ka bo nê zuife na.
- ²ɛnɛ zea kari nde, Sɔ haa mi tom mɛ tɔ ha ɛnɛ wen dede sila pɛa, ka wɛnɛ de ha tɛ ɛnɛ.
- ³Sɔ gbasa ha mi hio mɔ ka wɛnɛ babhɔngiri nɛ wuso. Mi ngeraka hio ma bebe wen hazua sɔngsi ha zang takarata engɛ kari.
- ⁴Ha tɔla wen ndɔng ki, tazu ɛnɛ begba nɛhasa nde, mi ingɔ goto mɔ ka Sɔ babhɔngiri nɛ wuso hazu Christ.
- ⁵Ha hio ngimɔ sɔngsi, Sɔ tɛ gbasi mɔ engɛ ha hio wi na. Ma, sising, a tomsa Nzɔy-Sɔtɛ pɛa hazu gbasi mɔ engɛ fet long ha hio nzɔy wan-netom nɛ hio wan-tɔkuliwen pɛa.
- ⁶Mɔ engɛ, yo nde: Nɛ wal Dede Wen, hio wi ndɔng ka bo nê zuife na, Sɔ beha mbwa ndangtɛ likɔ hine hio zuife gbesi. Mbwa tɛ bo nê kilite ndang hine hio zuife gbesi. Mɛgi, mbwa bwa fet gbesi bekpa mɔ ka Sɔ gɔna nua nɛ wal J́esus-Christ.
- ⁷Sɔ dea dede sila ha tɛ mi, nɛ a baa mi nɛ wal ziomɔ pɛa tuka wan-tom pɛa nde, mi abul Dede Wen ha hio wi.
- ⁸Pɔm, mi nê bebe wi pen fet ha soko hio olo wi pɛ Sɔ. Ma, ngase engi Sɔ dea dede sila ha tɛ mi nde, mi abul Dede Wen ha hio wi ka bo nê zuife na. Dede Wen engɛ nde, mbwa lɛma kpa yɛbhɛ-yɛbhɛ kpaamɔ nɛ wal Christ.
- ⁹Sɔ ka dea mɔ fet, babhɔngiri mɔ ka wɛnɛ bedɛ, sɔngsi bhee gde nɛ wuso. Nɛ wɛnɛ haa mi tom nde, mi agbasi ha wi fet wal ka wɛnɛ belɛmsiri yo.
- ¹⁰Mɛgi, angiri ha ngimɔ sising, hio sɔtɛ gan zu mɔ nɛ hio nga sɔtɛ ka dung ha ngɔn, lɛma ing dɔka mbaramɔ pɛ Sɔ nɛ wal giliwi mɔ eglize.
- ¹¹Sɔ dea mɛgi tuka wɛnɛ babhekɛ sɔngsi bhee. A dea yo nɛ wal tom ka J́esus-Christ, Kongawan pɛ ɔ, dea.
- ¹²ɔ ha dea sɔy hine J́esus-Christ, nɛ ɔ mɛkara wɛnɛ kari. Yo nê engi, ka ɔ dung sɛɛ, nɛ ka ɔ ba da mɛ tiki nɛ hapɛtɛ Sɔ.
- ¹³Mɛgi mi mbo ɛnɛ nde, ngase ka mi ha kpaa yeksamɔ hazu ɛnɛ, ka ɛnɛ adung nɛ ngɔtɛ na. Hazu yeksamɔ engɛ kpaa may hine mi nde, ɛnɛ akpa lɛkɛ-lɛkɛ dedemɔ ha kɔ Sɔ.
- ¹⁴Hazu engi, mi ha ngbio zigolo ha nu ha li Sɔ, Bafa ɔ, nɛ mi gɔ wɛnɛ ha zu ɛnɛ.
- ¹⁵Yo nê wɛnɛ ka dea nɛ pam hio mɔ fet ka dung nɛ tunɔ ha zang ngɔn nɛ ha zu nu.
- ¹⁶Mi gɔ wɛnɛ mɛ ku lɛkɛ-lɛkɛ kpaamɔ pɛa hazu ha nɛ ngatɛ ha sila ɛnɛ nɛ wal Nzɔy-Sɔtɛ pɛa.
- ¹⁷Mi gɔ Sɔ nde, Christ ade le ha zang sila ɛnɛ hazu ɛnɛ mɛkara wɛnɛ. Mi gɔ fin nde, ɛnɛ adung nɛ nɔa ngi-ngi-ngi ha zang ngoy.

¹⁸Megi, ene hine hio olo wi pe So fet, ene lema me ing nde, ngoy ka Christ ngoya ne o, ne pesaa, ne boyaa, ne kusoa, ne gdukoa pente pet.

¹⁹Ey, ene aing ngoy pe Christ, ngase ka ma wi ndang lem ing yo herr na. Megi, tuno pe ene bedon letete ne mo pe So fet mburr.

²⁰So lema me de mo fet ne wal ngate pea ka de tom ha te o. A lema de mo nedoka pen enge ka o ani ne wene, ne fin nedoka pen enge ka o takiri mo hazua.

²¹O, giliwi mo eglize, ka de soy hine Jesus-Christ, o alukisi So ha ngimo fet kpoo ne kpoo! Amen.

Efeze 4

¹Mi, ka dung ha twa zobho hazu mi ha dea tom ha Kongawan, mi lokite ha ene nde, deamo pe ene alem ne sala pe So ka wene saa ne ene me dung hio wi pea.

²Ene dung ka swe fet ne mendi, ne gaa, ne yikosila ha soko may. Ene aba sila ne may ne ngoy.

³Nzoy-Sote wesara ene gde ndang kari, megi dea nde, ene agbenssi te ene me bhon ne sila ndang ne wal dea le ha soko ene ha zang gaamo.

⁴O ka ne kilite ndang. Ne Nzoy-Sote ka ne ndang. Mo ka So saa ne o me gde tazu ang, yo ka fin ndang.

⁵Kongawan pe o ka ne ndang. O mekiri ne ndanga mo ndang. Gotomo ka o gdumsi ne wi ha li, yo ka fin ndang.

⁶So ka ne ndang. Wene ne Bafa me hio wi fet. Wene ne wan hazu mbwa fet. Wene ha kuo wi fet hazu de ne tom pea, ne wene ang ha te wi fet.

⁷O ndang ndang fet kpaa tili ngate nete-nete, ka Christ kapana ha o ne wal dede sila pea.

⁸Yo gbesi tuka enge ka takarata pe So toa hazu Christ: «Ha ngimo ka wene danga ne ha ngon, a kaya hio bala nene hine wene. Ne a kapana dedemo ha hio wi.»

⁹Goto toa nde, a danga ne ha ngon, to nde ge? Yo to nde, a bazil te ha nu songsi.

¹⁰Wi enge ka zilo te hake ha nu, yo ne ndangte wi fin ka danga ha ngon ne kusoa pen liswe tuka nde, wene adung wan hazu hio mo fet mburr.

¹¹Yo ne wene ka ha tili ngate nete-nete ha hio wi. A haa ha hio ma me dung wan-netom, ha hio ma mbinga me dung wan-tokuliwen, ha hio ma fin me dung wan-bul Dede Wen, ne ha hio ma mbinga fin me dung pasteur mana me dung wan-osimo.

¹²Yo ne tom pe hio wi ndong me gbakiri hio wi pe So nde, ka mbwa ade tom pe So, ne ka giliwi mo eglize ka dung ne kilite Christ angay pen mo songsi.

- 13** Mɔ dung mɛgi tuka nde, ɔ fet adung nɛ mekaramɔ ndang, nɛ ɔ aing Bewei pɛ Sɔ nɛ ndangtɛ wal. Mɛgi, ɔ bekpɔtɛ nɛ dung nê hio zɔma wi ka dungɔ pɛ mbwa tuka pɛ Christ.
- 14** Ha ngimɔ engi ɔ lɛm dung fin tuka hio bhobem na. Hio wan-osimɔ nɛ likisi ka ngoy osili ɔ nde, ɔ alak dede wal gde, mbwa lɛm fesi ɔ tuka gbabok mana il ɔ tuka tongbasali fin na.
- 15** Ma, dea nde, ɔ ade mɔ lɛm nɛ tɛwen pɛ Sɔ, nɛ ɔ angoy may. Mɛgi ɔ, ka dung nê kilite Christ, bekpɔtɛ nɛ wal fet ha dea sɔy hine Christ, ka dung nê zu ɔ.
- 16** Yo nê wene ka wesiri hio gbakɔtɛ wa nete-nete gde ha may, nɛ ka gbari kilite wa nɛ wal hio dɔka dokarate wa. Mɛgi, ka hio gbakɔtɛ wa fet ha dea tom nedede, kilite wa fet bekpɔtɛ nɛ kpa ngate nɛ wal ngoya may.
- 17** Enɛ ze, nɛ ling Kongawan mi tɔ ha enɛ nekpassa nde, enɛ akarsi mɛ de mɔ tuka wi ndɔng ka ing Sɔ na. Hazu deamɔ pɛ mbwa tɛ nɛ wal tum takaramɔ.
- 18** Zang takaramɔ pɛ mbwa dung tuka tutum. Mbwa dung nɛ yɛa ha mbombe tunɔ ka Sɔ ha ha hio wi, hazu mbwa gdɔka sila mbwa. Mɛgi, mbwa ing hio mɔ pɛ Sɔ na.
- 19** Mbwa bo nɛ ma mbuli foy ha li mbwa fin na. Mbwa gdea tɛ mbwa ha dea tili mɔ tum nete-nete. Nɛ hɛl kpaamɔ baa sila mbwa nengaya.
- 20** Ma, pɛ enɛ, wen pɛ Christ tɛ osi tili deamɔ mɛgi ha enɛ na.
- 21** Enɛ zea nɛ kasi tɛ Christ kpasawen, nɛ enɛ yamba mɔ ha zu wa lɛm nɛ tɛwen ka dung ang ha tɛ Jɛsus.
- 22** Mɛgi, enɛ lak mɔa ndɔki deamɔ pɛ enɛ gde. Ey, enɛ kpɔsi mɔa tɛ wi, ka de mɔ lɛm nɛ gdanga golamɔ. Golamɔ ndɔng ha osala enɛ, nɛ yo bebhondisi enɛ.
- 23** Lɛma nde, enɛ agde Nzɔy-Sɔtɛ akpali takaramɔ pɛ enɛ gde nɛ mbombea.
- 24** Enɛ ayol mbombe tɛ wi ka Sɔ bhɔngara gde nde, yo aba may nɛ pɛa. Mbombe tɛ wi engɛ de mɔ nzeng, nɛ nzɔya nɛ tɛwen.
- 25** Hazu engi, enɛ lak tɔa dalo gde. Enɛ tɔ tɛwen ha may hazu ɔ fet nê hio gbakɔtɛ mɔ kilite ndang.
- 26** Ka ngambi dea enɛ, ka enɛ apengi nɛ yo de nɛ gdangamɔ na. Ka enɛ ade ngambi tee kpa mbolo na.
- 27** Ka enɛ agde nde, Satan agan zu enɛ, na.
- 28** Hio wan-zu azu mɔ fin na. Ma, dea nde, mbwa ade dede tom nɛ kɔ mbwa hazu gbakiri fin nɛ wi ndɔng ka mɔ kɔpi mbwa.
- 29** Ka ma mbuli kalbho-kalbho wen ndang agbo ha nu enɛ na. Enɛ wol sɔna nɛ wen ka gbakiri hio wi, nɛ ka de dedemɔ ha tɛ wi ndɔng ka beze yo.

³⁰Ne ka ene aha ngote ha Nzoy-Sote pe So na. Hazu Nzoy-Sote dung tuka dafu ka So gona ha te ene hazu osi nde, ene ne pea, ne nde, ma swe ndang, a beyangi ene ha si gdangamo fet.

³¹Megi, ka gdanga sila, yimsila ne ngambi adung ha soko ene na. Ka ene atubhi da ha soko may mana ya may fin na. Ne ene alak hio tili gdangamo nete-nete fet gde.

³²Lema nde, ene ade dedemo ha te may ne de kobhe te may fin. Ene abisi sembo ka hio wi de ha te ene, gbesi tuka ka So biso ne sembo pe ene ne wal tom ka Christ dea.

Efeze 5

¹Sising ene te bo ne hio bem pe So ka wene ngoya pente. Megi, ene zok pata deamo pea de ne pe ene.

²Ha zang deamo pe ene fet, lema nde, ene abhon ka ha ngoya hio ma ene. Ene de mo gbesi tuka Christ ka ngoya o, ne ka fea gon zu o. Fio pea dung tuka dede sadaka ka pela dung ne kuloa siing, ne ka ha tote ha So.

³Ene te bo ne hio wi pe So. Megi, dea nde, e aze ha soko ene wen dea tili wanza, mana dea mo foy nete-nete, mana dea wo kpaamo fin na.

⁴Ka ene ato wen ne tum, mana wen foy, mana wen gonali na. Mo ndong lem fin ne ene na. Ma, dea nde, wen nu ene adak wi me to oeba ha So.

⁵Ene ing nedede nde, hio wan-de wanza, hio wan-de mo nyel, hio wan-de wo kpaamo, mbwa fet lem kpa bhandi ha Kongakando pe Christ ne pe So ndang na. Hazu dea wo kpaamo, yo ne ndangte mo tuka dea tom hio gbele so.

⁶Hio ma wi ha toa hio tum wen nde, ene ade hio gdangamo ndong ki. Ka mbwa aosili ene na! Yo ne hazu tili gdangamo ndong ka So de ngambi sungiri ne wi ndong ka ze nu wa na.

⁷Megi, ka ene ade soy hine hio tili wi ndong na.

⁸Songsi, ene badung ha zang tutum. Ma, sising, ne wal dea soy hine Kongawan, ene dung ha zang saamo. Megi, dea nde, ene ade mo tuka wi ka dung ha zang saamo.

⁹Hazu wi ka dung ha zang saamo beway ne tili dedemo fet, ne deamo nzen, ne fin ne deamo lem ne tewen pe So.

¹⁰Ene agbengsi te me ing hio mo ka ha tote ha Kongawan.

¹¹Ka ene ade pe ene hio tum mo pe hio wi ka dung ha zang tutum, na. Ma, ene agbasi long nde, mo ndong ne gdanga deamo.

¹²Wen mo ka hio wi ndong de ne wuso, e lem gba gotoa na, hazu yo ne mo foy.

¹³Ma, ha ngimo ka hio mo ndong fet gboa ha saamo long, e being nde, mo ndong ne gdanga deamo nekpassa.

- 14**Hazu, mɔ fet ka ε gbasi long, yo tɛ bo nê saamɔ. Yo nê hazu engi ka ε tɔa: «Mɛ ka dung ha ɔala, mɛ tun. Mɛ gutɛ ha soko hio fiowi, nɛ Christ beba tuka saamɔ ha zu mɛ.»
- 15**Hazu engi, ɛnɛ pangay nɛ deamɔ pɛ ɛnɛ. Ka ɛnɛ ade mɔ tuka hio yerawi na, ma, ɛnɛ de mɔ tuka hio zɔma wi.
- 16**Ka ɛnɛ apensi ngimɔ pɛ ɛnɛ nɛgbelea na, ma, ɛnɛ de dedemɔ ang hazu ngimɔ engɛ sising nɛ gdangaa.
- 17**Ka ɛnɛ adung tuka hio tamtum wi na. Ma, ɛnɛ ki wal hazu ing mɔ ka Kongawan ngoya nde, ɛnɛ ade.
- 18**Ka dɔkɔ ade ɛnɛ na, yu nde, ɛnɛ betɛ tɛ pofa wi ka de mɔ tum. Ma, ɛnɛ agde nde, Nzɔy-Sɔtɛ adon sila ɛnɛ herr.
- 19**Ka ɛnɛ wesara may, ɛnɛ be hio gima pɛ David, hio gima lukisi Sɔ, nɛ hio gima ka tɛ nɛ wal Nzɔy-Sɔtɛ. ɛnɛ be yo fet hazu lukisi nɛ Kongawan nɛ sila ɛnɛ fet.
- 20**ɛnɛ tɔ oeba ha Sɔ, Bafa ɔ, hazu mɔ fet ha ngimɔ fet nɛ ling Kongawan pɛ ɔ, Jɛsus-Christ.
- 21**Hazu ɛnɛ ha yuo ke Christ, dea nde, ɛnɛ ahil nɛ mɛndi ha si may.
- 22**Ka bo nê pɛ ɛnɛ hio bhoko, dea nde, ɛnɛ ahil nɛ mɛndi ha si hio wei pɛ ɛnɛ gbesi tuka ka ɛnɛ hil nɛ mɛndi ha si Kongawan.
- 23**Hazu wei nê wan hazu ko pɛa gbesi tuka Christ nê wan hazu giliwi mɔ eglize pɛa. Christ nê wan-kpasisi giliwi mɔ eglize pɛa, ka dung nê kilite wa.
- 24**Mɛgi, dea nde, hio bhoko ahil nɛ mɛndi ha mɔ fet ha si hio wei pɛ mbwa gbesi tuka engɛ ka giliwi mɔ eglize hil nɛ ha si Christ.
- 25**Nɛ ɛnɛ, hio wei, dea nde, ɛnɛ angoy hio ko pɛ ɛnɛ nɛ ndangtɛ ngoy ka Christ ngoya nɛ giliwi mɔ eglize pɛa. Wɛnɛ fea gɔn zu mbwa,
- 26**tuka nde, mbwa adung nɛ nzɔya. A sasasa mbwa nɛ wal li, ka ε gdumso mbwa ang, nɛ fin nɛ wal wen nu wa.
- 27**A dea mɛgi hazu gde giliwi mɔ eglize pɛa nɛ lɔkaa, salimɔ bona, yigdokomɔ bona, gdangamɔ ndang bona. Ma, mbwa bedung ha li wa nɛ nzɔya, ma wen bo ha zu mbwa na.
- 28**Yo fin gbesi nɛ hio wei. Dea nde, mbwa angoy ko pɛ mbwa tuka tɛ mbwa. Wi ka ngoy ko pɛa, yo osi nde, a ngoya tɛ wa nɛ pɛa tɛ.
- 29**Kpasawen, ma wi tɛ sɛn tɛ wa nɛ pɛa tɛ ma swe ndang na. Ma, wɛnɛ ha pama yo, nɛ wɛnɛ ha daya yo nɛdedea. Christ ha dea gbesi nɛ ɔ, giliwi mɔ eglize pɛa,
- 30**hazu ɔ nê hio gbakɔtɛ wa.
- 31**Hazu engi, takarata pɛ Sɔ tɔa: «Dea nde, wei alak bafa wa nɛ nana wa gde hazu ndari tɛ hine ko pɛa. Mɛgi, mbwa bwa fet bedung nê wi ndang sɔna.»

³²Engɛ nê ma gasa mbaramɔ ka wi lem ing gotoa nehasa na. Mi zɔk pɔm nde, wen engɛ, yo ha zu Christ hine giliwi mɔ eglize pɛa.

³³Ma, yo fin gbesi nɛ enɛ. Dea nde, wei ndang ndang fet angoy ko pɛa tuka tɛ wa. Nɛ dea nde, bhoko ndang ndang fet aba wei pɛa nɛ zioa.

Efeze 6

¹Enɛ hio bhobem, mɔ ka Kongawan ngoya, yo nde, enɛ aze nu gdibafa nɛ gdinana, hazu engɛ nɛ nzeng.

²Mbonga ka tɔ nde: «Mɛ ba bafa mɛ nɛ nana mɛ nɛ zioa», yo nê bosɪ mbonga ka Sɔ gɔna nɛ nu mɛ kɛ nɛ hio wi ka pam yo.

³Gɔnanu engɛ nde: «Tuka nde, mɛ akpa totɛ, nɛ nde, pata mɛ ayɛ ha zu nu.»

⁴Nɛ enɛ, hio gdibafa nɛ hio gdinana, ka enɛ ayimsi sila hio bem pɛ enɛ na. Ma, enɛ day mbwa, enɛ osi dede wal ha mbwa, nɛ enɛ ha mbwa mbɔla ka lem nɛ wen pɛ Kongawan.

⁵Enɛ, hio bala, dea nde, enɛ aze nu hio wan pɛ enɛ mɔ nzan engɛ. Enɛ ayu ke mbwa, nɛ tɛ enɛ ayak ha li mbwa. Enɛ de tom ha mbwa nɛ sila enɛ fet mɛ ze nde, enɛ de yo ha Jɛsus-Christ.

⁶Lɛma nde, ka enɛ ade yo nɛ peali mana hazu ki longo pɛ wi na. Ma, enɛ ade yo tuka hio bala pɛ Christ ka ha sila mbwa fet ha dea mɔ ka Sɔ ngoya.

⁷Ka enɛ ade tom ha mbwa nɛ takaramɔ nde, enɛ de yo sɔna ha hio wi, na. Ma, enɛ ade yo nɛ dede sila tuka ka enɛ ha dea tom engɛ ha Kongawan.

⁸Tazu enɛ agba nde, Kongawan beke wi ndang ndang fet lem nɛ tom ka wia dea. Ngase ka wia nê bala mana bele.

⁹Yo fin gbesi nɛ enɛ, hio wan-ba bala. Dea nde, enɛ ade mɔ nɛ wala ha tɛ hio bala pɛ enɛ. Ka enɛ atubhi da ha zu mbwa na. Enɛ ing nde, enɛ hine hio bala pɛ enɛ fet, wan pɛ enɛ ka nê ndang sɔna, ka dung ha zang ngɔn. Wene gba pɛa soko hio wi na.

¹⁰Kpogio wen pɔm nê engɛ: Enɛ ngasisi tɛ enɛ ha zang dea sɔy hine Kongawan, ka enɛ akpa ngatɛ ha zang gasa ziomɔ pɛa.

¹¹Enɛ kay hio mɔ-bibulo ka Sɔ ha ha enɛ, tuka nde, enɛ azati nɛ nɔa nging ha ngimɔ ka Satan besɛbhili enɛ.

¹²Hazu bulo ka ɔ bi, ɔ bi yo sungiri nɛ hio wi mɔ zu nu na. Ma, ɔ bi yo sungiri nɛ hio sɔtɛ gan zu mɔ nɛ hio nga sɔtɛ, sungiri nɛ hio gasa wan mɔ tutum engɛ sising nɛ hio gdanga sɔtɛ.

¹³Hazu engi, enɛ kay hio mɔ-bibulo fet ka Sɔ ha ha enɛ. Megi, ka nga ngimɔ behɔ, enɛ bezati nanga enɛ nging, enɛ bebi tumbɔ kanɛ kpogio, nɛ ka yo kara kari, enɛ bhɔna ka yola nɛ nɔa.

- 14**Megi, ene dung gdunge-gdunge: Ene ku tewen libhiki ne guntini ene tuka pereng. Ene ku dea nzengmo yol tuka koko mo bibulo ha mbanzi ene.
- 15**Tuka nakala, ene ku hel me bul Dede Wen gaamo pe So.
- 16**Ngimo fet, ha bhandi fet, ene ku mekaramo ba ha ko ene tuka kele. Megi, ka Satan bepi hio se ka we ha nua, ene beguy yo fet.
- 17**Tuka ndutu bolo, ene yol mokpasi, ka So kpasasa ne ene. Ene ku fin Wen pe So tuka gbapa ka Nzoy-Sote ha ha ene.
- 18**Ene go So ngimo fet, ne ene lokite ha wene ne wal ngate pe Nzoy-Sote. Ene ayang la, ne ene bhon ka ha goa So ne yikosila hazu hio wi pea fet.
- 19**Ene go So hazu mi fin tuka nde, So aha mi wen ka mi beto, ne nde, mi abul ne da goto Dede Wen, ka badung songsi ne wuso ha li hio wi.
- 20**Mi ne wan-nekasara hazu Dede Wen, ngase ka mi ne wan-zobho. Megi, ene go So nde, mi abul Dede Wen pea ne da ne wala.
- 21**Tishike, ya o ka o ngoya pente, wene ne kpa saoy-tom pe o ha wal tom pe Kongawan. Yo ne wene ne pea te ka beto ha ene kasi te mi tuka nde, ene aing mo ka mi de.
- 22**Megi mi tomsi wene ha ene tuka nde, ene aing dungo pe o, ne nde, wene aha ngate ha sila ene.
- 23**So, Bafa o, hine Kongawan Jesus-Christ, mbwa aha gaamo, ngoy, ne mekaramo ha ene, hio ya o fet.
- 24**So ade dede sila ha te wi ndong fet ka bhon ka ha ngoya Kongawan pe o, Jesus-Christ, ne ngoy ka kpogioa bona.

Filipe

Filipe 1

¹Yo nê ɔ, Paul nɛ Timothée, hio wan-tom pɛ Jésus-Christ, ka ngeriki takarata engɛ tomsi ha ɛnɛ, hio wi ndɔng mɔ le Filipe ka de sɔy hine Jésus-Christ. ɔ tomsi yo fin ha hio wi mɔ zu ɛnɛ nɛ ha hio diakre.

²Sɔ, Bafa ɔ, hine Kongawan Jésus-Christ ade dede sila ha tɛ ɛnɛ, nɛ ha gaamɔ ha ɛnɛ.

³Swe fɛt ka mi takiri ha ɛnɛ, mi ha oeba ha Sɔ pɔm hazu ɛnɛ.

⁴Nɛ swe fɛt ka mi gɔ Sɔ hazu ɛnɛ, mi de yo nɛ toɛ,

⁵hazu ɛnɛ nê hio sɔy-tom pɔm ha yɛbhasa Dede Wen angiri ha yala ka ɛnɛ mekara yo, kanɛ sising.

⁶Mi ingɔ nɛdedea fɛt nde, Sɔ ka angara dea dede tom ha tɛ ɛnɛ, a bhɔna ka ha dea yo nɛnɛ, kanɛ a lemsara yo ha swe ka Jésus-Christ bepe nɛ.

⁷Yo nê dedea nde, mi atakiri mɔ hazu ɛnɛ mɛgi, hazu ɛnɛ dung ha zang sila mi. Sising mi dung ha twa zɔbhɔ, sɔngsi mi lea gɔng Dede Wen nɛ bulo yo nde, hio wi amɛkiri yo nekɛpasa. ɛnɛ bhɔna ka ha dea sɔy hine mi ha zang dede sila, ka Sɔ de ha tɛ mi ha zang mɔ ndɔng fɛt.

⁸Sɔ nê wan-kewen pɔm nde, mi ngoya ɛnɛ fɛt nɛ ndangtɛ kɛpasa ngoy ka Jésus-Christ ngoya nɛ ɛnɛ.

⁹Mi gɔ Sɔ hazu ɛnɛ nde, ɛnɛ angoy may pen mɔ sɔngsi, nɛ nde, ɛnɛ akɔtɛ ha zang ingɔmɔ nɛ mbaramɔ.

¹⁰Hazu mi ngoy nde, ɛnɛ aing mɔ ndɔng, ka dung nɛdedea nekɛpasa, tuka nde, ɛnɛ adung nɛ saa, gɔngamɔ bona, kanɛ swe ka Jésus-Christ bepe nɛ.

¹¹Ha swe engi, tunɔ pɛ ɛnɛ bedon nɛ nzeng deamɔ ka Jésus-Christ dea nɛ wal ɛnɛ tuka nde, Sɔ akɛpasa lekɛ-lekɛmɔ nɛ lukosomɔ ang.

¹²Hio ya mi, mi ngoya ɛnɛ aing nde, ngase hio yeksamɔ ka kpaa mi hake, yo dea nde, Dede Wen ayebhi.

¹³Yo nê engi, ka hio nasara pam twa pɛ gɔfɔrma nɛ hio mbing wi fɛt ingɔ nde, mi ha twa zɔbhɔ hazu mi nê wan-tom pɛ Christ.

¹⁴Nɛ sulo ya ha Kongawan, ka zea nde mi ha zɔbhɔ, mbwa gɛda tazɔ mbwa ha tɛ Kongawan pen mɔ sɔngsi, nɛ mbwa baa da mɛ bul wen pɛ Sɔ, ke bona.

¹⁵Kɛpasawen, hio ma ha soko mbwa ha bulo wen tɛ Christ hazu mbwa ha dea silamɔ nɛ siokafe sungiri nɛ mi. Ma, hio ma bul pɛ mbwa nɛ dede sila.

¹⁶Wi ndɔng de mɛgi hazu mbwa ngoya mi. Mbwa ingɔ nde, Sɔ gɛda mi hake hazu nde, mi ale gɔng Dede Wen.

¹⁷Ma, pɛ hio oloa, mbwa bul wen tɛ Christ nɛ gdanga takaramɔ ha zanga. Nɛ wal dea mɔ mɛgi, mbwa ngoy mɛ ngbangsi yeksamɔ pɔm hake ha twa zɔbhɔ.

¹⁸Ma, yo bede ge? Mana takaramɔ pɛ mbwa nɛ gdangaa mana nɛ dedea, mbwa bulo wen tɛ Christ kari, nɛ mi de tote hazua. Nɛ mi bebhɔn ha dea tote.

¹⁹Hazu mi ingɔ nde, mɔ ndɔng fet bede nde, Sɔ akpasisi mi. A bede mɛgi, hazu ɛnɛ ha gɔa wɛnɛ, nɛ hazu Sɔtɛ Jɛsus-Christ ha gbakara mi.

²⁰Mi gdea tazu mi fet ha tɛ Sɔ, nɛ mi ngoy nekpassa nde, mi ade ma mɔ foy ha li Sɔ ndang na. Sising nɛ swe fet, mi bhɔna nɛ da, nɛ mi bede mɔ fet nde, nɛ wal tunɔ pɔm mana nɛ wal fio pɔm, hio wi azɔk ha tɛ mi nde, Christ nɛ gasaa.

²¹Hazu pɔm, tunɔ pɔm yo nɛ Christ, nɛ fio pɔm yo nɛ kpaamɔ pɔm.

²²Ma, ka mi bhɔna nɛ zutunɔ, mi lema de nɛ dede tom. Mɛgi mi ing mɔ ka mi beweki na.

²³Hazu, mi ha soko mɔ bwa: Mi nɛ hɛl mɛ fe nde, mi adung hine Christ, engi nɛ dedea pente pet.

²⁴Ma, yo lema nde, mi abhɔn nɛ zutunɔ hazu ɛnɛ.

²⁵Tuka mi gdea tazu mi fet ha mɔ mɛgi, mi ingɔ nededea nde, mi bebhɔn nɛ zutunɔ. Mi bebhɔn hine ɛnɛ fet tuka nde, ɛnɛ akpɔtɛ ha wal mɔ Sɔ, nɛ nde, ɛnɛ ade tote ha zang mekaramɔ.

²⁶Ka mi bekifiri fin tɛ dung ha soko ɛnɛ, ɛnɛ besute pen mɔ songsi hazu mɔ ka Jɛsus-Christ dea ha tɛ mi.

²⁷Pen fet, ɛnɛ ade mɔ lɛm nɛ Dede Wen pɛ Christ, mana mi benɛ ha zɔka ɛnɛ, mana mi bhɔna nɛ yɛa. Lɛma nde, mi aze nde, ɛnɛ ha dea tom nɛ kɔ may nɛ ndangte takaramɔ, nɛ nde, ɛnɛ ha bio bulo nɛ sila ndang tuka nde, mekaramɔ nɛ Dede Wen ayɛbhi.

²⁸Ka ɛnɛ ayu ke hio ngana pɛ ɛnɛ fin na. Ka ɛnɛ zati ha li mbwa, yo begba tazu mbwa nde, Sɔ begɔn kita ba mbwa, nɛ fin nde, Sɔ kpasasa ɛnɛ kari. Yo nɛ Sɔ nɛ tɛ wa ka begbasi yo ha mbwa mɛgi.

²⁹Nɛ wal dede sila pɛa, Sɔ weka ɛnɛ bo sɔna hazu mekiri Christ na, ma, fin nde, ɛnɛ akpa yeksamɔ hazu ɛnɛ nɛ pɛa.

³⁰Sising, ɛnɛ tɛ bo nɛ hio sɔy-bibulo pɔm. Bulu engɛ, yo nɛ ndangte bulo ka ɛnɛ zɔka mi ha bioa, nɛ ka ɛnɛ ze nde, mi bhɔna ha bioa sising.

Filipe 2

¹Christ ha ngasasa ɛnɛ hazu ɛnɛ nɛ hio wi pɛa. Ngoy ka wɛnɛ ngoya nɛ ɛnɛ ha yɔkala ɛnɛ. ɛnɛ ha dea sɔy hine Nzɔy-Sɔtɛ. ɛnɛ ha dea ngay ha tɛ may. Nɛ ɛnɛ ha dea kobhe tɛ may. Kpasawen, na nde?

- ²Tuka mɔ dung mɛgi, ɛnɛ alɛmsiri tote pɔm wɛɛ: ɛnɛ aze may nɛkpasa, ɛnɛ adung nɛ ndangtɛ ngoy ha soko may, ɛnɛ adung nɛ sila nɛ takaramɔ ndang.
- ³Ka ɛnɛ ade mɔ nɛ wal ngɔrɔ mana suote nɛ peali na. Ma, ɛnɛ hil nɛ mendi, nɛ ɛnɛ zɔk hio oloa ha soko ɛnɛ tuka wi ka dung nɛ gasaa pen ɛnɛ.
- ⁴Ka ɛnɛ azɔk sɔna nɛ mɔ ka dung nɛ dedea hazu ɛnɛ nɛ tɛ ɛnɛ na. Ma, ɛnɛ ndang ndang fet, ɛnɛ de dedemɔ ha tɛ hio oloa fin.
- ⁵ɛnɛ ade mɔ ha soko may lem nɛ mɔ ka Jɛsus-Christ bade:
- ⁶Wɛnɛ tuka Sɔ. Ngase ɛngi, a tɛ pam dungɔ pɛa tuka Sɔ ngi-ngi-ngi na.
- ⁷Ma, a laka mɔ pɛa fet gde, nɛ a gdea tɛ wa tuka wan-tom. A tɛ bo gbesi tuka hio wi fet. Nɛ mbwa ingɔ nde, wɛnɛ nɛ tɛ wi.
- ⁸A hilo nɛ mendi, nɛ a zea nu Sɔ kanɛ fio pɛa, fio ha getakate.
- ⁹Yo nɛ ɛngi, ka Sɔ guo wɛnɛ gde ha kuso ngɔn. A gbala wɛnɛ nɛ ma ling ka pena ziomɔ pɛ hio mbing ling fet mburr.
- ¹⁰Mɛgi, ɛ ndɔng ka dung ha zang ngɔn, ɛ ndɔng ha zu nu, nɛ ɛ ndɔng ha si nu, mbwa fet bengbi zigolo ka mbwa ze ling Jɛsus.
- ¹¹Nɛ mbwa fet begbasi nɛ nu mbwa long nde, Jɛsus-Christ nɛ Kongawan. Nɛ wal tɔa mɛgi, mbwa beosi lɛkɛ-lɛkɛmɔ pɛ Sɔ, Bafa.
- ¹²Hio ndɔngsila mi, ha ngimɔ ka mi dungɔ ha soko ɛnɛ haki, ɛnɛ dungɔ ha zea nu mi swe fet. Nɛ sising ka mi tɛ bo nɛ yɛa nɛ ɛnɛ, lɛma fin pentɛ pet nde, ɛnɛ aze nu mi. ɛnɛ de mɔ fet ka lɛma nde, Sɔ abhɔn ha kpasasa ɛnɛ. ɛnɛ de yo nɛ yuo ke wa nɛ tututu sila.
- ¹³Hazu yo nɛ Sɔ ka lɛmsiri mɔ ha tɛ ɛnɛ nde, ɛnɛ adung nɛ hɛl, nɛ ngatɛ mɛ lɛmsiri hio tom ka wɛnɛ weka hazu ɛnɛ.
- ¹⁴ɛnɛ de hio tom pɛ ɛnɛ fet bo nɛ tɔatɛ mana nɛ siokafɛ na,
- ¹⁵tuka nde, ɛnɛ adung nɛ hio bem pɛ Sɔ ka bo nɛ ma wen hazu mbwa na. Lɛma nde, ɛnɛ adung nɛ saa, nɛ nzung ha soko hio wi mɔ nzan ka de kalbho-kalbho mɔ nɛ mɔ tum. ɛnɛ aba ha soko mbwa tuka hio sɔla ha ngɔn.
- ¹⁶Nɛ ɛnɛ abul wen ka ha tunɔ ha mbwa. Ka ɛnɛ de mɛgi, mi besutɛ bin hazu ɛnɛ, ha swe ka Jɛsus-Christ bepe. Yo beosi nde, ngatom ka mi gbengsa tɛ ha dea, yo tɛ gɔy nɛ gbelea na.
- ¹⁷ɛnɛ mɛkara Jɛsus-Christ, nɛ mi haa mɛkaramɔ ɛngɛ tuka sadaka ha Sɔ. Ngase ka ɛ begbɛ mi nɛ gɔsi tɔktɛ mi ha zu sadaka ɛngɛ, mi bedɛ tote, nɛ mi bekapini tote ɛngɛ hine ɛnɛ fet.
- ¹⁸Gbesi tuka ɛngi, ɛnɛ fin ade tote, nɛ ɛnɛ akapini tote ɛngɛ hine mi.
- ¹⁹Mi gde tazɛ ha Kongawan Jɛsus nde, mi bekpa wal nɛhasa mɛ tomsi Timothée nɛ ha pɛ ɛnɛ. Mɛgi, sila mi bega ha hio kasi tɛ ɛnɛ, ka wɛnɛ betɔ ha mi ha pɛa pɛa.

- ²⁰Yo nê Timothée ndang sɔna, ka takiri mɔ hazu ene nekpasa. Mi bo ne mbing wi tuka wene na.
- ²¹Hio olo wi fet ki sɔna ne mɔ ha zu mbwa ne pe mbwa te. Mbwa ki mɔ ha zu Jésus-Christ na.
- ²²Ene ingo nededeadea nde, Timothée ha dea mɔ ne mboazu. A gbakara mi ha tom yebhasa Dede Wen gbesi tuka ka bem gbakiri ne bafa wa.
- ²³Ka mi ingo mɔ hazu wen pɔm ne saa kari, mi ngoy me tomsi wene nehasa ha pe ene.
- ²⁴Ne mi gdea tazumi ha te Kongawan nde, mi ne te mi bene ha pe ene nehasa fin.
- ²⁵Mi zɔka yo ne dedeadea nde, mi akifiri ya mi, Epafrodite ha ene. Ene batomsiwene ha mi ne mɔ-kɔ ene ha ngimɔ ka mɔ kɔpa mi. Wene te bo nê sɔy-tom ne sɔy-bibulo pɔm.
- ²⁶Wene ne hel me zɔk ene fet ne mbinga, ne wene ne nɔzang hazu ene zea nde, a dungo ne zele.
- ²⁷Kpasawen, a dungo ne zele, sanga ne fio. Ma, Sɔ dea kobhe te wa. Bo sɔna ha te wa ndang na, ma, ha te mi fin yu nde, mi bete kpa ma gasa ngote pen mɔ songsi.
- ²⁸Hazu engi, mi tomsi wene ne ha pe ene mbalang tuka nde, ene ade tote, ka ene bezok wene ne mbinga. Megi, ma nu ngote pɔm bekari fin.
- ²⁹Ka wene hɔa ha pe ene, ene aba wene ne dede kɔ ne tote fet, hazu wene nê ya ɔ ha Kongawan. Hio tili wi tuka wene, lema nde, ene alukisi mbwa.
- ³⁰Hazu yo ngbɔla tikiring sɔna nde, wene afe ha li tom pe Jésus-Christ. A kpɔya me fe ha gbakara mi ne mɔ-kɔ ene, ka ene lem ku tene ha mi ne te ene na.

Filipe 3

- ¹Olo wen pɔm, hio ya mi, yo nde, ene ade tote hazu ene ha dea sɔy hine Kongawan. Mi putiri ndangte wen ka mi ngeraka ha ene songsi. Engɛ bo nê yeksamɔ hazu mi na, hazu yo bengasisi ene.
- ²Ene pangay ne hio gdanga wan-tom ndɔng, ka dung tuka hio tolo. Mbwa ha nɔsasa hio wi me gɔn sɔru.
- ³Ma, yo nê ɔ ka dung hio kpasa wan-gɔn sɔru, hazu ɔ ha dea tom Sɔ ne wal ngate pe Nzɔy-Sɔte. ɔ takiri nde, deamɔ pe ɔ lem gde ɔ nzeng ha li Sɔ na, ma, ɔ sute hazu mɔ ka Jésus-Christ dea ha te ɔ.
- ⁴Tangere, mi lema takiri fin nde, deamɔ pɔm gde mi nzeng ha li Sɔ. Hio ma wi ang ka sute nde, mbwa ne nzeng ha li Sɔ hazu ndɔki deamɔ pe mbwa. Pɔm, mi lema de megɛ pen pe mbwa.
- ⁵Hazu, e gɔna sɔru mi dimasi ndang hapata bhe pɔm. Mi nê wi mɔ kandɔ Israel, wi mɔ nugala pe Benjamin. Mi nê te kpasa zuife, hio ngbabafa mi fet nê zuife. Mi dungo ha soko zugili Farizien, zugili ndɔng ka pam mbonga pe hio zuife nengaya pen hio olo wi fet.

- ⁶Mi namala giliwi mɔ eglize nɛ lululu sila. Deamɔ pɔm fet dungɔ nzeng ha li mbonga, nɛ ma wen bo ha zu mi na.
- ⁷Sɔngsi, mi zɔka deamɔ pɔm ndɔng tuka kpaamɔ, ma, sising, mi tɛ bo ha zɔka yo tuka gbelemɔ, hazu mɔ ka Jɛsus-Christ dea ha tɛ mi.
- ⁸Kpasa kpaamɔ pɔm, yo nde, mi ingɔ Jɛsus-Christ, Kongawan pɔm. Ha li kpaamɔ engɛ, hio olo mɔ fet tɛ bo nɛ gbelemɔ. Mi zɔka hio mɔ pɔm fet tuka ngbundu mɔ, nɛ mi laka yo gde tuka nde, mi ade sɔy hine Christ,
- ⁹nɛ dung tɛ ndang hine wɛnɛ. Mi bo nzeng ha li Sɔ hazu mi ha pama mbonga na, ma, mi tɛ bo nzeng hazu mi mɛkara Christ. Yo nɛ wal mɛkara Christ, ka Sɔ gde wi nzeng ha li wa.
- ¹⁰Mɔ ka mi ngoy pentɛ, yo nde, mi aing Christ, nɛ nde, ngatɛ ka guo wɛnɛ ha soko hio fiowi ade tom ha tɛ mi fin. Yo tɔ nde, mi ngoy kpa ndangtɛ yimtɛ, ka wɛnɛ kpaa, nɛ fe tuka wɛnɛ fea.
- ¹¹Mɛgi, mi gde tazu mi ha tɛ Sɔ nde, wɛnɛ begu mi fin ha soko hio fiowi.
- ¹²Mi tɛ lemsiri ka mɔ ndɔng soya na, nɛ mi tɛ lem ka wɛɛ na. Ma, mi bhɔna ha gbengsa tɛ mi mɛ lemsiri mɔ ndɔng, hazu Jɛsus-Christ lemsara mɔ fet nde, mi atɛ wi pɛa.
- ¹³Hio ya mi, mi tɛ takiri nde, mi lemsara yo kari, na. Ma, mɔ ka mi de, yo nɛ engɛ: Mi takiri ha mɔ ha gdong mi fin na, nɛ mi ha gbengsa tɛ mi mɛ kpa mɔ ka dung ha li mi.
- ¹⁴Mɛgi, mi ha gbengsa tɛ mi kanɛ kpogio hazu kpa kɛamɔ pɔm. Sɔ saa ɔ mɛ kpa kɛamɔ engɛ ha ngɔn nɛ wal Jɛsus-Christ.
- ¹⁵Ɔ fet, ka tɛ bo nɛ zɔma wi ha wal mɔ Sɔ, dea nde, ɔ adung nɛ ndangtɛ takaramɔ mɛgi. Ka takaramɔ pɛ enɛ netɛ hazu ma mɔ, Sɔ begbasi yo fin ha enɛ.
- ¹⁶Ngase mɔ fet, ɔ bhɔn ha dede liwal ka ɔ ndara gbo sising.
- ¹⁷Hio ya mi, enɛ zɔk pata deamɔ pɔm de nɛ pɛ enɛ. Enɛ zɔk fin pata wi ka de mɔ tuka ɔ, de nɛ pɛ enɛ.
- ¹⁸Mɔ ka mi bagba tazu enɛ ze nɛdɔka kari, mi putiri fin yo sising nɛ milikwa ha li mi nde, hio dɔka wi ang, ka deamɔ pɛ mbwa osi nde, mbwa nɛ hio ngana pɛ getakate pɛ Christ.
- ¹⁹Sɔ bebhondisi mbwa ha kpogio ngimɔ. Zang mbwa tɛ bo nɛ sɔ pɛ mbwa, mbwa ha suotɛ hazu deamɔ foy pɛ mbwa, nɛ mbwa takiri mɔ sɔna ha zu hio mɔ nzan.
- ²⁰Ma, pɛ ɔ, le pɛ ɔ ha zang ngɔn. Nɛ ɔ ha kera nde, Wan-kpasisi ɔ, Kongawan Jɛsus-Christ, begutɛ haki tɛnɛ.
- ²¹A bekifiri hio mɔka kilite ɔ gde nɛ lɛkɛ-lɛkɛa tuka kilite wa. A bedɛ yo nɛ wal ndangtɛ ziomɔ engɛ ka de nde, wɛnɛ agan zu mɔ fet.

Filipe 4

- ¹Hio ya mi, ka mi ngoya gdang, mi ne hel me zok ene. Ene ne tote pom, ne ene dung tuka keamo hazu tom pom. Hazu engi, hio ndongsila mi, ene bhon ne mboazu ha dea soy hine Kongawan.
- ²Evodie hine Sentish, mi mbo ene nekpassa nde, ene aze nu may tuka hio ya ha Kongawan.
- ³Pe me, kpassa soy-tom pom, mi ani me nde, me agbakiri hio bhoko ndong bwa me ze nu may. Hazu o hine mbwa, o dea tom bulo Dede Wen nedoka pente, te ba ne Klement ne hio olo soy-tom pom, ka So ngeraka ling mbwa fet ha zang Takarata Tuno.
- ⁴Ene de tote ha Kongawan swe fet! Mi putiri yo fin nde, ene de tote!
- ⁵Lema nde, hio wi fet aing nde, deamo pe ene ne gaa. Kongawan te bo sanga me kifiri pe.
- ⁶Ka ene adung ne nozang hazu ma mo na. Ma, ha zang mo fet, ene go So, ne ene ani mo ka kopi ene ha ko wa. Ene to oeba ha wene hazu mo fet ka wene de.
- ⁷Megi, So beha ene gaamo pea ka pena zu ingomo pe wi fet. Ne gaamo enge bepam sila ene ne takaramo pe ene ha dea soy hine Jesus-Christ.
- ⁸Olo wen pom fin, hio ya mi, ene gde sila ene ha mo ndong fet ka dung ne kpassa, ka dung ne zioa ha li wi fet, ka dung nzeng, ka dung ne saa, ka ha tote, ka dung ne dede ling, ka dung ne dede deamo, ne ka lem ne lukosomo.
- ⁹Ene de mo lem ne hio mo ndong ka mi osa ha ene, ka ene kpassa tuka mbola ha ko mi, ka ene zea ha nu mi, ne ka ene zoka mi ha dea. Megi So, wan-ha gaamo, bedung hine ene.
- ¹⁰Mi ne tote pente, ne mi ha lukoso Kongawan hazu, ha kpogio, ene kpassa fin wal me gbakiri mi ne mbinga. Ene ngoya me de yo swe fet, ma, songsi ene kio wal gan.
- ¹¹Mi te to meggi hazu mo kopa mi na. Hazu, mi yamba wal me dung ne tote hazu mo ka dung ha ko mi.
- ¹²Mi ingo dungoa ne mo tikiring, ne mi ingo fin dungoa ne mo hebhe. Ngase mo ahomeng, mi ingo wal me ba sila mi ha ngimo dona zang ne ha ngimo wo, ha zang yebhe-yebhemo ne ha zang san.
- ¹³Mi gan zu mo fet ne wal Christ ka ngasisi mi.
- ¹⁴Ma, ngase engi, ene dea nededeo hazu ene gbakara mi ha zang ngamo pom.
- ¹⁵Ene, hio wi pe Christ mo Filipe, ene ingo nededeo nde, ha ngimo ka mi angara bulo Dede Wen ha kandonu Masedoane, ne ka mi guote haki pen, yo ka ne ene sona ka gbakara mi ne mboli. Ma mbing eglize te de meggi na.
- ¹⁶Ha ngimo ka mi badung ha Tesalonike, ene batomsio mo hazu gbakiri ne mi ha gdong may.

17 Mi ngoy kpa mɔ ha kɔ ɛɛ na, ma, mi ngoya nde, Sɔ akɛ ɛɛ hebhe hazu hio dedemɔ ka ɛɛ de.

18 Mi kpa hio mɔ-kɔ ɛɛ fet ka ɛɛ tomsa ha mi. Yo lɛma hazu mi pen zua. Mɔ ka ɛɛ gdea ha kɔ Epafrodite tɛɛ ha mi, yo lɛma mi nɛkpasa. Hio mɔ-kɔ ɛɛ ndɔng dung tuka yefa sadaka ka dede pela siing danga nɛ ha pɛ Sɔ, nɛ ka ha tote ha wɛɛ.

19 Sɔ pɔm nɛ hio kpaamɔ hebhe. Nɛ wal Jɛsus-Christ, a beha ɛɛ hio mɔ fet ka kɔpi ɛɛ.

20 Lɛkɛ-lɛkɛmɔ ha kɔ Sɔ, Bafa ɔ, kpoo nɛ kpoo. Amen.

21 ɛɛ fan hio wi pɛ Jɛsus-Christ fet. Hio ya ɔ ka dung hake hine mi fana fin ɛɛ.

22 Hio olo wi pɛ Christ ka dung hake, pen fet ɛ ndɔng mɔ zang kin pɛ kongapora Sezar, fana ɛɛ.

23 Kongawan Jɛsus-Christ ade dede sila ha tɛ ɛɛ fet.

Kolose

Kolose 1

- ¹Yo nê mi, Paul, hine ya ɔ, Timothée ha ngeriki takarata enge. Sɔ saa mi gde wan-
netom pe Jésus-Christ tuka sila wa ngoya.
- ²Ɔ tomsi takarata enge ha ene, hio ya ɔ ha le Kolose. Ene te bo nê hio nzoy ya ɔ ha
Christ ne wal mekara wene. Sɔ, Bafa ɔ, ade dede sila ha te ene, ne aha ene gaamɔ.
- ³Swe fet ka ɔ ha gɔa Sɔ, Bafa me Kongawan pe ɔ, Jésus-Christ, ɔ to oeba ha wene
hazu ene.
- ⁴Hazu ɔ zea nde, ene bhona ka ha mekara Jésus-Christ ne nde, ene ha ngoya hio wi pe
Sɔ fet.
- ⁵Ene de megi hazu ene bhona ka ha gdea tazu ene ha hio dedemɔ ka Sɔ bhongara gde
ha ene ha zang ngon, tuka ene baze yo ha zang Dede Wen ka dung nê tewen.
- ⁶Dede Wen ka hɔa ha pe ene, ha yambala dam zu nzan fet, ne yo ha waya ne dede
waya ha bhandi fet. Yo ha dea fin gbesi ha soko ene, angiri ha bosu ngimɔ ka ene zea
wena, ne ka ene ingo tewen nde, Sɔ ha dea dede sila ha te hio wi.
- ⁷Ene bayambi Dede Wen ha nu Epafras, soy-tom pe ɔ, ka ɔ ngoya gdang. Wene ha dea
tom ha ene tuka mboazu wan-tom pe Christ.
- ⁸Yo nê wene ka toa ha ɔ nde, Nzoy-Sote haa ene ngate me ngoy ne may.
- ⁹Yo nê engi, angiri ha swe ka ɔ zea ne kasi te ene, ɔ bhona ka ha gɔa Sɔ hazu ene
ngimɔ fet. Ɔ ha gɔa wene nde, Nzoy-Sote adonsi ene ne ingomɔ ne mbaramɔ fet tuka
nde, ene aing mɔ ka Sɔ ngoya.
- ¹⁰Megi, ene lema me de mɔ ka Kongawan ngoya, ne ka ha tote fet ha wene. Ene bede
ne hio tili dedemɔ fet, ne ene being Sɔ nene songsi.
- ¹¹Sɔ beha ene ngate pente ne wal leke-leke ziomɔ pea tuka nde, ene ayong yini ne
yikosila ha zang mɔ fet.
- ¹²Ene aha oeba ne tote ha Sɔ, Bafa ɔ, ka dea nde, ene alem kpa mɔ liko ka wene
bhongara keru ne hio nzoy wi pea ha zang saamɔ.
- ¹³Sɔ gbosasa ɔ ha si ziomɔ tutum yune, ne a lesasa ɔ ha Kongakando pe Bewei pea ka
wene ngoya gdang.
- ¹⁴Ne wal Bewei pea, a gbosasa ɔ ha si tom bala pe gdangamɔ, ne a biso sembo pe ɔ
fet.
- ¹⁵Ma wi ndang te zok Sɔ na. Ma, wi ka zoka Christ, a zoka Sɔ kari. Christ nê kay bem
pe Sɔ, ne wene dung ha zu mɔ fet ka Sɔ dea.

¹⁶Ne wal wene, So dea hio mo fet ha zang ngon gbesi ne hio mo ha zu nu, hio mo ka wi zok gbesi ne hio mo ka wi zok na, hio kongasote, hio zio sote, hio sote gan zu mo, ne hio nga sote. So dea mo fet ne wal wene tuka nde, mo ndong fet alukisi wene.

¹⁷Yo ne Christ ka dung ang songsi ne mo fet, ne ka pam yo fet tuka nde, yo abhon.

¹⁸Giliwi mo eglise ne kilite Christ, ne wene ne wan hazu mbwa. Mo fet angara ne wal wene, wene ne bosu wi ka guote ha soko hio fiowi tuka nde, wene adung ha bosu bhandi ha mo fet.

¹⁹Hazu So bheka nde, wene ne te wa fet adung ang ha te Bewei pea.

²⁰Ne wal Bewei pea, So bheka fin me bhongiri hio wen fet ha soko wa ne nzan. So gdea gaamo ha soko wa ne hio wi ne wal tokte Bewei pea ka sea ha getakate. Ne wal dea megu, So bhongara mo ha soko wa ne hio mo fet ka dung ha zu nu ne ha zang ngon.

²¹Songsi, ene badung ne yea ne So, ene badung ne hio ngana pea hazu hio takaramo pe ene ne hio deamo pe ene dungo ne gdangaa.

²²Ma, sising ne wal Bewei pea ka yola te wi ne ka fea, So bhongara soko ene hine wene hazu gde ene ha li wa ne nzoya, ne saa, ne wen bo ha zu ene na.

²³Tangere, dea nde, ene abhon ka ha mekara Christ ne noa ngi-ngi-ngi, ne ene azati ha gdea tazu ene ha Dede Wen ka ene zea yo. E bulo yo dam nzan fet, ne mi, Paul, te bo ne wan-tom pe Dede Wen enge.

²⁴Sising mi ha kpaayeksamo hazu ene. Ma, yo ne mo tote pom, hazu ne wal yeksamo ndong, mi ha lemsara hio olo yeksamo ka bakpa Christ hazu giliwi mo eglise ka dung ne kilite wa.

²⁵Mi te bo ne wan-tom pe giliwi mo eglise hazu de ne tom ka So gdea ha ko mi. Ne li toma nde, mi abul wen pea fet long ha ene.

²⁶So bawusi wen enge ha li hio wi songsi bhee. Ma, sising, a gbasa yo long ha hio wi pea.

²⁷So ngoya nde, mbwa aing leke-leke kpaamo ka wene bhongara ne wuso hazu hio kandu fet. Kpaamo, yo nde, Christ ha dea le ha zang sila ene. Yo ne engi ka ene lema gde tazu ene ha te wa nekpaasa nde, wene bekapini leke-lekemo pea hine ene.

²⁸Megu, o ha bulo wen te Christ ha hio wi ndang ndang fet. O ha gbaa tazu mbwa, ne o ha osa mo ha mbwa ne wal mbaramo fet tuka nde, mbwa alem wee ha li So ne wal soy ka mbwa de hine Christ.

²⁹Yo ne engi, mi ha gbengsa te mi, ne mi ha bio bulo ne wal gasa ngate ka Christ ngasisi ne mi.

Kolose 2

- ¹Mi ngoya nde, ene aing nga bulo ka mi ha bioa hazu ene, hazu hio wi me Laodise, ne hazu hio doka mbing wi ka te zok ka li mi na.
- ²Mi de megi tuka nde, sila mbwa adon ne da, mbwa andari may ha zang ngoy, ne mbwa adon ne ingomō letete. Megi, mbwa being mō ka Sō babhongiri ne wuso, yo nde, mbwa being Christ,
- ³ka Sō gdea mbaramō ne ingomō fet mburr ha te wa.
- ⁴Mi tō wen mō ndong ha ene yu nde, ma wi bete osili ene ne dede gel.
- ⁵Ngase ka mi bo ha soko ene na, mi ha soko ene ne wal takaramō pōm. Ne mi ne tote ha zōka nde, ene ha dea mō ne wala, ne ene bhōna ka ne nōa nging ha mekara Christ.
- ⁶Ene mekara kari nde, Jésus-Christ nê Kongawan pe ene. Megi dea nde, ene ade mō tuka wi ka de sōy hine wene.
- ⁷Ene abhōn ka ha te wa tuka gunkute ka lea nu ngi-ngi-ngi. Ene azati ha mekara wene ne nōa nging tuka ε osa ha ene. Ne ene aha oeba ha wene nedōka.
- ⁸Ene pangay yu nde, hio wi bete osili ene ne gombo mbaramō pe mbwa hazu ba ene ne bala. Mbaramō enge te ne wal hio ngbabafa mbwa mana ne wal hio sote mō nzan. Yo te ne wal Christ na.
- ⁹Hazu Sō ne pea te fet mburr ha dea le ha te Christ.
- ¹⁰Ne ene kpaā te kpaā tunō ne wal sōy ka ene de hine Christ, ka dung nê wan hazu hio sote gan zu mō ne hio nga sote fet.
- ¹¹Ne wal dea sōy hine Christ, Sō gōna sōru ene kari. Gōna sōru enge te ne wal wi na, ma, yo te ne wal Christ, ne yo guo gdanga ndokite ene yune.
- ¹²Ha ngimō ka ε bagdumsi ene ha li, ε gunō ene hine Christ gbesi. Ne ka ene gboa ha si li, Sō guo ene gbesi hine wene, hazu ene gdea tazu ene ha ngate pe Sō ka guo Christ ha soko hio fiowi.
- ¹³Ene badung sōngsi nê hio fiowi ha li Sō hazu hio sembō pe ene, ne hazu Sō te gōn ka sōru ene na. Ma, sising Sō tunso ene fin ne mbinga hine Christ, ne a biso sembō pe o hine ene fet.
- ¹⁴Takarata ka fundi o hazu hio sembō ka o de sungiri ne mbonga, Sō ngbaa yo ha getakate. Megi, wene lem zok yo fin na.
- ¹⁵Ne wal dea megi, Sō guo mō-bibulo pe hio sote gan zu mō ne hio nga sote fet yune. Ne a gdea mbwa tuka bala ha zang nzong ka nak pata Christ, wan-gan zu mbwa. Megi, foy baa mbwa ha li hio wi fet.
- ¹⁶Hazu engi, ka ma wi ngoy gōn kita ha zu ene ha wen mō ka ene yōng ne ka ene nō, mana ha wen hio ma yenga mō bele, mana mō mbombe ze, mana mō swe omtē, ka ene agde wal ha wene ndang na.

¹⁷Mō ndōng ki fet dung sōna tuka zizi hio mō ka behō bin. Ma, ngbak mō, yo nê Christ.

¹⁸Hio ma wi ha dea tom Sō nê wal zimō hio ma mō. Mbwa lukisi hio telenge, nê mbwa ba hio lisō pē mbwa nê zioa. Ka ene agde mbwa agōn kita ha zu ene na, hazu takaramō pē mbwa tē nē ndōkite mbwa, nē mbwa ha suotē negbelea.

¹⁹Mbwa dol fin tē ha Christ na, ngase wene nê zu giliwi mō eglize. Wene wesiri hio gbakōtē wa gde ha may nē wal hio dokarate wa, nē wene day kilite wa fet tuka nde, yo akpōtē nē wala tuka Sō ngoya.

²⁰Enē fea hine Christ gbesi. Enē bo fin ha si ziomō pē hio sōtē mō nzan enge na. Ma, ε dea mēng, ka ene ha dea mō tuka wi mō nzan enge, ge nde? Hazu ge ene mēkara hio haanu tuka enge, ka tō nde,

²¹ka mē aba na, ka mē atoti na, nē ka mē andō na, ge nde?

²²Hio tili haanu ndōng tē nē wal osamō pē wi, nē yo zōk hio mō ka bepen hapata ngimō tom pē mbwa.

²³Kpasawen, dea tom Sō nē wal takaramō pē wi, zimō hio ma mō, yeksa tē nē pēa tē, deamō mēgi dung tuka mbaramō ha li hio wi. Ma, mō ndōng fet nê gbelemō. Yo lem gdōki wal ha hio gdanga hēl ndōkite wi na.

Kolose 3

¹Sō guo ene hine Christ gbesi ha soko hio fiowi. Mēgi, ene ki wal mē kpa hio mō ka dung ha ngōn, ha bhandi ka Christ dungnu ang ha wekō Sō.

²Enē agde sila ene ha hio mō ngōn, bo ha hio mō nu na.

³Hazu ene fea kari, nē tunō pē ene ha wuso tē hine Christ hapetē Sō.

⁴Ey, tunō pē ene, yo nê Christ. Mēgi, ha ngimō ka wene begbasi nē tē wa, ene fin bedung hine wene ha zang lēkē-lēkēmō pēa.

⁵Hazu engi, ene aku mō nzan fet ka dung ha sila ene gde ha fio. Mō nzan ndōng nde: Dea wanza, dea mō nyel, golamō multē, dea wō gdangamō, nē dea hēl kpaamō. Kpasawen, hēl kpaamō, yo gbesi tuka dea tom gbele sō.

⁶Yo nê hazu mō nzan ndōng, ka Sō bede bin ngambi [sungiri nē wi ndōng ka ze nu wa na].

⁷Enē fin, ene badung se ha dea hio mō nzan ndōng, ha ngimō ka mō ndōng badon sila ene.

⁸Ma, sising, ene alak dea mō ndōng fet gde: Ngambi, yimsila, dea gdangamō ha tē wi, yaa dala. Nē ka ma wen gōnali agbo ha nu ene na.

⁹Ka ene atō dalo ha soko may na. Hazu ene kpōsa mōa tē wi hine ndōki deamō pēa gde kari.

- ¹⁰Nε ene yola mbombe tε wi. Sɔ ka dea mbombe wi enge, wene ha dea nde, yo aba may hine wene nene songsi tuka nde, ene aing wene nekpa.
- ¹¹Megi, kandɔ zuife, hio olo kandɔ, hio wan-gɔn sɔru, hio wan-sɔru, hio wi mɔ bebe le, hio tombɔ, hio bala nε hio bele, mbwa fet bo fin netε-netε na. Gasa mɔ, yo ka nε Christ, ka dung ang ha tε mbwa fet.
- ¹²Sɔ ngoya ene nε wene weka ene tuka nzɔy kandɔ pεa. Megi, dea nde, ene ayol mbombe tε wi, ka de kobhe tε wi, ka de dedemɔ, ka hil nε mendi, ka dung nε gaa sila nε yikosila.
- ¹³Ene aba sila nε may, nε ene abisi sembɔ pε may ngimɔ fet ka ene nε ma wen sungiri nε may, gbesi tuka ka Kongawan biso nε sembɔ pε ene fin.
- ¹⁴Nε gasa mɔ pen mɔ fet, yo nde, ene angoy may. Hazu ngoy dung tuka pεl ka hεl wi fet gde ha may nekpa.
- ¹⁵Dea nde, gaamɔ pε Christ angbɔsi sila ene. Hazu Sɔ saa ene ha gaamɔ enge tuka nde, ene adung tε ndang. Ene aha oeba ha Sɔ ha wena.
- ¹⁶Wen pε Christ ade le ha soko ene hebhe. Ene aosi mɔ ha may, nε ene ambo may nε mbaramɔ fet. Ene abe hio gima pε David, hio gima lukisi Sɔ, hio gima ka tε nε wal Nzɔy-Sɔtε nε sila ene fet hazu ha oeba ha Sɔ.
- ¹⁷Nε mɔ fet ka ene de, nε ka ene wol, ene ade yo nε ling Kongawan Jεsus, nε ene aha oeba ha Sɔ, Bafa, nε wal wene.
- ¹⁸Hio bhoko, ene ahil nε mendi ha si wei pε ene tuka yo lεma ha li Kongawan.
- ¹⁹Hio wei, ene angoy ko pε ene. Ka ene adung nε yimsila sungiri nε mbwa na.
- ²⁰Hio bem, ene aze nu bafa nε nana ene ha mɔ fet. Hazu engi ha tote ha Kongawan.
- ²¹Hio gdibafa, ka ene ayimsi sila hio bem pε ene na, yu nde, ene betε ku da ha sila mbwa yunε.
- ²²Hio bala, ene aze nu hio wan pε ene mɔ nzan ha mɔ fet. Ene aki mε ha tote ha mbwa ngimɔ fet, bo sɔna ka ene ha li mbwa na. Ma, ene aze nu mbwa nε dede sila hazu ene ha yuo ke Kongawan.
- ²³Ngase nge tom, ene ade yo nε sila ene fet tuka wi ka de tom ha Kongawan, bo ha hio wi na.
- ²⁴Ene aing nde, Kongawan beke ene. A beha ene mɔ ka wene bhɔngara keru nε hio wi pεa. Kpasa wan ka ene de tom ha wene, yo nε Christ.
- ²⁵Ma, wi ka de kpandele, Sɔ beke wene lem nε kpandele ka wene dea, hazu Sɔ gba soko wi na.

Kolose 4

- ¹Hio wan-ba bala, ene de mo ha te hio bala pe ene nededeza nzeng. Ne ene aing nde, wan pe ene fin ang ha zang ngon.
- ²Ene ago So neting. Ene ayang la ha yo, ne ene aha oeba ha So.
- ³Ene ago So hazu o fin nde, ka wene agbosisi wal ha o me bul wen pea, ne me to fin wen te Christ ka badung se ne wuso. Yo ne hazu wen enge ka mi dung ha twa zobho.
- ⁴Megi, ene go So nde, ka mi abul wena ne saa ne wala.
- ⁵Ene ade mo ne mbaramo ha soko wi ndong ka te mekiri Christ na. Ne ka ene kpa dede ngimo, ka ene apensi yo negbelea na.
- ⁶Dea nde, wen nu ene adung swe fet ne yefaa, ne fin ne baa tuka tong. Ene aing wal me kifiri wen ne wala ha wi ndang ndang fet.
- ⁷Tishike, ya o ka o ngoya pente, beto kasi te mi ha ene fet. Wene ne mboazu soy-tom pom ha tom pe Kongawan.
- ⁸Gotowen ka mi betomsi ne wene ha ene, yo nde, wene ato ha ene wen dungo pe o, ne wene ayokili sila ene.
- ⁹Mi betomsi wene hine Onezime, wi pe ene. Wene ne mboazu ya o, ka o ngoya pente. Mbwa bwa fet bene ne ba ha ene kasi mo ka dung hake.
- ¹⁰Aristarke ka dung hine mi hake ha twa zobho fana ene. Marc, beyang me Barnabas, fana ene fin. Ka wene hoo ha pe ene, ene aba wene ne dede ko, tuka mi toa wena ha ene kari.
- ¹¹Jesus ka e sa fin nde, Yustus, fana ene. Ha soko hio zuife fet ka mekara Christ, yo ka ne wi ndong tar sona ka de tom hine mi ha Kongakando pe So. Mbwa te bo ha yokala mi nekpassa.
- ¹²Epafras, wi pe ene, fana ene. Wene ne wan-tom pe Jesus-Christ ka gbengsi te swe fet ha goa So hazu ene nde, sila ene adon letete ne mekaramo ka lema wee, ne nde, ene ade mo ka So ngoya ha mo fet.
- ¹³Ey, mi ha kea wen te wa nde, wene ha dea ngatom pente hazu ene ne hazu hio wi pe Christ mo hio le Laodise ne Hierapolis.
- ¹⁴Luc, wan-de yina zele, ka o ngoya pente, wene hine Demas fana ene.
- ¹⁵Ene fan hio ya ha Christ ha le Laodise. Ne ene fan fin Nefas hine giliwi mo eglize ka dung me wesiri may ha twa pea.
- ¹⁶Ka ene tola takarata enge kari, ene tomsi yo ha giliwi mo eglize ha le Laodise ka mbwa atol yo fin. Ne ene atol fin takarata ka mi tomsa ha mbwa.
- ¹⁷Ene to ha Arshipe nde, wene agbengsi te hazu lemsiri nededeza tom ka Kongawan gdea ha ko wa.
- ¹⁸Yo ne mi Paul ka ngeriki fani enge ne te ko mi. Tazu ene agba ne mi hake ha twa zobho. So ade dede sila ha te ene.

1 Tesalonike

1 Tesalonike 1

¹Yo nê mi, Paul, hine Silas ne Timothée ha ngeriki takarata enge tomsi ha ene, giliwi mo eglize ha le Tesalonike. Ene nê hio wi pe So, Bafa, ne pe Kongawan Jésus-Christ. Mbwa ade dede sila ha te ene, ne mbwa aha gaamo ha ene.

²O ha oebea swe fet ha So hazu ene fet. Ha goa So pe o, o ha saa ling ene kpoo.

³Ha li So, Bafa o, tazu o ha gbaa ne tom ka ene de ne wal mekara Christ. Ne tazu o ha gbaa nde, ene ha gbengsa te hazu ngoy may, ne nde, ene ha gdea tazu ene ne yikosila ha te Kongawan pe o, Jésus-Christ.

⁴Hio ya o, o ingo nde, So ngoya ene ne a weka ene.

⁵Hazu o te bul Dede Wen ha ene sona ne nu na, ma, o bulo yo ne ngate ne wal Nzoy-Sote. O ingo nekpassa nde, Dede Wen ka o bul, yo nê tewen. Ey, ene ingo nde, mo fet ka o dea ha soko ene, o dea yo hazu gbakiri ene.

⁶Ene zoka deamo pe o ne pe Kongawan de ne pe ene. Ene mekara wen pe So ne tote ka te ne Nzoy-Sote, ngase ene kpa doka yeksamo ha wena.

⁷Megi, ene te bo nê dede wekamō ha li wi fet ka mekiri Christ ha hio kandonu Masedoane ne Akai.

⁸Kpasawen, wen pe Kongawan guote ha pe ene yambili, bo sona ha Akai ne Masedoane na, ma, kasi mekara So pe ene dama bhandi fet. Megi, o lem to fin ma wen hazua na.

⁹Hazu hio wi fet ha toa wen pe ene nde, ene baa o ne dede ko, ne nde, ene laka hio gbele so gde ne kifiri sila hazu de tom ha kpassa tuno So.

¹⁰Ne mbwa ha toa fin nde, ene ha kera Bewei pe So, ka begute ha ngon pe ne. Bewei enge nê Jésus, wi ka So bagu se ha soko hio fiowi, ne ka kpassi o gbo ha ngambi pe So ka bete bin.

1 Tesalonike 2

¹Hio ya o, ene ne te ene ingo nededeade nde, o te ho ha soko ene negbelea na.

²Ene ingo fin nde, songsi me ho ha pe ene, hio wi ha le Filipe dea ngamo ha te o, ne mbwa yaa o. Ma, ngase ka doka wi sungoro o, So haa o da me bul Dede Wen pea ha ene.

³Kpasawen, o bulo wen bo ne dalo mana gdanga sila mana likisi ha zanga na.

⁴Hazu So wea o ne a kpa nde, o lema ha li wa ka wene agde tom bulo Dede Wen ha ko o. Megi o ha wolamo bo hazu ha tote ha wi na, ma, hazu ha tote ha So ka we takaramo sila pe o.

- ⁵Ènè ingo nde, o tɛ wolmo ha ene ne mbole na, ne o tɛ ndombili ene hazu kpa ma mo ha ko ene na. So ne wan-kewen pe o.
- ⁶O tɛ ki lukosomo ngase ha ko ene, ngase ha ko ma mbing wi na.
- ⁷Tangere, o ne ziomɔ me nɔsisi ene nde, ene aha mo ha o hazu o ne hio wan-netom pe Christ. Ma, o badung ne gaa sila ha soko ene gbesi tuka gdinana ka pam ne hio bem pea.
- ⁸Ey, o ngoya ene pente. Megi o zoka ne dedea nde, o aha ene bo sona ne Dede Wen na, ma, o aha ene tɛ o ne pe o tɛ hazu ene tɛ bo ne hio ndongsila o.
- ⁹Hio ya o, tazu ene gbaa ne ngatom pe o ne kata tɛ pe o. Ha ngimo ka o bulo Dede Wen pe So ha ene, o dungo ha dea tom swe ne ze yu nde, o bete dung ne zio toy ha zu ma wi ha soko ene.
- ¹⁰Ènè hine So fet lema ke wen pe o nde, mo ka o dea ha tɛ ene, hio wan-mekiri Christ, yo dungo ne nzoya, nzung, ma wen bo na.
- ¹¹Ènè ingo fin nde, o dea mo ha tɛ ene ndang ndang fet gbesi tuka ka gdibafa de ne ha tɛ hio bem pea.
- ¹²O dungo me mbo ene, me ha da ha ene, ne me alnu ha ene nde, ene ade mo ka lema ne mo ka So ngoya. Wene saa ene me le ha Kongakando pea ne ha leke-lekemo pea.
- ¹³O bhona ha toa oeba ha So kpoo, hazu ha ngimo ka ene zea wen ka o bulo, ene baa yo bo tuka wen pe wi na, ma, tuka wen pe So. Ey, wen ka o bul, yo ne tewen. Ne wen pe So ha dea tom ha sila ene, hio wan-mekiri Christ.
- ¹⁴Hio ya o, ene tɛ bo gbesi tuka hio giliwi mo eglise pe So ha Judée. Mbwa ha dea soy hine Jésus-Christ, megɛ mbwa kpa yeksamo ha ko hio bele pe mbwa, hio zuife, gbesi tuka ka ene kpa ne yo ha ko hio bele pe ene.
- ¹⁵Hio zuife gbea Kongawan Jésus ne hio wan-tokuliwen, ne mbwa namala o fin. Deamo pe mbwa ha tote ha So na, ne mbwa tɛ bo ne ngana pe wi fet.
- ¹⁶O ha bulo wen ha hio kando ka bo ne zuife na, tuka nde, mbwa akpasi. Ne hio zuife ngoy me dol o. Megi, mbwa bhona ka swe fet ha yebhasa gdangamo pe mbwa. Ma, sising, So ha dea ngambi sungiri mbwa.
- ¹⁷Ka bo ne pe o, hio ya o, o ne tɛ hel me zok ene fin ne mbinga, ngase yo ne ma bengimo sona ka o keate hine ene. O ne yea hine ene ne wal tɛ, ma, bo ne wal sila na. Megi, o ha kio wal me zok ene fin nengaya pen mo songsi.
- ¹⁸O ngoya me kifiri ne ha pe ene. Mi, Paul, mi kimbolo ze nedoka me ne ha pe ene. Ma, Satan gdoka wal ha o.
- ¹⁹Kpasawen, yo ne hazu ene fin ka o gde tazu o ha tɛ So, ne ka o de tote, ne ka Kongawan pe o, Jésus, beha o leke-leke keamo ha ngimo ka wene bepe ne.
- ²⁰Ey, yo ne hazu ene ka o sute, ne ka o dung ne tote.

1 Tesalonike 3

- ¹Yo nê engi, o lem ba sila o fin na. O kpoa zuwen me bhon gbate hake ha Athènes,
- ²ne me tomsi ya o, Timothée, ne ha pe ene. Wene ha dea tom ha So hine o ha bulo Dede Wen pe Christ. O tomsa wene nde, wene aha ngate ha ene ne mbo ene ha wal mekara Christ.
- ³Megi, sila ene lem bhunziki ha zang yeksamo ndong na. Ene ingo ne pe ene te nde, yeksamo ha soko hio mo ka So bheka hazu o.
- ⁴Kpasawen, ha ngimo ka o dungo haki ha soko ene, o gbaa tazu ene bingiri nde, o bekpa yeksamo. Ne mo hoo megi tuka ene ingo yo fet.
- ⁵Yo nê hazu engi, ka mi ba sila mi fin na, ne mi tomsa Timothée ne ha pe ene me ing nde, mana ene bhona ka ha mekara Christ. Mi dungo ne nozang nde, mana Satan osala ene kari, ne tom pe o ha soko ene goya negbelea.
- ⁶Ma, sising Timothée hoo ha pe ene pe ne. A too dede kasi te ene ha o nde, ene bhona ka ha mekara Christ, ne ha ngoya may. A too fin nde, tazu ene ha gbaa ne o swe fet ne tote, ne nde, hel zoka o ha dea ene gbesi tuka ka hel zoka ene de ne o.
- ⁷Megi, hio ya o, kasi te ene yokala o ha zang ngote ne yeksamo pe o fet, hazu ene bhona ha mekara Christ.
- ⁸Sising, o dung fin ne zutuno nekpara hazu ene ha dea soy hine Kongawan ne noa nging.
- ⁹Ene haa o tote pente ha li So. Megi, o ing wal ka o bekifiri ne oebe ha So hazua na.
- ¹⁰O ha goa So swe ne ze pente pet nde, wene aha o wal me ne ne zok ene fin ne mbinga, ne me lemsiri mo ka kopi ene ha wal mekara Christ.
- ¹¹O ha goa nde, So, Bafa o ne te wa, hine Kongawan pe o, Jésus, abhongiri wal ha o me ne ha pe ene.
- ¹²Kongawan ayebhisi paang ngoy ka ene ngoy ne may ne hio wi fet tuka nde, ngoy pe ene adung gbesi tuka ngoy ka o ngoy ne ene.
- ¹³Wene aha ngate ha sila ene. Ne ha ngimo ka Kongawan pe o, Jésus, bepe ne hine hio nzoy wi pea fet, wene agde ene ne nzoya ha li So, Bafa o, bo ne wen ha zu ene na.

1 Tesalonike 4

- ¹Hio ya o, ma wen me to fin ang. Ene bayambi ha ko o wal deamo ka ha tote ha So. Ne ene ndara yo nekpara. Ma, sising, o ani ha ene ne o mbo ene ne ling Kongawan Jésus nde, ene andari wal deamo enge pen mo songsi.
- ²Ey, ene ingo hio haanu ka o baha ha ene ha olo nu Kongawan Jésus.
- ³Mo ka sila So ngoya, yo nde, ene adung nê nzoy wi, ne ka ene ade wanza na.

⁴Lema nde, ene ndang ndang fet adung hine ko pe ene ne nzoya ha li So, ne fin ne zioa ha li hio wi.

⁵Hio bhilo ka ing So na, mbwa gde te mbwa ha hel multe. Ka ene ade megi na.

⁶Ka ma ya ha Christ ade gdangamo ha te ya wa na, ne ka wene aosili wene na. Kpasawen, o toa ha ene, ne o gbaa tazu ene kari nde, Kongawan bekundiki deamo ndong fet.

⁷Hazu So te sa o nde, ka o ade hio mo nzing na. Ma, a saa o nde, ka o ade mo ne nzoya.

⁸Megi, wi ka kafi me ze wen ndong, a kafi ne wen pe hio wi na, ma, a kafi ne So ka ha Nzoy-Sote pea ha ene.

⁹O lem ngeriki fin ha ene ma wen hazu ngoy ha soko hio ya ha Christ na. Hazu ene ne pe ene te yamba ha ko So wal me ngoy may kari.

¹⁰Ey, ene ha ngoya hio ya ha Christ mo kandonu Masedoane fet. Ma, o mbo ene, hio ya o, nde, ene angoy may pen mo songsi.

¹¹Ne ene agbenssi te ene me de hio mo mege: Dea le ha zang gaamo, gdea li ene ha tom pe ene, ne dea tom ne ko ene tuka o haa nu ha ene kari.

¹²Ka ene de mo megi, hio wi ndong ka te mekiri Christ na, beba ene ne zioa, ne ene lem dung zio toy ha zu ma wi na.

¹³Hio ya o, o ngoya nde, ene aing mo ka beho bin ha wen pe hio fiowi. Yu nde, ngote bete de ene gbesi tuka ka yo de ne wi ndong ka gde tazu mbwa ha te Jesus na.

¹⁴O mekara nde, Jesus fea, ne So guo wene ha soko hio fiowi yune. Gbesi tuka engi o mekara fin nde, So begu bin hio wi ndong ka fea ha mekara Jesus, hine wene gbesi.

¹⁵Mo ka o beosi ha ene sising te ne wal nu Kongawan, yo nde, o ka bebhon ne zutuno kane Kongawan pea, o lem dung hine wene songsi ne hio fiowi na.

¹⁶Ha swe engi, So beha nu ne ngagel, hio wi beze gel kagama pe hio telenge, ne gel doma mbia pe So. Ne Kongawan begute ne te wa ha ngon zil te. Hio wi ndong ka fea ha mekara Christ, mbwa begute ha soko hio fiowi songsi.

¹⁷Hapata, So bekay o ka bhona ne zutuno, hine mbwa gbesi gde ha zang buswe dang ne. Haki ha zang bok, o hine mbwa fet bekpa may hine Kongawan. Megi, o bedung hine wene ngimo fet.

¹⁸Ey, dea nde, ene ayokili may ne wen ndong ki.

1 Tesalonike 5

¹Hio ya o, o lem fin ngeriki ma mo hazu osi ha ene yala mana ngimo ka mo ndong beho ne, na.

²Hazu ene ne pe ene te ingo nededeade nde, ma wi ndang ing swe ka Kongawan bepe ne na, hazu a beho tuka wanzu ka ho ne ze.

- ³Ha ngimɔ ka hio wi betɔ nde, hoo, mɔ fet ne gaa, yeksamɔ bo na, yo nê ha ndangte ngimɔ engi ka gasa yeksamɔ bewang mbwa. Ne mbwa lem kpɔy ang na. Yo bedung tuka yimte bio bhe ka kpa nazang.
- ⁴Ma, pe ene hio ya ɔ, ene bo ha zang tutum na. Megi, swe enge lem wang ene wang tuka wanzu na.
- ⁵Hazu, ene fet nê hio wi pe saamɔ, ene nê hio wi mɔ gasa swe. ɔ hine ene fet, ɔ bo nê pe ze mana pe tutum na.
- ⁶Megi, ka ɔ aɔla tuka hio mbing wi na. Ma, ɔ adung ne zɔma ngelele.
- ⁷Hazu hio wi dung me ɔla ne ze. Ne mbwa dung fin me fe dɔkɔ ne ze.
- ⁸Ma, ka bo nê pe ɔ hine ene, ɔ nê hio wi mɔ gasa swe. Megi, lema nde, ɔ adung ngelele. ɔ ayol mekaramɔ ne ngoy tuka koko mɔ bibulo ha mbanzi ɔ. Ne tuka ndutu bolo, ɔ ayol mɔgdetazu ɔ nde, Sɔ bekpasisi ɔ.
- ⁹Sɔ weka ɔ bo hazu de ngambi sungiri ɔ na, ma, a weka ɔ hazu kpasisi ɔ ne wal Kongawan pe ɔ, Jésus-Christ.
- ¹⁰Hazu Christ fea gɔn zu ɔ tuka nde, ɔ adung ne zutunɔ hine wene gbesi, ngase ka ɔ fea, ngase ka ɔ bhɔna ne zutunɔ ha pea pea.
- ¹¹Hazu engi, ene ayɔkili may ne ene agbakiri may, gbesi tuka ka ene ha dea ne sising.
- ¹²Hio ya ɔ, ɔ ani ha ene nde, ene aba ne zioa hio wi ndɔng ka de ngatom ha soko ene, ka Kongawan gdea ha zu ene, ne ka ha mbɔla ha ene.
- ¹³Ene atusisi te mbwa, ne ene angoy mbwa nekpassa hazu tom pe mbwa. Ene ade le ne gaamɔ ha soko may.
- ¹⁴Hio ya ɔ, ɔ mbo ene nde, ene aha mbɔla ha hio pɔsa wi, ene aha da ha hio wan-ke, ene agbakiri hio mɔka wi, ne ene aba sila ene ne hio wi fet.
- ¹⁵Ene pangay nde, ka ene akifiri gdangamɔ ha wi ka dea gdangamɔ ha te ene, na. Ma, swe fet, ene aki wal me de dedemɔ ha soko may ne ha te wi fet.
- ¹⁶Ene adung ne tote swe fet.
- ¹⁷Ene abhɔn ha gɔa Sɔ kpoo.
- ¹⁸Ene aha oeba ha Sɔ ha zang mɔ fet. Hazu Sɔ ngoya nde, ene ka de sɔy hine Jésus-Christ, ene ade megi.
- ¹⁹Ka ene agdɔki wal ha Nzɔy-Sɔte na.
- ²⁰Ka ene abhesiri hio kuliwen na.
- ²¹Ma, ene ambari soko hio kuliwen fet, ne ene apam e ndɔng ka dung ne dedea.
- ²²Ene alak tili gdangamɔ fet gde.

²³Sɔ, wan-ha gaamɔ, alemsiri ene ne nzoya weɛ. Wene apam sote ene, tunɔ pe ene, ne kilite ene nededeɛ fet yu nde, ma wen bete dung ha zu ene ha swe ka Kongawan pe ɔ, Jésus-Christ, bepe ne.

²⁴Sɔ ka saa ene, belemsiri mɔ ndɔng, hazu wene ne mboazu.

²⁵Hio ya ɔ, ene ago Sɔ hazu ɔ fin.

²⁶Ene fan hio ya ha Christ fet ne nzoy duyo mbuku.

²⁷Mi alnu ha ene ne ling Kongawan nde, ene atol takarata enge ha li hio ya ha Christ fet.

²⁸Kongawan pe ɔ, Jésus-Christ, ade dede sila ha te ene.

2 Tesalonike

2 Tesalonike 1

¹Yo nê mi, Paul, hine Silas ne Timothée ha ngeriki takarata enge tomsi ha ene, giliwi mo eglize ha le Tesalonike. Ene nê hio wi pe So, Bafa o, ne pe Kongawan Jésus-Christ.

²So, Bafa, hine Kongawan Jésus-Christ ade dede sila ha te ene, ne mbwa aha gaamo ha ene.

³Hio ya o, lema nde, o aha oeba ha So swe fet hazu ene. Dea megi, yo ne wala hazu mekaramo pe ene ha kpote nene songsi, ne ngoy ka ene ndang ndang fet ngoy ne may ha yebha fin.

⁴Yo nê engi, o ha lukoso te hazu ene ha soko hio giliwi mo eglize pe So. O ha dea megi hazu ha zang hio namalamo ne yeksamo fet ka ene zok, ene bhona ka ha yonga yini ne ha mekara Christ.

⁵Hio mo ndong gbasa nde, So begon kita nzung, hazu wene begde ene ne zioa ha li wa me le Kongakando pea, ka ene kpa yeksamo ha wena.

⁶So bede mo ka dung nzung ha li wa: Hio wi ka yeksi ene, a beke mbwa ne yeksamo fin,

⁷ne a beha ene ka kpa yeksamo sising, ngimo omte gbesi hine o. A bede megi ha ngimo ka Kongawan Jésus begu ne te ha ngon me pe ne hine hio nga telenge pea.

⁸A bepe ha zang gasa lembe we hazu ndulsi wi ndong ka ing So na, ne ka kafi me de mo lem ne Dede Wen te Kongawan pe o, Jésus.

⁹Tuka ndulsomo pe mbwa, mbwa bedung ha zang bhondasa mo kpoo ne kpoo. Mbwa bedung ne yea ha li Kongawan ne ha leke-leke ngate pea.

¹⁰Mo ndong beho ha swe ka wene bepe ne hazu nde, hio nzoy wi pea alukisi wene, ne hio wan-mekiri wene fet awolsi wene. Ene fin bedung ha soko wi ndong, hazu ene mekara wen ka o bulo ha ene.

¹¹Yo nê engi, ka o go So swe fet hazu ene tuka nde, wene agde ene ne zioa ha li wa me kpa tuno kpoo ka wene saa ene ang. O go So fin nde, wene alemsiri ne wal ngate pea hio tili dedemo fet ka ene ngoy me de, ne hio mo ka ene de ne wal mekaramo.

¹²Megi ling Kongawan pe o Jésus bekpa lukosomo ha wen zu ene, ne ene bekpa fin lukosomo ha wen zu wa. Yo nê So pe o hine Kongawan Jésus-Christ ka bede mo megi ne wal dede sila pe mbwa.

2 Tesalonike 2

¹Hio ya o, Kongawan pe o, Jésus-Christ, bepe, ne o bewesiri may ha pea. O ani ha ene nde,

²ka takaramo pe ene abhunziki nehasa na, ne ka ene ayaksi na. Hazu hio ma wi ha toa wen nde, swe ka Kongawan bepe ne hoo kari. Mbwa ha toa nde, wen enge te ne wal Nzoy-Sote, mana ne wal ma wen nu o, mana ne wal ma takarata ka o tomsa.

³Ka ma wi aosili ene ndang na. Hazu, songsi nde, swe enge aho, doka wi belak wal mekara Christ gde, ne Wan-kafi mbonga begbasi te ing. Ma, wene bebhondi bin.

⁴Wan-kafi mbonga enge begute hazu sungiri hio mo So ne hio mo fet ka lem ne lukosomo. Ne wene bele ha gasa twa So, a bedungnu ang, ne a beto nde, wene ne so.

⁵Mi batw wen mo ndong ha ene ha ngimo ka mi boka fin hine ene. Tazu ene gba fin ne yo na nde?

⁶Mo ka dolsi wi enge sising, ene ingo yo. Wene lema gbasi te sona ka ngimo pea hoo.

⁷Ngate pe Wan-kafi mbonga te bo ha dea tom ne wuso kari. Ne yo bebhon ha wuso ho ha ngimo ka So kuso wi ka dolsi wene.

⁸Ha ngimo engi Wan-kafi mbonga begbasi te. Ne Kongawan Jesus begbe wene ne bubu nu wa, ne a beyangili wene ne yolo leke-leke gbasa te pea.

⁹Wan-kafi mbonga enge begbasi te ne ziom pe Satan. A bede hio tili mobhana, moweka, ne makifi nete-nete hazu osili ne hio wi.

¹⁰A bede tili gdanga likisi nete-nete hazu sebhili ne hio wi ka bebhondi. Mbwa bebhondi hazu mbwa kafa me ngoy tewen ka lema se me kpasisi mbwa.

¹¹Yo ne engi ka So gdea mbwa ha si ngate pe dalo tuka nde, mbwa amekiri hio wen dalo.

¹²Megi, So begon kita ba ne wi ndong ka te mekiri tewen na, ne ka kpaatote ha dea gdangamo.

¹³Pe o, lema nde, o aha oeba ha So swe fet hazu ene, hio ya o, ka Kongawan ngoya pente. Hazu, songsi bhee gde ka So te de ka nzan na, a weka ene hazu kpasisi ene. A kpasasa ene ne wal Nzoy-Sote ka gde ene ne nzoya ha li wa, ne fin ne wal mekaramo ka ene mekiri ne tewen.

¹⁴So saa ene ne wal Dede Wen ka o bulo ha ene, tuka nde, ene fin akpa leke-lekem pe Kongawan pe o, Jesus-Christ.

¹⁵Hazu engi, hio ya o, ene ayol ne noa nging, ne ene apam hio osamo ndong ka o osa ha ene mana ne wen nu o, mana ne takarata pe o.

¹⁶So, Bafa o ngoya o, meggi ne wal dede sila pea, wene ha yokala o kpoo, ne a haa dede mogdetazu ha o. Wene hine Kongawan pe o, Jesus-Christ,

¹⁷mbwa adonsi sila ene ne da ne ngate hazu de ne wol hio tili dede mo fet.

2 Tesalonike 3

- ¹Hazu karsi ne wen pe o, hio ya o, ene ago So hazu o tuka nde, wen pe Kongawan andendi nehasa, ne nde, hio wi aba yo ne zioa tuka ka ene dea ne.
- ²Ene ago So fin nde, wene akpasisi o ha ko hio gdanga ne nzara-nziri wi. Hazu yo bo ne hio wi fet ka mekara Christ na.
- ³Ey, Kongawan ne mboazu. A beha ene ngate, ne a bepam ene sungiri ne gdangamo.
- ⁴Ne wal Kongawan, o gdea tazu o ha te ene nde, ene ade mo ka o haa nu ha ene me de, sising ne ha ngimo ka bete.
- ⁵Kongawan angbasi sila ene ha ngoy ka te ne So, ne ha yikosila ka te ne Christ.
- ⁶Hio ya o, o ha nu ha ene ne ling Kongawan pe o, Jesus-Christ nde, ene adak te ha te hio ya ha Christ ndong, ka dung ne psoa, ne ka pam osamo ka mbwa zea ha nu o, na.
- ⁷Ene ne te ene ingo dede wal me nak pata deamo pe o. Hazu, ha ngimo ka o badung ha soko ene, o bade tom ne ko o nekpassa.
- ⁸O te kpa yongamo ha ko ma wi ne gangte na, ma, o bade tom ne gbengamo ne katate swe ne ze yu nde, o bete dung ne zio toy ha zu ma wi ha soko ene.
- ⁹Kpasawen, o lema me nosisi ene me kpa mo ha ko ene. Ma, o te de megi na, hazu o ngoya nde, ene azok deamo pe o de ne pe ene.
- ¹⁰Ey, ha ngimo ka o badung ha soko ene, o baha nu ha ene nde, wi ka ngoy dea tom na, ka wene ayong mo na.
- ¹¹O toa wen megi, hazu o zea nde, hio psoa wi ang ha soko ene ka de tom ndang na, ne ka pi nu ha wen pe hio wi nene.
- ¹²Pe hio tili wi ndong, o ha nu ha mbwa, ne o mbo mbwa ne ling Kongawan Jesus-Christ nde, mbwa ade tom ne ko sem hazu kpa yongamo pe mbwa.
- ¹³Ka bo ne pe ene, hio ya o, ka te ene akati ha dea dedemo na.
- ¹⁴Ka ma wi kafi me ze wen nu o ha zang takarata enge, tazu ene agba ne wene, ne ene ade fin soy hine wene na. Megi foy bede wene.
- ¹⁵Tangere, ka ene azok wene tuka ngana pe ene na. Ma, ene mbo wene tuka ya ene.
- ¹⁶Kongawan, wan-ha gaamo, aha ene gaamo ne pea te ha ngimo fet, ha zang mo fet. Kongawan adung hine ene fet.
- ¹⁷Yo ne mi Paul, ka ngeriki fani enge ne te ko mi. Mi dung me ngeriki fani megi ha hio takarata pom ndang ndang fet. Enge ne te ngeraka mo ko mi.
- ¹⁸Kongawan pe o, Jesus-Christ, ade dede sila ha te ene fet.

1 Timothée

1 Timothée 1

- ¹Yo nê mi, Paul, ha ngeriki takarata engɛ. Sɔ, Wan-kpasisi ɔ, hine Jésus-Christ, ka ɔ gde tazuo ha tɛ wa, mbwa gdea mi wan-netom pɛ Jésus-Christ.
- ²Mi ngeriki yo ha mɛ, Timothée, ka dung kpasa bem pɔm nɛ wal mekara Christ. Sɔ, Bafa ɔ, hine Jésus-Christ, Kongawan pɛ ɔ, mbwa ade dede sila ha tɛ mɛ, mbwa ade kobhe tɛ mɛ, nɛ mbwa aha mɛ gaamɔ.
- ³Mɛ abhɔn ka haki ha le Efeze, tuka mi mboa mɛ ha ngimɔ ka mi guotɛ mɛ nɛ ha kandɔnu Masedoane. Hazu, lɛma nde, mɛ agdɔki nu hio ma wi ka osi hio mɔ dalo hazu wal mekaramɔ.
- ⁴Mɛ tɔ ha mbwa nde, mbwa akafi mɛ ze hio to ndɔng nɛ hio wen bɔya pɛl nam pɛ hio gasa ngbabafa. Hio mɔ ndɔng dak nɛ siokafɛ pi ha nu nɛgbelea. Ma, dede wal ka Sɔ bhɔngara mɛ kpasisi nɛ wi, mbwa being yo sɔna nɛ wal mekaramɔ.
- ⁵Goto mɔ ka mi haa nu ha mɛ mɛgi, yo nde, hio wi pɛ Christ angoy hio ma mbwa nɛ ngoy ka tɛ nɛ wal saa sila, nɛ wal dede ingomɔ sila, nɛ wal mekaramɔ ka bo nɛ dambari na.
- ⁶Hio ma wi kiforo gdong ha deamɔ mɛgi, nɛ mbwa gdea li mbwa ha wola nɛ hio tum wen.
- ⁷Mbwa nɛ hɛl mɛ dung wan-osi mbonga pɛ Moïse, ma, mbwa nɛ tɛ mbwa tɛ ing ngase goto wolamɔ pɛ mbwa, ngase goto hio wen ka mbwa mekiri ha yo nɛ da, na.
- ⁸Ɔ ingɔ nde, mbonga pɛ Moïse nɛ dedea, ka wi de mɔ lɛm nɛ yo.
- ⁹Ɔ aing nde, Sɔ tɛ bhɔngiri mbonga hazu nzeng wi na. Ma, a bhɔngara yo hazu hio wan-de kpandele, wan-ngazu, wan-kafi Sɔ, wan-de gdangamɔ, wan-sen Sɔ nɛ nzɔy mɔ, nagbɛ gdibafa nɛ gdinana, nagbewi,
- ¹⁰wan-de wanza, wei ka ɔnu hine ma wa wei, wan-gdongi bala, wan-tɔ dalo, wan-kan wen dalo, nɛ wi ndɔng ka sungiri kpasa osamɔ.
- ¹¹Kpasa osamɔ engɛ, yo tɛ nɛ wal lɛkɛ-lɛkɛ Dede Wen, ka Sɔ ka dung nɛ tote fet, gdea ha kɔ mi.
- ¹²Mi ha oeba ha Jésus-Christ, Kongawan pɛ ɔ, ka haa mi ngatɛ hazu de nɛ tom pɛa. Mi ha oeba ha wene hazu a zɔka mi tuka mboazu wi, nɛ a weka mi tuka wan-tom pɛa.
- ¹³Sɔngsi, mi dungɔ ha fengsa wene, ha namala wene, nɛ ha yaa wene. Ma, a kpala tɛ de kobhe tɛ mi hazu mi tɛ ing mɔ ka mi dea na, nɛ mi tɛ mekiri ka wene na.
- ¹⁴Kongawan pɛ ɔ, Jésus-Christ, dea dede sila ha tɛ mi pentɛ: A haa mi mekaramɔ nɛ ngoy ka tɛ nɛ wal dea sɔy hine wene.
- ¹⁵Lɛma nde, hio wi fet amekiri kpasa wen mɛgɛ: Jésus-Christ tea ha nzan hazu kpasisi hio wan-de gdangamɔ. Nɛ mi nê gasa wan-de gdangamɔ pen hio mbinga fet.

¹⁶Ma, yo nê engi, ka Jésus-Christ dea kobhe tɛ mi hazu osi long nde, wɛnɛ baa sila wa nɛ mi, gasa wan-de gdangamɔ pen fɛt. Mɛgi, nɛ wal mi, hio wi being nde, mbwa fɛt lɛma mɛkiri wɛnɛ, nɛ mbwa fɛt lɛma kpa tunɔ kpoo.

¹⁷Lukosomɔ nɛ lɛkɛ-lɛkɛmɔ nê pɛ Kongapora, ndanga Sɔ, kpoo nɛ kpoo. Wi lɛm zɔk wɛnɛ na, wɛnɛ lɛm fe na, nɛ wɛnɛ nê Kongapora kpoo. Amen.

¹⁸Timotheé, bem pɔm, mi gde osamɔ engɛ ha kɔ mɛ lɛm nɛ hio kuliwen ka ɛ batɔ songsi hazu mɛ. Tazu mɛ agba nɛ wen ndɔng tuka nde, mɛ aku yo bi nɛ dede bulo.

¹⁹Mɛ bhɔn ka ha mɛkara Christ, nɛ mɛ pam ingomɔ sila pɛ mɛ nɛ saa. Hio ma wi kafa mɛ de mɛgi, nɛ mɛkaramɔ pɛ mbwa bhonda.

²⁰Himene hinɛ Alexandre ha soko wi ndɔng. Mi gdea mbwa ha kɔ Satan hazu ndulsi mbwa. Mɛgi mbwa beyambi nde, ka mbwa afɛngsi Sɔ fin na.

1 Timothée 2

¹Sɔngsi mɔ fɛt, mi ha mbɔla nde, ɔ a-ani mɔ ha kɔ Sɔ, ɔ agɔ wɛnɛ, ɔ agɔ fin wɛnɛ hazu hio wi fɛt, nɛ ɔ aha oeba ha wɛnɛ hazu mbwa.

²ɔ agɔ Sɔ hazu hio kongapora nɛ hio wan-le fɛt tuka nde, ɔ akpa wal mɛ de le nɛ gaa sɛɛ, nɛ mboazu fɛt ha li Sɔ, nɛ fin nɛ zioa ha li hio wi.

³Deamɔ mɛgi nɛ dedea, nɛ yo ha totɛ ha Sɔ, Wan-kpasisi ɔ,

⁴ka ngoya nde, hio wi fɛt akpasi nɛ ahɔ ha ingɔ tɛwen.

⁵Kpasawen, Sɔ ka nê ndang sɔna. Nɛ wi ka dung ha soko hio wi hinɛ Sɔ, ka fin nê ndang sɔna. Wi engɛ nê Jésus-Christ.

⁶Wɛnɛ gdonga tɛ wa nɛ pɛa tɛ hazu yangi hio wi fɛt. A dea mɔ mɛgi ha ngimɔ ka Sɔ baweki hazu osi long nde, Sɔ ngoya kpasisi hio wi fɛt.

⁷Yo nê hazu engi, ka Jésus-Christ gdea mi wan-bul wen nɛ wan-netom pɛa. Mi ha tɔa nɛ tɛwen, yo bo nê dalo na. A gdea mi fin wan-osimɔ ka mi aosi goto mɛkaramɔ nɛ tɛwen ha hio wi ka bo nê zuife na.

⁸Mɛgi, mi ngoya nde, hio wei agɔ Sɔ ha bhandi fɛt nɛ yafafa kɔ ha ngɔn nɛ saa sila, bo nɛ ngambi mana siokafe ha sila mbwa na.

⁹Mi ngoya fin nde, hio bhoko ayol la nɛ wala, nɛ zioa, nɛ mendi. Ka mbwa ade zu mbwa nɛ wal suotɛ na. Ka mbwa ayol mɔ gbɛbolo, mana mɛtɛtɛ, mana la mɔ nga genɛ na.

¹⁰Ma, mbwa ade hio dede tom, ka lɛma nɛ hio bhoko ka tɔ nde, mbwa ha yuo ke Sɔ.

¹¹Ha ngimɔ yambamɔ Sɔ, lɛma nde, hio bhoko akari sɛm nɛ mbwa ahil nɛ mendi fɛt.

¹²Mi gdɔki wal ha hio bhoko mɛ osimɔ Sɔ mana mɛ gan zu wei. Mbwa akari sɛm.

¹³Hazu Sɔ bade nɛ Adam songsi ing, ki a tɛ de Eve.

¹⁴Ne fin, Satan te osili ne Adam na, ma, a baosili ne bhoko pi ha dea kpandele.

¹⁵Tangere, ka hio bhoko bhon ha mekara So, ha ngoya hio ma mbwa, ne ha pama te mbwa ne nzoya ne mendi, So bekpasisi mbwa ne wal bhea bem.

1 Timothée 3

¹Hio wi fet amekiri wen mege: Wi ka ngoy me dung wi mo zu eglize, a weka dede tom.

²Megi yo lem nde, wi mo zu eglize adung ne ma wen ha zu wa na. Wene adung ne wan-bhoko ndang sona. Wene agan zu te wa, wene aba zu ha deamo pea, wene aba te wa ne zioa, wene apam hio gene nedede, ne wene aing osa mo ha hio wi nedede.

³Ka wene adung ne wan-fe dokona mana wan-bi tumbona. Ma, wene adung ne gaa ne mendi, ne ka wene agde sila wa ha te mboli na.

⁴Wene adung ne wan-zu nam pea ne wala, wene adung ne wi ka hio bem pea hil ne mendi ha si wa ne ke fet.

⁵Hazu, ka ma wi te ing me dung wan-zu nam pea na, wene lema pam giliwi mo eglize pe So meng?

⁶Ka wi mo zu eglize adung ne mbombe wi pe Christ na, yu nde, a bete sute wa, ne So bete gon kita ba ne wia, gbesi tuka ka wene gona ne kita ba ne Satan.

⁷Lema fin nde, lingte wi mo zu eglize adung ne dede ha zala hio wi mo nzan yu nde, mbwa bete bhesiri wene, ne Satan bete ba wene ha pondona pea.

⁸Lema nde, hio diakre adung ne hio zio wi, ka bo ne nu bwa na. Ka mbwa anona dokona ne ngurua na, ne ka mbwa aki mboli ne gdanga wal na.

⁹Mbwa apam tewen hazu mekaramona ka So gbasa yo, ne saa ingomona sila.

¹⁰Hio wi ndong ka weki wi tuka diakre, lema nde, mbwa awe wia songsi ing. Ne ka ma wen bo ha zu wa na, wia lema de tom tuka diakre.

¹¹Hio ko pe hio diakre fin, lema nde, mbwa adung ne hio zio wi, ka ba lingte hio wi na. Mbwa agan zu te mbwa, ne mbwa adung ne mboazu ha mo fet.

¹²Diakre adung ne wan-sibhoko ndang sona, ne wene adung ne wan-zu hio bem pea ne hio nam pea ne wala.

¹³Hazu, hio diakre ndong ka de tom pe mbwa nedede, hio wi beba mbwa ne zioa, ne mbwa bedung ne da pente ha zang mekaramona ka mbwa mekiri ne Jesus-Christ.

¹⁴Mi ngeriki takarata enge ha me, ngase mi gde tazu mi ha te So nde, mi beha ha pe me nehasa.

¹⁵Ma, ka mi ziko ha hoa, takarata enge beosi ha me dede ndoki deamo ha soko hio nam pe So, yo nde, ha soko giliwi mo eglize pe tunona So, giliwi ndong ka dung tuka mbing ne nanga twa ka ton ne pam tewen.

¹⁶Wen mekaramo ka So gbas, yo nê gasa mo pente, siokafe bona. Wen enge nde: Christ yola te wi, ne Nzoy-Sote gbas nde, wene nê nzeng wi. Hio telenge zoka wene, ne e bulo wen te wa ha hio kando. Hio wi mo nzan mekara wene, ne So guo wene ha ngon gde ha leke-leke bhandi.

1 Timothée 4

¹Nzoy-Sote gbas long nde, ha kpogio ngimo hio ma wi belak mekaramo gde, mbwa beze nu hio sote ndong ka osili wi, ne mbwa bendari pata osamo ka te ne wal hio gdanga sote.

²Mbwa bede meggi hazu dambari pe hio wan-to dalo beosili mbwa. Ingomo sila pe hio wan-to dalo ndong fea kari tuka mo ka bea we.

³Mbwa beha nu ha hio wi nde, mbwa asi may na, ne nde, mbwa azim hio ma yongamo. Ma, hio wi ka mekiri Christ, ne ka ingo tewen, mbwa lema yong yongamo ndong, hazu So dea yo nde, mbwa ayong yo ne toa oeba ha wene.

⁴Hio mo fet ka So dea, yo ne dedea. Ka o abhesiri ma mo na. Lema sona nde, o aba yo ne toa oeba ha So.

⁵Hazu yo te bo ne nzoya ne wal wen pe So, ne fin ne wal goa wene.

⁶Ka me osi mo ndong ki ha hio ya ha Jesus-Christ, me bedung nê dede wan-tom pea. Deamo meggi beosi nde, me ha daya te me ne wen mekaramo, ne fin ne dede osamo ka me ndari.

⁷Hio ngbundu to ka lem ne mekaramo na, me mul yo pi. Ma, me de ne ngatom hazu dung ne mboazu ha wal mo So.

⁸Dea ngatom hazu ngasisi te me begbakiri me tikiring. Ma, dungoa ne mboazu ha wal mo So begbakiri me ha mo fet, hazu So gona nu nde, wi ka de meggi, bedung ne zutuno ha ngimo enge sising ne ha ngimo ka bete bin.

⁹Lema nde, hio wi fet amekiri kpasa wen enge.

¹⁰Ey, o ha gbengsa te ne o ha bio bulo, hazuo gdea tazu o ha te tuno So, ka dung nê wan-kpasisi hio wi fet, pen mo fet, wan-kpasisi hio wi ndong ka mekara wene.

¹¹Me ambo hio wi ne wen mo ndong, ne me aosi yo ha mbwa.

¹²Ka ma wi abhesiri me hazu me bhona ka nê polombo wi na. Ma, dea nde, wolamo pe me, deamo pe me, ngoy pe me, mekaramo pe me, ne saa sila pe me, adung nê wekamo hazu hio wi fet ka mekiri Christ.

¹³Ho ha tea pom, me gde te me ha tola wen pe So ha hio wi, ha mboa mbwa, ne ha osamo ha mbwa.

¹⁴Ka me alak dea tom ne ngate ka Nzoy-Sote haa ha me gde na. A haa ngate enge ha me ne wal kuliwen ha ngimo ka gili kotowi gdea ko ha zu me.

¹⁵Me agbengsi te ha tom pe So, ne me agde sila me fet ha yo tuka nde, hio wi fet azok nde, me ha kpote nene songsi ha tom enge.

¹⁶Me pangay ne dungo pe me, ne fin ne osamo pe me. Me azati ha yo ne noa nging. Hazu ka me de megi, me bekpasisi te me, ne me bekpasisi fin hio wi ndong ka ze me.

1 Timothée 5

¹Ka me atubhi da tubhi ha zu gbél wei na. Ma, me mbo wene nehon tuka bafa me. Me mbo hio polombó wi tuka hio ya me,

²ne hio gbél bhoko tuka hio nana me. Me mbo hio bezunga ne saa sila fet tuka hio ya me mo bebhoko.

³Me tusisi te hio nagula ndong ka bo ne wi me gbakiri mbwa na.

⁴Ma, ka hio bem mana hio benday pe ma nagula ang, mbwa aing nde, tom So pe mbwa songsi mo fet, yo ne pama hio nam pe mbwa. Megi, mbwa bekifiri dedemo ka gdibafa ne gđinana bade ha te mbwa. Engi ne mo ka ha tote ha So.

⁵Kpasa nagula ka bo ne wi me gbakiri wene na, gdea tazu wa fet ha te So kari. Ne wene bhona ka ha ana mo ha ko So ne ha goa wene swe ne ze.

⁶Ma, nagula enge ka de le ha zang tandamo, fea kari, ngase ka wene boka ne zutuno.

⁷Me aha nu megi ha hio nagula tuka nde, ma wen adung ha zu mbwa na.

⁸Ka ma wi pam hio nam pea nedede na, pen fet, ka wene pam hio wi mo twa pea nedede na, wene kafa mekara Christ kari. Ne wene te bo ne gdangaa pen wi enge ka te mekiri Christ swe ndang na.

⁹Songsi ka me bengeriki ling ma nagula ha zang takarata ling pe hio nagula, lema nde, wene akpa bele bhukoa marko zu bhukoa ndang ing, ne wene adung ne wan-si wei ndang.

¹⁰Ne lema fin nde, hio wi ake wen dede tom pea mege: A dungo ha pama hio bem pea nedede, ha baa hio gene ne dede ko, ha fala nanga hio wi pe So, ha gbakara hio wangote, ne ha gdea te wa fet ha dea dedemo.

¹¹Ma, ka me angeriki ling hio polombó nagula ha zang takarata ling pe hio nagula na. Hazu ka wo multe gan zu mbwa, mbwa bengoy sio wei. Engi beyosisi mbwa ha wal pe Christ,

¹²ne kita beba mbwa, hazu mbwa tukolo gonanu pe mbwa nde, mbwa bebhon ne nagula hazu tom pe Christ.

¹³Ey, hio polombó nagula beangiri pensa ngimo negbelea ne ndenda ne hio nutwa nene. Ne yo bo sona ne engi na, ma, mbwa bepi nu ha wen pe hio wi, ne mbwa bewolmo netum.

¹⁴Megi, mi ngoya nde, mbwa asi ma mbing wei, mbwa abhe bem, ne mbwa apam twa nedede. Yu nde, hio ngana pe o bete kpa wal me to ne gdanga lingte o.

¹⁵Mi tɔ mɛgi, hazu hio ma nagula toa gdong gde ha gɔnanu pɛ mbwa kari, nɛ mbwa tɛ bo ha ndara Satan.

¹⁶Ka hio nagula ha zang nam pɛ ma bhoko pɛ Christ, lɛma nde, wɛnɛ agbakiri mbwa. Ka wɛnɛ alak mbwa gde ha kɔ giliwi mɔ eglize na. Mɛgi giliwi ndɔng bekpa wal mɛ gbakiri hio nagula ndɔng ka bo nɛ wi na.

¹⁷Hio kotowi ka pam giliwi mɔ eglize nɛ wala, lɛma nɛ kɛamɔ tom pɛ mbwa zebwa. Pen fet, ɛ ndɔng ka gbɛngsi tɛ mbwa ha bulo wen pɛ Sɔ nɛ ha osamɔ Sɔ.

¹⁸Hazu wen pɛ Sɔ toa: «Nday ka um zik kpalmɔ hazu gbosisi gbalaa, ka mɛ ahɛl nu wa na.» Nɛ yo toa fin: «Wan-de tom lɛma nɛ mbɔli tom pɛa.»

¹⁹Ka ma wi fundo ma kotowi mɔ eglize, mɛ amɛkiri yo sɔna ka wan-kɛwen bwa mana tar ang.

²⁰Mɛ sen wen ha hio wan-de gdangamɔ ha li wi fet, tuka nde, ke ade hio mbinga.

²¹Mi mbo mɛ ha li Sɔ, ha li Jɛsus-Christ nɛ ha li hio nzɔy telenge nde, mɛ apam hio wen ndɔng. Ka mɛ agba soko wi na, nɛ ka mɛ ale gdong zu ma wi sungiri nɛ mbinga na.

²²Ka mɛ agde kɔ ha zu ma wi nɛhasa hazu gde wɛnɛ ha ma tom ha soko giliwi mɔ eglize na. Ka mɛ ade sɔy hine ma wi ha gdangamɔ pɛa na. Mɛ pam tɛ mɛ nɛ saa.

²³Ka mɛ abhɔn ka sɔna ha nɔa nɛ gbele li na. Ma, mɛ nɔ li vigne tikiring ha wen zang mɛ, nɛ ha wen zɛle ka yukiti mɛ swe fet.

²⁴Hio ma wi ang ka sembɔ pɛ mbwa gbo long sɔngsi gɔna kita ha zu mbwa. Ma, pɛ hio ma, sembɔ pɛ mbwa begbo nɛ pata sɔna.

²⁵Yo fin gbesi nɛ hio dede tom. Pɛ hio ma wi, dede tom pɛ mbwa gboa long. Nɛ pɛ hio ma, dede tom pɛ mbwa tɛ gbo ka na. Ma, yo lɛm bhɔn nɛ wuso kpoo na.

1 Timothée 6

¹Hio wi fet ka dung nɛ bala, lɛma nde, mbwa azɔk hio wan pɛ mbwa tuka wi ka lɛma nɛ ke nekpassa. Yu nde, hio wi betɛ fɛngsi ling Sɔ nɛ fin hio osamɔ pɛ ɔ.

²Ka bala hine wan pɛa fet mɛkara Christ, mbwa tɛ bo nɛ ya ha Christ. Ngase engi, ka bala abhesiri wan pɛa na. Ma, wɛnɛ ade tom nɛdedea pen mɔ sɔngsi, hazu wan pɛa ka kpa dedemɔ ha toma, wɛnɛ mɛkara Christ, nɛ Sɔ ngoya wɛnɛ fin. Mɛ osi mɔ ndɔng ha hio wi, nɛ mɛ mbo mbwa mɛ de yo.

³Hio ma wi ang ka osi ma mɔ netɛ, ka lɛm may ngase nɛ hio kpassa wen pɛ Kongawan pɛ ɔ, Jɛsus-Christ, ngase nɛ osamɔ hazu dea tom Sɔ na.

⁴Hio wi ndɔng, mbwa nɛ wan-sute, ka ing mɔ ndang na. Mbwa nɛ hɛl ka dung tuka zɛle mɔya nɛ siokafɛ hazu hio ma zuwen. Deamɔ mɛgi ha daka tili wi tuka mbwa pi ha dea silamɔ, ha mɔya, ha yaa dala, ha sumɔ gdangamɔ ha tɛ ma mbwa,

- ⁵ha zanga wen ndeng-ndeng hine hio wi ka takiri mɔ ne gdanga, ne ka ing fin tɛwen na. Mbwa takiri pe mbwa nde, dea tom Sɔ, yo nê wal me te wan-kpamɔ.
- ⁶Kpasawen, dea tom Sɔ, yo nê gasa kpaamɔ hazu wi ka bo ne hel kpaamɔ na.
- ⁷Hazu, ɔ tea ha nzan ne gbele kɔ, ne ɔ besi fin ne gbele kɔ.
- ⁸Megi, ka ɔ kpaayongamɔ ne late ɔ kari, yo alem ne ɔ.
- ⁹Ma, wi ndong ka ngoy kpaamɔ nedɔka, kpaamɔ enge besɛbhili mbwa, ne mbwa betek ha wal mɔ Sɔ. Hel dɔka tum mɔ ne gdangamɔ baa mbwa tuka pondɔ. Hio mɔ ndong ha gdangsa wi gde ha bhonda.
- ¹⁰Yo nê hel mbɔli ha bhe tili gdangamɔ fet. Hio ma wi yɔsasa wal pe Sɔ hazu mbwa ngoya mbɔli nedɔka, ne megɪ, mbwa pio te mbwa ha zang dɔka ngɔte.
- ¹¹Ma, me ka dung nê wi pe Sɔ, me sɔsi mɔ ndong ki fet. Me ki wal me dung nzeng ne mboazu ha li Sɔ. Me bhɔn ka ha mekara Christ, me ngoy ma me, me dung ne yikosila, ne fin ne gaa sila.
- ¹²Me bi dede bulo ha wal mɔ Sɔ tuka nde, me akpa tunɔ kpoo tuka keamɔ. Sɔ saa me hazu kpa yo ha ngimɔ ka me kea wen mekaramɔ pe me ha li hio dɔka wi.
- ¹³Ha li Sɔ, ka ha tunɔ ha mɔ fet, ne ha li Jésus-Christ ka kea wen pea nedede ha li gɔfɔrma Ponse-Pilate, mi mbo me nde,
- ¹⁴me apam haanu pɔm. Me pam yo ne saa, bo ne wen hazua na, hɔ ha ngimɔ ka Kongawan pe ɔ, Jésus-Christ, bepe ne.
- ¹⁵A bepe ha ngimɔ ka Sɔ beosi. Sɔ ndang nê wan hazu mɔ fet, wene ne tote fet, wene nê Kongapora ha zu hio kongapora fet, wene nê Kongawan ha zu hio kongawan fet.
- ¹⁶Wene ndang sɔna lem fe na, ne wene de le ha bhandi saamɔ ka wi lem ne ang na. Ma wi ndang te zɔk wene na, ne ma wi ndang lem zɔk wene na. Lukosomɔ ne ziomɔ kpoo ha kɔ wa! Amen.
- ¹⁷Me ha nu ha hio wan-kpamɔ ha zang nzan enge nde, ka mbwa asute na, ne ka mbwa agde tazu mbwa ha kpaamɔ enge ka bepen na. Ma, lema nde, mbwa agde tazu mbwa ha te Sɔ ka ha ɔ yɛbhɛ-yɛbhɛ mɔ fet nde, ka ɔ adung ne tote.
- ¹⁸Me ha nu ha mbwa nde, mbwa ade dedemɔ, mbwa ade hio dɔka dede tom, mbwa ade ngay ne dede sila, ne mbwa akapini kpaamɔ pe mbwa.
- ¹⁹Ka mbwa de megɪ, mbwa bewesiri dede kpaamɔ hazu ngimɔ ka bete bin, tuka nde, mbwa akpa kpaasa tunɔ tuka keamɔ.
- ²⁰Timothee, me pam mɔ ka Sɔ gdea ha kɔ me, nedede. Me kafi hio ngbundu wolamɔ ka sungiri Sɔ, ne hio zanga wen ka e sa ne tum nde, ingomɔ.
- ²¹Hio ma wi ka mekara ingomɔ enge, yɔa wal mekara Christ. Sɔ ade dede sila ha te ene.

2 Timothée

2 Timothée 1

¹Yo nê mi Paul ha ngeriki takarata engɛ. Sɔ saa mi gde wan-netom pɛ Jésus-Christ tuka sila wa ngoya. A gdea mi ha tom bulo wen tunɔ kpoo, ka wɛnɛ gɔna nua ha ɔ ka de sɔy hine Jésus-Christ.

²Mi tomsi takarata engɛ ha mɛ, Timothée, bem pɔm ka mi ngoya pentɛ. Sɔ, Bafa ɔ, hine Jésus-Christ, Kongawan pɛ ɔ, ade dede sila ha tɛ mɛ, mbwa ade kobhe tɛ mɛ, nɛ mbwa aha mɛ gaamɔ.

³Mi ha oeba ha Sɔ ka mi de tom pɛa nɛ saa sila gbesi tuka hio ngbabafa mi bade se. Swe nɛ zɛ, tazu mi gba nɛ mɛ kpoo ha zang gɔamɔ pɔm.

⁴Tazu mi ha gbaa nɛ milikwa pɛ mɛ, mɛgi mi nɛ hɛl mɛ zɔk mɛ nde, ka sila mi ade tote.

⁵Tazu mi ha gbaa nɛ kpasa mɛkaramɔ ka mɛ mɛkara nɛ Christ. Yo nê ndangtɛ mɛkaramɔ engɛ, ka ngbanana mɛ, Lois, nɛ nana mɛ, Enis, mɛkara nɛ Christ sɔngsi. Ey, mi ingɔ nededeade nde, mɛ fin nɛ ndangtɛ mɛkaramɔ.

⁶Yo nê hazu engi, mi gba tazu mɛ nde, ngatɛ ka Sɔ haa ha mɛ nɛ wal gdea kɔ mi ha zu mɛ, mɛ tumsi yo nɛ mbinga fin.

⁷Hazu, Sɔtɛ ka Sɔ haa ha ɔ, bo nê mɔ ke na, ma, mɔ ngatɛ, mɔ ngoy, nɛ mɔ mbaramɔ.

⁸Mɛgi, ka mɛ ade foy hazu kɛ wen pɛ Kongawan pɛ ɔ na. Nɛ fin, ka mɛ ade foy hazu mi na, mi ka dung nê wan-zɔbhɔ hazu wen pɛa. Ma, nɛ ngatɛ pɛ Sɔ, mɛ ayɔng yini hine mi ha zang yeksamɔ ka kpa ɔ hazu Dede Wen.

⁹Yo nê Sɔ ka kpasasa ɔ, nɛ ka saa ɔ mɛ dung nê kandɔ pɛa. A dea mɛgi, bo hazu dede deamɔ pɛ ɔ na, ma, hazu a bheka yo nɛ dede sila pɛa. A bheka mɛ de dede sila ha tɛ ɔ nɛ wal Jésus-Christ sɔngsi bhee gde ka wɛnɛ tɛ de ka nzan na.

¹⁰Sising, Sɔ osa dede sila pɛa nɛ wal tɛa pɛ Jésus-Christ, wan-kpasisi ɔ. Wɛnɛ yangala ziomɔ pɛ fio yunɛ, nɛ a bulo Dede Wen hazu gbasi tunɔ ka bebhɔn kpoo.

¹¹Sɔ gdea mi tuka wan-netom nɛ wan-osimɔ ha tom bulo Dede Wen engɛ.

¹²Yo nê hazu engi, ka mi ha kpaa nɛ yeksamɔ ndɔng. Ma, mi de foy na, hazu mi ingo wi kɛ ka mi gde tazu mi ha tɛ wa. Nɛ mi ingo nededeade nde, wɛnɛ nɛ ngatɛ mɛ pam mɔ ka wɛnɛ gdea ha kɔ mi, kanɛ swe ka wɛnɛ bepe nɛ.

¹³Dea nde, mɛ ade mɔ lɛm nɛ hio kpasa wen ka mɛ zɛa ha nu mi. Ha dea mɛgi, mɛ abhɔn ha zang mɛkaramɔ nɛ ngoy ka tɛ nɛ wal dea sɔy hine Jésus-Christ.

¹⁴Mɛ apam dede osamɔ engɛ ka Sɔ gdea ha kɔ mɛ, nɛ wal ngatɛ pɛ Nzɔy-Sɔtɛ ka de le ha sila ɔ.

¹⁵Mε ingo nde, hio wi pe So mo nu Azi fet laka mi gde. Fizele hine Hermozene ha soko mbwa.

¹⁶Ka bo ne pe Onezifore, So ade kobhe te nam pea, hazu wene dungo ha yokala mi hapata may. Ne wene te de foy hazu mi ha twa zobho na.

¹⁷Ma, ha hooa pea ha Rome, a kio mi nekpassa kane wene kpaa mi.

¹⁸Kongawan ade kobhe te wa ha swe ka wene bepe ne. Me ingo nededeade nde, a dea doka tom ha mi ha le Efeze.

2 Timothée 2

¹Me ka dung tuka bem pom, me gde Jesus-Christ aha me ngate ne wal dede sila pea.

²Mo ka me zea ha nu mi ha li hio doka wi, lema nde, me aosi yo ha hio mboazu wi ka lema osi yo fin ha hio mbinga.

³Me ayong yini ha zang yeksamo tuka dede wan-bibulo pe Jesus-Christ.

⁴Wan-bibulo ka ngoy ha tote ha kagama pea, a lem gde sila wa ha tom pe hio gbele wi na.

⁵Wan-de kpakpay ka sowi lem ne mbonga na, lem kpa keamo pea na.

⁶Wan-gom fo ka de ngatom, lema nde, wene adung ne bosu wi ha kpaa nu kpalmoa.

⁷Me aba zu me ha wen ndong ka mi to ha me. Kongawan beha me mbaramo hazu ing goto mo fet.

⁸Tazu me agba ne Jesus-Christ, bezang pe kongapora David. A fea, ne a guote ha soko hio fiowi. Engi ne goto Dede Wen ka mi bul ha hio wi.

⁹Mi ha kpaa yeksamo, ne mi ne gbazobho tuka gdanga wi, hazu mi ha bulo Dede Wen enge. Ma, e lem hel wen pe So na.

¹⁰Hazu engi, mi ha yonga yini ha mo fet tuka nde, hio wi ndong ka So weka, akpa mokpasi ka Jesus-Christ bekpasi ne mbwa. Megi, mbwa fin bekpala leke-lekemo kpoo.

¹¹Hio wi fet amekiri wen mege: Ka o fea hine Christ gbesi, o bedung fin ne zutuno hine wene gbesi.

¹²Kao ba sila o ha zang yeksamo, o bedung ne kongapora hine wene fin. Ka o kafa wene, a bekafo fin.

¹³Ka o ne yambala zu wi, a bhon pea ne mboazu, hazu a lem kafi wen pea ne pea te na.

¹⁴Me gba tazu hio wi fet ne wen ndong ki. Me ha nu ha mbwa ha li So nde, ka mbwa amoy hazu hio tum wen na. Moya megu lem gbakiri wi na, ma, yo bebhondisi ne wi ndong ka ze yo.

¹⁵Me gbengsi te me nde, So aba me ne zioa tuka wan-tom ka bo ne foy tom pea na, ne ka bul tewen nzeng.

¹⁶Ka mɛ api nu mɛ ha zanga hio tum wen ka sungiri Sɔ, na. Hazu hio wi ndɔng ka zang wen mɛgi, mbwa bekafi Sɔ nene sɔngsi.

¹⁷Mɛgi, osamɔ pɛ mbwa dung tuka gbadalɛ ka begdangsi tɛ wi. Himene hine Filete ha soko wi ndɔng ki.

¹⁸Mbwa laka tɛwen gde, hazu mbwa ha toa nde, Sɔ guo hio fiowi kari. Mɛgi, mbwa gdangsa mɛkaramɔ pɛ hio dɔka wi.

¹⁹Ma, tɛwen pɛ Sɔ dung tuka nga nanga twa ka ɛ gɔna ha tɛa nde, «Kongawan ingo hio wi pɛa», nɛ nde, «Hio wi fɛt ka sa ling Kongawan hazu dung nê pɛa, mbwa alak dea gdangamɔ gde.»

²⁰Ha zang gasa twa hio tili kpana netɛ-netɛ ang. Hio ma mɔ gbɛbolo mana mɔ bubolo ang, nɛ hio ma mɔ ge mana mɔ te ang fin. Hio ma de tom ha swe yenga, nɛ hio ma ha gbele swe.

²¹Wi ka lak gdanga osamɔ ndɔng ki fɛt gde, bedung tuka kpana mɔ swe yenga. A bedung nɛ nzɔya, nɛ a begbakiri wan pɛa ha dea hio dede tom fɛt.

²²Mɛ ayu hio hɛl ka ba sila pɔlɔmbɔ wi. Mɛ ki wal mɛ de mɔ nzeng, mɛ mɛkiri Christ nekpassa, mɛ ngoy ma mɛ, nɛ mɛ dung nɛ gaamɔ hine wi ndɔng ka gɔ Kongawan nɛ saa sila.

²³Ka mɛ api nu mɛ ha zanga hio yera tum wen na, hazu mɛ ingo nde, zanga wen mɛgi bedak wi pi ha mɔya.

²⁴Yo lɛm nde, wan-tom pɛ Kongawan adung nê wan-mɔy mɔya na. Ma, wɛnɛ adung nê wan-ga sila ha tɛ wi fɛt, dede wan-osimɔ, nɛ fin wan-ba sila ha zang ngɔtɛ.

²⁵Lɛma nde, wɛnɛ aosimɔ nɛ gaa sila ha hio wan-lunsiri wen ha nu wa. Mana Sɔ beha mbwa wal mɛ kifiri sila hazu ing nɛ tɛwen.

²⁶Mɛgi, li mbwa bebha fin nɛ mbinga ngɛlɛlɛ, nɛ mbwa bekpɔy ha pɔndɔ pɛ Satan, ka baa mbwa hazu nde, mbwa ade mɔ ka sila wa ngoya.

2 Timothée 3

¹Mɛ aing nededeade nde, hio nga ngimɔ behɔ ha hio kpogio yala.

²Hio wi bedung nê wan-kul, wan-ngoy mbɔli, wan-lukisi tɛ, wan-sutɛ, wan-fengsi Sɔ, wan-de kpandele sungiri nɛ gdibafa nɛ gɔnana, wan-ing toa oeba na, wan-bhesiri nzɔy mɔ,

³wan-nga sila, wan-tukili mɔ, wan-tɔ lingtɛ, wan-de ngamɔ, wan-nyalɔ, wan-sungiri dedemɔ,

⁴wan-ha kasatɛ, wan-de ngambi, nɛ fin wan-ngbangsi tɛ. Ha bhandi ngoya Sɔ, mbwa bengoy nɛ mɔ ka ha tote ha mbwa.

⁵Mbwa beosi tɛ tuka wan-lukisi Sɔ, ma, mbwa bemul pi ngatɛ ka tɛ nɛ wal mɛkara Sɔ. Mɛ ato gdong ha hio tili wi tuka engi.

⁶Hio ma ha soko mbwa ha lea twa nene, ne mbwa ha baa ha pondɔ pe mbwa hio moka bhoko ndong ka dona ne doka gdangamɔ, ne ka hio tili hel mɔ gana zu mbwa.

⁷Hio bhoko ndong ha yamba mɔ ngimɔ fet, ma, mbwa lem ho ha ingo tewen ndang na.

⁸Hio wi ndong ha sungoro tewen pe So gbesi tuka ka Yanes hine Yambres basungiri ne Moise. Takaramɔ pe mbwa ne gdangaa, ne mekaramɔ pe mbwa bo ne kpasamɔ na.

⁹Ma, mbwa lem kpote nene na, hazu hio wi fet being nededeade nde, mbwa ne yerawi gbesi tuka Yanes ne Yambres.

¹⁰Ma, pe me, me naka pata osamɔ pom, deamɔ pom, bhekamɔ pom, mekaramɔ pom, baa sila pom, ngoy pom, ne yikosila pom.

¹¹Me ingo hio namalamɔ ka hio wi namala ne mi, ne hio ngamɔ ka mbwa dea ha te mi ha le Antioshe, ha le Ikoniom ne ha le Listre. Mbwa namala mi pente, ma, Kongawan gbosasa mi ha zang mɔ ndong fet yune.

¹²Ey, hio wi benamili e ndong fet ka ngoy dung ne mboazu ha li So ne wal dea soy hine Jesus-Christ.

¹³Ma, hio gdanga wi ne hio wan-osili wi, mbwa bebhon ha dea gdangamɔ nene pen mɔ songsi. Mbwa beosili hio wi, ne hio wi beosili mbwa fin.

¹⁴Ka bo ne pe me, me bhon ne noa nging ha mɔ ka me yamba, ne ka me mekara nde, yo ne tewen. Hazu me ingo wi ndong ka osa yo ha me.

¹⁵Me ingo takarata pe So nisi ha ngimɔ bhobem. Takarata enge lema ha me mbaramɔ hazu kpassi ne wal mekara Jesus-Christ.

¹⁶Hio wen zang takarata pe So fet gbo ha nu So. Ne hio wen ndong ndang ndang fet lema hazu osi mɔ, hazu gbasi ha wi gdanga deamɔ pea, hazu yolsi wi, ne hazu ngbosi wi ha dea nzengmɔ.

¹⁷Megi takarata pe So de nde, wi pe So alem wee, ne akpa ngate hazu de ne hio tili dede tom fet.

2 Timothée 4

¹Ha ngimɔ ka Jesus-Christ bepe ne tuka kongapora, a begon kita ha zu hio fiowi ne hio tunowi. Megi, mi ha nu ha me ha li So ne ha li Jesus-Christ nde,

²me abul wen pe So, ne me abhon ha yo ne noa nging ha dede ngimɔ ne ha gdanga ngimɔ fin. Me agbasi ha hio wi gdanga deamɔ pe mbwa, me asen wen ha mbwa, ne me ambo mbwa. Me ade megis ne wal osa mɔ So ha mbwa ne yikosila fet.

³Hazu ma ngimɔ beho ka hio wi ngoy ze fin kpassa osamɔ na. Mbwa bede sona ne mɔ ka sila mbwa ngoya, ne mbwa bewesiri hio doka wan-osimɔ, ka beosi mɔ ka dung ne yefaa ha zala mbwa.

⁴Mbwa begdoki zala ha tewen, ne mbwa bezifili te hazu lengi zala ha hio yera townen.

- ⁵Ma, pɛ mɛ, mɛ abhɔn ngɛlɛlɛ ha mɔ fɛt. Mɛ yɔng yini ha zang yeksamɔ, mɛ de tom bulo Dede Wen, nɛ mɛ lɛmsiri tom ka Sɔ gɛda ha kɔ mɛ.
- ⁶Pɔm, ngimɔ ka ɛ beha mi tuka sadaka ha Sɔ hɔa kari. Mi tɛ bo sanga mɛ fe.
- ⁷Mi bio dede bulo, mi lɛmsara sɔawi ha kpakpay kari, mi pama mɛkara Christ nɛ nɔa.
- ⁸Mɔ sising, kɛamɔ pɛ wan-gan bulo ha kera mi hazu mi dea mɔ nzeng. Kongawan, nzeng wan-gɔn kita, beha mi kɛamɔ engɛ ha swe ka wɛnɛ bepe nɛ. A lɛm ha yo sɔna ha mi gbate na, ma, a beha yo fin ha hio wi ndɔng fɛt ka kerɛ kiforo pɛa nɛ tote.
- ⁹Mɛ ki wal mɛ tɛ nehasa ha pɔm.
- ¹⁰Hazu Demas laka mi gde hazu a gɛda sila wa ha mɔ nzan engɛ. A pena si ha le Tesalonike. Kresan nɛa pɛa ha kandɔnu Galasi, nɛ Tite pena pɛa nɛ ha kandɔnu Dalmasi.
- ¹¹Yo sɔna nɛ Luc ha bhɔn hake hine mi. Ka mɛ ha tɛa, mɛ ku Marc tɛnɛ ka wɛnɛ agbakiri mi ha tom.
- ¹²Mi tomsa Tishike ha le Efeze.
- ¹³Ka mɛ ha tɛa, mɛ ku gasa late pɔm ka mi gɛda ha le Troas ha twa pɛ Karpus tɛnɛ ha mi. Mɛ ku fin hio takarata pɔm tɛnɛ ha mi, pɛn mɔ fɛt, ɛ ndɔng ka ɛ dea nɛ kotu.
- ¹⁴Alexandre, wan-dɔla, dea gdangamɔ sungiri nɛ mi pente. Kongawan beke wɛnɛ lɛm nɛ deamɔ pɛa.
- ¹⁵Mɛ fin, mɛ pangay nɛ wɛnɛ. Hazu a sungoro hio wen nu ɔ nɛngaya.
- ¹⁶Ha bosi ngimɔ ka mi kɛa wen tɛ mi ha li kita, ma wi ndang tɛ le gdong mi na. Wi fɛt laka mi gde. Ka Sɔ atɔl yo tuka gdangamɔ ha zu mbwa na.
- ¹⁷Ma, Kongawan lea gdong mi, nɛ a haa mi ngate. Megi, mi kpaa wal mɛ bul Dede Wen lɛm fɛt, nɛ hio kandɔ fɛt zea yo. Ey, Kongawan gbosasa mi ha nu gbabio yunɛ.
- ¹⁸Kongawan begbosisi mi ha gdangamɔ fɛt yunɛ, nɛ a bekpasisi mi hazu le ha Kongakandɔ Ngɔn pɛa. Lukosomɔ nɛ pɛa kpoo nɛ kpoo! Amen.
- ¹⁹Mɛ fan Priscille hine Akilas ha mi. Mɛ fan fin hio nam pɛ Onezifore.
- ²⁰Eraste bhɔna pɛa ha Korente, nɛ mi gɛda Trofime ha Milet hazu tɛ wa nɛ yimɔa.
- ²¹Mɛ hasi tɛ mɛ hazu hɔ hake sɔngsi nɛ ngimɔ gangmɔ. Ebule, Pudan, Linus, Claudia hine hio ya ha Christ hake fɛt fana mɛ.
- ²²Kongawan adung hine mɛ. Nɛ wɛnɛ ade dede sila ha tɛnɛ.

Tite

Tite 1

¹Yo nê mi, Paul, wan-tom pɛ Sɔ nɛ wan-netom pɛ Jésus-Christ, ka ngeriki takarata engɛ. Sɔ tomsa mi mɛ bul wen pɛa ha wi ndɔng ka wɛnɛ weka bingiri, tuka nde, mbwa amɛkiri wɛnɛ, nɛ nde, mbwa aing tɛwen ka osi wal mɛ ndari Sɔ.

²Mɛgi hio wi ndɔng begde tazu mbwa ha tɛ Sɔ nde, a beha mbwa tunɔ kpoo. Gde ka Sɔ tɛ de ka nzan na, a bagɔn nu mɛ ha ɔ tunɔ kpoo. Nɛ Sɔ bo nê wan-tɔ dalo na.

³Ka ngimɔ ka wɛnɛ baweki lɛma, a gbasɔ wen pɛa long. Nɛ Sɔ, Wan-kpasisi ɔ, haa mi tom bul wen engɛ.

⁴Mi ngeriki takarata engɛ ha mɛ Tite, ka tɛa ngbak bem pɔm nɛ wal Jésus-Christ ka ɔ hine mɛ mɛkara gbesi. Sɔ, Bafa ɔ, nɛ Jésus-Christ, Wan-kpasisi ɔ, mbwa ade dede sila ha tɛ mɛ, nɛ mbwa aha gaamɔ ha mɛ.

⁵Mi gdea mɛ haki ha kisi Krete hazu nde, mɛ alɛmsiri hio olo tom ka mi tɛ karsi na, nɛ nde, mɛ aweki hio ma kotowi mɔ eglize ha hio le ndang ndang fɛt gbesi tuka mi baosi yo ha mɛ.

⁶Lɛma nde, kotowi mɔ eglize adung nɛ ma wen ndang ha zu wa na. Wɛnɛ adung nê wan-si bhoko ndang sɔna. Hio bem pɛa adung nê hio wi pɛ Christ, nɛ fin, ka mbwa adung ngase pofa wi, ngase wan-de kpandele na.

⁷Lɛma nde, wan-pam giliwi mɔ eglize adung nɛ ma wen ndang ha zu wa na, hazu wɛnɛ nê wan-pam mɔ pɛ Sɔ. Ka wɛnɛ adung nê wan-sutɛ na, wan-de ngambi na, wan-nguru dɔkɔ na, wan-bi tumbɔ na, nɛ fin, ka wɛnɛ aki mbɔli nɛ gdanga wal na.

⁸Ma, wɛnɛ adung nê dede wan-pam genɛwi, wan-de dedemɔ, wan-mbarimɔ, nzeng wi, mboazu wi ha wal mɔ Sɔ, nɛ fin, wɛnɛ agan zu tɛ wa fɛt.

⁹Wɛnɛ apam osamɔ ka wɛnɛ yamba hazu wen mɛkaramɔ. Mɛgi, a lɛma mbo hio wi nɛ wal dede osamɔ engɛ, nɛ a lɛma gan zu hio wan-sungiri osamɔ pɛa.

¹⁰Hazu hio wi ang nɛdɔka ka sungiri dede osamɔ engɛ. Mbwa ha osala hio wi nɛ wal tumbulu wen pɛ mbwa. Sulo wi ndɔng nê hio zuife ka mɛkara Christ.

¹¹Lɛma nde, ɛ agdɔki nu mbwa, hazu mbwa ha dea nde, hio ma nam zɛm agde gdong ha dede osamɔ. Mbwa ha osa mɔ ka lɛm na, hazu kpa nɛ mbɔli nɛ gdanga wal.

¹²Yo nê ma wi pɛ mbwa, ma wan-tɔkuliwen mɔ kisi Krete, ka batɔ se: «Hio wi mɔ Krete nê hio wan-tɔ dalo, hio gdanga sari bɛlɛ, hio wan-pɔsa ka zɔk sɔna nɛ zang mbwa.»

¹³Wen ka wɛnɛ gbasɔ mɛgi, yo nê tɛwen. Hazu engi, mɛ sɛn wen ha mbwa nekpasɔ tuka nde, mbwa akifiri tɛ ndari nzeng wal mɛ mɛkiri Sɔ.

¹⁴Lɛma nde, ka mbwa alɛngi fin zala mbwa ha hio to pɛ hio zuife na, nɛ nde, mbwa akarsi mɛ ndari hio mbonga pɛ wi ndɔng ka gdea gdong ha tɛwen.

¹⁵Ka sila hio ma wi ne saa ha li Sɔ, mɔ fet ne saa ha wal pe mbwa. Ma, pe wi ndong ka sila mbwa ne nzing, ne ka te mekiri Sɔ na, ma mɔ ndang bo ne saa ha wal pe mbwa na. Hazu, takaramo pe mbwa ne ingomo sila pe mbwa ne nzing ha li Sɔ.

¹⁶Mbwa ha toa nde, mbwa ingo Sɔ. Ma, deamo pe mbwa osi nde, mbwa kafa Sɔ kari. Mbwa dung tuka mo nyel, mbwa ne wan-nga zala, ne mbwa lem de ma dedemo ndang na.

Tite 2

¹Ma, pe me, me osi mo ka lem ne kpasasam ha wal mo Sɔ.

²Me to ha hio koto wei nde, mbwa adung ngelele, mbwa adung zio wi ha li wi fet, mbwa aba zu ha deamo pe mbwa, mbwa aba ne noa ha wal mo Sɔ, sila mbwa adon ne ngoy, ne mbwa adung ne yikosila.

³Gbesi tuka engi, me to ha hio koto bhoko nde, mbwa ade mo tuka nzoy wi ha li Sɔ. Ka mbwa ato gdanga lingte dan mbwa na. Ka mbwa adung bala ha si dok na. Ma, mbwa adung hio wan-osi dede deamo.

⁴Mbwa aosi ha hio polombo bhoko wal me ngoy wei pe mbwa ne hio bem pe mbwa,

⁵wal me ba zu ha deamo pe mbwa, wal me dung ne mboazu, wal me de dede tom zang twa, wal me ze nu wei pe mbwa. Mbwa ade meggi yu nde, hio wi bete fengsi Wen pe Sɔ.

⁶Gbesi, me osi ha hio polombo wei nde, mbwa aba zu

⁷ha deamo pe mbwa fet. Pe me, lema nde, ha zang mo fet, hio olo wi azok hio dede deamo pe me hazu de ne pe mbwa. Wal ka me osi ne mo adung ne zioa ne kpasasam ha li wi.

⁸Me osi mo nzeng ka e lem sungiri yo na, tuka nde, foy ade hio ngana pe o hazu mbwa lem to ma gdanga wen ha te o na.

⁹Me mbo hio bala nde, mbwa aze nu hio wan pe mbwa ha zang mo fet. Mbwa ade mo ka sila wan pe mbwa ngoya. Ka mbwa alunsiri wen ha nu hio wan pe mbwa na.

¹⁰Ka mbwa azu mo na. Ma, mbwa agbasi te mbwa ne dedea ne mboazu tuka nde, hio wi alukisi osamo hazu Sɔ, wan-kpasisi o.

¹¹Ey, Sɔ gbasas long nde, wene de dede sila ha te hio wi hazu wene ngoy kpasisi mbwa fet.

¹²Ne wal dede sila pea, Sɔ osi mo ha o nde, o alak gdanga deamo ne hio wo mo nzangde. Ha nzangde enge sising, lema nde, o aba zu ha deamo pe o, ne o ade mo nzeng ne mboazu ha li Sɔ.

¹³O ade meggi keri ne swe tote ka o gde tazu o ang. Ha swea, Jésus-Christ, gasa Sɔ pe o ne Wan-kpasisi o, begbasi te ne leke-lekemo pea.

¹⁴Jésus-Christ fea gòn zu ɔ hazu yangi ɔ ha dea tili kpandele fet, ne hazu sasisi ɔ tuka nde, ɔ adung nê kandɔ pɛa, ka gbengsi tɛ swe fet ha dea dedemɔ.

¹⁵Mɛ osi mɔ ndɔng ki ha hio wi, mɛ mbo mbwa, ne mɛ gay mbwa ne ziomɔ fet ka Sɔ haa ha mɛ. Ka ma wi ndang abhesiri mɛ na.

Tite 3

¹Mɛ gba tazu hio wi pɛ Christ nde, mbwa agde tɛ mbwa ha si hio wan-le ne hio nasara. Lema nde, mbwa aze nu mbwa, ne mbwa adung sanga ha dea dedemɔ kpoo.

²Ka mbwa afengsi wi na. Ka mbwa amɔy hine wi na. Ma, mbwa adung ne gaa, ne mbwa ade mɔka sila ha tɛ wi fet.

³Hazu, ɔ fin, ɔ badung songsi nê hio wi ka zu mbwa bona, ne wan-de kpandele, ne ɔ bayɔ nzeng wal pɛ Sɔ. ɔ badung nê bala ha si tili golamɔ ne wɔ mɔ nzan. ɔ bapensi tunɔ pɛ ɔ ha dea gdangamɔ ne silamɔ. ɔ basen hio wi, ne mbwa basen fin ɔ.

⁴Ma, Sɔ, Wan-kpasisi ɔ, gbasa mɔ long nde, wene ngoya hio wi, ne wene ngoy de dedemɔ ha tɛ mbwa.

⁵Sɔ kpasasa ɔ bo hazu ɔ dea mɔ nzeng na, ma, a kpasasa ɔ hazu a dea kobhe tɛ ɔ. A bhea ɔ ne mbinga ne wal li ka ɛ gdumso ɔ ang, ne a haa ɔ mbombe tunɔ ne wal Nzɔy-Sɔtɛ.

⁶Sɔ donsa ɔ letete ne Nzɔy-Sɔtɛ ne wal Jésus-Christ, Wan-kpasisi ɔ,

⁷tuka nde, Sɔ aha ɔ likɔ ka ɔ gde tazu ɔ ang. Yo nde, a beha ɔ tunɔ kpoo hazu a gdea ɔ nzeng ha li wa ne wal dede sila pɛa.

⁸Wen ndɔng ka mi tɔa, yo nê tɛwen. Mi ngoya nde, mɛ aputiri yo swe fet ha wi ndɔng ka mɛkara Sɔ, tuka nde, mbwa agbengsi tɛ nekpaasa ha dea dedemɔ. Engi ne dedea, ne yo ha gbakara hio wi.

⁹Ka hio wi ha zanga yera wen hazu pel nam pɛ hio gasa ngbabafa ɔ, mana mbwa ha mɔya hazu wen mbonga pɛ Moïse, ka mɛ api nu mɛ ang na. ɛ ndɔng ki nê hio gombo wen ka lem gbakiri wi na.

¹⁰Ka ma wi de nde, giliwi mɔ eglise agba soko, mɛ sen wen ha wia ne bosia. Ne ka wene bhɔna ka ha dea, mɛ sen wen ha wene zebwa fin. Ne ka wene ze mɛ na, mɛ mul wene pi.

¹¹Mɛ ingɔ nde, hio tili wi mɛgi gdea gdong ha nzeng wal pɛ Sɔ kari. Gdangamɔ ka mbwa de, gɔna kita ba mbwa kari.

¹²Mi betomsi Artemas mana Tishike ne ha pɛ mɛ. Ka ma ha soko mbwa hɔa haki, mɛ kimbili mɛ tɛ, tɛ kpa mi ha le Nikopolis. Mi bhɔngara nde, mi bedung haki kane ngimɔ gangmɔ kara.

¹³Ka Zenas, wan-le gdong wen, hine Apolos begute ha pɛ mɛ hazu ne gene, mɛ gbakiri mbwa tuka nde, ma mɔ akɔpi mbwa na.

¹⁴Lema nde, hio wi pɛ ɔ fin ayambi mɛ gbɛngsi tɛ ha dea dedemɔ hazu gbakiri wi ndɔng ka mɔ kɔpi mbwa nekpara. Mɛgi, hio wi pɛ ɔ beway nɛ dede waya.

¹⁵Hio wi ka dung hine mi hake, fana mɛ. Mɛ fan fin hio ndɔngsila ɔ, ka mɛkara Christ. So ade dede sila ha tɛ ɛnɛ fet.

Philémon

Philémon 1

- ¹Yo nê ɔ Paul, wan-zɔbhɔ hazu Jésus-Christ, hine ya ɔ Timothée ka ngeriki takarata enge ha me Philémon, ndɔngsila ɔ ne sɔy-tom pe ɔ.
- ²Ɔ ngeriki yo fin ha Apia, ya ɔ bebhoko, ha Arshipe, sɔy-bibulo pe ɔ ha wal mɔ Sɔ, ne fin ha giliwi mɔ eglize fet ka dung me wesiri may ha twa pe me.
- ³Sɔ, Bafa ɔ hine Kongawan Jésus-Christ ade dede sila ha te ene, ne mbwa aha gaamo ha ene.
- ⁴Swe fet ka mi gɔ Sɔ, mi takiri ha me, ne mi tɔ oebe ha wene hazu me.
- ⁵Hazu mi zea nde, me ngoya hio wi pe Sɔ fet gdang, ne me mekara Kongawan Jésus nekpa.
- ⁶Ɔ hine me ha dea sɔy hine may hazu ɔ fet mekara Sɔ gbesi. Mi gɔ Sɔ nde, mekaramo pe me ade nde, me aing pen mɔ sɔngsi hio dedemo ka ɔ lema de me lukisi ne Christ.
- ⁷Ya mi, mi zea nde, me haa tote ha sila hio wi pe Sɔ ne wal ngoy pe me. Engi haa mi gasa tote ne yo yɔkala mi fin.
- ⁸Christ haa mi ziomɔ me ha nu ha me nde, me ade mɔ ka lema. Tangere, mi ngoy de megi na.
- ⁹Ma, mi lokite ha me ne wal ngoy. Yo nê mi, Paul, kotowi ka dung ha twa zɔbhɔ sising hazu Jésus-Christ,
- ¹⁰ka lokite ha me hazu wen pe Onezime, bem pɔm ka mi bhea ha wal mɔ Sɔ hake ha zang twa zɔbhɔ.
- ¹¹Sɔngsi, wene te gbakiri me na. Ma, sising, wene ha gbakara ɔ hine me.
- ¹²Ne mi tomsi wene kifiri si ha pe me, wene ka dung nê te sila mi.
- ¹³Sising mi dung ha twa zɔbhɔ, hazu mi bulo Dede Wen. Yo nê engi, ka mi ngoya nde, wene abhɔn hapete mi me de tom ha mi, hazu me ne pe me te lem gbakiri mi hake na.
- ¹⁴Ma, mi ngoy de ma mɔ ndang na, hazu lema nde, me amekiri yo sɔngsi. Mi ngoy nɔsisi me hazu de dedemo na, ma, lema nde, me ade yo ne wal dede sila pe me.
- ¹⁵Onezime laka me gde hazu ma ngimɔ. Mana mɔ hɔa megi tuka nde, wene akifiri te bhɔn hine me kpoo.
- ¹⁶Ma, a bekifiri bo sɔna tuka bala na, ma, a te bo ne zioa pen bala, a te bo nê ya ɔ ka ɔ ngoya. Pɔm, mi ngoya wene gdang, lema nde, me angoy wene pen zua, bo sɔna tuka bala na, ma, fin tuka ya me ha Kongawan.
- ¹⁷Ka me zɔk mi tuka sɔy-tom pe me nekpa, me aba wene gbesi tuka me beba mi.

- ¹⁸Ka wene dea ma mo ne gdanga ha te me, mana yamando pe me ha ko wa, me tol yo gde ha zu mi.
- ¹⁹Mi, Paul, mi ngeriki wen mege ne te ko mi nde, mi bekpe yo fet ha me. Ma, mi ne bafa me ha wal mo So. Megi, bo ne tuno pe me fet dung tuka yamando pom ha ko me, na nde?
- ²⁰Ey, ya mi, me de dedemo enge ha mi hazu me ngoya Kongawan. Me ha tote ha sila mi, hazu o hine me fet, o ne hio wi pe Christ.
- ²¹Mi gde tazu mi ha me nde, me aze nu mi. Hazu engi, mi ngeriki takarata enge ha me. Ne mi ingo fin nde, me bede mo pen mo ka mi ana.
- ²²Mi ani me fin hazu bhongiri ma bhandi gde ha mi. Hazu mi gde tazu mi ha te So nde, wene aze goamo pe ene, ne wene agbosisi liwal ha mi me ne ha pe ene.
- ²³Epafra, soy-de zobho pom hazu Jesus-Christ fana me.
- ²⁴Hio soy-tom pom, Marc, Aristarke, Demas ne Luc fana me fin.
- ²⁵Kongawan Jesus-Christ ade dede sila ha te ene fet.

Hebro

Hebro 1

- ¹Sɔngsi bhee, Sɔ dungɔ ha wolamɔ ha hio ngbabafa ɔ nɛ pata may nɛ tili wal netɛ-nɛtɛ. A dea mɛgi nɛ wal hio wan-tɔkuliwen.
- ²Ma, ha hio kpogio yala sising, Sɔ wolamɔ ha ɔ nɛ wal Bewei pɛa. Sɔ bade nzan fet nɛ wal wɛnɛ, nɛ a gdea wɛnɛ wan hazu mɔ fet.
- ³Wɛnɛ ha gbasa lekɛ-lekɛmɔ pɛ Sɔ ha hio wi, dungɔ pɛa fet tuka pɛ Sɔ, nɛ wɛnɛ tɔn nzan fet nɛ wal ngatɛ mɔ wen nu wa. Hapata ka wɛnɛ zosa sembɔ pɛ hio wi kari, a dungɔnu ha ngɔn ha wekɔ Sɔ, ka dung nɛ ziomɔ pen fet.
- ⁴Bewei pɛ Sɔ tɛ bo nɛ zioa pen hio telenge, hazu Sɔ haa wɛnɛ ma zio ling pen pɛ hio telenge.
- ⁵Sɔ tɛ tɔ ha ma telenge ma swe ndang na, nde: «Mɛ nê Bewei pɔm, mɛsɛ mi tɛ bo nê Bafa mɛ.» Nɛ a tɛ tɔ hazu ma telenge fin na, nde: «Mi bedung nê Bafa wa, nɛ wɛnɛ bedung nê Bewei pɔm.»
- ⁶Ma, ha ngimɔ ka Sɔ tɛ bo sanga mɛ tomsi kay Bewei pɛa nɛ ha nzan, a batɔ nde: «Hio telenge pɛ Sɔ fet alukisi wɛnɛ.»
- ⁷Pɛ hio telenge, Sɔ tɔa hazu mbwa nde: «Sɔ gdea hio telenge pɛa tuka gbabok, nɛ a gdea hio wan-tom pɛa tuka lembe we.»
- ⁸Ma, ka bo nê pɛ Bewei pɛa, Sɔ tɔa hazu wa nde: «Ey, Sɔ, solowan pɛ mɛ bhɔna kpoo nɛ kpoo. Mɛ nê nzeng kongapora ha zu kongakandɔ pɛ mɛ.
- ⁹Mɛ ngoy nɛ nzengmɔ, nɛ mɛ sen kpandele. Yo nê hazu engi ka Sɔ, Sɔ pɛ mɛ, hɔnga mɛ nɛ nɔ yenga ha soko hio sɔy pɛ mɛ.»
- ¹⁰Sɔ tɔa fin: « Kongawan, yo nê mɛ ka babhɔngiri nu ha kudoma, nɛ ka bade ngɔn nɛ tɛ kɔ mɛ.
- ¹¹Hio mɔ ndɔng fet beyemili, ma, mɛ bebhɔn. Ngɔn nɛ nu begbɛl tuka la.
- ¹²Mɛ bekalki yo tuka gbambusa, mɛ bekpɔsi yo tuka mɔa late mɛ yol mbombea. Ma, mɛ lem kpali na, hio beɛ tunɔ pɛ mɛ lem kari na.»
- ¹³Sɔ tɛ tɔ ha ma telenge pɛa ma swe ndang na, nde: «Mɛ dungnu ha wekɔ mi, mi begde hio ngana pɛ mɛ adung nê mɔ-gde nanga mɛ.»
- ¹⁴Mɛgi, hio telenge nê o? Mbwa sɔna nê hio sɔtɛ ka de tom ha Sɔ, nɛ ka Sɔ tomsi nɛ nɛ gbakiri wi ndɔng ka wɛnɛ ngoy mɛ kpasisi mbwa.

Hebro 2

- ¹Tuka engi, lɛma nde, ɔ akonzi wen ka ɔ zea nekpasaya yu nde, ɔ betɛ yɔsisi wal.

²Wen mbonga pɛ Moïse ka hio telenge baku tɛnɛ, yo nê tɛwen. Mɛgi, hio wi ndɔng ka kafa zea yo, nɛ ka dea kpandele sungiri nɛ yo, Sɔ ndulso mbwa lɛm nɛ deamɔ pɛ mbwa.

³Mɛgi, ka ɔ bhesiri gasa mɔkpasi ka Sɔ ngoy kpasisi nɛ ɔ, ɔ bekpɔy ha ndulsomɔ mɛng? Yo nê Kongawan nɛ pɛa tɛ ka angara bulo wen mɔkpasi engɛ, nɛ hio wi ndɔng ka zea wena, mbwa tɔa ha ɔ nde, yo nê tɛwen.

⁴Ha ndangtɛ ngimɔ, Sɔ fin osa nde, wen engɛ nê tɛwen, nɛ wal hio mɔweka, hio mɔkifi, hio tili mɔbhana netɛ-netɛ, nɛ fin nɛ wal hio ngatɛ pɛ Nzɔy-Sɔtɛ, ka wɛnɛ haa ha hio wi tuka sila wa ngoya.

⁵Kpasawen, mbombe nzan ka behɔ bin nɛ ka ɔ ha tɔa wena, Sɔ tɛ gde yo ha si hio telenge na.

⁶Ma, ha zang takarata pɛ Sɔ, ma wi tɔa ha Sɔ: «Wi nê nge tɛ mɔ ka mɛ ha takara mɔ hazu wa, ge nde? Bewei pɛ wi nê nge tɛ mɔ ka mɛ ha pama wɛnɛ, ge nde?»

⁷Mɛ gdea wɛnɛ ha si hio telenge ma bengimɔ, Hapata, mɛ haa wɛnɛ lɛkɛ-lɛkɛmɔ nɛ lukosomɔ.

⁸Mɛ gdea hio mɔ fet ha si nanga wa.» Ka ɛ tɔ nde, Sɔ gdea mɔ fet ha si wa, engɛ tɔ nde, ma mɔ ndang ka bo ha si wa na, bona. Tangere, ha ngimɔ engɛ sising, ɔ tɛ zɔk ka nde, mɔ fet ha si wa, na.

⁹Ma, mɔ ka ɔ zɔka, yo nê engɛ: Sɔ bagde Jɛsus ha si hio telenge ma bengimɔ, nɛ a haa wɛnɛ lɛkɛ-lɛkɛmɔ nɛ lukosomɔ, hazu wɛnɛ kpaa yimtɛ fio. Ey, Sɔ ngoya nɛ wal dede sila pɛa nde, wɛnɛ afe gɔn nɛ zu hio wi fet.

¹⁰Sɔ ka dea mɔ nzan fet nɛ ka mɔ nzan fet ha wen zu wa, ngoya mɛ lesisi hio dɔka wi ha lɛkɛ-lɛkɛ bhandi pɛa. Hazu engi, yo nɛ wala ha li Sɔ nde, Jɛsus akpa yimtɛ hazu nde, wɛnɛ atɛ wi engɛ ka lɛma wɛɛ mɛ kpasisi mbwa.

¹¹Jɛsus ka gde wi nɛ nzɔya, hine hio wi ka wɛnɛ gdea nɛ nzɔya kari, mbwa fet nɛ ndangtɛ gdibafa sɔna. Mɛgi Jɛsus bo nɛ foy hazu sa mbwa nde, hio ya wa, na.

¹²A tɔa ha Sɔ: «Mi betɔ wen ling mɛ ha hio ya mi, Mi bebe gima lukisi mɛ ha soko giliwi pɛ mɛ.»

¹³A tɔa fin: «Pɔm, mi begde tazu mi ha tɛ Sɔ.» Nɛ a tɔa fin: «Zɔk, mi ga, ɔ hine hio bem ka Sɔ haa ha mi.»

¹⁴Wɛnɛ yola tɛ wi ka ba may nɛ pɛ hio bem ndɔng, hazu mbwa fet nê wi nɛ multɛ nɛ tɔktɛ. A dea mɛgi tuka nde, nɛ wal fio pɛa, wɛnɛ ayangili Satan ka dung nɛ ngatɛ hazu gde wi ha fio.

¹⁵A fea hazu yangi hio wi ka dung nê bala ha si ke fio ha ngimɔ tunɔ pɛ mbwa fet.

¹⁶Kpasawen, Jɛsus tɛa bo hazu gbakiri hio telenge na, ma, a tɛa hazu gbakiri nɛ hio bezang pɛ Abraham.

¹⁷Hazu engi, lɛma ka se nde, wɛnɛ atɛ gbesi tuka hio ya wa ha hio mɔ fet. Mɛgi wɛnɛ tɛ bo nɛ gasa wan-hasadaka ka dung nɛ mboazu ha tomSɔ, ka de kobhe tɛ hio wi, nɛ ka bisi sembɔ pɛ mbwa yunɛ.

¹⁸Sising, wɛnɛ lɛma mɛ gbakiri hio wi ka ma mɔ we sila mbwa, hazu wɛnɛ fin bakpa yimɛ nɛ mɔ bawe sila wa gbesi.

Hebro 3

¹Hio ya mi, Sɔ saa ɛnɛ mɛ dung nɛ hio nzɔy wi pɛa. Hazu engi, ɛnɛ azɔk Jɛsus ka Sɔ tomsa ha ɔ hazu dung nɛ gasa wan-hasadaka mɔ mɛkaramɔ ka ɔ kɛ wɛna.

²Sɔ gdea wɛnɛ ha litom engɛ, nɛ Jɛsus dea yo nɛ mboazu, gbesi tuka ka Moïse badung nɛ mboazu ha tom, ka wɛnɛ bade ha twa pɛ Sɔ fet.

³Lɛma nde, Jɛsus akpa lukosomɔ pen Moïse, gbesi tuka ka ɛ lukisi nɛ wan-bɛ twa pen twa ka wɛnɛ bea.

⁴Twa ndang ndang fet nɛ wan-bɛ nɛ. Ma, Sɔ nɛ wan-bɛ mɔ fet.

⁵Moïse badung nɛ mboazu wan-tom ha twa pɛ Sɔ fet. A bulo wen hio mɔ ka Sɔ betɔ bin.

⁶Ma, Christ nɛ Bewei pɛ Sɔ, ka dung nɛ wan hazu twa pɛ Sɔ. Ka ɔ bhɔna nɛ da ha kera mɔ ka ɔ gde tazuo ang, ɔ bedung nɛ twa pɛa.

⁷Hazu engi, Nzɔy-Sɔtɛ tɔa: «Swe mese ka ɛnɛ ha zea gel Sɔ,

⁸ka ɛnɛ angasisi sila ɛnɛ tuka hio ngbabafa ɛnɛ na. Mbwa ngasasa sila mbwa ha ngimɔ ka mbwa guotɛ sungiri nɛ mi. Mbwa wea sila mi ha kpɛnu.

⁹Mbwa kio nu mi, nɛ mbwa wea sila mi, ngase ka mbwa zɔka hio deamɔ pɔm ha zang beɛ bhukɔa nar.

¹⁰Yo nɛ hazu engi, sila mi yimɔ sungiri nɛ mbwa, nɛ mi tɔa nde, sila mbwa ha yɔa wal swe fet, nɛ mbwa tɛ ing hio wal pɔm na.

¹¹Mɛgi, mi kana mɔ nɛ ngambi nde, mbwa lɛm le ha bhandi ɔmtɛ ka mi bhɔngara gde ha mbwa, na.”

¹²Hio ya mi, ɛnɛ pangay yu nde, ma wi ha soko ɛnɛ betɛ dung nɛ gdanga sila ka kafi Sɔ, nɛ wɛnɛ betɛ lak tunɔ Sɔ gde.

¹³Ma, hɔ ha kpogio yala ha soko hio yala ndɔng, ka Sɔ sa nde, swe mɛsɛ, ɛnɛ ambo may swe ndang ndang fet yu nde, gdangamɔ betɛ sɛbhili ɛnɛ hazu dung nɛ hio wan-gazala.

¹⁴Lɛma nde, ɔ abhɔn ha gdea tazuo ɔ ha tɛ Christ tuka ka ɔ dea nɛ ha angara mɛkara wɛnɛ. Hazu, ɔ nɛ hio sɔy pɛa sɔna ka ɔ de mɛgi tee hɔ ha kpogio ngimɔ.

¹⁵Yo nê engi, ka Nzoy-Sote tɔa: «Swe mese ka ene ha zea gel So, ka ene angasisi sila ene tuka hio ngbabafa ene na. Mbwa ngasasa sila mbwa ha ngimɔ ka mbwa guote sungiri ne mi.»

¹⁶Hio wi ndong ka zea gel So, ne ka guote sungiri ne wene, yo nê hio nge wi ge? Yo nê hio wi ndong fet ka Moïse gbosasa ha kandonu Ezipte.

¹⁷Hio wi ndong ka So dea ngambi sungiri ne mbwa ha zang bele bhukɔa nar, yo nê hio nge wi ge? Yo nê hio wi ndong ka dea gdangamɔ, ne ka fea bhon ha kpenu.

¹⁸Ne hio wi ndong ka So kana mɔ ha mbwa nde, mbwa lem le ha bhandi ɔmte ka wene bhongara gde ha mbwa na, yo nê hio nge wi ge? Yo nê hio wi ndong ka dea kpandele.

¹⁹Megi, ɔ zɔka nde, mbwa te kpa wal me le ha bhandi ɔmte engi na, hazu mbwa te mekiri So na.

Hebro 4

¹So bagon nu ha ɔ nde, a beha ɔ wal me le ha bhandi ɔmte ka wene bhongara gde ha ɔ. Ne gonanu enge bhona ka. Megi, ɔ pangay yu nde, ma wi ha soko ene bete kopi lea ha bhandi ɔmte enge.

²Hazu ɔ zea Dede Wen gbesi tuka hio ngbabafa ɔ baze. Ma, ngase mbwa zea wen engi, yo te gbakiri mbwa na, hazu mbwa zea ze sɔna, mbwa te mekiri yo na.

³Pe ɔ, ka mekara Dede Wen, ɔ bele ha bhandi ɔmte enge, ka So tɔa wena: «Mi kana mɔ ne ngambi nde, mbwa lem le ha bhandi ɔmte ka mi bhongara gde ha mbwa, na.» A tɔa megɩ, ngase ka tom pea bakari ha ngimɔ ka wene karsa ne dea nzan.

⁴Kpasawen, ha ma bhandi, takarata pe So tɔa wen hazu zemorkɔ zanga bwa yala nde: «So ɔmate mɔ tom pea fet ha zemorkɔ zanga bwa yala.»

⁵Ne yo tɔa fin nde: «Mbwa lem le ha bhandi ɔmte ka mi bhongara gde ha mbwa, na.»

⁶Hio bosɩ wi ka zea Dede Wen, mbwa te le ha bhandi ɔmte enge na, hazu mbwa te mekiri yo na. Megi, hio mbing wi bekpa wal me le ang.

⁷Hazu engi, So weka fin ma mbing ngimɔ, ne a saa ngimɔa nde, swe mese. A tɔa wena ne te pata ha ngimɔ ka wene wola ne mɔ ne wal David gbesi tuka ka ɔ tɔa ne wena kari nde: «Swe mese ka ene ha zea gel So, ka ene angasisi sila ene na.»

⁸Hazu ka bo nde, Josué ngbɔsa hio ngbabafa ɔ ho ne ha bhandi ɔmte enge, ki So te to fin wen ma mbing swe na.

⁹Megi, ma mbing swe ɔmte bhona ka ha kera kandɔ pe So.

¹⁰Hazu wi ka lea ha bhandi ɔmte ka So bhongara, wia ha ɔmate mɔ tom pea gbesi tuka ka So ha ɔma ne te mɔ tom pea.

¹¹Hazu engi, ɔ agbensɩ te hazu le ha bhandi ɔmte enge. Ne ɔ pangay yu nde, ma wi ha soko ɔ bete kopi lea ha bhandi ɔmte enge ne wal dea kpandele gbesi tuka hio ngbabafa ɔ.

¹²Kpasawen, wen pe Sɔ ne tunɔa, ne yo ne ngate me de tom pea. Yo ne sɔa pen gbapa ka e bengana nua bwa bwa fet. Ka yo toka ma wi, yo begon soko tunɔ pe wia ne sote wa, yo begon soko dokarate wa ne mbo zang gbalate wa, ne yo begon kita hazu takaramo ne hel mo sila wia.

¹³Sɔ dea hio mo fet, ne ma ndang lem wusi te ha li wa na. Yo dung fet ne songere ne ha kpemo ha li wa, ne o beto pata deamo pe o fet ha wene long.

¹⁴Gasa wan-hasadaka pe o ne gasaa pen hio oloa fet, a danga si ha ngon hapete Sɔ. Yo ne Jɛsus, Bewei pe Sɔ. Megi, lema nde, o aba ne noa nging mekaramo ka o bul wena.

¹⁵Gasa wan-hasadaka pe o ingo pɔsa pe o, ne wene ha dea kobhe te o, hazu Satan wea sila wa tuka pe o. Ma, pea, a te de gdangamo ndang na.

¹⁶O aba da ne tiki te hapete solowan pe Sɔ, wan-de dede sila. Haki, a bede kobhe ne dede sila ha te o, hazu gbakiri ne o ha dede ngimo.

Hebro 5

¹E weki hio gasa wan-hasadaka ndang ndang fet ha soko hio wi hazu gde mbwa ha tom lemsiri mo ha soko Sɔ ne hio wi ndong. Mbwa ha hio haamo ne hio sadaka ha Sɔ hazu gdangamo ka hio wi dea.

²Gasa wan-hasadaka ingo dea kobhe te hio tam-tum wi ka yoa wal, hazu wene fin ne mokaa gbesi tuka mbwa.

³Megi, lema nde, gasa wan-hasadaka aha sadaka ha Sɔ bo sɔna hazu sembo pe hio mbing wi na, ma, fin hazu sembo pea ne pea te.

⁴Ma wi ndang lem ba te wa ne zioa me te gasa wan-hasadaka na. Yo ne Sɔ ha sa wi hazu dung ne gasa wan-hasadaka tuka ka wene basa ne Aaron.

⁵Yo fin gbesi ne Christ. Pea, a te ba te wa ne zioa me te gasa wan-hasadaka na. Ma, yo ne Sɔ ka baweki wene, a batɔ: «Me ne Bewei pom. Mese, mi te bo ne Bafa me.»

⁶Ne a toa fin ha ma bhandi: «Me bedung ne wan-hasadaka kpoo ne kpoo, gbesi tuka ka Melkisedeke badung ne.»

⁷Ha zang ngimo ka Christ bayol te wi, a goa Sɔ ne a alanu ha wene ne ngagel ne milikwa. Ne Sɔ ka lema me kposisi wene gbo ha fio, zea wene hazu wene yuo ke Sɔ.

⁸Ngase ka wene ne Bewei pe Sɔ, a yamba zea nu Sɔ ne wal kpaa yimte.

⁹Ka wene tea wi ka lema wee kari, a te bo fin ne wan-ha mokpasi kpoo ha hio wi ndong ka ze nu wa.

¹⁰Ne Sɔ gdea wene gasa wan-hasadaka tuka ka Melkisedeke badung ne.

¹¹O ne hio mo nedoka me to ha ene hazu mo ndong. Ma, yo ne ngaya me to gotoa ha ene, hazu ene ze mo nehasa na.

¹²Yo tɛ bo nê ngimɔ nde, ɛnɛ nɛ pɛ ɛnɛ tɛ adung nê hio wan-osimɔ. Ma, ɛnɛ kpala tɛ dung nê wi ka ɛ lɛma fin osi hio bosɔ osamɔ hazu Christ ha mbwa. ɛnɛ dung tuka hio nzɔri bem ka bhɔna ha nɔa li bele, nɛ ɛnɛ tɛ lɛm ka yɔnga nga yɔngamɔ na.

¹³Wi ka bhɔn ha nɔa li bele, wɛnɛ ka nê bhobem, a tɛ ing gbaa soko mɔ ka dung nzeng na.

¹⁴Ma, nga yɔngamɔ lɛma nɛ zɔma wi ka yamba wal mɛ de mɔ ka lɛma, nɛ ka li wa bhaa hazu ing wal mɛ gba soko dedemɔ nɛ gdangamɔ.

Hebro 6

¹Mɛgi, lɛma nde, ɔ ayambi hio osamɔ hazu Christ pen mɔ bosia, ɔ ayambi hio osamɔ ka lɛma nɛ zɔma wi. Bosɔ osamɔ hazu Christ dung tuka nanga mɛkaramɔ, nɛ ɔ ngoy fin bhɔn ka ha bɛa nanga ɛngɛ na. Hio zuwen mɔ bosɔ osamɔ ɛngɛ tɔ nde, lɛma nde, ɔ alak dea tum mɔ gde, nɛ ɔ amɛkiri Sɔ.

²Yo osi fin mɔ hazu wen tili gdumso wi ha li, hazu wen gdea kɔ ha zu wi, hazu wen guotɛ ha soko hio fiowi, nɛ hazu wen kita pɛ Sɔ.

³Sising, ka Sɔ ngoya, ɔ beyambi mɔ pen mɔ sɔngsi.

⁴Hio ma wi ang ka Sɔ donsa sila mbwa nɛ saamɔ pɛa, ka tota hio dedemɔ ngɔn, ka kpa Nzɔy-Sɔtɛ,

⁵ka tota dede wen pɛ Sɔ, nɛ ka zɔka ngatɛ mɔ nzan ka betɛ bin.

⁶Ngase engi, mbwa laka Sɔ gde. Mɛgi, ɛ lɛm fin ngbɔsi mbwa ha kiforo sila nɛ mbinga na. Hazu, mbwa nɛ tɛ mbwa ngbaa Bewei pɛ Sɔ ha getakate nɛ mbinga, nɛ mbwa pio foy ha li wa ha li wi fɛt.

⁷ɛnɛ zɔk hio fɔ. Ka kolɔɔl ha ma fɔ hapata may, nɛ ka hio wan-gɔm fɔ bhi dede kpalmɔ ang, engi osi nde, Sɔ wola dede wen ha zu fɔ ɛngɛ.

⁸Ma, ka bo nê yak ngombia nɛ gdanga pala ha kpɔtɛ ang, yo osi nde, fɔ ɛngɛ bo nê mɔ ndang na. Sɔ tɛ bo sanga mɛ fom yo, nɛ a bebesisi yo.

⁹Ma, pɛ ɛnɛ, hio ndɔngsila ɔ, ngase ka ɔ tɔ wen mɛgi ha ɛnɛ, ɔ ingɔ nde, ɛnɛ ha ndara dede wal ka Sɔ bekpasisi nɛ ɛnɛ ang.

¹⁰Sɔ bo nê wan-de kalbho-kalbho mɔ na. Mɛgi, tazu wa lɛm bisi nɛ tom nɛ ngoy pɛ ɛnɛ na. ɛnɛ gbakara hio nzɔy wi pɛ Sɔ, nɛ ɛnɛ bhɔna ka ang. ɛngi osi nde, ɛnɛ ha ngoya Sɔ.

¹¹Gasa mɔ ka ɔ ngoya mɛ tɔ ha ɛnɛ, yo nde, ɛnɛ abhɔn ka ha gbengsa tɛ mɛgi hɔ ha kpogio, ka de, Sɔ aha ɛnɛ hio mɔ ndɔng ka ɛnɛ gde tazu ɛnɛ ang.

¹²Ka ɛnɛ atɛ pɔsa wi na. Ma, ɛnɛ ade mɔ gbesi tuka hio wi ndɔng ka mɛkara Sɔ, nɛ ka dung nɛ yikosila, hazu mbwa bekpa mɔ ndɔng ka Sɔ gɔna nua.

¹³Ha ngimɔ ka Sɔ bagɔn nɛ nu ha Abraham, a bakan tɛ wa nɛ pɛa tɛ, hazu ma wi ka dung nɛ gasaa pen Sɔ, ka Sɔ akan mɔ nɛ ling wa, ndang bo na.

¹⁴Megi Sɔ kanamɔ ha Abraham: «Mi bewol dede wen ha zu mɛ nekpasa, mi beha mɛ hio dɔka bezang hebhe.»

¹⁵Abraham kera mɔ nɛ yikosila, nɛ a kpaa hio mɔ ka Sɔ bagɔn nua ha wɛnɛ.

¹⁶Ka hio wi dung mɛ kan nɛ mɔ, mbwa kan mɔ nɛ ling wi ka dung nɛ gasaa pen mbwa. Mbwa kan mɔ megɪ tuka nde, siokafe fet akari ha soko mbwa.

¹⁷Sɔ ngoya osi ha hio wi ka bekpa mɔ ka wɛnɛ gɔna nua, long nde, ka wɛnɛ bheka ma mɔ kari, a lem mɛ kpali nu wa ang fin na. Yo nê engi ka wɛnɛ kana nɛ mɔ.

¹⁸Hio mɔ ndɔng bwa, gɔnanu nɛ kanamɔ pɛ Sɔ, lem mɛ kpali na, hazu Sɔ lem tɔ dalo na. Megɪ, ɔ ka nɛa ha si goka kɔ pɛ Sɔ, ɔ baa da pente mɛ bhɔn nɛ nɔa ha mɔgdetazu pɛ ɔ nde, Sɔ belemsiri gɔnanu pɛa.

¹⁹Mɔgdetazu engɛ ha yolsa tunɔ pɛ ɔ ha li Sɔ nging. Hazu, yo lea gasa twa Sɔ ha ngɔn, yo pena ha gasa la ka gɛ ang, nɛ yo nɔa ha nzɔy bhandi fet.

²⁰Jésus lea haki sɔngsi nɛ ɔ hazu gbosisi wal ha ɔ. Megɪ, a tɛ bo nê gasa wan-hasadaka kpoo nɛ kpoo tuka ka Melkisedeke badung nê.

Hebro 7

¹Melkisedeke engɛ badung nê kongapora mɔ gasa le Salem, nɛ fin wan-hasadaka ha Sɔ ka dung ha kuso ngɔn. A nɛa ha wea si Abraham ha ngimɔ ka wɛnɛ pea tuka wangan zu bulo sungiri hio ma kongapora. Nɛ Melkisedeke wola dede wen ha zu wa.

²Abraham haa ha Melkisedeke zu hio toy fet ka wɛnɛ kpaa ha bulo. Nɛ bosia, goto ling Melkisedeke tɔ nde, kongapora pɛ nzengmɔ. Nɛ zebwaa, wɛnɛ badung fin nê kongapora mɔ Salem, ka tɔ nde, kongapora pɛ gaamɔ.

³Takarata pɛ Sɔ tɛ tɔ wen pɛ bafa wa na, nana wa na, hio ngbabafa wa na, bhɛ pea na, fio pɛa na. Wɛnɛ gbesi tuka Bewei pɛ Sɔ, wɛnɛ bhɔna nê wan-hasadaka ngimɔ fet.

⁴Enɛ zɔk, Melkisedeke gasa gdang! Ngase gasa ngbabafa ɔ, Abraham, haa wɛnɛ zu hio toy fet ka wɛnɛ kpaa ha bulo.

⁵Hio bezang pɛ Lévi ndɔng ka dung nê hio wan-hasadaka, lema tɛ lem mɛ ku zu hio mɔ pɛ hio wi mɔ Israel fet, hazu mbonga pɛ Moïse haa nu megɪ. Nɛ mbwa kpa yo ha kɔ hio ya mbwa, ngase ka mbwa fet nê bezang pɛ Abraham.

⁶Ma, Melkisedeke, ka bo nê bezang pɛ Lévi na, wɛnɛ kpaa zu hio mɔ pɛ Abraham. Nɛ wɛnɛ wola dede wen ha zu Abraham, wi ka Sɔ bagɔn nu ha wɛnɛ.

⁷Kafe bo na, yo nê gasa wi ha wol dede wen ha zu bebe wi.

⁸Hio bezang pɛ Lévi ndɔng ka kpa zu mɔ ha kɔ hio ya mbwa, mbwa fet nê hio wi ka befe. Ma, ka bo nê pɛ Melkisedeke, takarata pɛ Sɔ tɔa nde, a bhɔn pɛa nɛ zutunɔ.

⁹Hio bezang pɛ Lévi ha kpaa zu mɔ. Ma, ɔ lema mɛ tɔ nde, nɛ wal Abraham, Lévi nɛ pɛa tɛ haa zu hio mɔ pɛa ha Melkisedeke.

- 10**Hazu, ha ngimɔ ka Abraham kpaa may hine Melkisedeke, Lévi badung ang ha te Abraham, ngase ka ε te bhe ka wene na.
- 11**Hio bezang pe Lévi ha dea tom haa sadaka lem ne mbonga pe Moïse. Mbwa nê hio wan-hasadaka gbesi tuka ka Aaron badung ne. Ma, tom pe mbwa te lemsiri mɔ tuka ka Sɔ ngoya na. Yo nê engi, ka Sɔ tomsa fin ma wi ka bo nê bezang pe Aaron na, tuka nde, wia adung nê wan-hasadaka tuka Melkisedeke. A bo se megi na, ki Sɔ tomsa wene meng?
- 12**Ka wal tom haa sadaka kpala, lema nde, mbonga akpali fin.
- 13**Kongawan pe ɔ, ka ɔ tɔ wena hake, wene nê wi me ma mbing nugala nete. Ne ma wi me nugala pea te de tom haa sadaka ha Sɔ ndang na.
- 14**Ɔ ingɔ nedede na, ε bhea Kongawan pe ɔ ha nugala pe Juda. Ne ka Moïse tɔa wen pe hio wan-hasadaka, a te sa ling nugala enge na.
- 15**Ne mɔ ka gbasi wen enge long pen mɔ songsi, yo nê enge: Ma mbing wan-hasadaka tuka Melkisedeke hɔa.
- 16**Wene te bo nê wan-hasadaka bo ne wal wen mbonga pe wi na, ma, ne wal ngate pea me dung ne zutunɔ kpoo.
- 17**Hazu takarata pe Sɔ tɔa wen hazu wa nde: «Me bedung nê wan-hasadaka kpoo ne kpoo, gbesi tuka ka Melkisedeke badung ne.»
- 18**Megi Sɔ tukolo mɔa wen mbonga, hazu yo te bo ne mɔkaa ne gomboa.
- 19**Kpasawen, mbonga pe Moïse te lemsiri ma mɔ ndang na. Ma, sising, ma mɔ hɔa ka dung ne dedea pen mɔ songsi. Ɔ lema gde tazu ɔ ang hazu yo gbosasa wal me tiki ne sanga-sanga hapete Sɔ.
- 20**Ma mɔ ang fin nde, Sɔ kana mɔ. Ka Sɔ gdea hio bezang pe Lévi ha tom haa sadaka, wene te kan mɔ na.
- 21**Ma, ka bo nê pe Jésus, Sɔ kana mɔ, a tɔa: «Kongawan Sɔ kana mɔ, ne wene lem kpali nu wa na: Me bedung nê wan-hasadaka kpoo ne kpoo.»
- 22**Megi Jésus te bo fin nê wi enge ka lemsara mɔ tuka nde, Sɔ anɔ ma mbing mbon ha soko wa hine hio wi. Ne mbon enge ne dedea pen mɔa mbon.
- 23**Ne ma mɔ ang fin. Hio mbing wan-hasadaka dungɔ nedɔka hazu mbwa dungɔ ha fea lak tom pe mbwa gde ha kɔ hio ma wi.
- 24**Ma, Jésus ne zutunɔ kpoo. Megi wene bebhɔn nê wan-hasadaka kpoo fin.
- 25**Yo nê engi, ka wene lema me kpasisi hireng hio wi ndɔng ka tiki ne sanga-sanga hapete Sɔ ne wal wene. Hazu wene ne zutunɔ kpoo me gɔ Sɔ hazu mbwa.
- 26**Megi, Jésus nê gasa wan-hasadaka ka lema ne ɔ. Wene ne nzɔya, ma gdangamɔ mana ma wen bo ha zu wa na. Sɔ kuo wene ha soko hio wan-de gdangamɔ gde ha kuso ngɔn.

²⁷Lema nde, hio mbing gasa wan-hasadaka aha sadaka ha Sɔ swe fet. Mbwa ha sadaka songsi ha wen sembɔ pɛ mbwa, nɛ ha pata ha wen sembɔ pɛ hio olo wi. Ma, pɛ Jɛsus bo mɛgi na. A haa kanɛ sadaka ze ndang hireng ha ngimɔ ka wɛnɛ gdea tɛ wa ha fio.

²⁸Hio wi ka tɛ bo nɛ gasa wan-hasadaka nɛ wal mbonga pɛ Moise, mbwa nɛ hio mɔka wi. Ma, ha pata haa mbonga ha Moise, Sɔ gdea Bewei pɛa nɛ wal kanamɔ tuka gasa wan-hasadaka ka lema wɛɛ kpoo nɛ kpoo.

Hebro 8

¹Gasa mɔ ka ɔ tɔ wena, yo nde, ma gasa wan-hasadaka pɛ ɔ ndang ang. Wɛnɛ ha dungɔnu ha zang ngɔn ha wekɔ Sɔ ka dung tuka kongapora ha zu solowan pɛa.

²Haki, a de tom pɛa ha nzɔy bhandi fet ha zang kpasatwa ka Kongawan Sɔ bɛa, bo ha zang twa engɛ ka kandɔ Israel bɛa nɛ la ha kpenu na.

³Sɔ gdea hio gasa wan-hasadaka fet ha tom haa hio haamɔ nɛ hio sadaka ha wɛnɛ. Mɛgi lema nde, gasa wan-hasadaka pɛ ɔ fin akpa ma mɔ mɛ ha ha Sɔ.

⁴Ka bo se nde, Jɛsus adung ka hake ha zu nu, ki a bo nɛ wan-hasadaka na, hazu hake hio wan-hasadaka ang ka ha mɔ ha Sɔ lem nɛ mbonga pɛ Moise.

⁵Hio wan-hasadaka ndɔng de tom pɛ mbwa ha zang ma twa, ka dung ka nɛ zizi kpasatwa Sɔ mɔ ngɔn. Yo gbesi nɛ mɔ ka hɔa ha Moise. Ha ngimɔ ka wɛnɛ bangoy mɛ bɛ nɛ twa Sɔ nɛ la, Sɔ batɔ ha wɛnɛ: «Zɔk, mɛ abɛ mɔ fet lem nɛ mɔ ka mi osa ha mɛ ha zu ngari.»

⁶Kpasawen, Sɔ gdea Jɛsus ha ma dede tom pen pɛ hio wan-hasadaka ndɔng. Hazu, wɛnɛ nɛ wan-bhɔngiri mbombe mbon ha soko Sɔ hine hio wi. Mbon engɛ nɛ dedea pen mɔa mbon hazu hio gɔnanu pɛ Sɔ mɔ mbon engɛ nɛ dedea pen hio gɔnanu mɔ mɔa mbon.

⁷Ka bo se nde, bosinɔa mbon alem wɛɛ, ki Sɔ tɛ bhɔngiri fin ma mbinga na.

⁸Mɛgi, Sɔ sɛna wen ha kandɔ pɛa nɛ tɔa: «Kongawan tɔa: ɛnɛ ze, ma yala betɛ ka mi benɔ ma mbombe mbon ha soko mi hine hio wi mɔ Israel nɛ mɔ Juda.

⁹Songsi bhee ha ngimɔ ka mi baba kɔ hio ngbabafa mbwa gbosisi ha Ezipte, mi bano bosinɔa mbon ha soko mi hine mbwa. Ma, mbombe nɔa mbon lem dung tuka bosia na, hazu mbwa gdangsa bosinɔa mbon engɛ ka mi nɔa hine mbwa. Mɛgi, mi tɛ pam fin mbwa na. Yo nɛ mi Kongawan ha tɔ mɛgi.

¹⁰Mbombe mbon ka mi benɔ ha soko mi hine hio wi mɔ Israel ha ngimɔ engi, yo bedung tuka engɛ: Mi begɔn mbonga pɔm ha takaramɔ pɛ mbwa, nɛ mi begde yo fin ha zang sila mbwa. Mi bedung nɛ Sɔ pɛ mbwa, nɛ mbwa bedung nɛ kandɔ pɔm. Yo nɛ mi Kongawan ha tɔ mɛgi.

¹¹Ma wi ndang ha soko mbwa lem mɛ osi mɔ ha ma wa mana ha ya wa nde, wɛnɛ aing Kongawan, na. Hazu, mbwa fet being mi, angiri ha bebe wi hɔ ha gasaa.

¹²Kpasawen, mi bebisi kpandele pɛ mbwa yunɛ, nɛ tazu mi lɛm fin gba nɛ hio sɛmbɔ pɛ mbwa na.”

¹³Ka Sɔ tɔa wen mbombe mbon, yo osi nde, bosia tɛ bo nɛ mɔa mɔ. Mɛgi, mɔ ka tɛ bo nɛ mɔa nɛ ka gbɛla kari, yo tɛ bo sanga-sanga mɛ yemili.

Hebro 9

¹Hio wi mɔ bosɩ mbon dungɔ nɛ mbonga ka osi wal mɛ de tom Sɔ, nɛ mbwa dungɔ fin nɛ ma twa Sɔ hake ha nu.

²Mbwa bea twa engɛ nɛ la. Bosɩ gdɔku twa engɛ, ɛ sa linga nde, nzɔy bhandi. Haki, mbwa gdea solo lamba nɛ tabolo ang, tabolo ka hio nzɔy mampa pɛ Sɔ ha lia.

³Ha gdong zebwa gasa la ka gɛ ha zang twa Sɔ engɛ, ma bhandi ang, ka ɛ sa linga nde, nzɔy bhandi fet.

⁴Haki, mɔ ka ɛ dɔ kulo pɛlmɔ ha zua, nɛ kubha mbon dungɔ ang. Ɛ sɔa tɛ hio mɔ ndɔng bwa fet nɛ gbɛbolo. Ha zang kubha mbon hio mɔ ndɔng tar ang: Kpana mɔ gbɛbolo ka mane dung ang, tongolo pɛ Aaron ka hio dote bagbo ang, nɛ hio papota bwa ka ɛ gɔna mbonga ha lia.

⁵Ha zu kubha engɛ, ɛ gdea zizi hio lɛkɛ-lɛkɛ sheruben bwa. Hio bhaka mbwa goka nu kubha, bhandi ka ɛ zosi sɛmbɔ ang. Ma, sising bo nɛ ngimɔ ka mi betɔ nɛ wen mɔ ndɔng fet nder-nder na.

⁶Ka ɛ bhɔngara mɔ fet mɛgi kari, hio wan-hasadaka lea ha bosɩ gdɔkua yala fet hazu de tom pɛ mbwa ang.

⁷Ma, ka bo nɛ pɛ zebwa gdɔkua, yo nɛ gasa wan-hasadaka ndang sɔna ha dung mɛ le. Ha zang beɛ ndang ndang fet, a le ka ze ndang sɔna. Lɛma ka lɛm nde, wɛnɛ ale haki nɛ tɔk sari hazu ha nɛ sadaka ha Sɔ nde, ka Sɔ abisi hio gdangamɔ ka wɛnɛ nɛ hio wi dea bo nɛ nyalɔ na.

⁸Nɛ wal mɔ ndɔng Nzɔy-Sɔtɛ osi nde, ha ngimɔ ka bosɩ gdɔku engɛ boka ang, liwal mɛ le ha nzɔy bhandi fet tɛ gbo ka sising na.

⁹Hio mɔ ndɔng osi fin ma mɔ hazu ngimɔ engɛ sising. Yo osi nde, ngase ka hio wi ha hio mɔ nɛ hio sari tuka sadaka ha Sɔ nde, ka yo asasisi ingomɔ sila pɛ mbwa nɛ saa wɛɛ, yo lɛm de mɛgi na.

¹⁰Hio mɔ ndɔng, yo sɔna nɛ hio mbonga pɛ wi hazu hio yɔnga nɛ nɔa mɔ, nɛ hazu hio tili wal mɛ sasisi tɛ ha li Sɔ. Nɛ tom pɛ hio mbonga ndɔng kara ha ngimɔ ka Sɔ gdea kpasa mɔ ha bhandia.

¹¹Sising Christ hɔa kari. Wɛnɛ nɛ gasa wan-hasadaka ka kuo hio dedemɔ tɛnɛ ha ɔ. Nzɔy bhandi fet engɛ ka wɛnɛ lea ang, yo nɛ gasaa pen fet, nɛ yo lɛma wɛɛ fet. Yo bo nɛ hio wi ha de bhandi engɛ na, hazu bhandi engɛ bo nɛ pɛ nzan engɛ na.

12Ha ngimɔ ka Christ lea ha nzɔy bhandi fet engɛ ze ndang hireng, a tɛ ku nɛ tɔk sami mana tɔk benday le nɛ na, ma, a kuo tɛ kpasa tɔktɛ wa ha nɛ sadaka ha Sɔ. Mɛgi, a yanga ɔ ha si ngate pɛ gdangamɔ kpoo.

13Hio wan-hasadaka dungɔ ha kuo tɔk bafa sami, tɔk bafa nday, nɛ bok benday ka dɔa herr, ngbanzili ha tɛ hio wi ndɔng ka dung nɛ nzing ha li Sɔ. Nɛ wal dea mɛgi, hio wi tɛ bo nɛ saa ha li Sɔ fin nɛ mbinga.

14Tuka mɔ dung mɛgi, bo nê tɔktɛ Christ nɛ ngaya pen tɔk sari na nde? Nɛ wal Nzɔy-Sɔtɛ ka dung kpoo, Christ kuo tɛ wa ha ha Sɔ tuka sadaka ka lema wɛɛ. Tɔktɛ wa besasisi ingɔmɔ sila pɛ ɔ tuka nde, ɔ ade hio tum mɔ fin na, ma, ɔ ade tom ha tunɔ Sɔ.

15Hazu engi, Christ nê wan-bhɔngiri mbombe mbon ha soko Sɔ hine hio wi. Mɛgi, hio wi ndɔng ka Sɔ besa, mbwa bekpa hio dedemɔ, ka Sɔ gɔna nua mɛ ha tuka likɔ ka bebhɔn kpoo. Mɔ dung mɛgi, hazu Christ fea hazu yangi hio wi ha gdangamɔ ka mbwa dea ha si bosu mbon.

16Lema nde, wi ka ngeraka takarata kapini likɔ pɛa afe ing ki, ɛ tɛ kapini likɔ pɛa lem nɛ takarataa.

17Hazu, takarata engɛ lema de tom pɛa sɔna hapata fio. Ha ngimɔ tunɔ pɛ wan-ngeriki yo, yo bo nê mɔ na.

18Yo ka fin gbesi nɛ bosu mbon. Yo angara dea tom pɛa sɔna ha ngimɔ ka tɔk sari sea kari.

19Sɔngsi bhee, Moïse tɔla hio wen mbonga pɛ Sɔ ndang ndang fet ha hio wi mɔ Israel. Hapata a kuo gbakɔtɛ hizope, a wesara yo hine gbɛ bumɔ tɛ sami de nɛ mbunzɔ, nɛ a aa yo ha zang tɔk benday, ka ɛ sɔkara yo nɛ li. A ngbanzala yo ha tɛ takarata mbonga pɛ Sɔ, nɛ fin ha tɛ hio wi fet.

20A tɔa: «Engɛ nê tɔk mbon ka Sɔ nɔa ha soko wa hine ɛnɛ. A haa nu ha ɛnɛ nde, ɛnɛ apam yo.»

21Moïse ngbanzala tɔk engɛ ha tɛ twa Sɔ, nɛ a ngbanzala fin ha tɛ hio toy fet ka ɛ de nɛ tom Sɔ.

22Mbonga pɛ Sɔ tɔ nde, sulo hio mɔ ka tɛ bo nɛ nzing ha li Sɔ, lema nde, ɛ asasisi yo nɛ tɔk. Sɔ bebisi sembɔ pɛ wi sɔna nɛ wal tɔk ka sea.

23Lema nde, ɛ asasisi hio mɔ ndɔng ki nɛ wal tɔk sari, hazu hio mɔ ndɔng nê zizi hio kpasa mɔ ha ngɔn. Ma, hio kpasa mɔ ha ngɔn lema nɛ ma sadaka ka pena mbinga fet.

24Christ tɛ le ha nzɔy bhandi engɛ ka hio wi dea na, hazu nzɔy bhandi engɛ sɔna nê zizi kpasa nzɔy bhandi ha ngɔn. Ma, a lea ha ngɔn, haki wɛnɛ dung ha li Sɔ ha lea gdong ɔ.

25Ha beɛ ndang ndang fet gasa wan-hasadaka dung mɛ ku tɔk sari le nɛ ha nzɔy bhandi fet. Ma, Christ, lea ha ngɔn bo hazu ha tɛ wa nɛ sadaka ze nɛdɔka na.

²⁶Ka bo se megi, ki lema nde, wene akpa yimte hapata may nisi ha ngimo dea nzan. Ma, a gbasate wa sising, sanga ne kpogio ngimo, hazu bisi ne sembo pe wi hireng ne wal haa te wa ne sadaka.

²⁷Wi ndang ndang fet befe hireng, ne hapata So begon kita ha zu mbwa.

²⁸Yo fin gbesi ne Christ. A fea ze ndang hireng tuka sadaka, hazu bisi ne sembo pe hio doka wi. Ha zebwa tea pea, a begbasi te bo hazu bisi sembo pe wi na, ma, hazu kpasisi ne wi ndong ka keriwene.

Hebro 10

¹Mbonga pe Moise bo ne kpasamo na, yo sona ne zizi hio dedemo ndong ka behone pata. Ha bele ndang ndang fet hio wi dungo me ha ne hio ndangte tili sadaka ha So tuka nde, mbwa alem wee me tiki ne hapete wa. Ma, tili hio sadaka ndong lem me de megi na.

²Ka bo se nde, hio sadaka ndong alem me bisi sembo pe wi ze ndang bhon, ki mbwa te zok te mbwa tuka hio wan-de gdangamo fin na, ne ki mbwa laka haa sadaka gde.

³Ma, hio sadaka ndong te bo ha gbaa tazu mbwa ne sembo pe mbwa ha zang bele ndang ndang fet.

⁴Hazu tok bafa nday ne tok bafa sami lem me bisi sembo pe wi yune ndang na.

⁵Yo ne hazu engi, ha ngimo tea pea ha nzan, Christ batone ha So: «Hio haamo ne hio sari ka e ha ne sadaka ha me, me ngoy yo na. Ma, me yolsa te wi ha mi.

⁶Hio sari sadaka ka e do ha we, ne hio sadaka zosi ne hio sembo, me de totea na.

⁷Megi, mi toa: So, mi ga! Mi te ha dea mo ka sila me ngoya gbesi tuka ka e ngeraka ne wen te mi ha zang takarata pe me.»

⁸Christ toa songsi: «Hio haamo ne hio sari ka e ha ne sadaka ha me, hio sari sadaka ka e do ha we, ne hio sadaka zosi ne hio sembo, me ngoy yo na, me de totea na.» A toa megi, ngase hio sadaka ndong lema ne mbonga pe Moise.

⁹Hapata, a toa: «So, mi ga! Mi te ha dea mo ka sila me ngoya.» Engi osi nde, So tukolo hio moa sadaka, ne a gdea sadaka pe Christ ha bhandia.

¹⁰O te bo ne nzoya ha li So, hazu Jesus-Christ haa te wa ne sadaka ze ndang hireng tuka So ngoya.

¹¹Hio wan-hasadaka fet dung me yol ha ngon yala fet hazu de ne tom pe mbwa. Mbwa dung me ha hio ndangte tili sadaka hapata may. Ne hio sadaka ndong lem bisi sembo pe hio wi ndang na.

¹²Ma, Christ haa ma sadaka ndang hazu bisi ne sembo pe hio wi bhon. Hapata, a dungonu ha weko So.

¹³Sising, wene haki ha zenga ngimo ka So begde ne hio ngana pea adung ne mo-gde nanga wa.

- 14**Kpasawen, ne wal ndanga sadaka ndang, a dea nde, hio wi ndong ka te bo ne nzoya, alem wee bhon.
- 15**Ne Nzoy-Sote kea fin ndangte wen gbesi ha o, a toa songsi:
- 16**« Kongawan So toa: Mbombe mbon ka mi beno ha soko mi hine hio wi mo Israel ha ngimo engi, yo bedung tuka enge: Mi begde mbonga pom ha zang sila mbwa, ne mi begon yo fin ha takaramo pe mbwa.»
- 17**Hapata, a toa fin: «Tazu mi lem fin gba ne hio sembo ne hio kpandele pe mbwa na.»
- 18**Megi, ka So biso sembo kari, a ngoy fin ma sadaka hazu sembo enge na.
- 19**Megi, hio ya mi, o lema te lem me le ha nzoy bhandi fet, hazu Jesus haa tokte wa tuka sadaka.
- 20**Ne wal haa te wa tuka sadaka, Jesus gbaa gasa la ka ge ha li nzoy bhandi fet. Megi a gbosasa ha o ma mbombe wal ang, wal ka ha tuno ha o.
- 21**Ey, o ne ma gasa wan-hasadaka ndang ka dung ha zu hio wi me twa pe So.
- 22**Wene sasasa sila o kari, ingomo sila pe o bo fin ne nzing na, ne a zosa te o ne ngenza li. Hazu engi, o tiki ne hapete So ne kpassa sila, ka dona don ne mekaramo.
- 23**Mo ka o gde tazu o ang, ne ka o ke wena ha li wi fet, o apam yo ne noa. Ey, So ne mboazu, a bede mo ka wene gona nua me de.
- 24**O azok wal pe may, ne o aha da ha may me ngoy may ne me de dedemo.
- 25**Hio ma laka wesara may gde, ka o ade gbesi tuka mbwa na. Ma, o mbo may pen mo songsi, hazu ene ingo nde, swe ka Jesus-Christ bepe ne, te bo sanga-sanga.
- 26**Hazu ka o ingo tewen kari, ne ka o bhon ka ha dea gdangamo ne nyalo, ma mbing sadaka ka lema me bisi ne sembo pe o, bo fin na.
- 27**Wi ka de gdangamo meg, lema nde, wene akeri kita pe So ne ke, hazu kita enge bedung tuka gasa we ka bebesisi hio ngana pe So.
- 28**Songsi ha ngimo mbonga pe Moise, ka ma wi tukolo mbonga enge, ne ka wi bwa mana tar kea wena, e gbea wia, e te de kobhe te wia fin na.
- 29**Kpasawen, hio ma wi bhesiri Bewei pe So. Mbwa zok tok mbon ka gdea mbwa ne nzoya ha li So, tuka ngbundumo. Ne mbwa ya Nzoy-Sote ka gbasa dede sila pe So ha mbwa. Pe mbwa, bo ne So bendulsi mbwa pen pe hio wi ka tukolo mbonga, na nde?
- 30**Hazu o ingo So ka toa: «Mi bekundiki mo, mi bekpe mo.» A toa fin: «Kongawan begon kita ha zu kando pea.»
- 31**Yo ne gasa mo ke me tek ha ko tuno So.
- 32**Tazu ene agba ne mo ka bakpa may hine ene, ha pata ngimo ka So badonsi sila ene ne saamo pea. Ha ngimo engi, ene bazati nging ha zang bulo ka ene bakpa doka yeksamo ang.

³³Ma swe, ε baya ene ne ε bade gdangamō ha te ene ha li wi fet. Ma swe fin, ene te bo nê sōy pe hio wi ndong ka bakpa yeksamō megi.

³⁴Enne bade sōy ha ngote pe hio wan-zōbhō. Ne ka ε bakay toy pe ene pen nene, ene badung ne tote hapata, hazu ene ingo nde, ene ne ma kpaamō ka dung nededeā pente, ne ka bebhōn kpoo.

³⁵Megi, ene bhōn ka ha gdea tazu ene ha te Sō, hazu Sō beke ene ne gasa mō.

³⁶Lema nde, ene aba sila ene ne kō hazu de ne mō ka Sō ngoya. Ka ene de megi, ene bekpa mō ka wene gōna nua.

³⁷Ha zang takarata pea, Sō tōa: «Ngbōla kanε bebe ngimō tikiring sōna, ne wi engε ka dung ha tea, behō. A lem zik na.

³⁸Ne wi ka dung nzenε ha li mi, bebhōn ne zutunō ne wal mekara mi. Ma, ka wene laka wala gde, mi lem de tote te wa na.»

³⁹Pe o, o bo nê wi ka lak wal mekara Sō gde na, o lem bhondi na. Ma, o bhōna ka ha mekara Sō, ne a bekpasisi tunō pe o.

Hebro 11

¹Ka ma wi mekara Sō, wene ingo nededeā nde, Sō beha wene hio mō ndong ka wene gde tazu wa ang. Ngase ka wene te zōk ka mōa ne li wa na, a ingo nededeā ngbak nde, mōa ang.

²Hio gasa ngbabafa o bamekiri Sō. Yo ne hazu engi ka Sō tōa dede lingte mbwa.

³Ne wal mekara Sō, o ingo long nde, Sō dea hio mō nzan fet ne wal wen nu wa. A kuo hio mō ka wi zōk na, de ne hio mō ka wi zōk.

⁴Ne wal mekara Sō, Abel haa dede sadaka ha Sō ka pena pe Kain. Ne ha wen zu mekaramō pea, Sō zōka wene tuka nzenε wi, ne a mekara sadaka pea. Ngase ka Abel fea, a bhōna ka ha wolamō ha o ne wal mekaramō pea.

⁵Ne wal mekara Sō, Henok te fe na, ne Sō kuo wene gde ha ngōn. Ma wi te zōk wene fin na, hazu Sō kuo wene gde ha ngōn. Takarata pe Sō tōa nde, songsi kuo Henok gde ha ngōn, Sō bade tote te wa.

⁶Ka ma wi te mekiri ka Sō na, Sō lem de tote te wa na. Hazu wi ka tiki ne hapete Sō hazu gō wene, dea ka de nde, wia amekiri nde, Sō ang. Ne dea fin nde, wia aing nde, Sō beke wi ndong ka ki wal me ing wene.

⁷Ne wal mekara Sō, Noe zea nu Sō, ka gbaa tazu wa ne mbengli ka behō. Ngase ka wene te zōk ka mbenglia na, a dea gasa kuga. Ne wene hine hio nam pea kpasa ang. Ne wal dea megi, a gōna kita ha zu hio wi mō nzan, ne a te bo nzenε ha li Sō ne wal mekara wene.

⁸Ne wal mekara Sɔ, Abraham zea nu Sɔ, ka saa wene me ne ha ma mbing kandonu. Hazu Sɔ gona nu ha wene nde, wene bekpa kandonu enge tuka liko, Abraham pena ne ang, ngase ka wene te ing ka bhandia songsi na.

⁹Ne wal mekara Sɔ, Abraham dea le tuka tombɔ ha kandonu ka Sɔ gona nua me ha ha wene hine Isaac ne Jacob gbesi. Mbwa fet dungo ha o haki ha zang hio twa ka e dea ne la, ndoti ne nene ngon.

¹⁰Abraham dea megi hazu a dungo ha kera le enge ka Sɔ bede, ne ka nangaa bedung ne noa ngi-ngi-ngi.

¹¹Ne wal mekara Sɔ, Abraham kpaa ngate me gde zang ha Sara, ngase ka mbwa gbela fet kari, ne ngase ka Sara badung ne nakomba. Hazu a ingo nedede nde, Sɔ ne mboazu me lemsiri gonanu pea.

¹²Yo ne engi, hio bem zang ma wi ndang, ngase a gbela kuyee, yebha tuka sola ha zang ngon, ne tuka gbala lembe ha nukolo nana-litong, ka e lem tol fet na.

¹³Hio wi ndong fet badung ka ha mekara Sɔ tee kane mbwa fea. Pe mbwa, mbwa te kpa hio mo ka Sɔ bagon nua na. Ma, mbwa zoka yo ne yea, ne mbwa dea totea. Mbwa batɔ se long nde, mbwa ka ne hio gon-gene wi ne hio tombɔ ha zu nu enge.

¹⁴Ka hio wi wolmo megi, mbwa osa long nde, mbwa ha kio kpasale pe mbwa.

¹⁵Ka bo se nde, mbwa atakiri le ka mbwa guote ang tene, ki mbwa bakifiri si ne zupata, hazu wal me kifiri badung ang.

¹⁶Ma, mbwa dea hel me de le ha ma dede le ka pena kotoa. Dede lea, yo ne zang ngon. Hazu engi, foy te de Sɔ na, ka mbwa saa wene nde, Sɔ pe mbwa. Kpasawen, a bhongara ma gasa le hazu mbwa.

¹⁷Ne wal mekara Sɔ, Abraham bhongara mo fet hazu ha Isaac ne sadaka, ha ngimo ka Sɔ wea sila wa. Abraham, mekara me ha ndanga bewei pea ne sadaka ha Sɔ, ngase ka Sɔ gona nu

¹⁸ha wene nde: «Me bekpa bin hio bezang ne wal Isaac.»

¹⁹Abraham ingo nde, Sɔ ne ngate me tumsi Isaac ha fio. Megi, yo dungo tuka nde, Isaac fea fe ne a guote fin.

²⁰Ne wal mekara Sɔ, Isaac wola dede wen ha zu Jacob ne Ezau ha wen mo ka beho ha te mbwa bin.

²¹Ne wal mekara Sɔ, Jacob wola dede wen ha zu hio bem pe Joseph bwa, ha ngimo ka wene dungo sanga-sanga ne fio. A guote ton te wa ha zu tongolo pea, ne a lukoso Sɔ.

²²Ne wal mekara Sɔ, Joseph toa ha ngimo ka wene dungo sanga-sanga ne fio, nde, hio wi mo Israel begbo bin ha kandonu Ezipte. Ne a haa nu nde, mbwa aku hio gbalate wa gbone ha ngimo engi.

- 23** Nε wal mεkara Sɔ, bafa mε Moïse nε nana wa wuso wene ha zang twa lem kilize tar hapata bhe pea. Mbwa zɔka nde, bem enge nε lɔkaa, nε mbwa te yu ke mbonga pe kongapora mɔ Ezipte na.
- 24** Nε wal mεkara Sɔ, Moïse ka wene gasa kari, a kafa nde, hio wi asa wene nde, bekoko pe kongapora mɔ Ezipte.
- 25** A mεkara mε kpa yeksamɔ gbesi hine kandɔ pe Sɔ, pen nde, wene akpa tote ma bengimɔ nε wal dea gdangamɔ.
- 26** A ingɔ ha zang sila wa nde, ka hio wi bhesiri wene tuka mbwa bhesiri nε Mesi, engi nε dedea pen nde, wene akpa hio dedemɔ mɔ kandɔnu Ezipte. Moïse dea megɔ, hazu wene gdea li wa ha keamɔ, ka Sɔ beke bin nε wene.
- 27** Nε wal mεkara Sɔ, Moïse guote ha kandɔnu Ezipte pen, a te yu ke ngambi pe kongapora na. A baa da hazu yo dungɔ tuka nde, wene ha zɔka Sɔ ka ε lem zɔk na.
- 28** Nε wal mεkara Sɔ, Moïse osa wal dea yenga Pake, nε a haa nu mε ngbanzili tɔk sami ha hio te nutwa yu nde, telenge pe fio bete gbe hio kay bem mɔ kandɔ Israel.
- 29** Nε wal mεkara Sɔ, hio wi mɔ Israel kuo gbe nana-litɔng tuka ha kota nu. Ma, ka hio wi mɔ Ezipte kimbolo mε ku yo, yo gulo mbwa fet mburr.
- 30** Nε wal mεkara Sɔ, hio wi mɔ Israel nea nɔ zikiri nε le Jéricho ha zang yala mɔrko zanga bwa, nε ngeng kin lea gbinɔ fet mburr a ha nu.
- 31** Nε wal mεkara Sɔ, Rahab, bhoko-de wanza, baa nε dede kɔ hio wi ndɔng ka tea nε wuso te mbari le Jéricho. Megɔ, a te fe hine hio wan-de kpandele sungiri nε Sɔ na.
- 32** Mi betɔ fin nε nge wen ge? Ngimɔ kɔpa mi mε tɔ wen hazu Gedeon, Barak, Samson, Yefte, David, Samuel, nε hio wan-tɔkuliwen.
- 33** Nε wal mεkara Sɔ, mbwa gana zu hio mbing kandɔ ha bulo, mbwa dea nzengmɔ, nε mbwa kpaa nde, Sɔ dea mɔ ka wene bagɔn nu mε de. Mbwa gdɔka nu hio dila,
- 34** mbwa biso hio nga we, mbwa kpɔya ha fio gbapa, mbwa kpaa ngate ha pata mɔka te, mbwa dungɔ nε hio ngaya wan-bibulo ka gana zu hio gɔn-gene zugili bulo.
- 35** Nε wal mεkara Sɔ, hio ma bhoko kpaa hio ma nam pe mbwa nε mbinga hazu Sɔ guo mbwa ha fio. Pe hio ma, ε dea mbwa nε buu hɔ ha fio. Ma, ngase engi, mbwa kafa kpɔya ha buu enge, hazu mbwa ngoya nde, Sɔ agu mbwa ha fio gde ha ma dede tunɔ ka pena mɔa.
- 36** Pe hio ma, ε yaa mbwa nε ε zuro mbwa nε zambala. E sanga hio ma nε pel bolo pi ha twa zɔbhɔ.
- 37** E loa hio ma nε ta gbe. E gɔna soko hio ma ha binsila bwa, nε ε gbea hio ma nε gbapa. Hio ma mbinga dungɔ ha ndota nε ngɔn nene tuka hio fabha wi. Mbwa yola kotu sami nε kotu gbele mbori tuka la. Hio wi yukoto mbwa, nε ε dea buu nε mbwa.

³⁸Mbwa dungo ha ndota ne zang kpenu ne hio zu ngari nene. Ne mbwa dungo ha o ha zang hio ngu ne ha zang hio lok. Mbwa badung ne hio dede wi ka gdanga nzan enge te lem ne mbwa na.

³⁹So toa dede lingte hio wi ndong fet hazu mbwa mekara wene. Ma, ngase engi, mbwa te kpa ka mo enge ka So bagon nua, na.

⁴⁰Hazu mo ka So bheka, yo ne dedea pente hazu o. A bheka nde, mbwa akeri ne o tuka nde, wene alemsiri mo fet wee hazu o hine mbwa fet gbesi.

Hebro 12

¹Ka bo ne pe o, doka giliwi ha zikoro o. Yo ne e ndong fet ka bade mo ne wal mekara So. Hazu engi, o ail hio zio toy fet ka dolsi o ha wal mo So pi ha nu, o alak fin gdangamo ka hel sila o nehasa gde, ne o asowi ne noa ha kpakpay ka So gdea o ang, ho ha kpogioa.

²O azok kane Jesus, wene ka dung ne nanga mekaramo pe o, ne fin wi ka lemsiri yo wee. A baa sila wa ne ko ha zang fio ha getakate. A zoka foy mo fio enge tuka gbelemo, hazu a gdea li wa ha tote ka wene bekpa ne pata. Ne sising, wene ha dungonu ha weko So, hapete solowan pe So.

³Enne takiri mo hazu Jesus, ha wal ka wene kpa yimte ha ko hio wan-de gdangamo ka kafa wene. Megi, te ene akati na, ne sila ene amok na.

⁴Hazu, ha bio bulo pe ene sungiri ne gdangamo, ene te zati ka ho ha fio na.

⁵So mboa ene tuka hio bewei, tazu ene biso ne mbola enge kari nde? A bato: «Bwei pom, ka Kongawan ndulsi me, ka me azok yo tuka gbelemo na. Ne ka wene sen wen ha me, ka sila me ano tok na.

⁶Hazu Kongawan ndulsi ne wi ka wene ngoy. A zuri ne wi ndang ndang fet ka wene baa tuka bewei pea.”

⁷Megi, ene aba sila ene ha zang ngamo ndong, hazu yo dung tuka ndulsomo ka bafa ndulsi ne bewei pea. Ndulsomo ndong osi nde, ene te bo ne hio bewei pe So. Hazu, yo ne nge bewei ka bafa wa ndulsi na, ge nde?

⁸So ha ndulso hio bewei pea fet meg. Ne ka wene ndulsi ene na, ki ene bo ne hio ngbak bewei pea na, ma, ene ne beko sona.

⁹Tazu o agba ne hio bafa o mo multe. Mbwa bandulsi o, ne o baa mbwa ne zioa. Tuka mo dung meg, lema ka lem nde, o ahil ne mendi ha si Bafa o mo sote tuka nde, o adung ne zutuno.

¹⁰Hio bafa o mo multe dungo ha ndulso o ha ma bebe ngimo tuka yo lema ha li mbwa. Ma, pe Bafa o mo sote, a ndulsi o hazu gbakiri ne o nde, ka o adung ne nzoya tuka wene.

- 11**Ha ngimɔ ka ε ha ndulso ɔ, yo nê mɔ ngɔtɛ ha li ɔ, yo bo nê mɔ totɛ ha li ɔ na. Ma, ha pataa, wi engɛ ka yamba mɔ ha zang ndulsomɔ, wɛnɛ bekpa hio dede waya ang, yo nde, wɛnɛ bedung nê wi ka de nzengmɔ ha zang gaamɔ.
- 12**Hazu engi, ɛnɛ angasisi hio kata kɔ ɛnɛ, ɛnɛ angasisi hio mɔka zigolo ɛnɛ.
- 13**ɛnɛ ayolsi mbango ka ɛnɛ nɛ nɔ ang tuka nde, wi ka nanga wa sɛkara, alunsiri yo na, ma, a bekpasi.
- 14**ɛnɛ aki wal mɛ dung nɛ gaa hine hio wi fet, nɛ ɛnɛ aki wal mɛ dung nɛ nzɔya ha li Sɔ. Hazu, wi ka de mɛgi na, lɛm zɔk Kongawan na.
- 15**ɛnɛ pangay yu nde, ma wi betɛ kɔpi dede sila ka Sɔ de ha tɛ hio wi. Nɛ ɛnɛ pangay fin yu nde, ma wi ha soko ɛnɛ betɛ dung tuka panga tɛ, ka kpɔtɛ nɛ bhunziki sila hio dɔka wi nɛ wal gdanga yina pɛa.
- 16**ɛnɛ pangay yu nde, ma wi ha soko ɛnɛ betɛ tɛ wan-de wanza mana wan-bhesiri mɔ Sɔ tuka Ezau. A bagdongi bhandi kay wi pɛa ha bebe ya wa hazu tasi yɔngamɔ ndang.
- 17**ɛnɛ ingɔ nde, ha pataa, wɛnɛ ngoya nde, bafa wa awol dede wen ha zu wa. Ma, bafa wa kafa, hazu wal mɛ kifiri sila wa bo fin na, ngase ka Ezau kio yo nɛ hea kwa.
- 18**Ha ngimɔ ka ɛnɛ tiko hapɛtɛ Sɔ, ɛnɛ tɛ de mɔ tuka kandɔ Israel na. Mbwa tiko nɛ hapɛtɛ ngari Sinai, ka mbwa lɛma ndɔ nɛ kɔ. Mbwa zɔka gasa we, nge-ge-ge tutum, nɛ gbabok.
- 19**Mbwa zea gɛl dɔma mbia nɛ ma ngagɛl ha gdɔra. Ka mbwa zea gɛl Sɔ mɛgi, ke baa mbwa nɛ mbwa gɔa nde, ka wɛnɛ atɔ fin ma wen ndang ha mbwa na.
- 20**Hazu mbwa tɛ lɛm ba sila nɛ haanu pɛa na. A haa nu nde: «Wi fet ngase ma sari ka ndɔ ngari engɛ, ε alo wɛnɛ nɛ ta gbɛ.»
- 21**Hio mɔ ka mbwa zɔka haki, yo dungɔ nê gasa mɔ ke. Ngase Moïse nɛ pɛa tɛ tɔa: «Ke ha dea mi, nɛ tɛ mi ha yaka tututu.»
- 22**Ma, pɛ ɛnɛ, yo nɛtɛ. ɛnɛ tiko nɛ hapɛtɛ ngari Sion, ha Jérusalem mɔ ngɔn, le pɛ tuno Sɔ, ka hio telenge zemyeke dung ang.
- 23**ɛnɛ tiko nɛ hapɛtɛ wesara may yenga pɛ hio kay bem pɛ Sɔ, ka ling mbwa ha zang takarata ha ngɔn. ɛnɛ tiko nɛ hapɛtɛ Sɔ ka gɔn kita ha zu hio wi fet, nɛ fin hapɛtɛ sɔtɛ hio nzeng wi ka Sɔ lɛmsara mbwa wɛɛ kari.
- 24**ɛnɛ tiko nɛ hapɛtɛ Jésus, wan-bhɔngiri mbombe mbon ha soko Sɔ hine hio wi. ɛnɛ tiko nɛ hapɛtɛ tɔktɛ Jésus ka sɛa hazu sasisi wi. Mɛgi tɔktɛ Jésus kuo ma dede kasi tɛnɛ, bo tuka pɛ Abel na.
- 25**ɛnɛ pangay yu nde, ɛnɛ betɛ kafi zea wi engɛ ka tɔ wen ha ɛnɛ. Hio wi mɔ Israel bakafi zea wi ka gbaa tazu mbwa nɛ wen pɛ Sɔ hake ha zu nu, nɛ mbwa tɛ kpɔy ha ndulsomɔ na. Mɛgi, ka ɔ kafi zea wi ka guotɛ ha ngɔn tɛnɛ, ɔ lɛm kpɔy ha ndulsomɔ ndang na.

²⁶Songsɔ bhee gɛl Sɔ bafesi nu, nɛ sising, Sɔ gɔna nu ha ɔ nde: «Ze ndang fin, mi befesi nu, nɛ bo sɔna nê nu na, ma, ngɔn nɛ nu fet.»

²⁷Hio wen ndɔng, ka tɔ «Ze ndang fin», yo gbasa long nde, hio mɔ fet ka Sɔ dea, beyak nɛ yo beyɛmili. Mɛgi, hio mɔ ka bebhɔn, yo bedung sɔna nê hio mɔ ka ɛ lɛm mɛ fesi yo na.

²⁸Nɛ Sɔ haa ɔ wal mɛ le ha kongakandɔ engɛ ka ɛ lɛm mɛ fesi na. Mɛgi, ɔ aha oeba ha wɛnɛ nɛ wal dea dede tom ha wɛnɛ nɛ mɛndi nɛ ke.

²⁹Hazu Sɔ pɛ ɔ dung tuka we ka besisi mɔ fet.

Hebro 13

¹Enɛ abhɔn ka ha ngoya may tuka hio ya ha Christ.

²Ka tazu enɛ abisi nɛ baa hio genɛ nɛ dede kɔ ha soko enɛ na. Hazu nɛ wal baa hio genɛ mɛgi, hio ma wi baba hio telenge, ngase ka mbwa ing yo na.

³Tazu enɛ agba nɛ hio wan-zɔbhɔ tuka enɛ ha twa zɔbhɔ hine mbwa gbesi. Hio wi ndɔng ka kpa yukotomɔ, tazu enɛ agba nɛ mbwa tuka enɛ ha kpaa yukotomɔ hine mbwa gbesi.

⁴Enɛ aba wen sio may nɛ zioa. Ngase wei, ngase ko pɛa ade wanza na. Hazu Sɔ begɔn kita ba nɛ wi ndɔng ka de mɔ nɛtum-nɛtum, nɛ ka de wanza.

⁵Ka wɔ mbɔli agan zu deamɔ pɛ enɛ na, ma, enɛ ade tote hazu mɔ ka dung ha kɔ enɛ. Hazu Sɔ tɔa: «Mi lɛm mɛ ndekiri mɛ ndang na. Nɛ mi lɛm lak mɛ gde ndang na.»

⁶Hazu engi, ɔ fet beba da nɛ tɔ: «Kongawan nê wan-gbakiri mi, mi lɛm yu ke ma mɔ ndang na. Yo nê nge gdangamɔ ka ma wi bede ha tɛ mi, ge nde?»

⁷Tazu enɛ agba nɛ wi ndɔng ka bangbɔsi enɛ nɛ bosia ha wal mɔ Sɔ, nɛ ka batɔ wen pɛ Sɔ ha enɛ. Tazu enɛ agba nɛ wal ka mbwa bade nɛ mɔ hɔ ha fio. Enɛ amɛkiri Sɔ tuka ka mbwa bamɛkiri nɛ.

⁸Jésus-Christ ka nê ndang tɛ wa, mɛmbalaso, swe mɛsɛ, kpoo nɛ kpoo.

⁹Hio ma wi tɛ bo ha osa hio gɔn-genɛ osamɔ nɛtɛ-nɛtɛ. Ka mbwa ayɔsisi enɛ na. Nɛ dedea nde, sila enɛ akpa ngate nɛ wal dede sila pɛ Sɔ, bo nɛ wal hio haanu hazu yɔngamɔ na. Hio wi ka de mɔ lɛm nɛ hio haanu ndɔng, tɛ kpa ma dedemɔ ndang ang na.

¹⁰Hio wan-hasadaka ka de tom ha twa Sɔ hake ha nu, mbwa tɛ kpa wal mɛ yɔng mɔ ha bhandi ha sadaka pɛ ɔ, na.

¹¹Gasa wan-hasadaka pɛ hio zuife dung mɛ ku tɔk sari le nɛ ha nzɔy bhandi fet hazu ha yo ha Sɔ tuka sadaka zosi nɛ hio sembɔ. Nɛ wɔl saria, ɛ dung mɛ ku yo nɛnɛ besisi ha gdong kin.

¹²Yo nê hazu engi, ka Jésus fea ha gdong kin le tuka nde, wɛnɛ agde kandɔ pɛa nɛ nzɔya nɛ wal tɔkte wa.

- 13** Mēgi, ɔ agbo nē ha gdong kin nde, ka hio wi abhesiri ɔ hine wene gbesi.
- 14** Hazu, hake ha zu nu, ɔ bo nē ma kpasa le ka bebhɔn na. Ma, ɔ nē hēl mɔ le enge ka bete bin.
- 15** Mēgi, ɔ aha sadaka lukosomɔ ha Sɔ ngimɔ fet nē wal Jėsus. Yo nde, ɔ abhɔn ka ha lukoso ling Sɔ nē wal hio wen nu ɔ.
- 16** Ka tazu ene abisi nē dea dedemɔ nē dea ngay ha tē may na, hazu yo nē tili sadaka mēgi ka ha tote ha Sɔ.
- 17** Ene aze nu hio wi mɔ zu ene, nē ene ahil nē mendi ha si mbwa. Hazu mbwa ha pama tunɔ pē ene, nē mbwa betɔ bin pata tom pē mbwa ha Sɔ. Ka ene ze nu mbwa, mbwa bede tom pē mbwa nē tote. Hazu, ka mbwa de tom pē mbwa nē toate, ki yo lem me gbakiri ene ndang na.
- 18** Ene gɔ Sɔ hazu ɔ. ɔ ingɔ nededeade nde, ingomɔ sila pē ɔ nē saa, hazu ɔ ngoya de dedemɔ ha zang mɔ fet.
- 19** Mi mbo ene nekpassa nde, ene agɔ Sɔ ka mi akifiri si ha pē ene nehasa.
- 20** Sɔ, wan-ha gaamɔ, guo Kongawan pē ɔ, Jėsus, ha soko hio fio wi yunē. Wene nē gasa zaoro sami, ka tɔkte wa bhongara mbon enge ka bebhɔn kpoo.
- 21** Sɔ alemsiri ene mē de hio dedemɔ fet, ka sila wa ngoya nde, ene ade. Nē wal Jėsus-Christ, wene aha ene ngate mē de mɔ ka ha tote ha wene. Lēke-lēkemɔ ha kɔ Jėsus-Christ kpoo nē kpoo. Amen.
- 22** Hio ya mi, mi alnu ha ene nde, ene akonzi hio wen mbɔla ndong ha zang sila ene. Hazu mi ngeraka kane dɔ wen ha ene.
- 23** Ene aing nde, ε gbosasa ya ɔ, Timothée, ha twa zɔbhɔ kari. Ka wene hɔa ha pɔm nehasa, mi beku wene nene haki ha zɔka ene.
- 24** Ene afan hio wi mɔ zu ene fet, nē fin hio wi pē Sɔ fet. Hio ya ha Christ mē kandonu Itali fana ene.
- 25** Sɔ ade dede sila ha tē ene fet.

Jacques

Jacques 1

- ¹Yo nê mi, Jacques, wan-tom pe Sɔ ne pe Kongawan Jésus-Christ, ha ngeriki takarata enge ha ene, hio kando Israel ka yambala ne ha zu nzan fet. Mi fana ene fet nedede.
- ²Hio ya mi, ka tili yeksamo nete-nete ha wea sila ene, ene azok yo tuka gasa tote.
- ³Hazu ene ingo nde, ka ene bhon ha mekara Sɔ ha zang yeksamo ndong, yo bede nde, ene adung ne yikosila ngi-ngi-ngi.
- ⁴Ne yo lema nde, ene adung ne yikosila kane kpogio. Ka ene de megi, ene belem wee, ne ma mo ndang lem kopi ene na.
- ⁵Ka ma wi ha soko ene bo ne mbaramo na, dea nde, wene ago yo ha ko Sɔ ka beha yo ha wene. Hazu Sɔ ha mo ha wi fet ne dede sila. Wi ka go mo ha ko wa, Sɔ sen wen ha wene na.
- ⁶Ma, ka wene go ma mo ha ko Sɔ, lema nde, wene agde tazu wa fet ha te Sɔ. Ka wene adung ne siokafe ha sila wa ndang na. Hazu, wi ka sikafe, dung tuka tongbasali, ka bok il fesi netum.
- ⁷Ka ma wi tuka engi atakiri nde, a bekpa ma mo ha ko Kongawan, ndang na.
- ⁸Hazu wene ne sila bwa, ne a ne no zelem-zelem ha wal pea fet.
- ⁹Ya ha Christ, ka dung nê fabha wi, lema nde, wene ade tote hazu Sɔ guo wene gde ha ngon.
- ¹⁰Ne ya ha Christ, ka dung nê wan-kpamo, lema nde, wene ade tote hazu Sɔ hilso wene kari. Ey, wan-kpamo bepen tuka do bele.
- ¹¹Ka swe baa ne nga gbengamo, bele bekoti, doa betek, ne lokate pea bekari. Yo gbesi ne wan-kpamo, a bebhondi ha kio kpaamo pea.
- ¹²Tote ha wi ka dung ne yikosila ha zang sebhalamo. Hazu ka Sɔ zoka nde, sebhalamo te gan zu wa na, a beha wene tuno kpoo. Enge nê keamo ka Sɔ gona nu me ha ha wi fet, ka ngoya wene.
- ¹³Ka mo sebhala ma wi, ka wene ato nde, yo nê Sɔ ha sebhili wene, na. Hazu ma mo lem sebhili Sɔ me de gdangamo na. Ne Sɔ ne te wa sebhili wi ndang na.
- ¹⁴Yo nê gdanga golamo pe wi ndang ndang ka sebhili wene hazu mbombili wene pi ha li sak.
- ¹⁵Hapata gdanga golamo beba zang, ne yo bebhe sembo. Ne ka sembo kpote kari, yo bebhe fio.
- ¹⁶Hio ya mi ka mi ngoya gdang, ka ene aosili ene ne te ene na.
- ¹⁷Dedemo ne mo fet, ka lema wee, gute ha ngon. Yo nê Sɔ ha tomsi yo tene. Wene dea swe ne ze ne hio sola fet, ka yoloa bekpali ne tu. Ma, pea yo bo megi ndang na.

- ¹⁸Yo nê wene ne te wa ha ngoy me ha o tuno kpoo. A haa yo ha o ne wal wen pea ka dung nê tewen, tuka nde, o adung hio bosu wi ha soko mo fet ka wene dea.
- ¹⁹Hio ya mi ka mi ngoya gdang, tazu ene agba nde, lema nde, ene adung gdunge-gdunge me lengi zala. Ka ene awolmo nehasa na, ne ka ene ade yimsila mbalang na.
- ²⁰Hazu, ha ngimo yimsila, wi lem de mo ka dung nzeng ha li So na.
- ²¹Megi, ene lak mo nzing ne gdangamo fet gde. Ene ze ne mendi wen ka So lesisi ha zang sila ene. Hazu wen enge lema kpasisi tuno pe ene.
- ²²Ene de mo lem ne wen pe So, ka ene aze yo sona ne zala na! Ka ene ze ze sona, ki ene osala te ene ne pe ene te.
- ²³Hazu wi ka ze wen pe So ze sona, ne ka de toma na, wene gbesi tuka wi ka zok li wa ha mo-zok li.
- ²⁴Ka wene zoka li wa kari, a pena, ne tazu wa biso nehasa ne zizi zang li wa.
- ²⁵Ma, tote ha wi ka geri mbonga pe So gdoo, ne ka de tom lem ne yo. Wene te ze yo sona ne zala na, ne tazu wa te bisu ne yo na. Ma, wene ha pama mbonga pe So, ka lema wee, ne ka gde o see. Megi wene bedung ne tote ha deamo pea.
- ²⁶Wi ka ba nu wa na, ma, ka takiri nde, tom So pea nedede, wene osala te wa, ne tom So pea negbelea.
- ²⁷Wi ka ngoy de kpassa ne nzeng tom ha li So, Bafa o, lema nde, wene apam hio begula ne hio nagula ha zang yeksamo, ne wene akafi me de hio gdangamo pe nzan.

Jacques 2

- ¹Hio ya mi, ene mekara leke-leke Kongawan peo, Jesus-Christ. Megi, ka ene agba soko hio wi na.
- ²Ene zok mo tuka enge: Hio wi bwa hoo te le ha soko wesara may pe ene, ndang yola hio dede la ne kong a gbebolo ha bhanza ko wa, ndang nê fabha wi, a yola pea ne hio gba la.
- ³Megi, ene baa wi enge ka yola dede la ne zioa, ne toa: «Ene te te dungnu hake ha dede kiti.» Ne ene toa ha fabha wi: «Me yol pe me hake ha ngon, mana me dung haki ha nu.»
- ⁴Ka ene de mo megi, ene gbaa soko wi kari. Ene te bo nê wi ka gon kita ne wal gdanga takaramo, na nde?
- ⁵Hio ya mi ka mi ngoya gdang, ene ze nedede: So weka hio fabha wi mo nzan nde, mbwa adung nê wan-kpamo ne wal mekara Jesus-Christ, ne nde, mbwa akpa Kongakando pea, ka wene bagon nua me ha ne liko ha hio wi ka ngoy wene.
- ⁶Pe ene, ene ha bhesara hio fabha wi. Ma, bo nê hio wan-kpamo ha yukiti ene, ne ha ku ene nene ha li kita, na nde?

- ⁷Ne yo bo nê mbwa ka fengsi dede ling Jésus-Christ ka ε saa ha zu ene, na nde?
- ⁸Takarata pe Sɔ osi mbonga pe Kongakandɔ pea nde, «Mε ngoy ma me tuka te me.» Ey, ka ene lemsiri mbonga enge, yo ne dedea pente.
- ⁹Ma, ka ene bhɔn ka ha gbaa soko hio wi, ene dea gdangamɔ, ne mbonga pe Sɔ befundi ene hazu ene tukolo yo.
- ¹⁰Ka ma wi de mɔ lem ne wen mbonga fet, ma, ka wene laka ma mbonga ndang gde, yo osa nde, a tukolo hio wen mbonga fet mburr.
- ¹¹Ey, ndangte Sɔ ka haa nu nde, ka me ade wanza na, yo nê wene fin ha tɔ nde, ka me agbe wi na. Megi, ngase ka me te de wanza na, ma, me gbea wi, yo tɔ nde, me tukolo mbonga fet kari.
- ¹²Hazu engi, ha wolamɔ ne ha deamɔ pe ene fet, ene aing nde, Sɔ begɔn kita ha zu ene lem ne mbonga enge, ka gde ene see.
- ¹³Hazu, wi ka de kobhe te ma wa na, Sɔ lem de fin kobhe te wia ha ngimɔ kita na. Ma, wi ka de kobhe te wi, Sɔ lem gɔn kita ba wene na.
- ¹⁴Hio ya mi, ka ma wi tɔ nde, wene mekara Sɔ, ne deamɔ lem ne yo bona, engi bede ne ge? Mekara Sɔ tuka engi bekpasisi wene meng?
- ¹⁵Mana hio ma ya ha Christ bo ne la me yol na, ne yongamɔ kɔpa mbwa.
- ¹⁶Ka ma wi ha soko ene tɔ ha mbwa: «Ene si nedede, ene ayol late gangmɔ, ne ene ayongmɔ zang ene adon!» Ma, ene te ha yongamɔ ne late ha mbwa na, engi bede ne ge?
- ¹⁷Yo gbesi ne mekara Sɔ. Ka deamɔ lem ne yo bona, mekaramɔ te bo nê fio mɔ.
- ¹⁸Ka ma wi tɔ: «Hio ma wi mekara Sɔ, ne hio ma de pe mbwa ne dedemɔ.» Megi, mi bekifiri wen: «Ka me de dedemɔ na, me beosi ha mi nde, me mekara Sɔ, meng? Mi beosi ha me nde, mi mekara Sɔ, ne wal dede deamɔ pɔm.»
- ¹⁹Me mekara nde, Sɔ nê ndang sɔna? Ey, me dea nedede. Hio gdanga sɔte fin mekara megi, ne sila mbwa gɔn ne ke.
- ²⁰Me nê tum wi! Tazu me agba nde, ka me mekara Sɔ ne deamɔ lem ne yo bona, enge ne gbelea.
- ²¹Ngbabafaɔ, Abraham kuo bewei pea, Isaac, hazu gbe de ne sadaka ha Sɔ. Yo bo nê hazu deamɔ engi, ka Sɔ baa wene tuka nzenzeng wi, na nde?
- ²²Yo gbasal long nde, Abraham mekara Sɔ ne a dea mɔ lem ne yo gbesi, ne nde, hio deamɔ pe Abraham lemsara mekaramɔ pea wee.
- ²³Megi, wen enge ha zang takarata pe Sɔ lemsara te: «Abraham mekara Sɔ, ne Sɔ baa wene tuka nzenzeng wi hazu mekaramɔ pea.» Ne Sɔ saa wene nde, dan wa.
- ²⁴Hazu engi, ene zɔka nde, Sɔ ba wi tuka nzenzeng wi ne wal deamɔ pea, yo bo sɔna ne wal mekaramɔ pea na.

²⁵Yo badung fin gbesi hine Rahab, bhoko-de wanza. A baa hio wan-mbari bhandi pe ngana mo kando Israel ne dede ko, ne a osa ha mbwa ma wal me yu ne mo pen. Yo bo ne hazu deamo engi, ka So baa wene tuka nzung wi, na nde?

²⁶Kpasawen, ka omi bo fin na, wi fea kari. Gbesi tuka engi, ka deamo bona, mekaramo fea kari.

Jacques 3

¹Hio ya mi, ka doka wi ha soko ene aki wal me dung wan-osimo ha wal mo So na. Hazu ene ingo nde, So begon kita ha zuo, hio wan-osimo, nengaya pen pe hio mbingwi.

²O hine ene fet ha yoa mo nedoka. Ka ma wi yo mo ne wal wen nu wa na, wene lema wee, ne a ingo gana zu te wa fet.

³O pi lakamba ha nu hio yanga nde, ka mbwa aze nuo. Megio ngbosi olo te mbwa fet.

⁴Ene zok fin hio gasa kuga. Ngase ka kuga heang, ne ka gbabok ha ilo yo, wi ngbosi yo ne bebe yenda ha wal ka wan-ba kuga ngoya.

⁵Lembe wi ka fin megii. Ngase ka lembe ne bebea ha soko hio gbakote, wene ha suote hazu hio gasa wen. Ne fin gbesi, bebe we tikiring lema gde we ha gasa kombo gbukup.

⁶Megii, lembe wi gbesi tuka we. Tili gdangamo mo nzan fet ha zanga. Wene ne ma gbakote wi, ne a gdangsi kilitte fet. Angiri ne bhe gbo ha fio, a ku we ha bhandi we ka bisi na, hazu le ha te wi.

⁷Wi lema gan zu tili sari fet: Hio sari bele, hio noy, hio sari ka hay ne nu, ne hio koyo. Ey, wi gana zu mbwa fet kari.

⁸Ma, ka bo ne pe lembe, ma wi ka lema gan zu wa bona. Wene ne ma gdangamo ka wi lem dol na. A dona ne gdanga yina gbe wi.

⁹Ne lembe enge, o ha lukoso Kongawan, Bafao. Ne ndangte lembe enge fin, o ha foma hio wi ka So dea ba ne may hine wene.

¹⁰Lukosomo ne fomi ha gboa ha ndangte nu wi. Hio ya mi, kao ade mo megii ndang na.

¹¹Dede li ne gdanga li lema gbo ha ndangte nzonge nde?

¹²Hio ya mi, te fige lem way waya olive na. Ne te vigne lem way waya fige na. Megii, li me no, ne li mo ngongele lem gbo ha ndangte nzonge na.

¹³Ka ma wi ha soko ene zok te wa tuka wi ka dung ne mbaramo ne ingomo, lema nde, wene agbasi yo ne wal dede mo, ka wene de ne mendi ne mbaramo.

¹⁴Ma, ka ene de nga sila ne ene ha kio wen sungiri ne may, ka ene asute na. Engi te bo ne kiforo tewen ha dalo.

¹⁵Tili mbaramo megi gute ha pe So tene na. Yo ne mo nzan ne mo multe, ne yo te ne wal Satan.

¹⁶Hazu, ha bhandi ka nga sila ne kio wen dung ang, tukolomo ne tili gdangamo nete-nete dung ang fin.

¹⁷Ma, wi ka dung ne mbaramo ka gute ha pe So tene, wia dung pea ne saa ne gaa, wene de ngay, wene ne mendi, wene de kobhe te wi, ne wene de dedemo swe fet. A gba soko wi na, ne a bo ne gdanga dambari na.

¹⁸Hio wi ndong ka gde gaamo ha soko hio wi, mbwa dung tuka wan-pe kpalmo. Ne waya ka mbwa bebhi, yo ne nzenzeng deamo.

Jacques 4

¹Goto moya ne tumbi ka dung ha soko ene, yo gute ha ndo tene ge nde? Yo te ne wal gdanga golamo pe ene ka bi bulo ha te ene.

²Ene ha gola mo, ka ene kpa na, ne ene gbe wi ha wena. Ene ha gdea sila ha te ma mo, ka ene lem kpa yo na. Yo ne engi ka gde ene ha moya ne ha bio tumbi ha soko may. Ene kpa mo ka ene goya na, hazu ene go yo ha ko So na.

³Ne ka ene go mo ha ko So, a lem ha yo ha ene na, hazu ene go yo ne gdanga takaramo. Ene go yo sɔna hazu gdangsi yo lem ne golamo pe ene.

⁴Ene, hio wan-yambala zu ha li So, ene ing nde, dea gidan hine nzan, yo ne sungoro So. Megi, wi fet, ka ngoy dea gidan hine nzan, a te bo ne ngana pe So.

⁵Ha zang takarata pe So e ngeraka: «So ha dea gula hazu sote ka wene gdea ha te o.» Ene baa yo tuka gbele wen nde?

⁶Ma, ngase engi, So ha dea dede sila ha te o nene, gbesi tuka e bangeriki ha zang takarata pea: «So sungiri hio wan-sute, ma, a de dede sila ha te wi ka hil ne mendi.»

⁷Megi ene hil ne mendi ha si So. Ene zati ha li Satan, ne wene beyu ene pen neyaa.

⁸Ene tiki te ha pe So, ne So fin bete sanga ne ene. Ene hio wan-de gdangamo, ene tay ko ene! Ne ene hio wan-sila bwa, ene sasisi sila ene!

⁹Ene de ngote hazu gdanga deamo pe ene. Ene lokite ne he kwa. Ene kifiri mami pe ene ha kwa, ne tote ha ngote.

¹⁰Ene hil ne mendi ha si Kongawan, ne wene begu ene gde ha ngon.

¹¹Hio ya mi, ka ene ato gdanga lingte may na. Wi ka to gdanga lingte ya wa, ne ka gon kita ha zu wa, a toa gdanga lingte mbonga pe So, ne a gona kita ha zua. Ka me gona kita ha zu mbonga enge, yo to nde, me pam mbonga fin na, ma, me te bo ne wan-gon kita.

¹²So ndang sɔna ne wan-ha mbonga ne wan-gon kita. Yo ne wene ka lema kpasisi wi, ne ka lema bhondisi wi. Ma, pe me, me ba te me tuka o me gon kita ha zu ma me, o nde?

¹³Ɛne pangay, ene ka to: «Mese mana mōsaao bene ha ma gasa le. O bedung haki lem bele ndang, o begdongi mo, neo bekpa tonga.»

¹⁴Ɛne ingo mo ka beho ne bhisiri nde? Way, tuno pe ene dung tuka kutu ka bhon pata ye na, hapata yo yemala fin.

¹⁵Engɛ nê mo ka ene lema to: «Ka Kongawan ngoya nde, o adung ne zutuno, o bede mo megi, manaɔ bede mo mege.»

¹⁶Ma, sising, ene ha suote, ne ene ha lukoso te. Tili suote megi fet, yo ne gdanga.

¹⁷Megi, wi ka ingo wal me de dedemo, ne ka de yo na, wia dea gdangamo.

Jacques 5

¹Ɛne, hio wan-kpamo, ene pangay! Ɛne he kwa ne ene to te bingiri hazu doka yeksamo ka ene bekpa.

²Kpaamo pe ene ha mbola. Nzekele ha yonga hio la pe ene.

³Ngongele ha yonga mboli pe ene. Ngongele engɛ befundi ene, ne yo bebesisi multe ene tuka we. Ngase ka yo te bo nê kpogio ngimo, ene bhona ka ha wesara kpaamo pe ene gde nete.

⁴Zok, ene osala hio wan-tom ka bhi kpalmo ha zang fo pe ene. Mbwa ha lokate hazu ene te ha mboli tom ha mbwa na. Gdora pe hio wan-bhi kpalmo ndong lea zala So, Wan-gan zu mo fet.

⁵Ɛne pensa tuno pe ene ha zu nu ha zang tandamo ne ha dea saka. Ɛne gasasa te ene yembe-mbe, ngase ka swe gon gel ene koka kari.

⁶Ɛne gona kita ha zu hio nzenge wi, ka te zati ha li ene na. Ne ene gbea mbwa.

⁷Hazu engi, hio ya mi, ene adung ne yikosila kanɛ Kongawan hɔa. Ɛne zok hio wan-gom fo, mbwa kerɛ ne yikosila nde, nu aha hongbongbo kpalmo. Mbwa ha kera ne yikosila angiri ha bosɛ kolo gbo ha kpogio kolo.

⁸Ɛne fin, ene dung ne yikosila gbesi. Ɛne ba da hazu hɔa pe Kongawan te bo sanga.

⁹Hio ya mi, ka ene andi may na, yu nde, So bete gon kita ha zu ene. Zok, wan-gon kita te bo sanga ha nutwa.

¹⁰Hio ya mi, tazu ene agba ne hio wan-tokuliwen ka bawolmo ne ling Kongawan. Mbwa baa sila mbwa ne ko ha zang yeksamo. Megi, ene de fin gbesi.

¹¹Hio wi ndong ka dung ne yikosila ha zang yeksamo, o to nde, mbwa ne tote. Ɛne zea kasi yikosila pe Job. Ne ene ingo wal ka So karsa yeksamo pea ha kpogioa. Ey, Kongawan ha dea ngay ne kobhe te wi.

¹²Pen fet, hio ya mi, ka ene akan mo na. Ka ene akan mo ne ling ngon na, ngase ne ling nu na, ngase ne ling ma mo na. Ka yo nê tewen, ene to sɔna nde, «ey». Ne ka yo bo nê tewen na, ene to sɔna nde, «oho». Yu nde, So bete gon kita ba ene.

13Ka ma wi ha soko ene kpa yeksamɔ, lema nde, wene ago So. Ka ma wi ne tote, lema nde, wene abe gima lukisi ne So.

14Ka ma wi ne zele ha soko ene, lema nde, wene asa hio kotowi mo eglize. Mbwa bego So ha zu wa ne hongwa wene ne no ne ling Kongawan.

15Ka mbwa go So ne gdea tazu fet ha wene, a bekpasisi wan-zele. A bekifiri dede te ha wia. Ne ka wene bade gdangamɔ, So bebisi yo yune.

16Megi, ene gbasi hio gdangamɔ pe ene ha may, ne ene ago So hazu may fin nde, ka wene akpasisi ene ha hio zele pe ene. Hazu, wi ka dung nzeng ha li So, goamɔ pea lemsiri mo nedoka.

17Tazu ene agba ne wan-tokuliwen Elie. A badung ne wi gbesi tukaɔ hine ene. A goa So neting nde, ka kolo aɔl na. Ne yo dea kili bele tar ne kilize morko zanga ndang, ka kolo te tek ha nu na.

18Hapata engi, wene goa So ne mbinga nde, kolo aɔl. Ne So tomsa kolo, ne nu haa kpalmɔ ne mbinga.

19Hio ya mi, ka ma wi ha soko ene yomɔ lak tewen gde, ne ka ma wi kiforo wene pe ne ha tewen,

20ene aing nde, wene ka kiforo wi ka yomɔ, kpasasa tuno pe wan-de gdangamɔ enge ha fio. Ne hazu deamɔ megɔ, So bebisi hio sembo nedoka.

1 Pierre

1 Pierre 1

- ¹Yo nê mi Pierre, wan-netom pɛ Jésus-Christ, ha ngeriki takarata engɛ ha ɛnɛ, hio wi ka Sɔ weka, ka de le ha nzan tuka gɔn-gɛnɛ wi ha hio kandɔnu Pon, Galasi, Kapadose, Azi, nɛ Bitini.
- ²Sɔ, Bafa ɔ, baweki ɛnɛ lɛm nɛ mɔ ka wɛnɛ babhɔngiri sɔngsi bhee. Nzɔy-Sɔtɛ pɛa gdea ɛnɛ nɛtɛ tuka nde, ɛnɛ aze nu Jésus-Christ, nɛ nde, tɔkte wa asasisi ɛnɛ. Sɔ ade dede sila ha tɛ ɛnɛ, nɛ wɛnɛ aha gaamɔ ha ɛnɛ nɛdɔka pentɛ pet.
- ³Ɔ alukisi Sɔ, Bafa mɛ Kongawan pɛ ɔ, Jésus-Christ! A bhea ɔ nɛ mbombea nɛ wal kpasa dede sila pɛa. A guo Jésus-Christ ha soko hio fiowi. Mɛgi, ɔ gde tazɔ ɔ nde, ɔ betun fin hine wɛnɛ.
- ⁴Sɔ beha ɔ tunɔ engɛ tuka likɔ ka lɛm yek na, ka lɛm ba nzing na, nɛ ka lɛm mɛ yɔmbi na. Wɛnɛ ha pama yo ha zang ngɔn hazu ɛnɛ.
- ⁵Ka ɛnɛ mɛkara Sɔ, wɛnɛ bepam ɛnɛ nɛ wal ziomɔ pɛa kanɛ wɛnɛ begbasi mɔkpasi ka wɛnɛ bekpasisi nɛ ɛnɛ ha kpogio ngimɔ.
- ⁶Mɛgi ɛnɛ ade gasa totɛ hazua, ngase ka yo lɛma ha ma bebe ngimɔ nde, ɛnɛ akpa ngɔtɛ sising nɛ wal mɔ nɛtɛ-nɛtɛ ka we sila ɛnɛ.
- ⁷Ngase ka gbɛbolo bepen bin, hio wi ha wea yo ha zang we. Mɛkaramɔ pɛ ɛnɛ nɛ lɔkaa pen gbɛbolo. Yo nê engi, ka mɔ ndɔng ha wea yo hazu zɔk nde, mana ɛnɛ mɛkara Sɔ nekpasasɔ. Ka Sɔ kpa nde, ɛnɛ mɛkara wɛnɛ nekpasasɔ, a beha ɛnɛ lukosomɔ, lɛkɛ-lɛkɛmɔ, nɛ kongamɔ ha swe ka Jésus-Christ begbasi tɛ wa long.
- ⁸Ngase ka ɛnɛ tɛ zɔk wɛnɛ nɛ gbali ɛnɛ na, ɛnɛ ngoya wɛnɛ. Nɛ ngase ka ɛnɛ zɔk wɛnɛ ha ngimɔ engɛ sising na, ɛnɛ mɛkara wɛnɛ. Sila ɛnɛ dona nɛ lɛkɛ-lɛkɛ totɛ, ka pena zu ɛnɛ,
- ⁹hazu Sɔ bekpasisi tunɔ pɛ ɛnɛ. Engɛ nê goto mɔ ka ɛnɛ mɛkara nɛ Sɔ.
- ¹⁰Sɔngsi bhee, hio wan-tɔkuliwen kio goto mɔ ka Sɔ bekpasisi nɛ hio wi. Mbwa ngesara gotoa, nɛ mbwa tɔa kuliwen mɔ ka Sɔ bhɔngara nɛ wal dede sila pɛa gde ha ɛnɛ.
- ¹¹Nzɔy-Sɔtɛ pɛ Christ ka dungɔ ha sila mbwa gbasasɔ bingiri nde, Christ bekpa yimɛ sɔngsi ing ki, a tɛ kpa lɛkɛ-lɛkɛmɔ. Mbwa dungɔ ha kio mɔ nɛngaya, hazu ing ngimɔ nɛ wal ka mɔ ndɔng behɔ nɛ.
- ¹²Sɔ osa ha mbwa long nde, mɔ ndɔng bo hazu mbwa nɛ pɛ mbwa tɛ na, ma, yo hazu ɛnɛ. Nɛ sising, hio wan-bul Dede Wen bulo wen mɔ ndɔng ha ɛnɛ fet kari. Mbwa tɔa wena nɛ wal ngatɛ pɛ Nzɔy-Sɔtɛ ka Sɔ tomsa ha ngɔn tɛnɛ. Nɛ hio telenge fin nɛ hɛl mɛ mbari hio mɔ ndɔng.

¹³Hazu engi ene adung gdunge-gdunge hazu de tom pe So. Ene adung ngelele, ne ene agde tazu ene ha dede sila ka So bede ha te ene, ha swe ka Jésus-Christ begbasi te wa long.

¹⁴Ene ze nu So hazu ene ne hio bem pea. Songsi, ha ngimo ka ene te ze ka Dede Wen na, ene dungo ha gdea te ene ha gola hio gdangamo. Ma, sising, ka ene ade mo megfi na.

¹⁵Ma, lema nde, ene adung ne nzoya ha deamo pe ene fet, hazu So ka saa ene, wene ne nzoya.

¹⁶So bato ha zang takarata pea nde: «Ene adung ne nzoya, hazu mi ne nzoya.»

¹⁷Ha zang goamo ene ha saa So nde, Bafa ene. So begon kita lem ne tom pe wi ndang ndang, a lem gba soko wi na. Hazu engi, ene ayu ke wa ha deamo pe ene fet ha ngimo sising ka ene bhona ne gon-gene wi hake ha nzan.

¹⁸Ene ingo nedede nde, So hea ene ne ngag ene gboisi ha tum ndoki deamo ka hio ngbabafa ene baosi ha ene. Ngag ene enge bo ne mboli ka begdang na.

¹⁹Ma, a hea ene ne wal tokte Christ ka dung ne ngag ene pente pet. Christ dungo tuka besami mo sadaka, ka gdangamo ne nzing bo ha te wa na.

²⁰Songsi bhee gde So te de ka nzan na, a baweki Christ hazu de tom enge. Ne sising ha kpogio ngimo enge, So tomsa wene ha nzan hazu kpasisi ene.

²¹Ene mekara So ne wal Christ. So guo wene ha soko hio fiowi, ne a haa wene lekeleke. Yo ne engi, ka ene kpaa wal me mekiri So, ne me gde tazu ha te wa.

²²Ene sasasa te ene kari, hazu ene ha dea mo lem ne tewen pe So. Tuka engi, ene ngoya hio ya ha Christ nekpassa. Ey, ene angoy may ne sila ndang.

²³So bhea ene ne mbombea. A te de yo ne wal wi ka befe na, ma, a dea yo ne wal wen pea ka ha tuno ha hio wi, ne ka bebhon kpoo.

²⁴Yo gbesi tuka e ngeraka ha zang takarata pe So: «Hio wi fet dung tuka bele. Lekeleke mo pe mbwa dung tuka dote. Bele bekoti, ne dote beyombi.

²⁵Ma, wen pe Kongawan bhon pea kpoo ne kpoo.» Ne wen enge, yo ne Dede Wen ka e bulo ha ene.

1 Pierre 2

¹Hazu engi, ene akafi tili gdangamo fet: Ka ene ato dalo na, ka ene ade gdanga dambari na, ka ene ade silamo na, ne ka ene ato gdanga lingte na.

²Tuka hio nzori bem ka dung ne wo li bele swe fet, ene adung ne wo wen pe So. Ene ade megfi tuka nde, mekaramo pe ene akpote, ne So akpasisi ene.

³Ey, ene tota dedemo pe Kongawan kari, ne ene ingo nde, wene ne dedea.

- ⁴Éne tiki tɛ hapetɛ Kongawan. Wɛnɛ nê ta ka dung nɛ zutunɔ. Hio wi kafa wɛnɛ, ma, Sɔ weka wɛnɛ hazu wɛnɛ baa sila wa pentɛ.
- ⁵Lɛma nde, ɛnɛ fin adung tuka tunɔ ta nde, Sɔ akay ɛnɛ bɛ nɛ twa, ka Nzɔy-Sɔtɛ ade le ang. Énɛ bedung nê hio nzɔy wan-hasadaka tuka nde, ɛnɛ aha hio sadaka, ka Nzɔy-Sɔtɛ ngoya, nɛ ka dung nɛ yefaa ha li Sɔ nɛ wal Jésus-Christ.
- ⁶Hazu, ɛ bangeriki ha zang takarata pɛ Sɔ: «Zɔk, mi weka ma ta ndang ka baa sila mi pentɛ. Mi gdea yo tuka ta tɔn ngbili twa ha le Sion. Wi ka mekiri ta engɛ, foy lɛm de wɛnɛ ndang na.»
- ⁷Pɛ ɛnɛ ka mekara yo, ta engɛ baa sila ɛnɛ pentɛ. Ma, pɛ hio wi ndɔng ka mekiri yo na, ɛ bangeriki hazu mbwa ha zang takarata pɛ Sɔ: «Ta ka hio wan-bɛ twa mulo pi, yo tɛ bo nê ta tɔn ngbili twa.»
- ⁸Nɛ ɛ bangeriki fin: «Ta engɛ tɛ bo nê ta kɔ nanga, yo tɛ bo nê ta ka teksɪ hio wi pi ha nu.» Mbwa kɔa nanga ang tek, hazu mbwa kafa zea wen pɛ Sɔ. Sɔ babhɔngiri mɔ hazu mbwa mɛgi sɔngsi bhee.
- ⁹Ma, pɛ ɛnɛ, ɛnɛ nê kandɔ ka Sɔ weka. Énɛ nê hio kongɔ wan-hasadaka. Énɛ nê nzɔy kandɔ, ka Sɔ gdea netɛ hazu wa nɛ pɛa tɛ. Wɛnɛ saa ɛnɛ gbo ha tutum hazu lesisi ɛnɛ ha zang gasa saamɔ pɛa tuka nde, ɛnɛ aba kasi hio gasa mɔ ka wɛnɛ dea.
- ¹⁰Sɔngsi, ɛnɛ tɛ dung nê kandɔ pɛ Sɔ na, ma, sising, ɛnɛ tɛ bo nê kandɔ pɛa. Sɔngsi, Sɔ tɛ de kobhe tɛ ɛnɛ na, ma, sising, Sɔ dea kobhe tɛ ɛnɛ kari.
- ¹¹Hio ndɔngsila mi, ɛnɛ ha nzan tuka hio gɔn-gɛnɛ wi. Mɛgi mi mbo ɛnɛ nde, ka ɛnɛ ade fin hɛl mɔ multɛ na, hazu yo ha bio bulo sungiri nɛ sɔtɛ ɛnɛ.
- ¹²Dea nde, ɛnɛ ade mɔ nɛdedea ha soko hio bhilo. Hio ma wi ang ka betɔ gdanga lingtɛ ɛnɛ nde, ɛnɛ nê hio wan-de gdangamɔ. Lɛma nde, mbwa azɔk nɛ dedemɔ ka ɛnɛ de. Engɛ benɔsisi mbwa mɛ lukisi Sɔ ha swe kita pɛa.
- ¹³Hazu osi nde, ɛnɛ ha zea nu Kongawan pɛ ɔ, dea nde, ɛnɛ aze nu hio wi ndɔng ka dung ha zu ɛnɛ. Yo tɔ nde, ɛnɛ aze nu kongapora Sezar ka dung ha zu hio wi fet.
- ¹⁴Nɛ ɛnɛ aze fin nu hio gɔfɔrma ka wɛnɛ tomsa nde, mbwa andulsi hio wi ka de gdangamɔ, nɛ nde, mbwa alukisi hio wi ka de dedemɔ.
- ¹⁵Hazu Sɔ ngoya nde, ɛnɛ ade dedemɔ hazu gdɔki nu hio yera wi ndɔng ka ing mɔ na.
- ¹⁶Énɛ tɛ bo nê hio wi ka dung sɛɛ. Ka ɛnɛ adung sɛɛ hazu de nɛ gdangamɔ na. Ma, ɛnɛ adung sɛɛ hazu de mɔ tuka wan-tom pɛ Sɔ.
- ¹⁷Énɛ aba hio wi fet nɛ zioa, nɛ ɛnɛ angoy hio ya ɛnɛ ha Christ. Énɛ ayu ke Sɔ, nɛ ɛnɛ aze nu kongapora Sezar.
- ¹⁸Énɛ hio wan-tom, ɛnɛ aze nu hio wan pɛ ɛnɛ, nɛ ɛnɛ ayu ke mbwa nɛkpasa. Ka ɛnɛ aze sɔna nɛ nu hio dede gaa wan na, ma, ɛnɛ aze fin nu ɛ ndɔng ka ba ɛnɛ nɛ nga kɔ.
- ¹⁹Ka ma wi kpa yeksamɔ nɛ ngabhala nu hazu wɛnɛ ha zea nu Sɔ, nɛ ka wɛnɛ ba sila wa ha zanga, engɛ nɛ dedea.

²⁰Ka ene de gdangamɔ, ne ka e mel ene hazua, e lem lukisi ene na, ngase ka ene ba sila ha zanga. Ma, ka ene kpa yeksamɔ hazu ene dea dedemɔ, ne ka ene ba sila ha zanga, enge ne dedea ha li Sɔ.

²¹Sɔ saa ene me de megi hazu Christ ne pea te kpaa yeksamɔ hazu ene fin. A osa wal ha ene nde, ka ene ade mɔ tuka ka wene dea.

²²A te de gdangamɔ ndang na, ne e te ze wen dalo ha nu wa ndang na.

²³Ngase ka hio wi yaa wene, a te ya fin mbwa na. Ngase ka wene kpaa yeksamɔ ha kɔ hio wi, a te gute sungiri ne mbwa na. Ma, a gdea mɔ ndong fet ha kɔ Sɔ ka gon kita nzung.

²⁴Ha getakate, Christ ne pea te kuo sembɔ pe ɔ gde ha te wa. A dea megi tuka nde, ɔ adung tuka fiowi ka lem de gdangamɔ fin na, ne nde, ɔ adung tuka tunɔ wi ka de mɔ ka dung nzung ha li Sɔ. Ene kpasa ne wal dale ndong ka wene baa.

²⁵Songsi ene badung tuka hio sami ka yɔamɔ. Ma, sising, ene kiforo si ha pe zaoro pe ene, ka pam tunɔ pe ene.

1 Pierre 3

¹Ene hio bhoko fin, dea nde, ene aze nu hio wei pe ene. Ka deamɔ pe ene nedede, hio wei pe ene ndong ka ze wen pe Sɔ na, bekifiri sila mbwa, ngase ka ene te bul ka ma wen ha mbwa na.

²Mbwa bede megi, hazu mbwa zɔka nde, deamɔ pe ene nedede, ne ene ha yuo ke mbwa.

³Hio ma bhoko ngoy me dung ne lɔkaa ne wal dea zu, ne wal yola tandamɔ, ne wal yola dede late. Ka ene ade mɔ megi na,

⁴ma, ene adung ne lɔkaa ne wal mɔ ka de le ha sila ene. Dea nde, ene adung ne mɔka sila ne gaa. Hazu engi ne lɔkate, ka lem gdang na, ne ka dung ne zioa ha li Sɔ.

⁵Hio nzoy bhoko mɔ songsi ka dungɔ ha gdea tazu ha te Sɔ, mbwa badung ne lɔkaa ne wal enge. Mbwa dungɔ ha zea nu wei pe mbwa.

⁶Deamɔ pe Sara dungɔ fin gbesi. A dungɔ ha zea nu wei pea Abraham, ne a saa wene nde, kongawan pea. Sising, ene te bo ne hio bem pea, ka ene de dedemɔ, ne ka sila ene bo ne ke ha dea yo na.

⁷Yo fin gbesi ne ene, hio wei. Ha dea le hine ko pe ene, ene aing nde, mbwa bo ne ngayi tuka ene na. Ene ba mbwa ne zioa, hazu ndangte tunɔ ka Sɔ beha ha ene ne gangte, a beha yo ha mbwa fin gbesi. Ene de megi tuka nde, ma mɔ adol Sɔ me ze goamɔ pe ene ndang na.

⁸Ne kpogioa, mi to wen ha ene fet nde, ene adung ne ndangte takaramɔ gbesi. Ene ade kobhe te may, ne ene angoy may ne sila ndang hazu ene ne hio gdiya ha wal mɔ Sɔ. Ene ade ngay ha te may, ne ene ahil ne mendi ha si may.

⁹Ka ma wi dea gdangamɔ ha tɛ ɛnɛ, ka ɛnɛ akifiri fin de gdangamɔ ha tɛ wa na. Ka ma wi yaa ɛnɛ, ka ɛnɛ akifiri fin ya wɛnɛ na. Ma, dea nde, ɛnɛ ago Sɔ nde, wɛnɛ awol dede wen ha zu wia. Hazu, ha ngimɔ ka Sɔ saa nɛ ɛnɛ mɛ dung hio wi pɛa, a gɔna nu nde, a bewol dede wen ha zu ɛnɛ.

¹⁰Ɛ ngeraka ha zang takarata pɛ Sɔ: «Ka ma wi ngoya kpa kpassa tunɔ, nɛ ka wɛnɛ ngoya zɔk hio dede yala nɛ tote, lema nde, wɛnɛ alak tɔa gdanga wen nɛ tɔa dalo gde.

¹¹Lema nde, wɛnɛ akafi dea gdangamɔ, wɛnɛ ade nɛ dedemɔ, nɛ wɛnɛ andari ha kio gaamɔ nɛ wi fet.

¹²Hazu, gbali Kongawan ha zɔka hio nzeng wi, wɛnɛ ha lenga zala ha gɔamɔ pɛ mbwa. Ma, wɛnɛ ha sungoro hio wan-de gdangamɔ.”

¹³Nge wi ha bede gdangamɔ ha tɛ ɛnɛ, ka ɛnɛ nɛ lululu sila hazu de dedemɔ, o nde?

¹⁴Tote ha ɛnɛ, ka ɛnɛ kpa yeksamɔ hazu ɛnɛ ha dea nzengmɔ. Ka ɛnɛ ayu ke hio wi na, nɛ ka sila ɛnɛ abhunziki na.

¹⁵Ma, dea nde, ɛnɛ alukisi Christ tuka Kongawan pɛ ɛnɛ nɛ sila ɛnɛ fet. Swe fet, ɛnɛ adung gdunge-gdunge hazu kifiri wen ha hio wi ka ani ɛnɛ nɛ goto mɔ ka ɛnɛ gde nɛ tazu ha tɛ Christ.

¹⁶Ɛnɛ ato yo nɛ mɔka sila, nɛ ɛnɛ aba hio wi ndɔng nɛ zioa. Dea nde, ingɔmɔ sila pɛ ɛnɛ adung nɛ saa. Tuka engi, foy beba hio wi, ka tɔ gdanga lingtɛ ɛnɛ, nɛ ka ya ɛnɛ hazu ɛnɛ ha dea dedemɔ, ka Christ ngoya.

¹⁷Ka ɛnɛ de dedemɔ nɛ Sɔ ngoya nde, ɛnɛ akpa yeksamɔ ha wena, engɛ nɛ dedea pen nde, ɛnɛ akpa yeksamɔ nɛ wal dea gdangamɔ.

¹⁸Hazu Christ fea ze ndang hireng gɔn zu sembɔ pɛ hio wi. Wɛnɛ ka dung nê nzeng wi, fea gɔn zu ɔ, hio kalbho-kalbho wi hazu ku ɔ nɛnɛ ha pɛ Sɔ. Hio wi gbɛa tɛ wa, ma, Sɔ tunso wɛnɛ nɛ mbinga nɛ wal Nzɔy-Sɔtɛ.

¹⁹Mɛgi Christ nea nɛ bul wen ha hio sɔtɛ ka dung ha zang zɔbhɔ.

²⁰Hio sɔtɛ wi ndɔng bade kpandele sungiri nɛ Sɔ ha ngimɔ ka Noe dungɔ ha dea kuga. Sɔ kera nɛ yikosila kanɛ Noe karsa dea yo. Hio wi tikiring, yo tɔ nde, hio wi mɔrko zanga tar sɔna lea kuga engɛ, nɛ mbwa kpassa ha mbeng li.

²¹Mbeng li engɛ dung tuka li ka ɛ gdumso ɛnɛ ang nɛ ling Jésus-Christ. Ɛ tɛ gdumsi ɛnɛ ha li hazu kusi nzing ha tɛ ɛnɛ yunɛ na, ma, ɛ dea yo hazu ani Sɔ mɛ sasisi ingɔmɔ sila pɛ ɛnɛ. Ɛnɛ kpassa sising nɛ wal gdumso ɛnɛ ha li hazu Jésus-Christ guotɛ ha soko hio fiowi.

²²Wɛnɛ kiforo si ha ngɔn mɛ dung ha wekɔ Sɔ. Hio telenge, hio sɔtɛ gan zu mɔ nɛ hio nga sɔtɛ fet dung ha si wa.

1 Pierre 4

- ¹Gbesi tuka Christ kpaa yeksamɔ ha tɛ wa, lɛma nde, ɛnɛ fin aba ndangtɛ takaramɔ tuka wɛnɛ. ɛngɛ beha ɛnɛ da mɛ dung nɛ yikosila ha zang yeksamɔ. Hazu, ka ɛnɛ kpa yeksamɔ ha tɛ ɛnɛ hazu ɛnɛ nê wi pɛ Christ, ɛnɛ laka dea gdangamɔ gde kari.
- ²Angiri sising, ha ngimɔ fɛt ka ɛnɛ bhɔna nɛ zutunɔ, dea nde, ɛnɛ ade sɔna nɛ mɔ ka Sɔ ngoya. Ka ɛnɛ ade fin hio mɔ ka tɛ ɛnɛ ngoya na.
- ³Sɔngsi, ɛnɛ pensa ngimɔ pɛ ɛnɛ ha dea mɔ gbesi tuka bhilo. Yo abhɔn nɛ engi. ɛnɛ dungɔ ha dea wanza, ha dea hɛl mɔ nzan, ha nɔa dɔkɔ nɛ ngurua, ha yɔnga nɛ nɔa mɔ nɛ kang, nɛ ha dea gdanga tom gbele sɔ.
- ⁴Ma, sising, ɛnɛ bo fin ha dea sɔy hine wi ndɔng ha dea mɔ netum na. Yo nê engi, ka mbwa yaksa, nɛ mbwa tɛ bo ha yaa ɛnɛ.
- ⁵Ma, ma swe ndang, mbwa beyol bin ha li Sɔ hazu tɔ pata deamɔ pɛ mbwa fɛt. Wɛnɛ tɛ bo sanga mɛ gɔn kita ha zu hio tunɔ wi nɛ ha zu hio fiowi gbesi.
- ⁶Sɔ begɔn kita ha zu hio fiowi lem nɛ deamɔ pɛ mbwa ha zu nu. Yo nê hazu engi, ka Christ bulo Dede Wen ha mbwa tuka nde, nɛ wal Nzɔy-Sɔtɛ mbwa fin akpa ndangtɛ tunɔ, ka Sɔ dung nɛ yo.
- ⁷Sising, ngbɔla kanɛ bengimɔ tikiring nde, ka mɔ nzan fɛt akari. Hazu engi, lɛma nde, ɛnɛ agan zu tɛ ɛnɛ, nɛ ɛnɛ adung ngelele ha gɔa Sɔ.
- ⁸Pen fɛt, ɛnɛ abhɔn ka ha ngoya may nɛ sila ɛnɛ fɛt. Hazu, ngoy bisi dɔka sɛmbɔ.
- ⁹ɛnɛ aba may ha soko ɛnɛ nɛ dede kɔ, bo nɛ yimɔlɔmɔ na.
- ¹⁰Sɔ haa ɛnɛ ndang ndang fɛt hio tili ngatɛ netɛ-netɛ mɛ de nɛ hio tili tom netɛ-netɛ. Lɛma nde, ɛnɛ agbakiri may nɛ wal ngatɛ ndɔng tuka dede wan-tom.
- ¹¹Wi ka kpaa ngatɛ mɛ de nɛ tom bulo wen, dea nde, wɛnɛ abul nɛ wen ka tɛ nɛ wal pɛ Sɔ. Nɛ wi ka kpaa ngatɛ mɛ gbakiri nɛ hio wi, dea nde, wɛnɛ agbakiri mbwa nɛ wal ngatɛ pɛ Sɔ. Mɛgi ɛnɛ de mɔ ndɔng fɛt tuka nde, hio wi alukisi Sɔ nɛ wal Jɛsus-Christ, ka dung nɛ lɛkɛ-lɛkɛmɔ, nɛ ziomɔ kpoo nɛ kpoo. Amen.
- ¹²Hio ndɔngsila mi, ka ɛnɛ ayaksi hazu hio ngamɔ ka we sila ɛnɛ sising, na. Ka ɛnɛ atakiri nde, yo nê ma gɔn-gɛnɛ mɔ ka hɔa, na.
- ¹³Ma, ɛnɛ ade tote, hazu ɛnɛ kpa sɔna nɛ ndangtɛ yeksamɔ ka Christ bakpa. Mɛgi, ɛnɛ bede fin tote pen mɔ sɔngsi ha yala ka Christ begbasi tɛ wa nɛ lɛkɛ-lɛkɛmɔ pɛa.
- ¹⁴Ka hio wi ya ɛnɛ hazu ɛnɛ nê wi pɛ Christ, dea nde, ɛnɛ ade tote, hazu ha ngimɔ engɛ Nzɔy-Sɔtɛ pɛ Sɔ ka dung nɛ ngaya pen mɔ fɛt, bedung hine ɛnɛ.
- ¹⁵Ka ma wi ha soko ɛnɛ kpa yeksamɔ hazu wɛnɛ nê nagbewi, mana wanzu, mana wan-de mɔ netum, mana wan-ki wen, yo bo nɛ dedea na.
- ¹⁶Ma, ka ma wi kpa yeksamɔ hazu wɛnɛ nê wi pɛ Christ, ka foy ade wɛnɛ na. Ma, dea nde, wɛnɛ alukisi nɛ Sɔ hazu Sɔ gbala wɛnɛ nɛ ling Christ.

¹⁷Ngimɔ ka Sɔ angiri gɔna kita ha zu hio wi, hɔa kari. Wene ha gɔna kita ha zu hio wi pea songsi. Woo! Ka Sɔ gɔn kita songsi ha zu ɔ, hio wi pea, ki kita pe Sɔ ha zu hio wi ndɔng ka kafi Dede Wen pea bedung meng?

¹⁸Ɛ ngeraka ha zang takarata pe Sɔ: «Ka yo dung ne ngaya hazu nzeng wi me kpasi, pe hio wan-kafi Sɔ ne wan-de gdangamɔ bedung meng?»

¹⁹Megi, hio wi ndɔng ka kpa yeksamɔ tuka ka Sɔ ngoya, dea nde, mbwa abhɔn ka ha dea dedemɔ. Ne dea fin nde, mbwa agde te mbwa fet ha kɔ Sɔ, ka dea mbwa, ne ka dung ne mboazu.

1 Pierre 5

¹Sising, mi wolmɔ ha ene, hio kotowi mɔ eglize. Mi fin, mi nê kotowi. Mi zɔka ngimɔ ka Christ kpa ne yeksamɔ, ne mi bekpa fin leke-lekemɔ pea ha ngimɔ ka wene begbasi te wa. Megi, mi mbo ene nde,

²ene apam hio giliwi mɔ eglize nedede gbesi tuka ka zaoro sami day ne hio sami. Ene pam mbwa ne tote tuka Sɔ ngoya. Ka ene ade tom enge tuka wi ka e nɔsisi, na. Ene de yo bo hazu kang mbɔli na, ma, ene gde sila ene fet ha toma.

³Ka ene aba te ene tuka wan hazu giliwi ka Christ gdea ha kɔ ene, na. Ma, ene osi mɔ ha mbwa ne wal dede deamɔ pe ene.

⁴Ka ene de meg, wan-zu hio zaoro sami beke ene ha ngimɔ ka wene begbasi te wa. Yo tɔ nde, a beha ene leke-lekemɔ pea ka bebhɔn kpoo.

⁵Gbesi tuka engi, hio pɔlɔmbɔ wi, lema nde, ene aze nu hio gasa wi pe ene. Ne mi tɔ ha ene fet mburr nde, dea nde, ene ahil ne mendi hazu de tom ha may. Hazu e ngeraka ha zang takarata pe Sɔ: «Sɔ sungiri hio wan-sute, ma, a de dede sila ha te wi ka hil ne mendi.»

⁶Megi ene ahil ne mendi ha si Sɔ ka dung ne ziomɔ fet tuka nde, wene agu ene ha dede ngimɔ gde ha ngɔn.

⁷Ene gde nɔzang pe ene fet ha kɔ Sɔ, hazu wene ha pama ene.

⁸Ene dung ngelele, ne fin gdunge-gdunge! Hazu ngana pe ene, Satan, ha yala zikiri ene. Wene dung tuka gbabio ka he mɔ hirr, ne ka ki wi me gul pelem.

⁹Ene zati ha li wa, ne ene bhɔn ka ha mekara Sɔ, hazu ene ingɔ fet nde, hio ya ene ha Christ ha nzan fet, mbwa ha kpa ndangte yeksamɔ fin tuka ene.

¹⁰Ne wal dede sila pea, Sɔ saa ene me dung ha zang leke-lekemɔ hine Christ kpoo ne kpoo. Ene ha kpa yeksamɔ ha ma bebe ngimɔ sising. Ma, hapata Sɔ ne pea te belemsiri ene wee, ne a bengasisi ene ne ngate me zati.

¹¹Ziomɔ fet ha kɔ wa kpoo. Amen!

¹²Yo nê Silas, ya ɔ ha Christ, ha gbakiri mi hazu ngeriki dɔ takarata enge ha ene. Mi zɔka nde, wene ne mboazu ha wal mɔ Sɔ. Mi ngeraka takarata enge hazu ngasisi ne

ene, ne hazu gbasi long nde, So ha dea kpaſa dede sila ha te ene ha zang mo fet. Megi, dea nde, ene abhon ne noa nging ha dede sila pe So.

¹³Giliwi mo eglize hake ha Babilone, ka So weka mbwa tuka ene, mbwa fana ene. Marc ka dung tuka kpaſa bem pom, a fana ene fin.

¹⁴Ene fan may ne duyoyo mbuku ha zang ngoy pe Christ. Gaamo pe So adung hine ene fet ka de soy hine Christ.

2 Pierre

2 Pierre 1

¹Yo nê mi, Simon-Pierre, ha ngeriki takarata engɛ ha ɛnɛ. Mi nê wan-tom pɛ Jêsus-Christ, nɛ fin wan-netom pɛa. Sɔ pɛ ɔ, nɛ Wan-kpasisi ɔ, Jêsus-Christ nɛ nzeng. Yo nê hazu engi, ka ɔ hine ɛnɛ fet gbesi, kpaa dede wal mɛ mɛkiri wɛnɛ.

²Sɔ ade dede sila ha tɛ ɛnɛ, nɛ wɛnɛ aha gaamɔ ha ɛnɛ nedɔka pentɛ pet, hazu ɛnɛ ingo wɛnɛ hine Jêsus, Kongawan pɛ ɔ.

³Nɛ wal ngatɛ pɛa, Sɔ haa ɔ mɔ fet, ka kɔpa ɔ songsi mɛ dung nɛ mboazu ha li wa. Yo tɔ nde, a haa ɔ wal mɛ ing Jêsus-Christ, ka saa ɔ mɛ kpaa lɛkɛ-lɛkemɔ nɛ dedemɔ pɛa.

⁴Nɛ wal mɔ ndɔng, Sɔ haa ɔ hio dedemɔ nɛ hio gasa mɔ ka wɛnɛ bagɔn se nua mɛ ha yo ha ɔ. Ka ɛnɛ kpaa mɔ ndɔng, ɛnɛ bedung nɛ ndangtɛ tunɔ ka Sɔ nɛ yo. ɛnɛ bekpɔy ha mɔ ka behɔ ha hio wi mɔ nzan. Mbwa bebhondi fet hazu mbwa nɛ hɛl mɛ de gdangamɔ.

⁵Hazu engi, ɛnɛ, ka mɛkara Jêsus-Christ kari, ɛnɛ agbengsi tɛ ɛnɛ nekpassa hazu de mɔ nedede. Dede deamɔ bede nde, ɛnɛ adung nɛ mbaramɔ.

⁶Mbaramɔ bede nde, ɛnɛ agan zu tɛ ɛnɛ. Gana zu tɛ ɛnɛ bede nde, ɛnɛ adung nɛ yikosila ha zang yeksamɔ. Dungɔa nɛ yikosila bede nde, ɛnɛ adung nɛ mboazu ha li Sɔ.

⁷Dungɔa nɛ mboazu bede nde, ɛnɛ angoy fin may tuka hio gdiya. Nɛ ngoya may bede nde, ɛnɛ angoy fin hio olo wi fet.

⁸Lɛma nde, ɛnɛ ade mɔ ndɔng. Ka ɛnɛ yɛbhi ha dea mɔ ndɔng, ɛnɛ beway nɛ dede waya, nɛ ɛnɛ being Kongawan pɛ ɔ, Jêsus-Christ, nedede pen mɔ songsi.

⁹Ma, hio wi ndɔng ka de hio mɔ ndɔng na, mbwa zɔk mɔ nɛ saa na, mbwa dung tuka hio wan-gɔka li. Tazu mbwa biso kari nde, Sɔ sasasa mbwa nɛ wal biso hio sembɔ ka mbwa bade songsi.

¹⁰Hazu engi, hio ya mi, ɛnɛ gbengsi tɛ ɛnɛ pen mɔ songsi hazu osi nde, ɛnɛ nê hio wi, ka Sɔ saa nɛ weka mɛ dung nê pɛa. Ka ɛnɛ de mɔ tuka engi, ɛnɛ lɛm tek ha zang dea gdangamɔ na,

¹¹nɛ Sɔ begbosisi wal ha ɛnɛ long nde, ɛnɛ ale ha Kongakandɔ pɛ Jêsus-Christ, Kongawan pɛ ɔ nɛ Wan-kpasisi ɔ. Kongakandɔ pɛa bebhɔn kpoo nɛ kpoo.

¹²Yo nê engi ka mi bebhɔn ha gbaa tazu ɛnɛ nɛ mɔ ndɔng swe fet, ngase ɛnɛ ingo yo kari, nɛ ngase ɛnɛ ha baa nɛ nɔa nging tɛwen ka ɛ osa ha ɛnɛ.

¹³Ma, mi zɔka nde, ha ngimɔ ka mi bhɔna nɛ zutunɔ, yo lɛma nde, mi agba tazu ɛnɛ nɛ hio mɔ ndɔng hazu tumsi ɛnɛ.

¹⁴Mi ingɔ nde, yo ngbɔla kanɛ bebe ngimɔ, ka mi afe. Kongawan pɛ ɔ, Jêsus-Christ, gbasa yo ha mi songsi.

- ¹⁵Megi, mi begbengsi tɛ mi nde, tazu ɛnɛ agba nɛ mɔ ndɔng kpoo hapata fio pɔm.
- ¹⁶Ɔ batɔ wen ha ɛnɛ sɔngsi hazu tɛa pɛ Kongawan pɛ ɔ, Jɛsus-Christ, ha zang ziomo pɛa. Ɔ tɛ tɔ hio to ka tɛ nɛ wal mbaramɔ pɛ wi na, ma, ɔ zɔka gasa kongamɔ pɛa nɛ tɛ liɔ.
- ¹⁷Sɔ, Bafa wa, ka dung nɛ konga lɛkɛ-lɛkɛmɔ, lukoso wɛnɛ nɛ haa wɛnɛ lɛkɛ-lɛkɛmɔ ha ngimɔ ka ɔ zea gɛl Sɔ ha tɔa: «Wi kɛ nê Bewei pɔm ka mi ngoya gdang. Mi gdea sila mi ha tɛ wa.»
- ¹⁸Ɔ dungɔ ha zu nzɔy ngari gbesi hinɛ Kongawan Jɛsus-Christ, nɛ ɔ zea nɛ tɛ zala ɔ gɛl ɛngɛ ka bagbo ha zang ngɔn.
- ¹⁹Hazu ɛngi, ɔ ingɔ nɛdedea fɛt nde, hio wen ka hio wan-tɔkuliwen batɔ, yo nê tewen. Dea nde, ɛnɛ alɛngi zala ha hio wen ndɔng nɛdedea. Hazu hio wena dung tuka we lamba ka ba ha zang ngɛ-ngɛ-ngɛ tutum kanɛ swe ka Kongawan behɔ. Ha ngimɔ ɛngɛ saamɔ pɛa, ka dung tuka sɔla gbandolo, beba ha zang sila ɛnɛ kelele.
- ²⁰Dea nde, ɛnɛ aing wen ɛngɛ nɛdedea: Hio wen ka hio wan-tɔkuliwen bangeriki se ha zang takarata pɛ Sɔ, wi lɛm ze zanga nɛ wal mbaramɔ pɛa nɛ pɛa tɛ na.
- ²¹Hazu hio wan-tɔkuliwen tɛ wolmɔ nɛ wal mbaramɔ pɛ mbwa na. Ma, yo nê Nzɔy-Sɔtɛ ka lea sila mbwa nde, mbwa atɔ wen ka gute nɛ Sɔ.

2 Pierre 2

- ¹Sɔngsi bhee, hio wan-tɔkuliwen dalo bahɔ ha soko kandɔ Israel. Gbesi tuka ɛngi fin, hio wan-osimɔ dalo behɔ ha soko ɛnɛ. Mbwa betɛ nɛ wuso hazu osi hio kalbho-kalbho osamɔ ka begdangsi tunɔ pɛ hio wi. Nɛ mbwa bekafi Jɛsus-Christ, wan pɛ mbwa, ka yanga mbwa. Nɛ wal dea mɔ megɛ, mbwa de nde, Sɔ abhondisi mbwa nɛhasa.
- ²Hio wi nɛdɔka bendari deamɔ tum pɛ mbwa. Nɛ hio wi befengsi kpasa wal mɛ ndari Sɔ pi nɛ mɔ ha mbwa.
- ³Hio wan-osimɔ dalo ndɔng ha dea hɛl mbɔli pentɛ. Megɛ, mbwa bendɔmbili ɛnɛ nɛ dede gɛl hazu yɔng ɛnɛ. Ma, Sɔ gɔna kita ba nɛ mbwa bhee, nɛ ngimɔ ka wɛnɛ bebhondisi nɛ mbwa koka kari.
- ⁴Kpasawen, Sɔ tɛ de kobhe tɛ hio telenge ndɔng ka bade gdangamɔ sɔngsi, na. Ma, a pio mbwa ha bhandi yɔng nzata. Mbwa dung haki nɛ sanga kɔ ha bhandi ngɛ-ngɛ-ngɛ tutum kerɛ nɛ ngimɔ kita pɛ Sɔ.
- ⁵Sɔngsi bhee, hio wi mɔ nzan tɛ kpɔy ha kita pɛ Sɔ na. Ma, Sɔ bhondasa mbwa nɛ wal gasa mbeng li. A kpasasa sɔna nɛ hio wi mɔrkɔ zanga tar: Yo nê Noe, ka gba tazu hio wi mɛ de mɔ nzenɔ, hinɛ hio nam pɛa.
- ⁶Ka bo nê pɛ hio le Sodome nɛ Gomore, Sɔ gɔna kita ba hio wi mɛ le ndɔng fin. A besasa mbwa sebhɛk. ɛngi osi ha hio wan-kafi Sɔ mɔ ka behɔ ha tɛ mbwa.
- ⁷Sɔ kpasasa kanɛ Lot, nzenɔ wi, ka kpaɛ ngɔtɛ nɛ wal deamɔ tum pɛ hio kalbho-kalbho wi ndɔng.

⁸Ey, nzung wi engɛ ka bade le ha soko hio wi ndɔng, kpaɔ ngɔtɛ nɛdɔka hazu wɛnɛ dungɔ ha zɔka nɛ ha zɛa dea kpandele pɛ mbwa swe fet.

⁹Hio mɔ ndɔng osi nde, Sɔ ingɔ wal mɛ kpasisi ha zang yeksamɔ hio wi ka dung nɛ mboazu ha li wa. Nɛ a ingɔ fin mɛ pam hio kalbho-kalbho wi kerɪ nɛ swe kita ka wɛnɛ bendulsi mbwa ang.

¹⁰Hio wi ka Sɔ bendulsi mbwa pen mbinga fet, yo nê ε ndɔng, ka gde tɛ mbwa ha gdanga hɛl deamɔ tum, nɛ ka bhesiri ziomɔ pɛ Sɔ. Hio wan-osimɔ dalo ndɔng ka mi tɔa wen pɛ mbwa ha ɛnɛ, mbwa nê wan-sute nɛ wan-ngazu. Mbwa yu ke fengsa hio lɛkɛ-lɛkɛ zio sɔtɛ ngɔn na.

¹¹Ngase hio telenge ka dung pɛ mbwa nɛ ngatɛ nɛ ziomɔ pen hio wan-osimɔ dalo ndɔng, mbwa bo ha guo nu ha li Kongawan mɛ tɔ gdanga lingtɛ hio lɛkɛ-lɛkɛ ziomɔ ndɔng na.

¹²Ma, hio wi ndɔng de mɔ nɛ wal multɛ tuka hio sari beɛ, ka ε bhɛ mbwa nde, hio wi aba mbwa gbɛ. Mbwa ha fengsa hio mɔ ka mbwa ing na. Sɔ bebhondisi mbwa tuka hio sari beɛ.

¹³Tuka mbwa dea gdangamɔ, Sɔ beke mbwa nɛ gdangamɔ. Mbwa kpa tote ha dea mɔ tum ha gasa swe. Ka mbwa wesiri may hine ɛnɛ hazu yɔng mɔ, engɛ nê gasa mɔ foy nɛ mɔ nyɛl. Mbwa ha osala ɛnɛ, nɛ yo ha dea tote ha tɛ mbwa.

¹⁴Dɔka takaramɔ pɛ mbwa sɔna nɛ dea li hio bhoko-de wanza. Tɛ mbwa kati ha dea gdangamɔ na. Mbwa ha kio wal mɛ osili hio wan-pɔsa ha wal mɔ Sɔ pi ha dea gdangamɔ. Sila mbwa dona nɛ wɔ mbɔli. Sɔ foma mbwa kari.

¹⁵Mbwa yɔamɔ lak nzung wal pɛ Sɔ gde. Mbwa tɛ bo ha ndara wal pɛ Balaam, bewei pɛ Bosor, ka ngoya mɛ kpa mbɔli nɛ wal dea gdangamɔ.

¹⁶Ma, Sɔ sɛna wen ha Balaam hazu kpandele ka wɛnɛ dea. Sɔ tɔa wen ha wan-tɔkuliwen engɛ nɛ wal nu toyfok ka ing wolamɔ na. Toyfok engɛ wolamɔ nɛ gɛl wi hazu dolsi Balaam nde, ka wɛnɛ ade mɔ yera na.

¹⁷Hio wan-osimɔ dalo ndɔng dung tuka zu ndong ka li ɔsa ha yo. Nɛ mbwa dung fin tuka tutum kolo ka gbabok ilo pen. Sɔ bhɔngara bhandi gde ha mbwa ha zang nge-ge-tutum.

¹⁸Mbwa ha suote tɔ nɛ hio tum wen. Nɛ wal hɛl mɔ multɛ, mbwa ha kio wal mɛ osili hio wi ndɔng ka gboa pɛ mbwa ngimɔ tikiring sɔna pen ha soko ε ndɔng ka ing tɛwen na.

¹⁹Hio wan-osimɔ dalo ndɔng ha gɔna nu ha mbwa nde, mbwa bedung sɛɛ. Ma, mbwa nɛ pɛ mbwa tɛ nê bala ha si wɔ dea mɔ ka begdangsi mbwa. Hazu wi ndang ndang fet nê bala ha si mɔ ka gan zu wa.

²⁰Hio wi ka tea tɛ ing Kongawan Jɛsus, Wan-kpasisi ɔ, mbwa gboa ha zang nzing mɔ nzan pen. Ma, ka mbwa gde tɛ mbwa nɛ mbinga ha nzing engɛ, nɛ ka yo gan zu mbwa, ki dungɔ pɛ mbwa tɛ bo nɛ gdanga pen mɔ sɔngsi.

²¹Hio wi ndong ingo nzeng wal mo So ngimo tikiring, ne hapata mbwa kiforo wolo gdong ha nzoy mbonga, ka So haa ha mbwa. Pe mbwa, lema se pente nde, mbwa aing nzeng wal mo So na.

²²Hio zengwen to nde: «Tolo kiforo fin te, te yong oya pea.» Ne fin nde: «Nguru ka e zosa, kiforo fin te, te beng te wa ha zang mbolbhoto.» Mo ka haa ha te hio wi ndong, yo osi nde, zengwen ndong ne tewen.

2 Pierre 3

¹Hio ndongsila mi, enge ne zebwa takarata ka mi ngeriki ha ene. Ha zang takarata ndong bwa fet, mi gba tazu ene ne hio mo ka ene ingo kari, tuka nde, ene atakiri mo ne wala.

²Tazu ene agba ne hio wen ndong ka hio nzoy wan-tokuliwen batong songsi bhee. Ne tazu ene agba fin ne mbonga pe Kongawan, Wan-kpasisi o, ka hio wan-netom pea osa ha ene.

³Songsi mo fet, ene aing nededeade nde, ha kpogio ngimo hio ma wi bete, ka bede kane mo ka sila mbwa ngoya. Mbwa bemam ene,

⁴ne mbwa beani ene: «Jesus-Christ ka gona nu ha ene nde, a bepe ke, a haa kari nde? Hio bafa o fea kari, ne hio mo fet bhona ka ha zu nu gbesi tuka ka So bade ne.»

⁵Ne wal toa megi, mbwa kafa me ing mo ka mi betong sising: Songsi bhee So dea ngon ne nu ne wal wen nu wa. So ketana soko nu ne li, ne a gbosasa nu ha si li gde ha del.

⁶Yo fin ne wal li, ka So babhondisi hio wi mo songsi bhee, a batomsing mbeng li ka bagul nzan fet.

⁷Ma, pe nu ne ngon ka dung sising, So toa ne ndangte wen nu wa nde, a bebesing yo fet ne we. Wene ha pama yo keris ne ngimo, ka wene begong kita ha zu hio wan-kafis So me bhondisi ne mbwa.

⁸Ma, hio ndongsila mi, lem nde, tazu ene abisi ne mo mege na: Ha li Kongawan, yala ndang dung tuka bele tomay ndang, ne bele tomay ndang dung fin tuka yala ndang.

⁹Hio ma wi ha takara nde, mo ka Kongawan gona nu me de, a lemsiring yo nehasa na. Yo bo megi na, ma, wene ne yikosila hazu ene. A ngoy nde, ma wi ndang abhondi na, ma, a ngoya nde, hio wi fet akpa ngimo me kifiri sila mbwa.

¹⁰Kpasawen, swe ka Kongawan bepe ne, behong tuka wanzu. Ha swe engi, ngon bepen ne gdanga gisi, hio mo ngon fet bebhondi ha we, ne hio mo fet ka dung ha zu nu beyemili.

¹¹Tuka hio mo fet bepen ne wal megi, dea nde, deamo pe ene adung ne nzoya, ne ene adung ne mboazu ha wal mo So.

¹²Ene zengis swe ka So bepe ne, ne ene gbengis te ene tuka nde, swea ahong nehasa. Ha swe engi, ngon bebe we ne yo beyemili, ne hio mo ngon beyekili ha we mburr.

13Ma, ɔ ha zenga mbombe ngɔn nɛ mbombe nu, ka Sɔ gɔna nu mɛ de yo. Nɛ hio nzeng wi ha li Sɔ bede le haki.

14Hazu engi hio ndɔngsila mi, ha kera swe engɛ, ɛnɛ agbɛngsi tɛ ɛnɛ nde, deamɔ pɛ ɛnɛ adung nɛ saa, ma wen adung ha zu ɛnɛ ha li Sɔ na, nɛ gaamɔ adung ha soko ɛnɛ hine wɛnɛ.

15ɛnɛ ing nde, Kongawan pɛ ɔ ha kera pea nde, ɛnɛ akpa ngimɔ mɛ kpasi. Engi nɛ ndangtɛ wen, ka ndɔngsila ya ɔ, Paul, ngeraka ha ɛnɛ nɛ wal mbaramɔ ka Sɔ haa ha wɛnɛ.

16Ha zang hio takarata pɛa fɛt, ka wɛnɛ nɛ ma wen hazu mɔ ndɔng, a tɔ kanɛ ndangtɛ wen gbesi. Hio ma mɔ ang ha zang hio takarata pɛa, ka wi ze zanga nehasa na. Mɛgi, hio wi ndɔng ka bo nɛ mbaramɔ na, nɛ ka pɔsi ha wal mɔ Sɔ, mbwa ha bhabha goto wen ndɔng, gbesi tuka mbwa ha dea nɛ hio olo wen ha zang takarata pɛ Sɔ. Nɛ wal deamɔ mɛgi, mbwa dak nɛ fio pi ha zu mbwa nɛ pɛ mbwa tɛ.

17Ka bo nɛ pɛ ɛnɛ, hio ndɔngsila mi, mi gbaa tazu ɛnɛ kari. Mɛgi, ɛnɛ pangay yu nde, hio kalbho-kalbho wi betɛ sebhili ɛnɛ mɛ ndari mbwa ha gdanga wal pɛ mbwa, nɛ ɛnɛ betɛ lak gde mɛ zati ha wal mɔ Sɔ.

18Ma, ɛnɛ bhɔn ha kpɔatɛ ha zang dede sila pɛ Jɛsus-Christ, Kongawan pɛ ɔ nɛ Wan-kpasisi ɔ. Nɛ ɛnɛ bhɔn fin ha ingɔ wɛnɛ pen mɔ sɔngsi. Lɛkɛ-lɛkɛmɔ ha kɔ wa sising, kpoo nɛ kpoo! Amen.

1 Jean

1 Jean 1

¹Ɔ ngeriki takarata engɛ ha ɛnɛ hazu wi engɛ ka ɛ sa nde, Wen ka ha tunɔ. Wɛnɛ ang nisi ha ngimɔ ka Sɔ dea nzan. Ɔ zea wen nu wa nɛ zala ɔ. Ɔ zɔka wɛnɛ nɛ li ɔ. Ɔ mbara wɛnɛ. Nɛ ɔ ndɔa tɛ wa nɛ kɔ ɔ.

²Wi engɛ ka ha tunɔ gbasa tɛ, nɛ ɔ zɔka wɛnɛ. Nɛ sising ɔ kɛ nɛ bul wen ha ɛnɛ nde, wɛnɛ nɛ tunɔ kpoo. Wɛnɛ badung ang hapɛtɛ Sɔ, Bafa wa, ka gbasa wɛnɛ ha ɔ long.

³Mɔ ka ɔ zɔka nɛ li ɔ, nɛ ka ɔ zea nɛ zala ɔ, ɔ bul wena ha ɛnɛ fin tuka nde, ɔ hine ɛnɛ fɛt ade sɔy. Mɛgi, ɛnɛ bedɛ fin ndangtɛ sɔy engɛ, ka ɔ ha dea hine Sɔ, Bafa ɔ, nɛ Bewei pɛa, Jɛsus-Christ.

⁴Ɔ ngeriki takarata engɛ ha ɛnɛ tuka nde, totɛ pɛ ɔ alem wɛɛ.

⁵Sɔ nɛ saamɔ, nɛ tutum bo ang ha tɛ wa ndang na. Engɛ nɛ wen ka ɔ zea ha nu Jɛsus-Christ, nɛ ka ɔ tɔ yo ha ɛnɛ.

⁶Ka ɔ tɔ nde, ɔ ha dea sɔy hine Sɔ, nɛ ka ɔ bhɔna ka ha yala ha zang tutum nɛnɛ, ɔ ha tɔa dalo, nɛ ɔ ha dea mɔ, ka lɛm nɛ tɛwen na.

⁷Ma, ka ɔ ha yala ha zang saamɔ tuka Sɔ dung ha zang saamɔ, engɛ osi nde, ɔ ha dea sɔy hine may, nɛ tɔktɛ Jɛsus, Bewei pɛ Sɔ, ha fala sembɔ pɛ ɔ fɛt yunɛ.

⁸Ka ɔ tɔ nde, ɔ bo nɛ wan-de gdangamɔ na, ki ɔ osili nɛ tɛ ɔ nɛ pɛ ɔ tɛ, nɛ tɛwen bo ang ha tɛ ɔ na.

⁹Ma, ka ɔ gbasi sembɔ pɛ ɔ ha Sɔ, a bebisi sembɔ pɛ ɔ, nɛ a besasisi ɔ ha gdanga deamɔ pɛ ɔ fɛt, hazu wɛnɛ nɛ mboazu nɛ nzeng.

¹⁰Ka ɔ tɔ nde, ɔ tɛ de gdangamɔ na, ki ɔ ba Sɔ tuka wan-tɔ dalo, nɛ wen pɛa bo ang ha tɛ ɔ na.

1 Jean 2

¹Hio bem pɔm, mi ngeriki takarata engɛ ha ɛnɛ yu nde, ɛnɛ betɛ de gdangamɔ. Ma, ka ma wi dea gdangamɔ, ma wan-le gdong wen hazu ɔ ang ha li Sɔ, Bafa ɔ. Wia nɛ Jɛsus-Christ, nzeng wi.

²Jɛsus-Christ fea tuka sadaka gɔn zu dea gdangamɔ pɛ ɔ. Nɛ yo bo hazu gdangamɔ pɛ ɔ sɔna na, ma, a fea gɔn zu gdangamɔ pɛ hio wi mɔ nzan fɛt gbi.

³Ka ɔ ha pama hio mbonga pɛ Sɔ, engɛ osi ha ɔ nde, ɔ ingɔ Sɔ nekpasɛa.

⁴Wi ka tɔ nde, a ingɔ Sɔ, ma, a pam hio mbonga pɛ Sɔ na, wɛnɛ nɛ wan-tɔ dalo, nɛ tɛwen bo ang ha tɛ wa na.

⁵Ma, wi ka pam wen pɛ Sɔ, ngoy ka wɛnɛ ngoya nɛ Sɔ lɛma wɛɛ. Ka ɔ ngoya Sɔ tuka engɛ, yo osi ha ɔ nde, ɔ ha dea sɔy hine wɛnɛ.

⁶Wi ka tɔ nde, wene ha dea soy hine So, lema nde, deamo pea adung gbesi tuka deamo pe J́esus-Christ.

⁷Hio ndongsila mi, yo bo nê ma mbombe mbonga ka mi ngeriki ha ene na. Ma, yo nê koto mbonga enge ka ene baze nisi ha angara. Koto mbonga enge, yo nê wen ka ene zea songsi kari.

⁸Ma, ngase engi, mbonga ka mi ngeriki ha ene, yo bhona nê mbombea. Deamo pe J́esus-Christ gbasa nde, mbonga enge nê tewen, ne deamo pe ene ha gbasa yo fin. Hazu tutum ha pena, ne kpasa saamo ha baa kari.

⁹Wi ka tɔ nde, e ha zang saamo, ne ka sen ya wa, wene bhona ka ha zang tutum.

¹⁰Wi ka ngoy ya wa, wene ha zang saamo. Ne ma deamo pea ka dak wi pi ha dea gdangamo bona.

¹¹Ma, wi ka sen ya wa, wene dung ha zang tutum. A yal ha zang tutum, ne a ing bhandi ka wene ne ang na, hazu tutum gdoka li wa.

¹²Hio bem pɔm, mi ngeriki ha ene hazu So biso sembɔ pe ene ne wal ling J́esus-Christ kari.

¹³Hio bafa mi, mi ngeriki ha ene hazu ene ingo wi ka dung ang nisi ha ngimo ka So dea nzan. Hio polombo wi, mi ngeriki ha ene hazu ene gana zu gdanga so kari.

¹⁴Hio bem pɔm, mi ngeraka ha ene hazu ene ingo So, Bafa. Hio bafa mi, mi ngeraka ha ene hazu ene ingo wi ka dung ang nisi ha ngimo ka So dea nzan. Hio polombo wi, mi ngeraka ha ene hazu ene nê hio ngawi, ene ha pama wen pe So ha sila ene, ne ene gana zu gdanga so kari.

¹⁵Ka ene angoy ngase nzan, ngase hio mo nzan na. Wi ka ngoy hio mo nzan, a kpa wal me ngoy So, Bafa fin na.

¹⁶Hazu nzan dona ne hio gdanga hel mo multɛ, hio mo ka wi gol, ne hio kpaamo ka wi sute hazua. Mo ndong fet te ne wal pe So, Bafa na, ma, yo te ne wal nzan.

¹⁷Nzan ne hio mo fet ka wi gol ang bepen. Ma, wi ka de mo ka So ngoya, bebhon pea ne zutuno kpoo.

¹⁸Hio bem pɔm, kpogio ngimo koka kari. Ene baze nde, wan-sungiri Christ beho bin. Ma, sising, hio doka wan-sungiri Christ hɔa kari. Yo osi ha o nde, kpogio ngimo koka kari.

¹⁹Hio wi ndong dungo ha soko o songsi. Ma, mbwa te dung nê pe o na. Yo nê engi ka mbwa gboa. Hazu mbwa abo se nê pe o, ki mbwa bhona hine o. Ma, mo hɔa megi hazu gbasi long nde, ma ndang ha soko mbwa te dung nê wi pe o na.

²⁰Pe ene, Christ haa Nzoy-Sote ha ene kari. Megi, ene fet, ene ingo tewen.

²¹Mi ani ene nde, yo nê hazu ene te ing tewen na, ka mi ngeriki takarata enge nde? Dalo, yo bo megi na. Ma, mi ngeriki yo hazu ene ingo tewen. Ne ene ingo fin nde, ma dalo ndang lem gute ha zang tewen na.

²²Megi, wan-tɔ dalo nê nge wi ge? Yo nê wi engɛ ka tɔ nde, Jésus bo nê Mesi na. Wi engɛ nê wan-sungiri Christ. A kafa Sɔ, Bafa ɔ hine Bewei pɛa fet.

²³Ka ma wi kafa Bewei pɛ Sɔ, wia kafa Bafa wa gbesi. Ma, ka ma wi mɛkara Bewei pɛ Sɔ, wia mɛkara Bafa wa gbesi.

²⁴Hazu engi, wen ka ɛnɛ baze nisi ha angara, ɛnɛ akonzi yo ha zang sila ɛnɛ! Ka hio wen ndɔng ka ɛnɛ baze nisi ha angara bhɔna ha zang sila ɛnɛ, engi osi nde, ɛnɛ fin, ɛnɛ bhɔna ha dea sɔy hine Bewei nɛ Bafa wa.

²⁵Nɛ wal dea sɔy engɛ ɔ kpaa tunɔ kpoo, ka Bewei pɛ Sɔ gɔna nua mɛ ha yo ha ɔ.

²⁶Mi ha ngeraka mɔ ndɔng ha ɛnɛ hazu gba nɛ tazu ɛnɛ nɛ hio wi ndɔng ka ngoy mɛ osili ɛnɛ.

²⁷Pɛ ɛnɛ, Christ haa ɛnɛ Nzɔy-Sɔtɛ ka de le ha zang sila ɛnɛ. Megi, ɛnɛ lɛm ki fin ma wan-osimɔ na, hazu Nzɔy-Sɔtɛ ha osamɔ fet ha ɛnɛ. Nɛ hio mɔ ndɔng ka wɛnɛ osi ha ɛnɛ, yo nê tɛwen, dalo bo ang na. Megi, ɛnɛ abhɔn ha dea sɔy hine Jésus-Christ tuka ka Nzɔy-Sɔtɛ ha osa ha ɛnɛ.

²⁸Sising, hio bem pɔm, ɛnɛ abhɔn ha dea sɔy hine Christ tuka nde, ha ngimɔ ka wɛnɛ behɔ nɛ gbasi tɛ, ɔ aba da nɛ foy ade ɔ ha li wa na.

²⁹ɛnɛ ingɔ nde, Christ nɛ nzeng. Nɛ megɪ ɛnɛ aing nde, wi ka de mɔ nzeng, wɛnɛ nê bem pɛ Sɔ.

1 Jean 3

¹ɛnɛ zɔk, Sɔ, Bafa ɔ, saa ɔ nde, hio bem pɛa! Engi osi gasa ngoy ka wɛnɛ ngoya nɛ ɔ! Ey, ɔ nê hio bem pɛa kpasawen. Hio wi mɔ nzan ing Sɔ na. Megi, mbwa tɛ ing nde, ɔ nê hio bem pɛ Sɔ, na.

²Hio ndɔngsila mi, sising ɔ tɛ bo nê hio bem pɛ Sɔ. Ma, wal ka ɔ bedung nɛ bin, Sɔ tɛ gbasi ka yo ha ɔ na. Ma, ɔ ingɔ sɔna nde, ka Christ behɔ, ɔ bedung nɛ ndangtɛ wal gbesi tuka wɛnɛ, hazu ɔ bezɔk wɛnɛ tuka wɛnɛ dung.

³Megi, wi fet ka gde tazu ha tɛ Christ nde, mɔ behɔ megɪ, lɛma nde, mbwa ade tɛ mbwa nɛ nzɔya tuka Christ nɛ nzɔya.

⁴Wi fet ka de gdangamɔ, kafi mbonga pɛ Sɔ. Hazu dea gdangamɔ, yo nê kafa mbonga pɛ Sɔ.

⁵Nɛ ɛnɛ ingɔ nde, Christ tɛa hake ha nzan hazu gu gdangamɔ ka ɔ dea yunɛ. Ma, pɛa, a tɛ de gdangamɔ ndang na.

⁶Megi wi ka de sɔy hine wɛnɛ, de gdangamɔ na. Hazu wi ka bhɔn ha dea gdangamɔ, a tɛ zɔk wɛnɛ na, nɛ a tɛ ing wɛnɛ na.

⁷Hio bem pɔm, ka ma wi aosili ɛnɛ na. Wi ka de mɔ nzeng, wɛnɛ nê nzeng wi gbesi tuka Jésus-Christ nê nzeng wi.

⁸Ma, wi ka bhona ha dea gdangamɔ, wene nê wi pe gdanga sɔ. Hazu gdanga sɔ bhona ha dea gdangamɔ bhee nisi ha ngimɔ ka Sɔ dea nzan. Ne Bewei pe Sɔ tea hazu yangili tom pe gdanga sɔ yune.

⁹Wi ka dung nê bem pe Sɔ, de gdangamɔ na, hazu Sɔ bhea wene ne mbinga. Ne a lem de gdangamɔ fin na, hazu Sɔ te bo nê Bafa wa.

¹⁰Megi, mɔ ka gba soko bem pe Sɔ ne bem pe gdanga sɔ, yo nê enge: Wi ka de mɔ nzeng na, ne ka ngoy ya wa na, wene bo nê bem pe Sɔ na.

¹¹Wen ka ene baze nisi ha angara, yo nde, ɔ angoy may.

¹²Ka ɔ adung gbesi tuka Kain na. Kain badung nê bem pe gdanga sɔ. Megi, a gbea bebe ya wa. A bagbe wene hazu ge? A bagbe wene hazu deamɔ pea dungɔ ne gdanga, ne deamɔ pe bebe ya wa dungɔ nzeng.

¹³Hio ya mi, ka hio wi mɔ nzan sena ene, ka ene ayaksi hazua na.

¹⁴Pe ɔ, ɔ ngoya hio ya ɔ. Yo nê engi ka ɔ ingɔ nde, ɔ laka fio gde kari, ne ɔ te bo ne zutunɔ. Wi ka ngoy hio ya wa na, a bhona ha fio.

¹⁵Wi ka sen ya wa, wene nê nagbewi. Ne ene ingɔ fet nde, nagbewi bo ne tunɔ kpoo ha te wa na.

¹⁶Jésus-Christ tea te fe gɔn zu ɔ. Yo nê engi, ka ɔ ingɔ te kpasa ngoy. Megi, lema nde, ɔ fin afe gɔn zu hio ya ɔ.

¹⁷Ka ma wi ne kpaamɔ, ne a zɔka nde, mɔ kɔpa ya wa, ne a de kul, ki a betɔ nde, a ngoya Sɔ meng?

¹⁸Megi, hio bem pɔm, ka ɔ angoy hio ya ɔ sɔna ne wal wen nu ɔ na. Ma, ɔ angoy hio ya ɔ ne wal deamɔ ka lem ne tewen pe Sɔ.

¹⁹Ka ɔ de megɔ, ɔ being nde, ɔ nê wi ka lem ne tewen pe Sɔ. ɔ bedung ne gaamɔ ha sila ɔ ha li Sɔ.

²⁰Megi, ka sila ɔ gɔna kita ba ɔ hazu gdangamɔ ka ɔ dea, ɔ ingɔ nde, Sɔ ne gasaa pen sila ɔ, ne a ingɔ mɔ fet mburr.

²¹Hio ndɔngsila mi, ka ingɔmɔ sila pe ɔ gɔn kita ba ɔ fin na, ɔ bedung ne da ha li Sɔ.

²²ɔ ha kpaamɔ fet ka ɔ gɔ ha kɔ wa, hazu ɔ ha pama hio mbonga pea, ne ɔ ha dea mɔ ka ha tote ha wene.

²³Ne mbonga ka Sɔ haa ha ɔ, yo nde, ɔ amekiri ling Jésus-Christ, Bewei pea. Ne nde, ɔ angoy may lem ne mbonga ka Christ haa ha ɔ.

²⁴Megi, hio wi ndɔng ka pam hio mbonga pe Sɔ, mbwa ha dea sɔy hine Sɔ, ne Sɔ fin ha dea sɔy hine mbwa. Nzoy-Sɔte ka wene haa ha ɔ, ha dea le ha sila ɔ. Engi osi ha ɔ nde, Sɔ ha dea sɔy hine ɔ.

1 Jean 4

- ¹Hio ndongsila mi, hio wi ndong ka tɔ nde, Nzoy-Sote ha te mbwa, ka ene amekiri mbwa fet na. Ma, ene awe sote ka dung ha te mbwa hazu ing mana yo te ne pe So. Hazu hio wan-tokuliwen dalo dona nzan kari.
- ²Megi, wal ka ene being wi ka Nzoy-Sote pe So ha te wa, yo ne engɛ: Wi ka gbasi long nde, Jɛsus-Christ tea ha nzan te yol te wi, Nzoy-Sote ha te wia.
- ³Ma, wi ka kafi nde, Jɛsus te yol te wi na, Nzoy-Sote pe So bo ha te wa na. Yo ne sote pe wan-sungiri Christ ka dung ha te wa. Ene baze nde, wan-sungiri Christ bete. Sising, a hɔa ha nzan kari.
- ⁴Hio bem pɔm, ene ne pe So. Ene gana zu hio wan-tokuliwen dalo fet kari. Hazu Nzoy-Sote ka dung ha te ene, wene ne ngaya pen sote ka dung ha te hio wi mo nzan.
- ⁵Hio wan-tokuliwen dalo ndong, mbwa ne hio wi mo nzan. Yo ne engi ka mbwa wolmo hazu hio mo nzan, ne hio wi mo nzan ha zea wen pe mbwa.
- ⁶Ma, o ne pe So. Wi ka ingo So, a beze wen pe o. Ma, wi ka bo ne pe So na, a lem ze wen pe o na. Yo ne megɛ, ka o lema gba soko wi ka sote tewen ha te wa ne wi ka sote dalo ha te wa.
- ⁷Hio ndongsila mi, o angoy may hazu ngoy te ne wal pe So. Megɛ, wi ndang ndang fet ka ngoy may, So ne Bafa mbwa, ne mbwa ingo So.
- ⁸Hio wi ka ngoy may na, mbwa ing So na, hazu So ne ngoy.
- ⁹So tomsa ndanga Bewei pea te hake ha nzan nde, o akpa tuno ne wal wa. Yo ne megɛ, ka So osa ngoy ka wene ngoya ne o.
- ¹⁰Ngoy ne engɛ: Yo bo ne o ha ngoy So na, ma, yo ne So ha ngoy o. A tomsa Bewei pea tuka nde, wene afe gon zu o tuka sadaka, ka gu sembo pe o yune.
- ¹¹Hio ndongsila mi, ene zoka ngoy ka So ngoya ne o. Megɛ, o angoy may gbesi tuka engi.
- ¹²Ma wi ndang te zok So na. Ka o ngoy may, So ang ha te o, ne ngoy pea lema wee ha te o.
- ¹³So haa Nzoy-Sote pea ha o. Yo ne engi ka o ingo nde, o ang ha te So, ne wene ang ha te o.
- ¹⁴Pe o, o zoka ne te gbali o nde, So, Bafa tomsa Bewei pea me dung wan-kpasisi hio wi mo nzan. Ne sising o ha kea wena.
- ¹⁵Megi, wi ka gbasi nde, Jɛsus ne Bewei pe So, yo osi nde, So ang ha te wa, ne wene ang ha te So.
- ¹⁶Pe o, o ingo nde, So ngoya o. Ne o mekara ngoy, ka wene ngoya ne o. So ne ngoy. Megɛ, wi ka dung ha te ngoy, wene ang ha te So, ne So ang ha te wa.
- ¹⁷Ka ngoy lema wee ha te o, o bedung ne da ha swe kita pe So, hazu dungo pe o ha nzan yo gbesi tuka pe Jɛsus. Ke bo ha zang ngoy na.

¹⁸Ma, ngoy ka lɛma wɛɛ ha yinɔ ke ha sila wi yunɛ. Wi ka takiri nde, a bekpa ndulsomɔ, wɛnɛ nɛ ke. Mɛgi, ka ma wi nɛ ke, yo osi nde, ngoy tɛ lɛm ka wɛɛ ha tɛ wa na.

¹⁹Pɛ ɔ, ɔ ngoya may hazu Sɔ ha ngoy ɔ sɔngsi.

²⁰Ka ma wi tɔ nde, a ngoya Sɔ, nɛ wɛnɛ ha sena ya wa, wɛnɛ nê wan-tɔ dalo. Hazu, ka ma wi tɛ ngoy ya wa ka dung ha li wa na, a bengoy Sɔ ka wɛnɛ zɔk na, mɛng?

²¹Zɔk, Christ haa ɔ mbonga engɛ: Wi ka ngoy Sɔ, lɛma nde, wɛnɛ angoy fin ya wa.

1 Jean 5

¹Wi ndang ndang fet ka mɛkiri nde, Jɛsus nê Mesi, mbwa nê bem pɛ Sɔ. Mɛgi, wi ndang ndang fet ka ngoy Sɔ, Bafa, mbwa ngoya hio bem pɛa fin.

²Ka ɔ ngoya Sɔ, nɛ ka ɔ ha dea mɔ lɛm nɛ hio mbonga pɛa, yo nê engi ka begbasi ha ɔ nde, ɔ ngoya hio bem pɛ Sɔ.

³Nɛ ka ɔ pam hio mbonga pɛ Sɔ, engi osi nde, ɔ ngoya Sɔ. Nɛ hio mbonga pɛa bo nê gdingbeng toy ha zu ɔ na.

⁴Hazu hio bem pɛ Sɔ fet began zu mɔ nzan fet. Ka ɔ mɛkara Jɛsus-Christ, ɔ gana zu mɔ nzan kari.

⁵Nge wi ka began zu nzan, ɔ nde? Yo sɔna nê wi ka mɛkiri nde, Jɛsus nê Bewei pɛ Sɔ.

⁶Jɛsus-Christ tea ha pɛ ɔ nɛ wal mɔ bwa: Li ka ɛ gdumso wɛnɛ ang, nɛ tɔkte wa ka sɛa ha ngimɔ fio pɛa. A tɛ tɛ sɔna nɛ wal li na, ma, nɛ wal li nɛ tɔk fet. Nɛ Nzɔy-Sɔtɛ ha kea wena, hazu Nzɔy-Sɔtɛ nê wan-tɔ tewen.

⁷Mɛgi, yo nê mɔ tar ka kɛ wen nde, Jɛsus nê Bewei pɛ Sɔ:

⁸Nzɔy-Sɔtɛ, li nɛ tɔk. Hio mɔ tar fet ha kea ndangtɛ wen engɛ.

⁹Ka ma wi kɛ wen hazu mɔ ka wɛnɛ zɔka, ɔ ha mɛkara yo. Ma, wen ka Sɔ kɛ, yo nɛ zioa pen pɛ wi. Yo nê Sɔ ha kɛ wen hazu Bewei pɛa.

¹⁰Mɛgi, wi ka mɛkiri Bewei pɛ Sɔ, a ingɔ ha zang sila wa nde, wen ka Sɔ kea nê tewen. Ma, wi ka mɛkiri Sɔ na, a baa Sɔ tuka wan-tɔ dalo. Hazu a tɛ mɛkiri wen ka Sɔ kea hazu Bewei pɛa na.

¹¹Nɛ Sɔ kea wen nde, wɛnɛ haa tunɔ kpoo ha ɔ kari, nɛ ɔ kpaa tunɔ engɛ nɛ wal Bewei pɛa.

¹²Wi ka de sɔy hinɛ Bewei pɛ Sɔ, a kpaa tunɔ kari. Ma, wi ka de sɔy hinɛ Bewei pɛ Sɔ na, a lɛm kpa tunɔ na.

¹³Mi ngeraka takarata engɛ ha ɛnɛ ka mɛkara ling Bewei pɛ Sɔ tuka nde, ɛnɛ aing nde, ɛnɛ kpaa tunɔ kpoo kari.

¹⁴Ka ɔ gɔ ha kɔ Sɔ ma mɔ, ka lɛm nɛ mɔ ka wɛnɛ ngoya, ɔ gde tazu ɔ ha tɛ wa nekpa nde, a beze gɔamɔ pɛ ɔ.

- 15**Tuka ɔ ingɔ nde, Sɔ ha zea gɔamɔ pɛ ɔ, mɛgi ɔ ingɔ fin nde, ɔ kpaa mɔ ka ɔ gɔ ha kɔ wa kari.
- 16**Ka ma wi zɔka ya wa ha dea ma gdangamɔ, ka lɛm nɛ fio ha li Sɔ na, lɛma nde, wɛnɛ agɔ Sɔ, nɛ Sɔ beha tunɔ ha wi ɛngɛ. Wɛn ɛngɛ nê sɔna hazu hio gdangamɔ ka lɛm nɛ fio ha li Sɔ na. Ma, ma gdangamɔ ang ka lɛm nɛ fio ha li Sɔ. Mi tɛ tɔ nde, ɛnɛ agɔ Sɔ hazu hio wi ka dea tili gdangamɔ mɛgi, na.
- 17**Kpasawen, tili gdanga deamɔ fɛt, yo nê gdangamɔ ha li Sɔ. Ma, hio ma gdangamɔ ang ka lɛm nɛ fio ha li Sɔ na.
- 18**Ɔ ingɔ nde, hio wi ndang ndang fɛt ka dung nê bem pɛ Sɔ, mbwa bhɔn ha dea gdangamɔ na. Hazu Bewei pɛ Sɔ ha pama tɛ mbwa, nɛ gdanga sɔ lɛm gan zu mbwa na.
- 19**Ɔ ingɔ nde, ɔ nê hio wi pɛ Sɔ, ma, nzan fɛt dung ha si ziomɔ pɛ gdanga sɔ.
- 20**Ɔ ingɔ nde, Bewei pɛ Sɔ tɛa tɛ ha ɔ mbaramɔ nde, ɔ aing kpasa Sɔ. Ɔ ang ha tɛ kpasa Sɔ hazu ɔ ang ha tɛ Bewei pɛa, Jésus-Christ. Wɛnɛ nê kpasa Sɔ, nɛ wɛnɛ nê tunɔ kpoo.
- 21**Hio bem pɔm, ka ɛnɛ andari hio gbele sɔ na!

2 Jean

2 Jean 1

¹Mi, kotowi mɔ eglize, mi ngeriki takarata engɛ ha mɛ, Kongabhoko ka Sɔ weka, ne ha hio bem pɛ mɛ, ka mi ngoya ne tɛwen. Yo bo sɔna nê mi gbate ha ngoy enɛ na, ma, yo nê hio wi fet ka ingɔ tɛwen.

²Hazu tɛwen ang ha tɛ ɔ, ne yo bebhɔn ang kpoo.

³Sɔ, Bafa ɔ, hine Jésus-Christ, Bewei pɛa, bedede dede sila ha tɛ ɔ. Mbwa bedede kobhe tɛ ɔ, ne mbwa beha ɔ gaamɔ. Mbwa bedede megi tuka nde, tɛwen ne ngoy adung ha tɛ ɔ.

⁴Mi dea tote pente ka mi zea nde, hio ma bem pɛ mɛ ha deamɔ lem ne tɛwen, gbesi tuka Sɔ, Bafa ɔ, haa ɔ mbonga mɛ de.

⁵Megi, sising mi ha nu ha mɛ, Kongabhoko, nde, ɔ angoy may. Wen engɛ ka mi ngeriki ha mɛ, yo bo nê ma mbombe mbonga na. Yo nê mbonga engɛ ka ɔ baze nisi ha angara.

⁶Wi ka de mɔ lem ne hio mbonga pɛ Sɔ, yo nê wene ka ngoy Sɔ ne hio wi. Ne ene baze mbonga engɛ nisi ha angara nde, ene ade mɔ lem ne ngoy engɛ.

⁷Dɔka hio wan-osili wi dama nzan fet. Mbwa tɛ mekiri nde, Jésus-Christ yola tɛ wi na. Tili wi megi nê wan-osili wi, ne fin wan-sungiri Christ.

⁸Enɛ pangay ne tɛ enɛ tuka nde, enɛ ayɔsisi waya tom pɛ ɔ na, ma, enɛ akpa mɔ-ke enɛ fet herr.

⁹Wi fet ka pam osamɔ pɛ Christ na, mana ka gde ma mɔ netɛ ha zua, tili wi megi bo ha dea sɔy hine Sɔ na. Ma, wi ka pam osamɔ pɛ Christ, tili wi megi ha dea sɔy hine Sɔ, Bafa, ne hine Bewei pɛa.

¹⁰Ka ma wi ka osi ma mɔ netɛ, tea ha pɛ enɛ, ka enɛ aba wene ne dede kɔ ha twa pɛ enɛ na, ne ka enɛ afan wene na.

¹¹Hazu, wi ka fan wene, ha dea sɔy hine wene ha zang gdanga deamɔ pɛa.

¹²Mi ne mɔ nedɔka mɛ tɔ ha enɛ. Ma, mi ngoy ngeriki yo fet ha zang takarata na, hazu mi ngoy mɛ ne ha pɛ enɛ ka ɔ awolmɔ ha li may, ne ka tote pɛ ɔ alem weɛ.

¹³Hio bem pɛ ya mɛ mɔ bhoko ka Sɔ weka, fana mɛ.

3 Jean

3 Jean 1

- ¹Mi, kotowi mɔ eglize, mi ngeriki takarata enge ha mɛ, Gaius, ka mi ngoya nɛ tɛwen.
- ²Ndɔngsila mi, mi ngoy nde, mɔ pɛ mɛ fet adung nededeɛ, nɛ mɛ dung fin nɛ dede te nɛ wal multɛ tuka mɛ dung nɛ wal sɔtɛ.
- ³Hio ma ya ha Christ, ka guotɛ ha pɛ mɛ tɛnɛ, tɔa ha mi nde, mɛ ha pama tɛwen, nɛ mɛ ha dea mɔ lɛm nɛ tɛwen. Ka mi zea mɛgi, yo haa totɛ ha mi nekpara.
- ⁴Ka mi zea nde, hio bem pɔm ha dea mɔ lɛm nɛ tɛwen, enge ha mi gasa totɛ. Ma totɛ pɔm pen enge bona.
- ⁵Ndɔngsila mi, mɛ nɛ mboazu ha gbakara hio ya ha Christ, ngase mbwa gutɛ nɛyɛa tɛnɛ.
- ⁶Mbwa tɔa kasi ngoy ka mɛ ngoya nɛ mbwa ha li hio giliwi mɔ eglize hake. Nededeɛ nde, mɛ agbakiri mbwa tuka Sɔ ngoya ka mbwa benak yali pɛ mbwa.
- ⁷Hazu, mbwa ha yala mɛ de tom nɛ ling Christ, nɛ mbwa ha kafa kuo mɔ ha kɔ hio bhilo.
- ⁸Lɛma nde, ɔ, hio wi pɛ Christ, agbakiri tili wi ndɔng tuka nde, ɔ ade sɔy hinɛ mbwa ha zang tom ka mbwa de hazu tɛwen.
- ⁹Mi ngeraka ma bebe takarata ha giliwi mɔ eglize haki. Ma, Diotrefe ka ngoy dung wan hazu mbwa, a ngoy zea wen pɛ ɔ ndang na.
- ¹⁰Hazu engi, ka mi behɔ ha pɛ mbwa, mi begba tazɔ hio wi nɛ hio gdanga deamɔ pɛa, nɛ hio gdanga wen dalo ka wɛnɛ tɔ sungiri nɛ ɔ. Wɛnɛ de sɔna nɛ engi na, ma, a kafi fin ba nɛ dede kɔ hio ya ha Christ ha yali. Nɛ fin, a dolsi ɛ ndɔng ka ngoy ba hio ya ndɔng nɛ dede kɔ, nɛ a mul mbwa pi, gbo ha soko giliwi mɔ eglize.
- ¹¹Ndɔngsila mi, ka mɛ azɔk dea gdangamɔ mɛ de nɛ pɛ mɛ na. Ma, mɛ zɔk dea dedemɔ mɛ de nɛ pɛ mɛ. Wi ka de dedemɔ, wɛnɛ nɛ wi pɛ Sɔ. Ma, wi ka de gdangamɔ, wɛnɛ te zɔk Sɔ na.
- ¹²Ka bo nɛ pɛ Demetrius, wi fet ha tɔa dede lingtɛ wa. Hio deamɔ pɛa ka lɛm nɛ tɛwen, ha tɔa ndangtɛ wen. Nɛ ɔ fin ha tɔa yo gbesi. Mɛ ingɔ nde, wen ka ɔ tɔ, yo nɛ tɛwen.
- ¹³Mi nɛ wen nedɔka mɛ tɔ ha mɛ. Ma, mi ngoy ngeriki yo fet ha zang takarata na,
- ¹⁴hazu mi ngoy mɛ nɛ ha pɛ mɛ sising ka ɔ awolmɔ ha li may.
- ¹⁵Gaamɔ adung hinɛ mɛ! Hio dan mɛ hake fana mɛ. Mɛ fan hio dan ɔ ndang ndang fet.

Jude

Jude 1

- ¹Yo nê mi, Jude, ha ngeriki takarata enge ha ene. Mi nê wan-tom pe Jésus-Christ, ne mi fin nê bebe ya me Jacques. Mi ngeriki takarata enge ha ene, hio wi ka So, Bafa o, weka. A ngoya ene pente, ne wene ha pama ene ne wal Jésus-Christ.
- ²So ade kobhe te ene, wene aha gaamo ha ene, ne wene angoy ene nedoka pente pet.
- ³Hio ndongsila mi, mi dungo ne te gasa hel me ngeriki takarata ha ene hazu mokpasi ka So kpasisi ne o hine ene fet. Ma, mi zoka nde, yo lema nde, mi angeriki ha ene hazu mbo ene. Ene mekara hio wen ka So gbasa ha hio nzoy wi pea hireng. Megi mi mbo ene me bi tumbo hazu pam hio wen ndong ne saa.
- ⁴Mi to megia hazu hio ma wi ka te mekiri So na, lea ha soko ene ne wuso. Mbwa ha kio wal me tukili wen dede sila ka So ha dea ha te o. Mbwa to nde, ka o de mo ne tum, yo de ma mo ndang na, hazu So ha dea dede sila ha te o swe fet. Ne wal deamo megia, mbwa kafa Jésus-Christ ka dung nê ndanga wan-osimo ne ndanga Kongawan pe o. So weka wal ka wene begon kita ba ne hio wi ndong songsi bhee kari.
- ⁵Mi ingo nde, ene ingo mo ndong fet. Ma, mi ngoya gba tazu ene nde, ngase ka So kpasasa kando Israel gbo ha kandonu Ezipte, ne pata, wene gbea wi ndong ka kafa mekara wene.
- ⁶Tazu ene agba fin ne hio telenge ndong ka balak bhandi pe mbwa gde hazu mbwa ngoya ziomoo pen enge ka So haa ha mbwa. So basang mbwa ne zobho kpoo, pi ha zang nge-enge-enge tutum, keru ne gasa ngimo kita.
- ⁷Tazu ene agba fin ne le Sodome ne Gomore, ne hio le mo petea. Hio wi mo le ndong dea mo nak pata pe hio telenge ndong. Mbwa haa te mbwa ha dea tili wanza fet, ne fin, mbwa oa nu ne hio sari. Sising, mbwa ha yonga nzata ha we ka besisi kpoo. Ne wal mbwa So gbaa tazu o long.
- ⁸Hio wi ndong ka lea soko ene, dea mo gbesi. Mbwa ha dea tili wanza fet. Mbwa to nde, mbwa zoka So ne zizimo, ma, mbwa ngoy nde, So adung Kongawan hazu mbwa na. Ne mbwa fengsa hio leke-leke telenge.
- ⁹Ngase telenge Michel ka dung nê wan-zu hio telenge fet, te de megia na. Ha ngimo ka wene dungo ha moya hine Satan hazu wol Moïse, Michel te ba da me gon kita fengsamoo ha zu Satan na, ma, a toa sona nde, Kongawan andulsi me.
- ¹⁰Hio wi ndong ha fengsa mo ka mbwa ing gotoa na. Ma, hio mo ndong, ka mbwa ingo dea yo ne wal multe tuka hio sari bele, yo nê mo ndong fet ka bebhondisi mbwa.
- ¹¹Ngote ha mbwa! Hazu mbwa ndara deamo pe Kain. Mbwa toa wen dalo hazu kpa ne mboli gbesi tuka ka Balaam bato ne. Mbwa guote sungiri ne So, gbesi tuka ka Kore bade ne, ne mbwa fet befe tuka wene.

12Ka mbwa wesiri may hine ene hazu yong mo, enge ne gasa mo foy. Hazu mbwa yong mo ne no mo ne ngurua, ne mbwa zok kane te mbwa. Mbwa dung tuka tutum kolo ka bok ilo yune, ne kaol na. Ne mbwa dung tuka te ka wayaa bona, ngase yo ne ngimoa, ne ka fea bhon hazu e zuro yo ne olo kua fet.

13Mbwa dung tuka tongbasali ha li nana-litong. Gdangamo pe mbwa gboa tuka puru ka yal ha zu li li. Ne mbwa dung gbesi tuka hio sola ka sowi netum netum. So bhongara bhandi nge-ge-ge tutum gde keru ne mbwa kari, ne mbwa bedung haki kpoo ne kpoo.

14Henok badung kul marko zanga bwa hapata Adam. A batō kuliwen hazu hio wi ndong, a batō: «Kongawan ha tea hine gasa zugili telenge pea,

15hazu gon kita ha zu hio wi fet. Ne wene bendulsi hio wan-kafi So ndang ndang fet hazu mo, ka mbwa dea sungiri ne wene. A bendulsi mbwa, hio wan-de gdangamo ka kafi So, hazu hio gdanga wen fet ka mbwa toa sungiri ne wene.

16Wi ndong ne nakakiri wen ka to te swe fet. Mbwa de mo fet tuka sila mbwa ngoya. Mbwa ha toa wen sute ne ha ndombala hio wi ne zeng gel hazu ku ne mo ha ko mbwa.”

17Ene hio ndongsila mi, tazu ene agba ne wen ka hio wan-netom pe Kongawan pe o, Jésus-Christ, batō ha ene songsi.

18Mbwa batō ha ene nde, ha kpogio ngimo, hio ma wi ka ing So na, bemam ene, ne mbwa bede gdangamo tuka sila mbwa ngoya.

19Ey! Yo ne hio wi ndong ka de nde, hio wi agba soko. Wo mo nzan baa sila mbwa nekpasaa. Nzoy-Sote bo ha te mbwa na.

20Ma, ene hio ndongsila mi, ene andari pe ene sona ne nzoy mo ka ene mekara. Ene ago So ne wal ngate ka Nzoy-Sote haa ha ene.

21Ne ene adung ne noa nging ha zang ngoy ka So ngoya ne ene, keru ne ngimo ka Kongawan pe o, Jésus-Christ, beha tuno kpoo ha ene ne wal dea kobhe te ene.

22Ene ade kobhe te wi ndong ka ta te ha wal mo So.

23Ene akpasisi hio ma gbo ha we mo kita pe So. Hio ma wi ang fin ka ene lema me de kobhe te mbwa. Ma, ene pangay, yu nde mbwa bete dak ene pi ha dea gdangamo.

24-25 Ndanga So, ka kpasasa o ne wal Jésus-Christ, Kongawan pe o, wene ne ngate me pam ene nde, ene atek ha zang gdangamo na. A bede nde, ma wen adung ha zu ene na, ne a beku ene ne gasa tote gde ha zang leke-lekemo pea. Leke-lekemo, kongamo, ngate ne ziomō ha ko wa songsi bhee, sising, kane kpoo! Amen.

Gbasamɔ

Gbasamɔ 1

¹Takarata engɛ tɔ nɛ wɛn mɔ ka Jɛsus-Christ gbasa. Sɔ haa gbasamɔ engɛ ha wɛnɛ tuka nde, wɛnɛ aosi ha hio wan-tom pɛa mɔ ka betɛ nɛhasa. Wɛnɛ tomsa ma telenge pɛa ndang hazu osi mɔ ndɔng ha Jean, wan-tom pɛa.

²Nɛ Jean ha kɛa wɛn nde, mɔ fet ka wɛnɛ zɔka, yo nɛ wɛn pɛ Sɔ, nɛ yo fin nɛ tɛwɛn ka Jɛsus-Christ kɛ wɛna.

³Totɛ ha wi ka tɔl takarata engɛ, ka ze hio kuliwɛn ha zanga, nɛ ka de mɔ lɛm nɛ ngerakamɔ engɛ. Hazu ngimɔ ka wɛna belemsiri nɛ tɛ koka kari.

⁴Yo nɛ mi Jean ha fan ɛnɛ, hio giliwi mɔ eglize mɔrkɔ zanga bwa ha kandɔnu Azi. Kpasawɛn, Sɔ ang, a badung ang, nɛ a betɛ. Nɛ hio sɔtɛ mɔrkɔ zanga bwa ha yola ha li solowan pɛa. Wɛnɛ hinɛ hio sɔtɛ ndɔng, nɛ Jɛsus-Christ, mbwa ade dede sila ha tɛ ɛnɛ, nɛ aha gaamɔ ha ɛnɛ fet.

⁵Jɛsus-Christ nɛ mboazu wan-kɛwɛn, bosɔ wi ka guotɛ ha soko hio fiowi, nɛ gasa wan hazu hio kongapora mɔ nu engɛ fet. A ngoya ɔ, nɛ a yanga ɔ ha si sɛmbɔ pɛ ɔ nɛ wal tɔkte wa.

⁶A weka ɔ gde kongakandɔ pɛa, nɛ a gdea ɔ fin hio wan-hasadaka ka de tom ha Sɔ, Bafa wa. Lɛkɛ-lɛkɛmɔ nɛ ziomɔ ha kɔ wa kpoo nɛ kpoo! Amen.

⁷ɛnɛ zɔk, a betɛ ha zu buswe, nɛ wi fet bezɔk wɛnɛ, ngase wi ndɔng ka batok tɛ wa. Nɛ hio kandɔ mɔ nu fet gbi behe kwa hazu wa. Ey, mɔ behɔ mɛgi! Amen.

⁸Kongawan Sɔ tɔa: «Mi nɛ Alfa nɛ Omega, mi ang, mi badung ang, nɛ mi betɛ. Mi nɛ wan-zu mɔ fet.»

⁹Mi nɛ Jean, ya ɛnɛ. Nɛ wal Jɛsus, ɔ hinɛ ɛnɛ tɛ bo nɛ sɔy ha yeksamɔ, ha Kongakandɔ pɛ Sɔ, nɛ ha keramɔ nɛ yikosila. ɛ baa mi tomsi ha kisi ka ɛ sa nde Patmos, hazu mi bulo wɛn pɛ Sɔ nɛ tɛwɛn ka Jɛsus kɛ wɛna.

¹⁰Ha swe pɛ Kongawan, Nzɔy-Sɔtɛ baa mi, nɛ mi zea ma ngagɛl ha gdong mi tuka gɛl mbia,

¹¹ka tɔa: «Mɛ ku takarata nɛ mɛ ngeriki mɔ ka mɛ bezɔk, nɛ mɛ tomsi yo ha hio giliwi mɔ eglize mɔrkɔ zanga bwa ha hio le Efeze, Simirne, Pergame, Tiatire, Sarde, Filadelfi nɛ Laodise.»

¹²Mi kiforo tɛ hazu zɔk wi kɛ ka wolmɔ ha mi, nɛ mi zɔka hio solo lamba mɔ gbɛbolo mɔrkɔ zanga bwa.

¹³Mi zɔka fin ma mɔ tuka wi ha soko solo lamba ndɔng. Wi engɛ yola bɔya gbambusa nɛ wɛnɛ libhoko mbanzi wa nɛ pɛrɛng mɔ gbɛbolo.

¹⁴Zu wa nɛ bumɔzu wa nɛ bua kpung-kpung tuka bu bumɔ tɛ sami, nɛ gbali wa tuka lembe we.

- ¹⁵Nanga wa ha duo we tuka gbebolo ha zang we dola. Gəl wa tuka somli kpii.
- ¹⁶Wene baa sola morko zanga bwa ha weko wa. Ne ma soa gbapa ne nua bwa ha gboa ha nu wa. Zang li wa ne baa tuka swe ha sila zu.
- ¹⁷Ka mi zoka wene, ke baa mi ne mi teka ha nanga wa tuka fiowi. Wene gdea weko wa ha zu mi ne a toa: «Me yu ke na! Mi ne bosu wi ne kpogio wi.
- ¹⁸Mi ne zutuno. Mi bafe, ma, sising mi bhona ne zutuno kpoo ne kpoo. Mi ne ziomo hazu fio ne hazu bhandi pe hio fiowi.
- ¹⁹Megi, me ngeriki hio mo ka me ha zoka. Yo nde, hio mo ka ho sising, ne hio mo ka beho bin.
- ²⁰Goto hio sola morko zanga bwa ka me zoka ha zang weko mi, ne goto solo lamba mo gbebolo morko zanga bwa, yo nde, sola morko zanga bwa ne hio telenge pe hio giliwi mo eglize morko zanga bwa, ne solo lamba morko zanga bwa ne hio giliwi mo eglize morko zanga bwa.»

Gbasamo 2

- ¹«Me ngeriki ha telenge pe giliwi mo eglize ha Efeze wen mege: Engene ne wen nu wi ke ka ba sola morko zanga bwa ha weko wa, ne ka yal ha soko solo lamba mo gbebolo morko zang bwa.
- ²Mi ingo deamo pe ene fet. Ene ha dea ngatom. Ene ne yikosila ha ngimo yeksamo, ne mi ingo fin nde, ene yekili gdanga wi ha soko ene na. Ene wea sila hio wi ndong ka ba te mbwa tuka wan-netom, ngase mbwa bo ne yo na. Ne ene kpaa nde, mbwa ne hio wan-dalo.
- ³Ene ne yikosila. Ngase ene kpaa yeksamo hazu mi, sila ene te mok ang na.
- ⁴Ma, mi ne mo sungiri ene nde, ene laka bosu ngoy ka ene ngoya ne mi gde.
- ⁵Tazu ene agba ne bhandi ka ene dungo ang bhil tek ha nu. Ene akifiri sila ne de fin mo gbesi tuka ha bosia. Ka bo megi na, mi bete ha pe ene te ku solo lamba pe ene yune.
- ⁶Ma, ene ha dea dedemo fin. Yo nde, ene ha sena tom pe zugili pe Nicolas gbesi tuka mi ha dea.
- ⁷«Wi fet ka bo ne zala me ze mo, mbwa aze wen ka Nzoy-Sote to ha hio giliwi mo eglize. Wi fet ka began zu mo, mi beha waya te ka ha tuno ne ka dung ha dede le pe So ha mbwa yong.»
- ⁸«Me ngeriki ha telenge pe giliwi mo eglize ha Simirne wen mege: Engene ne wen nu wi ke ka dung ne bosu wi ne kpogio wi, ka bafe ne ka kiforo fin ha tuno.
- ⁹Mi ingo yeksamo ne fabha pe ene. Ma, kpasawen, ene ne kpaamo. Mi ingo gdanga lingte ka hio ma wi to ha te ene. Mbwa ba te mbwa tuka hio kpasu zuife, ma, mbwa bo ne zuife na, mbwa ne hio giliwi pe Satan.

10 Ka ene ayu ke hio yeksamo ka ene bekpa na. Satan bepi hio ma wi ha soko ene ha twa zobho hazu we ne sila ene. Ene bedung ha zang yeksamo lem yala bhuko. Ene adung ne mboazu kanne fio. Megi, mi beha ene tuno kpoo tuka keamo.

11 «Wi fet ka bo ne zala me ze mo, mbwa aze wen ka Nzoy-Sote to ha hio giliwi mo eglize. Wi fet ka began zu mo, mbwa lem fe zebwa fio na.»

12 «Me ngeriki ha telenge pe giliwi mo eglize ha Pergame wen mege: Enge ne wen nu wi ke ka dung ne soa gbapa ka e benga nua bwa bwa fet.

13 Mi ingo bhandi ka ene de le ang, yo ne bhandi ka solowan pe Satan dung ang. Ene dolsa te ene ha mi, ne ene te kafi mekara mi na, ngase ha ngimo ka e gbea ne Antipas, mboazu wan-kewen pom ha pe ene, ha bhandi ka Satan de le ang.

14 Ma, mi ne bebe mo sungiri ene nde, hio ma wi ha soko ene ndara osamo pe Balaam. Wene mboa Balak me osili hio wi mo Israel nde, mbwa ayong sari sadaka pe hio gbele so, ne mbwa ade wanza.

15 Gbesi tuka engi, hio ma wi ha soko ene ndara osamo pe zugili pe Nicolas.

16 Megi, ene kifiri sila ene. Ka bo megi na, mi bete ha pe ene nehase hazu bi bulo sungiri mbwa ne gbapa ka gbo ha nu mi.

17 «Wi fet ka bo ne zala me ze mo, mbwa aze wen ka Nzoy-Sote to ha hio giliwi mo eglize. Wi fet ka began zu mo, mi beha mane ka dung ha wuso ha ngon, ha mbwa yong. Ne mi beha mbwa ndang ndang fet ma bu ta ka e gona ma mbombe ling ha zua. Ma mbingwi lem ing yo na, sona ne wi ke ka bekpa yo.»

18 «Me ngeriki ha telenge pe giliwi mo eglize ha Tiatire wen mege: Enge ne wen nu Bewei pe So. Gbali wa tuka lembe we, ne nanga wa ha duo we tuka gbebolo.

19 Mi ingo deamo pe ene, ngoy pe ene, mekaramo pe ene, tom pe ene, ne yikosila pe ene. Ne sising ene ha dea mo pen mo songsi.

20 Ma, mi ne mo sungiri ene nde, ene gdea wal ha Yezabel, bhoko enge ka ba te wa tuka wan-tokuliwen. Ne wal osamo pea, a osala hio wan-tom pom nde, mbwa ade wanza, ne mbwa ayong sari sadaka pe hio gbele so.

21 Mi gdea ngimo ha wene tuka nde, wene akifiri sila wa. Ma, a te ngoy kiforo sila ne laka dea wanza pea gde na.

22 Megi, mi bepi wene ha yala zele, wene hine hio soy de wanza pea fet. Ka mbwa kifiri sila mbwa ne lak gdanga tom pe Yezabel gde na, mbwa bekpa gasa yeksamo.

23 Ne mi begbe hio bem pea ne ginga zele fio. Megi hio giliwi mo eglize fet being nde, yo ne mi ka ing hio takaramo ne hel mo pe wi. Mi beke ene ndang ndang fet lem ne tom ka ene dea.

24 «Ma, ka bo ne pe ene, hio olo wi mo eglize ha Tiatire, ka te ndari gdanga osamo enge na, ene te yambi mo ka e sa nde, osamo wuso pe Satan, na. Megi, mi lem gde ma mbing zio toy ha zu ene na.

- ²⁵Yo sɔna nde, ene apam mɔ ka dung ha kɔ ene, kanɛ ngimɔ ka mi bepe nɛ.
- ²⁶«Wi fet ka began zu mɔ, nɛ ka bedɛ mɔ ka sila mi ngoya hɔ ha kpogio yala, mi beha mbwa ziomɔ ha zu hio kandɔ.
- ²⁷Mbwa bekpa tongolo wan mɔ bolo hazu ngbɔsi nɛ hio kandɔ, nɛ mbwa beyangili mbwa tuka hio kpana ge bhutu-bhutu.
- ²⁸Ndangtɛ ziomɔ ka Bafa mi haa ha mi, mi beha yo ha mbwa fin. Nɛ mi beha mbwa fin sɔla gbandolo.»
- ²⁹«Wi fet ka bo nɛ zala mɛ ze mɔ, mbwa aze wen ka Nzɔy-Sɔtɛ tɔ ha hio giliwi mɔ eglize.»

Gbasamɔ 3

- ¹«Mɛ ngeriki ha telenge pɛ giliwi mɔ eglize ha Sarde wen mɛgɛ: Engɛ nê wen nu wi kɛ ka ba ha kɔ wa hio Sɔtɛ pɛ Sɔ mɔrkɔ zanga bwa nɛ hio sɔla mɔrkɔ zanga bwa. Mi ingɔ deamɔ pɛ ene fet. Hio wi ha takara pɛ mbwa nde, ene nɛ zutunɔ. Tangere, ene fea kari.
- ²Enɛ tun ha ɔala, ene ngasisi olo mɔ ka tɛ fe ka na, yu nde, yo betɛ fe nekpara. Hazu mi zɔka nde, tom pɛ ene tɛ lɛm ha li Sɔ pɔm na.
- ³Tazu ene agba nɛ osamɔ ka ene bakpa nɛ ka ene baze. Enɛ pam osamɔ engɛ nededeɛ, nɛ ene kifiri sila ene. Ka ene dung nɛ zɔma na, mi bewang ene tuka wanzu, nɛ ene lɛm ing ngimɔ ka mi betɛ ndang na.
- ⁴Ma, hio ma wi ha soko ene ha Sarde haki, tɛ tusisi late pɛ mbwa na. Mbwa beyol bu la, nɛ ɔ bene nɔ hine may gbesi, hazu mbwa nɛ zioa.
- ⁵«Wi fet ka began zu mɔ, mbwa beyol bu la mɛgi. Nɛ mi lɛm bisi ling mbwa ha zang Takarata Tunɔ ndang na. Ha li Bafa mi nɛ ha li hio telenge pɛa, mi betɔ long nde, wi ndɔng nê hio wi pɔm.
- ⁶«Wi fet ka bo nɛ zala mɛ ze mɔ, mbwa aze wen ka Nzɔy-Sɔtɛ tɔ ha hio giliwi mɔ eglize.»
- ⁷«Mɛ ngeriki ha telenge pɛ giliwi mɔ eglize ha Filadelfi wen mɛgɛ: Engɛ nê wen nu nzɔy wi ka tɔ tɛwen. Sɔtɛ nutwa pɛ kongapora David ha kɔ wa. Ka wene gbosasa nutwa, ma wi ndang mɛ gdɔki yo bo na. Nɛ ka wene gdɔki nutwa, ma wi ndang mɛ gbosisi yo bo na.
- ⁸Mi ingɔ deamɔ pɛ ene fet. Mi ingɔ nde, ene bo nɛ kpasa ngate na. Ma, ngase engi ene pama wen pɔm, nɛ ene kafa mɛ kafi ling mi. Mɛgi, mi gbosasa nutwa gde long kerɛ nɛ ene, nɛ ma wi ndang ka lɛma mɛ gdɔki yo bo na.
- ⁹Enɛ zɔk, hio ma wi ha tɔa dalo nde, mbwa nê zuife. Ma, mbwa bo nê zuife na, mbwa nê giliwi pɛ Satan. Mi benɔsisi mbwa nde, mbwa atɛ tɛ ngbi zigolo ha si ene. Mɛgi, mbwa being nde, mi ngoya ene.

¹⁰ Ɛne pama wen nu mi nde, ene adung ne yikosila. Hazu engi, mi fin, mi bepam ene ha ngimɔ sebhalamɔ ka betek ha nzan fet hazu we sila wi mɔ zu nu fet.

¹¹ Mi bepe nehasa. Ɛne ba mɔ ka dung ha kɔ ene ne nɔa yu nde, ma wi betɛ ku keamɔ pɛ ene yunɛ.

¹² «Wi fet ka began zu mɔ, mi begde mbwa tuka mbing twa ha gasa twa pɛ Sɔ pɔm. Mbwa lem gbo haki fin na. Mi begɔn ling Sɔ pɔm, ling gasa le pɛ Sɔ pɔm, ne mbombe ling mi ha tɛ mbwa. Gasa le engi nê mbombe Jérusalem ka begute ha ngɔn hapetɛ Sɔ pɔm tɛnɛ.

¹³ «Wi fet ka bo ne zala mɛ ze mɔ, mbwa aze wen ka Nzɔy-Sɔtɛ tɔ ha hio giliwi mɔ eglize.»

¹⁴ «Mɛ ngeriki ha telenge pɛ giliwi mɔ eglize ha Laodise wen mɛgɛ: Ɛngɛ nê wen nu wi kɛ ka ɛ sa nde, Amen. Wɛnɛ nê mboazu wan-kewen, ka tɔ tewen. Ne Sɔ dea mɔ nzan fet ne wal wɛnɛ.

¹⁵ Mi ingɔ deamɔ pɛ ene fet. Ka bo se nde, ene adung ne gaa mana ne gbɛnga, ki dea se!

¹⁶ Tuka ene bhisi-bhisi, yo nde, ene bo ne gbɛnga na, ne ene bo ne gaa na, mɛgi, mi beɔy ene ha nu mi.

¹⁷ Ɛne ha tɔa nde, ene nê hio wan-kpamɔ, ene kpaa yɛbhe-yɛbhe mɔ, ma mɔ ndang kɔpi ene na. Ma, kpasawen, ene nê hio wan-ngɔtɛ, wan-kɔsa, wan-keri mɔ, wan-gdɔka li, wan-sɔngere, ne ene tɛ ing yo na.

¹⁸ Mɛgi, mi ngoya mbo ene nde, ene atɛ tɛ hɛ ha kɔ mi gbebolo ka ɛ wea ha we, tuka nde, ene adung nê hio kpasa wan-kpamɔ. Ɛne ahɛ fin bu la mɛ yol tuka nde, foy sɔngere tɛ ene agbasi tɛ na. Ɛne ahɛ fin yina mɛ a ha gbali ene tuka nde, ene azɔk mɔ.

¹⁹ Hio wi fet ka mi ngoy, mi dak zala mbwa ne ndulsi mbwa. Mɛgi, ene gbɛngsi tɛ ene, ne ene kifiri sila ene.

²⁰ Ɛne zɔk, mi ha yola ha nutwa ne mi ha kɔna. Wi fet ka beze gel mi, ne ka begbosisi nutwa ha mi, mi bele ha pɛ mbwa, ne ɔ beyɔng tɛ mɔ hine may.

²¹ «Wi fet ka began zu mɔ, mi beha mbwa wal nde, mbwa atɛ tɛ dungnu hine mi ha solowan pɔm. Tuka mi fin, mi gana zu mɔ, ne mi ha dungɔnu hine Bafa mi ha solowan pɛa.

²² «Wi fet ka bo ne zala mɛ ze mɔ, mbwa aze wen ka Nzɔy-Sɔtɛ tɔ ha hio giliwi mɔ eglize.»

Gbasamɔ 4

¹ Hapata engi, mi zɔka fin ma zizimɔ: Mi zɔka ma nutwa ka gboa ha zang ngɔn long. Ne ndangte gel wi ka mi zea ne bosia, wolamɔ ha mi tuka gel mbia, ne tɔa: «Mɛ dang hake ka mi aosi ha mɛ mɔ ndɔng ka behɔ ha pata.»

²Ne ha ndangte ngimɔ Nzɔy-Sɔte baa mi, ne mi zɔka ma solowan ha zang ngɔn. Ma wi ha dungɔnu ha zua.

³Te wa ha duo we nzay-nzay tuka hio lɔka ta ka ε sa nde, zaspe ne sardoane. Ne ndumbe yola zikiri solowan enge, ne yoloa baa tuka lɔka ta ka ε sa nde, Emerode.

⁴Hio ma solowan bhuze bwa gbala nar dungɔ zikiri solowan enge. Hio kotowi bhuze bwa gbala nar dungɔnu ang. Mbwa yola bu la, ne ndutu wan mɔ gbɛbolo ha zu mbwa.

⁵Pioli kolo, gisi ne tubho da kolo dungɔ ha gboa ha solowan enge fin. Hio kan mɔrkɔ zanga bwa dungɔ ha baa we ha lia. Hio kan ndɔng mɔrkɔ zanga bwa, yo nê hio Sɔte mɔrkɔ zanga bwa pɛ Sɔ.

⁶Ha li solowan enge ma mɔ tuka tɔ ang, yo ne saa ken-ken-ken tuka mɔzɔk li. Hio ma tunɔ mɔ nar dung sanga-sanga ne solowan enge zikiri yo. Ne te mbwa fet gdɔka ne hio gbali, hio ma gbali ha wal li mbwa ne hio ma ha gdong mbwa.

⁷Bosi tunɔ mɔ enge baa may ne dila. Zebwaa baa may ne pɔlɔmbɔ nday. Zetara, zang li wa tuka pɛ wi. Zenara baa may ne nzio ka buy ne ngɔn.

⁸Hio tunɔ mɔ nar ndang ndang fet ne bhaka mɔrkɔ zanga ndang tuka bhaka nɔy. Hio dɔka gbali ha te hio bhaka mbwa fet, hio ma ha wal zua, ne hio ma ha sia. Swe ne ze fet, mbwa ha bea gima tuka enge: «Kongawan Sɔ ne nzɔya, ne nzɔya, ne nzɔya. Wene nê wan-zu mɔ fet, wene badung ang, wene ang, ne wene betɛ.»

⁹Hio tunɔ mɔ ndɔng nar fet ha bea gima hazu ha lɛkɛ-lekɛmɔ, lukosomɔ, ne oeba ha wi kɛ ka dungnu ha solowan, wene ka dung ne zutunɔ kpoo ne kpoo.

¹⁰Ne ha ngimɔ fet ka mbwa de megɛ, hio kotowi ndɔng bhuze bwa gbala nar ngbi zigolo ha si wi kɛ ka dungnu ha solowan, ne mbwa lukisi wene, wene ka dung ne zutunɔ kpoo ne kpoo. Mbwa gu ndutu ha zu mbwa gde ha si solowan, ne mbwa tɔ:

¹¹«Kongawan, Sɔ pɛ ɔ, me ne kongaa hazu kpa lɛkɛ-lekɛmɔ, lukosomɔ ne ziomɔ. Hazu yo nê me ka dea mɔ fet, mɔ ndɔng fet ang hazu me ngoya me de yo.»

Gbasamɔ 5

¹Hapata mi zɔka ma kalka takarata ha zang wekɔ wi kɛ ka dungnu ha solowan. Hio ngerakamɔ ha lia ne ha gdonga. E sɔbha nua ne hio gdangi mɔrkɔ zanga bwa.

²Ne mi zɔka ma nga telenge ka ana mɔ ne ngagɛl nde: «Nge wi ha dung ne kongaa me kusi gdangi ndɔng, ne me bul takarata enge ge nde?»

³Ma wi ndang me bulsi takarata enge bo na. Ngase ha zang ngɔn, mana ha zu nu, mana ha si nu, ma wi ka lema me bul takarata enge ne zɔk zanga bo na.

⁴Ne mi hea kwa pentɛ hazu ma wi ka dung ne kongaa me bulsi takarata enge ne zɔk zanga, ndang bo na.

⁵Megi, ma ndang ha soko hio kotowi ndong tɔa ha mi: «Mε kari kwa. Zɔk, dila mɔ nugala pε Juda, bezang pε David, gana zu mɔ fet. Wene lema mε kusi gdangi ndong mɔrkɔ zanga bwa yunε, nε bul takarata engε.»

⁶Nε mi zɔka ma Besami ndang. A yola hapete solowan, ha soko hio kotowi ndong nε hio tunɔ mɔ ndong nar. Yo dung tuka nde, ε bagbe wene songsi. Wene nε zak mɔrkɔ zanga bwa, nε gbali mɔrkɔ zanga bwa. Gbali ndong nê hio Sɔte mɔrkɔ zanga bwa pε Sɔ, ka Sɔ tomsa ha zu nu fet.

⁷Besami engε tiko nε songsi, nε a kuo takarata ha zang wekɔ wi kε ka dungnu ha solowan.

⁸Ka wene kuo takarata engε kari, hio tunɔ mɔ ndong nar nε hio kotowi ndong bhuze bwa gbala nar ngbio zigolo ha si wa. Mbwa ndang ndang fet nε kunde ha kɔ mbwa. Nε hio kɔpɔ mɔ gbebolo ka dona nε pel kulomɔ ha kɔ mbwa fin. Yo nê hio gɔamɔ pε hio wi pε Sɔ.

⁹Mbwa ha bea ma mbombe gima nde: «Mε nε kongaa mε ku takarata engε nε kusi hio gdangi ha nua yunε. Hazu ε bagbe mε, nε mε hea hio wi ha Sɔ nε tɔkte mε. Hio wi ndong nê mɔ nugala fet, mɔ nu le fet, mɔ kandɔ fet, mɔ kandɔnu fet.

¹⁰Mε weka mbwa gde Kongakandɔ pε Sɔ, nε mε gdea mbwa fin hio wan-hasadaka ka de tom ha Sɔ pε ɔ. Nε mbwa bedung kongapora ha zu nu fet.»

¹¹Mi zɔka fin, nε mi zea gɛl hio dɔka telenge tomay tomay hebhe hebhe. Mbwa zikoro solowan, hio tunɔ mɔ ndong nε hio kotowi fet gde ha binsila.

¹²Mbwa dungɔ ha bea gima nε ngagel nde: «Besami ka ε bagbe, nε kongaa mε kpa ziomɔ, kpaamɔ, mbaramɔ, ngate, wolsamɔ, leke-lekemɔ, nε lukosomɔ.»

¹³Hapata, mi zea fin gɛl hio tunɔ mɔ fet ha zang ngɔn, ha zu nu, ha si nu, ha zang nana-litɔng. Hio tunɔ mɔ nzan fet dungɔ ha bea gima nde: «Lukosomɔ, wolsamɔ, leke-lekemɔ, nε ziomɔ ha kɔ wi kε ka dungnu ha solowan nε ha kɔ Besami kpoo nε kpoo.»

¹⁴Hio tunɔ mɔ ndong nar kɔa: «Amen!» Nε hio kotowi ndong fet ngbio zigolo ha si wi kε ka dungnu ha solowan, nε ha si Besami, hazu lukisi nε mbwa.

Gbasamɔ 6

¹Nε mi zɔka Besami ka kuso bosu gdangi ha nu takarata. Nε ha soko tunɔ mɔ ndong nar, mi zea gɛl ma ndang ha tɔa ha mi: «Mε tε!» Gɛl wa dungɔ tuka fuo da kolo.

²Mi gera mɔ nε mi zɔka ma bu yanga ndang. Wan-dang yanga engε nε kundu ha kɔ wa, nε ndutu wan-gan bulo ha zu wa. Wene nê wan-gan bulo ka nε ha gana zu bulo fin nε mbinga.

³Ka Besami kuso zebwa gdangi, mi zea gɛl zebwaa ha soko hio tunɔ mɔ ndong nar ha tɔa ha mi: «Mε tε!»

⁴Ne ma mbing yanga hɔa, tɛ wa nɛ gbɛa tuka we. Wan-dang yanga engɛ kpaa ma gasa gbapa ndang, nɛ fin ziomɔ mɛ kusi gaamɔ ha zu nu yunɛ, tuka nde, hio wi agbɛ may ha soko mbwa.

⁵Ka Besami kuso zetar gdangi, mi zea gɛl zetar tunɔ mɔ ka tɔa ha mi fin: «Mɛ tɛ.» Ne mi zɔka ma tu yanga ndang. Wan-dang yanga engɛ dungɔ nɛ kilo gɛsi mɔ ha kɔ wa.

⁶Mi zea ma mɔ ha soko tunɔ mɔ ndɔng nar tuka gɛl wi. Gɛl engɛ tɔa ha wan-dang yanga engɛ: «Gene bebe tasi ndang mɔ fok ble lɛma nɛ mbɔli tom mɔ yala ndang. Ne gene bebe tasi tar mɔ fok mbisa lɛma nɛ mbɔli tom mɔ yala ndang. Ma, ka mɛ adangsi gene nɔ nɛ gene li vigne na.»

⁷Ka Besami kuso zenar gdangi, mi zea gɛl zenar tunɔ mɔ ha tɔa: «Mɛ tɛ.»

⁸Mi gɛra mɔ nɛ mi zɔka ma mbing yanga. Tɛ wa faya-fuyɛ tuka wɔl wi. Ling wan-dang yanga engɛ nde, «Fio». Ne wi kɛ ka ɛ sa nde, «Bhandi pɛ hio fiowi» ndara pata wa. Mbwa gbɛa soko hio wi mɔ zu nu fet nɛ zugilia nar, nɛ mbwa kpaa ziomɔ mɛ gbɛ zugili ndang ha soko nɛ gbapa, nɛ ginga foto, nɛ ginga zɛlɛ, nɛ hio ngɔnzɔ.

⁹Ka Besami kuso zemɔrkɔ gdangi, mi zɔka mɔ ha si bhandi ha sadaka ha Sɔ. Haki, mi zɔka hio sɔtɛ wi ndɔng ka ɛ bagbɛ mbwa hazu mbwa pama Wen pɛ Sɔ, nɛ hazu mbwa kea wena nɛ mboazu.

¹⁰Mbwa gdɔra nɛ ngagɛl: «Gasa wan, mɛ nɛ nzɔya, mɛ tɔ nɛ tɛwen sɔna. Ha nge swe ge ka mɛ begɔn kita nɛ mɛ bekundiki tɔktɛ ɔ ha zu hio wi mɔ zu nu, ge nde?»

¹¹ɛ aa bu gbambusa ha tɛ mbwa fet. Ne ɛ tɔa ha mbwa nde, dɔka hio sɔy-tom pɛ mbwa nɛ hio ya mbwa ndɔng ka befe ha kɔ hio wi gbɛsi tuka mbwa, dɔka mbwa tɛ lɛm ka na. Megi mbwa aɔm tɛ mbwa tikiring kerɛ nɛ hio ya ndɔng.

¹²Mi zɔka Besami ha kuso zemɔrkɔ zanga ndang gdangi. Ne nu yaka nengaya, gbali swe tɛ bo nɛ tua tuka la zim mɔ, nɛ ze nɛ kilia fet tɛ bo nɛ gbɛa tuka tɔk.

¹³Hio sɔla hɔfa ha ngɔn tek ha nu tuka mbisoko wayate ka gɛbabok tongbisi gɔsi ha nu.

¹⁴Ne ngɔn yɔamɔ tuka takarata ka ɛ kalka. Hio ngari nɛ hio kisi fet guotɛ ha hio bhandi pɛ mbwa pen.

¹⁵Hio kongapora mɔ nu, hio gasa wi, hio kagama bulo, hio wan-kpamɔ, hio zio wi, hio bala nɛ hio bele, mbwa fet wuso tɛ mbwa ha zang hio ngu nɛ ha soko hio gasa ta mɔ ngari.

¹⁶Ne mbwa tɔa ha hio ngari nɛ hio gasa ta ndɔng wen mege: «Enɛ tɛ tɛ mbasi ɔ, nɛ enɛ gok ɔ ha gbali wi kɛ ka dungnu ha solowan, nɛ ha ngambi pɛ Besami.

¹⁷Hazu gasa swe ngambi pɛ mbwa hɔa kari. Nge wi ka bebhɔn nɛ zutunɔ, o nde?»

Gbasamɔ 7

- ¹Hapata engi, mi zōka hio telenge nar, mbwa yola ha hio ngbili nu nar. Mbwa dungo ha yolsa hio bok ka gute ha wal bhandi ndong nar, tuka nde, ka yo ayu ngase ha zu nu, ngase ha zu nana-litong, ngase ha zu ma te ndang na.
- ²Mi zōka fin ma telenge ka guote ha wal gute swe tene. Wene dungo ne ma mo ha ko wa, hazu gde ne dafu ha te hio wi pe tuno So. A toa wen ha hio telenge ndong nar ka kpa ziom me gdangsi nu ne nana-litong. A gdora ne ngagel:
- ³«Ka ene agdangsi ngase nu, ngase nana-litong, ngase hio te sising na. Ene keru kane o gdea dafu ha songsi hio wan-tom pe So pe o ing.»
- ⁴Hapata engi, mi zea doka hio wi ndong ka mbwa gdea dafu pe So ha songsi mbwa. Doka mbwa fet ne tomay gommay ndang ne tomay bhukoa nar gbala nar (144'000). Mbwa ne hio wi mo nugala ndang ndang fet pe kando Israel.
- ⁵Ha nugala pe Juda, wi tomay bhuko gbala bwa kpa dafu pe So ha songsi mbwa. Ha nugala pe Ruben, wi tomay bhuko gbala bwa. Ha nugala pe Gad, wi tomay bhuko gbala bwa.
- ⁶Ha nugala pe Aser, wi tomay bhuko gbala bwa. Ha nugala pe Neftali, wi tomay bhuko gbala bwa. Ha nugala pe Manase, wi tomay bhuko gbala bwa.
- ⁷Ha nugala pe Siméon, wi tomay bhuko gbala bwa. Ha nugala pe Lévi, wi tomay bhuko gbala bwa. Ha nugala pe Isakar, wi tomay bhuko gbala bwa.
- ⁸Ha nugala pe Zabulon, wi tomay bhuko gbala bwa. Ha nugala pe Joseph, wi tomay bhuko gbala bwa. Ne ha nugala pe Benjamin, wi tomay bhuko gbala bwa kpa dafu pe So ha songsi mbwa.
- ⁹Hapata engi, mi zoka ma gasa zugiliwi ka e lem tol fet na. Yo ne hio wi ka te ne hio kandonu fet, hio nugala fet, hio kando fet, ne hio nu le fet. Mbwa fet yola ha li solowan pe So ne ha li Besami. Mbwa fet yola bu la, ne wa mbanza ha ko mbwa.
- ¹⁰Ne mbwa dungo ha toa ne ngagel: «So pe o ha dungonu ha solowan, yo ne wene hine Besami ha kpasisi o.»
- ¹¹Hio telenge fet yola zikiri solowan, hio kotowi, ne hio tuno mo ndong nar. Mbwa fet ngbio zigolo ha nu, gok li ha si So, hazu lukisi ne wene.
- ¹²Ne mbwa toa: «Amen. Lukosomo, leke-lekemo, mbaramo, oeba, wolsamo, ziom, ne ngate adung ne pe So pe o kpoo ne kpoo! Amen.»
- ¹³Ne ma ndang ha soko hio kotowi ndong ana mi: «Hio wi ndong ka yol haki ne bu la ha te, me ingo mbwa nde? Mbwa guote ha ndo?»
- ¹⁴Mi kiforo wen ha wene: «Gasa wi pom, yo ne me ha ing mbwa.» Ne wene toa ha mi: «Yo ne hio wi ndong ka gboa ha zang gasa yeksamo. Mbwa fala la te mbwa ha zang tokte Besami gde ne bua.»

¹⁵Yo nê hazu engi, ka mbwa yol ha li solowan pɛ Sɔ nɛ mbwa de tom ha wɛnɛ swe nɛ zɛ ha nzɔy twa pɛa. Nɛ wi kɛ ka dungnu ha solowan, bedɛ lɛ ha soko mbwa, nɛ a bepam mbwa.

¹⁶Ngase wɔ yɔngamɔ, ngase wɔ li lɛm de mbwa fin na. Ngase baa swe, ngase gbɛngamɔ lɛm de mbwa fin na.

¹⁷Hazu Besami ka dung hapɛtɛ solowan bedung nê zaoro pɛ mbwa. Nɛ a bɛngbɔsi mbwa nɛnɛ ha nɔa li ha hio nzɔngɛ ka ha tunɔ. Nɛ Sɔ bedi milikwa fet ha li mbwa yunɛ.»

Gbasamɔ 8

¹Ka Besami kuso zemɔrkɔ zanga bwa gdangi ha nu takarata, hio mɔ zang ngɔn fet kara kingingi lɛm nɛ ndambu ngonga.

²Hapata, mi zɔka hio ma telenge mɔrkɔ zanga bwa ha yola ha li Sɔ. Nɛ Sɔ haa mbwa mbia mɔrkɔ zanga bwa.

³Ma mbing telenge ndang tɛa tɛ yol hapɛtɛ bhandi ha sadaka. Kpana gbɛbolo mɔ dɔ kulo pɛlmɔ ha kɔ wa. Wɛnɛ kpaa kulo pɛlmɔ nɛdɔka hazu wesiri yo nɛ hio gɔamɔ pɛ hio wi pɛ Sɔ. Nɛ a haa hio mɔ ndɔng ha Sɔ ha li bhandi ha sadaka mɔ gbɛbolo ka dung ha li solowan.

⁴Nɛ zɛwɛ kulo pɛlmɔ gbɛsi nɛ hio gɔamɔ pɛ hio wi pɛ Sɔ danga ha kɔ telenge engɛ nɛ ha li Sɔ.

⁵Hapata, telenge engɛ kuo wɛ ha bhandi ha sadaka a ha zang kpana engɛ don. Nɛ ka wɛnɛ pio yo ha zu nu kari, tubho da kolo, gisi, nɛ pioli kolo tɛa, nɛ nu yaka nɛngaya.

⁶Hio telenge ndɔng mɔrkɔ zanga bwa ka mbia ha kɔ mbwa, bhɔngara tɛ hazu dɔm mbia.

⁷Nɛ ka bosi telenge dɔma mbia, kolo bhɔkala nɛ wɛ ka sɔkara nɛ tɔk, gɔya ha zu nu. Nɛ nu hinɛ hio tɛ fet gbɛa soko tar, nɛ bhalkɔa ndang bea wɛ. Hio mbɔngi bɛlɛ fet bea wɛ fin.

⁸Hapata, zɛbwa telenge dɔma mbia. Ma mɔ tuka gasa ngari ka bɛ wɛ teka ha zang nana-litɔng. Nɛ nana-litɔng fet gbɛa soko tar, nɛ bhalkɔa ndang kifo tɔk.

⁹Hio sari fet ha si lia gbɛa soko tar, nɛ bhalkɔa ndang fea. Nɛ hio kuga fet ha li lia gbɛa soko tar, nɛ bhalkɔa ndang yangala.

¹⁰Hapata, zɛtar telenge dɔma mbia. Hio nanali nɛ hio zu ndong li fet gbɛa soko tar, nɛ ma gasa sɔla ka baa tuka kan, bhilo ha ngɔn tek ha zu bhalkɔ hio li ndɔng ndang.

¹¹Ling sɔla engɛ ndɛ, Pangamɔ. Li fet gbɛa soko tar, nɛ bhalkɔa ndang tɛ bo nɛ pangaa. Hio dɔka wi fea hazu pangaa li gbɛa mbwa.

¹²Hapata, zenar telenge dōma mbia. Li swe, li ze, nē li hio sōla gbaa soko tar, nē ma mō mela bhalkōa ndang tuka nde, yo atu. Nē yolo swe nē saamō zē gbaa soko tar, nē bhalkōa ndang ba fin na.

¹³Mi zōka mō fin, nē mi zea gēl nzio ka buy nēyēa ha liswe. A tōa nē ngagel: «Ngōtē, ngōtē, ngōtē ha hio wi mō zu nu, ha ngimō ka hio olo telenge tar bedōm mbia.»

Gbasamō 9

¹Hapata, zemōrkō telenge dōma mbia. Mi zōka ma sōla ndang ka bhilo ha ngōn tek ha nu. E haa wēnē sōtē nu fongo.

²Ka wēnē gbosasa nu fongo engē, zewe gboa ha zanga kitoo tuka zewe gbakuru we. Nē yo tusoso liswe nē ngōn.

³Hio gdōlō gboa ha zewe engē, nē mbwa panzaka nē ha zu nu. E haa mbwa ngatē tuka ngatē pē hio tolē mō zu nu.

⁴E haa mbwa nu nde, mbwa agdangsi ngase bēlē ha zu nu na, ngase ma bhōyamo ndang na, ngase ma te ndang na. Ma, lēma nde, mbwa ade gdangamō sōna ha te hio wi ndōng ka bo nē dafu pē Sō ha sōngsi mbwa na.

⁵E tē haa nu ha hio gdōlō ndōng nde, mbwa agbē hio wia gbē na. Ma, e haa nu ha mbwa nde, mbwa ayukiti hio wia lem kilize mōrkō nē yimtea tuka daa tolē ka tok nē tē wi.

⁶Ha zang yala ndōng, hio wia beki fio, ma, mbwa lem kpa yo na. Mbwa bedung nē hēl mē fē, ma, fio beyu mbwa nē nēyēa.

⁷Hio gdōlō ndōng baa may nē hio yanga ka e bhōngara hazu bio bulo. Mbwa yola ndutu wan mō gbēbolo ha zu mbwa, nē zang li mbwa dung tuka zang li wi.

⁸Bumōzu mbwa tuka bumōzu bhoko, nē yini mbwa tuka pē dila.

⁹Ha tē mbwa, mbwa yola koko mō bibulo, ka dung tuka mō bolo. Nē gisi bhaka mbwa dung tuka gisi dōka puspus ka hio yanga dak sō nē wi ha bio bulo.

¹⁰Kunda mbwa lēma tok wi tuka pē tolē. Nē kunda mbwa nē ngatē mē de gdangamō ha tē hio wi lem kilize mōrkō.

¹¹Kongawan pē mbwa, yo nē telenge mō fongo. Ling wa nē nu hebro nde, Abadon, nē nu greke nde, Apolion. Goto ling ndōng tō nde, wan-yangili mō.

¹²Bosi mō ngōtē pena kari. Ma, hapata engi, hio ma mō ngōtē bwa betē fin.

¹³Hapata, zemōrkō zang ndang telenge dōma mbia. Nē mi zea ma gēl ka gutē ha wal bhandi ha sadaka mō gbēbolo, ka dung ha li Sō. Gela guotē ha wal hio ngbilia nar.

¹⁴Zemōrkō zang ndang telenge baa mbia ha kō wa, nē gēl engē tōa ha wēnē: «Mē bul hio telenge ndōng nar ka e bahel ha nukolo nanali Efrate.»

¹⁵Ɛ bulo telenge ndɔng nar, ka Sɔ babhɔngiri mbwa gde kerɩ nɛ ngonga, nɛ yala, nɛ kilize, nɛ kili beɛ engɛ ka mbwa agbɛ hio wi ang. Mbwa gbaa soko hio wi fet nɛ zugilia tar, nɛ mbwa gbɛa zugili ndang ha sokoa.

¹⁶Ɛ osa ha mi dɔka hio wan-bibulo ha zu yanga. Dɔka mbwa lema wi million gɔmmay bwa.

¹⁷Nɛ zizimɔ ka mi zɔka, yo mɛgɛ: Mi zɔka hio yanga nɛ hio wan-dang mbwa. Hio wan-dang yanga ndɔng yola koko mɔ bibulo. Tɛ hio ma kokoa nɛ gbɛa tuka we, tɛ hio ma baya-bum tuka liswe, nɛ tɛ hio ma gaya-gɔyɔ tuka piti. Zu hio yanga ndɔng baa may nɛ zu dila. Nɛ we, zewe nɛ piti ha gboa ha nu mbwa.

¹⁸We, zewe nɛ piti ka gbo ha nu hio yanga ndɔng, yo nɛ hio kemɔ tar ka gbaa soko hio wi fet nɛ zugilia tar, nɛ ka gbɛa zugili ndang ha sokoa.

¹⁹Ngatɛ pɛ hio yanga ndɔng ha nu mbwa nɛ ha kunda mbwa. Hio kunda mbwa baa may nɛ hio gɔk, hazu hio kunda ndɔng nɛ zu mɛ de nɛ gdangamɔ ha tɛ wi.

²⁰Hio olo wi fet ka tɛ fe nɛ wal hio kemɔ ndɔng na, mbwa bhɔna ka ha lukoso hio gdanga sɔ nɛ hio gbɛle sɔ ka mbwa dea nɛ kɔ mbwa nɛ gbɛbolo, nɛ bubolo, nɛ bolo, nɛ ta, mana nɛ te. Mbwa tɛ to gdong ha yo na, mbwa bhɔna ka ha lukoso hio sɔ ndɔng ka zɔk mɔ na, ka ze mɔ na, nɛ ka nɛ nɔ na.

²¹Mbwa bhɔna ka fin ha gbɛa wi, ha dea tom dua, ha dea wanza, nɛ ha zuo mɔ. Mbwa tɛ to gdong ha deamɔ ndɔng na.

Gbasamɔ 10

¹Hapata engi, mi zɔka ma mbing nga telenge ka guotɛ ha ngɔn zil. Wɛnɛ yola buswe tuka la, nɛ ndumbe dungɔ zikiri zu wa. Zangli wa dungɔ ha baa tuka swe, nɛ hio nanga wa dungɔ tuka hio mbing lembe we.

²Ha kɔ wa, a baa ma bebe takarata nɛ gbosasaa. A gdea nanga wa mɔ wekɔ ha zu nana-litɔng, nɛ nanga wa mɔ gare ha zu nu.

³Wɛnɛ gdɔra nɛ ngagɛl tuka dila ka bembɩ hɩrr. Nɛ ka wɛnɛ gdɔra kari, hio da kolo mɔrkɔ zanga bwa fuo.

⁴Hapata hio fuo da kolo mɔrkɔ zanga bwa, mi bangoy ngeriki mɔ. Ma, mi zɛa ma gɛl ha ngɔn ka tɔa: «Mɛ pam nɛ wuso mɔ ka hio da kolo mɔrkɔ zanga bwa tɔa. Ka mɛ angeriki yo na.»

⁵Ndangtɛ telenge engɛ ka mi zɔka ha yola nɛ nanga wa ndang ha zu nana-litɔng nɛ ma ndang ha zu nu, guo wekɔ wa ha ngɔn.

⁶A kana mɔ nɛ ling Sɔ ka dung nɛ zutunɔ kpoo nɛ kpoo, ka dea ngɔn nɛ mɔ fet ang, ka dea nu nɛ mɔ fet ang, nɛ ka dea nana-litɔng nɛ mɔ fet ang. A tɔa: «Ngimɔ zik fin na.

⁷Ha ngimɔ dɔma mbia pɛ zemɔrkɔ zanga bwa telenge, Sɔ belemsiri mɔ ka wɛnɛ babheki nɛ wuso. A bedɛ mɔ tuka wɛnɛ batɔ wɛna ha hio wan-tom pɛa, hio wan-tɔkuliwen.»

⁸Ne gel ka tea ne ngon, ne ka mi zea songsi, wola mo ha mi fin ne toa: «Me ne ha pe telenge ka yol ne nanga wa ndang ha zu nana-litong ne ma ndang ha zu nu, ne me ku takarata ka dung ne gbosasa ha ko wa.»

⁹Ne mi tiko ne ha pe telenge engɛ, ne mi ana bebe takarata engɛ ha ko wa. Ne wene toa ha mi: «Me ku yo, ne me yong yo. Yo bepang ha zang me zekeke, ma, yo beyefi ha nu me loko-loko tuka no golo.»

¹⁰Mi kuo takarata engɛ ha ko wa, ne mi yonga yo gul. Yo yefa ha nu mi loko-loko tuka no golo, ma, ka mi gulo yo kari, yo te bo ne pangaa zekeke ha zang mi.

¹¹Hapata, e toa ha mi fin: «Lema nde, me ato kuliwen fin. Kuliwena bezok doka hio kando, hio kandonu, hio nu le, ne hio kongapora.»

Gbasamo 11

¹Hapata, e haa mi ma te sisongo tuka tongolo weki boyamo. Ne e toa ha mi: «Me ne, ne weki boyo gasa twa So, ne fin boyo bhandi ha sadaka. Me tol fin hio wi ka lukisi So ha zanga.

²Ma, ka me aweki zang del mo gdong gasa twa So na, hazu e haa yo ha hio wi ndong ka bo ne zuife na. Mbwa beum nzoy gasa le lem kilize bhukoa nar gbala bwa.

³Hio wan-kewen pom bwa beyol la zim mo. Ne mi beha mbwa ngate me to hio kuliwen pom lem hio yala ndong tomay ne gommay bwa zu bhukoa marko zu bhukoa ndang (1260).»

⁴Hio wan-kewen ndong bwa, mbwa ne hio te olive bwa ne hio solo lamba bwa ka yol ha li Kongawan, wan-zu nu fet.

⁵Ka ma wi ngoy me de gdangamo ha te mbwa, we begbo ha nu mbwa, ne yo bebesisi hio ngana pe mbwa. Lema nde, e agbe wi ka ngoy me de gdangamo ha te mbwa.

⁶Ha zang hio yala ndong fet ka mbwa beto kuliwen pe So, mbwa ne ngate me gdoki nu ngon tuka nde, kolo aol na. Mbwa fin ne ngate me kifiri hio nanali ha tok, ne me mel hio wi mo zu nu fet ne hio tili kemo ha ngimo fet tuka sila mbwa ngoya.

⁷Ka mbwa karsa kea wen nu So, ma ngonzu ndang begbo ha zang fongo ne bebi bulo sungiri ne mbwa. A began zu mbwa, ne a begbe mbwa.

⁸Hio wol mbwa bedung ha mbango mo gasa le, ha bhandi ka e bangba Kongawan pe mbwa ha getakate. E saa ling gasa le engɛ ne zeng nde, Sodome mana Ezipte.

⁹Hio wi mo kando fet, mo nugala fet, mo nu le fet, ne mo kandonu fet, mbwa begeri hio wol ndong ha yala tar ne ndambu. Ne mbwa bedol me gun mbwa.

¹⁰Hio wi mo nu fet bede tote hazu fio pe hio wi ndong. Mbwa bede gaga, ne mbwa beha hio dedemo ha may hazu hio wan-tokuliwen ndong bwa bayukiti mbwa pente.

¹¹Ma, hapata yala tar ne ndambu, omi tuno ka gute ha pe So, lea te mbwa, ne mbwa yola ha zu nanga. Ne gasa ke baa hio wi ka zoka mbwa.

¹²Hapata, hio wan-tøkuliwen ndong bwa zea ma gel ha ngon ka toa ha mbwa: «Ène dang te hake.» Ne ha li hio ngana pe mbwa, mbwa danga si ha ngon ha zang buswe.

¹³Ha ndangte ngimo engi, nu yaka nengaya. Yo gbaa soko gasa le enge bhuko, ne yo gbin ma bhalkoa ndang ha sokoa. Ne hio wi tomay morko zanga bwa fea ha yo. Gasa ke dona sila hio olo wi, ne mbwa lukoso So ka dung ha zang ngon.

¹⁴Zebwa mo ngote pena meggi. Ma, zok, zetara bete nehasa.

¹⁵Hapata engi, zemorko zanga bwa telenge doma mbia. Hio ma gasa gel gboa ha ngon ne toa: «Nzan enge te bo ha si ziom pe Kongawan pe o hine Mesi pea. A bedung kongapora ha zua kpoo ne kpoo.»

¹⁶Hio kotowi bhuze bwa gbala nar ka dungnu ha li So ha hio solowan pe mbwa, ngbio zigolo ha nu, gok li ha si So hazu lukisi ne wene.

¹⁷Mbwa toa: «Kongawan So, wan-zu mo fet, me ang ne me badung ang. O to oeba ha me hazu me gbasa gasa ngate pe me, ne me dea te me kongapora.

¹⁸Hio kandote bo ne ngambi, ma, sising, ngimo ngambi pe me haa. Yo ne ngimo gona kita ha zu hio fiowi. Yo ne ngimo ka me beke ne hio wan-tom pe me, hio wan-tøkuliwen, hio nzoy wi, ne hio wi fet ka yu ke ling me, mana bebe wi, mana gasa wi. Yo ne ngimo ka me bebhondisi hio wi ndong ka bhondisi zu nu.»

¹⁹Ha zang ngon, nu gasa twa So gboa long. Ne e zoka ang kubha mbon pe So. Pioli kolo, gisi ne tubho da kolo gboa ha ngon, nu yaka, ne kolo bhokala goya nedoka.

Gbasamo 12

¹Hapata engi, e zoka ma gasa moweka ha ngon. Yo nde, ma bhoko ndang yola swe tuka la ha te wa, ne ze dungo ha si nanga wa. Nduu wan mo sola bhuko gbala bwa ha zu wa.

²Wene ne zang, ne ngimo bhe lema kari. A gdora hazu yimte bio bhe ha yukoto wene.

³Ne e zoka ma mbing moweka ha ngon. Yo nde, ma gasa gbene ndibha ka dung ne zu morko zanga bwa, ne zak bhuko. Hio ndutu wan morko zanga bwa ha hio zu wa.

⁴Wene gbaa soko hio sola ne zugilia tar, ne a mela ne kunda wa ma zugili ha sokoa ndang pi ha nu. Ne wene yola hapete bhoko enge ka bi me bhe, tuka nde, wene agul bema ha pata bhe.

⁵Bhoko enge bhea ne bewei ka bengbosi hio kandote fet ne tongolo wan mo bolo. Ne e kuo bema nehasa nene ha pe So, ne hapete solowan pea.

⁶Ne bhoko enge yuo mo ne ha kpenu, ha bhandi ka So babhongiri bingiri me day wene haki lem yala tomay ne gommay bwa zu bhukoa morko zu bhukoa ndang (1260).

⁷Hapata engi, bulo angara ha zang ngon. Michel hine hio telenge pea bio bulo sungiri ne ndibha, ne ndibha hine hio telenge pea bio bulo fin.

⁸Ma, ndibha teka ha si bulo. Mēgi, wene hine hio telenge pea bo fin ne ziomō me bhon ha zang ngon na.

⁹Ɛ pio wene ha nu hine hio telenge pea fet. Gasa ndibha enge, wene nê gōk mō koto ngimō, ka ε sa nde, Gdanga Sō mana Satan, wan-osili hio wi mō zu nu fet.

¹⁰Hapata engi, mi zea ma gasa gel ndang ha ngon ka tōa: «Sising, ngimō ka Sō pe o bekpasisi ne hio wi pea hōa kari. Sising, wene te bo nê kongapora ne ngate. Sising, Mesi pea gbasā ziomō pea. Hazu wan-fundi hio ya o, ka fundi mbwa swe ne ze ha li Sō pe o, ε pio wene gbo ha zang ngon.

¹¹Hio ya o gana zu wa ne wal tōkte Besami, ne fin ne wal tewen ka mbwa kea wena. Mbwa te zōk tunō pe mbwa tuka ma mō na, ne mbwa mekara me fe.

¹²Mēgi, ngon ne hio wi ka de le ang, ene ade tote! Ma, ngote ha nu ne ha nana-litōng, hazu Satan zilo ne ha pe ene. Ne wene ne gasa ngambi, hazu a ingō nde, yala pea dōk fin na.”

¹³Ka ndibha zōka nde, ε pio wene ha nu kari, a naka pata bhoko ka bhea bewei.

¹⁴Ma, bhoko kpaa bhaka bwa tuka pe gasa nzio hazu buy ha kpenu, ha bhandi ka Sō babhōngiri gde ha wene. Haki, wene ne yea ha li gōk, ne a bekpā yōngamō ha zang bele tar ne ndambu.

¹⁵Mēgi, gōk gbosasa li ha nu wa tuka nanali. Ne lia naka pata bhoko tuka nde, yo avuvili wene pen ne.

¹⁶Ma, nu gbakara bhoko. Nu bhaa nu wa, ne a gulo nanali enge fet ka ndibha gbosasa ha nu wa.

¹⁷Mēgi, sila ndibha yimō sungiri ne bhoko, ne a pena ha bio bulo sungiri ne hio olo bem pe bhoko, ε ndōng ka pam hio wen mbonga pe Sō, ne ka pama tewen ka Jēsus ke wena.

¹⁸Hapata engi, ndibha nea ne yol ha nukolo nana-litōng.

Gbasamō 13

¹Hapata, mi zōka ma ngōnzu ha gboa ha si nana-litōng. Wene ne zak bhukō, ne fin ne zu wa mōrkō zanga bwa. Hio ndutu wan bhukō ha zu hio zak wa. Ha te hio zu wa ndang ndang fet, ε ngeraka ma ling ka fengsi Sō.

²Ngōnzu enge ka mi zōka, baa may hine gō. Nanga wa tuka pe ma gasa ngōnzu ka ε sa nde, urse, ne nu wa tuka pe dila. Ndibha haa ngate pea, solowan pea, ne gasa ziomō ha wene.

³Ma zu wa ndang tuka yo bakōmbiri ne dale fio, ma, dalea wea kari. Mēgi hio wi mō zu nu fet yaksa hazu ngōnzu enge, ne mbwa ndara wene.

⁴Mbwa lukoso ndibha tuka ma sɔ hazu a haa ziomɔ ha ngɔnzɔ engɛ. Mbwa lukoso ngɔnzɔ engɛ fin nɛ tɔa: «Nge wi ha belem may hine ngɔnzɔ engɛ, o nde? Nge wi ha lɛma bio bulo hine wɛnɛ, o nde?»

⁵Ngɔnzɔ engɛ kpaa ziomɔ mɛ tɔ hio wen suotɛ nɛ hio wen fɛngsi Sɔ. A kpaa ziomɔ mɛ de mɛgi lɛm kilize bhukɔa nar gbala bwa.

⁶Nɛ wɛnɛ guo nu nɛ tɔ wen fɛngsamɔ ha tɛ Sɔ. A fɛngsa ling Sɔ, bhandi ka wɛnɛ de le ang, nɛ fin ɛ ndɔng ka de le ha zang ngɔn.

⁷Ngɔnzɔ engɛ kpaa ziomɔ mɛ bi bulo sungiri nɛ hio wi pɛ Sɔ, nɛ mɛ gan zu mbwa. A kpaa ziomɔ ha zu hio nugala fɛt, kandɔ fɛt, nu le fɛt, nɛ kandɔnu fɛt.

⁸Hio wi mɔ zu nu fɛt belukisi wɛnɛ tuka ma sɔ, ngbɔl kanɛ hio wi ndɔng ka Sɔ ngeraka ling mbwa ha Takarata Tunɔ nisi ha dea nzan. Takarata engɛ nɛ pɛ Besami ka ɛ bagbɛ.

⁹«Wi ka bo nɛ zala mɛ ze mɔ, wɛnɛ aze!

¹⁰Ka Sɔ weka nde, ma wi adung nɛ wan-zɔbhɔ, bedɛ ka gan, a benɛ ha twa zɔbhɔ. Ka Sɔ weka nde, ɛ agbɛ ma wi nɛ gbapa, bedɛ ka gan, ɛ begbɛ wɛnɛ nɛ gbapa. Ha ngimɔ engi lɛma ka lɛm nde, hio wi pɛ Sɔ abhɔn ka ha mekara Sɔ nɛ yikosila.»

¹¹Hapata, mi zɔka ma mbing ngɔnzɔ ha gboa ha si nu. Wɛnɛ nɛ zak bwa tuka pɛ besami, ma, a wolmɔ tuka ndibha.

¹²Wɛnɛ nɛ ziomɔ fɛt pɛ bosɔ ngɔnzɔ hazu de tom ha li wa. Wɛnɛ dungɔ ha nɔsasa nu nɛ hio wi mɔ zua fɛt nde, mbwa alukisi bosɔ ngɔnzɔ ka dalɛ fio pɛa wea kari, tuka ma sɔ.

¹³Zebwa ngɔnzɔ engɛ dea hio gasa mɔweka. Ha li hio wi fɛt, a zilso we ha ngɔn pi ha nu.

¹⁴A osala hio wi mɔ zu nu nɛ wal hio mɔweka ndɔng ka wɛnɛ kpaa ziomɔ mɛ de ha li bosɔ ngɔnzɔ. A tɔa ha hio wi mɔ zu nu nde, mbwa asɛk ma zizi bosɔ ngɔnzɔ ka bakpa dalɛ gbapa nɛ ka bakifiri nɛ zutunɔ.

¹⁵Nɛ zebwa ngɔnzɔ kpaa ziomɔ mɛ ha ɔmi tunɔ ha zizi bosɔ ngɔnzɔ. Mɛgi zizi bosɔ ngɔnzɔ lɛma wolamɔ, nɛ haa nu nde, ɛ agbɛ hio wi ndɔng ka kafi lukoso yo.

¹⁶Ngase bebe wi mana gasa wi, ngase wan-kpamɔ mana fabha wi, ngase bele mana bala, ngɔnzɔ engɛ nɔsasa hio wi fɛt nde, mbwa akpa ma dafu ha wekɔ mbwa nɛ ha sɔngsi mbwa.

¹⁷Nɛ ka ma wi bo nɛ dafu engɛ na, a lɛm mɛ hɛ nɛ gdongi ma mɔ na. Dafu engɛ, yo nɛ ling bosɔ ngɔnzɔ mana nɔmɔrɔ ka lɛma nɛ ling wa.

¹⁸Engɛ nɛ ngimɔ hazu osi mbaramɔ. Wi ka dung nɛ ingɔmɔ, lɛma tɔl nɔmɔrɔ pɛ bosɔ ngɔnzɔ, hazu nɔmɔrɔ engɛ lɛma nɛ ling ma wi. Nɔmɔrɔ engɛ, yo nɛ gɔmmay mɔrkɔ zanga ndang zu bhukɔa mɔrkɔ zu bhukɔa ndang zanga mɔrkɔ gbala ndang (666).

Gbasamɔ 14

¹Hapata, mi gera mɔ, ne mi zɔka Besami ha yola ha zu ngari Sion. Hio wi tomay gɔmmay ndang ne tomay bhukɔa nar gbala nar (144'000) dungɔ hine wene. E bangeriki ling Besami ne ling Bafa wa ha songsi mbwa.

²Ne mi zea ma gel ka guote ha zang ngon te. Gela tuka hio gasa somli, ne tuka gasa fuo da kolo. Ne gel ka mi zea, yo fin tuka gel kunde ka hio wan-mel kunde ha mela.

³Hio dɔka wi ndong ha bea ma mbombe gima ha li solowan, ha li hio tunɔ mɔ nar, ne ha li hio kotowi bhuze bwa gbala nar. Hio wi ka lema yambi gima enge, yo sona ne hio wi ndong tomay gɔmmay ndang ne tomay bhukɔa nar gbala nar (144'000), ka So bayangi mbwa ha nu.

⁴Hio wi ndong te gdangsi te mbwa ne bhoko na, mbwa pama te mbwa ne saa. Mbwa ha ndara Besami ha bhandi fet ka wene yal ang. So yanga mbwa ha soko hio wi tuka hio bosu waya hazu dung ne pea ne pe Besami.

⁵E te ze ma wen dalo ha nu mbwa ndang na, ne ma wen bo ha zu mbwa na.

⁶Hapata, mi zɔka ma mbing telenge ha buyoa neyea ha liswe. A tea ha toa dede wen ka bebhon kpoo, ha hio wi mɔ zu nu fet, ha kandonu fet, ha nugala fet, ha nu le fet, ne ha kandu fet.

⁷A toa ne ngagel: «Ene yu ke So, ne ene lukisi wene! Hazu ngimo ka wene begon ne kita ha zu hio wi hɔa kari. Ene lukisi wene ka dea ngon ne nu, nana-litong ne hio zu ndong li fet.»

⁸Ne ma zebwa telenge gboa hapata bosia, a toa: «Gasa le Babilone teka, a teka kari. A haa ba li vigne pea ha hio kandu fet me no nde, ka mbwa ade wanza hebhe tuka wene.»

⁹Ne ma zetar telenge gboa fin hapata e ndong bwa. A toa ne ngagel: «Hio wi ndong ka lukisi ngonzu ne zizi te wa, ne ka kpa dafu pea ha songsi mbwa mana ha ko mbwa,

¹⁰mbwa beno ba li vigne pe So. Yo ne li vigne mɔ ngambi pe So, ka wene te sokiri na, ne ka wene gɔsa ha zang kopɔ mɔ ngambi pea. Ne mbwa bekpa yukotomɔ ha zang we ne piti we ha li hio nzoy telenge ne ha li Besami.

¹¹Ne zewe ka yukiti mbwa, ha tuloa kpoo ne kpoo. Hio wi ndong ka lukisi ngonzu ne zizi te wa, ne ka kpa dafu ling pea, mbwa lem omte na, ngase ha swe, ngase ha ze.»

¹²Yo ne engi, lema nde, hio wi pe So adung ne yikosila, mbwa fet ka pam hio wen mbonga pea, ne ka mekiri Jesus ne mboazu.

¹³Hapata, mi zea ma gel ha zang ngon ka toa: «Me ngeriki mɔ nde: Angiri ha ngimo sising, hio wi fet ka befe hazu mbwa de soy hine Kongawan, mbwa adung ne tote!» Ne Nzoy-Sote koa: «Ey, kpasawen, mbwa aom te mbwa ha ngatom pe mbwa, hazu dede tom pe mbwa ha kea wen te mbwa.»

¹⁴Mi gera mɔ fin, ne mi zɔka ma buswe kpung-kpung, ka ma mɔ tuka wi dungonu ha zua. Nduu wan mɔ gbebolo ha zu wa, ne soa pa gon kpalmɔ ha ko wa.

¹⁵Ma mbing telenge gboa ha zang gasa twa Sɔ, ne gdɔra ne ngagel ha wene ka dungonu ha zu buswe, a tɔa: «Ngimɔ gɔn kpalmɔ hɔa kari. Mɛ ku pa pɛ mɛ, ne mɛ gɔn yo, hazu kpalmɔ ha zu nu ngaya kari.»

¹⁶Mɛgi, wene ka dungonu ha zu buswe, gɔna kpalmɔ ha zu nu ne pa pɛa, ne a wesara kpalmɔ mɔ zu nu fet.

¹⁷Ma mbing telenge gboa ha gasa twa Sɔ ha zang ngɔn. Wene fin ne sɔa pa gɔn kpalmɔ ha kɔ wa.

¹⁸Ne ma mbing telenge gboa ha bhandi ha sadaka. Wene ne ziomɔ ha zu we. Ne a gdɔra ne ngagel ha telenge ka dung ne sɔa pa gɔn kpalmɔ, a tɔa: «Mɛ ku sɔa pa pɛ mɛ, ne mɛ gɔn hio wayate vigne ha zu nu, hazu hio wayaa fea kari.»

¹⁹Mɛgi, telenge enge gɔna hio wayate vigne ha zu nu, ne a pio yo ha zang gasa mɔ bhal wayate vigne mɔ ngambi pɛ Sɔ.

²⁰Ɛ bhala yo ha zang mɔ bhal wayate ha gdong gasa le. Ne tɔk foka ha zang mɔ bhal wayate enge tuka nanali ka gdukoa hɔ ha nu yanga ha yola, ne ka bɔyaa lema kilometere gɔmmay tar.

Gbasamɔ 15

¹Hapata engi, mi zɔka ma mbing gasa mɔweka ka yaksi wi fet. Yo nê hio telenge mɔrkɔ zanga bwa ka dung ne hio kemɔ mɔrkɔ zanga bwa. Kemɔ ndɔng nê hio kpogio kemɔ, hazu Sɔ belemsiri ngambi pɛa ne wal mbwa.

²Mi zɔka ma mɔ tuka nana-litɔng ka lia sɔkara may ne we. Yo ne saa tuka mɔ-zɔk li. Mi zɔka fin hio wi ndɔng ka gana zu ngɔnzɔ, zu zizi tɛ wa, ne zu nɔmɔrɔ mɔ ling wa. Mbwa yola ha zu nana-litɔng enge, ka dung ne saa tuka mɔ-zɔk li. Hio kunde pɛ Sɔ ha kɔ mbwa.

³Mbwa ha bea gima pɛ Moise, wan-tom pɛ Sɔ, ne gima pɛ Besami: « Kongawan Sɔ, mɛ nê wan-zu mɔ fet, hio wi fet ha yaksa ha hio gasa deamɔ pɛ mɛ! Mɛ nê kongawan hazu hio kandɔ fet, hio bhekamɔ pɛ mɛ nê nzeng, ne kpasa!

⁴Nge wi ka bekafi yuo ke mɛ, Kongawan, ge? Nge wi ka bekafi lukoso mɛ ge? Hazu yo nê mɛ ndang sɔna ka dung ne nzɔya. Hio kandɔ fet bete tɛ lukisi mɛ tuka Sɔ, hazu hio nzeng deamɔ pɛ mɛ gboa long ha li wi fet.»

⁵Hapata engi mi zɔka nu gasa twa Sɔ ha zang ngɔn ha gboa long, ne ha zanga mi zɔka twa la mɔ mbon pɛ Sɔ.

⁶Hio telenge ndɔng mɔrkɔ zanga bwa ka dung ne hio kemɔ mɔrkɔ zanga bwa, mbwa gboa ha gasa twa Sɔ. Mbwa yola bu la ka ba kpɛlue-kpɛlue, ne pɛrɛng mɔ gbebolo libhoko mbanzi mbwa.

⁷Ha soko hio tunɔ mɔ ndɔng nar, ma ndang kuo hio kɔpɔ mɔ gbebolo mɔrkɔ zanga bwa kapini ha hio telenge ndɔng mɔrkɔ zanga bwa. Hio kɔpɔ ndɔng dona ne ngambi pɛ Sɔ ka dung ne zutunɔ kpoo ne kpoo.

⁸Zang gasa twa Sɔ dona nɛ zɛwe ka tɛ nɛ lɛkɛ-lɛkɛmɔ nɛ ngatɛ pɛ Sɔ. Wi ndang lem le ha zang gasa twa Sɔ na, kanɛ ngimɔ ka hio kemɔ mɔrkɔ zanga bwa pɛ hio telenge mɔrkɔ zanga bwa lemsara tɛ.

Gbasamɔ 16

¹Hapata engi, mi zea ma gɛl ka gboa ha zang gasa twa Sɔ. Yo tɔa ha hio telenge mɔrkɔ zanga bwa: «Ɛnɛ nɛ nɛ gɔsi hio kɔpɔ mɔrkɔ zanga bwa mɔ ngambi pɛ Sɔ ha zu nu.»

²Nɛ bosi telenge nɛa nɛ gɔsi kɔpɔ pɛa ha zu nu. Mɛgi, hio gdanga dale ka yim pentɛ, gboa ha tɛ hio wi ndɔng ka dung nɛ dafu ngɔnzɔ, nɛ ka lukisi zizi tɛ wa tuka ma sɔ.

³Zebwa telenge gɔsa kɔpɔ pɛa ha zang nana-litɔng. Nɛ lia kiforo tuka tɔktɛ wɔl wi. Mɛgi, hio tunɔ mɔ ha zang nana-litɔng fet fea.

⁴Zetar telenge gɔsa kɔpɔ pɛa ha hio nanali nɛ ha hio zu ndong li fet. Nɛ hio lia kifo tɔk.

⁵Nɛ mi zea gɛl telenge engɛ ka dung nɛ ziomɔ ha zu hio li, a tɔa: «Mɛ ka gɔna kita mɛgi, mɛ nɛ nzeng. Mɛ nɛ nzɔy wi, ka dung ang, nɛ ka badung ang.

⁶Ey, hio wi gɔsa tɔktɛ hio wi pɛ mɛ nɛ tɔktɛ hio wan-tɔkuliwen. Nɛ sising mɛ haa mbwa tɔk mɛ nɔ. Engi nɛ mɔ ka lɛma hazu mbwa.»

⁷Hapata, mi zea ma gɛl ka gboa ha bhandi ha sadaka, yo tɔa: «Ey, Kongawan Sɔ, mɛ nɛ wan-zu mɔ fet, hio kita pɛ mɛ nɛ kpasa, nɛ nzeng.»

⁸Zenar telenge gɔsa kɔpɔ pɛa ha li swe. Nɛ swe kpaa ziomɔ mɛ dɔ hio wi nɛ we pɛa.

⁹Mɛgi, swe dɔa hio wi nɛ gasa gbɛngamɔ, nɛ mbwa fɛngsa ling Sɔ ka dung nɛ ziomɔ mɛ tomsi hio kemɔ mɛgi. Ma, mbwa tɛ kifiri sila mbwa na, nɛ mbwa kafa lukoso Sɔ.

¹⁰Zemɔrkɔ telenge gɔsa kɔpɔ pɛa ha zu solowan pɛ ngɔnzɔ. Mɛgi, ngɛ-ngɛ-ngɛ tutum gdɔka kandɔnu ka ngɔnzɔ dung kongapora ang. Nɛ hio wi yɔnga lembe mbwa hazu gasa yimɛ ka mbwa kpaa.

¹¹Mbwa fɛngsa Sɔ ka dung ha zang ngɔn, hazu hio yimɛ nɛ dale pɛ mbwa. Ma, mbwa tɛ to gdong ha hio gdanga deamɔ pɛ mbwa na.

¹²Zemɔrkɔ zanga ndang telenge gɔsa kɔpɔ pɛa ha zang gasa nanali Efrate. Nɛ yo ɔsa koti, hazu gbosisi wal ha hio kongawan ka gutɛ ha wal gutɛ swe.

¹³Nɛ mi zɔka hio ma gdanga sɔtɛ tar tuka hio na-gdang dole ha gboa ha nu ndibha, ha nu ngɔnzɔ, nɛ ha nu wan-tɔkuliwen dalo.

¹⁴Yo nɛ Satan ha tomsi hio sɔtɛ ndɔng, ka de hio mɔweka. Mbwa nɛa ha pɛ hio kongapora mɔ zu nu fet hazu wesiri mbwa tuka nde, mbwa abi bulo ha gasa swe pɛ Sɔ, wan-zu mɔ fet.

¹⁵Kongawan tɔa: «Ɛne pangay, mi betɛ tuka wanzu. Tote ha wi ka yang la, ne ka pam late pea hapete wa. Mɛgi, wene lem yal ne songere na, ne foy lem de wene ha li hio wi na.»

¹⁶Hio gdanga sɔte ndɔng wesara hio kongapora ha bhandi ndang. Ne nu hebro ɛ sa ling bhandi enge nde, Harmagedon.

¹⁷Zemorkɔ zanga bwa telenge gɔsa kɔpɔ pea ha zang bok. Ne ma gasa gel gboa ha solowan ka dung ha zang gasa twa Sɔ. Yo tɔa: «Yo kara!»

¹⁸Pioli kolo, gisi ne tubho da kolo gboa ha ngɔn, ne nu yaka nengaya. Angiri ha ngimo ka hio wi ang ha zu nu, nu te yak nengaya mɛgi swe ndang na. Yaka nu enge penate.

¹⁹Mɛgi, gasa le Babilone gbaa soko tar, ne hio gasa le pe hio kandɔ fet tukolo. Tazu Sɔ te bisi ne gasa le Babilone na. A haa wene kɔpɔ mɔ gdanga ngambi pea me nɔ.

²⁰Hio kisi fet yemala ha si li, ne ɛ kpa hio ngari fin na.

²¹Ne gasa kolo bhɔkala ɔla ha zu hio wi. Zio kili bhɔkala ndang ndang lema ne kilo bhukɔa nar. Ne hio wi fengsa Sɔ hazu kemɔ mɔ bhɔkala, ka dung nê gdanga kemɔ nekpa.

Gbasamɔ 17

¹Ha soko hio telenge ndɔng morkɔ zanga bwa ka ba hio kɔpɔ ndɔng morkɔ zanga bwa, ma ndang tea te tɔ ha mi: «Mɛ te, mi beosi ha me kita ka gasa bhoko-de wanza bekpa. Bhokoa, yo nê gasa le enge ka dung ha nukolo hio dɔka nanali.

²Hio kongapora mɔ zu nu dea wanza hine wene. Ne hio wi mɔ zu nu fea dɔkɔ ne li vigne mɔ wanza pea.»

³Hapata engi, Nzɔy-Sɔte baa mi, ne telenge enge kuo mi nene ha kpenu. Haki, mi zɔka ma bhoko ha dungɔnu hazu ma ngɔnzɔ, ka dung ne gbea nzong-nzong. Wene ne zu morkɔ zanga bwa, ne hio zak bhukɔ. Ha te wa fet ɛ ngeraka hio ling ka fengsi Sɔ.

⁴Bhoko enge yola hio la mɔ ngag ene ka dung ne gbea nzong-nzong. A yola fin hio dɔka toyte mɔ gbɛbolo, mɔ lɔka ta, ne mɔ metete. Ma kɔpɔ mɔ gbɛbolo ka dona ne mɔ nyel ha kɔ wa. Hio mɔ nyel ndɔng, yo nê hio nzing mɔ dea wanza pea.

⁵Ha songsi wa, ɛ ngeraka ma ling ka gotoa ha wuso te. Ling enge nde: «Gasa le Babilone, nana me hio bhoko-de wanza ne nana me hio tili mɔ nyel mɔ nzan.»

⁶Ne mi zɔka nde, bhoko enge fea dɔkɔ ne wal nɔa tɔkte hio wi pe Sɔ ne tɔkte hio wan-
kewen te Jɛsus. Ne ka mi gera wene, mi yaksa pente.

⁷Mɛgi telenge enge ana mi, a tɔa: «Mɛ ha yaksa mɛgi hazu ge? Mi betɔ ha me goto bhoko enge ne goto ngɔnzɔ ka dung ne zu morkɔ zanga bwa, ne zak bhukɔ.

⁸Ngɔnzɔ enge ka me zɔka, badung se ne zutunɔ. Ma, sising, a bo fin ne zutunɔ na. A begbo ha fongo hazu ne ha bhonda. Hio wi mɔ zu nu beyaksi ha zɔka wene, ngbɔl kane hio wi ndɔng ka Sɔ ngeraka ling mbwa ha Takarata Tunɔ nisi ha dea nzan. Hazu,

ngɔnzɔ ɛngɛ badung se nɛ zutunɔ. Ma, sising, a bo fin nɛ zutunɔ na. Ngase engi, a bekifiri pe.

⁹«Engɛ nê ngimɔ hazu osi mbaramɔ nɛ ingɔmɔ. Hio zu wa mɔrkɔ zanga bwa, yo nê hio ngari mɔrkɔ zanga bwa ka bhoko engɛ dungɔnu ha zua. Nɛ yo fin nê hio kongapora mɔrkɔ zanga bwa.

¹⁰Ha soko hio kongapora ndɔng, mɔrkɔ teka kari. Ma ndang bhɔna ka. Nɛ ma ndang tɛ hɔ ka na, nɛ ka wɛnɛ hɔa, a bebhɔn ngimɔ tikiring sɔna.

¹¹Ngɔnzɔ engɛ ka badung se nɛ zutunɔ, nɛ ka bo fin nɛ zutunɔ na, wɛnɛ nê zemɔrkɔ zanga tar kongapora. Ma, wɛnɛ fin nê ma ndang ha soko ɛ ndɔng mɔrkɔ zanga bwa. Nɛ wɛnɛ bɛnɛ ha bhonda.

¹²«Hio zak ndɔng bhukɔ ka mɛ zɔka, yo nê hio kongapora bhukɔ, ka tɛ dung ka ha zu kongakandɔ pɛ mbwa na. Ma, mbwa bekpa ziomɔ mɛ dung kongapora hine ngɔnzɔ mɔ ngonga ndang.

¹³Hio kongapora ndɔng bhukɔ nɛ ndangtɛ takaramɔ nde, mbwa agde ngatɛ nɛ ziomɔ pɛ mbwa ha dea tom ha ngɔnzɔ.

¹⁴Mbwa bebi bulo sungiri nɛ Besami. Ma, Besami began zu mbwa, hazu wɛnɛ nê Kongawan ha zu hio kongawan fet, nɛ Kongapora ha zu hio kongapora fet. Nɛ hio wi ka wɛnɛ saa nɛ weka mɛ dung nê pea, nɛ ka dung nɛ mboazu, mbwa bedung fin wangan bulo hine wɛnɛ gbesi.»

¹⁵Telenge engɛ tɔa ha mi fin: «Hio nanali ka mɛ zɔka ha bhandi ka bhoko-de wanza engɛ dungɔnu ang, yo nê hio wi ka tɛ nɛ kandɔ fet, nugala fet, kandɔnu fet, nɛ nu le fet.

¹⁶Hio zak bhukɔ ka mɛ zɔka, hine ngɔnzɔ, mbwa besɛn bhoko-de wanza engɛ. Mbwa bekay hio mɔ fet ha kɔ wa, gde wɛnɛ nɛ sɔngɛrɛ. Mbwa beyɔng multɛ wa, nɛ mbwa bebesisi olo tɛ wa ha we.

¹⁷Ey, Sɔ gdea hɛl ha sila mbwa nde, mbwa alɛmsiri mɔ engɛ ka wɛnɛ ngoya. Mbwa bedɛ mɔ nɛ sila ndang hazu gde ziomɔ pɛ mbwa mɔ kongapora ha dea tom ha ngɔnzɔ, hɔ ha ngimɔ ka hio wen pɛ Sɔ belemsiri tɛ.

¹⁸«Nɛ bhoko engɛ ka mɛ zɔka, yo nê gasa le engɛ ka dung nɛ ziomɔ mɔ kongapora ha zu hio kongapora mɔ zu nu fet.»

Gbasamɔ 18

¹Hapata engi, mi zɔka ma mbing telenge ha ngɔn ha ziloa ha nu. Wɛnɛ nɛ gasa ziomɔ, nɛ yolo tɛ wa baa ha zu nu fet.

²A gdɔra nɛ ngagɛl: «Gasa le Babilone teka, yo teka kari. Yo tɛ bo nê bhandi pɛ hio gdanga sɔtɛ. Yo tɛ bo nê bhandi wusi tɛ pɛ hio tili sɔtɛ fet mɔ nzing, nɛ pɛ hio tili nɔy fet mɔ nzing nɛ mɔ nyɛl.

³Hazu hio kandɔ fet nɔa ba li vigne mɔ wanza pɛa. Hio kongapora mɔ zu nu dea wanza hine wene, ne hio wan-de gene mɔ zu nu kpa mbɔli hebhe ne wal yebha tandamɔ pɛa.”

⁴Hapata, mi zea ma gɛl ha ngɔn ka tɔa: «Mɛ, kandɔ pɔm, mɛ gbo ha Babilone pen, yu nde, mɛ betɛ de sɔy hine wene ha dea gdangamɔ, ne hio kemɔ betɛ mɛl mɛ tuka wene.

⁵Hazu, hio gdangamɔ pɛa yebha dang zu may kululu hɔ ha ngɔn. Ne tazu Sɔ tɛ bisi ne kalbho-kalbho deamɔ pɛa na.

⁶Enɛ ade ha tɛ wa tuka a dea ha tɛ enɛ. Mɔ ka wene dea, enɛ akifiri yo ha wene zebwa. Enɛ ku li vigne ka ngaya zebwa pen enge ka wene haa ha enɛ mɛ nɔ, gɔsi ha zang kɔpɔ pɛa.

⁷Enɛ aha wene dɔka yimɛ ne ngɔtɛ lɛm ne dɔka lɛkɛ-lɛkemɔ ne tandamɔ ka wene bade le ha zanga. Wene batɔ ha sila wa nde, ɛ ha dungɔnu hake tuka kongapora, ɛ bo nɛ nagula na, ɛ lɛm kpa ngɔtɛ ndang na.

⁸Yo nɛ engi, hio kemɔ tuka ginga zɛlɛ fio, ngɔtɛ, ne ginga foto betek ha zu wa ha ndangtɛ swe ndang. We bebesisi wene, hazu Kongawan Sɔ, ka gɔna kita ha zu wa, ne ngatɛ fet.”

⁹Hio kongapora mɔ zu nu bade wanza hine Babilone, ne mbwa bade le ha zang tandamɔ hine wene. Mɛgi, mbwa behe kwa ne zim mɔ hazu wa ha ngimɔ ka mbwa bezɔk zɛwe ka besisi wene.

¹⁰Gasa ke bedɛ mbwa ka mbwa bezɔk gasa yukotomɔ pɛa. Ne mbwa beyol neyɛa ne tɔa: «Ngɔtɛ, ngɔtɛ ha mɛ, gasa ne zio le Babilone! Ngonga ndang lɛma hazu Sɔ mɛ gɔn kita ha zu mɛ!”

¹¹Hio wan-de gene mɔ zu nu fin behe kwa ne zim mɔ hazu wa, hazu ma wi ndang lɛm hɛ hio toy pɛ mbwa fin na.

¹²Hio toy ndɔng, yo nɛ hio toyɛ mɔ gbebole ne mɔ bubolo, mɔ lɔka ta ne mɔ mɛtɛtɛ, hio tili ngagene late mɔ lɛgbɛ-lɛgbɛa ne mɔ gbɛa nzong-nzong, hio tili mɔ dedɛ te nɛtɛ-nɛtɛ, hio tili toy mɔ yini folo, mɔ ngagene te, mɔ gbewe, mɔ bolo, ne mɔ ngagene ta,

¹³hio tili wate ka de nde yɔngamɔ ayefi, hio tili liyama, paka ne kulo pelmɔ mire, hio li vigne, nɔ, fok ne kpalmɔa, hio nday, sami, yanga, puspɔ mɔ yanga, hio bala ne hio wi ka ɛ baa ha bulo.

¹⁴Ne hio wan-de gene betɔ: «Hio mɔ ka sila mɛ dea wɔa, yo pena neyɛa ne mɛ. Hio kpaamɔ ne hio tandamɔ pɛ mɛ yɔa mɔ pen ha kɔ mɛ, mɛ lɛm kpa yo fin ndang na.”

¹⁵Hio wan-de gene ka kpa mɔ nɛdɔka ne wal dea gene ha le Babilone, mbwa bezɔk gasa yukotomɔ pɛa. Mɛgi gasa ke bedɛ mbwa, ne mbwa beyol neyɛa. Mbwa behe kwa ne mbwa belokite.

¹⁶Mbwa beto: «Ngote, ngote ha me, gasa le! Me bayol hio ngagene la mo legbe-legbea ne mo gbea nzong-nzong. Ne hio toyte mo gbebolo, mo loka ta ne mo metete badon ha te me.

¹⁷Ngonga ndang lema hazu yangili yebhe-yebhe kpaamo pe me!» Hio wan-ba kuga fet, hine hio wan-toma ne hio wan-yali, hio wi fet ka de tom ha li nana-litong, mbwa yola neyaa.

¹⁸Ne ka mbwa zoka zewe ka besisi wene, mbwa gdora ne toa: «Nge ma gasa le ka lema may ne gasa le enge, ge nde?»

¹⁹Mbwa aa gbutunu ha zu mbwa, mbwa hea kwa, mbwa lokate, ne mbwa gdora: «Ngote, ngote ha me, gasa le! Hio wan-kuga ha li nana-litong fet bakpa mo nedoka ne wal yebhe-yebhe kpaamo pe me. Ngonga ndang lema hazu yangili hio mo pe me fet!»

²⁰Enne, hio wi mo ngon, hio wi pe So, hio wan-netom, ne hio wan-tokuliwen, ene ade tote hazu So gona kita ha zu Babilone me kundiki ne ene!

²¹Hapata engi, ma nga telenge kuo ma ta tuka gasa ta hon mo, pi ha zang nana-litong. Ne a toa: «Yo ne megi ka So bepi gasa le Babilone ne zio ko. E lem kpa fin wene ne mbinga ndang na.

²²Ha pe me, e lem fin ze hio wi ha mela kunde, mana ha bea gima, mana ha doma mbele, mana ha doma mbia ndang na. Ha pe me, e lem kpa fin ma wan-de zeng ndang na, ngase zeng pea meng. Ha pe me, e lem fin ze gisi hona kpalmo ndang na.

²³Ha pe me, yolo lamba lem ba fin ndang na. Ha pe me, e lem fin ze gel wan-si bhoko hine ko pea ndang na. Mo bedung megi, hazu hio wan-de gene pe me badung ne gasaa pen fet, ne hazu me baosili hio kando fet ne dua pe me.»

²⁴So gona kita ha zu Babilone, hazu ha pea, e kpa tokte hio wan-tokuliwen, tokte hio wi pe So, ne tokte hio wi ndong fet ka e gbea ha zu nu.

Gbasamo 19

¹Hapata engi, mi zea gasa gel doka giliwi ha ngon ka toa: «Aleluya! So pe o ne wan-kpasisi o! Lukosomo ne ngate ne pea!

²Wene ha gona kita nzenng lem ne tewen! Hazu, a gona kita ba ne gasa bhoko-de wanza enge, ka gdangsa hio wi mo zu nu ne dea wanza pea. A kundoko hio wan-tom pea, ka tokte mbwa ndara ha ko bhoko enge.»

³Ne mbwa toa fin: «Aleluya! Zewe ka besasa Babilone, yo betul kpoo ne kpoo.»

⁴Hapata, hio kotowi bhuze bwa gbala nar ne hio tuno mo nar fet, ngbio zigolo lukisi ne So ka dungnu ha solowan. Mbwa toa: «Amen! Aleluya!»

⁵Hapata engi, mi zea ma gel ha gboa ha wal solowan, yo toa: «Enne, hio wan-tom pe So, ene ka yu ke So, mana bebe wi, mana gasa wi, ene fet alukisi So.»

- ⁶Ne mi zea gɛl dɔka giliwi tuka hio gasa somli, ne tuka gasa fuo da kolo. Gɛla tɔa: «Aleluya! Hazu, Kongawan Sɔ pɛ ɔ, wan-zu mɔ fet, te bo nê kongapora sising.
- ⁷Ɔ ade totɛ ne ɔ ade gaga! Ɔ aha lɛkɛ-lɛkɛmɔ ha wɛnɛ! Hazu ngimɔ sio bhoko pɛ Besami hɔa kari, ne ko pɛa bhɔngara te wa fet kari.
- ⁸Ko pɛa kpaa dede lɛgbɛ-lɛgbɛ la mɛ yol. Yo ne bua ne saa kpung-kpung.» Dede la engɛ, yo nê hio nzeng deamɔ pɛ hio wi pɛ Sɔ.
- ⁹Ne telenge tɔa ha mi: «Mɛ ngeriki mɔ nde: Tote ha wi ka Sɔ saa wɛnɛ ha yenga sibhoko pɛ Besami.» Ne a tɔa fin: «Hio wen ndɔng, yo nê te kpasa wen nu Sɔ.»
- ¹⁰Ne mi teka ha si nanga wa hazu lukisi wɛnɛ. Ma, a tɔa ha mi: «Pangay! Ka mɛ ade mɛgi na. Mi fin, mi nê wan-tom gbesi tuka mɛ hine hio ya mɛ fet, ka pam tɛwen ka Jɛsus kɛ wena. Mɛ alukisi ne Sɔ!» Yo nê tɛwen ka Jɛsus kɛ wena, ka ha ngate ha hio wi mɛ tɔ kuliwen pɛ Sɔ.
- ¹¹Hapata engi, mi zɔka ngɔn gboa long, ne ma bu yanga yola ang. Ling wan-dang yanga engɛ nde, «Wan-mboazu» ne «Wan-tɛwen.» Wɛnɛ ha gɔna kita ne ha bio bulo ne wala nzeng.
- ¹²Gbali wa tuka lembe we, ne hio dɔka ndutu wan ha zu wa. Ha tɛ wa, ɛ ngeraka ma ling ndang, ka ma wi ing yo na, kanɛ wɛnɛ ndang sɔna.
- ¹³Ne wɛnɛ yola gbambusa ka ɛ vɔtaka ha zang tɔk. Linga nde, «Wen pɛ Sɔ.»
- ¹⁴Hio zugili bulo mɔ ngɔn ndara wɛnɛ ha zu hio bu yanga. Mbwa yola lɛgbɛ-lɛgbɛ la ka dung ne bua ne saa kpung-kpung.
- ¹⁵Sɔa gbapa gboa ha nu wa. A bemɛl hio kandɔ ne yo, ne a bengbɔsi mbwa ne tongolo wan mɔ bolo. A bebhal mbwa tuka hio wayate vigne hazu lemsiri gdanga ngambi pɛ Sɔ, wan-zu mɔ fet.
- ¹⁶Ha tɛ gbambusa pɛa ne ha ku wa, ɛ ngeraka ling mɛgɛ: «Kongapora ha zu hio kongapora fet, Kongawan ha zu hio kongawan fet.»
- ¹⁷Hapata, mi zɔka ma telenge ha yola ha zang swe. Wɛnɛ gdɔra ne ngagɛl ha hio nɔy fet ka buy nɛyɛa ha liswe. A tɔa: «ɛnɛ fet, ɛnɛ tɛ tɛ wesiri may, ne ɛnɛ yɔng fada ka Sɔ bhɔngara.
- ¹⁸ɛnɛ tɛ tɛ yɔng multe hio kongapora, multe hio kagama bulo, multe hio wan-bibulo, multe hio yanga ne hio wan-dang yanga, ne multe hio wi fet, bele mana bala, bebe wi mana gasa wi.»
- ¹⁹Ne mi zɔka ngɔnzu, ne hio kongapora mɔ zu nu hine hio zugili bulo pɛ mbwa. Mbwa wesara may hazu bi bulo sungiri ne wan-dang bu yanga hine zugili bulo pɛa.
- ²⁰Ma, ɛ baa ngɔnzu hine wan-tɔkuliwen dalo, ka bade hio mɔweka ha li ngɔnzu. Ne wal hio mɔweka ndɔng, wɛnɛ dungɔ ha osala hio wi ndɔng ka dung ne dafu ling ngɔnzu ha tɛ mbwa, ne ka lukisi zizi tɛ wa. Ne ɛ pio ngɔnzu hine wan-tɔkuliwen dalo ne zutunɔ ha zang tɔ we, ka ba we ne piti.

²¹Ne gbapa ka gboa ha nu wan-dang bu yanga, gbea hio olo wi. Ne hio nɔy fet yɔnga multe olo wi ndɔng zang mbwa don.

Gbasamɔ 20

¹Hapata engi, mi zɔka ma telenge ha ziloa ha ngɔn tɛ. Ha kɔ wa, wene baa sɔtɛ nu fongo ne ma zio gbazɔbhɔ.

²Ne wene baa ndibha, ka dung nê gɔk mɔ koto ngimɔ, ka ε sa nde, Gdanga Sɔ mana Satan, ne wene sanga ndibha engɛ ne gbazɔbhɔ lem bele tomay ndang.

³Ne telenge pio wene ha zang fongo, a gɔma nua, ne a sɔbha nua ne gdangi tuka nde, ndibha aosili hio kandɔ fin na, kanɛ bele tomay ndang pena ing. Hapata bele ndɔng, lema nde, ε agbosisi wene hazu bebe ngimɔ.

⁴Hapata, mi zɔka hio solowan. Hio wi ka dungɔnu ha zua, kpaa ziomɔ me gɔn kita. Mi zɔka fin sɔtɛ hio wi ndɔng ka ε bagdɛngiri gel mbwa, hazu mbwa bapam tɛwen ka Jɛsus kɛ wena, ne hazu mbwa babul wen pɛ Sɔ. Mbwa tɛ lukisi ngase ngɔnzɔ, ngase zizi tɛ wa na, ne mbwa bakafi me kpa dafu ling ngɔnzɔ ha sɔngsi mbwa mana ha kɔ mbwa. Mbwa fet guotɛ ne tunɔ, ne mbwa tɛ bo nê hio kongapora hine Christ lem bele tomay ndang.

⁵Engɛ nê bosɔ guotɛ ha soko hio fiowi. Hio olo fiowi lem gute ne tunɔ na, kanɛ bele ndɔng tomay ndang pena fet ing.

⁶Totɛ ha hio wi ndɔng ka begutɛ ha bosɔ guotɛ engɛ, mbwa bedung nê hio nzɔy wi pɛ Sɔ. Zebwa fio bo ne ziomɔ hazu mbwa na. Mbwa bedung nê hio wan-hasadaka pɛ Sɔ ne pɛ Christ, ne mbwa bedung nê kongapora hine Christ ha hio bele ndɔng tomay ndang.

⁷Ka hio bele ndɔng tomay ndang pena kari, ε begbosisi Satan ha zɔbhɔ pɛa.

⁸A bene ne osili hio kandɔ mɔ zu nu fet, ling hio kandɔ ndɔng nde, Gog ne Magog. A bewesiri mbwa fet hazu bi bulo, ne mbwa beyɛbhi tuka gbala lembe ha nukolo nana-litɔng.

⁹Mbwa yala dam zu nu fet, ne mbwa kelkata bhandi pɛ hio wi pɛ Sɔ hine gasa le ka Sɔ ngoya pentɛ. Ma, we zilo ha ngɔn tɛ tɛ besisi mbwa fet.

¹⁰Ne Satan ka baosili mbwa, ε pio wene ha zang tɔ we ka ba we ne piti, ha ndangte bhandi ka ngɔnzɔ hine wan-tɔkuliwen dalo dung ang. Haki mbwa bekpa yukotomɔ swe ne zɛ kpoo ne kpoo.

¹¹Hapata engi, mi zɔka ma gasa bu solowan, ne ma wi ka dungɔnu ha zua. Ngɔn ne nu yuo mɔ ha li wa, ne yo pena wong.

¹²Ne mi zɔka hio fiowi fet, mana gasaa mana bebea, ha yola ha li solowan. ε gbosasa hio ma takarata gde long. Ne ε gbosasa ma mbing takarata ndang, yo nê Takarata Tunɔ. Ne Sɔ gɔna kita ha zu hio fiowi lem ne hio deamɔ pɛ mbwa tuka ε ngeraka yo ha zang hio takarata ndɔng.

¹³Nana-litong gbosasa hio wi ka bafe ang. Fio ne bhandi pe hio fiowi fin gbosasa hio fiowi pe mbwa. Ne So gona kita ha zu mbwa fet lem ne deamo pe mbwa.

¹⁴Hapata, e pio fio hine bhandi pe hio fiowi ha zang to we. To we enge, yo ne zebwa fio.

¹⁵Ne hio wi fet ka e te ngeriki ling mbwa ha Takarata Tun na, e pio mbwa ha zang to we.

Gbasamo 21

¹Hapata engi, mi zoka mbombe ngon ne mbombe nu. Hazu moa ngon ne moa nu pena kari, ne nana-litong bo fin na.

²Ne mi zoka nzoy gasa le, yo ne mbombe Jerusalem, ha guote ha ngon ha pe So zil. Le enge bhongara te wa ne loka tuka bhoko ka ne ha sio wei pea.

³Mi zea ma gasa gel ka gboa ha solowan ha toa: «Sising, twa pe So te bo ha soko hio wi. A bede le hine mbwa, ne mbwa bedung ne kando pea. So ne te wa bedung hine mbwa, ne a bedung ne So pe mbwa.

⁴A bedi milikwa fet ha li mbwa yune. Ngase fio, ngase ngote, ngase lokate, ngase yimte bo fin na, hazu hio moa mo fet pena wong.»

⁵Megi, wi ka dungnu ha solowan toa: «Sising, mi bede mo fet ne mbombea.» Ne a toa ha mi: «Me ngeriki hio wen ndong ha zu yo ne kpasatwen.»

⁶Ne a toa fin ha mi: «Yo kara! Mi ne Alfa ne Omega, mi ne bosia ne kpogioa. Wi ka dung ne wo li, mi beku li ha nzonge ka ha tuno, ha wene me no ne gbelea.

⁷Mi bekapini hio mo ndong ha hio wi fet ka gana zu mo. Ne mi bedung ne So pe mbwa, ne mbwa bedung ne hio bem pom.

⁸Ma, ka bo ne pe hio wan-ke, hio wan-yambala zu, hio wan-nyalo, hio nagbewi, hio wan-de wanza, hio wan-nganga, hio wan-lukisi gbele so, ne hio wan-to dalo fet, mbwa bekpa bhandi ha to we ka ba we ne piti. To we enge, yo ne zebwa fio.»

⁹Hapata, ma telenge ndang tea ha pom. Wene ne ma ndang ha soko e ndong morko zanga bwa, ka baa ha ko mbwa hio kopoko morko zanga bwa, ka dona ne hio kpogio kemoko morko zanga bwa. A toa ha mi: «Me te ka mi aosi ha me bhinzi bhoko ka bedung ne ko pe Besami.»

¹⁰Nzoy-Sote baa mi, ne telenge enge kuo mi nene ha zu kuso bhele-bhele ngari. A osa ha mi gasa nzoy le Jerusalem ha guote ha ngon ha pe So zil.

¹¹Lea dona ne leke-lekemo pe So, ne yoloa tuka pe dede loka ta, tuka pe ngele-engele ngagene ta zasje.

¹²Ma gasa kuso kin ngeng zikoro lea. Kina ne nua bhuko gbala bwa, ka hio telenge bhuko gbala bwa ha pama. Ha hio nua e ngeraka ling hio nugala bhuko gbala bwa pe kando Israel.

- ¹³Hio nua tar ha wal gute swe, tar ha walonu swe, tar ha wal kala, ne tar ha wal gdok.
- ¹⁴Nanga ngeng kin enge yol ha zu hio gasa ta bhuko gbala bwa. Ne e gona ling hio wan-netom pe Besami bhuko gbala bwa ha te hio ta ndong.
- ¹⁵Ma tongolo mo gbebolo ha ko telenge ka wolmo ha mi, hazu weki ne boyaa lea, kina ne hio nua.
- ¹⁶Lea ne ngbiliala nar, boyaa ne pesaa lema may. Telenge weka lea ne tongolo weki boyamo pea, ne a kpaa nde, boyaa, pesaa ne kusoa lema may. Yo ndang ndang fet lema hio boya mowekimo tomay bhuko gbala bwa.
- ¹⁷Ne wene weka fin kuso kina. Yo lema hio do mowekimo gommay ndang zubhukoa nar gbala nar. Wene weka yo ne ndangte mowekimo tuka pe hio wi.
- ¹⁸Ne e dea ngeng kina ne ngagene ta zaspé, ne ka bo ne lea, e dea yo ne kpasá gbebolo ka dung ne saa ngele-engele.
- ¹⁹E kuo hio tili dede ngagene ta nete-nete gde ha te hio ta mo nanga ngeng kina. Ling bosi dede taa nde, zaspé, ling zebwaa nde, safir, ling zetara nde, agate, ling zenara nde, emerde,
- ²⁰ling zemorkoa nde, sardoane, ling zemorko zanga ndanga nde, kornaline, ling zemorko zanga bwaa nde, krizolite, ling zemorko zanga tara nde, berile, ling zemorko zanga nara nde topaze, ling zebhukoa nde, krizoprásé, ling zebhuko gbala ndanga nde, turkoaze, ne ling zebhuko gbala bwaa nde, ametiste.
- ²¹E dea hio nu kina bhuko gbala bwa ne hio metete bhuko gbala bwa, ne e dea nua ndang ndang fet ne metete ndang. E dea mbango mo lea ne kpasá gbebolo ka dung ne ngenza ngele-engele.
- ²²Mi te zok ma gasa twa So ha zang lea na. Hazu, Kongawan So, wan-zu mo fet, hine Besami, mbwa ha dung ne gasa twa So mo lea.
- ²³Yo bo fin ne swe mana ze ka lema me ba ha zu lea na, hazu yolo leke-lekemo pe So ha baa ha zua, ne Besami ha dung ne saamo lea.
- ²⁴Hio kandó beyal ha yolo saamo pea, ne hio kongapora mo nu fet beku kpaamo pe mbwa le ne ha zang lea.
- ²⁵E lem gdoki hio nu kin lea ma yala ndang na, hazu ze lem dung fin haki na.
- ²⁶Ne e bekay hio kpaamo ne hio dedemo pe hio kandó fet le ne ha zang lea.
- ²⁷Ma, ma mo nzing ndang lem le ha zang lea na, hio wan-de mo nyel ne hio wan-to dalo lem le ang na. Yo sona ne hio wi ndong ka So ngeraka ling mbwa ha Takarata Tunó pe Besami ha bele ang.

Gbasamo 22

- ¹Ne telenge enge osa ha mi nanali ka ha tuno. Li lia ne ngenza tuka mo-zok li. Yo gbo ha wal solowan pe So, ne pe Besami,

- ²ne yo fok ha binsila mbango mɔ lea. Te ka ha tunɔ, gboa ha hio nukolo bwa mɔ nanalia. Yo way zebhukɔ gbala bwa ha beɛ ndang ndang fet, zandang ha kilize ndang. Ne hio waa nê yina ka gu zɛɛ ha tɛ hio kandɔ fet yune.
- ³Hio mɔ ka dung ha si fomi pɛ Sɔ bo ang fin na. Solowan pɛ Sɔ ne pɛ Besami bedung ha zang lea. Ne hio wan-tom pɛ Sɔ bedɛ tom ha wene.
- ⁴Mbwa bezɔk zang li wa, ne dafu ling wa bedung ha sɔngsi mbwa.
- ⁵Ze bo fin na, ne hio wi bo fin ne hɛl yolo lamba mana yolo swe na, hazu Kongawan Sɔ ne tɛ wa beba ha zu mbwa tuka saamɔ. Ne mbwa bedung kongapora kpoo ne kpoo.
- ⁶Hapata, telenge engɛ tɔa ha mi: «Wen ndɔng nê kpasa tewen. Ne Kongawan Sɔ ka Sɔtɛ pɛa gde wen ha nu hio wan-tɔkuliwen, wene tomsa telenge pɛa hazu osi ha hio wan-tom pɛa mɔ ka behɔ nehasa.»
- ⁷Jésus tɔa: «Zɔk, mi bepe nehasa. Totɛ ha hio wi ndɔng ka pam hio kuliwen mɔ zang takarata engɛ.»
- ⁸Yo nê mi Jean ha ze ne ha zɔk hio mɔ ndɔng. Ne ka mi zea ne zɔka hio mɔa kari, mi teka ha si nanga telenge engɛ ka osa hio mɔa ha mi, hazu lukisi wene.
- ⁹Ma, a tɔa ha mi: «Pangay! Ka mɛ ade mɛgi na. Mi fin, mi nê wan-tom gbesi tuka mɛ hine hio ya mɛ, hio wan-tɔkuliwen, ne tuka hio wi ndɔng fet, ka pam hio kuliwen mɔ zang takarata engɛ. Mɛ alukisi ne Sɔ!»
- ¹⁰Ne a tɔa fin ha mi: «Ka mɛ apam hio kuliwen mɔ zang takarata engɛ ne wuso na, hazu ngimɔ ka yo belemsiri tɛ koka kari.
- ¹¹Gde, wan-de kpandele abhɔn ka ha dea kpandele. Wi ka dung ne nzing, abhɔn ka ha dungɔa ne nzing. Wan-de nzengmɔ abhɔn ka ha dea nzengmɔ. Wi ka dung ne nzɔya, abhɔn ka ha dungɔa ne nzɔya.»
- ¹²Jésus tɔa: «Zɔk, mi bepe nehasa. Ne mi beku hio kɛamɔ pɔm tɛnɛ hazu kɛ wi ndang ndang fet lɛm ne deamɔ pɛ mbwa.
- ¹³Mi nê Alfa ne Omega, mi nê bosi wi ne kpogio wi, mɔ fet ba-angiri ne mi, ne mɔ fet bekarsi ne mi.»
- ¹⁴Totɛ ha hio wi ndɔng ka fal la pɛ mbwa ne saa. Mɛgi, mbwa bekpa wal mɛ yɔng waya tɛ ka ha tunɔ, ne mɛ le ha gasa le ne hio nu kina.
- ¹⁵Ma, hio wan-nyalɔ, hio wan-nganga, hio wan-de wanza, hio nagbewi, hio wan-lukisi gbele sɔ, ne hio wi ka ngoy tɔa dalo ne ka de mɔ lɛm ne yo, bhandi pɛ mbwa fet ha gdong kin lea.
- ¹⁶«Mi, Jésus, mi tomsa telenge pɔm hazu kɛ hio wen ndɔng ha hio giliwi mɔ eglize fet. Mi nê bezang nugala pɛ David, mi nê ngeɛ-ngeɛ sɔla gbandolo.»
- ¹⁷Nzɔy-Sɔtɛ hine Bhoko-si wei ha tɔa: «Mɛ tɛ!» Ne wi ka ze yo, atɔ fin: «Mɛ tɛ!» Wi fet ka dung ne wɔ li, ne ka dung ne hɛl mɛ nɔ li ka ha tunɔ, mbwa atɛ tɛ kpa yo ne gbelea.

18Hio wi fet ka ze hio kuliwen mɔ zang takarata engɛ, mi, Jean, mi kɛ wen ha mbwa long nde: Ka ma wi gde ma wen ndang ha zu hio kuliwen ndɔng, Sɔ begde ha zu wia hio kemɔ ndɔng ka mi ngeraka wena ha zang takarata engɛ.

19Nɛ ka ma wi kusi ma wen ndang ha hio kuliwen mɔ zang takarata engɛ, Sɔ bekusi ha kɔ wia hio dedemɔ ndɔng ka mi ngeraka wena ha zang takarata engɛ. Yo nde, wia lem yɔng waya te ka ha tunɔ na, nɛ wia lem le ha zang nzoy gasa le na.

20Wi engɛ ka kɛ hio wen ndɔng fet, wɛnɛ tɔa: «Ey, mi betɛ nehasa!» Amen, mɛ tɛ, Kongawan Jɛsus!

21Kongawan Jɛsus ade dede sila ha tɛ ɛnɛ fet.

Esclarecimento

Trata-se de iniciativa particular, com os seguintes objetivos: (i) colaborar para divulgação dos diversos textos bíblicos disponíveis, e, (ii) facilitar o acesso a esses textos, inclusive por meio de download.

Todo esforço em tornar a Palavra de Deus acessível a todos, em quaisquer localidades e falantes das mais diversas línguas, precisa ser um objetivo de todos os que são guiados pelo Espírito Santo. Ele inspirou o profeta Jeremias a dizer “não ensinará jamais cada um ao seu próximo, nem cada um ao seu irmão, dizendo: Conhece ao SENHOR, porque todos me conhecerão, desde o menor até ao maior deles, diz o SENHOR” (Jer. 31:34).

Jesus, também, falou assim: “e será pregado este evangelho do reino por todo o mundo, para testemunho a todas as nações” (Mat. 24:14).

Muitas organizações foram constituídas com o propósito de fazer a Bíblia disponível nas diversas línguas. Não é uma tarefa simples. Anos de trabalho, dedicação e entrega são necessários para esta tão extraordinária missão.

O texto deste trabalho está disponível na internet, em páginas eletrônicas de organizações que produzem ou divulgam bíblias, sem acréscimos de notas ou comentários. Assim, reconhecendo e respeitando os direitos que possuem sobre seus trabalhos, incumbe a todos os que amam a Palavra de Deus, o esforço em contribuir para amplificar sua divulgação.

Se possível, faça download do texto, para que sejamos, também, guardiões da Bíblia, e, com isso, preservando-a para as futuras gerações.

Divulga a Palavra de Deus, ela mostra o Caminho e permite a todos, que se conheça Sua vontade, em todos os lugares e épocas.

Marcel da Glória Pereira

2021, Vitória/ES - Brasil